
17
57
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

IOANNIS ALBERTI FABRICII

THEOL. D. ET PROF. PVBL. HAMBVRG.

BIBLIOTHECA GRAECA

SIVE NOTITIA

SCRIPTORVM VETERVM GRAECORVM

QVORVMCVMQVE

MONVMENTA INTEGRA AVT FRAGMENTA EDITA EXSTANT

TVM PLERORVMQVE E MSS. AC DEPERDITIS

AB AVCTORE RECOGNITA

EDITIO NOVA

VARIORVM CVRIS EMENDATIOR ATQVE AVCTIOR

CVRANTE

GOTTLIEB CHRISTOPHORO HARLES

CONS. AVL. ET P. P. O. IN VNIVERS. LITTER. ERLANG.

ACCEDVNT

CHRISTOPHORI AVGVSTI HEVMANNI

SVPPLEMENTA INEDITA

VOLVMEN OCTAVVM

HAMBVRGI

APVD CAROLVM ERNESTVM BOHN

A. C. MDCCCII

LIPSIAE EX OFFICINA BREITKOPFIO - HAERTELIA

PRAEFATIO

Quae in octauo hoc volumine reperiantur capita, partes voluminum fexti, feptimi et octaui fecundum vet. editionem, ea ex indice illorum fubiecto facile cognofces, LECTOR BENEVOLE! Cauffa vero, cur ex tribus voluminibus hocce fit collectum, haec eft, quoniam multa, quae exftarent in vet. editione, vel a me in aliud iam reiecta erant antecedens volumen, locoque pofita commodiore, vel poft Fabricii aetatem alibi repetita

ideoque, quae recuderentur, minus necessaria in praesenti videbantur. Quapropter in continuatione capitis quinti omisi 1) historiam *Genesii*, in volumine VII. pag. 530. expositam; 2) longiorem de Caerimoniali *Constantini Porphyrogenneti* locum, ex codice quondam Vffenbachiano, nunc Lipsiensi, et *Maii* bibl Vffenbachiana msta a Fabricio sumtum, toto illo opere posthaec in lucem edito; 3) indicem capitum in *Eudociae* Ἰωνιᾷ; 4) *Banduri* conspectum operum *Nicephori* CPol. iam in superiore volumine pag. 610. exhibitum; 5) conspectum chronologicum historiae CPolitanae, et catalogum tam patriarcharum CPolit. post vrbem captam, quam imperatorum ac patriarcharum CPol. ordine alphabetico compositum, et alia. Contra capiti VI. addidi caput de *Cointo*, *Tryphiodoro* et *Colutho*. In volumine VII. vet. ed. tria priora capita continuerant vitam *Apollonii Dyscoli*, *Herodianorum* aliorumque grammaticorum graecorum, nec non *Iuliani* et *Libanii*, insertis pluribus horum scriptis, a Fabricio primum e MSSt. erutis. Sed illis supra, in vol. VI. commodior datus est locus, iis praeterea rescisis, quae post Fabricii aetatem in aliis libris atque collectionibus partim melius curatiusque recusa sunt. Pariter in capite XII. *Manuelis Philae* carmina, a Fabricio olim primum publicata, sed in Wernsdorfii editione repetita atque explicata, in noua hac editione praetermittenda indicaui; vti

etiam

etiam indicem *Metaphrasium* Psalmorum poeticarum, non graecarum, ab instituto nostro et Bibliotheca graeca alienum.

His igitur in praesenti exclusis, factum est, vt etiam ex volumine VIII. vet. ed. caput de *Gregorio Nysseno* possem recipere. Id quidem volumen olim inceperat ab historia *Themistii* litteraria, siue capite XVIII. sed illa in vol. VI. pag. 190. nostrae editionis iam exposita est. Caput vero sequens de *Basilio* propter spatii angustias, quia illius paullo longioris repetitio superasset numerum plagellarum, huic volumini definitum, futuro volumini reseruare sum coactus.

Alio quoque tempore ea, quae vel memoria exciderant, (quod quidem in tanta rerum copia, quae premit, facile potuit accidere,) vel mihi, in pertractando hoc volumine versato, erant plane incognita, (ecquis est, qui vel in amplissima sedens bibliotheca, omnia, quae notatu digna viderentur, legerit, tenueritque memoria?) et a me, quum dies diem doceat, aut ab amicis aliisque viris doctis, quorum symbolas, admonitiones correctionesque grata mente accipiam, ad augendam emendandamque hancce bibliothecam commoda necessariaque obseruabuntur, b. c. d. sedulo colli-

gam, suoque loco et tempore adnotabo. Neque vero necesse erat, omnia, quae dici poterant, praesertim de vita, fatis, opinionibus erroribusque, et doctrina scriptorum ecclesiasticorum, et de controuersiis discidiisque, in christianorum ciuitate ortis, ab aliis, a me vbique frequenter laudatis, saepius decantata, fusius repetere, aut latius explicare. Et tamen lubenter fateor, largam segetem posse adhuc colligi. Sic cel. *Beckio* nonnulla, eaque egregia, debes additamenta. Atque ego Viri humanissimi atque inexhaustae eruditionis amicitiam, sollertiam diligentiamque tum iis passim supplendis, quae a me omissa erant, tum erroribus typographicis tollendis maximi aestimo atque exosculor. Ille enim, addito socio, (postquam cel. *Künoehl* Lipsiensem litterarum vniuersitatem mutauit cum Giessensi, quam in praesenti ornat,) cl. *Rosenmüllero*, Professore Lipsiensi, filio maximo natu vener. mihique amicissimi *D. Rosenmülleri*, omnem curam industriamque praestitit in corrigendis operarum peccatis. Et tamen, (ecquis adeo erit inhumanus, qui in tam vasto opere, vrguentibus interdum typothetis, id miretur aut culpet?) quaedam vitia typographica *) vel aciem oculorum effugerunt, vel, quod haud raro fieri solet, remanserunt.

Insu-

*) Quaedam, in quae casu incidi, hic corrigam omissa aut peccata typographica:

P. I.

Inſuper quaedam ſupplementa beneuole mihi ſuppeditarunt *Sixtius*, Theologus Altdorfinus cel. et cel. *Müllerus*, Rector ſcholae Citzenſis, (atque ego gratus agnoſco praedicoque illorum humanitatem atque promtitudinem;) ſed ea, dolui, in manus meas veniſſe, poſtquam plagulae, ad quas pertinuerunt illorum obſeruationes, iam in manibus typographi Lipſienſis haeſerant, nec pauca a me occupata fuiſſe deprehendi. De quibusdam, quia

P. 1. in indice §§. lin. 9. poſt τὸ, συμμίκτοι add. *XXVII. cat. epiſc. Byzantinor. ante Conſtantinum M.* et deinceps muta numerum paragraph. — Pag. 30. lin. 1. ſcr. *XVIII.* et deinceps pag. 33. *XIX.* pag. 35 lin. 1. *XX.* — pag. 74. lin. 1. ſcr. *XXII.* — pag. 83. lin. 4. ſcr. XXIII. et p. 85. (vbi falſo numeratur 83.) lin. 11. ſcr. *XXIV.* ac p. 87. lin. 4. *XXV.* tum p. 99. lin. 1. ſcr. XXVI. — p. 101. lin. 1. corr. XXVII. et ſic porro. — pag. 119. in not. σ. lin. 6. leg. *mihi* et lin. 15. *Heliodorum.* — pag. 144. lin. ſuprema l. *vol. VI. p. 804 — 805.* — pag. 166. ſub fin. l. *Aldina.* — pag. 168. lin. 33. l. *comparat.* pag. 184. nr. 2. l. *dubitat.* — pag. 224. lin. 6. ſcr. *Bollandiani.* — pag. 256. lin. 14. l. *ſcriptor.* et lin. 25. l. *aduerſarium.* — pag. 308. lin. 18. l. *CPolitana.* — pag. 320. in not. lin. 6. l. *adnotante.* — pag. 343. in not. alter. columnae lin. 33. l. *defuncta.* — pag. 362. in not. *kk* lin. 2. l. *quam.* — pag. 368. lin. 2. l. *miſit.* — pag. 417. in ſuprema lin. male excuſus eſt numerus *517.* — pag. 434. lin. 9. poſt, *quemdam* pone comma. — pag. 562. lin. 20. l. *graec.* — pag. 566. lin. 25. l. *diutius.* — Reliquas plagulas, quoniam nondum habeo, vel leuiter recognoſcere nequeo. TV vero L. B. [illegible]is et reliquis peccatis, ſiue a memet ipſo, ſiue a typotheta commiſſis, beneuole ignoſcas velim.

quia multas plagulas nondum accepi, dicere nequeo, num a me iam adnotata sint, nec ne. Quare alio tempore tutius certiusque potero de iis iudicare atque pronuntiare. Clar. tamen *Mülleri* quasdam animaduerfiones hic fubiicere haud incommodum videbitur.

Pag. 393. lin. 11. Infcriptio editionis plenior eft: *Diui Gregorii, theologi, epifcopi Nazianzeni*, de theologia libri quinque, nuper e graeco fermone in latinum a *Petro Mofellano*, Protegenfe, traducti. Bafil. apud Froben. 1523. fol. Adnexa epiftola Petri Mofellani ad Martinum a Lochau, coenobii veteris cellae abbatem.

Pag. 399. lin. 1. Infcriptio haec eft: *S. Gregorii Nazianz.* ἀπόῤῥητα, fiue *arcana* cum graeca paraphrafi, antehac quidem femel, ac graece faltem e reipubl. Auguftanae bibliotheca opera *Dauidis Hoefchelii* publicata; iam vero recognita et latina interpretatione, nec non altera latina eaque metrica cuiusdam paraphrafi donata, ftudio *M. Iohannis Hornfchuchii.* Lipfiae. 1645. 8.

Pag.

Pag. 443. lin. 3. Editio *Viennensis* reuera exstat, et Vindobonae a. 1560. 4. e prelo exiit. Atque in inuolucro exemplaris, quod seruatur in bibl. episc. Cizensi, etiam bibliopola illum annum posuit. Praefationi & dedicationi Groddecius non subiecit anni notam, sed praefixit demum versioni suae latinae, quae excipit contextum graecum et peculiarem habet inscriptionem. Integra epigraphe haec est:

Cyrilli archiepiscopi Hierosolymitani catecheses quinque ad eos, qui sunt recens illuminati. Quae nunc primum gr. et lat. simul eduntur, vt, qui dubitet de latinis, ad graecas possit recurrere; qui graecas non satis intelligat, latinas legat. *Ioanne Grodecio* interprete. Viennae Austriae, a. MDLX. (1560.) 4.

Caspar Barthius exemplari suo ad II. Eclog. Nemesiani de *Nonno* haec adscripsit: *Graecorum poetarum felicissimus. Salmas. in praef. l. de mod. vsur. de Heinsio: Quanta proteruitate atque acerbitate Nonno insultat, non talia pollicitus, dum nugatorem et ineptum omni occasione adpellat, dum haereseos Arianae arguit, dum linguae suae vocat imperitum? Sed reperiet suos vindices.*

Sed haec in praesenti sufficiant. TV vero, L. B. vale et conatibus nostris velim fauere pergas.

Scr. Erlangae d. XV. Maii a. CIϽIϽCCCII.

Gottlieb Christoph. Harless.

INDEX

INDEX CAPITVM
HVIVS VOLVMINIS OCTAVI

Bibliothecae graecae libri V. et VI. de scriptoribus graecis christianis aliisque, qui vixere post Constantinum M. et post illum usque ad captam a. Christi 1453. a Turcis CPolin.

CONTINVATIO CAPITIS V.

DE BYZANTINAE SIVE CONSTANTINOPOLITANAE HISTORIAE SCRIPTORIBVS.

CAPVT VI.

De HELIODORO et aliis scriptoribus eroticis, editis, ineditis, deperditis.

CAPVT

*) Pag. 141. med. nominantur *Calliclis iambi in S. Georgium ex albo lapide excisum;* sed illos *Philen* habere parentem, docent codd. msti, in quibus inter Philae carmina leguntur. Vide *Bandini* catal. codd. graec. Laurent. tom. II. pag. 150. nr. XX. et pag. 172. ad nr. CCXXXIII.

CAPVT IX. (olim XIII.)

De S. GREGORIO, Nazianzeno, eiusque fratre, CAESARIO.

CAPVT X. (olim XIV.)

De S. CYRILLO HIEROSOLYMITANO.

CAPVT XI. (olim XV.)

De S. IOHANNE CHRYSOSTOMO.

CAPVT XII. (olim XVI.)

De APOLLINARI, NONNO et aliis quibusdam poetis graecis christianis.

*) Vide infra ad cap. de Phile, de edit. Wernsdorf.

CAPVT XIII. (olim XVII.)

De catenis patrum graecorum in S. Scripturae libros.

10.

IO. ALB. FABRICII

BIBLIOTHECAE GRAECAE

LIBER V. (vol. VI. vet. ed.)

CONTINVATIO CAPITIS V.

DE BYZANTINAE SIVE CONSTANTINOPOLITANAE HISTORIAE SCRIPTORIBVS.

XVII. *De Constantino Porphyrogenneto, et collectione Hippiatricorum, de Geoponicis, de Simeone Magistro.* XVIII. *De opere Constantini Porphyrogenneti, Caerimoniale s. de officiis aulae CPolitanae.* XIX. *De Duca et anonymis scriptoribus.* XX. *De Anselmi Banduri imperio orientali; de Hieroclis Συνεκδήμῳ; de Agapeto, Basilio Macedone, et de Athanasio Macedone aliisque fragmentis, quae insunt in Bandurii opere; de Eudociae violario; de Georgio Cyprio patriarcha.* XXI. *de Zosimo.* XXII. *Georgio Phranza*, 22. *Scriptores quidam hist. Byzant. inediti ac deperditi.* XXIII. *De Combefisii fasciculo originum et rerum CPolitan.* XXIV. *De Saracenicis Frid. Sylburgii.* XXV. *De historia ecclesiastica Manuelis Malaxi et aliis in Martini Crusii Turco-Graecia obviis.* XXVI. *De Leonis Allatii συμμίκτοις.* XXVII. *Godofr. de Ville Hardouin.* XXVIII. *et alii scriptores de vrbe CPoli et rebus CPolitanis.* XXIX. *Car. Cangii merita in hist. Byzant. et elogium.* XXX. *Martini Hanckii liber de Byz. rerum scriptoribus. Rud. Cappelli Byzantina.*

XVII.

De *Vita Basilii Macedonis*, quam nepos eius, imperator, doctrinae omnis cultor instauratorque locupletissimus, CONSTANTINVS *Porphyrogenitus*, Leonis Sapientis F. scripsit, dixi hoc libro et cap. p. 349. [Vol. VI. ed. vet. Vol. VII. p. 681. sq. hui. ed.] Nunc cetera eius scripta recensere iuvat: nam quae de imperatore ipso, qui ab 6. Iun. a. 912. sub tutoribus vel cum matre, Zoë, aut Romano, socero, et ab a. 946. ad 959. solus praefuit, dicenda sunt, ex annalium saeculi decimi scriptoribus rectius Lector petet, siue veteres illi sint Zonaras, Cedrenus, Glycas aliique, et continuatores Theophanis, Simeon Magister, Georgius monachus, Leo Grammaticus, Io. Scylitzes etc. siue recentiores, Baronius, Spondanus, Antonius Pagi etc. et qui de imperatoribus copiosos commentarios edidere, *Io. Cuspinianus* etc. et qui Constantini huius vitam singulariter composuit, *Martinus Hanckius*, de scriptoribus hist. Byz. lib. I. cap. 25. p. 461 — 478. *Fabr.* Item *I. H. Leichius* de vita et rebus gestis Cstantini Porphyrogen. Lipsiae 1746. 4. et praef. ad libr. de Ceremon. Byzant. *C. Oudin.*

comm. de scriptor. eccl. tom. II. pag. 421. sq. *Hamberger*. Z. N. III. p. 686. sqq. *Saxius* in Onom. II. p. 142. sqq. et ego in Introd. in hist. L. Gr. II. part. I. pag. 477. sq. plura collegi. *Harl.*

1. Exstant igitur eius ad filium, Romanum, (a quo deinde veneno impie sublatus est,) *de administrando imperio liber* scriptus, (ex parte [a]) saltem) a. 6457. (Christi 949.) indictione septima, et a. 6460. (Christi 952.) indictione decima. Hunc primus e codice Palatino, qui prius Baptistae Egnatii fuit, edidit *Ioannes Meursius* cum versione sua et castigationibus Lugd. Bat. 1610. 8. Deinde aliis [[*]] Constantini huius scriptis praemissum Lugd. Bat. 1617 8. [b]). Nouissime eumdem librum recudi curauit *Anselmus Bandurius* tomo priore imperii orientalis, addita versione, passim a se interpolata et emendata, suppletisque in ea integris capitibus 23 et 24. de Iberia et Hispania, quae vtpote nimis corrupta interpretari Meursius non fuerat adgressus. Graeca Bandurius castigauit ex MS. membranaceo bibl. regiae 2661. scripto annis abhinc quingentis, cuius ope quam plurimas mendas sustulit, eruditas et copiosas addidit notas, praemisitque tabulam geographicam imperii orientalis, concinnatam a geographo celeberrimo, Guillelmo Insulano (*de l'Isle*), qua facies eiusdem, qualis fuit sub Constantino Porphyrogenito et eius praedecessoribus, apte repraesentatur.

2. *Tactica* siue βιβλίον Τακτικὸν, τάξιν περιέχον τῶν κατὰ θάλατταν καὶ γῆν μαχομένων. *liber Tacticus, mari terraque pugnantium ordinationem continens.* Primus edidit, sed graece tantum et castigationibus suis illustrauit idem *Io. Meursius* ex codice bibl. Palatinae, cum aliis Constantini, quae iam recenseo, scriptis, Lugd. Bat. 1617. 8. [v. ad nr. 1.] Palatinus ille codex descriptus fuit e Vindobonensi, de quo *Lambecius* VII. pag. 201. [c]) In codice

a) Cap. 27. ἀεὶ δὲ μέχρι τῆς σήμερον, ἥτις ἐστὶν ἰνδικτιὼν ἑβδόμη, ἔτη ἀπὸ κτίσεως κόσμου ςυνζ. ἀφ' ἧς ἐμερίσθη ἡ Λογγοβαρδία, ἔτη 6. et cap. 45. μέχρι τῆς σήμερον, ἥτις ἐστὶν ἰνδικτιὼν ι, ἔτη ἀπὸ κτίσεως κόσμου ςυξ. ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν φιλοχρίστων καὶ πορφυρογεννήτων βασιλέων Ῥωμαίων *Romanum* intellige, non socerum Constantini, sed filium, illum ipsum, cui liber inscribitur πρὸς τὸν ἴδιον υἱὸν Ῥωμανὸν τὸν Θεοστεφῆ καὶ Πορφυρογέννητον βασιλέα. De Porphyrogeniti elogio videndus praeter Cangium et alios *Seldenus* lib. I. de titulis honorum cap. 5. *Gisbertus Cuperus* libro quarto Obseruationum cap. 1.

b) Inscriptio libri haec est: *Constantini Porphyrogenneti Opera.* In quibus Tactica nunc primum prodeunt. *Io. Meursius* collegit, coniunxit, edidit. Lugduni Batauf. ex off. Elzeuir. 1617. 8. In sunt opuscula 1) de administrando imperio etc. 2) de thematibus imperii. 3) Tactica, 4) nouellae constitut. XVII. — Rec. in *Io. Meursii* Opp. edit. Lamii, tom. VI. pag. 921. sqq. sed additae sunt tantummodo Meursii notae, omissis reliquorum adnotatt. Eiusdem Meursii versio libr. de administrando imperio separatim edita est; contra e regione textus gr. versio Banduri posita. Tacticis addita est versio Lamii, qui etiam adiecit Constantini Porph. Strategicon cum sua versione lat. v. *Hamberg.* l. c. — Codices libri de *administrando imperio* sunt in bibl. publ. *Paris.* codd. MMIX. nr. 5. MMCMLXVII. nr. 1. et alius, sec. indicem. — *Meursii* edit. a. 1617. cum codd. collata, et aliud exemplar cum not. msstis Thomae Broun atque Isaaci Vossii, exstant in bibl. Leid. vid. cat. illius bibl. p. 243. *Harl.*

c) Pag. 429. ed. Kollarii, in cod. CXI. nr. 5. — *Leidae* in bibl. publ. inter codd. Vossianos, *Constantini*, imp. στρατηγικὸν περὶ ἐθῶν διαφόρων ἐθνῶν. ibid. inter aduersaria Vossiana, *Constantini* Porphyrog. tactica naumachica. (v. cat. bibl. Leid. pag. 593. nr. 55. et p. 400 nr. 11.) — *Paris.*

codice Veronensi, quem latine vertit *Scipio Maffeius*, tribuitur Constantino, Romani imp. filio, qui praefuit ab a. C. 976. ad 1028. *Fabr.* Constantino Rom. F. libellus ille de adparatu bellico tam terra, quam mari, tribuitur quoque in cod. *Augustano* Vindel. teste *Reisero* in catal. pag. 67. fin. *Harl.*

3. Περὶ Θεμάτων, *de Thematibus* d) *imperii orientalis et occidentalis libri II.* Ex his librum priorem de thematibus imperii orientalis primus e codice Tho. Clementis, Angli, medici Mechliniensis, edidit et versionem suam notasque addidit *Bonav. Vulcanius*, Lugd. Bat. 1588. 8. apud Franciscum Raphelengium. Liber posterior de thematibus occidentis siue Europae, quem et ipse editurum se Vulcanius receperat in notis ad Agathiam p. 4. primus *Fed. Morellus* vulgauit cum libro, et cum versione sua notisque Paris. 1609. 8. Vtramque Vulcanii et Morelli [?] editionem Meursius coniunxit et, (vt vidimus,) reteris Constantini scriptis addidit Lugd. Bat. 1617. 8. Nouissime hos duos libros *Anselmus Bandurius*, paullo ante mihi laudatus, ex codice regis Galliae MMCDXXXI. e) in charta bombycina, ante annos 500. exarata, castigauit, versionem nouam, siue ex veteri plurimum interpolatam, adiunxit, praemisitque *Guilelmi Insulani* tabulam geographicam, quae imperium CPolitanum, quale ab Heraclii aeuo fuit, per θέματα digestum exhibet. Prodiit *Bandurii* imperium orientale, cuius tomo priore, libri Constantini Porphyrog. vt posteriore editoris notae continentur, Paris. 1711. fol. [Rec. Venetiis 1729. II. voll. fol. vid. supra in VII. vol. p. 528. sq.] Non minus in his duobus libellis pulcram prouinciarum et populorum, qui imperio CPolitano parebant, notitiam, eorumque origines, et antiquitates Constantinus complectitur, quam libro de administrando imperio de aliis etiam gentibus, quae adiuuare illud vel laedere bello atque infestare possent, quemadmodum et earum origines, mores et instituta pacis bellique

 expo-

ris. in bibl. publ. cod. MMDXXX. 1) Tactica de naualis piraticique belli strategematibus; atque confector catal. tom. II. p. 516. sq. adnotat, liquido constare, capite 19. Leonis, imper. tactic. περὶ ναυμαχίας cum hisce tacticis collato, *Constantinum*, imp., nihil aliud egisse, nisi vt Leonis sermonem paullo elegantiorem ad vsum vulgi rudis gregariique militis adcommodaret. — 2) eiusdem praecepta et monita imperatoris seruanda, ex antiquis collecta, et capitibus CCXX. distincta. v. Leonis tactica, cap. 20. — 3) Idem de terrestri copiarum ductu et militum cura. — Constant. *strategicon* siue fragmentum illius a *Lamio* e cod. Mediceo inter Opp. Meursii tom. VI. p. 1409. esse editum, paullo ante notauimus. Atque de cod. illo Med. V. qui continet collectionem tacticorum auctorum vberrimam, et nr. 29. Const. strategicon, plut. 55. v. *Bandin.* cat. codd. gr. II. pag. 218. sqq. Add. supra, vol. IV. pag. 210. *Harl.*

d) Θέματα veluti *imposita* praesidia, vocatae sunt legiones militum. Hinc eodem nomine denotatae sunt Prouinciae ipsae, in quibus Legiones in praesidiis locatae fuerunt. Atque eo sensu vocabulum istud Constantinus accipit etiam in libro de administrando imperio, vt c. 27. περὶ τοῦ θέματος Λογγιβαρδίας.

e) In cat. codd. *Paris.* tom. II. numeratur cod. DCCCLIV. et dicitur exaratus saec. XIII. Codicis *Veneti* nulla fit mentio in cat. codd. graec. Ven. Marc. — *Leidae* in bibl. acad. inter codd. Scaligerian. varietas lectionum in thematibus orientis. Philoponema Constantini filii Leonis. — Ibid. inter codd. Bonauent. Vulcanii, *Constant. Porphyr.* de thematibus, quo exemplari vsi fuerunt typothetae; eiusdem notitia thematum orientis: manu Bon. Vulcan. scripta. — Eiusdem de thematibus, fragm. v. cat. bibl. Leid. p. 341. nr. 39. pag. 344. nr 7. et 346. fin. *Harl.*

exponit; vnde non immerito librum illum, tamquam thesaurum, seruare se scripsit Egnatius [f]), cuius codex MS. deinde pervenit in bibl. Palatinam, ex quo ipso codice librum de administrando imperio Meursius vulgasse se testatur.

4. *Nouellae Constitutiones XIII.* cum versione et castigationibus *Io. Leunclauii* ex eius iure graeco-romano tom. I. lib. II. pag. 103. sq. et tom. II. in libro Nouellarum pag. 139. seq. Francof. 1596. fol. α) *de alienatione fundorum*, cuius constitutionis, Cedreno etiam memoratae, [P] duo exempla, paullulum diuersa, vna cum synopsi eius, a Mich. Attaliata composita, adseruntur. β) *de potentibus, in praedia pauperum* [g]) *succedentibus*, γ) *de militibus*, δ) *de restitutione pretii militarium praediorum*, ε) *de fuga mancipiorum*, huiusque Nouellae argumentum ϛ) *de non deferendo iudicio ab iis, qui actionem instituunt, et de his, qui ad tres menses vel annum absunt.* ζ) *de eo, quod iudices ciuiles nihil accipere debeant.* η) *de sportulis* περὶ ἐκταγιατικῶν. θ) *de consuetudinibus.* ι) *de testamentis aperiendis.* ια) *de consuetudinibus scribae.* ιβ) *De his, qui caedes committunt gladio, vel magnis fustibus, vel lapidibus, idque consulto.* ιγ) *De secundis, tertiis et quartis nuptiis.* Duodecimam constitutionem ediderat etiam, sed capite mutilam, *Enimundus Bonefidius* in iuris orientalis libro I. p. 19 (Paris. 1573. 8) quem vide etiam pag. 15. vbi de alia Constantini huius constitutione περὶ τῦ ἀναθεματίζεσθαι τὲς ἀποςάτας καὶ μυλταρίυς. Constitutio XIII. περὶ πολυγάμων, aduersus quartas nuptias, eodem loco legitur pag. 16. seq. *Fabr.* Confer infra, libr. VI. cap. 6, vol. XII. pag. 417. sqq. — In quibusdam codd. bibl. Laur. Med. *Florent.* sunt *Constant. Porphyr.* nouellae, leges atque constitutiones, quas singulas, in illis obuias, enumerat ac recenset *Bandin.* in cat. codd. gr. Medic. tom. I. p. 530. cod. X. nr. 2, et 4. vbi sunt illius nouellae XI. in compendium redactae. — tom III. pag 182. cod. VI. nr. 16. plut. 80. — pag. 186. nr. 1. et 188. sq. nr. 4 — 10. cod. VII. plut. 80. pag. 194. sqq. plures nouellae in eod. X. qui continet librum legum. — *Venetiis* in bibl. D. Marci cod. CLXXIII. *Const. Porphyr.* nouellae XII. quarum principia posuit auctor catal. codd. gr. Ven. pag. 101. ibid. pag. 104. de codd. CLXXX. et CLXXXI. ac pag. 305. de cod. DLXXIX. qui continent eclogam legum *Basilii, Leonis et Constantini*, impp., primo cod. inest Const. Porph. nouella de praelatione. — *Vindobonae* in bibl. caesarea cod. LIII. nr. 15. *Const. Porphyr.* argumentum tomi vnitionis ecclesiae

f) *Io. Baptista Egnatius*, Venetus, libro II. de principibus romanis, vbi de Constantino Porphyrogenito: *Hic, a litteris optimisque disciplinis non abhorrens, quas paene extinctas ab interitu vindicauit, librum Romano, filio, reliquit, in quo summam totius imperii, sociorum omnium foedera, hostium vires, rationes, consilia explicuit, quem nos in bibliotheca nostra, tamquam thesaurum, seruamus, in quo multa de Venetis etiam ipse differit.* Aliud exemplar huius libri MS. quod in bibliotheca reip. Venetae diligentissime custodiri memorat *Gyraldus* dialogo V. de Poëtis pag. 282. *Huius Constantini liber ille celebratus est, quem moriens Romano, filio, reliquit, in quo summam totius imperii, sociorum foedera, hostium vires, quae et quantae essent, aliaque omnia, ad imperium spectantia, complexus est, quem librum hodie Venetorum Resp. in sua peculiari bibliotheca diligentissime custodiri facit.* Codicem regis Galliae, quo vsus Bandurius, laudant Casaubonus praef. Polybio praemissa ad Henricum IV. *Seruatur in locupletissima illa Tua, DOMINE, et vere regia bibliotheca, Constantini Augusti Porphyrogeniti liber —— Dignum opus, quod Maiestatis Tuae iussu publicam aliquando lucem adspiciat.* Vide ibi, si placet, plura in eius libri commendationem.

g) Meminit *Codinus* orig. CPol. n. 157. edit. Lambecii.

ſiae in cauſſa quartarum nuptiarum etc. v. Lambec. comm. VIII. p. 1009. add. p. 938. ſq. — cod. VI. nouella de alienatione feudorum etc. v. *Kollar.* not. ad Lambecii comm. VI. part. I. p. 53. — aliae ibid. p. 10. ſq. in cod. II. nr. 2. et 4. — pag. 36. in cod. III. nr. 11. 19. et 23. — in cod. XLV. nr. 25. nouella II. de iis, qui conſulto caedes perpetrant etc. v. *Kollar.* ſuppl. ad Lambecii comm. p. 327. ſq. — *Pariſ.* in bibl. publ. codd. tredecim, modo XI. nouellae, illarumue epitome, modo aliquot, modo Leonis, Conſtantini et Baſilii epitome iuris, in 40 titulos diuiſa. vid. ind. ad vol. II. cat. Pariſ. voc. *Conſtant. Porphyrog.* — in cod. *Eſcorial. Conſtant. Porphyr.* et aliorum impp. nouellae, teſte *Pliero* in itiner. per Hiſpan. p. 163. — nouella in cod. Vffenbach. nunc Lipſienſi, de quo plura leges in *Maii* bibl. Vffenb. msta, part. II. col. 527. *Harl.*

Hiſce in Meurſiana Conſtantini opuſculorum editione Lugd. 1617. 8. (poſt p. 252.) IV. *conſtitutiones nouellae* ſubiiciuntur, quas e codicibus regiis edidit auctiores melioresque *Carolus Labbeus* cum noua verſione et caſtigationibus inter ſuas impp. nouellas conſtitutt. X. Pariſ. 1606. 8. α) περὶ ϛρατιωτικῶν *de militaribus fundis, quam dictauit Theodorus,* Patricius et Quaeſtor Decapolitanus. β) *De fundis armentitis aliorum et homicidarum.* γ) *de ſportulis, de aperiendis teſtamentis, et de eo, quod certus ac definitus conſuetudinum modus eſſe debeat.* Hanc dictauit *Theophilus,* Patricius et Quaeſtor. δ) *De ſportulis, qua abrogatur ſuperior conſtitutio,* permittens iudicibus et ſcribae ſportulas accipere. Hanc dictauit *Theodoſius,* (idem, qui ante *Theodorus,*) Patricius et Quaeſtor Decapolitanus.

5. Leonis, Sapientis, et Conſtantini, filii, ἐκλογὴ τῶν νόμων, *Delectus legum compendiarius* ex MS. Palatino et Io. Sambuci deſcriptus, et cum latina *Leunclauii* verſione editus in iam laudato eius iure graeco-romano tom. II. pag. 79 — 134. Numerus anni, quo publicatus hic delectus fuit, corruptus eſt, et pro ϛτμζ legendum ϛυμζ, qui reſpondet anno Chriſti 939. quo Conſtantinus delectum legum, a patre Leone fieri coeptum, promulgare potuit. *Fabric.* *Vindobonae* in cod. II. nr. 2. et 13. — cod. VIII. v. *Lambecii* comment. VI. part. I. pag. 25. 32. 38. et 74. ſq. — In cod. quondam Vffenbach. nunc Lipſienſi, qui quondam pertinuit ad Cuperum, et quem copioſe recenſuit *I. H. Maius* in bibl. Vffenbach. MSS. part. II. p. 522. ſqq. qui titulorum XL. indicem graece cum ſua verſ. lat. publicauit. Praefationem, a *Gottfr. Maſconio* latine verſam, adiecit *Püttmann* Memoriae Gotfr. Maſcouii, Lipſ. 1771. 8. p. 121. ſqq. v. quoque pag. 87. ſq. et confer. D. *Caſp. Achatii Beck* de nouellis Leonis etc. ed. D. *Car. Frid. Zepernick,* Halae 1779. 8. pag. 20. et p. 25. Zepern. in not. atque hunc inprimis in praetermiſſis p. 228. ſqq. de cognomine *Porphyrogeniti,* anno, quo natus eſt, ſcil. a. Chr. CMV. vitaque et p. 373. ſqq. praecipue p. 376. ſqq. *de ecloga legum Leonis et Conſtantini,* de codd. MSStis de ordine, partitione, indice etc. docte agitur. *Harl.*

De *Baſilicis,* Baſilii Macedonis et Leonis ſapientis auſpicio digeſtis, et a Conſtantino Porphyrogenneto recognitis, dicendi [P] locus erit infra libro VI. [vol. XII. p. 426. ſqq. et p. 471. ſq.] vbi etiam de operis illius Synopſi et aliis graecis ICtis. *Fabr.* Add. *Lambec.* comm. VI. part. I. pag. 1. ſqq. de cod. I. cum nota Kollarii ad pag. 2. et pag. 131. ſqq. fragm. quaedam ex Baſilicis iuris, in cod. XVIII. nr. 5. 9. et 12. add. *Zepernick* ad Beckii libr. cit. pag. 286. ſqq. vt ſilentio praetermittam VV. DD. qui hiſtoriam iuris expoſuerunt. *Harl.*

6. Διήγησις περὶ τῆς πρὸς Αὔγαρον ἀποσταλείσης ἀχειροποιήτου θείας εἰκόνος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. *Narratio de imagine Christi ab ipso ad Augarum, Edessae regem, missa et Edessa CPolin translata a. C.* 944. Latine legitur apud Aloysium Lipomannum, atque inde apud *Surium* tom. IV. de probatis auctorum historiis ad 16. Augusti. graece ex regio codice vna cum noua versione sua notisque primus vulgauit *Franciscus Combefisius* in fasciculo originum et antiquitatum CPol. p. 75 — 101. Paris. 1664. 4. Coniecturam Lipomanni et Baronii (ad a. 944. n. 13. p. 717. ed. Antwerp. Plantin.) qui narrationem hanc Constantinô, Romani filio, tribuunt, refellit praeter Combefisium [et *Lambec.* l. c. p. 413. sqq.] *Hanckius* de scriptoribus hist. Byz. pag. 475. seq. et *Antonius Pagi* in Critica Baroniana ad a. C. 944. n. 5. seq. Exstat etiam haec narratio MS. in bibl. Vindobonensi; vide *Lambecium* VIII. pag. 195. seq. [p. 410. sqq. ed. Kollar. cod. XIV. nr. 39.] et p. 198. [p. 417. sqq. nr. 40. ibique Kollar. not. *B.*] vbi refertur anonymi additamentum de illa imagine, culta Edessae, antequam CPolin transferretur. Incipit: περὶ τῆς ἁγίας ἐν Ἐδέσσῃ ἀχειροποιήτου καὶ θείας μορφῆς. *Fabric.* Est quoque illa narratio *Florent.* in bibl. Laur. Med. cod. XXX. qui continet vitas et sermones diuersorum patrum in laudem SS. a die XVIII. Iun. vsque ad XXXI. Aug. nr. 39. d. XVI. Augusti. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 456. qui praeterea citat Menaea graecor. eodem die, et *Leon. Allatii* diatr. de Simeonum scriptis p. 103. sq. — Eadem historia imaginis Christi Edessenae seruatur in bibl. publ. *Paris.* codd. MCLXXVI. nr. 40. MCDLXXV. nr. 9. MDXXVII. nr. 11. MDXXVIII. nr. 13. MDXLVIII. nr. 11. et MDCXI. nr. 17. — De imagine Edessena Christi, CPolin adlata, mentio fit apud continuatorem Theophanis in Romano, imp. p. 268. *Harl.*

7. *Orationem MS. de translatione reliquiarum* S. *Chrysostomi* laudat *Allatius* de purgatorio pag. 71. ad Georgium Acropolitam pag. 201. de consensu pag. 281. et de Simeonibus pag. 111. Incipit: τί τερπνότερον τοῦ νῦν ἐρωμένου θεάματος, ἢ τί λαμπρότερον τῆς παρούσης ἡμέρας; Titulus est: λόγος ἡνίκα τὸ τοῦ Χρυσοστόμου ἱερὸν σκῆνος ἐκ τῆς ὑπερορίας ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ἀπετέθη. *Fabr.* — Inter vetustiores scriptores, qui vitam Chrysostomi sunt persequuti, laudatur *Const. Porphyr.* ἐγκώμιον in cod. *Vindob.* caesar. XXVII. v. *Lambec.* comment. VIII. pag. 637. sqq. et, quem ille p. 639. not. 4. excitat, *Sauilium* in ed. Chrysostomi, tom. VIII. col. 943.. Est vero illa *Constant. Porphyr.* orat. in cod. caesareo XIX. teste Kollario in supplem. ad Lambecii comm. p. 259. sq. — in bibl. *Sfortiana,* notante *Montfauc.* in B. biblioth. MSS. tom. I. pag. 702. *A.* — *Paris.* in bibl. publ. codd. CXXXVII. nr. 19. et MMMC. nr. 4.

Constantinus, Leonis filius, auctor esse dicitur *canticorum* (ἐξαποστειλαρίων) *ad diuina beneficia poscenda,* in cod. *Taurin.* CLXXV. v. catal. codd. regg. Taurin. pag. 260. sq. — Inter codd. *Vossian.* in catal. codd. Angliae, tom. II. p. 60. nr. MMCCX. est anonymi compellatio ad Constantinum Porphyrogen. *Harl.*

8. *Theophanis historiam,* Constantini iussu *continuatam,* memoraui supra [in vol. VII. libr. V. c. 5. §. VII. nr. 1. pag. 681.]

9. Su-

9. Supereſt praecipuum opus, quod non ab ipſo Conſtantino quidem elaboratum; at egregio conſilio eius atque auſpiciis per varios viros peritos digeſtum eſt, *κεφαλαιωδῶν ὑποθέσεων*, ſiue *collectaneorum* et *excerptorum* hiſtorico-politicorum et moralium ſub capitibus ſiue titulis LIII. h) diſpoſitorum, conquiſitorumque ex probatiſſimis [P] quibusque hiſtoricis omnis aetatis monumentis. Ex tribus hiſce et quinquaginta titulis non niſi duo, neque illi integri plane ad nos peruenerunt, viceſimus ſeptimus *περὶ πρεσβειῶν*, *de legationibus*, et quinquageſimus *περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας*, *de virtute et vitio*. Tituli de legationibus alteram partem, a *Iohanne* quodam *CPolitano* digeſtam, ex bibl. *Antonii Auguſtini*, archiepiſcopi Tarraconenſis, vulgauit *Fuluius Vrſinus* graece Antwerp. 1582. 4. cum notis. In hac parte exſtant πρεσβελαὶ excerpta e *Polybio* pag. 1 — 228. e *Dionyſio*, Halicarnaſſeo, p. 295 — 312. e *Diodoro Siculo* p. 313 — 333. ex *Appiano* pag. 334 — 372. et e *Dione Caſſio* p. 373 — 447. Alteram partem eiusdem tituli de legationibus, ex recentioribus paullo hiſtoricis excerpta complexam et ab *Dauide Hoeſchelio* ex codice Bauarico CCIV. pridem vulgatam, recenſui ſupra pag. 534. ſeq. nunc tantum ex prooemio adſcribam catalogum ſcriptorum, e quibus illa collectaneorum pars concinnata fuit: *Εἰσὶ δὲ ἐκ τῶν ὑποτεταγμένων χρονικῶν.* α, Πέτρου Πατρικίου καὶ Μαγίστρου, β', Γεωργίου μοναχοῦ χρονικῆς, γ', Ἰωάννου Ἀντιοχέως. δ', Διονυσίου Ἁλικαρνασέως Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας. ε, ς' Πολυβίου Μεγαλοπολίτου καὶ Ἀππιανοῦ. ζ, Ζωσίμου Ἀσκαλωνίτου, η, Ἰωσήπου Ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας, θ' Διοδώρου Σικελιώτου, ι Δίωνος Κοκκιανοῦ, ια, Προκοπίου Καισαρέως, ιβ', Πρίσκου Ῥήτορος, ιγ', Μάλχου Σοφιστοῦ, ιδ', Μενάνδρου προτέκτορος, ιε, Θεοφυλάκτου ἀπὸ ἐπάρχων καὶ ἀντιγραφέως τοῦ Σιμοκάττου.

Tituli de virtutibus et vitiis, qui in toto opere fuit quinquageſimus, priorem partem ex inſula Cypro nactus *Nic. Fabricius Peireſcius*, communicauit cum *Henrico Valeſio*, qui ex ea, quae digna luce videbantur, [P] ſelegit et cum verſione ſua notisque doctiſſimis et fragmentis Polybii, Nic. Damaſceni et Dionis, ſingulari ſtudio a ſe collectis, vulgauit Pariſ.

h) Auctor praefationis, ſingulis excerptorum titulis praemiſſae: Ὁ τῆς πορφύρας ἀπόγονος Κωνσταντῖνος ὁ ὀρθοδοξότατος καὶ χριστιανικώτατος τῶν πώποτε βεβασιλευκότων, ὀξυωπέστερον πρὸς τὴν τῶν καλῶν κατανόησιν διακείμενος, καὶ δραστήριον ἰσχηκὼς νοῦν, ἔκρινε βέλτιστον ἅμα καὶ κοινωφελὲς, τῷ τε βίῳ ὀνησιφόρον, πρότερον μὲν etc. *Conſtantinus Porphyrogenneta, imperator, omnium, qui umquam fuerunt, rectae fidei tenaciſſimus et chriſtianiſſimus, ingenio praeditus ad rerum pulcrarum perceptionem acutiſſimo, ea denique praeſtans intelligentia, vt facile quiduis ad effectum perduceret, illud primo fore optimum eſt ratus et vulgo omnibus vtile, vt libros undique ex omnibus orbis partibus, doctrina varia refertos, conquireret, deinde vaſtam illam librorum molem, quae lectores enerabat, quum praeſertim moleſta plerisque omnibus et taedii plena ea res videretur, in partes minutas putauit diſtribuendam, et luculentam vtilitatem, quae poterat inde percipi, oculis hominum exponendam. Adeo vt hoc delectu habito maiori adtentione et adſiduitate lectioni incumbere ſtudioſi queant, et ſermonis facundiam altius ac penitius animo imprimere. Hoc amplius imperator magno et felici conatu opus vniuerſum in* ὑποθέσεις διαφόρους *tractatus diuerſos numero tres et quinquaginta cenſuit diſtribuendum, in quibus* ἅπασα ἱστορικὴ μεγαλουργία, *quicquid magnificum habet hiſtoria, incluſum continetur, neque ineſt quicquam hiſtoriae inſertum, quod partitionem hanc in hosce tractatus effugerit. Neque vero ob diuiſionem ſententiarum ſeries operis totius vllo modo corrumpitur, verum ſeruat haec ſynopſis, vel, vt verius dicam, haec rerum cognatarum* οἰκείωσις *ſiue adunatio in ſingulis partibus concinnandis vnicuique tractatui conuenientem rationem.*

Parif. 1634. 4. In his excerptis, (quae vulgo adpellantur Peirefciana, leguntur felecta loca ex *Polybio* pag. 9 — 197. *Diodoro Siculo* pag. 221 — 413. ex *Nicolao Damasceno* περὶ τȣ̃ ἰδίȣ βίȣ καὶ τῆς ἑαυτȣ̃ διαγωγῆς pag. 414 — 489. ex *Dionysio Halicarnasseo* pag. 529 — 545. ex *Appiano* pag. 465 — 567. ex *Dione Cassio* pag. 569 — 769. ex *Iohanne Antiocheno*, monacho, pag. 778 — 853. Excerpta ceteroqui erat haec collectaneorum pars ex fcriptoribus quatuordecim, qui pag. 5. feq. hoc ordine recenfentur: Εἰσὶ δὲ ἐκ τῶν ὑποτεταγμένων χρονικῶν α΄, Ἰωσήπȣ ἀρχαιολογίας, β΄, Γεωργίȣ Μοναχȣ̃, γ΄, Ἰωάννȣ τȣ̃ ἐπίκλην Μαλέλα χρονικῆς, δ΄, Ἰωάννȣ Ἀντιοχέως χρονικῆς ἱστορίας, ε΄, Διοδώρȣ Σικελιώτȣ καθολικῆς ἱστορίας, ϛ΄, Νικολάȣ Δαμασκηνȣ̃ καθολικῆς ἱστορίας, ζ΄, Ἡροδότȣ Ἀλικαρνησέως. η΄, Θȣκυδίδȣ, θ΄ Ξενοφῶντος Κύρȣ παιδείας καὶ ἀναβάσεως Κύρȣ τȣ̃ Παρυσάτιδος. ι΄, Ἀῤῥιανȣ̃ Ἀλεξ. — — — ια΄ Διονυσίȣ Ἀλικαρνησσέως Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας, ιβ΄, Πολυβίȣ τȣ̃ Μεγαλοπολίτȣ Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας. ιγ΄, Ἀππιανȣ̃ Ῥωμαϊκῆς τῆς ἐπίκλην βασιλικῆς, ιδ΄, Δίωνος Κοκκιανȣ̃ Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας. Additur: καὶ οἱ ἐφεξῆς ἐν τῷ δευτέρῳ τεύχει ἐπιγεγράφονται. *Sequentes auctores in altero* (huius nempe tituli) *volumine recenfebuntur.* Vnde patet, non integrum titulum de virtutibus et vitiis, fed priorem tantum, vt dixi, eius partem in manus Valefii incidiffe, qui ea libertate vti non dubitauit, vt in his eclogis et ordine fcriptores alio poneret, et ea, quae vel iam edita exftarent, vel indigna effent editione, omitteret ac refcinderet. [conf. *Zepernick*, l. c. pag. 231.]

Ex deperditis huius operis titulis primus fuit, vt in praefatione diferte traditur, περὶ βασιλέων ἀναγορεύσεως, *de imperatorum regumque renunciatione.* Ceterorum, vltra viginti ab Hoefchelio et Valefio obferuatorum, haec eft notitia, litterarum ordine a me defcripta:

Περὶ ἀνακλήσεως ἥττης. *De reftitutione exercitus victi.*
Περὶ ἀνδραγαθημάτων. *De fortiter factis.* p. 442. edit. Valefii, et 473.
Περὶ γάμων. *De nuptiis.*
Περὶ γνωμῶν. *De fententiis.* pag. 258. edit. Valefii et 225.
Περὶ δημηγοριῶν. *De concionibus fiue orationibus* id. p. 87.
Περὶ ἐθνῶν. *De gentibus.*
Περὶ ἐθῶν. *De moribus.*
Περὶ ἐκκλησιαστικῶν. *De ecclefiafticis rebus, perfonisque.*
[?] Περὶ ἐκφράσεως. *De defcriptionibus.* Svid. in σαμβῦκες.
Περὶ Ἑλληνικῆς ἱστορίας. *De hiftoria graeca (gentili.)*
Περὶ ἐπιβοῶν. *De imploratione auxiliorum.*
Περὶ ἐπιβȣλῆς. *De infidiis.*
Περὶ ἐπιστολῶν. *De epiftolis.*
Περὶ κυνηγεσίας. *De venatione.*
Περὶ νίκης. *De victoria.*
Περὶ οἰκισμῶν. *De coloniarum deductione.*
Περὶ παραδόξων. *De miris et inopinatis.* pag. 121. edit. Valefii.
Περὶ πολιτικῶν διοικήσεως. *De rerum ciuilium adminiftratione.*

Περὶ

Περὶ ϛρατειῶν. *De expeditionibus militaribus.*
Περὶ ϛρατηγημάτων. *De ſtrategematis* pag. 34. et 42. edit. Valeſ. et 437.
Περὶ ϛρατῶν. *De exercitibus.*
Περὶ συμβολῆς. *De praeliis.*

10. Conſtantini quoque huius iuſſu *Theophanes* quidam *ſynopſin* totius *artis medicae*, ex Oribaſii potiſſimum ſcriptis collectam, ſeptem libris, ſiue capitibus 296. digeſſit, et eidem Conſtantino inſcripſit. Incipit prooemium: τὰς προσταχθείσας ἐπιτομὰς παρὰ τῆς σῆς θειότητος, ἐκ Θεῦ Αὐτοκράτωρ, περὶ τῆς τῶν ἰατρικῶν θεωρημάτων συναγωγῆς ἔσπευσα κατὰ τὸ δυνατὸν etc. Exſtat hoc opus aliquoties graece MS. in bibl. caeſarea Vindobonenſi. vide *Lambecium* lib. VI. pag. 114. 116. 157. *Fabr.* In cod. XXI. nr. 9. in cod. XXIV. nr. 1. — in cod. XXV. nr. 1. et XL. nr. 8. v. *Lambec.* comm. VI. part. II. p. 262. 264. 266. et 356. ed. Kollar. ſed plura v. infra ad vol. XII. lib. VI. cap. 7. ſect. 11. pag. 685. ſq. et *I. O. Steph. Bernard* in praefat. ad ſuam edit. poſt eius demum mortem ad vmbilicum perductam, inſcriptamque: *Theophanis Nonni epitome* de curatione morborum, graece et latine. Ope codicum mstorum recenſuit notasque adiecit *I. O. St. Bernard.* tom. I. cum tab. aenea. Gothae et Amſtel. 1794. — tom. II. 1795. m. 8. *Harl.*

Aliud opus *Conſtantini Porphyrogeniti* iuſſu digeſtum, quod MS. in bibl. regia *Pariſ.* exſtat, teſte *Boiuino* ad Iulii Africani ceſtos pag. 360. In illo excerpta ex Africano et aliis ſcriptoribus. *Fabr.* — in cod. *Pariſ.* MDCXXX. nr. 6. eſt *Theophanes* de diaeta ad Conſtant. Porphyrog. ſed initium ſolum ſupereſt. *Harl.*

11. Eidem Conſtantino debemus *Collectionem Hippiatricorum* ſiue *de veterinaria medicina libros duos,* capitibus 129. diſtinctos, ex ſcriptoribus pluribus huius generis collectos[i]), et

i) Hippiatrica ſunt in cod. bibl. publ. *Pariſ.* MCMXCV. ex Soſtrato et Hippocrate collecta, et in cod. MMXCI. nr. 11. ſub titulo: Hipposophium, ſiue liber de curandis equorum morbis, in cod. MMCCXLV. ſaec. XV. manu Antonii Damilac, *Hippiatricum* ſ. collectanea e variis ſcriptoribus, de curandis equorum morbis: it. nonnulla de ponderibus et menſuris, et libri de curandis auium morbis capita nonnulla. — *Florentiae* in bibl. Laur. Med. cod. VI. nr. 7. plut. 65. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. III. p. 149. qui, „praecedit, ait, tabula capitum CXXXIV. ac duplex de *ponderibus et menſuris* expoſitio, prima anonymi, altera Diodori; — — huius codicis, vtpote vetuſtatis non ſpernendae, collatio, qua noua editio paranda ſit, nonniſi magno vſui eſſe poſſit.“ — *Oxon.* in bibl. *Bodlei.* (ſecundum catal. codd. Angliae etc.) in cod. CLXIV. Barocc. *Apſyrti* veterinaria: In principio mutilata aliquot lineis: in fine vero XXV. medicamenta, vltra ea, quae in impreſſis habentur, occurrunt. Tum de menſuris et ponderibus veterinariis 158. b. ἡ ὀγκία ἔχει δραχμὰς η; Poſt tria medicamenta ſequitur Ὀρνεοσόφιον, de curis aegritudinum, quae cadunt in aues venaticas, ac de generibus earum capp. XXVI. ad Michaëlem, imp. — In cod. Guil. Laudi DLXXXIX. nr. 2. de equo et Hippiatrica. *Hebr.* — nr. 5722. de re veterinaria, *Arab.* fol. cum figg. — inter codd. Anton. a Wood. MMMMMMMMDXXXVIII. nr. 27. de medicinis equorum, *anglice.* — *Cantabrig.* in coll. S. Emanuelis; cod. XIII. Βιβλίον ἱππιατρικόν, codex vetuſtiſſimus, membr. 4. in quo, (vt ait confector catal.) plurima comparent, quae in libro excuſo deſunt, capite tamen vltimo mutilatur. — In eod. cat. tom. II. inter codd. *Voſſianos* nr. MMCCXVII. citantur Hippiatrica cum figg. et multum diſcrepantia ab editis. (In bibl.

et e graeco *latine* versos editosque Paris. 1530. fol. interprete *Ioanne Ruellio*, Suessionensi, qui rei veterinariae nomenclaturam et breuem Diodori de ponderibus et mensuris tractationem subiunxit. *Graece* hi primum vulgati sunt a *Simone Grynaeo*, ap. Io. Valderum. Basil. 1537. 4. Codex plenior, et alio ordine digestus, fuit in bibliotheca cardinalis, Seripandi, atque inde in Wittiana. Insignis etiam codex ac vetustus membranaceus exstat Cantabrigiae in bibl. collegii Emanuelis, quo vsum se testatur Petrus Needhamus in luculenta sua, de qua mox, Geoponicorum editione. *Italice* etiam lucem viderunt Venet. 1543. 8. et gallice per *Iohannem Masseum*, Campanum. Paris. 1563. 4. Sed en tibi indicem auctorum, [P] e quibus graeci libri de veterinaria medicina collecti sunt, quorum aliquos, Absyrtum, Chironem et Pelagonium, laudat etiam *P. Vegetius*, digestorum artis mulomedicinae latinus scriptor [k]; de quo dixi in bibl. latina lib. III. cap. 12.

INDEX scriptorum, e quibus graeci Hippiatricon siue veterinariae medicinae libri iussu Constantini Porphyrogenneti collecti, et qui in illis memorati sunt,

concinnatus a me ad paginas editionis graecae Basileensis.

bibl. Leidensis, cui accesserunt codices Vossiani, catalogo p. 398. nr. 50. ita describitur cod. Voss. „Hippiatrica cum figg. et multum discrepantia ab editis. Titulus concipitur: Ἱπποιατροσοφικὰ τοῦ σοφοῦ ῥήτορος, Ἱεροκλέους καὶ ὑποκρίτας (sic) καὶ τοῦ σοφοῦ Γαληνοῦ. In fine: πληρώθη τὸ παρὸν ἱπποιατροσόφιον διὰ χειρὸς ἐμοῦ Δημητρίου τοῦ Δρωσινοῦ. Item ἑτέρας ἐλαίου ὠφέλημας εἰς τὰς ἰατρείας τῶν ἵππων ἐκ πολλῶν ὡς ὁρᾶς ἀνθολογηθέντων, et in fine eadem adpellatio.“ *Harl.*

k) In praefat. conf. cel. *Schneider* ad illam et in praefat. in Scriptor. rei rust. vett. latinorum, tom. IV. p. 15. sqq. et 22. sqq. *Harl.*

l) Militasse sub Constantino Magno in Scythia ad Istrum, notat Cangius et *Eudociae* Macrembolitissae Ionia MSS. *Fabr.* *Eudoc.* pag. 65. a Villoison. edit. de quo Eudociae loco, comparato cum Suida, et de Apsyrto ipso v. *Schneider*, l. c. p. 23. sq. *Harl.*

122. 139. 148. 151. 152. 166. 167. 177. 179. 180. 184. 190. 195. 196. 210. 213. 214. 217. 220. 223. 224. 232. 239. 244. 249. 256. 257. 281. 288. 290. 294. 296. 297. 298. 299. 300. Eius epistola ad hippiatrum quemdam p. 146. ad Achaicum, Aelianum, Aemilium, Ammonium, Antipatrum, Apellam, Apionem, Apolloniadem, Apollophanem, Arcaditem, [P] Aruntium, Asclepiadem, Bebium, Caium, Celerem, Chaeream, Damam, Damnatum, Degmium, Deman, Demetrium, Dionysium, Dium, Epiphanium, Eudoxum, Frontones, Gallum, Hegesagoram, Himerium, Herodionem, Iustum, Q. Lollium Marullium, Marcum, Marium Decurionem, Memnonem, Menecratem, Numenios, Orionem Marcellum, Papiam, Pasicratem, Posidonium, Postumium Ducem, Rufum Octauium, Sabinum, Secundum, Sennam, Getulium Seuerum, Statilium Stephanum, Tiberium Claudium Heraclidem, et Valentem. Vide singula haec nomina suo loco.

Arcadites, ad quem scribit Apsyrtus 70.

Archedemus. 284.

Οἱ ἀρχαῖοι 53. παλαιοτέροις εἴωθε, 156. ταῦτα μὲν ἐκείνοις εἴρηται μεγάλοις ἀνδράσιν 120. ἵνα δὲ μὴ δόξωμεν τῶν πρὸ ἡμῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἐκβάλλειν τοὺς ἀφορισμούς. 121.

Archelaus. 275.

Aristophanes, Byzantius, historiam Aristotelis de animalibus in compendium misit. 4.

Aristoteles 173. eius περὶ Φύσεως ζώων. 4.

Armeniorum antidotus. 185.

Arsipus, ad quem Pelagonii epistola pag. 145.

Artemas, τομεύς, ad quem scribit Apsyrtus pag. 164.

Aruntius, Corinthius, ad quem Apsyrti epistola pag. 147.

Asclepiades, ad quem epistola Apsyrti pag. 1. et 133.

Aspio, Alexandrinus p. 41.

Astrampsychus librum veterinarium de asinorum curatione scripsit, teste Suida.

Auxano, Αὐξάνων, hippiater. 130.

Azanites. 299.

Bassus, ad quem scribit Hierocles p. 2.

Bebius Decurio, ad quem scribit Apsyrtus p. 222.

Beretius inter veterinarios medicos laudatus a Tiraquello.

Caius, hippiater Alexandrinus, ad quem Apsyrti epistola p. 243.

Cassius 28. idem forte, cuius exstant problemata.

Celer, ad quem epistola Apsyrti 270. Δέσποτα Κέλερ.

Celsus. 177.

Chaereas, Alexandrinus, ad quem Apsyrtus scribit pag. 138.

Chiron 7. [v. *Schneider* l. c. p. 22.]

Cimon, vide infra, Simon.

[P] *Cleodamus Achnaeus, ὁ περὶ ἱππικῆς καὶ πωλοδαμαστικῆς γράψας. Stephanus,* Byz. in Ἄχναι.

Cleomenes, Libycus. 80. 94.

Hero-

Herophilus, equarius medicus apud Valerium Max. IX. 15. 2.
Hesiodus. 172.
Hierocles [m]) 2. 13. 27. 34. 38. 40. 43. 52. 58. 61. 62. 63. 65. 67. 70. 80. 81. 83. 84. 85. 86. 87. 91. 94. 97. 99. 101. 105. 114. 121. 130. 132. 133. 136. 139. 140. 142. 144. 145. 148. 151. 152. 153. 155. 156. 157. 159. 164. 165. 167. 170. bis. 171. 172. 174. 178. 179. 182. 184. 187. 190. 192. 195. 196. 197. 198. 199. 201. 204. [P] 205. 209. 210. 212. 213. 214. 216. 217. 218. 219. 220. 222. 223. (*ἐν δευτέρῳ βιβλίῳ* 97. primi libri finis p. 171. *ἐν συντάγματι Φαρμάκων* 205. 213.) 224. 232. 235. 239. 241. 243. 257. 270. 274. 285. 289. 291. 294. 297. 298. 300. 303. bis. 304. *ἐν τῷ δευτέρῳ μου βιβλίῳ.* 52.
Hieron. 21.
Hieronymus. 67. Libycus. 13. 84. 86. 122. 204. 205.
Himerius, vide Hemerius.
Ἱππασίου Ἠλείου σύνταγμα, Hippasi Elei compositio 303.
Hippocrates, mulomedicus. 21. 28. 41. 59. 74. 85. 86. 109. 125. 131. 148. 155. 161. 167. 199. 204. 206. 221. 242. 245. 264. 270. 285. 297. 301. 303.
Ad Hippocratem, hippiatrum, Apsyrti epistola p. 70. 50.
Iulius Faustus Decurio, ad quem scribit Apsyrtus p. 163.
Laurentius Rufius, et
Leontius, Tiraquello inter veterinarios memorati.
Literius, Beneuentanus. 26.

m) *Io. Pearsonius* praef. ad Hieroclem alterum, qui in aurea carmina scripsit: *In XVI. Geoponicorum libro tria capita sunt, quae Φερεκλέους nomen prae se ferunt: sed cum liber ille ad rem veterinariam pertineat,* Ἱεροκλέους *legendum esse ostendunt Hippiatrica. Binos autem libros scripsit Hierocles περὶ τῆς ἵππων θεραπείας, hoc est,* de morbis equorum curandis, *vt ipse testatur in Prooemio ad secundum Hippiatricorum capite sexagesimo; eosque à Basso rogatus cum confecisset, eidem postea dedicauit. Suntque hi duo libri quasi fundamenta collectionis veterinariae, ad quorum formam methodumque reliquorum epistolae aut ἀποσπασμάτια redigi videantur. Fuit autem Hierocles ille non ἱππιατρὸς, aut inter equites Caesarianos in armis versatus, vt Absyrtus, et Theomnestus, sed iurisprudentiam coluit, et caussis agendis in foro operam dedit. Locuples ipse mihi testis in operis Prooemio,* ἀλλ' εἰ καὶ κατακλείειν ἡμᾶς ἕτερον νῦν ἐχρῆν, ἔν τε δικαστηρίοις παρέχειν χρείαν τοῖς δεομένοις, καὶ σπουδὴν περὶ ταύτας ποιεῖσθαι τὰς διατριβάς· ἐκ ἀτιμαστέον γε ὅμως τὴν σὴν ἀξίωσιν, ἄριστε Βάσσε. *Etiamsi nos alios potius audire hoc tempore oporteat, et in iudiciis copiam nostri postulantibus praebere, atque hisce exercitiis operam dare; non tamen negligendum fuit, optime Basse, quod tu requiris.* Ethnicum fuisse constat ex his eius verbis pag. 3. κεκλήσθω δὲ ἡμῖν συμφόρως τῷ λόγῳ τάδε Ποσειδῶν τε ἵππειος, ἀνθρώπων γένει σωτὴρ Ἀσκλήπιος, ᾧ πάντως πε καὶ ἵππων μέλει· εἰ δεῖ τι Χείρωνος τοῦ Κενταύρου καὶ τῶν ἐν Πηλίῳ διατριβῶν ἀξίως μεμνῆσθαι. Hippiatrica sub Hieroclis nomine edidit Io. Masseus, *l'art veterinaire ou grande mareschalerie d'Hierocles auteur Grec, contenu en trois livres, par Jean Masse Champenois* Paris. 1563. 4. *Hieroclis* epistolam ad Titum de signis et notis equorum MS. in codice regis Galliae CXCV. teste *Labbeo* pag. 100. bibl. nouae MSS. *Fabr.* Secundum catal. codd. *Paris.* vol. II. cod. MMCCXLIV. Hieroclis de curandis equorum morbis libri II. singulis ferme paginis exhibentur equorum icones, rudi manu delineatae. In eodem cod. reperitur nr. 3. opus inscriptum ἱπποχόρτωνον τοῦ λαμπάδη. ibi de equorum morbis et illorum curandorum ratione: et nr. 4. *Hieronis* atque *Apsyrti* opuscula de eodem argumento. — De illo *Hierocle* vide etiam *Needham.* et *Niclas.* prolegg. ad Geoponica pag. LIX. sq. atque supra in vol. I. *bibl. Gr,* pag. 792. not. *aaa.* *Harl.*

Posido-

*) Testatur notis ad Geoponica, se vsum vetusto codice MS. Hippiatricon e bibl. collegii Emanuelis Cantabrig. *Fabr.* v. *Needham* prol. ad Geoponica p. LXV. vbi a pag. LXIII. multus est de Pamphilo: sed *Niclas.* ibid. in nota Fabricio nostro adsentitur. Add. *Lambec.* comm. de bibl. caesar. II. p. 143. sqq. de *Pamphilis*, et p. 157. sqq. de *Pamphilo* in Geoponicis. *Harl.*

eorum (*Columella*), quum rusticae rei praecepta conscriberet, curas animalium leui admonitione perstrinxit: alter (*Pelagonius*) omissis signis causisque morborum, quasi ad doctissimos scriberet, tam magnae rei fundamenta neglexit. *Chiron* vero et *Absyrtus*, diligentius cuncta rimati, eloquentiae inopia ac sermonis ipsius vilitate sordescunt. *Citatur Chiron Centaurus ab eodem Vegetio lib.* I. *cap.* 17. *lib.* IV. *cap.* 8. *et* 13. 14. 27. *Pelagonius* IV. 13. 27. *et Absyrtus* IV. 13. 14. 22. 27. *Alios multi medicos, siue* κτηνιάτρους, *scriptores de nomine ab eo citari non memini. E latinis Columellam laudat et praef. Celsum* III. 4. *pag.* 42.

Verus Marcellus, ad quem Apsyrti epistola p. 57.

Xenophon, Atheniensis, Grylli F., περὶ ἱππικῆς p. 3. 261.

12. Denique certum est et *Noni*, medici, compendium, de quo Volum. XII. huius bibl. p. 685. [o]) et anonymi *de diaeta* [p]), de quo *Cangius* p. 102. ad Zonaram, et *Geoponica* etiam iussu et auspiciis *Constantini* huius *Porphyrogeniti* collecta fuisse, vt eos fugerit ratio, qui de *Constantino Magno*, vel, vt Cornarius, de *Constantino Pogonato* cogitarunt. Certe Constantino nostro, Leonis Sapientis filio, soli et ex asse competit elogium, quod auctor huius συναγωγῆς in praefatione ad Constantinum scripta ait, eum omne genus doctrinae et [?] omnes disciplinas summo studio instaurasse, vocatque eum τερπνὸν τῆς πορφύρας ἀπάνθισμα, quibus verbis ad Porphyrogeniti adpellationem aperte adludit [q]). Ecquis vero Constantini huius iussu, quem etiam XX. 6. verbis, ὦ τιμιώτατε, adloquitur auctor, collectionem ipsam composuerit, atque opus hoc in *XX. libros* distributum, (quorum primores duodecim sunt de agricultura, octo postremi de cura rei pecuariae,) ex variis scriptoribus ita digesserit [r]), adhuc puto esse incertum [s]). Quum enim plures ante illam aetatem de agri-

o) Add. *Fabric.* B. Gr. vol. XIII. p. 126. (vbi quoque de libello *de diaeta* agitur,) it. paullo ante ad sect. 10. notata e praefat. Bernardi ad edit. ibidem citatam *Noni*, siue potius *Nonni Theophanis*, et *Montfauc.* bibl. Coislin. pag. 448. *Harl.*

p) Est quoque in cod. *Paris.* bibl. publ. MMXCI. nr. 9. vid. supra ad sect. 10. addita. *Harl.*

q) Add. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. II. pag. 554. et *Lambec.* atque *Kollar.* comm. bibl. caes. VII. p. 388. *Harl.*

r) Varias sententias recensui pridem in Decade Decadum, edita Lipsiae 1689. 4. capite vltimo siue centesimo [add. Fabricii opusculorum syllogen. Hamb.] Videnda etiam *Petri Needham* prolegomena, Geoponicis praemissa, et *Placcii* theatrum Pseudonymorum n. 716. *Cangius* ad Zonaram p. 101. *Fabr.* Conf. sunt inprimis, quae *Niclas.* et in praefat. ad praeclaram suam editionem, et ad *Needhami* prolegomena scite docteque monuit collegiisque. Idem pag. XXXIX. sqq. castigauit multos errores *Alberti Halleri*, qui in bibl. sua botanica, part. I. pag. 127 — 145. de Geoponicis quam plurima scripsit: quae omnia repetere non vacat. *Harl.*

s) Diuersa variorum VV. DD. iudicia atque opiniones collegerunt et interdum examinarunt *Needham* in prolegg. pag. XXIX. sqq. et *Niclas.* in notis ad illa: quos consulat velim, qui plura de illa controuersia scire aueat. Qualis vero Geoponicorum fuerit genitura, el. *Niclas.* ad Needhami prolegg. pag. XLIII. sq. acute ostendit. „*Constantinus*, ait, *Porphyrogennetus* ad vsum populi sui publicare vult Chrestomathiam rusticam. Negotium mandatur *Cassiano*. Hic ex libris, qui de R. R. scripti sunt, quorum copia esset, omnibus praecepta rusticorum omnia conquirit ac digerit, eo consilio, ne quid omittatur

agricultura non modo ipsi scripserint; sed etiam collectanea eiusmodi ex aliis scriptoribus composuerint: facile factum est, vt illis adscriberetur hoc opus, qui recte nominari potuere inter eos, e quibus ipsum est congestum. Sic, *Cassio Dionysio Vticensi*, fuerunt, qui hos libros tribuerent, quoniam nimirum XX. libros de re rustica ex XXVIII. libris Magonis Carthaginiensis punice scriptis contractos et graece compositos Varro lib. I. de re rustica commemorat. Alii, vt Ioannes Harduinus ad Plinium [t]), suspicantur, *Vindanionium Anatolium Berytium* [u]) esse auctorem, quoniam *Photius* eius συναγωγὴν γεωργικῶν ἐπιτηδευμάτων commemorat codice CLXIII. quam ait libris XII. digestam esse ex Democrito, Africano, Tarantino, Apuleio, Florentino, Valente, Leone, Pamphilo ac Diophane, et, in quibus hi dissident, in illis Leoni plurimum tribui. Non dubium est, prioribus duodecim Geoponicorum, quae exstant, libris fundi loco hos duodecim libros Vindanionii fuisse, qui in illis iam sub Vindanionii, iam Anatolii, iam Berytii nomine citatur; at huius, quam habemus, Georgicon collectionis auctor non possit esse ille Vindanionius, scriptor Photio antiquior, nedum, qui tot saeculis eum antecessit, Dionysius Vticensis, quum Geoponica, quae habemus, Constantini Porphyrogeniti tempore, hoc est, centum amplius post Photium annis collecta esse constet. Superest *Cassianus Bassus*, scholasticus, a quo γεωπονικὰς hasce ἐκλογὰς congestas esse, multi viri docti sibi persuaserunt, MStorum, vt videtur, codicum auctoritate persuasi. Itaque *Basso* eas tribuunt *Erasmus* adagio, *alaudae in nido* [v]). *Hadr.*

tatur. I. 14. XI. 13. V. 6. Quod quidem Ita exsequutus est, vt libros, quorum particulas hic habemus, tamquam superfluos interire passa sit posteritas. Quum vero, *Photio* teste, cod. CLXIII. qui de R. R. exposuerunt, eadem fere de iisdem prodiderint: *Cassianus* omnes sic excutit, vt nullum auctorem solum sequatur, sed vbique illum primo loco collocet, qui ei argumentum quodcumque optime plenissimeque tractasse videretur; huic deinde subiungat, quae apud alios inuenisset peculiaria. Hoc modo ex multis complurium auctorum voluminibus breue veluti florum corpusculum fecit, vt *Iustinus* in praefatione de simili instituto loquitur. Igitur *Cassianus* excitat reliquos auctores, non is, qui ortus est. Et sane poterat hoc iam ex IV. 8. 9. perspici, vbi *Florentinus* ab initio et in fine commemoratur. — Porro, vt nostri hodie aliorum libros vel vertentes, vel edentes, vel excerpentes, vel tractantes quocumque modo, rarissime a se impetrant, quin quasdam adspergant notulas; sic etiam *Cassianus* non mutum pecus est, quod alienos saccos in vnum locum tacite congerat; sed vir ingenuus, institutus liberaliter, praediorum villarumque plurium dominus et ipse experientissimus arator, qui sumit audaciam quaesitam meritis, et sententiam suam ipse post alios dicit, hoc est, opportune *notas* suas non *adspergit* ad marginem, quod nunc fit, sed *interspergit*, et se miscet reliquo rusticorum choro. Hoc itaque tenemus: Sunt Geoponica, *Chrestomathia rustica cum notis Cassiani Bassi, scholastici*, edita Constantinopoli *impensis et auspiciis Constantini Porphyrogeniti*. Hoc obseruato, reliqua omnia sunt expedita et explicita." Hactenus *Niclas*, qui ea, quae bene et recte, opinor, explicuit, adhuc aliquot exemplis probauit illustrauitque. *Harl.*

t) In indice praecipuorum, qui in Plinianis notis citantur, illustrantur, emendantur, tom. I. praefixo ad v. *Geoponica*. *Harl.*

u) Conf. longam de Anatolio notam *Niclasii* ad Needh. prolegg. p. XLVIII. sqq. *Harl.*

v) De *Erasmo* Fabricium cum Needhamio errare, monet *Niclas*, ad prolegg. cit. p. XXXVI. 14. et, „haec verba, inquit, (scil. ad prouerbium *alaudae in nido*,) sunt *Iunii* Adag. Cent. 3. n. 54. p. 164. Froben. Viros doctos decepit *Adagiorum* edit. *Hanouiensis*; quae studia plurium confundit indiscretim." *Harl.*

Hadr. Iunius, lib. I. cap. 20. et lib. VI. cap. 1. Animaduersionum et in adagiis p. 164. et et 288. *Nicolaus Rigaltius* ad Artemidorum p. 30. et praefat. ad Demetrii ἱερακοσόφιον, *Barthius* XXI. [?] 23. Aduersar. *Tho. Gatakerus* p. 33. Aduersar. et ad Antoninum p. 86. *Bodaeus a Stapel* notis ad Theophrastum de plantis passim, quo in opere non pauca Geoponicon loca erudite illustrat, et *Salmasius*, qui nouam illorum editionem ex codicibus Palatinis adornare voluit, libro de annis climactericis p. 839. et prooem. ad Solin. et p. 1269. et ad Theocriti syringem p. 214. et ad ius Atticum p. 370. atque alioi in suis scriptis. Pridem etiam in bibliothecae Gesnerianae continuatione scripsit Simlerus, *Cassiani Bassiani*, (leg. *Bassi*), *librum vetustissimum MS. dici apud monachum quendam in Italia latitare, putarique eundem esse, qui nunc Constantini Caesaris nomine de agricultura circumfertur.* His adde, quod *Petrus Needhamus*, [p. XXXVI. prolegg.] testatur in codice MS. Barocciano Geoponicon libro II. praefigi hunc titulum: ἐκ τῶν περὶ Γεωργίας ἐκλογῶν Κασσιανοῦ Βάσσου σχολαστικοῦ βιβλίον δεύτερον περιέχει τάδε w). *Marquardus* quoque *Gudius*, qui editionem Basileensem, cum tribus codicibus bibliothecae Palatinae collatam x), nactus fuit, (e quo Geoponica post scriptores latinos de re rustica, a se editos, emendatius vulgare constituerat Commelinus,) et postea eamdem a. 1669. contulit cum MS. chartaceo in 4. bibliothecae Gottorpiensis, ducis serenissimi Holsatiae, titulum operis ita concipit: Γεωπονικὰ ἐκ τῶν περὶ γεωργίας Ἐκλογῶν Κασσιανοῦ Βάσσου σχολαστικοῦ. Sed ex hoc ipso titulo suspicari potius licet, *Bassum* hunc non ipsum esse Geoponicon auctorem; sed ipsum etiam referendum inter eos, e quibus Geoponica, qualia hodie exstant, aliquis post eum Constantini Porphyrogeniti tempore collegerit. Nam, quod aiunt, hunc esse illum Bassum, ad quem scripsit Hierocles, hippiater, vt non pugnem, verum esse, contra illorum sententiam militat. Hierocles enim iste, vt supra notaui, ethnicus scriptor et Porphyrogeniti aeuo superior fuit, neque ipse hippiatrica collegit. Deinde *Cassianus*, si esset Geoponicorum, qualia hodie habemus, auctor et collector, atque se ipse de nomine citasset, certe citasset frequentius, quam bis, siquidem de eodem argumento scripsisse se voluisset ostendere, et maioris momenti obseruationes e libro suo produxisset y). Itaque suffragari non dubito *Maussaco*, qui a. 1615. ad Plutarchum de fluminibus p. 194. *Nec adhuc constitutum est*, inquit, *quis Geoponicorum verus auctor. Nam de Cassiano Basso, quod dicunt, non est verum, licet Hierocles*

w) Consentit cod. Palat. II. in Sylburgii cat. codd. Palat. nr. 207. pag. 60. *Cassiani Bassi scholastici e rei rustic ae collectaneis libri* XVIII. n. *a secundo vsque ad XIX. inclusiue.* Atque in cod. Palatino liber VII. ita constituitur. Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ ὦ φίλτατε παῖ Βάσσε, ἑβδόμη μὲν οὖσα τῶν περὶ Γεωργίας ἐκλογῶν τοῦ σοῦ πατρός. Sed adnotat *Niclas.* l. c. p. XXXVI. not. 15. codices ipsos aut plane esse ἀδεσπότας, aut auctorem exhibere *Cassianum Bassum, scholasticum.* Quare equidem cum Niclasio nolo suffragari Maussaco et Fabricio, qui paullo post subscripsit Maussaci indicio. *Harl.*

x) A. Frider. Sylburgio, teste Commelino in limine edit. scriptorum lat. R. R. 1595. Conf. *Nicl.* praef. IV. et VII. sq. *Harl.*

y) Sed hoc non esse consequens, docet *Niclas.* l. c. p. XXXVII. et auctor noster (Cassianus,) inquit, optima quaeque voluit colligere et vna dare. Igitur vbi alii rem bene gesserant, in eorum stat sententia. Deinde vero ipse suam omnino saepius interposuit, quam bis. &c. Idem contra Needhamum ostendit, Cassianum fuisse *Bithynum*, floruisse sub Constantino Porphyrogeneto, et disciplinae christianae fuisse adseclam. Idem pag. XXXVIII. et pag. LX. demonstrat, Bassum, Geoponicorum structorem, haud posse illum esse, ad quem scripsit Hierocles, sed forte aliquem de maioribus nostri. *Harl.*

cles, medicus veterinarius, ad eum scripserit. Multo minus, quae de Vindanionio Anatolio Berytio etc. Minus etiam verisimilis eorum sententia, qui *Florentino* hos libros institutionum agriculturae tribuunt: est enim Florentinus [¶] inter eos, e quo Vindanionium sua collegisse Photius scribit, atque idem, ni fallor, qui in hippiatricis decurtato nomine Φλῶρος adpellatur [z]). Neque ita intelligendus vir praestantissimus *Franciscus Redi*, in libro de generatione insectorum pag. 74. *Sed Iuba, Libyae rex, apud Florentinum libro decimo quinto, institutionum agriculturae, attributarum Constantino Pogonato, imperatori*, ac si Florentinum is librorum horumce auctorem habuisset; sed citat tantum Florentini locum libro XV. Geoponicon capiti 2. insertum, in quo Iuba citatur. Primoque loco ponitur hic *Florentinus* inter eos, e quibus etiam Geoponica, quae habemus, collecta traduntur in argumento libri I. quod in MS. Gottorpiensi inscribitur: ἐπιγραφὴ τῶν ὀνομάτων τῶν περὶ Γεωργίας συγγραψάντων. Sunt autem nomina haec: συνήλεκται δὲ ἐκ τῶν Φλωρεντίνου καὶ Οὐινδανιωνίου, καὶ Ταραντίνου, καὶ Ἀνατολίου, καὶ Βηρυτίου [aa]), καὶ Διοφάνους, καὶ Λεοντίου, καὶ Δημοκρίτου καὶ Ἀφρικανοῦ παραδόξων, καὶ Παμφίλου καὶ Ἀπουληΐου, καὶ Βάρωνος καὶ Ζωροάστρου [bb]), καὶ Φρόντωνος, καὶ Παξάμου, καὶ Δαμηγέροντος [cc]), καὶ Διδύμου καὶ Σωτίωνος καὶ Κυντιλίων. Ne obiectet quis, Cassiani Bassi nomen in his non fore omissum, nisi ipse Cassianus collectionis huius esset auctor: nam ex indice scriptorum infra subiiciendo adparebit, longe plures scriptores esse in hoc prooemio non nominatos, ex quo plurima tamen Geoponicis inserta sunt. Viderit porro *Colomesius*, qui in Gallia orientali pag. 194. pollicitus est, se de Geoponicis plura dicturum fuisse in Critico Gentili. Certe auctor collectionis huius gentilis non fuit, sed Christianus, vt iampridem in Decade Decadum, Lipsiae sub *Io. Alberti Fabri* nomine edita [dd]), adnotaui. Quamquam [¶] vero Christianus

z) Conf. tamen *Niclas.* ad Needh. prolegg. p. LVIII. *Harl.*

aa) *Niclas.* l. c. pag. XLIX. non tres auctores esse, qui h. l. citantur, sed vnum hominem, docet, ideoque Cassiani locum ita emendat: ἐκ τοῦ Φλωρεντίνου, καὶ Ταραντίνου, καὶ Οὐινδανιωνίου Ἀνατολίου Βηρυτίου. *Harl.*

bb) Comp. a Fabricio in vol. I. p. 307. sq. obseruata et a me adnotata. *Harl.*

cc) Ita hoc nomen scribitur in quatuor codd. MSS. non Δημογέροντος.

dd) Verba praeLectoris adscribere liceat: *Alia de auctore Geoponicon quae certo adfirmare possim, non habeo, quam Christianum fuisse, vt constat ex praefatione, et ne alia memorem ex his libri I. verbis:* Atque hoc experientia quidam adfirmant, quod a septima Martii ad quartam decimam tempestas rigidior fere fieri consueuerit, nam his diebus innumeri martyres, paganis traditi, cum belluis decertarunt. *Deinde CPoli scripsisse, quod probari potest ex lib. I. cap. 11. vbi recenset, quaenam astra singulis mensibus cum sole occidant. Item ex libro XII. vbi, quid quouis mense in climate CPolitano serendum vel plantandum sit, docet, Antiochiae aliquando fuisse, ibique Camelopardalin ex India adlatam vidisse se testatur XVI. 22. Libro autem XV.* non solis, *inquit*, rusticae rei studiosis vtilia colligere adlaboraui, sed philologis quoque librum meum adcommodare volui. *Inprimis hoc fecisse videtur libro XI. in quo varias mythologias recensuit. Hoc etiam monendum est, quod vulgo fere negligi video, quaedam nomina scriptorum, capitulis inscripta, merito suspecta et non suo loco posita videri, et collectorem aliorum sententias suis plerumque, non auctorum, quos sequitur, verbis exprimere, vti id multis argumentis confirmare possem, nisi minus necessarium existimarem. Libri III. capite 13. quod e Paxamo desumtum esse traditur*, hac de re, *inquit*, in alio meo

ſtianus fuit: tamen etiam τερατώδη quaedam [cc]), inſerere non neglexit, quae in Vindanionio iam olim reprehendit Photius, inſeruit tamen ita, vt non probaret; verum diſertis verbis [ff]) reiiceret. Inter ſcriptores nusquam meminit *Heronis* [gg]), de quo *Gyraldus* in Pythagoricorum ſymbolorum interpretatione tom. II. opp. pag. 650. *Quod de faba Simeon, idem et Plinius in naturali hiſtoria et Suidas adferunt et* Heron *in ſecundo rei ruſticae libro, ex Geoponicis Didymi, vt videtur. Adiungit idem Heron, quod in earum flore auſpicium quoddam lugubre inveniatur. Hunc Heronem ſequutus eſt Conſtantinus, imperator, ſeu, quisquis ille fuit, qui totidem, quot* Heron *libris, hoc eſt XX. de tota re ruſtica ſcripſit, qui et illud quoque prodidit, Amphiaraum primum a fabis abſtinuiſſe, ob vaticinia et ſomnia.* Eiusdem Heronis meminit *Guil. Philander*, ad Vitruuii II. 9. *Conſtantinus, imp., qui ex vtriusque linguae auctoribus* Γεωπονικῶν, *i. e. de re ruſtica graece libros XX. ſcripſit, et* Heron, *qui ante illum totidem.* Clarius etiam idem *Gyraldus* de re nautica cap. 4. tom. II. pag. 650. *Heron, graecus ſcriptor diligens, vt qui ex vtriusque linguae auctoribus libros viginti de re ruſtica ſcripſit,* [?] *et quem eſt imitatus, vt puto, Conſtantinus ille, imperator, qui locupletius rem ruſticam totidem libris et totidem pleraque verbis, iisdem ferme ex auctoribus complexus eſt.* Et dialogo V. de hiſtoria poëtarum p. 283. *Videndum et ſane conſiderandum, an huius Conſtantini, imp.,* (Leonis fil.) *libri viginti ſint de tota re ruſtica, qui hodie leguntur, ex diuerſis, ac variis ſcriptoribus continuati: cuius argumenti et ordinis, viginti alii leguntur ſub* Heronis, philoſophi, *nomine.* Illius, ni fallor, qui Heraclio imperante vixit, et de cuius aliis ſcriptis dixi lib. III. cap. 24. §. 6. *Fabr.* *Heronis* fortaſſe eſſe fragmenta ſ. excerpta quaedam de variis menſuris et metiendi modis, in cod. Vindob. I. ſuſpicatur *Kollarius* ad Lambecii comm. de bibl. Caeſar. VI. part. I. p. 24. not. *Harl.*

Grae-

meo Georgico opere libro tertio capite 27. plenius actum reperies, *quae verba non Paxami, ſed collectoris eſſe putauerim. Libri XX. capite 6. pleniorem de omnium piſcium generibus tractationem in aliud tempus reiicit. Fabr.* Sed a Fabricii edicto, collectorem ſententias ſuis plerumque verbis exprimere, diſcedit *Niclas.* ad prolegg. pag. XXXVIII. docetque, auctorem, paucis forſan locis, vbi ſummatim exponit ſententiam, exceptis, ipſa auctorum verba ſeruaiſſe. *Harl.*

ee) Tale eſt, quod VIII. 31. ſcribit Homeri Illiad. ϑ. verſum 170. ad primum hauſtum recitatum non ſinere, vt aliquis inebrietur. Et X. 87. ait, verſum Iliad. ι. 387. arboribus adſcriptum impedire, ne fructus decidant. Lib. XIV. cap. 5. ſerpentes columbarium deſerturos eſſe, ſi quatuor eius angulis inſeribas nomen Ἀδάμ, quae primae literae ſunt vocum ἀνατολή, δύσις, ἄρκτος, μεσημβρία, quae orientem, occidentem, ſeptentrionem et meridiem denotant. Libro XX. c. 18. vt piſces innumeri confluant, inſeribenda oſtreae nomina Ἰαὼ, Σαβαώϑ, et oſtream eſſe abiiciendam in mare vel fluuium. Lib. VII. cap. 14. efficaciſſimum aduerſus vini corruptionem remedium eſſe, ſi dolio ϑᾶα iſta γράμματα inſcribantur ex Pſal. XXXIV. 8. *Guſtate et videte quoniam ſuauis dominus.* Vel ſi verba eadem pomo inſculpantur, pomumque in ignem abiiciatur. Lib. X. cap. 88. fructus integros in arboribus conſeruari, ſi adſcribantur verba Pſalmi I. *Et erit tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo, et folium eius non defluet.*

ff) Lib. XII. cap. 5. cum ex, neſcio quo, ſcriptore retuliſſet, mures ex agro fugari, ſi charta ante ſolis ortum iniiciatur adſcriptis verbis: ἐξορκίζω τὰς μῦς τὰς ἐνταῦϑα etc. *hoc*, inquit auctor, *adſcripſi, ne quid reliquiſſe viderer. Non probo autem haec omnia*, μὴ γένοιτο. *Et omnibus auctor ſum, ne ad ridicula eiusmodi animum intendant.*

gg) De *Florentino* et *Herone*, et de codd. in quibus Geoponica illis ſunt fraudulenter ſuppoſita, v. *Niclas.* ad prolegg. p. XXXIII. ſq. et de *Florentino* Needham. et Niclas. p. LVIII. *Harl.*

Geoponicorum editiones.

Graeca vnica exstat, *Io. Alexandri Brassicani* studio in lucem edita, vna cum Aristotelis libris duobus de plantis, et Sim. Grynaei praefatione, Basil. apud Robertum Winter 1539. 8. Codex MS. e quo editio haec curata fuit, a Brassicano deinde peruenit ad Io. Oporinum, inde ad Io. Sambucum ac denique illatus est bibliothecae Caesareae, vt testatur *Lambecius* II. pag. 559. seq. [p. 158. ac p. 163. de *Brassicano*,] et VI. pag. 163. seq. [pag. 369 — 375. Kollar. De aliis codd. paullo post sermo erit. *Harl.*]

Latine vertit *Ianus Cornarius*, ex vno codice, omni inscriptione carente, quem *Matthaeus* ei *Aurogallus*, Boëmus, suppeditauerat. Prodiit haec versio vno ante graecam editionem Basil. anno, ex officina Frobeniana 1538. 8. et recusa est Venetiis eodem anno, [Basil. 1540. Frob. Lugd. 1658.] Lugd. 1541. [apud Gryph.] 8. Posteriores libros octo qui pecorum curam tangunt, post Cornarium et longe maiori, (vt ait Vossius hh) cura, quam ille, transtulit *Andreas a Lacuna*, Secobiensis, additis etiam castigationibus in interpretationem octo illorum librorum Cornarianam, Colon. 1543. 8. Plura tamen etiam *Lacunam* praeteriisse vel perperam accepta ab eo esse, notauit Needhamus ii). *Latini Latinii* quaedam ad editionem Lugdunensem obseruationes occurrunt in eius bibliotheca profana pag. 28. seq. Etiam a *Io. Ruellio* translatos fuisse Constantini de agricultura libros leges in elogiis Sammarthani, sed editam illius interpretationem non puto, quemadmodum nec *Burgundionis*, a quo schedas aliquot Geoponicon latine versas scribit Laurentius Pignorius in symbolis epistolicis p. 159.

Germanice Geoponica interpretatus est *Michael Herrius*, recognouit *Lud. Rabus*, Memmingensis, a. 1551. mihi in manibus est editio tertia Argentorat. 1566. kk) 8. *das Veltbau oder das Buch von der Veltarbeit* &c. [Basil. 1622. 8. teste Hallero in bibl. botan. tom. I. pag. 143.]

hh) *Vossius* libro de philosophia p. 55. *Fabr. Niclas.* prol. pag. XCIV. videntur *Cornarius* et *Lacuna* Geoponica ita conuertisse latine, vt alter verborum magis premeret vestigia; alter magis sensum illorum explicare studeret. *Harl.*

ii) Pag. XXVI. ed. Niclas. — *Cassio Dionysio, Vticensi*, libros Geoponicorum adserere conatus est *Sulpitius Sapidus* in praefat. praefixa quibus hunc titulum fecit: *Cassii Dionysii Vticensis*, *de agricultura libri XX. Desyderati diu et falso hactenus Constantino Caes. adscripti. Iano Cornario Medico interprete.* Lugduni ap. Ant. Vincentium. 1543. 8. Sed illa opinio diu refutata est. v. *Needham* et *Niclas.* prolegg. p. XXXI. et posteriorem pag. LXXXVIII. sq. vbi *Sulpitii Sapidi* praef. est recusa. — Idem doct. *Niclas.* pag. XCI. sqq. typis repetendam curauit praefationem *Andreae a Lacuna, Secobiensis*, praefixam eius editioni rarissimae, et, apud Niclas. p. XCIV. inscriptae: „Ex commentariis Geoponicis, siue de re rustica, olim Dino Constantino Caesari adscriptis, octo vltimi libri, sed qui primis dignitate antecellunt, vtpote in quibus miro quodam ordine et artificio, animalium fere omnium naturae moresque, et modi, quibus ea educari conueniat, accuratissime exaggerantur: nunc demum ad fidem vetustissimorum codicum ex graecis latini facti. *Andrea a Lacuna*, Secobiensi, Philiatro, interprete. Accedunt etiam eis quaedam castigationes in translationem eorumdem librorum, per Ianum Cornarium, virum doctiss. editam: ex quibus quidem, quantum illius versioni, haec, quam iam manumittimus, praestet, viris eruditis iuxta et synceris iudicandum relinquitur." In calce: *Coloniae Ioannes Aquensis excudebat. Anno M.D.XLIII. Harl.*

[?] *Italice*, Petrus Laurus, Mutinensis, Venet. 1542. [rec. dicitur 1554.]

Gallice, Antonius Petrus, Narbonensis. Pictau. 1545. Lugd. 1557.

Posthaec lucem vidit insignis et singulari studio adornata editio *graecolatina Petri Needhami* ll), Cantabrig. 1704. 8. Is enim, hortante illustri Io. Moro, Noruicensi tunc temporis, dein Eliensi episcopo, cui opus etiam est inscriptum, graeca ad quinque MSS. codices integros et duos mutilos contulit, suppeditatos ipsi ex bibliothecis, Bodleiana et Cottoniana, adhibuitque, quae in variis codicibus suis notauerant Isaacus Casaubonus, Saracenus, Iani Antonii Saraceni frater, Ianus Gruterus et Tho. Gale. Latinam vero Cornarii versionem variis in locis recognouit atque interpolauit, notasque et castigationes atque scriptorum rerumque indices locupletissimos addidit. Testatur etiam, se habuisse varias lectiones e duobus codicibus Palatinis, longe plures tamen, et passim non contemnendas, adhuc desiderari obseruo, qui, cuius supra iam memini, nactus sum e libris Gudianis, editionem graecam Geoponicon, collatam cum MSS. tribus Palatinis et quarto Gottorpiensi. *Marquardum Gudium* quoque nouam huius operis editionem molitum colligas ex epistolis eius pag. 195. vbi notae Gudii in Geoponicos memorantur. Quemadmodum de *Salmasio* Maussacus ad Plutarchum de fluminibus pag. 195. *Legitimum illius collectionis Geoponicae parentem nemo mortalium, qui hodie viuunt, patefacere potest, nisi vnicus ille Claudius Salmasius, quem opus istud longe melius et auctius dare posse, tam constat nobis, quam omnibus remp. literariam ei multum debere.* [Editurus quoque erat Geoponica *I. M. Gesner.* v. Niclas. praef. p. VI. sq.]

[*Nouissima et praeclara editio est:*

Γεωπονικα. *Geoponicorum, siue de re rustica libri XX. Cassiano Basso scholastico collectore, ante Constantino Porphyrogenneto a quibusdam adscripti. Graece et latine post Petri Needhami curas ad MSS. fidem denuo recensi et illustrati a Io. Nicolao Niclas.* Luneburgi 1781. II. tom. mai. 8. Vir ille doctus nouam instituit textus recensionem variis vsus subsidiis, et Needhamianis et quae ipse nactus est; de quibus late disputauit in praef. p. VI. sqq. In his exemplar, quod Gesnerus a Fabricio acceperat, cui adscriptae sunt lectiones variae trium codd. bibl. Palat. et vnius chartacei Gottorpiensis. Gottorpiensis autem codex postea venit in bibl. Gudianam, et hodie seruatur in bibl. ducali Guelferbyt. Needhamii prolegomena notasque, textui subiectas, multis nouis auxit animaduersionibus varii generis. Cornarii denique versionem, haud omnino perspicuam beneque latinam, a Needhamio quidem interdum purgatam, saepius vero nouis sordibus deturpatam, emaculare, et, frequenti lima adhibita, tam sensui textus graeci, quam genio linguae latinae magis adcommodare studuit. — *Bernard.* editioni suae *Theophanis Nonni* epit. de curatione morborum, (Gothae 1794. 8.) tom. II. pag. 263. sqq. e codd. II. Vindobon. subiunxit sex capita, quae in reliquis codd. desiderantur. Primum caput integrum legitur Geoponic. lib. XIII. cap. 13. sed cum diuersitate lectionis quadam, quam enotauit Bernard. versionem autem desumsit ex Geopon.

kk) 1567. teste *Niclas.* qui in manibus illam habuit versionem, praef. pag. XXVII. *Harl.*

ll) Confer Acta Erud. 1705. p. 183. seq. Ephemerides erudit. Paris. 1706. p. 838. *Fabr.* Maiore vituperatione quam laude Needh. ed. dignam censet *Niclas.* praefat. p. V. sq. *Harl.*

Geopon. edit. — — Per hanc occaſionem breuem codicum notitiam ſubiungere lubet: de pluribus iam fuſius diſſeruerunt Needham. ac Niclas. Prior igitur conſuluit codd. quotquot in Britannia reperire potuit, et exempla edita, cum codd. collata; vti iam Fabric. adnotauit, et Needh. pluribus expoſuit in praefat. — De codice *Gudiano*, olim Gottorp. nunc Guelferbytano et de variis trium codd. Palatinorum (in cat. Sylburg. codd. gr. Palat. nr. CIX. CCVII. et CD.) lectionibus iam ſatis diſputatum eſt. — *Vindobonae* in bibl. caeſarea praeter memoratos codd. ſunt Geoponica in cod. CI. imperfecto quidem, ſed a duobus ſuperioribus caeſareis atque edit. prima variis modis non mediocriter diſcrepante, teſte *Lambecio* comment. VII. p. 388. ſq. vbi in nota Kollarius adſtipulatur Fabricio noſtro de auctore Geopon. In cod. CXXXVI. ex Geoponicorum libro I. et II. excerpta quaedam aſtrologica ſeu apoteleſmatica, teſtante eod. *Lambecio* VII. pag. 548. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. DXXIV. Geoponica, quorum collector *Caſſianus Baſſus* in cod. indicatur, adnotante confectore cat. codd. gr. p. 283. — In bibl. regia *Taurinenſi* XXXV. cod. Geopon. cui titulus: ἀρχὴ τῦ Γεωπονικῦ πρώτυ βιβλίυ Μαρῶνος τῦ Ῥωμαίυ καὶ τῶν λοιπῶν. v. cat. codd. gr. Taur. p. 141. ſq. — *Neapoli* in bibl. regia cod. V. *Heronis* liber de geometria, quae ad agrorum menſuram pertinet, et Geoponicorum libri XX. Iidem Geopon. libri ibid. in cod. XXIV. bibl. Auguſtinenſium S. Ioann. ad Carbon. (v. ſupra, vol. V. p. 774. et 797.) — *Florentiae* in bibl. Laur. medic. codd. XXIII. 1. plut. 28. Prognoſtica temporum anni ſ. eclogae geoponicae in libros XX. diſtributae. Mutilam eſſe initio hanc Geoponicorum collectionem, monet et vberiorem codicis dat notitiam *Bandinius* in cat. codd. gr. Laurent II. p. 42. — pag. autem 554. agit de cod. XXX. plut. 59. qui plenam Geoponicorum collectionem, iuſſu Conſtantini Porphyrogeneti concinnatam, continet. — *Pariſ.* in bibl. publ. cod. MCMXCIII. (ſcripto a. 1485. a Franciſco Thoſandello, Taruiſii Cancellario,) in cod. MCMXCIV. et in ſequenti cod. Geoponicorum libri viginti. — Ex *Plüeri* itinerario per Hiſpan. p. 193. et 194. iam adfert *Niclas.* praef. p. XVII. ſq. ſub *Zoroaſtris* nomine *de caniculae ortu et de praecognitione eorum, quae ex ipſa contingunt;* quod eſt lemma cap. VIII. lib. I. Geoponicor. cui quidem *Diophanis* nomen eſt adfixum; et volumen mathematicum, quod inter alia continet *de fructibus et ventis, de agricultura, et denique de caniculae ortu prognoſticon:* quod eſt primi libri operis Geoponici argumentum. — *Moſquae* eſt cod. continens Geoponica, teſte *Athanaſio Schiada* in catal. codd. MSSt. graec. qui in bibl. ſynodali Moſcuenſi adſeruantur, in typogr. Moſcuenſi, a. 1723. 4. p. 84. —

Cl. *Niclas.* meminit p. XIX. praef. *Agapii*, monachi Cretenſis, qui ſcripſit *Geoponicon;* et opinatur, non poſſe fieri, quin multa ibi reperiantur, quae hic in rem ſint communem. Sed plura de illo homine eiusque opere aliisque rebus, ad me ſcripſit cel. *Villoiſon*, ex cuius litteris locum de illo integrum huc transſcribam, ſperans, id haud ingratum fore lectoribus.

„*Fabricius* fait mention des livres Aſcetiques d'*Agapius*, dont parle Richard Simon p. 291. ſqq. de la *Fides eccleſiae orientalis*, ſeu *Gabrielis Metropolitae Philadelphienſis opuſcula*, Pariſ. 1686. 4. et dans ſes *Lettres choiſies* tom. II. lettre VII. p. 52 — 58. et ibid. Lettre XI. p. 78 — 81. ed. Amſterd. 1730. 12. (vid. Fabric. tom. IX. p. 27. et tom. X. p. 383.) Fabri-

Fabricius vltimo loco cite les θαυμάσια τῆς ὑπεραγίας θεοτόκε de cet Auteur; mais *Richard Simon* tom. II. de ses lettres choisies p. 79. observe tres-bien, que ce n'est pas un ouvrage separé, mais la troisième partie de son Ἁμαρτωλῶν σωτηρία, dont on a fait une Traduction Arabe, comme l'observe Fabric. tom. XIV. p. 379. de son Index scriptorum generalis. Il est étonnant que Fabric. n'ait pas connu un ouvrage fort célébre de ce même *Agapius*, son Γεωπονικὸν en grec vulgaire, que *Du Cange* cite et explique fort souvent dans son *Glossarium mediae graecitatis*, et dont il parle pag. 44. dans l'*Index scriptorum graecorum*, dont il s'est servi pour la composition de ce glossaire, où il dit, que ce Traité à été imprimé a Venise du vivant de l'Auteur. Cet livre fort connu des grecs modernes est intitulé: Βιβλίον καλέμενον Γεωπονικὸν, εἰς τὸ ὁποῖον περιέχονται ἑρμηνείαις θαυμασιωτάταις, πῶς τὰ κεντρώνωνται, καὶ νὰ φυτεύεντα τὰ δένδρη καὶ ἕτερα ὅμοια, καὶ ἐξόχως πῶς νὰ κυβερνᾶται πᾶς ἕνας διὰ νὰ φυλάγεται ὑγιής. ἔτι δὲ καὶ ἰατρικὰ διάφορα ἀληθέστατα συναγμένα ἀπὸ ἰατρὲς σοφωτάτες, εἰς πᾶσαν ἀσθένειαν· καὶ μηνολόγιον διὰ ὅλαις ταῖς ἑορταῖς τῆ χρόνε, συντεθὲν παρὰ Ἀγαπίε, μονάχε τῆ Κρητός. C'est à dire: *Livre intitulé géoponique, dans lequel on trouve plusieurs recettes admirables, sur la maniere de greffer et de planter les arbres et d'autre semblables secrets, et sur tout sur les moyens de se conseruer en santé, et de plus beaucoup de remédes surs pour toutes sortes de maladies, tirés des ouvrages de plus habiles medecins: et un calendrier pour toutes les fêtes de l'année, composé par Agapius, Moine de Candie.* C'est un livre dans le genre des secrets de Fallope, de Castor, d'Alexis *Piemontese* du grand Albert de mm. Fouquet. La premiere Edition de cet ouvrage a paru à Venise en 1643. chez Antoine Iulien. 8. Ἐνετίησι παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Ἰελιανῷ αχμγ. La seconde chez le même Antoine Iulien à Venise, en 1646. 8. J'ai vu chez le Docteur Bosquillon, médecin, et Professeur de Langue grecque au college de France, un exemplaire de cette seconde Edition, ou manquoit le 228. et dernier chapitre διὰ τὰς μεγάλας ἑορτὰς ὅπε δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ δελεύεσι. c'est-à-dire, *sur les grandes fêtes qu'il faut chômer*, c-à-d. *solemniser en cessant de travailler.* J'ai la reimpression de Venise chez Antoine Bortoli en 1779. Ἐνετίησιν αψοθ, παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Βόρτολι. in 8. de 228. pages Toutes ces Edd. sont sans version latine. *Agapius* Geopon. c. 59. p. 82. ed. d'Venise 1779. dit que de son temps a Venise (an. 1643.) un euf frais y coutoit jusqu'à quatre asprès, et quelquefois plus cher, taudis que deux et souvent trois eufs, qui n'étoient pas frais, se donnoient pour un aspre. Il parle c. 183. pag. 192. comme temoin oculaire, d'un usage des moines du mont Athos pour garder des charbons toujours allumés pendant tout l'office: et pag. 54. p. 41. il indique la maniere de conserver long temps les raisins et les autres fruits, sans qu'ils pourrissent telle qu'il l'a vue pratiquer à l'isle de Scyros, où les moines du mont Athos ont une maison et deterres. Et c. 42. p. 56. il donne la recette pour faire d'excellent vin sans raisin, et dit, la tenir d'un Russe, avec lequel il s'étoit trouvé enfermé dans une place assiegée par les ennemis. — On a omis dans l'Edition de 1779. la dedicace à Jacques Médici, Docteur en medecine et en philosophie. Agapius lui dit: Ἰάκωβε, ῥήτωρ ἐξοχώτατε, καὶ ἰατρὲ πάνσοφε . . . σὲ θαυμάζεσιν ἅπαντες, βλέποντες, ὅτι ἀπὸ μίαν πεταπὴν καὶ ἐυτελῆ χώραν τῆς Μαίνης (en grec vulgaire χώρα veut dire *ville*, χωρίον, *village* et χωράφι, *champ.* Jacques de Medicé etoit donc d'une petite ville de *Brazzo di Maina*, le pays des Mainotes, partie méridionale de l'ancienne contrée des Spartiates,)

ἐβλά-

ἐβλάστησε τοιοῦτον Φυτὸν ἐστολισμένον μὲ τόσας ἀρετὰς, καὶ χαρίσματα. *(orné de tant de vertus et d'avantages naturels)* ταῦτα ἀκέωντας (pour ἀκέων en grec vulgaire,) καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὸν θεοφιλέστατον κῦρ παρθένιον, (etant instruit de votre mérite par le Seigneur Parthenius,) τὸν πρώην Εὐρυσθένης ἐπίσκοπον καὶ ἀπὸ ἄλλες πολλὲς Λακεδαιμονίους, καὶ τὰ λοιπά. Il ajoute ibid. Ἐγὼ ἰατρὸς δὲν εἶμαι (pour moi, je ne suis pas medecin) μόνον ἀπὸ τὸν Ματθιόλην καὶ Κάστορα, καὶ ἄλλους σοφοὺς τῶν Ἰταλῶν ἐμεταγλώττισα τὰς ἑρμηνείας αὐτὰς ὅπου ἐτύπωσα εἰς κοινὴν ὠφέλειαν, (je ne fais que traduire pour l'utilité commune, ces recettes, que j'ai tirées de Matthiole, de Castor et d'autres savans Médecins Italiens.) Il ajoute dans praeface p. 4. ed. de Ven. 1779. ἔχων τὸ ποθὸν ἐγὼ νὰ σᾶς εὐεργετήσω καὶ σωματικῶς, ὦ ἄνθρωπε, καθὼς καὶ ψυχικῶς σᾶς ὠφέλησα μετὰ βιβλία, ὅπου ἐτύπωσα, τοῦ θεοῦ συνεργοῦντός μοι. (desirant, o mes chers lecteurs (o hommes!) de vous rendre aussi de services corporels, comme je vous en ai déja rendu de spirituels par les livres, que j'ai fait imprimer avec l'aide de Dieu. Ces livres ascétiques sont le Νέος παράδεισος, ἤγουν Βίοι διάφοροι ἁγίων. *(le nouveau Paradis c. à d. diverses vies des Saints.* Venise 1641. 4. v. *Fabric.* tom. IX. p. 27. et tom. X. p. 383.) et Ἁμαρτωλῶν σωτηρία, (le salut des pécheurs) Venise 1641. 4. chez Ant. Iulien *) v. *Fabr.* tom. XIV. p. 379. in indice script. general. à l'article d'*Agapius*, ou il indique une Traduction Arabe de cette Ἁμαρτωλῶν σωτηρία †). — *Agapius* nous apprend a la fin de son Epitre dedicatoire, qu'il étoit Moine *du mont Athos* et s'appelloit *Athanase Lando*, avant d'avoir embrassé la vie Monastique. Le Marquis *Maffei* dans sa lettera al padre Abate Bacchini p. 301. de ses rimes et prose, in Venezia 1719. 4. observe tres-bien, que les grecs modernes lors qu'ils deviennent Evêques, (j'ajoute, et lorsqu'ils se font moines,) changent leur nom de batême, mais ont toujours l'attention d'en prendre un, qui commence par la même lettre. C'est ainsi que *Lando*, qui se nommoit *Athanase* dans le monde, se fit appeller *Agapius*, en entrant au mont Athos. Il dit p. 4. de sa presace, ed. de Ven. 1779. qu'il a compile ce Γεωπονικὸν, d'après les Médecins anciens et modernes Ἰατροὺς νεωτέρους καὶ παλαιοὺς, qu'il y a mis beaucoup de remedes fort utiles à la santé qu'il a soin d'y indiquer tous les alimens, fruits, animaux, herbes, poissons sains et mal sains et nuisibles, ἐδῶ (hic) σᾶς ἑρμηνεύω ἕνα καθ' ἕνα τὰ βρώσιμα, ἤγουν, καρποὺς, ζῶα, χορτάρικα καὶ ὀψάρια, καὶ καθ' ἑνὸς τὴν βλάβην ὅπου δίδει (le mal qu'ils font,) καὶ τὴν ὠφέλειαν. il dit ibid. p. 7. de sa presace, qu'il a puisé dans beaucoup de livres: ἐσυνάθροισα ἀπὸ βιβλία διάφορα, et qu'il l'a intitulé *Geoponique*, parce qu'au commencement il donne des recettes necessaires pour les laboureurs et les Jardiniers, sur la manière de semer, de greffer, de gouverner les arbres a fruit, de conserver long tems les vins, d'empêcher qu'ils ne se gatent; et pag. 8. qu'il a recueilli beaucoup de secrets de la bouche des savans dans les differentes villes, où il a voyagé, et dans les livres des philosophes grecs et italiens, tels que Dioscoride, Galien, Matthiole, Castor et d'autres Médecins qu'il a traduit. (p. 8. praef.) Le

*) Βιβλίον ὡραιότατον, καλούμενον ἁμαρτωλῶν σωτηρία. conf. *Theoph. Sinceri*, (h. e. *Ge. Iac. Schwindelii*) neue Sammlung von lauter alten u. raren Büchern. Francof. et Lipf. 1733. in. 8. p. 90. *Harl.*

†) Add. *Adelung* Fortsetz. u. Ergänzung zu Chr. Gottlieb Ioechers allgem. Lexicon, vol. I. pag. 291. *Harl.*

Le *Castor*, dont Agapius parle dans son Γεωπονικὸν, est celui, dont nous avons un ouvrage intitulé: *Il tesoro della sanità di Castor Durante di Gualdo, Medico, et Cittadino Romano, nel quale s'insegna il modo di conservar la sanità, et prolongar la vita, et si tratta della natura de' cibi et de rimedii de' nocumenti loro:* qui a été souvent réimprimé. J'ai une des Editions posterieures celle de Venise 1675. appresso Mich. Angelo Barboni, in 12. de 308. pages, sans compter la table qui en contient quatre. V. sur ce Médecin le Diction. de Ioecher p. 252. tom. II. où il ne donne que la Traduction d'une partie du titre de ce *Tesoro della sanità*, d'ou *Agapius* a tiré presque tout ce, qui regarde la nature et les qualités des alimens. Il l'appelle τὸν Κάτορα (sic) p. 8. de la préface, sans ajouter le nom de Durante. J'ai deux autres livres Italiens du même genre, que *Castor Durante*, et *Agapius*. Le premier est intitulé: *Zomista, overo Secretario degli animali* di *Alessandro Venturini*, in Roma, per gli Mascardi, 1636. 12. de 178. pages, sans compter la dedicace de trois pages au pere *Carlo disan Giosceppe di Lodoli da Spoleti*, Monaco dell' Ordine di San Bernardo, et les tables de six pages, le titre particulier, qui vient après le titre general, et ce Index est delle Médicine degli animali, (des remedes, qu'on tire du genre animal,) *raccolte per Alessandro Venturini* di Teudola, cirugio et simplicista, (Chirurgien et Herboriste). L'autre livre est intitulé: *Secreti diversi et miraculosi, raccolti dal Falopia et approbati da altri medici di gran fama, nuovamente ristampati et a comun beneficio di ciascuno, distinti in tre libri: nel primo de quali si contiene il modo di fare diversi olii, ceroti, unguenti ontioni, elettuarii, pilole et infiniti altri medicamenti; nel secondo s'insegna a fare alcune sorti di vini et acque molto salutifere; nel terzo si contengon alcuni importantissimi secreti di alchimia, et alcuni altri secreti dilettevoli, et curiosi.* In Venezia appresso Camillo Franceschini, 1582. 8 de 360. pages, sans la préface de deux pages de Borgaruccio Borgarucci, qui a donné cette seconde Edition, et sans la table, qui est fort ample. v. *Crescimbeni* p. 141. tom. V. dell' Istoria della volgar Poesia, sur *Castor Durante*, qui étoit un poëte Latin et Italien. *Apostolo Zeno* pag. 279. de ses savantes notes sur le tome I. de son Edit. de la *Bibliotheca Italiana di Monsign. Giusto Fontanini*, Venezia 1753. 4. cite la traduction du 4e livre de l'Eenéide in ottava rima par *Castor Durante*; da Gualdo di Nocera, imprimée in Viterbo per Agostino Colaldi da Ciuità Ducale 1569. 4. *Francois Xavier Quadrio* p. 272. tom. VI. della storia et della ragione d'ogni poesia, in Milano 1749. 4. dit, qu'il etoit de Gualdo dans l'Ombrie, Citoyen Romain, Médecin du Pape Sixte quint, fameux Botaniste et poëte Laureat, qu'il mourut à Viterbe l'an 1590. et composa un poëme en octaves, sous le titre *del parto della Vergine* libri trè, imprimé a Rome par Jean Baptiste del Cavalleri. 1573. 4. Il étoit de l'Academie de Viterbe. Voyez ce, que le même *Quadrio* dit ibid. p. 699. de sa Traduction du IV. livre de l'Enéide en vers Italiens et de celle du sixième imprimée a Rome en 1566. 4. Il faut aussi mention p. 79. tom. VII. des notes de Durante sur les stances et les rime de Jacques Sacco de Viterbe, imprim. à Viterbe 1572. 4. L'Abbe *Marini* à l'article de *Castor Durante*, dans ses Vies des Médecins de Papes. Durante a mis beaucoup de vers Latins de sa composition dans son Tesoro della sanita. Hactenus cl. Villoison.

Sed iam indicem scriptorum, e quibus collecta Geoponica sunt, Needhami industriam sequuti subiiciamus. Nam alios veteres deperditos de re rustica scriptores recenset *Fuluius Vrsinus*, in Virgilio cum scriptoribus graecis collato, pag. 82. seq. [p. 94. sqq. ed. Valcken.] cuius locum integrum exhibui in supplemento bibliothecae latinae, vbi de Maronis Georgicis sermo mihi fuit.

INDEX

INDEX scriptorum, quorum excerpta leguntur *), *aut qui laudantur in Geoponicis,* depromtus ex editione Cantabrigiensi.

*) De his docte copioseque disputarunt Needham et Niclas in prolegom. ad tom. I. Geoponic. p. XXIX. sqq. *Harl.*

Hesiodus laudatur lib. VII. cap. 6.
Hierocles lib. XVI. cap. 9, 10, 11.
Hippocrates lib. XVI. cap. 20.
Homerus laudatur lib. VIII. cap. 31. X. 87. XI. 13.
Iuba laudatur lib. XV. cap. 2.
Leontinus vel *Leontius*, lib. II. cap. 13. 24. V. 47. VII. 34. VIII. 32. IX. 11. X. 4, 50, 52, 78. XI. 21. XII. 33. XIV. 11, 12, 25. XV. 8. XVIII. 13.
Manetho laudatur lib. XX. cap. 6.
Nestor laudatur ἐν τῷ Ἀλεξικήπῳ lib. XII. cap. 16, 17. Ἐν τῇ Παναχείᾳ XV. 1, bis.
Oppianus lib. XX. cap. 2. laudatur lib. XX. cap. 10.
Orpheus laudatur lib. II. cap. 35.
Pamphilus lib. II. cap. 20. V. 23. VII. 20. X. 39, 40, 86. XIII. 15. XIV. 14. laudatur ἐν τῷ περὶ Φυσικῶν lib. XV. cap. 1. *Fabr.* v. supra in indice scriptorum in hippiatricis cit. v. *Pamphilus*, imprimis *Lambec.* ibi laudat. p. 157. sqq. de *Pamphili* fragmm. in Geoponicis, coll. tamen *Needham* et *Niclas* in prolegg. cit. p. LXIII — LXV. *Harl.*
Paxamus lib. II. cap. 4, 43. IV. 9. V. 29. VII. 10, 23. IX. 17. X. 34, 54, 62, 84. XII. 17, 32, 40. XIII. 4, 7, 10, 17. XV. 6, 10. XVII. 13, 14. XVIII. 21. laudatur X. 12. XX. 6.
Pelagonius lib. XVI. cap. 2, 17, 18.
Philostratus citatur ἐν τῷ Ἡρωικῷ lib. I. cap. 14. *Fabr.* Needh. intellexit Philostratum, Lemnium, iuniorem; sed dissentit Niclas prol. p. LXVII. *Harl.*
Plato laudatur ἐν ταῖς Πολιτείαις lib. XV. cap. 1 XVI. 2.
Plutarchus laudatur lib. XIII. cap. 9. Ἐν τῷ β΄. Συμποσιακῶν XV. 1.
Ptolemaeus lib. I. cap. 13.
Pythagoras lib. VIII. cap. 42. laudatur II. 35. Pythagorei XII. 13.
Quintilii et *Quintilius*, lib. I. cap. 9. II. 21, 40. III. 1. V. 8. VII. 1, 2. IX. 10. X. 22, 88. XI. 3. XII. 19. XIV. 6, 22. XVII. 5. XVIII. 11. laudatur V. 14. X. 2. XI. 3.
[P] *Sotion* lib. II. cap. 19, 29, 42. V. 16, 19, 20, 28, 38, 39, 40. VI. 17. VII. 15, 25, 35. VIII. 35, 36, 37. IX 9, 27. X. 10, 87. XI. 28. XII. 15, 29. XIII. 6. XVII. 7, 8, 12. Laudatur I. 13. V. 9, 10. XII. 6. *Fabr.* Conf. *Niclas* l. c. pag LXXI. sq. *Harl.*
Tarentinus (Heraclides) lib. II. cap. 12, 27. IV. 4, 5, 6. VII. 16. IX. 21, 22, 23, 24. X. 24. XI. 23. XII. 41. XX. 6. 7. Laudatur V. 11. XIII. 4, 8, 9. *Fabr.* v. supra in indic. script. in hippiatricis citatorum, voc. *Tarentinus*, et *Niclas.* l. c. p. LXXIII. a Needh. et Fabricio dissentientem. *Harl.*
Theomnestus lib. XVI. cap. 12, 13, 14, 15, 16. XIX. 3.
Theophrastus laudatur III. 3, 4. XV. 1.
Varro lib. II. cap. 2, 23, 49. III. 1. V. 41, 42. VI. 9. VII. 21. VIII. 33, 34. IX. 13. X. 81. XII. 16, 39. XIV. 19. XVII. 10. XIX. 1. laudatur I. 1. V. 17. XV. 2.
Vindanionius, lib. II. cap. 16. V. 34. VII. 36. X. 43, 44. XII. 5.
Virgilius laudatur lib. II. cap. 18.
Xenophon lib. XIX. cap. 5.
Zoroastres lib. I. cap. 10, 12. II. 15. V. 46. VII. 5, 6, 11. X. 83. XIII. 16. XV. 1. laudatur XI. 18. XIII. 9.

13 Con-

13. Constantini Porphyrogeniti iussu etiam atque auspiciis martyria et *vitas sanctorum* mm), non orientalium tantum, vt visum Ioanni Molano, sed quorumuis, quas nancisci potuit, conscripsit SIMEON, magister et Logotheta, cognomento METAPHRASTES nn), ita enim adpellatus est, quod plerasque vitas non suopte ipse ingenio composuit condiditque; sed ab antiquioribus scriptas μετέφρασε et paullo alio habitu induit oo), omittendo alia in illis, alia addendo vel mutando atque interpolando. Vitas plerasque recensent *Allatius* libro de Simeonum scriptis pag. 124. seq. *Hanckius* parte I. de scriptoribus [?] Byz. cap. 24. pag. 436. seq. et *Cauens* ad a. C. 901. sed ita, vt difficillime possint euolui. Nam Allatius initia vitarum ordine alphabetico digessit; Hanckius vitas recensuit sub titulis populorum, qui sanctos quosque, quorum sunt vitae, sibi vindicant: Caueus ordinem sequutus est Allatii, quamquam initia ipsa vitarum adscribere supersedit. Digessi igitur vitas, quas Simeonis ex stili ratione vel aliis argumentis genuinas Allatius censet, descriptas secundum nomina sanctorum, ordine recensita alphabetico. Addidi etiam alias, quas certis auctoribus Allatius tribuit, itemque illas, quas cum certo auctori non audeat adsignare, Simeonis metaphrastae tamen non esse, putat, esse exploratum, denique longe plures, quas ipse in Actis Sanctorum vel alibi, Allatio praeteritas obseruaui. Illum catalogum habes volumine IX. huius bibliothecae p. 48. vsque ad 152. et multo pleniorem quidem, quam primum editio voluminis praesentis hoc eumdem loco exhibebat. [Ego vero suo loco inseram vitarum Simeonis catalogum.] Eius itaque in vicem ecce iam tibi *Michaelis Pselli* in Simeonem, metaphrastem, Encomium cum versione Leonis Allatii, in cuius capite XIII. Operis, de vitis sanctorum ab eo compositi, cum laude meminit, vt facit etiam *Theodorus Balsamo*, ad can. LXIII. Trullan. χάρις τῷ μακαρίτῃ μεταφραστῇ τῷ τὰ μαρτυρικὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας σκάμματα πολλοῖς πόνοις καὶ ἱδρῶσι κατακαλλύναντι εἰς ὕμνον Θεοῦ καὶ δόξαν αἰωνίζουσαν τῶν ἁγίων μαρτύρων. Similia *Matthaeus Blastares*, in synopsi canonum p. 57. seq. *Fabr.* Hic quoque adiecerat *Pselli, metaphrastae, officium*, gr. et lat. Μηνὶ Νοεμβρίῳ κή. — — *Mensis Nouembris die XXVIII. commemoratio S. Patris nostri Simeonis Logothetae metaphrastae: Officium a Psello compositum. Interprete Leone Allatio.* *Troparia* (i. e. ad vesperas) *in Psalmum*, Domine clamaui. *Echus obliquus secundus.* Mihi vero nec commodum nec necessarium esse videtur, vt illa opuscula typis repetantur in hac B. Gr. editione. Contra quoniam hucusque de Constantino Porphyrogenneto scriptisque, eius iussu auspiciisque confectis, actum est; adiicere placet notitiam *Caerimonialis* Constant. Porphyr., Fabricii aetate nondum editi, breuem. Sed quoniam opus postea lucem vidit et satis notum est, maximam §. XXIV. partem deleui. *Harl.*

mm) Conferatur Metaphrastes in vita Theoctistae apud *Surium* ad 10. Non. *Mich. Psellus*, Encomio metaphrastae pag. 233. *Caueus* ad a. C. 901. *Antonius* Pagi tom. III. Criticae Baronianae ad a. 902. et praecipue 913.

nn) Adi sis, quae *Psellus* pag. 227. seq. *Allatius* lib. de Simeonum scriptis p. 73. seq. nec non libro de Nilis pag. 29. seq. edit. a me curatae, et de Psellis §. 16. seq. *Martinus Hanckius* parte I. de scriptoribus hist. Byz. cap. 24. *Io. Bollandus* praef. ad Acta Sanctor. tom. I. Ianuar. pag. 16. seq. *Fabr.* De hoc Simeone et vitis sanctorum alio tempore in hac B. G. copiosius agam. Quare, quae Fabr. in vet. edit. hic de Simeone, eiusque scriptis, item de *Dioptra* adnexuerat, in praesenti omisi. *Harl.*

oo) Vide *Cotelerii* monumenta ecclesiae graecae tom. III. pag 574. et *Bernhardi de Montfaucon* Palaeographiam graecam p. 269. 273. 275.

[XIX. *Zacharias Conrad ab Vffenbach* possederat cod. in orbe forsan vnicum, paucis antea vel cognitum vel memoratum, qui a. 1732. peruenit in bibliothecam senatus Lipsiensis. Is vero continet *Constantini Porphyrogenneti libros duo de caeremoniis aulae Byzantinae:* nec vero vnus Constantin. Porphyrog. auctor operis, quod quidem ad nostram peruenit aetatem, fuit, sed, quod quidem probabile videbatur *Reiskio* in praef. ad vol. I. pag. VII. sqq. atque in praef. sine ad vol. II. et *I. M. Gesnero* in relationibus etc. postea laudandis, vol. I. pag. 392. adiecta sunt quaedam ab illius nepote cognomine aliisque. Sistit autem opus caerimonias, in aula et ecclesia CPolitana obseruandas, nec non in expeditionibus bellicis et ludis publicis ac solemnibus. Illum codicem vberius descripsit *I. H. Maius* in catal. MMSS. codicum in bibl. Vffenbach. part. II. nr. XVII. pag. 537 — 567. ex eoque excerpsit primum Ὑπόθεσιν etc. *designationem expeditionum imperatoris bellicarum et memoriale pro castris*, tum *indicem capitum libr. I. et II.* graece, cum sua versione latina. Et designationem et indicem ex illo catalogo, (aliuam, credo, vt moueret viris doctis, typis repeti fecerat *Fabricius* in edit. II. B. Gr. At, opere nunc edito, ea omnia ex hac noua editione exsulare iussimus. Neque tamen incommodum, neque aliis ingratum visum est, epistolam *Vffenbach.* ad Fabricium missam, seu adcuratam codicis operisque descriptionem, et a *Fabricio* (p. 621. vol. VI. vet. edit.) publicatam, atque a *Reiskio* vol. I. operis pag. XXIII. iteratam, hoc loco retinere. En igitur notitiam Vffenbachii cum Fabricii notis.

Codex forma est maiori, quam in folio vocare solent, in membranas pergamenas easque firmiores, laeuiores atque nitidiores, quam quibus postremis, ante typographiae inuentionem, temporibus vtebantur, exaratus. Quanquam de eius aetate certo definire non ausim, illum tamen longe ante Vrbis expugnationem in ipsa Graecia scriptum esse, existimo. Summa enim cura atque dexteritate confectus, vt sphalmata, quibus recentiores ex scribarum ignorantia atque oscitantia scatent, vel nulla vel exigua rarissime occurrant. Et licet elegantia scripturae tanta appareat, ac si integrum volumen non solum eadem manu, sed [P] *eodem calamo eademque die descriptum videatur; litterarum tamen character antiquior est et a nostro multum differt, atque ideo lectionem initio difficiliorem reddit, quae difficultas augetur per siglas vel litterarum compendia, et quod voces minus distinctae nullo plerumque interstitio sibi cohaereant. Quod equidem notam non contemnendam antiquitatis Cl. Salmasius* [pp]) *adserit. Accentus adiecti illam nec tollunt nec minuunt, cum ab Aristophane iamdum inuenti* [qq]) *et in vetustissimis atque praestantissimis codicibus saepe reperiantur. Externa libri facies, inuolucrum nimirum ex corio bubulo Turcico constans auroque obductum atque regum Hungariae insignia, quae in vtraque parte adparent, satis demonstrant, non vltimum inter celeberrimae atque instructissimae Budensis, heu quondam! bibliothecae κειμήλια locum obtinuisse. De quo infra pluribus. Sed vt ad interiora accedam, primus Tractatus omnem adparatum bellicum omniaque ad illum necessaria exactissime describit, reliqui, Ritus ecclesiasticos, ceremonias, in vno quoque festo die obseruari solitas, prolixius enumerant. Hinc non solum, quae ad statum aulicum et ecclesiasticum pertinent, sed multa etiam, quae ad topographiam vrbis, officiorum atque dignitatum notitiam vtramque, ecclesiasticam inprimis horum temporum historiam, faciunt, reperiuntur, quas alibi frustra quaesiueris.*

pp) Epistol. ad cl. Sarrauium quae CLXXXIII. est in edit. Burmanni p. 186. seq.
qq) Idem Salmasius l. c.

fueris. Quod luculento est indicio, hoc opus numquam prodiisse. Multa enim tam Palatii quam ecclesiae officia, a Codino atque Meursio omissa, ex illo produci, multa etiam illustrari possunt. Innumerae quoque voces occurrunt, quas neque Glossaria, a Labbaeo, Meursio, du Cangio composita, neque Hesychius, neque Suidas habent †). *Quare ad linguae etiam peritiam haud parum conducit. Stylus ceterum satis comtus atque pro istius saeculi barbarie sat elegans. Numquam vero editum, imo vix cognitum hactenus optimum fuisse codicem, prorsus miror. Neque enim inter opera Constantini a Vulcanio, vel ab aliis publici iuris facta, adparet, neque ab Hanckio, nec alio, quod sciam, vlla eius sit mentio* rr). *Verum du Fresnei Domini du Cange industriam effugisse, plane demiror, quippe qui ad illustrandam Orientalis imperii historiam, et glossarium suum adornandum incomparabili prorsus studio omnia rimatus est. Solus Gesnerus* ss), *in historia litteraria versatissimus, eius hisce meminit, dum inter alia Constantini opera recenset:* Volumen graecum magnum ex bibliotheca Hungarica de ceremoniis aulicis sacris et prophanis. Videndum, *pergit Gesnerus*, an forte sit idem liber, qui Harmenopulo tribuitur in catalogo [tt] bibliothecae regis Gallorum, ordo regis Palatii. *Nullum vero mihi dubium est, aut falso Constantino Harmenopulo inscribi aut plane diversum esse debere. Cum expressissimis verbis imperator in omnium Tractatuum titulis et praeloquiis illos sibi ipsi vindicet, et quem Constantino Harmenopulo tribuit codex, de aulicis, meus vero de ecclesiasticis potissimum agat. Du Cangius, qui omnia regiae bibl. MS. sedulo excussit, Harmenopulum non vidit, alias neglexisset minime, quare illum adesse vix credo* uu). *Si Labbei bibliotheca MSS.* ww) *ad manus esset, lubens consuluissem, is enim regiae bibliothecae MSS. inter caetera*

†) Gesnerus quoque in censura l. c. p. 592. „Fallitur, ait, si quis putat, nos in Codino habere omnem aulae Constantinopolitanae rationem ita explicatam, nihil vt desiderari queat: quum is aliquot saeculis nostro iunior, immutatis valde rebus omnibus, prodierit: Constantinianum autem opus ea doceat, quae aliunde peti aut illustrari non possunt, adeo, vt, si hodie scriberet CPolim christianam Cangius, si hodie Glossarium illud conderet; si imperium orientale illustraret Bandurius, multa aliter traderent, multa certe traditis adiicerent." *Harl.*

rr) Immo mentionem huius operis fecit *Pancirollus*, in praef. ad Notitiam imperii fol. 2. his verbis: „simile opus Constantinus imperator, ex Leone philosopho genitus, Romano, filio, successori reliquit, in quo summam totius imperii, sociorum omnium, foedera, hostium vires, rationes et consilia explicidt. Id apud se in bibliotheca tamquam thesaurum seruatum fuisse Egnatius scribit, quod etsi diligenter perquisitum, numquam potuit inueniri." *Heum.*

ss) Siue Iacobus Frisius potius in Epitome bibl. Gesnerianae et continuatione ap. Froschov. 1583. fol. p. 173.

tt) Secundum catalog. codd. bibl. Parif. quondam regiae est inter alia *Constantini Harmenopuli* opera, in cod. MCCCLX. nr. 5. illius catalogi aulae imperatoriae et magnae ecclesiae CPolitanae; ineditus dicitur: in cod. MCCCLXI. nr. 7. officia aulae Constantinopolitanae: in cod. MCCCLXII. nr. 4 — 8. officia eiusdem aulae; ordo sedium metropolitanarum, a Leone Sapiente, imp. continuatus; officia magnae ecclesiae CPolitanae; ordo sedium, patriarchae CPolitano obnoxiarum ab Andronico, imperat. Palaeologo II. constitutus; et 8. ordo liturgiae patriarchalis, quo pacto illae peragantur, auctore *Demetrio Gemisto.* Hic cod. esse videtur, quem Fabric. in seq. nota ex Labbeo citauit. Eadem opusc. sunt in cod. MCCCLXIII. add. cod. MCCCLXXXVI. et infra vol. X. p. 278. *Harl.*

uu) In hac pag. 270. memorantur ex MSS. bibl. regiae, post Harmenopuli promtuarium, libris VIII. distinctum, et pleraque alia, ad vtrumque ius Graecorum spectantia opuscula, *officia Palatii et ecclesiae*, ac sedes, patriarchae CPol. subiectae sub-

caetera enumerat, qualis autem sit catalogus, de quo Gesnerus, ignoro. MStum fuisse oportet. Singularem enim regiorum MStorum indicem unquam typis vulgatum esse, me latet. Illum vero ipsum esse codicem, qui Budensis librariae supellectilis uberrimae atque praestantissimae quondam fuit, Vngariae regum arma, vt supra dixi, gentilitia, quibus ex vtroque latere splendent, comprobant. In vltima vrbis Budae expugnatione aliqua bibliothecae rudera recuperata, quae Iulius a Pflugk vv) descripsit, sed meus codex non memoratur, quare longe ante euasisse oportet. Quibus autem fatis in meas tandem manus deuenerit, equidem ignoro. Exiguo aere a me redemtus fuit, in magno autem pretio mihi habetur, dignus etiam, qui lucem publicam videat. Quod an mea vnquam opera fiet, nescio, exiguam enim in graecis notitiam meam ingenue agnosco, neque qui hodie grassatur scribendi pruritus me tenet, vt scriptoris vel editoris nomen nullo reipubl. litterariae commodo temere mihi arrogare velim. Interim gratus mihi labor est, quem cum Dn. Schneidero dicto Schmidt, Viro graecarum imo omnium litterarum peritissimo, codici impendo. Huius industria (nam mea quam confero symbola exigua vel nulla.) prioris atque dimidiae etiam partis secundi Tractatus versio iam delineata. Rudis ea quidem, sed secundis curis, et si plura, quam supra a me nominata, Glossaria nacti erimus expolietur.

Hactenus Vffenbach. — Illud opus quoque editurus erat *Maius* cum versione sua latina suisque animaduersionibus. Sed nec is ad exitum perduxit laborem. At, Musis fauentibus, codex ille delatus est in bibl. senatus Lipsiensis, qui edendi operis curam tandem per Mascouium demandauit *Io. Henrico Leichio:* qui iam libello *de Diptychis vett.* Lips. 1743. p. 10. sqq. primam editionis spem fecerat et totum caput quadragesimum secundi libri vtroque vulgarat sermone; biennio autem post ipsam ordiebatur editionem. Ille vero quum, nondum absoluta dimidia operis parte, viuis eriperetur, *Reiske* suffectus, reliqua a pag. 217. tomi I. latine conuertit, et commentarios historicos atque criticos tam doctos quam copiosos tomo II. adiecit. Nam *Leichii*, cuius opera potissimum versabatur in constituenda lectione et latina interpretatione, animaduersiones intextae sunt admodum paucae. Editio autem illa, etiam hucusque vnica, est inscripta:

Constantini Porphyrogenneti, imp. CPolitani libri duo de Cerimoniis aulae Byzantinae. Prodeunt nunc primum graece cum latina interpretatione et commentariis. Curarunt Io. Henr. Leichius et Io. Iac. Reiskius. *Tomus primus continens librum primum.* Lipsiae ex offic. libr. I. Fr. Gleditschii. Prostat Paris. apud Briasson, le Breton, Durand et David l'ainé. a. 1751. mai. fol. — *Tomus secundus continens librum secundum.* ibid. 1754. Longam tomi I. censuram, multis ex opere redactis excerptis et interspersis hinc inde animaduersionibus, fecit *I. M. Gesnerus*, in relationibus de libris nouis, a. 1752. Gotting. vol. I. fasc. IV. pag. 390 — 416. et tomi II. censuram in vol. II. fasc. IX. a. 1754. pag. 249 — 288. *Reiske*

sub Leone philosopho et Andronico Palaeologo, et τάξις τῶν χειροτονιῶν per Demetrium Gemisthum, protonotarium magnae ecclesiae diaconum, Inscriptiones patriarchae CPol., ad papam et caeteros patriarchas, archiepiscopos. Sed nihil haec ad praesens opus.

vv) In epistola ad Seckendorfium quae extat tom. II. collectionis Madero-Schmidianae de bibliothecis pag. 310. seq.

Reiske in praefat. ad vol. I. copiose differit I) de fatis huius operis; II) de argumento libri. Inter alia agit de *Petro magistro*, ex cuius opere, dudum pro deperdito habito, περὶ πολιτικῆς καταστάσεως, *de constitutione ciuilis gubernationis*, (v. supra in vol. VII. pag. 538. sq.) putat Reiske, ea omnia, quae in hoc Constantini caerimoniali a pag. 225. vol. I. cap. LXXXIV. vsque ad pag. 251. cap. XCVI. leguntur, item cap. libri I. vltimum, et forte quoque alia plura esse decerpta. Idem plura alia, notatu dignissima, quae in hoc opere enarrantur, exponit. III) de inscriptione huius libri. IV) de auctore libri. *Constant. Porphyr.* non vnum esse huius, quod nunc terimus manu, operis f. συςήματος auctorem, Reiske, vt supra iam indicauimus, bene docteque demonstrauit. V) de exhibitis in hoc volumine et in sequuturo (II.) exhibendis. Promiserat Reiske pag. X. vol. I. animaduersiones historicas in totum opus cum Leichianis et indicem graecitatis; sed in vol. II. ad finem libri primi commentariorum (doctissimorum omnino et copiosissimorum) telam abrupit. In praefatione quidem ad vol II. spem fecerat voluminis III. quod implerent ea quae ad secundum librum et primi adpendicem f. praecepta militaria, quae in cod. eodem initium faciunt, dicenda superessent, cum indicibus, forte quoque excerptis chronici graeci inediti *Georgii Hamartoli* (v. supra, vol. VII. pag. 463. sq.) quod in bibl. Lipsica Senatus inter codd. gr. msstos reperitur. Sed cur tertium illud volum. (quantum equidem scio,) lucem non adspexerit, nescio; et tamen index inprimis vtilis et vero necessarius foret. Denique VI de tabulis aeneis, primae parti huius operis insertis, addidit admonitionem. Praefationi subiecit et recudi fecit doctam *Leichii* dissert. iam a. 1746. editam, *de vita et rebus gestis Constantini Porphyrogenneti, imperatoris Byzantini.* Sed hactenus de illo opere Const. Porphyrogenneti. *Harl.*

In bibl. *Veneta* Marc. cod. DCXXXIV. chart. saec. circ. XVI. continet (nescio, cuius?) *officia aulae CPolitanae* et *Festa atque solemnia eiusdem aulae*, teste *Villoison.* in Anecd. gr. tom. II. pag. 248. *Harl.*

XVIII. DVCAS, *Michaelis Ducae*, viri doctrina et medicae artis peritia clari et ex imperatoria Ducarum ww) familia oriundi, *nepos*, et post captam a Turcis a. C. 1453. CPolin, profugus in Lesbum insulam et minister in aula principis Christiani, Dominici Gateluzi eiusque fratris, Nicolai, qui, Turcis tributarius, Lesbo imperabat xx), variis ad Turcos legationibus functus est, vsque ad Lesbum a. C. 1462. a Mahomete II., Turcarum imp., captam, cui superstes Ducas, ad *historiam Byzantinam* scribendam animum adpulit, et post temporum seriem, ab Adamo ad Ioannem Cantacuzenum breuissime perstrictam, fusius exponit, quae ab Andronici Palaeologi iunioris obitu, siue a. C. 1341.

ww) *Cangii* famil. Byz. p. 160. sq. Hic p. 166. etiam memorat *Georgium Ducam*, Armenum, qui in Galliam venit a. C. 1455. et a Carolo VII. rege cum aliis Graecis exsulibus humaniter exceptus, et stipendiis ad vitam donatus est. [De *Ioanne Duca*, patre Theodori Lascaris, v. vol. VII. B. gr. p. 654. Ioannis Ducae, imp., diploma in cod. Vindob. v. Nessel. catal. part. V. pag. 174. cod. CV.]

xx) *Hanckius*, de Byz. historiae scriptoribus parte I. c. 39. ex Ducae cap. 5. et 43. seq.

1341. quo Cantacuzenus Iohanni Palaeologo tutor a patre datus est, gesta sunt vsque ad Lesbum a. 1462. a Turcis expugnatam. Certe vlterius non progreditur Ducae historia in editione, quam in fine mutilam e MS. regis Christianissimi *Ismael Bullialdus* edidit, et latina versione, argumentis capitum, et notis doctis illustrauit, Paris. 1649. [rec. Venet. in corp. script. Byzantin. 1729. fol.] fol. testatus, scriptorem filii quidem elegantia haud ornatum et comtum esse; sed rerum momento et grauitate eximium, earumque narratione prudenti gratum. In rebus Hungaricis minus peritum se prodit Ducas capite XXXII. Vide Bullialdi notas pag. 259. seq. *Fabr.* Conf. *G. I. Vossius* de hist. gr. libr. IV. cap. 19. *H. Wharton.* adp. ad G. Caue hist. litt. SS. E. p. 169. in primis *C. Oudin.* comm. de SS. eccl. tom. III. p. 2604. qui ex epist. 52. Glycae ad Ducam scripta, docet, Ducae praenomen fuisse *Ioannem.* add. *Hamberger* Z. N. IV. p. 763. sq. *Harl.*

[P] Subiunxit Bullialdus ex eadem regia bibliotheca ANONYMI *Χρονικὸν σύντομον, chronicon breue* ab a. C. 1089. ad 1523. graece et latine p. 196 — 205. Labbeus in protreptico ad hist. Byzantinam scripsit, *Anonymum bibliothecae regiae de rebus gestis Graecorum aduersus Turcas et de expugnatione CPolis*, latine redditum ab Ism. Bullialdo, breuique vulgandum. Idem memorat, *Anonymi historiam de rebus Turcicis*, vulgari graeca lingua scriptam, in bibl. Barberina custodiri. De ANONYMO vtroque continuatore Theophanis dixi vol. VII. pag. 682. Quemadmodum de ANONYMI Collectaneis antiquitatum CPolitanarum ibid. pag. 798. sq.

Refertur etiam ab *Hanckio* inter Byzantinos ANONYMVS vitae Chrysostomi scriptor, Constantino Porphyrogenito iunior, quae graece edita primum est ab Henrico Savilio tom. VIII. operum Chrysostomi, Etonae 1613. fol.

ANONYMVS Photii aduersarius, cuius narratio *de stauropatis*, siue signi crucis in subscriptionibus episcoporum adpingi solitae et promissorum per illud datorum violatoribus, ab anno Christi 858. quo Photius Ignatio detruso successor in patriarchatu CPol. datus Ignatii restituti obitum anno Christi 878. Prodiit graece cum *Matthaei Raderi*, S. I. versione ad calcem Actorum concilii octaui, Ingolst. 1604. 4. atque inde in editionibus conciliorum. Addidit *Raderus* graece et latine alterius ANONYMI scriptum a. C. 892. Breuiarium rerum in synodo VIII. gestarum, nec minus METROPHANIS, metropolitae Smyrnaei, epistolam de rebus a Photio gestis, ad Manuelem Patricium ac Logothetam Dromi, quam ex Frid. Metii versione latine dederat *Baronius* ad a. C. 870. n. 45. seq. Tum vitam, ad Ignatii, patriarchae, scriptam a MICHAELE, monacho, et STYLIANI MAPAE epistolam, scriptam a. C. 886. ad Stephanum VI. papam, vt eum Photianis partibus conciliaret. Et libellum pro Ignatii, patriarchae, causa missum ad Nicolaum, papam, a THEOGNOSTO monacho.

ANONYMI chronicon MS. ab Adamo ad Leonem sapientem frequenter citatur a *Cangio* in diss. de hebdomo ad calcem notarum in Zonaram pag. 132. 136. 151. 156. 157. 158. 159. 169. De alio anonymo graeco Chronici scriptore dixi supra pag. 158.

XX. AN-

XIX. ANSELMI BANDVRII, Ragusini, presbyteri ac monachi Benedictini e congregatione Melitensi, *imperium orientale*, siue *antiquitates CPolitanae* in quatuor partes distributae et Cosino III. magno Etruriae duci yy) dedicatae, fol. prodiere Paris. 1711. [rec. Venet. 1729] duobus voluminibus, quorum prius scripta varia, ab editore collecta et *Guilelmi Insulani*, siue *de l'Isle*, chartas duas geographicas, imperium orientale per *themata* distinctum, et descriptionem eius, quale saeculo X. fuit, cum eius obseruationibus complectitur; posterius continet Bandurii in illa commentarios et varias tabulas veterum nummorum et monumentorum, rebus CPolitanis melius intelligendis et vrbis ipsius CPoleos atque templi Sophiae imagini distinctius animo subiiciendae, aere nitide descriptas. Volumine itaque priore post Bandurii seriem chronologicam imperatorum et patriarcharum a Constantino magno, imp., et patriarcha, Metrophane, ad captam vsque a Turcis CPolin, exstant:

1) *Constantini Porphyrogeniti, imp., de thematibus orientis et occidentis libri duo*, ad MS. codicem regis Galliae bombycinum, MMCDXXXI. ante quingentos annos circiter scriptum, emendati, et latina versione accuratiore et notis illustrati pag. 1 — 30. De his dixi supra in h. vol. ab init. XVII. nr. 3.

2) *HIEROCLIS Grammatici* Συνέκδημος siue *Comes peregrinationis*, tradens recensionem ἐπαρχιῶν siue prouinciarum LXIV. et ciuitatum 935. quae imperatori CPolitano paruere. pag. 31 — 52. Hierocles iste Constantino Porphyrogenneto fuit antiquior, a quo citatur Themate 1. Occidentis, falliturque Schelstratenus, qui, dum Constantini verba pro Hierocleis accipit, ex illo Constantini loco probare vult, Hieroclis scriptum genuinum et integrum non ad nos peruenisse. Hunc *synecdemum*, sed sine nomine auctoris, et quatuordecim postremis prouinciis mutilum, primus vulgauerat *Carolus a S. Paulo* pag. 20. seq. in notitiis antiquis, geographiae suae sacrae subiectis, quae Paris. 1641. fol. primum prodiit, et recusa est Amstelod. 1703. fol. *Lucas* vero *Holstenius* hunc libellum, ex MS. Vaticano descriptum, et ex alio Altempsiano emendatum, et e duobus Farnesianis suppletum, latine vertit, et cum Constantini Porphyrog. de thematibus et de administrando imperio vulgare voluit in corpore hist. Byzantinae; sed fato praeuentus non potuit. Quum itaque in bibl. Barberina per aliquod tempus delituisset, in lucem editus graece et latine [?] est in *Emanuelis Schelstrateni* tomo secundo postumo antiquitatis ecclesiae illustratae, in adpendice ad opus geographicum. Rom. 1697. fol. *Fabr.* Conf. *Bandurii* praefat. ad vol. I. imperii orient. pag. IV. sq. — *Wesseling*, editioni suae, inscriptae: *Veterum Romanorum itineraria* (Amstelaed. 1735. 4.), subiecit *Hieroclis grammatici synecdemum* cum amplo doctoque commentario pag. 631. sqq. et praemissa a pag. 621. prolegomena, in quibus in auctoris nomen et aetatem diligentius inquirit; in illorumque fine, se, testatur, ex MSto Bonauenturae Vulcanii excerpta, n. τάξιν προκαθέδρας Μητροπολιτῶν, sine Hieroclis nomine, ope Hauerkampii accepisse, atque deprehendisse, synecdemum ibi

 esse

yy) Ab hoc magno Duce deinde a. 1714. illustri Magliabechio, 3. Iul. aetat. 81. defuncto, successor datus est in praefectura bibliothecae Mediceae. *Fabr.* De *Bandurii* imperio orient. v. Acta erudit. 1712. pag. 455. et hist. crit. de la Republ. etc. tom. VIII. p. 279. sqq. *Heum.*

esse integrum, titulo praescripto, quem etiam imp. Constantinus libr. II. them. I. agnoscat. Adde supra ad vol. IV. pag. 665. sq. adnotata. *Harl.*

3) *Constantini Porphyrog. liber de administrando imperio*, pag. 53 — 157. de quo dixi supra pag. 487. seq.

4) AGAPETI zz), diaconi S. magnae ecclesiae CPol. σχεδὴ βασιλικὴ ad Iustinianum, recens a. C. 527. creatum imperatorem, sive ἔκθεσις κεφαλαίων παραινετικῶν, LXXII. *capita admonitionum*, quorum acrostichis, sive litterarum initialium iuncta series reddit verba: τῷ θειοτάτῳ καὶ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ ἡμῶν Ἰουστινιανῷ Ἀγαπητὸς ὁ ἐλάχιστος Διάκονος. pag. 158 — 170. Ioachimus Camerarius in latina versione sua reddit hoc acrostichon: *Diuinissimo et pietate summo regi nostro Iustiniano Agapetus in minimis diaconus.* Posseuinus in fine adparatus, vbi catalogos librorum MSS. graecorum exhibet, testatur, CPoli inter codices Constantii Barini fuisse hunc librum, in cuius inscriptione Agapetus Iustiniani, antequam imperium ille susciperet, magister fuisse traditur, ex quo *Norisius* diss. de Synodo V. cap. 2. etiam euincit Iustinianum doctissimo viro magistro vsum, tamquam ἀναλφάβητον falso traduci. Citatur hic Agapeti liber plus simplici vice in florilegio Stobaei, quamquam loca illa esse ab ipso Stobaeo dubites, quoniam Photius inter scriptores, quibus Stobaeus vsus est, nullam facit Agapeti mentionem.

Agapeti editiones graecae, quae graecolatinam Bandurianam ex duobus MSS. regiis a) recensitam praecessere.

[Antiquissima est: *Agapeti Diaconi* de officio regis ad Iustinianum imp., gr. et lat. Venetiis. Zacharias. Calliergi. 1509. 8. lib. rarissimus. — Latine ibid. eod. anno. v. *Pinelli* catal. I. nr. 1110. et II. nr. 3644.

Agapeti

zz) Fuere plures hoc nomine, vt *Agapetus*, Synadorum episcopus, de quo Philostorgius et Suidas in Ἀγαπητός, Eusebium falso laudans pro Philostorgio. *Agapeti* duo Archimandritae Constantinopoli, quorum in Actis Concilii CPol. sub Mena mentio. *Agapetus* I. papa Rom. a. C. 535. et *Agapetus* II. ab a. 946 — 956. quorum epistolae exstant. Tum *Agapetus*, Rhodi insulae, metropolita, cuius epistola pro Concilio Chalcedonensi, ad Leonem, imp. scripta a. C. 457. occurrit in Actis Concilii Chalced. parte III. c. 45. *Fabr.* Agapetus ille, metropolita, subscripsit quoque a. C. 459. concilio CPolitano sub Gennadio, patriarcha, in cod. Vindob. XLIV. v. *Lambec.* comm. VIII. p. 890. seq. Inter *Chrysostomi* epistolas occurrunt tres epistolae ad Agapetum. v. *Montfaucon* bibl. Coislin. pag. 567. et 569. *Agapetus* inter grammaticos numeratur in cod. Coislin. CCCLXXXVII. teste *Montfauc.* l. c. pag. 597. — *Agapitus* vero, martyr et diaconus, in martyrologio rom. d. VI. Aug. v. *Lambec.* comm. VIII. p. 260. — *Agapeti*, papae, gesta quaedam, in eod. bibl. Vatic. teste *Montfauc.* in bibl. biblioth. MSSt. I. p. 101. C. — add. *Adelungii* Fortsetzung und Ergänzung. zu Jöchers allgem. gelehrt. Lexicon, tom. I. p. 289. — De *Agapeto, diacono*, conf. *Caue* H. L. script. eccl. tom. I. p. 509. *R. Ceillier* hist. gen. des aut. eccl. tom. XVI. p. 483. *Hamberger* Z. N. III. p. 339. sqq. *Saxii* Onom. II. p. 26. sq. *Harl.*

a) Exstat etiam graece MS. in bibl. Vindobonensi. Vide *Lambecium* III. p. 152. *Fabr.* Vol. III. p. 381. eod. LXXVI. nr. 18. ed. Koll. tum in eadem bibl. caesar. secundum vol. IV. pag. 507. ed. Kollarii — porro in cod. CCXLVI. nr. 9. atque cod. CCLXXVII. nr. 5. cum commentario graeco anonymi cuiusdam antiqui, singulis capitibus parae-

Agapeti opusculum etc, gr. Colon. 1517. 4. *Panzer* A. T. VI. p. 378. In *Adelungii* Fortſ. etc. l. c. p. 200. vitium anni 1527. typograph. eſſe arbitror. *Harl.*]

Baſileae, a. 1521. 8. apud Io. Frobenium, cum Aeſopi et aliorum fabulis, Heſiodo, Theognide et aliis Gnomologis. *Fabr.* De *Agapeti* editt. cum Aeſopi fabulis nolo repetere, quae ſcripſi ſupra in vol. I. pag. 644. ſqq. quibus addatur editio: *Aeſopi Phrygii* fabulae cum aliis quibusdam opuſculis, (n. Gabrii graeci fabulis XXXIII. ex Aphthonii exercitamentis de fabula, tum de formicis et cicadis, de fabula ex imaginibus Philoſtrati, Homeri Batrach. Muſaeo de Ero et Leandro, *Agapeto de officiis regis*, Hippocratis iureiurando, et Galeomachia, tragoedia graeca.) Baſileae ap. Nic. Bryling. 1553. 12. graece. *Harl.*

In libello Gnomico, *Ioach. Camerarii* graece p. 87 — 108. Sed et latina *Camerarii* verſio ſubiicitur, ad calcem libri p. 227 — 251. Lipſiae 8. ſine anni notatione b). Lugd. Batav. 1592. 8. apud Franciſcum Raphelengium.

E 3 Coloniae

paraeneticis particulatim ſubiuncto, (vol. V. pag. 244. et 463.) — in cod. VII. nr. 15. itidem cum comment. gr. anonymi. (vol. VI. part. I. pag. 73. ſq.) — in cod. XCVII. nr. 2. (vol. VII. p. 384.) — in cod. LXVIII. a. 1700. in Valachia ſcripto *Agapeti* paraenetica cum Sebaſti Trapezuntii Kyminitae paraphraſi, vel commentario, vulgari graeco ſermone ſcripto: plura de illo cod. ſcripſit *Kollar.* in ſupplementor. libro I. ad Lambecii comment. pag. 442. ſqq. — *Monachii* in bibl. elect. Bauar. *Agapeti* admonitiones, ſecundum catal. codd. gr. pag. 12. — *Auguſtae Vindelic.* bis. (teſte *Reiſero*, p. 40.) — *Florentiae* in bibl. Laurent. medic. in cod. VII. nr. 20. plut. 55. — in cod. LIX. nr. 26. plut. 59. — in cod. XIII. nr. 38. plut. 74. — in cod. VII. nr. 5. plut. 86. — citatur quoque in florilegio ſentent. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. II. p. 261. 533. III. pag. 109. 298. et I. p. 253. — Ibid. in bibl. B. Mariae, bis, teſte *Montfauc.* in diario ital. pag. 364. et 365. — *Venetiis* in bibl. D. Marci, cod. DCXX. (v. cat. codd. gr. p. 516.) — ibid. inter codd. *Nanianos*, cod. CCXCVI. nr. 11. ſaec. XV. cum latina verſione, ſed in fine mutila. v. catal. illorum codd. p. 498. — *Patauii*, in bibl. S. Ioannis in viridario Agapeti paraeneſis cum ſcholiis, teſte *Tomaſino* in bibl. Patauinis MSS. p. 22. — In *Britannia*, ſecund. cat. codd. MSSt. Angliae et Hibern. in cod. *Barocc.* LI. — in bibl. reg. auctore *Montfauc.* Bibl. MSSt. I. p. 629. B. — *Pariſiis* in bibl. publ. in quinque codicibus, ſecundum catal. codd. Pariſ. vol. II. in his in cod. MMDLIII. addita eſt anonymi explicatio grammatica, et ſubiecta alterius anonymi interpretatio latina, et in cod. MMDCCLXII. nr. 10. adiuncta ſunt ſcholia, hactenus inedita. — Secundum *Montfauc.* Bibl. bibl. MSSt. *Romae* in bibl. Vaticana I. pag. 6. A. p. 122. C. p. 133. D. *Harl.*

b) Fabric. infra in vol. XIII. p. 493. et integram dedit operis inſcriptionem: *Libellus gnomologicus*, bonarum vtiliumque ſententiarum generalem expoſitionem graecam latinamque continens, ad puerilem quidem inſtitutionem accommodatus, ſed qui tamen adultioribus quoque oportunus eſſe poſſit. „Et primum, Agapeti ἔκθεσις, obſeruat, a Camerario recenſam eſſe ex MS. Ioannis Sambuci, atque cum editione Colonienſi ante annos quinquaginta duos vulgata collatam. (Ergo libellus gnomologicus ex prelo exiit, ſi Colonienſis ea eſt, quam paullo ante memoraui, a. 1569.) Tum *Fabricius* in nota ibidem, „Camerarius, ait, adnotat, a Graecis capita illa Agapeti vocari σχεδὴν βασιλικὴν, ſiue σχέδια βασιλικά· quibus nominibus ſignificatur compoſitio minus elaborata, et operae feſtinatae fabrica, et quaſi commentarius ad regium pertinens conſiderationem. *Fuit autem interpretatio noſtra aliquanto operoſior, in ſtudio illam graecae orationis πανηγυρικῶς comtae formam effingendi.*" Scholia graeca, quae in Sambuci

Coloniae 1604 8. 1638. 8. *Fabr.* In libro: τȣ Ελληνισμȣ Γυμνασμα an: α χ' κ' (h. e. 1620.) in 8. nr. 2. In meo quidem exemplari deest versio libri germanica; sed hanc, tamquam alteram opusculi partem, eodem anno Cothen. excusam esse, docet cl. *Ligen* in: Nachtrag p. 13. seq. *Harl.*

Graecolatinae.

[De Veneta prima 1509. iam paullo ante egi: vberius vero de Basileensi 1518. 8. supra, in vol. I. p. 644. sq. Quod praefatio scripta est Non. Dec. 1517. factum esse arbitror, vt in *Christii* catal. II. p. 250. et ex eo in *Panzeri* A. T. VI. pag. 202. atque alibi illa editio anno 1517. adscriberetur. — Aliis editt. cum Aesopo etc. in vol. I. a me laudatis, vnde Fabric. notitia h. l. potest locupletari, add. Basil. 1554. 8. Graece et latine. *Isocratis* — Paraenesis — ad Demonicum. Eiusdem praecepta, quibus melior euasurus sit princeps — *Agapeti* ad Iustinian. imper. de eadem re sermo exhortatorius. Adiecta sunt his, appendicis vice, Graecorum quorundam illustrium epigrammata, de vitae humanae varia ratione, *Ottmaro Luscinio* Iureconf. interprete. In fine: Excusum Augustae per Simpertum Ruff, expensis D. Sigismundi Grimm. 1523. 8. v. *Zapfii* Augsburgs Buchdruck. Geschichte, part. II. pag. 166. *Harl.*

Cum Aesopi et aliorum fabulis, Batrachomyomachia, Galeomyomachia, Musaeo de amoribus Erus et Leandri et iurisiurando Hippocratis, Basil. 1545. 8. Paris. 1549. 12. Basil. 1574. 12. [Antwerp. ex off. Christoph. Plantin. 1567. 12. v. supra, vol. I. p. 646.] et Venetiis apud Antonium Bartoli 1709. 8.

Inter veterum theologorum graecorum scripta, *Conrado Gesnero* curante iunctim edita Tiguri, 1559. fol.

Ex *Io. Ranftii* editione, Witeb. 1562. 8.

In posteriore orthodoxographorum editione Basil. 1569. tom. I. pag. 180. fol.

[*Isocratis* paraenesis, h. e. praecepta de officiis seu honestis moribus adolescentum. Eiusdem oratio ad Nicoclem, de regno. *Agapeti* expositio admonitoria ad Iustin. imp. Haec omnia graece cum latina interpret. Sententiae ex diuersis auctoribus collectae, ac in alphabeti ordinem digestae. Lugduni ap. Io. Tornaesium, typogr. reg. M. D. LXXIX. (1579.) 12. sine vlla editoris praefatione.

De

buci MS. reperit, indigna editione Camerarius existimauit: *nam adiectam*, inquit, in *Sambuceo libello puerilem verborum explicationem, neque tempore hoc necessariam, neque proposito nostro congruentem duximus.* Auctor illorum scholiorum, adhuc ineditorum, *Moschopulus*, ex quibus excerpta quaedam dedi vol. XII. huius bibl. gr. pag. 506. sq. Hactenus Fabricius. — Opusculum de officio regis, ad Iustinianum, Caesarem, graece. Colon. Euchar. Ceruicorn. 1527. 4. apud Hamberger. - Expositio capitum admonitoriorum ab *Agapeto*, diacono — ex tempore editorum. Graece. Paris. ex typograph. Steph. Prevosteau. 1604. 4. v. *Maittaire* A. T. in indic. p. 14. *Harl.*

De recte administrando imperio, gr. ac lat. Paris. 1563. 8. (apud *Adelung.* l. c.) — Eadem esse videtur editio, a *Maittaire* A. T. vol. III. p. 728. sic citata, *Agapeti* — capita admonitoria de recte administrando imperio, gr. et lat. apud. Guil. Morelium. Paris. 1563. 8. — Le mémes traduicts en *François* par *Iehan Picot,* president des enquestes. Paris. chez Guil. Morel. 1563. 8. — Graece, lat. et germanice: *B. Agapeti* — libellus vere aureus. — — Triplici idiomate sibi inuicem correspondens — — collecta per *Andr. Wernerum.* Magdeburg. 8. Dedicatio scripta est d. 24. Aug. 1587.

Princeps Agapetinus — curante *Edone Neuhusio,* Francof. 1603. 8. (Adelung. ex bibl. reg. Parisina.) Est forsan latina eius poetica tantum versio. *Harl.*]

In Compendio moralium praeceptionum *Martini Haynecii,* Lipsiae 1600. 8.

Herbornae 1605. 8. cum versione *Matthiae Martinii,* et Bremae 1605. 12. et 1615. 8. [1615. 12. ap. Adelung l. c.] quas duas editiones mihi non visas memorant Hendreichius in pandectis Brandenburgicis et Carolus Arndius in schediasmate bibliothecae graecae difficilioris, Rostoch. 1702. quod totum est de Phalaride, Agapeto et Basilio Macedone. Eidem Hendreichio memorantur quoque *Andreae Werneri,* (qui latine vertit, Magdeb. 8. vti etiam *Petrus Bizarrus,*) *Conradi Rittershusii,* Lips. 1611. 12. *Io. Bercouii,* et *Henrici Kitschii* editiones Lips. 1613. 4. [a. 1610. 4. ap. Adelung. l. c.]

Expositio capitum paraeneticorum, cum notis *Stephani Schoeningii,* Franeckerae 1608. 8. cum S. Nili admonitionibus et libello de virtutibus, qui Aristoteli tribuitur. [rec. Görlitz. 1679. 8.]

Cum versione duplici, dissertationibus, exemplis, quaestionibus per *Georgium Draudium* Francof. 1615. 4. et 1659. 4.

In Auctario bibliothecae patrum Ducaeano Paris. 1624. fol. tom. II. pag. 362. et tom. XII. bibl. patrum Morellianae Paris. 1644. p. 607.

Agapeti scheda regia et *Basilii Macedonis* adhortationes ad Leonem, filium, cum versione recensita a *Bernhardo Damke,* Hamburgensi, additis eius notis [sat copiosis] Basil. 1633. 8. [vsus quoque est ed. Colon. 1517.]

Agapeti scheda regia repurgata mendis et explanata a *P. Guerin,* Paris. 1635. 8. *Fabr.* Inscriptio in Bünau. catal. tom. III. vol. I. pag. 99. est: *Agapeti* capita admonitoria LXXII. ad Iustinian., imp., gr. et lat. ex correctione et cum explanatione *P. Guerin.* Paris. Seb. Cramoisy. 1635. 8.

— Expositio admonitoria cum explanatione familiari vocum omnium aut. *Guid. Britonello.* Paris. 1634. 8. (Adelung. ex bibl. regia Paris.

Maittaire in A. T. in indic. p. 14. citat aliam edit. *Agapeti* expositio admonitoria, gr. cum lat. versione et explanatione *Guid. Britonelli* etc. Paris. ap. Io. Libert. 1639. 8. *Harl.*

Cum notis *Iac. Brunonis,* et filii, *Iac. Pancratii Brunonis,* Lipsiae et Norimb. 1669. 8. [v. quae notaui in Introd. in hist. l. gr. II. part. I. pag. 406.]

[Bruno-

[Brunonis edit. repetita est et aucta in seq. editione: *Agapeti* schedam regiam praeceptorum de officio boni principis ad imperatorem Iustinian. recensuit, notis *Iac.* et *Iac. Pancrat. Brunonum*, et suis, indicibusque instruxit *Io. Augustin. Groebelius.* Lips. Io. Chr. Martini. 1733. 8. *Harl.*]

Agapeti editiones latinae.

Apud Baronium, ad a. C. 527. n. 4. seq.

In bibliotheca patrum, Paris. 1575. 1624. tom. II. p. 363. atque in aliis editionibus Parisiensibus, Coloniensi et denique in Lugdunensi tomo IX.

Ex *Albani Torini* versione Basil. 1541. 8. ad calcem Onosandri, apud Robertum Winter.

Ex Metaphrasi heroica *Menradi Moltheri*, Hagenoae 1527. 8.

Ex versione et cum scholiis *Iacobi Huggelii*, Mulhusii 1560. 8.

Ex versione *Ioach. Axonii*, Grauiani, Antwerp. 1561. 8.

Halae Sax. 1593. 8. ad Io. Sigismundum, Marchionem Brandenburgicum, studio *Io. Olearii*, adiunctis capitibus Augustanae confess. et libri Concordiae.

Aphorismis LXXII. distributum latinis versibus elegis reddidit *Edo Neuhusius*, Steinfurtianus 1603. Francof. 8. cum Ottonis Casinanni systemate doctrinae vitaeque politicae.

Gallicae, Hispanicae, Germanicae.

Gallice, a *Ioanne Picot.* Paris. 1563. 8. Hinc ab *Hieronymo Beneuentano.* ibid. 8. Tum *Pardulpho Prateio* interprete, Lugd. 1570. 8. Atque ex versione Ludouici XIII. Galliae regis. Les preceptes d'Agapetus a Iustinien, sur une version latine, par le Roy Louis XIII. en ses leçons ordinaires. Paris. 1612. 8.

Hispanice, per Christophorum *Mosquera de Figueroa.* Madrit. 1596. 4. Reglas para los que gouiernan.

Germanice, *Martino Mollero*, interprete, Gorlitii, 1590. [alii, 1594.] 1605. 8. Et ex versione *Nicolai Glaseri*, Brem. 1619. 4. cum laude philomelae et Luciano de calumnia ac tabula Cebetis. *Fabr.* *Regenten Büchlein*, Wittenberg. 1530. 4. praefatio auctorem habet *Nic. Krumbach.* conf. Beyträge zur critisch. Historie der deutschen Sprache etc. part. X. pag. 201. sq. et de hac aliisque interpr. german. vid. cl. *Degen* in: Litteratur der deutschen Vebersetz. der Griechen, tom. I. pag. 48. sqq. Idem in: Nachtrag zu der Litterat. etc. Erlang. 1801. 8. p. 13. (vt iam supra monui,) recenset versionem german. in: *Griech. Sprachübung* etc. Cöthen. 1620. 8. — In memor. Beyträgen etc. altera (vel potius tertia) edit. *Molleri* version. *germ.* cum *textu graeco* et *latina interpretat. Agapetus, h. e. Regentenbüchlein* etc. prodiisse dicitur, 1648. 8. — Ab anonymo german. versus est libellus, Francof. et Lips. 1782. 8.

Anglice

Anglice versus est libellus a *Thom. Paynell.* Londini ap. Thom. Berthelet. 12. sine anni nota. — Introduction ton wisedome, Banket of Sapience, and precepts of *Agapetus.* London, printed for Abraham Veale, sine anni indicio. 16. — et Lond. in Fletestrete in the hous of Thom. Berthelet, 1550. 12. v. *Brüggemann* View etc. pag. 442.

De *italica* versione, Venet. 1545. 8. v. *Paitoni* bibliot. degli Autori — volgarizzati, I. pag. 8.

Huc referam *Excerpta ex Moschopulo in Agapetum*, quae *Fridericus Lindenbruch*, alias *Tiliobroga*, ex cod. *Florent.* in bibliotheca Marciana descripserat, et *Fabricius* in B. gr. vol. XII. pag. 306. fecerat iuris publici:

1. Σκίμπους, τὸ σκαμνίον.

2. Σκηνὴ, ἡ δερμάτινος τέντα.

4. Βύσσος, τὸ κόκκινον βάμμα, ὅπερ λέγουσι ἰδιωτικῶς ἀληθινὸν, καὶ λέγεται ἀπὸ τοῦ βύειν τοὺς ὄσσους, ἤγουν τοὺς ὀφθαλμούς. Λέγεται δὲ καὶ τὸ κόκκινον ἔνδυμα, βύσσος. Βῆλος τὸ βλαττίον.

9. Κάτοπτρον, καὶ ἔνοπτρον καὶ ἔσοπτρον, καὶ διόπτρα διαφέρουσι. Κάτοπτρον μὲν γὰρ καὶ ἔνοπτρον ὁ λεγόμενος καθρέπτιος, ἔσοπτρον δὲ τὸ λεγόμενον φανάριον. ἡ δὲ διόπτρα, ὄργανόν τι τοῖς ἀστρονόμοις ἐστὶν, ὁποῖος ὁ λεγόμενος, ἀστρολάβος.

10. Πλέκτη, ἡ σειρά.

Ἑρμαϊκὴ στήλη, ἡ ἐκ τοῦ λίθου γεγλυμμένη μορφή.

Ἑρμὶς τὸ κραββατοπόδιον.

11. Ἴστωρ, ὁ ἐπιστήμων.

12. Ἀιωρῶ, τὸ Κρεμῶ, ἐξ οὗ καὶ αἰώρα, ἡ Κρεμάθρα.

Ῥυππαπαὶ, ἐπιφώνημα ναυτικόν.

19. Δηΐς, ἡ μάχη. γίνεται δὲ ἀπὸ τοῦ δαίω, τὸ καίω. Διὰ τὴν θερμότητα τῶν μαχομένων. ἢ καὶ ἄλλως διὰ τοὺς θρυλλουμένους πυρσοὺς, οὓς οἱ πυρφόροι ῥίπτοντες εἰς τὸ μέσον τῶν στρατευμάτων ἀνῆπτον τὸν πόλεμον. καὶ ἦν τοῦτο σημεῖον τοῦ πολεμεῖν, πρὸ τοῦ εὑρεθῆναι τὴν σάλπιγγα. Ὅθεν καὶ ἡ παροιμία εἴρηται ἐπὶ τῆς παντέλους ἀφανείας, ὅτι οὐδὲ πυρφόρος ἀπελείφθη.

27. Ἀνάγκη, ἡ βία. ὡς καὶ Αἰσχύλος φησὶ, τὸ τῆς ἀνάγκης ἐστ' ἀδήριτον σθένος.

26. Βῆλος, τὸ βασιλικὸν βλαττίον.

Βήλαθρα, τὸ βλαττίον.

Βῖκος, εἶδος ὀσπρίου, καὶ ὁ λεγόμενος ὑαλοξύστης.

Βιστάκιον, τὸ πιττάκιον.

29. στύπιον, τὸ τῶν ἀληλεσμένων, καὶ πεπιεσμένον ἐλαιῶν περίττωμα, καὶ σκύβαλον ἤγουν τὸ τζύμιλον.

32. Σημείωσαι δὲ καὶ τοῦτο σίδηρος πίθηκος κίβδηλος, καὶ κασσίτηρος, ἰ καὶ ἤ. ὁ δὲ γε ξιφλῖνος, λ. etc.

38. Παρεία, τὸ μάγουλον.

57. Πήρα, τὸ σακούλιον.

Γλία, ἡ κόλλα.

Γλήκων τὸ κοινῶς βλισκούνιον.

67. Ὀδοὺς λέγεται τὸ ὀδόντιον. Ὀδοὺς δὲ τὰς σφάτας ἡ εὐθεῖα, ἡ ὀδός. *Harl.*

5. BASILII *Macedonis* c), imp. CPol. κεφάλαια παραινετικά, ad Leonem Sapientem, filium, quem pater 6. Ianuar. a. C. 879. Augustum pronunciauit, *capita exhortationum LXVI.* quorum acrostichis siue primae litterae iunctae reddunt haec verba: Βασίλειος ἐν Χριστῷ βασιλεὺς Ῥωμαίων Λέοντι τῷ πεποθημένῳ υἱῷ καὶ συμβασιλεῖ. *Basilius, in Christo imperator Romanorum, Leoni, caro filio et imperii collegae.* p. 171 — 192. Hunc librum Bandurius emendauit ex duobus codicibus bibl. regis Christianissimi, nr. MMMLIX. et MMMCCCCLXIII. Exstat etiam MS. in bibl. Vindobonensi, vt adnotat *Lambecius* III. p. 38. dignum, qui cum editis conferatur, testatus d). Codices, Venetum, Vaticanum et bibl. Strozzianae pridem laudauit Gesnerus.

[?] *Editiones Capitum Basilii graecolatinae, quae Bandurianam praecesserunt.*

Primus graece edidit *Federicus Morellus* cum versione, quam ipse composuit, separatim edita, Paris. 1584. 4. typis reg. [v. *Hamberger.* l. c.]

Cum Agapeto, et notis *Bernardi Damke*, Hamburgensis, prodiit Basil. 1633. 8.

Cum versione *Ioannis Paradis*, Paris. 1637. 12. [in 8. sec. cat. bibl. Thott. IV. p. 256.]

Cum versione eleganti *Iusti Dransfeld*, Gotting. 1671. 8.

Latinae

c) De *Basilio* I. Macedone, qui nouellas Augustorum constitutiones vel colligere coepit vel augere, infra in capite de Iure-consultis, et iuris graeco-romani legibus atque scriptoribus, libr. VI. cap. 6. pluribus agetur. Interim conf. *Hamburger* L. N. III. pag. 643. sqq. *Saxii* Onom. II. p. 125. sqq. et 549. *Zepernick* ad Beckii libr. de nouellis Leonis etc. p. 208. sq. alibi, ac quae scripsi in Introd. in hist. l. gr. II. part. I. p. 456. sqq. *Harl.*

d) In edit. Kollarii, p. 101. Lambec. primum tres adnotat codicis lectiones, ab iis, quas dedit Damke, diuersas, deinde tres ex eodem cod. exscripsit particulas, adpendicis siue corollarii loco subiunctas. Idem cod. esse videtur, cuius notitiam dedit cl. *Alter* in libro: Veber Georgianische Litteratur. Wien 1798. 8. p. 121. et eum esse scribit inter codd. theol. gr. nr. CCXXXVIII. vti numerat quoque *Nesselius* in cat. codd. theolog. f. part. I. pag. 334. — *Kollarius* in suppl. ad Lambecii comm. pag. 60. sq. describit codic. in membranis purpureis, maiusculis scriptum litteris aureis saec. IX. qui fol. I. pag. 1. continet tenues extremae partis reliquias indicis euangeliorum, et quem is referendum docet ad bibliothecam Basilii Macedonis. — *Paris.* in bibl. publ. sunt in quinque codicibus *Basilii* paraenetica, (v. catal. codd. vol. II.) in codd. MDCIII. nr. 3. MDCCLXXII. nr. 2. MDCCLXXXVIII. nr. 18. MMLXXVII. nr. 15. et MMCMXCI. nr. 20. in adpendice. — In bibl. *Coislin.* cod. CXXXVI. teste *Montfaucon* in B. Coisl. pag. 206. sq. — Secundum catal. codd. Angliae etc. in bibl. *Bodlei.* in cod. Barocc. X. et XCVIII. — *Venetiis* inter codd. *Nanianos* (catal. p. 454.) in cod. CCLXVI. nr. 4. graece cum versione latina. *Harl.*

Latinae.

In Bibliothecis patrum Parif. 1589. tom. V. Colon. 1618. tom. IX. parte II. et Lugd. tom. XVI.
Ad calcem Onofandri, vna cum Ferrandi, diaconi Carthag. paraenetico, cura Iohannis a Fuchte, Helmst. 1616. 4.

Gallicae, Italicae, Germanicae.

Gallice, ex Hieron. Beneuentani verfione, Parif. 1612. forma minore.
[Remonftrances de l'Empereur *Bafile* à fon fils Leon, traduites par *Fleurance Riuault*. Parif. par Ant. Eftienne. 1649. 4. tefte *Maittaire* A. T. in indice p. 119. *Harl.*]
Verfio recentior hoc titulo: *Maximes pour l'education d'un jeune Seigneur avec les inftructions de l'Empereur Bafile pour Leon fon fils, traduits du Grec, et l'abregé de leur vie.* Parif. 1690. 12.
Italice, ad calcem militis Chriftiani, ab Antonio Poffeuino editi, et cum auctario recufi, Venetiis 1604. [conf. *Paitoni* bibl. degli Autori — volgarizz. tom. I. pag. 150. fq.]
Latine et *Germanice*, Baruthi 1669. 12.

6) *Theophylacti inftitutio regis*, ad Conftantinum Mich. Ducae F. de qua dixi fupra [vol. VII. pag. 587.]

7. *Libri octo antiquitatum CPolitanarum*, ex monumentis, maximam partem antea ineditis, felecti, et graece defcripti, ac verfione latina copiofisque atque eruditis commentariis illuftrati. Libris *quatuor* primoribus continentur monachi *Anonymi*, qui Alexio Comneno opus fuum infcripfit, adeoque e) Codino trecentis et quinquaginta annis eft antiquior, *Origines et antiquitates CPolitanae*, quibus defcriptionem vrbis, in tres partes diftributae, [P] templorum, aliorumque aedificiorum et monumentorum pag. 1 — 64. et libro quarto pag. 65 — 80. templi S. Sophiae continetur, ex codice chartaceo regis Galliae MMMLVIII. 3. et 4. *Stilus huius Anonymi*, inquit Bandurius, *eft varius et inaequalis, vtpote qui opus fuum, vt arbitror, ex diuerfis fcriptoribus originum feu antiquitatum CPolitanarum et aliis chronicorum fcriptoribus, qui ante ipfum floruerunt, confarcinauit pro more auctorum illius aeui. Hauferit igitur ex opufculo Hefychii Milefii* f), *quod infcribitur* περὶ τῶν πατρίων *fiue de originibus CPol. et ex altero eiusdem tituli et argumenti opufculo, auctore* Chriftodoro, *Panifci F. Coptenfi, quem laudant Suidas et Eudocia Augufta in Ioniis, opere MS. a nobis in Commentariis faepe citato. Fortaffis et ex aliis eiusdem argumenti fcriptoribus, qui citantur* g) *a Por-*

e) De Codini antiquitatibus CPol. fupra [vol. VII. p. 799.] Anonymi opus ab Oudino fine cauffa, Michaeli Pfello tribui, docet Bandurius praef. ad tom. I. numismatum imperator. *Fabr.* v. fupra vol. VI. p. 587. nota *a. Harl.*

f) De hoc fupra [vol. VII. p. 544. fqq.] De *Chriftodoro* autem, *Aegyptio*, conftat ex Suida, quod vixit tempore Anaftafii, imp., et quod praeter alia multa fcripfit: Πάτρια Κωνσταντινουπόλεως ἐπικῶς, fiue verfibus heroicis, libris XII. De eiusdem *Chriftodori* ἔκφρασιν τῶν ἐν Ζευξίππῳ ἀγαλμάτων *defcriptione ftatuarum in gymnafio Zeuxippi* CPolitano, mox dicetur pagina fequente.

g) Nullos quidem Conftantinus nominat, fed tantum laudat τοὺς τὰ πάτρια συγγεγραφότας τῆ Βυζαντίς.

a Porphyrogenito lib. II. de thematibus cap. 12. Praeterea ex auctore chronici Alexandrini, Theophane, Cedreno ac reliquis historiae Byz. scriptoribus.

Libro *quinto* exhibentur cum noua Bandurii versione pag. 81. ad 106. *Anonymi παρασάσεις σύντομοι χρονικαὶ*, quas a Lambecio primum graece, et a Combefisio graece ac latine editas dixi supra [vol. VII. pag. 799. seq.]

Libro *sexto* continentur 1) *Nicetae Choniatae narratio de statuis CPolitanis* pag. 107 — 114. quam dedi supra pag. 405. (vet. ed.) cum mea versione, ignarus, tunc vulgatam iam fuisse a Bandurio; [ego vero in hac edit. omisi. v. h. ed. vol. VII. pag. 741. a me scripta.] Poterit autem, vt spero, vtriusque interpretatio collata inter se mutuo iuuare. Initio statim, *τὸ ἐθνικὸν παραδεικνύντες φιλόχρυσον*, puto me rectius vertisse *insitam genti auaritiam vt demonstrarent*, quam virum doctissimum, qui reddit: *auri amore gentilium ritu flagrantes.* Sed mox idem *τὰς τῶν βασιλέων θήκας* rectius interpretatus est *imperatorum sepulcra.* Bandurius hanc narrationem accepit a *Boiuinio*, qui illam a Grabio ad se transmissam edere voluit in tomo quarto Nicephori Gregorae, vt dixi supra [vol. VII. pag. 654.]

2) *Georgii Pachymerae descriptio Augusteonis*, quam laudatus Boiuinius graece vulgauerat in notis ad Gregoram pag. 764. seq. sed [?] *Bandurius* cum versione sua recudi curauit pag. 114 — 117. De Augusteone siue Augustaeo atrio templi S. Sophiae *Codinus* in originibus CPol. n. 32. *Goarus* ad Codinum de officiis pag. 130. et *Bandurius* ad Antiqu. CPol. pag. 468. seq. et 804.

3) *Photii, patriarchae CPol. descriptio ecclesiae Dei Genitricis in Palatio exstructae a Basilio Macedone, imp.*, pag. 117 — 121. cum noua *Bandurii* interpretatione. Ediderat eam pridem Lambecius graece, et vtraque lingua Combefisius, vt supra [vol. VII. pag. 803.] dicere me memini. Habita est in Encaeniis anno Christi 880. Basilii imp. 14. De templo illo vide sis Bandurium p. 598. seq.

4) *περὶ τῶν τάφων τῶν Βασιλέων, de sepulcris imperatorum in templo CPolitano SS. apostolorum* pag. 121 — 124. Adiuncta est descriptio Herois Iustinianei, et tumulorum imperatoriorum in variis monasteriis. E codice regio. Confer, quae e codice Colbertino graece exhibet *Cangius* lib. IV. CPoleos Christianae pag. 109. 110. *Τὰ ἐν τῷ ἡρώῳ τοῦ μεγάλου* Κωνσταντίνου *μνήματα. Τὰ ἐν τῷ ἡρώῳ τοῦ μεγάλου* Ἰουστινιανοῦ.

5) Excerpta de antiquitatibus CPolitanis ex codice regio et Codino de aedificiis CPol. cum Lambecii et Bandurii notis pag. 124 — 134.

Libro *septimo* continentur *epigrammata et poematia* variorum poetarum de rebus CPolitanis e libro tertio et quarto Anthologiae, et ex libro quinto *Ecphrasis Christodori Thebani statuarum in gymnasio Zeuxippi*, et epigrammata in aurigas in Hippodromo CPol. pag. 135 — 175. [v. supra, vol. IV. pag. 442.]. Metaphrases latine additae sunt ad vnum tantum A. B. siue Anselmi Bandurii; ad cetera Andreae Alciati, Casparis Vrsini Velii,

lii, Federici Morelli, Francisci Franchini, Hugonis Grotii, Iani Cornarii, Ioannis Sleidani, Pauli Stephani, Petri Menardi, Septimii Florentis Christiani, et Theobaldi, quorum nomina primoribus litteris innuuntur. Praeterea *Maximi Planudae* h) Heroelegi et Iambi in templum S. Andreae a Protouestiaria conditum: pag. 175. seq. *Georgii Pisidae*, siue *Pisidis*, Iambi in templum Blachernarum. pag. 177. seq. *Mich. Pselli* Iambi in aereum equum in Hippodromo, qui pedem adtollebat. pag. 178. Hinc *inscriptiones variae*, quae CPoli vel olim exstiterunt, vel etiamnum exstant pag. 179. 184. Denique pag. 184. sq. *Matthaei Cigala*, Cyprii, qui a. C. 1636. scripsit, de sepulcro Constantini Magni narratio, et *Gennadii Scholarii*, patriarchae CPol. expositio litterarum aenigmaticarum, [?] quae in eodem sepulcro inscriptae fuisse traduntur, et diuinationem de Palaeologorum imperio a Turcis euertendo continent. Vide, quae dixi supra [vol. VII. pag. 696. sqq.]

Libro *octauo* occurrit 1) catalogus episcoporum ac patriarcharum CPol. decerptus ex chronographia compendiaria S. Nicephori, patriarchae CPol. quae habetur in codice regio, diuersa ab editis pag. 187 — 190. Desinit in Ignatio Eunucho. [conf. supra, vol. IV. pag. 666. seq.]

2) *Nicephori Callisti Xanthopuli* noua enarratio de episcopis Byzantii et patriarchis Cpolitanis, e codice, quem regi Christianissimo pridem donauit Antonius Eparchus, pag. 191 — 200. Desinit in Athanasio, qui Iohanni Sozopolitano successit.

3) Catalogus patriarcharum CPolitanorum ex iure graecoromano Io. Leunclauii Francof. 1596. fol. pag. 296. seq. diuersus ab aliis, pag. 201 — 208. Desinit in Iosepho, abbate Galesii.

4) Catalogus patriarcharum CPol. ex noua variarum historiarum synopsi *Matthaei Cigala*, diuersus ab aliis pag. 209 — 218. Desinit in Neophyto, Heracleensi. *Matthaei Cigala*, synopsis historiarum prodiit graece Venet. 1637. 4.

5) *Philippi Cyprii*, magnae ecclesiae protonotarii, libellus, continens catalogum patriarcharum CPolis pag. 218-229. Desinit in Parthenio. Hunc primus graece et latine edidit *Nic. Blancardus* Franeqv. 1679. 4. vna cum Christophoro Angelo de statu et ritibus ecclesiae graecae. Deinde latine cum notis postumis i), *Henrici Hilarii*, rectoris scholae Cellerfeldensis, prodiit Lips. 1687. 8. His tomo secundo pag. 1000. seq. accedit catalogus patriarcharum CPolitanorum ab a. C. 1594. ad 1640. transmissus CPoli ad Eusebium Renaudotum, graece et latine. [conf. vol. X. pag. 543. vet. ed.]

6) Ἔκθεσις νέα Ἀνδρονίκου βασιλέως. *Expositio noua Andronici* Palaeologi, *imp. qui metropoles CPoleos alias e minoribus ad maiores extulit, alias e diuerso ad minores thronos deduxit.* pag. 230 — 235. Diuersa haec est ab ἐκθέσει Andronici senioris, quam cum Codino saepius editam dixi supra [vol. VII. pag. 798.]

h) Graece ediderat *Cangius*, ad Zonaram p. 35. emendatius *Boiuinus* ad Gregoram p. 754.

i) Confer Acta eruditorum tom. I. supplementi pag. 391. seq.

7) Κατάλογος Ἐπισκόπων ᾗ τινι *k*) ἕκαςος τῶν μητροπόλεων ὑποκέκλινται, ὅσαι σώζονται νῦν ἐκ μέρους, ἐκ τούτων αἱ πλεῖςαι [?] ἀφανίσθησαν. *Catalogus episcopatuum cuinam singuli metropoli subiiciuntur, quae nunc ex parte supersunt, pleraeque vero earum exoluerunt.* p. 236 — 240.

8) Catalogi duo imperatorum, vnus a Constantino M. ad Alexium Ducam Murzuflum pag. 241-243. ex iure graeco romano Leunclauii p. 181. et alter ab eodem Constantino vsque ad captam CPolin, subiecta successione Sultanorum, vsque ad a. C. 1636. pag. 244 — 247. ex *Matthaei Cigala* synopsi variarum historiarum.

Sequuntur PETRI GYLLII, Altiensis Galli, eximii scriptoris et longarum, per annos quadraginta amplius susceptarum peregrinationum, vsu, doctrina, ingenioque clarissimi qui a. C. 1555. aetatis 65. Romae diem obiit, *de Bosporo Thracio libri III. et de topographia CPoleos et de illius antiquitatibus libri IV.* vtrumque opus latine ab auctore scriptum et post editionem minus correctam Lugd. 1561. 4. excusum emendatius minori forma inter Resp. Elzeuirianas, anno 1632. lectuque dignum *l*). Thoma Smithio quidem iudice in notitia CPoleos, edita Lond. 1692. 8. p. 66. Gyllius in vrbis descriptione accuratissimus, paene nimia diligentia vsus, narrationem paullo obscuriorem et minus gratam reddit. Gratissima haec est vel eo nomine, quoniam plura monumenta, tunc adhuc exstantia, sed interiecto tempore a Turcis destructa, describit. Vsus etiam *Dionysio* Byzantino MS. cuius edendi spem postea fecit Holstenius.

Quam Elzeuirius Gyllio subiunxit veteris auctoris *Anonymi* latini, circa Theodosii iunioris tempora compositam *descriptionem CPoleos per XIV. regiones*, cum notis Guidonis Pancirolli, Bandurius quoque exhibet; poterat vero praemittere etiam praefationem, quam e MS. Vindobonensi vulgauit *Lambecius* lib. II. p. 950. atque in sua eiusdem descriptionis editione non omisit *Cangius* in CPoli Christiana lib. I. p. 63. seq. Ediderat eamdem descriptionem CPoleos; sed sine iam dicta praefatione, illustraueratque Pancirollus, ad calcem Notitiae vtriusque imperii *m*). Subiunxerat etiam, sed sine notis Pancirolli, Phil. Labbeus in protreptico ad scriptores historiae Byz. pag. 54. et ad calcem notitiae vtriusque imperii Paris. 1651. 12.

Praeter indices rerum, vtilissimo instituto subiectus etiam operi a Bandurio est index geographicus regionum, populorum et ciuitatum, quae in monumentis hisce memorantur, nec non breuis index scriptorum citatorum in libris Constantini Porphyrogenneti, quem hoc loco paullo integriorem subiungam.

INDEX

k) Ita leg. pro ᾗ τινι.

l) Est quoque in *Gronouii* thes. antiqq. graec. vol. VI. p. 3087. sqq. *Harl.*

m) De illo opere, quod in tomo septimo thesauri antiquitatum Rom. Graeuiani recusum est, dixi in bibliotheca latina lib. IV. c. 5. §. 6. *Cangius*, ad Villeharduinum pag. 288. suspicatur, auctorem esse *Marcellinum Comitem*, qui Iustiniani, imp., cancellarius fuit, et, Cassiodoro teste, (c. 25. Diuin. Lect.) *quatuordecim libellis CPolitanam ciuitatem minutissima narratione descripsit.*

[P] *INDEX scriptorum, qui in libri Constantini Porphyrogenneti de thematibus et de administrando imperio citantur, ad paginas editionis Bandurianae.*

Lau-

In volumine fecundo *Bandurius* hiftoriae Byzantinae lucem infignem adfundit partim tabulis aeneis nitide in aes incifis, partim eruditis notis et commentariis in fcripta, priore tomo comprehenfa.

Tabulae aeneae quatuor praemiffae vrbem *CPolin* repraefentant pro vario vrbis ftatu per varia tempora, 1) qualis ab anonymo latino defcribitur, diuifa in XIV. regiones tempore Theodofii iunioris: 2) qualis defcribitur ab anonymo graeco, qui Alexii Comneni tempore vixit, diuifa in partes tres; 3) qualis fuit fub Ioanne Palaeologo, penultimo CPol. imperatore, ex Chriftophori de Bondelmontibus Florentini libro de infulis Archipelagi, MS. in bibl. regia Parif. quem ad Cardinalem Iordanum de ciuitate Rhodi mifit a. C. 1422. 4) qualis hodie cernitur, atque a Grelotio delineata eft. Similiter *Anaplus Bofpori Thracii*, duabus tabulis repraefentantur, 1) vti ex Dionyfio Byzantio, fiue, qui hunc fequutus eft, Petro Gyllio pridem a Gvil. Sanfonio defcriptus fuit. 2) ex delineatione domini de Combes. Denique exhibetur fingulari tabella *profpectus Propontidis atque Hellefponti.*

Numi-

*) Videtur ille locus de Theophanis profapia et de Conftantino Porphyrogenito additus ab alio, non ab ipfo Conftantino.

Numismatum Byzantinorum tabulas septem post pag. 456. siue, quae Byzantina veteri Rep. adhuc florente, siue, quae sub imperatoribus cusa sunt, magnam partem e Gazophylacio regis Christianissimi, reliqua e Fucaltiano Bandurius depromsit.

Specimen diptychi eburnei *consularis* p. 492. quale dederat *Sirmondus* notis posterioribus ad Sidonium lib. VIII. epist. 6. tom. I. Operum pag. 1060. et *Io. Mabillonius* tom. III. Annalium Benedictin.

Columna historiata, quam CPoli Arcadius, imp., pridem e marmore erigi curavit, et in qua Theodosii patris gesta, nec non aedificia, ab [?] vtroque Augusto exstructa, repraesentantur, tabulis XIX. ex Gentilis Bellini delineatione per partes pulcre descriptam exhibet post pag. 508. Confer, quae de eadem praeter Gyllium *Cangius* in CPoli Christiana lib. I. pag. 78. et *Claudius Franciscus Menetrerius*, S. I. qui eamdem columnam aere depingi curauit et copiose descripsit Paris. a. 1703. Alia columna, quam Theodosius Magnus in foro Tauri poni curauerat, euersa est a Baiazethe, neque amplius exstat.

Pag. 632. e codice regio, charactere vnciali noni saeculi scripto, (in quo Opera Nazianzeni exstant,) in vna tabella exhibentur *Ordinatio S. Nazianzeni*, *victoria Constantini M. contra Maxentium* et *inventio S. Crucis* per Helenam, Constantini M. matrem.

Post pag. 664. *Circi*, siue *Hippodromi CPolitani*, a Constantino M. exaedificati, reliquiae, quales adhuc superfuere centum ante captam CPolin annis, ex Onufrii lib. I. de ludis circensibus.

Pag. 667. *Anaglypha* in latere septentrionali stylobatae *Obelisci*, qui ex lapide Thebaico in medio Hippodromo CPol. erectus erat, descripta ex Iac. Sponii et Georgii Wheleri Itinerariis. Praeterea *Tripus aereus Apollinis*, qui in eodem Hippodromo fuit, et *Columna* marmorea, *Marciano*, imp., a Tatiano quodam posita, alteraque Porphyretica quae etiamnum CPoli visitur.

Pag. 745. Ichnographia *Templi Sophiae* CPol. Eiusdem prospectus exterior septentrionalis et occiduus, qualis hodie cernitur pag. 752. atque meridionalis pag. 756. Prospectus interior versus altare p. 758. et prospectus altari aduersus, versus ostia p. 762. omnia ex *Iosephi Grelotii* adcurata descriptione ex eius Itinerario CPolitano, quod gallice prodiit Paris. 1680. 4. atque inscribitur: *Relation nouvelle d'un voyage de Constantinople*, *) *enrichie de plans levez sur les lieux, et de tout ce qu'il y a de plus remarquable de cette ville.*

Pag. 790. *Naturae multimammae imago*, ex pyla marmorea antiqua, Romae obuia, quam repraesentauit *Lambecius* lib. II. p. 738. [p. 505. ed. Kollar.]

Pag. 937. *Imago Synodi CPolitanae* vniuersalis, aduersus Macedonium et Apollinarem habitae, imperante Theodosio Magno, depromta ex codice MS. noni saeculi operum

*) Huius libri lectione vehemens saepe desiderium CPolis adeundae sibi iniectum testatur *Hadrianus Relandus*, lib. de religione Muhamedica p. 151.

rum Nazianzeni, ex quo *Bandurius* pag. 632. alias icones exhibuerat, et de quo consulendus [P] *Montfauconus* in Palaeographia Graeca pag. 250. seq. et *Franciscus Louvard* in Conspectu operum Nazianzeni. Obseruare licet in hac imagine synodi, in medio summo loco positum thronum, cui non insidet, sed proximus ante episcopos adsidet imperator: in throno positum est magnum volumen explicatum, sacrae scripturae videlicet, ad cuius oracula exigi omnia oportet.

Pag. 991. Imagines Ioannis, baptistae, Constantini M. matrisque, Helenae, Manuelis et Ioannis, Palaeologorum, et Iosephi, patriarchae CPol. qui Florentiae obiit, e codice regio MMMLVIII. complexo Antiquitates CPolitanas, quas primis quatuor libris Bandurius edidit.

Post pag. 1007. Tabulae sex celebriorum aedificiorum, CPoli ab imperatoribus Mahumetanis conditorum, quae hodie ibi supersunt, 1) Ichnographia et prospectus templi Sultani Achmed. 2) Prospectus Solimaniae, siue superbi templi, a Solimanno exstructi. 3) Eiusdem Ichnographia. 4) Prospectus templi, cui nomen Validea. 5) Claustri pro Gynaeceo imperatorio (Grand Serail), et Palatii prospectus, et 6) Claustri porta siue introitus. E Grelotio supra laudato, vna cum eius descriptione, lingua gallica.

Denique in notis ad Constantinum Porphyrog. pag. 118. et 119. exstant varia alphabeta Slauonica: nec non, *Anonymus* de conuersione gentis Russorum ad fidem christianam, tempore et suasu Basilii Macedonis facta, p. 112. seq. graece et latine.

De scriptoribus ineditis, quorum fragmenta insignia, vel opuscula integra Bandurius commentariis suis in Antiquitates CPol. inseruit.

ATHANASII Macedonis *p*), qui ab XIV. Octobr. a. C. 1289. ad XVI. Octobr. 1293. atque iterum ab 3. August. a. 1304. ad 1310. patriarcha CPol. fuit, (de quo plura Pachymeres,

p) Huius epistolae VIII. de necessaria episcoporum residentia, latine leguntur tom. XXV. bibl. Patrum edit. Lugd. p. 944. seq. ex latino, Nicephori Gregorae interprete. *Fabr.* *Athanasii* patriarchae opuscc. et epp. sunt *Paris.* in bibl. publ. in cod. CXXXVII. nr. 2. vbi confector catal. illius bibl. tom. I. p. 22. nostrum Fabricii locum laudat, memorat que, huiusce Athan. operum partem maiorem in lucem nondum prodiisse — in cod. MCCCLI. adpend. cat. nr. 2. *Athan.* variae constitutiones, ad ius canonicum pertinentes; — in cod. MCCCLVII. adpend. nr. 7. eiusd. quaedam iuris capita — in cod. MCCCLVI. nr. 10. Relatio Athan. et episcoporum, quos secum habuit, ad imper. Andronicum, de quibusdam iuris capitibus. — In cod. *Coislimano* CXCII. fol. 59. verso *Athan.* patriarchae παραίνεσις, teste *Montfauc.* in bibl. Coisl. p. 245. — *Vindobonae* in cod. III. iuridico, nr. 20. *Athan.* patriarch. nouella, promulgata m. Oct. a. Chr. 1304. Atque *Lambecius* in comm. VI. part. I. p. 44. et ex eo *Nesselius* in catal. codd. part. II. pag. 11. adnotant, excerpta quaedam huius nouellae exstare in *Enimundi Bonefidii* iure orientali, (Paris. 1573. ap. H. Steph. 8.) graece p. 112 — 115. et vers. lat. p. 172. sq. ibique perperam legi *Nouellam* Caesaris *Athanasii*; deesse vero illam in iure graeco-rom. Leunclauii ac Freheri. Sed *Kollarius* in not. A. ad Lambec. animaduertit, illam nouellam nihil aliud esse, ac relationem ad Andron. (de qua v. paullo post nr. 53.) — *Romae* in bibl. Ottobon. epistolae variae non editae, cod. rec. gr. teste *Montfauc.* Bibl. biblioth. MSS. I. p. 184. D. *Harl.*

meres, ipsi infestus, et non minus amicus illi, Gregoras,) scripta pleraque, siue memorat, siue ipsa exhibet Bandurius, e quo et Boiuinii notis ad Nicephorum Gregoram pag. 755. seq. licebit notitiam illorum hoc loco tradere.

In codice chartaceo, quem regiae bibl. Paris. donauit archiepiscopus dux Rhemensis, Carolus Mauritius Tellerius, habentur [?] hae Athanasii illius epistolae et opuscula, quae descripsisse se et in latinum sermonem vertisse testatur Bandurius p. 962.

Πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, *ad imperatorem,* (Andronicum Palaeologum iuniorem,) γράμματα, siue epistolae 1. *περὶ τῶν ἀρχιερέων τῶν ἐνδημούντων ὧδε, de episcopis, CPoli degentibus, quum deberent ad ecclesias suas redire.* Confer infra, 10. et 52.

2. *De incursibus circa vrbis muros et portas, neque permittendum esse, quempiam cum armis vrbem introire.*

3. *De expellendis, qui nefaria agunt, nec differenda illorum poena, praecipue in circuitu S. Sophiae.*

4. Περὶ τοῦ ὀρθοῦ δόγματος, *de recta fidei doctrina.*

6. *De legitimo connubio.*

8. *De eleemosyna, et rogatio consilii circa captiuos.*

9. *De non committendis per nuncios certis negotiis, sed coram significandis.*

10. 13. 15. 16. 17. 31. 44. 45. *de residentia episcoporum, et quod non debeant plus sex mensibus a suis ecclesiis abesse, vti legibus et canonibus statutum est, et ne habitent in regia vrbe.* adde 1. 52. 63. 75. Ex his epistolis *tres* latine vertit ediditque *Franciscus Turrianus,* ad calcem libri de Residentia Pastorum. Florent. 1551. Addidit etiam latine alias *quinque* huius Athanasii epistolas eiusdem argumenti ad episcopos, quae in codice regis Galliae non exstant.

12. *Propter Chrysobulla,* vbi de rebus temporalibus monasteriorum administrandis.

14. et 22. *Vt iustitia, temperantia, veritas et misericordia immutabiles seruentur.*

20. *Vt instituat liberos et subditos omnes secundum DEI bene placita.* Graece occurrit apud Bandurium pag. 614.

21. *De conuersione ad Deum, et vt cognoscat vnusquisque priuata et publica, et de strepitu facto.*

23. *Ne bona facere imperator differat.*

24. Περὶ τῶν Θεοκτόνων Ἰουδαίων *de Deicidis Iudaeis, vt ex vrbe discedant.* Graece apud Bandurium pag. 614.

25. 26. *Quantam subditorum curam imperatores gerere debeant.* In principio sanctor. ieiuniorum Indict. IV. et V.

[†] 27. *De festo natiuitatis Christi, rogans, venerandum emitti decretum, ne quis a vespera sabbati et regiae festiuitatis in balneum aut tabernam ad bibendum intromittatur.*

28. 59. *Adhortatio in festo Dormitionis S. Deiparae.*

29. *Exhortatio ad misericordiam.*

30. *Quod ii, qui cum imperatore in Catechumeneis conueniunt, non ad preces, sed ad voluptates respiciant.*

32. *Ne per dilationem illa parua delicta, quae referuntur, sine remedio maneant, neve litterae solum in forulos immittantur.*

33. *De domibus priuatis, quae templis coniunctae sunt, et hoc graue esse delictum. Adde infra,* 49.

34. *Vt commiseretur iis, qui Paxen* (τὸν Παξῆ) *e carcere eduxerunt.* Idem forte, quem Κοτζιμπαξην Pachymeres adpellat.

37. 38. 55. *Adhortatio ad sepulturam saluatoris concelebrandam.*

40. *De adferenda in libertatem ecclesia Christi.*

41. *Quod non ex humano adfectu, sed tantum caritatis causa haec referat.* adde 64.

42. *De iis, qui sitiunt, populum DEI devorare sicut escam panis, et quod ipse condoleat plus, quam amici et cognati de aerumnis, quae accidunt.*

43. *Ne omittat pro dono sibi collato conferenti DEO dignos referre fructus.*

46. *Vt Oenaeotae beneficium impertiat.*

47. *Quae merces ei danda, qui in S. DEI ecclesia synodicum retulerat.*

48. *Contra turpis lucri cupidos, et de priuilegiis ecclesiae.* Graece et latine apud Bandurium p. 983.

49. *De honorandis et exornandis diuinis templis, quod neminem deceat in catechumeneis habitare, neque domos quorumdam diuina templa contingere par sit.*

50. *Vt ne cuiuis loquenti aurem praebeat imperator, nec colonos ab agris colendis coërceat.*

51. *De impudentibus, sanguinariis, et in malitia locupletibus.*

52. *Quod ii, quibus gladius a DEO traditus est, non ad tradentis placitum illo vtantur, et vt Tyrius et Alexandrinus episcopus ex vrbe discedant.*

53. *Relatio patriarchae Athanasii et congregatae apud eum synodi ad Andronicum Palaeologum, imp., de quibusdam iuris capitibus, per modum νεαρᾶς, siue* [†] nouellae, *quam imperator adprobauit.* Locum ex ea profert Boiuinius ad Gregoram p. 757. [v. supra in notitia codd. ad not. *. *Harl.*]

56. 57. 58. *De fame, qua populus laborauit, ac ne inscio patriarcha frumentum veneat, vel pretium augere liceat.*

66.

60. *Quod ii, qui amore ducuntur Dei, placita suggerant et magna vi perficere nitantur, id sibi lucro esse rati.*

61. *Quod orthodoxis recte statutum sit, vt diuina templa excitent, iis, qui in diversis locis ad hoc deputati sunt, concedenda, vt diuini canones enunciant.*

62. *Vt curet combustibilia ligna suppeditari, quo possit patriarcha pulmentum pauperibus coquere.*

63. *Vt quisque episcopus in sua ecclesia resideat, et de Clericis, qui officiorum et rogae caussa* (ὀφφικίων καὶ ῥόγας ἕνεκεν) *contumaces sunt.*

64. *Quod ea, quae ad imp. refert, non amicorum, cognatorum, munerum aut gloriae caussae referat.* adde 41.

66. *Adhortatio, vt ecclesiam componat, et subditos ad vitam secundum leges deducat.*

67. *De Despota, Ioanne Palaeologo, imperatoris filio.*

69. *Quod Augusta grauiter succenseat filio suo felicissimo, Despotae,* (πανευτυχεστάτῳ Δεσπότῃ) Hortatur, vt imperator permittat filio, matrem adire, ad huius dolorem leniendum.

70. *De Despota et filio imperatoris, Ioanne, vt pro sumtibus et pro dignitate necessaria ipsi subministrentur.*

71. *De publicorum negotiorum administratore, qui quemdam induxit, vt securi imaginem saluatoris percuteret ac deiiceret, ac de eo, qui frumentum abripere ausus est.* Accusat impietatis quemdam operum publicorum redemtorem, qui imaginem saluatoris, templi fastigio impositam, deiecerat.

72. *De iis, qui nolebant festum diuorum apostolorum celebrari: et quod ipse imperator non passus sit, vt id praetermitteretur, et sacrae liturgiae in donum miserit pretiosam ac pulcram tunicam talarem*

73. *De domino Niphone, Cyziceno episcopo, et de accusationibus, ipsi obiectis.* Graece apud Banduriuin, p. 984.

74. *Gratiarum actio, quod cum in tanta mundi cura constitutus sit imperator, non alteri primas detulerit in reducenda oue, quam periisse audierat.*

[P] 76. *Vt post Deum siue in dextris siue in sinistris a spiritalis patris nutu pendeat.*

77. *Vt prouideat, fructuum et panis venditionem iustam esse,* vbi de Dermoeiata, de fame, et de Latinis, Byzantiorum pecunia ditatis.

Hactenus epistolae πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, ad imperatorem, Andronicum.

78. Γράμμα διεγεῖρον βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας, καὶ πᾶν τὸ ὑπήκοον πρὸς ἐπιστροφὴν πρὸς Θεὸν καὶ μετάνοιαν, *epistola, qua imperatores, principes et omnes subditi ad conuersionem et poenitentiam excitantur.*

5. *Epistola ad eum, qui librum dono, χάριν κανισκίε, miserat, cui postea remissus fuit.*

7. *De congregandis in Chorae monasterium pontificibus, vt ad imperatorem communis vtilitatis caussa simul conueniant.* Graece apud Bandurium pag. 615.

11. *Ad magnum Dioecetam, vt per iniuriam ablata restituat.*

16. *Epistola, ne quis pastor ouile deserat.*

18. Πρὸς τὸν βασιλέα, *ad imp. dominum Michaelem, vt inter sexcentas curas etiam de iis, quae in baptismate promisimus, solliciti simus.*

19. *Epistola ad dominam Mariam Armenam Augustam,* scripta statim post aduentum eius ex Armenia, de quo Gregoras VI. 8. hist.

35. 36. *Quod oporteat omnes ad saluatoris sepulturam celebrandam concurrere.*

54. Γράμμα, συγκαλῶν βασιλεῖς τε καὶ ἄρχοντας, ἱερεῖς καὶ μονάζοντας etc. *Epistola, qua cohortatur imperatores, principes, sacerdotes et monachos, vt nudis pedibus cum diuinis imaginibus processionem obeant.*

59. *Ad Augustam, quod oporteat eam cum coniuge concordem esse.* Pertinet ad dissidia, quae fuerunt inter Andronicum, imp. et vxorem eius, Irenem, de quibus Gregoras.

65. Γράμμα στηλιτευτικὸν, *inuectiua, qua perstringitur* Iohannes *quidam* Drimys, *qui execrandam sibi societatem conciliarat contra gregem Christi, contra ecclesiam et a Deo coronatum imperatorem.* Graece et latine apud Bandurium pag. 970. seq.

67. Πρὸς ποιμένας *ad pastores, ne monasteria subdita quasi propriam possessionem sibi adtribuant aut vendant, aut aliis tradant, nisi, prout canonice statutum est.*

[P] 75. *Epistola de monachis, qui arbitrio suo sacros canones conculcarunt, et a monasterio suo aufugerunt.*

79. *Abdicatio prioris patriarchatus* a. C. 1293. de qua Pachymeres II. 23. et III. 24. hist. et Nicephorus Gregoras VI. 7. Eam graece e codice regio exhibet *Io. Boiuinius* notis ad Gregoram pag. 757. quamuis per errorem typographi vocetur παραίτησις τῆς δευτέρας πατριαρχείας, Graece et latine Bandurius pag. 968.

80. *Posterior patriarchatus abdicatio* a. C. 1310. de qua Gregoras VII. 9. Illam graece exhibet Boiuinius in notis iam laudatis pag. 762. Graece et latine occurrit apud Bandurium p. 976. seq.

81. *Sanctissimis DEI praesulibus, gloriosissimo senatui, et honoratissimis e Clero sacerdotibus et monachis, iis etiam, qui militiam exercent, ac ciuibus diuitibus, pauperibus, viris et mulieribus.* Graece et latine apud Bandurium, ibid.

82. *Ad magistrum libellorum supplicum, de electione, qua creatus patriarcha fuerat episcopus Cyzici,* Nipho, a. C. 1310. Graece apud Bandurium p. 985.

83.

83. Γράμμα ἀνεπίγραφον, *seu fragmentum, in quo accusatus Athanasius prouocat ad synodum, vt si crimina obiecta vera esse putent, deponatur et ignominose eiiciatur: sin minus, delatores puniantur.*

84. *Quomodo et quare prima et secunda patriarchatus abdicatio facta sit.* Graece et latine apud Bandurium p. 978. seq. Etiam graece pars legitur in notis *Boiuinii*, ad Gregoram pag. 763.

EVDOCIAE siue EVDOXIAE *Macrembolitissae*, Augustae, quae Constantini Ducae primum, deinde ab a. C. 1068. *Romani III. cognomento Diogenis*, imp. coniux fuit, eoque post quadriennium capto, excoecato et exstincto, in monasterium relegata est q), opus [Fabricii aetate] ineditum r), Ἰωνιά *violarium*, siue collectio spissa varii argumenti digestaque ordine alphabetico, [?] ad Romanum Diogenem, coniugem. Titulus est: Εὐδοκίας τῆς Μακρεμβολιτίσσης βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως Ἰωνιά s), (ita malim cum Cangio legere, [et recte quidem,] quam vt in *Montfauconi* Palaeographia graeca pag. 29c. semel iterumque excusum est, Ἰώνια) ἤτοι συναγωγὴ Θεῶν, ἡρώων τε καὶ ἡρωϊκῶν γενεαλογίας, καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς μεταμορφώσεων, μύθων τε καὶ ἀλληγοριῶν τῶν παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὑρισκομένων, ἐν ᾗ καὶ περὶ διαφόρων σοφῶν, πρὸς τὸν φιλόχριστον καὶ εὐσεβέστατον βασιλέα Ῥωμανὸν τὸν Διογένην, νικητὴν, τροπαιοῦχον. *Eudociae Macrembolitissae, imperatricis CPolitanae, violarium, siue collectio de genealogiae deorum, heroum, heroinarum*

q) *Zonaras* Annal. lib. XVIII. c. 10. p. 275. sq. ed. Paris. et alii, in *Wolfii* catal. feminar. olim illustrium mox citando p. 335. citati. *Harl.*

r) Scripsit praeterea πλόκαμον Ἀριάδνης, *Filum Ariadnes*, versibus heroicis, et τὰς τῶν γυναικῶν χρείας, *de mulierum officio*, et τί δεῖ τὰς βασιλίδας ἀσκεῖν, *qua in re imperatrices exerceri debeant*, soluta oratione, et περὶ διαίτης Μοναζουσῶν, *de vita Monialium*, quae quidem in Proconnesi, siue Marmarae, monasterio adseruantur, vt in margine prooemii codicis Colbertei adnotatum esse, Montfauconus et Cangius testantur. Atque hic etiam p. 48. ad Zonaram monet, in codice altero Colbertino, quemadmodum et in codice regio MMCMLXXVII. fieri Kusterus me monuit, ad hanc Eudoxiam referri Homerocentra *). Εὐδοξίας τῆς ἀδελφῆς τῆς κυρᾶς Ζώης Ὁμηρόκεντρα. *Homerocentones*, inquit Montfauconus, *qui iamdiu editi fuerunt, scripsisse creditur Eudocia Macrembolitissa, cuius opusculi codex habetur in bibliotheca collegii Ludouici Magni.* [v. supra vol. I. p. 555. et vol. V. p. 776. de cod. Neapol. 27. sub fin.] Notum tamen est, a *Io. Zonara* tom. III. p. 37. et *Io. Tzetze* Chil. X. vers. 57. et 89. Homerocentones referri ad Eudociam antiquiorem, Theodosii iunioris coniugem, Leonis, siue Leontii, philosophi, filiam, de qua dixi lib. II. c. 7. §. 4. [vol. I. pag. 553. sq. praecipue not. *o.* et vide quae scripsi in Introd. II. 1. p. 364. sq.] De illa etiam agunt *Socrates* VII. 21. *Euagrius* I. 20. *Theophanes* p. 72. ibique Iac. Goar in notis pag. 569. chronicon Alex. p. 312. seq. etc. *Fabr.* Add. quae scripsi in Introduct. l. c. pag. 364. sq. et *Bandin.* in cat. codd. gr. bibl. Laur. vol. I. p. 225. sqq. vbi non solum de Eudocia, Leontii filia, et Theodosii, imp., coniuge, eiusque scriptis egit; sed quoque ex cod. X. plut. 7. insigne fragmentum heroici carminis, ab Eudocia in laudem Cypriani et Iustinae compositi, graece cum versione latina in lucem protulit. *Harl.*

*) Conf. *Olearii* diss. de poetriis gr. §. XXXII. subiunct. Wolf. fragmm. et elogiis poetriarum octo etc. p. 154 — 161. *Harl.*

s) Sic *Mich. Apostolius* scripsit Ἰωνιάν, de qua dixi lib. IV. cap. 11. §. 9. [vol. V. p. 110.] Suidas: Ἰωνιά· ὁ λειμὼν τῶν ἴων, ὥσπερ ῥοδωνιὰ τῶν ῥόδων, καὶ κρινωνιὰ ὁ τῶν κρίνων. *Fabric.* De *Arsenii* Ἰωνιᾷ v. quae scr. in Introd. I. 2. p. 367. sq. *Harl.*

rum, et de metamorphosibus, ad ipsos spectantibus, de fabulis et allegoriis, quae apud veteres reperiuntur. Vbi etiam de variis sapientibus et eruditis viris, ad Christi amantem et piissimum imperatorem, Romanum Diogenem, victorem et tropaeis ornatum. MS. exstat in bibl. Colbertina, [deind. regia, cod. MMMLVII. v. catal. codd. Paris. II. pag. 602.] recenti charactere exaratum, et frequenter laudatur a Cangio in Glossario graeco [f]). Indicem vero capitum dedit *Anselmus Bandurius* notis ad antiquitates CPol. pag. 818. seq. [Indicem, ex Bandurio sumtum, h. l. *Fabricius* subiunxerat, et addiderat capitum numeros latinamque versionem. Dein repetiit illum gr. ac lat. *Io. Christian. Wolf.* in mulierum graecarum, quae oratione prosa vsae sunt, fragmm. et elogiis, Londini, (Hamburgi) 1739. 4. pag. 30. sqq. Atque in catalogo feminar. olim illustrium subiuncto, pag. 335. sqq. non solum agitur de *Eudocia;* sed etiam capita de poetis lyricis et mulieribus, olim celebribus, ex illo cod. ab Abbate Targnio exscripta, sunt edita. Graece quidem cum versione latina publicaturus erat id opus *Ioannes Heruinus*, (v. *Wolf.* in catal. mem. pag. 341.) sed laborem non perfecit. Tandem studio diligentiaque cl. *Villoisonii* opus, quod opinioni atque exspectationi praeceptae postea haud respondit, graece in lucem e tenebris est prolatum in tomo priore libri doctissimi; inscripti: *Anecdota graeca*, e regia Parisiensi et e Veneta S. Marci bibliothecis depromta. Edidit *Io. Baptista Caspar d'Ansse de Villoison*, a. 1781. 4. Venetiis typis et sumtibus fratrum Coleti. Idem in praef. pag. X. testatur, se de Eudociae vita et operibus egisse in diss. in academiae inscriptionum consessu a. 1773. lectam. Add. eundem V. D. in prolegom. ad suam Homeri Il. edit. p. 32. not. Quoniam igitur editum est opus: in hac B. Gr. editione noua nolui typis renouare indicem, a Fabricio ex Bandurii notis ad antiqq. CPolit. pag. 88. sqq. repetitum. Quae vero adhuc dicenda sint de illa Eudociae collectione, quae manum interpolatoris recentioris hinc inde passa videtur, et quae in noua quadam editione sint praestanda, iam pluribus exposui in Introd. in hist. L. Gr. tom. II. part. I. p. 365. sqq. Atque fuerunt, qui vel manum criticam adhiberent multis locis sanandis, vel sedes plurium locorum inquirerent. Equidem periculum feci in singulari commentatione, s. in Eudociae violarium obseruationum specimine, Erlangae 1785. fol. Meineckii, Heynii, (cuius iudicium, de opera Eudociae et auctoribus, quos exscripserit Eudocia, atque codd. quibus illa sit vsa, haud melioribus quidem, quam nos nunc habemus, plerumque multo deterioribus, in notis ad Apollodori Athen. bibliothecam, part. III. p. 961. sq. latum, probe est ponderandum,) et V. D. in annal. litterar. Helmstad. m. Iul. 1789. diligentiam, in fontibus potissimum, vnde riuuli Eudociae manarint, aperiundis, positam, laudaui in Introd. l. c. pag. 367. Inprimis commendanda est censura libri in bibl. critica, vol. II. part. III. Amstel. 1782. 8. p. 1 — 40. cuius auctor integram litteram *A.* in violario diligenter persequutus est, vt quemque locum ad auctorem, vnde esset depromtus, referret. — *Mangey* ad Philonem tom. II. pag. 408. memorat alium Eudociae codicem mst. cuius copiam ipsi fecit *Ricard. Ellis Baronettus. Harl.*

[P] Praeterea *Bandurius* p. 662. seq. graece et latine velut ineditum exhibet *anonymi* scriptoris *apospasmation de Hippodromo*, siue *Circo*, cuius nomen et originem a Circe

f) Citat Eudociam *Bandurius* p. 449. 590. 818. 829. 830. *Cangius* ad Zonaram p. 11. sq.

Circe auctor ridicule repetit. Petitum hoc est ex volumine MS. quantiuis pretii et varia praeclara u) variorum scriptorum et non vnius argumenti monumenta complexo, quod Antonius Eparchus v), Corcyraeus, pridem regiae bibliothecae Parisiensi legauit, in qua hodie est n. 3502. (pridem 2216.) Sed non meminit Bandurius, hoc ipsum de Hippodromo breue scriptum ex eodem MS. codice iam bis editum fuisse graece et latine in variis sacris Stephani le Moyne tom. I. pag. 503. Lugd. Bat. 1685. et 1694. 4.

Pag. 453. seq. *Bandurius* ex catalogo Boiuiniano MStorum regiae bibliothecae tradit notitiam duorum codicum et variorum scriptorum, quae in vtroque illo comprehenduntur praeter origines CPolitanas, quibus in hoc opere ipse vsus est. Alterum Originum illarum CPol. auctorem *Cangius* in Addendis ad CPolin Christianam illas citans pag. 194. existimauit, vixisse sub Constantino Duca; sed Bandurius pag. 455. obseruat, scripsisse sub Andronico Comneno Palaeologo, et ea, quae de Duca velut imperatore aetatis suae tradit, ex antiquiore auctore transscripta operi suo inseruisse.

GEORGII, (postea induto monastico habitu GREGORII) *Cyprii*, ex Lectore Prot. Apostolario patriarchae CPol. a die Palmarum siue XI. April. 1283. vsque ad Iun. 1289. quo abdicare w) se fuit coactus, et mortuus est 1290. de quo Pachymeres et Gregoras et e recentioribus *Allatius* de Georgiis pag. 420. seq. et de consensu vtriusque ecclesiae [*] pag. 766. 768. 771. et 775. seq. et Vindiciis Synodi Ephes. cap. 60. et 63. *Possinus* ad Pachymeris Andronicum p. 565. seq. et 606. seq. et *Bandurius* p. 939. sqq. *Fabr.* *Caue* in Script. eccl. hist. litt. vol. II. p. 329. sq. *Oudin.* comment. de script. eccles. tom. III. p. 556. sqq. *Brucker.* in histor. crit. philos. tom. III. period. II. part. II. pag. 549. *Saxium* in Onom. II. p. 322. seq. Erat autem *Gregorius*, *Cyprius*, (vt Saxe ait,) doctrinarum ecclesiae latinae, vt videri volebat, aduersarius, theologus, philosophus et grammaticus. Sed plura narrantur de illo eiusque fatis, doctrina, controuersiis in libro, inscripto:

Georgii seu Gregorii Cyprii, patriarchae CPolitani, *vita: quae ex codice Lugduno-Batau. nunc primum graece in lucem prodiit, cum latina interpretatione et notis* [historicis, chronologicis et criticis.] *Acced. dissertatt. duae historicae et dogmaticae, cum binis epistolis, eiusdem Cyprii ad amicum, et Moschamperis Exchartophylacis ad ipsum, nunc primum editis:*

u) Contenta huius voluminis MS. ex apographo Sarrauiano, exponit *Stephanus le Moyne* in variis sacris tom. I. p. 517. seq. sed longe accuratius p. 875. seq. Bandurius, qui etiam ex hoc ipso codice seriem patriarcharum CPol. a Nicephoro CPol. concinnatam, produxit. Confer, quae infra volum. X. p. 477. sqq.

v) De illo *Antonio Eparcho*, qui circa a. C. 1543. ad Melanchthonem Venetiis scripsit, videndus *Martinus Crusius* in Turco-Graecia p. 94. seq. et in adpendice pag. 543. seq. *Lambecius* lib. V. p. 118. et *Stephanus le Moyne* praefatione ad Varia sacra. Hunc Antonium aliquot Polybii libros, nondum aut graece aut latine euulgatos, in latinum sermonem vertisse, scribit *Antonius Sanderus* libro de claris Antoniis pag. 169.

w) Formulam abdicationis vide apud *Pachymerem* in Andronico Palaeologo lib. II. cap. 9. *Fabr.* et in cod. Vindob. eccl. LXVII. a fol. 145. p. 2. vna cum formula promissionis aduersariorum, quam ad supplendam hist. Pachymerianam publicauit *Lambec.* in comm. VIII. p. 1089. sq. *Harl.*

7) Κατάλογος Ἐπισκόπων ᾗ τινι [k]) ἕκαςος τῶν μητροπόλεων ὑποκέκλινται, ὅσαι σώζονται νῦν ἐκ μέρους, ἐκ τούτων αἱ πλεῖςαι [?] ἀφανίσθησαν. *Catalogus episcopatuum cuinam singuli metropoli subiiciuntur, quae nunc ex parte supersunt, pleraeque vero earum exoluerunt.* p. 236 — 240.

8) Catalogi duo imperatorum, vnus a Constantino M. ad Alexium Ducam Murzuflum pag. 241-243. ex iure graeco romano Leunclauii p. 181. et alter ab eodem Constantino vsque ad captam CPolin, subiecta successione Sultanorum, vsque ad a. C. 1636. pag. 244 — 247. ex *Matthaei Cigala* synopsi variarum historiarum.

Sequuntur PETRI GYLLII, Altiensis Galli, eximii scriptoris et longarum, per annos quadraginta amplius susceptarum peregrinationum, vsu, doctrina, ingenioque clarissimi qui a. C. 1555. aetatis 65. Romae diem obiit, *de Bosporo Thracio libri III. et de topographia CPoleos et de illius antiquitatibus libri IV.* vtrumque opus latine ab auctore scriptum et post editionem minus correctam Lugd. 1561. 4. excusum emendatius minori forma inter Resp. Elzeuirianas, anno 1632. lectuque dignum [l]). Thoma Smitho quidem iudice in notitia CPoleos, edita Lond. 1692. 8. p. 66. Gyllius in vrbis descriptione accuratissimus, paene nimia diligentia vsus, narrationem paullo obscuriorem et minus gratam reddit. Gratissima haec est vel eo nomine, quoniam plura monumenta, tunc adhuc exstantia, sed interiecto tempore a Turcis destructa, describit. Vsus etiam *Dionysio* Byzantino MS. cuius edendi spem postea fecit Holstenius.

Quam Elzeuirius Gyllio subiunxit veteris auctoris *Anonymi* latini, circa Theodosii iunioris tempora compositam *descriptionem CPoleos per XIV. regiones*, cum notis Guidonis Pancirolli, Bandurius quoque exhibet; poterat vero praemittere etiam praefationem, quam e MS. Vindobonensi vulgauit *Lambecius* lib. II. p. 950. atque in sua eiusdem descriptionis editione non omisit *Cangius* in CPoli Christiana lib. I. p. 63. seq. Ediderat eamdem descriptionem CPoleos; sed sine iam dicta praefatione, illustraueratque Pancirollus, ad calcem Notitiae vtriusque imperii [m]). Subiunxerat etiam, sed sine notis Pancirolli, Phil. Labbeus in protreptico ad scriptores historiae Byz. pag. 54. et ad calcem notitiae vtriusque imperii Paris. 1651. 12.

Praeter indices rerum, vtilissimo instituto subiectus etiam operi a Bandurio est index geographicus regionum, populorum et ciuitatum, quae in monumentis hisce memorantur, nec non breuis index scriptorum citatorum in libris Constantini Porphyrogenneti, quem hoc loco paullo integriorem subiungam.

INDEX

k) Ita leg. pro ἤ τινι.

l) Est quoque in *Gronouii* thes. antiqq. graec. vol. VI. p. 3087. sqq. *Harl.*

m) De illo opere, quod in tomo septimo thesauri antiquitatum Rom. Graeuiani recusum est, dixi in bibliotheca latina lib. IV. c. 5. §. 6. *Cangius*, ad Villeharduinum pag. 288. suspicatur, auctorem esse *Marcellinum Comitem*, qui Iustiniani, imp., cancellarius fuit, et, Cassiodoro teste, (c. 25. Diuin. Lect.) *quatuordecim libellis CPolitanam ciuitatem minutissima narratione descripsit.*

[*] *INDEX scriptorum, qui in libri Constantini Porphyrogenneti de thematibus et de administrando imperio citantur, ad paginas editionis Bandurianae.*

Laurentius, archidiaconus, martyr Tetrangurius. 92.
S. Lucas 8. 105.
Mahomedes 68. eius ſucceſſor, Abubachar. 69. 70.
Marcianus, ἐν περίπλῳ Ἰβηρίας. 77.
Marſyas, ἐν πρώτῳ Μακεδονικῶν. 22.
Meliſſus, Samius, philoſophus. 17.
Menander, comicus, ἀσπίδι. 77.
Menander, qui hiſtoriam Iuſtiniani tempore ſcripſit. 5.
Menippus, 27. ſeq. ὁ τοὺς σταδιασμοὺς τῆς ὅλης οἰκουμένης διαγραψάμενος. 5.
Naucratius, Baſilii magni frater. 7.
Nicolaus, Damaſcenus, ἐν τετάρτῃ ἱστορίᾳ. 24.
Nicolaus, μυρέβλυτος. 17.
Parthenius ἐν Λευκαδίαις. 77.
S. Paulus, apoſtolus. 23.
Pauſanias, Damaſcenus. 5.
Petrus, Baſilii magni frater. 7.
Philarchus, ἐν τῇ ζ. 77.
Philoſtephanus, ἐν τῷ περὶ νήσων. 17.
Phlegon, ἐν Ὀλυμπιάδι πεντεκαιδεκάτῃ. 30.
Polybius, ὁ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν γεγραφώς. 5.
Praxitelis, ſculptoris, Venus. 15.
Procopius, qui Iuſtiniani tempore hiſtoriam ſcripſit. 5. 6.
Protogenis, pictoris, patria Xanthus. 16.
Pythagoras, Samius, Mneſarchi F. 17.
Quadratus Ῥωμαϊκῆς χιλιάδος Ε΄. 76.
Regum libri. 12.
Scylax, ὁ Καρυανδηνός. 5.
Stephanus, grammaticus. 27.
Stephani, mathematici, ſiue aſtrologi, diuinatio de Saracenorum expeditione. 69.
Strabo, geographus, Cappadox, ex [?] Amaſea vrbe, 5. 18. ἐν δεκάτῳ Γεωγραφικῶν. 30.
Synodi ſextae in Trullo caput XXXIX. pag. 130.
Theophanis chronicon, 69. 71. 74. 76. 78. monaſterium magni Agri inſtituit, auunculus *) Conſtantini Porphyrogeniti. 76.
Thucydides, ὁ περιώνυμος. 25.
S. Tryphon; ſanaus impuris à ſpiritibus vexatos. 92.
Xenophon, τῇ ἀναβάσει Κύρου. 12.

In volumine ſecundo *Bandurius* hiſtoriae Byzantinae lucem inſignem adfundit partim tabulis aeneis nitide in aes inciſis, partim eruditis notis et commentariis in ſcripta, priore tomo comprehenſa.

Tabulae aeneae quatuor praemiſſae vrbem *CPolin* repraeſentant pro vario vrbis ſtatu per varia tempora, 1) qualis ab anonymo latino deſcribitur, diuiſa in XIV. regiones tempore Theodoſii iunioris: 2) qualis deſcribitur ab anonymo graeco, qui Alexii Comneni tempore vixit, diuiſa in partes tres; 3) qualis fuit ſub Ioanne Palaeologo, penultimo CPol. imperatore, ex Chriſtophori de Bondelmontibus Florentini libro de inſulis Archipelagi, MS. in bibl. regia Pariſ. quem ad Cardinalem Iordanum de ciuitate Rhodi miſit a. C. 1422. 4) qualis hodie cernitur, atque a Grelotio delineata eſt. Similiter *Anaplus Boſpori Thracii*, duabus tabulis repraeſentantur, 1) vti ex Dionyſio Byzantio, ſiue, qui hunc ſequutus eſt, Petro Gyllio pridem a Gvil. Sanſonio deſcriptus fuit. 2) ex delineatione domini de Combes. Denique exhibetur ſingulari tabella *proſpectus Propontidis atque Helleſponti.*

Nūmi-

*) Videtur ille locus de Theophanis proſapia et de Conſtantino Porphyrogenito additus ab alio, non ab ipſo Conſtantino.

Numismatum Byzantinorum tabulas septem post pag. 456. siue, quae Byzantina veteri Rep. adhuc florente, siue, quae sub imperatoribus cusa sunt, magnam partem e Gazophylacio regis Christianissimi, reliqua e Fucaltiano Bandurius depromsit.

Specimen diptychi eburnei *consularis* p. 492. quale dederat *Sirmondus* notis posterioribus ad Sidonium lib. VIII. epist. 6. tom. I. Operum pag. 1060. et *Io. Mabillonius* tom. III. Annalium Benedictin.

Columna historiata, quam CPoli Arcadius, imp., pridem e marmore erigi curavit, et in qua Theodosii patris gesta, nec non aedificia, ab [?] vtroque Augusto exstructa, repraesentantur, tabulis XIX. ex Gentilis Bellini delineatione per partes pulcre descriptam exhibet post pag. 508. Confer, quae de eadem praeter Gyllium *Cangius* in CPoli Christiana lib. I. pag. 78. et *Claudius Franciscus Menetrerius*, S. I. qui eamdem columnam aere depingi curauit et copiose descripsit Paris. a. 1703. Alia columna, quam Theodosius Magnus in foro Tauri poni curauerat, euersa est a Baiazethe, neque amplius exstat.

Pag. 632. e codice regio, charactere vnciali noni saeculi scripto, (in quo Opera Nazianzeni exstant,) in vna tabella exhibentur *Ordinatio S. Nazianzeni*, *victoria Constantini M. contra Maxentium* et *inventio S. Crucis* per Helenam, Constantini M. matrem.

Post pag. 664. *Circi*, siue *Hippodromi CPolitani*, a Constantino M. exaedificati, reliquiae, quales adhuc superfuere centum ante captam CPolin annis, ex Onufrii lib. I. de ludis circensibus.

Pag. 667. *Anaglypha* in latere septentrionali stylobatae *Obelisci*, qui ex lapide Thebaico in medio Hippodromo CPol. erectus erat, descripta ex Iac. Sponii et Georgii Wheleri Itinerariis. Praeterea *Tripus aereus Apollinis*, qui in eodem Hippodromo fuit, et *Columna* marmorea, *Marciano*, imp., a Tatiano quodam posita, alteraque Porphyretica quae etiamnum CPoli visitur.

Pag. 745. Ichnographia *Templi Sophiae* CPol. Eiusdem prospectus exterior septentrionalis et occiduus, qualis hodie cernitur pag. 752. atque meridionalis pag. 756. Prospectus interior versus altare p. 758. et prospectus altari aduersus, versus ostia p. 762. omnia ex *Iosephi Grelotii* adcurata descriptione ex eius Itinerario CPolitano, quod gallice prodiit Paris. 1680. 4. atque inscribitur: *Relation nouvelle d'un voyage de Constantinople*, *) *enrichie de plans levez sur les lieux, et de tout ce qu'il y a de plus remarquable de cette ville.*

Pag. 790. *Naturae multimammae imago*, ex pyla marmorea antiqua, Romae obuia, quam repraesentauit *Lambecius* lib. II. p. 738. [p. 505. ed. Kollar.]

Pag. 937. *Imago Synodi CPolitanae* vniuersalis, aduersus Macedonium et Apollinarem habitae, imperante Theodosio Magno, depromta ex codice MS. noni saeculi operum

*) Huius libri lectione vehemens saepe desiderium CPolis adeundae sibi iniectum testatur *Hadrianus Relandus*, lib. de religione Muhamedica p. 151.

rum Nazianzeni, ex quo *Bandurius* pag. 632. alias icones exhibuerat, et de quo consulendus [?] *Montfauconus* in Palaeographia Graeca pag. 250. seq. et *Franciscus Louvard* in Conspectu operum Nazianzeni. Obseruare licet in hac imagine synodi, in medio summo loco positum thronum, cui non insidet, sed proximus ante episcopos adsidet imperator: in throno positum est magnum volumen explicatum, sacrae scripturae videlicet, ad cuius oracula exigi omnia oportet.

Pag. 991. Imagines Ioannis, baptistae, Constantini M. matrisque, Helenae, Manuelis et Ioannis, Palaeologorum, et Iosephi, patriarchae CPol. qui Florentiae obiit, e codice regio MMMLVIII. complexo Antiquitates CPolitanas, quas primis quatuor libris Bandurius edidit.

Post pag. 1007. Tabulae sex celebriorum aedificiorum, CPoli ab imperatoribus Mahumetanis conditorum, quae hodie ibi supersunt, 1) Ichnographia et prospectus templi Sultani Achmed. 2) Prospectus Solimaniae, siue superbi templi, a Solimanno exstructi. 3) Eiusdem Ichnographia. 4) Prospectus templi, cui nomen Valídea. 5) Claustri pro Gynaeceo imperatorio (Grand Serail), et Palatii prospectus, et 6) Claustri porta siue introitus. E Grelotio supra laudato, vna cum eius descriptione, lingua gallica.

Denique in notis ad Constantinum Porphyrog. pag. 118. et 119. exstant varia alphabeta Slauonica: nec non, *Anonymus* de conuersione gentis Russorum ad fidem christianam, tempore et suasu Basilii Macedonis facta, p. 112. seq. graece et latine.

De scriptoribus ineditis, quorum fragmenta insignia, vel opuscula integra Bandurius commentariis suis in Antiquitates CPol. inseruit.

ATHANASII Macedonis p), qui ab XIV. Octobr. a. C. 1289. ad XVI. Octobr. 1293. atque iterum ab 3. August. a. 1304. ad 1310. patriarcha CPol. fuit, (de quo plura Pachymeres,

p) Huius epistolae VIII. de necessaria episcoporum residentia, latine leguntur tom. XXV. bibl. Patrum edit. Lugd. p. 944. seq. ex latino, Nicephori Gregorae interprete. *Fabr.* *Athanasii* patriarchae opusc. et epp. sunt *Paris.* in bibl. publ. in cod. CXXXVII. nr. 2. vbi confector catal. illius bibl. tom. I. p. 22. nostrum Fabricii locum laudat, memo. atque, huiusce Athan. operum partem maiorem in lucem nondum prodiisse — in cod. MCCCLI. adpend. cat. nr. 2. *Athan.* variae constitutiones, ad ius canonicum pertinentes; — in cod. MCCCLVII. adpend. nr. 7. eiusd. quaedam iuris capita — in cod. MCCCLVI. nr. 10. Relatio Athan. et episcoporum, quos secum habuit, ad imperatorem Andronicum, de quibusdam iuris capitibus. — In cod. *Coislimano* CXCII. fol. 59. verso *Athan.* patriarchae παραίνεσις, teste *Montfauc.* in bibl. Coisl. p. 245. — *Vindobonae* in cod. III. iuridico, nr. 20. *Athan.* patriarch. nouella, promulgata m. Oct. a. Chr. 1304. Atque *Lambecius* in comm. VI. part. I. p. 44. et ex eo *Nesselius* in catal. codd. part. II. pag. 11. adnotant, excerpta quaedam huius nouellae exstare in *Enimundi Bonefidii* iure orientali, (Paris. 1573. ap. H. Steph. 8.) graece p. 112 — 115. et vers. lat. p. 172. sq. ibique perperam legi *Nouellam* Caesaris *Athanasii;* deesse vero illam in iure graeco-rom. Leunclauii ac Freheri. Sed *Kollarius* in not. A. ad Lambec. animaduertit, illam nouellam nihil aliud esse, ac relationem ad Andron. (de qua v. paullo post nr. 53.) — *Romae* in bibl. Ottobon. epistolae variae non editae, cod. rec. gr. teste *Montfauc.* Bibl. biblioth. MSSt. I. p. 184. D. *Harl.*

meres, ipsi infestus, et non minus amicus illi, Gregoras.) scripta pleraque, siue memorat, siue ipsa exhibet Bandurius, e quo et Boiuinii notis ad Nicephorum Gregoram pag. 755. seq. licebit notitiam illorum hoc loco tradere.

In codice chartaceo, quem regiae bibl. Paris. donauit archiepiscopus dux Rhemensis, Carolus Mauritius Tellerius, habentur [*] hae Athanasii illius epistolae et opuscula, quae descripsisse se et in latinum sermonem vertisse testatur Bandurius p. 962.

Πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, *ad imperatorem*, (Andronicum Palaeologum iuniorem,) γράμματα, siue epistolae 1. *περὶ τῶν ἀρχιερέων τῶν εὑρισκομένων ὧδε, de episcopis, CPoli degentibus, quum deberent ad ecclesias suas redire.* Confer infra, 10. et 52.

2. *De incursibus circa vrbis muros et portas, neque permittendum esse, quempiam cum armis vrbem introire.*

3. *De expellendis, qui nefaria agunt, nec differenda illorum poena, praecipue in circuitu S. Sophiae.*

4. Περὶ τῆ ὀρθῆ δόγματος, *de recta fidei doctrina.*

6. *De legitimo connubio.*

8. *De eleemosyna, et rogatio consilii circa captiuos.*

9. *De non committendis per nuncios certis negotiis, sed coram significandis.*

10. 13. 15. 16. 17. 31. 44. 45. *de residentia episcoporum, et quod non debeant plus sex mensibus a suis ecclesiis abesse, vti legibus et canonibus statutum est, et ne habitent in regia vrbe,* adde 1. 52. 63. 75. Ex his epistolis *tres* latine vertit ediditque *Franciscus Turrianus,* ad calcem libri de Residentia Pastorum. Florent. 1551. Addidit etiam latine alias *quinque* huius Athanasii epistolas eiusdem argumenti ad episcopos, quae in codice regis Galliae non exstant.

12. *Propter Chrysobulla,* vbi de rebus temporalibus monasteriorum administrandis.

14. et 22. *Vt iustitia, temperantia, veritas et misericordia immutabiles seruentur.*

20. *Vt instituat liberos et subditos omnes secundum DEI bene placita.* Graece occurrit apud Bandurium pag. 614.

21. *De conuersione ad Deum, et vt cognoscat vnusquisque priuata et publica, et de strepitu facto.*

23. *Ne bona facere imperator differat.*

24. Περὶ τῶν Θεοκτόνων Ἰουδαίων *de Deicidis Iudaeis, vt ex vrbe discedant.* Graece apud Bandurium pag. 614.

25. 26. *Quantam subditorum curam imperatores gerere debeant.* In principio sanctor. ieiuniorum Indict. IV. et V.

27. *De*

[*] 27. *De festo natiuitatis Christi, rogans, venerandum emitti decretum, ne quis a vespera sabbati et reginae festiuitatis in balneum aut tabernam ad bibendum intromittatur.*

28. 59. *Adhortatio in festo Dormitionis S. Deiparae.*

29. *Exhortatio ad misericordiam.*

30. *Quod ii, qui cum imperatore in Catechumeneis conueniunt, non ad preces, sed ad voluptates respiciant.*

32. *Ne per dilationem illa parua delicta, quae referuntur, sine remedio maneant, neve litterae solum in forulos immittantur.*

33. *De domibus priuatis, quae templis coniunctae sunt, et hoc graue esse delictum. Adde infra,* 49.

34. *Vt commiseratur iis, qui Paxen* (τὸν Παξῆ) *e carcere eduxerunt.* Idem forte, quem Κατζίμπαξιν Pachymeres adpellat.

37. 38. 55. *Adhortatio ad sepulturam saluatoris concelebrandam.*

40. *De adserenda in libertatem ecclesia Christi.*

41. *Quod non ex humano adfectu, sed tantum caritatis causa haec referat.* adde 64.

42. *De iis, qui sitiunt, populum DEI devorare sicut escam panis, et quod ipse condoleat plus, quam amici et cognati de aerumnis, quae accidunt.*

43. *Ne omittat pro dono sibi collato conferenti DEO dignos referre fructus.*

46. *Vt Oenaeotae beneficium impertiat.*

47. *Quae merces ei danda, qui in S. DEI ecclesia synodicum retulerat.*

48. *Contra turpis lucri cupidos, et de priuilegiis ecclesiae.* Graece et latine apud Bandurium p. 983.

49. *De honorandis et exornandis diuinis templis, quod neminem deceat in catechumeneis habitare, neque domos quorumdam diuina templa contingere par sit.*

50. *Vt ne cuiuis loquenti aurem praebeat imperator, nec colonos ab agris colendis coërceat.*

51. *De impudentibus, sanguinariis, et in malitia locupletibus.*

52. *Quod ii, quibus gladius a DEO traditus est, non ad tradentis placitum illo vtantur, et vt Tyrius et Alexandrinus episcopus ex vrbe discedant.*

53. *Relatio patriarchae Athanasii et congregatae apud eum synodi ad Andronicum Palaeologum, imp., de quibusdam iuris capitibus, per modum νεαρᾶς, siue* [*] nouellae, *quam imperator adprobauit.* Locum ex ea profert Boiuinius ad Gregoram p. 757. [v. supra in notitia codd. ad not. *. *Harl.*]

56. 57. 58. *De fame, qua populus laborauit, ac ne inscio patriarcha frumentum veneat, vel pretium augere liceat.*

66.

60. *Quod ii, qui amore ducuntur Dei, placita suggerant et magna vi perficere nitantur, id sibi lucro esse rati.*

61. *Quod orthodoxis recte statutum sit, vt diuina templa excitent, iis, qui in diversis locis ad hoc deputati sunt, concedenda, vt diuini canones enunciant.*

62. *Vt curet combustibilia ligna suppeditari, quo possit patriarcha pulmentum pauperibus coquere.*

63. *Vt quisque episcopus in sua ecclesia resideat, et de Clericis, qui officiorum et rogae caussa* (ὀφφικίων καὶ ῥόγας ἕνεκεν) *contumaces sunt.*

64. *Quod ea, quae ad imp. refert, non amicorum, cognatorum, munerum aut gloriae caussae referat.* adde 41.

66. *Adhortatio, vt ecclesiam componat, et subditos ad vitam secundum leges deducat.*

67. *De Despota, Ioanne Palaeologo, imperatoris filio.*

69. *Quod Augusta grauiter succenseat filio suo felicissimo, Despotae,* (πανευτυχεστάτῳ Δεσπότῃ) · Hortatur, vt imperator permittat filio, matrem adire, ad huius dolorem leniendum.

70. *De Despota et filio imperatoris, Ioanne, vt pro sumtibus et pro dignitate necessaria ipsi subministrentur.*

71. *De publicorum negotiorum administratore, qui quemdam induxit, vt securi imaginem saluatoris percuteret ac deiiceret, ac de eo, qui frumentum abripere ausus est.* Accusat impietatis quemdam operum publicorum redemtorem, qui imaginem saluatoris, templi fastigio impositam, deiecerat.

72. *De iis, qui nolebant festum diuorum apostolorum celebrari: et quod ipse imperator non passus sit, vt id praetermitteretur, et sacrae liturgiae in donum miserit pretiosam ac pulcram tunicam talarem*

73. *De domino Niphone, Cyziceno episcopo, et de accusationibus, ipsi obiectis.* Graece apud Bandurium, p. 984.

74. *Gratiarum actio, quod cum in tanta mundi cura constitutus sit imperator, non alteri primas detulerit in reducenda ove, quam periisse audierat.*

[P] 76. *Vt post Deum siue in dextris siue in sinistris a spiritalis patris nutu pendeat.*

77. *Vt prouideat, fructuum et panis venditionem iustam esse,* vbi de Dermociata, de fame, et de Latinis, Byzantiorum pecunia ditatis.

Hactenus epistolae πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, ad imperatorem, Andronicum.

78. Γράμμα διεγεῖρον βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας, καὶ πᾶν τὸ ὑπήκοον πρὸς ἐπιστροφὴν πρὸς Θεὸν καὶ μετάνοιαν, *epistola, qua imperatores, principes et omnes subditi ad conuersionem et poenitentiam excitantur.*

5. *Epistola ad eum, qui librum dono,* χάριν κανισκίω, *miserat, cui postea remissus fuit.*

7. *De congregandis in Chorae monasterium pontificibus, vt ad imperatorem communis vtilitatis caussa simul conueniant.* Graece apud Bandurium pag. 615.

11. *Ad magnum Dioecetam, vt per iniuriam ablata restituat.*

16. *Epistola, ne quis pastor ouile deserat.*

18. Πρὸς τὸν βασιλέα, *ad imp. dominum Michaelem, ut inter sexcentas curas etiam de iis, quae in baptismate promisimus, solliciti simus.*

19. *Epistola ad dominam Mariam Armenam Augustam,* scripta statim post aduentum eius ex Armenia, de quo Gregoras VI. 8. hist.

35. 36. *Quod oporteat omnes ad saluatoris sepulturam celebrandam concurrere.*

54. Γράμμα, συγκαλῶν βασιλεῖς τε καὶ ἄρχοντας, ἱερεῖς καὶ μονάζοντας etc. *Epistola, qua cohortatur imperatores, principes, sacerdotes et monachos, vt nudis pedibus cum diuinis imaginibus processionem obeant.*

59. *Ad Augustam, quod oporteat eam cum coniuge concordem esse.* Pertinet ad dissidia, quae fuerunt inter Andronicum, imp. et vxorem eius, Irenem, de quibus Gregoras.

65. Γράμμα στηλιτευτικὸν, *inuectiua, qua perstringitur* Iohannes *quidam* Drimys, *qui exerrandam sibi societatem conciliarat contra gregem Christi, contra ecclesiam et a Deo coronatum imperatorem.* Graece et latine apud Bandurium pag. 970. seq.

67. Πρὸς ποιμένας *ad pastores, ne monasteria subdita quasi propriam possessionem sibi adtribuant aut vendant, aut aliis tradant, nisi, prout canonice statutum est.*

[?] 75. *Epistola de monachis, qui arbitrio suo sacros canones conculcarunt, et a monasterio suo aufugerunt.*

79. *Abdicatio prioris patriarchatus* a. C. 1293. de qua Pachymeres II. 23. et III. 24. hist. et Nicephorus Gregoras VI. 7. Eam graece e codice regio exhibet *Io. Boiuinius* notis ad Gregoram pag. 757. quamuis per errorem typographi vocetur παραίτησις τῆς δευτέρας πατριαρχείας, Graece et latine Bandurius pag. 968.

80. *Posterior patriarchatus abdicatio* a. C. 1310. de qua Gregoras VII. 9. Illam graece exhibet Boiuinius in notis iam laudatis pag. 762. Graece et latine occurrit apud Bandurium p. 976. seq.

81. *Sanctissimis DEI praesulibus, gloriosissimo senatui, et honoratissimis e Clero sacerdotibus et monachis, iis etiam, qui militiam exercent, ac ciuibus diuitibus, pauperibus, viris et mulieribus.* Graece et latine apud Bandurium, ibid.

82. *Ad magistrum libellorum supplicum, de electione, qua creatus patriarcha fuerat episcopus Cyzici,* Nipho. a. C. 1310. Graece apud Bandurium p. 985.

83.

83. Γράμμα ἀνεπίγραφον, seu *fragmentum, in quo accusatus Athanasius prouocat ad synodum, vt si crimina obiecta vera esse putent, deponatur et ignominiose eiiciatur: sin minus, delatores puniantur.*

84. *Quomodo et quare prima et secunda patriarchatus abdicatio facta sit.* Graece et latine apud Bandurium p. 978. seq. Etiam graece pars legitur in notis *Boiuinii*, ad Gregoram pag. 763.

EVDOCIAE siue EVDOXIAE *Macrembolitissae*, Augustae, quae Constantini Ducae primum, deinde ab a. C 1068. *Romani III. cognomento Diogenis*, imp. coniux fuit, eoque post quadriennium capto, excoecato et exstincto, in monasterium relegata est q), opus [Fabricii aetate] ineditum r), Ἰωνιά *violarium*, siue collectio spissa varii argumenti digestaque ordine alphabetico, [P] ad Romanum Diogenem, coniugem. Titulus est: Εὐδοκίας τῆς Μακρεμβολιτίσσης βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως Ἰωνιά s), (ita malim cum Cangio legere, [et recte quidem,] quam vt in *Montfauconi* Palaeographia graeca pag. 29. semel iterumque excusum est, Ἰώνια) ἤτοι συναγωγὴ Θεῶν, ἡρώων τε καὶ ἡρωϊκῶν γενεαλογίας, καὶ τῶν περὶ αὐτὰς μεταμορφώσεων, μύθων τε καὶ ἀλληγοριῶν τῶν παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὑρισκομένων, ἐν ᾗ καὶ περὶ διαφόρων σοφῶν, πρὸς τὸν Φιλόχριστον καὶ εὐσεβέστατον βασιλέα Ῥωμανὸν τὸν Διογένην, νικητὴν, τροπαιοῦχον. *Eudociae Macrembolitissae, imperatricis CPolitanae, violarium, siue collectio de genealogiae deorum, heroum, heroinarum*

q) *Zonaras* Annal. lib. XVIII. c. 10. p. 275. sq. ed. Paris. et alii, in *Wolfii* catal. feminar. olim illustrium mox citando p. 335. citati. *Harl.*

r) Scripsit praeterea πλόκαμον Ἀριάδνης, *Filum Ariadnes*, versibus heroicis, et τὰς τῶν γυναικῶν χρείας, *de mulierum officio*, et τί δεῖ τὰς βασιλίδας ἀσκεῖν, *qua in re imperatrices exerceri debeant*, soluta oratione, et περὶ διαίτης Μοναζουσῶν, *de vita Monialium*, quae quidem in Proconnesi, siue Marmarae, monasterio adseruantur, vt in margine prooemii codicis Colbertei adnotatum esse, Montfauconus et Cangius testantur. Atque hic etiam p. 48. ad Zonaram monet, in codice altero Colbertino, quemadmodum et in codice regio MMCMLXXVII. fieri Kusterus me monuit, ad hanc Eudoxiam referri Homerocentra *). Εὐδοξίας τῆς ἀδελφῆς τῆς κυρᾶς Ζώης Ὁμηρόκεντρα. *Homerocentones*, inquit Montfauconus, *qui iamdiu editi fuerunt, scripsisse creditur Eudocia Macrembolitissa, cuius opusculi codex habetur in bibliotheca collegii Ludouici Magni.* [v. supra vol. I. p. 555. et vol. V. p. 776. de cod. Neapol. 27. sub fin.] Notum tamen est, a *Io. Zonara* tom. III. p. 37. et *Io. Tzetze* Chil. X. vers. 57. et 89. Homerocentones referri ad Eudociam antiquiorem, Theodosii iunioris coniugem, Leonis, siue Leontii, philosophi, filiam, de qua dixi lib. II. c. 7. §. 4. [vol. I. pag. 553. sq. praecipue not. o. et vide quae scripsi in Introd. II. 1. p. 364. sq.] De illa etiam agunt *Socrates* VII. 21. *Euagrius* I. 20. *Theophanes* p. 72. ibique Iac. Goar in notis pag. 569. chronicon Alex. p. 512. seq. etc. *Fabr.* Add. quae scripsi in Introduct. l. c. pag. 364. sq. et *Bandin.* in cat. codd. gr. bibl. Laur. vol. I. p. 225. sqq. vbi non solum de Eudocia, Leontii filia, et Theodosii, imp., coniuge, eiusque scriptis egit; sed quoque ex cod. X. plut. 7. insigne fragmentum heroici carminis, ab Eudocia in laudem Cypriani et Iustinae compositi, graece cum versione latina in lucem protulit. *Harl.*

*) Conf. *Olearii* diss. de poetriis gr. §. XXXII. subiunct. Wolf. fragmm. et elogiis poetriarum octo etc. p. 154 — 161. *Harl.*

s) Sic *Mich. Apostolius* scripsit Ἰωνιὰν, de qua dixi lib. IV. cap. 11. §. 9. [vol. V. p. 110.] Suidas: Ἰωνιά· ὁ λειμὼν τῶν ἴων, ὥσπερ ῥοδωνιὰ τῶν ῥόδων, καὶ κρινωνιὰ ὁ τῶν κρίνων. *Fabric.* De *Arsenii* Ἰωνιᾷ v. quae scr. in Introd. I. 2. p. 367. sq. *Harl.*

Circe auctor ridicule repetit. Petitum hoc est ex volumine MS. quantiuis pretii et varia praeclara u) variorum scriptorum et non vnius argumenti monumenta complexo, quod Antonius Eparchus v), Corcyraeus, pridem regiae bibliothecae Parisiensi legauit, in qua hodie est n. 3502. (pridem 2216.) Sed non meminit Bandurius, hoc ipsum de Hippodromo breue scriptum ex eodem MS. codice iam bis editum fuisse graece et latine in variis facris Stephani le Moyne tom. I. pag. 503. Lugd. Bat. 1685. et 1694. 4.

Pag. 453. seq. *Bandurius* ex catalogo Boiuiniano MStorum regiae bibliothecae tradit notitiam duorum codicum et variorum scriptorum, quae in vtroque illo comprehenduntur praeter origines CPolitanas, quibus in hoc opere ipse vsus est. Alterum Originum illarum CPol. auctorem *Cangius* in Addendis ad CPolin Christianam illas citans pag. 194. existimauit, vixisse sub Constantino Duca; sed Bandurius pag. 455. obseruat, scripsisse sub Andronico Comneno Palaeologo, et ea, quae de Duca velut imperatore aetatis suae tradit, ex antiquiore auctore transscripta operi suo inseruisse.

GEORGII, (postea induto monastico habitu GREGORII) *Cyprii*, ex Lectore Prot. Apostolario patriarchae CPol. a die Palmarum siue XI. April. 1283. vsque ad Iun. 1289. quo abdicare w) se fuit coactus, et mortuus est 1290. de quo Pachymeres et Gregoras et e recentioribus *Allatius* de Georgiis pag. 420. seq. et de consensu vtriusque ecclesiae [?] pag. 766. 768. 771. et 775. seq. et Vindiciis Synodi Ephes. cap. 60. et 63. *Possinus* ad Pachymeris Andronicum p. 565. seq. et 606. seq. et *Bandurius* p. 939. sqq. *Fabr.* *Caue* in Script. eccl. hist. litt. vol. II. p. 329. sq. *Oudin.* comment. de script. eccles. tom. III. p. 556. sqq. *Brucker.* in histor. crit. philos. tom. III. period. II. part. II. pag. 549. *Saxius* in Onom. II. p. 322. seq. Erat autem *Gregorius*, *Cyprius*, (vt Saxe ait,) doctrinarum ecclesiae latinae, vt videri volebat, aduersarius, theologus, philosophus et grammaticus. Sed plura narrantur de illo eiusque fatis, doctrina, controuersiis in libro, inscripto:

Georgii seu Gregorii Cyprii, patriarchae CPolitani, *vita: quae ex codice Lugduno-Batav. nunc primum graece in lucem prodiit, cum latina interpretatione et notis* [historicis, chronologicis et criticis.] *Acced. dissertatt. duae historicae et dogmaticae, cum binis epistolis, eiusdem Cyprii ad amicum, et Moschamperis Exchartophylacis ad ipsum, nunc primum editis:*

u) Contenta huius voluminis MS. ex apographo Sarrauiano, exponit *Stephanus le Moyne* in variis facris tom. I. p. 517. seq. sed longe accuratius p. 875. seq. Bandurius, qui etiam ex hoc ipso codice seriem patriarcharum CPol., a Nicephoro CPol. concinnatam, produxit. Confer, quae infra volum. X. p. 477. sqq.

v) De illo *Antonio Eparcho*, qui circa a. C. 1543. ad Melanchthonem Venetiis scripsit, videndus *Martinus Crusius* in Turco-Graecia p. 94. seq. et in appendice pag. 543. seq. *Lambecius* lib. V. p. 118. et *Stephanus le Moyne* praefatione ad Varia facra. Hunc Antonium aliquot Polybii libros, nondum aut graece aut latine euulgatos, in latinum sermonem vertisse, scribit *Antonius Sanderus* libro de claris Antoniis pag. 169.

w) Formulam abdicationis vide apud *Pachymerem* in Andronico Palaeologo lib. II. cap. 9. *Fabr.* et in cod. Vindob. caes. LXVII. a fol. 145. p. 2. vna cum formula promissionis aduersariorum, quam ad supplendam hist. Pachymerianam publicauit *Lambec.* in comm. VIII. p. 1089. sq. *Harl.*

editis: queis Byzantina Georgii Pachymeris historia illustratur. Auctore Fr. Io. Fran. Bernardo M. de Rubeis, ordin. Praedicatorum. Venetiis. 1753. typis Io. Baptistae Pasquali. 4 Multa in illo libro occurrunt, quae ad historiam illius aeui et litterariam et ecclesiasticam faciant illustrandam; quod ex paucis, quae inde delibabimus, facile erit ad intelligendum. Conf. quoque censuram in nouis actis Lipſ. erudit. a. 1758. m. Mart. part. II. p. 178-189. — *Bernard. M. de Rubeis* in praef. memorat historiam huius editionis. In animo quondam erat editoribus hist. Byzant. Venetis, ex cod. Lugdun. Bat. duobus constante voluminibus, quorum alterum textum graecum, alterum latinam versionem, ab anonymo quodam factam, continet, *Gregorii Cyprii* opuscula varii generis et epistolas, e quibus Georgii Pachymeris historia imperii Andronici Palaeologi mire potest illustrari, nouae *corporis historiae Byzantinae* editioni Venetae tamquam supplementum adiicere. Verum res ad exitum perducta non est, atque apographum cod. Leidensis per multos annos latuit neglectum, antequam *Bernardo de Rubeis* donum concederetur. Nec is perfecit consilium, illa opuscula aut maiorem certe partem edendi, deterritus rudi nimis, nec consona graeco textui versione latina. Quare specimen illius codicis quoddam in indice libri designatum exhibere tantum, atque partem illius historiae Michaelis atque Andronici, Palaeologorum, imperatorum Byzantii, a Pachymere scriptae, quae ad negotia spectat ecclesiastica, speciatim ad ea, quae sub Michaele Palaeologo, in discussione dogmatis de processione Spiritus S. a patre filioque acta sunt, copiosius illustrare statuit. Primum igitur ex cod. Leidensi, pleniore, quam Vindobon. euulgauit vitam *Gregorii Cyprii*, gr. ac latine, ex qua Leon. Allatii, Fabricii nostri aliorumque notitia potest suppleri, doctisque ornauit adnotationibus. Statim pag. init. ostendit, contra Allatium, olim dubitantem, illam vitam diuersam esse ab epistolis; et contra Nesselium, (parte V. cod. CL Lambecium sequutum,) ipsum Gregorium esse huius vitae auctorem. Tum p. XIII. not. 4. docet contra Leonem Allatium, Guil. Caue, Cas. Oudinum et Mich. Lequien. in Oriente sacro, tom. I. in patriarchis CPolitanis, Gregorium Cyprium fuisse graecum hominem, ex parentibus *graecis*, non, *latinis*, natum. Sequuntur duae dissertationes, in quibus historia controuersiae Graecorum Latinorumque de processione Spiritus S. saeculo XIII. agitata, latius, quam alibi, exponitur: in quarum priore historica et dogmatica, quae decem absoluitur capitibus, *de praecipuis Georgii seu Gregorii Cyprii gestis, et de processione Spiritus S. a patre et a filio seu per filium*, adeoque de *Ioanne Becco*, Gregorii aduersario, copiose docteque agitur. Illius autem controuersiae enarratio, quoniam pertinet ad historiam ecclesiasticam, et potiora, vt in nuce, in actis erudit. l. c. sunt relata, hoc loco repeti non potest. Haec tantum adnotare lubet. In cap. VI. §. 6. p. 89. sqq. agitur de homilia quadam, de Spiritu S. quae in ed. *Chrysostomi* Parisiensi Montfaucon. tom. III. inter spuria prostat, et Frontone Ducaeo, Sauilio, Petauio ac Montfauconio operibus Chrysostomi spuriis adnumeratur; contra a Photio in bibl. cod. CCLXXVII. pro genuino illius patris ecclesiastici foetu habetur, nec a Becco, cap. XI. de Spiritu S. apud Allatium in Graecia orthodoxa tom. I. in dubium vocatur. In cap. IX. p. 120. sqq. epistola *Gregorii Cyprii*, ad amicum de sua abdicatione a dignitate patriarchali ex cod. Leid. primum graece cum versione lat. publicatur. Pag. 123. ex cod. Leid. sub nomine τῦ Μοσχάμπερ, n. *Georgii Moschamperis*, exchartophylacis, epistola ad patriarcham, *Gregorium Cyprium*, siue formula promissionis aduersariorum, qua hi Gregorio innocentiae testimo-

ſtimonium pollicentur, ſi is prius ſcripto promitteret, ſe, accepto illo teſtimonio, ſine mora munere patriarchali abdicaturum, (v. *Georgii Pachymeris* hiſtoriam imperii Andronici Palaeologi ſenioris libr. II. cap. 6 — 10.) gr. cum verſione lat. editur, quam antea *Oudinus* l. c. pag. 561. ſine auctoris nomine e *Lambecii* comm. (v. ad vol. VII. p. 776. n. 11.) iterum graece vulgarat. — In diſſert. poſteriore *de Rubeis* pag. 139 — fin. in capp. ſex diſſerit *de additione vocis, filioque ad ſymbolum; deque vano inde ſumto Graecorum ſciſſionis praetextu.* — Idem pag. XXVI. ſqq. in notis ad vitam Gregorii Cyprii, *Gregorii* opuſcula, quorum quaedam in cod. caeſareo LXVII. quem copioſe recenſet *Lambecius* comm. vol. VIII. pag. 1066. et in aliis videntur non exſtare. In cod. Leid. vita eſt plena; in cod. autem Vindob. mutila, et ab initio multa deſunt. Vitam excipiunt opuſcula, ſed alio ordine poſita, vt in ſingulis, quae Fabricio memorata ſunt, addita interdum duntaxat littera L. (hoc eſt, *cod. Leid.*) et notis numeri in illo, adnotabimus. *Vita* eſt etiam in cod. Laur. Medic. III. nr. 18. plut. 56. Initio tamen verbis πάτρις μὲν — — ἡ νῆσος quaedam, quae in edit. de Rubeis deſiderantur, ſubiungi in cod. Laur. monet *Bandin.* in cat. codd. II. pag. 298. ſq. *Harl.*

1. *Tomus* ſiue *expoſitio de fide contra Ioannem Veccum*, patriarcham, ἔκθεσις τȣ͂ τόμȣ τῆς πίστεως κατὰ τȣ͂ Βέκκȣ, graece e cod. MMMCCCCXLII. bibl. regiae Pariſ. apud Bandurium pag. 942 — 949. Incipit: ἔσχε μὲν ἡ ἐπισυμβᾶσα. Contra hunc tomum videnda, quae *Veccus* ſ. *Beccus* tom. II. Graeciae orthodoxae Allatii. *Fabr.* Codd. opuſculorum plurium enumerat *Oudinus* l. c. pag. 558. ſqq. idem prouocat ad *Phil. Labbei* nouam biblioth. MSS. librorum graecorum etc. part. III. pag. 100. et part. IV. p. 104. Pariſ. 1653. 4. — *Tomus* ſ. *expoſitio* eſt in cod. Leid. nr. IX. vbi inſcribitur: τόμος περὶ ἀσεβείας. conf. quoque *de Rubeis* l. m. p. 101. ſqq. de hiſtoria illius expoſitionis atque controuerſiae. *Pariſ.* in bibl. publ. in catal. codd. tom. II. ſunt ſecundum numeros Fabricii, nr. 1. 2. 3. et 4. in cod. MCCLVIII. — praeterea nr. 1. in codd. CCCLXIV — DLXXXIII. et MCCCIII. — nr. 3. ſ. *apologia*, in codd. MCCCI. atque eadem et nr. 4. in codd. MCCCI. ac MCCCIII. — *Profeſſio fidei* in codd. quoque MCCCI. et MDCCLXXXII. — nr. 5. in codd. DCCCXXXI. — MMDCXXIX. et MMMX. — nr. 6. in MMDCXIV. et MMDCCLXXXII. — nr. 1. et nr. 2. (quae vero inſcripta eſt Τόμος τȣ͂ ἁγιωτάτȣ πατριάρχȣ Κ^υ γρηγορίȣ περὶ εὐσεβȣ͂ς πίστεως,) in cod. reg. CXV. *Matrit.* teſte *Iriart.* in cat. codd. gr. p. 457. ſq. — et nr. 1. in cod. Matrit. LXXVII. ſine auctoris nomine. v. *Iriart.* p. 283. — *Vindobonae* in bibl. caeſarea, cod. CCLXIX. nr. 3. *tomus ſynodalis;* plura vide apud *Lambec.* V. p. 446. ſq. — De cod. CCLXXXVIII. *Coislin.* in quo ſunt Becci et Acindyni opiniones de Spiritu S. et Georgii Cyprii refutatio, v. *Montfaucon* in bibl. Coisl. p. 405. ſq. nr. 6. *Harl.*

2. *Confeſſio:* ὁμολογία γεγονυῖα, ὁπότε ἡ ἐπισύστασις γέγονε κατ' αὐτὸν παρά των κληρικῶν καὶ τινῶν ἀρχιερέων διὰ τὸ γράμμα τȣ͂ ἐξ Ἑβραίων, μᾶλλον δ' Ἰȣ́δα Μάρκȣ. Graece pag. 949 — 952. Incipit: μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει. [c. L. nr. 11.]

3. *Apologia pro tomo.* Ἀπολογία πρὸς τὴν κατὰ τȣ͂ τόμȣ μέμψιν ἰσχυροτάτη. Graece pag. 952 — 961. Incipit: ἀεὶ μὲν ἐγὼ πρότερον.

4. Πιττάκιον siue *epistola ad imperatorem Andronicum* Ducam Angelum Comnenum Palaeologum, graece p. 961. in qua iniuriam sibi a *Marco* illo, (quem cum Marco Ephesio, in Florentini Concilii Actis celebri, perperam nonnulli confundunt,) et a *Ioanne Chila* x) Ephesi metropolita, factam deprecatur. Incipit: κράτιστε, θεοπρόβλητε.

5. Eiusdem Gregorii Cyprii alia scripta edita sunt: ἐγκώμιον εἰς τὴν θάλασσαν ἤτοι εἰς τὴν τοῦ καθόλου τοῦ ὕδατος φύσιν. *Encomium maris* siue *aquae*, [c. L. nr. 17.] quod cum Pauli Silentiarii carmine in Thermas Pythias graece edidit Bonau. Vulcanius Lugd. Bat. 1591. 8. separatim et ad calcem Aristotelis de mundo. *Fabr.* Alia praeterea edit. cum *Libanio* de garrulitate Lutetiae 1597. 8. memoratur in cat. bibl. Leidens. p. 45, et pag. 46. nr. 113. — ibid. p. 344. inter codd. Vulcanii nr. 17. *Gregorii* scriptum de se ipso et encomium maris, quo vsi sunt typothetae, et nr. 8. encomium maris, gr. cum praefat. lat. quam dixit Vulcanius in auditorio, ac notis ad marginem, et pag. 345. nr. 30. encomii initium a Vulcanio versum. — In cod. Laurent. III. nr. 20. plut. 56. encomium, teste *Bandin.* cat. codd. Laur. II. p. 299. *Harl.*

6. *Prouerbia*, ordine alphabeti, graece ad calcem Mich. Apostolii prouerbiorum, p. 273 — 281. a Petro Pantino Lugd. Bat. 1619. 4. *Fabr.* v. supra, vol. V. pag. 111. nr. X. *Harl.*

7. *In Georgium, martyrem, oratio*, graece et latine in Actis Sanctor. XXIII. April. tom. III. Incipit: ἔθος τοῦτο τῶν λόγοις ἀγωνιζομένων. *Fabr.* Et graece quidem in Actis mem. sub fin. tomi III. p. XXV. ex cod. Vaticano. Exstat insuper *Paris.* in bibl. publ. codd. DCCCXXXI. — MMDCXXIX. et MMMX. sunt Gregorii orationes in *S. Georgium, martyrem*, in *S. Dionysium Areopagitam*, in *S. Marinam, martyrem*, in *S. Euthymium, Madytorum episcopum* et in DCCCXXXI. etiam oratio in *S. Ioannem, baptistam.* — *Vindobonae* in cod. X. nr. 6. orat. in *S. Magnum martyrem Georgium*, et nr. 7. in *S. martyrem Marinam*, v. *Lambec.* comm. VIII. pag. 150. sq. ibique Kollar. qui animaduertit, Bollandinos ex hoc cod. exscriptum orat. *in Marinam* habuisse exemplar; sed, quia scenica magis quam historica illis visa fuerit, noluisse eam inserere operi suo, eosque copiosius disseruisse hac de re tom. V. act. sanct. m. Iul. p. 32. nr. 50. et p. 33. nr. 51. — Tum in cod. XXXV. nr. 3. orat. in *S. Magnum martyrem Georgium*, et *Lambec.* pag. 790. operae pretium fore, iudicat, duo codd. illos mem. comparare cum edit. in Actis SSrum. — Secundum codd. Angliae etc. in cod. *Barocc.* CXCVII. *Gregorii* hom. in martyrem Georgium. — Eadem in cod. *Selden.* nr. MMMCCCLXXXIII, 20. et tom. II. inter codd. Th. Gale, nr. MMMMMDCCCLXIIII. *Harl.*

8. *Sententiae* separatim excusae Colon. 1536. 8.

9. Ex *encomio in Georgium Logothetam Acropolitam*, quem διδάσκαλον suum Gregorius in epistolis suis adpellat, apospasmation dedit graece et latine *Theodorus Dousa* ante Georgii Acropolitae Chronicon CPol. Lugduni Bat. 1613. 8.

Inedita.

x) Huius *Ioannis Chilae* epistola ad eumdem imperatorem, graece a Bandurio exhibetur pag. 949. incipit: τὴν ἐκπέμψεως ἀκίνητον.

Inedita eiusdem sunt: 1. λόγος ἀντιῤῥητικὸς τῶν τοῦ Βέκκου βλασφήμων δογμάτων, scriptus, antequam Gregorius patriarchatum iniret. Incipit: Οὐκ ἔγωγε θαυμάζω φιλέτης. MS. in bibl. Vindob. *Fabr.* In cod. CCLXIX. nr. 5. v. *Lambec.* comm. lib. V. p. 448. qui corrigit *I. Iac. Frisii* huius codicis notitiam in bibl. Gesneriana, dum is scripsit *Georgii Cyprii sermones contra blasphemias Beccae etc.* pro *sermo — — Becci.* — In cod. *L.* est nr. 8. — In cod. CXV. bibl. reg. *Matrit.* fol. 49. sqq. v. *Iriarte* cat. codd. gr. pag. 457. sq. — In cod. MMDLI. nr. 4. cod. DLXXXIII. nr. 25. bibl. publ. *Paris.* est caput Antirrheticωn tricesimum sextum aduersus Beccum, et tribuitur in catal. codd. *Gregorio, patriarchae Hierosolymitano;* sed in cod. CCCLXIV. nr. 22. citatur: „*Gregorii Cyprii* liber adversus Beccum, patriarch. CPolitanum, quem in Latinorum castra transiisse criminatur." — etiam nr. 12. Magni Logothetae *Muzalonis Antirrheticus contra Becci blasphemias.* Inc. οὐκ οἶδα, ὅτι παθών. v. Pachymerem in Andron. lib. I. cap. 1. 2. et 8. *Theodorus* vocabatur, et conf. de Rubeis p. XXVII. et Fabr. infra vol. IX. p. 229. *Harl.*

[P] 2. *Epistolae CXCI.* cum auctoris encomio. MSS. in bibl. Vindobonensi. Vide *Lambecium* VIII. pag. 511. seq. vbi inscriptiones et initia y). Testatur Lambecius, in illo codice subiungi ἀπόφασιν, siue decretum synodale pro Gregorio Cyprio, et formulam sollemnem, qua aduersarii testimonium illi dant innocentiae et ὀρθοδοξίας. Hanc integram edidit *Lambecius* pag. 522. [p. 1088. sqq. ed. Kollar. et conf. ad initium huius sect. de Gregorio adscripta. *Harl.*] Epistolas etiam publicaturum se pollicitus in supplemento, quod parauit, corporis Byzantini. *Allatius* vero pag. 423. de Georgiis monet, in bibl. Mediolanensi Ambrosiana exstare epistolas CLXVI. in bibliotheca vero Antonii Augustini fuisse CCIII. et in bibl. Loliiana et Monachiensi Electoris Bauariae. Epistolas Gregori Cyprii e codice Ballesdensii descripsisse se, testatur *Combefisius* tom. I. Auctarii nouissimi bibl. patrum p. 478. et quaedam ex illis profert pag. 485. Confer volum. X. huius bibl. pag. 809. seq. *Fabr.* In cod. regio *Scorialensi*, notante *Oudino* pag. 558. ex *Labbei* supplemento tom. III. pag. 175. exstare dicuntur *Georgii Cyprii* epistolae 597. si recte sunt numeratae. Exstant quoque, eodem auctore, epp. in codd. Vatic. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. III. nr. 23. plut. 56. Georgii Cyprii quinque epistolae; v. *Bandin.* cat. II. p. 299. — LXIII. autem epistolae, (quarum seriem et initia significauit *Bandin.* III. pag. 316. sqq.) in eadem bibl. custodiuntur in cod. VIII. nr. 9. plut. 86. — *Taurini* in bibl. reg. cod. CLXXII. epp. ferme viginti. — At in cod. CCCLVI. seruatae sunt epp. 185. et quinque magni Logothetae ad Georg. Cyprium. v. catal. codd. graec. p. 259. et 483. sq. — *Paris.* in bibl. publ. in cod. MMXXII. nr. 8. *Greg.* epp. ad anonymos et in cod. MMMXLII. epp. 156. cum *vita eius* praefixa. *Harl.*

 3. *Re-*

y) In cod. caesareo LXVII. vol. VIII. p. 1066. sqq. ed. Kollarii. In cod. caesar. CXCV. nr. 6. Gregorii epistolae, auctore *Nesselio* cat. part. IV. p. 110. — In cod. *Leid.* nr. 18. plures exstant epistolae, scil. 215. ad diuersos, quorum nomina posuit *de Rubeis* pag. XXVII. sqq. In eodem cod. sequitur nr. XX. ἀπόφασις s. sententia, et decretum synodale etc. nr. 22. ad amicum quemdam ep. qua pollicetur, se abdicaturum esse munere post acceptum de innocentia sua testimonium, et nr. 23. *Moschamperis* formula sollemnis etc. quas a Bern. de Rubeis editas esse, iam supra adnotaui, denique nr. 24. est παραίτησις, *cessio*, seu libellus abdicationis throni, a Gregorio datus, et legitur quoque gr. cum versione lat. apud *Pachymerem* in Andronico libr. II. cap. 9. add. catal. bibl. Leid. p. 336. nr. 49. — In cod. caesareo CCLXXIII. corroso exesoque, teste *Lambecio* V. p. 458. seruatur *Gregorii epistola ad quemdam schismaticum.* *Harl.*

3. *Responsiones ad varias quaestiones*, in codice MMCLXXX. regis christianissimi exstare notauit Naudaeus in noua bibl. MSS. p. 104.

4. *Fabulae* in bibl. Bauarica Monachii cod. LXVI. et in bibl. Vindob. *Fabr.* Item in cod. reg. *Taurin.* CCCLVI. nomine auctoris non addito, XIV. fabulae, plurima laude dignae; sed a confectore cat. codd. gr. p. 484. adnotatur, eas Gregorio Cyprio tribui in catal. biblioth. Vindobon. (Nesseliano) part. IV. p. 110. nr. 3. *Harl.*

5. *Descriptio et Encomium vrbis CPol.* quam habuit Bonau. Vulcanius, exstat hodie inter alias Gregorii Cyprii *orationes* siue *declamationes* in bibliotheca Lugd. Bat. *Fabr.* In cod. *Leid.* nr. 6. *Cyprii βασιλικὸς, sermo regalis*, siue de rege. Inc. καινὸν ὐδὲν, θειότατε βασιλεῦ. — nr. 10. opusc. incipiens, τὸν μὲν υἱὸν τοῦ θεοῦ οἱ Ἴταλοι, *filium quidem dicunt Itali;* nr. 13. *Cyprii chria:* (quae etiam cum VI. oratt. *Georgii* eiusque *laude maris* exstat in cod. *Paris.* bibl. publ. MMMX.) inc. Σωκράτους μὲν ἐπαινέτην. — nr. 14. *meditatio,* φιλαργύρου παῖς τοῦ πατρὸς, *filius auari patris.* nr. 15. *Potidyatae*, (Potidaeatae, populi,) ab Atheniensibus obsessi, sese inuicem comedebant. Athenienses improbitatis insimulant Corinthii. (quorum colonia erat Potidaea.) Athenienses defensi. inc. Ἄνδρες λακεδαιμόνιοι. — nr. 16. φιλόσοφος ἀνελθὼν εἰς ἀκρόπολιν, *philosophus, quum adscendisset in arcem, et tyranno persuasisset, deponere principatum.* — *Macarium Chrysocephalum* in Ῥοδωνιᾷ in cod. Veneto Marc. varia excerpta ex Gregorii Cyprii oper. dedisse, n. p. 203. ex epistolis, pag. 204—207. ex eius oratt. in *S. Georgium*, in *Euthymium*, in *S. Marinam*, in *Dionys. Areopagitam*, in *imp. Mich. Palaeologum*, in *imp. Andronicum*; ex eius declamatione, μελέτη ἐν ᾗ ἀντιλέγει φιλόσοφος λόγοις ἐκστήσας τύραννον· et ex declamat. ἐν ᾗ φιλαργύρου παῖς ἀπολογεῖται ἀποκηρυττόμενος. (quae est nr. 14. in cod. Leid.) *Harl.*

6. *In imperatorem Andronicum* et in *Michaelem Palaeologum* declamationes Panegyricae, nec non *in Dionysium Areopagitam*, in *Marinam*, martyrem, et in S. *Euthymium*, episcopum Madytenum, memorantur ab *Allatio* pag. 423. de Georgiis. *Fabr.* Hae et aliae declamationes sunt excerptae in cod. Marciano modo memorato; tum in codd. *Parisinis* et *Vindobon.* vt iam paullo ante ad nr. 7. ostendimus. Praeterea in quatuor codd. *Parisin.* orat. in laudem *Andronici*, imper. et in cod. MMMX. in laudem *Mich. Palaeologi. Harl.*

Vt a Gregorio Cyprio ad Bandurium iterum reuertar, ex monumentis ineditis, ab ipso laudatis, nihil hoc loco praeterea memorandum venit, quam ANONYMI *catalogus duplex vrbium, quae nomen mutarunt*, Ὅσαι τῶν πόλεων μετωνομάσθησαν εἰς ὕστερον, qui paullo diuersus, quam Codino de officiis magnae ecclesiae in edit. Paris. p. 404. subiectus est, e codice recenti MS. Baluziano integer graece exhibetur in notis, ad Constantinum Porphyrogenitum p. 10. sq. Confer, quae περὶ ἐπωνυμίας πόλεων καὶ τόπων edidit e MS. Veneto *Allatius*, ad Acropolitae cap. XXIV. p. 241. atque inde *Hudsonus* in adpendice tomi IV. geographorum graecorum minorum p. 43.

XXI. ZOSIMVS, comes et exaduocatus fisci, a Photio cod. XCVIII. et in MSS. codicibus, quos Leunclauius, H. Stephanus et Sylburgius inspexerunt, [et in cod. Medic. Laurent.] Κόμης καὶ ἀποφισκοσυνήγορος. Filius fortasse fuit Zosimi illius, ad quem novae

vae Epiri praesidem leges Valentiniani et Valentis a. C. 373. latae exstant in codice Theodosiano z). Scripsisse [Z] videri possit non post Eunapium modo, sed *Olympiodorum, Thebanum* quoque, (adeoque post a. C. 425.) quem lib. V. cap. 27. aa) citat, vbi de Rauenna, vrbe, differit, quamquam locus ille glossema videtur *Lambecio* VI. p. 188. [p. 424. Kollar.] et vide, si placet, quae de Olympiodoro notaui supra pag. 238. bb). Laudat praeterea Herodotum obiter IV. 20. cc) et *Quadrotum*, historicum, V. 27. ac *Pisandrum* V. 29. qui libris LX. scripsit ἡρωϊκὴν Θεογαμίαν, poemate illo heroico omnem propemodum historiam complexus: male enim Zosimi interpres verba ὁ τῇ τῶν ἡρωϊκῶν θεογαμιῶν ἐπιγραφῇ πᾶσαν, ὡς εἰπεῖν, ἱστορίαν περιλαβὼν, vertit: *qui heroicarum diuarumque nuptiarum titulo totam hanc propemodum historiam complexus est.* Etiam pro Ἡρωϊκῶν apud Zosimum legendum Ἡραϊκῶν, ex Svida, tum ex *Macrobio* potissimum adparet lib. V. cap. 2. Saturnal. vbi ait, Virgilium pleraque libri 2. Aeneidos paene ad verbum transscripsisse a Pisandro, *qui inter graecos poetas eminet opere, quod a nuptiis Iouis et Iunonis incipiens vniuersas historias, quae mediis omnibus saeculis vsque ad aetatem ipsius Pisandri contigerunt, in vnam seriem coactas redegit et vnum ex diuersis hiatibus temporum corpus effecit, in quo opere inter historias ceteras interitus quoque Trojae in hunc modum relatus est.* Patet, Ἡραϊκὴν adpellatam, quod a Iunonis cum Ioue nuptiis opus inciperet: Ἡρωϊκὴ certe vocari non potuit, quia Iupiter et Iuno neutiquam in heroum classe, sed Deorum. Et Ἡραϊκὴ dictum, vt Ἑρμαϊκὴ σειρὰ et alia similia dd). Quod vero Pisandrum a Virgilio exscriptum putauit Macrobius, fortasse fefellit eum ratio, et Pisandrum antiquissimum illum poetarum Camiraeum habens in animo non cogitauit, hunc alterum longe fuisse Virgilio iuniorem, quippe qui floruit sub Alexandro Mammaeae, filius Nestoris, Larandensis, Seuero imp. clari, vt duobus locis diserte adfirmat Svidas. Ceterum, vt ad Zosimum sermo noster reuertatur, *Polybii* plus semel mentionem

z) Conf. de *Zosimo G. I. Vossium* de histor. gr. lib. II. cap. 20. *G. Caue*, hist. litt. SS. eccl. tom. I. p. 468. *Tillemont.* Hist. des Emper. tom. VI. p. 594. *Hamberger* Z. N. III. pag. 94. sqq. *Saxii* Onom. I. p. 498. *I. F. Reitemeieri* comment. de Zosimi fide, stilo et historicis, quos ille sequutus est, scriptoribus in (Volborthii) bibliotheca philologica, vol. II. Lips. 1780. 8. pag. 225. sqq. inprimis eiusdem V. D. disquisitio in Zosimum eiusque fidem, praefixa illius editioni Zosimi. pag. XV. sqq. Atque ego in Introd. in hist. l. gr. tom. II. part. I. pag. 371. iam plura de Zosimo collegi. *Harl.*

aa) Conf. *Reitemeieri* comment. p. 611. sq. ad Zosim. V. 26. sqq. et *Lambecii* comm. VI. p. 412. sqq. praecipue p. 417. sqq.

bb) s. in hac noua edit. in vol. VII. pag. 542. vbi ego quoque in nota animaduerti, Lambecii iudicium esse a Reitemeiero improbatum. De aetate autem Zosimi dissentiunt viri docti. Fabricii rationibus subscribit *Hamberger*, nec multum discedit *Saxius*, cui Zosimus circa a. 431. collocandus videtur. *Valesii*, qui Zosimum Anastasii, imperatoris, aequalem fuisse putabat, sententiam examinauit ac reiecit *Reitemeier.* init. disquisitionis. Hic vero ex Zosimo ipso demonstratum iuit, *Zosimum* vixisse sub exitum saeculi quinti, postquam res romana in prouinciis iam corruerat. *Harl.*

cc) Vbi v. *Reitem.* comm. pag. 588. *Harl.*

dd) Ad locum *Zosimi* V. 29. v. cl. Reitemeieri, (qui in textu retinuit defenditque τῶν ἡρωϊκῶν θεογαμιῶν, et versionem lat. a Fabricio culpatam,) inprimis Heynii adnotat. ibid. p. 644. Sed quinam intelligendus sit Pisander, et quomodo locus sit legendus atque interpretandus, diuersa variorum V. D. iudicia iam exposui in vol. I. pag. 590. not. *tt.* add. in vol. I. pag. 215. §. III. et pag. 381. obseruata, atque *Küsteri* duas longas notas ad Suidam vol. III. p. 107. *Harl.*

tionem facit ee) et l. I. c. 57. testatur, se perinde, vt Polybius in suo historiarum opere exposuit, qua ratione imperium perexiguo tempore non totis certe LIII. annis Romani adquisiuerint, similiter indicaturum, quomodo hoc idem Romani iterum temporis non magni spatio ignauia, ac sceleribus suis corruperint perdiderintque. *Eunapii* quamquam nusquam meminit, tamen historiam strenue exscripsisse Photius animaduertit ff). *Εἴποι δ' ἄν τις, ὐ γράψαι αὐτὸν ἱςορίαν, ἀλλὰ μεταγράψαι τὴν Εὐναπίυ, τῷ συντόμῳ μόνον διαφέρυσαν.* Ea vero, quae de Constantino, tyranno, habet libro VI. et quae de Alarico ac Stilicone scribit libro quinto, cuncta ferme ex *Olympiodoro* mutuatum [?] esse, notat *Henr. Valesius*, ad Sozom. p. 170. gg). Quoniam porro Olympiodorus historiam suam vsque ad Valentiniani III. siue Placidi imperium produxit, quod coepit a. C. 425. hinc constat, Zosimum nostrum non ante id tempus historiam suam composuisse. Post Arcadii et Honorii tempora reiicit etiam *Euagrius* III. 41. caussatus, cum de Constantino magno falsa tradidisse, commentatum, *ὕτε ἀκοὴν ὔτε ἀλήθειαν, πολλοῖς ὕςερον χρόνοις ἐπὶ Ἀρκαδίυ καὶ Ὁνωρίυ, ἢ καὶ μετ' αὐτὺς γεγονότα. Fabr.* v. *Reitemeieri* comm. ad Zosimum pag. 559. sqq. *Harl.*

Aetatem tulit eius ἹΣΤΟΡΙΑ siue ἹΣΤΟΡΙΚΟΝ, *νέας ἐκδόσεως, λόγοις ϛ'*, *historiae libri VI*, ex noua siue altera anctoris editione. Argumentum operis et de stilo iudicium a Photio rectissime mutuabor. *Σύντομος δὲ καὶ τὴν φράσιν εὐκρινής τε καὶ καθαρὸς, ὐδὲ τῦ ἡδέος ἀπῳκισμένος. Ἄρχεται μὲν κ. τ. λ. Succinctus est, dictione perspicuus ac purus, nec suauitatis expers. Incipit historiam velut ab Augusto, sed imperatores vniuersos, ad Diocletianum vsque percurrit, nudam quasi commemorationem atque successionem singulorum tradens. De potitis imperio post Diocletianum copiosius tractat libris quinque. Nam primus imperatores ab Augusto ad* hh) *Diocletianum vsque recenset. Libro sexto finem imponit, in iis desinente temporibus, quibus Alaricus Romam iterum obsidens ciuibus ad inopiam redactis obsidionem soluit eisque dixit imperatorem Attalum, quem deinde rursus abdicauit imperio, quod regnum sibi traditum aduersus Honorium Augustum parum recte administrare*

ee) v. *Reitemeieri* comm. pag. 531. etc. *Harl.*

ff) v. *Reitem.* comm. pag. 543. pag. 590. pag. 565. sq. pag. 577. 579. et eiusdem praefix. disquisitionem pag. XXVIII. sq. Add. eiusdem comm. in bibl. phil. cit. pag. 277. sqq. vbi copiosius est de *Eunapio*, eiusque *Chronicor. libris XIV.* et *historia Iuliani* fideque historica, et quomodo eum sequutus sit Zosimus. *Harl.*

gg) Praeterea consuluit Zosimus *Syrianum*, philosophum, (IV. 18. §. 8.) quem is auctorem carminis in Achillem dicit, ac *libros oraculorum Sibyllae Erythraeae*, vel Epiroticae Phaëllonis, quae tum euoluit, tum oracula ex iis nonnulla exscripta adtulit: (II. 6. et II. 37.) plura insuper scripta ei ob oculos fuisse, docet *Reitem.* in comm. in bibl. philog. cit. pag. 235. Inprimis ex *Dexippi* libris historicis hausit ea, quae Claudii II. temporibus, a quibus suam historiam inchoauit Eunapius (vide supra, vol. VII. p. 555. sq.) priora sunt. v. *Reitem.* l. mem. pag. 230. sq. et in comm. ad Zosim. pag. 552. Zosimi igitur fides pendet quasi ex scriptorum, quos praecipue sequutus est; aut in auxilium quasi vocauit, adhibito tamen iudicio, auctoritate, vt bene lateque demonstrauit, ita tamen, vt Zosimi peccata haud reticeret, cel. *Reitem.* in disquisitione etc. pag. XXVIII — XXXV. *Harl.*

hh) Hodie postrema pars libri primi, ea nempe, quae a Probo vsque Diocletianum, desideratur. Ante caput XXIII. libri quinti, lacuna duarum paginarum in fol. in codice MS. Coislin. niano, teste Montfauconio p. 215.

niſtrare videretur. Sarus autem, ſimultates aduerſus Alaricum exercens, cum trecentis, quibus praeerat, ad Honorianas partes accedens et belli ſocietatem pollicitus, Alarici rebus impedimentum iniecit. Geſta haec ſunt, in quibus deſinit *Zoſimi* hiſtoria, anno Chriſti 410. Honorii imp. 16. Theodoſii iunioris 3. Atque ex iſto Photii loco patet, hiſtoriam Zoſimi, quam ipſe legit, non longius productam fuiſſe, quam in noſtris codicibus exſtat, quamquam *Voſſius* lib. II. de hiſt. graecis cap. 20. veriſimile putauit, paullo vlterius progreſſum. *Nam quaedam in fine deeſſe, nemini,* inquit, *puto eſſe obſcurum* ii). Hoc tanto minus mihi perſuadeo, quod alteram editionem Zoſimi euoluiſſe ſe Photius teſtatur, atque ita intelligendum, quod in MSS. codd. *ἱστορία νέα* inſcribitur, non quidem reſpectu antiquiorum temporum Romani imperii, ab aliis ſcriptoribus memoriae proditorum, vt Sylburgio viſum, ſed reſpectu antiquioris editionis, quam Zoſimus ante hanc in lucem et manus [?] hominum emiſerat. In Arcadii et Honorii temporibus illum ſubſtitiſſe, Euagrius quoque adnotatum reliquit lib. V. c. vlt. *περὶ δὲ τῶν ἑξῆς χρόνων* (poſt Arrianum et Aſinium Quadratum) *Ζωσίμῳ ἱστόρηται μέχρις Ὀνωρίου καὶ Ἀρκαδίου τῶν βασιλέων.* Librum certe ſeptimum vsquam exſtitiſſe, praeter Sigonium nemo adſirmauit.

Vetus nec iniuſta querela eſt, Zoſimum, ethnicum ſcriptorem, chriſtianis imperatoribus, Conſtantino M. inprimis et Theodoſio, iniquiorem ſe praebuiſſe. Hoc iampridem et

ii) *Voſſii* iudicio haud ſubſcribit, eique Photium expreſſe reclamare, contendit *Lambec.* comm. VI. p. 425. ſq. et de titulo *τῆς νέας ἐκδόσεως* agit pag. 420. cf. quae ſcripſi in Introd. in hiſt. l. gr. l. c. pag. 571. ſub fin. Atque cl. *Reitemeier.* in disquiſ. pag. XXI. ſeq. negat, Zoſimum hiſtoriae ſuae eo, quo nunc terminatum videmus, anno 410. finem conſulto ſuaque ſponte impoſuiſſe. Contra ſtatuit, aut Zoſimum ſeu morte, ſeu alia qua ſiniſtra fortuna impeditum fuiſſe, quo minus hiſtoriam vltra a. 410. continuando excidium imperii eiusque cauſſas explicaret, aut partem operis, ab auctore ad finem perducti, temporis iniuria intercidiſſe. „Aperte enim, ait Reitemeier, profitetur Zoſimus ſuum conſilium, (IV. 59. 4 et 5.) perducendi hiſtoriam ad ſuam aetatem, quae ab anno, in quo hiſtoria eius nunc ſubſiſtit, plus ferme, quam ſexaginta annorum ſpatio diſtat. Porro deſiderantur cauſſae calamitatum, quibus vrguebantur Romani, et oracula, quibus occaſus imperii praedictus, quamquam in fine hiſtoriae vtramque rem ſe adſerre et docere velle pollicitus eſt. (I. 58, 9. IV. 28. 5.) Satis rationum eſt ad intelligendum, iacturam Zoſimum in poſtremis libris feciſſe, cuius ipſius rei veſtigia adhuc in mutila periodo vltima exſtant.“ Concludit igitur, Euagrium quidem ac Photium non pleniorem Zoſimi hiſtoriam, quam nos, habuiſſe; iacturam vero, ſiue iniquam ſortem hiſtoriae Zoſimeae iam ante Euagrii aetatem accidiſſe; ſi abſolutam eam habuiſſet ſuis numeris, plura ex eo in rem ſuam probabiliter adtuliſſet. Tum docet Reitem. quomodo Zoſimus epitomatoris officio perſunctus ſit, et, quum in poſtremis libris, qui periere, locum, qui eſſet hiſtoriae illuſtriſſimus, de calamitatum ac ruinae imperii romani ciuilis, Zoſimus pertractauerit: iſtas cauſſas, ad excidium regni adeo efficaces, ex reliquis libris, vbi eas Zoſimus obiter adtigit, diligenter eruit, et ſummam illarum cauſſarum praeclare collectam pag. XXII. ſqq. dedit. Atqui, quoniam Zoſimus in iſtis nunc perditis libris monachorum molimina fraudesque aperte indicauerit, (conf. libr. V. 23, 8.) eorumque prauis conſiliis, machinis et arrogantiae maxime adſcripſerit cauſſas ruinae imperii, ac de Conſtantino ac Theodoſio, ſummis illorum beneſactoribus, iudicarit liberius: fieri potuit, vt ſacerdotes pro ea, qua valuerunt, auctoritate, iam mox poſt editos illos libros, hos omni ſtudio operaque opprimerent atque delerent. *Harl.*

ei exprobrarunt, ne de recentioribus [kk]) iam commemorem, idem *Photius*, tum *Euagrius* III. 40 et 41. et *Nicephorus* XVI. 41. seq. Io. Leunclauius quidem, vir doctissimus, apologiam aduersus hos Zosimi, qui ipsi omnia debet, obtrectatores, scribere non dubitauit; neque adeo negauerim, christianis principibus etiam illis, quos nominaui, fuisse, quae nec taceret et merito reprehenderet cordatus et nulli partium studio deditus historiae scriptor. Confirmat quoque nonnulla, a Zosimo tradita, *Io. Andreas Bosius* de Pontificatu maximo imperatorum christianor. cap. 6. tom. V. thesauri antiq. rom. Graeuiani p. 301. 302. et ante eum *Iacobus Gothofredus* notis ad cod. Theodos tom. VI. pag. 257. 258. vt, quod Christianus licet, haruspices Constantinus consuluit. Sed quum non Christiani tantum testentur scriptores; sed etiam ex ipsis ethnicis, Praxagoras Atheniensis. qui, *Photio* teste, cod. XLI. ionica dialecto libros duos de Constantini magni vita scripsit, eumdem, quemadmodum idem *Photius* cod. LXII. auctor est, ita praedicet, vt omni virtute non minus quam prosperis successibus omnes ante se imperatores adfirmet superasse, ὅτι πάσῃ ἀρετῇ καὶ καλοκαγαθίᾳ καὶ παντὶ εὐτυχήματι πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότας ὁ βασιλεὺς Κωνσαντῖνος ἀπεκρύψατο, hinc mirum mihi videtur et malignum eorum iudicium Christianorum [ll]), qui, quum apud Eusebium, illorum temporum scriptorem, (et qui post iam defunctum, imp., vitam eius edidit, ne hoc auribus ipsius datum esse putes,) quum apud sexcentos scriptores Christianos legunt aliqua in laudem Constantini; iis omni studio detrahunt fidem; at quum [P] vnus Zosimus post centenos amplius annos Constantino atrocissima quaeque impingit crimina; haec arripiunt protinus, et verissima esse profitentur ideo, quia hoc, qui narrat, fuit a Christiano nomine alienus. Quemadmodum vero ipse Zosimum, quem venustissimum scriptorem adpellat lib. II. notatorum iuris p. 275. a Leunclauio recte in multis defensum esse haud nego; ita non possum tamen non probare Mottani Vayeri de illo iudicium [mm]), quod ex gallico latine interpretabor:

Vt

kk) Vide apud *Tho. Pope Blount*, in censura scriptor. *Hanckium* de scriptoribus Rom. *Caueum* hist. lit. *Io. Andream Bosium* diss. de periocha Iosephi de CHRISTO pag. 50. *Barthium* ad Claudian. p. 555. b. 560. a. *Fabr.* *Tillemont.* in: Hist. des Empereurs, tom. V. p. 740. et alibi, *Reitem.* comm. pag. 549. sqq. et in disquisit. praemissa, pag. XXXI. sqq. vbi medium tenet. *H.*

ll) Vide Hallenses obseruationes selectas tom. I. obs. 22. seq. et *Godfridum Arnoldum* in Apologia haereticum lib. IV. c. 2. cui respondit M. *Io. Frid. Coruinus* in examine corpori doctrinae subiecto c. 15. p. 222. seq.

mm) *Mottanus Vayerus*, iudicio de hist. graecis tom. I. opp. pag. 356. seq. Adde pag. 674. sq. *Fabr.* Cel. *Schirach* in: Historische Briefe Helmst. et Magdeb. 1770. 8. pag. 111. sqq. Zosimi fidem valde celebrat tueturque, et contra scriptores eccles. loquaces nimiosque Constantini M. admiratores ac praecones acrius disputat; Constantinum vero ipsum ac Theodosium grauiter culpat, inquiritque diligentius in caussas ruinae imperii romani. *Gibbon* in: Geschichte des Versalls u. Vntergangs des röm. Reichs, ex vers. Schreiteri germ. et hic in notis saepius quidem adpellant iureque laudant praecipue tom. VI. et VII. et VIII. Zosimum: neque tamen adeo coeci sunt eius admiratores, praecipue Schreiter, vt non videant et agnoscant illius infirmitatem peccataque. Sic tom. VI. pag. 405. culpat Gibbon in Zosimi narratione de Theodosio partium studium, et Schreiter in nota Zosimum, Olympiodorum, Malchum historicos vocat declamatorios et in tom. VII. p. 58. vocat Zosimum partium studiosum et inimicum Theodosio. Pag. 419. tom. VI. Schreiter denegat Zosimo vim atque aciem iudicii, et pag. 423. eius aduersus imp. christianos odium notat. Add. tom. VII. p. 44.

Vt verum fatear, etsi eruditissimus Leunclauius Zosimum in non paucis bene tuetur, docetque, parum aeque sensisse eos, qui historicum ethnicum, qualis ille fuit, aliter, quam prae se fert, animatum esse voluerunt, vel non potuerunt ferre, quod vitia primorum christianorum imperatorum tetigisset, quorum de virtutibus non siluit: negari tamen nequit, locis infinitis ab illo proditum animum, Christianismo infestiorem, quam leges historiae permittebant. Nam largiamur sane, eum non praeter rem reprehendisse impositum a Constantino Chrysargyri tributum, quod Anastasius deinde sustulit: recte etiam improbasse luxum imperatoris et prodigalitatem, et quod uxorem, Faustam, hypocausti aestu suffocarit, filiumque, Crispum, Zelotypia, ac si cum matre consuesset, incensus, interfecerit. Fieri enim potest, vt Eusebius Constantino ipso vel saltem Constantio, filio, imperante non ausus sit talia commemorare, vt videmus accidere iis omnibus, qui scribunt de rebus, principes suos spectantibus. Sed et aliunde quoque constat, multa alia reprehendenda Constantinum commisisse. Quo sorori Constantiae gratum faceret, ab exsilio reuocauit haeresiarcham, Arium, et S. Athanasium magno catholicorum dispendio Treuiros releganit. Non potest tamen in Zosimo ferri, quod vniuersas Constantini actiones, quantum valuit, in malam partem est interpretatus. Hunc si audias, ideo Christianorum sacra amplexus Constantinus fuit, quod paganorum nullae lustrationes essent expiandis eius sceleribus; itaque ab Aegyptio, nescio quo, persuasum religioni christianae nomen dedisse, quippe quae criminum quorumcumque veniam promitteret. Perinde, ac si Zosimus intima mentis Constantini, et omnia consilia eius fuisset scrutatus, aut perspectum habuisset, quo gratiae lumine anima eius benignitate numinis illustrari potuerit. Quum narrat controuersias, quae cum adfine suo, Licinio, ipsi intercesserunt: omnis culpa est penes Constantinum nn), cui nulla fides pietasque. Nec satis est, adfirmare, Licinio Constantini iussu gulam laqueo fractam Thessalonicae contra fidem, coniugi eius datam: addit [P] enim Zosimus, sollemne hoc fuisse Constantino, fidem fallere ac peierare; neque vllam omittit ipsi obtre-

p. 44. 49. 280. 311. vbi narratio Zosimi (V. pag. 334. sq.) vocatur ieiuna: et saepius. *Fabric.* in vol. IX. cap. 38. de Photio addiderat quaedam, quae huc referenda duxi. „De Zosimo ipso, inquit, in gratiam eorum, qui, vbi de Constantini M. rebus agitur, illius vnius testimonium sexcentis Christianorum libenter praeferunt, adscribo hanc censuram *Richardi Bentleii* ✝) in parte II. obseruat. ad Antonii Collini librum de libertate cogitandi p. 21. *Zosimus, misellus et superstitioni penitus obnoxius scriptor, atque adeo auctor parum idoneus, ad quem noster licenter cogitandi signifer prouocat. Hic breuem suam historiam non minus ethnica fraude et hypocrisi, quam malitia aduersus Christianos refertam dedit. Hic lectores suos pascit Palmyrenis et Sibyllinis oraculis, miraculisque Veneris sollemnibus, aurum et argentum facientis aquis innatare: praesagiis et somniis anilibus, fulminibusque ac terrae motibus velut totidem prodigiis: cadauere hominis mortui inter medium excreitum euanescente, ominibus et praesagiis aruspicum per pecudum exta: adparitione Palladis, capite Gorgoneo, spectro Achillis, idolis ligneis, omnem ignis vim eludentibus et diuina vindicta perornatum collo simulacri Rheae detractum sollicitata. Hic denique est, qui Romam, ab Alarico captam, omissioni paganorum sacrificiorum imputat, et Romani inclinationem imperii, a neglectis per Constantinum ludis saecularibus suspendit.*“ Hactenus *Fabricius.*

✝) Remarks upon a late discourse of freethinking, parte II. p. 21. *Zosimus a poor superstitious creature* etc.

nn) *Libanius* Orat. 3. tom. II. p. 106. diserte testatur, Constantinum vicisse, sed Licinium τὰς συνθήκας λῦσαι *pacta violasse.* Confer, quae *Io. Andreas Bosius* diss. de periocha Flau. Iosephi de Christo c. 2. §. XIV.

obtrectandi eumque lacerandi occasionem. Neque in solo Constantino animum eius Christianismo infestum videre licet. Nam decrementum imperii romani contemtui auitae religionis ethnicae tribuit, et singillatim, omissis Diocletiani aetate saecularibus ludis. Calamitatum, quae Gratiani tempore acciderunt, hanc ait fuisse causam, quod ille, vt Christianus, noluerit Pontificis maximi ethnici [oo]) *insignibus ac titulo vti, licet hoc nec ipse sibi Constantinus religioni duxerit. Quando Theodosius monuit senatum romanum de omittendo cultu idolorum, professusque est, se nolle amplius sumtus ad sacrificia et hostias praebere: Zosimus senatum* [pp]) *inducit respondentem, nentiquam esse consentaneum, vt deserant patrios ritus, quibus obseruatis iam mille et ducentos annos rebus prosperis vsi fuissent, atque in eorum locum amplectantur religionem, expertem rationis, ad eamque compelli se patiantur. Nec minus animum eius parum aequum et iram ostendit iniuriosa ordinis monachorum descriptio* [qq]), *quos ait omnium fere bona ad se rapere sub praetextu eleemosynarum, inter pauperes dilargiendarum. Hypocrita et malus ipsi est Olympius* [rr]), *auctor interitus Stiliconis, non minus quod huius semper conatur tueri innocentiam, quam quod ille magni fuit inter Christianos nominis, vt adparet vel ex epistolis, quas Augustinus* [ss]) *ad eum exarauit. Ceterum nemo, opinor, Zosimo habebit fidem, quando non modo Ioannem Chrysostomum* [tt]) *pro seductore populi traducit; sed etiam Innocentium primum, quem* πόλεως Ἐπίσκοπον vrbis episcopum *adpellat, ait, permisisse ethnica sacrificia pro salute Romae fieri* [uu]), *quum Alaricus eam obsideret.*

Minus porro mirabimur, ita aduersum sacris nostris et ab iis abhorrentem Zosimi animum fuisse, si, quantum idem superstitionibus idololatricis quibuscunque tribuerit, consideraverimus. Hinc plures narrat fabulas, quas historia indignas pronunciarem, nisi consimiles etiam reperirentur in iis, qui cum summa laude in hoc genere scribendi sunt versati. Primo statim libro [vv]) *post captam ab Aureliano Zenobiam refert oracula, et prodigia persequitur, quae Palmyrenorum, Zenobiae parentium, interitum antecesserunt. Idem famis tempore prope Rhenum narrat pluisse frumento* [ww]), *vnde panis coqueretur alendo exercitui Probi, qui inde victoriam ab hoste retulit. Fabula de Valesio, per vocem diuinam monito* [xx]), *vt Cereri ac Proserpinae sacra faceret, libro secundo occurrit. In quarto libro legas* [yy]), *Athenas totamque terram* [zz]) *Atticam immunem praestitam a magno terrae motu, per sacra, Achilli [?] facta a quodam Nestorio, hierophanta. Libro quinto eaedem Athenae liberantur eiusdem Achillis ac Mineruae phasmate siue spectro adparente et Alarici molliente animum, quam fabulam doctissimo Baronio* [a]) *explodendam relinquo. Iouis etiam et Mineruae simulacra in incendio, quod Arcadii, imp., temporibus CPoli accidit, per miraculum seruata* [b]) *commemorat. Denique malorum omnium, quae Stiliconem eiusque familiam adflixerunt, causam, ait, fuisse diras Virginis cuiusdam Vestalis* [c]), *quae mala imprecata fuerat Serenae, Stiliconis coniugi, quod mundum,*

oo) lib. IV. c. 36.
pp) IV. 59.
qq) V. 23.
rr) V. 32.
ss) Augustin. epist. 124. et 129.
tt) V. 23.
uu) V. 41.
vv) lib. I. c. 57.
ww) lib. I. c. 67.
xx) lib. II. cap. 1.
yy) IV. 18.
zz) V. 6.
a) ad a. C. 395. n. 16.
b) *Zosimus* lib. V. c. 24.
c) lib. V. c. 38.

mundum, collo simulatri Rheae circumiectum, sibi temere adplicuisset, et eam ipsam ob caussam, quod illum collo suo applicuit, hanc impietatem strangulatione punitam fuisse, Serenamque laqueo ceruicem illam praebuisse elidendam, qua diuae mundum iniecerat.

Errores quosdam Zosimi perstringit *Anton. Possevinus* in Adparatu sacro, et Baronius passim in Annalibus. [Atque Herodianus, etiam Claudianus, poeta, in Rufino res aliquot melius rectiusque enarrant explicantque.] *Iohannes* quoque *Tristanus* tom. II. operis praestantissimi, quo vitas imperatorum e numis illustrauit pag. 656. *Zosime*, inquit, *que je trouve toujours le plus fautif de ce peu d'historiens que nous avons.* Temporis notas quod nusquam fere addit, defectus est illi cum pluribus aliis scriptoribus communis. Zosimum, diligentissimum quamuis ἀττικωτάτȣ Xenophontis imitatorem, noua saepe ac Graecis non recepta vocabula vsurpasse, notat *Schurzfleischius* Epist. arcan. tom. I. p. 383.

[Codices atque] Editiones Zosimi.

[Codd. quidem MSSt. plures, potissimum ex *Montfaucon* Bibl. biblioth. MSSt. cl. *Reitemeier* praefat. pag. X. sqq. laudauit. Sed iuuat, notitiam codd. hic repetere atque, quantum fieri potest, augere. — Cod. *Vatican.* memorat Reitemeier; etiam paucis cod. *Florent.* bibl. Laurent. Medic. cum scholiis quibusdam, ad marginem rubrica adpositis; sed copiosius eum describit *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. II. p. 690. et ex eo primum excerpit scholion gr. in quo grauiter carpit Zosimum, et in fine: χριστιανομάχος γάρ, inquit, ἦν ὁ κατάρατος οὗτος Ζώσιμος. Scriptus vero est cod. (vti in fine diserte dicitur,) Florentiae sumt. Laurentii de Medicis, manu *Ioannis Rhosi*, Cretensis, a. MCCCCXC. d. 28. m. Sept. (v. quoque de illo Rhoso *Montfauc.* Palaeogr. gr. p. 81.) — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. CCCXC. in 4. (catal. cod. gr. p. 193.) — *Paris.* in bibl. publ. secundum catal. codd. Paris. vol. II. in cod. MDCCXXV. nr. 2. in quo tamen primi libri finis et secundi initium desideratur, et in cod. MDCCCXVII. nr. 9. caput primum, illiusque prima tantum et secunda pagina. — De cod. *Coislin.* CL. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. pag. 215. qui, quum, ait, hic codex ex eodem exscriptus sit, ex quo manarunt editt. omnes, vt ex hiatibus iisdem arguitur; paucas praefert lectionum varietates. — Inter codd. Mendozae a Solimano II. Turcarum imp. donatos, teste *Iriarto* in cat. codd. Matrit. p. 277. nr. CCCXLVII. — De *edd.* v. *Reitem.* praef. p. VI. sqq. *Harl.*

Latina,

Io. Leunclauio interprete, Basil. 1576. ex off. Petri Pernae fol. cum Procopio, Agathia, Iornande. Et in tomo tertio historiarum *Iohannis Philippi Vorburg.* Francof. 1650. fol. praemissa Leunclauii Apologia. *Fabr.* Alia, (ait Reitem.) quamuis non totius historiae, versio, passim discrepans, exstat in historia Augusta, quae circa an. 1600. lucem vidit. *Harl.*

Graecolatinae post primores duos libros, ab *H. Stephano* vna cum *Io. Leunclauii*, (licet auctoris nomen dissimuletur,) versione ad calcem Herodiani a. 1581. 4. atque inde Lugd. 1611. 8. editos, additis breuibus Stephani castigationibus, siue notulis. A Leunclauio

graeca etiam H. Stephanus acceperat, vt patet ex centuria epistolarum philologicarum, a Goldasto editarum, epist. 72. p. 305.

Libri sex integri, a *Fried. Sylburgio*, Veterensi, ad duos MSS. codices, Thuanum et Palatinum, recensiti, cum versione ex secundis *Io. Leunclauii* curis, adiectis eiusdem Apologia pro Zosimo aduersus Euagrii, Nicephori Callisti et aliorum acerbas criminationes, Sylburgiique castigationibus: inter romanae historiae scriptores graecos minores. Francof. apud heredes A. Wecheli 1590. fol.

[P] Cizae 1679. 8. Libri duo primores primum, deinde vniuersi sex cum versione Leunclauii ex edit. Wechel. et Apologia pro Zosimo et cum notis H. Stephani, ac Sylburgii curante *Christophoro Cellario*, Smalcaldiensi, qui et ipse animaduersiones suas adiunxit. Dicata est haec editio, capitibus primum distincta, Ioanni Georgio Graeuio. Recusa anno 1714. Ienae, 8.

Oxon. 1679. 8. cura *Thomae Smithi*, typis nitidis. [Cum adnotatt. ad Zosimum simul et Constantinum purgandum, vt et imperatori reuerentia et historico fides constaret.

Nouissima optimaque editio est, sic inscripta:

Zosimi historiae, graece et lat. recensuit, notis criticis et commentario historico illustrauit *Io. Frid. Reitemeier*, I. V. D. Ad calcem subiectae sunt animaduersiones nonnullae *C. G. Heynii*, Lips. 1784. 8. Insertae sunt *Io. Dan. Ritteri*, Prof. quondam Witteb. animaduersiones, ad exempli, quo vsus erat, oram adscriptae. Idem *Ritterus* ediderat obseruatt. histor. Wittebergae 1742. 4. in quibus pag. 14. debacchatur in Zosimum eiusque animum, ad lacerandos imp. christianos pronum. — *G. I. G. Haymannus* in progr. conscripsit notas quasdam ad Reitemeierianam Zosimi editionem. Dresdae 1786. 4. *Harl.*]

Gallica, *Ludouico* d) *Cousino* interprete, Paris. 1678. 4. et Amst. 12. vna cum Xiphilino et excerptis e Zonara. *Fabr.*

[Librum II. gallice vertit *Rainsantius*, in Diss. sur douze medailles de jeux seculaires de l'Emp. Domitien. Versalii 1684. 4. v. Acta erud. a. 1685. p. 440. med.

Anglice: The new History of Count *Zosimus* etc. cum notis, ex edit Oxon. gr. lat. paullo ante memorata depromtis. v. *Brüggemann* View. etc. p. 435.

Italica versio num exstet, dubitatur in *Paitoni* bibl. — volgarizati, tom. IV, pag. 247. — Versae quoque sunt Zosimi historiae in linguam *Slauicam;* cod. exstabat in bibl. *Coislin.* teste *Montfaucon.* in Bibl. bibl. MSSt. II. p. 1042. D. *Harl.*

Alii

d) Obiit *Cousinus*, Curiae Monetalis praeses, cui praeter alia scripta gallicam versionem scriptorum quorumdam hist. Byz. et multos annos Ephemeridum litterariarum Parisiensium debemus, a. 1706. mense Martio. Vide illas Ephemerides a. 1708. mense Ianuario sub init. et noua literaria Hamb. 1707. p. 149. seq.

Alii Zosimi.

Zosimus, eruditus Plinii iunioris libertus, quem laudat libro V. epist. 19. *Est homo probus, officiosus, litteratus et ars quidem eius et quasi inscriptio Comoedus, in qua plurimum facit. Nam pronunciat acriter, sapienter, apte, decenter etiam, vtitur et cithara perite vltra quam Comoedo necesse est. Idem tam commode orationes et historias et carmina legit, vt hoc solum didicisse videatur.*

Zosimus, Gazaeus vel Ascalonites, sophista temporibus imp. Anastasii clarus, teste Suida scripsit lexicon rhetoricum, (in limine Suidae memoratum inter libros, quibus ipse plurimum vsus,) et Commentarios in Demosthenem, (quos in Vaticana bibl. adhuc suo tempore superesse MSS. scripsit Gesnerus,) ac Lysiam [e]). Sunt, qui hunc cum historico nostro confundant, vt Antonius Riccobonus lib. de historia pag. 5. Interfectum a Zenone, imp., refert *Cedrenus* p. 291. [add. supra, vol. VI. p. 141. et 245.]

Zosimus, Thebanus Panopolita, teste *Photio* cod. CLXX. (Suidae Alexandrinus, fortasse quoniam Alexandriae vixit,) qui ad sororem, Theosebiam, scripserat ordine litterarum *libros XXVIII.* χυμευτικῶν, *commentariorum chemicorum.* Fallitur A. Schottus, qui hunc Zosimum cum historiarum scriptore eumdem habuit, (probante licet *Balth. Bonifacio* in iudicio de Historicis et *Petro Lambecio* lib. VI. comment p. 177. seq. [f]) et χυμευτικοὺς λόγους vertit *libros frigidos*, tum a Photio Thebanum Panopolitam [?] existimauit, haberi non Zosimum istum, sed auctorem, cuius opus Photius [g]; ibi recenset, qui, CPoli post Heraclii tempora versatus, Zosimi istius testimoniis vsus est. Οὐ μόνον δὲ ὑπὸ τῶν προειρημένων ἀγείρει καὶ συντίθησι τὰς μαρτυρίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν χυμευτικῶν (male editum χειμευτικῶν) Ζωσίμου λόγων. Θηβαῖος δ' ἦν οὗτος Πανωπολίτης, ὃς οὐκ ἐφείσατο τὰ αὐτὰ κατασκευάζειν, ἐν εἷς καὶ Ἑβραϊκῶν λέξεων ἐκτίθεται σημασίας. καὶ τῶν Ἀποστόλων ἕκαστος ἔνθα τὸ σωτήριον ἐκήρυξε μάθημα, καὶ ἐν ᾧ τρόπῳ τῶν ἀνθρωπίνων πόνων ἀνεπαύσατο. Ex hoc loco patet, Zosimum istum fuisse Christianum: neque tribus saeculis ante CHRISTVM natum floruisse, vt in Lud. Morerii lexico legas. Atque exstant in MSS. codicibus adhuc inter Chemicos graecos Zosimi magni, Panopolitae Thebani, fragmenta, de quibus dicturus infra sum libro VI. cap. VIII. [vol. XII. p. 752. sqq. p. 761. etc. ibi quoque p. 764. 771. et 776. de *Zosimo Thebano*, dicto, ἀρχαῖος et ὁ μέγας. Multos codd. indicatos reperies in Montfauc. Bibl. bibl. MSSt. ex. gr. in cod. Paris. II. p. 742. B. C. D. E. p. 1050. C. ter, in bibl. Pelifer. etc. Plures excitabuntur ad cap. 8. libri VI. *Harl.*] Iam in transcursu liceat notare hallucinationem Labbei, qui in bibliotheca noua MStorum velut duos diuersos Chemicos scriptores laudat Zosimum, Panopolitam, atque Zosimum, Thebanum. Suidas ait, illud opus a nonnullis etiam inscriptum χειρόκμητα, siue χειροτεχνήματα, ita enim cum doctissimo Borrichio verbum

e) V. supra, vol. II. pag. 770. not. s. et pag. 849. sq *Harl.*

f) Pag. 401. sq. ed. Kollar. cuius not. conf. add. p. 415. sqq. *Harl.*

g) V. infra, vol. IX. vet. ed. p. 451. de Photio, cod. CLXX. *Harl.*

verbum illud apud Suidam vel lego, vel interpretor. De Democriti χειροκμήτοις, diversi plane generis problematis dixi vol. II. lib. II. cap. 23. de quibus confer *Menagium*, ad Laërt. IX. 49. Ex eodem Suida constat, hunc Zosimum *Platonis* etiam *vitam* composuisse, vnde Platonis eum scholae fauisse suspiceris.

Zosimus, presbyter, cuius et Maronis vitia passim perstringit et ad quem saepius scribit *Isidorus Pelusiota* in epistolis. Libro IV. epist. 174. ad eundem Zosimum verba λαθὼν δὲ λίθον ἀκοντίσαι κατὰ τοῦ ἁλόντος verte: *et modo latuerit aliquis, lapidem possit in eum qui deprehensus est peccator, proiicere.* Perperam enim ibi eruditus interpres: *quasi clanculum lex lapidem contra deprehensum in eiusmodi peccato proiecisset.*

[*Zosimus*, Alexandrinus, Platonis vitam, nunc deperditam, composuit. v. supra, vol. III. p. 142. *Harl.*]

Zosimus βιβλιοφόρος, ad quem idem *Isidorus* lib. III. epist. 86. vbi monet eum, vt amico adcurate indicet τὸν στιχισμὸν τῶν βιβλίων, hoc est non, vt interpres, *seriem atque ordinem librorum;* sed *numerum* στίχων siue *versuum*, e quibus de mole ac pretio librorum constabat.

Zosimus, Thasius, epigrammatum graecorum scriptor, e quibus nonnulla supersunt in Anthologia p. 105. 565. 566. edit. Wechel. *Fabr.* v. supra, vol. IV. p. 499. In ed. *Iacobs* tom. III. p. 157. sq. Epigr. quoddam docte explicat *Ioan. G. Huschke*, in analectis criticis in Anthol. gr. Ienae et Lips. 1800. 8. p. 136. sqq. *Harl.*

[*] Zosimus, Tharasae in Numidia episcopus, qui concilio Carthag. de rebaptizandis haereticis cum S. Cypriano interfuit a. C. 255.

Zosimus, episcopus Neapolitanus in Campania, ab Arianis suffectus in locum Maximi, de quo Baronius ad a. C. 359. n. 57. seq.

[*Zosimus*, episcopus, nominatur in cod. *Coislin.* scripto a. 890. apud *Montfauc.* Palaeogr. gr. p. 270. — *Zosimus*, Citri episcopus, infra §. 28. — *Zosimus*, medicus, infra, vol. XIII. pag. 456. *Harl.*]

Zosimus, martyr, cuius meminit in epistola S. Polycarpus: ne dicam de aliis martyribus hoc nomine apud Baron. in Martyrolog. Rom. et Posseuinum in Adparatu. *Fabr.* Vita et martyrium Zosimi in cod. Taurinensi CXV. fol. 65. *Harl.*

Zosimus, papa, qui in episcopatu ecclesiae romanae Innocentio I. successit a. C. 417. mortuus a. 418. 17. Sept. Eius duae epistolae ad Africanos de caussa Pelagii, editae primum e MS. Vaticano a Baronio ad a. C. 417. n. 19. licet a Marco Antonio Capello, Franciscani ordinis monacho et aliis quibusdam in dubium vocentur, Zosimo recte vindicatae et emendatius descriptae exhibentur a *Io. Garnerio* tom. I. Operum Marii Mercatoris pag. 201. seq. Adde *Paschasium Quesnellum*, ad opera Leonis M. p. 453. seq. et 511. seq. Epistolae encyclicae, qua Pelagiani condemnantur, fragmenta, exstant apud Augustinum et Prosperum et tom. II. concil. edit. Labbeanae pag. 1613. Alias Zosimo huic tributas epistolas spurias esse, docet Launoius parte altera opusc. de duobus Dionysiis, neque quicquam a Natali Alexandro pro illis adlatum est, quod

quod non idem Launoius iam confutauit in iterata editione, quae vindicias aduersus Menardum continet. Adde B. D. *Reiseri* Launoium confessorem p. 803. seqq. *Fabr.* Conf. *Fabricii* B. L. med. et inf. aet. tom VI. p. 334. ed. Mansi. — et in B. Gr. vol. VIII. p. 588. vet. ed. — vol. IX. p. 396. de collect. conciliorum. — In *Petri Coustant* epistolis roman. pontific. — a S. Clemente I. — Innocentium III. tom. I Paris. 1721. fol. p. 935. Zosimi, papae, epistolae XV. p. 963. Paulini, diaconi, libell. Zosimo oblatus, et p. 994. Tractoriae *Zosimi* tria fragmm. et in adpendice, inter adulterina scripta, p. III. *Zosimi* ad Simplic. Viennensem. cf. *Baumgart.* Nachr. von merkw. Büch. tom. VI. p. 440. not. f. *Zosimi*, papae, epistola ad Esicium, episc. Salernitan. in bibl. *Vaticana*, teste *Montfauc.* Bibl. biblioth. MSSt. tom. I. p. 105. A. *Harl.*

Zosimus, nouae Epiri praeses sub Valentiniano et Valente, ad quem a. C. 373. datae leges lib. VI. cod. Theodos. tit. 31. de stratoribus et lib. XII. tit. 10. de praefectianis. Hunc Zosimum historici nostri parentem fuisse suspicatur Iacobus Gothofredus tom. IV. p. 572.

Zosimus, siue Zosimas, abbas, cuius διαλογισμοὺς edidit *Petrus Possinus* in thesauro ascetico p. 279. Antiquiorem Ioanne Moscho et circa a. C. 432. clarum in Palaestina ascetam celeberrimum fuisse, editor contendit. Zosimi, abbatis Cilicis, meminit Moschus in prato spirituali c. 123. 124. 127. 166. *Fabr.* *Zosimae*, abbatis, capita, quorum init. Ἀρχόμενος ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς ἔλεγεν ὅτι πρῶτον ποιήσας τὸ σημεῖον τοῦ σαυροῦ ἐν τῷ σόματι, in cod. *Veneto* Marc. CDXCVIII. (cat. codd. gr. Ven. p. 261.) — Inter codd. *Nanianos* cod. CXIV. nr. 1. *Zosimae*, abb. documenta, διδασκαλία. Incipit eodem modo, quo cod. Marcian. mem. — Idem opusculum est Florentiae in cod. III. nr. 12. plut. 10. bibl. Laurent. Medic. teste *Bandin.* cat. codd. gr. I. p. 471. et in codice caesar. Vindob. CCXXXIV. nr. 27. v. *Lambec.* comm. V. p. 156. ibique Kollar. *Harl.*

Zosimus, monachus et anachoreta, ad quem Photii epistolae.

[Zosimus, discipulus Sergii, Manichaei, nominatur cum exsecratione a Photio in epitome narrationis de Manichaeis repullulantibus, edit. a *Montfaucon.* in bibl. Coislin. p. 349. sqq. vbi ille Zosimus pag. 373. fin. occurrit.

Zosimo, nescio cui? tribuitur libellus περὶ ἁρμονικῆς, *de harmonica*, in cod. Matrit. XLVII. sed perperam. Atqui *Meibom.* edidit inter antiquae musicae auctores, vol. I. illum libellum; sed sub *Euclidis* nomine, eiusque sententiae subscripsit *Iriarte* in cat. codd. gr. pag. 163. sq. *Harl.*]

Zosimae Apocalypsin reiicit Nicephorus, homologeta, in iure graeco-romano Freheri tom. I. pag. 196.

Zosima, seruae nomen in veteri epigrammate graeco Anthol. f. 341.

[P] Zosima, Tigranis, Armeniae regis, vxor, a Pompeio in triumpho ducta. *Plutarch.* in Pompeio pag. 643.

In veteribus inscriptionibus frequentissimum Zosimorum et Zosimarum nomen. Vide praeter indices Gruteri *Reinesium* p. 615. Inscript. *Sponii* itinerarium p. 88. b. et 108. edit.

germanicae, *Montfauconi* Diarium Italicum p. 118. et 70. *Thomasinum* de Donariis Vett. c. vlt.

XXI. GEORGIVS PHRANZES [h]) illustri genere, et imperatorem ipsum [i]) per affinitatem contingente, natus est CPoli 30. August. a. C. 1401. [k]) parentibus a. 1417. pestilentia correptis et extinctis, inter imperatoris Manuelis Palaeologi cubicularios [l]) et biennio interiecto inter secretarios receptus, tum eidem Manueli, tum filiis illius Ioanni, (cui a moriente patre singulariter commendatus [m]) fuerat,) et Constantino carus, varias legationes pro illis obiit: consilio atque opera vtrique adfuit, Glarentzam in Peloponneso recepit, Constantinum ad Patras a. 1429. obiecto corpore suo, exemit hostibus, et pro eo capi se [n]) passus est. Restitutus interiecto tempore *Protouestiarii* [o]) munere a. 1432. et praefectura Spartana a. 1446. [p]) auctus fuit, quumque ad firmandam Constantino post Iohannem, fratrem, a. 1448. exstinctum, successionem in imperium aduersus fratrem illius, Demetrium [q]), fuisset, et ad magni Logothetae [r]) dignitatem ab eo fuisset euectus: non diu post, capta a Turcis a. 1453. CPoli, et ipse cum omnibus suis venit in potestatem [s]) Turcarum. Inde venditus [P]; et in libertatem iterum adsertus in Peloponneso primum apud Thomam Palaeologum, despotam, Constantini fratrem, versatus, vxorem a seruitute adseruit, et, Peloponneso etiam a Turcis capta, in Italiam se recepit, Romaque et Venetiis lustratis Corcyram rediit atque monachi habitum amplexus, pro Georgii nomine *Gregorius*, [t]) vti vxor eius pro Helena Eupraxiae nomine adpellari voluit a. 1468. In hoc monasterio a Corcyraeis quibusdam nobilibus viris rogatus scripsit *Chronicon rerum Byzantinarum libris IV.* ab a. C. 1401. ad 1477. [u]), quo ipso anno die 29. Martii inopia, morbo et senectute fractum illud absoluisse se, ipse in calce libri postremi auctor est. Incipit similiter vt Acropolitā: *τὸ τῆς ἱςορίας χρήσιμον καὶ πρὸ ἡμῶν οἱ πολλοὶ συγγραψάμενοι.* Hoc opus graece necdum lucem vidit [*]). At *Iacobus Pontanus* S. I. graecum codicem, nactus in bibliotheca Bauarica

h) Vide *Allatium* de Georgiis p. 425. seq. *Martinum Hanckium*, de scriptoribus hist. Byz. part. I. cap. 40. pag. 645. seq. *Henr. Warthonum*, adpendice ad hist. literariam scriptor. ecclesf. ad a. C. 1424. et *Iac. Pontanum*, prolegom. ad Phranzam. *Fabr.* Add. *C. Oudin.* comm. de script. eccl. tom. III. p. 2597. *Hamberger* Z. N. IV. p. 812. sq. cl. *Meusel* in bibl. historica vol. V. part. I. p. 277. sqq. et quae scripsi in Introd. in hist. ling. gr. II. part. I. p. 562. sq. — Cel. *Alter* edidit gr. vt paullo post vberius ostendemus, *Phranzae* Chronicon. *Harl.*

i) Soror Phranzae nupsit Gregorio Palaeologo Mamonae, magni ducis, Mamonae, filio, vt ipse testatur libro I. cap. 38. Illum Gregorium genti Augustae Palaeologorum accenset *Cangius* in familiis Byz. p. 254. Vxorem quoque Phranza duxit a. 1438. Helenam, Alexii Palaeologi Exemplaconis filiam, ex qua filios tres filiamque vnam suscepit. Vide eum II. 17.

k) *Phranzes* ipse lib. I. cap. 21.

l) Lib. I. cap. 38. et 41.

m) Lib. II. cap. 1.

n) Lib. II. cap. 3. seq.

o) *Phranzes* lib. II. cap. 10. et in prooemio: *Ad hunc modum ego quoque Georgius Phranzes et Protouestiarius* etc.

p) Lib. II. cap. 19.

q) Lib. III. cap. 1.

r) Lib. III. cap. 6. pag. 162. seq.

s) Confer *Hanckium* p. 601. seq.

t) Phranzes ipse in prooemio et lib. III. cap. 29.

u) Non 1457. vt legitur in *Vossi* hist. graecis lib. II. cap. 30.

*) Tempore scil. Fabricii. Nunc editum esse postea cognoscemus. *Harl.*

Bauarica Monachiensi v), quae abundare ipsi aut aliena esse videbantur, omisit w), cetera latine vertit, et *tribus libris* distinxit, capitulisque subdiuisit, notis etiam et explicatione dignitatum illustrauit, atque ita contractum latine edidit, ad calcem historiarum Theophylacti Simocattae, graece et latine vulgatarum, Ingolstad. 1604. 4. x). Sed Pontanum ipsum de Phranzae opere et sua editione loquentem audiamus: „Opus autem ab auctore suo „hunc in modum distributum est. Primo libro de quatuor, (tot enim facit,) sex imperatores Palaeologos complectitur, quorum princeps est Michael, quem Comnenum cognominat, (fuerunt quippe Palaeologi materno genere Comneni, vt ex finitio historiae adparebit;) is, qui Constantinopolim per annos sexaginta, plus minusue a Latinis obtentam „recuperauit. Vltimus illorum sex est Manuel, in quo liber finitur. Secundo res Ioannis, „filii Manuelis, persequitur. Genuit autem filios senos, Ioannem, Andronicum, Theodo„rum, Constantinum, Demetrium, Thomam. Tertium fratri et successori Ioannis, Con„stantino, dat: quo imperante, et quidem paucissimis annis, Constantinopolis vi et armis „deuicta, in Turcarum impiorum ditionem concessit. Quartum, eumdemque postremum, „in dissidiis, et intestinis duorum fratrum, [P] Palaeologorum, Demetrii puta, et Tho„mae, bellis in Peloponneso, et Mahometis II. qui Constantinopolim subegit, fraudibus „ac rapinis ibidem describendis potissimum ponit, vniuersamque narrationem paullo supra „annum Christi MCCLIX. quo Michael Palaeologus imperium iniuit, exorsus, ad annum „MCDLXXVII. producit, atque ita annos minimum CCXVIII. comprehendit, tantillo li„bro, chartis tribus: vtinam vero etiam ita doctis et laboriosis, vt is, de quo istud poeta „Veronensis cum admiratione adfirmauit."

„At enim quoniam scriptor iste παρεκβάσεων, seu digressionum refertior est, „et earum multae ad historiam ipsam prorsus nihil pertinent, quin potius eius grauitati „et dignitati officiunt: ac proinde non sine iactura modo, verum etiam commode, et vti„liter abesse possunt, consilium fuit, iis praetermissis, totum corpus, (tametsi per se haud „ita magnum,) compendio quodam cogere, quaeque libro quarto insigniora, magisque „memorabilia reperiuntur, ea tanquam accessionem ad aedes cum tertio coniungere, et „hac ratione ipsum tertium cumulatiorem efficere. Quem enim, obsecro, secta Mahome„tana, ex *Ioannis Cantacuzeni* contra eandem sectam orationibus tot paginis descripta et „reprehensa, delectet? Odio plusquam Vatiniano Mahometismum odit Protouestiarius, atque „hoc propter Turcas. Ideo se tenere non potuit, quin repertorem illius, et sane pluries, „exagitaret, eius genealogiam, mores, incrementa, dogmata insectaretur. Sed nunc non „erat his locus, ait Flaccus. De cometa viso quum agit, quid illic complura meteora, „vt fulgur, fulmen, tonitru, terrae motum, ipsorum cometarum generationem, elemen-

 „torum

v) Cod. CCIII. In catalogo MSS. Bauaric. pag. 75. male excusum Φαντζῆ pro Φραντζῆ.

w) *Allatius* de Georgiis pag. 426. *Pontanus in aliis laudem nec contemnendam promeritus, a nonnullis reprehenditur, primum, quod graece non ediderit, secundum, quod opus obtruncatum ac in epitomen redactum, non integrum emiserit.* Adde *Casimiri Oudini* commentar. de scriptoribus eccles. tom. III. pag. 2598. seq.

x) Ex typographia Adami Sartorii. Dein illud opus ex Pontani edit. recusum est cum *Genesii* hist. Byzantina. Venet. 1733. fol. v. supra, vol. VII. pag. 529. et 533. *Harl.*

„torum quoque rationem, philosophica inquam, ὀ πάνυ φιλοσόφως explicare adtinet? „Res suas, easque minutas saepe, et quas magnopere scire nullus cupiat, frequentius, et „ambitiosus adducit. Non schisma, et defectionem Graecorum ab ecclesia romana, (quod „tamen toti occidenti est persuasissimum,) sed peccata, vt Niniuitarum, aliorumque popu- „lorum, et oraculum de Ismaelitarum, (vnde Turcae sint propagati,) imperio augendo, „qua de re scriptum est in Genesi, haec, inquam, in caussa fuisse, cur perierint, Lati- „nosque a Graecis potius, quam Graecos a Latinis desciuisse, longa disputatione contendit. „De quatuor monarchiis, etiam ex prophetis, Daniele et Zacharia, fusius [?] differit. „Symbolum item Nicaenum, secundum singula verba e scriptura sacra tam noui, quam ve- „teris testamenti contextum et conflatum demonstrat. Tandem capita quaedam fidei profi- „tetur, quod sollemne fuit ad monachorum ordinem sese adgregantium, in quibus ipsis „quaedam non romana, et catholica cernuntur. Haec et huius farinae alia ad historiam „nihil facere, lectorique molestiam magis creatura, qui non videt, nihil videt. Porro, „quae libro primo de Osmanidarum imperatorum origine, successione, rebus gestis de in- „sula Creta, et aduersum barbaros propter eam perpetratis differuntur, ac praeterea alios „quosdam locos, etsi historiae minus proprios, minus tamen ab ea alienos, nec inutiles, „et graues reliqui. Nec vereor, ne quis factum hoc meum secus interpretetur, qui claris- „simos vtriusque linguae historicos, aliosque scriptores egregios similiter ob solam longi- „tudinem in epitomas contractos non ignorat, quos in praesentia nominare nihil necesse „est. Quod lib. III. ex narratione senis cujusdam de rebus Indicis parum credibilia refert, „sciendum, apud Plinium et Diodorum Siculum haberi similia. Ad haec quaedam ob- „scura et intricata, scribae, an auctori vitio danda? detraxi, nullo rerum notabili detri- „mento, in quorum intelligentia, vt quis diu se torqueret, operae pretium non est visum. „Prudenter enim Nicetas in vestibulo, seu praefatione operis sui, qua historiam eximie, „si quisquam alius, commendauit: *Quidquid enim non apertum est, atque in promtu posi-* „*tum, historia abominatur: quidquid simplex et naturale est, et intelligentiae obuium, liben-* „*ter admittit.* Protouestiarius ipsemet vndecim libros Nicephori Gregorae in sex prima „capita libri primi, quasi in angustissimum carcerem nimia propemodum breuitate coarcta- „ta compegit. Quae ipsa capita, quod erant longiuscula, nos in multa diduximus: et „alioqui in capitum numero longitudineque per totos libros constituenda ac definienda no- „stro iudicio paruimus. Et quoniam epitomen conficiebamus: adhuc alia quaedam omi- „simus, quum praesertim inuolutiora essent, de quibus suo loco. Ter, quater libro pri- „mo ad supplementum, pauxillum verborum ex Gregora et Laonico adspersimus. Atque „hic te, lector, monitum volo, ad ea, quae libro iam nominato traduntur, vberius co- „gnoscenda, lectionem Gregorae, nec huius tantum, sed et Ioannis Cantacuzeni, supe- „riore anno a nobis in latinum conuersi, multaque aliter, quam ille narrantis magnopere „[?] profuturam." Haec Pontanus, qui pag. 304. notis suis graece inseruit omissum in versione siue epitome sua *Andronici* iunioris, imperatoris, pro Monembasiotis diploma siue bullam, et pag. 309. *Bessarionis*, cardinalis, *epistolam*, quam ad paedagogum filiorum Thomae Palaeologi, Anconam ille misit, et *Meursius* deinde graece ac latine subiunxit Hesychii illustris opusculis Lugd. Bat. 1613. 8. vulgatis, vt dixi supra [vol. VII. p. 545.] Denique pag. 317. et 325. graece et latine Pontanus addidit *Georgii Trapezuntii* epistolam ad Ioan-

Ioannem Palaeologum, qua eum inuitat vt triremibus, ab Eugenio IV. missis, imperator in Italiam ad synodum nauiget.

De Phranzae opere, quod MS. graece fuit etiam in bibl. regia Scoriacensi, atque in Ambrosiana Mediolanensi, quemadmodum et Barberina hodie adseruatur [y]), ita statuunt eruditi [z]), vt obsidionem et expugnationem CPoleos adcuratissime ab eo descriptam esse nemo dubitet, alioqui multa, paruin ad rem facientia, parumque adcurate ab eo tradita esse conquesti sint multi. Nicephorum Gregoram ab eo, etiam vbi errat, exscribi, notat *Allatius* ad Acropolitam pag. 220. 264. 270. confundere omnia ac mutilare pro libidine pag. 250. Idem oscitantiam eius reprehendit libro de consensu vtriusque ecclesiae p. 776. Ex Acropolita prooemium, et quae ab vrbe, a Latinis direpta, ad ipsam, a Graecis recuperatam, narrat, per summas transscripsisse, notat p. 426. de Georgiis.

Graece loca e commentariis Phranzae historicis producit *Allatius* in eodem opere de consensu p. 4. et alibi, neque aliunde hausit, quae graeca Phranzae laudat *Cangius* in Glossario graeco. Notandum autem est, Allatium habuisse opus diuersum ab eo, quod in epitomen contractum latine Pontanus edidit. Ita enim ille diatriba de Gregoriis, loco laudato: *Seruatur penes me eiusdem Phranzae Chronicon, diuersum omnino ab edito. Incipit ab a. 1402. finit. in annum 1417. nescio an ab ipso auctore, ne prolixitate operis lectorem fatigaret, in compendium post primum Chronicon concinnatum, an prius etiam, quam prolixum ederet, veluti memoriae fulcrum, et materiae argumentum praeparatum fuerit. Quicquid tamen sit, eloquio barbarum, et loquutione e triuio petita, habet in se multa, quae aliunde non occurrent, et distincte omnia prosequitur: in eo tamen minime laudandum, quod minutissima quaeque et nullius dignationis commemoret, satis [?] in angustiis domesticis enarrandis curiosus et loquens. Sic exorditur:* οἶκτρος Γεώργιος Φρανζῆς καὶ Γρηγόριος τάχα μοναχὸς ταῦτα ἔγραψεν ὑπὲρ τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν καί τινων μερικῶν γεγονότων ἐν τῷ τῆς ἀθλίας ζωῆς αὐτοῦ χρόνῳ ἀπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ γεννήσεως αυα. ἔτει. *Principium:* καλὸν ἦν μοι ἢ οὐκ ἐγεννήθην, ἢ παιδίον ἀποθανεῖν. *Contuli cum MS. codice Neapolitano Bibliothecae SS. apostolorum Clericorum Regularium. Et vt coniicio adseruatur quoque Scorinci in bibl. regia.* Γεωργίου τοῦ Φραντζῆ περί τινων γεγονότων ἐν τῷ κατ᾽ αὐτὸν χρόνῳ. Idem *Allatius* contra Creyghtonum p. 117. vocat ἔκφρασιν compendiosam Phranzae, et MS. apud se esse testatur.

In editione Pontani III. 29. pag. 219. testatur Phranzes, se, antequam habitum monasticum induceret, *Confessionem fidei* edidisse, atque in *expositione symboli* ostendisse, vnde a SS. patribus illud fuerit compositum. Illam confessionem, siue expositionem, vtrum

 a Si-

y) Codex *Monachiensis* est, teste Altero, perquam vitiose scriptus. Praeter ea adhuc exstant Phranzae codd. in bibl. *Neapolitana* Augustin. S. Ioan. ad Carbonar. (*v.* supra, vol. V. pag. 799.) et in reg. *Taurin.* in cod. CII. et CCXLVI. v. cat. codd. gr. Taur. pag. 215. et p. 566. quorum posterior conspirat cum eo, quem Allatius habuit, et diuersum esse ab eo chronico, quod Pontanus in epitomen redactum latine edidit, testatus est loco, ab Fabricio postea memorato. *Harl.*

z) Vide *Hanckium*, de scriptoribus hist. Byz. pag. 667. seq.

a Simeone aa) Theſſalonicenſi mutuatus Phranzes ſit, Allatius addubitat: ceterum Pontanus in verſione ſua hiſtoriae, cui ab auctore inſerta fuerat, eandem vt alia multa reſcidit. *Fabr.* Editum eſt ex cod Monachienſi, graece, in vſum Graecorum, a cel. *Altero,* Prof. gr. litt. in vniuerſitate Vindobonenſi, et ſic inſcriptum:

Χρονικον Γεωργιυ Φραντζη τυ πρωτοβεςιαριυ εἰς τεσσαρα βιβλια διαιρεθεν· Νυν πρωτον ἐκδοθεν ἐπιμελειᾳ Φραγκισκυ Καρολυ Αλτερ, διδασκαλυ της Ἑλληνικης διαλεκτυ. Δαπανῃ δε καὶ γραμμασι των Μαρκιδων Πυλιυ. Ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐςριας. παρα Μαρκιδ Πυλίυ. αψης. 1796. fol. In prooemio, graece ſcripto, diſſerit doct. *Alter.* de Phranza, eius chronico atque codd. de Pontano, de Bianconio, qui ante Alterum editurus erat id chronicon, de cod. Bauarico, et de iis, quae ſubiecit, opuſculis, horumque auctoribus atque codicibus. Poſtquam pauca dederat Pachomii cuiusdam ſcholia — ad Phrantzae libros II., e cod. Bauar. deſcriptos, tum ſynopſin Phrantzae librorum capitumque et indicem locorum S. S., a Phrantza citatorum, tabulamque correctionum, ab ipſo factarum, confecerat: addidit 1) p. 139 — 149. *ἔκθεσιν τῆς ὁμολογίας τῆς πίςεως τῶν Λατίνων,* ſcriptam et miſſam a *Gregorio,* pontifice romano, ad Germanum, patriarcham CPolitanum, et *Germani* reſponſionem, ex cod. Vindobon. theol. Lambec. LXIV. et Neſſel. CLXVIII. 2) p. 149. *Nili,* patriarchae CPolit. epiſtolam ad Vrbanum, pontif. rom. primum editam e cod. Vindob. hiſtor. apud Neſſelium XLVIII. 3) Athanaſii ſymbolum pag. 149. de quo plura diſſerit in praeſ. p. 13. ſq. ex cod. Vindob. theol. Neſſel. CCXLV. 4) ſymbola SS. apoſtolorum, Nicaenum et CPolitanum ex cod. caeſar. theol. Neſſel. CXC. 5) *ἱςορίαν πολιτικὴν Κωνςαντινυπόλεως,* recuſam ex Martini Cruſii Turco-graecia, Baſil. 1584. fol. conf. Ien. A. L. Z. a. 1797. nr. 57. et ipſum Alter. in indice ſuorum ſcriptorum, ſubiecto eius libro: Veber Georgianiſche Litteratur. Vindob. 1798. 8. p. 203 — 213. Idem p. 71. ac 203. et 209. ſpem facit ſecundae edit. cui adiecturus eſt verſionem latinam, pluribus lectoribus neceſſariam, ac gloſſarium graecitatis Phrantzeae cum aliis ineditis, ad hiſtoriam Byzantinam ſpectantibus. — In vet. ed. ſequebantur duo § § de *Geneſio* et de *caerimoniali Conſtantini Porphyrogeneti.* Sed de illis iam ſupra loco commodiore, de Geneſio vol. VII. p. 530. ſqq. egimus. *Banduri* quoque conſpect. Opp. Nicephori ſuperiori vol. iam inſeruimus. *Harl.*

Scriptores alii, ad hiſtoriam Byz. facientes, inediti.

Supplementum hiſtoriae Byzantinae ex MSS. bibliothecae Vindobonenſis concinnandum vna cum noua editione Codini promiſit *Lambecius* pluribus locis commentariorum ſuorum

aa) *Simeonis Theſſ.* duplex ſcriptum in Symbolum memorat *Allatius* de Simeonibus pag. 194. quae ambo in Vaticana et Bodleiana bibliothecis continentur MSS. Vnum eſt, *ἑρμηνεία συνοπτικὴ κατὰ δύναμιν εἰς τὸ τῆς ὀρθοδόξυ καὶ ἀμωμήτυ ἡμῶν πίστεως τῶν χριστιανῶν θεῖον καὶ ἱερὸν σύμβολον.* Incipit: *περὶ τῦ ἱερωτάτυ συμβόλυ τῆς ἀληθῦς καὶ μόνης τῶν χριστιανῶν ἡμῶν πίστεως.* Alterum: *ἔκθεσις ἀναγκαιοτάτη περὶ τῶν τῦ ἱερῦ συμβόλυ ῥήσεων, ὅθεν συνελέγησαν, καὶ κατὰ τίνων αὐταὶ συγκείμεναί εἰσιν.* *Expoſitio perquam neceſſaria ſententiarum ſacri ſymboli, vnde collectae ſunt, et adverſus quos dictatae.* Incipit: *Καλὸν ἐκθέσθαι καὶ ὅθεν τὸ ἱερώτατον παρὰ τῶν θείων πατέρων συνετέθη Σύμβολον.* Citat *Allatius* pag. 160. de purgatorio. [Conf. infra vol. X. p. 526. ſqq. et XIV. p. 49. ſqq.]

ſuorum de illa bibl. vt tom. I. p. 132. [268. Koll.] tom III. pag. 56. [147. 323. ibique v. Kollar.]

Idem tom. I. pag. 147. ſqq. [p. 265. ſqq. ed. Kollar.] ſpecimen exhibet hallucinationum et mendarum, occurrentium in catalogo bibliothecarum CPolitanarum, [P] quem *Antonius Verderius* bb) edidit, monetque, *Poſſeuinum*, quae ad calcem Adparatus ſacri ex Verderio excerpſit, errores illos neûtiquam emendaſſe, ac ſimul pollicetur, ex MS. codice bibl. Vindob. hiſtorico XLIX. ſe catalogum illum longe emendatius editurum eſſe graece et latine, intelligens, ni fallor, codicem hiſtoricum XCVIII. ordinis Neſſeliani cc), in quo poſt anonymi miſcellaneas antiquitates CPolitanas, MSti exſtant catalogi graeci librorum *Conſtantini Varini*, *Antonii Cantacuzeni*, *Iacobi Marmorotae*, *Ioannis Suzi*, *et Manuelis Eugenici*.

De *Georgii Piſidae* et *Theodoſii*, diaconi, ſcriptis [olim] ineditis, huc facientibus, dixi ſupra [vol. VII. p. 472. et pag. 533. de edit. *Piſidae* ac *Theodoſii* romana.] De *Leonis, diaconi, et Mich. Pſelli* pag. 352. quemadmodum et de chronicis ineditis *Ioannis Siculi*, *Georgii Acropolitae*, *Simeonis Logothetae*, *Simeonis Sethi*, *Theodoſii Melitini*, *Georgiique Cfhumni*, et *Ephraemi*, [vol. VII. p. 470. ſq.]. *Michaelis Attaliatae* Chronicon MS. ſiue hiſtoriam a Mich. Balbo vsque ad Michaelem Ducam Parapinacium, quod fuit in bibl. Scoriacenſi, memorat *Labbeus* in Protreptico pag. 46. Idem p. 42. ex Poſſeuinianis catalogis MSS. meminit *Georgii Gemiſti Plethonis*, Byzantii, dd) epitomes hiſtoriarum Sicularum, et hiſtoriae *Georgii*, monachi, *Lecapeni*.

Scriptores

bb) Ad calcem ſupplementi bibl. Geſnerianae ſubiunxit Verderius *bibliothecam CPolitanam, qua antiquitates eiusdem vrbis et permulti libri MSS., in hac tunc exſtantes, recenſentur.* Lugd. 1585. fol.

cc) Vide *Neſſelii* catalogum MSS. Vindob. parte V. p. 151.

dd) Huius *Georgii Gemiſti* orationes duae, quarum altera de rebus Peloponneſiacis conſtituendis ad Manuelem Palaeologum, imp., altera ſuaſoria ad Theodorum Deſpotam, de eodem argumento, editae graece et latine cum verſione *Guil. Canteri*. Antwerp. 1575. fol. ad calcem Eclogarum Stobaei, plane diuerſae ſunt a duobus libris eiusdem *Gemiſti* de rebus Peloponneſiacis geſtis olim poſt pugnam Mantineam. Hi graece viderunt lucem vna cum Xenophonte Venet. 1503. fol. apud Aldum, et ad calcem Herodoti. Baſil. [1541. fol. v. ſupra, vol. II. pag. 359. et] 1557. fol. Latine vertit praeter M. *Antonium Antimachum*, Baſil. 1540. 4. *Zacharias Orthus*, profeſſor Gryphiswaldenſis, Roſtoch. 1575. 8. *Fabr.* Vide omnino Reimanni bibl. acroam. p. 58. 531. 697. *Heum.* – De *Gemiſto Plethone*, Byzantino, grammatico, hiſtorico et philoſopho Platonico, qui floruit circ. a. Ch. 1440. plura leges infra vol. X. pag. 759. ſqq. in *Allatii* libro de *Georgiis*, tum in *Oudini* comm. de SS. eccl. III. pag. 2348. in *Hambergeri* Z. N. tom. IV. p. 712. ſqq. in *Saxii* Onom. II. p. 423. ſq. vbi plures V. D. laudantur, et in mea Introd. in hiſt. L. Gr. II. part. I. pag. 548. ſqq. Hic tantum de nonnullis eius opuſculis, maxime de eius libello de rebus Peloponneſiacis etc. quaedam adnotabo. Nouiſſima eaque commoda editio eſt: *Γεωργίε Γεμίςε τῦ καὶ Πλήθωνος ἑλληνικῶν βιβλία Β. Georgii Gemiſti Plethonis* de iis, quae poſt pugnam Mantineenſem apud Graecos geſta ſunt, libri II. Nunc primum ſeorſim editi et notis illuſtrati ab *Henrico Godofredo Reichardo*, A. M. ſcholae prou. Grimmenſis collega IV. Lipſiae. 1770. 8. conf. *Klotzii* acta litterar. vol. VI. part. III. nr. 3.

pag

Scriptores historiae Byz. deperditi.

Ammonii, poetae graeci carmen heroicum de Gaina Gotho, tyranno, per Arcadium oppresso, quod Theodosio iuniori a. C. 438. recitans vehementer placuit, vt ex *Socratis* VI. 6. hist.

pag. 302. sqq. et nou. acta erud. 1770. m. Mart. p. 102. sqq. *Reichard.* in praef. valde culpat *M. Antonii Antimachi* versionem latinam, eamque demonstrat exemplis adlatis, si cum graeco textu conferatur, valde negligenter esse factam, interdum vix latinam, et Antimachum vel ignarissimum graecae linguae fuisse, vel negligentissimum in interpretando. *Antimachi* autem liber inscriptus est: *Georgii Gemisti Pl. de gestis Graecorum post pugnam ad Mantineam per capita tractatio, duobus libris explicata, M. Antonio Antimacho interprete.* Ad haec *Dionysii Halicarnassei* praecepta de oratione panegyrica, de oratione nuptiali, de oratione natalitia, de epithalamiis. *Demetrii Phalerei* praecepta de membris et incisis, de periodis, de componendis epistolis, de characteribus dicendi. *Polyaeni* de re militari praefatio, eodem interprete. *M. Antonii Antimachi* de laudibus graecar. litterar. oratio. Omnia nunc primum in lucem edita. Basileae ap. Ro. Winter. 1540. 8. — Idem *Reichard* in praef. tradit, auctore *Langleto du Fresnoy* Einleitung zur Erlernung der Historie p. 368. et 374. ed. germ. 1752. 8. *Saliatum* quemdam, Francogallum, Gemisti Plethonis Ἑλληνικὰ in linguam gallicam vertisse, eaque versioni suae Herodoteae historiae adiunctam edidisse. Idem notat errorem Langleti du Fresnoy, perperam indicantis, illos Gemisti libros legendos esse ad explendam lacunam Diodori Siculi, *cuius libri XIV. et XV. in quibus istius temporis res narrarit, deperditi sint.* Et tamen adhuc supersunt illi Diodori Sic. libri. — Sequitur, vt de codd. MSSt. illius potissimum opusculi quaedam adhuc adnotemus. Sunt vero *Vindobonae* in bibl. caesareae cod. LXXXII. 1) Excerptum de Assyriorum et Medorum regibus ex Diodori Siculi historiis (tom. I. p. 113. v. 27 — 148. v. 17. ed. Wesselingii, quem ibi consules.) 2) eiusdem ex Diodori Siculi et Plutarchi opp. narratio rerum gestarum post pugnam Epaminondae ad Mantinaeam. 3) Eiusdem excerpta quaedam ex Diod. Sic. (II. p. 92. ed. Wessel.) 4) eiusdem excerpta ex Appiani Alex. historiarum rom. libro de bellis Syriacis, de Macedonicis Syriae regibus. Eiusdem excerpta ex Cl. Aeliani de proprietate animalium. — In cod. LXXXVII. sunt plura *Gemisti* excerpta ex Diodoro Siculo, Arriano de expeditione Alexandri M. ex Xenophonte, Polybio, Strabone, Zonara, Procopio. Duos illos codd. vberrime recensuit *Kollarius* in supplem. ad Lambecii comment. pag. 498. sqq. et p. 551 — 561. Idem pag. 477. multus fuit de cod. LXV. in quo, nr. 9. exstat *Gemisti* adloquutio ad imp. Manuel. Palaeologum. — Add. *Lambec.* I. pag. 241. sq. vbi de cod. caesar. qui continet *Gemisti Plethonis*, de rebus Peloponnesiacis post pugnam Mantinaeam et alia eiusdem excerpta, a Kollario in superiore cod. LXXXII. reperta, agit corrigitque Frisii ac Posseuini errores, in narratione de illo codice commissos. — *Gemisti* excerpta ex Diodoro Sic. de Assyriorum et Medorum regno et ex Appiani libro de macedonicis Syriae regibus, in cod. caesareo LIII. nr. 2. et 3. (*Lambec.* comm. VII. p. 210. sq.) — De cod. *Monach.* Bauar. CLXXXIII. qui continet *Gemisti* excerpta ex Appiano et Strabone, et capita quaedam musica, non, vti Montfauc. in Bibl. bibl. MSSt. falso scripserat, eius Ἑλληνικὰ, v. cat. codd. Bauar. gr. p. 71. sq. inprimis Reichard. in praef. — *Augustae Vindel.* sunt in codd. II. varia *Plethonis* opuscula, teste *Reisero* in cat. pag. 85. et 90. — *Parisiis* in bibl. publ. sunt plures codd. qui *Georgii Gemisti* opp. contineant. (v. catal. codd. II. ind. p. XIII.) Huc pertinent codd. MDCCXXXIX. et MMLXXX. in quibus exstat eius narratio rerum, post proelium ad Mantineam gestarum. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. CCCLXXIX. *Gemisti* excerpta ex Diodoro Siculo aliisque: inscriptio est: Γεωργίε — ἐκ τῶν Διοδώρε καὶ Πλετάρχε, περὶ τῶν μετὰ τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην ἐν κεφαλαίοις διάληψις. — *Gemisti* varia in cod. DXIX. in his, de rebus Peloponnesiacis constituendis. (cat. codd. gr. Marc. pag. 181. 197. et 278. et conf. *Villoison.* anecd. gr. II. pag. 244.) — *Florentiae* in bibl. Laur. Medic. cod. XVIII. varia *Plethonis* opuscula, in his nr. 9. et 10. orat. ad imp. Emman. Palaeol.

hist. narrat Tripartita [?] X. 6. et *Nicephorus Callistus* XIII. 6. Ex illo poemate videntur repetita, quae adfert Etymologici magni scriptor in Μίμαντες [v. supra, vol. V. p. 722. nr. 9.]

Bemarchius, Caesareensis Cappadox, sophista, cuius praeter orationes et declamationes varias, etiam libros X. de rebus gestis Constantini magni Suidas memorat in Βημάρχιος. Constantini tempore vixisse, neutiquam constat. Huius, an alius *Bemarchii* Paraphrasis in quatuor euangelia occurrit in catalogo quodam MSS. apud Lambecium lib. I. p. 150. [p. 274. C. ed. Kollar.]

Callistus, Iuliani τῦ παραβάτυ in Persica expeditione comes, de eius rebus poema heroicum composuit teste *Nicephoro Callisto* lib. X. hist. cap. 34.

Candidi Isauri historia, de qua supra, [vol. VII. p. 543.]

Capito Lycius, graece vertit, Suida teste, Eutropii historiam, quae in Iouiniani obitu desinit libris X. [add. Eudoc. violar. p. 267.] De illa versione, quae intercidit, quemadmodum et de altera, quae exstat, *Paeanii*, dixi in bibliotheca latina lib. III. cap. 6. vbi de Eutropio latino scriptore. *Fabr.* Plura v. in *Lambecii* comm. VIII. pag. 145. et in cl. *Tzschuckii* diss. de Eutropio, cap. IX. p. LXVI. sqq. praemissa eius editioni Eutropii. *Harl.*

Constantinum imperatori, nescio cui, ab epistolis, Eutychianum, protosecretarium et grammaticum imperatoris, Eleusium, diaconum et philosophum, Troilumque, rhetorem inter historicos Byzantinos laudat *Codinus* in originibus CPol. p. 17.

Demetrius, Cyzicenus, laudatus a Scylitze et Cedreno, supra [vol. VII. p. 724. sq.]

Dexippi historia, de qua supra, [vol. VII. p. 535. sq.]

Eudocia, heroico nomine descripsit victorias, per Romanos reportatas a Persis. Vide *Socratem* VII. 21. hist. *Fabr.* Conf. *Olearii* diss. de poetriis graecis §. XXXII. adiunctam I. Christi. Wolfii edit. poetriarum octo, p. 158. *Harl.*

Eunapii historia, de qua supra, [vol. VII. p. 536. sqq.]

Eusebius, scholasticus, scripsit bellum, quo Arcadius, imp., Gainam, Gothum, vicit. Vide *Nicephorum Callistum* XIII. 6.

Euty-

Palaeol. de rebus peloponnesiacis, et or. suasoria ad despotam Theodorum de Peloponneso. prior orat. est quoque in cod. XXIV. nr. 6. plut. 80. Diuersa ab hac orat. est einsdem epist. ad Man. Palaeolog. de rebus Peloponnesiacis, praecipue de isthmo in cod. XXXIII. nr. 6. (etiam in cod. caesar. teste *Nesselio*, in cat. part. IV. p. 43. §. IV. v. *Baudin*, cat. codd. gr. Laur. II. p. 318. 385. et III. p. 215. — *Matriti* in bibl. reg. cod. X. fol. 76. *Gem. Pleth.* summarium rerum, post pugnam ad Mantin. gestarum, et fol. 86. ex Diodoro adnotatt. quae *Iriarte* in cat. codd. gr. p. 28. esse videntur superioris summarii continuatio siue adpendix. — In Britannia (secundum catal. codd. Angliae etc.) in bibl. *Bodlei.* seruantur *Gem. Plethonis* opusc. msta. Hic tantum memorabo eius chronographiam, nr. 3036. — in tom. II. inter codd. *Voss.* nr. MMCCLX. *Gem.* epitomen historiar. Diodori Sic. — et nr. MMCCLXXXV. excerpta ex Gem. geographicis. In catal. autem bibl. *Leidens.* pag. 392. nr. 17. inter codd. *Voss.* citatur *Gemistus* de rebus Peloponnesi. — pag. 399. nr. 73. *Gem.* epitome historiarum de Assyriis et Medis ex Diodoro Siculo, et nr. 5. in 8. fragm. geograph. correctum per D. Georgium Gemistum. *Harl.*

Eutychianus, a Codino laudatus. Vide paullo ante in Constantino. Videtur vtique idem esse Floridus Eutychianus, primarius imperatorum scriba, quem ab virtute et eruditione laudat, et a quo ad scribendam historiam excitatum se scribit Agathias in prooemio. Valde enim falluntur, qui omnes illos, a Codino ibi et auctore originum CPol. memoratos, Constantini M. aetate vixisse opinantur.

Heliconius, Byzantius, sophista, cuius Chronicon ab Adamo, ad Theodosium magnum Suidas memorat.

[?] *Hermolaus*, grammaticus, Βυζαντικὰ sua laudat in epitome Stephani ἐθνικῶν in Γότθοι.

Hesychii, illustris, Historia, de qua supra [vol. VII. p. 544. sq.]

Ioannes Antiochenus, cuius historiam laudat ciuis eius et cognatus, *Euagrius*, lib. V. hist. cap. vlt. Adde III. 10. 28.

Ioannis Lydi, monachi, inter historicos meminit Scylitzes.

Leonis, Byz. antiqui scriptoris, sub Philippo, Alexandri M. parente, clari, libros VII. de rebus veteris Byzantii Suidas memorat.

Malchi, Philadelphiensis, historia de qua supra, [vol. VII. p. 540.]

Manuel, Byzantius, inter historiarum scriptores a Io. Scylitze et Cedreno laudatus. Supra [vol. VII. p. 724. sq.] Labbeo videtur idem cum Manuele Protospathario, qui magistri Ioannis Curcuae res octo libris fuit complexus, teste *Cedreno* p. 630.

Nicephorus, Phryx et diaconus, quem iidem Cedrenus ac Scylitzes memorant.

Nonnosi historia, de qua supra, [vol. VII. p. 543. sq.]

Olympiodori historia, de qua supra, [vol. VII. p. 541. sq.]

Petri, patricii, historia, de qua supra, [VII. p. 538. sq.]

Praxagorae, Atheniensis, ethnici scriptoris, libri duo de rebus Constantini M. quorum argumentum habet *Photius* cod. LXII.

Prisci historia, de qua supra [vol. VII. p. 539. sq.]

Sergii, confessoris, historia, de rebus gestis imperatorum iconomachorum, Constantini Copronymi et Michaelis, laudata *Photio* cod. LXVII.

Teucri, Cyziceni, de Byzantio liber, Suidae memoratus in Τεῦκρος.

Thalassius, citatus ab eodem Suida in Θεόφιλος.

Theodorus Sebastenus, et alius, *Sidae episcopus*, laudati a Ioanne Scylitza et Georgio Cedreno, quorum verba adscripsi [vol. VII. p. 724. sq.]

Theophanis, Byzantii, historia, de qua supra, [VII. p. 543.]

Traianus, patricius χριστιανικώτατος et ὀρθοδοξότατος sub Iustiniano Rhinotmeto clarus, cuius chronicon σύντομον laudat Suidas, et ante Suidam citat Theophanes in rebus Gratiani et ex eo Anastasius bibl. in historia eccles.

Troili,

Troili, sophistae CPolitani, epistolarum libri VII., ab eodem Suida laudati, non pauca historica, ad res Byzantinas spectantia, continuisse videntur. Confer *Labbei* protrepticum pag. 53. [v. supra, vol. VI. p. 76. et p. 140. *Harl.*]

[?] XXII. FRANCISCVS COMBEFISIVS ee) ad calcem Allatii de Simeonum scriptis, Paris. 1664. 4. edidit *originum rerumque CPolitanarum*, variis auctoribus, *manipulum*, in quo continentur:

1) *Παραστάσεις σύντομοι χρονικαί*, de monimentis, spectaculis et aedificiis CPolitanis eorumque conditoribus *breues demonstrationes chronologicae, incerto auctore,* pag. 1 — 39. Graece primum editae e codice regio a Lambecio, ad calcem Codini, cum notis, vt dixi supra, [vol. VII. p. 799.] sed a Combefisio recensitae, et versione atque animaduersionibus illustratae. In his quum Lambecius quandoque reprehendatur, id aegerrime ferens ille passim ff) in Combefisium est inuectus, pollicitusque nouam huius scripti editionem, in qua notas Combefisii confutare voluit. Sed illa numquam vidit lucem, et iniuriam Combefisio facit Lambecius, quod eius manipulum subinde vocat plagiariam farraginem, eam nempe ob caussam, quod illi inseruit [?] quaedam monumenta iam ante a Lambecio vulgata, quum tamen iterum iterumque testetur, se ea ex Lambecio repetere, et quae graece tantum ille dedit, Combefisius versione ac notis illustrata exponat lectori.

2) *Constantini Porphyrogeniti,* imp. CPolitani, *διήγησις ἀπὸ διαφόρων ἀθροισθεῖσα ἱστοριῶν περὶ τῆς πρὸς Αὔγαρον ἀποσταλείσης ἀχειροποιήτου θείας εἰκόνος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ ὡς ἐξ Ἐδέσσης μετεκομίσθη πρὸς τὴν πανευδαίμονα ταύτην καὶ βασιλίδα τῶν πόλεων Κωνσταντινούπολιν.* *Narratio de imagine Christi Edessena* p. 75 — 101. Vide,

L 2

quae

ee) Obiit *Combefisius*, Congregationis S. Ludovici ord. Praedicatorum monachus, Parisiis a. 1679. 23. Iun. aetat. 74. Vir praeclare meritus de antiquitate ecclesiastica, nec minus de CPolitana, vt tot eius scripta testantur. Ab eius enim industria habemus 1) Bibliothecam concionatoriam veterum patrum. Paris. 1662. fol. VIII. volum. 2) Auctarium nouum bibliothecae patrum, Paris. 1648. fol. 2. Vol. quorum posterius praefixam habet historiam Monothelitarum. 3) Auctarium nouissimum. ibid. 1672. fol. 2. Voll. 4) Amphilochium, Methodium et Andream Cretensem, Paris. 1644. fol. 5. S. Maximi opera ibid. 1675. fol. 2. Voll. 6) S. Chrysostomi Homiliam de morali politia et in praecursoris decollationem ac peccatricem, cum vindiciis et emendationibus scholiorum S. Maximi ad Dionysium. ibid. 1645. 4. 7) S. Chrysostomi librum de educandis liberis, et alios quinque tractatus varios: Seuerianum, Gabalorum episc. de S. Cruce, Basilium Seleuciensem de S. Stephano eiusque reliquiis, Zachariae, Hierosol. episcopi, epistolam, ad suae plebis reliquias e Perside, et incerti de eadem captiuitate, vrbisque excidio. Paris. 1656. 8. 8) Ecclesiastem graecum siue sermones et tractatus Basilii magni et Basilii Seleuciensis. ibid. 1674. 4. 9) Basilium Magnum, ex integro recensitum, siue varias lect. castigationes, notas et supplementa in Basilii M. opera. ibid. 1679. 8. 10) Theodoti, Ancyrani, de fide concilii Nicaeni, et Germani, patriarchae CPol., in dormitionem B. Mariae Virginis. Paris. 1675. 8. 11) Illustrium Christi martyrum lectos triumphos, vetustis Graecorum monumentis consignatos. ibid. 1660. 8. 12) Notas in Theophanis chronicon, de quo supra [vol. VII. pag. 460.] et 13) scriptores post Theophanem, de quibus [supra, vol. VII. pag. 680. sqq.]

ff) *Lambecius* lib. III. [vol. III. p. 324. vbi Kollar. notat Lambecium.] lib. IV. p. 71. [p. 169. Koll.] lib. VIII. p. 462. [p. 478. vbi v. Kollar. quem etiam conf. ad vol. VIII. p. 256. et 257.] etc.

quae de hoc ſcripto notaui ſupra p. 490. [vet. ed. in hac autem edit. ſupra in h. vol. init.] et *Lambecium* VIII. p. 335. *) vbi loca quaedam eius illuſtrat. De imagine vero Edeſſena Chriſti, CPolin adlata, mentio apud continuatorem Theophanis in Romano, imp. p. 268.

3) Ἐπιςολὴ πρὸς τὸν Βασιλέα Θεόφιλον περὶ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων, orientalium patriarcharum *Chriſtophori* gg) Alexandrini, *Iobi* Antiocheni, et *Baſilii* Hieroſol. aliorumque MCDLV. epiſcoporum ac clericorum *epiſtola ſynodica*, (Ioanni Damaſceno perperam tributa in codice Mazariniano,) *ad Theophilum, imp., de SS. imaginibus* p. 110-145. Meminit huius epiſtolae Conſtantinus Porphyrogenitus in iam memorata narratione de imagine Edeſſena p. 90. (ſed male ibi Iobus vocatur Alexandrinus et Chriſtophorus, Antiochenus,) et auctor MS. narrationis de imagine B. Virginis apud Lambecium VIII. p. 334. Exſtat MS. in codice Barocciano 148. Dedit et graece ac latine Michael le Quien in Damaſceno ſuo tom. I. p. 629.

4) *Nicephori*, patriarchae CPol. πρὸς Λέοντα Βασιλέα τὸν Ἀρμένιον περὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων, *Diſputatio cum Leone Armenio, imperatore, de SS. imaginibus*, p. 159-178. ex eius vita, ſcripta per Theodorum Graptum, et MS. in bibl. Sorbonica. Confer ſupra, [vol. VII. p. 606. ſqq.]

5) *De angelorum imaginibus* locus pag. 178 — 182. ex eiusdem Nicephori antirrhetico ſecundo cap. 7. Vide ſupra, [vol. VII. p. 604. et 618.]

6) *Theodori Grapti*, confeſſoris imaginum, Vita incerto auctore p. 191 — 213. ex codice regio. Incipit: τῶν ὑπὲρ Χριςοῦ τὴν ἄθλησιν ἑλομένων. Latine pridem ediderat Lippomannus, et ex eo Surius 26. Dec. Confer, quae de hoc *Theodoro Allatius* contra Creygthonum p. 707. ſeq. adferens inter alia locum ex eiusdem epiſtola ad Ioannem, Cyzici epiſcopum.

7) Ex libro eiusdem *Theodori Grapti*, ὑπὲρ τῆς ἀμωμήτου τῶν χριςιανῶν πίςεως, *de inculpata Chriſtianorum fide*. p. 221. ſeq. cum latina [?] verſione Ioannis Baptiſtae Rouſſel, Ord. Praed. Seruatus hic Theodori Grapti locus a Nicephoro, patriarcha CPol., in cuius antirrhetico ſecundo cap. 3. legitur, vt ſupra notatum eſt. [vol. VII. p. 604.]

8) *Theophanis Grapti Canon, ſiue Hymnus in fratrem Theodorum Graptum* pag. 224. — 230. ex Graecorum Menaeis 27. Dec.

9) *Germani*, patriarchae CPol., oratio in Encaenia templi S. Deiparae inque ſanctas faſcias domini noſtri Ieſu Chriſti, et in venerationem Zonae eiusdem S. Deiparae p. 232 — 241. Incipit: Δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ. Latine vulgauerat *Lippomannus* tom. VI. et Surius ad 31. Auguſt. [v. infra, vol. X. p. 209.]

10) *Ano-*

*) Pag. 410 ſqq. ed. Kollar. cuius not. pag. 417. conf. et pag. 417. ſqq. Lambec. et Koll. de anonymi cuiusdam additamento ad illius orationem. *Harl.*

gg) Huius Chriſtophori, Alexandrini, Paraeneſin aſceticam et parabolicam de vita humana MS. graece in bibl. Vindob. memorat Lambecius VIII. pag. 564.

10) *Anonymi* διήγησις περὶ τῆς οἰκοδομῆς τȣ̃ ναȣ̃ τῆς μεγάλης τȣ̃ Θεȣ̃ Ἐκκλησίας, τῆς ἐπονομαζομένης ἁγίας Σοφίας, Narratio de ſtructura templi magni Dei eccleſiae S. Sophiae pag. 243 — 264. ex MS. Raphaelis du Freſne. De codice MS. Vindobonenſi, ex quo haec narratio longe emendatior edi poteſt, videndus *Lambecius* VIII. pag. 462. ſeq. [pag. 969. ſqq. ed. Kollar.] vbi inſignia huius rei ſpecimina.

11) *Procopii, Caeſarienſis,* de eodem templo locus pag. 283 — 291. ex libro primo de aedificiis Iuſtiniani, de quo opere Procopiano dixi ſupra [vol. VII. p. 559. ſq.] quemadmodum de aliis ſcriptoribus, qui magnum illud templum CPolitanum deſcripſerunt, [vol. VII. p. 557.] nongentis quondam ſacerdotibus celebratum ſcribit *Cruſius* in Turco-Graecia pag. 54.

XXIII. FRIDERICVS SYLBVRGIVS [hh]) ex MSS. codicibus Palatinis graece et latine cum notis ſuis anno ante obitum edidit *Saracenica* ſiue *Moametica*, Heidelberg. ex typographia Commelini 1595. 8. in quo volumine occurrunt:

1) Ἔλεγχος σαφὴς τῶν Ἰσμαηλιτῶν καὶ τῆς φλυαρίας τῶν δογμάτων αὐτῶν, *Iſmaelitarum, futiliumque eius ſectae dogmatum perſpicua confutatio*, p. 1. — 34. cum latina verſione *Io. Iacobi Beureri*, profeſſoris graecae linguae in academia Friburgenſi, qui ſine nomine auctoris hoc ſcriptum ad Sylburgium miſit; Sylburgius vero obſeruauit, eſſe titulum XXVIII. Panopliae [ii]) *Euthymii* Zigabeni, circa a. C. 1112. clari κατὰ Σαρακηνῶν, contulitque cum quatuor codicibus [?] MSS. bibl. Palatinae, et cum latina interpretatione *Petri Franciſci Zini*, qui totam Panopliam latine vertit, de qua infra in Euthymio. Iam ſufficiat notaſſe, elenchum hunc Iſmaelitarum ex Sylburgii editione legi etiam in Auctario graecolatino bibliothecae patrum Ducaeano Pariſ. 1624. tom. II. p. 292. et in bibl. patrum edit. Morellianae Pariſ. 1644. 1654. tomo XII. p. 536 — 551.

2) Περὶ τȣ̃ ἀρχηγȣ̃ τῶν Σαρακηνῶν Μωάμεθ, τȣ̃ καὶ Μȣχȣμέτ. *De Saracenorum principe, Maometho*, incerti ſcriptoris, pag. 54 — 73. cum verſione Sylburgii, qui obſeruat, gemina fere legi non modo in Georgio Cedreno p. 346. ſeq. edit. Baſil. ſed etiam in MS. *Ioannis Siculi* Chronico, quod in Michaele, Theophili filio, deſinit [kk]).

3) Τάξις γινομένη ἐπὶ τοῖς ἀπὸ Σαρακηνῶν ἐπιστρέφȣσι πρὸς τὴν καθαρὰν ἀληθῆ πίστιν ἡμῶν τῶν χριστιανῶν. *Ordo, qui obſeruatur ſuper iis, et anathematiſmi ab illis dicendi, qui a Saracenis ad noſtram Chriſtianorum puram veramque fidem ſe conuertunt*, pag. 74 — 91. cum eiusdem Sylburgii verſione. *Catecheſis iſta*, inquit, *Saracenorum, ad Chriſtianam fidem accedentium, e MS. Palatinae bibliothecae libro ſatis vetere deſumta eſt: in quo multae ſunt eiusmodi conſtitutiones ſiue ordinationes ſuper iis, qui ab haereſi aliqua, gentiliſmo, Iudaiſmo et ſimilibus, ad chriſtianam religionem ſe aggregant.* Hoc κατηχητικὸν πυκτίον

hh) De praeclaro hoc viro dixi [libr. III. cap. 5. §. 38. p. 320. in not. vol. III.]

ii) In bibliotheca patrum edit. Lugd. cuius tomo XIX. Panoplia Euthymiana exſtat ex Zini verſione, latine, eſt titulus XXIV. p. 228. ſeq.

kk) Locus aliquis, neſcio, cuius? de Saracenis mutilus eſt in cod. quodam Auguſt. Vindel. teſte Reiſer. in cat. pag. 39. *Harl.*

tatio Corani Moamedici [P] *a* Demetrio Cydonio *in graecum sermonem conuersa, consulto a nobis omissa, quod et recentiora essent, et prolixiora, quam quae enchiridii forma exarari possent.*

XXIV. MARTINI CRVSII pp), qui saeculo XVI. academiam Tubingensem doctrina atque ingenio suo exornauit, atque vt graecae linguae priscae qq) peritissimi, sic graecobarbarae primi rr) in Germania interpretis ac doctoris, *Turco-Graeciae libri octo,* quibus

rani praecipue, prodiit latine Parif. 1511. Hispali 1520. et Venet. 1607. 4. Graeca autem *Demetrii Cydonii* versio cum latina interpretatione Bartholomaei Piceni de Monte Arduo ad Ferdinandum, Arragoniae et Siciliae regem exstat in *Theodori Bibliandri* syntagmate scriptorum anti-Muhamedanorum Basil. 1543. fol. subiuncta christianae fidei exomologesi aduersus Saracenos, incerto auctore, graece et latine. Reuisa Rom. 1606. 8. In codice MS. Caesareo haec est inscriptio libri Richardi: *Ἀνατροπὴ κεφαλαιώδης τοῦ νόμου Μωαμὲθ, ὑπὸ μὲν Ῥικάρδου τινὸς ἐκτεθεῖσα λατινικῶς, ὑπὸ δὲ τοῦ Δημητρίου τοῦ Κυδωνίου ἑρμηνευθεῖσα ἑλληνικῶς.* Vide *Lambecium* lib. I. pag. 145. [p. 265. A. ed. Kollar.] et lib. V. pag. 168. [pag. 332. sq. ed. Kollar.] In Bibliandri editione ita inscribitur: *Ῥικάρδου τοῦ τῷ τάγματι τῶν παρὰ Λατίνοις καλουμένων Πρεδικατόρων καταλεγομένου ἀνασκευὴ τῆς παρὰ τοῦ καταράτου Μαχουμὲθ τοῖς Σαρακηνοῖς τεθείσης νομοθεσίας, μετενεχθεῖσα ἐκ τῆς Ἰταλῆς διαλέκτου εἰς τὴν Ἑλλάδα, διά τινος Δημητρίου.* De *Richardo* illo, siue *Ricoldo*, ordinis Dominicani monacho, qui circa a. C. 1500. floruit, vide *Ambrosii de Altamura* bibliothecam ordinis Praedicator. pag. 86. et 465. seq. De Demetrio Cydonio, qui imp., Ioanni Cantacuzeno, carus fuit medio seculo XIV. et quam plurima scripsit, dictum est volum. X. huius bibl. pag. 585. seq.

pp) Natus a. 1526. 19. Sept. et professor vtriusque linguae ab a. 1559. in academia Tubingensi obiit 25. Febr. a. 1607. aetat. 81. Inter historicos Germaniae magna eius laus ob editos annales Sueuicos Francof. 1595. 1596. fol. II. voll. Turco-Graeciae vero iungenda eiusdem *Crusii* gratulatio ad *Salomonem Schweigerum*, imperatoris rom. ad aulam CPol. legatum, cum descriptione illius peregrinationis. Argentor. 1582. 4. et ad calcem Mich. Neandri explicationis partium orbis terrae Lipf. 1589. 8. nec non *Stephani Gerlachii*, qui Baroni Vngnadio, ad aulam Turcicam a. 1573. legato, a sacris fuit, iter CPolitanum diu post eius fata editum germanice, Francof. 1674. fol.

qq) Quam familiaris fuerit Crusio lingua graeca, docet edita ab eo Witeberg. 1602. fol. quatuor tomis distincta *Corona anni*, siue homiliae, quas ille ex ore theologorum, germanice verba pro concione facientium, graece calamo excepit, atque ita graece et latine edidit. His adde poemata eius graeca, non inuitis musis scripta, et orationes graecas epistolasque, editas Basileae apud Oporin. 1566. 4. itemque alia carmina et prosa graeca, quae libris sex *Germano-Graeciae* complexus est Basil. 1585. fol. Plures etiam Hymnos nostrae ecclesiae germanicos graeca metaphrasi donauit; quae adhuc MS. apud venerandum D. Val. Ernestum Loescherum adseruatur, vna cum prosaria eorundem expositione, siue homiliis hymnodicis, quarum latinam versionem edidit Io. Christophorus Olearius, Arnstad. 1705. 8. Crusius quoque fuit, qui Iacobi Herbrandi compendium theologiae vertit graece, ne dicam de iis, quae ad patriarcham CPol., Ieremiam, missa, et cum amoebaeis illius Ieremiae et theologorum Tubingensium scriptis vtraque lingua edita sunt Witeberg. 1584. fol. Omitto grammaticam Crusii graecam, quam ipse puer olim didici, et narrationem graece scriptam de bello Smalcaldico, editam inter scriptores rerum germanicarum a Marqu. Frehero, tomo tertio pag. 429. Francof. 1611. fol. Commentarium in lib. I. Iliados, Obseruationes ad Heliodori Aethiopica etc.

rr) Crusius ipse de se in Turco-Graecia pag. 185. Πρῶτος, (*absit gloriatio et inuidia*) *introductor barbaro-graecae linguae in nostram Germaniam. Quod si non vbique κατωρθῶσα, veniam mihi*

bus Graecorum flatus sub imperio Turcico in Politia et ecclesia, oeconomia et scholis describitur, excusi sunt Basileae anno 1584. 1594. fol.

[*] *Libro primo*, cui effigies imperatoris CPol., habitu prisco et insignibus imperatoriis ornati, praemittitur, exstat 1) *historia politica CPoleos ab anno Christi* 1391. *ad a.* 1578. puriore stilo graece descripta et ad Crusium missa a *Theodosio Zygomala*, p. 1 — 43. graece et latine cum Crusii versione, et notis a pag. 44 — 68. In his statim sub initium memorat MS. codicem quaestionum grammaticarum *Manuelis Moschopuli*, qui pridem Reuchlini fuit, scriptum ante annum Christi 1392. docetque, eundem esse, qui Basil. 1533. prodierit sub falso nomine *Basilii M.* τȣ̃ μεγάλȣ Βασιλείȣ περὶ Γραμματικῆς γυμνασίας. Laudat etiam pag. 44. 190. 195. *Nicetae Acominati* Choniatae historiam barbarograece MStam in inclytae Augustae Vindelicorum bibliotheca, ex qua praecipua barbaro-graeca Hieron. Wolfius in suas ad Choniatam notas transtulerit. Annae Comnenae sepulcrum, in templo patriarchatus CPoli obuium, describit p. 46. et locum ex eius Alexiade, tunc adhuc inedita, profert aduersus primatum papae romani. Narrat etiam p. 48. se accepisse Damasceni Θησαυρὸν, et p. 53. illum *Damascenum Hypodiaconum et Studitam* adpellat, qui composuit homilias, thesauro illo comprehensas, qui liber in pagorum Graeciae et Thraciae templis, suis dominicis et festis diebus, quibus eius λόγοι inscripti sunt, a sacerdote ad populum legi solet. P. 68. et 210. meminit *barbaro-graeci MS. chronici*, ab exordio mundi ad Michaelem Botaniatam, quod ipsi abstulit Stephanus Gerlachius.

3) *Theodosii Zygomalae* de CPoleos obsidionibus et Turcica expugnatione rebusque hodiernae Graeciae *epistola ad Martinum Crusium*, scripta Byzantii a. 1581. pag. 74 — 98. cum Crusii versione et notis a p. 99. ad 124. in quibus fragmenta aliarum epistolarum graecarum, ad Crusium et Gerlachium missarum, tum ab eodem Theodosio, qui pag. 100. protonotarium se magnae ecclesiae CPol. vocat, tum a Simone Cabasila, et p. 104. epistolam absolutoriam, qua Michael, patriarcha Antiochenus, Theodosium a peccatis absoluit. In calce epistolae huius, quemadmodum et aliarum passim in hoc opere, nomen et titulus scriptoris miris litterarum ductibus more Graecorum recentium obscure indicatus potius, quam expressus cum expositione a Crusio addita legitur. *Fabr.* In libro inscripto: *Dauidis Chytraei* oratio de statu ecclesiarum hoc tempore in Graecia, Asia, Boemia etc. Epistolae CPolitanae et aliae circiter XXX., quibus in hac editione aliquot epistolae graecae ac latinae, Confessio fidei a *Gennadio* patr. Mahometi II. imp. Turc. exhibita, de Russorum et Tartarorum religione ac moribus, et veterum Borussorum sacrificiis et alia accesserunt. Adiuncta item epistola CPolitanae ecclesiae ad Boemos. Francof. ap. her. Andr. Wecheli 1583. 8. varia occurrunt quae ad Mart. Crusium pertinent: 1) pag. 86. sqq. Symeon. Cabasilli, (Κιβάσιλας graece scribitur) epistola ad Crusium de vrbe Athenarum et lingua Graecorum hodierna, gr. et lat. 2) pag. 92. sqq. *Theodosii Zygomalae*, protonotarii

mihi ὡς πρωτοπείρῳ benigne dari peto. Mihi quidem hanc linguam nemini χωρὶς ἀμπελίου αὐτομαθήσαντι diu nullum adiumentum, aut certe exiguum inuenienti, Deus nouit, quanto labore, inuestigatione, ratiocinatione opus fuerit. adde pag. 311.

tonotarii magnae ecclesiae CPolitanae, ep. ad Mart. Crusium de vrbe Athenarum, qualis ea hodie sit, et monte Helicone. 3) pag. 101. sqq. Occasio et progressus commutationis litterarum et scriptorum inter patriarcham CPolitan. et Mart. Crusium et alios Tubingenses, ex epistola Mart. Crusii ad Dau. Chytraeum, a. 1579. 4) pag. 107. sqq. *Ieremiae*, archiepiscopi et oecumen. patriarchae etc. ep. ad Mart. Crusium latine conuersa. 5) *Steph. Gerlachii* II. epp. ad Mart. Crusium de confessione augustana graeca, patriarchae CPolit. exhibita, latine. 6) p. 118. sqq. *Ieremiae*, patriarchae CPolit. epistola ad Martin. Crusium et Theologos, qui de confessione augustana, quam, in graecum sermonem conuersam, ad illum miserunt, iudicium patriarchae sciscitati fuerant, gr. et lat. 7) p. 122. sqq. eiusdem *Ieremiae* ep. ad Crusium. 8) p. 126. sqq. eiusd. *Ieremiae* ep. ad Crusium, quacum censuram de confessione augustana suam ad Tubingenses misit, gr. ac lat. cum summa censurae ex Mart. Crusii epistolis ad D. Chytraeum. 9) p. 134. sqq. eiusd. *Ierem.* ep. ad Mart. Crusium, qua indicat, se accepisse responsum Tubingensium ad suam confessionis aug. censuram, et vicissim apologiam promittit, gr. ac lat. 10) pag. 137. sqq. *Theod. Zygomalae* epist. ad Crusium, gr. et lat. 11) p. 143. sqq. *Mart. Crusii* epist. ad Dau. Chytraeum, gr. ac lat. 12) pag. 153. sqq. *Gabrielis*, archiepiscopi Philadelph., epist. ad M. Crusium, gr. et lat. 13) p. 158. sqq. de gradibus episcoporum in Graecia et statu ecclesiarum, aedificiis publicis, arce et templis in vrbe CPoli, ex litteris *Steph. Gerlachii*, ad Mart. Crusium a. 1575. scriptis. A pag. 173. *Gennadii* confessio fidei et reliqua in inscriptione libri memorata. Add. Fabric. paullo post de libro II. operis Crusiani sub finem etc. nec non Acta et scripta Theologorum Wirtembergensium et patriarchae CPolitani *D. Hieremiae*, quae vtrique a 1576. vsque ad a. 1581. de augustana confessione inter se miserunt: graece et lat. ab iisdem theologis edita. Wittebergae ap. her. Io. Cratonis 1584. fol. in quibus variae occurrunt Crusii epistolae. Summa illius operis legitur in Noua librorum rariorum conlectione, fascic. III. Halis Magdeb. 1710. 8. p. 408 — 436. De raritate atque meritis illorum actor. v. *Richard. Simonium* in: Biblioth. choisie, tom. I. p. 284. et biblioth. Rinckian. p. 295. *Harl.*

Libro secundo, cui effigies patriarchae CPol. praemissa est, exhibetur *historia patriarcharum CPolitanorum*, qui fuerunt a capta anno 1453. per Mahomedem II. CPoli, quid singulorum temporibus [?] gestum sit, et quisnam fuerit auctor pescesii (τῦ πεσκεσίυ) siue muneris, quod patriarcha nouus Sultano dat, qui praeterea Charatzii, (τῦ χαρατζίυ) siue annui tributi ecclesiastici, quis item additionem quoque tempore maiorem fecerit. pag. 106 — 184. Huius historiae, lingua graeca vulgari scriptae, auctor est incertus: descripsit eam *Emanuel Malaxus*, Peloponnesius, a quo Stephanus Gerlachius illam tribus thaleris redemit a. C. 1677. mense Aprili; Crusius vero, qui eam accepit a Gerlachio, latinam versionem, et a p. 185 — 212. notas adiunxit. *Malaxus* ille iam a. C. 1507. diem obierat, qui pueros et adolescentulos graecos sub patriarcheio in paruula et misera casa docendo et libros describendo vitam tolerauit. Quae ex historia ecclesiastica Malaxi laudat *Allatius* de Georgiis, leguntur in Crusii editione p. 107. seq. et 120. Sed quae idem habet *Allatius* p. 391. non memini, me in illa legere, vt aliud forte exemplum eius habuerit. Ceterum ex hac historia hausit Henricus Hilarius, quae de patriarchis post CPolin captam notauit ad Georgii Cyprii Chronicon ecclesiae graecae: et quae de patriarcha Ioasapho, siue

 Iosepho,

Iosepho, in Concilio CPol. a. Chr. 1565. ob Simoniam deposito Harduinus, et ante eum Labbeus.

In notis sub initium Crusius obseruat quaedam de Graecis, qui Concilio Basileensi, Ferrariam deinde atque a. 1439. Florentiam translato, interfuerunt, de quo conferendus etiam *Lambecius* VIII. p. 504. sq. [p. 1051. sqq. ed. Koll.] Addit praeterea Crusius p. 186. in Academiae Basileensis bibliotheca publica exstare complura graeca volumina MSS. tempore Concilii eo delata, e quibus *scholia ex patribus in Genesin et Exodum* memorat. P. 187. ait, se apud Io. Zygomalam inspexisse venalem librum MS. hoc titulo: **τȣ̃ σοφωτάτȣ καὶ λογιωτάτȣ Ματθαίȣ τȣ̃ Καμαριώτȣ ἐξήγησις εἰς τὰς Ἐπιςολὰς Συνεσίȣ, τȣ̃ σοφωτάτȣ καὶ Θεοφιλεςάτȣ Ἐπισκόπȣ, γεγραμμένη οἰκείᾳ χειρὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ Καμαριώτȣ. Καὶ ἔτι βραχὺ ὑπόμνημα εἰς τὸν αὐτὸν Καμαριώτην, ὅτι ἀπὸ Θεσσαλονίκης** etc. *Doctissimi viri* Matthaei Camariotae *commentarius in Reuer. episcopi* Synesii *epistolas, manu ipsius scriptus. Praeterea commentariolum in eundem* Camariotam, *quomodo patria Thessalonicensis, professione philosophus, huc CPolin venerit vltimis imperatorum Palaeologorum miseris temporibus: et hic post vrbem amissam substiterit, postquam Scholarii, qui postea patriarcha fuit Gennadius, et quorundam aliorum optimatum, circa medium regni Amuratae, praeceptor fuisset.* Patriarchei CPol. icon et descriptio exstat p. 190. Ibidem et p. 275. sq. notat, in bibliotheca arcis Tubingensis exstare MS. partem operum Basilii M. et librum, pulcerrime in membranis descriptum, continentem Sanctorum vitas per **τρίτον τρίμηνον**, siue per menses Martium, Aprilem, Maium. P. 196. [P] vbi de Graecorum Psalmodia, horisque canonicis, laudat vetustum MS. **πανδέκτην καὶ λειμωνάριον** *Antiochi Monachi* **τῆς Λαύρας τȣ̃ Ἀββᾶ Σάβα** ad Eustathium, abbatem **μονῆς Ἀτταληνῆς** Ancyrae in Galatia, additque, ei subiunctum **λειμῶνα** siue **λόγȣς καὶ βίȣς διαφόρων γερόντων καὶ ἁγίων πατέρων**, quod opus auctor, quisquis fuit, Sophronio cuidam inscripsit, quem **ἱερὸν πιςὸν τέκνον** appellat. Conciones sacras a Graecis fieri p. 197. 207. notat non lingua graecobarbara, quae a vulgo intelligatur, sed antiqua. Ibidem nonnulla de musica Graecorum ecclesiastica, et quanti sit apud Christianos et Turcas patriarchae CPol. auctoritas. Imperatorem, qui a S. Babyla, Antiocheno episcopo, exclusus templo fuit, ex Legenda graeca MS. 4. Sept. notat fuisse Numerianum. P. 198. et 200. 203. graece adfert versus **Διόπτρας**, latine deinde editae a Iac. Pontano (de quo infra dicetur,) et p. 199. 205. laudat MS. Augustanum codicem historiae *Georgii Pachymeris*, (de qua supra [vol. VII. p. 775.] nec minus ibidem et p. 496. memorat *Augustanam Confessionem*, e graeco versam in linguam Ibericam siue Georgianam: et *Ioannicium* Hieromonachum Cartanum et magnum Protosyncellum Cercyrorum librum varii argumenti, inscriptum **ἄνθος**, composuisse curas fallendi caussa Venetiis in carcere, in quem cum Arsenius, Monembasiensis episcopus, compingi fecit, si Cartanum quidem audimus, non ob aliquod crimen, sed ob studium pietatis et veritatis. P. 200. Epigramma *Michaelis Sophiani*, Byzantii, in templum S. Georgii Venetiis a. C. 1564. ex libello Zachariae **ἱερέως σκορδυλίȣ Κρητὸς τȣ̃ ἐπονομαζομένȣ Μαραφρῶ καὶ ἐπιτρόπȣ τȣ̃ τῆς Κωνςαντινȣπόλεως οἰκȣμενικȣ̃ Πατριάρχȣ.** Seragliae, siue regiae Ottomannicae CPolitanae icon pag. 202. P. 203. memorat, *Georgium Cantacuzenum,*

num ss), Antonii Cantacuzeni, a quo Hieron. Wolfius Zonaram redemit, filium, in bibliotheca sua habuisse *Acta tertii, quarti et quinti concilii, exegesin διαφόρων in Pentateuchum, Nilum theologum*, aliosque libros optimos, sed inaestimabili pretio aestimatos. P. 204. 250. 273. memorantur Διδαχαὶ Ἀλεξίε ἱερέως τε Ῥαιτέςε καὶ χαρτοφύλακος τῆς Κερκύρας, excusae Venetiis a. 1560. cum praefatione Theonae, quae his verbis inscribitur: ὁ ἐν ἀρχιερεῦσιν ἐλάχιςος Θεωνᾶς καὶ ἔξαρχος τε παναγιωτάτε Πατριάρχε τῆς Κωνςαντινεπόλεως, τοῖς αἰδεσίμοις ἀρχιερεῦσι καὶ φιλαρέτοις πατράσι, τῷ τε λοιπῷ τε Κυρίε χριςωνύμῳ πληρώματι εὐπράττειν. Ibidem exstat notitia de *Cyrillo* metropolita Nicaeno, anno 1675. Ephesino *Athanasio* et Thessalonicensi *Ioasapho*, et de patriarcha CPol. *Ieremia* p. 205. quem virum humanissimum vocat ac veritatis studiosissimum, [P] perpetuum in lectione patrum et aliorum bonorum auctorum, quantum ei per negotia ecclesiastica et politica concessum fuit. *Nam praeter ecclesiarum*, inquit, *curam incumbit ipsi etiam onus iudicandi caussas Graecorum, quas coram iudice extraneo, siue Turca, disceptari nolunt. Cumque nemo sit, qui liberales artes hodie iuvenes doceat, non erubescit in virili aetate Dialectica, Rhetorica et Ethica a rhetore suo sene Ioanne Zygomala, nunc cathedralis ecclesiae scripturarum interprete, audire, qui artium harum mediocrem cognitionem Patauii ante plures annos hausit. Epitomen Dialecticae, Rhetoricae et Ethicae, Basileae impressam, patriarchae vertit. — — In tota Graecia studia nullibi florent: Academias et professores publicos nullos habent, praeter scholas triuiales, in quibus pueri ὡρολόγιον, ὀκτωηχον, Psalterium aliosque libros, quorum in Missa vsus est, legere docentur. Qui vere eos intelligant inter presbyteros et calogeros, paucissimi sunt. Quidam Italiae academias adeunt, in quibus antiquam linguam, principia philosophiae, patrumque theologiam percipiunt. Hi reuersi domum alios interdum erudiunt, quemadmodum CPoli in patriarchatu medicus quidam* Leonardus e Chio, (idem, qui expugnationem CPolis descripsit,) *patriarchae aliisque Calogeris Ammonii Commentaria in Organum Aristotelis, Rhetorica Hermogenis et Hesiodum explicat.* P. 106. summum Graecorum sacerdotem et archiepiscopum Venetiis anno 1580. fuisse testatur *Gabrielem Philadelphiensem*, archiepiscopum. Vitam Apollonii (Tyrii) et Tarsiae lingua graecobarbara memorat p. 209. *Michaelem, Eparchum* Corcyraeum, διδάσκαλον καλὸν, qui Venetiis caussas egit, et Andream Curcumelem p. 208. Troiae ruinas referens multosque adhuc eius superesse muros testatus, addit, maiorem illam CPoli fuisse vrbem p. 210. Ibidem ex *barbaro-graeco Chronico*, quod Michaelis Cantacuzeni tt) fuit, offert narrationem de Trisagio, et p. 2111. hosce versiculos in duodecim festa Graecorum:

Τὸ χαῖρε, γέννα, Συμεὼν, Ἰορδάνης,
Θαβώριον, Λάζαρος, βαΐα, ξύλον,
Ἔγερσις, ἄρσις, Πνεῦμα, καὶ Κόρης μόρος,

Non praetermittendum est, quod in historia ecclesiastica Malaxi, quam Crusius graece et latine exhibet notisque illustrat, etiam inserta legitur *Confessio Gennadii Scholarii* pro veritate

M 2

ss) Huius *Georgii Cantacuzeni* bibliothecam refertam libris Mss. laudat *Georgius Dousa* epist. de itinere suo CPol. p. 70. Lugd. Bat. 1599. 8.

tt) Hic strangulatus est 3. Martii anno 1578. Anchiali in sua domo. Vide Crusium pag. 211, 274. et Georg. Dousam in laudata epistola p. 71.

ritate fidei christianae ad Amuratem Suldanum Muhamedem II. capitibus XX, graece et latine cum Turcarabica versione Achmetis, qui Berrhoeae praetor et Mahometi [?] Zelebi Commentariensis pater fuit, iussu Suldani facta, et graecis litteris descripta p. 110 — 119. Eadem prodiit etiam graece et latine ad calcem Orationis *Dau. Chytraei* uu), de statu ecclesiarum in Graecia, Asia, Africa, Vngaria, Bohemia Francof. 1583. 8. et curante Ioanne a Fuchte Helmst. vv) 1611. 8. vna cum eiusdem argumenti, sed prolixiore *dialogo Gennadii et Amurathis* περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς σωτηρίας ἀνθρώπων, qui graece et latine vulgatus est a *Io. Alexandro Brassicano*, Viennae 1530. 8. atque a *Christiano Daumio*, vna cum Hieronymi, theologi graeci, dialogo de Trinitate, Cygneae 1677. 8. latine vero ww) ex *Gregorii Hieronymi Spartani* versione, Ioanne Polo de Albo Castro curante in Haeresiologia Io. Heroldi Basil. 1556. fol. p. 797. et in bibliothecis patrum, vt in editione Lugdunensi a. 1677. tom. XXVI. p. 556. De codicibus MSS. huius dialogi vide *Allatii* diatribam de Georgiis p. 402. et *Eusebium Renaudotum* in Gennadii operum notitia p. 83. *Fabr.* Item quae ex *Renaudoti* notitia Fabricius noster infra in vol. X. vet. ed. pag. 343. sqq. excerpsit: vbi bono cum deo plura dabimus; Add. *Oudin.* l. mem. III. pag. 2470. sqq. *Saxii* Onom. II. p. 445. et quos ille citat bene multos. *Harl.*

Libro tertio continentur variae Graecorum inter se ab a. 1556. ad 1580. scriptae *epistolae*, a *Theodosio Zygomala* in Crusii gratiam selectae, cum Crusii versione et notis. Digestae autem sunt in partes tres hoc modo:

Prima pars complectitur epistolas, scriptas lingua vulgari, cum adposita per eumdem Zygomalam versione graeca puriori. Scriptae sunt a *Ioanne Maximo*, sacerdote et δευτερεύοντι seu Secundano: *Hermodoro Lestarcho*, medico e Chio: *Simeone* Hieromonacho et episcopatus Ephemero, siue vicario ex Andro, a *Michaele* Zygomalae adfine, e Nauplio, *Manuele* scriba ex Anchialo, *Michaele Sbiri* e Monembasia et *Stamatio* (Eumathio), fratre Zygomalae, ex Anchialo. Subiungitur etiam pag. 228. *Parthenii* metropolitae

uu) Hic quoque Chytraeus Orationi illi subiunxit varias epistolas ex Graecia ad Martinum Crusium et alios datas, graece et latine: [vti supra copiosius docui. *Harl.*]

vv) Nonnbis, in Fuchtenii editione tantum exstare capita duodecim, adeoque octo postrema deesse.

ww) Non graece et latine, vt legas in adpendice ad hist. litterariam scriptorum eccles. Cauei. *Fabr.* *Hieron. Spartani* versio prodiit antea in lib. inscripto: Libellus de quibusdam fidei articulis aduersus Turcas, *Via salutis hominum* inscriptus, *latine* a *Gr. Hieronymo Spartano*. Paris. 1553. 4. v Thesaurum bibliothecalem, vol. I. nr. XXXIX. pag. 305. vbi quoque *Brassicani* edit. 1530. 8. memoratur; vberius vero recensetur Dissertatio litteraria de *opusculo quodam, quod vulgo tribuitur Gennadio Scholario*, patriarchae CPolitano, inscribiturque: περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς σωτηρίας ἀνθρώπων i. e. *de via salutis humanae*, graece et lat. primum edito per *Ioann. Alex Brassicanum*, Viennae Austriae a 1530. authore *Philippo Lambacher*, em. Vindob. bibliothecario. Viennae, typis Io. Petri von Ghelen. 1737. 4. Add. quae scripsi in Introd. in hist. L. Gr. II. part. II. pag. 512. sq. Contra Lambach. quaedam monet *Denis* in: Wiens Buchdruckergeschichte pag. 290. sqq. vbi Brassicani edit. copiose recenset, et animaduertit ostenditque, Brassicanum et Spartanum diuersis vsos fuisse codicibus, praesertim in Gennadii doctrina de Spiritu S. et inde diuersa virorum doctorum de Gennadio iudicia enata esse. *Harl.*

tae Sophiae in Bulgaria, epiſtola ad imperatorem, Rudolphum II. data a. 1580. et p. 229. Teſtimonium, Comiti Alberto Levvenſteinio datum a. 1578. Cairi a patriarcha, Alexandro *Ioachimo*. Vtrisque Ioachimi et Parthenii litteris praeter ſubſcriptiones, obſcuris circumductionibus litterarum inuolutas, vna cum explicatione ſubiuncta ſunt etiam eorum ſigilla.

Pars ſecunda continet epiſtolas, ſcriptas lingua graeca puriori, complures, quarum primoribus decem idem Zygomala verſionem graecobarbaram, omnibus latinam verſionem et notas Cruſius adiunxit. [P] Qui epiſtolas ſcripſere, ſunt *Ioannes Coreſes*, (*Κορέσης*) medicus e Chio, ad patriarcham CPol. *Metrophanem*: *Hermodorus* ſupra memoratus, *Ioannes Zygomala*, magnus rhetor magnae eccleſiae CPol. (ſiue Exarchus rhetor, vide p. 259.) *Ioannes Deſpota* ſeu rex Moldauiae, *Demetrius* Deſpotae ſcriba, ad patriarcham CPol. *Ioaſaphum*, *Nicolaus* Protopapa Nauplienſis, *Manuel* e Chio, *Matthaeus Monachus* e Chio, *Methodius*. Hieromonachus, *Neophytus* Lariſſae metropolita, *Ieremias* patriarcha CPol. *Eugenius* epiſcopus montis Sinai et Raithi, ad imp. Maximilianum a. 1569. *Demetrius*, diaconus CPol. ad Philippum Melanchthonem, quem praeceptorem ſuum adpellat, a. 1559. pag. 263. Interpoſita etiam ſunt p. 258. ſeq. Epitaphia verſibus ſcripta in *Iſaacum* ſacerdotem Peloponneſium, et *Gratioſam* Theodoſii Zygomalae matrem, nec non *Io. Zigomalae* epigramma in Concilium Decemvirorum illuſtriſſimae reip. Venetae, et preces ad Mariam, virginem, a qua morbo leuari exoptat.

Tertia pars habet epiſtolas ſeptem ab anno 1556. ad 1575. ſtilo graeco mixto ſiue eccleſiaſtico, qui puris barbara adſperſa habet, ſcriptas a *Calliſto* metropolita Rhodi, *Logizo* ſacerdote in inſula Chio, *Theona* Paronaxiae, ac deinde Theſſalonicae metropolita, *Arſenio* metropolita Tornobi ad principem, Mich. Cantacuzenum: a *Ioanno Bonapheo* a Patris Achaiae, *Maximo* protoſyngelo patriarchae, ex Ioanninis ſiue Caſſiope Aetoliae, et *Ignatio* Hieromonacho e Chio, ad magnum Chartophylacem, Alexandrum a Tera.

In notis p. 222. Cruſius e libro ἄνθος τῶν χαρίτων adfert parabolam de ſeptem filiabus diaboli ex iniuſtitia ſuſceptis, arrogantia, auaritia, fraude, inuidia, hypocriſi, ſuperbia, ac ſcortatione. P. 230. ſq. ex Martyrio S. Catharinae *in veteri codice MS. chartaceo folii magnitudine ſingulis paginis, binas columnas quadragenorum verſuum habentibus, rubro corio aſſerculis inducto, cum bullis ſeu umbilicis et cum duabus clauſuris (more graeco) in aculeos infibulandis. Fuerat is codex cum aliis pluribus MSS. a cardinale, Ioanne de Raguſio tit. S. Sixti, Baſileae in Concilio relictus.* P. 234. *Meletius* patriarchae Alex. Protoſyncellus, commendatur vt vir perdoctus, perhumanus, religionis ſtudioſus. Ibidem narrat, Turcas quinquies quotidie ad preces conuocari hora vna ante lucem, tum circa horam nonam, duodecimam, et quartam, atque hora prima noctis. Initium precationis eorum eſſe, *ne Deus concordiam chriſtianis det.* De *Ioſepho* Hieromonacho Gardiano in Monaſterio S. Catharinae in monte Sina, vide p. 235. ſeq. Μαριάλε, βιβλίον ἔχον τῆς Θεοτόκου ἐγκώμια p. 243. *Ex Gerlachio cognoui*, inquit p. 246. *plerisque Graecorum templis in ſingulis ciuitatibus, ſcholas puerorum adiunctas eſſe, in quibus nullae ſint claſſes nec diuerſae lectiones*, [P] *ſed vnus praeceptor pueros in Pſalterio, Horologio, Acoluthiis aliis-*

M 3 que

que libris, quorum in ecclesiis usus sit, instituens. Ab Ioanne Zygomala complures patriarchatus officiales antiquam linguam mediocriter doctos esse: etiam a doctioribus Graeciae discipulos ad illam ali, et propter eam discendam Italiae quoque academias a Peloponnesiis, Cretensibus, Chiis adiri. Illum Ioannem Zygomalam ex magno rhetore patriarchico factum μέγαν τῶν θείων γραφῶν ἑρμηνευτὴν notat p. 248. atque p. 264. scribit, versionem Confessionis Augustanae graecam, sub Dolscii editam nomine, compositam fuisse a Philippo Melanchthone, qui illam per Demetrium, Thessalonicensem, diaconum CPol., misit ad Ioasaphum, patriarcham CPol. De illa versione vide etiam p. 438. 496. Eadem est, quae cum Würtenbergensium theologorum scriptis ad Ieremiam, patriarcham CPol., prodiit Witeb. 1584. fol. vbi habes etiam Ieremiae responsiones, quas latine separatim vulgauerat Stanislaus Socolouius, Polonus. Vide, quae dixi volum. X. huius bibl. p. 518.

Libro quarto Crusius exhibet epistolas alias sexaginta, vario stilo graeco scriptas, cum latina versione et notis. Auctores epistolarum sunt: *Metrophanes* Caesareae Cappadociae metropolita et deinde patriarcha CPol. *Nicolaus* sacellarius et alii clerici Chii. *Ioasaphus* patriarcha CPol. *Ieremias* patriarcha CPol. *Michael* patriarcha Antiochenus, *Sophronius* Hierosolymorum et Palaestinae, *Gregorius* metropolita Prusaeus, *Antonius* Mytilenes, *Callistus* metropolita Rhodi, *Macarius* Hieromonachus et abbas monasterii Insulae Patmi, *Sophronius* Hieromonachus, antehac abbas, et *Neophytus* Hieromonachus atque Protosyngelus patriarchicus, *Hippolytus* Chii metropolita, cuius epistola p. 304. directa est ad magnae ecclesiae CPol. clericos, magnum Oeconomum, magnum Logothetam, magnum Scevophylacem, magnum Sacellarium et paruum Logothetam, item Nomophylacem et Dicaeophylacem, protonotarium ac protoapostellarium;) *Ioannes Coreses* et *Franciscus Domesticus* medici Chii; *Leonhardus Mendonius* Anchialo, *Smaragda* Canabutzena, *Ioannes Burtlas*, *Stamatius* **) e Scyro, *Iosephus* episcopus Scyri, *Ioachimus* Imbri episcopus, alius Protopapa, siue episcopus Teni, insulae, *Dionysius* Nauplii et Argorum, *Ioasaphus* Monembasiae metropolita, *Arsenius* Coronae episcopus, *Dionysius* veterum Patrarum, metropolita Corinthi, *Nicanor* Athenarum, *Ioasaphus* Thessalonicae, *Ieremias* Larissae episcopus et *Damascenus* Demonici et Flassonis, *Damascenus* episcopus Διτῆς καὶ Ῥενδίνης, Litae et Rhendinae: *Pachomius* ὁ Γάννου καὶ χώρας Ganni metropolita et Chorae, *Theophanes* Hieromonachus, qui Theodosii Zygomalae se spiritalem parentem p. 332. adpellat: alius Oeconomus Calliupoleos, *Ioasaphus* [?] Adrianopoleos episcopus, *Gabriel* Pogoianae archiepiscopus, *Gerasimus* Polianae episcopus, *Zosimus* Citri, Tornobi *Arsenius*, *Sophronius* archiepiscopus primae Iustinianae et Achridarum, *Methodius* Melenici episcopus, *Neophytus* Dicaei coenobii Hieromonachus, *Thomas Palaeologus* Despota Porphyrogenitus, cuius epistolae p. 344. subiiciuntur Sultani Turcici, *Selimi* litterae comminatoriae ad Venetos, quibus Cyprum ab eis repetit. Et p. 312. extat *formula testamenti*, facti a. 1574. Chii a *Maria Pilia*, cum subscriptionibus. Plerisque etiam epistolis hoc quarto libro subscriptiones adiunguntur, notatu dignae, tum propter nomina ipsa personarum et locorum, tum ob monogrammata et intricatos litterarum ductus, quos cum expositione, semper ad αὐτόγραφα adcurate expressos, Crusius lectori inspicien-

**) Stamatii siue Eumathii Zygomalae mentio pag. 324.

ſpiciendos exhibet. In notis idem p. 320. et 293. notat, Theodoſium Zygomalam a. 1576. cum Nomophylace magnae eccleſiae presbytero *Sabbatiano* Exarchum in inſulas emiſſum fuiſſe, *nempe ad colligendas pecunias, de quibus τὸ χαράτζιον tributum Sultano perſolveretur. Litteris tunc hortari ſolet patriarcha CPol. antiſtites inſularum, clericos politicosque viros, et plebem ab Imbro et Lesbo Rhodum et Carpathum vsque, vt velint contributione βοηθεῖν τῇ μητρὶ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἅτε ταῖς βοηθείαις αὐτῶν αὐτῆς καὶ μέχρι τοῦ νῦν συντηρουμένης, καὶ τὸ ἀποτοῦδε συντηρηθησομένης. Iidem ἔξαρχοι* yy) *poteſtatem quoque habent a patriarcha τοῦ ἀργοὺς ποιεῖν καὶ ἀφορίζειν, priuandi dignitate eccleſiaſtica et excommunicandi δι' εὐλόγους αἰτίας, ſi quos huiusmodi poena dignos repererint; ſicut viciſſim quoque poenitentes abſoluendi.* De Zygomalae fratribus et aliis propinquis vide p. 324. Ἀπολυτικοῦ, ſiue dimiſſoriae epiſtolae, Clerico a metropolita Rhodi datae, exemplum legitur p. 299. qualium in veteri eccleſia vſus, de quibus *Bernardinus Ferrarius* lib. I. de antiquo eccleſiaſticarum genere cap. 8. et *Beueregius* ad can. XVII. Trullanum. Ex Baſilicis tum temporis adhuc ineditis loca proferuntur a Cruſio p. 331. De Athanaſio, Laurae, monaſterii in monte Atho, conditore, temporibus Nicephori Phocae, imp., vide ſis pag. 333.

Libro quinto occurrunt LXII. epiſtolia ſiue argumenta, ſcholaſticis, qui in ſtilo vtroque exercere ſe volunt, proponenda, quae Theodoſius Zygomala a. 1578. ad Cruſium miſit ſtilo graecobarbaro cum pure graecis e regione poſitis, atque editor denique auxit latina interpretatione p. 349 — 370.

Libro ſexto exſtat 1) *Demetrii Zeni*, Zacynthii, eiusdem, cuius liber de Alexandro Macedone verſibus graecobarbaris politicis, Venet. 1529. excuſus eſt, *Batrachomyomachia Homerica*, vulgari lingua Graecorum, [P] verſibus itidem politicis expreſſa, vna cum latina verſione Cruſii, p. 373 — 382. ſubiuncta huius oratione de laude fabulae p. 383 — 389. et notis in Batrachomyomachiam p. 390 — 399. Hanc *Demetrii Zeni* Batrachomyomachiam Venetiis primum excuſam, poſtea ex Cruſii editione graece ac latine recudi fecit Ioannes Michael Langius in parte altera philologiae barbarograecae, Altdorfii 1707. 4. [conf. ſupra, vol. I. p. 408. XVI. Repeti eam nuper iuſſit *C. D. Ilgenius* cum hymis Homericis 1796. p. 121. ſq. et notis illuſtrauit p. 656. ſq.]

2) Carmina aliquot Cruſii graeca, cum verſione interlineari graecobarbara *Simeonis Cabaſilae*, Hieromonachi, et latina Cruſii interpretatione p. 400 — 407.

Libro ſeptimo epiſtolae XXVIII. Tubinga CPolin et CPoli Tubingam miſſae ab a. 1573. ad 1578. graece et latine p. 410 — 483. cum Cruſii notis p. 484 — 514. Tubinga ſcripſere Cruſius, et D. Iacobus Andreae: CPoli vero *Theodoſius Zygomala*, huius pater zz) *Ioannes Zygomala* rhetor, ex Nauplio Peloponneſi, *Ieremias* patriarcha CPol., *Simeon Cabaſilas*, et *Ioannes Trachaeus* Naerenſis. Patriarcham Ieremiam ita deſcribit Cruſius p. 486. *Patriarcha Hieremias vir humanus et placidus eſt, amabili vultu, hominum animos ipſo intuitu ſibi deuinciens. Corpulentus eſt et procerae ſtaturae. Veſte vtitur monaſtica, nigra et praelonga: caput cucullo tectum habet, crines nutrit criſpos, et ex anteceſſorum conſuetudine*

yy) Confer pag. 502.

zz) vide pag. 431. 491.

tudine in humeros, (quemadmodum Saluator noster pingi solet.) diffluentes. Cumque totius Graeciae, et plurium locorum, ceterorumque patriarcharum quasi Ἐπίσκοπος *sit, nihil splendoris vita ipsius habet, sed omnia simplicitatem et humanitatem singularem sapiunt.* et p. 491. *Similis moribus, forma et statura nostro Cancellario, D. Iacobo Andreae, et forte longior: in medio capitis rasura, in sincipite corolla, in occipitio et temporibus longi capilli, sicut in omnibus illic monachis. Patria eius* Ἀγχίαλος, *vulgo* Achilo, *Ponto Euxino vicinum oppidum. Aetas illius a. 1578. fuit circiter XLII. annorum. Patriarchae, metropolitae et episcopi cognominibus carent. Fertur tamen, Hieremiae familiam vulgo* Τρανὸς *dici, id est* μείζονας. Ex fragmento veteri MS. barbarograeco, iconibus ornato, de *amoribus Lybistri et Rhodamnes* specimen adfert Crusius p. 489. 490. et argumentum totius fabulae, a se in compendium missum latine exponit, de qua alio loco, vbi scriptores Eroticos recenseo. De *Emanuele Marguniо*, Cretensi, in academia Patauina philosophiam graecasque litteras edocto, mentio p. 495. vti de *Simeone Diacono* p. 500. qui Crusio significauit, habere se *vndecim capita Apollonii Dyscoli*, grammatici, catenus desiderata p. 503. vbi etiam de *Philippo Ptolemaeo*, Perusiano, medico, physico, sceptico, qui a. 1578. graecobarbaro epistolio Crusii amicitiam ambiuit, et paullo post ad Turcas accessit, p. 504. Longus catalogus aliorum virorum, in Graecia tunc [?] clarorum doctrina et dignitate, occurrit p. 506. sq. ex albo D. Stephani Gerlachii. P. 498. ex Gerlachii epistola haec breuis notitia librorum CPoli MStorum exhibetur:

Μεγάλη Βιβλιοθήκη (Photii, vide p. 512.) in insula Chalce.

Μέλισσα (Antonii Melissae Loci communes.)

Γρηγορίου τοῦ θεολόγου περὶ τῶν καθ' αὐτὸν, ἃ χρύσεα ἔπη καλοῦνται.

Νικηφόρου καὶ πρεσβυτέρου τοῦ Βλεμίδου ἐξήγησις εἰς τὸ Ψαλτήριον.

Τετραευαγγέλιον ἐξηγημένον, εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῶν δ' εὐαγγελιστῶν, παρὰ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου, πρὸς Καρπιανὸν μοναχόν.

Χριστοδούλου μοναχοῦ *libri tres contra Iudaeos.*

Iosephi Monachi, cognomento πριεννίου, (forte Βρυεννίου) *orationes theologicae: quas temporibus Manuelis regis plerasque in palatio regio, et templo apostolorum, habuit: de S. Trinitate, de processione Spiritus S. tantum ex patre, contra Latinorum sententiam.*

Ioan. Damasceni κεφάλαια ν. περὶ τῶν αἱρέσεων.

Γρηγορίου πάπα τῆς παλαιᾶς ῥώμης μετὰ καὶ πέτρου τοῦ φιλοσόφου διάλογοι.

Ἐκκλησιαστικὸς διάλογος τοῦ ταπεινοῦ Συμεὼν, ἀρχιεπισκόπου θεσσαλονίκης, κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων: καὶ περὶ τῆς μόνης πίστεως τοῦ θεοῦ.

Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, τῆς ἐν ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας, τοῦ ὁσίου πατρὸς Σάβα.

In Patriarchatu, maximum opus, titulo: Συναγωγὴ ἐξηγήσεων ἀπὸ διαφόρων ἁγίων πατέρων καὶ διδασκάλων *(Athanasii, Cyrilli, Basilii, Chrysostomi, Theodoreti Greg. Nysseni, Isidori, Eusebii, et aliorum)* εἰς τὴν βίβλον τῶν ψαλμῶν, συλλεγεῖσα παρὰ τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Ἡρακλείας Νικήτα τοῦ Σερρῶν.

Pandecta, continens summas, seu argumenta, canonum apostolicorum: septem synodorum vniuersalium, et prouincialium, epistolarumque synodalium: Acta vero sextae et

septimae

ſeptimae ſynodi perfecta. Cui addita eſt ἐξήγησις τῶν θείων κανόνων τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ τοπικῶν: πονηθεῖσα Ἰωαν. Μοναχῷ Ζωναρᾷ.

Ἑξηκοντάβιβλος, *liber iuris ciuilis, precio aliquot centuriarum aureorum.*

Hiſtorici Laonicus Chalcondyles, Michael Glycas, Ἀγαθίας, Εὐνάπιος.

Fragmenta quaedam hiſtoriae Turc. de expugnatione Conſtantinopoleos, lingua vulgari.

Ἐπιστολαὶ Πηλουσιώτου (Iſidori) ἀνδρὸς σοφιστοῦ.

P. 510. narrat, CPoli miſſos hosce libros MStos, emtos 37. thaleris: *Demoſthenem* ab edito multum differentem, (adde p. 503) additis [¶] nonnullis vitis *Plutarchi*, *Thucydidem*, *Theodoreti* ἱεραστὴν cum explicatione *epigrammatum* inedita, et Κεραμέως *(Theodori)* λόγους θεολογικοὺς tunc adhuc ineditos. Deinde *librum canonum*, cui Acta Conciliorum patrumque auctoritates plurimae inſertae, pro pretio duodecim thalerorum. *Teſtamentum Nouum* pulcherrimum cum iconibus, pſalterio adiuncto, ex libris Mich. Cantacuzeni, pro decem thaleris quod Graeci quindecim ducatis redimere voluerunt. *Manaſſem (Conſtantinum)*, hiſtoricum tum nondum editum, pro tribus thaleris. *Feſtorum graecorum canones* cum explicatione libri Pſaltici, qui vſitatiſſimus Graecis ὀκτώηχος dicitur, quatuor thaleris. Librum ſermonum theologicorum. Orationes *Gregorii (Naz.)*, theologi, cum expoſitione *(Nicetae)* τοῦ Σερρῶν metropolitae Homeliae, duodecim thaleris, ac denique *Theodoſium Meliteneum*, hiſtoricum, pro duodecim Venetis Ducatis, ſiue Zechinis, quorum vnus ſex et viginti baciis, ſiue groſſis, valet. His p. 503. addit, *Greg. Nyſſenum* in Canticum Canticorum bibl. Tubingenſi inſerendum. Prognoſtica aſtrologica annorum 1577. et 1578. exhibet graece p. 499. et 501. narrat, *Halepo ſiue Hierapoli CPolin vocatum eſſe aſtrologum quendam, qui Sultanum de fortuna ſua ex aſtris praemoneat. Ideo ex Galatenſi colle exſtruxit profundam detectamque turrim, cuius ſummo impoſuit aſtrolabium, et multos circulos ex orichalco magnos, inde praedicturus ſcilicet, quas gentes amicas, quas inimicas habiturus ſit Murates. Operi perficiendo ſeptennium ſumſit, quotannis ſtipendio trium millium ducatorum, eius duplum finito opere a rege accepturus. Adiutor ei fuit Iudaeus quidam Theſſalonicenſis, qui ambo Cometam a. 1577. Arabiae et Perſiae bellum minari dixerunt. Exitus tandem hic fuit, quod ſphaericum illud opus menſe Ianuario a. 1580. ſpatio vnius horae omne ſolo aequatum eſt, quod vulgo crederetur, id omnis hactenus mali, bello in Perſis infeliciter geſto, cauſſam fuiſſe.* Etiam graece exſtare libellum τὰ τοῦ Σολομῶντος κλαβίκουλα, cognoſces ex p. 503. Tituli quatuor patriarcharum, CPol. Alexandrini, Antioch. et Hieroſol. nec non quatuor CPolitano patriarchae non ſubiectorum archiepiſcoporum, Tornobi Bulgariae, Pecii Seruiae, primae Iuſtinianae, et Iberiae ſiue Georgianae leguntur graece p. 507. ſeq.

Libro octauo denique cum verſione et notis occurrunt epiſtolae graecae XVIII. a Cruſio ſcriptae ad *Franciſcum Portum*, Cretenſem, eiusque filium, *Aemilium Portum:* ad *Gabrielem Philadelphienſem*, archiepiſcopum (Venetiis a. 1580. ſeq. degentem,) ad *Meletium*, Cretenſem, Alexandriae Aegypti Protoſyngelum et Hieromonachum, ad *Ioannem Morzinum*, Cretenſem: et viciſſim a *Porto* vtroque, (Geneua et Lauſanna,) a *Conſtantino Patricio* Chio, (Patauio,) a *Gabriele Philadelphienſi*, [¶] *Ioanne Medico* e Peloponneſo Epi-

daurio et ab *Andronico Cublide*, oeconomo et procuratore fraternitatis ad S. Georgium Graecorum, (Venetiis,) ad Crusium; pars epistolae Crusii ad *Emanuelem Margunium*, Cretensem, p. 527. qui idem est Margunius auctor epigrammatis p. 538. quod commentario Danielis Furlani in Aristotelem de partibus animalium praemittitur. Non alius etiam *Maximus Margunius*, Cytherorum episcopus, cuius epistolam Hoeschelius Photio suo praefixit. *Fabr.* In libro, inscripto: Τύποι ἐπιστολῶν Θεοφίλȣ Κορυδαλέως, ἤ τε περὶ ῥητορικῆς etc. Venet. 1786. 8. sunt *Maximi Margunii*, episcopi Cyther. epistolae IV. ad Dauid. Hoeschelium (pag. 116 — 119.) — τοῖς περὶ την ἱερὰν ἐσχολακόσι φιλοσοφίαν, (p. 120.) epp. binae ad Conrad. Rittershusium (p. 126. sqq.) — vna ad Σαμμὴλον, (pag. 130. sq.) — vna ad patriarcham Ieremiam, περὶ τȣ̃, τίνα τρόπον ἐν τοῖς ὅσοι παρακεχώρηται τὰ κακά. (p. 101 — 115.) *Harl.*

In quibusdam exemplis Turco-Graeciae Crusii subiuncta reperitur, quae in aliis abest a p. 541. ad 557. *Adpendix* dicata D. Ioachimo Camerario, Ioachimi F. Noribergae medico, a quo pleraque in illa comprehensa accepisse se Crusius testatur. Occurrunt autem in ea, graece:

1) *Antonii*, *Eparchi* a) *Corcyraei*, epistola ad Philippum Melanchthonem de pacandis in religione dissidiis, vt Turcis fortius occurratur, a. 1543.

2) *Ioachimi Camerarii* responsum luculentum ad Matthiam Irenaeum, Francum Wirtzeburgensem, culpam in pontificios conferens a. 1544. scriptumque pro Melanchthone, apud Coloniam tunc absente et occupatissimo.

3) *Dionysii*, patriarchae CPol. intercessio pro Stephano, Caesariensi Cappadoce, eleemosynam colligente, ad se suosque a Turcis redimendos a. 1554. graece et latine.

4 et 5) *Iacobi Basilici Marcettii*, siue *Marchionis*, despotae Sam. et *Iacobi Diassorini*, domini Doridis, epistolae, Bruxellis missae per Φιγγικὸν Pfinzingum, Caesaris Consiliar. datae ad Philippum Melanchthonem, amicae et litteras eius desiderantes. a. 1555. graece.

6) *Ioach. Camerarii* pro Philippo ad vtramque responsio beneuola, et de Graeciae ruina quidem dolenda, gloria tamen immortali in Germaniam etiam deriuata, a. 1556.

7) *Philippi Melanchthonis* epistola, per Demetrium, diaconum, missa, ad Ioasaphum, patriarcham CPol. de ecclesia Christi apud Graecos et apud nos a. 1559. Geneuae.

In notis Crusius p. 555. exponit numerum et nomina praefecturarum Turcicarum Asiae et Europae, quibus praesunt Beglerbeii. De Walachia siue Mysia aut Dacia Walachorumque turbulentis ingeniis p. 558.

XXV.

a) Huius elegiam de misero Graeciae statu memorat Melanchthon in epist. ad Camerarium 16. Febr. 1545. nec non in alia, qua Venetias cum ex illa vetere Alcinoi insula (Corcyra) migrasse testatur. Postquam Venetiis per aliquod tempus graecas litteras professus fuisset, Corcyram iterum regressum ad suos itaque in litteris consenuisse, refert *Gyraldus* dialogo 2. de poetis sui temporis.

[P] XXV. In LEONIS ALLATII b) *συμμίκτοις* varia etiam leguntur, ad res CPolitanas facientia, itaque et huius collectionis breuem recensionem praesenti loco inserendam existimaui. Prodierunt itaque curante Bartoldo Nihusio, Amstelodami a. c) 1653. 8. licet titulus Coloniam Agrippinam prae se ferat, atque distributa sunt in libros duos, in quorum priore exstant

1) *Ioannis Phocae* Cretensis d) monachi, qui matthaei Monachi in Patmo filius fuit, et a. C. 1185. Palaestinam lustrauit, *de locis Antiochiam inter et Palaestinam* nec non Syriae, Phoeniciae et Palaestinae, graece et latine p. 1 — 46. Haec descriptio etiam latine ex Allatii versione praemittitur tomo secundo Act. Sanctorum Maii, cui Papebrochius subiunxit fabulosum Itinerarium Antonini Placentini e MS. Tornacensi, cum suis animaduersionibus.

2) *Epiphanii*, monachi ac presbyteri Hagiopolitae siue, Hierosolymitani, incertae aetatis, *Syria et vrbs sancta*, graece e Codice Vaticano, cum Feder. Morelli versione per Allatium multis locis interpolata p. 48 — 63. Eiusdem scriptoris *de vita S. Deiparae* laudat Allatius de Simeonum scriptis p. 106. et ad Eustathii Hexaëmeron pag. 285. seq. *Homiliam de S. Andrea, apostolo*, idem de Simeonibus p. 90.

3) *Perdiccae*, protonotarii Ephesini, *Hierosolyma* versibus politicis cum metaphrasi eiusdem Morelli carmine iambico, p. 65 — 68. Cangio hic idem videtur Perdicca, de quo pseudo-synodus Palamitarum, a. C. 1347. habita, p. 171. et Pachymeres VI. 24. hist. Ac synodo illi CPolitanae interfuere bini hoc nomine, vnus *Theodorus Perdicca*, magnae ecclesiae a supplicationibus: et *Georgius Perdicca*, sceuophylax imperatorii cleri; ab vtroque tamen horum Ephesius diuersus fuisse videtur.

N 2 4) *Ano-*

b) Antea Colon. 1645. 4. apud Adelung. l. c. quamquam illius edit. mentionem alibi non reperi. Atque et Nihusii dedicat. scripta est a. 1653. et Allatii praefat. Romae 1652. In neutra superioris edit. iniicitur mentio. *Harl.*

c) Obiit *Allatius* Romae 19. Ianuar. 1669. octogenario maior. Catalogum scriptorum suorum ipse texuit in Apibus vrbanis. Alius legitur ante librum de templis Graecorum edit. Coloniensis, et ad calcem scripti de mensura temporum antiquorum. Videndi etiam *Elias du Pin* tom. XVIII. bibliothecae scriptor. eccles. sub init. *Prosper Mandosius*, in bibl. romana, *Petrus Bayle*, in Dictionario historico crit. *Christophorus Hendreich*, in Pandectis Brandenburgicis etc. MSta eius seruantur Romae in c llegio Graecorum. *Fabr.* Add. *Niceron.* in memoriis celebr. VV. DD. ex interpretatione Baumgartenii german. part. VIII. p. 126. sqq. vbi nonnulla Du Pin et Baylii errata corriguntur, et *Adelungii* Fortsetzung vnd Ergänzungen zu C. G. Iochers allgem. gelehrten Lexicon, vol. I. (Lips. 1784. mai. 4.) pag. 606. sq. De Allatii Symmictis v. *Hageri* geographisch. Büchersaal, tom. I. p. 622. et *Baumgarten* Nachrichten von einer Hallischen Bibl. tom. V. p. 461. in recensione corporis histor. Byzantinae ed. Venet. in qua in vol. vltimo f. XXIII. recusa sunt *Allatii* symmicta. v. supra, vol. VII. pag. 533. De rara *Nihusii* editione Leon. Allat. Συμμίκτων a. 1653. 8. v. *Clement.* bibl. curieuse etc. vol. I. pag. 195. — Allatius quoque edituras erat in decem *συμμίκτων* voluminibus scriptores magnam partem illius aetate ineditos, quorum index prodiit Romae 1668. 4. et typis repetitus est a *Fabricio* in B. Gr. vol. XIV. pag. 1. sqq. conf. tamen *Clement.* l. c. not. 93. *Harl.*

d) De primis scriptis, in priore hoc *συμμίκτων* volumine comprehensis, confer, si placet, quae dixi libro IV. cap. 2. §. 18. [vol. IV. p. 662. sq.]

4) *Anonymi de locis Hierosolymitanis*, lingua graeca vulgari, cum Allatii versione pag. 80 — 102.

[P] 5) Eugesippus de distantiis locorum terrae sanctae, latine p. 104 — 120, e codice Caroli Moroni. Scripsit hic Eugesippus a. C. 1040.

6) Willebrandi de Oldenburg, canonici Hildesheimensis, qui a. C. 1211. Palaestinam adiit, Itinerarium terrae sanctae. Latine p. 122 — 152.

7) Leonis Allatii dissertatio de solea veteris ecclesiae, siue loco, in quo solium imperatoris p. 154 — 174.

8) Eiusdem epistolae siue dissertationes tres ad Bartholdum Nihusium, *prima* pro γνησιότητι Liturgiae, S. Iacobo apostolo tributae, p. 176. 203. *secunda* pro Graecorum communione sub specie vna p. 204 — 223. et *tertia* de reliquiis S. Crucis p. 224 — 235.

9) Rituale ecclesiae Aegyptiae siue Cophtitarum, latine ex versione Athanasii Kircheri, S. I. qui eam a. C. 1647. iussu cardinalium congregationis de propaganda fide ex lingua Copta et Arabica transtulit p. 239 — 267.

10) Conradi Marpurgeri de miraculis S. Elisabethae viduae, Thuringiae Landgrauiae, latine p. 269 — 293.

11) Gabrielis Sionitae epistolae binae ad Nihusium de nonnullis Maronitarum ritibus p. 295 — 302.

Tomo siue libro posteriore occurrunt graece et latine 1) *Constantini Porphyrogeniti*, imp. liber *de vita et gestis* aui sui *Basilii Macedonis*, imperatoris CPol. p. 1 — 178. Vide quae supra, [vol. VII. p. 681.]

2) *Ioannes Cameniata de excidio vrbis Thessalonicae* a. C. 904. p. 180 — 316. Vide quae supra [vol. VII. p. 683.] et Allatium ad Georgium Acropolitam p. 224.

3) *Ioannes Anagnosta*, Thessalonicensis, *de capta Thessalonica* a. C. 1430. 29. Martii p. 318 — 380. Vide supra [vol. VII. p. 804.] et Allatium de Simeonibus p. 188.

4) *Theodori Gazae* epistola ad Franciscum Philelfum *de origine Turcarum* pag. 382 — 392.

Hisce latine subiiciuntur 5) Melchioris Inchoferi S. I. dissertatio de Eunuchismo, ab antiqua ecclesia improbato, ad Leonem Allatium p. 382 — 392.

6) Allatii confutatio fabulae de Ioanna, papissa, ex monumentis graecis. Editio quarta ex duabus primis recognita p. 415 — 434.

7) Lucae Holstenii ad Nihusium epistola de vsitata etiam Abassinis communione sub vna specie p. 436. seq.

[P] 8) Eiusdem et anonymi de Sabbatio, flumine p. 439 — 444.

9) Catalogus operum *S. Ioannis Damasceni*, Io. Auberto qui post Cyrillum Alex. recensitum nouam eorum editionem meditabatur, suppeditatorum ab Allatio et Lutetiam transmissorum p. 448 — 453.

XXVI.

XXVI. *Catalogus episcoporum Byzantinorum, qui ante Constantinum M. fuisse incerta fide feruntur.* *)

1. ANDREAS f), apostolus, confer Lambecium lib. III. p. 56. et 154. Philippum Cyprium p. 3. Nicephorum CPol. in Chron. et Nicephorum Callisti II. hist. c. 39. et VIII. 6. Codini Origg. CPol. n. 124.

N 3 2. *Stachys,*

f) Nolo post Bandurium aliosque tempus chartamque perdere in emendando augendoue hoc catalogo. *Bandurius* autem in imperio orientali, vol. I. pag. 187. sqq. ed. Paris. aut p. 161. sqq. ed. Venet. litteris typographicis curauit describendos graec. cum lat. versione catalogos varios, tum editos, tum ineditos patriarcharum CPolitanos, nec non sedes summorum sacerdotum, quae sub iis olim fuerunt hodieque permanent; catalogos item duos, ac inter se diuersos, imperatorum CP. atque in praefatione quoque de iis suaque opera disseruit: in vol. autem secundo pag. 873. sqq. ed. Paris. aut pag. 619. sqq. amplissimo veluti commentario illos illustrauit. Sunt igitur a Bandurio confecti editine: 1) catalogus episcoporum ac patriarcharum CPolitanorum, decerptus ex chronographia compendiaria S. Nicephori, patriarchae CP., quae habetur in cod. Par. olim regio, diuersa ab editis. 2) *Nicephori Callisti Xanthopuli* noua enarratio de episcopis Byzantii et de patriarchis omnibus CPolitanis, ex cod. regio num. MMMDII. quae quia desinit in Ioannem, qui et Cosmas dicitur, Sozopolitanum, ab. a. 1294 — 1304. quo sede pulsus est; Bandurius in comment. subiunxit partim ex catal. patriarcharum CPol. ex cod. a Labbeo in adpar. histor. Byzant., partim ex historia Phranzae decerptam seriem integram patriarcharum ab Athanasio II. ad Gregorium vsque vltimum, ante captam CPolin, patriarcham. — 3) catalogus patriarcharum CPolitanorum ex iure graeco-romano Io. Leunclauii, diuersus ab aliis et in versione lat. a Bandurio emendatus. — 4) catal. patriarch. CPolit. ex noua variarum historiarum synopsi *Matthaei Cigala*, diuersus ab aliis — 5) *Philippi Cyprii*, magnae ecclesiae protonotarii, libell. qui continet catal. patriarch. CPolit. et sedes summorum sacerdotum, quae sub iis olim fuere hodieque permanent, ex variis libris chronicis, qui exstant, collectus. Comparari potest historia patriarcharum CP. *Emmanuelis Malaxi* in Crusii Turcograecia. In commentario autem pag. 1000. ed. Paris. s. p. 695. ed. Venet. inseruit Bandur. catal. *patriarch. CPol.* ex cod. ecclesiae CPol. patriarchalis descriptum, qui continet seriem illius ecclesiae patriarcharum ab a. Chr. 1594 — 1702. quem accepit ab Eusebio Renaudotio, et gr. cum versione latina notisque Renaudotii publicauit. In praef. promisit Bandurius integram de patriarchis CPolitanis historiam p. 205. sqq. vol. I. ed. Ven. siue p. 241. ed. Paris. sequuntur gr. ac lat. catalogi *imperatorum CPolitanor.* 1) catalogus ex iure graeco-rom. Ioan. Leunclauii: 2) ex noua variarum historiarum synopsi *Matthaei Cigala*, diuersus a priori, vsque ad a. 1636. In praefat. pag. XXXIV. sqq. concinnauit Bandurius seriem chronologicam imperatorum et patriarcharum CPolitan. a Constantino M. et Metrophane, patriarcha, ad captam vsque a Turcis Constantinopolin. — In actis Sctorum, tom. I. mens. Aug. p. 182. ed. Ven. est *Guil. Cuperi* historia chronologica patriarchar. CPolit. a saeculo IV. vsque ad saec. XVIII. in tomo autem IV. m. Iul. pag. 90. sqq. ed. Ven. 1748. est historia chronologica patriarcharum Antiochenorum. Quosdam tamen Bollandistarum errores castigauit cl. *Villoison* in anecd. graecis, tom. II. pag. 30. sq. not. 2. Porro in pluribus codd. supersunt eiusmodi catalogi: e. g. in cod. *caesar.* theol. gr. XXXIV. 1) chronologia episcoporum et patriarcharum CPolit. a S. Stachy, quem Andreas, apostolus, primum officio sacro consecrasse, s. vt theologi dicere solent, ordinasse, dicitur Byzantii, vsque ad Io. Xiphilinum, mortuum a. 1078. hunc catalogum multo accuratiorem esse atque vberiorem, quam illi, qui sunt in Nicephori chronographia compendiaria, in Leunclauii iure graeco-rom. a Marq. Frehero 1596. gr. ac lat. edito, pag. 296 — 304. et in Labbei protreptico corporis hist. Byzantinae, testatus est *Lamb. c.* in comm. vol. III. p. 145. sqq. eumque in supplem. corporis hist. Byz. inte-

2. *Stachys*, (cuius mentio Rom. XVI. 9.) *per annos XVI.* martyrolog. et menolog. 31. Octobr. pseudo-Dorotheus p. 431. seq. post Chronicon Paschale Cangii, Ius graecorom. Leunclauii p. 296. Codinus loco laudato et Matthaeus Cigala, qui ex LXX. discipulis fuisse annotat. Vide et Bandurium p. 731. ad antiquitates CPol.

3. *Onesimus* [g]), *per annos XVI.*

4. *Polycarpus*, (apud Lambecium III. p. 56. male Πολύκρατος) *per annos XVIII.* Hic a Matthaeo Cigala omittitur.

5. *Plutarchus*, *per annos XIV.*

6. *Sedechias*, (apud pseudo-Dorotheum p. 432. Philippum Cyprium in Bandurii imperio Orientali tom. I. p. 218. et Lambecium III. p. 56. et in iure graecorom. Σεδεκίων) *per*

integrum ex hoc. cod. publicaturus erat, at morte impeditus est: 2) chronologia episc. et patriarch. Alexandrinorum — 3) — Antiochenorum 4)— Hierosolymitanorum.— In cod. CXXXV. cat. patriarchar. CPol. ab a. Chr. 307 — 970. v. *Kollar.* in supplem. ad Lambecii comm. p. 765. — *Paris.* in bibl. publ. est in cod. DXXXII. et MCCCIII. *patriarch. CPolit.* catalogus; et in quinque codd. *imperatorum CP.* catalogus; in tredecim denique, codd. sedium patriarchae CPolitano obnoxiarum, ordo. — *Florentiae* in bibl. Laurent. Med. in cod. XIII. nr. 22. et 23. plut. 59. *cat. imp. Romanorum* a Constantino M. — ad vltimum Constantinum, et *patriarcharum* Hierosolymitanorum, Antiochen. Alexandrinorum, Romanorum et CPolitanorum. v. *Bandin.* cat. codd. gr. II. p. 521. — *Taurini* in bibl. regia cod. CV. ex quo auctor catal. codd. gr. p. 201. sqq. publicauit gr. ac lat. ordinem metropoleon in patriarchatu CPol. tum episcopatuum, cuilibet metropoli subiectorum. — *Augustae Vindel.* sunt 1) anacephalaeosis summorum patriarcharum eorumque sedium, cum subiectis ecclesiis; 2) catalogus metropolitarum et archiepiscoporum; 3) catal. episcoporum CPolitan. Romanorum, Hierosolym. Antiochenorum et Alexandrinorum etc. v. *Reiser.* catal. p. 80. et sic alibi. add. supra, in vol. IV. p. 666. sq. not. Quae quum ita sint, vt chartae temporique parcerem, omisi *conspectum chronologicum historiae CPol.* siue enumerationem imperatorum ac patriarcharum CPol. alias vtilem, a Constantino M. — vsque ad Cyrillum, patriarcham 1712. Atque historia imperatorum CPolitanorum, quae nihil ad nos et bibliothecam gr. litterariam pertinet, a *Tillemontio*, in histoire des Empereurs, *le Beau* in: Histoire du Bas-Empire, en commençant à Constantin le Grand, continuata ab *Ameilhon*, Paris. 1757 — 1786. voll. 24. mai. 12. translata in linguas, germanicam, anglicam et italicam, aliisque scriptoribus historicis copiosius exponitur. Vtiliter tamen conferri potest *Caroli du Fresne, domini du Cange* historia Byzantina, duplici commentario illustrata: de qua vide supra, in vol. VII. p. 527. nr. 22. Add. cel. *Meuselii* biblioth. histor. vol. V. part. I. vbi recensentur 1) cap. V. p. 170. sqq. 1) scriptores historiae Byzantinae generales recentiores. 2) cap. VI. pag. 178. sqq. scriptores historiae singulorum imperatorum Byzantinorum et imperatricum, a Constantino M. vsque ad Constantinum Palaeologum: denique cap. VII. p. 286. sqq. scriptores byzantinarum rerum varii generis, tam antiqui, quam recentiores. Quapropter catalogum tantum episcoporum Byzantinor. qui ante Constantinum M. fuisse incerta quidem fide, aliis hinc inde dissentientibus, feruntur, (vt vel ea catalogis, a Bandurio editis, cognosci potest,) speciminis loco retinuimus. *Harl.*

f) Non ab Andrea, sed a *Petro*, apostolo, primos Byzantio datos episcopos contendit Baronius ad a. C. 44. n. 12. ex fide Agapeti, papae.

g) Hunc cum Onesimo, Philemonis seruo, confundunt Pseudo-Dorotheus, Philippus Cyprius et Matthaeus Cigala. Sed illum Onesimum Ephesi episcopum tradunt veteres. Vide Baron. et Acta Sanctor. 16. Februar.

per annos IX. male in latina pseudo-Dorothei versione *nouemdecim.* Omittitur a Matthaeo Cigala.

7. *Diogenes per annos XV.*
8. *Eleutherius per annos VII.* Hic a Matthaeo Cigala omittitur.
9. *Felix per annos V.*
10. *Athenagoras per annos IV.* hic a pseudo-Dorotheo et Cigala omittitur. Philippo Cyprio et in iure graeco-rom. p. 297. *Athenogenes.*

[P] 11. *Polycarpus* (secundus) *per annos XVII.* Cigala XVIII. qui interponit *Eleutherium*, aitque sedisse *per annos VII.*

11. b. *Athenodorus*, pseudo-Dorotheo p. 433. post Polycarpum memoratus. Cigalae *Athenogenes*, quem ait sedisse annos IV. Idem alium hic interponit *Polycarpum*, *annis XVIII.*

12. *Euzoius*, *per annos XVI.* (pseudo Dorotheo VI.)
13. *Laurentius*, *per annos XI. menses 6.*
14. *Alypius per annos XIII.* menses 6. a Cigala ponitur post Pertinacem.
15. *Pertinax* (magister militum et consulatu functus) *per annos XIX.*
16. *Lempianus per annos XI.* Pseudo-Dorotheo et Cigalae rectius *Olympianus.* ita et Philippus Cyprius Bandurii.
17. *Marcus per annos XIII.*
18. *Cyriacus per annos XVI.* pseudo Dorotheo *Cyrillianus.*
19. *Castinus*, (qui templum S. Euphemiae [h]) in Petrio CPoli condidit) Philippo Cyprio Κηςῖνος *Cestinus*, in Nicephori Callisti codicibus *Constantinus*, *per annos VII.*
20. *Taratus per annos XXXV. menses* 6. pseudo-Dorotheo *Titus*, Philippo Cyprio Τάρατος ὁ Κιτήτης.
21. *Demetrius* [i]), frater, vel filius potius, Probi, imp., a. C. 282. defuncti, *per annos XXXIV. menses* 6. Confer Acta Sanctorum tom. I. Iunii p. 391.
22. *Probus*, eiusdem Demetrii filius, per annos XII.

Exiguam fidem mereri, quae de successione episcoporum, iam commemoratorum, traduntur, recte notat Papebrochius in Actis Sanctor. tom. I. Iunii p. 392.

(Cedreno, et quem hic sequutus est, Simeoni Logothetae in Chronico, hi tres modo ante Metrophanem memorantur episcopi Byzantini:

22. b. *Presbyter* quidam, *per annos VIII.*
22. c. *Philadelphus*, *per annos III.* imperante Antonino Caracalla.
22. d. *Eugenius*, ab anno tertio Gordiani *per annos XXV.*)
22. e. In Chronico MS. Simeonis magistri et Logothetae celebratur *Rufinus*, qui per annos nouem praefuerit ecclesiae Byzantinae.

XXVII.

h) Vide *Cangii* CPolin Christianam libro IV. pag. 146. et *Bandurium* p. 649. seq. Sed Tito, episcopo Byz., hoc tribuit pseudo Dorotheus post chronicon Paschale Cangii p. 430. licet et ipse pag. 432. hoc referre videatur ad Constantinum, imp.

i) Pseudo-Dorotheo p. 434. et Philippo Cyprio *Domitius*, Cigalae *Domitianus.*

XXVII. Haec de historia CPolitana, eiusque graecis scriptoribus dixisse sufficiat, — quibus vnicum subiungere iuuat, Gallum *Godfridum de Villeharduin* [k]) siue *de Villa Harduini*, Campaniae Gallicae Marescalcum, (Marechal de Champagne et de Romanie,) qui historiam CPolis, a Francis Venetisque a. 1204. captae, cui ipse interfuit, fideliter descripsit ab a. 1198. ad 1207. Gallico illius aetatis sermone, qui cum ab hodierno vsu in non paucis abhorreat, *Blasius Vigenerius*, qui primus eam nouem libris arbitratu suo diuisam edidit, recentiorem gallicam interpretationem per singulas paginas adposuit, Paris. 1585. 4. Hinc sine eiusmodi interpretatione, sed ex emendatiore MS. Veneto prodiit Lugd. 1601. fol. diuisa in sectiones CCLVII. Denique *Cangius* Paris. 1657. fol. vtramque harum editionum cum MS. membranaceo regio contulit, Petri quoque Pithoei notulis ineditis vsus, quas marginibus ille Vigenerianae editioni adleuerat ex MS. codice et ex primis foliis editionis Villeharduini, quae iussu reip. Venetae a. C. 1573. imprimi coepit, sed postea suppressa est. Adiunxit Cangius varias lectiones in margine, et Vigenerii exemplo interpretationem recenti idiomate gallico: sectionum diuisionem seruauit ex editione Lugdunensi, subiunxitque e bibl. regia historiam breuem imperatorum CPolitanorum Latinorum ab vrbe capta vsque ad 1243. petitam ex historia Galliae, scripta versibus Gallicis a *Philippo Muskes*, episcopo Tornacensi, (qui a. 1282. obiit) et hactenus inedita. pag. 212 — 229. Denique p. 230. 231. *adpendicem latinam* Villeharduino in MS. regio a Veneto aliquo temporibus Andronici Palaeologi subiectam adnexuit. Post obseruationes Cangii, quibus Villeharduinus et historia illius aetatis ex omni genere scriptorum erudite illustratur, et Rhamnusii, Outremanni aliorumque recentiorum hallucinationes subinde castigantur: sequitur eiusdem glossarium veterum vocum gallicarum, quibus Villeharduinus vtitur p. 354 — 370.

[P] Non minoris momenti est, quae Villeharduino subiuncta alteram voluminis partem constituit, et tota Cangii industriae debetur, gallice itidem scripta et singulari studio ex fide dignis monumentis ordine temporum digesta historia imperii CPolitani sub imperatoribus Gallis ab a. 1198. vsque ad tempus captae vrbis a Turcis. *Histoire de l'Empire de Constantinople sous les Empereurs François, contenant ce qui s'est passé de plus memorable dans cet Empire, depuis que les François s'en rendirent maistres, jusques a ce que les Turcs s'en sont emparez: dans laquelle la suite des Empereurs François, des patriarches de Constantinople Latins, des Roys de Thessalonique, des Princes de la Morée et d'Achäie et d'Epire, des Ducs d'Athenes, de Duras, de Nicsia, des Seigneurs de Négrepont, de Metelin, et autres sont decrites*, (p. 326.) *avec un recueil de plusieurs titres et autres pieces non encore publiées, tirées tant du Tresor des Chartes du Roy, que d'ailleurs, pour servir des preuves a cette histoire* (pagg. 85.) Paris. 1657. fol. pagg. Raro obuium est hoc opus, in illa quidam historiae parte necessarium, quod licet vnico modico volumine constet, et nullis iconibus aere descriptis superbiat; tamen venit pretio quinquaginta amplius marcarum Lubecensium. *Fabr.* De vtraque *Villehardouin* historia eiusque editt. v. *Freytag* analecta litter. p. 347. sq. *Baumg.* Nachr. von einer Hall. Bibl. V. p. 457. sq. cl. *Meusel* bibl. histor. vol. V. part I. p. 263. sqq. inprimis

k) A Graecis scribitur Βιλαρδουΐν, vt apud Acropolitam c. 47. vbi Achaiae et Peloponnesi princeps hoc nomine memoratur. Confer Elogium Villeharduini et genealogiam eius familiae, notis a Cangio praemissam.

imprimis *Clement.* bibl. cur. vol. VIII. p. 269. sqq. — Recusa sunt vtraque opera in edit. Veneta scripto.. Byzantin. (v. supra, in vol. VII. p. 527.) at vitiose, teste confectore catalogi f. bibliothecae Rinckianae p. 293. nr. 2252. *Harl.*

XVVII. Villeharduino iungere iuuabit Innocentii III. papae, epistolas, et *Guntherum*, monachum Parisiensem, ord. Cisterciensis, eorumdem temporum scriptorem, qui latine tradidit Historiam captae a Latinis CPoleos, editam in *Henrici Canisii* tom. V. lectionum antiquar. p. 358. Monachii, 1604. 4. [l], tum alios plures, qui Christianorum Europaeorum expeditiones in terram sanctam ab a. C. 1080. ad 1291. (quo Syria et Palaestina amissa est,) descripserunt, inprimis volumina duo, hortantibus Francisco Pithoeo et Paulo Petauio, collecta a *Iacobo Bongarsio*, et Hanouiae 1611. fol. edita sub titulo: *Gesta DEI per Francos*, in quibus scriptores latini illius vel paullo sequioris aetatis praeter anonymos, Robertus, monachus, Hierosolymitanae historiae et belli Christianorum aduersus Saracenos scriptor, Basil. 1533. fol. pridem vulgatus: tum Baldricus, Raimundus de Agiles, Albertus Aquensis, Fulcherius Carnotensis, Gauterius, Guibertus, abbas, quem habeo scriptum ante CCC. annos in membrana, Guilelmus Tyrius, scriptor praecipuus, et Iacobus de Vitriaco, cuius historia orientalis et occidentalis prodierat Duaci 1597. 8.

Benedicti de Accoltis de bello, a Christianis contra barbaros gesto, pro Christi sepulcro et Iudaea recuperandis. Venet. 1532. 4. [quae ed. est rarissima.] Basil. 1544. 8. *Fabr.* Argent. 1551. fol. — in *Roberti Winteri* collectaneo variorum p. 1171. huius sententiae: Harangues militaires de la guerre faite par les Chretiens contre les barbares. Francof. 1574. v. *Oudin.* de scriptt. eccl. III. p. 2582. In praefat. tamen recentiss. edit. dicitur *Ioan. Gastius* Accolti historiam per Robertum Winter. Basil. 1544. nouis typis emisisse Basileae: et illum annum etiam designauit *Apost. Zenus* in: Dissertazione Vossiane I. p. 163. vbi de *Bened. Accolto* agit, — cum egregiis *Thomae Dempsteri*, Scoti, notis. Florent. 1623. 4. — Nouissima editio est: *Benedicti Accolti* de bello, a Christianis contra barbaros gesto, pro Christi sepulcro et Iudaea recuperandis libri IV. *Thomas Dempsterus*, I. C. Baro a Muresk, Scotus, cum aliis scriptoribus collatos, notis non vulgaribus illustrauit. Nunc denuo ad exemplar Florentinum cIↃIↃCXXXIII. ab innumeris et foedissimis mendis expurgatum, emaculatius recudendos curauit *Henric. Hoffnider*, cum indice satis luculento. Groningae, typis Iac. Sipkes, typographi et bibliopolae. 1731. 8. Praef. typographi excipiunt vitae Benedicti Accolti et Th. Dempsteri. — *Italice* versa est Accolti historia a *Franc. Baldello*, edita a Gabriele Iolito de Ferrariis, 1549. 8. — *graece* autem ab *Iuone Ducatio (Duchat,)* Parif. 1620. 8. Attamen *Duchat* dicitur a Io. Forbesio libro IV. Instruct.

l) In editione *Iac. Basnagii*, qui recudi fecit et inscripsit opus: *Henr. Canisii* thesaurus monumentorum ecclesiasticorum et historicorum f. lectiones antiquae ad saeculorum ordinem digestae, partt. VII. cum praefat. et animaduersionibus criticis *Iac. Basnagii.* Editio auctior. Antw. 1725. voll. IV. fol. in tom. V. 2. De vtraque illarum *lectionum antiquarum* edit. v. *Fabr.* B. Gr. XIII. p. 759. sqq. et *Rinckii* biblioth. f. catal. p. 286. sqq. ac p. 298. sq. vtroque autem loco Basnagii incuria et negligentia culpantur, *Harl.*

Inftruct. hiftor. theol. cap. 18. fin. et auctore praefat. ad ed. recent. Groning. ex *Guil. Tyrio* m) et ex *Benedicto de Accoltis* Aretino hiftoriam fuam graeco fermone compofuiffe, diftributo opere in quatuor διηγήσεις, i. e. *narrationes*, quarum fingulae in capita diuiduntur. Conf. *Clement* biblioth. curieufe etc. I. p. 25. fq. et *Adelung* in: Fortfetz. vnd Ergänzungen — Ioechers Gel. Lexicon. I. p. 154. qui in *Lipenii* bibl. philofoph. in nota et anni, quo verfio italica edita fuiffet, et loci, *Florent.* 1621. peccatum effe autumat. Erratum quidem eft, fi de *editione* libri fermo eft: fed cauffa atque origo erroris Lipeniani forfan poteft intelligi ex verbis eius, qui praefatus eft ed. Gröning. *Baldellius* fcilicet a. 1543. vertit Accolti hiftor. eius verfio dono data fuit *Io. Baptiftae Ricafolo*, patricio *Florentino*, poftea vero *Venet.* 1549. edita eft a Gabriele Iolito. — Thom. Dempfter. in praef. docte copiofeque recenfuit eos, qui de bello illo facro fcripferunt coaetanei, vt ait: fed iam Fabricius dedit catalogum pleniorem; et tamen hic eft valde mancus, vti poftea oftendemus. *Harl.*

[P] Annalium fcriptores, Baronius, Bzouius, Pagius, Odoricus Raynaldus, Spondanus: Lexicorum item hiftoricorum concinnatores, vt Morerius in: *Croiffade.* Cangii gloffar. in *Crux.*

Hiftoire des guerres des Chrétiens contre les Turcs, par Aubert. Parif. 1559. 4.

Belli facri hiftoria, edita a Iohanne Mabillonio, Mufei Italici tom. I. p. 131. feq.

Iac. Benzelii Palaeftina, fiue de terra promiffionis et Sueonum Gothorumque expeditionibus facris differtationes duae geographico-hiftoricae. Vpfal. 1703. 8.

Io. Henr. Boeclerus in diff. de paffagiis, tom. I. differtationum academicarum p. 581. fqq. ad Aeneae Syluii orationem fuper hoc argumento, Romae a. C. 1452. habitam ad Nicolaum V. pontificem, nomine Friderici III. imperatoris, pro fuadenda in terram fanctam expeditione.

Io. Francifcus Buddeus in felectis iuris naturae et gentium, differtatione 2.

Iac. Gretferus in apologia cruciatarum expeditionum tom. III. de Cruce, lib. II.

Commentarii duo hiftorici, antea inediti, alter de regibus vetuftis Norwagicis, alter de profectione Danorum in terram fanctam circa a. 1184. fusceptam, eodem tempore ab incerto auctore confcriptus, et primum editus a Bernh. Cafpare Kirchmanno. Amftelod. 1684. 8. Confer etiam Ianum Bircherodium lib. de ordine elephantino cap. VIII. feq. p. 51. fcq.

Ioannes Leunclauius, fcriptor praeclariffimus, in annalibus, hiftoria et pandectis Turcicis, quae faepius excufa latine et in alias etiam linguas translata funt.

Stephanus Lufignanus in hiftoria regnorum Hierofolymorum, Cypri et Armeniae, Parif. 1613. 4. gallice.

Lud.

m) Ab anno 1174. archiepifcopo Tyrenfi v. *Meufel.* bibl. hift. II. I. p. 276. de illo eiusque hiftoria rerum, in partibus transmarinis geftarum, a tempore fucceffsorum Mahumeth vsque ad a. Chr. 1184. libri XXIII. edita a *Bongarfio* in opere: *Gefta dei per Francos* etc.

Lud. Maimburgii, S. I. histoire des Croisades pour la delivrance de la terre sainte, Paris. 1675. 4. II. voll. et Amst. 1685. 12. quatuor volum. et saepius.

Io. Molani, de sacra militia ducum et principum Brabantiae, cum notis Petri Louuii, Syluaeducensis. Antwerp. 1592. 8. Confer Burchardi Gothels Struuii bibliothecam antiquam, 1705. tom. I. p. 214. seq.

[*] L'imprese et espeditioni di terra santa, et l'acquisto fatto del imperio di CPoli dalla Republica di Venetia, doppo l'anno 1198. insino al 1205. da Andrea Moresini. Venet. 1627. 4.

Passage d'outremer de Godefroy de Boullion. Paris. 4.

Passages d'autremer par les François. Paris. 1518. fol.

Petri d'Outremanni CPolis Belgica, siue de rebus, a Balduino et Henrico, imperatoribus CPol., ortu Belgis, libri V. addito libro singulari de excidio Graecorum, cum notis vberioribus. Tornaci 1643. 4.

Adami Rechenbergii exercitatio de prima expeditione cruciata, in eius diss. historico politicis tom. II. p. 474. seq.

Pauli Rhamnusii de bello CPolitano et imperatoribus Comnenis, per Gallos et Venetos restitutis, quo in opere Villeharduini vestigiis insistit. Venet. 1603. et curante Iac. Gaffarello, ibid. 1634. fol. et italice 1604. 4.

Chronicon Hierosolymitanum, siue de bello sacro historia, libris XII. edita a *Reinero Reineccio.* Helmst. 1584. 4. Auctor est Albertus Aquensis, in Gestis DEI per Francos iterum recusus.

Frid. Sylburgii Saracenica p. 107. seq. vbi duodecim expeditiones cruciatae recensentur.

Hermannus Witsius, in dodecade exercitationum tom. II. Miscell. exercitatione duodecima, quae est Hierosolymae historia §. 41 — 47. *Fabr.* Hunc Fabricii catalogum posse insigniter amplificari, iam monuimus. Sed libros de illis expeditionibus copiosius enumerando, extra oleas vagaremur, et cl. *Meusel.* bibl. hist. II. part. I. cap. XXII. pag. 270 — 313. in *indice scriptorum de expeditionibus cruciatis* otium nobis fecit. Nam in sect. I. recensentur scriptores generales atque aequales et vberius quidem ii qui in *Bongarsii* opere, *Gesta dei per Francos* inscripto, exstant: in sect. II. scriptores generales recentiores: in sect. III. scriptor. recentiores speciales. *Harl.* Epistolas tres impp. Cpp. anecdotas, duas Iohannis Comneni ad Honorium II. P. M., vnam Emanuelis Comneni ad Alexandrum III. (quae huc pertinet) edidit *I. Chr. Amadutius* in Demetrii Pepani Opp. tom. II. (Rom. 1781.) p. 369. sq. et in praef. p. 213. sq. de aliis etiam epp. et monumentis egit. *B.*

XXXIII. Praeter Villeharduinum et historiam CPolitanam sub imperatoribus Gallis, *Carolus Fraxinetus*, (DV FRESNE) *dominus* DV CANGE, regi Galliae a consiliis et Franciae apud Ambianos quaestor, etiam aliis multis nominibus de historia, rebus, et antiquitatibus CPolitanis ita praeclare promeruit, vt ad earum lucem vnus industria sua plus videatur contulisse, quam ceteri vniuersi. Nam ne de Chronico Paschali, cui immortuus est, atque de Zonarae Annalibus, ab eo recensitis et illustratis, dicam, de quibus supra vol. VII. p. 450. et 465. sqq. commemini: neque repetam, quae de ejus notis in Pauli Silentiarii descriptionem templi Sophiae ibid. p. 587. sqq. et de obseruationibus in Nicepho-

 rum

rum Gregoram ibid. p. 654. sq. et in Nicephorum Bryennium, Annae Alexiadem et Cinnamum pag. 674. 728. et 734. dicta a me sunt, quibus descriptionem CPoleos ex *Christophori de Bondelmontibus*, Florentini, opere inedito, ad cardinalem, Iordanum, a. 1422. compofito, adiunxit: his omnibus veluti cumulus quidam accedunt duo opera pulcerrima et elaboratissima, quibus in lectione scriptorum hist. Byzantinae cum fructu versatutus carere nemo potest. Vnum est *Historia Byzantina duplici Commentario illustrata*, quorum prior *familias* ac *stemmata imperatorum* CPolitanorum, cum eorundem Augustorum *nomismatibus* et aliquot iconibus, praeterea familias Dalmaticas et Turcicas complectitur: alter continet *Constantinopolin Christianam*, siue descriptionem vrbis celebriumque eius aedificiorum ac monumentorum, qualis exstitit sub imperatoribus christianis, ex omni scriptorum genere summo studio quatuor libris contextam et adornatam. Paris. 1680. fol. Additamenta et emendationes ad hoc opus subiunxit *Cangius* notis suis in Zonaram T. II. ad calcem *dissertationis de hebdomo CPolitano* p. 145. seq.

Alterum est n) *Glossarium ad scriptores mediae et infimae graecitatis*, in quo laudatissima *Ioannis Meursii* industria, qui primus in hoc genere elaborauerat, vulgatoque Glossario graecobarbaro Lugd. Bat. 1610. et cum bis mille fere vocabulorum accessione 1614. 4. egregiam facem hisce litteris accenderat; plura vero omiserat et inexplicata reliquerat, innumeris partibus vincitur, et graeca vocabula nouatae significationis, aut vsus rarioris, barbara, exotica, ecclesiastica, liturgica, tactica, nomica, iatrica, botanica, chymica explicantur, eorum notiones et originationes reteguntur: complures aeui medii ritus et mores, dignitates ecclesiasticae et monasticae, palatinae, et quamplurima alia, obseruatu digna et ad historiam, praecipue Byzantinam, spectantia, ex editis atque ineditis monumentis recensentur et explicantur o). Lugd. 1688. fol. praemissa *Simonis Portii*, romani doctoris, [*] grammatica linguae graecae vulgaris, inscripta Richelio: et ad calcem operis

n) *Ingens ingentis opus* dicitur Cotelerio notis ad monumenta ecclesiae graecae tom. III. p. 655. Cangius ipse *vir ad miraculum doctus* tom. I. p. 733. Obiit ex dysuria, (quae patrem quoque eius abstulerat,) Parisiis X. Cal. Nou. 1688. de cuius vita et scriptis videndus *Carolus Peraltus* in elogiis illustrium Galliae virorum tom. I. p. 160. et Stephanus Baluzius epistola ad Eusebium Renaudotum, quae Chronico Paschali praemittitur. *Fabr.* add. *Niceronii* Memorias VV. DD. ex interpret. Baumgartenii german. tom. VIII. p. 104. sqq. et de Glossario gr. acta erud. Lips. 1689. p. 62. sqq. *Harl.*

o) Auctor in praefatione, *ab hoc opere*, inquit, *edendo linguae minus publici hodie saporis rationem Parisienses typographos deterruit. Tumque dixeram cum Terentiano Mauro*, hoe domi clausum manebit: *Cum ecce vir, rei literariae perquam studiosus*, Ioannes Anissonius, Lugdunensis, *qui artis typographicae, quae sub Gryphiis, Tornaesiis, Rouilliis, aliisque pridem ea in vrbe floruit, reparandae gloriae, dum paternis insistit vestigiis, sedulus incumbit, Glossarii nostri Graecanici typis suis elegantissimis edendi prouinciam vltro in se recepit.* Ceterum typographi Parisienses iniuriam sibi hac querela fieri rati, ediderunt scriptum, cui titulus: *les Imprimeurs et libraires de Paris à Messieurs les Gens des lettres*, in quo negant, sibi Glossarium graecum a Cangio vnquam serio oblatum, sed ab Anissonio potius praeuenerte ite extortum e manibus. *Mais Mr. Anisson s'étant trouvé dans le meme tems à Paris, nous enleva cet ouvrage.*

operis subiuncta Cangii adpendix ad Glossarium suum mediae et infimae [p]) latinitatis Paris. 1678. fol. 3. vol. editum et Francof. 1681. atque 1713. al. 1710. recusum, et auctius etiam Parisiis [q]), quod vel ideo etiam hoc loco commemorari a me conuenit, quoniam adnexam habet auctoris dissertationem *de imperatorum CPolitanorum nomismatibus*, de quibus quemadmodum et de variis CPolitanis antiquitatibus egregium spicilegium accepimus ab *Anselmo Bandurio*, in cuius imperio orientali, (de quo supra p. 569. sq.) praeclara inprimis ad chronologiam et geographiam CPol. imperii subsidia continentur. Idem iam molitur aliud opus, hoc titulo: *imperatorum romanorum a Traiano Decio ad Palaeologos Augustos, Nomismata Latina, Graeca, Aegyptiaca, omnis metalli ac moduli, distincta per classes, et quam diligentissime descripta, ac notis breuioribus illustrata, ad quindecim ferme millia, et in iis quamplurima inedita, ex quibus rariora ad tria millia in aere incisa repraesentantur, et in fronte Nomismatum, cuiusque imperatoris vita proponitur*, Paris. 2. tomis in fol. [1718. prodiit]

XXXIV. De Scriptoribus historiae Byzantinae graecis quinquaginta insignem et accuratum Commentarium consignauit praeclarus vir, *MARTINVS HANCKIVS*, Gymnasii Elisabethani apud Vratislauienses [r]) quondam Rector, deditque excudendum Lipsiae 1677. 4. in quo vitas singulorum exponit copiose, scripta etiam et de scriptis iudicia distinctiorem in modum recenset, eadem vsus methodo, qua de romanarum rerum scriptoribus libros duos concinnauerat, excusos [(] ibidem 1669. 1675. 4. *Id in Belgio et Anglia pro merito aestimari honorifice, nobilissimus vir, Nicolaus Heinsius, index mihi fuit, cui placuit admodum, et vel vni placuisse satius est, quam multis aliis minoris commatis*, inquit *Christianus Daumius* [s]), epistola ad Io. Gebhardum, data Cygneae 10. Febr. 1678. E Gal-

 lis

p) Pauca et leuia sunt quae in hoc opere notat *Hadr. Valesius* in Valesianis. *Fabr.* Glossarium tamen graecum posse multis voce. ex scholiastis ad graecos auctores et Scriptoribus Byzantinis locupletari, passim docuerunt VV. DD. e. g. *Hemsterhus.* ad Aristoph. Plutum, qui post indices scriptorum vett. et eruditorum hominum, in notis laudatorum, dedit indicem vocabulorum recentioris Graeciae maximam partem haustorum ex Scholiis eod. Domilliani, iisque, quae in Fresneano Glossario non reperiuntur, stellulam praefixit. *Harl.*

q) Inscriptum: *Glossarium* ad scriptores mediae et infimae latinitatis, auctore *Car. Dufresne, Domino du Cange* — Editio noua, locupletior et auctior, opera et studio monachorum ordinis S. Benedicti, e congregatione S. Mauri. Paris. VI. voll. 1733 — 1736. In editione hac paranda, praecipue tom. VI. *Carpentarius* potiorem in se sumserat partem, et postea edidit: *Glossarium nouum* ad scriptores medii aeui cum latinos, tum gallicos, seu supplementum ad auctiorem *Glossarii Cangiani* editionem. — Collegit et digessit *D. P. Carpentier* O. S. B. praepositus S. Onesimi Doncheriensis. Paris. 1766. fol. Vtrumque opus in compendium redegit, et tamen vicissim locupletauit cl. *Io. Christph. Adelung*, et inscripsit: *Glossarium manuale* ad scriptores mediae et infimae latinitatis, ex magnis Glossariis *Car. du Fresne, dom. du Cange* et *Carpentarii* in compendium redactum, multisque verbis et dicendi formulis auctum. tom. I — VI. Halae 1772 — 1774. mai. 8. *Harl.*

r) Obiit B. Hanckius Vratislauiae A. 1709. 24. April. aetat. 77. Eius elogium habes in Actis eruditorum illius anni p. 331. in nouis Literatis Hamburgensibus p. 375. et in adpendice ad Lexicon vniuersale historicum editum Germanice cura Reu. D. Io. Francisci Buddei. Memoirs of literature tom. I. p. 27. *Neuer Bücher-Saal* XXXI. p. 495. *Fabr.* add. de *Hanckii* et *Capelli* libr. cl. *Meusel* Bibl. hist. V. part. I. p. 109. sq. *Harl.*

s) In epistolis philologico-criticis a. 1709. 8. Cygneae editis p. 157. Vide etiam pag. 88.

lis vir itidem eruditiſſimus, Ioannes Boiuinus, in Nicephori Gregorae vita: *Gregorae vitam accurate enarratam non ita pridem vulgauit Martinus Hanckius, vir doctus, et in hiſtoriis graecis latiniſque haud mediocriter verſatus.* Merito etiam idem Daumius reprehendit malignum, neſcio cuius, de Hanckii opere iudicium, qui Voſſio eum plura debere ſcripſerat. *Id tamen tibi diſſimulare non poſſum, quidam nuper iſtud egregium opus in programmate publico non vituperare quidem auſus eſt, ſed ſatis frigide laudauit, maxime eo nomine, quia multa deberet Voſſio. Hinc cum Voſſio noſtrum Hanckium maiore cura contuli, moxque ſum expertus, id male dictum. Exemplo ſint Euſebius et Photius. De his quid Voſſius? de priore quidem vnius folii paginam, de poſteriore autem ne paginam quidem dimidiam. At quam inſignem de Euſebio et Photio confecit Hanckius commentarium? — Ad haec ſcriptores no⸗, adeo paucos habet, de quibus vix vllum verbum Voſſius, quos, etſi graecos, nondum tamen editos, in MStis obuios penitus ignorauit. Igitur abſit, vt actum egiſſe indicetur: ego certe non ſatis mirari poſſum viri diligentiam, iudicium, ordinem, ſtyli elegantiam et parſimoniam, quae vbiuis in hoc opere animaduertas, cui nondum vidi laborem aliquem in hoc ſcribendi genere parem, quo ſuperauit ſuos ipſe ſcriptores romanos. Nam his equidem etſi laudem non paruam merentibus praepono Graecos iſtos, in quibus multa nobis myſteria, praeſertim in Photio, hiſtorica reuelauit, vulgo et doctiſſimis etiam credita et honorata, quae figmentis eſſe accenſenda primus nobis monſtrauit* etc. Huius Hanckii, quemadmodum Voſſii quoque monumentis ita vſum me profiteor, vt ſpicilegium tibi poſt illorum meſſes dare, benigne lector, et ſcriptores ab illis omiſſos ſupplere fuerim conatus, quod pro aequitate tua boni vt conſulas rogo.

XXXV. Denique, vt conſtet, quid libri ſit, quod Hamburgi a. 1686. 4. prodiit ex ſchedis *Rudolphi Cappelli* τȣ μακαρίτȣ †) profeſſoris in gymnaſio huius vrbis bene meriti, ſub titulo *Byzantina:* [P] *Schema corporis hiſtoriae Byzantinae ſiue CPolitanae, a Conſtantino I. et Magno ad Conſtantinum vltimum et miſerum:* monere iuuat, nihil aliud eſſe, quam catalogos imperatorum ex Caluiſio, Goltzio, aliiſque recentioribus, tum icones ac deſcriptiones Conſtantini M. et Conſtantini Palaeologi, et de capta per Turcas CPoli narrationem ex Cruſii Turco-Graecia, hinc catalogos ſcriptorum hiſtoriae Byz. ex Labbeo, Hanckio, Voſſio et Caueo: denique vitam Conſtantini Magni e Caluiſio, Petauio, Chriſtiano Matthiae et Io. Ludouico Gothofredo. *Fabr.*

[Fabric. ſubiecerat *indiculum ſcriptorum graecorum hoc et ſuperiore capite recenſitorum.* Sed, quoniam de illis in indice generali commodior erit locus differendi, eum ind. hic omiſimus. Pergamus vero ſtatim in capite quondam VI. *de ſcriptoribus eroticis*, et poſt illud reducam caput *de Athanaſio* et *Ephraimo Syro*, in ſuperiore vol. omiſſum, ne ſacros quaſi homines cum profanis commiſceam, nec patres, qui vocantur, ſancti, aut alii mihi occinant inſuſurrentue illud Horatii: *Odi profanum vulgus et arceo*, etc. *Harl.*

CAPVT

†) Obiit vir optimus a. 1684. 20. April. De cuius vita conſules vbi lubebit Elogia Germanorum quorundam theologorum a D. Georg. Henrico Goezio in lucem data Lubecae a. 1708. p. 150.

CAPVT VI.

De HELIODORO et aliis scriptoribus graecis Eroticis, editis, ineditis, deperditis.

I. *Heliodorus, Aethiopicon scriptor.* II. *Eius codd. atque editiones.* III. *Imitatores et epitomae.* IV. *Carmen ineditum de arte chemica.* V. *Liber de vero amore, perperam tributus Athenagorae.* VII. *Achillis Tatii de amoribus Clitophontis et Leucippes.* VIII. *Longi Pastoralia.* IX. *Eustathius, siue Eumathius, de Ismenii et Ismenes amoribus.* X. *Theodori Prodromi de amoribus Rhodantis et Dosiclis.* XI. *Alia Theodori Prodromi scripta.* XII. *Alia scripta erotica edita.* XIII. *Inedita.* XIV. *Deperdita.* [XV. *Add. de Cointo, Tryphiodoro et Colutho.*

HELIODORVS [a]), Theodosii F. Phoenix Emesenus, imperatorum Theodosii M. Arcadii atque Honorii temporibus circ. a. C. 390. [?] clarus, homo Christianus, composuit admodum iuuenis [b]), ΑΙΘΙΟΠΙΚΑ [c]), fabulam disertam, elegantem et amoenam, scriptam prosa, complexamque amores castos et varias iactationes *Theagenis* et *Charicleae*, libris X. Postea, teste Socrate, factus episcopus Tricensis in Thessalia, auctor fuit moris, vt clericus, qui post susceptum sacrum munus cum vxore ante clericatum legitimo matrimonio iuncta cohabitaret, deponeretur. Quod vero Nicephorus XII. 34. hist. eccles. addit,

a) Auctor in extremo libri X. Aethiopicon: τοιῶνδε πέρας ἔσχε τὸ σύνταγμα, τῶν περὶ Θεαγένην καὶ Χαρίκλειαν Αἰθιοπικῶν, ὃ συνέταξεν ἀνὴρ Φοῖνιξ Ἐμισηνὸς τῶν ἀφ' Ἡλίου γένος, Θεοδοσίου παῖς Ἡλιόδωρος. *Photius*, cod. LXXIII. hanc ipsam clausulam referens, non habet verba τῶν ἀφ' Ἡλίου γένος, et pro Ἐμισηνὸς legit Ἀμισηνοῦς. Meminit iterum Heliodori cod. LXXXVII. XCIV. et CLXVI. *Fabr.* Iis, quos iam laudauit Fabricius, add. *Hamberger* Z. N. II. p. 888. sqq. et *Saxium* in Onom. II. p. 450. sq. atque, quae scripsi in Introd. in hist. L. Gr. II. part. II. p. 341. sqq. *Harl.*

b) Socrates V. 22. p. 287. Ἀλλὰ τοῦ μὲν ἐν Θεσσαλίᾳ ἔθους ἀρχηγὸς Ἡλιόδωρος Τρίκκης τῆς ἐκεῖ γενόμενος Ἐπίσκοπος, οὗ λέγεται ποιήματα ἐρωτικὰ βιβλία ἃ νέος ὢν συνέταξε καὶ Αἰθιοπικὰ προσηγόρευσε. Totum hoc de Heliodoro omittit historia Tripartita, Socratis locum latine efferens IX. 38. Photius autem, quum Heliodori Aethiopica recensuisset codice LXXIII. Τοῦτον δέ, inquit, καὶ Ἐπισκόπου τυχεῖν ἀξιώματος ὕστερον φασιν. Dubium quidem hoc videtur Valesio, *neque enim satis constat*, inquit, *vtrum libri illi de amoribus Theagenis et Charicleae ab Heliodoro, episcopo, scripti sint, an ab alio quopiam.* [vide infra, §. V.] Sorellus plane falsum esse hoc non dubitat. At saltem certum est, Socratis et Photii temporibus hoc ita traditum fuisse. Et alia exempla ecclesiasticorum, qui erotica scripserunt, collegit Aegidius Menagius in Anti-Bailleto.

c) Alio sensu Αἰθιοπικὰ scripserat *Bion Solensis*, de quo *Laert.* IV. 58. [*Eudoc.* p. 94.] et Philo, cuius rerum, in Aethiopia et per Aethiopes gestarum, historiam laudat *Antigonus Carystius* hist. mirab. c. 160. Marcellus, e cuius Αἰθιοπικοῖς adfert quaedam *Proclus* l. in Platonis Timaeum p. 55. Sed Heliodorus Αἰθιοπικὰ scripsit, vt Iamblichus Βαβυλωνιακά, Aristides Μιλησιακά, i. e. fabulam, siue drama prosarium, de amoribus Charicleae, Aethiopum regis filiae, et Theagenis, Thessali. Pro numero librorum decem in quibusdam est capitum XXIX.

addit, synodum prouincialem *d*) statuisse, vt, quoniam lectione eius librorum iuuenes multi in periculum pudoris coniicerentur, ipsos vel igni abolendos daret, vel episcopatu cederet; atque Heliodorum episcopatu excidere, quam scripta sua abolere maluisse: hoc merito fabulosum videtur viris doctissimis, *Valesio* p. 72. ad Socratem, *Petauio* apud Vauassorem et *Vauassori* ipsi p. 149. de ludicra dictione *e*, *Sorelio* in obseruationibus ad librum XIII. Pastoris sui insanientis (berger extrauagant) p. 683. *Huetio* p. 36. libri de origine fabularum Romanensium, et *Petro Baelio* in dictionario historico critico tom. II. p. 1499. [p. 710. sq. ed. Amst. 1748. vbi quoque conferenda est *Rem.* critiq. ad not. *A.*] Meminit Heliodori, huius Αἰθιοπικῶν scriptoris, Photium praeter et Socratem ac Nicephorum, *Elias Cretensis*, ad Orat. 17. Nazianzeni etc. *Michaelis Pselli* iudicium [olim] ineditum de historiis Charicleae [?] et Leucippes, laudat, et ex eo nonnihil profert *Leo Allatius*, c. 4. de patria Homeri p. 79. *f*) Aethiopica Heliodori antequam ederentur legit et locum e libro ipsius decimo sub *scriptoris non dilutae auctoritatis* elogio latine adtulit *Politianus* cap. III. Miscellaneor.

II. [Praemittam breuem codd. MSSt. notitiam, *Taurini* in bibl. regia in cod. CXX. fol. 29. *Heliod. Aethiopicorum* libri X. sec. cat. codd. gr. Taur. p. 228. Ex illo cod. *Doruille* in animaduerss. ad Charitona permultas adtulit lectiones, et infinitis paene locis emendauit Heliodori textum. — *Venetiis* in bibl. D. Marc. in codd. CCCCX. et DCVII. (cat. cod. gr. Marc. p. 199. et 314.) — *Romae* in bibl. Vaticana. (Montfauc. Bibl. biblioth. MSSt. I. p. 9. *A.* *) — *Florentiae* in bibl. Laurent. Medic. cod. XXXVI. plut. 70. v. *Bandin.* cat.

d) Seueritatem synodi maiorem, quam opus erat, fuisse notat *Vossius* IV. de hist. gr. p. 487. Certe multum abest, vt alii scriptores erotici pudorem Heliodori imitati semper fuerint.

e) S. p. 155. ed. Kapp. (Lipsiae 1722. 8.) Atque *Vauassor* in cap. IX. p. 151. 169. eleganter disserit iudicatque de Heliodoro, Achille Tatio et Iamblicho; Kapp. vero in notis varia, haud incommoda, subiecit; in primis ad p. 157. longum excerpsit de Heliodoro locum ex Bailii diction. *Harl.*

f) Exstat inter codic. *Vossianos*; et in cat. bibl. Leidensis p. 400. nr. 16. sic designatur: *Dissertatio graeca anonymi de Achille Tatio et Heliodoro, vter melior*: sed constat hodie, anonymum illum esse *Mich. Psellum.* Atque *Leo Allatius* in promissorum Συμμίκτων libr. VI. nr. 80. editurus erat e cod. *Michaelis Pselli*, quae fit historiarum differentia, quarum alteri (n. Heliodoro) Chariclea, alteri (Achilli Tatio) Leucippe argumento sunt G. L. Pr. πολλάς οἶδα καὶ τῶν ἄγαν πεπαιδευμένων, *Allatio* interprete. Fabricius vero, qui illum edendorum Συμμ. catalogum recudi fecit in B. Gr. XIV. p. 1. sqq. in nota b. p. 9. recte iudicat, eamdem esse anonymi graeci dissert. de Achille Tatio ac Heliodoro, vter alteri sit praeferendus, quae exstat MSt. Lugd. B. inter libros Vossianos. Id *Pselli* iudicium ex cod. Vossiano graece edidit notisque doctis illustrauit *B.* i. e. *Iac. Phil. Doruille*, in Miscell. obss. vol. VII. tom. III. p. 366. sqq. Idem ibid. p. 376. sqq. graece adiecit *Philippi* cuiusdam philosophi, (eundem esse, suspicatur Dorv., posse, qui Horapollinis hieroglyphica vertit,) ἀνεπιγράφου scripti cuiusdam, ad *Heliodori* Aethiopica spectantis, e cod. Veneto, vbi id calci cod. Heliodori adhaeret et totum exstat: Inc. τῆς Χαρικλείας ἑρμηνεύειν τῆς σώφρονος, ἐκ φωνῆς Φιλίππου τοῦ φιλοσόφου. Denique subiunxit *Dorv.* ex eodem cod. membr. paucas variationes in carmine, de *Chrysopoeia*, Heliodoro tributo et a Fabricio infra publicato. *Harl.*

*) *Io. Phil. Siebenkees*, Prof. quondam Altdorf. (mort. d. 25. Iun. 1796.) in scriniis reliquit *Heliodori* historiam Aethiop. cum codd. mss. *Venetis* et *Vaticanis* collatam, teste *Io. Ad. Goez.* in praef. ad Siebenkesii anecdota graeca. Norimb. 1798. 8. p. XXV. *Harl.*

cat. codd. gr. Laur. II. p. 692. et eod. auctore in vol. I. p. 549. citatur Heliod. in violar. compos. — In cod. VIII. nr. 19. plut. 86. est Nomophylacis, (forte *Ioannis Diaconi Eugenici,*) praefat. in Aethiopica *Heliodori*, quae continet insignem operis illius laudationem, et, antea nondum edita, a *Bandinio* cat. III. p. 322. sq. integra gr. est publicata. — *Leidae* in bibl. publ. *Hel. Aethiop.* cod. chart. qui fuit in manibus typothetarum. — *Paris.* in bibl. publica, codd. MMDCCCXCVI. — MMCMIV. et tribus sequentibus in cat. codd. Paris. vol. II. notatis. — *Monachii* in bibl. Bauar. elect. codd. CXCVII. libri VIII. et CCXI. libri III. v. cat. codd. gr. p. 74. et 76. — *Vindobonae* in bibl. caesar. codd. CXVI. et CXXX. nr. 1. v. *Nessel.* cat. codd. part. V. p. 164. et 179. — *Matriti* in bibl. reg. cod. LXXIII. *Heliod.* Aethiop. lib. I — III. cum adnotatt. in margine crebro positis, teste Iriart. cat. codd. gr. p. 268. *Harl.* Lucem vidit *Heliodorus* primum *graece* Basileae 1534. 4. ex officina Heruagiana, cum praefatione *Vincentii Obsopoei*, qui ex bibliotheca Matthiae Coruini, Hungariae regis, a milite [g]) quodam direptum redemit. Haec editio cum MSS. codicibus ab Andrea Schotto, ni fallor, vel G. Cantero, diligentissime collata fuit in bibliotheca Marquardi Gudii. *Fabr.* In bibl. *Leidensi* sunt duo illius ed. exempla, quorum alterum a Ios. Scaligero cum MS. collatum est; alterum vero manu V. D. conscriptum. v. catal. bibl. Leid. p. 208. *Harl.*

Latine ex versione non ineleganti et cum argumentis *Stanislai Warschewiczki*, nobilis Poloni, Basil. 1551. [h]) fol. apud Oporinum. Versionem subinde praeter Bourdelotium in notis castigat *Caspar Barthius* III. 2. V. 10. Aduersar. qui iudicat, Heliodoro opus esse noua interpretatione, quam etiam promisit, sed non dedit Ianus Bourdelotius. Porro fallitur Baelius, qui in lexico adfirmat, Heliodori editionem in folio esse graecolatinam. Separatim versio latina *Heliodori* recusa est Antwerp. 1556. 12. Lugduni Bat. 1637. 12. et Vrsellis [1601. 12. in Iaenisch. bibl. cat. Hamb. 1782. 8. cap. II. p. 45.] 1651. 12. Inter libros, ab Oporino excusos, memoratur Heliodorus graece innumeris locis emendatus a *Guil. Cantero*, et latine a Warschewiczkio versus in 8. Sed illam editionem numquam vidi. [Forsan est Com-

g) Opsopoeus in praefat. *Deuenit ad me seruatus ex ista clade Vngarica, qua serenissimi quondam regis, Matthiae Coruini, bibliotheca omnium instructissima superioribus annis* (a. 1526.) *a barbarie Asiatica vastata est. Hunc cum aliis nonnullis miles quidam plane gregarius, (Gregorius perperam excusum est in Mich. Neandri praefat. ad Gnomologiam Stobaei p. 27.) et ab omnibus tam Graecorum quam Latinorum disciplinis abhorrentissimus iam apud nos tinctorem agens, tunc vero illustrissimum principem Casimirum Marchionem Brandenburgensem laudabilis memoria comitatus in Vngariam fortuna non sine mente reor, nec sine numine diuum sustulit, quia auro exornatus nonnihil adhuc exsplendescebat, ne scilicet tam bonus auctor et visus et lectus paucissimis, interiret.*

h) Nomen interpretis scribitur ab aliis *Warschewiczki*, ab aliis *Warschewitzki*, in *Sam. Engel* Bibl. selectiss. p. 73. *Warschawizki*, ibique et in *Maittar.* A. T. indic. p. 474. edita fuisse dicitur versio illius, Basil. 1552. add. notam in mea Introd. l. m. p. 342. Warsch. autem videtur vel cod. graecum, e quo transtulit, et quem probabile sit varias habuisse lectiones, adhibuisse, vel, suum sequutus ingenium, proprias dedisse coniecturas. — In cat. bibl. *Bernensis*, tom. I. (Bern. 1764. 8.) p. 296. occurrit: *Heliodori* Aethiop. liber I. graeco-lat. Paris. ap. Wechel. 1551. 4. add. de h. ed. *Maittaire* l. c. p. 475. *Harl.*

Commelin. vbi in notis criticis in calce libri Canteri emendationes, ex eius syntagmate petitae, referuntur.]

Graece et latine cum eadem Warſchewiczii verſione et *Hieronymi Commelini* caſtigationibus, qui Heliodorum contulit cum quatuor MSS. Palatino, Vaticano, Guil. Xylandri et Baſileenſi: [et ex Palatino potiſſimum plura emendauit ac ſuppleuit] Heidelb. 1596. 8. et Lugd. 1611. 8. [Lugd. ed. habet quoque duplicem indicem. Pleraque autem vitia ed. prior. Commel. ſunt repetita.]

Cum eiusdem Warſchewiczii verſione et notis eruditis *Iani Bourdelotii* Pariſ. 1619. 8. *Fabr.* Hanc edit. eſſe vitioſam, Bourdel. ipſe ſubinde conqueritur. Cenſor edit. Schmidianae in bibl. phil. Gotting. I. 8. p. 385. ſuſpicatur, duplicem exſtare edit. Bourdel. *Bourdel.* autem in nota 1. prouocat ad ſuam praefationem ſ. apologiam, ſeparatim propter libri molem editam, vbi ſe, adſirmat, de titulo, auctori caſtiſſimo reſtituendo, copioſius diſſeruiſſe; tum memorat vetuſtiſſimos duo codd. (ſed non addit, quinam aut vbinam illi ſint,) in quorum altero fuiſſet inſcriptio: Θεοδοσίȣ Ἡλιοδώρȣ Ἐμεσηνȣ̃ τὸ σύνταγμα τῶν περὶ Θεαγένην καὶ Χαρίκλειαν ἐρωτικῶν, et hunc titulum eſſe verum ſibi perſuadet; alterum vero eſſe inſcriptum: Θεοδοσίȣ Ἡλιοδώρȣ Φοίνικος Ἐμεσηνȣ̃ Αἰχμαλώτων βιβλία δέκα· nec hic titulus abſonus illi videtur. „Quodſi, in fine notae ait, titulum Αἰθιοπικῶν admittamus, poterit ex Sophocle, qui etiam *Aethiopas* tragoediam ſcripſit, eum Heliodorus mutuum ſumſiſſe. Elige, quid placuerit, Ἐρωτικὰ legitima eſſe cenſeo.“ Pag. autem 14. adpellat cod. Baſileens. a Frid. Morello communicatum. Notae vero, ſaltem plurimae, ſpectant ad interpretationem locorum vocabulorumue potius quam ad emendationem textus; quamquam hinc inde critica ars quoque exercetur. *Harl.*

[†] Cum verſione eadem et adnotationibus *Dauidis Parei* *), Francoſ. 1631. 8. †). Gilberti quidem Gaulmini notae in Heliodorum, quarum ſpem facit p. 480. et 530. ad Theodorum Prodromum, numquam editae ſunt. *Fabr.*

[Ἡλιοδώρȣ Αἰθιοπικῶν Βιβλία δέκα, cum animaduerſſ. *Io. Bourdelotii* ad vett. edd. recenſuit *I. Petr. Schmidius*, gr. Lipſiae 1772. 8. ſed nouis vitiis inquinata eſt edit. v. bibl. philol. l. c. Ἡλιοδώρȣ Αἰθιοπικῶν βιβλία δέκα. Textum recognouit, ſelectamque lectionis

*) Inſcriptio eſt: *Heliodori* Aethiopicorum libri X. collatione MSS. biblioth. Palatinae et aliorum emendati et multis locis aucti atque in capita ordine diſtincti. Cura et labore *Danielis Parei*. Francoſ. 1631. *Harl.*

†) Enimuero Pareus ipſe nullas addidit proprias adnotatt. ſed eſt adcurata repetitio editionis Commel. cum V. L. et notis illi ſubiectis, et in minores ſectiones diſtincta. v. bibl. philol. vol. I. part. 8. Gott. a. 1772. 8. p. 387. Hamberger. l. c. ſcribit, ſe in ampliſſimis librorum catalogis nullam illius editionis, quam memorat Fabricius, mentionem deprehendiſſe; ideoque putat, eam eſſe perraram. Sed illam in manibus habuit ac deſcripſit cenſor in bibl. philol. memorata, atque ego, quamquam multos quoque catalogos fruſtra conſulueram, illam in catalogo quoque bibliothecae Gundlingianae, part. II. pag. 97. nr. 4122. cat. bibl. Menken. part. I. pag. 158. nr. 1463. cat. bibl. Fiſcher. pag. 166. exſtitiſſe animaduerti. *Harl.*

lectionis varietatem adiecit *Chrift. Guil. Mitfcherlich*, Prof. Gotting. I. II. partt. Argentor. (e typogr. focietatis Bipontinae,) anno VI. (1799.) m. 8. Quoniam *Mitfcherl.* V. C. fcriptores eroticos graecos fumtu illius typographiae iunctim editurus eft: praefixus quoque titulus generalis: *Scriptores erotici graeci vol* II^{dum}. Bafis eft ed. Commel. fed multis locis ex adparatu critico Commel. variis cod. Taur. lectt. in Charitonis edit. Dorvilliana, rarius ex ipfius Mitfcherl. coniecturis emendata. Adiecta eft Warfchew. verfio, interdum mutata, et breues notae, maximam partem criticae, funt fubiectae. Conf. ephem. litt. Gothan. 1800. nr. 57. *Harl.*]

Gallice Heliodorus translatus eft auctore *Iacobo Amioto*, Parif. 1549. et 1559. fol. et 1575. 12. 1583. 12. [Parif. 1626. 8. cum figg. v. Valliere catal. II. p. 597. Amftel. 1716. 12. et faepius. v. Niceron Memor. IV. p. 227. vers. Baumgart.] quae verfio ipfi abbatiam [k]) conciliaffe dicitur, licet auctor, quem transtulit, hoc ipfo opere epifcopatu fetatur excidiffe.

Alia *gallica* verfio paullo nitidior nefcio, quo auctore, cum pluribus nec inelegantibus imaginibus in aes incifis prodiit Parifiis apud Samuelem Thibouft. 1623. 8. Metaphrafin *Melini San Gelafii*, (de Saint Gelais) epifcopi Engolifmenfis, qui carmine gallico [l]) partem Heliodori transtuliffe traditur, haud vidi. *Fabr.* Gallica verfio, Parif. in 8. f. a. cum figg. exftabat in bibl. Thott. v. eius cat. tom. IV. p. 270. nr. 506. et 507. — In *Bure* bibliogr. inftructiue, B. L. tom. II. pag. 98. laudatur praecipue a figg. aen. verfio gallica (les Amours de Théagenes —— d'Héliodore; trad. en françois par *Iean de Montlyard*, et corrigée par *Henri d'Audiguier*,) Parif. 1623. ou 1626. 8. — In *Bure* fupplement — ou catal. des livres de Gaignat tom. I. p. 542. verfio gallica, a Fabricio memorata, avec figures gravées en taille-douce par Mich. Lafne, Paris, Sam. Thibouft edita dicitur a. 1626. 8. — Alia verfio gallica cum figg. per *Petrum Vallet*, Parif. P. Vallet. 1613. 8. et verfio (*Amioti*) Lond. (Parif. Couftelier) 1743. II. voll. 8. cum figg. in *Vallierii* catal. l. c. — Nouiffima eroticorum graec. adeoque *Heliodori* verfio eft *Mercieri*, abb. *de St. Leger*, in: Bibliothéque des Romans, trad. du Grec. Parif. 1796 — 1797. 12. voll. rec. 1798. Infunt vero les narrations d'Amour de *Parthenius* de Nicée et les affections d'amour par Plutarque (I. vol.) — Leucippe et Clitophon d'*Achille - Tatius*, (II. vol.) — Théagénes et Chariclée par *Heliodore* (II. vol.) — Daphnis et Chloé par *Longus* (I. vol.) — Cheréas et Callirhoé par

k) Baillet iugemens de Savans tom. I. p. 557. *Quelques uns difent qu' Amiot eut l' Abbaye de Bellofane aprés la mort de Vatable pour une traduction affez mauvaife qu'il fit du Roman d'Heliodore et qu'il ne racommoda qu'après fon voyage au Concile de Trente.* Mr. Teiffier elog. tom. II. p. 152. *Roviliard dans fon hiftoire de Melun dit, qu' Amiot exercea à Bourges la charge de profeffeur en la langue Grecque et en la latine pendant dis ans avec beaucoup de reputation: que ce fut durant ce temps la qu'il fit fa traduction de l'hiftoire Ethiopique de Theagene et Chariclee, dont il ne connoiffoit pas l'Auteur, et qu'étant allé à Rome il apprit de Romulus Amafée, Bibliothecaire du pape, qu' Heliodore, eveque de Trica dans la Thrace étoit l' Auteur de cette hiftoire etc. Fabr.* Conf. *Niceron.* Mem. l. cit. Critici quoque perfonam egit Amiot. Hinc Bourdel. aliquoties eius lectt. inquifiuit aut citauit. *Harl.*

l) *Sorel* remarq. fur le XIII. livre du Berger extravagant p. 685. *Bayle* dictionnaire p. 1499. [p. 711. tom. II. ed. nouiff.]

par Chariton, (II. voll.) — Ismene et Ismenias par *Eustathe*, (I. vol.) — Rhodomanthe et Dosicles, par *Theodor. Prodromus*, (I. vol.) — L'ane de *Lucien* et l'histoire veritable du meme, (I. vol.) Librum ibi omissum romanens. gallice vertit *Le Brun:* Avantures d' Apollonius de Tyr, Roman., traduit du grec par M. *le Brun*. Parif. 1798. 18. Quae Fabric. a Bayle in Dict. deceptus de *Melini San Gelasii* versione scripserat, ea castigauit V. D. in Rem. crit. ad Bayl. l. c. *A.* Primum errauit et Bayle et Fabric. in nomine. Namque non *Melin*, sed eius pater naturalis, *Octauianus de St. Gelais*, fuit episcopus Engolism. (d'Angoulême). Dein Sorel. forsan vnicus est, qui metricae illius versionis fecerit mentionem: nam neque *du Verdier* in bibl. Françoise p. 928. neque *la Croix du Maine* in bibl. Françoise p. 364. neque alii, (quos vir ille doctus consuluit,) memorant illam. *Harl.*

Hispanice e latino, per *Ferdinandum de Mena*, Toletanum, recensente Caesare Oudino, Parif. 1616. 12. *La historia de los dos leales amantes Theagenes y Chariclea, translada de latin en Romance por Fernando de Mena, vezino de Toledo: vista y corregida por Cesar Oudin.* [rec. aliquot abhinc annis.] Aliam versionem ineditam *Francisci Vergarae* memorat *Nic. Antonius* in bibl. Hispana.

Anglico carmine hexametro Heliodorum reddere conatus est *Abraham Fraunce*, cuius initium videbis, vbi lubebit, in Actis eruditorum anni 1687. p. 580. *Fabr.* *Brüggemann* in View., etc. p. 417. sqq. plures enumerat recensetque versiones anglicas: *Thom. Vnderdowne*, Lond. 1577. 4. et denuo correct. ib. 1587. 4. — carmine heroico per *Abr. Fraunce*, Lond. 1591. 8. addita est altera pars, quae continet, The Contesse of Pembrokes Ynychurch etc. Lond. 1592. 8. — decem libr. Heliodori per *W. Lisle*, Lond. 1622. 4. — Tum priores VI. libri minus correcte, ab anonymo (by a Person of Quality,) melius anglice versi sunt reliqui libri a *Nahum Tate*. Lond. 1686. 8. rec. in tomo I. operis, inscripti: *Winter Evenings Entertainments*, Sherborne, 1753. 8. Denique ab anonymo, (cuius quidem interpretatio valde laudatur,) Lond. 1791. 12. II. voll. *Harl.*

Germanice prodiit per *Iohannem Zschorn*, Westhofii in Alsatia ludimagistrum, Francof. 1580. 8. quae altera et denuo recensita est editio. *Fabr.* Prior editio lucem vidit Argentorati ap. Paull. Messerschmidt. 1554. 8. v. cat. bibl. Thott. tom. IV. p. 270. nr. 509. vbi quoque nr. 510. citatur Heliodor. germanice per *Nic. Bassaeum* 1580. 8. cum figg. ligno incisis. — De *Zschornii* versione v. critische Beytr. part. X. p. 216. sq. — ibid. p. 217. habetur versio cum figg. Norib. sine anni nota, in 8. recusa Zschorn. editio. — Num versio, quae prodiit Francof. ad M. 1587. fol. sit noua, an Zschornianae aut Noribergensis repetitio, equidem cum cl. *Degenio*, qui in: Litteratur der deutsch. Vebersetz. der Griech. tom. I. p. 295. sqq. versiones Heliodori german. vberius recenset, definire nequeo. An est repetita versionis Bassaei editio? Zschorniana interpretatio recusa videtur Argentor. 1624. 8. — *Christi. Guil. Agricolae* versio germ. cum figg. Ienae 1750. 8. valde laudatur a *Beckio* in einigen Schriften der Altdorf. deutschen Gesellschaft, Altd. et Norib. 1760. 8. p. 131. — Sed omnibus praestat versio, a *Meinhardo* facta editaque Lipsiae 1767. 8. II. tom. Idem *Meinhard.* hymnum, in Heliod. Aethiop. versibus germ. reddidit in Schmidii Antholog. der Deutschen, part. II. p. 339. *Harl.*

Belgice

Belgice, Amstelod. 1659. 1669. 12.
Polonice, Vilnae 1606. 8.
[*Danice*, Hafniae 1746. 8.

Italice. De versionibus *ital.* docte copioseque agit *Paitonius* in bibl. degli Autori — volgarizz. tom. II. p. 5. sqq. — In linguam Toscan. translata est Heliod. historia a *Leon. Ghini*, et frequenter recusa, (interdum forsan primum tantummodo folium est mutatum,) Venet. ap. Fabr. Giolito de Ferrari 1556. 8. — 1559. (in aliorum exemplarium fronte 1560. vti in cat. Valler. tom. II. p. 597. sq.) et 1568. 8. — Genuae, 1582. 8. — Venet. 1586. (in al. exempl. 1587. in aliis 1588. sed in fine 1586.) 8. — ib. 1611. 8. ap. Andr. Babam — 1623. et 1636. 8. — liber I. *Hel.* (delle cose Etiopiche d'Eliodoro libro primo,) in tom. VI. libri: *Opere in versi e in prosa* del Sign. Conte *Gasparo Gozzi*, Venet. 1758. 8. p. 61. — Teagene, Poema del Cavalier Giò. Battista Basile Napolitano etc. Romae 1637. 4. — I primi cinque canti d'Eliodoro, *(in ottava rima)* di M. *Ieronimo Bossi.* Milani per Gio. Antonio Borgio. 1557. 4. *Harl.*]

[?] III. Veram esse historiam, quam Heliodorus descripsit, licet subinde instar Herodoti paradoxis refertam, sensit Opsopoeus et Philippus Melanchthon et auctor praefationis ad germanicam versionem. Sed hoc non magis adsensum nostrum meretur, quam quod adfirmantem G. Calixtum inducit *C. W. Eybenius*, ad Eponymologicum criticum Magiri p. 426. licet nihil tale habeat Calixtus, vir doctus, libro de coniugio clericorum p. 419. Heliodorum libros suos conscripsisse lingua Aethiopica: vel quod Menagius, tom. II. Anti Bailleti p. 334. Heliodorum primo loco recensens, inter eos, qui, officio sacro functi, amatoria vulgare non dubitarunt, scribit, Aethiopica eum sua composuisse, quum iam esset episcopus: vel quod Sorellus, a Baelio m) confutatus, negauit, auctorem Aethiopicorum fuisse Christianum. Ceterorum in locorum descriptione fide haud indignus esse videtur scriptor certe venustissimus, licet non satis Atticum obseruet *Graeuius* notis ad Luciani Soloecistam p. 746. Ita quoque de Heliodoro *Salmasius* praefat. ad erotica Achillis Tatii: *Veteres scholiastae aliquando scriptum hoc Achillis Tatii citant nomine Λευκίππης, vt Heliodori Aethiopica sub titulo Χαρικλείας. Hi duo sunt optimi ac praestantissimi Ἐρωτικῶν auctores, qui hodie exstent et terantur manibus hominum otiosorum et elegantis inertiae studiosorum. Reliqui omnes, Eustathii et Prodromi, nugae sunt prae istis, vix digni, qui legantur. Heliodorus Achille disertior, et in operosiore dicendi genere eloquentiam, quam promittit ac praestat, etiam venditans. Certe abundantior est, et tractatu limpido et amoeno diffusae orationis, lectorem allicit et tenet. Iste* (Achilles) *simplicioris et magis inaffectatae elegantiae sectator, vt plane in eo agnoscas peculiares Alexandrinis vernulis argutias, et delicias natiui sermonis miro sale ac suauitate conditi. Succinctior vbique est, et vibrantes sententias ex abrupto intorquens. Argumenti varietas et accidentium mutatio in Heliodoro mirabilior,* (quandoque etiam citra necessitatem et nodum vindice dignum interueniente Deo ex machina,) *quamuis nec Achilles hac in parte sibi defuerit. Sed Ἐπεισόδια intermiscuit paullo lasciuiora, quum semper sit castus Heliodorus.* Bourdelotius p. 19. ad Heliodor. *Achillem Tatium esse Heliodori simiam, si Gaulmino meo morem geram, ad Achillem Tatium decla-*

m) Mr. Bayle in *Heliodore*, nota (E)

declarabo. Praetereo, quae de Heliodoro erudite, vt folet, et eleganter Huetius libro de origine fabularum Romanenfium p. 36. fq. poft alia denique obferuans, a fequentium temporum fabulatoribus Heliodorum tamquam exemplum [?] propofitum fibi ad imitandum, perinde vt a poetis fere Homerum. Quod de recentioribus etiam non paucis fabularum Romanenfium fcriptoribus verum effe conftat, vt in Gafperis Gilli, Hifpani, Diana, latine a fe fub erotodidafcali nomine edita, obferuauit Cafp. Barthius, in Guarini Myrtilo et Vrfaei Syluandro Huetius. Confer *Claudii Quilleti* Callipaediam libro III. p. 43. edit. Parif. 1556. 8. Elegans epitome nec minus perfpicua, quam breuis, librorum Heliodori concinnata eft a *Guil. Cantero* lib. I. nouar. lect. c. 19. [p. 71. fqq. ed. III. Antwerp. 1571. 8.] Idem loca nonnulla eiusdem fcriptoris caftigat in libro de ratione emendandi graecos auctores ⁿ) et nouar. lect. lib. III. cap. 1. [p. 152. fqq. ed. mem.] probans iudicium viri docti, qui epicis poetis diligenter legendum Heliodorum, et, licet profa decurrat, pro optimo exemplari illis proponendum fuafit. Epitomen Aethiopicorum Heliodori edidit etiam cum quibusdam obferuationibus et narratione de parentibus fuis *Martinus Crufius* Francof. 1584. 8. [Canteri et Crufii epitomae praefixae funt Schmid. editioui.] Sed et *Iohannes Scholuinus*, Lubecenfis, Aethiopiffam, tragico-comoediam vulgauit, verfibus latinis, cuius argumentum fatetur fe ex Heliodori Aethiopicis petiiffe, Francof. 1608. 8. *Fabr.* — Ad *Nic. Bondtium*, nouam editionem molientem, opera cl. Saxii, (v. Onom. l. c.) peruenerunt *Andr. Schotti* obff. msst. in Heliodorum, a cel. *Io. Benedict. Carpzou.* in exercit. epift. D. Paulli ad Ebraeos p. 24. laudatae: quae vbi nunc lateant, nefcio. — *Ramdohr* in libro: Venus Vrania, fecit aliquot obff. aeftheticas in lib. Heliod. romanenfem. — *I. H. Maium*, Prof. quondam Gieffens. obff. in Heliod. msstas reliquiffe, *Ayrmann* in litteris ad Fabr. (in huius vita p. 218.) teftatus eft. Quare feruantur illae in bibl. acad. Gieffenfi, cui legauit fuam ille bibliothecam. *Harl.* De fabula roman. Graecorum nuperrime *I. C. F. Manfo* in: Vermifchte Schriften (Lipf. 1801. II. voll. 8.) tom. II. p. 201. fq. fubtiliter difputauit, vbi de Heliodoro p. 212. 297. fq. agitur, et fabula primaria inde excerpta legitur p. 304. fq. Caeterum de his eroticis fcriptoribus etiam auctor praef. ad edit. Longi Parmenfem, 1786. ap. Bodon. nonnulla non vulgarie monuit. *Beck.*

IV. Tribuitur praeterea huic Heliodoro, incerta fide, poema chemicum verfibus iambicis. Chronicon MS. in bibl. regis Chriftianiffimi: 'Ηλιόδωρος γράψας τὰ λεγόμενα Αἰθιοπικὰ ἐπίσκοπος ἦν τῆς Τρίκκης ἐπὶ Θεοδοσίου. Γράφει δὲ διὰ στίχων ἰάμβων τὴν τοῦ χρυσοῦ ποίησιν πρὸς τὸν αὐτὸν Θεοδόσιον.' Vide *Cangii* gloffarium graecum in vocabulo ποίησις, *Conringium* de Hermetica Medicina p. 25. *Bartholinum* de Medicis poetis p. 103. feq. Exftat adhuc illud poema fub Heliodori nomine in variis bibliothecis manu exaratum, quod interpretabor infra, vbi Chemicos fcriptores recenfebo libro VI. ᵒ) Nunc

n) Guil. Canterus praef. ad librum fuum de ratione emendandi graecos autores: *Secundo vero loco Heliodori hiftoriam adducemus ex duobus antiquis codd. mirum in modum a nobis emendatam. Etenim primum cum Vaticano codice collatum hoc opus a quodam fuit, deinde ex alio in Italia fcripto libro G. Falkenburgius idem emendauit. Ex vtriusque porro libri notis in vnum collectis Heliodorum correximus, noftris etiam coniecturis interiectis.*

o) V. infra vol. XII. p. 751. fq. et p. 761. vet. ed. (vbi bono cum deo notitiam codd. in quibus fupereft id poema, fuppeditabo,) Morhof. Polyhift. P. I. libr. I. cap. 11. pag. 102. fq. et *Molleri* Homo-

Nunc Graecum repraesentabo, quale ex apographo codicis Parisiensis, sed valde inemendato, potui exsculpere, vt, si non omnia restituerim ac correxerim, lector aequus mihi facile hoc sit condonaturus.

Ἡλιοδώρου Φιλοσόφου [p]) πρὸς Θεοδόσιον τὸν μέγαν Βασιλέα, περὶ τῆς τῶν Φιλοσόφων Μυστικῆς τέχνης; δι' Ἰάμβων. [q])

Σκῆπτρα γαίης [r]) μέδοντες, ὡς πανέμφρονες [s])
Μυστιπόλοι [t]) ἔποντες ἄκρῳ δακτύλῳ,
Καὶ πανσόφων ἐπῶν τε τὴν γνῶσιν [u]) πᾶσαν
Πεθοῦντες ἅψασθαι μὲν [v]) ὡς μυούμενοι
Ἐγκυκλίου παιδείας ἐννοίας σοφὰς
Αἰνιγμάτων δὲ καὶ παροιμιῶν λόγους [w])
Μαθεῖν σκοπὸν θέλοντες καὶ ἄκρως ἰδεῖν
Σοφιστικῶν τε κεκαλυμμένων φράσιν
Καὶ γνῶσιν ὧν ἔφησαν εἶτα δὴ ἐπῶν.
Πάσης τιμῆς κρίνουσιν ἀξίους πέλειν
Τοὺς ἐμπόνως [x]) φήσαντας αὐτῶν τοὺς πόνους,
Καὶ δωρεῶν πλείστων τε παντίμων [y]) χάριν
Νέμουσι, καὶ τιμῶσιν εὐκλεῶς πάνυ, [z])
Μάλιστα τοὺς ἄγοντας αὐτοῖς γνησίως [aa])
Ἐννοίας [bb]) εἶτον πρακτικῆς σοφιστικῆς
Ἐννοίας [cc]) ἀρχαίων τε ῥητέρων σοφῶν
Ἠσκημένων μύησιν εἰς γνῶσιν πᾶσαν.
Ἐπεὶ σὺ Θεόσεπτε καὶ σῶφρον μέδων
Πέθησας ὥσπερ γνῶσιν εἰδέναι πᾶσαν
Ἐπιστήμην καὶ πρᾶξιν ἔμπειρον δίχου

Ἔντεχνον

Homonymoscop. pag. 474. seq. Hic tantum memorabo, *Ameilhon* de cod. Paris. chemicor. vett. graecor. egisse in: Notices et Extraits des MSSts de la bibl. nationale etc. tom. V. Paris. a. VII. mai. 4. nr. XXIII. Sed quoniam eum operis tomum oculis vsurpare mihi nondum licuit, num et quatenus in apographo Fabric. omnia recte fuerint scripta, aut vbi Fabr. recto legerit restitueritque, dicere nequeo. Interea retinendum esse h. l. duxi id poema, vt alii possent conferre. Varias tamen lectiones cod. Leid. membran. forte saec. XIV. ex miscell. obss. supra laudatis p. 378. sq. adscripsi. *Harl.* Duae Commentatt. Ameilhoni de chemicis graecis tom. V. Not. et Extr. p. 358. sq. et 574. sq. ad Heliodorum non spectant.

p) Latinam versionem, nescio quo auctore, compositam, audio exstare MS. in codice regis Christianissimi CCCXI. Apographum graecum, nescio a quo, descriptum peruenit ad me beneficio illustris viri Pauli Vindingii, τοῦ μακαρίτου.

q) διὰ στίχων ἰάμβων. cod. Leid. *Harl.*
r) γῆς μέδοντος cod. L. *Harl.*
s) πᾶν ἐμφανεῖς cod. L. *Harl.*
t) μυστηπόλοι cod. L. *Harl.*
u) γνῶσιν cod. L. *Harl.*
v) μὲν deest in cod. L. *Harl.*
w) λόγον cod. L. *Harl.*
x) ἐμπόνους cod. L. *Harl.*
y) πλήστων τε πάντιμον cod. L. *Harl.*
z) πάλιν c. L. *Harl.*
aa) τὸ γνήσιον cod. L. *Harl.*
bb) εὐνοίας cod. L. *Harl.*
cc) εὐνοίας cod. L. *Harl.*

Ἔντεχνον ὡς ἔχουσαν εἰσαγωγικὴν
Τελείαν ἐκμάθησιν εἰς δόξαν κλέους,
Γυμναστικῆς παιδείας ἔνθεον τέλος
Φέρουσαν, ἄῤῥητόν τε κέρδος καὶ κράτος
Ἐς ὠφέλειαν καὶ λύπης ἀπαλλαγὴν
Τὸν πλοῦτον ἀξίοις τε πέμπουσαν βροτοῖς,
Πενίας ἄχθος ἐκδιώκουσαν βίου
Εὐκλείας ἐμπιπλῶσαν ἀλήκτου, φρένας
Τέρπουσαν, ἡδύνουσαν εὐνόων φίλων,
Ἐχθρῶν δὲ εἰσάγουσαν ἐκ λύπης φθόνου
Ἄπαυστον ἄλγος καρδίας ἕως τέλους.
Σὺ ὢν ἄναξ πανέμφρον, εὐσεβέστατε
[P] Ἄγαλμα παιδείας τε θεοείκελον.
Πρόσεξον εἰς καθέδραν οἰκειούμενος
Παιδευτὰς ἔμφρονάς τε καὶ ἄνδρας σοφοὺς
Μύησιν ὡς οὐχ ἔχοντας ὧν ζητεῖς ἐπῶν,
Κλῖνον τὸ οὖς σου θᾶττον ἀκροώμενος,
Ὁμιλίας τε ὥσπερ ἐξηγήσεως
Τούτων τὰς εὐελπείας ἀσμένως δέχου.
Ἄκουε ὧν λέγουσιν μὲν πρὸς ῥήσεων
Αἰνίγμασι προσδέχεσθαι καὶ ῥήμασιν
Οὗτοι γὰρ ὄλβον προσφέρουσί σου βίῳ
Κοσμοῦντες εὐπραγείᾳ τῆς βιώσεως,
Κράτος σὸν εὐφραίνοντες εὑρήσει λόγων
Μύσται σοφισταὶ ὄντες ὡς ἐχέφρονες
Μηδὲν φθονοῦντες τοῖς θέλουσι μανθάνειν
Ἐγκειμένην μύησιν αὐτῶν ἐν λόγοις,
Ἀλλ' ἀφθόνως ἁπλοῦντες ἀξίοις ἔπος
Κεκρυμμένης ἐννοίας ὥστε πλουτέειν
Καὶ ποιέειν ἄριστον ἐκ πόνων λόγον
Καρποὺς Θεῷ ἱλασμὸν εἰς ὀφλημάτων.
Πρόσελθε γοῦν Σοφιστὰ τοῖς ἐμοῖς λόγοις
Τοῖς ἐμπόνως ῥηθεῖσιν ἐκ πλείστων πόνων
Καὶ νουνεχῶς ἄκουε ῥημάτων πλοκὰς
Καὶ συνθέσεις ἐννοιαν ὡς μυσταρχικῶς
Ἔχουσαν εὔληπτον ἀῤῥήτων λόγων
Ἔκφανσιν εὔγνωστόν τε τοῖς φιλεμπόνως
Ζητοῦσι καὶ πονοῦσι νυκτὸς, ἡμέρας,
Μυσταρχικῶς τέχνης τε θείας ἱερᾶς
Τεχνουργίας τὴν πεῖραν ἐκ θείας ῥοπῆς
Ἄριστον ἐκπληροῦσαν ἀρχὴν καὶ τέλος.
Οὕτως πρόσεστί μοι γὰρ ἄρξασθαι λέγειν
Ἀρχὴν λόγου, πάρειμι δ', ὁ σκοπῶν ἔπος

Τεύξεται

Τεύξεται τὴν σύνταξιν ἐξ εἴδους ἑνὸς
Φέροντος εἰς δήλωσιν ὡς οὐκ ἄλλοθεν
Ἀλλ' ἐκ μιᾶς τε φύτλης τε κοσμούμενον
Τῆς ἐνθεούσης ἐκ θαλάσσης εἰς θέαν
Βασαζομένης ὥσπερ ἀτμὸς εἰς νέφος
Ὑγροῦ τε θερμοῦ ἑνώσει καὶ συμπλοκῇ
[?] Ἑνωμένοιν ἀμφοῖν μὲν εἰς μίαν κρᾶσιν
Ταύτης φυλαττούσης δὲ τῶν ἄμφω γένος
Τοῦ ἄῤῥενος πρὸς θῆλυ καὶ τερπομένων
Ζεύξεις θελόντων εἶδος ἀλλοῖον θέας
Γάλακτι τοῦ πυῤῥοῦ τε γεννᾶται γόνος
Συλλαμβάνουσα μὲν βρέφος συνουσίας
Ἐξ ἄῤῥενος θήλεια τίκτουσα κλέος
Τέρας βροτοῖσι πλῆρες ὄλβου καὶ κράτους
Ἀεὶ ξένον, πάμπλουτον, ἠγαπημένον
Ποθούμενον, φιλητὸν ὡς ζητούμενον
Καὶ μηδόλως τῇ πείρᾳ πρὶν ἀναξίοις
Ἐκφαῖνον αὐτοῦ ὄψιν, ἀλλ' οὕτως μὲν εὖ
Κρυπτὸν πρόσωπον γαστρὸς ἐντὸς μητέρος
Τῇ λευκότητι, τῆς δὲ φαιδρᾶς οὐσίης
Θησαυρὸς ὡς ποικίλος ἐκφεύγει χεροῖν
Ἀφὴν, ἐρᾶν δὲ κάλλος οὐδεὶς ἰσχύει
Ἐκ κοιλίας τῆς μητρὸς ἀλλ' αὐτὸς βοᾷ.
Πάρειμι τοῖς ζητοῦσιν ἐν μέσῳ πέλων.
Ὁρῶντες ἀγνοοῦσιν ὅνπερ τοῖς κόποις
Ζητοῦσι καὶ μοχθοῦσιν ὡς πλανώμενοι,
Ἐκεῖσε ὧδε ἀσχολοῦνται εἰς κενόν.
Ἐγὼ δὲ ὡς ὑπουργὸς ἀτιμώμενος
Δοῦλός τε πάντων οὐδαμοῦ ἀφίσαμαι.
Κτηνῶν γάρ εἰμι δοῦλος, εὑρήσεις δέ με
Ὅπου δ' ἂν οἰκήσωσιν ἄνθρωποι ὅλοι,
Μὴ οὖν πορευθεὶς μακρὰν ἐκτέμνων ὁδόν.
Οὐ γὰρ πέλω εἰς πόντον, εἰ ἐκεῖσε μὲν,
Ἐκ τῆς θαλάττης εἰς νέφος εὑρίσκομαι,
Βαίνω γὰρ ὥσπερ ἀτμὸς ἐκ πόντου μέσου,
Νέφη ἔχων χιτῶνα καὶ καλύπτομαι
Σκότος ὁμίχλης καὶ μέλανσις με σκέπει,
Ἀνέρχομαι δὲ καπνὸς ὡς λεπτὸς πάνυ
Ἀὴρ ἔχει με κρύπτων ἐν αὐτῷ ὅλον,
Εὑρίσκομαι δ' ἔκλαμπρος ἔκστιλβος λίαν
Πλύσει ὅταν με ἐκπλυνεῖς θείῳ πυρὶ
Ἕψων παριτῶν καὶ ὕδωρ τὸ πόντιον

[P] Μέτρῳ χέων μου εἰς πρόσωπον αὖ πάλιν.
Διχῶς μερίζομαι γὰρ εἰς τρεῖς γίνομαι
Κάτω ἄνω τε πατρὶ καὶ τῇ τεξάσῃ.
Αὐγή με λευκὴ μεννᾷ τῶν σπλαγχνων μέσον,
Πατὴρ Φύσας δὲ πυρὸς ἐξελεύσεται
Θνήσκων βίου· ἐγὼ γὰρ αὐτὸν ὡς Φονεὺς
Κτένω ἐᾶν ἔξοικον ὄρφανον πάλιν
Ὕλης ἐν ᾗ ὑπῆρχεν ἴχνος μὲν Φέρειν
Λαβὼν δ' ἀπ' αὐτοῦ σθένος εὑρεθήσομαι
Κρείττων ἔχων τῆς σφῶν τε μορφὴν εἰκόνος,
Ξανθὸν Φέρων τὸ εἶδος, ἀλλὰ πρὸς βραχὺ
Ὀφθήσομαι μέλας δὲ ποικιλόχροος
Βρύων χρυσόσπερμόν τε καὶ χρυσοζώμιον
Ὃ καὶ χρύσανθον εἶδος ἐκ μετάλλου χρυσῆς
Ποικιλόμορφον ὤχρεον ἀργυρόχρυσον
Χρυσάργυρον ξανθόχρουν αὖθις πορφυροῦν
Ὡς κυτρινόπρασόν τε πυῤῥοφεγγίτης
Χρυσοῦ κόραλλός εἰμι ταύτας ἐκφέρων
Τὰς χρόας, ἄνθη πάντα καὶ χλοηφορῶ.
Ὅταν δὲ ἴδῃς ταύτας εἰς τὸ ἐμφανὲς
Μορφῆς ἐμῆς τὰς χρόας ἐκμορφουμένας,
Πρόσελθε γεννηθέντι παιδίῳ νέῳ
Ἐμοὶ μέλανι ὄντι καὶ κεκρυμμένῳ
Σκότει ἀφαίςῳ οἷα καὶ τῇ ἀχλύι
Ἀλλ' ἔνδον ἐκςίλβοντι καὶ κεκασμένῳ
Γάλακτι ἐκθήλαζε μασθῶν μητρόων
Θηλῆς γάλα πρὸς ὀλίγον πότιζέ με,
Θρέψον με μικρὰ μικρὰ νήπιος πέλω
Ἕως ἂν ἔλθῃ ἰσχὺς ἐκτρέφουσά με
Ἄγουσα εἰς ἀνδρεῖον εὔρυθμον μελῶν.
Εἰς σχῆμα δ' αὖ τέλειον εὔμορφον πάνυ.
Ἐγὼ γὰρ ἀνδρωθεὶς μὲν λεπτυνθήσομαι
Γραφεὶς λίαν ξιφικῶς ἀκμάσω νέος
Τῇ ποιότητι τεσσάρων τῶν ςοιχείων
Καὶ ἐν νέφει ὡς λεπτὸς ἀτμὸς ἵζομαι
Ἀὴρ γὰρ εἰς κόλπους με θάλπων βαςάσει
[P] Ἔνδον δέ μου ἔχων πῦρ ὑψωθήσομαι
Ἀρθεὶς ἕως τε ὕψος, ἔμβρος ἔσομαι
Οἵη τε γαῖα ξηρᾷ θέων μου νάμα
Φύτλης ἐμῆς γεννηθεὶς ὡς ὑπερφυῶς
Τῶν ςοιχείων τὴν ποιὰν εὐκράτως ἔχειν

Κατα.

Κατακλῦσαι ἀρδεία γῆν ἐκβλαστάνειν,
Χλοηφόρους παντοίας ἀνθῶν εἰδέας.
Πυκνούμενος γὰρ ἀτμὸς ἐκ γῆς εἰς νέφος
Ἐξ ὑγρᾶς οὐσίας τε θᾶττον γίνεται
Ὕδωρ βρέχον τὴν γαῖαν ἐκβλαστάνειν γένη
Τῶν ἀνθέων παντοῖα καὶ καρποφορεῖ,
Οὕτως γὰρ ἡ τῆς ξηρᾶς ἐκλυθήσεται
Φύσις πρὸς ὑγρὰν ἐκρέουσα καὶ νάμα
Ὑπερφυῶς εἰς θεῖον ἐκτραπήσεται
Καὶ τὴν μέλανσιν λευκότητα ποιέει,
Αὕτη γὰρ ἡ λεύκωσις ἔσαι δευτέρα
Ἥνπερ ποθοῦσι τῶν σοφῶν ἀνδρῶν γόνος
Ἰδεῖν ὅταν μέλανσις ἐκ γαίας τραφῇ
Τῆς ὥσπερ οὔσης νεκρᾶς ἐξ ὕλης πάχους
Εἰς φαιδρὸν ὄμμα λευκότητος ὡς χιὼν
Τὸ θεῖον ἐκβλύζουσα νέκταρ ἐκ μέσου
Πηγαίας ὡς φέρουσα τὸ ζητούμενον.
Ἀφροσελήνης ξανθὸν ἐντὸς γαστέρος
Τὸ κάλλος ἐξαστράπτων αὐγὰς ἐκφέρει
Λευκὴν μὲν ὄψιν δεικνὺς ἔκστιλβον πάνυ
Χρυσάνθιον κόραλλον, ἀλλ' ἀσώματον
Εὐειδὲς εὐέκλαμπρον ἀστραπήχροον
Ζώνας χρυσιζούσας τε καὶ χλοηφόρους
Πέμπων σέλας καὶ λάμψιν αὖθις ἡλίου
Λεύκωσιν ὡς κάλυμμα ἔξωθεν φέρων
Ἔνδον δὲ τοῖς βλέπουσιν ὥσπερ πυρφόρος
Λαμπτὴρ φλογηφόρος τε φεγγίτης μέλας
Τὰς τῶν λίθων ποικίλας ἐκπέμπων χρόας
Ὡς ἄμπελον χλωρὸν τὸ εἶδος τῶν φύλλων
Ὡραῖον, εὐειδὲς μὲν ἄνθος βλαστάνων
Ἐκ τεττάρων κλάδων δὲ συνηνωμένων
Ὁμοῦ μίαν πρὸς ῥίζαν εὔκαρπον φέρει
[P] Πέπειρον ἀρδευθέντα βότρυν ὡς μέλι
Τὴν ποιότητα γεύσεως κεκτημένον
Λευκὸν πάνυ πρόσχημα καὶ μορφὴν ἔχει
Οὗτος δὲ λευκὸς βότρυς εὐθαλὴς πέλων
Λειούμενος ταῖς χερσὶν οἶνον βλαστάνει dd)
Πυῤῥὸν μὲν ὥσπερ αἷμα γεύσει εὔκρατον
Εὔοσμον ἐξ οὗ βάπτεται ἡ πορφύρα
Τῇ κογχύλῃ μιχθεῖσα πόντου ἐκ μέσου

Q 2 Ἐρυθρὰ

dd) βλαστάνει cod. Leid. *Harl.*

Ἐρυθρὰ ὥσπερ ἀτμὸς εἰς νέφος θέσει.
Ἀνέρχεται γὰρ ἐκ θαλάσσης ἐκφάναι
Νυμφοστολούσης παρθένου φαιδρὸν γάλα
Βρέφους νέου τεχθέντος εἰς διατροφὴν
Ἀνδρωθὲν [ee]) ἔσται γὰρ τεκούση ὡς υἱὸς [ff])
Ζευχθεὶς δὲ ταύτῃ αὖθις ὡς νικηφόρος
Ὀφθήσεται τὸ θῆλυ ἐκκαλούμενος
Πρὸς συμπλοκῆς ἕνωσιν εἰς συνουσίαν.
Ταύτης ἐξωθείσης δὲ φαιδρῶς ἄῤῥεν [gg])
Πρὸς δευτέραν πλοκήν τε καὶ μίξιν πάλιν
Ἔσται ὅλη [hh]) ἔκστιλβος ἀχλὺν τοῦ σκότους
Ὕλην γεώδη ἐκβάλλουσα εἰς τέλος
Καὶ μίγνυται εἰς ζεῦξιν οὐκ ἀφίσταται
Τῇ δευτέρᾳ πλοκῇ τε θᾶττον ἐκτελεῖ
Πρώτης κλειδὸς, πλήρωσιν ὡς καὶ τὸ στέφος
Λευκώσεως πληροῦσα ἔργον δευτέρας [ii])
Χρήζουσα μηδὲν εἰς τελείωσιν πάλιν
Τὸ σῶμα λευκαίνειν πᾶν οἷον καὶ θέλει
Τῶν τεσσάρων βάπτουσα σωμάτων φύσιν
Λευκὴν φέρουσα καὶ διώκουσα σκότους
Τὸ ἐμφωλεῦον ὡς κάλυμμα ἀχλύος
Ἔκστιλβον ἐκλαμπρόν τε δείκνυσι πλέον
Φωτὸς σελήνης, ταῦτα λευκαίνει ὅλα
Νικῶντα λευκότητι λεύκωσιν πᾶσαν.
Ἑξῆς τε δευτέρα κλεὶς ἄρχεται πάλιν
Ξανθώσεως λεύκωσιν εἰς ξανθὸν φέρειν
Ξανθόν τε δεικνύουσα τῆς μορφῆς ὅλην
Ἐργάζεται γὰρ αὖθις ὥσπερ καὶ πάλαι,
Οὕτως γὰρ ἡ ξάνθωσις εἰς πέρας φέρει
[?] Ἄριστον ἐκπλήρωμα καὶ κεκοσμένον·
Πληρουμένων τῶν βαθμῶν εἱρμὸν καὶ τέλος,
Ὥσπερ γὰρ ἡ λεύκωσις, οὕτως γίνεται
Ξανθώσεως τὸ ἔργον ἐκπληρούμενον.
Εἰς κέρδος ὄλβιόν τε τὸν κόπον φέρει,
Καὶ χαρμονὴν πάμπλουτον ἐξάγει κόπους
Πάροιθεν οὓς ἔπειρας, ὥστε πλουσίως
Τῶν τούτου δραγμάτων πλέον μὲν ἐκφέρειν
Φόρους καὶ δεικνύει τὸν μισθὸν εὐφραδέστατον

Εἰς

ee) ἀδρυνθὲν cod. Leid. *H.*
ff) τεκ. ζυγὸς cod. L. *H.*
gg) ἄῤῥεν cod. L. *H.*

hh) ὅλως cod. L. *H.*
ii) Ex verſſ. 201 et 202. in cod. L. vnicus eſt factus: πρώτης κλειδὸς πληροῦσα ἔργον δευτέρας. *H.*

Εἰς ἐκβολὴν πενίας αὖθις εὕρεσιν
Πλούτου τε καὶ ὄνησιν ἔνθεον βίῳ
Οὕτω γὰρ εὐπραγοῦντες ἐφθῶμεν σοφοὶ
Χρήζοντες ὧδε μηδὲν ἔκ τινος βροτοῦ
Μὴ ἀσχολούμενοι δὲ πάμπαν ἐν βίῳ
Ἀλλὰ Θεῷ λατρείας αἶνον προσφέρειν
Στέργειν ποθεῖν τε τρυφᾶν ἡτοιμασμένον
Ἄπονον χαρὰν καὶ δόξαν ἔνθεον χάριν
Πτωχοῖς νέμειν δέοντα καὶ πάντας θέλειν
Σώζειν τε καὶ λύτρωσιν ἐξ ὀργῆς νέμειν
Καὶ χεῖρας συμπαθείας ἐκτείνειν πᾶσιν
Καὶ εὐπραγεῖν καὶ μηδὲν ἔκφαυλον λέγειν
Ἢ τεκταίνεσθαι σκάνδαλόν τι εἰς πέλας
Ἀλλ' εὐφρονεῖν εἰς πάντας εὐπροσηγόρους
Εἶναι θέλοντας, κλῆρον ὄλβιον μέγαν
Ζωῆς ἔχειν μιμητὰς ἔργοις ἐνθέοις
Τοῦ Δεσπότου Χριστοῖο θείῳ ἐν λόγῳ
Πράξει τε φωσφοροῦντας εἶναι ὡς σέλας
Μηδὲν λέγειν εἰς πρᾶξιν ἀλλ' εὖ τι φρονεῖν
Πένητας εὐπαθεῖν συμπαθεῖν ὅπως
Τὸν πλοῦτον ἐκκενοῦντες εἰς αὐτοὺς ῥᾷον
Εὕρωμεν ἔργων μισθὸν ἡτοιμασμένον
Ἐντεῦθεν ἐκδημοῦντες ὡς ἄνδρες σοφοί.
Οὗτος γάρ ἐστιν εὐσεβείας ἔνθεος
Ἀγὼν πόθος τε θερμὸς εἰς θεότροπον
Ζῆλον τελούμενος, ἀνδρεία φρενῶν
Καὶ σώματος κάθαρσις ὥσπερ καὶ ψυχῆς.
Οὕτως γὰρ εὐπραγοῦντες ἀξιόκλεοι
[P] Ἐσόμεθα πρὸς Χριστόν, ὡς καὶ τῷ στέφει
Στεφηφοροῦντες αὖθις ἐσθλῶν πράξεων
Σκηπτουχίας τῶν κλήρων ἀξιούμεθα
Ἐκλάμψεως εἰς δόξαν αἴγλης καὶ φάους
Τιμῆς σέβας εὔκλειαν εὐσεβεστάτοις
Ἄναξι πιστοῖς προσφέροντες ἐντίμως
Τοῖς τὸ κράτος καὶ σκῆπτρα γῆς πιστευμένοις
Ὡς χριστολάτραις [kk]) οὖσι δόξης ἐμπλέοις,
Ὑμνοῦντες, εὐλογοῦντες, αἰνοῦντες Θεὸν
Ὑπέρθεον τὸν [ll]) φωτὸς ὄντα αἴτιον
Ζωῆς χορηγὸν καὶ θέλοντα τοῖς βροτοῖς †)

kk) χριστοπάτραις cod. Leid. *Harl.*
ll) τοῦ cod. L. *Harl.*
†) τοὺς βρότους cod. L. *H.*

Αὐτεχτιν εὑρεῖν ὥσπερ ἀμπλακημάτων 265
Οὕτως τυχεῖν μέλλουσαν εὔκλειαν πάλιν,
Καὶ προσφέρειν λατρείαν αὐτῷ τῷ μόνῳ
Θεῷ Λόγῳ σὺν Πατρὶ θείῳ Πνεύματι
Εἰς κυκλικοὺς αἰῶνας αἰώνων, ἀμήν *).

V. Fuere et alii Heliodori, quos praesenti loco succincte persequar. Nonnulli quidem *nostro antiquiores*, vt 1) *Heliodorus* Γαζοφύλαξ Seleuci, regis, iussu eius, templum Hierosolymitanum spoliaturus, de quo 2. Maccab. III. Vide Io. Valentem ad annum imperii Seleucidarum 136. Olymp. 150. 4. 2) *Heliodorus*, Atheniensis, qui Athenaeo et Harpocrationi ὁ περιηγητὴς, et 3) *Heliodorus*, alter Atheniensis, tragicus, Galeno memoratus. De vtriusque scriptis agit Meursius in bibl. Attica et *Vossius* p. 372. de hist. gr. [v. supra, vol. II. p. 306. et infra in Elencho medic. vett. vol. XIII. p. 175. sq.] 4. Rhetor, *Heliodorus*, Graecorum *longe doctissimus*, cuius meminit *Horatius* lib. I. Sat. 5. †) 5) *Heliodorus*, stoicus, qui L. Iunium Silanum, discipulum suum, testimonio apud Neronem oppressit. Schol. *Iuuenal.* Sat. 1. vers. 33. et 35. 6) *Heliodorus*, philosophus et rhetor, qui Hadriano, imp. ab epistolis fuit. *Spartian.* Hadriano c. 15. et 16. Dio lib. LXIX. p. 789. Nescio an diuersus. 7) *Heliodorus*, *Syrus*, Avidii Cassii pater, rhetor, et praefectus Aegypti. *Xiphilin.* p. 810. 8) *Heliodorus*, Cassii filius sub M. Antonino deportatus. *Iul. Capitolin.* in M. Antonino c. 26. 9) *Heliodorus*, Alexandrinus, Ὀλυμπιονίκης, Olymp. 248. 10) *Heliodorus*, fatorum interpres, siue mathematicus, (h. e. astrologus), cuius meminit *Ammianus* XXIX. 1. [v. supra, vol. IV. p. 142. 154. et 164. et *Lambec.* VII. p. 193. vbi eumdem facit cum Heliodoro, Larissaeo, v. ibi *Kollarii* not. *A.* et p. 197. n. 11. *Harl.*] Nescio, an ab hoc vel quinto diuersus sit 11) *Heliodorus*, stoicus, qui [?] recensetur inter scholiastas Arati. 12) *Heliodorus*, Arabius Sophista, sub Antonino Caracalla, de quo *Philostratus* 2. de Sophist. p. 620. Huic Aethiopica tribuenda suspicantur auctor graeci scholii, quod Heruagianae librorum Heliodori editioni subiicitur, Sorellus et alii, parum certa coniectura, et Socratis Photiique testimoniis aduersante. 13) *Lucius Aurelius Heliodorus*, eiusque filius. 14) *Aurelius Valerius Heliodorus*, Palmyreni, in inscriptione Palmyrena XIII. 15) *Heliodorus* Prusaensis. 16) *Heliodorus*, medicus chirurgus, cuius mentio apud *Iuuenalem* VI. 373. [de *Heliodoris*, medicis et chirurgis, v. infra in elencho medic. vol. XII. p. 175. sq. *Harl.*] 17) *Heliodorus*, metricus, siue qui de metris comicis scripsit, laudatus Hephaestioni, Rufino et Prisciano. [v. supra, vol. VI. p. 368.] Idem forte, quem citant *Eustathius* [et schol. Venet.] ad Homerum. 18) *Heliodorus*, martyr sub Aureliano, de quo martyrologia 21. Nou. 19) *Heliodorus* presbyter, qui contra Manichaeos scripsit, teste *Gennadio* c. 6. de Scriptor. eccles. 20) *Heliodorus*, qui martyrium obiit Antiochiae sub Diocletiano. Martyrolog. 28. Sept. 21) *Heliodorus*, libertus et procurator Vibiae Aureliae

*) In fine cod. L. νίκη *Harl.*

†) Vers. 3. vbi pro *longe doct.* alii legunt *linguae doct.* v. supra, vol. I. p. 512. sq. vol. VI. p. 206. sq. ibique not. *q.* p. 368. et p. 447. tum inter eos, qui in scholiis Homer. ab Villois. editis et Eustath. comm. in Hom. citantur, cl. *Villoison* prolegg. ad Apollonii Soph. Lexic. homer. p. XXIV. sq. et LXI. sq. — *Heliodori* euiusdam opusc. grammaticalia in cod. reg. Matrit. v. *Iriart.* cat. codd. gr. p. 318. sqq. *Harl.*

liae Sabinae, Marci Antonini filiae, in veteri inscript. apud *Begerum* tom. II. thesaur. Brandeb. p. 676.

Alii aequales nostri: 1) *Heliodorus,* de quo saepius meminit Hieronymus, in epist. eum episcopum adpellans. Confer *Baronium* ad martyrolog. 3. Iulii mm). Hunc eumdem cum Aethiopicon scriptore viri docti faciunt, sed, quia est res incerta, illum h. l. separatim memorare volui. 2) *Heliodorus,* monachus, ad quem *Nilus* in epistolis lib. I. epist. 41. et lib. II. epist. 46. 3) Alius, vt puto, *Heliodorus* Silentiarius, ad quem idem Nilus IV. 61. Nescio quisnam ex hisce, vel diuersus ne ab omnibus sit *Heliodorus,* ad quem exstant epistolae Synesii, alius certe, cuius in epistolis Libanius meminit. *Fabr. Libanius* in epist. 437. ad Olympium Πολίτης, ait, ἡμῖν καὶ συνήθης Ἡλιόδωρος, καὶ δεινὸς εἰπεῖν, *Heliodorus et ciuis noster est et familiaris et orator egregius:* vbi Wolf. in nota p. 222. mai. ed. intelligit *Heliodorum,* Aethiopicorum scriptorem; idem Libanius in seq. epistola nuntiat Araxio, Heliodorum venisse in Italiam: in ep. 595. scripsit Libanius ad Heliodorum, quem quoque Wolfius in nota p. 286. Aethiopicorum censet esse scriptorem. — Num vero idem sit Heliodorus, quem Libanius Siderio in epist. 310. commendat, scribitque, se neque *Herodianum* videre vmquam posse contristatum, nec illum posse videre *Heliodorum* pereuntem, rogatque, vt huic, nihil ex petulantia, sed ex inopia forte committenti, multam remittat, nec maius ab eo exigat tributum, valde dubito. Alius etiam esse videtur *Heliodorus,* filius Atrei, in XIII. ep. ad Atreum inter latin. epp. in qua suadet Libanius, vt adolescens se arti orandi potius quam medendi consecret. An hic postea medicis fuit adnumeratus? Idem in ep. 72. ad Cyrillum inter latinas de *Heliodoro,* (nescio, quo?) aduentante scribit.

Inter poetas *epigrammatarios* occurrit quoque *Heliodorus* quidam. vide supra vol. IV. p. 477. et in *Leon. Philarae* anecd. anthol. gr. MS. in *Montfauc.* bibl. Coislin. p. 519. *Harl.*

Alii iuniores nostro Heliodoro, 1) *Heliodorus,* martyr, in Africa, de quo martyrolog. 6. Maii. 2) *Heliodorus,* Antiochenus, presbyter, circa a. C. 440. cuius de virginitate libellum memorat *Gennadius* c. 29. de Scriptoribus eccles. 3) *Heliodorus,* de quo Honoratus Massiliensis in vita Hilarii Arelatensis p. 111. *In his profectibus constitutum subditus ardor accendit, vt Heliodori matrem haeresis Arianae vinculis colligatam expeteret* (leg. expediret), *illuminaret, attraheret.* 4) *Heliodorus,* quem filium suum vocat *Sidonius* Apollinaris IV. epist. 10. 5) *Heliodorus,* Alexandrinus, Hermeae F. Ammonii frater. Praetereo 6) *Heliodorum,* presbyterum, qui puer, quum, disciplinam subterfugiturus, [P] ad concauam fluuii cuiusdam ripam lateret, ab homunculis quibusdam in terram pygmaeorum delatus, et post longam temporis moram matri suae restitutus est, quam fabulam ex Siluestri Giraldi itinerario

mm) *Leidae* in bibl. publ. inter codd. Vossianos est *Heliodori, episcopi,* ad Hieronymum, presbyterum, cum rescripto Hieronymi longissimo, in quo plurima de Christi natiuitate et morte. v. cat. bibl. Leid. p. 379. nr. 28. in cat. codd. Angliae etc. tom. II. nr. MMDVI. inter codd. Voss. sic citatur: *Chromatii et Heliodori* ad Hieronym. epistola cum Hieronymi rescripto. *Harl.*

rario Cambriae lib. I. cap. 8. plura transſcribens quam credens refert *Io. Chriſtoph. Becmannus* Hiſtor. orbis terrarum geographica et ciuili p. 364. ſeq. 7) *Heliodorum*, praefectum Caſſiodori conſanguineum, lib. I. Var. epiſt. 4.

Alii denique incertae aetatis, vt *Q. Soſius Heliodorus* in vet. inſcript. apud Fabrettum p. 253. *Heliodorus*, cuius Epitaphium, graecis ſcriptum litteris, in Aegypto teſtatur ſe repériſſe *Vanslebius* p. 374. relat. de Aegypto. Tum ille, cuius Epitaphium legitur ad Gades Hiſpaniae in hanc ſententiam:

D. M. S.

Si lubet, legito.
Heliodorus inſanus Carthaginienſis ad extremum orbis ſarcophago, teſtamento me hic iuſſit condier, vt viderem ſi quiſpiam me vnquam inſanior ad me viſendum ad haec vsque loca penetrauerit.

Omitto, quod apud *Themiſtium* Orat. II. p. 30. (Orat. 14. edit. Petauii) vbi Philo et *Heliodorus* ſophiſmatum κυριεύοντος et κερατίνε inuentores memorantur, pro Heliodoro Diodorum (Cronum) non abſurde legit Ioannes Harduinus. *Fabr.* *Heliodorus*, ſi lectio vera eſt, inter Aſcetas nominatur in *Io. Geometrae* νέῳ παραδείσῳ v. infra vol. IX. p. 26. vet. ed. *Harl.*

Supereſt vnus adhuc dicendus HELIODORVS, Lariſſaeus **), ſub cuius nomine Optica, ſiue κεφάλαια τῶν Ὀπτικῶν, paucis foliis conſtantia, edita ſunt graece et latine Florentiae apud Iuntas 1573. 4. et ibidem italice, *Ignatio Dante* interprete, vna cum Opticis Euclidis 4. Ad editionem Florentinam hunc libellum [?] graece et latine Hamburgi curauit recudi *Frid. Lindebrogius* anno 1610. 4. et *Tho. Galeus* Cantabrigiae cum opuſculis mythologicis, phyſicis et ethicis a. 1670. 8. [Sed omiſſa ſunt in ed. Gal. Amſtelod. 1688. 8.] Prodierunt etiam *Heliodori Lariſſaei* optica, ſed pleniora et in duos diſtincta libros cum interpretatione et animaduerſionibus *Eraſmi Bartholini* Pariſ. apud Cramoiſium 1657. 4. — [*Damiani Heliodori* de opticis libri II. gr. et lat. per *Eraſmum Bartholinum* cum huius animaduerſſ. Pariſ. 1607. 4. v. cat. bibl. Leid. p. 170. — *Heliod.* Capita opticorum graece edidit

**) Diu poſt Tiberium ſcripſiſſe oſtendit ſe, vbi narrat, cum de nocte quoque viſu valuiſſe, Τινὰς καὶ νύκτωρ ὁρᾷν οἷος ἐκεῖνος ὁ Τιβέριος γέγονεν ὁ Ῥωμαίων βασιλεύς. Confer, quae viri docti ad Sueton. Tiberio cap. 68. Laudat et Ptolemaei Ὀπτικὴν πραγματείαν, vt Platonem quoque et Euclidis τευχᾶν optica, atque Heronem, mechanicum, ἐν Κατοπτρικοῖς. Multis idem argumentis contendit, videre nos non per ſolam immiſſionem radiorum ex obiectis, ſed et per προβαλλόμενον ἀφ' ἡμῶν φῶς ſiue per lucem, ex oculo noſtro emiſſam, quod multis hodie praeter rem abſurdum videtur.

edidit vertitque latine et illuſtrauit *Antonius Matani*, philoſ. profeſſor in acad. Piſana, Piſtorii 1758. 8. et p. 37. ſqq. diſſertat. addidit epiſtolarem *de Heliodoro Lariſſaeo. Harl.* Κεφάλαια illa, quae Florentiae edita dixi, in quibusdam codd. MSS. inſcribuntur: *Δαμιανȣ̃ Ἡλιοδώρȣ Λαρισσαίȣ περὶ ὀπτικῶν ὑποθέσεων κεφάλαια* oo). Vide *Labbeum* bibl. nou. MSS. p. 119. *Damiani* Heliodori nomen inuenio etiam in codicibus Iſ. Voſſii, Galei, et Gudii: tum in eo, qui exſtat in Iohannea noſtra cod. LVI. MS. fol. Inter MStos codices Iſ. Voſſii eſt etiam *Heliodorus* de menſuris ac ponderibus [v. cat. bibl. Leid. p. 392. nr. 25.] Et *Labbeus* Bibl. nou. MSS. p. 117. memorat *Domni*, ſiue *Domnani Lariſſaei*, philoſophi, enchiridion introductorium in mathematicam [in cod. *Pariſ.* bibl. publ. MMCDIX. et MMDXXXI. *H.*] et Enchiridion arithmeticae. [Enchir. in cod. Coisl. CLXXIII. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 229.]

VI. De fabula erotica, quae ſub ATHENAGORAE nomine prodiit, ſupra dixi. *Fabr.* vol. VII. p. 98. ſq. Fabr. h. l. inſeruerat longam *de la Croze* epiſt. ad *Io. Chr. Wolf* de libro Athenagorae ſuppoſito, de vero amore et loco, in Doſiadae ara illuſtrato: ſed, vt iam ſupra l. c. p. 100. monui, eam, quia repetita eſt in Theſauri epiſt. Lacroziani tom. III. p. 249. ſqq. hoc quoque loco excludendam duxi. Paucas tantum Fabricii adnotationes, quoniam deſunt in Theſ. illo epiſt. hic, ne alii fruſtra illas deſiderarent, retinui. Ad p. igitur in illo Theſauro 256. ad locum verbaque de la Croz. *Euſtath. qui παρεκβάσεις ſuas* etc. Fabric. animaduertit: „Potuit etiam reſpicere in illum poetam ſcholia, quae hodie in manibus doctorum ſunt, et in quibus ad Iſthm. od. V. leguntur haec verba: *ἑκάστω δὲ τῶν ἀςέρων ὕλη τις ἀνάγεται, ἡλίῳ μὲν χρυσὸς, σελήνῃ δὲ ὁ ἄργυρος, Ἄρει σίδηρος, Κρόνῳ μόλιβδος, Διῒ ἤλεκτρος, Ἑρμῇ κασσίτερος, Ἀφροδίτῃ χαλκός.*" — Ibid. ad verba: *forte et alii Euſtathio antiquiores* etc. Fabric. adſcripſit: „*Olympi*[illegible] in 3. Meteorolog. p. 59. b. *ἰςέον δὲ καὶ τȣ̃το, ὅτι θεῖος Πρόκλος ἐν τοῖς εἰς Τίμαιον ὑπομνήμασιν ἀνάγει τὰ μέταλλα εἰς τȣ̀ς ἑπτὰ πλανωμένȣς, λέγων ἀνακεῖσθαι τὸν μὲν μόλιβδον τῷ Κρόνῳ διὰ τὸ βαρὺ καὶ συγνὸν καὶ ψυχρὸν, τὸ δὲ ἤλεκτρον τῷ Διῒ διὰ τὸ εὔκρατον καὶ ζωογόνον τȣ̃ ἀέρος, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μίγμα τιμιώτερόν ἐςι χρυσȣ̃ καὶ εὔκρατον· τῷ δὲ Ἄρει τὸν σίδηρον, διὰ τὸ τμητικὸν καὶ ὀξύ. Ἡλίῳ δὲ τὸν χρυσὸν, ὡσανεὶ πηγῇ φωτὸς ὄντι. Ἀφροδίτῃ δὲ τὸν χαλκὸν διὰ τὸ ἀνθηρὸν καὶ ὅτι πλησίον ἐςὶ τȣ̃ ἡλίȣ, ὥσπερ καὶ χαλκὸς τȣ̃ χρυσȣ̃. Ἑρμῇ δὲ τὸν κασσίτερον διὰ τὸ διαφανὲς καὶ ςιλπνὸν, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ πλησίον εἶναι τῆς σελήνης, ὥσπερ ὁ κασσίτερος τȣ̃ ἀργύρȣ. Τῇ δὲ Σελήνῃ τὸν ἄργυρον, ἐπειδὴ καὶ ὁ ἄργυρος παρὰ χρυσῷ τιθέμενος δοκεῖ καταλάμπεσθαι ὑπὸ τȣ̃ χρυσȣ̃ καὶ φωτεινότερος γίνεσθαι, ὥσπερ ἡ σελήνη ὑπὸ τȣ̃ ἡλίȣ καταλάμπεται.* Conſtantinus Manaſſes, ſed Euſtathio iunior p. 3. Annalium:

Ὁ

oo) *Damianus Lariſſaeus* in cod. *Argentorat.* v. *Lorenz* in: Schlözer. Briefwechſel. p. 199. ſq. Sub nomine *Heliodori Lariſſaei* optica in codd. bibl. publ. *Pariſ.* MMCCCXLII. nr. 4. et MMCDLXXVI. cum interpretatione latina. In cod. autem MMCCLIII. nr. 3. *Damiani*, Heliodori filii, capita opticarum hypotheſeon. — In cat. MSSt. Angliae etc. tom. II. nr. MMCCLXIV. inter codd. *Voſſ. Dam. Heliod.* philoſ. opticorum libri II. — inter codd. *Gale* nr. MMMMMMLXIX. *Damiani* optica, gr. — nr. MMMMMMLXXVI. *Heliodori* aſtronomica doctrina de decanis totius Zodiaci, — nr. MMMMMMLXXVIII. *Heliod.* optica, gr. et lat. auctiora et cum aliis codd. collata. *H.*

Ὁ Κρόνος ἦν μελάντερος, μολίβδινος τὴν χρόαν.
Ἔλαμπε Ζεὺς ὡς ἄργυρ ς, Ἄρης Φλογώδης ὤπτο,
Ἔστιλβεν ἥλιος λαμπρὸν ὡς εὔροιζον χρυσίον,
Ἀντηύγει δ' ὡς κασσίτερος σφαῖρα τῆς Ἀφροδίτης,
Ὡσεὶ χαλκὸς ἐρυθραυγὴς Ἑρμῆς ἐλαμπτηρεῦχει,
Διαφανὴς ὡς ὕελος ηὔγαζεν ἡ σελήνη.

— Ad p. 256. *Thesauri* etc. ad verba *in Apuleio, in Heliodori Aethiopicis* etc. Fabr. in nota scr. „Multa in hanc sententiam *Iac. Tollius* in fortuitis.“ et ibid. ad versum in Ara Dosiadae; μήτε ταγχούρον Fabr. notauit haec: „If. Vossius legit μήτε Γάγγε. Alias coniecturas vide in Hadr. Relandi part. II. diss. misc. p. 247. 248.“ — De *Dosiada*, eiusque ara et Holoboli in illam scholiis, v. supra, vol. III. p. 810. sqq. — *Gallice* versus est libellus: *Du vrai et parfait Amour escrit en grec par Athénagoras, philosophe Athénien. — traduit en françois par M. Fumée, sieur de Genillé.* Paris. Dan. Guillemont. 1612. II. voll. 12. teste *de Bure* in catal. des Livres du Cabinet de feu M. Louis-Jean Gaignat. tom. I. p. 542. Antiquiorem ed. citat Fabr. supra, vol. VII. p. 98. *Harl.*

VII. ACHILLES TATIVS, (velut Tatii libertus vel filius, vt Salmasio placet,) apud Suidam pp) Στάτιος, Alexandrinus, ethnicus primum, post Christianus, ac, si eidem Suidae credimus, episcopus, incertae admodum aetatis, praeter librum περὶ σφαίρας cuius pars hodieque exstat qq) sub titulo: *Isagoges in Phaenomena Arati*, scripsit etiam *libros VIII.* Ἐρωτικῶν τῶν περὶ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα, siue *de amoribus Clitophontis et Leucippes.* Laudatur a *Photio* codice LXXXVII. et XCIV. et CLXVI. *Mich. Psello* apud Allatium c. 4. de patria Homeri, p. 1753. et a *Iohanne Phoca* in Allatii συμμίκτοις p. 10. cui dicitur ὁ τὴν Λευκίππην γράψας. Exstat et MS. in bibl. Io. Mori Eliensis episcopi n. 219. rr) Photii (vel Leonis philosophi potius) iambos decem in hos Tatii libros

pp) Et *Eudoc.* in Ἰωνιᾷ p. 69. vbi etiam *poeta* dicitur. Add. supra, libr. III. c. 18. §. 23. vol. IV. p. 41. sqq. vbi de incerta Achillis aetate, eiusque libri περὶ σφαίρας et libro erotico etc. tam in textu, quam in notis ego et Fabric. iam plura adnotauimus. Num igitur *Bourdelotii* iudicium, Achillem fuisse simiam Heliodori, stare possit, aut num a Musaeo Achilles imitatione sit expressus, incertum est et vero dubium. Atque ibidem et in Introd. in hist. L. Gr. II. 1. (vbi a p. 284. de *Achille Tatio* copiosius egi et alios laudaui VV. DD.) quid de mutua eroticorum imitatione, quam opinionis errore quidam finxerunt, sit statuendum, iam meam dixi sententiam. conf. *Dorvill.* ad Pselli iudicium in Misc. ell. obss. crit. vol. VII. tom. III. p. 374. sq. Cl. Mitscherl. hanc Fabricii nostri de Achille Tatio narrationem maximam partem recudi fecit, et vero egregie auxit post praefationem ad suam edit. Adde *Weidleri* hist. astronom. p. 192. Salmasii ac Bodenii praefationes, illorum editt. praefixas, et *Vauassor.* de ludicra dictione cap. IX. p. 158. sqq. ibique Kappii not. p. 158. sqq. Lips. 1722. 8. *Boden.* mem. scripsit prolus. de Achille Tatio, Wittenb. 1775. 4. in qua egit de nomine et aetate Achillis Tatii quem post Musaeum vixisse opinatus est, de libro eius erotico et editionibus, de cod. Bauarico, vnde largam variarum lection. segetem collegit, et adnotationum criticarum dedit specimen. *Harl. Manso* Vermischte Schriften tom. II.

qq) Vtrumque opus antequam Christianus fieret ab Achille scriptum notant viri docti, vt Ricciolus in Almagesto.

rr) Quibus codd. vsus sit Salmasius, iam Fabr. adnotauit. De aliis igitur pauca subiungam. In cod.

ibros ex inedita epigrammatum graecorum Anthologia Salmasius suae Tatii editioni praefixit. [Reddidit Reiske in Anthol. p. 126. adhibita medela. *Harl.*] Latine primum lucem viderunt *Annibale Cruceio*, Mediolanensi, interprete Basil. 1554. 8. apud Heruagium. Deinde graece e codice Palatino vulgauit, Cruceiique translationem adiunxit *Io. Commelinus*, *Heidelbergae* anno 1606. 8. cum Longo et Parthenio ᵗᵗ). Emendatiorem ab eo tempore editionem debemus *Claudio Salmasio* Lugd. Bat. 1640. 12. qui vsus codice Thuanaeo, et collatione duorum exemplarium bibliothecae christianissimi regis, tum codice Casauboni, qui est in bibliotheca reg. Angliae, atque comparatione codicum, Romani ac Florentini, tantam in illis varietatem reperit, vt non dubitaret, duas olim ἐκδόσεις huius scripti ab ipso Achille ᵘ) prodiisse ᵘᵘ). Idem Salmasius graecis a se recensitis adiunxit iam dictam Cru-

R 2 coii

cod. *Veneto* D. Marci DCVII. non *Agathiae* Daphniaca, (vt Zanetus, falso deceptus titulo, in cat. codd. gr. Ven. p. 314. crediderat,) sed *Achillis* fabulam de Clitophontis et Leucippes amoribus contineri, cl. *Villoison* in suis animadu. ad Longum p. 1. et in anecd. gr. II. p. 243. indicauit. — Cod. CCXI. *Monarch.* in bibl. elect. Bau. (in cat. codd. gr. p. 76.) laudat Boden. in praef. sua et in prolusione mem. qui variis locis manifeste depravatis dedisset medicinam. — *Paris.* in bibl. publ. in cod. MMDCCCXCV. — MMCMIII. et MMCMXIII. — In *Montfauc.* bibl. biblioth. MSSt. I. p. 34. C. *Romae* in bibl. Vatic. inter codd. reginae Sueciae, nr. 936. — ib. p. 505. E. *Mediolani* in bibl. Ambros. — p. 632. D. *Londini* in bibl. reg. — sec. cat. codd. Angliae etc. II. nr. MMMMMMMMDLXIV. in cod. bibl. *Iacobaeae* — nr. MMMMMMMMCDV. inter codd. *Mori* episc. Noruic. — *Florentiae* in bibl. monast. Camaldul. Achilles Tat. cum aliis scriptor. eroticis, teste *Montfauc.* in Diario ital. p. 365. sq. *Harl.*

ss) Ex cod. satis bono. Sed antea lucem vidit: Narrationis amatoriae (*Achillis Tatii*) fragmentum, e graeco in latinum conuersum, *L. Annibale Cruceio*, Mediolanensi, interprete. Lugd. ap. Seb. Gryphium 1544. 8. Epistola nuncupatoria data est Mediolani nonis Octobr. 1543. v. *P. Ant. Crevenna* in cat. libr. part. II. Amst. 1776. 4. p. 175. et *Paitoni* in bibl. degli autori volgariz. tom. I. p. 1. qui provocat ad Biblioth. des Romans avec des Remarques critiq. sur leur choix et leurs differentes Edd. par *M. le C. Gordon de Percel.* (Amsterd. 1734. 8. II. tom.) tom. II. p. 7. *Harl.*

tt) Inscriptio libri haec est: *Achillis Tatii* de Clitophontis et Leucippes amoribus libri VIII. *Longi*, sophistae, de Daphnidis et Chloes amoribus libri IV. *Parthenii* Nicaeensis de amatoriis affectibus lib. I. Iterum edita gr. ac lat. In bibliopolio Commeliniano M. DC. VI. (1606. 8.) Sextet vero illa ed. mendis: iaemac hinc illinc comparent, et duae fere paginae, 210 et 211. in extremo libro desiderantur. Neque *Commelin.* operi vltimam admonere manum, neque id absoluere potuit; sed illo fatis intercepto, ex eius sorore nepotes Iudas et Nicol. Bonnuitii profligarunt laborem. Codex vero ille Palatinus cum aliis demigrauit Romam. Inter libros *Vossianos* fuerat exemplar cum MSSt. collatum; secundum catal. codd. Angliae, tom. II. nr. MMDCCXXXII. — Aliud exemplar cum MSS. I. Scaligeri notis, in bibl. quondam Burmanni II. v. illius bibl. catal. inter codd. MSSt. etc. p. 45. MMMDCCLXXXIII. *Harl.*

uu) Ex Thuanaeo cod. qui fluxerat ex codd. regiis Paris. sicuti hi ex Florentino, qui ab ed. Heidelb. adeoque cod. quondam Palat. valde dissident, Salmas. supplenit χάσματα prioris edit. et defectus. V. eius praefat. Boden. vero de duplici ista, quam Salmasius putarat, ἐκδόσει ita haud inepte indicat: „Examinanti mihi ista diffidia curatius, locosque plures conferenti, venit in mentem, alteram editionem fortassis ab auctore fuisse scribae dictatam in calamum, alteram sua manu scriptam. Namque ego multa spuria deprehendi in vocabulis eiusdem similitue soni, quae librarius minus recte videretur auribus excepisse. Ita sunt alii codd. ab auctoris autographo, quod correctius fuit, descripti, et alii ab exemplo librarii, quos vero, vti per manus in manus venere, posteritas deinde locis diuersis sensim sensimque emendauit, quoniam et hi inter se diffident." Hactenus Boden. *Harl.*

ceii, (qui male Cruccius apud Vossium p. 315. de hist. graecis,) versionem, et in calce libri breues notas, in quibus varias lectiones persequitur et interpretem subinde castigat. *Si plus otii*, inquit, *adfuisset, nouam versionem adiunxissem. Hoc cum non potuerim, melius iudicaui relinquere integram, quae iam prodiit, quamuis infinitis locis vitiosam et a mente graeci auctoris longissime recedentem, quam eam interpolare. Nunquam probaui huiusmodi interpolatores alienarum curarum — — Siue bene siue male alicui cesserit studium auctoris alicuius graeci in latinum conuertendi, cur ignorare posteros hoc nolumus, quid quisque in eo genere recte an secus ediderit. Si plura bona malis in versione erunt, ita illa censeo laudanda, vt de his admonere lectores rudiores putem necessarium, non tamen, vt licentiam hanc mihi permittam, qua vnum opus de meo et alieno, paene rem monstro similem componam. — — Si autem plura vituperanda laudandis interpres aliquis dederit, quid reliquum est, nisi vt noua alia subrogetur in locum eius, quae pessima sit, modo quis id possit aut velit.* Gothofredus quoque Iungermannus nouam Tatii editionem versionemque molitus fuisse cognoscitur ex litteris Gruteri, [P] quae leguntur inter Gudianas p. 210.

[Multo post successerunt vno eodemque anno *Lud. Dutens*, in nitida Achillis Tatii edit. Paris. 1776. 8. et, qui plura praestitit, *Boden*, professor quondam Wittebergensis, postquam antea scripserat prolusionem supra memoratam. Editio vero inscripta est: Αχιλλεως Τατιȣ — de Clitophontis et Leucippes amoribus libri VIII. varietate lectionis notisque *Cl. Salmasii*, *I. B. Carpzouii* vv), *T. B. Bergeri* ac suis illustrati a *Beniamin Gottlieb Laur. Boden* P. P. O. Lipsiae, sumt. I. Fr. Iunii 1776. m. 8. Cod. Bauar. quidem vtebatur; a Reiskia acceperat varias Palat. cod. lectt. a Grulichio exempl. Commel. cum cod. Casaub. collatum; sed tamen textum fere Salmasianum reddidit, suasque coniecturas, paucas admodum easque leues, in notis reposuit. Eius enim opera maxime versatur (atque ea ratione bene meruit de Achille Tatio,) in comparandis aliorum eroticorum scriptorum locis similibus. Neque omnino placuit labor Boden. censori in bibl. critica Amstel. I. part. II. p. 43. sqq. qui primum dedit argumentum fabulae ad intelligendam totius operis summam, et ad iudicium de artificio atque compositione, de virtutibus vitiisque illius rite ferendum in primis vtile plenumque; deinde p. 58. de edd., inprimis Bodeniana, iudicavit, denique p. 59 — 62. subiecit doctas acutasque, potissimum criticas, notas in plura Achillis Tatii loca. — Ex illa bibl. crit. argumentum Mitscherlich. in sua edit. post praefat. p. XI. — XX. atque obseruatt. plurimas criticas, p. V. praefat. bene fecit recudi. Mitscherl. enim nouam eamque criticam curauit editionem, multis locis vel ex codd. lectionibus vel de coniectura aliorum correctis. Inscriptio haec est:

Ἀχιλλεως — *Achillis Tatii Alexandrini de Clitophontis et Leucippes amoribus libri VIII.* graece et latine (scil. cum Cruceii versione,) textum recognouit, selectamque lectionis

vv) Sunt ae sunt Carpzouii notae ex eius libro obseruationum philologicarum in Palaephatum periculum: acc. aliae animaduerss. in nonnulla *Musaei* et *Achillis Tatii* loca. Lips. 1743. 8. Eius tamen obss. paucae sunt, eaeque longae; sed Carpzouii notas neque emendando neque illustrando auctori inseruire, indicant censor editionis Boden. Batauus, qui Bergeri not. maioris aestimat, ac Mitscherlich. *Harl.*

lectionis varietatem adiecit *Christ. Guil. Mitscherlich*, prof. Gotting. Biponti ex typogr. societatis. 1792. m. 8. Alia est inscriptio generalis: *Scriptores erotici graeci volumen I. Achillem Tatium continens. Harl.*

Gallice anonymo, (*Francisco Belleforesto* forte, vide A. Verdier Bibl. Gallicae p. 5. et Crucimanium p. 9.) interprete. Paris. 1568. 1575. 8. — [françois par Jean *Baudouin* avec des argumens et des figg. en taille-douce. Paris. Sim. Février 1635. 8. v. de Bure in catal. L. I. Gaignat. tom. I. 1769. 8. p. 543. — Aliam gallicam vers. Amstel. 1733. memorat *Boden* in praef. p. IX. — cum notis D*** D*** Hagae Comit. ap. Isaac. Beauregard. 1735. 8. — *Mercier* Abbé *de St. Leger* versionem Achillis Tatii et reliquorum eroticor. scriptor. laudaui supra ad §. V. — Per *Perron de Castera*. nouv. edit. cum notis et quatuor figg. tom. II. Paris. 1796. 8. — per *Clement* ib 1800. 12.

De versione *Francisc. Ang. Coccii*, (Coccio da Iano h. e. da Arezzo) *italica* et pluribus illius editionibus, interdum dubiis, harumque diuersitate copiosus est *Paiton*. in bibl. degli Autori - volgar. tom. I. p. 1 — 6. Prius vero fragmentum illud, a Cruceio latine conuersum et supra iam memoratum, sine nomine Achillis Tatii, in linguam italicam a *Lud. Dolce* translatum est: *Amorosi ragionamenti. Dialogo . tradotto per M. Lodouico Dolce*, dai fragmenti d' uno antico scrittor Greco. In Vinegia, appresso Gabr. Giolito de Ferrari 1546. 8. — iterum, correctius. ibid. 1547. 8. — Tum *Coccii* versio Achillis Tatii edita est aut recusa saepiusque nouum accepit tantummodo titulum, Venet. 1551. (in fine 1550.) 8. — 1560. 8. — 1563. 8. bis, (nominibus tantum typographorum mutatis,) — 1568. 8. — 1578. 8. — Florent. ap. Phil. Iuntam MDIIC. in fine 1597. 8. sec. bibl. des Romans, tom. II. p. 7. ibid. 1599. sed secundum Fontanin. della Eloquenza Italiana. (Venet. 1737. 4. p. 560.) atque in Creuennae cat. l. c. anno 1598. 8. — castigatius, in Trivigi, 1600. 8. bis, mutato bibliopolarum nomine: — Venet. 1608. 8. — et Florent. apud Iuntas 1617. 8.

Germanice versus est Achilles Tatius, Francof. 1670. 8. et a *Seyboldio* ex ed. Commeliniana. Lemgou. 1772. 8.

Anglice, Londini 1577. 4. Oxon. 1638. 8. — Lond. 1720. 12. *Harl.*

Alia scripta deperdita huius scriptoris a Suida [atque Eudocia l. c.] memorantur: Ἐτυμολογίαι, et ἱστορία σύμμικτος, in qua mentionem fecit de viris insignibus ac clarissimis.

VIII. LONGVS incertae et ipse aetatis scriptor, et vix cuiquam veterum memoratus, in Iungermanni codice vocatur Σοφιστής, et post Heliodorum scripsisse videtur, eumque locis quibusdam imitatus esse ww). Exstant eius *libri quatuor* Ποιμενικῶν τῶν κατὰ

ww) *Saxius* in Onom. I. p. 472. refert eum ad initium saeculi V. *Bodenius* coniicit, eum saeculo IV. aut V. floruisse. De Longo plura scripsi in Introd. in hist. L. Gr. I. part. I. p. 358. sqq. vbi p. 560. iam animaduerti, quoniam in codice quodam Cassini loco Λόγγε scriptum exstet λόγε ποιμενικῶν, in eoque vocantur λεσβιακῶν ἐρωτικῶν λόγοι δ', quaestionem ortam esse, num *Longus* vmquam exstiterit, et annon illius nomen ex lectione λόγε sit effictum. — Codices *Longi* pastoralium exstant in bibl. publ. *Paris.* nr. MMDCCCXCV. MMCMIII. et cum coniectis ad margines

κατὰ Δάφνιν καὶ Χλόην, *Pastoralium de Daphnide et Chloë,* quos Politiano pridem laudatos c. 2. Misc. et a *Iac. Amioto gallice* versos, Parif. 1559. 8. primus graece in lucem edidit ex *Aloysii Alemanni* bibliotheca Florentiae apud Philippum Iuntam a. 1598. 4. cum variis lectt. *Raph. Columbanius.* Opus hoc, prosa amoena graeca scriptum, latino carmine in *expositis* suis reddidit *Laurentius Gambara,* iam tum senex **), *sed libere adeo, vt saepe vix Longum agnoscas, adeo multa addit, demit, mutat, vt taceam, quod saepe nec mentem Longi fuerit assecutus, quippe poeta melior quam graece intelligentior,* vt ait *Vossius* p. 517. de hist. graecis, et ante eum Iungermannus praef. ad Longum: *Non eo fine Gambara suos expositos cecinit, quod voluerit interpretem Longi agere. Quin suo sibi modo immutat, mutilat, confundit Longiana. Et de ipsius peritia* Ἑλληνισμῷ *ne quid odiose protulisse videar, dicant tibi doctissimi illi, quos laudis et honoris gratia nomina, Stephanus et Vulcanius.* Ex hac Gambarae Metaphrasi factum est, vt *Mallincrotus* p. 59. paralipom. de historicis graecis et post eum *Morerius* in lexico perperam tradiderint, Longum carmine heroico de amoribus Daphnidis et Chloes scripsisse, cum prosa opus suum graeca contexuerit. Graece et latine cum versione *Gothofredi Iungermanni* editus est Longus Hanouiae a. 1605. 8. additis ad calcem voluminis breuibus interpretis, sed eruditis notis, in quibus praeter Florentinam edit. codices MSS. *Fului Vrsini,* Romae collatos, consuluisse se testatur. Cum *Laurentii Gambarae* liberiore, (de qua supra dixi,) Metaphrasi Longus etiam prodiit cum aliis scriptoribus eroticis, ex Commelini officina Heidelbergae a. 1606. 8. Post gallicam, quam memoraui, Amioti translationem *anglice* vertit *Georgius Thornley* [P] Lond. 1657. 8. Iungermanni vero interpretationem ignorans *Petrus Moll,* **Saecanus,** professor graecae L. in academia Franequerana aliam versionem Longi latinam adornauit, quam quum absoluisset, demonstrata licet ipsi postea ab amico Iungermanniana editione, noluit labores suos sibi perire; sed Longum cum noua versione sua et vberioribus notis edidit Franequerae 1660. 4. — [Splendida est editio, a Nealmio, bibliopola Paris. curata: *Longi pastoralium de Daphnide et Chloë libri* quatuor. Graece et latine, (n. cum versione Molli lat.) Editio noua vna cum emendationibus vncis inclusis, distincta viginti nouem figg. aeri incisis a B. Audran, iuxta delineationem celsiss. Ducis Aurel. Philippi, et tabula ab A. Coypel delineata. Acc. alia ornamenta ab A. Cochin, partim a C. Eisen adornata, et Sim. Fokke in aes eleganter incisa. Lutet. Paris. 1754. 4. conf. noua acta erudit. a. 1756. m. Iun. part. I. p. 297. sqq. — Nitida est editio a *Ludou. Dutens,* Paris. 1776. 12. curata — *Beniam. Gottlieb Laur. Boden* denuo edidit Longi pastor. gr. cum *Laur. Gambarae* expositis atque indice, *Molli*ique versione lat. ac tum superiorum copias in suam transfudit edit. tum illas suis locupletauit. Lipf. 1777. 8. — Nouam contextus gr. ex libris tam scriptis, quam editis correcti recensionem fecit, in doctisque animaduerss. (symbolis quoque a Valcken.

marginem emendationibus, partim coniecturalibus, partim e Fuluii Vrsini codice iusto descriptis, nr. MMCMXIII. — *Florentiae* in bibl. monast. Camaldulens. cum aliis scriptt. eroticis, teste *Montfauc.* in diario ital. p. 365. — Secundum cat. codd. Angl. tom. II. inter codd. *If. Vossii* nr. MMCCXCI. et inter libros *Ed. Bernardi* cum scriptis codd. collatos etc. nr. MMMMMMM-CDXVI. *Harl.*

xx) Apud Vossium pro *ante annos CLXX.* haud dubie legendum *ante annos LXXX.* Gambarae poemata et in his expositi eius lucem viderunt Antwerpiae a. 1569. 8. Vossii liber excusus est a. 1649.

cken. Wyttenbachio, Herm. Tollio et Nic. Hinlopen collatis,) et plura sanauit, quae viderentur, vulnera, aliosque illustrauit auctores *Io. Bapt. Casp. d'Ansse de Villoison*. gr. ac lat. excud. Fr. Amb. sumt. Guil. Deburé. Paris. 1778. II. tom. in 4. et 8. — Textus, a Villoisonio constitutus, in splendida editione typis Bodonii, in typogr. regia, gr. est recusus Parmae 1786. med. 4. cum proloquio (Paciaudi,) de libris antiquiorum non minus quam recentiorum eroticis. Plura vide in Lips. A. L. Anz. a. 1799. nr. 2. et 3. nec pauca ibi excerpta sunt ex Paciaudi proloquio. — Recentissima est editio: Λογγυ — *Longi pastoralium* de Daphnide et Chloë libri IV. gr. ac lat. Acced. *Xenophontis* Ephesiacorum — libri V. Textum recognouit — *Chr. Guil. Mitscherlich*. Biponti 1794. 8. — *Amioti* versio gallica prima est a Fabricio iam indicata: sed saec. XVIII. saepius recusa, Amstel. cum figg. ap. du Villard 1716. 12. et ap. viduam Marel 1718. (v. *Nicer.* Memorias etc. tom. IV. p. 226. ex interpr. germ. Baumgarten.) In primis notanda est editio ornata figg. a Duce Aurelianensi designatis et a Bened. Audran aeri incisis: princeps, eaque magnifica edit. est: *Les Amours pastorales de Daphnis et Chloë* trad. du grec de *Longus*, en françois, par *Iacq. Amyot*. Ouvrage enrichi de figures en taille douce graueés par Benoist Audran, sur les desseins de M. le Duc d' Orléans, Regent du Royaume, (Paris) 1718. in 8. Haec edit. rarissima habetur, quia tantum 250. exempl. ex prelo exierunt, nec vendebantur in tabernis librariis, sed a Duce Aurel. donabantur hominibus. v. *Clement* bibl. curieuse etc. tom. I. p. 285. *Freytag*. in analectis litter. p. 23. sq. Bibliothéque des Romans par *le C. Gordon de Percel*. tom. II. p. 5. *Adelung* in Fortsetz. vnd Ergänz. — Jöchers allg. gel. Lexicon. vol. I. in vita *Amioti* p. 735. qui memorat editt. post mortem Duc. Aurel. prelo subiectas (Paris.) 1745. 8. — Par. sine anni et loci nota, 12. et Paris. 1731. 12. — *Crevenna* catal. libr. part. II. ed. in 4. p. 171. sq. qui etiam laudat: Les Amours — par *Longus*. Double Traduction du Grec en François de M. Amiot et d'un Anonime, mises en parallele, et orneés des Estamp. de B. Audran. Paris. 1757. 4. inprimis *Bure* in: Bibliogr. instruct. Belles-Lettres, tom. II. p. 95. sqq. qui memorat quoque edit. Paris. lat. et franco-gall. 1754. min. 4. pluribus aliis figg. Cochin. aliorumque locupletatam. — In nouis actis erudit. loco supra citato p. 299. laudatur quoque editio: Amours de Daphnis et Chloë, avec figg. par un Eléve de Piccart. Amstel. 1750. 12. — par *Ansse de Villoison* avec des figg. Paris. 1787. mai. 4. — *Gallice*, vertit quoque Longi pastor. *Petrus de Marcassus*. Paris. 1626. 8. item *Mercier* in bibl. des Romans, supra citata. — *Germanice* (Grillo.) Berol. 1765. 12. resecisis locis parum verecundis. *Harl.* In *italicam* linguam transtulerat Longum *Annibal Carus*, teste *Gaddio* de scriptoribus non ecclesiasticis tom. I. p. 122. sed edita non est, quod sciam, illa versio. [*Italicas* binas versiones recenset *Paiton*. in bibl. degli Autori — volgarizz. tom. II. p. 218. sq. Altera *Io. Bapt. Manzini*, Bonon. 1643. (male in Bibl. des Romans p. 5. legitur 1647.) 4. esse videtur potius imitatio ac paraphrasis, quam interpretatio. — Altera, auctore *Casp. Gozzio* est ex graeco sermone facta, Venet. 1746. 8. *Harl.* —] *Huetius* libro de fabulis Romanensibus p. 67. *Cum puer essem*, inquit, *Longum latine interpretandum suscepi, cum nondum haberem exploratum, quid in eo laudabile esset, quid vitiosum, et quantum eius lectio pueritiae damnosa sit, quam parum etiam aetati prouectiori decora.* Quae porro in Longo laudentur vel etiam reprehendantur, tum apud eumdem Huetium, tum apud *Baylium* in Lexico, vbi voles, videbis. A Barthio quidem II. 8. Aduersar. celebratur

his

his verbis: *Iucunda sane commentatio Longi, sophistae, simplicitate cum rerum natura certans, fortunae vero ludibriis et inopinatis euentibus cum cothurno et socco quibusuis.* [add. iudicia VV. DD. a Iungermanno in praef. sua collecta. *Harl.*]

IX. EVSTATHIVS, siue, vt in codicibus quibusdam vocatur, EVMATHIVS yy), auctor *XI librorum,* qui exstant, *de Ismeniae et Ismenes amoribus,* siue dramatis zz) prosa graeca scripti *καθ' ὑσμινίαν καὶ ὑσμίνην,* patria Macrembolites fuit, siue Parembolites, vrbe Aegypti, vt obseruauit If. Casaubonus, quem consule epistola CCCCXXIII. ad Iungermannum. In codice *Mediolanensi,* teste *Vossio,* p. 491. de hist. graecis, vocatur *Eumathius Macrembolites Protonobelissimus:* ita enim legendum pro *Protonobelisarius.* In codice cardinalis Barberini etiam *Eumathius* Macrembolites dicitur, teste Holstenio adnotationibus ad Ortelium p. 111. In alio codice, quem memorat Cangius in Glossario graeco, vocabulo Νωβελίσιμος: *Ποίημα Εὐσταθίου Πρωτονωβελισίμου καὶ μεγάλου χαρτοφύλακος τὸ καθ' Ὑσμινίαν δρᾶμα, βιβλία περιέχων ιά* a*).* Vix dubitandum adeo mihi videtur, auctorem istum diuersum esse ab Eustathio, archiepiscopo Thessalonicensi, de quo dixi nonnihil lib. H. c. 3. §. 9. Quo tempore autem vixerit, adhuc requiro. [P] Primus graece vulgauit cum eleganti versione doctissimus *Gilbertus Gaulminus,* Molinensis. Paris. 1617. 8. cui editioni anno proximo 1618. accessere eiusdem Gaulmini praefatio ac notae, in quibus p. 21. quatuor codicibus MSS. vsum se fuisse testatur, regio, Maussaci, et aliis duobus, quorum vnum suum subinde adpellat. Latina versio sola cum Parthenii eroticis recusa est Lugd. Bat. 1618. 12. Editionem huius Eustathii molitus etiam fuerat *Iungermannus* b), sed morte praeuentus est Hanoniae a. 1610. — [Gaulmini editio typis repetita est gr. (sed emendatior et correctior,) ac latine, curante *Lud. Henr. Teuchero,* ap. Breitkopf. et soc. 1797. 8. Est nitida editio. — *Eustathius* de Ismeniae et Ismenes amoribus, et *Parthenius Nicaeensis* de amatoriis affectionibus. *Latine* Lugd. B. 1618. 12. — Amorum Ismenes Ismeniaeque historia ab *Eustathio* XI. libris comprehensa. Lugd. Bat. ex offic. *Iacobi Marci* 1634.

yy) Vide *Maussacum* ad Harpocration. p. 277. *Iungermannum* ad Longum p. 220. 223. *Allatium* de aetate et interstitiis ordinum apud Graecos p. 186.

zz) Ismenias ipse in extremo libri XI. *Κλήσεις δὲ ἔσται τῇ βίβλῳ τὸ καθ' Ὑσμίνην δρᾶμα καὶ Ὑσμινίαν ἐμέ.*

a) Praeter codd. a Fabricio nominatos, sunt sex codd. mssti in bibl. publ. Paris. n. DLXXXIII. nr. 22. fragmentum; — MMDCCCXCV. Eustathii libri XI. — sub nomine autem *Eumathii* in cod. MMDCCCXCVII. quod exempl. a viro quodam docto cum Vatic. codd. collatum esse, testatur confector cat. codd. Paris. II. p. 567. — in cod. MMCMVII. nr. 2. *Eustathii protonobilissimi Macrembolitae* de Ismen. — amoribus libri XI. — in cod. MMCMXIV. nr. 1. *Eustathii protonobilissimi et magni Chartophylacis Parembolitae* — libri XI. Praemittuntur versus quidam iambici. Sic quoque in cod. MMCMXV. nisi vt loco *Parembolitae* dicatur *Macrembolita* — *Monachii* in bibl. elector. cod. CCXI. *Eustathii, philosophi,* libri XI. de amore etc. — *Augustae Vindel.* auctore *Reisero* in cat. codd. p. 68. male dicitur Eustathii philosophi *poema de Hysmine et Hysminia:* cod. hinc inde deficiens: — Pag. autem 82. alius cod. *Eustathii drama de Hysmine et Hysmenia.* — *Venetiis* in bibl. D. Marci, *Eustathii* — fabula; cuius vero initium deest, teste *Villoison.* in Anecd. gr. tom. II. p. 242. — in bibl. Escorial. teste *Plüero* in itiner. per Hispan. p. 168. *Harl.*

b) Vide epistolas Gudianas p. 210.

1634. 18. — Eadem ed. omnino est typis renouata, ita vt singulae paginae lineaeque invicem sibi respondeant, sed inscripta est, et titulus figura aen. ornatus: *Eustathii* de Ismeniae et Ismenes amoribus. Lugd. Bat. apud Dau. Lopez de Haro. 1644. 18. Lopez autem Haro eamdem epistolam nuncupatoriam ad studiosam iuuentutem in academia Lugd. B. quam Iac. Marcus praefixerat suae edit.etiam recudi fecit, sed, (quod turpe fuit plagium,) suum nomen adscripsit. Marci exemplaria habent puriorem chartam et nitidiores typos, et in Lopez. ed. est in nota numeri, in summa linea, error typographicus, 701. loco 170. — In linguam *Franco-gallicam* conuersus est libellus, praeter versiones a Fabricio memoratas, a *G. Colletet*. Paris, du Bray 1628. 8. — a *Beaumarchais*, Amstel. 1729. 12. — (a Beauchamps,) Hagae Com. (siue potius, Paris, ap. Coustelier,) 1743. 8. (mai. 12.) cum figg. — *Italica Laelii Carani* versio, quam Fabricius iam excitauit, recusa est Venet. 1560. min. 8. et ibid. 1566. 8. v. *Paiton*. bibl. etc. II. p. 60. sq. — *Germanice* verterunt anonymus ex graeco textu et versione italica, (*Irmenius. Histori von der Lieb des Iünglings Ismeni vnd der Iungfrawen Ismene.*) Argentor. 1573. — *Io. Christophorus Artopeus*, (scribitur ab aliis *Artopeius*,) *dictus Wolkenstern*, cum figg. Argentor. 1594. 8. (atque in exemplari meo in titulo longo diserte scribitur *von Ioh. Christ. Artopeo genandt Wolckenstern in Teutsch gefertigt.*) — rec. ibid. 1610. 8. (v. Kritische Beiträge etc. part. X. p. 215.) — ex versione latina *G. S. M.* (h. e. *Georg. Schirmer, Magistri,*) cum XI. figg. Lipsiae 1663. 12. — optime *Ernestina Christina Reiskia*, in lib. *Hellas* inscripto, tom. I. p. 101 — 206. Mitau. 1778. 8. v. *Degen* Litterat. der deutsch. Veberfetz. der Griechen, tom. I. p. 284. sqq. — In Obss. miscell. vol. III. tom. I. p. 100 — 103. quaedam Gratiani de S. Bauone (h. e. *Io. Alberti*) animadu. in Eustathium s. (quod is probare videtur,) Eumathium. *Harl.*] Exstat praeterea in *italicam* translatus linguam a *Laelio Carani*, Florent. 1550. 8. atque ex italico in *gallicam* ab *Hieronymo d'Avost de Laval* Paris. 1582. teste Francisco Cracimanio bibl. Gall. p. 168. et 238. praeter versionem gallicam *Ioannis Loveau*, Aurelianensis. Lugd. 1559. 8. Laudauit etiam hunc scriptorem, antequam a Gaulmino ederetur, Rigaltius ad Onosandrum etc. Salmasius praefat. ad Tatii amores: *In Germania cum essem, animus fuit in vnum corpus omnium ἐρωτικῶν scripta concludere. Et habui tunc plura, quae eo tempore edita nondum erant, vt Eustathium ex codice Augustano mihi descriptum et Cyrum Prodromum ex Palatino.* Cum superioribus neutiquam conferendum hunc Eustathium, sed admodum rudem Heliodori, Tatii, Longique imitatorem, nec verisimilitudine fictionis nec inuentionis dispositionisue elegantia lectiori se probantem notat *Huetius* p. 62. sq. libri de origine fabular. Romanens. Isaacus vero Casaubonus in Casaubonianis p. 13. testatus, hoc opus legisse se in codice MS. H. Stephani, (quo etiam Palladii liber de Brachmanibus continebatur,) *Est sane eiusmodi*, inquit, *quem legisse me non poenitet, non legisse haud magni faciam. Inuentiones frigidiusculae, narrationes fere ὁμοειδεῖς καὶ πιθανὸν οὐκ ἔχουσαι. Dictio negligens saepe, interdum affectata putidiuscule. Verbis quibusdam et phrasibus ad satietatem scriptor vtitur. Vix aliquot periodos reperias sine nomine ἔλος.*

X. THEODORVS PRODROMVS, siue, vt in MStis codicibus frequenter, Cangio teste, adpellatur, PTOCHOPRODROMVS, inter monachos *Hilarionis* cognomen adeptus, claruit circa saeculi a Christo nato duodecimi initia, Alexio et deinde

his verbis: *Iucunda sane commentatio Longi, sophistae, simplicitate cum rerum natura certans, fortunae vero ludibriis et inopinatis euentibus cum cothurno et socco quibusuis.* [add. iudicia VV. DD. a Iungermanno in praef. sua collecta. *Harl.*]

IX. EVSTATHIVS, siue, vt in codicibus quibusdam vocatur, EVMATHIVS yy), auctor *XI librorum*, qui exstant, *de Ismeniae et Ismenes amoribus*, siue dramatis zz) prosa graeca scripti καθ' ὑσμινίαν καὶ ὑσμίνην, patria Macrembolites fuit, siue Parembolites, vrbe Aegypti, vt obseruauit If. Casaubonus, quem consule epistola CCCCXXIII. ad Iungermannum. In codice *Mediolanensi*, teste *Vossio*, p. 491. de hist. graecis, vocatur *Eumathius Macrembolites Protonobelissimus:* ita enim legendum pro *Protonobelisarius.* In codice cardinalis Barberini etiam *Eumathius* Macrembolites dicitur, teste Holstenio adnotationibus ad Ortelium p. 111. In alio codice, quem memorat Cangius in Glossario graeco, vocabulo Νωβελίσιμος: Ποίημα Εὐςαθίȣ Πρωτονωβελισίμȣ καὶ μεγάλȣ χαρτοφύλακος τὸ καθ' Ἰσμινίαν δρᾶμα, βιβλίοις περιέχων ιά a). Vix dubitandum adeo mihi videtur, auctorem istum diuersum esse ab Eustathio, archiepiscopo Thessalonicensi, de quo dixi nonnihil lib. H. c. 3. §. 9. Quo tempore autem vixerit, adhuc requiro. [*] Primus graece vulgauit cum eleganti versione doctissimus *Gilbertus Gaulminus*, Molinensis. Paris. 1617. 8. cui editioni anno proximo 1618. accessere eiusdem Gaulmini praefatio ac notae, in quibus p. 21. quatuor codicibus MSS. vsum se fuisse testatur, regio, Maussaci, et aliis duobus, quorum vnum suum subinde adpellat. Latina versio sola cum Parthenii eroticis recusa est Lugd. Bat. 1618. 12. Editionem huius Eustathii molitus etiam fuerat *Iungermannus* b), sed morte praeuentus est Hanouiae a. 1610. — [Gaulmini editio typis repetita est gr. (sed emendatior et correctior,) ac latine, curante *Lud. Henr. Teuchero*, ap. Breitkopf. et soc. 1797. 8. Est nitida editio. — *Eustathius* de Ismeniae et Ismenes amoribus, et *Parthenius Nicaeensis* de amatoriis affectionibus. *Latine* Lugd. B. 1618. 12. — Amorum Ismenes Ismeniaeque historia ab *Eustathio* XI. libris comprehensa, Lugd. Bat. ex offic. *Iacobi Marci* 1634.

yy) Vide *Maussacum* ad Harpocration. p. 277. *Iungermannum* ad Longum p. 220. 223. *Allatium* de aetate et interstitiis ordinum apud Graecos p. 186.

zz) Ismenias ipse in extremo libri XI. Κλήσει δὲ ἔτω τῇ βίβλῳ τὸ καθ' Ὑσμίνην δρᾶμα καὶ Ὑσμινίαν ἐμέ.

a) Praeter codd. a Fabricio nominatos, sunt sex codd. mssti in bibl. publ. Paris. n. DLXXXIII. nr. 22. fragmentum; — MMDCCCXCV. Eustathii libri XI. — sub nomine autem *Eumathii* in cod. MMDCCCXCVII. quod exempl. a viro quodam docto cum Vatic. codd. collatum esse, testatur confector cat. codd. Paris. II. p. 567. — in cod. MMCMVII. nr. 2. *Eustathii protonobilissimi Macrembolitae* de Ismen. — amoribus libri XI. — in cod. MMCMXIV. nr. 1. *Eustathii protonobilissimi et magni Chartophylacis Parembolitae* — libri XI. Praemittuntur versus quidam iambici. Sic quoque in cod. MMCMXV. nisi vt loco *Parembolitae* dicatur *Macrembolita* — *Monachii* in bibl. elector. cod. CCXI. *Eustathii, philosophi*, libri XI. de amore etc. — *Augustae Vindel.* auctore *Reisero* in cat. codd. p. 68. male dicitur Eustathii philosophi *poema de Hysmine et Hysminia:* cod. hinc inde deficiens: — Pag. autem 82. alius cod. *Eustathii drama de Hysmene et Hysmenia.* — *Venetiis* in bibl. D. Marci, *Eustathii* — fabula; cuius vero initium deest, teste *Villoison.* in Anecd. gr. tom. II. p. 242. — in bibl. Escorial. teste *Plüero* in itiner. per Hispan. p. 168. *Harl.*

b) Vide epistolas Gudianas p. 210.

1634. 18. — Eadem ed. omnino eſt typis renouata, ita vt ſingulae paginae lineaeque invicem ſibi reſpondeant, ſed inſcripta eſt, et titulus figura aen. ornatus: *Euſtathii* de Iſmeniae et Iſmenes amoribus. Lugd. Bat. apud Dau. Lopez de Haro. 1644. 18. Lopez autem Haro eamdem epiſtolam nuncupatoriam ad ſtudioſam iuuentutem in academia Lugd. B. quam Iac. Marcus praefixerat ſuae edit. etiam recudi fecit, ſed, (quod turpe fuit plagium,) ſuum nomen adſcripſit. Marci exemplaria habent puriorem chartam et nitidiores typos, et in Lopez. ed. eſt in nota numeri, in ſumma linea, error typographicus, 701. loco 170. — In linguam *Franco-gallicam* conuerſus eſt libellus, praeter verſiones a Fabricio memoratas, a *G. Colletet*. Paris, du Bray 1628. 8. — a *Beaumarchais*, Amſtel. 1729. 12. — (a Beauchamps,) Hagae Com. (ſiue potius, Paris, ap. Couſtelier,) 1743. 8. (mai. 12.) cum figg. — *Italica Laelii Carani* verſio, quam Fabricius iam excitauit, recuſa eſt Venet. 1560. min. 8. et ibid. 1566. 8. v. *Paiton*. bibl. etc. II. p. 60. ſq. — *Germanice* verterunt anonymus ex graeco textu et verſione italica, (*Ismenius. Hiſtori von der Lieb des Iünglings Ismeni vnd der Iungfrawen Ismene.*) Argentor. 1573. — *Io. Chriſtophorus Artopeus*, (ſcribitur ab aliis *Artopeius*,) *dictus Wolkenſtern*, cum figg. Argentor. 1594. 8. (atque in exemplari meo in titulo longo diſerte ſcribitur *von Ioh. Chriſt. Artopeo genandt Wolckenſtern in Teutſch gefertigt.*) — rec. ibid. 1610. 8. (v. Kritiſche Beiträge etc. part. X. p. 215.) — ex verſione latina *G. S. M.* (h. e. *Georg. Schirmer, Magiſtri,*) cum XI. figg. Lipſiae 1663. 12. — optime *Erneſtina Chriſtina Reiskia*, in lib. *Hellas* inſcripto, tom. I. p. 101 — 206. Mitau. 1778. 8. v. *Degen* Litterat. der deutſch. Veberſetz. der Griechen, tom. I. p. 284. ſqq. — In Obſſ. miſcell. vol. III. tom. I. p. 100 — 103. quaedam Gratiani de S. Bauone (h. e. *Io. Alberti*) animadu. in Euſtathium ſ. (quod is probare videtur,) Eumathium. *Harl.*] Exſtat praeterea in *italicam* translatus linguam a *Laelio Carani*, Florent. 1550. 8. atque ex italico in *gallicam* ab *Hieronymo d'Avoſt de Laval* Pariſ. 1582. teſte Franciſco Crucimanio bibl. Gall. p. 168. et 238. praeter verſionem gallicam *Ioannis Loveau*, Aurelianenſis. Lugd. 1559. 8. Laudauit etiam hunc ſcriptorem, antequam a Gaulmino ederetur, Rigaltius ad Onoſandrum etc. Salmaſius praefat. ad Tatii amores: *In Germania cum eſſem, animus fuit in vnum corpus omnium ἐρωτικῶν ſcripta concludere. Et habui tunc plura, quae eo tempore edita nondum erant, vt Euſtathium ex codice Auguſtano mihi deſcriptum et Cyrum Prodromum ex Palatino.* Cum ſuperioribus neutiquam conferendum hunc Euſtathium, ſed admodum rudem Heliodori, Tatii, Longique imitatorem, nec veriſimilitudine fictionis nec inuentionis diſpoſitionisue elegantia lectiori ſe probantem notat *Huetius* p. 62. ſq. libri de origine fabular. Romanenſ. Iſaacus vero Caſaubonus in Caſaubonianis p. 13. teſtatus, hoc opus legiſſe ſe in codice MS. H. Stephani, (quo etiam Palladii liber de Brachmanibus continebatur,) *Eſt ſane eiusmodi*, inquit, *quem legiſſe me non poenitet, non legiſſe haud magni faciam. Inuentiones frigidiusculae, narrationes fere ὁμοειδεῖς καὶ πιθανὸν οὐκ ἔχουσαι. Dictio negligens ſaepe, interdum affectata putidiuſcule. Verbis quibusdam et phraſibus ad ſatietatem ſcriptor vtitur. Vix aliquot periodos reperias ſine nomine ὅλος.*

X. THEODORVS PRODROMVS, ſiue, vt in MStis codicibus frequenter, Cangio teſte, adpellatur, PTOCHOPRODROMVS, inter monachos *Hilarionis* cognomen adeptus, claruit circa ſaeculi a Chriſto nato duodecimi initia, Alexio et deinde

his verbis: *Iucunda sane commentatio Longi, sophistae, simplicitate cum rerum natura certans, fortunae vero ludibriis et inopinatis euentibus cum cothurno et socco quibusuis.* [add. iudicia VV. DD. a Iungermanno in praef. sua collecta. *Harl.*]

IX. EVSTATHIVS, siue, vt in codicibus quibusdam vocatur, EVMATHIVS [yy]), auctor *XI librorum*, qui exstant, *de Ismeniae et Ismenes amoribus*, siue dramatis [zz]) prosa graeca scripti καθ' ὑσμινίαν καὶ ὑσμίνην, patria Macrembolites fuit, siue Parembolites, vrbe Aegypti, vt obseruauit Is. Casaubonus, quem consule epistola CCCCXXIII. ad Iungermannum. In codice *Mediolanensi*, teste *Vossio*, p. 491. de hist. graecis, vocatur *Eumathius Macrembolites Protonobelissimus*: ita enim legendum pro *Protonobelisarius*. In codice cardinalis Barberini etiam *Eumathius* Macrembolites dicitur, teste Holstenio adnotationibus ad Ortelium p. 111. In alio codice, quem memorat Cangius in Glossario graeco, vocabulo Νωβελίσιμος: Ποίημα Εὐςαθίε Πρωτονωβελισίμε καὶ μεγάλε χαρτοφύλακος τὸ καθ' Ὑσμινίαν δρᾶμα, βιβλία περιέχων ια' [a]). Vix dubitandum adeo mihi videtur, auctorem istum diuersum esse ab Eustathio, archiepiscopo Thessalonicensi, de quo dixi nonnihil lib. H. c. 3. §. 9. Quo tempore autem vixerit, adhuc requiro. [*] Primus graece vulgauit cum eleganti versione doctissimus *Gilbertus Gaulminus*, Molinensis. Paris. 1617. 8. cui editioni anno proximo 1618. accessere eiusdem Gaulmini praefatio ac notae, in quibus p. 21. quatuor codicibus MSS. vsum se fuisse testatur, regio, Maussaci, et aliis duobus, quorum vnum suum subinde adpellat. Latina versio sola cum Parthenii eroticis recusa est Lugd. Bat. 1618. 12. Editionem huius Eustathii molitus etiam fuerat *Iungermannus* [b]), sed morte praeuentus est Hanouiae a. 1610. — [Gaulmini editio typis repetita est gr. (sed emendatior et correctior,) ac latine, curante *Lud. Henr. Teuchero*, ap. Breitkopf. et soc. 1797. 8. Est nitida editio. — *Eustathius* de Ismeniae et Ismenes amoribus, et *Parthenius Nicaeensis* de amatoriis affectionibus. *Latine* Lugd. B. 1618. 12. — Amorum Ismenes Ismeniaeque historia ab *Eustathio* XI. libris comprehensa. Lugd. Bat. ex offic. *Iacobi Marci* 1634.

yy) Vide *Maussacum* ad Harpocration. p. 277. *Iungermannum* ad Longum p. 220. 223. *Allatium* de aetate et interstitiis ordinum apud Graecos p. 186.

zz) Ismenias ipse in extremo libri XI. Κλῆσιν δὲ ἔχει τῇ βίβλῳ τὸ καθ' Ὑσμίνην δρᾶμα καὶ Ὑσμινίαν ἐμέ.

a) Praeter codd. a Fabricio nominatos, sunt sex codd. mssti in bibl. publ. Paris. n. DLXXXIII. nr. 12. fragmentum; — MMDCCCXCV. Eustathii libri XI. — sub nomine autem *Eumathii* in cod. MMDCCCXCVII. quod exempl. a viro quodam docto cum Vatic. codd. collatum esse, testatur confector cat. codd. Paris. II. p. 567. — in cod. MMCMVII. nr. 2. *Eustathii protonobilissimi Macrembolitae* de Ismen. — amoribus libri XI. — in cod. MMCMXIV. nr. 1. *Eustathii protonobilissimi et magni Chartophylacis Parembolitae* — libri XI. Praemittuntur versus quidam iambici. Sic quoque in cod. MMCMXV. nisi vt loco *Parembolitae* dicatur *Macrembolita* — *Monachii* in bibl. elector. cod. CCXI. *Eustathii, philosophi*, libri XI. de amore etc. — *Augustae Vindel.* auctore *Reisero* in cat. codd. p. 68. male dicitur Eustathii philosophi *poema de Hysmine et Hysminia*: cod. hinc inde deficiens: — Pag. autem 82. alius cod. *Eustathii drama de Hysmene et Hysmenia*. — *Venetiis* in bibl. D. Marci, *Eustathii* — fabula; cuius vero initium deest, teste *Villoison.* in Anecd. gr. tom. II. p. 242. — in bibl. Escorial. teste *Pluero* in itiner. per Hispan. p. 168. *Harl.*

b) Vide epistolas Gudianas p. 210.

1634. 18. — Eadem ed. omnino eſt typis renouata, ita vt ſingulae paginae lineaeque inuicem ſibi reſpondeant, ſed inſcripta eſt, et titulus figura aeri. ornatus: *Euſtathii* de Iſmeniae et Iſmenes amoribus. Lugd. Bat. apud Dau. Lopez de Haro. 1644. 18. Lopez autem Haro eamdem epiſtolam nuncupatoriam ad ſtudioſam iuuentutem in academia Lugd. B. quam Iac. Marcus praefixerat ſuae edit.etiam recudi fecit, ſed, (quod turpe fuit plagium,) ſuum nomen adſcripſit. Marci exemplaria habent puriorem chartam et nitidiores typos, et in Lopez. ed. eſt in nota numeri, in ſumma linea, error typographicus, 701. loco 170. — In linguam *Franco-gallicam* conuerſus eſt libellus, praeter verſiones a Fabricio memoratas, a *G. Colletet*. Paris, du Bray 1628. 8. — a *Beaumarchais*, Amſtel. 1729. 12. — (a Beauchamps,) Hagae Com. (ſiue potius, Paris, ap. Couſtelier,) 1743. 8. (mai. 12.) cum figg. — *Italica Laelii Carani* verſio, quam Fabricius iam excitauit, recuſa eſt Venet. 1560. min. 8. et ibid. 1566. 8. v. *Paiton*. bibl. etc. II. p. 60. ſq. — *Germanice* verterunt anonymus ex graeco textu et verſione italica, (*Irmenius. Hiſtori von der Lieb des Jünglings Ismeni vnd der Jungfrawen Ismene.*) Argentor. 1573. — *Io. Chriſtophorus Artopeus*, (ſcribitur ab aliis *Artopeius*,) *dictus Wolkenſtern*, cum figg. Argentor. 1594. 8. (atque in exemplari meo in titulo longo diſerte ſcribitur *von Ioh. Chriſt. Artopeo genandt Wolckenſtern in Teutſch gefertigt.*) — rec. ibid. 1610. 8. (v. Kritiſche Beiträge etc. part. X. p. 215.) — ex verſione latina *G. S. M.* (h. e. *Georg. Schirmer, Magiſtri,*) cum XI. figg. Lipſiae 1663. 12. — optime *Erneſtina Chriſtina Reiskia*, in lib. *Hellas* inſcripto, tom. I. p. 101 — 206. Mitau. 1778. 8. v. *Degen* Litterat. der deutſch. Veberſetz. der Griechen, tom. I. p. 284. ſqq. — In Obſſ. miſcell. vol. III. tom. I. p. 100 — 103. quaedam Gratiani de S. Bauone (h. e. *Io. Alberti*) animadu. in Euſtathium ſ. (quod is probare videtur,) Eumathium. *Harl.*] Exſtat praeterea in *italicam* translatus linguam a *Laelio Carani*, Florent. 1550. 8. atque ex italico in *gallicam* ab *Hieronymo d'Avoſt de Laval* Pariſ. 1582. teſte Franciſco Cracimanio bibl. Gall. p. 168. et 238. praeter verſionem gallicam *Ioannis Loveau*, Aurelianenſis. Lugd. 1559. 8. Laudauit etiam hunc ſcriptorem, antequam a Gaulmino ederetur, Rigaltius ad Onoſandrum etc. Salmaſius praefat. ad Tatii amores: *In Germania cum eſſem, animus fuit in vnum corpus omnium ἐρωτικῶν ſcripta concludere. Et habui tunc plura, quae eo tempore edita nondum erant, vt Euſtathium ex codice Auguſtano mihi deſcriptum et Cyrum Prodromum ex Palatino.* Cum ſuperioribus neutiquam conferendum hunc Euſtathium, ſed admodum rudem Heliodori, Tatii, Longique imitatorem, nec veriſimilitudine fictionis nec inuentionis diſpoſitioniſue elegantia lectiori ſe probantem notat *Huetius* p. 62. ſq. libri de origine fabular. Romanenſ. Iſaacus vero Caſaubonus in Caſaubonianis p. 13. teſtatus, hoc opus legiſſe ſe in codice MS. H. Stephani, (quo etiam Palladii liber de Brachmanibus continebatur,) *Eſt ſane eiusmodi*, inquit, *quem legiſſe me non poenitet, non legiſſe haud magni faciam. Inuentiones frigidiuſculae, narrationes fere ὁμοειδεῖς καὶ πιθανὸν οὐκ ἔχουσαι. Dictio negligens ſaepe, interdum affectata putidiuſcule. Verbis quibusdam et phraſibus ad ſatietatem ſcriptor vtitur. Vix aliquot periodos reperias ſine nomine ὅλως.*

X. THEODORVS PRODROMVS, ſiue, vt in MStis codicibus frequenter, Cangio teſte, adpellatur, PTOCHOPRODROMVS, inter monachos *Hilarionis* cognomen adeptus, claruit circa ſaeculi a Chriſto nato duodecimi initia, Alexio et deinde

Ioanne c) Comneno, imperium tenentibus. scripsitque *de Rhodantes et Dosiclis amoribus* libros IX. versu iambico, quos cum versione sua prosa et versibus [?] mixta notisque praeclaris edidit vir reconditae eruditionis, a quo Eustathium vulgatum iam dixi, *Gilbertus Gaulminus*, Paris. 1625. 8. Edidit autem e Salmasiano codice, a Peirescio etiam nactus, vnde lacunas eius suppleret, qui per Barclaium erotica e codice Vaticano describi curauerat, vt testatur *Gassendus* in vita Peirescii lib. III. ad a. 1619. *Fabr.* In cod. *Veneto* D. Marci sunt de amoribus Drosillae et Chariclis libri IX. versibus iambicis, quos *Zanetti* in cat. codd. gr. Marcian. p. 199. *Theodori Prodromi* esse scripserat, et inter Theodori ἀνέκδοτα duxerat reponendos; sed inficetam illam fabulam habere parentem *Nicetam Eugenianum*, cl. Villoison et in animaduerss. ad Longi pastoralia, vbi larga illius specimina protulit, et in Anecd. gr. p. 242. docuit. Versio Mercieri gallica: v. supra ad Heliodorum. *Harl.*

XI. Alia Theodori huius scripta, qui honoris caussa subinde d) *Cyrus*, hoc est κυρὸς siue κύριος, *Dominus* Theodorus (ὁ φιλόσοφος κυρὸς Θεόδωρος) a Graecis dicitur, scripta non pauca exstant, quae breuiter commemorare non fuerit a praesenti loco alienum.

2. Ἀμάραντος ἢ γέροντος ἔρωτες. *Amarantus siue senilis amor*, dialogus prosa scriptus, cum IX. amorum libris, modo memoratis, a Gaulmino latina versione donatus, et primum vtraque lingua editus.

3. Ἀπόδημος φιλία, *Amicitia exsulans*, Dialogus versibus iambicis, cum *Conradi Gesneri* versione saepius vulgatus ad calcem Stobaei. Tiguri 1543. 1559. etc. fol. Graece primum prodierat inter alia, de quibus mox, Theodori poematia Basil. 1536. 8. — [*Cyri Theodori Prodromi* exsulans amicitia, gr. lat. *Conrado Gesnero* interprete, Paris. ap. Guil. Morelium. 1549. 4. (*Maittaire* A. T. III. p. 581.) — gr. cum notis *Mich. Maittaire*, in eiusd. misc. graecor. aliquot scriptorum carminibus. Lond. 1722. 4. p. 92. *Harl.* —] Latine vertit praeter Gesnerum et *Hieron. Erardum*, *Io. Laelius*, Paris. 1559. 4. Exstat et gallice hoc titulo: *Amitié bannie du monde: par Cyre Theodore, Poete Grec, et traduit en vers François par* Jean Figon *de Monteilimar en Dauphiné, à Tholose* 1558. 8.

4. Poematia cetera ex Sim. Grynaei codice a Io. Hontero et Hieronymo Guntio recensita, iunctimque graece (parum emendate) edita Basileae 1536. apud Io. Bebelium in 8. et cum versione latina, argumentis et notis *Hieremiae Erardi*, Lips. 1598. 8. haec sunt: Τετρά-

c) Vide *Allatium* de consensu ecclesiae orient. et occid. p. 629. et aduersus Creyghtonum p. 9. [et *Saxium* in Onomast. II. p. 219. atque *Hamberger* Zuverl. Nachr. IV. p. 176. sqq. qui, eum, scribit, adhuc vixisse circa a. 1143. idemque iam laudat *Caue* H. L. SS. EE. tom. II. p. 191. et 226. *C. Oudin.* comm. de SS. EE. tom. II. p. 973. *Petr. Lazeri* praef. in epp. Theodori Prodromi, et *R. Ceiller* hist. gen. des AA. E. tom. XXI. p. 531. *Harl.*

d) Falluntur itaque, qui Cyrum pro nomine proprio Theodori Prodromi habent. Vide *Barthium* XXIX. 19. Aduersar. *Gaulminum* in limine notarum, *Antonium Borremansium* p. 8. vesperarum Gorinchemensium, et *Cangium* in Κῦρ. Nec minus fallitur Koenigius, qui Prodromum a. C. 444. floruisse scribit in bibliotheca. Idem ait *Cotyaei* in Phrygia fuisse *episcopum*, quo auctore vel teste antiquo, nescio.

Τετράστιχα ἰαμβεῖα καὶ ἡρῷα εἰς τὰ κεφαλαιωδῶς ῥηθέντα ἐν τῇ γραφῇ, *Argumenta siue capita librorum sacrorum, tetrastichis iambicis eademque heroicis scripta in Pentateuchum, Iosuam, Indices, quatuor libros regum, totidem euangelistas et Acta apostolorum.* Prodierunt haec emendatiora separatim graece et latine sub titulo: *Cyri Theodori Prodromi epigrammata* [?] *nunc primum latinitate donata, cura et interpretatione* Guidonis de Souigny, *Blaesensis, Congregat. Oratorii Domini IESV presbyteri.* Iuliomagi 1632. 4. addita ad calcem plurium locorum castigatione. Non tamen primus haec epigrammata Souignius transtulit: nam multis ante annis *Ioannis Ribitti* versionem Geneuae excudisse traditur Crispinus, quamquam ipse, fateor, in hanc numquam incidi. Tetrasticha illa cum anonymi commentario graeco grammatico exstant MSS. in bibl. Vindob. teste *Lambecio* VI. p. 32. seq. *). Epigrammata tria cum versione et notis exhibet *Gretserus* tomi tertii de Cruce, libro quarto.

*) s. p. 73. ed. Kollar. in cod. VII. nr. 12. Hoc loco, breuitatis caussa, alios indicabo codd. in quibus insunt *Theodori Prodr.* poemata varii generis. *Vindobonae* in bibl. caesarea, cod. LX. nr. 9. est index graecus quorumdam poematum *Theodori Prodromi*, Ioann. Pselli, Philae, Calliclis et Nicephori Callisti, quae omnia cum praefixo eodem indice iunctim edita esse ab *Hier. Guntio*, Basil. 1536. aduotat *Lambec.* III. p. 273. — *Paris.* in bibl. publ. *versus in hexaemeron* in cod. CCCXCVI. nr. 13. — CD. nr. 7. — *Iambi in varia vtriusque testamenti capita*, et nr. 15. atque in cod. MMLXXXVII. nr. 55. *versus politici ad Io. Porphyrogenetum*, adu. Persas proficiscentem. — in cod. CCCLXV. nr. 5. *in dominicas festiuitates.* — CMXCVII. nr. 4 *in crucem* etc. — MCXLVIII. nr. 4. tetrasticha heroica *in varia vtriusque testamenti capp.* quae enumerat aliaque tradit auctor cat. codd. Paris. quondam regg. II. p. 223. — MCCLXXVII. nr. 7. tetrast. iambica et heroica *in dies domino vel B. Virgini sacros.* — MMDCCCXXXI. nr. 3. tetrasticha *in V. et N. T.* nr. 4. carmina inedita *in Theodotum patriarcham.* — *Alii versus* in cod. MCCCX. nr. 47. poema, versibus politicis: diuiditur in duo libros; in libro priore *de paupertate* conqueritur; in posteriore inuehitur in abbatem: opus ineditum: inc. μόλις τολμήσας βασιλεῦ. — MDCXXXVII. nr. 2. *imperatorum a Constantino M. ad Andronicum seniorem catal.* versibus politicis trimetris, et nr. 3. *patriarcharum CPolit. a Metrophane ad Callistum catalog.* — MDCXXX. nr. 11. anonym. catal. imperatorum CPolitanorum, versibus iambicis; idem prorsus cum illo, qui inter opp. Theodori Prodromi editus est. Similis catal. anonymi est in cod. MMLXXXVII. nr. 3. — MMLXXV. nr. 36. versus *ad Andronicum imp.* — MMDCCCLXX. nr. 2. versus *in prouidentiam.* — *Florentiae* in bibl. Laurent. Medic. in cod. X. nr. 80. et 83. plut. V. *ob vxorem Logothetae* et *versus in S. Barbaram*, (*Bandini* cat. codd. gr. Laur. I. p. 28. et 29.) — in cod. II. nr. 1. plut. 31. monosticha (iambica) *in festa Sctorum* cuiuslibet diei totius anni, a primo die Sept. et desinit in XXXI. Aug. non commemorantur a Fabricio. — nr. 2. eiusd. forsan Hymnus *ad imp. D. Ioannem* in *natiuitate Christi ad populum*, versibus politicis: — nr. 3. eiusdem Hymn. *ad imp. D. Io. Comnenum in baptismate Christi ad populum*, vers. politicis. — nr. 4. eiusd. Breue s. *epistola ad D. Constantinum Bardachlam*, tamquam ab orationibus monasterii Paschasiorum, nomine vniuersi collegii fratrum. — nr. 8. tetrasticha iambica et heroica (LXXXXI.) *in capita, quae enarrantur a IV. euangelistis, etiam in actis Apost. libris regum* etc. item in cod. XXXV. nr. 1. pars illorum tetrastich. in dominicos festos dies. (*Bandin.* II. p. 75. sqq. et p. 467.) — cod. XIX. nr. 225 — 231. tetrastichon *in helluonem;* versus XV. *in lectum;* versus XIII. *contra Eunuchos;* versus anepigraphi; tetrasticha IX. *in coelestes potestates;* versus XVI. anepigraphi. (*Band.* II. p. 171. sq.) — In cod. XXIII. nr. 3. et 4. plut. 69. duo tetrasticha iambica, quae *Bandin.* II. p. 643. graece exscripsit. — *Venetiis* in bibl. D. Marci cod.

Τετράστιχα ἰαμβεῖα καὶ ἡρῷα εἰς τὰ κεφαλαιωδῶς ῥηθέντα ἐν τῷ βίῳ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τοῦ μεγάλου Βασιλείου καὶ τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου. *Argumenta siue capita praecipua de vitis sanctorum trium Hierarcharum Gregorii Naz. Basilii Magni et Io. Chrysostomi, tetrastichis iambicis et heroicis comprehensa.*

Προσφωνητικοὶ *elegi, quibus Paulum apostolum, tres iam dictos Hierarchas, nec non Gregorium Nyssenum et S. Nicolaum alloquitur.*

Ἴαμβοι σχετλιαστικοὶ εἰς τὴν πρόνοιαν, *Carmen iambicum querulum et expostulatorium de prouidentia, quod malis bene, bonis male fit.* Emendauit *Eustathius Swartius* lib. I. Analectorum cap. 11. et latinis Iambis reddidit c. 12. Lugd. Bat. 1616. 4. [in cod. Ven. Marc. cat. p. 213. iam antea cit.]

Εἰς τὸν Βαρέα τὸν καταφλυαρήσαντα αὐτοῦ τὸ τοῦ αἱρετικοῦ ὄνομα. *In Barym* f), qui per calumniam illi, quod humanioribus litteris paullo largius se imbuisset, nomen *haeretici* impegerat, *inuectiua versibus iambicis.* Ex hac non omittendus locus, quo de se et parentibus suis auoque et auunculo episcopo loquitur:

Ἐγὼ, κάκιστε, δυσσεβὴς εἰς τὸν λόγον
Ὃς πατέρων μὲν ἐξέφυν θεοφρόνων
Τὴν πίστιν ἔκ τε πραγμάτων πιστουμένων
Καὶ κλήσεων μάλιστα χριστωνυμίας
[P] Πάππου γὰρ εὐμοίρηκα Προδρομωνύμου
Καὶ θεῖον ἔσχον χριστὸν ὠνομασμένον
Τῆς Ῥωσικῆς πρόεδρον, ἁβρὸν ἐν λόγοις,
Ὑφ' οἷς ἀναχθεὶς εὐσεβῶς ἀνετράφην.

Ait

cod. CDXXXVI. praemittuntur Luciani dialogis inter alia fragmenta, *Theod. Prodromi* ὡς ἀπὸ τῆς σεβαστοκρατορίσσης (Irenes) πρὸς τὸν οἰκεῖον ἄνδρα. eiusd. iambi σχετλιαστικοὶ *in prouidentiam,* (cat. codd. gr. Ven. p. 215.) — Ibid. inter codd. *Nanianos* cod. CCLXXXI. sunt plura (89) poematia versibus politicis, quae num, saltem omnia, vti suspicatur confector cat. codd. Nan. gr. p. 462. sqq. *Theodoro Prodromo* sint tribuenda, altioris erit inquisitionis. — In cod. *Escorial. Prodromi* Tetrast. iambica et heroica in ea, quae summatim dicta sunt in veteri enarratione super hexaëmer. et alia similia in sacra festa dominica et in miracula a Christo facta: — eiusd. et Iosephi *expositio in Psalmos* v. *Plüeri* itinerar. per Hisp. p. 192. — *Neapoli* in bibl. regia cod. II. *Theodori Prodr.* iambi aliquot; eiusdem epist. ad Logothetam Stephan. Melitenium et alios: tum alia epistola, cuius init. τοῦτο ἐκεῖνο γλῶσσα. — Ibid. in bibl. August. S. Ioann. ad Carbonar. cod. XXXI. *Prodromi* iambi varii argumenti. *Harl.*]

f) Gesnerus *in Bareum.* Gaulminus *Baream,* sed nomen hominis Βάρυς, ad quod alludens Theodorus: ὄντως βαρὺς σὺ, καὶ γονηρὰ καρδία. Et mox ait componi ex βὰρ, quod filium denotat, (non Graecis quidem, sed Syris,) et ὗς, quod suem,

Τὸ βὰρ γὰρ υἱός ἐστιν Ἑλλάδι φράσει
Τοῦ δ' ὗς πρόδηλός ἐστιν ἡ σημασία. *Fabr.*

Florent. in bibl. Laur. Med. cod. XXVI. nr. 5. plut. 72. τοῦ φιλοσόφου κυροῦ Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου στίχοι τριακόσιοι εἷς (301) γενόμενοι πρός τινα Βαρέα. v. *Bandin.* l. c. III. p. 40. qui notat, reuera esse versus 292. iambic. *Harl.*

Ait vero, si ad haeretici nomen sufficiat, litterarum humaniorum pleniores haustus mente imbibisse, haereticos fore etiam Basilium, Gregorios, Chrysostomum, Maximum.

Ἄρ' αἱρετικὸν ὡς λόγοις τεθραμμένον
Καλεῖς λόγων ἄμοιρε, τοῖς ἐξωτέροις·
Ὡς συγκαλύψῃς τὴν ἑαυτοῦ μωρίαν,
Κάλει τὸ λοιπὸν αἱρετικὸν, εἰ θέλεις,
Τὸν Γρήγορον νῦν τὴν Βασιλείου χάριν,
Τὸ χρύσεον μέλισμα τοῦ Χρυσοστόμου,
Τὸ Γρηγορίου φθέγμα τοῦ Νυσσαέως,
Τὸν Μάξιμον, τὸ θαῦμα τῆς ἡσυχίας,
Οἷς εἰς τόσον μέτεσι τῶν ἔξω λόγων,
Ὡς καὶ Πλάτωνας ἐκτρέπειν καὶ Σωκράτας.
Εἰ μὲν τὸ λεχθὲν αἱρετικίζειν λέγεις
Συναιρετικίζοιμι τοῖς λελεγμένοις.

Εἰς εἰκονισμένον τῷ βίῳ, *in imaginem vitae*, versus politici.

Νουθετικοὶ κατὰ φθονούντων, iambi *ad inuidos.*

Iambi ἀνεπίγραφοι *in hortum.*

Exstant in eodem volumine adiuncta etiam aliorum auctorum quaedam carmina ac poematia, de quibus alibi: *Rhetoris*, nescio cuius, in S. Chrysostomum, Pselli in tres Hierarchas et sanctas septem synodos; Emanuelis *Phile*, (Φιλῆ), ὅτε ἐπὶ χρονογραφίᾳ μεταβληθεὶς ἀπητήθη ὅρμον περὶ ἀσφαλείας, Iambi ad imp. Michaelem Palaeologum, quibus nihil se aduersus illum scripsisse testatur, et propter ea, quae in chronographia scripserat, pulsus in exsilium, veniam ac securitatem postulat. *Callicles* iambi in sacram crucem ab Augusta porphyrogenita, Anna Alexia, ornatam, in Christum in cruce, et in S. Georgium ex saxo candido sculptum: *Nicephori* denique *Callisti Xantopuli* synopsis S. Scripturae et alia carmina, de quibus supra, [vol. VII. p. 440. sq.]

Extra illud volumen prodiit

5. *De sapientia dissertatio*, siue inuectiua in illud poetae, ἡ πενίη σοφίην ἔλαχεν, *sors pauperum, sapientia*, graece e bibl. regis christianissimi vulgata a *Federico Morello*, qui latinam quoque versionem addidit. Paris. 1608. 8. [vid. supra, notit. codd. et in cod. bibl. publ. *Paris.* MMMLIX. nr. 3. *Harl.*

Inedita Theodori Prodromi scripta.

6. *Lexicon*, quod citat Meursius in glossario graecobarbaro.

7. Ἐξήγησις siue *expositio in canones siue Hymnos, festis dominicis* g) *consecratos, a Cosma episcopo Maiumae et Io. Damasceno.* MS. in bibl. Vaticana, Caesarea, Mutinensi

g) Δεσποτικαὶ ἑορταὶ Graecis adpellantur adnunciationis B. Virginis, Natiuitatis Christi, Purificationis B. Virginis, Epiphaniae, siue baptisinatis Christi et transfigurationis, resuscitationis Lazari

nensi aliisque. Vide *Lambecium* lib. V. p. 276. 277. [h]). *Montfauconi* Diarium italicum p. 32. et *Labbei* bibl. nou. MSS. p. 97. Fragmenta exinde proferunt *Gretserus* tomi III. de cruce libro IV. et *Allatius* de libris ecclesiasticis Graecorum p. 74. seq. Ab hoc opere Theodorus, qui illud Orphanotropho cuidam inscripsit, ὁ τῶν ἱερῶν κανόνων πρῶτος σαφηνιστὴς dicitur Nicephoro Blemmidae Orat. 1. de processione Spiritus S.

8. *Epitome commentariorum Theodoriti in Psalmos. Labbe* p. 78. bibl. nouae MSS. *Fabr.* In cod. CXVIII. reg. *Matrit.* fol. 16. in L. priores psalmos interpr. v. *Iriarte* catal. codd. gr. p. 478. Codicem *Escorial.* iam in notitia cod. plurium memorauimus. Ex Theodoreto autem hanc expositionis epitomen compilasse, et multa ad verbum transscripsisse Theodorum Prodromum, Iriarte etiam ex comparatione vtriusque expositionis docet. *Harl.*

9. De processione Spiritus S. λόγος aduersus Latinos. Incipit: φανερόν ἐστιν, ὅτι ὥσπερ ὁ υἱός, οὕτω καὶ πνεῦμα τὸ ἅγιον οἴεται ἐκ Πατρὸς μόνου ἔχειν ὕπαρξιν. Allatius p. 629. seq. de consensu vtriusque ecclesiae.

10. *Gram-*

ri, festum Palmarum, Ligni seu crucis, resurrectionis, adscensionis, missionis S. Spiritus, et adsumtionis B. Virginis. *Fabr.* Conf. cod. Laur. Medic. XXV. nr. 2. plut. 58. et *Bandin.* de illo, in cat. codd. gr. Laur. II. p. 467. *Harl.*

h) In cod. CCCXV. nr. 1. vol. V. comm. *Lambecii*, p. 579. ed. Kollar. Lambecius, epigraphe graeca, recentiore manu scripta, τοῦ φιλοσόφου Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου ἐξήγησις εἰς τὰς ἐν ταῖς θείαις καὶ δεσποτικαῖς ἑορταῖς μελῳδηθέντας κανόνας παρὰ τῶν ἁγίων καὶ σοφῶν μελῳδῶν Κοσμᾶ καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ motus, tribuit istam expositionem *Theodoro Prodromo.* Sed Kollarius in nota *A.*, illam expositionem esse *Georgii* aut *Gregorii Pardi*, metropolitae Corinthi, docet auctoritate codd. Vatican. ab *Allatio* in diatriba de Georgiis eorumque scriptis p. 418. sq. laudatorum, et in codic. Vindob. CCCXX. nr. 1. (p. 587. vol. V. Lamb. quem vid.) disertis verbis et vetusto calamo *Gregorio* Metropol. Cor. adseritur expositio in Canones s. cantica ecclesiastica festorum dominicorum totius anni etc. Idem Kollar. in nota memor. obseruat, cantica subiuncta esse ab Aldo, Venet. 1501. *Prudentii* sanctique *Proconeni* poemat. versione prosaica κατὰ πόδα e regione adposita. Tres tamen canones s. cantica ecclesiastica, ostendit Kollarius, in cod. occurrere, quae in Aldina aliisque editt. desunt. — Eadem expositio, *Theodoro* adsignatur in cod. Vind. CCCXVII., sed dissentiente Kollario p. 585. vol. V. Contra ea expositionem, quae seruatur in cod. CCCXVI. cum prooemio ad Orphanotrophon, (de cuius dignitate munereque v. Lambec. not. 3. p. 583. sq.) et nomine interpretis, Theodori, non addito in cod. CCCXVIII. recte tribui Theodoro Prodromo, is censet. — In vol. III. p. 172. cod. XLV. nr. 6. Κύρου Θεοδώρου τοῦ φιλοσόφου ἐκ τῆς ἐξηγήσεως τῶν θείων καὶ δεσποτικῶν κανόνων, quae Lambec. interpretatur: *Excerpta ex Dom. Theodori philosophi et Abbatis explicatione difficiliorum vocabulorum et phrasium in canonibus s. canticis sacris diuinorum atque dominicorum festorum:* enimuero non intelligendum esse *Theod. abbatem*, sed longe iuniorem Theod. Prodromum, contra Lambecium et Caueum animaduertit *Kollarius* in not. *A.* p. 173. et iam Fabric. noster in vol. IX. p. 166. not. *c.* vet. edit. — *Paris.* in bibl. Coislin. cod. CCXIX. *Theod. Prodr.* enarratio in canones etc. inc. ab exaltatione crucis. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 273. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. CCCCXCVIII. πτωχοπροδρόμου (s. Theod. Prodromi,) εἰς τὰς ἑορτὰς (XIII.) tum in historiam Chrysostomi, Basilii, Nazianzeni et Nysseni; in trullam monasterii Pantocratoris (in monte Atho;) in imaginem Christi in eod. monasterio, et εἰς τὴν μύακα. (v. cat. cod. gr. Marc. p. 262.) — In *Naniano* cod. CLXXV. et CLXXVIII. expositio in canones. v. confectorem cat. codd. gr. Nanian. p. 384. sq. inprimis p. 386. — *Taurini* in bibl. regia, cod. CCLII. cum prooemio ad Orphanotrophum. v. plura in cat. codd. gr. Taur. p. 369. *Harl.*

10. *Grammatica quaedam*, ad calcem Demosthenis obuia, in bibl. Vindobonensi, vt notauit *Nesselius* parte IV. p. 62. Codice philologico CV. *Fabr.* Iis, quae supra, vol. VI. p. 350. scripta sunt, adde *Theod. Prodr.* erotemata, ad grammaticam spectantia, in cod. *Mutinensi*, teste *Montfauc.* in diario ital. p. 408. — in cod. CCCCXCI. *Veneto* D. Marci. v. cat. codd. gr. Marc. p. 257. *Harl.*

11. *Poema astronomicum*, versibus politicis ad Sebastocratorissam, Irenem. Vide *Lambecium* VII. p. 83. *Fabr.* s. p. 179. ed. Kollar. cod. XLII. nr. 24. tum in cod. *Vindob.* CXIII. nr. 2. de quo *Kollar.* in supplem. ad Lambecii comm. p. 668. — Idem *Kollar.* ib. p. 751. recenset cod. CXXVIII. in quo nr. 6. est *Theod. Prodr.* nondum edita *prosopopoeia XII. mensium*, qua singuli docent, quid cuiusque tempore agricolis ceterisque agendum, vel non agendum sit, versibus iambicis: ibid. nr. 7. sunt incerti auctoris praecepta, tuendae valetudinis gratia data, ὑγιεινὰ παραγγέλματα, versibus XXVIII. iambicis. Vtrum vero eiusdem sint Theodori Prodromi, et an vnquam viderint lucem, Kollarius decernere non audet. *Harl.*

12. *Poema in duos libros distinctum*, versibus itidem politicis. Horum priore libro paupertatem suam deplorat, ad imp. Manuelem Comnenum; altero inuehitur in abbatem suum, siue ἡγέμενον. MS. in regis Galliae codice MCCCXXXIV. et laudatur a Cangio in graeco glossario. *Fabr.* V. supra, in notitia codd. — In cod. *Veneto* Marc. CDXII. fin. est *Prodromi* monodia in Andronicum Comnenum; inc. σκηναὶ καὶ γραφαί. *Harl.*

[P] 13. *De Mure*, ex codice regio laudat idem Cangius. *Fabr.* Conf. supra, vol. I. p. 337. not. *b.* *Harl.*

14. *In posteriora Analytica Aristotelis*, et περὶ ἐπιδεικτικῶν Romae in bibl. Vaticana, teste Gesnero. *Fabr.* Add. supra, vol. III. p. 215. — in cod. *Neapol.* regio CXX. — in cod. *Veneto* Marc. CCII. (catal. p. 111. fin.) — in cod. regio *Taurin.* CVIII. fol. 282. (cat. codd. gr. Taur. p. 215.) — in cod. bibl. *Paris.* MCMXXXII. nr. 2. secund. catal. codd. tom. II. p. 421. sic citatur: *Theodori Prodromi* paraphrasis in analytic. posteriorum Aristotelis librum II. siue potius in *Leonem Magentinum*, Mitylenaeum metropolitam, *de demonstratione*. Opus ineditum: inc. ὁδὲ τοῦ Ἀριστοτέλους μεγαλονοίας. *Harl.*

15. *De pauco et multo, magno et paruo, quod non sint relatiua sed contraria.* Labbe p. 115. *Fabr.* In cod. regio *Taurin.* XCIII. fol. 66. (cat. codd. gr. Taur. p. 184.) — in codd. *Paris.* bibl. publ. MCMXXVIII. nr. 3. — MCMXXXII. nr. 3. — MMCCCL. nr. 3. *Harl.*

16. *Ad quaesita Sebastocratorissae, Irenes, breuis enarratio*, in bibl. regis Galliae. id. p. 90. *Fabr.* De cod. *Veneto* v. antea, ad nr. 4. in notitia codd. — add. paullo antea ad nr. 10. et *Bandin.* in cat. gr. Laur. Med. II. p. 245. de cod. VII. nr. 2. plut. 55. *Harl.*

17. *Epistola ad Gregorium*, monasterii insulae Oxiae abbatem. Incipit, οἴμοι θεσπέσιε καὶ σοφὲ μου πάτερ. Vide *Lambecium* lib. V. p. 233. [p. 480. ed. Kollar.]

18. Alias

18. Aliae *epistolae* in bibl. Bodleiana, inter codices Baroccianos n. CXXXI. teste Caueo. *Fabr.* In cod. bibl. publ. *Paris.* CCCXCVI. nr. 33. *Theod. Prod.* ad imperat. epistolae tres, ineditae dicuntur. — in cod. Neapol. reg. CXX. — Sed post Fabricii mortem editae sunt *epistolae* XIV. graece cum versione *italica Petri Lazeri*, S. I. et latina anonymi et varietate lectionis, in Miscell. ex MSS. libris bibliothecae collegii romani S. I. Romae 1754. tom. I. p. 1. sqq. et *tres epistolae*, gr. ibid. tom. II. p. 562. sqq. *Harl.*

19. *Declamationes.* in cod. *Paris.* bibl. publ. MMDCLII. in catal. II. p. 534. sic citantur, nr. 10. inedita declam. *de mure* (an illud, quod nr. 13. Fabric memorauit?) — nr. 11. cur Gregorius Nazianzen. natalem domini ceteris omnibus festis diebus anteponendum esse duxerit: — nr. 12. de quadragesima ante Christi natiuitatem et de tertiis ac quartis nuptiis, ad Alypiam. — nr. 13. ad Meletium, an ieiunium sextae feriae obliget. — nr. 14. an carne vesci liceat sexta et quarta feria, si in eas incidant festa dominica. — nr. 15. ad Nilum, quo tempore anima infantis corpus subeat, — nr. 16. ad eumdem, de illis, qui in domino moriuntur. — nr. 17. an hominum vita certis limitibus definita sit. *H.*

XII. BARLAAM et IOASAPHI, siue IOSAPHATI *vita, historia ex interiori Aethiopia seu Indorum regione in S. vrbem translata per* IOHANNEM, *monachum de contubernio S. Sabae.* Hic est titulus libri (dramatibus eroticis vtique, sed castis ac piis adscribendi,) in codice Palatino. Vide *Sylburgii* catalogum MSS. p. 115. Prodiit latine separatim Antwerpiae in 12. et saepius inter scripta *S. Iohannis Damasceni*, e versione, non Gregorii Trapezuntii, vt habet titulus, sed Trapezuntio antiquiore, qua Vincentium Bellovacensem iam vsum obseruat *Allatius* libro de Georgiis p. 376. Sunt, qui *Iohannem Sinaitam*, qui sub Theodosio vixerit, alii *Iohannem Climacum*, qui et ipse monachus Sinaita circa a. C. 564. claruit, libri graeca prosa compositi auctorem esse velint, cui etiam tribuitur in codicibus MSS. bibl. Paulinae Lipsiensis. Vide Ioach. Felleri catalogum p. 157. 163. Latinam versionem veterem nonnulli adscribunt *Anastasio*, bibliothecario, circa a. C. 870. celebri. Confer *Casp. Barthii* notas ad Hermae pastorem p. 910. et eiusdem aduersaria p. 2951. *Labbei* bibl. nou. MSS. p. 192. Ab eo tempore latine denuo transtulit *Iacobus Billius* Paris. 1577. et gallice Paris. 1578. 8. Damasceni esse, post Bellarminum non ab re plerique eruditi dubitarunt, vt notauit Rob. Cocus censurae scriptor. vet. p. 428. seq. Graece e codice bibl. regiae se editurum inter dubia scripta Ioh. Damasceni tomo tertio recepit, qui iam duobus voluminibus genuina illius monumenta praeclaro studio expoliuit vulgauitque, vir doctissimus, *Michael Le Quien*, monachus O. P. *Fabr.* Sed non exstat lib. in ed. Lequininiana. v. infra in vol. VIII. cap. 30. p. 817. vet. ed. de Damasceno, vbi Fabr. plura scripsit de illa historia. — *Liber Barlaam et Iosaphat* s. l. et a. (Spirae circ. an. 1476.) fol. v. catal. libr. ducis de la Valliere, tom. II. pag. 598. *Gemeiners* Nachricht. von den in der Regensburg. Stadtbibl. befindl. Büchern p. 69. sqq. *Panzer* A. T. III. pag. 30. nr. 67. qui in vol. IV. pag. 93. nr. 158. ex *Denis.* suppl. p. 505. refert edit. inscriptam: *Liber gestorum Barlaam et Iosaphat seruorum dei*, s. l. et a. in 4. — Praeter ea *Gemeiner* l. c. memorat edit. Argentorati 1485. (quae si est genuina,) Basil. 1558. et Colon. 1593. et obseruat, diuersam esse interpretationem ab illa, quam *Vincentius Bellouacensis* XV. 64.

64. speculi histor. contractam inseruit, et integram dedit *Iac. Billius.* Paris. 1577. — Antiquas duas *germanicas* versiones recenset *von Heinecken* in neuen Nachrichten, part. I. p. 250. sqq. alteram inscriptam: *hie vahet an eyn gar löblich vnd heylsam allen christgläubigen cronica, Sagend von eynem heyligen Kunig mit namen Iosaphat, wie der ward bekeret von eynem heyligen vatter vnd aynsideln genannt Barlaam*, sine l. et a. nota, fol. (Augustae Vindel. typis Laineri 1470. v. *Zapfii* Augsburg. Buchdruck. Geschichte p. 141. qui vero aliam dedit libri inscriptionem); et alteram sine l. et a. et typographi nota; (probabiliter tamen Aug. Vindel. typis Anton Sorg.) — De editione: *Das Buch der christlichen Lere der histori Iosaphat vnd Barlaam*, sine loco et anno (1477.) fol. v. Beyträge zur kritischen Historie der deutschen Sprache etc. part. XXVIII. p. 657. sqq. vbi fusius describitur et argumentum libri cum specimine quodam versionis exhibetur. In eodem vol. part. XXVII. p. 406. copiose recensetur cod. mst. membr. cuius maxima pars ab interitu seruata poeticam historiae Barlaami et Iosaphati continet versionem. Add. cel. *Panzeri* Annalen der ältern deutschen Litteratur p. 23. et 97. — *Graece* exstat in cod. caesar. XXI. nr. 10. v. *Lambec.* comment. VIII. p. 614. sqq. qui Billii, Damasceno eam historiam adserere conantis, iudicium adfert, Kollarius tamen p. 619. nota *A*) addit, Billii rationibus commoueri non potuisse *Le Quien*, vt illam adiiceret Damasceni operibus. — Eadem historia est in codd. caesareis XXII. XXIII. XXIV. XXV. nr. 1. v. *Lambec.* VIII. p. 623. sqq. — *Monachii* in bibl. elector. cod. XVII. v. cat. codd. Bauar. gr. p. 5. — *Taurini* in bibl. regia, codd. CCIII. et CCCVII. v. confectorem catal. codd. Taur. p. 302. vbi is, „multa, ait, quoque de hac historia legesis in prolegomenis Leonis Allatii editioni opp. Damasceni praemissis, num. XLIV. sqq. vbi et varias editt. latinas enumerat, et circa genuinum libri auctorem, atque historiae veritatem adcuratum examen instituit," et p. 394. — *Paris.* in XVII. codd. bibl. publ. n. CMIII. vsque ad CMVIII. MCXV. — MCXXV. vsque ad MCXXXIII. — MCLXII. et MDCCVI. — In bibl. *Bodlei.* in cod. *Guil. Laudi* DCCXXVII. — in cod. Bodl. MMDXI. nr. 3. sic citatur in cat. codd. Angliae etc. I. p. 134. „Historia de rege *Auemur* et eius dicto contra Christianos, secundum Vincentium 15. libro speculi historialis. Absoluitur capp. 46. neque aliud esse videtur, quam historia *Barlaam* et *Iosaphat* secundum Ioan. Damascenum." — *Oxoniae* in bibl. collegii corporis Christi, nr. MDIX. inscribitur in cat. mem. liber gestorum Barlaam et Iosaphat, per Damascenum. — ib. in bibl. coll. S. Mariae Magdal. nr. MMCXXIX. historia Ioasaphi e monasterio S. Sabae, siue vita Ioasaphi et Barlaami, vulgo adscripta Io. Damasceno. — *Cantabrigiae* in coll. Sidney-Sussex, nr. DCCXLVIII. *Io. Damasc.* liber gestorum Barl. et Ios. — ib. in coll. S. Benedicti, nr. MDCXXXV. de gestis Barl. et Iosaph. etc. lat. — In tom. II. in bibl. eccl. cathedr. *Wigorniens.* nr. CMI. vita Barl. et Ios. — inter codd. *Burscough.* (cat. p. 332.) nr. MMMMMMMDCXLVI. excerpta de hist. Barl. et Ios. — inter codd. *Wheler.* (cat. II. p. 358.) n. MMMMMMMMMCXXXVII. hist. Barl. et Ios. *H.*

[P] NARRATIO EORVM, QVAE APOLLONIO REGI CONTIGERVNT, e graeco versa ab homine Christiano [i]), ante mille annos, exstat latine, e MS. bibl. Augustanae

i) *Symposio* versionem illam, incerta coniectura, tribuunt *Io. Meursius*, et *Casp. Barthius* lib. LVIII. cap. 1. Aduersariorum. Nempe in illa p. 699. et 700. eiusmodi aenigmata legi obseruauit, qualia Symposii habemus, de quibus dicere me memini in Bibliotheca Latina.

18. Aliae *epistolae* in bibl. Bodleiana, inter codices Baroccianos n. CXXXI. teste Caueo. *Fabr.* In cod. bibl. publ. *Parif.* CCCXCVI. nr. 33. *Theod. Prod.* ad imperat. epistolae tres, ineditae dicuntur. — in cod. Neapol. reg. CXX. — Sed post Fabricii mortem editae sunt *epistolae* XIV. graece cum versione *italica Petri Lazeri*, S. I. et latina anonymi et varietate lectionis, in Miscell. ex MSS. libris bibliothecae collegii romani S. I. Romae 1754. tom. I. p. 1. sqq. et *tres epistolae*, gr. ibid. tom. II. p. 562. sqq. *Harl.*

19. *Declamationes.* in cod. *Parif.* bibl. publ. MMDCLII. in catal. II. p. 534. sic citantur, nr. 10. inedita declam. *de mure* (an illud, quod nr. 13. Fabric memorauit?) — nr. 11. cur Gregorius Nazianzen. natalem domini ceteris omnibus festis diebus anteponendum esse duxerit: — nr. 12. de quadragesima ante Christi natiuitatem et de tertiis ac quartis nuptiis, ad Alypiam. — nr. 13. ad Meletium, an ieiunium sextae feriae obliget. — nr. 14. an carne vesci liceat sexta et quarta feria, si in eas incidant festa dominica. — nr. 15. ad Nilum, quo tempore anima infantis corpus subeat, — nr. 16. ad eumdem, de illis, qui in domino moriuntur. — nr. 17. an hominum vita certis limitibus definita sit. *H.*

XII. BARLAAM et IOASAPHI, siue IOSAPHATI *vita*, *historia ex interiori Aethiopia seu Indorum regione in S. vrbem translata per* IOHANNEM, *monachum de contubernio S. Sabae.* Hic est titulus libri (dramatibus eroticis vtique, sed castis ac piis adscribendi,) in codice Palatino. Vide *Sylburgii* catalogum MSS. p. 115. Prodiit latine separatim Antwerpiae in 12. et saepius inter scripta *S. Iohannis Damasceni*, e versione, non Gregorii Trapezuntii, vt habet titulus, sed Trapezuntio antiquiore, qua Vincentium Bellouacensem iam vsum obseruat *Allatius* libro de Georgiis p. 376. Sunt, qui *Iohannem Sinaitam*, qui sub Theodosio vixerit, alii *Iohannem Climacum*, qui et ipse monachus Sinaita circa a. C. 564. claruit, libri graeca prosa compositi auctorem esse velint, cui etiam tribuitur in codicibus MSS. bibl. Paulinae Lipsiensis. Vide Ioach. Felleri catalogum p. 157. 163. Latinam versionem veterem nonnulli adscribunt *Anastasio*, bibliothecario, circa a. C. 870. celebri. Confer *Casp. Barthii* notas ad Hermae pastorem p. 910. et eiusdem aduersaria p. 2951. *Labbei* bibl. nou. MSS. p. 192. Ab eo tempore latine denuo transtulit *Iacobus Billius* Parif. 1577. et gallice Parif. 1578. 8. Damasceni esse, post Bellarminum non ab re plerique eruditi dubitarunt, vt notauit Rob. Cocus censurae scriptor. vet. p. 428. seq. Graece e codice bibl. regiae se editurum inter dubia scripta Ioh. Damasceni tomo tertio receperat, qui iam duobus voluminibus genuina illius monumenta praeclaro studio expoliuit vulgauitque, vir doctissimus, *Michael Le Quien*, monachus O. P. *Fabr.* Sed non exstat lib. in ed. Lequininiana, v. infra in vol. VIII. cap. 30. p. 817. vet. ed. de Damasceno, vbi Fabr. plura scripsit de illa historia. — *Liber Barlaam et Iosaphat* s. l. et a. (Spirae circ. an. 1476.) fol. v. catal. libr. ducis de la Valliere, tom. II. pag. 598. *Gemeiners* Nachricht. von den in der Regensburg. Stadtbibl. befindl. Büchern p. 69. sqq. *Panzer* A. T. III. pag. 30. nr. 67. qui in vol. IV. pag. 93. nr. 158. ex *Denis.* suppl. p. 505. refert edit. inscriptam: *Liber gestorum Barlaam et Iosaphat seruorum dei*, s. l. et a. in 4. — Praeter ea *Gemeiner* l. c. memorat edit. Argentorati 1485. (quae si est genuina,) Basil. 1558. et Colon. 1593. et obseruat, diuersam esse interpretationem ab illa, quam *Vincentius Bellouacensis* XV. 64.

64. speculi histor. contractam inseruit, et integram dedit *Iac. Billius.* Paris. 1577. — Antiquas duas *germanicas* versiones recenset *von Heinecken* in neuen Nachrichten, part. I. p. 250. sqq. alteram inscriptam: *hie vahet an eyn gar löblich vnd heylsam allen christglaubigen cronica, Sagend von eynem heyligen Kunig mit namen Josaphat, wie der ward bekeret von eynem heyligen vatter vnd aynsideln genennt Barlaam,* sine l. et a. nota, fol. (Augustae Vindel. typis Zaineri 1470. v. *Zapfii* Augsburg. Buchdruck. Geschichte p. 14. qui vero aliam dedit libri inscriptionem); et alteram sine l. et a. et typographi nota; (probabiliter tamen Aug. Vindel. typis Anton Sorg.) — De editione: *Das Buch der christlichen Lere der histori Josaphat vnd Barlaam,* sine loco et anno (1477.) fol. v. Beyträge zur kritischen Historie der deutschen Sprache etc. part. XXVIII. p. 657. sqq. vbi fusius describitur et argumentum libri cum specimine quodam versionis exhibetur. In eodem vol. part. XXVII. p. 406. copiose recensetur cod. mst. membr. cuius maxima pars ab interitu seruata poeticam historiae Barlaami et Iosaphati continet versionem. Add. cel. *Panzeri* Annalen der ältern deutschen Litteratur p. 23. et 97. — *Graece* exstat in cod. caesar. XXI. nr. 10. v. *Lambec.* comment. VIII. p. 614. sqq. qui Billii, Damasceno eam historiam adserere conantis, iudicium adfert, Kollarius tamen p. 619. nota *A*) addit, Billii rationibus commoueri non potuisse *Le Quien,* vt illam adiiceret Damasceni operibus. — Eadem historia est in codd. caesareis XXII. XXIII. XXIV. XXV. nr. 1. v. *Lambec.* VIII. p. 623. sqq. — *Monachii* in bibl. elector. cod. XVII. v. cat. codd. Bauar. gr. p. 5. — *Taurini* in bibl. regia, codd. CCIII. et CCCVII. v. confectorem catal. codd. Taur. p. 302. vbi is, „multa, ait, quoque de hac historia legesis in prolegomenis Leonis Allatii editioni opp. Damasceni praemissis, num. XLIV. sqq. vbi et varias editt. latinas enumerat, et circa genuinum libri auctorem, atque historiae veritatem adcuratum examen instituit," et p. 394. — *Paris.* in XVII. codd. bibl. publ. n. CMIII. vsque ad CMVIII. MCXV. — MCXXV. vsque ad MCXXXIII. — MCLXII. et MDCCVI. — In bibl. *Bodlei.* in cod. *Guil. Laudi* DCCXXVII. — in cod. Bodl. MMDXL. nr. 3. sic citatur in cat. codd. Angliae etc. I. p. 134. „Historia de rege *Auemur* et eius dicto contra Christianos, secundum Vincentium 15. libro speculi historialis. Absoluitur capp. 46. neque aliud esse videtur, quam historia *Barlaam* et *Iosaphat* secundum Ioan. Damascenum." — *Oxoniae* in bibl. collegii corporis Christi, nr. MDIX. inscribitur in cat. mem. liber gestorum Barlaam et Iosaphat, per Damascenum. — ib. in bibl. coll. S. Mariae Magdal. nr. MMCXXIX. historia Ioasaphi e monasterio S. Sabae, siue vita Ioasaphi et Barlaami, vulgo adscripta Io. Damasceno. — *Cantabrigiae* in coll. Sidney-Sussex, nr. DCCXLVIII. *Io. Damasc.* liber gestorum Barl. et Ios. — ib. in coll. S. Benedicti, nr. MDCXXXV. de gestis Barl. et Iosaph. etc. lat. — In tom. II. in bibl. eccl. cathedr. *Wigorniens.* nr. CMI. vita Barl. et Ios. — inter codd. *Burscough.* (cat. p. 332.) nr. MMMMMMMDCXLVI. excerpta de hist. Barl. et Ios. — inter codd. *Wheler.* (cat. II. p. 358.) n. MMMMMMMMMCXXXVII. hist. Barl. et Ios. *H.*

[P] NARRATIO EORVM, QVAE APOLLONIO REGI CONTIGERVNT, e graeco versa ab homine Christiano [t]), ante mille annos, exstat latine, e MS. bibl. Augustanae

t) *Symposio* versionem illam, incerta coniectura, tribuunt *Io. Meursius,* et *Casp. Barthius* lib. LVIII. cap. 1. Aduersariorum. Nempe in illa p. 699. et 700. eiusmodi aenigmata legi obseruauit, qualia Symposii habemus, de quibus dicere me memini in Bibliotheca Latina.

ſtanae vulgata a Marco Velſero Auguſtae Vindel. 1595. 4. atque inter eiusdem opera iunctim curante Chriſtophoro Arnoldo edita ibid. 1682. fol. p. 681 — 704. *Caſus ſuos, vt in extremo narrationis illius legitur, Apollonius ipſe deſcripſit, duo volumina perfecit, vnum in templo Epheſiorum, alterum in ſua bibliotheca collocauit.* [Is Welſerus in praemiſſa cenſura tradit, graecum exempl. reperiri CPoli inter libros Manuelis Eugenici et in bibl. caeſ. Vindob.] Eamdem narrationem latine, ſed multis locis ab impreſſa diſcrepantem habuit MStam Theodorus Canterus, vt teſtatus eſt litteris ad Ioannem Meurſium. Gallice etiam prodiit Roterdami 1710. 8. hoc titulo: *Les avantures d' Apollonius le Tyr, par M. le Br.* Et carmine politico graecobarbaro, Venet. 1696. 8. apud Nicolaum Glycem, διήγησις ὡραιοτάτη, Ἀπολλωνίυ τῦ ἐν Τύρῳ ῥημάδα. *Fabr.* Incipit hiſtoria Apollonii regis, ſ. l. et a. 8. *Panzer.* A. T. IV. p. 85. ex Denis. ſuppl. p. 492. — Geſta *Apollonii*, regis Tyri et Sidonis, ab Antiocho, rege Syriae, a regno Tyri et Sidonis fugati, in cod. *Bullei.* XLV. ſ. num. MMDXL. cat. codd. Angliae etc. Verſio *germanica* prodiit Auguſtae Vindel. typis Güntheri Zainer. 1471. fol. v. *de Bure* bibliogr. inſtructiue, B. L. tom. II. p. 100. nr. MMMDCCXXXI. et cl. *Panzer.* in: Annalen der ältern deutſchen Litterat. p. 61. qui animaduertit, libr. eſſe ex latino Godofr. Viterbienſis chronico excerptum. — Eadem ſ. *die Hiſtori des Küniges Appollonii.* ibid. typis Io. Bemler. 1476. 4. — ibid. exc. Ant. Sorg. 1480. 4. v. *Zapfii* Augsb. Buchdruck. Geſchichte, tom. I. p. 37. ac 56. et *Panzer*, libr. cit. p. 92. et 115. — Vlmae ap. Hans Zainer 1499. 4. *Panzer.* ib. p. 243. — *Gallica: Avantures d'Apollonius de Tyr*, Roman traduit du Grec par *M. le Brun* Pariſ. 1798. 18. — *Italica* verſio: Iſtoria di Appollonio di Tiro in ottava rima. Venet 1486. 4. — et ſ. loci nota a. 1489. 4. quas editt. indicat cel. *Panzer* A. T. III. p. 238. et IV. p. 49. ſed ignorauit *Paitoni*, qui in bibl. degli Autori-volgarizz. I. p. 79. ſq. recenſuit editt. Mediolan. 1492. 4. — Venet. 1520. 4. et 1629. 8. — ibid. (1560.) 8. — Taruiſii 1679. 12. — Mediolani (1560.) 8. — *Belgicam* interpretationem, Delphis 1493. 4. ex aliis recitat *Panzer* A. T. I. p. 373. *Harl.*

[*XENOPHONTIS, Epheſii, Epheſiaca.* De illis Fabric. h. l. ſcripſerat: „de quibus Suidas: Ξενοφῶν Ἐφέσιος ἱϛορικὸς Ἐφεσιακά· ἔϛι δὲ ἐρωτικὰ βιβλία ί περὶ Ἀβροκόμυ καὶ Ἀνθίας. Huius operis erotici libri quinque habentur graece in monaſterio S. Virginis, monachorum Caſſinenſium ordinis S. Benedicti ſub num. XCIV. Florentiae, teſte *Bernhardo Montfaucon*, diarii italici p. 363.“ Adde L. B. Locellam in praef. ad ſuam edit. p. XIII. In praefatione autem ad vol. XIV. haec, quae ſequuntur, ſuppleuit Fabr. „Interim dum praeſens volumen excuditur, adlata ad nos ſunt *Xenophontis iunioris*, patria Epheſii, *Epheſiaca*, ſiue *de Abrocomi et Anthiae amoribus libri quinque.* Hunc altero antiquiore Xenophonte, Athenienſi, non inſuauiorem dixerat *Politianus*, locum ex libro primo, latine a ſe redditum, referens cap. 51. Miſcellaneorum *). Et eſt ſane ſuauis lectu ac delectabilis hic ſcriptor, dictio pura, elegans, candida, facilis: narratio preſſa, aperta, mirabilis, amoena. *) Neque eum ſi legiſſet, velut in exemplum λόγυ σαπρῦ citaturus fuiſſet

*) Pag. 65. ſq. in Gruteri Theſ. crit. et locum repetiit *L. B. Locella* in Adnott. in Xenophont. Epheſiaca p. 132. ſq. *Harl.*

*) Add. *L. B. Locellam* in praef. p. XI. ſqq. qui etiam aliorum VV. DD. iudicia de Fabula et ſtilo Xenophontis, Epheſii, collegit. *Harl.*

fuisset magnus *Grotius* ad Ephes. IV. 29. λόγος σαπρὸς, *sermo putidus, id est, obscoenus, qualia multa, credo, haberemus, si exstarent Ephesiaca Xenophontis* †). Certe multa obscoena in Xenophonte hoc neutiquam offendas, qui quando scripserit distincte, nec verbulo prodit, perinde vt nec Suidas, in cuius codicibus libri decem Ἐφεσιακῶν numerantur, siue librarii errore, siue Suidae: nam quinque tantum libri sunt, et absolutum est narrationis filum. Scripsisse ante Heliodorum, facile mihi persuaserim l). Vt eum in lucem protraheret, nemini ante aliquot annos operam dedisse *Gisbertum Cuperum*, sicut ex eius litteris, ad me datis, didici. Idem in epistola m) ad Zachar. Goetzium, rectorem Osnabrugensem, data 16. Maii 1710. *Significo, me id agere per amicos, quos Romae habeo amplissimae et reuerendissimae dignitatis, vt Xenophontis Ephesiaca typis describantur, quae in bibliotheca quadam Florentiae seruari certior factus sum: spero, me tam felicem fore, vt illa impetrem.* Ex illa bibliotheca monachorum Cassinensium codicem graecum nactus vir conspicuus doctrina et ingenio, atque Florentiae suae decus ingens et lumen, *Antonius Maria Saluinus*, qui tot alios scriptores graecos eleganti veste Florentina induit, et eadem lingua *Charitonis Aphrodisiensis* octo libros de amoribus Chaereae et Callirhoes proxime n) est daturus, etiam *Xenophontis* Ephesiaca italice in lucem protraxit primus, *degli amori d'Abrocomo et d'Anthia*, Florentiae 1723. 12. nondum anno interiecto recusa curante *Pe-*

tro

†) *Englet du Fresnoy*, sub falso nomine *Gordon de Percel*, edidit: De l'usage des Romans, in cuius vol. II. p. 19. (a. 1734.) inscripto: *Bibliotheque des Romans*, putabat, aut somniabat, Xenophontis Ephesiaca omni tempore fuisse incognita, immo Saluinium, confícto quodam veteris graeci auctoris nomine, fabulae, a se conscriptae, maiorem celebritatem voluisse sibi parare. Et tamen *graeco-latina* ed. a. 1726. iam prodierat. Atqui *L. B. Locella* in praef. p. VII. not. 5. bene depexuit Galli loquacitatem et ignorantiam *Harl.*

l) De aetate hominis dissentiunt viri docti. Immo vero, quod Suidas duo alios *Xenophontes* scriptores fuisse eroticos tradat, (v. infra inter deperditos script. erot.) *I. B. Bodon.* pag. 12. praef. ad suam Longi edit. suspicatur, tres istos Xenophontes esse ψευδωνύμους. *Saluinius* in praef. ad suam vers. italic. Xenoph. Ephesii existimabat, in toto Xenophonteo libello nulla deprehendi posse indicia aetatis, qua floruerit. *Dorvillius* in praef. ad Charitonem, Xenophontem esse censuit iuniorem Heliodoro, Achille Tatio et Longo, *Bodon.* Parmensis typographus eius aetatem reiicit ad finem quinti saeculi. *Burmanno* I. in epist. ad De la Croze in Thes. epistol. Lacroz. I. p. 73. videtur non multum abesse ab aetate Luciani. Contra *L. B. Locella* in praef. mem. p. VI. sqq. cum *Iano Casperio*, cuius *Specimen dissertationis* de Xenophonte Ephesio sine loco et anno, (a. 1740.) excerptum dedit, rescisis partim falsis, partim superuacaneis, aliis verius breuiusque expositis, et nonis accessionibus ornauit, Locella igitur multis argumentis demonstrauit, Xenophontem Ephesium fabulam suam, quasi rem, suo saeculo, actam narrasse, et ante Constantinum M. probabiliter circa Antoninorum tempora, siue rectius saeculo post Christum natum secundo exeunte aut saltem tertio ineunte scripsisse. Atque postremo animaduertit eum Hemsterhusio, inesse in nostri fabula moris antiqui vestigia quaedam non facile obuia, et inprimis probam graecitatem et priscam stili simplicitatem prodere saeculum secundum vel tertium. Idem aliorum praua de nostro eiusque stilo atque aetate indicia somniaque examinat refutatque. *Harl.*

m) In epistolis de re numismatica ad Zach. Goetzium, editis Witeb. 1716. 8. p. 20.

n) Giornale de' letterati d'Italia tom. XXXVI. p. 331. *Fabr.* sed in lucem non emisit Charitonem, v. paullo post de hoc scripta. *Harl.*

tra Antonio Rolli [o]), Londini 1723. 12. Latinam quoque laudati *Saluini* versionem [p]), et graeca ab eodem recensita exspectare iubebamur; sed interim *Xenophon* emendate ac nitidis typis *graece* excusus prodiit Londini, subiuncta ad calcem voluminis perspicua latina versione *Antonii Cocchii*, Florentini, 1726. 4. [q]) cum qua Graecis statim ad latus posita recudendum breui accepi in Belgio typis Leidensibus [r]). Sed et *anglicanam N. Rookii* interpretationem [s]), typis exscriptam, eodem anno 1726. Argumentum totius narrationis lingua *gallica* exhibuit sollers Parisiensium eruditorum in diario nupero [t]) industria, addiditque censuram ac iudicium, doctrina et ingenio ipsorum dignissimum." Hactenus *Fabricius*.

Postea

o) Id. p. 331. *Fabr.* — *Locella* l. c. p. XVII. 38. prodiit, ait, Londini 1725. 12. et, vt videtur, mutato solum titulo, Florentiae eod. anno. Idem narrat, *P. M Paciaudium* in proloquio de libris eroticorum antiquorum ad Parmensem *Longi* pastoral. editionem negasse, *Londini* fuisse vmquam excusam hanc interpretationem. Sed *Paiton.* in bibl. degli autori — volgarizz. tom. IV. p. 48. memorat tantum editionem Londin. per Io. Richard, nulla Florentinae ed. mentione facta, et ex dedicatione Rolli quaedam refert. Ita quoque *Brüggemann* View etc. p. 451. Londinensem edit. laudat. — Recusa est illa *Saluini* versio auct. et correct. Londini ap. hered. Pickard. 1757. 12. et in Sylloge eroticorum graecor. (*Romanzieri Greci,*) vol. I. Florent. 1792. 12. *Harl.*

p) Giornale etc. ibid. *Fabr.* Id testabantur quoque *Brenemannus* in epist. ad Cuperum, *litterarum eius criticarum* p. 372. et *P. Burmann.* I. in Thes. epist. Lacroziano I. p. 72. *Brenemannum* ipsum suscepisse editionem Xenoph. ephesiac. tum adhuc ineditorum, sed rem optatum exitum sortitam non esse, narrauit *Drakenborch* in ep. ad De la Croze in Thesauro laud. I. p. 118. qui in alia epist. ibid. p. 114. *Cocchium* male vocauit *Collum* add. ibid. p. 121. inprimis p. 128. Drakenb. epistolas. Nec Abr. Torrenii consilium, auctoris nostri edendi, (v. Thes. laud. p. 75.) exitum habuit prosperum. *Harl.*

q) Bibl. ancienne et moderne tom. XXVI. p. 435. Journal des Sav. a. 1726. Dec. p. 550. a. 1728. Fevr. p. 154. Acta erudit. 1727. p. 191. *Fabr.* Sed Cocchii ed. est valde negligenter curata excusaque. Iste enim indiligentius descripsit apographum Saluinii, multa perperam scripsit interpunxitue, alia plane omisit. Haec et alia acriter notauit et demonstrauit *L. B. Locella* praef. p. XIV. sq. Cocchii interpretationem lat. non eam, qua alii eum mactaruit, laudem merere, monet Locella et in praef. p. XVII. et in multis notis, in indice rerum, voc. *Cocchius* iam citatis. *Cocchii* ed. inscripta est Ξενοφωντος Ἐφεσιου — — *Xenophontis Ephesii Ephesiacorum libri V. de amoribus Anthiae et Abrocomae.* Nunc primum prodeunt e cod. vetusto — — Florentiae, cum lat. interpretatione *Antonii Cocchii* Florentini. Londini: typis Guil. Bowyer. 1726. 4. Cocch. tamen reliquit exemplar, in quo multa et in textu, ex collato cod. Cassinensi, et in sua interpretatione correxerat: quod accepit Locella; sed vide eius de Cocch. opera iudicium in praef. p. XX. sqq. — conf. *Brüggemann* View etc. p. 450. sq. *P. M. Paciaudium* autem in proloq. de libris erot. antiquor. ad Parmensem Longi pastor. edition. aliosque, quando negant, Cocchii edit. Londini prodiisse, sed Florentiae typis esse excusam contendunt, valde errasse, docet *Locella* l. c. p. XIV. not. 31. *Harl.*

r) Brenemann Lugd. B. ap. Luchtmannos edit. Xenoph. moliri, narratur quidem in Act. erud. Lips. a. 1727. p. 191. et Fabricium illum locum, dum superiora scripserat, in animo habuisse videtur. Sed rem caruisse exitu, paullo ante iam ostendimus. *Harl.*

s) Journal des Savans 1727. Iuin. p. 280. *Fabr.* In *Brüggemann* View p. 451. sic citatur: *Xenophon's* Ephesian History: or the Love-Adventures of Abrocomas and Anthia. In five Books. Translated from the Greek. By Mr. *Rooke.* London: printed for T. Millan etc. 1727. 8. *Harl.*

t) Id. 1728. Fevr. p. 158. 175. edit. Amstel.

Postea ter est Xen. Ephes. libellus in linguam franco-gallicam conuersus: prima, satis fidelis, facta est interpretatio ab anonymo: Les Ephésiaques de Xénophon Ephésien, ou les Amours d'Anthie et d'Abrocomas, traduits en françois. Paris. 1736. 12. siue potius à la Haye, vt legitur in alio eiusdem libelli titulo, cum a. 1737. Altera a *Iourdano* quodam Massiliensi, non ex graeco sermone, sed ex versionibus Cocchii et Saluinii, quibuscum toties errauit, quoties ipsi alucinati sunt, misere concinnata; est enim infidelissima et monstrum potius versionis declaratur a censore in Mémoires pour l'histoire des sciences, a. 1748. m. Iun. atque a *Locella* tum in praef. p. XVII. sq. tum passim in adnotatt. (v. indic. rer. voc. *Iourdan*.) Inscripta est: *Traduction françoise des Avantures d'Abrocome et d'Anthia par Xenophon d'Ephese*, 1748 12. sine loco. — Tertia a *Mercier, Abbé de St. Leger*, in supra laudata Bibliothèque des Romans etc. vol. I.

Omnia fere Londinensis exemplaris menda, paucis modo tacite correctis, retinuit, et vero noua inuexit Lucensis typographus, Franc. Bonsignori, qui recudit textum graecum ed. Londin. additis versionibus Cocchii latina, Saluinii italica, et Iourdani gallica, Lucae 1781. 4. v. *Locella* praef. p. XV. — Lucensis edit. vitia retinuisse et noua addidisse, textum gr. et Saluinii vers. italicam modo temere, modo male immutasse, suisque adulterasse additamentis, menda tamen nonnulla correxisse melioresque lectiones, sed clam, in textum intulisse editorem Vindobon., Locella in suis adnott. passim docuit. v. eius indic. p. 299. voc. Editionis Vindobon. curator etc. et in praef. p. XV. sq. vbi inter alia crimina conuitiaque eum nominat teterrimum veteris graeci scriptoris editorem, „cuius nomen, ait, (ipsi ignotum,) ad calcem ineptae suae graecobarbarae praefationis litteris Π. Γ. indicatur." Enimuero editor fuit *Polyzor Hiereus*, qui aliquando fuerat professor graec. ad eccles. Graecor. non vnitarior. sed 1793. in patriam suam, Epirum, reuertit: vulgo vocabatur *Platonicus*. Epigraphe autem edit. est: Ξενοφῶντος Ἐφεσίου τὰ κατὰ Ἀνθίαν καὶ Ἀβροκόμην νῦν πρῶτον Ἑλληνιστὶ μετὰ τῆς Ἰταλικῆς μεταφράσεως τοῦ σοφωτάτου Antonio Saluini τυπωθέντα διὰ φιλοτίμου δαπάνης τοῦ χρησιμωτ. ἐν πραγματευταῖς Παναγιώτου Δημητ. Χ. Νίκου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. Ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας, 1793. 8. — Et tamen multo plura post Cocchium praestari potuerant ab editoribus, quod Alberti, Abreschius, praecipue Hemsterhusius in emendanda explicandaque Xenophontis historiola cum summa laude versati, ope artis criticae ingeniique sagacis beneficio multa loca, vel desidia Cocchii vel tarditate librarii corrupta, in Miscell. obseruatt. Belg. feliciter sanarunt, aut acute ingenioseque tentarunt. Primus, sub nomine *Gratiani de S. Bauone*, in vol. III. tom. I. p. 97 — 100. (Amstelaed. 1733. 8.) reposuit coniecturas in Xenoph. Ephesii erotica. *Abreschius* scripsit notas criticas et grammaticas in Xen. Ephesium in vol. X. tom. II. p. 201 — 218. in tomo III. p. 345 — 358. item in Miscell. obss. nouis tom. III. p. 1 — 36. et tom. VI. p. 489 — 512. — *Hemsterhusius* denique medicas manus feliciter adhibuit infinitis paene luxatis locis in notis atque emendatt. ad Xen. Ephesium in vol. III. tom. III. pag. 402 — 422. (statim ad initium f. pag. 1. ἀβροκόμης cum spiritu aspero scribendum censuit, et sic edidit *Locella*, cuius notam doctam p. 122. sqq. edit. conferes,) — in vol. IV. tom. II. p. 282 — 292. — vol. V. tom. I. p. 17 — 32. — tom. III. p. 49 — 72. — vol. VI. tom. I. p. 292 — 303. — tom. II. p. 201 — 218. — Illorum, Doruillii, qui in animadu.

ad Charit. multa Xenoph. Eph. loca emendat, aliorumque monitis opibusque prudenter vſus, cod. Florentino in multis locis per amicos denuo collato, *L. B. Locella*, ab ingenii bonitate, iudicii acumine, ſcientia copiaque litterarum graecarum pariter commendabilis, ita emendatiorem melioremque dedit Xenoph. Eph. hiſtoriam, multis lacunis expletis, vt in praef. p. XXII. iure gloriari poſſet, nouum iam fere prodiiſſe Xenophontem Epheſium. Inſcriptio autem haec eſt: *Xenophontis Epheſii de Anthia et Habrocome Epheſiacorum libri V.* graece et lat. Recenſuit, ſuppleuit, emendauit, latine vertit, adnotationibus aliorum et ſuis illuſtrauit, indicibus inſtruxit *Aloys. Emeric. L. B. Locella*, S. C. R. A. M. a conſiliis aulae. Vindobonae apud A. Blumauer. 1796. min. 4. Locella in ſuis copioſis eruditisque adnotatt. loca difficiliora critice, antiquarie et grammatice explicuit. Loca, quoties Xen. Eph. ſiue e cod. Florent. emendatus ſuppletusque aut ſiue probabili coniectura, ſiue meliore diſtinctione correctus aut coniectura tentatus aut ab aliorum coniecturis vindicatus ſit, in indice rerum p. 300. ſq. abunde deſignantur, et in indice graeco vocabula, quae in H. Stephani et D. Scotti lexicis non reperiuntur, vel auctoritate carent, diligenter notantur. Pag. 170. ſin. obſeruat, ab *Antonii Diogenis* imitatione totum pendere eroticorum ſcriptorum genus. Conf. etiam ephem. litt. Götting. 1796. nr. 155. p. 1548. ſqq. nou. vniuerſ. bibl. germ. Kilon. vol. 37. part. I. faſc. I. p. 18. ſqq. Ien. A. L. Z. a. 1797. m. Febr. nr. 37. pag. 289. ſqq. vbi praeterea de ingenio eroticorum adeoque etiam noſtri fertur iudicium.

Nouiſſima *Xenophontis Epheſiacorum* ed. gr. et lat. curata eſt a *Mitſcherlichio* et addita eius edit. *Longi* paſtoralium. — Num editio, quam molitus eſt *Anton. Haakma Tresling*, lucem adſpexerit, neſcio et fere dubito. Ille vero ſcripſit obſeruatt. criticas in libr. I. et II. in Aduerſariorum criticorum ſpecimine, Gröningae 1792. m. 8. neque tamen obſſ. illius plauſum Locellae, qui p. 263. eum vocat *mirificum*, tuliſſe videntur. *Germanicas (Bürgeri)* Lipſ. 1775. 8. et *(Hänſſlini)* Onold. 1777. 8. ad latina Cocchii verba probabiliter compoſitas verſiones valde damnat et commiſeratione potius, quam reprehenſione dignas eſſe cenſet *Locella* in praef. p. XVIII. ſq. — Libera et decurtata eſt interpretatio *Eru. Chriſtinae Reiskiae* in lib. zur Moral etc. Lipſ. 1782. 8. p. 285. ſqq. — Ex verſione Saluinii italica potiſſimum confecta interpretatio, multis tamen pro lubitu variaque ratione in Xenophontis hiſtoria mutatis, additis aut detractis, prodiit Stutgartiae: *Abrokomas und Anthia oder der Triumph ehelicher Treue. Nach Xenophon.* Mit einer italieniſchen Veberſetzung, (Saluinii,) vnd einem Titelkupfer. Stutgard. 1798. 8. cf. nou. vniu. bibl. germ. vol. 44. p. 374. et Ien. A. L. Z. a. 1799. nr. 77. *Harl.*]

[*CHARITONIS, Aphrodiſienſis, de Chaerea et Callirrhoë amatoriorum narrationum libri* VIII. Fabricii aetate inediti. Hinc tantum de iis ea, quae ſequuntur, ſcripſerat. „Etiam hoc opus eodem in loco (n. Florentiae in monaſterio S. Virginis,) manu exaratum occurrere, teſtatur Montfaucon. Sed et in *Vaticana* bibl. exſtat, teſte *Huetio* p. 69. et *Mallincrotio* in paralipom. de hiſtoric. graecis, ex Dithmaro Müllero Tremonenſi, editore eroticorum Andreae Capellani.“ Hactenus *Fabric.* De Caritone pauca dici poſſunt, et *Doruille* in praef. notiſque, quae vel certa eſſent, vel probabilia, iam expoſuit. Ortus fuit Aphrodiſiade in confiniis Lydiae et Cariae, ac rhetori, Athenagorae, a manu (ὑπογρα-

φεὺς

Φεῦς) v. Dorv. comm. p. 1. sqq. vbi quoque plures recensentur *Charitones*. Noster vero eidem Dorv. in praef. p. XIX. sq. vixisse videtur post Heliodorum, Achillem Tatium et Longum, immo post Xenophontem Ephesium. Atque *Locellae* in praef. ad Xen. Eph. p. VI. not. 3., nostrum Photii saltem aeuo antiquiorem fuisse, valde credibile est. Ingenio et dictione non minus, quam inuentione atque exornatione fabulae cedit superioribus eroticis, caret tamen insignibus illorum vitiis. Atque, vt verbis vtar Doruillii, praef. p. XIX., historici more, modo probabilitate narratorum lectorem detinere magis, quam delectare et mouere fategisse videtur: nihil ab eo fictum, quod ad miraculum accedat; quo in genere Heliodorus ipse et Achilles Tatius sibi indulserunt aliquando: episodias nullas inseruit, et circa alia ornamenta; quae tamen fabula, ad animos deliniendos vnice composita, non tam admittere, quam etiam postulare videtur; nimis quoque parcus ac sobrius. Eius autem amatorias narrationes Doruillius primus ex cod. Florentino in lucem produxit: nam in cod. quodam *Vaticano* illas quoque exstare, dubitat Dorv. saltem mihil potuit certi rescifcere, nec *Montfaucon* in Bibl. bibl MSSt. inter codd. Vatic. talem memorat, quamquam tom. I. p. 414. sqq. E. et A. cod. Florent. in quo erotici scriptores cum aliis continentur, vberius recenset: curatiorem tamen eius notitiam dederunt *Cocchius* in praef. Doru. p. XV. sq. et *Locella* praef. ad Xen. Ephesium p. XIII. sq. Charitonis quidem narrat. amat. ex cod. illo exscripserant et publici iuris facere voluerant Saluinius et Cocchius; item Torrenius. (v. Thes. epistol. Lacroz. I. p. 72. 118. et 121.) Sed aliis laboribus distracti rem ad exitum non perduxerunt. Cocchius igitur confecit et suum et Saluinii apographum Doruillio, cuius rogatu Reiske, tum Leidae commoratus, contextum graecum, qui prelo pararetur, descripsit, sed, inuito Doruillio, suas hinc inde infarsit coniecturas, quas Doru. partim sustulit, partim in animadu. indicauit. Idem Reiske confecit versionem latinam *), et emendationes atque coniecturas suas in Charitonem subministrauit. Tandem comparuit editio, inscripta: *Χαρίτωνος Ἀφροδισιέως τῶν περὶ Χαιρέαν καὶ Καλλιρρόην ἐρωτικῶν διηγημάτων λόγοι ή, Iacobus Philippus D'Orville publicauit animaduersionesque adiecit.* Amstelod. apud Petrum Mortier 1750. 4. II. voll. quorum prius continet textum graecum et Reiskii versionem lat. vsque ad libr. VII. — posterius vero versionem lat. libri VIII. Reiskii emendatt. etc. et vberrimum Doruilli commentarium, qui vere dici potest graecae eruditionis thesaurus; in quo praeterea infinita paene veterum auctorum loca emendantur atque illustrantur. — Illam Doruill. editionem iterum et emendationibus virorum doctorum adiectis auctiorem ita recudi fecit cel. *Beckius* Lipsiae. 1783. 8. vt et suas et Abreschii, Reiskii, Valckenarii ac Piersonii coniecturas adiiceret. — In linguam *germanicam* conuersa est Charitonis historiola (ab *Heyne*,) Lipf. 1753. 8. — in linguam *gallicam*, a *Larchero*, additis notis, Paris. 1763. 8. (v. *Klotzii* acta litteraria vol. III. part. IV. p. 429. sqq. et *Villoison* in prolegg. ad Homeri Iliada p. XLVI. not.) — a *Fallet* cuius versio valde liberalis esse dicitur, Amstel. 1775. et 1776. 8. tom. I. II. nou. edit. Syracus. et Paris. 1784. 12. II. tom. — a *Mercier*. cum reliquis eroticis scriptor. in: Bibliotheq. des Romans. — in linguam

*) Quae ab *Antoniolio* in epistola, Pisis edita, reprehensa et notata fuisse dicitur. v. *Saxii* Onom. I. p. 474.

linguam *italicam* f. l. 1752. 4. et Venetiis. 1755. 8. v. *Paitoni* bibl. degli autori-volgarizz. I. p. 199. sq. — In linguam *anglicam*, Londin. 1764. 12. II. voll. *Harl.*]

De aliis, quae edita graece supersunt scriptis eroticis, alibi iam in hoc opere dicere me memini, sunt autem *Anacreontis*, *Sapphonis*, *Alcaei*, aliorumque lyricorum poematia, amores spirantia, de quibus lib. II. cap. 15.

Platonis, philosophi, ἐρωτικὸς, Phaedrus et epigrammata lasciua, de quibus lib. III. cap. 3. [vol. III.]

Demostheni tributa oratio ἐρωτικὸς inscribitur, de qua lib. II. cap. 26. [vol. II.]

Parthenii Nicaeni amatoriae narrationes, de quibus lib. III. cap. 27. [vol. IV. p. 305. sqq. Add. *Cononis* narrationes, *Ptolemaei* historiae ad variam eruditionem pertinentes: *Parthenii* erotica, gr. cum notis variorum et suis emendatt. edidit, ac de eiusdem nominis veteribus scriptoribus praefatus est *Lud. Henr. Teucherus.* Lipsiae 1793. 8. In Parthenii textu quaedam correxit *Teucher.* — *Cononis* narrationes L. ex Photii bibliotheca edidit et adnotatt. illustrauit *Io. Arnold Kanne;* praefixa est epistola ad Heynium; adiectum *Chr. Gottl. Heynii* spicilegium obseruationum in Cononem. Gottingae 1798. 8. — *Parthenii*, Nicaeensis, narrationum amatoriarum libellus, emendatus studio *Lucae Legrand*, prof. litter. graec. Basileensis, in lucem editus curante *C. G. Heyne*, ibid. eod. an. cum Heynii epist. ad Legrand. Vterque lib. etiam iunctim editus habet inscriptionem: *Cononis* narrationes quinquaginta et *Parthenii* narrationes amatoriae. ib. 1798. 8. *Kannii* opera praesertim versata est in illustrandis, qui enarrantur, mythis. — *Eustathius* de Ismeniae et Ismenes amoribus; et *Parthenius* Nic. de amatoriis affectionibus, *latine.* Lugd. B. 1618. 12. — *Gallice* vertit vna cum Plutarchi narrationibus amatoriis (les affections d'amour,) *Mercier* in bibl. des Romans, vol. I. Paris. 1796. 12. Add. Introd. in hist. L. Gr. I. part. I. p. 581. sq. *Harl.*

Plutarchi ἐρωτικὸς et amatoriae narrationes, de quibus lib. IV. cap. 13. num. 97. et 98. [vol. V. p. 187.]

Luciani, Samosatensis, Λούκιος, ἔρωτες ad Theomnestum, et dialogi meretricii, de quibus lib. IV. cap. 18. [vol. V.]

Epistolae eroticae *Aristaeneti*, *Alciphronis*, aliorumque, de quibus lib. II. cap. 10. [vol. I.]

Musaei carmen de amoribus Heronis et Leandri, de quo lib. I. cap. 16. [vol. I.]

XIII. *Ineditos* huius argumenti scriptores graecos hosce obseruaui, qui a viris doctis aliquando, si tanti videbitur, in lucem protrahentur.

1. IAMBLICHI, liberti, Marco Antonino imperante clari, *Babylonica de Sinonidis et* *v*) *Rhodanis amoribus* memorata *Suidas*, qui libros *XXXIX.* et *Photio* cod. XCIV. *w*) qui

v) Ῥοδάνης, Suidae Ῥοδίνης viri nomen, Σινωνὶς virginis, non contra, vt *Maussacus* p. 156. ad Harpocrat. notatus eo nomine a *Reinesio* p. 563. Var. lect.

w) P. 235. sqq. ed. Rhotomagi, 1653. conf. infra, vol. IX. de Photio, p. 404. *Harl.*

qui libros XVI. numerat et argumentum eorum compendio recenset. Meminit Iamblichi iterum inter scriptores eroticos *Photius* codice CLXVI. Suidas in Γάρμος et Φάσμα et *Theodorus Priscianus*, siue Octauius Horatianus lib. II. de re medica cap. 11. apud quem pro *Sirii aut Amblii* legendum *Syri Iamblichi*, vt notant *Reinesius* p. 514. Var. lect. et *Vossius* p. 548. de hist. gr. fragmentum quoddam illius operis Leo Allatius cum versione sua edidit in graecorum rhetorum et sophistarum excerptis Romae a. 1641. 8. sub falso nomine rhetoris *Adriani*, inter cuius declamatiunculas nihil declamationis simile habens quarto loco legitur. Sed in codice bibl. Florentinae, vnde exscripsit If. Vossius, inscribitur: Ἐκ τῶν Ἰαμβλίχε ἱςοριῶν Βαβυλωνιακῶν, περὶ Πρώδε x) Βαβυλωνίων βασιλέως, teste *Colomesio* p. 16. opusc. Opus integrum fuit manu exaratum in bibliotheca Scorialensi, si catalogo MSS. fides, (non edito illi Alex. Boruoetii, sed Martini Lafarinae, abbatis et Philippi IV. a domesticis sacris et consiliis, quem ἀνέκδοτον habuit Isaacus Vossius.) Verum bibliotheca illa periit incendio anno 1671. y). Dicuntur Iamblichi Babylonica edere voluisse

1) Aloy-

x) *Vossius* pater p. 548. de hist. gr. legit περὶ προόδε *de progressu regis Babyloniorum*. Sane apud Photium regis nomen Γάρμος, non Πρώδης.

y) In notitia codd. gr. Escorial. et a Pliiero et a Clarkio exhibita, nomen Iamblichi erotici invenire non potui: neque reperi codicem Iamblichi memoratum in catalogo codd. quos possedit Burmannus II. mstor., subiecto catalogo illius bibliothecae. Et tamen scriptor ille libri erotici mst. fuisse penes Burmannum, et hic illum editurus dicebatur. v. *Reiske* ad Constantin. Porphyrogen. de caerimoniis aulae Byzantinae, tom. II. p. 4. sq. Adiicere quoque liceat mihi, quae cl. *Villoison* in indice rerum ad Anecdota graeca, voc. *Schefferus* p. 311. adnotauit. *Ericus Fant* in speciminе tertio histor. litteraturae graecae in Suecia, Vpf. 1777. p. 94. de Christinae, reginae, meritis litterariis et intima L. Gr. peritia atque codd. graecorum vbique comparandorum diligentia docte disputans, „opera, ait, I. Vossii, qui Belgium foederatum, Galliam et Germaniam impensis eius peragrauit, vt rariora compararet huius generis cimelia, — — — *Iamblichi chronicon Babylonicum* et Philostorgii Arriani historiam ecclesiasticam, immodico, et, quod vix fidem inueniet, pretio (*cent soixante mille ecus*) redemisse narratur: quod chronicon quum adulterinum esse dudum probauerint eruditi, non optimum harum rerum arbitrum et mercatorem Vossium fuisse constat." *Arckenholz* Memoires de Christine, tom. I. p. 268. Idem *Fant* in nota subiecta ad h. l. ibid. p. 94. „*In Matrit hat sie* (regina Christina) *auf den einzigen Codex Mscr. Iamblichi eine Tonne Goldes angewendet, weil er so ungemein rar war*, verba sunt *Schurzfleischii* in Notitia litteraria p. 4. citata a Plantin. l. c. p. 38. (i. e. in *Olauii Plantin*, Angermannia Sueci, Vindemiola litteraria, in qua Hellas sub Arcto, siue merita Suecorum in linguam graecam breuissime et modestissime exponuntur, Wittebergae 1736. 8.) Sic autem pergit Ericus Fant." Io. Henr. Boeclerus etiam in commentario de rebus saec. IX. ecclesiasticis p. 509. haec habet: *seruata sunt illius* [Iamblichi, qui Babylonica scripsit,) *opera in Palatio Escuriali regis Hispaniarum, quae regina Sueciae maximis sumtibus redemit, quod vnicum illud exemplar in tota rerum natura exstaret; quorsum nunc delatum fuerit, nescio.* Quam fidem haec mereantur, non iudicamus" inquit Fant, cuius doct. viri, vt et cl. Arckenholzii pace mihi dicere liceat, haec Iamblichi Babylonica non magis fuisse babylonicae *historiae chronicon*, quam historiae aethiopicae chronicon censenda sunt Heliodori Aethiopica; at vero haec Iamblichi Babylonica fuisse fabulam Milesiam, de Rhodanis et Sinonidis amoribus, libris XVI. compositam. — — Confer *le Beau* iunior. in act. acad. Inscr. tom. XXXIV. p. 57. sqq. et nostras animaduerss. ad primum *Longi* ποιμενικῶν libr. p. 5. Videndum autem, an hoc Iamblichi Babylonicorum

1) *Aloysius Alemannus*, de quo *Ioh. Woweranus* II. 10. epistolar. (in litteris datis Florent. Cal. Sept. 1601.) *Aloysius Alemannus is, qui Longi pastoralia vertit* z), *nescio quae Iamblichi inedita parat.* 2) *Gothofredus Iungermannus*, de quo Scaliger in Scaligeranis secundis p. 222. [f. pag. 410. ed. Amstel. 1740. voc. Iungerm.] *Iungermann donnera amatoria de Iamblichus, qui a esté du temps de Commodus.* Iungermannus ipse praef. ad Longum: *si mihi fauebis, — — dabo operam, vt alium mox scriptorum amoenissimum hactenus ἀνέκδοτον publice habeas.* 3) *Gilbertus Gaulminus*, qui in notis ad lib. de vita et morte Mosis, illa citat p. 283. et p. 216. *Ad Iamblichum ἐν βαβυλωνιακοῖς plura dicemus.* Quo tamen in loco non [808] integrum opus Iamblichi, sed tantum epitomen eius, a Photio concinnatam, promittere Gaulminus videtur *Colomesio* p. 264. Galliae orientalis. Diuersus fuit hic Iamblichus et antiquior Iamblicho itidem Syro, Chalcidensi, qui sub Constantino, imp. claruit, de quo dixi supra lib. IV. [cap. XXXI. p. 758. sqq. et inprimis de Iambl. erotico p. 759.] Confer scholion graecum, ab Hoeschelio editum, p. 937. ad Photium, e quo disces, Iamblichum, Babylonicorum scriptorem, genere Syrum, Babylone a nutritio suo educatum fuisse captumque inter alios, quum Traianus, imperator, Babylonios bello inuasisset: ex quo Suidas forte Iamblichum istum ἀπὸ δούλων, siue mancipium fuisse scribit. Alioqui Babylone scribam regis gessit hic Iamblichus, linguae syriacae et babylonicae peritus et postea graecam etiam ita edoctus sub Traiano, (Ionsius sub M. Antonino, Scaliger sub Commodo vixisse adfirmant,) vt rhetor non ineptus illa quoque lingua euaserit.

2. ANONYMI *de amoribus Callimachi et Chrysorrhoës* versibus politicis, laudat *Meursius* in glossario graecobarbaro vocabulo βάνειν et alibi passim.

3. NICETAE EVGENIANI poesis *de Charicellis et Drosillae amoribus*, ad imitationem Prodromi aa) philosophi, vide *Labbeum* bibl. nou. MSS. p. 220. *Fabr.* Conf. supra vol. VII. p. 749. fin. adnotata. *Harl.*

[P] 4. ANONYMI ποίημα, scriptum ante annos 400. *de amoribus Lybistri et Rhodamnes*, MS. in cod. Colbertin. MMMMCCCLXXXIV. Citat *Meursius* glossario graecobarbaro in γαϊτάνιον et alibi. Crusius Turco-Graecia p. 489. 490. Cangius in Βιτζία etc. Argumen-

rum apographum cum ceteris Christinae libris in Vaticanam bibl. delatum fuerit, si tamen illud vnquam e Scorialensi bibliotheca habuit Christina, numquam certe insano illo 160000 nummorum pretio emtum." Hactenus cl. *Villoison.* — *Montfaucon* in Bibl. biblioth. MSSt. I. p. 348. sq. memorat cod. XII. plut. 57. bibl. Laurent. Medic. in eoque inesse scribit *parecbolas* ex Callinico, Adriano rhetore, *Iamblichi historia babylonica*, etc. Sed *Bandin.* qui eumdem codic. vberius recenset, nullam Iamblichi illius inicit mentionem. Add. *Saxii* Onom. I. p. 326. qui Iamblichum illum, prodit, vixisse imperantibus M. Aurelio et Commodo circ. a. Chr. 176. *Harl.*

z) Non vertit, sed tantum edidit Longum Alemannus; itaque recte Colomesius in Wowerii verbis exhibet *dedit.* Addes huc Aloysium Alemannis, quos singulari libro descripsit *Vrbanus Gotfridus Siberus.* Lips. 1710. 4.

aa) Theodori Prodromi, de quo supra §. 11.

mentum et specimen ex Crusio adscribere placet: *Constat versibus politicis: id est, bina dimetra iambica, (quorum posterius, catalecticum) habentibus. Vt cum Rhodamne, quae adhuc repugnarat amanti Lybistro, iam benigne respondet, ipse gaudet:*

Ψυχὴ γὰρ ἐρωτότρωτος, ὅσα ψυχοπονέσῃ:
Χάνει τοὺς πόνους, ἂν γλυκὺν μάθῃ τοῦ πόθου λόγον.

Anima enim amore vulnerata, quamuis multum doluerit,
perdit dolores, vbi dulce perceperit de amore responsum.

In talium vero dimensione, συναίρεσις fit:

Πόσους κινδύνους ἔπαθα, καὶ ἀνάγκας ὑπεστάθην;
Τί πράγματα ἐσυνέβησαν διεσέναν εἰς ἐμέναν;
Πέτρας ἀνάχες ἔσθησιν, καὶ σιδηρὶν καρδίαν:
Ναμετὰ συνεπάσχησες, τὰ ἐπάσχησα δι' ἐσέναν.

O quot pericula adii, quot necessitates sustinui?
O quae acciderunt propter te, (cara Rhodamna,) mihi?
Saxeum si habuisses sensum, et ferreum cor,
Certe in his condoluisses, quae passus sum propter te.

Addam sane totius fabulae huius argumentum: quantum ex mutilo, et transposita hinc inde folia habente, fragmento, colligere potui: ordinans hoc modo narrationis seriem.

Lybistrum, ingenio formaque praestantem iuuenem, Christianum, regem latinum, solum tristissime vagantem, (quia magico dolo suam carissimam vxorem, Rhodamnam, amiserat, eamque requirebat,) inuenit quidam, nomine Clitophon, et ipse amore tristis. Hi vna amicitiam iuramento ineuntes firmant. Huic Lybister narrat: quomodo initio amorem contemnens, postea, occasione venationis et somnii, in eum inciderit; itaque centum ministris comitatus, in regionem ethnici regis Chrysi venerit: ac post multos totius biennii labores, speciosissimam illius filiam consilio amici, multis litteris sagitta in arcem eius, nomine Argyrocastrum, coniectis, operaque Eunuchi adhibita, concilians, nomine Rhodamnam, (victo Aegyptio rege, Friderico, qui riualis eius erat.) in matrimonium duxerit: success[illegible]que regni, a socero designatus fuerit. Deinde dolo [illegible] Friderici, (sicut a vate ei praedictum fuerat,) magia cuiusdam anus, sibi sua cara Rhodamna erepta fuerit. Exiuerat ergo moestissimus, cum centum ministris, quaerens ipsam per mille pericula: ministris in varia loca quaerendi caussa dimissis, qui, biennio exacto, ad eundem locum redirent. Tunc inuenerat eum ille Clitophon; qui Lybistro poscenti vicissim de sua fortuna exponit; sibi nomen Clitophontem esse: ex regia familia Armeniae descendisse; et, quod filiam patrui sui, nomine Myrtanam, deperiisset, metu sponsi profugisse. Proficiscuntur dehinc vna per loca difficillima: somnium Lybistri de aquila et perdice, vt faustum, Clitophon exponit. Reperiunt Friderici anum, ignorantes scelus eius, et ab ea decipiuntur. Tandem, Clitophontis fideli prudentia Rhodamna reperitur: et Lybister, (quem ipsa scelere anus necatum esse putauerat,) ad eam cum summo gaudio reducitur

citur. Redeunt ad locum, vbi initio Lybister a Clitophonte inuentus fuerat. Reperiunt et in loco constituto centum illos ministros.

Summa cum laetitia ad Argyrocastrum redeunt: vbi Clitophonti, gratitudinis ergo, Lybister sororem Rhodamnae, nomine Melanthiam, vxorem dedit,

Ita biennium Lybister consumsit, in concilianda sibi et ducenda Rhodamna: biennium in eadem reperienda consumsit et domum reducenda. Πολὺ τὸ ἔλεος πάθος vbique: *et alicubi,* τὸ τῆς ἡδονῆς. *Loci communes praecipui:* 1. *De vi amoris.* 2. *de bono verae amicitiae.* 3. *quod industria et constantia omnia vincat. Omnia castissima et honestissima. Vetustum autem esse eum libellum, (cui non pauca initio, medio et fine, desunt,) colligo non modo ex chartarum carie et attritu; sed etiam ex iconibus, vbi nulli sclopi adparent; sed arcus et sagittae, et musicae testudines. Fortasse illo tempore exstitit, quo Germani, Galli et Veneti Constantinopolin ante 370.* [bb]) *annos per Flandrenses comites rexerunt. Nomen enim Frederichi germanicum est. Item* σκέλπε, *schelm. In concursu equestri, Lybister ad Fridericum:* καὶ ἐγὼ τῶν ἀπεκρίθηκα, τώρα ἀποθνήσκεις σκέλπε, *Ego ei respondi: nunc moreris, scelste.* Haec Crusius.

5. ANONYMI διήγησις ἐξαίρετος ἐρωτικὴ καὶ ξένη τοῦ Ἡμπερίου θαυμαστοῦ, *Narratio amatoria de quodam Hemperio,* versibus politicis graecobarbaris, MS. in bibl. Caesarea. Incipit: Καὶ πῶς να γράψω τὴν ἀρχὴν etc. Ἀρχὴ τῆς διηγήσεως τῆς χώρας τῆς Πρεβέντζας. Ἄνθρωπος μέγας θαυμαστὸς αὐθέντης τῆς Πρεβέντζας. Vide *Nesselium* I. p. 342. *Lambecium* V. p. 262. *Fabr.* In ed. Kollar. p. 350. de cod. CCXCVII. nr. 17. *Harl.*

6. Anonymi διήγησις ἐξαίρετος ἐρωτικὴ καὶ ξένη Φλωρίου τοῦ πανευτυχοῦς καὶ κόρης Πλατζαφλώρης. *Narratio versibus politicis graecobarbaris* [?] *de amoribus Florii et Platzaflorae.* Incipit: Εἰς Καβελλάρης εὐγενὴς ὁρμώμενος ἐκ Ῥώμης. Exstat MS. in eadem bibl. Caesarea. Vide *Nesselium* I. p. 343. et Lambecium V. p. 264. [p. 554. sq. ed. Kollar. in cod. antea memorato, nr. XXX.]

[7. In cat. codd. *Paris.* bibl. publ. II. p. 167. cod. MMDCCCXCVIII. nr. 1. sic citatur: Anonymi *de amoribus Thesei et Aemiliae libri duodecim,* lingua graeca vulgari, versibus politicis scripti. Opus Venetiis editum. In catal. autem Pinell. tom. II. p. 309. nr. 4461. sic: *Theseus et Aemiliae nuptiae,* poema in libros XII. tributum, graeco-vulgari lingua. Venetiis, fratres de Sabio 1529. 4. Liber rarus. *Harl.*]

XIV. *Restant Scriptores erotici deperditi, quos litterarum ordine strictim recensere iuuat*

Agathiae Δαφνιακά, de quibus dixi supra in Agathia lib. V. c. 5. [vol. VII. p. 569.]

Ammonius, Antiphanes [cc]), *Apollodorus, Aristophanes,* Byz. *Gorgias* et *Lynceus,* Samius, scripserant de meretriculis Atheniensibus, teste Athenaeo, qui et ipse de illis non pauca

bb) Crusii liber prodiit a. C. 1584.

cc) Forte apud *Athenaeum* XIII. p. 536. pro Ἀντιφάνης legendum Ἀριστοφάνης.

pauca narrat libro XIII. Ex quo multa, quae de scortis famosioribus collegit Io: Textor in officina sua, non longe ab extremo libri. Dixere olim in laudem Naidis meretricis *Alcidamas*, pro Phryne *Hyperides*. [Add. quae de hetaeris Athen. docte et subtiliter exposuit *Iacobsius* in *Vuilandi* Attico Museo vernacule scripto T. II. Part. 3. p. 125. T. III. Part. 1. p. 1. sqq. Part. 2. p. 171. sqq.]

Antonius Diogenes de Diniae ac Dercyllidis amoribus et quae ipsis, in vltimam vsque Thulen et vlterius oberrantibus et iactatis, acciderunt, admirandarum atque incredibilium narrationum libri XXIV. Isidorae, sorori, inscripti, quorum argumentum recenset *Photius* cod. CLXVI. suspicans, auctorem non diu post Alexandri M. dd) tempora vixisse, Lucianoque et Lucio atque aliis, qui dramata eiusmodi et commenta erotica scripserunt, occasionem et materiam praebuisse. *Antiphanes*, cuius ibidem meminit, fuit Antiphanes Bergaeus, de quo Scymni Chii locum adtuli lib. I. c. 22. §. 4. [vol. I. p. 196.] cui adde *Strabonem* lib. II. p. 102. vbi Pytheae, Euemeri et Antiphanis ψευσμάτων mentionem facit. [*Strab.* I. p. 81. ibique Casaubon. ed. Almel.]

[*Ariphradem* inter impuros homines nominat *Lucian.* in Pseudologista, cap. 3. vol. III p. 164. ed. Reitzii. *Harl.*]

Aristides, Μιλησιακῶν impudicorum libellorum scriptor, quos latine verterat *Sisena*, teste *Ouidio* II. Trist. vers. 443. [vbi v. interpr. in ed. Burm.] Mentio illius operis apud eumdem v. 413. Plutarchum in Crasso, Appianum Parthicis, Lucianum amoribus aliosque. Vide *Politianum* c. 16. Misc. et Vossium de hist. gr.

[P] *Aristo*, Iulietes, e Iulide, Cei insulae oppido, peripateticus, circa Olymp. CXL. clarus ἐν δευτέρῳ ἐρωτικῶν ὁμοίων laudatur ab *Athenaeo* IV. 15. XV. p. 674. [v. supra, vol. III. p. 467. sqq.] Sed et *Aristoni, Chio, stoico*, ἐρωτικὰς διατριβὰς tribuit *Laertius* VII. 163. [v. supra, vol. III. p. 540. sqq. *Harl.*]

Aristotelis ἐρωτικῶν libri. Vide quae supra III. 6. in scriptis huius philosophi deperditis.

Astyanassa, περὶ σχημάτων συνουσιαστικῶν. Suid.

Botrys, Siculus, lasciuus et obscoenus scriptor, cuius meminit Timaeus apud Polybium in excerptis Peiresc. p. 52. quem locum describit Suidas in Δημοχάρης. Adde eumdem Suidam in Βοτρυσαγῆ ἱερη et *Athenaeum* VII. p. 322. vbi Botrys παιγνίων quorumdam apud Messanenses repertor memoratur: [ex quo loco, male intellecto, *Tiraquell.* in L. XI. connub. p. 186. a. et p. 191. b. Bothryn inter feminas eruditas recenset. conf. Wolf. in catal. feminar. olim illustr. subiuncto Wolfii mulier. graec. — fragment. Londini (Hamburg) 1739. 4. p. 300. *Harl.*] Fuit et *Botrys* medicus Atheniensis, Plinio

dd) Longe iunior videtur *Francisco Vauassori* lib. de ludicra dictione p. 148. *nam et duplex nomen*, inquit, *insusitata res veteri Graeciae, et nomen romanum in graecum hominem nisi forte libertum minus cadit, neque, quod grauissimum est, tum nata gens Antonia aut facta vox aut audita temporibus illis. Suspicio quoque est, nondum cognitam Thulen, insulam, de qua isti ferebantur inscripti libri.* Confer tamen, si placet, quae contra Vauassorem disputat *Baelius* in Lexico tom. I. p. 163.

nio laudatus et Galeno, qui eius compositiones medicas memorat III. 1. de medicam. κατὰ τόπυς. [v. supra, ad vol. II. p. 116. *Harl.*

Cadmus, Archelai F. Milesius, quem iuniorem Suidas vocat, scripsit, eodem teste, λύσιν ἐρωτικῶν παθῶν libris XIV.

Capito, Alexandrinus, ἐποποιὸς, ἐν δευτέρῳ ἐρωτικῶν. *Athen.* X. p. 425. *Fabr.* Conf. *Schneideri* pericul. critic. ad Cephal. p. 130. *Harl.*

Cleanthis stoici περὶ ἔρωτος et ἐρωτικὴ τέχνη. Laërt. VII. 175.

Clearchi ἐρωτικὰ laudat *Athenaeus* XIII. p. 573. πρώτου ἐρωτικῶν id. XV. p. 669. et aliis in locis.

Cleomachus, pugil, mollium et cinaedicorum scriptorum auctor, vt colligas e *Strabone* XIV. p. 648.

Cleomenis, Laminthii, et Sapphonis ἐρωτικὰ μέλη memorat Athenaeus XIII. p. 605. [v. supra, ad vol. II. p. 117. *Harl.*]

Damascium cum Achille Tatio, Heliodoro aliisque huius commatis scriptoribus coniungit *Photius* cod. CLXVI. propter libros quatuor παραδόξων διηγημάτων, de quibus eod. CXXX. [v. infra vol. IX. de Photio, p. 416.] Incertum, an idem hic sit Damascius Damascenus, de quo infra inter philosophos. [conf. *Iriart.* cat. codd. gr. Matrit. p. 329. *Harl.*]

Diogenes, cynicus, ἐρωτικὸν scripsit teste *Laërtio* VI. 80. et inter lasciuiorum auctores scriptorum referuntur ab Apuleio in Apologia.

[*DIOGENIANVS*, cuius lib. amatorium e codice Paris. descripsit *Schweighäuserus*, filius, et editurus est *Mitscherlich.* in collectione eroticorum. De aliis *Diogenianis* v. supra, vol. V. p. 109. §. IV. *Harl.*]

Elephantis, (siue, vt Suidae in Ἀστυάνασσα dicitur, Ἐλεφαντίνη,) femina lasciuiorum poetria carminum, de quibus vide, quae viri docti ad Priapeia, Martialem XII. 43. et Suetonium Tiberio c. 43. *Ez. Spanhemius* diss. IX. de vsu numismatum p. 771. seq. Eius περὶ κοσμητικῶν memorat *Galenus* libro et capite 1. de medicamentis [?] κατὰ τόπυς. Male *Cleophantis* in quibusdam Plinii editt. vt notatum Tiraquello. Emplastrum Elephantinum, incertum, an ab hac Elephantide, laudat Celsus. *Fabr.* Conf. *Olearii* diss. de poetriis graecis, §. XXIX. pag. 152. sq. subiunctam *Io. Chstph. Wolfii* poetriarum octo-fragmentis. Hamburg. 1734. 4. *Harl.*

Epicurus, inter alia περὶ ἔρωτος scripsisse traditur a Laertio X. 27.

Eubius. Ovid. II. Trist. versu 416. *Eubius impurae conditor historiae.*

Euenus ἐν τοῖς εἰς Εὔηνον ἐρωτικοῖς citatur ab *Artemidoro* lib. I. c. 5. vbi ex eo profert notationem nominis cameli, quod dicatur quasi κάμμηρος, *curuans femora*, vt legas etiam in etymologico magno. Perstringit idem opus *Arrianus* IV. 9. Epictetearum: ἀντὶ Χρυσίππυ καὶ Ζήνωνος Ἀριστείδην ἀναγινώσκεις καὶ Εὔηνον, οὐδὲν ἀπώλεσας; *In locum philosophicorum scriptorum Chrysippi ac Zenonis iam lectitas impudicas fabu-*

las

las Milesias Aristidis, et Eueni amatoria: nonne plurimum inde perdidisti? Confer, quae de Eueno vtroque supra lib. II. c. XI. §. 7. [vol. I. p. 728. sqq.]

Hemitheon, de cuius Sybaritide, siue Sybariticis libellis *Politianus* c. 15. Misc. et *Nic. Heinsius* ad Ouidii 2. Trist. 417.

Heraclidis, Pontici, ἀκέσιος ἐρωτικὸς ἢ Κλεινίας. *Laert.* V. 87.

Herodianus. Theodorus Priscianus, siue Octauianus Horatianus lib II. Logico cap. 11. p. 85: *Vtendum sane lectionibus animum ad delicias pertrahentibus, vt sunt Amphipolitae Philippi, aut Herodiani, aut certe Syri Iamblichi, vel ceteris suauiter amatorias fabulas describentibus.*

Lucius, Patrensis, (ex Patris, Achaiae vrbe,) in *libris Metamorphoseon*, e quibus Lucianus Asinum suum expressisse videtur *Photio* cod. CXXIX. quamquam prius subdubitanti, vtrum Luciani διήγησιν amplificauerit potius Lucius. Lucium hunc, Patrensem, graecum scriptorem cum Apuleio, Madaurensi, (cui Lucii praenomen ex eiusdem Lucii imitatione vulgo perperam tribuitur,) latino fabularum Milesiarum scriptore perperam confundit *Hendreichius* in Pandectis Brandenburgicis tom. I. p. 234. Ab hoc Lucio Tertullianus c. 3. Apologetici Lucium dixit pro homine amoribus perdito: *Qui iuvenis, quam Lucius, quam amasius.* [v. infra, vol. IX. de Photio, p. 416. ed. vet.]

Lysiae, rhetoris, epistolae ἐρωτικαί. Suid.

Melesermi, Atheniensis sophistae, epistolarum amatoriarum libri XIV. Suid. [De hoc et Lysiae epist. ἐρωτικαῖς v. supra vol. I. p. 697. sq. §. XLI. *Harl.*]

De Menandri Ἀφροδισίοις dixi lib. II. c. 21. *Fabr.* in vol. II. p. 461. *Harl.*

Misthonis Sybaritae, hominis impuri, meminit *Lucianus* in Pseudologista tom. II. p. 434. [cap. 3. tom. III. p. 164. sq. ed. Reitz. *Harl.*] sed scriptorem fuisse non innuit, non magis [?] quam Ariphradem et Bastam Chium. Vnde notandus *Nic. Heinsius* ad Ovidii 2 Trist. 417.

Mnaseae ἐρωτικὰ *Aelian.* XVII. 46. hist. animal. sed legendum Εὐρωπιακὰ cum *Reinesio* p. 71. epist. ad Daumium ee), vbi promittit eroticos se scriptorum vir doctus recensiturum in sexto Variarum libro, sed qui lucem non vidit. Apud *Plutarchum* in libro, quod non liceat suauiter viuere secundum Epicurum p. 1101. Xylandri versio exhibet: *Scripsit in amatoriis poeta.* Sed in Graeco aliter est, et coniungenda sunt verba ἀφίησιν ἑαυτὴν ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς, tum sequitur: ὡς ὁ ποιητὴς εἴρηκε.

[*Monimes*, v. vol. I. p. 698. *Harl.*]

Pam-

ee) Cel. *Schneider* in sua Aeliani edit. dedit Μνασέας ἐν τῇ Εὐρώπῃ Διός, et p. 563. in not. damnat Gesneri emendationem nimis violentam ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς, nec nouit, qui Mnaseae ἐρωτικὰ laudet. Gronouius ἐν τοῖς Εὐρώπης δευτέρῳ legit, et ita, ait Schneiderus, *Athenaeus* XII. p. 530. ἐν τρίτῳ τῶν Εὐρώπης laudat Mnaseam; quum antea VII. p. 296. ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Εὐρωπιακῶν dixisset. Patrensis patria fuit. cf. *Vossius* de historicis gr. I. cap. 21. supra, vol. II. p. 131. nr. XL. et VI. p. 573. *Harl.*

Pamphila, Epidauria, scripserat inter alia, quae memorat Suidas [item *Eudocia* p. 360. sq.] etiam περὶ Ἀφροδισίων.

Paxamus δωδεκάτεχνον composuerat teste eodem *Suida*, ἔστι δὲ περὶ αἰσχρῶν σχημάτων. Ita leg. pro ἔτι δὲ. Confer eundem Suidam in Δωδεκαμήχανον et Schol. Comici ad ranas.

Persei, stoici, περὶ ἐρώτων. *Laert.* VII. 36.

Phanoclis, poetae elegiaci, ἔρωτες, siue καλοὶ, citantur a *Clemente Alex.* Protreptico p. 24. et lib. VI. Strom. p. 627. vbi Demosthene iuniorem docet. Vide et *Stobaeum* Grotii p. 262. et *Scaligerum* ad Euseb. p. 41. seq. [Plura vide ad vol. II. fin. f. p. 874. *Harl.*]

Philaenis. Vide infra in Polycrate, et Adr. Iunium adagio *Philaenidis commentarii*, Suid. in Ἀστυάνασσα. [supra, vol. III. p. 614.]

Philippus, *Amphipolita*, Rhodiacorum libros, valde obscaenos, teste Suida, [it. *Eudocia* p. 422.] scripsit. Hunc ipsum citat in Ἀποσιμῶσαι. Adde et Theodori Prisciani locum supra in Herodiano.

Polycharmi, Naucratitae, librum περὶ Ἀφροδίτης *de Venere Dea* citat *Athenaeus* XV. pag. 675.

Polycrates, Atheniensis, sophista, turpissimum opus περὶ σχημάτων Ἀφροδισίων, (consimili scelere, quo parentum nostrorum memoria nebulo quidam impudentissimum librum edidit sub nomine Aloysiae ff) Sigaeae,) vulgauerat sub nomine *Philaenidis*, Leucadiae matronae honestissimae, vt testatur Aeschrion apud *Athenaeum* VIII. p. 335. Confer Epitaphium Philaenidis Samiae auctore Dioscoride, quod ex Anthologia inedita primus vulgauit *Ez. Spanhemius* p. 764. diss. 9. de vsu numismatum, et emendatius [?] *Guil. Fleetwood* p. 338. Vet. Inscription. Memorat ὑπομνήματα Φιλαινίδος Timaeus apud *Polybium* p. 53. excerpt. Peiresc. et Suidam in Δημοχάρης. Adde *Clementem Alex.* p. 40. Protreptici, *Athenaeum* X. p. 457. *Suidam* in Ἀστυάνασσα, *Lucianum* amoribus tom. I. p. 894. Meminit Philaenidis inter meretrices etiam *Cleomedes* lib. II. p. 177. *Athenaeus* V. p. 220. *Fabr.* Add. supra vol. VI. p. 136. vol. III. p. 72. §. II. *Harl.*

Protagoridae, Cyziceni, ἀκροάσεις ἐρωτικὰς citat *Athenaeus* IV. p. 162. *Fabr.* Conf. vol. II. p. 670. not. *llll. Harl.*

Pythonicus, Atheniensis. Vide *Athenaeum* V. p. 220.

De *Sophoclis* ἐρασταῖς dixi lib. II. cap. 17.

Sotades, mollium et lasciuorum auctor carminum, de quo dixi lib. II. c. 22. [vol. II. pag. 495. sq.] vt et de aliis cinaedologis.

Sphaerus, stoicus, scripserat διαλόγους ἐρωτικοὺς. *Laert.* VII. 178.

Sphodrias,

ff) Vide V. C. Ioh. Molleri Homonymoscopiam p. 35. Tenzelii *Monatliche Vnterredungen* a. 1693. p. 166. seq.

Sphodrias, cynicus, in τέχνῃ ἐρωτικῇ citatur ab *Athenaeo* IV. p. 162.

Θεοδωρίς, εἰς ἔρωτα μέλος. *Athen.* XIV. p. 475. num Anacreontis?

Theophrasti ἐρωτικός, *siue* περὶ ἔρωτος liber. Vide supra III. 7. in scriptis huius philosophi deperditis, [vol. III. p. 449.]

Xenophon, Babylonius, Βαβυλωνιακά. Ἔστι δὲ ἐρωτικά. Suid.

Xenophon, Cyprius, Κυπριακά. Ἔστι δὲ αὐτὰ ἐρωτικῶν ὑποθέσεων ἱστορία. περί τε Κινύραν καὶ Μύῤῥαν καὶ Ἄδωνιν, Suid. *Fabr.* Iam supra in nota prima ad Xenophontem Ephes. obseruaui, Bodon. suspicari, illum, et duo, qui hic nominantur a Fabricio, *Babylonium* atque *Cyprium* esse Ψευδωνύμους, quia scriptores erotici libenter verum nomen suum celassent. Namque minus verisimile illi videtur, tres exstitisse huius nominis eroticos fabulatores; contra arbitratur, homines istos celeberrimo illo Musae atticae nomine libellis suis gratiam quamdam conciliare cupiuisse. Neque illa suspicio prorsus contemnenda videtur *Locellae* in praef. p. VI. not. 4. ad edit. Xenoph. Ephes. *Harl.*

Zeno, stoicus, inter lasciuiorum scriptorum auctores refertur ab Apuleio in Apologia. Eius ἐρωτικὴ τέχνη. Laert. VII. 34.

Zonaei epistolae ἐρωτικαί. Suid. [v. supra vol. I. p. 697. §. XLI. *Harl.*]

[Fabric. hic addiderat indicem homonymorum, in sex voluminibus huius bibliothecae (vet. edit.) distinctorum. Sed nomina illa in indice generali locum etiam obtinebunt. Quare loco illius indicis, antequam ad scriptores ecclesiasticos progrediatur oratio, propter temporis rationem ea, quae in vol. I. p. 556. sqq. de *Quinto Smyrnaeo*, *Colutho* et *Tryphiodoro* de industria omisi, hic persequar et absoluam. Quae ibi a Fabricio iam scripta et a me adiecta sunt, nemo hic denuo requiret.

COINTVM, siue, vt latinis litteris scribitur, *QVINTVM*, *Reinesius* in iudicio de chemicor. codice Gothano p. 750. in *Fabricii* B. Gr. vol. XII. scribendum esse contendit *Corinthum*. Regionem vero Smyrnaeensem fuisse Cointi patriam, cl. *Tychsen* in commentat. supra memor. speciose ostendit p. 5. sq. et locum Cointi libr. XII. 304. sqq. interpretatur. Idem nimis subtilem esse Fabricium iudicat, quando is ne ex illo quidem loco intelligi existimet, poetam Smyrna oriundum fuisse: sed tantum vixisse ibi aliquamdiu. Pag. 9. sqq. refutat miram Barnesii opinionem, qui ad Iliad. β', 219. verisimile putat, *Quintum Smyrnaeum Calabrum* (vti scribit,) *eumdem esse cum Quinto Ennio*, et in aetatem Cointi curiosius inquirit. Pag. 13. adnotat, praeter carmen praetermissorum ab Homero, *Quinti* habitos esse versus de laboribus Herculis, qui exstant gg) in Anthol. IV. cap. 8. et *Brunckii* analect. II. p. 475. quoniam eos tribuat Quinto *Tzetzes* Chil. I. 38. vers. 489. sed videtur

gg) Sub Quinti Smyrnaei nomine, in cod. *Vossiano*. v. cat. B. Leidensis p. 398. — in cod. *Veneto* Marc. DXVII. v. cat. codd. Ven. gr. p. 278. in cod. *Paris.* CCCXCVI. nr. 21. in cod. *Augustanos* v. *Reiser*. cat. p. 85.

videtur ille Tychsenio memoria lapsus, quum meminisset, descriptos esse a Quinto labores Herculis, atque, quam ille habet libr. VI. 200. sqq. rerum Herculis, in scuto Eurypili expressarum, descriptionem, de cuius tamen auctore ipse Tzetz. dubitasse videtur, plane aliam, ab istis versibus esse diuersam. Similiter, ait Tychsen., epigramma, quod sub *Quinti* nomine publicauit, ex Anthol. msta Bodlei. *Merrik* in diss. in Tryphiod. p. LIII. non est Quinti nostri, sed, vt ipse obseruat, *Quinti* cuiusdam *Maecii*, cuius plura exstant epigrr. in Anthol. libr. I. sc. VI. 3. Tum in sect. II. p. 14. sqq. erudite pulcreque agit iudicatque de carmine, chronologia et orationis indole; de poeticis carminis virtutibus, quibus superat Coluthum, Tryphiodorum, vitiisque. In sectione III. disputatur de auctoribus, quos sequutus est poeta in fabulis tradendis: in sect. IV. de vtilitate et praestantia huius carminis: in sect. V. recensentur edd. et ex Montfauconii potissimum Bibl. biblioth. MSS. codd. in sect. VI. proponitur specimen emendatt. et obss. ad loca difficiliora Quinti Smyrnaei. Quae omnia digna sunt, quae legantur, nobisque faciunt otium. Sed noua, quae promittitur, editio nondum adspexit lucem. Adde *Hamberger.* (qui eum ante a. 518. vixisse ponit,) Zuverl. Nachr. III. p. 307. sqq. et *Saxium* in Onom. II. p. 20. sqq. qui quaerit, an *Cointus, Coluthus* et *Tryphiodorus* possint ad tempora *Anastasii Aug.* referri.

Sequitur, vt primum *codd. msst.* dein *editiones* paucis recenseamus. *Venetiis* in bibl. D. Marci CDLVI. post Homeri opera, a fol. 218. sunt *Quinti Smyrnaei* paralipomena. v. cat. codd. gr. Marc. p. 245. — Ibid. in cod. CCLXXXIX. nr. 5. *Naniano* est fragmentum, liber I. v. cat. codd. Nan. p. 486. — *Florentiae* in bibl. Laur. Med. cod. membr. XXIX. plut. 56. saec. XV. Κοΐντȣ Καλαβρȣ̃ [hh]) παραλειπόμενα, *Bandin.* in cat. codd. gr. illius bibl. II. p. 330. eum codicem vocat optimum, et subscriptionem gr. monitumque scriptoris *Georgii Tribizii*, Graecorum, Venetiis degentium, sacerdotis, (cuius nullam facit mentionem *Montfauc.* in Palaeogr. gr.) reddit, in qua is profitetur, se transscripsisse hunc librum Quinti poetae ex codice corrupto, et alia quidem correxisse; alia vero, vt habet exemplar; non enim potuisse fieri, vt omnia, quae quidem dilucide non nouerit, corrigerentur. — Ibid. in cod. XIX. chart. saec. XV. plut. 59. Κοΐντȣ τὰ μετὰ τὸν Ἕκτορος θάνατον, ὅσα πέπρακται ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ Τρώων ἐν Τροίᾳ, καὶ ὅπως ἑάλω τὸ Ἴλιον. v. *Bandin.* II. p. 646. — Ib. cod. XXIX. plut. 31. (tom. II. p. 103. *Band.*) est edit. *Aldina,* in membranis expressa typis, *Cointi, Tryphiodori* et *Coluthi* in min. 8. sine anni nota. — *Neapoli* in bibl. Augustineus. S. Ioan. ad Carbonariam nr. 50. *Q. Calabri* τῶν Ὁμήρȣ παραλειπ. libri VII. — *Mediolani* in bibl. Ambros. vnus codex. — Duo codd. qui sunt in bibl. regia *Matritensi,* diligenter recensuit *Iriarte* in cat. codd. gr. Matr. pag. 124. sqq. cod. XXVIII. ex quo et argumenta, libris XIV. praefixa, atque a Constantino Lascari confecta, graece promulgauit, et p. 128. specimen dedit variarum lectionum; potissimum indicat multos versus, qui vel pleniores vel emendatiores in cod. illo reperiuntur: pag. autem 192. sqq. copiosius describit cod. LVII. manu Const. Lascaris exaratum, ex eoque enotauit et Lascaris notitiam de Cointo,

hh) Ex hoc addito voc. et quod inscriptiones variant in libris scriptis, patet, inscriptt. non ab auctore ipso, sed a librariis fuisse praefixas. cf. *Tychsen* in comment. laud. p. 14. qui p. 8. et 58. animaduertit, e codice, in Calabria reperto, fluxisse nostra exemplaria.

Cointo, gr. cum versione latina, et multo plures varias lectiones, quarum nonnullae firmant Rhodomanni coniecturas. — In bibl. *Escorial.* duo codices [ii]). — *Vindobonae* in bibl. caesarea, cod. XCI. *Quinti Calabri* paralipomena etc. et cod. V. Homeri Ilias et Odyssea cum notis seu rhapsodia *Quinti Smyrnaei*, teste *Nesselio* in catal. codd. caesar. part. IV. p. 52. et 5. (siue rectius posterior continet Quinti paralipomena, auctore *Schow* p. 60. epist. mox citandae.) — *Monachii* in bibl. elect. Bauar. cod. chart. CCXL. *Quinti Calabri* libri XII. v. cat. codd. gr. etc. p. 83. Plurimos horum codd. *Nic. Schow*, in epist. crit. altera ad Tychsenium, (Romae 1790, 4. p. 60. sqq. recensuit addiditque notitiam codd. *Vaticanorum* nr. CIII. — nr. MCDXX, ex priore descripti, (vtrique autem praemittuntur Constant. Lascaris argumenta, ab iis, quae Iriarte ex codd. Matrit. publicauit, parum diuersa) — et nr. CXLVII. et *Barberini*, nr. CLX. illos, quos consuluit, ratione bonitatis ac praestantiae in classes IV. dispescuit, ac Venetum Marc. Vatican. tertium atque Neapolitan., ex eodem, vt videtur, fonte deductos, in primo ordine collocauit, denique ex iis collegit largum variarum lectionum atque emendationum spicilegium, adspersis quibusdam obseruationibus. — Citatur Quintus Smyrn. in homericis scholiis Marcianis, a Villoisonio editis. Add. quae scripsi in Introd. in hist. L. Gr. I. part. I. p. 412.

Editiones hae fere sunt. Princeps est *Aldina*, sed plena mendis, vt iam notauit Gesnerus, ex cod. quodam valde corrupto, qui lacunas habuit non paucas: Κοιντȣ Καλαβρȣ παραλειπομενων Ὁμηρȣ, βιβλια τεσσαρεσκαιδεκα. *Quinti Calabri derelictorum ab Homero libri quatuordecim. Tryphiodori excidium Troiae. Coluthi raptus Helenae*, gr. sine vlla nota, cum signo Aldi in fronte et in fine. 8. In Serie dell' edizioni Aldine, pag. 159. additur nota: „Si reputa del 1521, ma non v'è fondamento per asserirlo." In bibl. caesar. Vindobon. est exemplar cum Io. Curterii notis mss. v. *Schow* l. m. p. 61. et in bibl. Leidensi exempl. manu Frid. Sylburgii emendat. v. cat. illius, p. 26. — Recusa est illa edit. trium poetarum, graece, ita, vt paginae pares essent, sed mendorum numerus augeretur, Basileae per Sixtum Henricpetri. 1569. 8. Praemissa est epistola nuncupatoria *Freigii*, graece scripta, de poeseos praestantia. Exemplari, quod est in bibl. Leidensi (v. catal. illius p. 261.) aliqua manu sua adnotauit *Gerard. Falkenburgius*. — Latina prosa vertit Quinti carmen *Iodoc. Valeraeus*. Antwerp. 1539. 8. — Lugd. 1541. 8. [kk]) — Fabricius, *Bernardi*, aiebat, *Baldi*, (latinam, an hetruscam?) non vidi: nec illam vidit *Paiton*. in bibl. degli autori — volgarizz. tom. III. p. 198. Sed hetrusca est, adhuc inedita. *Schow* quidem l. m. p. 86. adnotat, *Bernardinum Baldum*, Vrbinatem, circa finem saec. XVI. florentem, [nat. 1553. den. 1617. v. *Saxii* Onom. III. p. 543. et *Clement*. bibl. cur. histor. et crit. II. p. 372. sqq.] et in Quinti carmine vertendo textum ed. Ald. summa vbique fide sequutum, lacunam libri X. 340. sqq. ex ingenio suppleuisse. Versus illos, *italice* scriptos, ex proprio

auctoris

ii) Cod. hunc Escor. praestantissimum esse iudicauit cl. *Tychsen* in litteris ad me datis: ex eoque Quint. Smyrn. pluribus versibus auctum editurum se promisit, in genere sex vel septem codicum collationibus in restituendo hoc poeta vsus.

kk) Sic citarunt illas editt. Fabricius et Tychsen. Sed in catal. biblioth. Leidensis p. 261. ita: *Iidem* (libri Q. Calabri) *graece* et *lat.* per *Iodoc. Velaraeum*, *Basil.* 1569. sed *latina* Antwerp. 1539. 8.

auctoris apographo, adhuc inedito, in bibl. Albana Romae seruato, descripsit. Denique obseruat, vitam illustris illius hominis diligenter expositam esse in libro: *Vita di Monsignore Bernardino Baldi da Vrbino, primo Abate di Guastalla, Parma* 1783. 8. ibique in elencho operum editorum et ineditorum p. 208. de hac Quinti Calabri versione copiose disputari.

Casparis Barthii metaphrasis, qui tom. I. ad Statium p. 584. testatur, se adolescentis aetate Quintum Smyrnaeum correxisse et latino carmine transtulisse, lucem non adspexit. Idem vero, Scaliger, Reinesius, Heinsius frequentem poetae iniecerunt mentionem, et quidam emendationes fecerunt ad loca carminis corrupta. Singulatim edidit *Brodaeus* Turonensis *notas et emendationes in Oppianum, Quintum Smyrnaeum et Coluthum,* Basil. 1552. 8. quas deinde recepit *Claud. Dausqueius*, cuius *Adnotamenta in Q. Calabri, seu Cointi Smyrnaei paralipomena;* item in *Tryphiodorum et Coluthum* prodierunt Francof. 1614. 8. Dausquei tamen, in Rhodomannum iniusti, adnotatt. valde spernit Paw in praef. ad suam edit.

In *Michael. Neandri* Opere aureo, in tomo II. (qui vt in titulo exaratum legitur, continet, *Coluthi* Helenae raptum, *Tryphiodori* — de Troiae excidio: *Cointi Smyrnaei* — de Troiae excidio *libros duo, eiusdem* reditum Graecorum, libr. vnum *ll*) in fine: Lipsiae imprimeb. Io. Steinmann. a. M. D. LXXVII. 4.) singuli libri habent peculiares inscriptiones: Quare Quinti Smyrn. carmen hanc prae se fert, Κοιντε του Σμυρναιε Ἰλιε ἁλωσεως βιβλίον ἕν i. e. *Cointi Smyrnaei*, popularis Homeri, poetae vetustissimi et suauissimi, *Ilii excidii libri duo. Reditus Graecorum, capta Troia, liber vnus.* Expositi olim in schola Ilfeldensi, et editi nunc studio, industria et labore *Laur. Rhodomanni*, Cherusci. Lipsiae. In calce totius operis: gr. cum versione Neandri latina. Lipsiae imprimebat Io. Steinmann. a. MD.LXXVII. 4. *mm*) Rhodom. praemisit praefat. graecis et latine versis versibus, in eaque refert, se inter auditores Neandri tunc fuisse, atque ipsum, Quinti libros praelegentem, auscultasse;

ll) Sunt, ait *Tychsen* l. c. p. 40. libri XII — XIV. Quinti, quorum hunc (vltimum) male ad νόστοι refert, quum adpareat, desinere eum in profectione Achiuorum, ab Troia euersa. Ceterum hic titulus fraudi fuit viris doctis, vt diuersa carmina putauerint Paralipomena et Ἰλίε ἅλωσιν, conf. Fabr. B. Gr. (cuius locum paullo post dedimus.)

mm) Hanc anni notam habet meum exemplar. Fabricius scripserat 1575. Tychsen vero, Lipsiae 1573. (separatim, vt credo,) 4. ad calcem operis aurei, a Neandro editi Lips. 1577. 4. Neander vero iam antea euulgarat opus: *En lector librum damus vere aureum planeque scholasticum*, quo continentur haec: Τα χρυσα καλλιστα πυθαγορε επη — — — *Pythagorae* carmina aurea; *Phocylides* poema admonitor. *Theognidis* — gnomologia; *Coluthi* — Helenae raptus; *Tryphiodori* — de Troiae excidio. Omnia graeco latina, conuersa simul et exposita a *Mich. Neandro* Soraniense. Basileae per Io. Oporin. in calce — MDLIX. 4. In hoc opere, quod tribus constat paruis tomis, quorum singuli suam habent inscriptionem et praefat. suumque indicem, (tot equidem habeo tomos,) deest Quinti Smyrnaei carmen cum aliis, quae accesserunt edit. Lipsiensi, vt iam quoque animaduertit *Freytag* in Analect. litter. de libris rarior. p. 628. Teste *Bünemanno* in catal. scriptor. rarissimorum p. 101. in sectione librorum Petauii, ed. illa pro XV. flor. vendita est. Conf. *Volborth.* Lobschrift auf Mich. Neander. Gotting. 1777. 4. pag. 49.

scultasse; pari modo singulis praefixit libris argumentum: margini autem adposuit multas emendationes atque coniecturas sagaces. Inter ea *Guil. Canterus* XVII. Quinti loca emendauit in l. Nouar. lectt. cap. VII. quae omnes emendationes praeter vnam lib. VII. v. 320. iam sunt apud Rhodomannum. Qui tamen, ait *Tychsen* p. 40. nescio, an viderit Canteri correctiones; quippe qui vix praeteriisset illam, quae est optima in loco adfecto.

Idem *Rhodomannus*, cuius studio, ingenio operaque Quintus multum debet, sanatis per totum carmen permultis locis luxatis corruptisque, totum Cointi carmen recensuit, et cum versione noua sua prosaria post triginta annos, per quos in priuatis scriniis delituerat, secundis curis emendata et castigationibus edidit graece et latine. Inscriptio libri haec est:

Ἰλιακ Κοιντε Σμυρναιε *seu Quinti Calabri paralipomena, i. e. derelicta ab Homero, XIV. libris comprehensa, in quibus historiam belli Troiani ab interitu Hectoris ad excidium et calamitosi Graecorum reditus homerico orationis genere persequitur. Latine olim reddita et correcta a Laurentio Rhodomanno. Nunc accessit epitome gemina tum Homeri, tum Cointi tum vniuersae historiae Troianae, itemque Dionis Chrysostomi oratio (XI.) de Ilio non capto, auctore et interprete eodem.* Hanouiae 1604. 8. Rhodomannus Aldinum exemplar non habuit; sed tantum excerptas lectiones; ad exemplar autem Basileense, paucis correctis, quae aperta erant librariorum aut operarum vitia, describendum curauit textum graecum, operarum vero tarditate haud paucis foedatum peccatis. Vnde factum est, vt quaedam emendaret Rhodom. Basileensis vitia, quae recte se habebant in Aldina edit. Id etiam, quia emendationes ad finem continua serie, versibus tantum indicatis, positae saepe duobus aut tribus locis, sunt quaerendae, ad vsum valde est incommodum. Praefat. excipiunt argumenta Iliados, periochas Homeri is vocat, a Rhodom. versibus graecis et latinis; tum argumenta in Quinti libros XIV. simili ratione confecta. Post indices adiectae sunt *Io. Hartungii* notationes de nomenclatura librorum Quinti, prouerbiis, sententiis etc. parum fructuose et vno alteroque folio constantes, et Rhodomanni τρωικα, s. epitome historiae Troianae, e variis auctoribus decerpta, gr. ac lat. quod carmen multi laudarunt, vt antiquum; et titulo iam memorata [nn]). — Huius Rhodomannianae editionis exempla quaedam quum in officina libraria Wecheliana adhuc superessent, a. 1614. quo lucem viderunt *Claudii Dausquii* notae supra memoratae, Francof. ex eadem Wecheliana s. Aubriana officina, in 8uo. quo facilius iunctim venderentur, nouus a typographo titulus, *Troia expugnata seu supplementum Homeri — — auctore Quinto Calabro, graece, interprete Laur. Rhodomanno, cum Cl. Dausqueii adnotamentis*, etc. Quinto est praefixus, atque inde factum est, vt in quibusdam exemplis edit. Rhodomannianae compareat annus, non 1604. sed 1614. „De Rhodomanno, ait Fabricius, adponam vnicum idque rectissimum iudicium *Casp. Barthii* LIX. 1. Aduersar. *Locus is Calabri vulgo corruptus circumfertur;*

nn) In bibl. Leidensi est exemplar, vbi passim sunt adnotata viri docti. v. catal. illius bibl. pag. 261.

tur; sed nos eruditissimi Rhodomanni emendationem merito sequemur, qui enim diuinum poetam totum in se redegerat, adeo, vt similia eidem rara felicitate scribere posset. Quo quidem viro graecum poetam neminem vmquam meliorem habuisse Germaniam nostram existimo, cuius poematis plerisque talibus si nomen abesset, nos antiquum auctorem, et non de bucconibus aliquem adscripturum fuisse, rectissime iudicauit Ios. Scaliger. Quintum vt historici magis, quam poetae functum officio reprehendi ab *Vdeno-Nisiello* in parte IV. progymnasmatum, italice editor. notauit *Laurentius Crassus*, in opere de poetis graecis, eadem lingua vulgato, p. 438. At *Baillitus*, Gallus, fallitur, qui indic. de poetis, tom. II. p. 524. adfirmat, Quinto praeter XIV. libros paralipomenon Homeri, binos tribui seorsim scriptos de Ilii excidio. Nam duodecimus et decimus tertius ex illis XIV. sunt, quos Michael Neander seorsim in aureo opere edidit sub titulo Ἰλίῳ ἁλώσεως βιβλία δύο." Hactenus Fabr. adde *Tychsen* l. c. p. 40. sin.

Post longum temporis interuallum nouam curauit editionem, superioribus quidem praestantiorem, et ab typorum elegantia et ad vsum commoditate laudabilem, neque tamen criticis probatam, *Ioan. Cornelius de Pauw;* nimis autem seuerus et iniquus fuit cum in auctorem carminis, quem valde culpat, tum in bonum Rhodomannum. Inscriptio autem haec est:

Quinti Calabri praetermissorum ab Homero, libri XIV. graece, cum versione latina et integris emendatt. Laur. Rhodomanni, et adnotamentis selectis Claudii Dausqueii, curante Io. Cornelio de Pauw, qui suas etiam emendationes addidit. Lugd. Bat. ap. Io. van Abcoude. 1735. mai. 8. Namque quam festinanter tractarit auctorem, qua mira licentia versatus sit in metris, et quae alia commiserit peccata, aut quae omiserit, (neglexit enim Canteri obseruatt. notasque Scaligeri ac Falkenburg. mstas, quas tamen in manibus habuit, nec consuluit codd., Aldinam vero edit. consuluit,) ostenderunt censor in Actis erud. Lips. a. 1736. p. 112. sqq. cum primis *Doruillius*, qui pari acerbitate, sed acriore iudicio et curatiore litterarum graec. scientia perstrinxit temerarias illius emendationes in libro, cui titulum fecit, *Vannus critica in inanes I. Corn. Pauonis paleas etc.* Amstel. 1737. mai. 8. p. 346. sqq. in primis p. 577 — 595. Idem animaduerss. ad Charitona de multis Q. Calabri locis suam dixit sententiam. — Add. *Tychsen* l. c. p. 43. sq. Postea *Pierson* in Verisimilibus etc. aliquot Quinti locis manum medicam adhibere studuit. In linguam *italicam* Quinti carmen ab *Ant. Mar. Saluinio*, Patau. ap. Cominum, esse translatum, prodit *Paiton.* l. c. pag. 197. sq. *Harl.*]

[*COLVTHVS.* De hoc praeter ea, quae supra in vol. I. p. 557. scripta sunt, v. Lennepium, Hamberger. et Saxium, a me in Introd. in hist. L. Gr. I. part. I. vbi plura notaui de *Coluthо* p. 408. sqq. citatos, atque cl. *Ge. Nic. Brehmii* bibliograph. Handbuch etc. part. II. Lips. 1800. 8. p. 301. sqq. De edd. *Aldinae, Basil. Lectii* et *Mich. Neandri,* it. de versione lat. *Iod. Valaraei* it. de *Io. Brodaei* et *Claudii Dausquii* notis atque castigationibus conf. ad Cointum Smyrnaeum paullo ante obseruata. Quare h. l. pergamus, primum codd. MSSt. qui quidem omnes fere ex vno fonte, forsan ex codice, quem Bessario

sario in Apulia reperit, deriuati esse, aut ad familiam illius pertinere videntur, enumerare. *Fabricius* memorauit suum cod. Coluthi et Tryphiodori, scriptum ante annos circiter trecentos, qui olim fuit Eliae Futichii. Collationem illius diligentem, a Reimaro factam, *Lennep* habuerat auxilio Ruhnkenii. — *Vossianum* in bibl. Leidensi acad. cod. inter optimos censet idem *Lennep*. illiusque collationem acceperat a Valkenario; beneficio autem Doruillii varias codd. *Florentini* oo), duorum *Paris*. pp) regg. et *Mediolanensis Ambros*. de quibus omnibus Lennep. in praef. sua ad Coluthum curatius disserit. Idem ibidem quasdam recenset editt. — *Coluthi* Lycopolitae Thebani — de raptu Helenae: ac iudicio Paridis. Poema: nunc primum ab *Helio Eobano Hesso* latino carmine redditum. Epithalamion Helenes ex *Theocrito*. *Moschi* amor fugitiuus. Eodem interprete. Erphurdiae, excud. Melchior Saxus. 1533. 4. v. *Freytag* Nachr. von selten. Büchern p. 198. et *Panzer*. A. T. VI. p. 504. — recus. inter alia Eob. Hessi poemata, Francof. 1564. 8. p. 715. — *Coluthi* — raptus Helenae per *Renat. Perdrierium* ad verbum translatus, cum breu. *Bernardi Bertrandi* annotatt. et *Tryphiodori* — de Ilii expugnatione libell. ab eodem *Perdrierio* versus. Basil. ex off. Io. Oporini. 1555. 8. (*Maitt*. A. T. III. p. 668.) — *Coluthus* legitur ad calcem nonnullarum Homeri editionum, vt in gr. lat. ap. Paul. Steph. 1604. 12. — in graeca et graeco-latina, quam curauit *Aemilius Portus*, Genen. 1609. 12. v. supra, vol. I. p. 418. — *Col*. Helenae raptus et *Tryphiodori* Ilii excidium. graece, cum versione latina et expositione *M. Neandri*. Avenione. Io. Crispin. 1574. 16. (v. *Hamberger*. III. p. 305. sq.) — idem poemation, gr. Paris. e typogr. Stephani Preuosteau, her. G. Morelii. 1586. 4. (*Maittaire* A. T. tom. V. p. 304.) — *Franc. Sfondrati*, Cardinalis, de raptu Helenae, libri III. Venetiis 1559. et in *Leodegarii a Quercu* farragine et in *Gruteri* deliciis poetarum Italorum. — Cum versione prosaria *Stephani Vbelii*, Gymnasiarchae Doccomiani, Coluthus prodiit Franequerae 1600. 8. — De raptu Helenae liber, graece, ab *Helio Eobano*, Hesso, latino carmine redditus: Accessit *Musaei* opusculum de Herone et Leandro, graece, ab *And. Papio*, latino carmine expressum. (edente *Henr. Rumpio*.) Hamburgi, P. Lang. 1617. 8. — Hunc poetam emendatiorem cum scholiis graecis, variis lect. obseruationibus philologicis, glossario Coluthiano et dissertatione de CLXI. troiani belli scriptoribus editurus erat D. *Valentin. Ernest. Loescherus* qq), sed postea propter muneris forsan rationem aliosque labores fidem non exsoluit. Qui tamen, vt ipse adfirmat in Stromat. p. 468. partem eorum, quae natus XVII. annos adolescens conscripsit, publicavit in libro, inscripto: *Valent. Ern. Loescheri* S. Theol. D. Senat. eccles. et Superint. Dresdens. *Stromateus*, sine diss. sacri et literarii argumenti, ineditae partim hactenus, partim editae olim, sed reuisae nunc et locupletatae etc. Wittembergae ap. Saxon. 1734. 4. sect. XIII. et XIV. Lectionum Coluthianarum lib. singular. p. 313 — 468. In prioribus sect. XIII.

oo) Qui continet *Coluthum* et *Tryphiodorum*, v. *Bandin*. cat. codd. gr. Laur. II. p. 98. Est vero cod. XXVII. plut. 51. In eadem bibl. in cod. XXIX. plut. 31. esse Aldin. ed. membranis impressam, iam ad Cointum Smyrn. adnotauimus.

pp) Codd. MMDC. et MMDCCLXIV. in priore, quo iure nescio, nr. 4. citatur in catal. codd. Par. II. p. 526. nr. 3. *Coluthi* de raptu Helenae poema, et nr. 4. *eiusdem poema de Troiae excidio*.

qq) Conf. noua litteraria Hamburg. a. 1704. p. 265.

tur; sed nos eruditissimi Rhodomanni emendationem merito sequemur, qui eum diuinum poetam totum in se redegerat, adeo, vt similia eidem rara felicitate scribere posset. Quo quidem viro graecum poetam neminem vmquam meliorem habuisse Germaniam nostram existimo, cuius poematis plerisque talibus si nomen abesset, nos antiquum auctorem, et non de bucconibus aliquem adscripturum fuisse, rectissime iudicauit Ios. Scaliger. Quintum vt historici magis, quam poetae functum officio reprehendi ab *Vdeno Nisiello* in parte IV. progymnasmatum, italice editor. notauit *Laurentius Crassus*, in opere de poetis graecis, eadem lingua vulgato, p. 438. At *Bailletus*, Gallus, fallitur, qui iudic. de poetis, tom. II. p. 524. adfirmat, Quinto praeter XIV. libros paralipomenon Homeri, binos tribui seorsim scriptos de Ilii excidio. Nam duodecimus et decimus tertius ex illis XIV. sunt, quos Michael Neander seorsim in aureo opere edidit sub titulo Ἰλίου ἁλώσεως βιβλία δύο." Hactenus Fabr. adde *Tychsen* l. c. p. 40. fin.

Post longum temporis interuallum nouam curauit editionem, superioribus quidem praestantiorem, et ab typorum elegantia et ad vsum commoditate laudabilem, neque tamen criticis probatam, *Ioan. Cornelius de Paw;* nimis autem seuerus et iniquus fuit cum in auctorem carminis, quem valde culpat, tum in bonum Rhodomannum. Inscriptio autem haec est:

Quinti Calabri praetermissorum ab Homero, libri XIV. graece, cum versione latina et integris emendatt. Laur. Rhodomanni, et adnotamentis selectis Claudii Dausqueii, curante Io. Cornelio de Pauw, qui suas etiam emendationes addidit. Lugd. Bat. ap. Io. van Abcoude. 1735. mai. 8. Namque quam festinanter tractarit auctorem, qua mira licentia versatus sit in metris, et quae alia commiserit peccata, aut quae omiserit, (neglexit enim Canteri obseruatt. notasque Scaligeri ac Falkenburg. mstas, quas tamen in manibus habuit, nec consuluit codd., Aldinam vero edit. consuluit,) ostenderunt censor in Actis erud. Lips. a. 1736. p. 112. sqq. cum primis *Doruillius,* qui pari acerbitate, sed acriore iudicio et curatiore litterarum graec. scientia perstrinxit temerarias illius emendationes in libro, cui titulum fecit, *Vannus critica in inanes I. Corn. Pauonis paleas etc.* Amstel. 1737. mai. 8. p. 346. sqq. in primis p. 577 — 595. Idem animaduerss. ad Charitona de multis Q. Calabri locis suam dixit sententiam. — Add. *Tychsen* l. c. p. 43. sq. Postea *Pierson* in Verisimilibus etc. aliquot Quinti locis manum medicam adhibere studuit. In linguam *italicam* Quinti carmen ab *Ant. Mar. Saluinio,* Patau. ap. Cominum, esse translatum, prodit *Paiton.* l. c. pag. 197. sq. *Harl.*]

[*COLVTHVS.* De hoc praeter ea, quae supra in vol. I. p. 557. scripta sunt, v. Lennepium, Hamberger. et Saxium, a me in Introd. in hist. L. Gr. I. part. I. vbi plura notaui de *Colutho* p. 408. sqq. citatos, atque cl. *Ge. Nic. Brehmii* bibliograph. Handbuch etc. part. II. Lips. 1800. 8. p. 301. sqq. De edd. *Aldinae, Basil. Lectii* et *Mich. Neandri,* it. de versione lat. *Iod. Valaraei* it. de *Io. Brodaei* et *Claudii Dausquii* notis atque castigationibus conf. ad Cointum Smyrnaeum paullo ante obseruata. Quare h. l. pergamus, primum codd. MSSt. qui quidem omnes fere ex vno fonte, forsan ex codice, quem Bessario

ſerio in Apulia reperit, deriuati eſſe, aut ad familiam illius pertinere videntur, enumerare. *Fabricius* memorauit ſuum cod. Coluthi et Tryphiodori, ſcriptum ante annos circiter trecentos, qui olim fuit Eliae Futichii. Collationem illius diligentem, a Reimaro factam, *Lennep* habuerat auxilio Ruhnkenii. — *Voſſianum* in bibl. Leidenſi acad. cod. inter optimos cenſet idem *Lennep.* illiusque collationem acceperat a Valkenario; beneficio autem Doruillii varias codd. *Florentini* oo), duorum *Pariſ.* pp) regg. et *Mediolanenſis Ambroſ.* de quibus omnibus Lennep. in praef. ſua ad Coluthum curatius differit. Idem ibidem quasdam recenſet editt. — *Coluthi* Lycopolitae Thebani — de raptu Helenae: ac iudicio Paridis. Poema: nunc primum ab *Helio Eobano Heſſo* latino carmine redditum. Epithalamion Helenes ex *Theocrito.* *Moſchi* amor fugitiuus. Eodem interprete. Erphurdiae, excud. Melchior Saxus. 1533. 4. v. *Freytag* Nachr. von ſelten. Büchern p. 198. et *Panzer.* A. T. VI. p. 504. — recuſ. inter alia Eob. Heſſi poemata, Francof. 1564. 8. p. 715. — *Coluthi* — raptus Helenae per *Renat. Perdrierium* ad verbum translatus, cum breu. *Bernardi Bertrandi* annotatt. et *Tryphiodori* — de Ilii expugnatione libell. ab eodem *Perdrierio* verſus. Baſil. ex off. Io. Oporini. 1555. 8. (*Maitt.* A. T. III. p. 668.) — *Coluthus* legitur ad calcem nonnullarum Homeri editionum, vt in gr. lat. ap. Paul. Steph. 1604. 12. — in graeca et graeco-latina, quam curauit *Aemilius Portus*, Genev. 1609. 12. v. ſupra, vol. I. p. 418. — *Col.* Helenae raptus et *Tryphiodori* Ilii excidium. graece, cum verſione latina et expoſitione *M. Neandri.* Avenione. Io. Criſpin. 1574. 16. (v. *Hamberger.* III. p. 305. ſq.) — idem poemation, gr. Pariſ. e typogr. Stephani Preuoſteau, her. G. Morelii. 1586. 4. (*Maittaire* A. T. tom. V. p. 304.) — *Franc. Sfondrati*, Cardinalis, de raptu Helenae, libri III. Venetiis 1559. et in *Leodegarii a Quercu* farragine et in *Gruteri* deliciis poetarum Italorum. — Cum verſione proſaria *Stephani Vbelii*, Gymnaſiarchae Doccomiani, Coluthus prodiit Franequerae 1600. 8. — De raptu Helenae liber, graece, ab *Helio Eobano*, Heſſo, latino carmine redditus: Acceſſit *Muſaei* opuſculum de Herone et Leandro, graece, ab *Aud. Papio*, latino carmine expreſſum. (edente *Henr. Rumpio.*) Hamburgi, P. Lang. 1617. 8. — Hunc poetam emendatiorem cum ſcholiis graecis, variis lect. obſeruationibus philologicis; gloſſario Coluthiano et diſſertatione de CLXI. troiani belli ſcriptoribus editurus erat D. *Valentin. Erneſt. Loeſcherus* qq), ſed poſtea propter muneris forſan rationem aliosque labores fidem non exſoluit. Qui tamen, vt ipſe adfirmat in Stromat. p. 468. partem eorum, quae natus XVII. annos adoleſcens conſcripſit, publicavit in libro, inſcripto: *Valent. Ern. Loeſcheri* S. Theol. D. Senat. eccleſ. et Superint. Dresdens. *Stromateus*, ſiue diſſ. ſacri et literarii argumenti, ineditae partim hactenus, partim editae olim, ſed reuiſae nunc et locupletatae etc. Wittembergae ap. Saxon. 1734. 4. ſect. XIII. et XIV. Lectionum Coluthianarum lib. ſingular. p. 313 — 468. In prioribus ſect. XIII.

oo) Qui continet *Coluthum* et *Tryphiodorum*, v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. II. p. 98. Eſt vero cod. XXVII. plut. 51. In eadem bibl. in cod. XXIX. plut. 31. eſſe Aldin. ed. membranis impreſſam, iam ad Cointum Smyrn. adnotauimus.

pp) Codd. MMDC. et MMDCCLXIV. in priore, quo iure neſcio, nr. 4. citatur in catal. codd. Par. II. p. 526. nr. 5. *Coluthi* de raptu Helenae poema, et nr. 4. *eiusdem poema de Troiae excidio.*

qq) Conf. noua litteraria Hamburg. a. 1704. p. 265.

XIII. capp. agit docte, sed nimis copiose de Colutho, eius nomine, patria, aetate, stilo, imitatione, de fatis carminis Coluthiani, de editionibus versionibusque illius et de commentariis in Coluthum etc. In sect. XIV. p. 344. sqq. sequuntur luxuriantes, quae spirant quidem magnam eruditionem atque diligentiam, sed iuuenile quoque ingenium, quod sibi temperare non potest, adnotationes in Coluth. libr. I — II. vers. 25. philologicae, grammaticae atque per occasionem aliorum auctorum loca emendantur illustranturue. — Tandem, post longum temporis interuallum Coluthus noua veste indutus et multis dotibus ornatus prodiit in lucem cura *Lennepii*, adhuc litterarum caussa in academia Franequerana versati, cuius editio hucusque optima et plenissima habetur:

Κολούθου — *Coluthi raptus Helenae.* Recensuit ad fidem codd. MSS. ac variantes lectiones ac notas adiecit *Io. Dan. a Lennep.* Acced. eiusd. animaduersionum libri tres, tum in *Coluthum*, tum in nonnullos alios auctores. Leoward. ex off. Guil. Coulon. 1747. 8. gr. cum latina Lennep. versione. Quod in codd. scribitur Κολλούθος, s. Κόλλυθος, dubitare videtur Lennep. in praef. p. XIX. sq. an recte Coluthus ille Thebanus auctor poematii statuatur, et non meliore iure *Colluthus* quidam (sed homo ignotus) nomine eius auctor haberi queat: quod vix putem, si quidem tituli, qui in fronte carminis leguntur, a recentiore quadam manu, facile in nomine auctoris errante, procul dubio sunt adscripti. Longa doctaque censura, futuro Coluthi editori haud negligenda, est in nouis actis erudit. Lips. 1748. m. Iul. p. 398. sqq.

Ἑλένης ἁρπαγὴ Κολούθου Θηβαίου Λυκοπολίτου ἐποποιοῦ. *Il Rapimento d'Elena del Poeta Coluto Tebano di Licopoli.* Tradotto in versi Italiani dal Dott. *Angelo Teodoro Villa* Accademico Tranformato. in fine: in Milano, 1749. 12. v. *Paitoni* bibl. degli aut. volgar. I. p. 272. Illam edit. non vidi; sed melior, saltem auctiorque est altera, quam habeo:

Ἑλένης — *Il Rapimento d'Elena* — dall' Ab. *Ang. Teod. Villa* — Aggiuntevi le varianti Lezioni ed alcune Note all' originale, tratte da un MS. dell' Ambrosiana. Nuoua Edizione, accresciuta di varie osservazioni e dell' italiana versione delle Orazioni di *Gorgia* e d'*Isocrate* intorno ad Elena. Il tutto col Testo *greco* di rincontro. In Milano 1752. [rr]) 8. Acc. e cod. Mediol. (de quo agit p. LXII. obss.) vita Coluthi gr. cum versione italica, et variae lectt. aliae. Pag. XII. sqq. rem habet cum suis censoribus in Nouellista Florentino a. 1750. et in eph. litt. Ratisbon. a. 1750. part. X. Edit. autem Lennep. ignorauit. Obseruatt. sunt maximam partem grammaticae, antiquariae ac mythologicae, et suam versionem frequenter comparat cum ea, quam *Corrad. dall' Aglio* confecit ediditque in seq. libro: *Elena Rapita di Coluto* poeta Thebano tradotta nouellamente dal Greco in versi Italiani dal Sig. Ab. *Gianfranc. Corrad. d'Aglio* con vna prefazione critica contro le traduzioni di Omero, Sofocle ed Anacreonte fatte dal Salvini, Marchetti, Corsini, Regier, Lazarini,

rr) Haec anni nota MDCCLII. clare significata est in meo exemplari. In *Paitoni* autem bibl. l. c. et in *Pinelli* cat. tomo IV. scribitur: a. 1753.

Lazarini, ed altri. etc. parte prima. Satyrae et epigrammatia, parte seconda. In Venezia. 1741. 4. v. *Paitoni* l. c.

Coluthus graece ex recensione Lennepii, ed. *Phil. Scio de S. Miguel*, cum vers. latina ad verbum tum metrica propria et hispanica *P. Ignat. Garcia de Antonio.* Matrid. 1770. 4. — Ego vero edidi *Coluthi* carmen, graece ex Lennepii recens. cum animaduerss. vna cum Aristophanis Pluto, Noribergae 1776. 8. et super *Coluthi* carm. de raptu Helenae quatuor prolusiones academ. scripsi Erlangae 1775 — 1777. fol.

Conuersum quoque est carmen in linguam *anglicam a Chstph. Marlowe*, 1587. — cum notis ab *Edu. Sherburne* (cum aliis poematibus,) Lond. 1651. 8. et adnexa est haec versio eiusdem anglicae Tragoediarum Senecae interpretationi, ib. 1702. 8. v. Act. erud. Lips. a. 1702. p. 523. sq. — a *Franc. Fawkes* cum notis, vna cum Apollonio Rhodio, anglice verso. Londin. 1780. 8. — a *W. Beloe*, ibid. 1786. 4. rec. in eiusd. *Beloe* poematib. et versionibus. ibid. 1788. 8. v. *Brüggemann* View etc. p. 236. et 440. sq. — *Germanicam* suam versionem Fabricio ostendit L. *Christian. Henr. Postellus:* quae quidem num typis expressa sit, nescio, et fere dubito. — Versum vero est carmen *germanice* a *Bodmero*, Tiguri 1753. 4. (v. Beck in: Einige Schriften der Altdorf. deutschen Gesellschaft, p. 127. sq.) rec. in eiusdem *Kalliope*, ibid. 1767. Bodmer in praef. nimius est Coluthi laudator. — a *Grillo*, Halberstadt. 1771. 12. a. *Car. Aug. Kütnero*, primum cum versis ab eodem Theocriti, Bionis et Moschi idylliis, Mitau. 1772. 8. dein in eiusd. collectione: Veberfetzungen einiger Dichter etc. Altenburg. 1784. 8. — *germanico* carmine non tam vertit, quam liberiore imitatione expressit *Alxinger* in Wielandi deutsch. Merk. m. Iul. Winar. 1785. 8. p. 1. sqq. — Varia Coluthi loca emendarunt explicueruntue *Dorville* ad Chariton. *Warton* ad Theocr. XI. 27. *Meddenbach Wakker* in amoenitatt. litterariis cap. IX. p. 53. sqq. — *Reiske* ac *Bernard* in epistolis mutuis, ad vitam Reiskii, ab huius vxore conscriptam, *Pierson* in Verisimilibus p. 257. *Harl.*]

[Coluthum, etiam Quintum Smyrnaeum, quae editiones et qui codices mssti habeant comitem *TRYPHIODORVM*, et paullo ante ad istos poetas et supra in vol. I. p. 558. §. VIII. iam expositum est. Add. a me adnotata in Introd. in hist. L. Gr. I. part. II. p. 410. sq. Fabr. in vol. I. loco cit. ea, quae sequuntur, adiecerat. „Graece separatim editum est a. 1617. 8. curante *H. Rumpio* in vsum Gymnasii Hamburgensis. Nonnulla eius loca emendat et illustrat *Paullus Leopardus*, vir harum litterarum adprime peritus, XIX. et XX. libro emendationum. Praestantissima editio est, quae cum versione duplici (prosa et eleganti carmine,) ac notis *Nicodemi Frischlini* et castigatt. *Laur. Rhodomanni* lucem vidit, Francof. 1588. 4. Vertit etiam *Guil. Xylander* carmine, ad calcem Diodori Siculi, Basil. 1578. fol. post priorem versionem, quam similiter carmine elaborauerat vix sedecim annos natus, et, inscio ipso, Oporinus ediderat. *Claudii Dausqueii* notis in Quintum et Coluthum animaduerss. eiusdem in *Tryphiodorum* exstant adiectae, vt paullo ante monere me memini. Scripta *Tryphiodori* deperdita sunt: Μαραθωνιακὰ et τὰ κατὰ Ἱπποδάμειαν, tum παράφρασις τῶν Ὁμήρου παραβολῶν et Odyssea λειπογράμματος de

 Vlyssis

Vlyſſis laboribus et fabulis eum ſpectantibus, de qua ſupra [lib. II. cap. 5. nr. CXVIII. vol. I. p. 526.] dixi." Hactenus *Fabric.* Add. *Tryphiod.* Ilii expugnatio, graece, a *Federico Iamotio* verſibus latinis reddita, et annotatt. quibusdam illuſtrata. Lutet. ap. Mich. Vaſcoſan. 1557. 8. v. *Menken* cat. I. pag. 163. et *Maittaire* A. T. tom. III. p. 700. vbi is dubitat, num haec editio fuerit prior, quia priuilegium Vaſcoſanus impetraſſet VII. id. Febr. a. 1553. — Meliores ſunt edd.

Τρυφιοδώρυ — *Tryphiodori* Ilii excidium, cum metrica *Nicod. Friſchlini* verſione et ſelectis virorum doct. notis. Lacunas aliquot ex cod. Mſto ss) expleuit, et ſuas adnotatt. adiecit *Iac. Merrick*, A. B. e coll. Trin. Oxon. Oxonii, e theatro Sheldon. 1741. mai. 8. conf. noua acta erudit. a. 1744. p. 389. ſqq. vbi ſimul *Merrickii* verſio eiusdem carminis *anglica, the Deſtruction of Troy* etc. cum notis, Oxon. e theatro Sheldon. 1739. mai. 8. recenſetur.

Τρυφιοδώρυ Ἰλίυ ἅλωσις de pluribus mendis purgata et notis illuſtrata a *Thoma Northmore*, A. B. Lond. Cantabr. et Oxon. 1791. mai. 8. quae editio optima dicitur a *Brüggemanno* in View etc. p. 441. et laudatur in Gotting. ephem. litter. a. 1794. nr. 77. p. 776. — Contra haud magni aeſtimatur ed. *Bandin.* qui *Tryphiodorum* graece cum interpretat. latina et *Saluinii* italica atque codd. Mediceorum varietate et ſelectis adnotationibus repetiit Florent. 1765. 8. Notae ſunt Neandri, non Bandinii. v. *Klotzii* acta litter. vol. IV. part. IV. p. 455. ſqq. Atque e cod. *Matrit.* regio LXI. poteſt carmen locupletari atque emendari. Namque, docente *Iriarto* in cat. codd. gr. Matrit. p. 214. ſq. in illo conſtat carmen verſſ. 683. atque in eo deficiunt octo verſus, contra quatuordecim exſtant, qui in excuſis deſiderantur; varias vero lectiones Iriarte offendit prope innumerabiles, ad nouam eius editionem adornandam vſui maximo futuras. Denique Conſtantinus Laſcaris, qui id, vt ipſe in fine teſtatus eſt, deſcripſit Mediolani 1465. paſſim ad marginem adſcripſit notas atque emendationes. — Tryphiodorus, Coluthus etc. ſi res narrant, quorum Homerus non meminit, ideo notatu digni ſunt, quod e fontibus, hodie ſiccatis, forſan hauſerint, in reliquis parum habere auctoritatis videntur *Woodio* in: Verſuch veber das Original Genie des Homers, p. 216. ſq. vers. *german.* *Harl.*

ss) Olim Fabriciano, a Reimaro communicato.

CAPVT

CAPVT olim II. *)

De scriptoribus quarti saeculi [Christianis], S. Athanasio et Ephraimo Syro.

I. *Vitae S. Athanasii scriptores.* II. *Plures eo nomine.* III. *Codd. mssti atque editiones.* IV. *Scripta Athanasii in tomo primo editionis Montfauconi, cum variis obseruationibus.* V. *Scripta in tomo secundo siue primi parte secunda.* VI. *In tomo tertio, quo dubia et supposita continentur.* VII. *Supplementum scriptorum Athanasii in noua collectione SS. patrum a Montfaucono editum: noua supplementa et editio recentissima.* VIII. *Scripta Athanasii deperdita.* IX. *De S. Ephraemo eiusque scriptis syriacis.* X. *De iis, quae graece exstant; et de codd.* XI. *De iis, quae latine hactenus prodierunt.* XII. *Alii Ephraemi.*

(*Cum supplementis G. C. Harles.*)

I.

S. ATHANASIVS, Alexandrinus, post Alexandrum a. C. 326. 17. April. defunctum episcopus, et Arianae haereseos inter grauissimas persequutiones constans et strenuus oppugnator, obiit a. C. 373. 2. Maii a), vt praeter alios notauit *Quesnellus* ad Leonem M. p. 503. Vitam eius fuse ac diligenter scripsere, gallico quidem idiomate, *Godfridus Hermantius*, (Tillemon-

*) Hunc ordinem secundum tenere debuerat; sed, vti in praefat. ad vol. VII. iam monui, per errorem id caput loco suo remotum est et excidit. Quare praeter temporis ordinem id serius reuocare cogor. *Harl.*

a) Contra alii Athanasium vita decessisse contendunt a. C. 371. alii, vt *Pagius* crit. in annal. Baron. *Norisius* in censura contra Io. Garnerium p. 45. *Tillemontius*, inprimis *Montfaucon* in vita Athanasii, *Hamberger* in: Zuverl. Nachr. II. p. 779. *Saxius* in Onomast. I. pag. 395. Gibbon. etc. a. Ch. 373. alii a. Ch. 375. Baronius vero mortis tempus et diem adserit anno Ch. 372. III. Maii eiusque rationes vberius explanare atque stabilire studuit *Inst. Fontaninus* in peculiari de anno emortuali S. Athanasii, patriarchae Alexandrini, dissertatione, subiuncta ipsius historiae literariae Aquileiensi, (Romae 1742. 4.) p. 441 — 456. vbi aliorum quoque, tam veterum quam recentiorum hominum, in his Montfauconii sententias ac rationes recensuit atque examinauit copiosius, quae diss. recusa est in quarto vol. nouiss. Athan. editionis Patauinae. Adde *Walch*, H. E. p. 1309. sq. cui Pagii, Montfauconii et aliorum sententia prae reliquis pondus quoddam habere videtur. — Dein historiolam, Athanasium adhuc puerum episcopi personam gessisse, et ludendo imitatum esse caerimonias ecclesiae, praecipue sacra ritusque lauacri peragendo alios pueros christianae disciplinae initiasse, auctore *Rufino*, libro X. hist. eccl. cap. 14. quem *Socrates* scholast. H. E. libr. XV. p. 44. sq. Vales. *Sozomen.* H. E. II. cap. 17. p. 466. sq. aliique sunt sequuti, alii veram esse; alii vero iure maiore fabulosam statuerunt. Conf. Acta Sanctor. m. Febr. vol. III. 1684. *Io. Andr. Schmidii* disp. *Puer Athanasius baptizans.* Helmstad. 1701. rec. 1726. 4. *Montfaucon* epist. an vera narratio Rufini de baptizatis pueris ab Athanasio puero etc. Paris. 1710. et rec. in bibl. Bremens. class. IV. p. 221. sqq. add. *Du Pin* nouam bibl. auctor. ecclesiast. tom. I. pag. 60. et 90. not. *d* et *Papebroch.* in vita Athanasii, in Actis sanctorum m. Maii Antwerp. 1680. tom. I. p. 186 — 258. qui historiolam de sacris illis lauacris propugnare adlaborauit. Postea, vt Arianorum malleus (interdum iusto acrior,) habebatur; ita quoque ab illis saepe ita con-

lemontii memoriis tum adhuc ineditis vsus,) libris XII. Parif. 1671. 4. duobus vol. et *Tillemontius* tomo memoriarum ecclesiasticarum octauo, ibid. 1702. 4. demum vulgato: latine vero *Papebrochius* in Actis sanctor. ad 2. Maii tom. I. p. 186. sqq. ad 258. et in Addendis, tum tom. VII. p. 546. sqq. qui p. 548. etiam vitae Athanasii, ab *Adelperto*, priore S. Vdalrici Augustano, scriptae, meminit. *Benedictini* in limine voluminis primi luculentae suae operum Athanasii editionis, in quo habentur etiam graece et latine Nazianzeni oratio XXI. [b]) in Athanasium, tum vita eiusdem incerto scriptore, quae incipit ἄλλοι μὲν ἄλλα τῶν μακαρίων ἀνδρῶν ὑπομνήματα, et latine exstat apud *Surium*, 2. Mai. itemque alia ex *Photii* cod. CCLVIII. et tertia ex *Metaphraste*, quae incipit: πολλοὶ μὲν τῶν ἁγίων. Denique quarta, latine ex arabico versa, interprete Eusebio Renaudoto, elogiaque Athanasii, a Petro Felckmanno collecta ex antiquis scriptoribus. Omitto vitam Athanasii, scriptam a *Io. Tortelio Aretino*, praemissamque opusculis Athanasii latine editis, Parif. 1520. et in tomo tertio *Lipomanni*, de vitis sanctorum recusam [c]): et *Antonii Probi* orationem Athanasianam Lipf. 1584. 4. Et quae accuratiore studio de Athanasio tradidere *Caueus* in vitis patrum, anglice editis, tom. II. et

contusus est, vt accusatus atque infamatus ab istis quinquies ab imperatoribus in exsilium mitteretur; sed, sedatis turbis, iterum iterumque reuocaretur. Tandem, iusta caussa victrice, et composita tempestate vltimam vitae suae partem in munere suo Alexandrino obeundo transegit pacatam et tranquillam. Sed acerba illius fata pluribus persequuti sunt praeter Du Pin, et *I. Matthi. Schroeckh.* in histor. eccles. christiana tom. V. p. 401. sqq. praecipue tom. VI. in hist. Arianismi p. 52. sqq. et tom. XII. p. 101 sq. ceterosque historiae eccles. scriptores tam veteres quam recent. M. *Mart. Lubathus* in disp. de exsiliis Athanasii, Witteb. 1691. 4. M. *Christoph. Reuchlini.* in disp. Arianismi antiqui et noui breues lineae, praeside *Io. Ad. Osiandro* habita, Tubingae 1688. 4. §. V. IX. X. XII. — *Fontanin.* in hist. litt. Aquil. laudata p. 108. sqq. 155. sq. (vbi quoque dicitur Athanasius vniuersam Italiam docuisse disciplinam monasticam et vitam S. *Antonii*, auctoribus monachis Italis, ad vitam monasticam in occidente commendandam, a. C. 365. graece scripsisse; quam Euagrius presbyter, a. C. 370. fecit — latinam,) ibid. p. 262. — *Io. Sartorius* in diss. de Athanasio in persequutione fugiente, 1697. *Harl.*

b) Hanc orat. in linguam latinam transtulit *Georg. Trapezuntius*, suasore Nicolao V. pontifice rom. eaque exstat in cod. Vat. MMMMCCIL. teste *Zeno* in diss. Vossian. tom. II. p. 9. add. *Saxii* praef. ad histor. litter. typograph. Mediolan. p. 10. *Harl.*

c) *G. I. Vossius* de histor. latin. lib. III. cap. 7. scripserat, Io. Tortellium Eugenii postulato, ex variis consarcinasse Athanasii vitam, eamque etiam esse in *Wicelii Hagiologia.* Enimuero errasse illum, animaduertit *Zenus* in diss. Vossiane tom. I. p. 148. sq. et illam vitam, scribit a Georg. Wicelio in Hagiolog. Moguntiae 1541. fol. p. 134. esse editam. At Fabricium non minus, quam Zenum a vero discessisse, ostendit *Goetzius* in Memorabilib. bibl. Dresden. I. p. 359. vbi cod. membran. aliquot scriptorum Athanasii latine versorum, praemissa *vita S. Athanasii Alexandrini episcopi e graeco in latinum traducta a Io. Archipresbytero Aretino*, recenset. Fabricium igitur, quando ait, a Io. Aretino Tortellio *scriptam* esse vitam Athanasii, ex initio tituli codicis sui memorato refutat, tum ipse Tortellius in epistola ad Eugenium, episcopum, nuncupatoria, „viri, ait, admirabilis Athanasii vitam *e Graecorum codicibus* in nostrum sermonem conscripsi." Vossii autem, quem Fabricius est sequutus, et Zeni narrationem, illam vitam a Wicelio in Hagiologio publicatam esse, ea de caussa reiicit, quia Wicelius tantummodo initium et finem quatuor foliis euulgarit, in codice vero Dresdensi integra vita XXIV. folia compleat. Dein obseruat, vitam Athanasii, in illo codice descriptam, omnino esse diuersam ab ea, quam Lipomanus edidit. Denique suspicatur, integram non nisi in ed. Opp. Athanasii, Parif. 1520. fol. prodiisse in lucem. *Harl.*

et in hist. literaria, tum *Ant. Pagius* in critica Baroniana, et *Sam. Basnagius* in annalibus, tom. II. p. 731. sqq. et tom. III. *Conradus* quoque *Samuel Schurzfleischius*, Witebergae a. 1690. singulari diss. cui generalis titulus: *ex historia ecclesiastica*, est praefixus [d]), Athanasii caussam egit, obiectasque ei criminationes quasdam diluit. *Bernardus* vero *Montfauconus* tomo secundo collectionis nouae patrum Paris. 1706. fol. animaduersiones XXII. eruditas in vitam et scripta Athanasii praemisit, in quibus plerumque dissidet a Tillemontio, cuius octauus memoriarum tomus demum post Athanasium, a Benedictinis in lucem editum, prodiit. *Fabric.* Multo plures vel vitam Athanasii exposuerunt, vel de eius scriptis, ingenio, dicendi genere, virtutibus et erroribus iudicarunt, interdum in vtramque disputarunt partem. Vita gr. scripta, etiam in edd. gr. et lat. edita exstat in cod. Barocc. CCXL. in *Vindob.* XXXI. n. 20. v. *Lambec.* comm. VIII. pag. 718. in cod. *Florent. Med.* XVII. pl. IX. v. Bandin. cat. I. p. 417. et p. 498. de cod. II. plut. XI. Vt autem veteres, *Hieronymum* in catal. scriptor. eccles. cap. LXXXVII. *Theodoret.* H. E. lib. I. cap. 14. *Sozomen.* lib. II. c. 17. *Philostorgium* in H. E. pluribus locis, eosque, quos iam laudaui, omittam, e multis paucos nominabo recentiores. The History of de Life and Actions of St. Athanasius, Lond. 1684. 8. — *Athan.* vita in: History of the Works of the Learned, for Iuly. 1699. pag. 377. sqq. — *Io. Moller.* in Homonymoscopia etc. (Hamburgi 1697. 8.) p. 419. sqq. vbi multi citantur VV. DD. et p. 422. sqq. de symbolo fidei Athanasiano copiose agitur. — *Iac. Basnage* in: histoire de l'Eglise p. 86. sqq. et 1098. *Oudin.* in comment. de scriptor. eccles. tom. I. p. 325. sqq. *Stolle* in: Nachricht. von den Kirchenvätern. p. 230. sqq. — *I. Fabric.* in historia bibl. Fabricianae part. I. p. 93 — 99. — *R. Ceillier* hist. gen. des aut. ecclef. tom. V. p. 150 — Vita *S. Athanasii*, a theologis Viennensibus concinnata. Viennae 1707. 8. — *Andr. Kalleri* diss. de Athanasio. Vitemb. 1674. 4. — [*Io. Dom. Mansi* de epochis conciliorum Sardicensis et Sirmiensium, qua occasione rerum Athanasii chronologia restituitur. Lucae 1746. 8.] *Nathan. Lardner* in: Gredibility of the Gospel history. part. II. vol. VIII. Lond. 1750. 8. cap. LXXV. p. 220. sqq. — *Gibbon* in: history of the Decline and Fall of the Roman Empire, cap. XXI. copiose persequitur historiam Arii et Arianismi, atque Athanasii, (quem laudat et defendit,) eiusque fatorum, modo tristium, modo laetorum; et motuum ecclesiasticorum non minus quam ciuilium, secundum germanicam Schreiteri versionem, vol. V. inprimis de Athanasio p. 129 — 181. p. 420. sqq. tum vol. VI. p. 163. *Semler* in historia dogmatum christian. praemissa Baumgarten. theol. polem. tom. III. §. 84 — 88. p. 67. de Athanasii narrat. de synodis arianis et formulis fidei ac de Athanasii scriptis et doctrina. Insuper laudaui in Introd. in hist. L. Gr. II. 2. p. 229. sqq. (nec paucos citauit *Walch.* in bibl. patrist. p. 42. sq.) Athanasius autem vt in vita, ita etiam post mortem magnas excitauit tragoedias: siquidem qui Arii sectae et erroribus fauebant, vt Philostorgius et Eusebius e veteribus, e recentioribus *Sandius* in nucl. histor. eccl. p. 121. et pluribus locis, *Gottfried Arnold* in: Kirchen- vnd Ketzer-Historie, part. I. lib. IV. cap. 4. §. 11. sqq. *) *Whiston*, de quo haud ita multo post erit sermo, et multi alii; ii, nec

 raro

d) Rec. in eius volum disputationum philologic etc. Lips. 1700. 4. *Harl.*

d) Vindicias Athanasii, Christoph. Sandio et Gothofr. Arnoldo oppositas scripsit *Henr. Benzelius*, huiusque disp. exstat in *Benzelii* syntagmate dissertatt. a *Kappio* collectarum, Francof. et Lips. 1745. 4. tom. II. p. 354. sqq. — Arnoldo etiam opposita est disp. *Henr. Klausingii* de Athanasio vindicato. Lips. 1724. 4.

raro iusto aequoque durius iudicabant de eius fide, animo ingenioque. Atque quam impie et inique cum eo egerint Eusebiani, qui eum caedis, magiae et aliorum scelerum facinorumque atrocium apud imperatores et in synodis incusarunt, ex scriptoribus historiae eccles. constat. Conf. quoque *Mart. Hankium* de Byzantinarum rerum scriptoribus I. cap. 1. de Eusebio, inprimis §§. 154. sqq. p. 70. sqq. Contra, qui puriori doctrinae addicti a partibus orthodoxorum, (quos vocant,) stabant; ii equis viris defenderunt et summis laudibus ornarunt Athanasii constantiam, fidem, ingenii, naturae et orationis dotes ac praestantiam, atque Arianos et Eusebianos mire infamarunt. v. *Thom. Pope Blount* censur. celebr. author. p. 223. sqq. Enimuero extra intraque muros Iliacos peccatum esse, negari non potest. Atqui Eusebio cessit Athanasius ingenio, in primis eruditione. Moderate sobrieque iudicat de eo *Walch* l. c. p. 1314. qui eius et virtutes et vitia aequa lance ponderat; per aequitatem tamen decere statuit, eum excusare, non perstringere. — Inter recentiores Athanasii oppugnatores eminet *Guil. Whiston*, Anglus, qui, Arianismi patronus callidusque defensor, Athanasium, perpetuum et acerrimum arianae haereseos hostem, multorum insimulauit criminum, et hominem nulla fide dignum fuisse ostendere, at irrito labore, conatus est; sed multorum animos stilumque in se acuit. Quaedam de illa controuersia inter *Whistonum* et *Styan Thirlby*, vindicem nominis et honoris Athanasiani, aliosque diu agitata, obseruauit *Walch.* l. c. p. 1315. sq. plura ego adnotaui in Introd. in hist. L. Gr. II. 2. p. 231. sq. ibique iam laudaui vberiores librorum Whistonianorum censuras in *Baumgarten.* Nachricht von einer Hallisch. Bibl. tom. IV. p. 237. sqq. p. 357. sqq. Secundum temporis ordinem illos pluresque libros in Anglia, in vtramque partem compositos, diligenter enumerauit *Brüggemann* in View etc. p. 400. sq. Omnes tamen Whistoni libros, pro Arianis et contra Athanasium scriptos, non minus, quam eos quibus errores Whistoni detecti eiusque argumenta copiosius sunt refutata, curate lateque recenset *Ern. Ludov. Rathlef* in vita Whistoni, in: Geschichte ietztlebender Gelehrten, part. IV. Cellae 1742. 8. p. 349. sqq. Quare metuens, ne longiore illorum commemoratione molestus fiam lectoribus, libri tantum, a me et a Baumgartenio omissi, mentionem faciam: A second Letter to *Wm Berriman, D. D.* In which his Review of his Remarks on the Introduction to the History of the Inquisition and the Characters of St. *Athanasius* and Martyr Laud are farther stated and supported. By *Sam. Chandler.* London. 1733. 8. — Quae de morte Arii narrat Athanasius, eorum fidem ac veritatem corroborat aliorum testimoniis et defendit ab Arnoldi et Whistoni dubitationibus prauaque interpretatione *Io. Frider. Wucherer*, theologus quondam Ienensis, in progr. de Arii, verae diuinitatis hostis morte misera ex antiquitatis ecclesiasticae monumentis clarissime ostensa, Ienae 1730. 4. — *Io. Christi Guil. Augusti*, Prof. Ienens. in: Apologien v. Parallelen theologischen Inhalts. Gerae et Lips. 1800. 8 nr. 3. Arium, Athanasium et Paullum comparat, Athanas. in doctrina de Christi deitate errasse, et Arium, Paulli doctrinam sequutum et recte docuisse opinatur. *Harl.*

II. Plures fuere Athanasii: nam praeter sex martyres hoc nomine, de quibus *Bollandus* tom. I. Act. Sanctor. ad 13. Ianuar. p. 768. et *Athanasium*, Corinthi archiepiscopum, de quo tom. II. Maii p. 54. [v. ad nr. 65.] fuit *Athanasius*, presbyter Alex. Cyrilli Alex.

Alex. sororis filius, cuius libellus ad Leonem, papam, aduersus Dioscorum graece exstat et latine in Actis Synodi Chalced. Act. 3. *Athanasius*, a. 1290. patriarcha CPol. Latinorum hostis, de quo *Allatius* p. 182. seq. de libris ecclesi. Graecorum. *Boiuinus* ad Niceph. Gregoram p. 750. sq. 760. etc. [lib. V. 5. p. 558. sq. tom. VI. ed. vet.] *Athanasius*, Ancyranus, episc. a. 372. denatus, paterque cognominis, de quo S. Basilius epist. 54. [*Athanasius*, in Syria episcopus, auctor historiae imaginis Berytensis. v. infra in recensione Opp. ed. Montfauc. tom. III. n. 68. Illi a Lambecio tribuuntur multa opuscula; vide notam sequentem. — De *Athanasio*, patriarcha *Antiocheno*, claro sub finem saeculi XVII. et initio XVIII. eius fatis, et libro, s. synopsi historiae patriarcharum Antiochenorum a Petro vsque ad a. 1702. vulgari graeco sermone conscripta, valde copiosus est *Kollar*. in supplem. ad Lambec. comment. p. 451 — 459. — *Athanasius*, scriba Catharinae, huius scripsit martyrium, in cod. Barrocc. CLXXX. Oxon. in bibl. Bodlei. V. et Neapolitano LV. Varii *Athanasii* nominantur aut eorum scripta indicantur in *Montfauc*. bibl. Coislin. passim, v. indic. ib. n. V. — *Athanasii*, Cretensis, patriarchae CPolit. epistolae varii argumenti, in cod. reg. Neapolit. 166. et in cod. CCXLIII. selecta capita XXII. *Athan*. monachi. v. supra vol. V. pag. 791.] *Athanasius*, patriarcha Alex. cui Georgius Pachymeres inscribit suos in Areopagitam commentarios. *Athanasius*, praepositus Paulopetrii circa a. C. 818. Vide Theodori Studitae epist. II. 13. *Athanasius*, Theodori Studitae discipulus, de quo in eius vita mentio. Ad eum epistola Theodori 48. lib. I. *Athanasius*, Anazarbensis, Arianus, cuius meminit S. Athanasius de synod. Arian. tom. I. edit. Lips. p. 886. vbi fragmentum ex eius scripto ad Alexandrum, episcopum Alex. *Athanasius*, Hieromonachus, cuius manu descriptum a. C. 1459. octoechum seruat bibliotheca Caesarea. *Lambec*. V. p. 286. f). Omitto *Athanasium*, vivum exustum, sub Valente. Ammian. XXIX. 3. *Athanasium*, Thaumaturgum, de quo Act. Sanctor. tom. I. Iunii p. 326. seq. *Athanasium*, scholasticum, cuius de criminibus aiunt MS. exstare in bibl. Vaticana. *Athanasium*, Byz., rhetorem, a. C. 1640. clarum, de quo [vol. VI. p. 124.] dixi. *Athanasium*, Synadenum, quem memorat *Allatius* de consensu p. 837. aliosque. [v. indicem ad libr. V. vol. VI. p. 755. ed. vet. tum in vol. X. p. 491. et add. indic. v. *Athanas*.

III. *Codices et Editiones S. Athanasii.*

[Primum haud paucos memorabo *codd. msst*. in quibus plura continentur opuscula Athanasii; de aliis in notitia edit. Montfauconii vel a Fabricio iam dictum est, vel commodior erit dicendi locus. — Multa Athan. opuscula comprehendunt codd. *Paris*. bibl. publ. CDLXXIV. et CDLXXV. — Anecdotum περὶ τῶν ἀζύμων publicauit *Iriarte* p. 299. sq. catal. codd. gr. Matrit. e cod. LXXXII. et Athanasio tribuitur; atque Iriarte, „id opusculum, ait, neque inter germana, neque inter dubia spuriaue Athanasii occurrit; neque vel ipsa vox *Azyma* in eius Opp. indice vsquam adparet. Quamobrem, *cuiuscumque demum sit*, ineditum rati, huc transscribere non alienum ab

f) In illo opere, tom. V. recensentur plura opuscula *Athanasii* iunioris, qui circa a. Chr. 765. floruit, et inter suppos. occurrunt. *Harl.*

ab ecclesiastica eruditione duximus.“ Idem p. 353. sex excerpta, ad mores vitaeque sanctitatem spectantia, quae neque inter fragmenta opp. edit. neque in Montfauc. collectione noua reperit, e cod. LXXXV. enotauit: addidit vero, se adseuerare non audere, ex quo vel quibus eiusdem diui praesulis desumta sint. Forsan tamen, quod inscriptio est, πατριάρχου Ἀθανασίου, illa alium, ac nostrum Athanas. habuerunt parentem. — *Plüer* in itinerario per Hispan. p. 160. XV. codd. bibl. *Escorial.* indicat, in quibus plura Athanasii scripta, interdum bis terue, continentur, add. *Montfauc.* bibl. bibliothecar. MSS. I. p. 617. et 618. — *Lamius* in Deliciis eruditor. Florent. 1743. 8. edidit catal. graec. incertae biblioth. in qua erat nr. 10. p. 13. *Athanas.* in prophetas etc. et nr. II. p. 15. *Athan.* sermones III. adu. Arianos eiusque respons. — *Constantinopoli* in bibl. Iac. Marmoretae *Athanasii* explicatio in Psalterium Dauidis, et oratt. dialecticae contra Arium coram Constantino M. in concilio Nic. habitae fuisse dicuntur, sec. catal. MSSt. graecorum, qui CPoli apud Christianos olim adseruabantur, rec. in noua librorum rarior. conlectione, fascic. III. p. 441. *Mosquae* in bibl. synod. sunt teste *Athanasio Schiada* in cat. codd. msst. graec. illius bibl. Mosquae 1723. 4. p. 44. *S. Athan.* orationes — p. 58. varia illius scripta, et opusc. ad Antiochum. — In ead. bibl. cod. XXV. continet catenam patrum in Esaiam; in hac ex scriptis Athanasii, a *Matthaei* in Not. codd. pag. 36. indicatis, varia adferuntur. *Montfaucon* in bibliotheca bibliothecarum MSSt. noua incredibilem paene numerum codd. qui in variis custodiuntur bibliothecis, excitauit. Ex multis paucos, in quibus plura iunctim inesse feruntur, et generatim designantur, indicabo codd. *Romae* in bibl. *Vaticana*, Athan. opera contra Arianos, et sermones 32. tum sermones tres, (p. 13. et 27.) de incarnatione Christi et de trinitate, (p. 33. D.) — aduers. Arium, Sabellium et Photinum; tum exhortatio ad monachos (p. 48. nr. 1496.) — *Athanas.* vita, ter. (pag. 75. B.) — exemplar fidei Athanasii, Augustini, Hieron. (p. 94. C.) — *Io. Aretini* interpretatio vitae S. Athanasii. (p. 136. D.) — *Romae* in bibl. *Ottobon.* Ath. vita et opp. gr. tum Athan. vita et alia. (p. 188. D. et A.) — Ibid. in bibl. patr. S. Basilii, Athanasii et aliorum homiliae: vita Antonii et certamina Athanasii (p. 196. A. p. 198. D. ter.) — *Florent.* in bibl. Benedictin. B. Mariae, Athan. quaestiones ad Antiochum. (p. 415. B.) Epist. ad Luciferum, et alia spuria scripta. (p. 416. D.) *Ath.* opera, interprete Ambrosio Camaldulensi. (p. 418. C. et p. 431. cum vita Athan. per Io. Torr. in bibl. Barthol. Fesul.) — Ibid. in bibl. S. Marci Dominican. plura *Athan.* opusc. et vita (p. 419. et p. 420. C.) — *Venetiis* in bibl. *Iustinian.* plura Athan. opuscula genuina et spuria. (p. 483.) — *Patauii* inter codd. Triuisan. *Athan.* quaedam, graece. (p. 488. D.) — *Veronae* in Museo Io. Saibantae, *Athan.* opera omnia, (p. 490. C. ex Maffei Verona illustrata, part. III. p. 242.) — *Mediolani* in bibl. *Ambros.* plura opusc. et fragmm. Athan. vol. III. et *Probi* sententiae in Athan. Sabellium et Arium, (p. 493. et 522. D.) ibid. Athan. commentaria vera in Psalmos, ex bibl. Scorialensi exscripta, vnde, Montfauc. adnotauit, ea, quae desiderabantur in commentario, se exscripsisse: praeterea adiecit notam, quam Fabr. infra, nr. 34. ex illius diario ital. reposuit. — ibid. *Athan.* in secundum domini aduentum sermo, et Eugenii, diaconi, legatio ad Athanas. et synodum Alex. pro caussa Marcelli, a Montf. in collectione etc. edita (p. 527. sq.). *Basileae* multa Athan. opera, bis; atque

alteri

alteri codici multa sunt inserta, quae ad historiam synodi Nicaenae pertinent. (p. 609. E et A.) — *Londini* in bibl. regia, Athan. opp. lat. ter. (p. 628.) — Inter codd. bibl. *Sfortian.* vita Athanasii, et alia eius opusc. (pag. 695. 696. 697. 699. 701.) — Inter codd. monast. S. Petri *Pratelleus.* Athan. de imagine etc. in symbol. Athan. (pag. 1265. B. 1266. B.) — inter codd. bibl. *Diuio-Benignianae* varia Athan. scripta, lat. (pag. 1287. D.) — In bibl. abbat. *S. Remigii Rhemensis*, Athan. disp. contra Arium, historia de imagine Berytensis ad Marcum, papam, ad Liberium, papam, et huius responsio, tum Ath. altercatio contra Arium, Sabell. et Photinum (p. 1282. E. 1290. B.) — *Paris.* in bibl. Mazarin. erant multi codd. Athanasii (p. 1300. A. et p. 1309. A. in catena in duodecim prima capp. Lucae, multo ampliore ea, quam lat. edidit Corderius ex cod. Caesareo.) — alia opusc. in codd. Mazarin. (p. 1311. B. p. 1312. D. E. p. 1313. D. p. 1314. D. p. 1316. B. p. 1317. C. p. 1320. B.) — Inter codd. bibl. Cathedral. *Carcassonae*, altercatio fidei inter Arium et Athanasium. (pag. 1352. A.) — *Paris.* in bibl. S. *Victoris* quaedam Athanasii. (p. 1569. C. et 1370. D.) Index graecus operum (32.) Athan. ex cod. *Veneto* Marc. excerptus (p. 477. D.) Tum memorantur Athanasii supposititia quaedam, epistolae nondum cusae, (p. 184. D. 198. 236. D. 531. C.) ad Athan. legatio Eugenii Diaconi, (p. 528. b.) in laudem Athan. orat. funebris. (p. 694. C. E.) Index epistolarum circa caussam Arii et Athanasii, in bibl. *Paris.* (p. 899. A.) etc. add. indicem alterum ad tom. posteriorem. — *Lamius* in praef. ad Delicias eruditorum, Florent. 1740. 8. describit codicem, in quo praeter alia multa sunt catal. operum Athanasii, graece, et epistola quaedam Athanasii. — In cod. biblioth. *Bauar. Monach.* XCIIX. sunt permulta Athanasii scripta, enumerata in cat. codd. gr. pag. 36. — *Augustae Vindel. Athanasii* et aliorum sententiae contra Arianos, et aliud. (v. ad nr. 42.) (*Reiser* cat. codd. pag. 22. et 40.) — In cod. *Caesareo* LVII. *Vindobonae* vltra quinquaginta continentur Athan. scripta, quae copiose recensuit *Lambec.* in commentar. de bibl. Caes. III. pag. 213. sqq. In eodem codice sunt imperatorum, synodorum, episcoporum, presbyterorum aliorumque multae pro Anastasio aut ad illum scriptae epistolae, v. *Lambec.* l. c. pag. 237. sqq. — In cod. CLXIV. nr. 2. Fragm. histor. de S. Luciani, presbyteri Antiocheni et martyris translat. gr. sacrorum bibl. V. T. v. *Lambec.* IV. vol. 364. est particula synops. SS. v. infr. nr. 56. — In cod. CXXX. 15. est iudicium de Athanasio aliisque. v. *Lambec.* VII. p. 530. sq. — *Venetiis* in codd. XLIX. et L. bibl. Marc. sunt multa Athanasii scripta, germana aeque ac dubia spuriaque, quorum titulos leges in cat. codd. graecc. pag. 30 — 32. — *Taurini* in bibl. regia cod. lat. CCI. scr. a 1493. complectitur varia *Athanasii* opuscula, *Omnibono Leoviceno* (Leoniceno,) interprete, quae recensentur in codd. lat. bibl. illius, pag. 55. sq. — *Patauii* in bibl. quondam Nic. Triuisani, *teste Tomasino* in biblioth. Patau. MSSt. p. 115. *Athanasii quaedam gr.* vetustissima. — In multis codd. bibl. *Florent. Medic.* passim reperiuntur opuscula Athanasii, quorum multa suis locis indicabimus. In cod. tamen XX. cod. XXIII. plut. IV. plura iunctim comprehensa exstant, de quibus vide *Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 542. sq. et 546. sqq. In aliis codd. et catenis reperiuntur excerpta aut fragmenta, de quibus vide *Bandin.* in indice, s. tom. III. p. 478. — *Florent.* in bibl. B. Mariae plures libri. v. *Montfauc.* Diar. ital. p. 370. sq. qui passim plura

plura Athanasii scripta in var. bibliothecis Ital. seruata refert. — *Oxon.* sec. cat. codd. Angl. et Hib. nr. 36. Ath. sermo (sic.) nr. 1952. plura scripta, lat. et in bibl. *Bodlei.* nr. 1918. nr. 2033. plures libri Athan. — nr. 2129. Excerpta ex Athanasio aliisque de poenis peccantium. — 2200. lat. Ath. contra gentiles ad Macarium; de incarnat. verbi atque aduentu Christi; disput. contra Arium. — Ibid. inter codd. *Bodlei.* nr. 26. sex epist. canonicae. — nr. 86. Athanasii et Basilii epp. canonicae. — nr. 133. quaedam epistola. — Permulta scripta in bibl. *Bodlei.* inter codd. gr. *Thom. Roe* nr. 275. — Ibid. inter codd. *Oliu. Cromwell* cod. 277. nr. 29. de virgine, quae Alexandriae Athanasium excepit. — inter codd. *Guil. Laudi* nr. 691, 5. contra Macedonium, pneumatomachum, cum aliis Athan. scriptis. — nr. 726. sermo 1. gr. — nr. 1053. II. sermones. — Inter codd. orient. *Roberti Huntingtoni*, (cat. codd. Angl. etc. I. p. 282. nr. 6069.) homiliae Athanasii et Io. Chrysostomi pro dominicis totius anni, arabice, litteris syris. — *Cantabrigiae* in bibl. collegii S. Trinit. nr. 317. Opp. voll. II. gr. — Inter codd. bibl. *Norfolcianae* (catal. II. p. 83.) nr. 3375. ex *Athanasii*, Chrysostomi et Basilii homiliis excerpta, *arabice*. — In cod. 5918. *Th. Gale*, quaedam Athan. et in cod. 5948. decem opusc. — in cod. *Car. Theyeri* (cat. codd. Angl. II. p. 201.) nr. 6542. de humanitate verbi aliaque opp. latina per *Ant. Becariam*. — inter codd. *Edu. Bernardi* nr. 7381. (cat. II. p. 226.) excerpta theolog. ex Athanasio et aliis (et p. 357.) nr. 9082. codd. *Wheleri*, quaedam Athan. graece. — In bibl. *Iacobaea*, (cat. II. p. 241.) nr. 7898. *Athan.* libri duo. — *Dublini* in collegio S. Trinit. nr. 277, 16. Ath. ep. ἑορταστική. caret initio et incipit pag. 922. apud Balsamon. — *Neapoli* in bibl. regia, cod. CC. Athan. vita, et eiusdem opuscula XVIIII. — in cod. XIX. ex sermone *Athanasii* diuisio psalmorum. — *Leidae* in bibl. publ. aliquid ex Athanasio MSto bibl. *Basileensis*. v. cat. p. 338. fin. — In bibl. *Coislin.* cod. XLV. continet plurima Athan. opera. v. *Montfauc.* bibl. *Coisl.* p. 115. sq. qui ex illo cod. opp. Ath. recognouit et emendauit, initioque suae edit. catalogum eius cod. posuit. — In cod. CCCV. eiusdem bibl. est *Georgii Chronicon* in eoque longae Athanasii aliorumque laciniae sunt intertextae, auctore *Montfaucon.* l. c. pag. 420. et 421. — *Teste cel. Morellio* p. 3. et 4. bibl. *Nanianae* inter *latinos* codd. bibl. *Nanianae*, (nunc D. Marci,) in cod. IV. est *Ath. fides catholica*, et in cod. V. in catena in 58. priores psalmos, interpr. *Dan. Barbaro.* Multa latent fragmenta in Nicetae, Niconis aliorumque collectionibus et in *Catenis* in codd. *Venetis* D. Marci, (vid. cat. codd. gr. p. 35.) *Coislinian.* (quos iam consuluit Montfauc.) *Vindobon.* (v. *Lamb.* comment. III. p. 575. V. 135.) *Parisin.* et aliis. De editis et MSStis *catenis*, in quibus Athanasii loca citantur, etiam v. *Fabric. B. Gr.* VII. p. 734. 739. 744. 753. p. 759. fin. 765. init. p. 778. XIV. p. 787. XVII. 788. XVIII. 790. et de fragm. in Theodoreti script. ib. p. 436, 15. et vol. VIII. p. 618. 3. p. 801. in. vet. edit. Quae omnia copiosius referre, foret molestum, nimisque longum. Haud pauca fragmenta eruit Montfauconi diligentia, alia tamen aliorum inuestigationi atque industriae reliquit. — Multa vero scripta olim ab haereticis et orthodoxis sub nomine *Athanasii* per fraudem sunt venditata; neque vero illorum confectores sibi semper cauerunt. De Apollinaristis v. *Fabr.* B. Gr. VII. pag. 665. nr. 15. vet. edit. Hinc tanta librorum sub Athanasii nomine euulgatorum caterua est enata; de quibus

quibus postea in recensione edit. Montfaucon. erit sermo. Ad editionum igitur commemorationem peruenimus. g)

Latine. *Athanasii* comm. in epist. S. Paulli, *Christoph.* de *Persona* interprete. Romae 1477. fol. per Vdalricum Gallum. *Maittaire* A. T. IV. p. 284. ibique not. citat edit. illam sub a 1469. idem fecit *Fabric.* B. Gr. tom. VI. pag. 288. vet. ed. qui illa comment. non Athanasio, sed *Theophylacto*, Bulgarorum episcopo, vti du Pin. et Oudin. l. c., tribuit, et plures indicauit edd. sed ille annus, vt ex vltima pag. clare colligitur, intelligendus est de eo, quo Persona verterat opusculum. Plura disputarunt de illa ed. rom. *Foss.* de codd. (editt.) bibl. Magliab. I. p. 218. *Audiffredus* in cat. edd. roman. saec. XV. p. 217. *Clement* Bibl. curieuse etc. II. p. 176. sq. Male citat Maitt. IV. p. 372. ex aliis, edit. Rom. per *Georg. Sachsel* et *Barth. Golsch.* Romae 1477. fol. add. *Mittarell.* adpend. edd. saec. XV. pag. 31. *Panzer* A. T. p. 467. sq. et *Zeni* diss. Voss. tom. II. pag. 145. sq. qui pag. 134. docet, nomen ab aliis male scribi *Porsena*, atque ego de illa aliisque edd. egi in Introd. in hist. L. Gr. II. 2.' pag. 225. sqq. — Editio illius libri et versionis *Romana*, a. 1496. fol. est, vti edit. Rom. 1469. quam multi genuinam habent, (v. *Marchand* Histoire de l' Origine et — de l' Imprimerie, pag. 117.) spuria et Abbas S. Leodegarii in suppl. ad historiam Marchandii pag. 160. eam ad chimericas omnino ablegat, vti ait, nec dissentit Audiffredus l. c. pag. 338.

Athanasii libri quidam, (*liber I. contra haereticos* et *liber II. contra gentiles*,) interprete *Omnibono Leoniceno;* (sed correcta est versio a Barnaba Celseno) impr. Vincentiae a Leonardo Basiliensi. 1482. fol. sic adnotantibus *Schnizero* in notitia bibl. Neostad. ad Aissum, part. III. pag. 138. *Panzero* A. T. III. p. 515. (qui plures laudat V. D.) et *Seemiller* incunabul. bibl. Ingolstad. IV. p. 4. sed paullo curatius agit de illa *Lambacher* in Biblioth. antiqua Vindobonensi ciuica. part. I. pag. 79. sq. et multa corrigit, ab Elia Dupinio et Oudin. perperam tradita de editionibus. Continentur enim in illa edit. etiam *epistola encyclica ad Aegypti et Lybiae episcopos*, nec non *epistola de S. Spiritu ad Serapionem.* Pleniorem tamen notitiam dedit cl. *Fossius* l. c. tom. III. p. 13. sq. secundum quem praeter ea insunt *contra Arianos sermo primus; oratio de incarnatione*, sine titulo; *oratio contra Arianos*, sine titulo; *de incarnatione dei verbi et contra Arianos*, sine titulo; *dialogus* s. disp. *cum Ario.*

Athanasii explanationes symboli, orationis dominicae, salutationis angelicae etc. ex Tho. Aquin. codd. collectae. Rom. 1481. 4. Maitt. I. p. 160. ex bibl. Barberin.

Athan. opusc. in Psalmos, *Angelo Politiano* interprete, (e cod. gr. mutilo versum) Venetiis 1498. et Florent. 1499. inter *Politiani* opera fol. v. *Foss.* l. c. II. p. 390. sqq. et p. 856.

Athan. in Psalmorum effectus et proprietates diuina sequestratio. (Augustae Vindel. ap. Io. Froschauer.) s. l. et a. 4. (*Panzer* A. T. I. p. 141. ex Meuselii Magaz. II. p. 278.) — sine loco 1500. 4. (*Panzer* I. p. 141.)

g) Quas editiones Fabr. h. l. excitauit, eas quoque idem in delectu argumentorum et syllabo scriptor. de veritate religionis christ. p. 80. sqq. (vbi de Athanasio quaedam adtulit,) paucis recensuit.

Athan. de Homousio contra Arium. etc. Paris. 1500. fol. (*Panzer* II. p. 337.)

Athan. in psalmos opusc. pulcherrimum. — In calce. Rostochii 1514. 4. est versio ep. ad Marcellin. v. *Widekind*, von raren Büchern. part. I. pag. 233.

Athan. in librum Psalmorum, e graeco in latinum translatus, interpr. *Io. Reuchlin.* Tubingae ap. Tho. Anshelmum Badensem. 1515. 4. Est etiam versio potius epistolae ad Marcellinum, (v. nr. 33.) a Reuchlino e cod. meliore, quam eo, quo vsus erat Politianus, facta. v. *Clement* l. c. p. 177. sq.

Liber *S. Athanasii* de variis quaestionibus nuper e graeco in latinum traductus, *Io. Reuchlin* interprete. Adhuc item annotationes *Capnioniae*, (quae Reuchlini adnotatt. eruditiores sunt, quam Athan. quaestiones, et vltra dimidiam libelli partem implent.) In calce. *Hagenoae*, ex offic. Tho. Anshelmi Badensis. 1519. 4. in bibl. Erlang. acad. Lambach. pag. 150. not. meminit editionis *Hagenoae* 1512. 4. Reuchlinus, ex codice suo graeco se vertisse, testatur in praefatione, etiam propter narrationem de se suisque adversariis memorabili, conf. *Blaufus* Beyträge — von seltenen Büchern, tom. II. p. 253. — Romae 1523. Adde infra ad nr. 64.

Athanasii Opera n. (Theophyl.) commentar. in epist. S. Paulli; libri II. aduersus gentiles; disp. contra Arium coram Probo, iudice; opusc. in titulos Psalmor.; exhortatio ad Monachos; libell. de passione imaginis domini nostri; epistolae nonnullae pontificum ad Athanasium, et huius ad eosdem; *Christph. Porsena* (rectius, *Persona*,) *Ambrosio* (Camaldulensi) *Monacho* et *Angelo Politiano* interpretibus. Paris. Io. Paruus 1519. fol. et, accedente *libro de variis quaestionibus*, e versione Reuchlini, ibid. 1520. v. *Lambach.* p. 80. — Editio posterior Paris. repetita est, sed, vt typogr. in praemisso monito ait, a viris doctis summo sudore castigata, Argentin. ap. Io. Knoblauchum, 1522. fol. acc. ab initio Erasmi Roterodami Paraclesis, et a fol. CCXCV. Athanasii vita, a *Io. Aretino* conscripta. — Aliam Colon. 1532. 8. ex off. Euch. Ceruicorni Maitt. in indice p. 88. et Fabric. nostro loco, et Lugdun. 1532. fol. *Zenus* l. c. pag. 145. sq. memorarunt.

Athan. liber de passione ac cruce, per *Erasm. Roterodam.* nunc primum versus, s. l. et a. 8. — *Athanasii symbolum:* cum luculenta expositione *F. Bernhardi de Lutzenburgo.* — noua edit. variis adnotatt. atque commentariis adaucta. — In calce: Explicit breuis elucidatio symboli Athanasii. „Impressa Colonie in aedibus Quentelianis." 1517. 4.

Io. Chrysostomi et *Athanasii* lucubrationes aliquot, nunc primum versae et in lucem aeditae (sic.) per *Erasmum.* Basil. ap. Io. Froben. 1527. fol. sunt vero Athan. epistolae II. de S. Spiritu; de decretis Nicaen. contra Eusebium; de passione Domini; de verbis euangel. *euntes in vicum*, de virginitate: de verbo contra S. Spiritum; de S. Spiritu, v. *Lambach.* l. c. pag. 80. not. et *Maitt.* A. T. II. p. 686. — Eadem in tomo VIII. Erasmi operum.

Athan.

Athan. libri contra idololatriam gentium et de fide sancte Trinitatis, (libr. XI.) cum praefat: D. Mart. Lutheri et *D. Io.* (Bugenhagii) *Pomerani*, cuius opera Athanasii libri restituti et aediti sunt. Wittembergae 1532. 8. In calce: excussum Wittembergae per Nicol. Schirlentz, MDXXXII. Quaedam de rara hac edit. (quam ipse habeo,) notauit *Clement* l. c. pag. 178. Bugenh. in praef. ait, se in quodam volumine, *Antidotum* inscripto, praeter alios libros, inuenisse Ath. libros de vnita deitate trinitatis, sed corruptissimos et mire interpolatos, se vero offendicula abstulisse. Idem addidit *Cyrilli Alexandrini* episc. de epistola Athanasii ad Epictetum testimonium, ex secunda epist. ad Successum; ipsam Athanasii epistolam ad Epictetum; Athan. epist. ad episcopos Africae; disput. inter Athanas. et Arrium (sic) siue Arianum quempiam, coram Probo, iudice; *Io. Maxentii*, theologi antiqui, libellum fidei etc.

Athan. ad Marcellinum in librum Psalmorum, *Capnione* interprete, accessit Psalmorum omnium, iuxta hebraicam veritatem paraphrasticae interpretationi, authore *Ioanne Campensi*. Paris. per Franc. Regnault. Expensis — Thome Bertheleti Londonensi thipographii regii. a. 1534. 4. teste *Brüggemann* View pag. 598. *Harl.*

Praefationes editionibus a. 1482. 1520. et Lugdunensi [?] 1532. praemissas Montfauconus exhibet in tom. II. nouae collectionis patrum.

Athanasii opera a *Petro Nannio* collecta et latine versa. Basil. *) 1556. et 1564. quatuor tomis, quorum tres primores a Nannio, quartus ab aliis versa continet. et Paris. 1572. et 1581. quibus in editionibus quinquepartitis Vita S. Antonii cum dialogis V. de Trinitate, Beza interprete, et Epistola ad Ammonium accessit. h) Atque iterum Paris. 1608. et 1612. ex recensione et cum notis marginalibus *Frontonis Ducaei.* Basileensem Nannii editionem recenset Bellarminus de scriptoribus eccles. Parisienses, Posseuinus.

Epistola ad Amunem, Festalisque vndequadragesima et ad Rufinianum. Paris. 1574.

Nonnullae S. Athanasii homiliae, in Bibliotheca concionatoria *Francisci Combefis.* Paris. 1662. fol.

*) Paucae quaedam *Latini Latinii* in hanc edit. obseruationes leguntur in eius Bibliotheca sacro - profana p. 181. [v. *Goetz.* Mem. bibl. Dresd. vol. I. fasc. III. p. 562. sq. *H.*]

h) Ad quinquepartitas edd. pertinet sequens, eaque locupletior: *Athanasii — Opera, quae extant, omnia. Nunc demum praeter* ceteras editiones indefesso labore, solertique studio et industria doctissimorum virorum post primam graeco - latinam germanicam editionem correcta et aucta; deinde variis annotatt. et innumeris S. S. locis margini adscriptis locupletata. Adiecta postremo varia eiusdem opuscula, aut numquam antehac typis excusa aut seorsum edita etc. Coloniae Agripp. sumt. Anton. Hierat. 1617. fol. In hac edit. praeter particulas, a Fabricio memoratas, reperiuntur alia adhuc XVI. scripta, Athanasiana dubia spuriaue: tum orat. Gregorii Nazianz. de laudibus Athanasii, vita Athanas. incerto auctore, Io. Lampad. interpr. vita seu certamen Athan. a diuersis auctoribus; oratio de vita, certaminibus et laudibus Athanasii, a viro quodam docto conscripta. *Harl.*

Graece et latine.

[Ἀθανασίου — *Athanasii dialogi* V. *de sancta trinitate. Basilii* libri IIII. adu. impium Eunomium. *Anastasii* et *Cyrilli* compendiaria orthodoxae fidei explicatio. Ex interpretat. Theodori Bezae. *Foebadi* s. Foebadii [aut *Phoebadii*] liber contra Arianos. Quae *Athanasii*, Anastasii et Cyrilli sunt, et quae Foebadii, nunc primum eduntur; (graece ex cod. Geneu. cum lat. vers.) a. 1570. 8. excud. Henr. Stephanus. Beza, qui in praef. de illis libris agit vberius, animaduertit, quatuor priores de S. trinit. libros in codice inscribi Athanasio, ab aliena autem manu ad primi dialogi marginem adnotatum esse: τὸν παρόντα διάλογον οἱ μὲν Ἀθανασίου οἱ δὲ Μαξίμου εἶναι λέγουσιν. Beza tamen iudicat, illos nihil habere, Athanasii vel nomine indignum; vel temporibus non congruens; *quintum* vero librum esse non tam dialogum, quam compendium quoddam, vel ab ipso Gregorio Nazianzeno, acerrimo Apollinaristarum oppugnatore, vel ex aliqua ipsius disputatione excerptum. adde infra, nr. 174. *Harl.*]

Cum versione Petri Nannii, et aliorum, Heidelbergae ex officina *Commelini* 1601. fol. 2. Voll. addita a *Petro Felckmanno* adpendice notisque et variis Lect. ex codice Doxopatri Basileensi, collato cum aliis MSS. Graeca in hac edit. ex codicibus Palatinis et Augustanis expressa sunt, additique egregii indices. Haec editio recensetur a Posseuino *in* Adparatu. *Fabr.* De hac edit. v. *Io. Fabric.* historiam bibl. Fabric. I. pag. 93. sqq. et *Goetz* Mem. bibl. Dresd. I. p. 363. Quaedam exemplaria, vti Dresdense, prae se ferunt notam anni 1600. et Goetz. animaduertit, in illo Dresd. exemplari deesse Athanasii fragm. a Felkmanno, (qui post mortem Commelini curam editionis suscepit,) collecta, item varias lectiones atque adnotationes, et vtramque ad Luciferum epistolam aliamque ad monachos. Haec omnia, tamquam adpendicem, anno sequenti adiecta et nouo titulo notaque a. 1601. instructa fuisse exemplaria reliqua, haud male coniicit. *Harl.*

Parisiensis anni 1627. fol. duobus Voll. curante *Io. Piscatore*, quae, vtut nitida, tamen in Graecis et versione haud pauca mutauit satis infeliciter, Benedictinorum et Baluzii praef. ad opuscula postuma Petri de Marca iudicio, et varias lectiones Felckmanni, minime contemnendas, omisit, indicesque minus accuratos, at locupletes, Caueo notante, exhibet. Recenset hanc editionem *Labbeus*, et ex Labbeo *Hendreichius* in Pandectis Brandenburg.

Lipsiensis 1686. fol. quae Coloniae nomen falso praescriptum habet, Parisiensem ex asse refert, nisi quod minus emendata est, adiunctumque habet syntagma doctrinae, quod anno priore ediderat Parisiis *Andreas Arnoldus* Norimbergensis. *) *Fabr.*

Arnoldi, qui opuscula mem. in Anglia partim ex Vossiana, partim ex Bodleiana bibl. descripserat, edit. est inscripta: *S. Athanasii* — Syntagma doctrinae ad Clericos et Laicos. *Valentiniani* et *Martiani*, impp., epistolae duae ad Leonem M. *Theodori Abucarae* tractatus

*) Conf. Acta erudit. Lips. 1686. p. 270. *Harl.*

tus de vnione et incarnatione. Singula, praeter Marciani priorem epistolam, latine extantem, vtraque lingua primum prodeunt cum notis, edente *Andrea Arnoldo*, C. F. Noribergensi, Lutetiae 1685. 8. Arnoldo cum Vossio videbatur Athanasio vindicare syntagma; sed aliter sensit vir quidam doctus in nouellis reipubl. litterariae, m. Iul. 1685. p. 744. sqq. gallice scriptis, v. Act. erudit. Lips. a. 1685. mens. Nou. pag. 509. sqq. vbi non solum Arnoldi edit. recensetur, sed etiam subiungitur *Excerptum* (e lingua gallica in latinam translatum,) *ex epistola Rothomago, auctori nouellarum reipubl. litterar. transmissa, qua ostenditur, scriptum non ita pridem ab Arnoldo publici iuris factum, non esse diui Athanasii.* — De edit. Lips. v. eadem acta erud. a. 1686. m. Maio, p. 270. sq. *Harl.*

Parisiensis Anni 1698. fol. tribus voll. plenior longe accuratiorque, ad MSS. codices diligenter recensita, diuisa in sectiones, et ordine temporum disposita, versioneque vel noua vel longe castigatiore, (est enim non raro, vbi Nannius *) etiam, praeclare licet de Athanasio promeritus, caespitauit,) et notis eruditis, indicibus locupletissimis, pluribusque nouis Athanasii opusculis et Onomastico, siue Lexico, vocum minus obuiarum locupletata, curante post *Iac. Lopinum* †) a. 1693. 22. Dec. denatum, eiusdem ordinis Benedictini monacho doctissimo, *Bernardo de Montfaucon.* De hac editione licet in Actis Eruditorum Lipsiensibus, [a. 1699. p. 193. sqq.] in Ludolphi Neocori Bibl. nouorum librorum, [tom. IV. 1699. m. Ian. et Febr. p. 3. sqq: et m. Mart. atque April. pag. 155. sqq.] in Iac. Bernardi Nouellis Reip. litterariae, aliisque diariis siue ephemeridibus A. 1699. dicta non pauca fuerint, [add. *Stolle* l. c. p. 234.] operae pretium tamen existimaui, eamdem hoc loco paulo diligentius recensere, subiungereque, quae post illam deinde ab eodem Montfaucono edita Athanasii scripta sunt, annotatis ad ea, quae prius iam vulgata exstabant, paginis editionis Lipsiensis, quae Parisiensem Anni 1629. ex asse exprimit. Nota illius editionis erit praemissa L. litera. Primum a Montfaucono editis praefixus asteriscus. *Fabr.* Priori tomo praemissa est praefatio, quae septem habet partes, in quarum prima agitur de *manuscriptis* Athanasii operumque eius *editionibus;* (inter MSSt. eminent Basileense et Paris. bibl. reg. n. MMCCLXXXIV.) in secunda de stilo Athanasii; in tertia de amissis Athanasii operibus; in quarta de doctrina Athan. in quinta de haereticis, ab Athanasio impugnatis et memoratis; in sexta de disciplina ecclesiae, Athanasii aeuo vsitata; in septima variae obss. continentur. Neocorus s. Küster. l. c. ex illa praef. luculenta dedit excerpta. *Fabric.* in nota ad delectum — de veritate christ. p. 82. „huius, ait, editionis suscipiendae se suasorem fuisse profitetur *Casim. Oudin.* in triade diss. pag. 75. et in ea adornanda etiam elaborasse Anton. Pouget, Benedictin. p. 76. Conatu laudatissimo ordinem chronologicum in illa obseruare instituit Montfauc. Quum autem de plerisque non constet certo plane, hinc ordinem materiarum praeferri optabat Tillemont. quo Athanasii opera digerit tom. 8. memor. p. 732. sqq." *Harl.*

IV. Tomo

*) Notarunt hoc Hermantius praef. ad vitam Athanasii, ac Montfauconus ad Athanasium passim, et in Palaeographia Graeca p. 343.

†) v. Hist. des Ouvrag. des Savans. a. 1689. Mars. p. 91.

IV. TOMO PRIMO.

1. *Libri duo aduersus gentes*, quorum posterior est *de incarnatione*, περὶ ἐνανθρωπήσεως siue ἐνσωματώσεως τοῦ θεοῦ λόγου. p. 1-97. L. I. p. 1. Hos, ante ortam haeresin Arianam circ. a. c. 318. scriptos libros praeclaros lectuque dignissimos, latine verterunt praeter Nannium *Omnibonus Leonicenus* et *Ambrosius Camaldulensis*. Coniecturam Petri Allixii, qui ad scriptorem antiquiorem, qui ad saeculi secundi finem floruerit, referre eosdem malebat, refellit Caueus in hist. litt. scr. eccl. p. 122. a. *Fabr.* Secundum *Basnag*. Annal. tom. III. p. 38. libri scripti sunt a. C. 350. In cod. Colbert. inscribitur Κατὰ Ἑλλήνων. in cod. Coislin. Κατὰ εἰδώλων. Epitomen germanice dedit vberiorem notisque eruditis illustrauit *Roesler* in: Bibl. der Kirchenväter, tom. II. pag. 337 — 374. *Semler* l. c. pag. 104. seq. vtrumque librum putat haud genuinum esse foetum ingenii Athanasiani. — add. *Io. Phil. Baraterii* Lettre sur deux ouvrages attribués a S. Athanase: 1) le discours contre les Grecs. — 2) l'incarnat. du verbe: in Biblioth. germaniq. tom. XL. pag. 80. — Sunt vero libri illi in codd. *Paris*. bibl. publ. nr. CCCCLXXV et MMCCCCLXXXXVI. cat. codd. tom. II. — *Vindobonae* in bibl. caesar. cod. LVII. n. 1. 2. (*Lambec*. III. col. 214.) — *Romae* in bibl. Ottobon. liber primus contra Gentiles, *Io. Beccaria* Veron. interprete. (*Montfauc*. bibl. biblioth. MSSt. I. p. 185. D.) — *Florent*. in bibl. S. Marci. Dominicanor. contra gentiles interpr. *Ambrosio Camaldul*. (*Montf*. l. c. pag. 420. A.) — *Ibid*. in bibl. Laur. Med. cod. XII. plut. 6. fragm. gr. ex or. περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως, *Bandin*. cat. codd. gr. I. pag. 119. n. 12.) — libri duo, in cod. LXXXXVIII. *Mon. Bauar*. (v. cat. codd. gr. p. 36.) Excerpta ex his aliisque Athan. libris in cod. Mosquensi XXV. teste Matthaei in notitia codd. p. 56.

2. *Expositio fidei*, siue, vt a Facundo XI. 2. adpellatur, *Symboli Expositio* p. 99 — 102. L. I. p. 240. *Fabr.* Genuinum esse Athanas. scriptum dubitat *Semler* p. 110. adde pag. 104. not. In cod. *Escurial*. vbi permulta Athan. scripta custodiuntur, v. *Plüer* itiner. per Hispan. pag. 160. — *Paris*. in quinque codd. bibl. publ. teste catal. tom. II. — *Taurini* in cod. LXXXIV. bibl. reg. *Athan*. fidei expositio, ex actis concilii V. oecumenici, v. cat. codd. gr. pag. 179. — *Florent*. in bibl. Laur. Medic. cod. XII. nr. 5. plut. 4. expositio fidei. (*Bandin*. catal. codd. gr. I. p. 534.) — *Vindobonae* in bibl. caes. cod. LVII. nr. 37. (*Lambec*. l. c. pag. 228.) — In cod. *Bodlei*. CCCXXX. *Oxon*. nr. MLVIII *Franc. Iun*. nr. MMMMMCXXXVII. *Norfolk*. n. MMMCCLVIII. (cat. codd. Angl. et Hibern. tom. I. et II.) Conf. *Fabric*. in delectu etc. p. 78. sqq. vbi etiam memorat, versionem syriacam libri de incarnatione, compositam circa a. Chr. 564. ex Syria a. 1717. Romam secum adtulisse Ioseph. Assemanum, Maronitam. — cl. *Alter* in praef. ad Phranzae chronic. p. 14. sqq. et in libr. docto, Ueber Georgianische Litteratur, Wien. 1798. 8. pag. 70. sqq. add. infra ad nr. 88. *Harl.*

3. *In illud* Matth. XI. 22. *Omnia mihi tradita sunt a Patre meo*, aduersus prauam Eusebiarum interpretationem p. 103-108. L. I. p. 149. *Fabr.* In cod. *Paris*. bibl. publ. CCCCLXXIV. et CCCCLXXV. — in cod. *Vindob*. (*Lambec*. III. p. 224. sq.) In cod. *Escurial*. v. *Plüer* l. c. *Harl.*

4. En-

4. *Encyclica ad episcopos Epistola* A. 341. scripta super ordinatione Pisti et Gregorii, quos Ariani sub Constantio Eusebiani in sedem Alexandrinam surrogarant. p. 110 — 118. L. I. p. 942. *Fabr.* In cod. *Vindobon.* (*Lambec. III.* pag. 216. 9.) *Harl.*

[*] 5. *Apologia contra Arianos* (in prioribus editt. *Apologia secunda*) scripta circa A. C. 350. p. 123 — 205. L. I. p. 719. Huius primam partem ante Nannium verterat *Erasmus*, omissa, quam Athanasius optimo consilio addidit, egregia monumentorum veterum collectione, e qua singularis lux historiae ecclesiasticae horum temporum accenditur. Ex his Epistola ad Dionysium * p. 195. a Montfauconio primum e MS. regio edita est, et p. 159. addita epistola Sardicae synodi ad episcopos Aegypti et Libyae, quam prior Parisiensis T. I. p. 760. omiserat. *Fabr.* *Parif.* in codd. CCCXXII. cum not. criticis V. D. CCCCLXXIV. CMLI. bibl. publ. — *Vindobon.* in bibl. caes. v. *Lambec.* III. p. 232. p. 237. sq. vbi dicitur *apologia secunda*, et cui insertae sunt 34. epistolae, a diuersis pro Athan. scriptae: et VII. p. 353. nr. 11. in vtroque cod. est epistola ad Dionysium. Est quoque in conciliorum edit. reg. tom. III. Labbei tom. II. et Harduin. tom. I. vid. infra vol. XI. pag. 373. *Harl.*

6. *Epistola de decretis synodi Nicaenae*, quod recte haeresin Arianam damnauerit p. 208 — 242. L. I. p. 248. In hac Epistola p. 253. edit. Lips. alterius, prioris ad eundem scriptae meminit: εἰ καὶ φθάσας διὰ τῆς προτέρας ἐπιστολῆς τῆς πρὸς σὲ γραφείσης πλατυτέρῳ τῷ κατ' αὐτῶν ἐλέγχῳ χρώμενος. et p. 261. καὶ σὺ δὲ γράφων ἐδήλωσας. *Fabr.* Cod. CCCCLXXIV. bibl. publ. *Paris.* et in cod. *Vindob.* caesareo, LVII. bis. *Lamb.* III. pag. 225. 7. *Harl.*

7. *De Dionysii, Alexandrini episcopi sententia*, quod non senserit cum Ario, p. 243 — 262. L. I. p. 548. *Fabr.* In tribus codd. *Paris.* bibl. publ. et *Vindoboni.* mem. Lamb. III. p. 232. nr. 46. *Roesler* l. c. pag. 375. sqq. amplam. dedit epitomen et vberiores subiecit adnotationes. *Harl.*

8. *Epistola ad Dracontium*, monasterii praefectum, qui, episcopus Hermopoleos electus, aufugerat, scripta A. C. 354. vel 355. p. 263 — 268. L. I. p. 954. *Fabr.* v. *Lambec.* l. c. pag. 247. nr. 97. *Harl.*

9. *Epistola Encyclica ad episcopos Aegypti et Libyae*, contra Arianos, scripta A. C. 356. p. 270 — 294. L. I. p. 283. Ex hac etiam repetita *contra Arianos oratio breuis* L. II. p. 22. in edit. Montfauconi p. 283. seq. *Fabr.* In cod. LVII. *Caesar.* nr. 4. et 122. ac fragmentum ib. nr. 19. v. *Lambec.* pag. 215. 217. et 223. In concilior. ed. reg. tom. III. Labbei tom. II. et Harduini tom. I. v. *Fabr.* B. Gr. XI. p. 378. *Harl.*

10. *Apologia ad imperatorem, Constantium*, scripta eodem anno 356. p. 295 — 319. L. I. p. 673. *Fabr.* conf. *Lambec.* III. pag. 226. vbi de *Marci* oratione contra Arianos, scriptis Athanasii intermixta, is est copiosus, et pag. 246. nr. 94. vbi insertae sunt tres imper. Constantii epistolae, quarum prima ad Athanasium scripta fuit. *Harl.*

11. *Apologia de fuga sua*, cum a Syriano, duce, persequutionem pateretur, scripta A. C. 357. vel 358. p. 320 — 336. l. I. p. 701. *Fabr.* In cod. *Paris.* bibl. publ. CCCCLXXIV. et in cod. *Vindobon.* v. Lambec. III. p. 246. nr. 56. *Harl.*

12. *Epistola ad Serapionem* *), episcopum Thmuitanum, scripta A. 358. *de morte Arii*, p. 340. — 342. L. T. I. p. 670. *Fabr.* In cod. *Escorial.* v. *Plüer* l. c. pag. 160. — in cod. *Laur. Medic.* v. *Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 120. nr. 14. — In cod. *Mosquensi* XII. laudatur et fragm. exhibentur *Athan.* ad Serap. epist. et ex libr. περὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων. v. *Matthaei* Notit. MSSt. — Mosq. p. 22. — In XVI. codd. bibl. *Paris.* publ. sunt multae Athanasii epp. quas omnes et singulas indicare, longum foret. *Harl.*

13. *Epistola ad monachos*, veluti prologus ad Historiam rerum gestarum ab initio Arianismi ad A. C. 357. Arianorumque dogmatum confutationem. p. 343. 344. L. I. p. 808. *Fabr.* In cod. *Oxoniensi* nr. 65. catal. — In cod. *Vindobon.* mem. de quo conf. *Lambec.* III. p. 244. *Harl.*

14. *Historia Arianorum* usque ad A. 357. initio mutila et a rebus anni 335. incipiens. p. 345 — 395. L. I. p. 810 — 868. a verbis: Αὐτοὶ δὲ ὧν ταῦτα ἐμηχανήσαντο. (Depositio Arii et sociorum ab Alexandro, Alexandriae archiepiscopo p. 396. sq. quam primus e codice regio graece [?] cum latina versione sua vulgauerat *Cotelerius* notis ad Constitutt. apostolicas lib. VIII. c. 28. et encyclica eiusdem Alexandri epistola p. 397 — 402. quae minus emendate occurrit apud *Socratem* l. I. c. 6. *Gelasium* lib. 2. Hist. concilii Nicaeni cap. III. *Nicephorum* VIII. 8. et in hist. tripartita lib. I. cap. XIII) [in cod. *Paris.* CCCCLXXIV. n. 11 et 12. in cod. *Vindobon.* CLVII. *Lambec.* III. p. 232. sq.]

15. Λόγοι siue *libri quatuor aduersus Arianos.* p. 405 — 645. L. I 306. Nonnulli quinque numerant. (atque ita *Photius* Cod. 140.) [v. infra vol. IX. pag. 418] vna computata Epistola cyclica ad episcopos Aegypti et Lybiae (supra num. 9.) Confer Petauium de incarnatione lib. V. c. XV. §. 9. *Fabr.* In cod. *Coisliniano* CCLXXXXVIII. *A h:* de *oeconomia* dei verbi in carne et de trinitate; et *Montfaucon.* in bibl. Coislin. p. 415 esse, scribit inter Athanasii opera, tom. I. pag. 595. suae edit. conf. ad nr. 22. et 44. — In cod. LVII. mem. *Vindobon.* nr. 5. 6. et 7. et *Lambec.* III. pag. 215. obseruat, in ed. Paris. (priore) epistolam cyclicam ad episcopos etc. perperam vocari orationem I. contra Arianos, et orat. I. II. et III. (tot sunt in illo cod.) male nominari oratt. II. III. et IV. — In eod. cod. nr. 32. exstat oratio *sexta* contra Arianos. — In codd. CCCCLXXIV. CCCCLXXV. DCCCLIV. DCCCLIX. *Paris.* bibl. publ. — *Oxoniae* in cod. Bodlei. MMDLXIV *Athan.* opusc. contra Arianos. — *Cantabrig.* in cod. collegii reg. nr. MMCLXVII. contra Arianos: deest principium. — Excerpta in cod. *Venet.* Marcian. DIV. teste *Villoison* Anecdot. gr. II. pag. 247. init. et in cod. *Mosquensi* XIII. ex libro I. teste *Matthaei* — in notitia codd. synod. Mosquens. p. 21. *Harl.*

V. TO-

*) Male πρὸς Ἀπίωνα *ad Apionem* legitur apud Theodoritum lib. I. c. 14. Hist. Eccles.

V. TOMO SECUNDO,

siue Tomi primi parte posteriore.

16. *Ad Serapionem, Thmueos episcopum, Epistolae IV.* e quibus prima, tertia et quarta est de diuinitate Spiritus S., secunda de Filii diuinitate. p. 647 — 714. In prioribus editionibus perturbato admodum ordine leguntur hae Epistolae *prima* L. T. I. p. 173. *secunda* I. p. 166. *tertia* II. p. 10. *quarta* II. p. 16, et I. p. 970. in illud Matth. XII. 32. *quicunque dixerit verbum contra filium hominis.* Primam vertit ac secundam Nannius, tertiam Erasmus, quartam incertus. *Fabr.* Vide de cod. *Vindob. Lambec.* III. p. 216. sq. nr. 10. et 11. p. 218. nr. 17. pag. 223. nr. 29. ibique Kollar. nr. 30. et 31. vbi scribitur πρὸς Σαραπίωνα. — vol. V. p. 307. nr. 3. — *Bandin.* cat. codd. gr. Medic. vol. I. pag. 536. de cod. XII. n. 25. et 26. plut. IV. vbi n. 27. sequitur *Athan.* epistola catholica. — In cod. *Bodlei.* nr. LXXXV. et MMCCXC. — in cod. *Mosquensi* XIII. ex epistola II. v. *Matthaei* l. c. pag. 22. — ibid. excerpta ex Athan. περὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων. — *Harl.*

17. *Epistola de Synodis* Arimini in Italia et Seleuciae in Isauria celebratis, scripta A. C. 359. p. 716 — 769. L. I. p. 869. *Fabr.* v. *Lambec.* l. c. III. p. 245. nr. 93. *Harl.*

18. *Tomus ad Antiochenos* missus A. 362. p. 770 — 777. L. I. p. 570. Male Epistolam inscribunt nonnullae priores editiones. *Fabr.* In cod. *Paris.* 475. In cod. *Vindobon.* apud Lambec. III. p. 228. nr. 38. et ibid. p. 248. nr. 99. de ep. Athan. ad imp. Iouianum de fide, et nr. 100. de Iouiani ep. ad Athanasium, et nr. 103. de alia Athan. ep. ad Iouianum. add. nr. 48. *Harl.*

19. Iouiani, imp. [t]) Epistola ad Athanasium de eius restitutione, scripta A. 363. Athanasii *ad Iouianum de fide.* Arianorum ad Iouianum ἐντυχίαι, siue petitiones aduersus Athanasium. p. 779 — 784. L. I. p. 245. II. p. 27. *colloquia* vocauerat prior interpres, *Io. Lampadius.*

20. *Vita S. Antonii* ad monachos, in peregrina regione versantes, scripta circa an. 365. pag. 793 — 866. L. II. 450. Primus ex Boico codice, non emendatissimo, non tantum graece, (vt est apud Caueum,) sed cum versione sua et notis ediderat *Dau. Hoeschelius*, additis ex H. Sauilii codice variis lect. Augustae Vindel. 1611. 4. Benedictini ad MSS. codd. plures recensitam ediderunt cum versione noua sua, et antiqua [?] *Euagrii*, presbyteri Antiocheni, ad Innocentium missa et iam olim lecta Hieronymo, quam post Mombritii, Surii aliorumque editiones emendatius vulgarunt *Rosweidus* in Vitis Patrum T. I. p. 25. seqq. et *Bollandus* 17. Ianuar. T. II. Act. Sanctor. p. 107. De MS. codice Caesareo vide *Lambecium* lib. V. p. 297. *Fabr.* s. secundum ed. Kollar. p. 624. sq. *Florent.* in cod. Medic. XVII. nr. 17. plut. 9. v. *Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 417. qui praeterea citat *Tillemont.* tom. VII. Memor. pag. 101. sq. — *Venetiis* in cod. XCII. nr. 7. *Naniano.* (v. catal. codd. gr. pag. 182.) — Secundum *Montfauc.* in bibl. bibliothec. MSS. in bibl. *Vatic.* inter codd. reginae Sueciae, Athan. de vita Ant. interprete *Euagrio;*

t) Memorat *Epiphanius* LXVIII.

grio, (tom. I. p. 47. nr. 1486.) *Euagrii* tamen versio minus sincera habetur et *Caves* in hist. litt. scriptt. eccles. p. 181. dubitat, eam, quam hodie legimus, versionem antiq. Euagrium, presbyterum, habere auctorem. — *Romae* in bibl. patrum S. Basilii, vita S. Ant. et Athanasii quaedam supposititia: et ibid. in bibl. Monast. Saluat. Basilianorum, Athan. vita Ant. it. vita et certamina Athanasii, nec non Athan. in S. *Andream.* (ib. p. 198. C. D.) — *Florent.* in bibl. Benedictin. B. Mariae, vita Anton. (ib p. 414. C. et p. 416. D.) ead. ex graeco versa a *Francisco Zephyro.* — *Paris.* in bibl. Poirier de Tours. (II. p. 1306. C.). — secundum eumdem *Montfauc.* in bibl. *Coislimiana*, cod. CCLVIII. (p. 304.) — cod. CCLXXXII. (p. 399. vtroque loco de lectione quadam graeca is agit) — in cod. CCCVII. nr. 8. (p. 423.) — in cod. CCCLXVIII. sunt Athan. martyrium SS. Menae, Hermogenis et Eugraphi, quae vero narratio Montfauc. videtur esse Graeculi cuiusdam, nomen Athanasii ementiti; — tum vita Antonii, vbi rursus locus controuersus adducitur, posthaec vita Athanasii, huiusque sermo de virginitate. (pag. 565.) — *Taurini* in cod. bibl. reg. CXV. et CXVI. in quorum posteriore est quoque vita et mores S. *Athanasii*, (ex Metaphraste:) v. catal. codd. gr. *Taur.* pag. 218. et 220. — sec. catal. codd. *Angl.* et *Hibern.* in codd. *Oxon.* nr. MIMLXXIV. in *Bodlei.* nr. CLVIII. et CLXXXIII. — *Paris.* in XIII. codd. bibl. publ. (cat. codd. tom. II.) — versio vitae, in cod. *Veneto S. Michael.* v. *Mittarell.* cat. pag. 78. — *Wolfg. Lazius*, Pseudo-Abdiae historiae certaminis apostolici, (Basil. 1552. fol.) subiunxit *Antonii vitam*, ab Athanasio scriptam, ex versione Euagrii, presbyteri, v. infra, vol. IX. pag. 31. not. add. ibid. pag. 56. inter Sanctorum elogia et vitas, et pag. 27. sq. de *Herib. Rosweydi* vitis patrum illarumque editt. In libr. I. est vita Antonii, *Euagrio* interprete. Valde quidem commendatur vita Antonii ab incerto graeco poeta, in *iambis* in sermones SS. patrum, edit. ab *Amadutio* in anecdotis litterar. vol. II. p. 31. vers. 70. vbi v. not. Mingarelli: at enim vitam, quam hodie terimus, propter multas fabulas aliasque narrationes pueriles insulsi hominis commentum esse, nullus dubitat *Scultetus* in medulla theol. patr. pag. 480. Itidem *Iac. Basnage* in diss. epistolicar. tertia pag. 112 — 114. copiose illam recensens vitam, hanc, quae nunc legitur, aut esse omnino spuriam, aut saltem ab interpolatore miserrime foedatam iudicat p. 136. Neque dissentiunt *Arnold.* qui eam germanice vertit inter vitas patrum, et *Stolle* l. c. p. 243. sq. aliisque. *Sam.* tamen *Basnage* Annal. tom. III. p. 38. *Caue* et editor. Benedictini eam germanam, quamquam interpolatam, censent. Contra *Oudinus* l. c. pag. 358. sqq. vndecim argumentis, sat grauibus, oppugnat sententiam eorum, qui fidem illius vitae tueri sustinuerunt. *Harl.*

21. *Epistolae duae ad Orsisium, abbatem,* excerptae ex auctore vitae S. Pachomii (in appendice ad Acta Sanctor. T. III. Maii. p. 49. 50.) Et *Narratio ad Ammonium,* episcopum, et alios de fuga sua sub Iuliano Augusto (ex eadem appendice p. 71.) p. 867 — 869.

22. *Tomus de Incarnatione DEI Verbi* περὶ τῆς ἐνσάρκου ἐπιφανείας τοῦ θεοῦ λόγου, *et contra Arianos*, scriptus post A. 364. pag. 871 — 888. l. I. pag. 595. *Fabr.* In cod. *caesareo* LXXVII. nr. 54. vbi legitur περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ λόγου, καὶ περὶ τῆς ἁγίας τριάδος, teste *Lambecio*, III. p. 394. sq. — *Leidae* inter codd. Vossian. vide catal. et supra ad nr. 15. p. 401. *Harl.*

23. *Epi-*

23. *Epistola* episcoporum Aegypti et Libyae nonaginta et B. Athanasii contra Arianos *ad Afros episcopos*, scripta circa A. 369. p. 891 — 900. L. I. pag. 931. *Fabr.* Conf. *Lambec.* comment. tom. III. p. 247. nr. 98. — In cod. *Ebor.* nr. XXXVI. secund. cat. codd. Angl. et Hib. tom. II. *Harl.*

24. *Epistola ad Epictetum*, Corinthi episcopum, contra haereticos, de incarnatione CHRISTI peruersa sentientes. Scripta circa A. 371 p. 901. — 910. L. I. p. 581. Exstat apud Epiphanium LXXVII. 3 — 13. tom. I. opp. p. 997. Citatur a *Ratramo* c. 9. de partu Virginis, T. I. spicilegii Dacheriani p. 342. vbi male *ad Epictetum* legitur. *Fabr.* vid. *Lambec.* III. p. 218. nr. 14. pag. 394. nr. 52. — *Montfauc.* bibl. bibl. MSSt. I. pag. 130. nr. MMMMIMLXXXII. add. *Walch* bibl. patrist. pag. 232. qui notat, eam epist. iam ante Cyrillum Alex. ab hostibus veritatis esse deprauatam. *Harl.*

25. *Epistola ad Adelphium*, episcopum Onupheos Lychnorum et confessorem, contra Arianos. Scripta circa eundem annum 371. pag. 911 — 917. L. I. p. 155. *Fabr.* De nr. 25 — 27. v. *Lambec.* III. pag. 222. nr. 25. pag. 227. p. 231. nr. 41. vbi in cod. epistola exarata dicitur πρὸς Μάξιμον Ἐπίσκοπον; et pag. 218. nr. 15. contra Apollinar. de salutari aduentu Christi; ac nr. 16. contra eundem περὶ τῆς σαρκώσεως, de incarnatione Christi, add. ad nr. 40. *Paris.* bibl. publ. codd. MCCCI. et MDCXXXI. *Harl.*

26. *Epistola ad Maximum, philosophum*, eodem scripta tempore. p. 918 — 920. L. I. pag. 162. [in cod. *Paris.* CDLXXV. nr. 13. in cod. *Medic.* v. *Bandin.* l. c. I. p. 546. sqq.]

27. *De Incarnatione CHRISTI contra Apollinarium libri duo.* p. 922 — 955. L. I. p. 614. 653. [in cod. *Paris.* CDLXXV. nr. 4.]

28. *Epistola* breuis *ad presbyteros, Iohannem et Antiochum*, et alia *ad Palladium, presbyterum*, scriptae sub extremum anni 371. vel initium 372. p. 956. seq. L. I. p. 951. 952. *Fabr.* In cod. Medic. teste *Bandin.* II. cat. p. 456. nr. IX. — in cod. *Bodlei*, nr. MMMXCI. catal. — in cod. *Vindobon.* v. Lambec. III. nr. 95 et 96. — in cod. *Veneto* D. Marc. LXXIX. pag. 55. catal. *Harl.*

29. *Epistola ad Ammum*, monachum, περὶ ὀνειρωγμοῦ m) et *ex Epistola vndequadragesima festali* n) fragmentum de libris canonicis S. Scripturae: atque *Epistola ad Rufinianum*,

 episco-

m) In quibusdam codd. legitur περὶ γυναικῶν, vt in cod. *Medic.* XXI. n. 22. plut. 5. (*Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 47.) Epistola ad Ammunem est quoque in cod. *Medic.* XL. nr. 28. — in cod. VIII. nr. 36. in cod. I. nr. 12. plut. X. in quibus omnibus est etiam fragm. epist. de festis. (*Bandin.* I. p. 471 74. nr. 28. in quo cod. finis editae epistolae non respondet; pag. 599. et 468) — epist. *ad Rufinian.* est in cod. XXX. et XXXVII. v. *Bandin.* I. pag. 74. et 400. et tom. II. pag. 547. in cod. XXVIII. — et in cod. *Mosquensi*, teste *Matthaei* in notitia codd. bibl. synod. pag. 57. — *Epist. ad Ammun.* in cod. Vindob. XII. nr. 15. teste *Kollario* supplem. Lambec. comm. VIII. pag. 878. nr. 22. et 886. nr. 32. ac 35. pag. 1012. sq. nr. 26. — in cod. XVIII. nr. 4. inter varia diuersorum patrum eccles. fragm. canonica ex epist. ad Ammum. teste *Lambec.* VI. part. I. p. 150. — In cod. *Escor.* teste *Plüer* l. c. pag. 160. — In *Britannia* sec. catal. codd. Angl. et Hibern. tom. I. in bibl. *Bodlei.* nr. XXVI. CLXXXV. CCV. CCXC. bis. in tom. II. nr. MDCCCXXXVI — cum scholiis in cod. *Galei*, nr. MMMMMIMV et, pag. 362. nr. MMMMMMMMMCLXXXXVIII., 24. Conf. infra, vol. IX. pag. 55. et 385. *Harl.*

n) *Nonam Paschalem* Athanasii *Epistolam* vocat *Turrianus* lib. I. pro Canonibus Apostolor. c. 11. Fuerit haec ex Epistolis Athanasii festalibus, S. Hieronymo memoratis in Catalogo S. E.

episcopum pag. 959 — 964. [f] Hac epistolae inter alias canonicas ante prodierant graece et latine Gentiano Herueto interprete cum scholiis *Theodori Balsamonis*. Paris. 1620. fol. et in Synodico Magno siue Pandectis Canonum *Guil. Beueregii* T. II. pag. 36. Oxon. 1672. fol. Vertit etiam *Io. Curterius*.

30. *Epistolae duae ad Luciferum*, Calaritanum, post A. C. 355. scriptae, et *latine* tantum inter Luciferi scripta seruatae, vna cum *Epistola ad monachos* de vitandis Arianis et his, qui cum illis communicant. Scripta post A. 364. p. 965 — 967. *Fabr.* v. *Montfauc.* Bibl. bibl. MSSt. II. p. 1247. B. — cat. codd. Angl. et Hib. II. p. 199. nr. MMMMMMCCCCLX. bibl. *Treger;* in illo inesse dicuntur *Athan.* de S. Trinitate et Spir. S. epistola ad Lucifer. nec non altercatio eius contra Arium, Sabell. et Photinum, latine. *Harl.*

31. * *Fragmentum ex Epistola festali, XXXIX.* data A. 356. (quales complures Athanasius in exsilio scripferat in coetu fratrum legendas illisque solandis comparatas, conf. *Hieronym.* de script. eccl. cap. 87.) p. 968. *Latine* tantum ex codice Colbertino. *Fabr.* Fragment. ex epistola XXXIX. festali, quosnam V. et N. T. libros Christianus orthodoxus habere debeat, gr. est in cod. *Vindob.* LIX. teste *Lambec.* III. pag. 259. ex eadem ep. fragment. gr. cum interpretatione in cod. *Medic.* XL. nr. 29. plut. 5. sed, vt ait *Bandin.* I. pag. 74. finis codicis non conuenit cum edito, quum heic longius in illo, quam in hoc producatur interpretatio. v. *Balsamon.* syntagm. pag. 920. adde de aliis codd. *Bandin.* I. pag. 399. nr. 36. et 468. nr. 12. — In cod. gr. *Taurinensi* CV. v. Catal. pag. 196. *Harl.*

32. *Liber de Trinitate et Spiritu S.* itidem *latine* tantum p. 969 — 981. male Vigilio Tapsensi tributus a Chifletio. Incipit: *His qui Filium DEI creatum esse profitentur, nequaquam de Spiritu S. dubimus responsum. Fabr.* Conf. infra, nr. 93. *Montfauc.* bibl. biblioth. MSS. p. 1242. B. — in cod. Oxon. MMXXXIII. sec. catal. *Harl.*

33. *Ad Marcellinum* epistola, praefixa interpretationi Psalmorum. p. 982 — 1003. L. I. p. 959. Verterat, sed mire decurtatam, *Angelus Politianus*. Etiam *Io. Reuchlino* interprete prodiit Antwerpiae 1537. vna cum Ioh. Campensis enchiridio Psalmorum. Praefigitur itidem, (sed initio mutila,) Catenae Psalmorum, a *Balthasare Corderio* graece et lat. Antwerp. A. 1643. fol. editae. Ex codice antiquissimo Alexandrino graece in sua LXX. interpretum editione vulgauit et Psalmis praefixit V. C. *Io. Ernestus Grabe*. Quoniam in hac epistola Athanasii ne verbum quidem de inscriptionibus Psalmorum legitur, itaque Benedictini merito iudicant aliud fuisse S. Hieronymo laudatum Athanasii ad Marcellinum opus *de titulis Psalmorum. Fabr.* Exstat in cod. *Paris.* bibl. publ. CMXXXVII. nr. 5. — in cod. *Bauar.* XCVIII. cat. p. 37. in codd. *Vindobon.* XI. de quo vide *Lambec.* III. pag. 57. sq. inprimis *Kollarii* notam, qui animaduertit, istam Athanasii epistolam plerumque psalmis praemitti; at rarissime occurrere integram; saepius mutilam, interdum ita interpolatam, vt vix quidquam Athanasii retineat, etc. Idem sentit in nota ad pag. 82. de cod. XIX. in quo prima prooemii ad Psalmos particula, maiori sui parte cento est, ex paragraphis excerptisque epistolae Athan. confusus; multo tamen contractius est principium vtroque illo, quod Corderius in lucem protulit.

lit. In eodem cod. partem prooemii secundi sextam excipit *Athanasii de interpretatione Psalmorum* epistola ad Marcellinum, sed mutila: teste *Lambec.* p. 88. sq. — nec non in cod. LVII. nr. 19. vbi, num integra sit illa, nec ne? nihil adnotat *Lambec.* III. p. 220. sq. — In cod. Th. *Bodlei.* nr. 1982. cat. — In cod. *Guil. Laudi*, bibl. Bodlei. nr. 710. — In bibl. *Laurent. Medic.* cod. III. nr. 17. plut. VI. de quo et de illa epistola multis est *Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 89. Post Montfauconium *Cardin. Antonellus* integram illam praefixit Athanasii comment. in Psalmos mox memorandis. Porro est in aliis codd. *Laurent.* de quibus vide *Bandin.* I. p. 543. nr. 22 tom. II. p. 477. nr. 7. pag. 308. nr. 9. A *Nicolao* autem *Antonello* in cod. Barberino alia Psalmorum expositio graeca cum latina versione est reperta et ex illo primum edita:

Athanasii interpretatio Psalmorum siue de titulis Psalmorum. Romae ap. Iof. Collin. 1746. fol. Editor in praefatione de cod. agit. Postea Antonellus, vbi reperit in vaticana bibl. codicem, qui idem opus gr. cum antiqua versione latina continet, in adpendice lectiones illius cod. a lectionibus Barberin. discrepantes dedit, librum illum in praefat. docta et ad historiam interpretationis sacrorum librorum antiquam perquam vtili, Athanasio vindicare studuit. Enimuero, tanta lectionum in codd. varietate, nisi ab alio Athanasio profectum sit opus, id sane clarum est et manifestum, genuinum episcopi Alexandrini opus iam antiquioribus temporibus valde fuisse interpolatum et ab aliena manu auctum. Interpretationes vero ipsae breues sunt atque valde allegoricae. Criticam tamen artem in explicandis graecis Psalmorum versionibus iuvare possunt. *Harl.*

34. ° *Expositiones in Psalmos*, quarum exigua apospasmatia quaedam verterat Politianus, atque priores editiones graece et latine exhibuerant, Daniel item Barbarus nonnulla et Corderius vulgauerant in Catenis Patrum ad Psalmos; sed Benedictini longe copiosiores in totum Psalterium, licet nec ita plenas aut integras, e codicibus regiis et Colbertinis Catenarum et expositionum in Psalmos offerunt p. 1009 — 1239. °) Mediolani in bibl. Ambrosiana occurrunt commentaria Athanasii in Psalmos, graece descripta ex codice Bibl. Scorialensi, et latine reddita siue ab Antonio Giggeo, siue alio quodam. Ex illis argumentum in Psalmos dignum lectu, et supplementa quaedam commentariorum dedit *Montfauconus* in Collectione [?] noua Patrum T. II. p. 70 — 101. *Animaduertendum est*, inquit idem in Diario Italico p. 12. *alium etiam commentarium in ista Bibliotheca, nec non in Museo Iustiniano Venetiis* (adde p. 69.) *occurrere, qui Athanasii nomen praefert; at Athanasii Magni esse nequit.* Istius initium est: Μακάριος ἀνὴρ etc. αὕτη ἡ προφητεία πληροῦται εἰς τὸν Ἰωσὴφ τὸν Ἀριμαθίας. p) Athanasius in Psalmos ex versione

o) in cod. *Bodl.* MMCCCXXVIII. et aliis, quae continent caten. in psalmos, latere videntur alia fragm. *Harl.*

p) Ex cod. quoque *Scorialensi* descriptus erat is, qui in bibliotheca olim fuit *Uffenbachiana*, et a *I. H. Maio* in Biblioth. Vffenb. MSta, part. III. pag. 485. sqq. curate designatus codex, cuius quidem scriba *Andreas Darmarius Epidaurius* in calce et nomen suum et an. ͵αφοδ h. e. MDLXXIV. indicauit, atque id opus adsignauit Athanasio. Continet autem id vol. *Athanasii commentarium in omnes Dauidis psalmos*, et initium commentarii in Psalmum I. conuenit cum

fione latina *Eliae Ehingeri*, qui codice graeco bibl. Auguftanae q) vfus fuit, exftat MS. in bibl. Iohannea huius vrbis Hamburgenfis. Habuit etiam Athanafii in Pfalmos Commentarium, graece defcriptum Wagenfeilius, vnde adferuat eumdem Lipfiae in patria mea thefaurus librarius ampliffimi Senatus. Expofitionem Athanafii in Pfalmos *Serviana lingua*, (eft haec Slauica dialectus,) MS. in bibliotheca S. Saluatoris Bononiae, atque *arabice* vna cum epiftola ad Marcellin. in bibl. Ambrofianae codice 300. annorum memorat idem Montfauconus ad Athanaf. T. I. p. 1005. et 1006. *Fabr.* Germanice quoque verfus eft liber, a *Georg. Spalatino*, teftibus *Lambechero* in biblioth. antiqua Vindobon. ciuica pag. 81. et *Zapfio* in: Augsburgs Buchdruck. Gefchichte part. II. pag. 152. Infcriptio haec eft: *St. Athanafius — biechl ot veber das hayl g buch den Pfalter. —* In calce *Gedruckt in der Kayferlichen ftat Augfpurg durch Sigismunden Grymmen Doctor, Anno* MDXXI. (1521.) 4. Conf. fup a ad Origenis exegetica gr. nr. 6. adnotata. Anglice verfus eft lib. et praefixus verfioni Pfalmorum anglicae eique metricae, Lond. ap. Io. Day in 4. fine anni nota. conf. *Brüggemann* View etc. p. 399. — De codd. addam pauca. In bibl. publ. *Parif.* in cod. CLXXIV. nr. 3. eft locus de Pfalmis — in cod. MCLXXIII. nr. 8. Ath. homilia in Pfalmum 34. — *Vindobonae* in cod. caefareo XIX. v. *Lambec.* et Kollar. III. pag. 81. fqq. et infra ad nr. 56. — in cod. CLXXXIIX. nr. 22. expofitio pfalmi 103. ex *Athanafio*, Eufebio aliisque collecta. (*Lambec.* IV. p. 457.) In *Britannia* fec. cat. codd. Angl. et Hibern. *Athan.* expofitio Pfalterii in bibl. Bodlei. in cod. *Barocc.* nr. 118. ib. Catena in Pfalmos cum variis prolegom. *Athanafii*, Eufebii etc. nr. 223. — eiusdem com. in Pfalmos nr. 289. n. 8. cod. Cromwell. — In bibl. *Coiflin.* cod. LXXX. in margine ad Theodoreti interpretat. Pfalmorum 150. excerpta ex *Athanafio* aliisque. adde ad nr. fequentem collecta. *Harl.*

35. *Fragmenta* commentariorum Athanafii *in Pfalmos*, a Petro Felckmanno collecta e Nicetae, metropolitae Heracleae, συναγωγῇ ἐξηγήσεων in priores Pfalmos LXXII. MSta in bibl. Palatina. pag. 1241 — 1262. L. II. pag. 511. *Fabr.* In cod. *Veneto* D. Marci CCCCCLXXVIII. *Athanafii* interpretatio in *Pfalterium* et *Cantica* V. et N. Teft. Atque confector catal. codd. gr. pag. 304. codicem, ait, vidit et opus hoc recenfuit *Montfaucon.* diar. ital. pag. 433. vide eiusdem collect. nouam PP. tom. II. pag. 70. — In *Britannia* fec. catal. codd. Angl. etc. in cod. *Bodlei.* nr. 1982. Pfalterium et cantica S. S. cum catena graec. patrum Athanafii et alior. — inter codd. *Laudi* nr. 710. fragmenta *Athanafii*, *Bafilii* et aliorum in Pfalmos, vna cum interpretat. *Canticorum* S. S. — cat. vol. II. p. 186. inter codd. *Th. Gale*, nr. 5891. excerpta ex Athan. Alex. expofitione in Pfalmos. Varia fragm. quorum quidem tituli ita vetuftate confumti effe dicuntur, vt vix vllum amplius litterarum veftigium adpareat, in cod. *Medic.* XII. nr. 17. plut. 6. tefte *Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 120. *Harl.*

36.

cum eo, quod Fabricius ex Montfauc. diario ital. laudauit: Μακάριος ἀνὴρ etc. ἅπασα ἡ προφητικὴ πληρῶται etc. Quoniam Montfauc. in noua collect. patr. vulgauit enarrationem Athanafii in LXXV. pfalmos priores, *Maius* ex cod. Vffenbach. fpeciminis loco commentarium adfcripfit in Pfalmum vltimum, gr. cum verfione lat. notisque paucis breuibusque criticis. *Harl.*

q) v. *Reifer* cat. codd. pag. 41. nr. 74. *Harl.*

36. * *Fragmenta* variorum Athanasii scriptorum ex Nicetae Heracleotae catena in Iobum, auctiora et emendatiora ex codice regio MMCDXXXIV. pag. 1262 — 1265.

37. Fragmenta expositionis Athanasii *in Canticum Canticorum*, (ex Commentariis variorum in Canticum, quae graece edidit *Meursius* Lugd. Bat. 1617. 4.) p. 1265.

38. * *Fragmenta* Athanasii ex Catenis *in Matthaeum*, Marcum, Lucam, I. ad Corinth. et ad Hebr. editis ex MSS. pag. 1266. seqq. et ex Euthymii Panoplia p. 1274. seqq. [v. ad nr. 95.]

39. * Breuis expositio Symboli, e codice Vaticano et regio p. 1278. seq. *Fabr.* In cod. *Vindobon.* CCI. nr. 21. et 22. v. *Lambec.* et *Kollar.* tom. V. pag. 320. sq. — in cod. Laur. *Medic.* XII. nr. 4. plut. IV. (*Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 534.) add. infr. ad nr. 88. *Harl.*

40. * Fragmentum *aduersus Apollinarium* e codice Vaticano. p. 1279. Febr. In bibl. publ. *Paris.* cod. MCCCI. (Athan.) dialogus aduersus Apollinarium; — In cod. *Vindobon.* XLVI. est, obseruante *Kollario* ad Lambecii comment. III. p. 173. sq. *dialogus Athanasii cum Apollinario.* In cod. LVII. nr. 16. de incarnatione contra Apollinarium oratio, v. nr. 27. adde ad nr. 25. *Harl.*

41. *Fragmenta* Athanasii e Theodorito, Gelasio, Synodo VI. Damasceno et Catena MS. in Lucam, collecta a Felckmanno pag. 1282 — 1289 [v. infra, nr. 91.]

42. * *De nouem Herodis morbis*, r) *de falsis Prophetis*, de sensu dicti Matth. V. 28. *qui respicit mulierem*, fragmenta expositionis Athanasii Alex. *in Matthaeum* e codice Barocciano p. 1289. seq. cum fragmento expositionis *in Psal.* CXLVIII. p. 1291. sq. et alio ex Cod. Vaticano DCCXC. nr. 12. ἐκ τῦ κατὰ αἱρέσεων. p. 1292.

43. * Alia *fragmenta* quaedam, in quibus graecum *Epistolae ad Eupsychium*, (latine tantum inter Felckmanniana editum p. 1287.) et *Epistolae dogmaticae ad Antiochenos* ex Concilio Lateranensi, alia item ex Facundo, Concilio Hispalensi, pag. 1293 — 1295. *Fabr.* *Athanasii* et multorum alior. fragm. et testimonia de duabus in Christo naturis, in cod. *Vindobon.* teste *Lambec.* III. p. 396. sq. vbi v. Kollar. et infra, nr. 58. notam. Multa alia fragm. partim indicauimus; partim colligi possunt ex variis codd. ex gr. in cod. *Bodl.* CCXCI. — inter codd. *Langbaen.* pag. 276. cat. codd. Angl. II. etc. *Harl.*

VI. *TOMO TERTIO.*

Dubia: s)

44. *De incarnatione* περὶ σαρκώσεως τῦ Θεῦ λόγυ, (ex Cyrillo Alex. ad Augustas, T. V. Opp. parte 2. pag. 47.) pag. 1. seq. Incipit: ὁμολογῦμεν τὸν υἱὸν τῦ Θεῦ, τὸν πρὸ αἰώνων

r) *Augustae Vindel.* in cod. bibl. publ. *Athan. de morte Herodis*, teste *Reisero* in cat. pag. 40. vid. infra, nr. 94. *Harl.*

s) Quae dubia aut suppositiia sint Athanasiana, diligenter copioseque inquisiuit *Oudin.* l. c. pag. 328. sqq. quod breuitatis studio semel adnotabo. add. *Stolle* l. c. et *Walchii* bibl. patrist. pag. 222. sq. vbi iam citatur *Georg. Henr. Goezii* schediasma historico — criticum de dubiis Athanasii scriptis, quae in noua operum eius editione leguntur. Lipsiae 1689. 4. *Harl.*

νων κ. τ. λ. L. T. II. pag. 30. Vertit *Io. Lampadius*. *Fabr.* *Vindobon.* in cod. LVII. nr. 2. oratio de incarnatione verbi, eiusque corporali ad nos aduentu: inc. αὐτάρκως ἐν τοῖς πρὸ τέτων ἐκ πολλῶν ὀλίγα διαλαβόντες — Ib. nr. 102. et in cod. XC. nr. 18. confessio de incarnat. dei verbi: inc. ὁμολογῦμεν etc. *Lamb.* III. p. 214. et 243. ac VII. p. 361. — In cod. *Bauar.* CXII. alius Ath. sermo de incarnatione et S. Trinitate: inc. οἱ κακοτέχνως τὰς θείας γραφὰς. v. catal. codd. gr. pag. 44. ex illo sermone locum adtulit *Damascenus*. v. infra, in vol. VIII. pag. 796. ed. vet. — In cod. *Medic.* XII. nr. 14. plut. 6. fragm. ex orat. περὶ τῆς ἐνσάρκε ἐπιφανείας τῦ Θεῦ λόγυ (*Bandin.* cat. I. p. 120. in cod. LXXVIII. *Vindob.* nr. 45. inscribitur idem sermo περὶ τῆς ἐνσάρκε οἰκονομίας τῦ Θεῦ λόγυ, v. *Lambec.* III. p. 394. sq. et conf. ad nr. 43.) — Excerpta in cod. *Mosquensi* XIII. teste *Matthaei* in notitia codd. Mosq.) Adde ib. apud Bandin. pag. 310. med. locum Athanasii, ex Anastasii Sinaitae homilia prolatum. Ex Athan. orat. περὶ σαρκώσεως τῦ θεῦ λόγυ citantur loca in Cyrilli Alex. oratione, obseruante *Fabric.* in B. Gr. V. 27. vol. VIII. pag. 567. XV. vet. ed. *Harl.*

45. *Testimonia ex S. Scriptura* de communione naturali essentiae Patris, Filii et Spiritus S. pag. 3 — 28. L. I. p. 209. *Fabr.* conf. *Lambec.* comm. III. p. 221. nr. 21. In cod. reg. *Taurin.* LXXXIIII. capitula L. de consubstantialitate Patris et Filii et Sp. S. vt verbis vtar confectoris catal. codd. gr. Taur. pag. 179. — In cod. *Bauar.* XCIIIX. v. catal. p. 37. *Harl.*

46. *Epistola Catholica* ad episcopos Aegypti, Syriae, Ciliciae, Phoeniciae et Arabiae. p. 29. sq. L. I. p. 570. in qua hoc esse σύμβολον fidei suae confitetur: ὁμοέσιος ἡ τριὰς, Θεὸς ἀληθινὸς ἐκ Μαρίας γενόμενος ἄνθρωπος. Ὁ δὲ μὴ συντιθέμενος, ἀνάθεμα ἔςω. En paucis verbis, quae fusius explicantur in symbolo *Quicunque*, quod vulgari adpellatione Athanasianum vocamus! *Fabr.* In mem. cod. *Bauar.* — in cod. *Vindobon.* LVII. nr. 4. (*Lambec.* III. p. 215) *Harl.*

47. *Refutatio hypocriseos* in Epistola *Meletii et Eusebii Samosatensis* ad Iouianum, imp. (scripta A. C. 363. et a Socrate III. 25. Hist. relata) p. 31. seq. L. I. p. 572. *Fabr.* In memor. cod. *Bauar.* et mem. cod. *Vindob.* LVII. nr. 13. et emendatiore epigraphe, nr. 230. (*Lambec.* III. p. 217. ibique Kollar. et pag. 230. nr. 42.) *Harl.*

48. *De incarnatione verbi* Epistola, cuius auctor Nestorianam haeresin, Pauli Samosateni vestigiis insistentem, videtur perstringere. p. 33. seq. L. II. p. 591. Incipit: Ἐλύπει μὲν τὴν ἁγίαν Σύνοδον Παύλε τῦ Σαμοσατέως ἡ καινοτομία. *Fabr.* In cod. *Vindobon.* LVII. nr. 22. vbi teste Lambec. III. pag. 221. initium est: ἐκλύπει μὲν τὴν ἁγίαν Σύνοδον etc. — In cod. *Paris.* CDLXXV. (in quo multa Athanasii scripta, in his tria *de incarnatione* continentur,) nr. 3. de incarnatione verbi epistola, quae, (vti confector catal. codd. regg. vol. II. p. 67. notat) alium ab Athanasio auctorem habere creditur, add. ad nr. 19. not. *Harl.*

49. *De aeterna Filii et Spiritus S. cum DEo existentia* contra Sabellianizantes, (πρὸς τὺς Σαβελλίζοντας) pag. 37 — 48. L. I. p. 650. Hunc librum ex homilia 27. Basilii contra

tra Sabellianos, Arium et Anomoeos magnam partem descriptam esse, notat Montfauconus. *Fabr.* In cod. *Paris.* CCCCLXXV. nr. 10. — in cod. *Vindob.* LVII. nr. 39. (*Lambec.* III. p. 229.) *Harl.*

50. [?] *Quod vnus sit Christus,* Homilia in Natalem Christi. p. 49 — 53. l. I. p. 664. Etiam in hac videtur pugnari aduersus Nestorianos, et aliis etiam argumentis abiudicauerat eam Athanasio *Petauius* IV. 1. §. 7. de Trinitate. *Fabr.* In cod. *Vindob.* mem. nr. 40. et in cod. LXXVIII nr. 53. *Lambec.* III. p. 229. et p. 394. 53. *Harl.*

51. *De Sabbato, Dominica die, circumcisione et baptismate.* p. 55. L. I. p. 964. Athanasio fortasse haud indignum opusculum. Adde quae latine leguntur L. II. p. 640. *Fabr.* In codd. *Paris.* CDLXXIV. et CDLXXV. et *Vindobon.* LVII. nr. 35. (*Lambec.* III. p. 225.) *Harl.*

52. *Homilia de semente,* Matth. XII. 1. seq. quae incipit: ἐν ἡμέρᾳ σαββάτῳ συνήχθημεν p. 60. L. I. p. 1060.

53. *In illud* Matth. XXI. 2. *profecti in pagum* etc. p. 73. L. I. p. 983. [v. *Lambec.* de c. *Vindobon.* III. p. 223. nr. 26.]

54. *Homilia* in Matth. XXVII. 33. seq. *de passione et cruce Domini* p. 80. L. I. p. 992. [Vertit Erasmus. *Fabr.* Fragment. orat. in cod. *Vindobon.* LVII. nr. 18. vbi v. Kollarium vol. III. p. 219 sq. post *Oudin.* l. c. p. 387. contra Caue iudicium disputantem; integra est orat. in eodem cod. nr. 28. *Harl.*

55. *Liber de virginitate et ἀσκήσει.* p. 110. L. I. p. 1043. Sub Athanasii nomine aliquid ex hoc libro citatur in Epistola Hadriani, papae, ad Carolum M. T. VII. Concil. p. 916. Vertit Erasmus. Athanasio abiudicant praeter Erasmum, Abr. Scultetum aliosque *Chamierus* T. II. panstratiae XIX. c. 4. §. 3. *Fabr.* *Vindob.* in cod. caesareo LVII. nr. 20. (*Lambec.* III. p. 221.), sine nomine auctoris, in cod. *Coislin.* CXXIV. fol. 175. de quo v. *Montfauc.* bibl. Coisl. pag. 200. et pag. 565. de cod. CCCLXVIII. Athanasio auctore nominato. — In cod. regio *Taurinensi* CC. (catal. pag. 299. *Harl.*

56. *Synopsis S. Scripturae* p. 126. L. II. p. 55. Eximium hoc opus latine vertit *Wolfgangus Musculus:* Athanasio abiudicare non audet *Godfr. Hermantius* in vita Athanasii T. I. p. 509. seq. 722. seq. nec *Tillemontius*, artic. 37. not. 45. nec ipse dubito, auctorem illius esse Athanasium; sed alium annisque centum nostro iuniorem, illum nimirum Alexandrinum episcopum, medio saeculo quinto clarum, in cuius gratiam Euthalius, Sulcensis episcopus, Acta Apostolorum et Epistolas recensuit. Sane argumenta Euthalii a Io. Henr. Boeclero *) partim, deinde integriora a *Zaccagnio* **) vulgata, hinc inde cum synopsi Athanasiana verbotenus conspirant. Ceterum argumenta, quibus vetustiori et magno Athanasio haec Scripturae S. synopsis, licet alioqui praeclara et

*) In editione graeca Noui Test. Argentorat. 1645. 12.

**) In noua collectione veterum monumentorum Rom. 1698. 4.

et lectu inprimis digna, abiudicatur, vide apud *Montfauconum* in praefat. et animadversione XV. ad vitam et scripta Athanasii T. II. collectionis veterum Patrum, vbi inter alia ostendit, per πυκτία τῶν θείων γραφῶν, quae ad imp., Constantium, misisse se testatur Athanasius in Apologia ad eum scripta, nihil intelligere aliud, ac libros [P, ipsos sacrae Scripturae. Prior prologus Ecclesiastico Siracidis in plerisque editt. praemissus, depromtus est ex hac Synopsi Athanasiana. *Fabr. Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. Medic. I. p. 87. ea, quae continentur in cod. III. nr. 2. plut. 6. et in quibus differitur de praecipuis graecis V. T. versionibus, desumta videntur ex Athanasii synopsi S. S. discrepare tamen dicuntur multis in locis, praecipue in fine, ab eius edit. Paris. tom. II. p. 203. — In eod. cod. nr. 13. dissertatio de libri Psalmorum diuisione, contracta videtur Bandin. ex vberiore Athanasii synopsi S. S. Operum tom. II. p. 150. — nr. 17. est Athan. ep. ad Marcellinum, (v. nr. 33.) — *Vindobonae* in cod. Caesareo III. sunt fragmenta tria, quorum duo nondum edita putantur, de quibus late disputant *Lambec.* III. p. 32. sqq. atque *Kollar.* qui in nota prima contra Fabricium statuit, Athanas. Alexandrinum episcopum, auctorem esse synopseos S. S. id vero opusc. posterioribus saeculis a variis possessoribus fuisse passim interpolatum auctumque, atque in aliam fere formam mutatum; in altera autem nota incertus est, num posteriora duo apospasmatia ex Athan. synopsi excerpta sint, nec ne? — In cod. XIX. (in quo est Psalterium in XX. sectiones s. καθίσματα, *sessiones,* diuisum,) sunt plures partes ex Athanasii epist. ad Marcellinum, ex eiusdem argumento in Psalmos et synopsi S. S. depromtae, atque *Lambec.* insignem locum graecum, antea nondum editum, cum vers. lat. et notis breuibus tom. III. p. 86. sqq. *lat.* euulgauit. *Kollar.* vero in nota obseruat, idem supplementum postea ex cod. Paris. regio a Cotelerio in notis ad patres I. saec. tom. I. p. 452. ed. Clerici, et a Benedictinis in edit. Athanasii Paris. ex eodem codice, collato cum exemplari Anglicano graece fuisse editum; sed neutrum illorum meminisse Lambecii et cod. Vindobon. (v. *Lamb.* comm. III. p. 82. et 85. sqq.) — In cod. LX. sub Athanasii nomine, synopsis in V. T. siue epitome historiae sacrae V. T. (vsque ad interitum Absalonis,) quod vero opusc. huius cod. *Lambec.* III. p. 268. suppositium habet et omnino diuersum esse, scribit, ab altera illa *synopsi S. S.* in ed. Paris. prior. tom. II. p. 55 — 157. et Kollar. id confirmat. In catena in Psalterium, in cod. XIV. est, adnotante *Kollario* ad Lambec. III. p. 65. exordium desumtum ex *Athan. synopsi.* — In cod. XXXVI. n. 3. est anonymi cuiusdam auctoris narratio fabulosa de morte Abrahami, et de corporali eiusdem translatione in coelum per Michaelem, archangelum, cuius mentio fit in Athanasii synopsi inter scripta V. T. apocrypha spuriaque; quem Athan. locum vulgauit *Fabric.* codicis pseudepigraphi V. T. p. 402. v. *Lambec.* VIII. p. 794. sq. ibique *Kollar.* et hunc quoque de auctore illius fabulae ad *Lambecii* comm. V. p. 631. A. vbi eadem fabula in cod. CCCXXXVII. exstat, et eiusdem Athan. synopsis citatur. — Ad illam synopsin pertinuit quoque fragm. historicum de *S. Luciani,* presbyteri Antiocheni, translatione graeca V. T. in cod. Vindob. CLXIV. nr. 2. (*Lambec.* IV. p. 564.) A *Kollario* in supplem. ad Lambec. comment. recensetur cod. XII. in cuius primo loco esse dicitur *Ath. synopsis S. S.* initium autem et titulum hunc prae se fert: Ἀθανασίου — πρὸς Ἀντίοχον etc. — *de plurimis et necessariis quaestionibus, de quibus*

in

in diuinis scripturis controuertitur. Interrogatio. etc. Pertinere igitur ad nr. 63. potius videtur. *Harl.*

Supposita.

57. *Disputatio contra Arium in Concilio Nicaeno.* p. 206. L. I. p. 111. Ita vulgo inscribitur, licet potius contineat διάλεξιν iunioris cuiusdam, in diuersorio habitam. Vertit Omnibonus Leonicenus. *Fabr.* In cod. *Escorial.* v. *Plüer* Itinerar. p. 160. — in cod. *Taurin.* reg. LXXXIV. (catal. codd. gr. p. 179.) — *Vindob.* in cod. LVII. nr. 3. (*Lambec.* III. p. 214. et de fragmento quodam, lib. IV. p. 403.) *Harl.*

58. *Contra omnes haereses,* Arianos, Tropicos siue Pneumatomachos, Paulum Samosat., Manichaeos, Marcionem, Valentinum, Basilidem, Hieracam, Nouatum, Phryges siue Montanistas, et Apollinaristas. p. 230. L. I. p. 1077. *Fabr.* In cod. *Monach. Bauar.* LXXIII. sunt sermones XX. S. Athanas. contra Macedonianos aliosque haereticos, (cat. p. 24.) sed hi sermones esse videntur ii, qui infra, nr. 75. memorantur. — *Oxon.* in colleg. corporis Christi, nr. 1510. (catal. codd. Angl. et Hib. tom. I. part. II. p. 51) *Ath.* contra haereticos, cum nota praefixa: „Non ab ipso Athanasio scriptus, sed a Vigilio, martyre, vt probat Cassander." — In cod. *Vindobon.* LXXVII. nr. 58. (*Lambec.* III. p. 396. sq.) est inter patrum testimonia de duabus in Christo naturis fragm. *Athanasii,* cum inscriptione: τοῦ μακαρίου Ἀθανασίου ἐκ τοῦ καθ' αἱρέσεων λόγου. et Kollarius in nota, hoc fragm. ait, non legitur in spuria illa aduersus haereses oratione, quae a Montfauc. edita habetur Opp. Athanas. II. p. 230. quod, quum Athanasii stilum et doctrinam redoleat, manifesto argumento est, aliam olim contra haereses D. Athanasii orationem fuisse vulgo notam: spuriam vero istam ab infacundo quopiam Graeculo, qui romanae sedi voluerit adulari, esse compositam. — Idem fragm. diversum est ab illo, quod a Montfauc. editum legitur tom. I. part. II. p. 1292. Hactenus *Kollarius.* add. *Oudin.* l. c. 349. sqq. *Harl.*

59. *In historiam Melchisedech* 239. L. II. p. 7. vertit *Io. Lampadius.* Merito tamquam indignum Athanasio reiicit *Leydeckerus* de Rep. Hebraeorum T. I. p. 63. *Fabr.* In cod. *Vindobon.* CCXLII. nr. 4. vbi quoque *Lambec.* comm. V. p. 232. sq. ex eo, quod auctor in fine narationis concilii Nicaeni oecumenici primi ita fecisset mentionem, quasi id iam longe ante aetatem suam fuerit celebratum, colligit, alium Athanasium, iuniorem, architectum historiolae imaginis Berytensis; etiam parentem huius scripti de Melchisedecho fuisse. Idem sentit *Lambec.* tom. VIII. p. 766. sq. de alia anonymi cuiusdam narrat. de *Melchisedecho et Loto* in cod. caesareo XXXIV. nr. 11. vbi tamen Kollarius cum editoribus Benedictinis id opusculum fuisse commentum nugacissimi cuiusdam graeculi, nomine Athanasii abusi, censet. Adde *Fabricium* nostrum in codice apocrypho V. T. p. 311. et 333. *Harl.*

60. *Ad imperatorem, Iouinianum.* p. 241. L. II. p. 34. Vertit *Io. Lampadius.* Male priores editt. venditant pro responsione ad Epistolam Iouiniani, de qua supra num. 19. *Fabr.* In cod. *Vindobon.* LVII. nr. 99. Athanasii ep. ad Iouian. v. supra ad nr. 18. *Harl.*

61. *Definitiones.* p. 242. L. II. p. 42. Ex his definitionibus quaedam leguntur inter S. Maximi opera, quae vero de Etymologia traduntur, iisdem verbis exstant in Anastasii Sinaitae Hodego p. 62. atque ita quidem, vt inde petita appareat; pleniora enim ibi leguntur.

62. * *Διδασκαλία* s. *Doctrina ad Antiochum Ducem πρὸς Ἀντίοχον Δοῦκαν* siue *ἄρχοντα* p. 252. a Montfaucono primum edita graece ex cod. Colbert. MMMMCCXLIX. addita latina versione et breuibus notis. Ex hoc libro desumsi fragmenta graeca Hermae Pastoris, quae dedi supra cap. 1.

63. * *Ad* eundem *Antiochum, de poenis inferni*, opusculum itidem primum a Montfaucono editum p. 264. graece et latine. *Fabr.* *Romae* in cod. Ottobon. est Athan. ad Antiochum epistola, teste *Montfauc.* Bibl. bibl. MSSt. I. p. 188. *D. Harl.*

64. *Quaestiones ad Antiochum,* siue responsiones ad quaestiones CXXXVI. quarum vltima non contemnendis aduersus Iudaeos argumentis disputat. p. 268. L. II. p. 331. Ex his, quadraginta t) vertit latine et cum annotationibus suis edidit *Io. Reuchlinus* Hagenoae 1519. 4. Rom. 1523. alias interpretati sunt *Valentinus Ampelander* et *Ioannes Lampadius. Fabr.* *Mosquae* in cod. XXVII. bibl. Synod. LIIII. cum parte LV. respons. quaestiones et respons. v. *Matthaei* in notitia codd. p. 49. iterum ibid. excerpta ex illis. *Paris.* in bibl. publ. in XI. codd. insunt *quaestiones*, sec. catal. codd. vol. II. — In cod. *Coislin.* CIX. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 184. — Priores CXXXI. quaestion. duntaxat repeciuntur in cod. reg. *Taurinensi* XXXVIII. sec. catal. codd. gr. p. 144. — *Florent.* in bibl. Medic. in cod. XXII. nr. 24. *Ath.* quaestio ex epist. ad Antioch. cum responsione: in cod. XXIX. nr. 2. et in cod. XIII. nr. 24. CXXXVII. quaest. (vid. *Bandin.* cat. codd. gr. I. p. 47. et 54. ac II. p. 521.) — *Venetiis* in cod. *Naniano* (nunc D. Marci,) LXXV. nr. 75. quaestiones 136. et cod. CCXCVII. (v. cat. codd. gr. *Nanian.* p. 156. et 499. nr. 9.) In cod. bibl. fr. Praedicator. *Claromont.* in Aruernia, quaestiones quaedam, auctore *Montfauc.* Bibl. bibl. MSS. II. p. 1354. — *Oxon.* in bibl. *Bodlei.* nr. 76. quaest. et respons. *de fide.* — nr. 110. solutio variarum quaestion. et expositio illius *ἄνθρωπος ἀνέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχῶ* etc. — nr. 129. quaestiones et responsiones ad Antiochum. — nr. 2906. de rebus variis in S. S. controuersis. gr. — *Augustae Vindel.* in bibl. publ. explicatio dubiarum in S. litteris quaestionum ad Antiochum: in indice Hoeschelius (teste *Reisero* in catal. p. 27.) hanc adposuit censuram: „Ψευδεπίγραφον esse vel inde constat, quod Chrysostomus, Scala Ioannis, Maximus, Nicephorus et alii in illo citantur." — *Ibid.* apud *Reiserum* p. 39. *Athanasii* quaestionum in S. S. dubiarum solutiones et quaestiones ac responsiones, tum *de fide* Cyrilli, Damasceni, *Athanasii*, Nili, Maximi. Addam ex eadem pag. *Athanasii* aliorumque multorum expositi-

t) v. supra in catal. edition. *Quadraginta* tamen *et vnam quaest.* inesse in versione *Reuchlini* et edit. Hagen. animaduertit *Lambacher* in bibl. antiqua Vindobon. ciuica p. 81. qui etiam memorat cod. eiusdem bibl. chart. gr. in 8. saec. XIV. in quo autem sunt, tantum quinquaginta quaestiones. *Harl.*

poſitiones, *ad imaginem et ſimilitudinem ſuam,* etc. — *Vindobonae* in cod. caeſareo LVIII. (*Lambec.* comm. III. p. 252. ſqq. oſtendit quoque, illud opus perperam tribui Athanaſio Alexandr.) — in cod. CLXIIII. nr. 8. et cod. CLXV. nr. 2. quatuor quaeſtiones ſacrae. vide *Lambec.* IV. p. 367. et 371. qui vtroque loco, praeſertim poſteriore, copioſus eſt de auctore illarum quaeſtionum, Athanaſio, vt pluribus locis perſeuerat, iuniore, circ. A. C. 765. et adnotat praeterea, quartam ſ. vltimam in cod. CLXV. quaeſtionem eſſe inter quaeſtiones ad Antiochum centeſimam duodecimam, atque ab ed. Pariſ. (priore) incredibiliter diſcrepare, tum in eodem illo cod. mentionem fieri anni poſt Chriſtum nat. *ſeptingenteſimi*, tamquam iam praeteriti. — In cod. CCX. nr. 6. ſex quaeſtiones in cod. CCXXXVIII. nr. 14. in quo Athanaſius diſerte dicitur ψιλός, exiguus, paruus, — in cod. CCXLI. quaeſtio XIX. in Ioannis, patriarchae Antiocheni, eclog. aſcetic. (*Lambec.* V. p. 47. 208. 223. not.) — in cod. CCLXXXII. nr. 3. quaeſtiones de fide ad Antiochum: quas in hoc cod. auctiores et emendatiores eſſe, quam in ed. Pariſ. docet *Lambec.* V. p. 471. ſq. et vide eumdem ib. p. 547. de cod. CCLXXXXVIII. nr. 7. vbi exſtant Ath. iunior. quaeſt. de fide. — In cod. XXXIII. nr. 13. quaeſtiones et reſponſiones quinque de adulterio et ſcortatione. — in cod. LV. nr. 2. quaeſtiones et reſponſiones quaedam ſacrae ad Antiochum, (*Lambec.* VIII. p. 756. et 1025.) — in cod. CXXVII. nr. 14. permultae quaeſtiones et reſponſiones, teſte *Kollario* in Supplem. ad Lambecii comment. p. 743. — Quaeſt. et reſponſion. in cod. *Vffenbachiano* VIII. nr. 26. v. *I. H. Maii* bibl. Vffenbach. MSSt. I. p. 433. — Alias v. ad nr. 65. et 67. — De auctore illarum quaeſtionum copioſe diſſerit *Oudin.* de ſcriptor. eccl. I. p. 355. ſqq. §. 17. et *Lambecii* ſententiam oppugnat. Vtriusque iudicium et argumenta curatius diſcuſſit *Kollarius* in longa nota ad Lambec. III p. 254. ſq. Animaduertit autem inter alia, in cod. CCXXXVIII. quaeſtiones ſex adſcribi quidem *Athanaſio exiguo, ſ. iuniori;* inter eas tamen non exſtare quaeſtionem 44. aetatis ſcriptoris in cod. CLXV. indicem; hinc quaeſtiones illas adtribuendas eſſe Athanaſio iuniori, ac illi fortaſſe, qui, opinante Caueo tom. I. p. 460. circa a. Ch. 490. Petro Mongo in ſede Alexandrina ſucceſſit. Tandem concludit pluribusque explicat coniecturam ſuam, Athanaſium, epiſc. Alexandr., in perſimili opuſculo aduerſus graſſantem Arii haereſin pugnaſſe, vt doctrinae veritati ac ſanctitati proſpiceret; id opuſcul. ab alio Athanaſio, fortaſſe *Exiguo*, quaeſtionibus aliis, tempori perinde atque ciuitatis chriſtianae neceſſitati opportunis, fuiſſe auctum; id deinceps ab aliis quoque recentioribus, vt Athanaſii auctoritate ſuis prodeſſent temporibus, eſſe factum: hinc ortam eſſe illam exemplarium miram varietatem et copiam, et opuſculum ipſum in orientali eccleſia diuo Athanaſio adtributum, etc. Quae quidem ſententia maxime probabilis eſſe videtur, vtpote quum conſtet, idem aliis aliorum auctorum ſcriptis, ab aliis deinceps varia ratione locupletatis atque interpolatis, nomine tamen principis eiusque notiſſimi auctoris vnice praefixo, iam antiquioribus temporibus accidiſſe. Hoc etiam loco memorabo *dialogum, quo Chriſtianus et Iudaeus colloquentes inducuntur*, vti citatur in cod. *Paris.* bibl. publ. MMDCCCLXXIII. aut in cod. MMMXL. *diſputatio aduerſus Iudaeos:* — aut in cod. MDCXXXI. *dialogus cum Iudaeis.* — in cod. *Taurinenſi* reg. CC. nr. 33. (vti fere in cod. *Veneto* D. Marci DXXI. catal. p. 280.) citatur *Athan.*, archiep. Alexandrini, *diſputatio*

tatio cum Zacchaeo, legis doctore apud Iudaeos, et nr. 34. *disput. Iudaeorum cum Athanasio et Cyrillo de cruce:* nisi ea scripta partes esse operis cuiusdam maioris malis statuere. v. ad nr. 91. aut potius cum *Kollario* ad Lambec. V. p. 288. commentum habere graeculi cuiusdam, ad mentem Athanasii et Cyrilli Iudaeos confutare conantis: ibi quidem in cod. CCXXXXVIII. nr. 5. exstat Ἀντίθεσις Ἑβραίων etc. *Iudaeorum disp. cum S. Athanasio et Cyrillo de adoratione s. crucis et sacr. imaginum.* — adde *Imbonati* biblioth. latino-ebraic. p. 318. *Harl.*

[I] 65. * Breues responsiones ad *quaestiones XXXVI. in Euangelia*, editae primum e codice regio MMCDXXXI. cum latina Montfauconi versione p. 306. subiuncto p. 310. fragmento ex quaest. XLII. ad Antiochum, et Orat. III. contra Arianos. *Fabr.* In cod. quodam *Augustano Vindel.* est, teste *Reisero* cat. p. 39. *Athanasii cuiusdam, Corinthiorum archiepiscopi*, quaestio, cur Christus in cruce, nec alio supplicii genere mortuus, cum solutione. v. ad §. II. init. *Harl.*

66. * *Dicta et interpretationes CXXX. parabolarum Euangelii* p. 311. L. II. p. 394. In prioribus editionibus numerantur capita CXXXIII. quoniam in duo discerptum est caput LXXX. et LXXXIX. et CXIX. pleraque autem harum interpretationum excerpta sunt e scriptoribus, Athanasio iunioribus, ut Theodorito, et quaestionibus ad Antiochum et Chrysostomo. Confer, (vt loca, a Montfaucono adnotata, omittam,) quaestionem CVII. (in prioribus editt. CIX.) cum Chrysostomi Homil. X. in 2. ad Timoth.

67. *Quaestiones aliae XX.* cum suis responsionibus p. 335. L. II. p. 436. vertit *Io. Lampadius. Fabr.* Vide ad nr. 64. et 65. In cod. *Vindobon.* CLXIV. nr. 9. sunt aliae, ac ibid. nr. 8. occurrunt, et supra iam sunt significatae, variae interrogationes et responsiones sacrae. (*Lambec.* IV. p. 367.) — In cod. *Coislin.* CXCIII. *Athan.* quaestio, *quomodo cognoscat homo, quod baptizatus sit et Spir. S. acceperit*, cum aliis eiusdem quaestionibus. (*Montfaucon* bibl. Coislin. p. 246.) — Quaestionum *Athanasii* et responsionum *Cyrilli* Hierosol. versio *armenica* est in cod. Paris. Colbertino, teste *Montfauc.* bibl. bibliothec. MSS. pag. 1020. nr. LV. — Quaedam in cod. *Mosquensi* XXXII. 3. v. *Matthaei* notit. cit. p. 52. *Harl.*

68. *Historia imaginis Berytensis* p. 344. L. T. II. p. 627. post A. C. 765. quo contigisse traditur, scripta a iuniore quodam Athanasio, in Syria episcopo, vt notat *Baronius* ad Martyrolog. Rom. IX. Nouembr. et annal. eccles. tom. IX. ad a. 787. Legitur a graecis Dominica orthodoxiae siue restitutionis imaginum I. Quadrages. Ceterum graeci codicis MS., ab vulgatis diuersi, initium, et antiquam anonymi interpretis versionem, antea ineditam, e MSS. bibl. Caesareae profert *Lambecius* lib. I. p. 126. 128. *) Aliam Anastasii

*) S. edit. *Kollarii* pag. 224 sqq. vbi Lambec. plures codd. caesareos in quibus illa superest historia, vario diuersoque modo enarrata, recenset et comparat. Pag. 252 sqq. exstat *latina* eaque antiquissima narratio, sine nomine interpretis et sine vllo prooemio. Praeterea in cod. CXVI. nr. 2. vbi *Lambec.* pag. 154 sqq. vol. IV. repetit suam de auctore, Athanasio iuniore, opinionem, sed conferenda est longa *Kollarii* animaduersio, in qua is primum de loco et tempore, quo

ſii Bibliothecarii verſionem dedit *Baronius* ad A. C. 787. nr. XXIII. ſeq. et *Binius* tom. III. Concilior. edit. a. 1618. in Actis concilii ſecundi Nicaeni, A. C. 787. habiti, graece et latine editis, Actione IV. pag. 548. atque inde in recuſis tom. VII. Concil. edit. Labbeanae. Alia legitur in prioribus Binii editionibus. Montfauconus in ſua, quam recenſemus, Athanaſii editione duo diuerſa graeca exemplaria, quae e Palatinis codicibus ediderat Nanuius vtraque donauit latina verſione, et cum codicibus Colbertinis contulit, atque praeter latinam relationem e Concilio Nicaeno ſecundo, ſubiunxit p. 354. veterem latinam verſionem eiusdem narrationis ex MS. codice S. Germani a Pratis nr. CVIII. Confer etiam de hoc ſcripto, magni Athanaſii nomen et aetatem abſurde mentiente, *Io. Reiskium* de imaginibus CHRISTI p. 137. 145. ſqq. et *Io. Wulferi* theriacam iudaicam p. 137.

69. * *Ex libro contra Latinos, quod Spiritus S. ex Patre ſolo procedat* r) p. 355. a Montfaucono primum editum fragmentum e codice regio MMCCLXXI. [P.] et latina verſione donatum. Forte eſt iunioris patriarchae Conſtantinopolitani, Athanaſii, Latinorum non obſcuri aduerſarii ſub extremum ſaeculi XIII.

70. *Syntagma Doctrinae* ad monachos omnesque Chriſtianos tam clericos quam laicos p. 360. l. II. p. 699. Hoc primus e codice Iſ. Voſſii graece edidit et verſione ac notis illuſtrauit *Andreas Arnoldus*, Chriſtophori F. additis Valentiniani et Marciani, impp., Epiſtolis duabus ad Leonem M. et Theodori Abucarae tractatu de vnione et incarnatione, Pariſ. 1685. 8. [v. ſupra in notit. editt.] Nonnulla huius ſyntagmatis loca illuſtrat *Cotelerius* tom. III. monumentor. pag. 554. 662. et 665. et alteri potius, quam Magno Athanaſio vindicandum eſſe exiſtimat, quae Montfauconi quoque et ipſius Iſ. Voſſii et plerorumque eruditorum eſt ſententia, licet quarto ſeculo ſcriptum eſſe non dubitet *Papebrochius* tom. VII. Act. Sanctor. Maii. p. 546. ſqq. *Fabr.* Inter codd. *Voſſian.* ſec. catal. codd. Angl. etc. II. nr. 2135. aut. ſec. cat. bibl. Leidenſ. p. 395. nr. 46. — Excerpta *de ieiunio* in cod. XXXIII. nr. 9. *Vindobon.* teſte *Kollar.* in nota ad Lambecii comment.

quo miraculum, de quo controuerſia orta eſt, contigiſſe memoratur, tum de auctore, per quem litteris eſt mandatum; denique de huius auctoritate miraculique fide, late diſputat, et diſſenſum a Baronio, Pagio, Caueo et Combefiſio declarat, quae omnia repetere aut excutere haud vacat. Add. *Lambec.* et *Kollar.* ad vol. III. p. 253 ſqq. tum ad idem vol. pag. 255. de eod. CXLIV. nr. 28. pag. 443. de cod. CLXXXVII. nr. 10. — (ad vol. V. p. 293 ſqq. —) ad vol. VIII. pag. 690 ſqq. de cod. XXXI. nr. 12. et pag. 739. de eod. XXXII. nr. 11. in quibus omnibus codd. eadem legitur hiſtoriola. — Ea exſtat quoque in VII. codd. bibl. *Paris.* publ. (v. catal. tom. II.) — *Venetiis*, in cod. bibl. monaſterii S. *Michael.* (v. *Mittarell.* bibl. MSS. illius monaſt. pag. 78.) — ſec. *Montfauc.* bibl. biblioth. MSS. p. 42. nr. 1293. bibl. *Vatic.* p. 1019. nr. 29. verſio *armenica*, in bibl. *Colbert. Paris.* — pag. 1358. C. in bibl. montis. *S. Michael.* — *Venetiis* in cod. gr. *Naniano*, LXIII. nr. 10. et eod. CLIV. nr. 51. alius ſermo. Vide catal. gr. codd. pag. 102. et p. 350. et conf. *Oudin.* l. c. pag. 569 ſqq. *Harl.*

r) *Ath.* de proceſſione Spir. S. in cod. eccleſ. cathedr. *Sarum* nr. 945. cat. codd. Angl. II. p. 23. *Harl.*

comment. vol. VIII. etc. 755. — In cod. mendoso *Naniano* gr. LXIII. nr. 46. ex quo graece edidit confector catal. codd. gr. Nanian. pag. 107 — 114. Id opusculum ibi constat binis partibus, prima *de fide*, altera *de moribus*. „Illa, ait auct. catalogi, nunc primum exit in lucem; haec sub Athanasii nomine edita ab Arnoldo, et exstat tomo II. Opp. Athanasii pag. 304. ed. Patauinae a. 1777. vbi inscribitur *syntagma doctrinae*. Tanta tamen est inter eam edit. et hunc cod. diuersitas; vt secundam quoque opusculi partem rursus edendam arbitrer." Ex *sermone de fide Montfauc.* in bibl. *Coislin.* pag. 112. e cod. Coislin. edidit fragmentum. conf. ad nr. 91. — Conf. *Iac. Basnagii* epist. de syntagmate fidei, quod Athanasio tribuitur; quae accessit ad Chrysostomi epistolam ad Caesarium, monachum, Traiecti ad Rhen. 1687. *Oudin.* l. c. pag. 374. sqq. vbi de controuersia Arnoldi cum Basnagio etiam agit et contra Arnold. disputat, ac *I. G. Walch.* bibl. patrist. pag. 222. sqq. et 370. sqq. *Harl.*

71. * *Institutio monastica, siue eorum, qui in quiete vitam agere cupiunt.* p. 364. primum edita a Montfaucono e codice regio MMIMXXXVII. et latine reddita.

72. * *Epistolae duae ad Castorem,* Aptensem in Gallia Narbonensi episcopum, *de canonicis coenobiorum constitutionibus*, pag. 366, ex duodecim libris *Io. Cassiani* de hoc argumento graece versis excerptae et Magno Athanasio perperam tributae w). Has quoque e codicibus, Roma transmissis, Montfauconus primus graece edidit et latine vertit. Legit opus Cassiani graece Io. Climacus gradu IV. et epitomen istam, quod eruditum editorem fugit, *Photius* cod. CXCVII. exstatque eadem graece MSta in bibl. Vindobonensi.

73. *Homiliae*, quae Athanasii nomine circumferuntur:

1) * *in natiuitatem praecursoris, in Elisabet et in Deiparam* x). Primum edita a Montfaucono p. 387. e codice Colbertino, et latine versa. Incipit: χαίρειν μὲν ἀποχειροτονῆσαι.

2) *in annunciationem sanctiss. Deiparae.* p. 393. L. I. pag. 1028. Incipit: τοὺς θείους ἱεροκήρυκας. Praemisit illi Montfauconus eruditam Baronii epistolam ad Tho. Stapletonum, qua homiliam hanc post Monothelitas exortos scriptam probat. *Fabr.* In cod. *Vindobon.* LVII. nr. 27. *Lambec.* (III. p. 223.) add. ad nr. 73, 14. *Harl.*

3) *in censum siue descriptionem S. Mariae et in Iosephum.* p. 404. L. II. pag. 645. Vertit Lucas Holstenius. Incipit: ὥσπερ οἱ τὴν χρυσίτην γῆν. *Fabr.* In quatuor codd. *Paris.*

w) Sub nomine Abbatis *Cassiani* exstat in cod. IX. nr. 14. plut. XIV. in bibl. Laurent. *Florent.* teste *Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 504. nec non in cod. quodam *Vindobon.* auctore *Lambecio* IV. pag. 374 sqq. vbi copiosus est de hoc scripto et de Cassiano, et in cod. CCCXV. nr. 3. v. *Lambec.* V. p. 581 sqq. ibique not. Kollarii. *Harl.*

x) *In praecurs. natalem*, in cod. *Paris.* DCCLXXI. nr. 48. (in quo plures sunt Athan. homiliae,) et in cod. MDLVI. nr. 11. — *Taurini* in cod. reg. CCCXX. (cat. 400.) — *in deiparam* in cod. *Coislin.* CCLXXIV. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 388. et infra ad nr. 73, 14. *Harl.*

Paris. biblioth. publ. — *Florent.* in bibl. Laurent. cod. IV. nr. 25. plut. IV. (*Bandin.* I. pag. 521.) — *Oxon.* in bibl. *Bodlei.* cod. Barocc. nr. 192. et nr. 234. ac nr. 2500, 14 — *Taurini* in bibl. reg. codd. LXXX et CLXVI. (cat. pag. 174 et 252.) conf. infra, vol. IX. pag. 104. init. inter elogia et vitas sanctorum. *Harl.*

4) * *in natiuitatem CHRISTI*, edita primum a Montfaucono e MS. Barocciano, [nr. 234. cat. codd. Angl. tom. I.] cuius apographum accepit a Io. Millio pag. 410. Incipit: μυστήριον ξένον βλέπω. Excerpta in eadem leguntur ex homilia Chrysostomi de natiuitate, T. V. Savil. Etiam alias duas homilias eiusdem argumenti codex Baroccianus Athanasio tribuit, quae in Chrysostomianis leguntur. *Fabr.* In bibl. publ. *Paris.* codd. CDLXXV. et MCCCCXCI. *Harl.*

5) *in occursum* siue *praesentationem D. N. IESU CHRISTI.* p. 416. Ediderat primus *Combefisius* ex codd. regio et Mazarin. tom. I. auctarii noui Patrum p. 497. Paris. 1648. fol. Post Nestorii et Eutychis haeresin scripta, quorum nominetenus etiam meminit. Incipit: τὰ τῆς παρούσης ἱερᾶς πανηγύρεως. *Fabr.* In cod. *Bodlei.* nr. 174. — in cod. *Coislin.* CCLXXIV. — in duobus codd. *Paris.* bibl. publ. — in cod. *Morquensi*, εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτήν· initium, οὐκ οἶδα, ποίᾳ χρήσομαι γλώττῃ. v. *Matthaei* notit. codd. Mosquens. p. 8. nisi legendum est εἰς τὴν αὐτὴν etc. tunc alia, ac exstat, est orat. *in adsumtionem Iesu Christi.* v. nr. 14. conf. infra in vol. IX. pag. 87. inter vitas et elogia sanctorum. *Harl.*

6) *in coetum a natiuitate.* Ioh. IX. p. 427. L. II. p. 679. incipit: πολυπενθαστόν ἐστι πᾶσιν ἀνθρώποις. Vertit Holstenius. *Fabr.* In cod. *Laurent. Medic.* v. *Bandin.* catal. codd. gr. II. pag. 285. nr. 31. — in cod. *Wheleri* sec. catal. codd. Angl. etc. II. pag. 357. nr. 9097. *Harl.*

7) *in* Matth. XXI. 2. *Ite in castellum, quod contra vos est*, pag. 435. L. II. pag. 654. incipit: πάλιν ἡμᾶς εὐεργετῶν ὁ Κύριος. Vertit Holstenius. *Fabr.* In duobus codd. *Paris.* bibl. publ. — in cod. LVII. nr. 26. (in quo praeterea aliae sunt Athanasii homiliae,) *Vindobon.* v. *Lambec.* III. pag. 223. — In cod. V. bibl. synod. *Mosquens.* orat. ἐκ τοῦ κατὰ λουκᾶν εὐαγγέλιον εἰς τὸ, πορεύεσθε εἰς τὴν ἀπέναντι κώμην etc. init. ἡ τὰ ἐπίγεια φρονήσαντες. v. *Matthaei* notit. codd. s. msst. gr. bibliothecarum Mosquens. etc. pag. 6. *Harl.*

8) in Luc. XIX. 36. *Euntе autem illo substernebant vestimenta.* p. 439. L. II. p. 661. incipit: ἐὰν τὰ καθήκοντα τῶν ἐξ ἀρχῆς. Eundem huius et superioris homiliae auctorem ab Athanasio diuersum esse, Montfauconus non dubitat. Vertit Holstenius.

9) *in sanctam quintam feriam et proditionem Iudae.* pag. 444. L. II. p. 669. Incipit: τοῦ σωτῆρος τὰ πάθη πένθος μὲν Ἰουδαίων. Vertit Holstenius.

10) *in Passionem Domini in Parasceue*, p. 447. L. II. pag. 506. Incipit: μέγα μὲν οὐρανὸς δημιούργημα. Primus graece cum versione sua vulgauerat *Petrus Pantinus Tiletanus*,

nus, cum aliis Methodii, Amphilochii et Io. Chrysoftomi homiliis Antwerp. 1598. 8. In codicibus annorum plusquam octingentorum legi, fed ftilum ab Athanafio plane abfimilem effe, obferuat Montfauconus. *Fabr.* Fragm. in cod. *Vindob.* LVII. de quo v. Lambec. et Kollar. III. pag. 219. fqq. in cod. CLI. nr. 21. v. *Lambec.* IV. p. 296. et conf. *Oudin.* I. pag. 387. — In tribus codd. *Parif.* bibl. publ. — inter cod. *Barocc. Oxoniae* nr. 234 et 241. — in cod. *Mosquenſi.* v. *Matthaei* l. c. pag. 7. — Add. infra, vol. IX. pag. 91. in elogiis et vitis fanctor. — Haec et aliae quatuor Athan. homiliae receptae funt a *Io. Patufa* in Encyclopaed. philolog. vol. II. pag. 129. fqq. *Harl.*

11) *in SS. Patres et Prophetas et in S. Ecclefiam, atque in Pfal.* XXXV. pag. 450. L. II. p. 692. Incipit: ἡ ποδηγῦσα πίςις εἰς τὴν ὁδὸν τῆς θεογνωσίας. Vertit Holftenius. *Fabr.* *Venetiis* in cod. S. Michael. tefte *Mittarellio* catal. codd. p. 78. *Harl.*

12) *in fanctum Pafcha.* pag. 455. primus cum verfione fua ex cod. regio edidit Combefifius in auctario nouo tom. I. pag. 531. Incipit: εἰ ταῖς τῶν ἀγγέλων ἐνῆν πρὸς τὸ παρὸν χρήσασθαι γλώτταις. *Fabr.* In codd. II. *Paris.* bibl. publ. — fragment. in bibl. *Leidenfi* inter codd. Voffian. p. 369. catal. nr. 26. fin. — in cod. reg. *Taurinenfi* CXV. v. catal. codd. gr. pag. 218. — in cod. *Mosquenfi* V. v. *Matthaei* l. c. pag. 7. — Orat. Athan. in *nouam dominicam:* inc. χριςὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. in cod. *Mosquens.* l. c. ea etiam eft in II. codd. *Paris. Harl.*

13) [†] *in fanctum Pafcha homilia altera* et in recens illuminatos fiue baptizatos, fabbato in Albis. p. 458. L. II. p. 673. Vertit poft Holftenium *Combefifius* et in iam dicto auctario nouo p. 539. ex MSS. reg. et Seguieriano recenfuit. Incipit: χριςὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. *Fabr.* In quibusdam codd. tribuitur illa *Bafilio Seleucienfi.* v. ad num. feq. et infra vol. VIII. pag. 136. nr. 5. ed. vet. *Harl.*

14) *in adfumtionem Domini noftri IESU CHRISTI.* pag. 462. L. II. p. 1. Vertit poft Io. Lampadium Combefifius in auctario nouo pag. 551. incipit: ἡ μὲν τῆς ἀναςάσεως μνήμη. Hanc cum duabus praecedentibus Bafilio Seleucienfi viri docti tribuunt. At *Garnerius* tom. II. ad Marium Mercatorem p. 324. ait, charactere Neftorii fe prodere, florido ac interdum paene poetico, metaphoris efferente fefe, et apoftrophis quafi animato, fcripturae teftimoniis iisque litterali fenfu acceptis, nifi quando ad haerefin detorquentur, fubinde diftincto. *Fabr.* In duobus codd. *Paris.* bibl. publ. — in cod. *Taurinenfi* reg. CXV. v. catal. codd. gr. pag. 218. — in cod. *Mosquenfi.* v. *Matthaei* l. c. pag. 8. add. infra, vol. IX. pag. 95. XI. — In Homilia *in adfumtionem Mariae,* in cod. *Vindobon.* CVII. nr. 16. citantur Athanafii aliorumque teftimonia de illa adfumtione, tefte *Lambec.* IV. pag. 338. fqq. qui de illa opinione copiofiffime agit aut potius differtat. fuam, olim diario facri itineris Cellenfis, Vindob. 1666. 4. infertam, recognouit et mutatam exhibuit in vol. VIII. pag. 282 — 410. et pag. 353 fqq. locum Athanafii, aut, iudicibus Bellarmino ac Baronio, Cyrilli Alex. ex orat. *de deipara* excitat. add. ad nr. 73. 2. *Harl.*

15) * En-

15) * Encomium in S. Andream, apostolum, p. 466. Primus e codice Toinardi edidit Montfauconus. Incipit: ἐρῶν τὴν λαμπρὰν ταύτην ἀγέλην. *Fabr.* In *Thomae Galleti* Religioso, cui adnectuntur Sanctorum aliquot varia opuscula nondum edita Lugduni, 1615. 8. exstat *Athanasii,* episc. Alex., encomium in b. Andream, apostolum, *Carolo Fabiano* interprete. v. Fabric. infra, vol. XIII. pag. 813 sqq. *Harl.*

16) * Sermo de officiis Christiani hominis ex cod. Colbert. MMMMMCIV. primum ab eodem Montfaucono vulgatus et latine versus p. 469. Incipit: τρία ἀπαιτεῖ ὁ Θεὸς παρὰ χριστιανοῦ. *Fabr.* In cod. *Bodlei.* 147. et cod. *Gale*, nr. 5949, (cat. codd. Angl.) inscribitur hom. *de salute*. An pertinet ad nr. 77? *Harl.*

74. *Dialogi quinque de SS. Trinitate.* p. 472. L. II. pag. 158. Athanasio ab aliis, ab aliis rectius S. Maximo tributi, et cum Theodori Bezae versione primum editi apud H. Steph. graece et latine a. 1570. 8. y) deinde a Felckmanno et aliis inter Athanasii, hinc a Combefisio inter S. Maximi scripta: denique parum verisimili Garnerii suspicione in Theodoriti Operum auctario, siue tomo quinto vulgati. *Fabr.* Conf. *Oudin.* pag. 350 sqq. *Ittig.* de bibliothec. patrum pag. 716. et *Fabric.* infr. vol. XIII. pag. 616. qui in nota, ex Manuele Caleca, ait, tamen coniicias σημειώσεις in illos dialogos composuisse S. Maximum; non ipsum esse illorum auctorem. v. *Combefisii* auctar. nouiss. tom. II. p. 222. sed et 63. 212. 247. — Excerptum, siue dialogus *Athanasii* cum Apollinario, ex dialogo IV. de trinitate, tom. II. Opp. Ath. pag. 525 sqq. legitur in cod. *Vindobon.* XLV. adnotante *Kollario* ad Lambecii comment. III. p. 178 sqq. — Dialogi V. de Trinit. sed *Maximo Monacho* adscripti, exstant in cod. *Vindobon.* CXCIV. v. *Lambec.* IV. pag. 466 sqq. qui ex *Labbei* dissert. de scriptor. eccles. tom. II. pag. 85. obseruat, eosdem dialogos in codd. *romano* et *veneto* adtribui *Maximo.* — In eadem bibl. *caesarea* in cod. CCXLVIII. nr. 18. 19. 20. et 21. sunt quinque libri, quos recenset *Lambec.* V. pag. 295. quaedam partes a reliquis diuulsae, aut cum peculiari inscriptione interdum occurrunt, nec singulis nomen Athanasii aut alius additur. v. de cod. reg. *Taur.* CC. nr. 49 — 52. auctorem catal. codd. gr. Taurin. pag. 301. *Harl.*

75. *Sermones siue opuscula varia viginti contra diuersas haereses.* p. 541. L. II. pag. 260. Ex his duo priora, quibus dialogus duplex cum Macedoniano continetur, videntur eumdem auctorem habere cum praecedentibus quinque dialogis. Tertium Epistola est ad Eustathium, quam sequuntur caetera septendecim, tributa *Theodorito* a *Io. Dallaeo* in disp. de fidei ex scripturis demonstratione p. 48. et 146. ex *Photii* cod. XLVI. sed ex Marii Mercatoris testimonio ad Eutherium Tyannensem, Nestorii sectatorem, refert *Io. Garnerius*, in auctario Theodoriti. p. 254. et ad Marium Mercatorem tom. II. pag. 277. uti priora duo Theodoriti esse non dubitat. Montfaucono adhuc videtur esse ambigendum. [v. Oudin. loc. cit. et ad nr. 58.] Vertit latine *Abrahamus Scultetus.*

y) v. supra in notit. edd. *Harl.*

76. * [?] *Syntagma varii argumenti ad quendam Politicum*, p. 585. editum primum a Montfaucono ex Vaticano codice DCCCI. quem exscripsit D. Ioannes Guillot. Latinam versionem Montfauconus addidit. Incipit: ἐπειδή σοι τῷ περιδεξίῳ καὶ μεγαλεπιβόλῳ τῆς φύσεως.

77. * Λόγος διακριτικὸς *in Dei mandata, pro iis, qui seculo renunciarunt et salutem volunt consequi*. p. 591. itidem primum editus, e codice Vaticano DCLVIII. Incipit: ἀγαπητοὶ φροντίσωμεν. [in cod. *Mosquensi* V. teste Matthaei l. c. inscribitur περὶ σωτηρίας ψυχῆς.]

78. * Διδασκαλία *ad monachos, lenis et spiritualis*, p. 595. primum edita e codice Vaticano MCXLVIII. Incipit: τὸν πιστεύοντα τῷ Κυρίῳ καὶ προσιόντα ἑαυτῷ.

79. * Ἐξηγητικὸν *de templo Athenarum*, scriptum futile, prolatum similiter e codice Vaticano MCXCVIII. p. 598. Incipit, vt quaest. CXXXVI. ad Antiochum: τοὺς τὰς θείας γραφὰς μὴ ἐπισταμένους. [in cod. Bodlei. nr. 251.]

80. * *De corpore et anima* apospasmation, quam pulcram Athanasii tractationem vocat codice Sfortiano vsus, *Gerardus Vossius* ad Gregor. Thaumaturg. pag. 120. Hoc itidem ex cod. Vaticano DCC. primus graece edidit, atque, vt cetera, quae iam a num. 76. retuli, latine reddidit Montfauconus.

81. *De vnita Deitate Trinitatis, ad Theophilum* libri VIII. pag. 604. L. II. p. 550. Graece non exstant, videnturque latine scripti et a Vigilio Tapsensi [z]), vt Petrus Franciscus Chiffletius sibi persuasit, vel, vt Montfauconus, ab Idacio Claro, fortassis sub Athanasii nomine editi, vnde tamquam Athanasii citantur ab *Ratramno* III. 6. contra Graecos, Hincmaro, Aenea Parisiensi, Theodulfo Aurelianensi, aliisque. Ordo librorum in editt. et MSS. varius est. Atque, qui liber VIII. est in editione Montfauconi, in prioribus occupat libri decimi locum; vndecim enim libros illa numerant, quum Montfauconus octo illis libris velut peculiaria opuscula subiiciat pag. 624. *de fide vnitatis et Trinitatis*, quod in aliis editionibus est libri vndecimi initium; deinde *de Arianna et catholica confessione*, quod est in aliis editt. liber octauus: tum pag. 628. *de fide sua*, quod aliae editiones inscribunt librum IX. Quae in editione Lipsiensi tom. II. pag. 588. a verbis: *His, qui Filium DEI creatum esse profitentur*, vsque ad finem libri XI. pag. 602. leguntur, a Montfaucono exhibita fuerunt supra nr. 32. *Fabr.* Confer *Oudin.* l. c. pag. 367. *Oxoniae* in collegio Iesu, nr. 2033. catal. *octo* illi libri cum aliis Athanasianis. — *Confessio fidei* in cod. reg. *Taurin.* LXXXIV. v. catal. etc. pag. 179. — Latine editi sunt: *D. Athanasii libri contra idololatriam gentium, et de fide S. Trinitatis.* Cum praefatione *D. Martini Lutheri* et *D. Ioan. Pomerani*, cuius opera hi Athanasii libri restituti et *aediti* sunt. Wittembergae 1532. 8. Io. Bugenhagius Pomeranus in praef. scribit, se nuper legisse vndecim libros Athanasii, de vnita deitate trinitatis in quodam libro contra

z) v. infra ad nr. 88. de edit. *Blanchini*. *Harl.*

tra varias haereſes, in ſcripto *Antidotum;* in illo etiam eſſe Athanaſii libros, ſed corruptiſſimos; ſe igitur edidiſſe illos integriores. Inſunt vero huic editioni, Athanaſii contra gentiles liber, per Ambroſium Monachum e graeco in lat. conuerſus; de vnita deitate trinitatis libri, ad Theophilum; ad Epictetum, epiſc. Corinth. epiſt. et ad epiſc. Africae et diſput. p. 182. *Harl.*

82. *Vigilii Tapſenſis* ſub Athanaſii nomine ſcripta latine *diſputatio cum Ario, coram Probo iudice* p. 614. L. II. p. 603. aa) Eam ex pleniore [?] Chiffletii editione quoque ſubiunxit Montfauconus pag. 642. quae inſcribitur *altercatio S. Athanaſii epiſcopi contra Arium, Sabellium vel Photium, haereticos.* Vigilius Chiffletii vidit lucem Diuione 1664. 4. haec vero diſputatio Athanaſii ſub Vigilii nomine exſtat etiam in Georgii Caſſandri Operibus p. 460. additas habens varias lectiones ex veteri codice Petri Pithoei.

83. *Epiſtolae* Athanaſii nomine *ad romanos Pontifices* et pontificum ad Athanaſium, nempe *ad Liberium,* graece et latine. p. 668. L. I. p. 243. Ceterae latine, *ad Marcum, papam.* p. 665. L. II. p. 628. *ad Iulium, papam* p. 669. 673. *ad Felicem* p. 675. Confer his Epiſtolis additas cenſuras et animaduerſiones *Blondelli* in eius pſeudo-Iſidoro pag. 436 ſqq. *Fabr.* Epiſtola *Liberii* ad Athanaſium et Athanaſii ad *Liberium,* in *Vindob.* cod. LVII. nr. 23 et 24. vid. *Lambec.* III. p. 22. — eaedem epiſtolae in cod. *Laurent.* Medic. XII. nr. 15 et 16. plut. VI. — *Confeſſio fidei catholicae* ad Iulium, papam rom, in cod. XII. nr. 1. plut. 4. et in cod. *Vindobon.* CCL. nr. 18. (*Lambec.* V. pag. 320. *Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 120 et 533.) *Fides catholica* in bibl. *Bodlei.* inter codd. Laudi, nr. 1125. — v. ad nr. 88. — Athanaſii et Liberii epiſtolae, (vna cum multis aliis Athanaſii ſcriptis,) in cod. CCCCLXXV. bibl. publ. *Paris.* et in cod. *Taurinenſi* LXXXIV. (v. cat. codd. gr. Taur. pag. 179.) — In conciliorum edit. reg. tom. III. Labbei tom. II. Harduin. tom. I. v. *Fabric.* B. gr. vol. IX. p. 377. *Harl.*

84. *Vita et geſta S. Syncleticae* graece et lat. pag. 681. Hanc latine ex verſione Dauidis Colvilli ediderat *Bollandus* ad quintum Ianuarii, tom. I. p. 242. Graece cum verſione ſua *Cotelerius* tom. I. monumentor. eccleſiae graecae pag. 201. cuius adde notas p. 754. In aliis codicibus et apud *Nicephorum Calliſtum* VIII. 40. Athanaſio, in aliis Polycarpo Aſcetae, in aliis denique Arſenio Pegadenſi tribuitur: ita enim ſe habet clauſula huius

aa) In cod. *Vaticano,* Athan. diſputat. contra Arium de filio dei coram Probo iudice, a Vigilio edita, (*Montfauc.* bibl. bibliothec. MSSt. I. p. 128. cod. CCLXII.) In *Britannia,* ſecundum cat. codd. Angl. et Hib. inter codd. *Voſſian.* nr. 2640. (v. etiam catal. bibl. *Leidenſ.* p. 385. nr. 72.) ſententia iudicis Probi inter Athanaſ. Arium, Sabellium et Photinum, atque Athanaſii altercatio cum Ario etc. — Inter codd. eccl. apud *Eboracum* nr. 42. — inter codd. *Bernardi* nr. 3590. — inter codd. *Thryeri,* nr. 6460. (catal. II. p. 4. 89. et 199.) Athan. diſput. cum Probo contra Arium, Sabellium, Photinum etc. — *Cantabrig.* in bibl. *Pembroch.* nr. 2149. eadem diſp. (cat. I. p. 161.) adde ſupra in generali codd. notitia. In fine edit. Bugenhag. Pomer. ante memor. diſputatio inter Athanaſium et Arium ſ. Arianum quendam coram Probo iudice. *Harl.*

ius vitae certe antiquae et in vitis Patrum et a Io. Climaco, aliisque laudatae in editione Montfauconi ex schedis Combefisianis: *ἕως ὧδε πεπλήρωνται οἱ ἐκ τῆς ἁγίας παρὰ τοῦ μακαρίου Ἀρσενίου τοῦ Πηγάδων ἐξεληλυθότες λόγοι, καθὼς καθ' εἱρμὸν κεῖνται ἅπαντες. Fabr.* Exstat quoque in cod. *Scorialensi.* conf. *Oudin.* l. c. pag. 373. qui eam vitam *Polycarpo Ascetae* tribuere malit. — Hic memorari potest narratio Graeculi cuiusdam, *Athanasii* nomen ementiti, *martyrium Menae, Hermogenis et Eugraphii,* in cod. *Coislin.* CCCLXVIII. v. *Montfauc.* bibl Coisl. pag. 565. et *Fabr.* B. Gr. IX. pag. 124. init. nomine neque Athanasii, neque vllius alius addito, in cod. *Vindob.* XXVII. v. *Lambec.* VIII. pag. 660. ibique Kollar. *Harl.*

85. *Exhortatio ad monachos,* latine pag. 709. L. II. p. 619. Incipit: *et si quid gloriari in CHRISTO licet,* atque ab Holstenio etiam vulgata est in appendice ad codicem Regularum Paris. a. 1663. 4. et latine ab Athanasio scriptam persuasit sibi *Papebrochius* in Actis Sanctor. Maii tom. VII. pag. 546. *Fabr.* Oxoniae in bibl. collegii Iesu nr. 2032. — in cod. *Bodlei.* nr. 2211. — exhortatio ad Clericos, inter codd. Car. *Theyer.* nr. 6664. (cat. codd. Angliae et Hib.) *Harl.*

86. *Exhortatio ad Sponsam Christi,* itidem latine, pag. 711. et in eadem codicis Regularum appendice Holsteniana, atque in Actis Concilii Aquisgranensis a. C. 816. tom. VII. Concil.

87. *Epistola ad episcopum et clerum Persarum,* qua ei mittit Epistolam Dionysii Alex. ad Paulum Samosatenum, quae et ipsa adiicitur p. 716. latine ex veteri versione. Hanc Athanasio tributam epistolam Roma ad Montfauconum misit Claudius Stephanotius. F[illegible] *Montfaucon* in bibl. Coislin. pag. 269 sqq. e cod. Coislin. CCXI. primus illam [illegible] publicauit *graecam* cum versione latina, et animaduertit, veterem lat. interp[illegible] in fine quaedam habere, quae in textu graeco non obseruentur, et *graecam* epistolam, licet Athanasium in titulo ementiatur, tamen esse antiquam. *Harl.*

88. *Symboli* Athanasiani formulae quatuor *graecae* non parum inter se discrepantes pag. 728. sqq. *una* ex Felckmanni editione ad fidem [?] Palatinorum codicum L. II. pag. 31. *altera* primum vulgata a *Gilb. Genebrardo* libro III. de SS. Trinitate, Paris. a. 1569. 1585. 8. *tertia,* quam post Nic. Bryliugium et Mich. Neandrum *H. Stephanus* in rudimentis fidei christianae in lucem edidit a. 1565. 12. a qua parum abit, quam ex codice Laz. Baifii dedit idem Genebrardus, et quam in Conciliorum editione tom. II. Labbeus exhibet. [conf. infra vol. XI. p. 374 sqq.] *Quarta* denique paullo vberior, ex Patricii Iunii apographo vulgata ab *Vsserio* in diss. de romanae ecclesiae Symbolo, Lond. 1647. 4. et Oxon. 1664. 4. pag. 26 sqq. Easdem formulas videre licet in *Wolfgangi Gundlingii* notis ad Eustratii Iohannidis Zialowski, Rutheni, delineationem ecclesiae graecae pag. 69 sqq. bb) *Latinae* formulae antiquae eiusdem symboli, quae in MSS. codd. nihil

bb) Sex symboli formulas, variis in locis inuicem diffidentes, recitat *Gundling,* quas paucis indicat censor illius delineationis, (Norimberg. 1681. 8.) in Lips. actis erudit. a. 1682. p. 6. sqq. Latina quoque formula rursus in graecam linguam est translata, cuius initium differt a primaria graeca edit. v. *Alter* l. postea mem. *Harl.*

nihil ferme differunt, varias lectiones codicis Colbertini addidit Montfauconus, atque duas *veteres* versiones *gallicas* ex MSS. adiunxit, quarum altera inscribitur: *Canticum Bonefacii. Ce chant fut St. Anastaise, qui apostoilles de Rome.* Ceterum *Commentarius* in Athanasii Symbolum, quem p. 735. Montfauconus protulit e codice bibl. S. Germani a Pratis nr. CXCIX. quingentorum circiter annorum, quaedam similia habet quidem, diuersus tamen est a commentario *Richardi Pampolitani*, eremitae Anglosaxonis, circa a. C. 1420. cuius commentarius exstat in tomo XXVI. Bibl. Patrum edit. Lugd. pag. 624. Veterem *anglicam* metaphrasin rhythmicam vulgavit *Georgius Hickesius* in thesauro linguarum septentrionalium. tom. I. pag. 233. *Anglosaxonica* versio exstat in *Guil. Wottoni* conspectu brevi operis Hiekesiani pag. 77. De antiquis *germanicis* Otfridi, et aliorum versionibus vide *Lambecium* II. pag. 460. [549. ed. Kollar.] 760. 763. et *Tentzelii* praef. *Hebraice* versum a Iulio Marcello Romano MS. in bibl. Vaticana memorat *Imbonatus* in bibl. latino hebraica pag. 149. Sed omitto recentiores versiones, vt *arabicam*, a *Nissellio* editam Lugd. Bat. 1656. 4. vna cum Cantico Canticor. De auctore huius Symboli multa et diuersa ac pugnantia inter se tradiderunt viri eruditi, ex quibus hoc saltem videtur esse certum, non fuisse compositum ab Athanasio, sed diu post saeculo quinto latine primitus scriptum et deinde a variis graece translatum, qui vel eum Graecis negarent, Spiritum S. a filio procedere, vt a quibus formula graeca prima et quarta profluxit, vel id cum ecclesia occidentali profiterentur, vt in secunda et tertia formula fit. Vtrum vero auctor sit *Vigilius Tapsensis*, vt videtur [?] esse verisimillimum et persuasum est *Paschasio Quesnello* diss. XIV. ad Leonem M. p. 733. et 913. et *Antonio Pagi* ad A. C. CCCXL. num. 8. an *Vincentius Lirinensis*, vt contendit *Iosephus Antelmius* in disquisitione de Symbolo Athanasiano, Paris. 1693. 8. non est plane exploratum, nedum vt constet de auctore, quem alii minus verisimiliter volunt, *Hilario* Pictau. vel *Eusebio Vercellensi*, vel *Athanasio*, Nemetum episcopo, circa A. C. DCXL. cui symbolum tribuit *Sandius* adpendice ad nucleum hist. eccles. pag. 35. cc) vel *Anastasio* vel *Bonifacio* denique. Conferre interim licebit Nic. Serarii et Henrici Nicolai diatribas, praecipue vero *Wilhelmi Ernesti Tenzelii* iudicia eruditorum de symbolo Athanasiano studiose collecta et inter se collata, Gothae 1687. 12. *Tillemontium* tom. VIII. memor. hist. eccles. pag. 667. et *Montfauconi* diatriben in symbolum *quicunque*, formulis quatuor graecis praemissam. Antiquissimum testimonium symboli, Athanasio tributi, est synodi Augustodunensis a. c. 663. *Si quis presbyter, diaconus, subdiaconus vel clericus Symbolum, quod sancto inspirante Spiritu apostoli tradiderunt, et fidem sancti Athanasii, praesulis, irreprehensibiliter non recensuerit, ab episcopo condemnetur.* Alia est *Symboli expositio*, quae vere Athanasii est, Facundo laudata, de qua dixi supra nr. 2. *Fabr.*

Primum *codd. mstos*, in quibus symbolum ill[illegible], aut glossam, aut expositionem illius occurrere deprehendimus, paucis enumerabimus. — Secundum igitur *Montfaucon.* in bibl. bibliothecar. MSSt. exstat in bibl. *Cassinensi*, glossa in symbolum *Athan.* (I. pag. 225. nr. 263.)

cc) Add. idem *Sandius* in nucleo etc. p. 256. et p. 80. *Harl.*

263.) — *Mediolani* in bibl. Ambrof. et in cod. III. bibl. Abbat. S. Theodorici prope *Remos. Athan.* fymbolum. I. pag. 530. E. II. p. 1230.) — Idem cum gloffa, in bibl. *Bafileenfi*, (pag. 607. B.) — Expofitio fuper fymb. de fide catholica, *Parif.* in bibl. reg. (II. p. 1038. nr. 121.) — In *Britannia* fec. catal. codd. Angl. et Hiberniae *Oxoniae* in colleg. *Baliolenfi*, nr. 210. *Ath.* fymbol. cum commentario. — in coll. *Mertonenfi* nr. 675. et in bibl. *Bodlei.* inter codd. *Guil. Laudi* nr. 994. fymbol. cum gloffa. — in coll. *S. Ioannis bapt.* nr. 1874. comment. in fymbola Athanafii et apoftolorum. — in colleg. *Mariae Magdal.* nr. 2193. comment. *anglice* fcriptus in fymbolum Athan. — in bibl. S. Petri ap. *Eboracum*, nr. 41. et in bibl. *D'Ewes*, in comitatu Suffolciae, nr. 9889. *fymbolum Athan.* (tom. II. pag. 4. et p. 386.) — In bibl. Th. Bentlei. inter codd. *Laudi*, nr. 1125. et in bibl. *Norfolc.* nr. 3258. tom. (II. p. 82.) *Ath. fides catholica.* — inter codd. *Bodlei.* nr. 2330. et inter codd. *Franc. Iunii* nr. 5137. *Cantabrig.* inter codd. Pembroch. nr. 2140. et in bibl. publ. nr. 2216. expofitio fidei catholicae, i. e. fymboli Athan. — *Cantabrig.* in collegio S. Benedicti nr. 1294. de triplici fymbolo fidei, apoftol. Nicaen. et Athan. vel, (vti adnotatur p. 132. cat. I. 2.) alias infcribitur, de articulis fidei et facramentis ecclefiae. — Inter codd. *Bodlei.* nr. 2325. verfio *anglica.* — inter codd. *Huntington.* nr. 5795. expofitio fymboli Athanafiani, *arabice.* — *Florentiae* in bibl. Laurent. Medic. cod. XII. nr. 3. plut. 11. *(Bandin.* I. pag. 509.) — *Taurini* inter codd. latinos bibl. reg. in cod. XVII. fides catholica ab Athanafio expofita, f. fymbolum, eidem patri perperam adfcriptum, cum gloffa — et in cod. LXIV. idem cum gloffa interlineari et adnotatt. in margine, v. catal. codd. latin. pag. 4. et 22. in pofteriore cod. hoc fymbolum, (vti adnotat confector catalogi,) adfcribitur *Anaftafio Alexandrino* hifce verbis: „Hic ratio fidei catholicae traditur et in veteribus codicibus, a beato *Anaftafio Alexandrino* confcripta, et puto, quod idcirco tam plano et breui fermone tradita fuit, vt omnibus Catholicis et minus eruditis tutamen defenfionis praeftaret aduerfus illam poteftatem." — *Neapoli* in bibl. regia, cod. LV. — *Venetiis* in cod. DLXXV. bibl. D. Marci, Athan. fymbolum. (catal. pag. 301.) — *Vindobonae* in bibl. Caefarea, in cod. CCLXIX. nr. 2. Symbolum fidei. v. *Lambec.* V. pag. 446. ibique *Kollar.* qui ex teftimonio fynodi Auguftodun., a Fabricio quoque laudato, colligit, ab Athanafio fuiffe compofitum quoddam fymbolum; fed deinceps ab aliis auctum, mutatum atque interpolatum, indeque poffe tantam intelligi varietatem. — Apud *Labbeum* (collect. concilior.) duo feruntur concilia romana, in quorum priore a. 341. Athanafius traditur compofuiffe fymbolum, vti fcripfit *Fabric.* B. Gr. XI. pag. 374 fqq. qui in nota, fymbolum, ait, ab Athanafio fcriptum ad Iulium, papam, adfirmat *Manuel Caleca* de principiis fidei catholicae pag. 284. tom. II. auctarii Combefifiani. conf. ad nr. 81. et 83. — In expofitione confeffionis fidei Latinorum, graece fcripta miffaque a Gregorio IX., rom. pontifice, ad Germanum, patriarcham Conftantinopolitan. dicitur Athanafius fymbolum fcripfiffe *latine*, quum in occidentis partibus exfularet. v. *Fabr.* B. Gr. VIII. pag. 741. ed. vet. — Cl. *Alter* fubiecit fuae Phranzae edit. p. 149 fqq. *Athanafii fymbolum*, gr. ex latina lingua quondam verfum, ex cod. Vindob. theol. CCXLV. et in praef. pag. 12 fqq. vberius de eo egit. Incipit ὅστις δ' ἂν βούληται σωθῆναι. Contra graecum primarium fymb. inc. τῷ θέλοντι σωθῆναι; et eft in cod. caefar. CXC. Tum adiecit *fymbolum SS. apoftolorum* ex cod. caefar. theol. CXC. ap. Neffel. — *fymbolum Nicaenum* ex eod. cod. et *fymbolum CPolitanum* ex cod. eodem. Adde eundem V. D. veber Georgianifche Litteratur, Vindob. 1798.

1798. 8. pag. 111 sqq. vbi adnotat, symbolum Athan. in lingua Slauica liturgica reperiri etiam in Psalterio et Breuiario Glagolitico. — *Dan. Waterland* in historia critica symboli Athanasii, (sermone anglicano scripta,) Cantabr. 1724. auctorem esse coniicit *Hilarium*, episcop. Arelatensem; contra *Ludou. Anton. Muratorius* in anecdot. tom. II. pag. 228 sqq. adtribuit illud symbolum *Venantio Fortunato: Sam. Basnag.* annal. politico-eccles. tom. II. pag. 807. et *Ger. Io. Voss.* (qui scripsit diss. tres de tribus symbolis, apostolico, Athanasiano et Constantinopolitano, Amstel. 1642. et 1662. 4. et in Opp. tom. VI.) in diss. II. §. 24. incertum esse, profitentur, verum illius symboli Athanasiani auctorem. Praeter Vossium, Caueum, Tenzel etc. collegerunt quoque plura de illo *Koch* in Obseruatt. miscell. tom. I. pag. 177 sqq. *Stolle* l. c. pag. 247. *Moller* homonymoscop. pag. 422 sqq. *Henr. Nicolai*, Prof. Thorun. diss. de symbolo Athanasiano. Dantisci 1655. 4. — *I. G. Walch* in introduct. in libros eccles. lutheran. symbolic. libr. I. cap. 2. §. 23 sqq. pag. 145. et in hist. eccles. N. T. pag. 1312 sqq. [et *C. Gu. F. Walch.* in Brev. theol. symb. p. 54 sq. ed. secund. qui ipse in Bibl. symbol. vetere p. 156 sq. symbolum accurate describi iussit.]

Enarratio *Pseudo Athanasiana* in symbolum, ante hac inedita. Et *Vigilii Tapsitani de Trinitate ad Theophilum liber* VI. nunc primum genuinus atque assumentis carens prolatus ex vetustissimo codice amplissimi capituli Veronensis, opera et studio *Iosephi Blanchini* etc. Acc. symbolum Nicaenum, cum *Symmachi*, papae, vita ex vetustissimis membranis nunc integre in lucem emissa. Veronae ex typogr. Petri Antonii Berni. 1734. 4. *Harl.*

89. * *De S. Trinitate* opusculum p. 739. primum editum ex MS. regio MMCCCLVIII. et latina versione a Montfaucono donatum. Incipit: *μίαν φύσιν δόξατε πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος τὴν θεότητα.* Videtur compositum saltem post Synodum Chalcedonensem. *Fabr.* In bibl. *Norfolciana*, (cat. codd. Angl. etc. II. pag. 79.) nr. 3132. *Athan.* de S. Trinitate liber. princ. *Tu vnus dominus pater.* etc. *Harl.*

90. * *De ratione Paschae* tractatus p. 741. 742. a Muratorio ex bibl. Ambrosiana ad Montfauconum transmissus latine, qui etiam latini potius quam graeci scriptoris, nedum Athanasii, esse suspicatur.

VII. SVPPLEMENTVM

scriptorum S. Athanasii, graece et latine cum notis primum in lucem editum in noua collectione Patrum Montfauconiana tomo II. Paris. 1706. fol.

Eugenii, diaconi Ancyrani, legatio ad Athanasium pro caussa Marcelli Ancyrani et confessio fidei ecclesiae Ancyranae ad eum missa circa A. C. 371. primumque edita ex apographo bibl. Ambrosianae, quod [?] ex codice Scorialensi descriptum fuerat pag. 1 — 4. confer praemissam doctissimi editoris de caussa Marcelli Ancyrani diatribam.

91. Athanasii *περὶ πίστεως λόγος ὁ μείζων sermo maior* siue *liber de fide*, initio mutilus, p. 5 — 19. ex codice bibl. Mediceae. Fragmenta huius libri ex Theodorito et Gelasio iam dederat Montfauconus. tom. I. pag. 1282. Hunc idem putat esse Athanasii libellum, in quo CHRISTUM *hominem Dominicum κυριακὸν ἄνθρωπον* vocari notauit Rufinus Apologia pro Origene. Formulam eamdem retractauit Augustinus. Confer *Billii*

 notas

notas ad Nazianz. tom. II. pag. 1273 sq. Athanas. tom. I. pag. 97. 98. edit. nouiss. et *Sirmondum* tom. II. Opp. p. 758. *Fabr.* De fragmentis in cod. *Crislin.* et *Naniano* v. supra ad nr. 70. — Forsan opusc. illius pars quoque fuit supra ad nr. 64. memorata disputatio cum Iudaeo etc. et opusculi quo probatur aduersus Iudaeos, *Christum iam venisse*, in bibl. publ. *Paris.* cod. CCCCXXVI. nr. 6. in quo nr. 2. sunt quoque Gregorii Nysseni, Anastasii Sinaitae, *Athanasii* et Felicis, papae, loca varia, quibus S. Trinitatis dogma explicatur. *Harl.*

92. *Fragmenta duo* ex codice Stephani Baluzii p. 20. 21. vnum de repudiato propter Pauli Samotateni abusum homousii vocabulo, et alterum de scelere Stephani Antiocheni, quod iisdem prope verbis narrat *Nicephorus* IX. 23. tangitque *Theodoritus* II. 9. Hist. Subiunxit Montfauconus ex eodem codice Baluziano breue apospasmation Athanasii longe iunioris Hagioritae, siue monachi, sacri montis Atho incolae.

93. *Epistola ad monasticam vitam agentes*, graece ex codicibus Mediceo et regio, quae latine tantum ex veteri, quae vberior est, interpretatione latina prodierat. tom. I. pag. 967.

94. *Fragmenta* commentariorum siue sermonum *in S. Matthaei Euangelium*, plura et meliora ex MSS. et Catenis, quam supra, nr. 38. prodierant. pag. 24 — 41. Neque dubitat iam amplius Montfauconus apospasmation, supra nr. 42. editum, de nouem Herodis morbis, vere esse Athanasii.

95. *Fragmenta* commentariorum siue sermonum *in Euangelium S. Lucae*, triplo auctiora ex MSS. codd. et catena edita in lucem. pag. 42 — 48. *Fabr.* Conf. supra nr. 38. — In cod. *Vindobon.* XLII. in catena in Lucam, (*Lambec.* III. pag. 163 sqq.) — ib. in cod. LXIV. nr. 3. sunt duo Eusebii Pamphili et *Athanasii* fragmenta de cognatione virginis deiparae et Elisabethae, indice *Lambecio* IV. pag. 364. vbi vero *Kollar.* adnotat, Athanasianum fragm. desumtum esse ex *Athan.* commentariis in Lucam, operum tom. II. p. 42. a versu 29. ed. Montfauc. *Harl.*

96. *Homilia*, magno Athanasio, vt videtur, perinde, vt duae, quae sequuntur supposita, *in Canticum Canticorum*, ex MSS. Ambrosiano. pag. 49 — 54. Incipit: ποθητοὶ οἱ λόγοι.

97. *Homilia de patientia*, 56 — 63. Incipit: Ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος Παῦλος. Ex eodem MSS. codice.

98. *Homilia* εἰς τὰ βαΐα, *in ramos palmarum.* pag. 63 — 65. Incipit: Φρικτὸν, ἀγαπητοὶ, μυστήριον σήμερον. Ex MSS. Ambros et Ottobon.

99. *In dictum* 2. Cor. XII. 2. *Novi hominem raptum ad tertium coelum*, et 7. *datus est mihi stimulus carnis angelus Satanae.* p. 65 — 68. ex MSS. bibl. [?] monasterii S. Basilii Romae. Non videntur haec esse magni Athanasii.

100. *Ar-*

100. *Argumentum in Psalmos, et commentariorum fragmenta* in priores Psalmos LXXV. eruta ex apographo Ambrosiano, quod ex codice Scorialensi descriptum fuit. pag. 70 — 101. *Fabr. Vindobon.* in cod. caesar. XIX. qui continet Psalterium, in XX sectiones diuisum, cum prooemiis, ex Athanasii epist. ad Marcellinum aut synopsi consutis. Secundae prooemii secundi parti praefixus est titulus περὶ τῆς ἐκθέσεως τῶν ψαλμῶν. v. *Lambec.* III. pag. 82. vbi Kollar. adnotat, priori parte conuenire id prooemium cum Athanasii argumento in Psalmos a Montfauc. (h. l. nr. 100.) ex cod. biblioth. Ambrosianae vulgato. conf. ad nr. 35. *Harl.*

101. *Fragmentum contra Macedonianos*, et alia *contra Nouatianos*, atque *de amuletis* siue περιάπτοις aliaque varii argumenti ex codd. MSS. regiis et Colbertinis. p. 102 — 106. *Fabr.* Hinc inde in codd. superesse fragmenta, nomine Athanasii, quo iure, qua iniuria, praefixo, iam animaduertimus. Sic opusc. a graeculo quodam suppositum Athanasio, paraenesis ascetica, in cod. *Vindobon.* CLXXIX. teste *Lambecio* IV. pag. 419. — in anonymi cuius dam locis communibus asceticis, e variis scriptoribus ecclesiast. collectis et in sermones LXIII. diuisis, quorum tamen XXXVII. priores exstant in cod. Vindob. CCLI. quem vberius recenset *Lambec.* V. pag. 324. sqq. — In cod. *Veneto* D. Marci DCVIII. exstare dicitur *S Athan.* explicatio somniorum iambico metrico, atque ordine alphabetico conscripta (catal. pag. 314.); sed videant acutiores! — Vel *Lexicon* tribuitur Athanasio, in cod. *Paris.* bibl. publ. MMDCXVII. (catal. codd. regg. II. pag. 529.) Enimuero, (vti iam supra monui,) multis viris celebribus accidit, vt libri, etiam futiles, auctoritate quasi et splendore nominis illorum muniti et commendati, ab aliis euulgarentur. Atqui quando bonus Athanasius, ab aduersariis doctis indoctisque, etiam ab imperatoribus perpetuo agitatus, saepe exsul et in variis terris errans, licet ferream habuisset industriam ingenioque abundasset fertilissimo, potuerat omnia ista opera, quae Athanasii nomen prae se ferunt, numero fere infinita, interdum mole grauia, conficere? Quidquid est, Montfauconii tamen et Benedictinorum sedulitas in conquirendis Athanasii scriptis, siue genuinis, siue adulterinis, eorumue fragmentis reliquit aliis spicilegium. *Montfaucon.* quidem nr. 101. fragmenta e libris Athanasii contra Nouatianos, (qui etiam καθαροὶ dicebantur,) publicarat; sed *Io. Christoph. Wolf* in anecdotis graecis, tom. IV. pag. 52 sqq. ex catena insta in acta apostolorum et septem epp. catholicas, quam seruat biblioth. collegii noui Oxoniens. cod. LVIII. (de quo diligenter disputat in praefat. ad tomum tertium,) duo Athanasii loca, quae in illa catena ad actus apostol. illustrandos adferuntur, primus in lucem protulit: et priorem quidem ad cap. VIII. v. 24. ex sermone *tertio* contra Nouatianos: ex quo demonstrat Wolfius, non *duo*, quos suspicabatur Montfaucon, sed *tres* minimum libros aduersus illos Nouatianos ab Athanasio fuisse scriptos. Posterior locus ad cap. XVI. 3. ex sermone II. fuit excerptus.

Alia euulgauit *Scipio Maffei* part. III. Osservazioni letterarie, iterumque cum aliis disquisitionibus in: Storia teologica delle dottrine e delle opinioni — del libero arbitrio etc. Veronae 1742. fol. vbi in altera parte nr. XI. pag. 254 sqq. est: frammento insigne

 di

di storia ecclesiastica del quarto secolo, s. vita Athanasii et historia Arianismi et haereseos Meletianae illustratur in notis que explicatur: de quo posteriore libro plura vide in *Baumgartenii* Nachrichten von merkwürdigen Büchern etc. tom. VII. pag. 152 sqq. Haec omnia quae Benedictini Paris. et post haec ipse Montfaucon. Masseius ac Wolfius collegerant, aliaque recepit *Nicol. Anton. Giustiniani*, episcopus Patauinus, in nouam editionem:

Athanasii opera omnia, quae exstant, vel sub eius nomine circumferuntur. — Opera et studio monachorum ordinis S. Benedicti e congregatione S. Mauri. Nouissimis nunc curis emendatiora et quarto volumine aucta. gr. ac lat. Pataui 1777. fol. Tria volumina priora reddunt editionem Benedictinorum; quartum vero ea, quae post illam Montfaucon et in collectione noua et in bibl. Coislin. vna cum pluribus locis, ex epp. festal. a Cosma in topographia christiana seruatis, et ex praef. Montfauc. ad Cosmam (in collect. noua) cap. VI. de Athan. epp. fest. pasch. nec non omnia, quae Wolf ac Masseius emiserunt in lucem; tum sequitur Athanasii interpretatio Psalmorum, ex Montfauconi collectione, et alia, siue de titulis Psalmorum, ab *Nic. Antonello* edita, postea V. L. cod. Vatic. aucta. In praef. ad IV. vol. duo Athanasii fragmenta noua in lucem prolata sunt. At plura addere atque praestare debuerat editor. Conf. ephem. litterar. Gotting. a. 1778. part. 114. pag. 921 sqq. *Athan.* fragmenta sunt quoque in *Gallandii* biblioth. graeco-lat. veterum patrum etc. V. p. 161. *Harl.*

VIII. *Scripta S. Athanasii deperdita, vel inedita.*

Contra haereses. Vide tom. I. edit. nouiss. pag. 1292. *contra Valentinianos* id. pag. 1274. *contra Macedonianos*, Montfauconi supplement. pag. 102. *contra Nouatianos*, id. pag. 103.

Ad monachos, Arianorum dogmatum confutatio. tom. I. pag. 342. 956.

Contra Vrsacium et Valentem liber. tom. I. p. 1287. ex Hieronymo.

Contra Arianos, super dicto, nunc anima mea turbata est. tom. I. pag. 1286.

Disputatio cum Ario in Synodo Nicaena. tom. III. pag. 205. dd)

Ad Iouinianum. tom. I. pag. 778.

Liber de titulis siue inscriptionibus Psalmorum. tom. I. pag. 981. 1287. ee)

Commentariorum in Psalmos bona pars.

In

dd) In cod. *Vindobon.* CLXXIV. exstat fragm. disputat. S. Athanasii cum Ario in concilio Nicaeno habitae a verbis Arii ἐγὼ γὰρ πάντα τὰ ἐνδύματα τῆς πλάνης ἀποδυσάμενος etc. vsque ad finem verborum Athanasii et simul totius disputationis καθὼς ἔφη ἡ ἀλήθεια, teste *Lambecio* IV. pag. 404. *Harl.*

ee) Lucem vidisse illum librum opera Antonelli et in noua editione Patauina, paullo ante significauimus. *Harl.*

In Ecclesiasten et Cantica Canticorum. Phot. cod. CXXXIX. ff)

In Cantica Mosis et Mariae, sororis, MS. in bibl. Ambros. vide tom. I. pag. 1006 et 1008.

In Matthaeum. tom. I. pag. 1266 sq. 1289. et supplement. p. 24.

In Lucam. Vide supplement. pag. 42.

In Ioannem. Meminit Thomas Aquinas, notante Caueo.

Sermones Consolatorii ad virgines. tom. III. pag. 110. ex Theodoriti II. 4. Hist.

Synodicon. tom. I. pag. 716. ex Socratis lib. I. c. 13. hist. Nomina episcoporum, qui concilio Nicaeno interfuere, in Synodico illo lecta olim a Socrate, leguntur etiam hodie in Athanasii epistola ad Aegyptios et Africanos, inserta Apologiae contra Arianos, quae secunda vulgo dicitur.

Epistolae variae, de quibus Photius cod. XXXII. testatus, illis additam fuisse Apologiam pro fuga, quae exstat. Exstant et aliae Athanasii epistolae, sed plures interciderunt, vt *ad Eupsychium,* de qua tom. I. pag. 1287. [?] 1293. *ad Rufinianum,* Act. I. Synodi II. Nicaenae et *epistolae festales,* quarum ad quadraginta octo olim numeratae fuerunt. Vide Montfauconi prolegomena ad Cosmam Indopleusten cap. VI. et tom. I. Athanas. pag. 968. Et *epistolae canonicae,* vt de qua tom. III. pag. 125. ex Balsamone ad Can. XXVII. Carthag.

Homiliae variae etc. *Fabr.*

Iis, quos et in hac paragrapho passim, et in Introduct. l. c. laudaui viros doctos, qui de Athanasio aut eius scriptis egerunt, hic quosdam alios, qui Athanasiana aut explicuerunt, aut transtulerunt in alias linguas, commemorare iuuat.

Arnoldus Grenius adstruxit Athanasii relationem de Arii morte ab Obseruatoris Halensis cauillationibus. Vitemb. 1722. 4.

De la Croze in thesauro epistol. tom. III. pag. 3. ex Athanasii silentio colligit, locum 1. Ioan. V. 7. esse spurium: pag. 177 sq. docet, formulam, *vnam naturam verbi incarnatam,* perperam et mala fide a Cyrillo, qui eam ex lacunis Apollinarii hausisset, S. Athanasio adtribui; idque agnoscere et frustra excusare *Le Quien* in prolegomenis editionis suae operum Damasceni fol. XLIII. col. 3. §. 17. — pag. 129. ex fine epist. ad Epictetum obseruat formulas et perpetuum morem Nestorianorum ad naturas Iesu Christi, contra Apollinarii discipulos, distinguendas.

Arianos impudentissime finxisse, ab Athanasio *Arsenium,* lectorem quondam Athanasii, dein episcopum ciuitatis Hypselitarum, esse trucidatum, docet M. *Pylius* in obseruat. de eruditis, de quorum morte falsus rumor, in Miscellaneis Lipsiens. tom. IV. pag. 99 sq.

ff) Fragmenta occurrunt in ed. fragmentorum ex commentariis in *canticum canticorum,* sub nomine Eusebii editorum. v. infra lib. V. cap. 4. pag. 95. nr. 12. vol. VI. vet. edit. περὶ τῶν ἀγίων. in cod. *Matritensi.* vide supra, sect. III. init. notitiae codd. *Harl.*

ſq. — in tom. IX. p. 117. ab *Adelfo* demonſtratur, ab Athanaſio propter ignorantiam linguae hebraicae bonam cauſſam male *eſſe defenſam* contra Arianos.

Hiſtoria chriſtianorum dogmatum ab aetate *Athanaſii* vsque ad Gregorium M. (germanice ſcripta,) auctore *Io. Chriſt. Frid. Wundemann* etc. pars I. Lipſ. 1798. 8. II. qq. de quo libro vide *Gableri* neues theolog. Iournal, a. 1799. vol. III. part. I. pag. 42 ſqq.

Antonii vita, ab Athanaſio ſcripta, et in anglicum ſermonem translata, eſt in *Stephens's* Aſceticks, Londini 1697. 8. et rec. in *Whiſton's* Collection of ancients Monuments relating to the Trinity and Incarnation etc. ibid. 1713. 8. p. 143 — 196. — In eadem collectione pag. 20 ſqq. legitur verſio anglica opuſc. de incarnatione et aliorum.

Athanaſii oratt. quatuor contra Arianos et orationem contra gentiles e lingua graeca tranſtulit in anglicam, et praefixit obſſ. contra Whiſtonum *Samuel Parker*. Oxon. 1713. 8. II. voll.

A brief Account of ſome Expreſſions in *S. Athanaſius* his Creed by *Gabriel Towerſon*. Oxon. 1663. 4.

The Acts of Great *Athanaſius* with Notes, by way of illuſtration, on his Creed, and Obſerv. on the learned vindication of the Trinity and Incarnation by D. *William Sherlock*. 1690. 4. — rec. in (*John Biddle's*) Faith of one God. Londin. 1691. 4. — De his aliisque, quae ad hiſtoriam Athanaſii ſpectant, libris et in Britannia editis v. *Brüggemann* View etc. pag. 398 ſqq. add. eund. in Supplem. to the View p. 75.

In *Paitonii* bibliotheca degli Autori antichi — volgarizzati, vol. I. pag. 132 ſqq. vberius indicantur et recenſentur libri ſequentes:

Vita di S. Sincletica, ſcritta da *S. Atanaſio* — tradotta dall' Original Greco in Latino dal *Davide Colville* Scozzeſe, ed in Lingua Franzeſe da *Arnaldo Dandili* e vltimamente nell' Idioma Toſcano da un Saeerdote Luccheſe etc. in Lucca 1720. 8.

Trattato di *S. Atanaſio* della ſemplice e pura Chieſa d'Iddio etc. tradotto in lingua Toſcana per *Graziano Perugino*. In Venezia. 1545. 8.

Notabile hiſtoria del miraculoſo ſangue uſcito di una ſanta Imagine di Noſtro Signore Gieſu Chriſto, martirizzata da Giudei, ſcritta da *S. Atanaſio* e tradotta dal Signor *Gio. Giacomo Piſani*. Con una breue narrazione dell' iſteſſo, come una ampolla di detto ſangue foſſe portata da Coſtantinopoli in Venetia, ove ſi conſerva, et ſi moſtra nella Nobiliſſima Chieſa di S. Marco. In Venetia. 1593. 4.

Notabile hiſt. — Chriſto, fatta per man *di Nicodemo,* martirizzata da Giudei nella Citta di Baruti. Scritta — — di S. Marco il Giovedi Santo et la Vigilia dell' Aſcenſione. In Venezia. 1602. 4.

Parafraſi ſopra il Simbolo di S. Atanaſio di *Cornelio Aiello*. Napoli 1629 et in nota ſubiuncta Paiton. de aliis Symboli et Athanaſii in Pſalmos edd. pauca tradit. *Harl.*

IX. S.

IX. S. EPHRAIM, Nisibenus, Syrus, Iacobi Nisibeni discipulus, diaconus, atque, si auctori Praedestinati haeres. 57. et Menologio Graecor. 28 Ian. fides, etiam presbyter Edessenus, A. C. 375. denatus, vir ardore pietatis et sacra eloquentia insignis, de quo Acta Sanctor. tom. I. Febr. pag. 49. sqq. *S. Chrysostomus* sermone de falsis prophetis tom. VI. pag. 421. gg) *Palladius* Lausiaca p. 113. *Sozomenus* III. 16. et quae ex Greg. Nysseno hh), Amphilochio atque aliis praefixa operibus Ephraemi sunt ab Gerardo Vossio [et Assemanno]: Metaphrastes item atque Anonymus in Ephraimi vita, qui graecae editioni Oxoniensi Ephraemi subiiciuntur.

[*] *Σύρων καὶ παῖδές φασιν ὑπὲρ τὰς χιλιάδας λόγων αὐτὸν ἀναγράψαι.* *Phot.* cod. CXCVI. *Multa syro sermone composuit*, inquit *Hieronymus* c. CXV. catalogi, [vbi v. interpp. p. 204. sq. ed. Fabr.] et *ad tantam venit claritudinem, vt post lectionem scripturarum publice in quibusdam ecclesiis eius scripta recitarentur.* *Andreas Masius* praef. ad Mosen Barcepham de para-

gg) Elogium, quod Chrysostomus, siue Io. Nesteutes, Ephraimo tribuit, quia insigne est, adscribendum putaui: Ποῦ Εὐόδιος ἡ εὐωδία τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διάδοχος; ποῦ Ἰγνάτιος τὸ τοῦ Θεοῦ οἰκητήριον; ποῦ ὁ Διονύσιος τὸ πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ; ποῦ Ἱππόλυτος ὁ γλυκύτατος καὶ εὐνούστατος; ποῦ Βασίλειος ὁ μέγας καὶ μικροῦ δεῖν τῶν Ἀποστόλων ἰσόῤῥοπος; ποῦ Ἀθανάσιος ὁ ἅγιος καὶ πλεονέκτης τῶν ἀρετῶν; ποῦ Γρηγόριος ὁ δεύτερος Θεολόγος καὶ ἀήττητος στρατιώτης, καὶ ὁ τούτου συνώνυμος; ποῦ Ἐφραὶμ ὁ πολὺς, ἡ παραμυθία τῶν ἀθυμούντων, ἡ παιδαγωγία τῶν νέων, ἡ χειραγωγία τῶν μετανοούντων, ἡ κατὰ αἱρετικῶν ῥομφαία, τὸ δοχεῖον τοῦ πνεύματος; *vbi Ephraim ille magnus obtorpescentium excitator, afflictorum consolator, iuuenum in disciplina instructor atque excitator, dux poenitentium, framea ac spiculum adversus haereticos, et Spiritus S. habitaculum?*

hh) Greg. Nysseni ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον πατέρα Ἐφραίμ. tom. II. Opp. pag. 1027. Amphilochii comparatio inter Basilium M. et Ephraimum. Confer, quos laudat *W. E. Tenzelius* diss. de Ephraim Syro. Arnstad. 1685. et in diss. selectis exercit. VII. part. I. pag. 273 sqq. recusa. *Tillemontius* tomo VIII. Memor. hist. eccles. *Mich. Hoyerus*, monachus Augustinianus, lib. de vita S. Ephraemi, Duac. 1640. 12. *Io. Morinus* de sacris ecclesiae ordinationibus pag. 490. etc. Etiam ab Eusebio Pamphili memoratum Ephraimum scripsit *Photius* cod. CXCVI. sed Eusebium pro Sozomeno nominasse coniicit *Cotelerius* ad tom. III. monumenti eccles. graec. pag. 536. licet Eusebius etiam meminisse Ephraemi potuerit, si audimus subscriptionem graecam antiqui MS. Constantinopolitani apud Vossium pag. 813. quo S. Ephraemi dicitur ἠκμᾶσαι ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ πρώτου βασιλέως, ἠκμᾶσαι καὶ μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Οὐάλεντος, ὑφ' ὃν καὶ ἐτελειώθη. *Fabr.* Attamen Fabric. infra, libr. V. c. 38. de scriptoribus in Photii bibl. censurae subiectis, de cod. CXCVI. „Eusebius, inquit, de Ephraimo, vtpote longe iuniore, meminisse non potuit: itaque Photius memoriae lapsui illi tribuit, quod de multitudine scriptorum Ephraimi legerat in Sozomeni III. 16." *Tenzel* vero in Exercit. sel. I. p. 274. non refragabor, ait, *Andreae Riueto* lib. III. critici sacri cap. 21, existimanti, Ephremum *Constantino M. imperatore natum esse*, quum videam, *Bollandum* nr. 14. idem ex Menologio graeco et breuiori Ephremi biographo notasse, eiusque natales ad exordia imperii Constantini retulisse. — Praeterea pluribus demonstrat *Assemann.* in Proleg. ad Opp. Ephraemi I. §. V. p. VII. vitam Basilii M. et Ephraemi, Syri s. vt Vossius partem illius n. c. XIII. inscripsit comparationem ac similitudinem quamdam S. S. patrum Basilii et Ephraim, Syri, perperam tribui *Amphilochio;* contra a vetustissimo quidem auctore conscriptum, a recentioribus autem mire interpolatam esse: in qua sententia antea iam alii sunt versati. *Harl.*

paradiso, qui Ephraimum non semel laudat: *Mihi doctor meus syrus saepe solebat dicere, nullius alterius scriptoris plura praestantioraque de rebus sacris volumina apud Syros ferri, quam Ephraemi, vt mihi cum Augustino nostro conferendus videretur ἐν τῇγε πολυγραφίᾳ.* Vniversos f. scripturae libros ἀκριβῶς ἑρμηνεῦσαι πρὸς λέξιν illorumque abditos sensus lumine spiritus illustrasse, testatur *Nyssenus* in eius vita p. 1033. (tom. II. Paris. 1615.) Ex his *commentarios in Genesin et Exodum* cum LII. *homiliis* syriaco sermone nactus est D. *Robertus Huntingtonus*, vt ex eius epistolis pag. 8. et 10. adparet ii) Hebediesu in catalogo librorum chaldaeorum nr. 60. *Ephraem magnus*, inquit, *qui propheta Syrorum* (et οἰκουμενικὸς διδάσκαλος,) *cognominatus est, edidit commentarios in libros Geneseos, Exodi, Sacerdotum, siue Levitici, Iosuae, filii Nun, Iudicum, Samuelis, libros regum, Dauidis, Isaiae, Duodecim et Ieremiae, Ezechielis et beati Danielis. Exstant etiam eius libri et epistolae de fide ecclesiae atque eiusdem orationes metricae,* (τριακοσίας μυριάδας ἐπῶν, [h. e. versuum, linearum] memorat *Sozomenus* III. 16. adde de hymnis eius *Theodoritum* IV. 29. Hist. *Morinum* de sacris ecclesiae ordinationibus p. 419. 490.) *adhortationes, cantica, officia defunctorum omnia, adpositiones alphabeti,* kk) *disputationes cum Iudaeis, nec non adversus Manichaeum, Bardaisanem, Marcionem et Ophitas, demum dissolutio impietatis Iuliani.* Servantur nonnulla Ephraemi lingua syriaca etiam in bibliothecis Angliae, et iam pridem Iacobus Golius ex oriente scripta Ephraemi non pauca in Belgium secum adtulit, et Vsserius Ephraemum *de sapientiae amore* et alia eius syriace scripta Lugdunum Batauor. transmisit, e quibus nonnulla punctis animasse vocalibus et latine vertisse se testatur *Lud. de Dieu* praef. ad Comment. in Acta Apostolor. Confer *W. E. Tenzelii* diss. select. pag. 298. sq. *Institutio Ephraemi ad monachos* exstat syriace MS. in bibl. Caesarea, vt notauit *Lambecius* tom. I. pag. 171. ll) Habui et ipse vnam alteramque Homiliam Ephraemi syriaca lingua, descriptam ex codice bibl. Bodleianae, quam mecum et haud paucas graecas communicauit doctissimus vir, qui Oxoniae e MSS. codd. descripsit *Io. Adolphus* [?] *Hofmannus*, Ploenensis. Illas ego, syriace et latine vt ederentur mm), misi Lipsiam ad D. Godfridum Olearium, neque ingratum spero fore viris eruditis videre, quatenus syriaca versio sacrorum librorum, praecipue N. T. distet ab illa nn), qua S. Ephraimus vsus est. *Precationes binas* Ephraemi habes in Severi Alex.

ii) Quae syriaca lingua scripta in Assemanni edit. viderint lucem, postea indicabimus. *Harl.*

kk) Punctorum vocalium inuentionem, litteris syriacis adponi solitam, Ephraemo Syri tribuunt. Vide Abr. Ecchellensis notas ad Ebed Iesu Catalogum. Negat tamen illum inuentorem *Io. Morinus* lib. II. Exerc. Bibl. XVIII. c. IX. pag. 547. sqq.

ll) In *Lambecii* comment. ed. Kollar. sunt vol. I. p. 303. nr. XXVIII. et pag. 412. nr. CLXXX. indice Kollario in not. 1 et 2. Ephr. Syri institutio ad monachos, et hymni aliquot in B. virg. Mariam etc. lingua syriaca. Ibidem pag. 771. nr. XXXVII. et XXXVIII. plura esse opuscula Ephraemi gr. ex Neapolitana biblioth. in Caesaream Vindobon. translata, ex catalogo italico significat. *Harl.*

mm) Illae tamen ab Oleario non sunt editae. *Harl.*

nn) *Andreas Mullerus* pag. 27. sqq. de versionibus syriacis sacror. libror. recte non audet adfirmare, versionem syriacam N. T. quam hodie habemus, illam ipsam esse, in quam Ephraim Syrus et Iacobus Nisibensis olim commentati sunt.

Alex. siue Antiocheni potius libello de ritibus baptismi et sacrae synaxis, quem syriace et latine edidit *Guido Fabricius Boderianus* Antwerp. 1572. 4. pag. 127. sqq. Bardesanis haeresin ab Ephraimo, Syro, confutatam testatur *Theodoritus* I. de haereticis fabulis. *Fabr.*

Epimetron.

De Ephraemo Syro praeter eos, quos Fabricius iam laudauit, et praeter scriptores historiae ecclesiasticae multi alii vario modo scripserunt aut iudicarunt. En quosdam e multis!

Guil. Caueus in historia litteraria scriptor. eccles. pag. 149. — in antiquitatibus patrum et ecclesiastic. tom. II. pag. 1105. sqq. vers. german.

Gothofr. Vockerodt in comment. de euangelicae veritatis et pietatis doctore antiquo, Ephraemo, syro, Gothae 1710. 4.

M. Io. Christoph. Coler. in disquis. (parum) critica in selecta historiae litteratae de Ephraemo et Io. Damasceno, Syris, capita. Vitembergae, 1714. 4.

Du Pin nouvelle Biblioth. des Aut. eccles. tom. II. pag. 145 sqq. aut in Bibliotheca noua eccles. auctorum, II. p. 249 sqq.

Sam. Basnage in Annal. tom. III. p. 50 sq. 71.

Gottlieb Stolle Nachricht von den Kirchenvätern etc. pag. 343 sqq.

Oudin. de scriptor. eccles. tom. I. pag. 494. sqq. qui in quatuor capitibus docte et copiose agit: 1) refert iudicia et narrationes veterum de operibus Ephraemi; tum recenset cap. 2) opera illius edita, vberrime vero a Vossio iunctim euulgata; cap. 3) codd. msst. opera varia Ephraemi continentes; cap. 4.) codd. msstos opusculorum singularium.

Gottfr. Arnoldi Denkmahl des alten Christenthums oder des H. Macarii vnd anderer Männer der alten Kirche, (Gregorii Nazianz. Zenonis Veron. *Ephraemi*, Syri, *Nili, Sixti* II.) auserlesene Schriften, cum praef. S. I. Baumgart. ed. 4. Lips. 1740. II, voll. 8.

I. G. Walch in H. eccl. N. T. pag. 1328. sqq.

 I. G.

sunt. *Fabr.* Add. de duplici S. S. versione syriaca, et qua ratione Ephraem antiquissimam in suis commentariis sit sequutus, *Bened.* praef. ad tom. III. circa fin. — De versionibus *syriacis* atque *arabicis* v. Assemann. in bibl. orientali vol. I. et in ed. Opp. quae syriace sunt edita, (de quibus post haec sermo erit,) in prolegg. ad vol. II. pag. LIV sqq. et praef. ad vol. IV. — Libellum a Guid. Fabric. Boderiano editum et a nostro Fabricio in textu memoratum, de ritibus baptismi et sacrae synaxis, perperam tribui Antiocheno, statuit *Assem.* prol. ad vol. I. Opp. pag. XIV. add. pag. XI. fin. et pag. LXXXVIII. Insuper tribus illis locis agit de versionibus quorumdam Ephraemi hymnorum syriacis, a Io. Cardin. Bona et Abrah. Echellensi factis. adde infra ad §. XI. fin. adnotata. *Harl. Theoph. Lebr. Spohn* Collatio versionis Syr. quam Peschito vocant, cum fragmentis in commentariis Ephraemi Syri obviis, Spec. I. L. 1745. 4. II. Vit. 1792. Ei. Diss. de ratione textus biblici in Ephraemi Syri commentariis obuio eiusque vsu critico. L. 1786. 4.

I. G. Chaufepié in nouv. diction. hist. et crit. h. v. qui in notis A. et B. de quaestione controuersa, agit, num Ephraemus natus fuerit patre christiano, an idolorum cultore, et an a Basilio doctus fuerit linguam graecam: atque in not. D. de Ephraemi scriptis num genuina sint, nec ne eorumque editionibus, etc.

Inprimis *Ios. Sim. Assemannus* de vita scriptisque Ephraemi optime meruit. Is autem primum in Bibliotheca orientali Clementino Vatic. tom. I. Romae, 1719. fol. pag. 25 sqq. edidit vitam Ephraemi syriacam et breuiorem et longiorem, in qua haud pauca enarrantur de eo fabulosa, latine vertit et notis illustrauit, atque commentar. de vita illius, scriptis eorumque editionibus subiunxit: tum in prolegomenis ad vol. I. Opp. Ephraemi de vita, scriptis, codd. atque editionibus illius egit copiose, multaque collegit, vt postea paullo distinctius ostendemus. Excerpta luculenta ex bibl. orientali Vaticana de vita Ephraemi dedit cl. *Aug. Frid. Pfeiffer*, collega mihi amicissimus, in: *Ios. Sim. Assemanns orientalische Bibliothek oder Nachrichten von syrischen Schriftstellern, in einen Auszug gebracht*, *Erlang*. 1776. 8. pag. 11 — 33.

Theoph. Spizelius in vetere academia Iesu Christi, Augustae Vindel. 1671. 4. pag. 95. exhibuit eius imaginem, aeri incisam, et locis ex Gregorio Nysseno, Sozomeno ipsiusque opusculis Ephraemi excerptis eius pietatem demonstrare voluit. Pari modo illustrauit vitam Ignatii, Polycarpi, et reliquorum scriptorum ecclesiast. quorum vitas operaque in superiore volumine sumus persequuti.

P. Dominici Schramm analysis Opp. SS. patrum etc. tom. XII. continens opera, supplementa ad opera S. Ephraem, Syri — cum duplice indice, Augustae Vindelic. 1789. Mai. 8.

Gaab (in praesenti Professor. Tubingensis,) primas vitae Ephraem. pragmaticae lineas duxit in *Pauli*, Profess. Ienens. Memorabilien etc. vol. II, Lipsf. 1792. nr. V. — *Zornii* diss. de nostro exstat in Miscell. Groning. fasc. II.

Io. Petrus Kohlius, in academia Petropolitana historiae ecclesiasticae et litterarum humanior. olim Professor, edidit Introductionem in historiam et rem litterar. Slauorum, in primis sacram. Altonau. 1729. 8. et libr. II. non solum cap. 1. 2. pag. 213 sqq. de opusc. Ephraem. versione slauonica, eiusque variis egit editionibus, praecipue Moscouiensi, quae auspiciis Petri, imper. Ruthenorum, 1701. prodiit; sed etiam duos Ephraemi sermones de sacra coena, qui nec in versione Vossiana exstant, nec in graeca edit. Oxoniensi, ex slavonica lingua vertit et primus produxit in lucem. In adnotationibus autem ad illos quoniam Kohlius demonstratum iuit, Ephraemum doctrinae Lutheranae esse testem ac vindicem, et saeculum Ephraemianum plane alienum fuisse ab errore *transsubstantiationis*, quam vocant, Pontificiorum, grauem nec indoctum nactus est aduersarium, *Petrum Benedictum* e soc. Iesu, (qui quidem in adprobatione nominatur auctor.) Is vero scripsit *Antirrheticon;* seu confutationem adnotationum Io. Kohlii ad geminos S. Ephraemi de sacra coena sermones, Romae

ap.

ap. Io. Mariam Saluiam, 1740. Mai. 8. et veritatem doctrinae, quam romanae ecclesiae adseclae profitentur, tuiturus, omnibus eruditionis viribus solitorumque armorum artibus adhibitis, debellare Kohlium, et probare adnititur, primum, verba Ephraemi illum minus recte intellexisse; deinde sermones, a Kohlio promulgatos, non esse Ephraemi, et priorem quidem sermonem statuit esse magnam partem ex capite XIV. libri quarti de orthodoxa fide S. Ioannis Damasceni descriptum, et quae illis adsumenta sint adiecta, ea ex Chrysostomo, Esaia, Macario, et ex ipso Ephraemo compilata suspicatur: alterum autem sermonem, censet, haud alium esse ab illo, qui vitarum patrum libro V. insertus libell. 18. de praeuid. ab Abbate Daniele ad S. Arsenium refertur. Argumenta tamen, a Benedicto prolata, minus grauia esse, iudicat *I. G. Walch* in bibl. patrist. pag. 407. Plura autem monet contra Benedictum auctor censurae in supplem. ad noua acta erudit. tom. V. sect. III. pag. 102 sqq. Lips. 1745. — Recusum tamen est illud *Antirrheticon* in vol. I. Opp. Ephraemi, ed. Assemanni, post prolegomena; et adiunctum est *de eodem eucharistiae sacramento Antirrheticon alterum aduersus Le Brunum,* (qui Ephraemum fecisse arguitur Photinianum,) et *Eusebium Renaudotum,* (quem le Brunus exscripsisse adcusatur;) *in quo contra vtriusque hypothesin adseritur S. Ephraemi eiusque discipulorum de forma huius sacramenti vera et certa doctrina, et Syrorum anaphorae cum eodem S. doctore, et communi Theologorum definitione conciliantur.* Renaudot. autem *P. Nicole* et *Ant. Arnaud* libro: la perpetuité de la foi de l'eglise catholique touchant l'Eucharistie, tom. III. Paris. 1664. 12. adiecit quartam partem a. 1711. et quintam partem, continuationem operis, 1713. add. *Assem.* prol. ad vol. III. gr. p. LV sqq.

- *Nath. Lardner* in: Credibility of the Gospel History, part. II. vol. IX. Lond. 1753. 8. cap. CII. de Ephraemo disseruit.

Illi et antiquiores et recentiores scriptores quoniam vitam, et placita Ephraemi copiosius exposuerunt: equidem ab instituti ratione, veras falsasque narrationes aut diuersa de eo iudicia repetendo, aberrare et tempore atque patientia lectorum abuti recte viderer. Quare pauca tantum memorare licebit. De patria eius, Nisibi, clarissima Mesopotamiae vrbe, plurimi consentiunt. Qui Edessam locum illius natalem fuisse scribunt, illi eo decepti fuisse videntur, quod Ephraemus plurimam vitae partem ibi transegit, ibidemque munere diaconi functus est. Eum vero *presbyterum* fuisse Edessenum, iure negant plurimi; et ex turbidis Pseudo-Amphilochii fontibus in recentiores auctores error ille manauit. Saltem Ephraemus ab antiquis scriptoribus graecis et latinis semper diaconus, nunquam *presbyter* adpellatur. Plura in hanc sententiam et de controuersia illa, num a Basilio consecratus, aut, vti dicere solent, fuerit ordinatus, per miraculum quoddam, quod fabulam sapit, precibus illius peritiam linguae graecae quoque, item num aliarum linguarum facultatem consequutus sit, disputant *Tillemont* Mem. tom. VIII. p. 744. etc. *Walch.* hist. eccl. pag. 1328 sqq. *Assemann.* in B. orient. var. I. p. 44. (qui pag. 55. euincere adlaborat, Ephraemum praeter linguam patriam, i. e. syriacam, etiam calluisse linguam graecam, aegyptiace loquutum esse et non nihil scripsisse, nec linguae hebraicae fuisse rudem, aliis vel negantibus vel angustis limitibus circumscribentibus illarum scientiam,) et in prolegg. ad vol. I. Opp. §. V. pag. VIII. sq. atque

que in prolegg. ad vol. III. p. XLIV. sqq. ad quae infra de vol. III. initio scripsi, ac *Tenzel.* l. c. p. 274. sq. Maior tamen dissensus est ob nimiam, praecipue tabularum ecclesiasticarum, discrepantiam, quo anno et quo die Ephraemus diem obierit supremum. Eum sub Valente, imperatore, decessisse, tradit *Hieronymus* de viris illustr. p. 204. et in nota *r.* Fabricius, „A. C. ait, 375. vel 378. colitur eius memoria a Graecis 28. Ianuar. a Latinis 1. Febr. v. acta Sanctor. ad illum diem pag. 49. sq." Ad ann. 378 referunt mortem Ephraemi, post Bollandum atque Labbeum, Bebelius et Heunischius in aetatibus patrum pag. 198 sq. quibus subscribit *Tenzel.* l. c. pag. 276. In Menologio Graecorum, ab Arcadio Romae, et a Pinello Venetiis edito, aetas Ephraemi ad Theodosii M. tempora producitur. Atque *Pagius* in crit. Baron. ad a. Chr. 378. nr. III. p. 447. tom. V. contendit quoque, Ephraemum temporibus Theodosii M. floruisse. Verum enim vero illam sententiam grauibus impugnat argumentis *Assemannus* et in bibl. orient. I. pag. 54. et vero in prolegom. ad vol. I. Opp. §. IX. pag. IX sq. Priore loco, docet, Ephraemum vltra mensem Iunium anni 378. nequaquam produxisse vitam; maxime quum sub Valente, qui die IX mensis Augusti eiusdem anni interiit, paullo post Ephraemi obitum catholici ab Arianis ex Edessae ecclesiis fuissent eiecti, Theodosius autem regnare coepisset mense Ian. a. 379. quatuor integris post Valentis interitum mensibus. Differre tamen scriptores syros, ibidem ostendit; nam secundum illos Ephraemus obiit die IX, aut secundum Dionysium, Iacobitarum patriarcham, d. XIX. Iun. anni Graecorum 684. „qui Graecorum annus, ait, respondet vulgari Christi epochae 373 ex mente vero Dionysii et scriptoris chronici Edesseni, incidit in annum Christi 375. nam isti volunt, Christum natum a. Graecorum 309." Ad locum vero chronici Edesseni, in eod. vol. pag. 397. vbi mens. Iunio, die nona a. (Graecorum) 684. ex hac vita migrasse Ephraemus dicitur, adnotat, Ephraemi mortem vltra annum Chr. 373. protrahendam non esse nec vllo modo posse differri ad a. 378. vel 380. quod praeter Syrorum auctoritatem coniicit ex tempore motae a Valente, imper., aduersus catholicos Edessenos persequutionis (de qua pag. 398. varia obseruat,) a. vel 371. vel 372. vel demum 373. Atque in proleg. ad Opp. Ephr. I. pag. IX. sect. IX. in qua de menologio Graecorum et tempore, quo e vita excesserit Ephraemus, curiosius fusiusque disserit, cum Syris mortem illius ponit in anno Chr. 373. Sed de vita fatisque et disciplina Ephraemi et scriptores tam veteres quam recentiores, quos recensuit *Assemannus* in bibl. orient. Vat. I. et in vol. I. Opp. Ephraemi, vbi plurimorum narrationes iudiciaque de illo recudi fecit, ipseque Assemannus, copiosius egerunt. Vt in laudando, ita in vituperando illo modum nonnulli excesserunt; v. *Walch* l. c. pag. 1333 sqq. qui sobrie moderateque de eo iudicat; idem ibid. post alios V. D. pag. 1335. in primis *Assemann.* praefat. ad vol. I. pag. III. sq. iniquum iudicium, quod tulit *Riuetus* in crit. sacr. lib. III. cap. 21. pag. 334 sq. de scriptis Ephraemi, latine editis, vt fidem et auctoritatem illorum labefactaret, caute circumscripserunt, et grauiter refutarunt.

Quum Assemanni studium operamque in scriptis Ephraemi recensendis edendisque aliquoties laudauerimus, et deinceps saepius memorare debeamus: de duplici eius labore, antequam ad Fabricium redeamus, quaedam praemonenda sunt. Quare primum, quid in *Bibliothecae orientalis* vatic. vol. I. ad illustrandam Ephraemi historiam litterariam praestiterit, paucis expediemus. Primum acta Ephraemi ex duobus codd. syriacis excerpta pag. 25 sqq. dedit

dedit ſyriace cum verſione ſua latina et adnotationibus. **Tum a pag. 55.** ipſe Aſſemannus de illius ſcriptis plura tradit: a pag. 63. vberius recenſet opera Ephraemi, quae *ſyriace* exſtant, 1) commentarios in S. S. 2) a p. 80. cap. II — VII. hymnos XV. de natiuitate domini noſtri Ieſu Chriſti. 3) hymnos de paradiſo, de eccleſia, de virginitate etc., de fide, aduerſus haereſes; 4) a pag. 132. de defunctis odas, cantus et carmina; 5) p. 138 ſq. hymnos paraeneticos XV. 6) p. 139 ſqq. ſermones XXXI de diuerſis heptaſyllabos; 7) §. XII. pag. 149 ſqq. opera Ephraemi, quae *arabice* exſtant, et p. 156. indicat opera tum inedita Ephraemi, quae *graece* ſuperſunt in msst. codd. Vatican.; poſthaec dedit ſyllabum operum omnium S. Ephraemi, quae antea recenſuerat ex codd. msstis Vaticanis ſyriacis, arabicis et graecis: denique vnum concinnauit indicem opp. Ephraemi, a Gerardo Voſſio editorum, cum indicio graecorum codd. Vaticanorum, in quibus ſingula ſuperſint illa opuſcula, adſperſis hinc inde obſeruationibus. Deinde, ſuadente et praeſante Angelo Maria Quirino, patre purpurato, *Ioſ. Sim. Aſſemannus* eiusque ſocii multo pleniorem ſummo ſtudio pararunt editionem, inſcriptam:

Του — Ἐφραιμ του Συρου τα εὑρισκομενα παντα. *Sancti patris noſtri Ephraem Syri opera omnia quae exſtant, graece, ſyriace, latine, in ſex tomos diſtributa, ad msst. codd. Vaticanos aliosque caſtigata, multis aucta, noua interpretatione, praefationibus, notis, variantibus lectionibus illuſtrata, nunc primum — e bibliotheca Vaticana prodeunt.* Romae ex typographia Vaticana 1732 — 1746. VI. voll. fol. Aſſemannus conſtituerat ſecum, ſingula Ephraemi opera in ſex tomos diuidere, quorum tres priores graeca; tres autem poſteriores ſyriaca comprehenderent. Sed edito tomo primo gr. ac lat. quum a pontifice romano rei ſacrae cauſſa in Syriam mitteretur, conſilium, ne longiore itinere, maior editionis mora iniiceretur, ita mutatum eſt, vt interea opera ſyriaca, tribus voluminibus, euulgarentur, curante inprimis *Petro Benedicto,* Maronita, ſocietatis Ieſu, qui duobus tomis prioribus praefatus eſt, ſyriaca latine vertit, notasque adiecit: poſt cuius obitum tertium tomum pari ſtudio curauit *Stephanus Euodius Aſſemannus,* archiepiſcopus Apamenſis. Quare *tres tomi graeci* opera et ſtudio *Ioſephi Aſſemanni* lucem viderunt hoc ordine; tomus I. a. 1742. — tom. II. a. 1743. — tom. III. a. 1746. — *Syriaci* autem tomi, inſcripti: — *Ephraem opera omnia, quae exſtant, graece, ſyriace, latine — e biblioth. Vaticana prodeunt. Syriacum textum recenſuit Petrus Benedictus, ſoc. Ieſu, notis variantibus animauit, latine vertit et variorum ſcholiis locupletauit. Tomus primus ſyriace et latine. Romae ex typographia Vaticana.* 1737. — *tom. II.* 1740. — *ſyriacum textum recenſuit poſt obitum Petri Benedicti — Stephanus Euodius Aſſemannus.* tom. III. 1743. Summam omnium operum, praecipue ſyriacorum, et praefationum Benedicti, qui opera vindicat Ephraemo, atque vtriusque Aſſemanni dedit *Kl.* in Baumgartenii Nachricht von merkwürdigen Büchern, tom. VII. pag. 409 — 463. add. acta erud. Lipſ. a. 1738. p. 289 ſqq. a. 1745. p. 577 ſqq. et a. 1747. pag. 673 ſqq. et Iourn. des ſavans. 1739. M. Iul. p. 291. a. 1744. m. Dec. p. 475. et a. 1744. m. Ian. p. 97 ſq. Aſſemannus in praefat. praeſertim altera et in prolegg. ad vol. I. graec. multa congeſſit ad hiſtoriam vitae opuſculorumque atque codicum editionumque illuſtrandam. In altera igitur praefatione late diſputat in cap. I. critice atque hiſtorice, de graecis et latinis vitae Ephraemi ſcriptoribus aut iis, qui illius ſcripta laudarunt, aut operum catalogum texuerunt.

cap.

cap. II. de latinis antiquis verſionibus tum ſcriptis tum editis. cap. III — IX. de edd. tam latinis, quam graeco-latinis et graeca Oxon. cap. X. de graecis msstis Ephraemi opp. quae in bibliothecis cuſtodiuntur, quorum antiquiſſimus eſſe videtur *Barberinus* cod. a. 892. Tum ſequuntur Graecorum Latinorumque veterum de noſtro teſtimonia, noua paginarum ſerie. pag. I — LI. Poſthaec pag. LII — LXXX. praefationes epiſtolaeque ſuperiorum editorum, et quae alii, Bellarminus, Poſſeuinus, Bollandiani ſocii, Natalis Alexander aliique haud pauci de Ephraemo ſcripſerunt, in his, quae Fabricius h. l. B. Gr. et Oudinus de eodem late diſſeruerunt. Deinde p. LXXXI — CII. recenſio ſermonum Ephraemi, qui latine ſunt excuſi, et qui exſtant mssti. Denique ampliſſimus catalogus ſermonum graecorum, quotquot exſtant vel impreſſi, vel in msst. codd. bibliothecarum Vaticanae, monaſterii Cryptae Ferratae et Baſilii M. de vrbe, Barberinae, Othobonianae, Caeſareo-Vindobonenſis, Coislinianae, Ambroſ. Mediolanenſis, Mediceo-Laurentianae, Oxonienſium et reliquarum in Anglia et Hibernia, Lugduno-Batauae; nec non ſermones ex catalogo msst. graecorum apud Poſſeuinum in adparatu, et initia ſermonum, qui exſtant in codd. antea memoratis, ordine alphabetico, atque initia ſermonum, qui in codd. Vaticanis deſiderantur.

In prolegom. ad tom. II. primum caput exhibet catalogum ſermonum Ephraemi, qui exſtant in codd. msst. bibliothecarum Venetae D. Marci, Paſſioneae, Vallicellanae et Moſcouenſis; tum ſequitur nr. V. index ſermonum Ephraemi XLIII. qui exſtant *ſlauonice* in codice impreſſo Moſquae a. 1701. ex recenſione Io. Petri Kohlii, inter illos reperiuntur ſermones, qui deſunt in ed. Oxon. et Kohlius addidit nonnullos ſermones recens verſos. In cap. II. agitur de latinis Ephraemi interpretationibus Ambroſii Camaldulenſis, Petri Franc. Zini et Gerardi Voſſii. Oudinum, qui Ambroſianam conuerſionem plus iuſto extollit, eamque primam omnium fuiſſe adfirmat, praeter eas, quas in prolegg. ad tom. I. pag. XII. et LXXXI ſq. protulit verſiones, alias, ante Ambroſium factas, ex variis codd. eruit. Porro plures notat errores, a Tenzelio et Kohlio commiſſos, et cauſſam agit verſionis et fidei Voſſianae. In cap. III. in genere de graecorum et latinorum msstorum codd. Ephraemianos ſermones complectentium, fide atque auctoritate, contra Tenzelium, qui in exercit. ſel. p. 285. praefracte negauerat, graecas omnes, quotquot manu exaratae in bibliothecis ſeruantur, verſiones auctoritatem vllam fidemue mereri, contra Riuetum, qui in Critico ſacro, ea omnia, quae Voſſius tranſlata dedit, Ephraemi opera pro genuinis nobis obtruſa audacter pronuntiat, et contra Kohlium, qui genuina quidem pleraque exiſtimanda eſſe cenſet, quae in primo Voſſianae editionis tomo continentur; ſed non pauca ſecundi tomi, et maximam partem eorum, quae in tomo III. proſtant, pro ſuppoſititiis habet: qua in re Kohlium vehementer errare, fuſe diligenterque oſtendit in cap. IV. et ſingulos ſermones, quos Kohlius ſpurios opinabatur, Ephraemo, tamquam parenti ſuo, vindicat. — De tomo III. agemus, recenſione ed. Oxon. abſoluta. Simili ſtudio verſati ſunt Benedictus et Aſſemannus iunior in hiſtoria ſcriptorum codicumque, *ſyriace* exaratorum, vt poſtea paucis adnotabimus. Quod vero Poſſeuinus, Oudinus, cumprimis Aſſemannus in colligendo conficiendoque codd. *graecorum* indice diligentiſſime ſunt verſati: equidem nolo repetita illorum notitia tempus et chartam perdere, et acquieſcam in paucorum codd., ab Aſſemanno omiſſorum, commemoratione. Aſſemanno autem in ſua editione eumdem ſermonum ordinem, qui eſt in edit. Oxon. ſeruante,

te, post haec in enumeratione opusculorum Fabriciana, et paginam ed. Assemannianae tantum addere, et quae Assemannus adiecerit, commodius adnotare licebit. Id adhuc obseruabo, eumdem vt plurimum retinuisse contextum gr. edit. Oxon. nonnumquam tamen marginalem lectionem admisisse in textum; in versione denique latina subinde recessisse a versione Vossiana: neque tamen hoc fecit, vt Vossii fidem in dubium vocaret: qua de re contra Kohlium in prolegg. ad vol. II. pag. 28 sqq. plura disputat.

Secundum cel. *Matthaei* notitiam codd. MSS. graec. bibliothecar. Mosquens. synodi pag. 4. sunt cod. tertio culpa bibliopegi ante opus Antiochi, Pandecten, et post illud octo folia membranacea inserta, quae quinque Ephraemi opuscula, sed vt plurimum mutila, licet nomine illius non addito, comprehendunt — Pag. 16. in cod. XI. qui continet Patericum siue varias adhortationes et narrationes ex variis scriptis et vitis patrum, est vita Ephraemi. — Pag. 61. duo codd. nr. XXXIX. et XL. qui continent Ephraemi scripta. — *Constantinopoli*, in bibl. Principis Antonii Cantacuzeni variae Ephraemi orationes graecae, de poenitentia, temperantia, eleemosyna, mansuetudine etc. de Antichristo, consummatione saeculi, et tremendo aduentu Iesu Christi fuisse dicuntur in catal. MSSt. graecor. Constantinopoli etc. rec. in noua librorum rariorum collectione, fasc. III. pag 440. — Inter codd. *Nanianos* graecos (secundum illorum catal.) sunt aliquot Ephraemi sermones, in cod. LIX. cod. LXIII. nr. 8. et 19. cod. LXXXIII. nr. 1. in cod. LXXVII. 38 sermones et paraeneses breues. — in cod. LXXXV. nr. 1. — in cod. LXXXVI. περὶ ἀρετῆς καὶ κακιῶν 23 breues sermones, qui vnum opus efficere videntur, et alii 30 breues sermones; — in cod. CXXVIII. nr. 4. plures serm. — in cod. CLIII. nr. 13. sermo in Iosephum. — De codice Ephr. rescripto *Parisiensi* et *Vindobon.* v. cel. *Alter* in lib. Veber Georgianische Litteratur, Wien. 1798. 8. p. 243. et quos ille laudat. — In bibl. *Escorialensi* sunt, anctore *Plüero* in itinerario per Hispan. pag. 167. *Ephraem, Syri, Abbatis* (sic) vita; tum illius sermones varii pro diuersis adsumtibus; sermones lingua armenica; de diuina caritate; de Antichristi aduentu et saeculi consummatione cum Chrysostomo, de efficacite Daemonis bonum odium habentis, cum Chrysostomo; de lapsis ex propria negligentia, et excusantibus excusationes in peccatis, cum eiusdem vita; de pulcerrimo Ioseph. — Secundum *Montfaucon.* in diario italico pag. 319 et 320. *Neapoli* monasterium S. Seuerini habet codicem XII. saec. in quo inesse dicuntur quaedam S. Ephraemi, et alium, qui continet *Ephraemi,* diaconi, et *Io. Chrysostomi* de reparatione lapsi: pag. 362. *Florentiae* in cod. monasterii Annuntiatae etc. *Ephraemi* sermones quidam; et p. 371. ibidem, *Ephr.* Syri, diaconi, sermones, interprete Ambrosio Camald. et epistola eiusdem Ambrosii ad Cosmum Mediceum, a. 1458. Febr. 9. — *Neapoli* in bibl. regia in cod. CCXLIII. sermo πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐμπαθῶς διαγόντων. — et in bibl. Augustinens. S. Ioann. ad Carbonariam, nr. 10. collectanea Anastasii Sinaitae, Origenis, *Ephraem Syri,* et aliorum. — In bibl. *Erlangens.* cod. lat. membran. *Ephr. de compunctione animae* libri VI. de quo eiusque argumento late disputat cel. *Pfeifferus* in Beyträgen zur Kentnifs alter Bücher v. Handschriften. part. I. Curiae Varisc. 1783. pag. 82 sqq. et varias easque memorabiles adfert lectiones, et alia notatu digna. — In bibl. quondam *Vffenbachiana,* nr. 8—10. Ephr. sermo, de oratione; alius, cuius init. ἡμεῖς δὲ πάλιν περὶ ἀγάπης ἔτι βραχέα λαλήσομεν, atque commendatio hymnorum sacrorum, in ecclesia receptorum. nr. 23. sermo

 in

in transfigurationem seruatoris, teste *I. H. Maio* in bibl. Vffenbach. mssta pag. 431. et 434. — In *catenis* et collectionibus Niconis, Antiochi Monachi, Nicetae etc. occurrere fragmenta doctoris, summa auctoritate nominisque fama in oriente florentis, facile est intellectu. Assemannus quaedam collegit: adde eumdem in prolegg. ad vol. I. pag. XI. et XIX. *Possevin.* adpar. tom. III. p. 21. infra quoque in vol. VII. p. 736. 775. 790. et vol. VIII. p. 618. pag. 801. etc. vet. edit. *Harl.*

X. *Graeca* versio antiqua scriptorum non paucorum Ephraemi, luculentis et maioribus theatri Sheldoniani typis a. 1709. fol. in lucem edita est Oxonii ex XVIII. codd. MSS. Bodleianis curante *Eduardo Thwaites*, quam editionem, quia latina versione destituitur, ita recensebo, vt illis Homiliis et scriptis, quae latine etiam exstant, paginas adscribam latinae versionis *Gerardi Vossii*, praepositi Tungrensis, ex editione, quae ad manus mihi est, Coloniensi a. 1603. fol. [et ego paginas ed. Assemann. adpingam. *H.*]

Gr. pag. 1. περὶ ἀρετῶν καὶ κακιῶν *de virtutibus et vitiis.* [*Assem.* I. p. 1 sqq.] Lat. tom. I. pag. 25. ad monachos Metebenos directum hunc librum testatur Photius cod. CLXIX. Verterat ante Vossium *Franciscus Zinus.* [v. supra de cod. Naniano.]

12. Ἔλεγχος αὐτοῦ καὶ ἐξομολόγησις. *Reprehensio sui ipsius atque confessio.* [*Assem.* I. pag. 18 sqq.] tom. I. pag. 68. Haec primum locum occupauit inter λόγους Ephraemi vndequinquaginta, laudatos Photio.

15. πρὸς καθαίρεσιν ὑπερηφανίας. *Ad euersionem superbiae.* [*Assem.* I. pag. 23 sqq.] tom. I. pag. 88.

19. λόγος κατανυκτικός. *Sermo de compunctione animi.* [*Assem.* I. p. 28 sq.] tom. III. pag. 590.

28. λόγος ἀσκητικός. *Sermo asceticus.* [*Assem.* I. p. 40 sqq.] tom. III. p. 539 oo).

46. κατὰ μίμησιν τῶν παροιμιῶν. *Ad imitationem prouerbiorum.* [*Assem.* I. p. 70.] tom. III. pag. 509.

47. περὶ φόβου τοῦ Θεοῦ. *De timore DEI.* [*Assem.* I. p. 71 sqq.] tom. III. pag. 510.

Gr.

oo) Hunc sermonem de vita religiosa et monastica, quem *Kohlius* l. c. 289. vocat adulterinum, *Assemann.* prol. ad Opp. II. pag. XLIV sqq. vindicat Ephraemo; indicat codd. in quibus ille sermo est, et docet, contra Tillemontium tom. VIII. pag. 756. ed. Paris. 1715. qui propter mentionem terrae motus, quo corruit Nicomedia, Persarumque in Mesopotamiam inruptionis, ab Ephraemo factam, illam orat. ad tempora Constantii aut Valentis referre maluit, quomodo verba Ephraemi sint intelligenda et quo pacto Tillemontii sententia queat cum Syrorum Graecorumque annalibus conciliari. Pari doctrina *Assemann* ibid. p. XXXII. sq. vindicat sequentem sermonem I. asceticum ad imitat. prouerbiorum Ephraemo a Kohlii dubitationibus. *Harl.*

Gr. pag. 76. πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐμπαθῶς διαγόντων καὶ τιμὰς ἀπαιτούντων. *Ad eorum correctionem, qui vitiose vivunt et honores adpetunt.* [*Assem.* I. p. 111 sqq.] tom. I. p. 92. Vertit et *Zinus.*

82. [?] ἔλεγχος αὐτοῦ καὶ ἐξομολόγησις. *Confessio et sui ipsius reprehensio.* [*Assem.* I. p. 119 sqq.] Lat. tom. III. pag. 599. Incipit: ἐν πολλοῖς ὑμῖν ἀδελφοὶ δεκῶν χρηστιμεύων. Vertit idem *Zinus* pp).

100. περὶ τῶν παθῶν. *De passionibus siue perturbationibus animi.* [*Assem.* I. p. 144 sqq.] tom. I. p. 130.

102. περὶ μετανοίας. *De poenitentia.* [*Assem.* I. p. 148 sqq.] tom. I. p. 144.

106. περὶ κατανύξεως. *De compunctione.* [*Assem.* I. p. 154 sq.] tom. I. pag. 138.

*110. λόγος κατανυκτικός. Incipit: ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὄρθρου λίαν ἀναστὰς, ἐπορευόμην ἐγὼ σὺν τοῖς. [*Assem.* I. p. 158 sqq.]

112. λόγος ἕτερος κατανυκτικός. *Sermo alius de compunctione.* [*Assem.* I. p. 161.] tom. I. p. 135.

*115. λόγος παραινετικός. Incipit: πρόσεχε σεαυτῷ, ὦ νεότης, ποθοῦσα ἀσκῆσαι, μήποτε παρέλθωσιν. [*Assem.* I. p. 166.]

[*) Λόγος εἰς δευτέραν παρουσίαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. *In secundum aduentum domini nostri Iesu Christi.* *Assem.* I. pag. 167. hac intexta inscriptione segregat sermonem huncce a superiore; atque obseruat in proleg. ad I. pag. XX. hunc sermonem in II. aduentum Christi in ed. Oxon. ad calcem p. 116. lin. 13. adpositum, pag. 136. iterum occurrere, praefixo suo titulo, εἰς δευτέραν παρουσίαν etc. in voluminibus autem Ephraemi msstis alicubi plures simul coniungi sermones, quos ex aliorum codicum fide ipsaque argumenti ratione separandos esse constet. *Harl.*]

119. εἰς πατέρας τελειωθέντας. *In sanctos patres, qui temporibus suis consummati sunt* qq). [*Assem.* I. p. 172.] tom. III. pag. 766,

pp) *Kohlius* l. c. et *Riuet.* crit. lib. II. cap. 21. Ephraemi *Confessionem* et *testamentum* (infr. ex edit. Oxon. pag. 365.) libris spuriis adnumeraut. Secus sentit *Assemann.* proleg. ad vol. I. p. X. et proleg. ad vol. II. pag. XXXVI. sq. ac XXXIX — XLIV. vbi Kohlii praesertim argumenta operose euertere studet, variaque adfert, ad historiam quorumdam capitum christianae disciplinae illustrandam. *Harl.*

qq) *A Kohlio* p. 239. hunc sermonem inter adulterinos male recenseri, adnotat *Assemann.* in proleg. ad vol. I. pag. XLVII. et plura de eo, et tribus sequentibus docte animaduertit: primum refert codd. in quibus ille exstat, graecos, slauonicum et arabicum; (conf. bibl. orient. Assem. tom. I. p. 152.) tum obseruat, huic sermoni tres sequentes continua oratione ita adiungi, vt vnum efficiant sermonem, recte tamen a graeco interprete e syriaco textu diuisim esse expressos; Ephraemum vero in concinnandis iis carminibus, quae *de defunctis* inscribuntur, tetrasyllabo et heptasyllabo metris vsum fuisse, liquere ex iis, quae tom. III. syriace et latine prodierunt e Nitriensibus codd. De multiplici metrorum genere, quod Ephraemus vsurpauit, modorum compositione, a Bardesane et Harmonio mutua sumta, egit in bibl. orientali tom. I. pag. 61. Quod vero Ephraem in hoc sermone celebrat *pastores*, βοσκοὺς, Mesopotamiae, hos Assemann. ex Ephraemo, eiusque interprete arabico, ex Sozomeno et Tillemontio docet, fuisse eremicolas, qui, per montes vagantes, instar pascentium pecorum herbas comedebant. *Harl.*

Gr. pag. 122. λόγος ἕτερος εἰς πατέρας τελειωθέντας. *Sermo alius in sanctos patres, suo tempore defunctos.* [*Assem.* I. p. 122 sqq.] tom, III. pag. 769.

125. τοῦ αὐτοῦ λόγου τετρασύλλαβα ἤτοι μέτρον. *Ex eodem sermone tetrasyllaba oratio, siue metrum.* [*Assem.* I. p. 181.] tom. III. p. 772.

126. λόγος ἑπτασύλλαβος ἤτοι μέτρον. *Sermo heptasyllabus, siue aliud metrum.* [*Assem.* I. p. 182.] tom. III. p. 773.

127. περὶ φόβου ψυχῶν. *De timore animi.* tom. I. p. 66. [*Assem.* I. p. 183 sqq.] Vertit ante Vossium *Zinus.*

129. εὐχὴ ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Ἐφραὶμ διδασκαλίας. *Precatio ex S. Ephraem doctrina.* [*Assem.* I. p. 187.] tom. I. pag. 247. Vertit et *Zinus.*

130. ὑπομνηστικὸν, ἤτοι ἐπιστολή. *Admonitoria oratio in formam epistolae.* [*Assem.* I. p. 188 sqq.] tom. II. p. 275.

134. περὶ ψυχῆς ὅταν πειράζηται ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, πῶς ὀφείλει μετὰ δακρύων τῷ θεῷ προσεύχεσθαι. *Quomodo anima cum lacrymis ad Deum recurrere debeat tentationis tempore.* [*Assem.* I. p. 193 sqq.] tom. I. pag. 62.

135. ἐξομολόγησις ἤγουν προσευχὴ πρὸς θεόν. *Confessio siue precatio ad Deum.* tom. I. p. 250. [*Assem.* I. p. 199 sqq.]

136. εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. *In secundum aduentum Domini nostri IESV CHRISTI.* tom. I. pag. 239. rr) Ephraemi λόγος de hoc argumento laudat *Nyssenus* pag. 1035.

140. [?] περὶ ἀρετῆς πρὸς νεώτερον ἀσκητὴν κεφάλαια δ'. *Adhortationes* IV. *de virtute ad monachum nonitium.* Lat. tom. II. p. 280. [*Assem.* I. p. 201 sqq.]

150. περὶ ἀρετῆς κεφάλαια δέκα. De virtute, capita decem. tom. II. pag. 293. [*Assem.* I. p. 216 sqq.]

159. εἰς τὸ, πρόσεχε σεαυτῷ· *Attende tibi ipsi,* capita XII. tom. II. p. 307. [*Assem.* I. p. 230 sqq.]

176. ὅτι οὐ δεῖ γελᾷν καὶ μετεωρίζεσθαι, ἀλλὰ κλαίειν καὶ πενθεῖν ἑαυτούς. *Non esse ridendum, neque gloriandum; sed lugendum et plorandum nosmet ipsos.* tom. I. pag. 104. [*Assem.* I. p. 254 sqq.] Laudat *Photius* cod. CLXIX.

179. συμβουλία περὶ πνευματικοῦ βίου πρὸς νεόφυτον ἄρχοντα, *consilium de vita spiritali ad nouum abbatem,* capita XCVI. [*Assem.* I. p. 258 sqq.] tom. I. pag. 47. Vertit ante Vossium *Zinus.*

191. μακαρισμοί. *Beatitudines.* capp. LV. [*Assem.* I. p. 282 sqq.] tom. I. pag. 168. Vertit idem *Zinus.*

196. μακαρισμοὶ ἕτεροι. *Beatitudines aliae.* capp. XX. [*Assem.* I. p. 292 sqq.] tom. I. pag. 173. Vertit idem *Zinus.*

Gr.

rr) *Assem.* h. l. omittit hunc sermonem, quoniam iam orationi supra mem. in ed. Oxon. p. 115. fuerat communi oratione adiunctus, ab Assemanno autem separatus et suo titulo; vt supra adnotauimus, instructus. *Harl.*

Gr. pag. 200. κεφαλαὶ ἑκατόν. Ἐρώτησις, πῶς κτᾶταί τις τὴν ταπεινοφροσύνην. *Capita centum. Quaestio de modo acquirendae humilitatis.* [*Assem.* I. p. 299.] tom. II. pag. 446. Laudat *Nyssenus* pag. 1035. Meminit et *Photius* cod. CLXIX. ss)

220. εἰς τὸν βίον τοῦ μακαρίου Ἀβραμίου. tt) *De vita B. Abraamii, eremitae.* tom. III. p. 749. [*Assem.* II. p. 1 sqq.]

Adde in notis pag. 450. περὶ τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ Μαρίας, *de Maria, nepte Abramii* tom. III. p. 755. [*Assem.* adiunxit p. 11 sqq. superiori.]

234. εἰς τὸν πάγκαλον Ἰωσήφ. *De laudibus Iosephi, patriarchae.* lat. tom. III. p. 632. *Fabr. Assemann.* II. pag. 21. Vertit quoque Ambrosius Camaldulensis, ex cuius versione legitur apud Surium XI. Dec. v. infra vol. IX. pag. 103 sq. *Harl.*

237. εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος. *In transfigurationem salvatoris.* tom. III. p. 686. [*Assem.* II. p. 41. Exstat quoque latine tom. VI. Lipomanni p. 164. et ap. Surium ad VI. Aug. v. infra, vol. IX. p. 89. et p. 96. *Harl.*

253. περὶ κρίσεως καὶ κατανύξεως, *de iudicio extremo et de compunctione.* tom. I. p. 233. [*Assem.* II. p. 50 sqq.]

257. περὶ ὀρθοῦ βίου, *de recta vita,* capita XC. tom. I. p. 40. [*Assem.* II. p. 56 sqq.]

264. Λόγοι παραινετικοὶ πρὸς ἀσκητάς. *Adhortationes quinquaginta ad monachos Aegypti* tom. II. p. 334. [*Assem.* II. p. 72 sqq.]

343. Ἐπιστολὴ πρὸς Ἰωάννην μονάζοντα περὶ ὑπομονῆς etc. *Epistola ad Iohannem, monachum, de patientia* etc. tom. II. p. 271. *Fabr. Assemann.* II. pag. 186 sqq. De versione arabica v. *Assem.* bibl. orient. I. p. 150. et de codd. gr. atque iterum de monachis *pastoribus*, βοσκοῖς, quorum meminit Ephr. in hac epistola in prolegg. ad vol. II. opp. pag. XLIX sqq. vbi quoque docet, illam epist. neque ante an. 356. neque post an. 372. esse compositam. *Harl.*

347. εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Incipit: [Ὦ] ἀδελφοί μου φιλόχριστοι, ἀκούσατε περὶ τῆς δευτέρας καὶ φοβερᾶς παρουσίας. *Fabr. Assemann.* II. p. 192 sqq. ibid. p. 209 sqq. subiunxit sermonem, qui in edit. Oxon. in notis pag. 455 sqq. legitur: περὶ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως καὶ μετανοίας καὶ ἀγάπης, καὶ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ κυρίου ἡμῶν

ss) Hic sermo vltimum locum occupat in I. vol. Assemanni: post ea sequuntur 1) initia sermonum, orationum et capitum tomi I. ordine alphabetico, graece. 2) initia — ord. alphabetico, latine: 3) index sermonum, qui in hoc primo tomo continentur. *Harl.*

tt) In Ephraemi vita, syriace scripta, in *Assemanni* bibl. orient. I. pag. 38. praecipui illius laudantur discipuli Zenobius, ecclesiae Edessenae diaconus, Isaac, Simeon, *Abraham*; ad quem locum Assemann. pluribus de postremo disserit. Quod vero duo fuerunt Abrahami, Ephraemo cogniti, inquirit Assem. vter eorum discipulus Ephraemi fuerit, refutatque Bollandum ad diem XVI. Mart. Pagiumque ad a. Ch. 525. contendentes, alterum Abrahamium neptemque eius, Mariam, Ephraemo nostro duobus fere saeculis esse posteriores. *Harl.*

ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ: cum interrogationibus ac quaestionibus; p. 215 sqq. Illum latine ediderat Ambros. Camaldulensis. Exstat in versione Slauonica et codd. gr. Vatic. Palatino et Vindobon. v. *Assemann.* prolegg. ad vol. II. pag. LXII. qui docet, eumdem sermonem latine euulgatum esse a Vossio, sed neque eodem ordine, neque continua oratione; quae quidem apud Ambrosium et in codd. laudatis vno tenore habeantur, ea separatim et in diuersis tomis editionis Vossianae legi. *Harl.*

Gr. pag. 359. εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, καὶ περὶ συντελείας, καὶ εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Ἀντιχρίστου. Lat. *in aduentum Domini, et de saeculi consummatione et aduentu Antichristi.* tom. I. p. 219. [*Assem.* II. p. 222 sqq. infra vol. IX. p. 96. *Anglice* vers. cum notis, in libro: God's Iudgements upon the gentile apostatized Church. etc. Londin. 1713. 8. p. XXIX — LX. v. *Brüggemann* View etc. p. 416. *Harl.*]

365. Διαθήκη. *Testamentum.* tom. III. p. 785. [*Assem.* II. p. 230 sqq.] Vertit et *Iulius Clemens,* cuius interpretatio exstat apud *Surium* Cal. Febr. Ad verba huius testamenti p. 366. ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ μου οὐ κατηρασάμην, respicit *Nyssenus* in vita Ephraemi p. 1033. et pag. 1039. ad verba testamenti pag. 367. οὐχ' ὑπῆρχε τῷ Ἐφραὶμ βαλάντιον etc. 368. μὴ ἐγκωμιάσητε, μή με πολυτελεῖ ἐνδύσητε ἱματισμῷ etc. et quae p. 1045 sq. de viro, qui pretiosa veste corpus Ephraemi tegere volebat. Confer testamentum pag. 369. edit. graecae. *Fabr.* Conf. *Assem.* [proleg. ad vol. II. Opp. pag. XXXVI sqq. vbi, vti etiam in prolegg. ad vol. I. Opp. cap. I. pag. X. et in bibl. orient. tom. I. p. 151. post curas Natalis ab Alexandro, Tillemontii, Dupinii etc. id vindicat Ephraemo, et in specie, pag. XL — XLIV. prolegg. ad vol. II. Opp. Kohlii argumenta, quibus hic l. c. pag. 353. Testamentum nomine, ingenio, pietate et stilo, Ephraemi indignum declarare conatur, curatius examinat et euertit studiose. Idem Assem. pag. 395 sqq. addidit ex cod. syriaco bibliothecae collegii vrbani de propaganda fide, textum *syriacum* sermonis *de fine vitae suae, quem habuit, dum extremum spiritum ageret,* vti in cod. syriaco mem. inscribitur, siue, vti quoque cod. syriac. Nitriensis cum version. graecis habet titulum, *testamenti,* cum versione latina, atque pag. 433 sqq. subiecit ex illo varias lectiones. *Harl.*

376. Εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρὸν, καὶ εἰς δευτέραν παρουσίαν, καὶ περὶ ἀγάπης καὶ ἐλεημοσύνης. *In pretiosam et viuificam crucem Domini, et in secundum eius aduentum, et de charitate atque eleemosyna.* tom. III. p. 699. [*Assem.* II. p. 247 sqq.] Graece ex codice Bauarico hanc homiliam primus ediderat et latinam versionem suam addiderat *Gretserus* tom. II. de Cruce pag. 472. Ingolstad. 1600.

384. λόγος κατὰ αἱρετικῶν· ἐν ᾧ καὶ ἀπόδειξις ἐκ φανερῶν ὑποδειγμάτων τοῦ τε μαργαρίτου καὶ τῶν λοιπῶν συνάγουσα τὸ πιστὸν, ὅτι δίχα τῶν φυσικῶν νόμων

νέμων ἡ ἁγία Θεοτόκος τὸν Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν ἐπὶ σωτηρίας τοῦ κόσμου καὶ συνέλαβε καὶ ἐκύησε. Sermo contra haereticos, de margarita pretiosa. tom. III. p. 664. *Fabr.* *Assem.* II. p. 259 sqq. qui in prolegg. pag. XXXIII sqq. contra Kohlium, pag. 286. negantem, illum sermonem esse germanum Ephraemi foetum, copiose disputat. Ille autem sermo exstat in cod. Vindobon. et Barocc. atque citatur ab *Antiocheno* patriarcha ap. *Photium* in bibl. cod. CCXXIX. p. 819 sq. a *Leontio Byzantino* lib. I. pag. 465. et libr. III. p. 485. in bibl. Patrum Colon. 1618. tom. VI. et ab *Anastasio Sinaita,* hodegi cap. X. p. 197. Eiusdem argumenti septem alios *de margarita* sermones syriace edidit Petr. Benedictus, in quibus sibi aequalem Ephraemum de deo disserere, deque verbi incarnatione aduersus haereticos, quos contentiosos rerum diuinarum scrutatores adpellat, ostendit Assemann, et varia capita doctrinae christianae antiquae explicat. Idem Assem. in prolegg. ad vol. III. per totum cap. X. pag. LVII sqq. late agit de sententia Ephraemi in sermone aduersus haereticos, ibique doctrinam pontificiorum de integerrima sanctissimae deiparae Mariae virginitate locumque Ephraemi restituere, et interpretari atque ab obiectionibus Ebionitarum, Iouiani et Helvidii, inprimis Basnagii (Annal. polit. histor. tom. I. pag. 113. ad a. ante Christum natum V.) vindicare operose adlaborat. *Harl.*

Gr. pag. *398. *περὶ γλωσσαλγίας καὶ παθῶν.* Incipit: *λαμπρὰ γέγονεν ὡς χιὼν ἡ Μαριάμ, ἵνα καταγνωσθῇ.* Eiusdem argumenti, sed diuersa homilia latine exstat tom. I. p. 97. *Fabr.* *Assemann.* II. p. 279. qui illum sermonem, in edit. Oxon. mancum et mutilum, suppleuit ex aliis msst. codd. graecis. Latine quoque ediderat eum *Petr. Franc. Zinus* serm. V. edit. Venetae 1574. fol. 21. Longe locupletior is sermo ex cod. syriaco Nitriensi V. p. 236. syriace et latine prodiit in tomo III. opp. syriacorum Ephr. In graecis igitur codd. ne dimidia quidem pars exhibetur. v. *Assem.* prolegg. ad vol. II. pag. LXII. sq. *Harl.*

399. Ἐγκώμιον εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον. *Magni Basilii Caesariensis encomium* tom. III. p. 722. *[Assem. II. p. 289.]* Basilio uu) adhuc superstite scriptum. Confer

uu) Obiit S. Basilius a. Chr. 379. Hic Homil. II. in Hexaem. pag. 24. testatus, se a Syro quodam de vi vocabuli *merachephet* Gen. I. 2. pro *συνέθαλπε καὶ ἐζωογόνει* edoctum, Ephraimum vtique intelligere videtur. *Fabr.* *Assem.* in bibl. Orient. I. pag. 52. sq. diuersas variorum de anno, quo mortuus est Basilius, opiniones ac rationes refert, et communiorem esse sententiam ait, qua obitus Basilii adsignatur a. Chr. 376. vel etiam 378. et refutat Pagii rationes, Basilium peruenisse ad a. 380. pag. autem 397. in nota ad syriac. chronicon Edessenum, contendit, mortem Ephraemi vltra annum Chr. 373. non esse protrahendam, Basilium vero sex circiter mensibus ante Ephraemum ex hac vita migrasse, aliaque addit argumenta ad suam corroborandum sententiam. Discedit tamen a semet ipse et copiosius de Basilio, praesertim de Ephraemi in illum encomio, disputat

fer Acta Sanctor. tom. I. Febr. p. 51. et tom. II. Iunii pag. 809. *Baronium* ad Martyrolog. Rom. XIV. Iunii, [et *Combefisium* in bibl. concionat. tom. VII. p. 41.] Hoc Encomium e codice regio [?] graece primus ediderat *Cotelerius* tom. III. monumentor. eccles. graecae p. 54. addita latina sua versione.

Gr. pag. 405. *εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ἁμαρτωλὸν, τὴν ἀλείψασαν τὸν Κύριον μύρῳ. In mulierem peccatricem, quae Dominum unxit.* Lat. tom. III. pag. 711. *Fabr.* *Assemann.* II. pag. 297 sqq. Idem in prolegom. ad vol. II. pag. LII[1]. primum vindicat hunc sermonem Ephraemo, quo quidem indignum illum esse putabat Tillemontius: tum accedit Oudino et Lambecio, mancam esse et mutilam hanc homiliam, idque adparere ostendit ex collatione cum textu syriaco; integram enim syriacam prodiisse tom. III. p. 387. sed negat, eam graecam integris duobus foliis in principio esse mutilam. Breuiorem homiliam *de Maria peccatrice*, ex syriaco et ex graeco sermone factam, dedit *arabicus* interpres. Illam autem consuetudinem, iusto liberalius e graeco vel syriaco aliquod patrum opusculum in arabicum sermonem conuertendi et noui quodammodo operis procudendi, pluribus arabicis interpretibus in Syria et Aegypto post saeculum XII. fuisse fere communem, ideoque parum fidei eos mereri monet, et hunc in censum refert omnes sermones arabicos, (exceptis illis duobus supra quinquaginta, iam olim e graeco conversis, de quibus tom. I. bibl. orient. p. 150 — 156.) qui Ephraemi nomen praeferunt in codd. Vaticanis. Maxime adnumerat spuriis fictisque in cod. Beroeensi I. sermonem *de morte, peccato et de poenitentia*, a recentiore quodam Iacobita consarcinatum; serm. *in Eliam, prophetam, quum coelum et terram*

tat in prolegg. ad vol. II. Opp. pag. LI sq. Inprimis contra Bollandum in actis Sanctorum memoratis et contra Fabricium negat, hanc laudationem scriptam esse Basilio superstite; e contrario cum Tillemontio tom. VIII. ad S. Ephraem not. 14. et ex syriaca Ephraemi vita (in bibl. orient. tom. I. p. 52. §. 29.,) ostendit, Ephraemum de Basilio iam mortuo loqui. Tum Basilii obitum et laudationem Ephraemianam refert ad a. Chr. 378. Idem ibidem, cum primis in bibl. orient. I. pag. 50 et 56. adnotat probatque, id genus laudationum in sanctos contexendarum fuisse valde familiare Ephraemo, quippe qui praeter laudes Basilii M. et martyrum Sebastenorum scripsisse feratur *de S. Iacobo Nisibeno; de martyribus Nisibenis; de martyribus Edessenis, Samona et Guria et et Abibo; de omnibus Christi martyribus, de Edessenorum laudibus*, qui fortiter restiterunt Iuliano imp. Philoxenus Mabugensis, episcopus Hierapolitanus, in libro *de uno ex trinitate incarnato et passo*, citat fragmentum ex laudatione Ephraemi in *Iulianum* Sabam, et ex libro *de martyribus Nisibenis.* Alios sermones Ephraemi laudatorios postquam commemorauit; Tillemontium, adfirmat, male reiicere spuriaque existimare, quaecumque nomen eius prae se ferunt, *de Noe, de Abraham, de Lot, de Ioseph, de Daniele, de Iona* et *de Elia*; sermones *de passione domini, de cruce, de laudibus Virg. Mariae*, (quod opusc. monacho cuidam Hierosolymitano adserendum putabat Tillemont.) *de threnis virg. Mariae*, et serm. *de domini transfiguratione*, (quem Tillemontius Ephraemo, Antiocheno patriarchae, adiudicat.) Ea enim omnia, ait Assemann. reperiri in vetustissimis codd. gr. arabicis et slauonicis. *Harl.*

terram ligauit, foetum Iacobitae cuiusdam; Ephr. comment. *in Genesin et Exodum*, in arabicum sermonem translatos. Praeter ea suspectus illi est *Ephr.* sermo *s. homilia de S. Palkido eiusque uxore et duobus filiis*, syriace in 8. in bibl. Boldlei. et arabicus sermo *de SS. Petro et Paullo*, de quo v. bibl. orient. I. p. 156. Genuinos tamen Ephraem. sermones inter spurios et apocryphos in recentioribus msst. arabicis interdum seruari, demonstrat. *Harl.*

Gr. pag. 411. Ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἐνδόξους μάρτυρας τοὺς ἐν ὅλῳ κόσμῳ μαρτυρήσαντας. *In gloriosos martyres, in toto mundo passos martyrium.* tom. III. p. 740. [*Assem.* II. p. 306.] Nonnulla Ephraimi post Vossium atque inter alia hanc homiliam ex graecis codicibus de integro vertit *Franciscus Combefisius* in Bibl. Concionatoria, quam si placet vide. *Fabr.* Add. *Assem.* prolegg. ad vol. II. pag. LII. vbi contra Fabricium disputat. v. infra ad indic. opusc. in tom. III. Assem. pag. 248. notata. *Harl.*

415. εἰς τὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαάκ. *In Abrahamum et Isaacum.* tom. III. p. 624. *Fabr.* *Assem.* II. pag. 312 sqq. adde supra ad Basilii laudat. l. p. 399. ed. Oxon. infra, in vol. IX. pag. 49. *Harl.*

*419. περὶ τῆς Κύρας Σαλῆς. De Isidora simplici in Tabenusiotico Thebaidis monasterio. Incipit: ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ τῷ τῶν γυναικῶν γέγονε παρθένος. *Fabr.* Hunc sermonem, quoniam ad Ephraemum nullatenus pertinet, sed ex Lausiacis Palladii cap. XLI et XLII. et ap. Rosweidum p. 737. desumtus est, vti et ipse Thwaites in notis obseruauit; Assemann. hoc loco exclusit; ne quid tamen ex edit. Oxon. desideretur, eum pag. 393. post interrogationes fecit recudendum. Add. *Assem.* in prolegg. ad vol. I. pag. XIX. *Fabr.* B. Gr. IX. p. 104. *Harl.*

420. Λόγος εἰς τὸν Προφήτην Δανιὴλ, καὶ εἰς τοὺς ἁγίους τρεῖς παῖδας, καὶ πρὸς τὸν λέγοντα ὁ καιρὸς πονηρός ἐστι, σωθῆναι οὐ δυνάμεθα. *In S. Danielem, prophetam et tres pueros, et in eos, qui dicunt, quia tempora mala sunt, ideo saluari nequimus.* tom. III. p. 648. *Fabr.* *Assem.* II. p. 319 sqq. *Harl.*

*422. περὶ τῶν ὀκτὼ λογισμῶν. Incipit: Γίνωσκε, τέκνον, ὅτι ὀκτώ εἰσιν λογισμοὶ πάντες, οἱ τὰ κακὰ ἐνεργοῦντες. *Fabr.* *Assemann.* II. p. 321 sqq. qui lacunas cod. Cromwelliani, ex quo Thwaites sermonem edidit imperfectum, suppleuit pag. 428. ex cod. Vat. CCCLXXV et Palatino XCI. *Harl.*

*423. περὶ τοῦ τέλειον εἶναι τὸν μοναχόν. Incipit: εἰς μάχην δυνατῶν μὴ γίνου κατ' αὐτῶν εἰς ἀταξίαν νεωτέρων. *Fabr.* *Assem.* II. p. 321. qui tamen pag. 411 sqq. sermonem integrum, in quo potior pars antecedentis de octo cogitationibus continetur, dedit ex codd. Vatic. CDXLI. et CDXLII. atque ex codd. Alexandr. XVI. et XLII. cum versione lat. Vitam monasticam semper miris extollit Ephr. laudibus, eoque ingenium et suum et suae aetatis prodit. *Harl.*

Gr. pag. *423. περὶ τῦ ἐμφυσήματος. Incipit › ὥσπερ ἐςὶν ἡ ψυχὴ ἐν τῷ σώματι, ὡς δεσμὸς φυσικὸς δυσδιάλυτος. *Fabr. Assem.* II. p. 323. et primus subiunxit ex codd. Vatican. MDXX. MDCLVII. et ex cod. Alexandr. VII. alia quaedam fragmenta in Genesin, gr. et lat. *Harl.*

424. περὶ ὑπομονῆς. *De patientia.* tom. I. p. 153. *Fabr. Assem.* II. p. 326 sqq. *de patientia*, ac p. 334 sqq. de *beatitudinibus atque infelicitatibus. Harl.*

428. περὶ μακαρισμῦ καὶ ταλανισμῦ. *De beatitudinibus et miseriis* tom. I. p. 177. Vertit et *Zinus.*

429. περὶ πίςεως. *De fide.* tom. I. pag. 80. *Fabr. Assemann.* II. pag. 336 sqq. Dein a pag. 341. nonnullos adiunxit sermones, qui tamen ad editos ab Ed. Thwaites aliqua pertinerent ratione, aut pleniores, et alia fragmenta. Ἐγκώμιον εἰς τὰς ἁγίες τεσσαράκοντα Μάρτυρας *Encomium in SS. quadraginta martyres*, quod Ephraem. ipse in laudatione Basilii pag. 289. pollicitus erat auditoribus.

Assem. II. p. 356. παραίνεσις ἀσκηταῖς κατὰ ςοιχεῖον· *ad Ascetas ordine alphabet.* Inc. ἀρχὴ ἀποταγῆς μοναχῦ.

364. παραίνεσις. Inc. Ἀκέσατε ταῦτα ὑμεῖς υἱοὶ φωτὸς ὄντες.

365. περὶ ἐρωτήσεων τινῶν· *de quibusdam interrogationibus.* Init. περὶ ὧν ἠρωτήσατε μαθεῖν.

366. περὶ ὑπομονῆς καὶ κατανύξεως ψυχῆς· *de patientia et animi compunctione.* Inc. Ἀγαπητοὶ γενώμεθα ὡς γενναῖοι ςρατιῶται.

368. περὶ κακοηθείας· *de morum peruersitate.* Inc. ὃν τρόπον ξίφος etc. Inter paraeneses est quadragesima nona, pag. 183. ed. Assem. quae vero h. l. separatim, vti apud Vossium, ex codd. msst. fide iterum edita est.

370. Νεθεσία ἤγεν κατήχησις πρὸς Μόναχον· *adhortatio s. catechesis ad monachos.* Inc. Δεῦτε ἀγαπητοί μυ, δεῦτε πατέρες.

373. Alia adhortatio. Inc. συνῶμεν ἔν, ἀγαπητοί, τίνι παριςάσαθαι.

877. *Interrogationes et responsiones* ex cod. Vatic. CDXXXVIII. paullo diuersae ab iis, quae in hoc tomo II. editae sunt p. 192. 212. et 253. v. Proleg. p. LXII.

393. dedit Pseudo-Ephraem. *de domina Sala*, s. de virgine, quae simulabat stultitiam. vid. ad p. 419. ed. Oxon. notata.

395. Sermo *de fine vitae suae*, quem habuit, dum extremum ageret spiritum, testamentum, *syriace*, ex cod. Vatic. Nitriensi V. cum versione latina. v. supra ad p. 365. ed. Oxon.

411. *sermo* integer *de perfectione monachi.* v. supra ad p. 432. ed. Oxon.

425. Excerpta ex catenis graecis in S. scripturam, n. in Iob. in Psalmum XCIII. in transfigurationem domini in Matthaeum, et in natiuitatem Iesu Christi, ex quatuor Vaticanis codd. et Palatino CCXXX.

428. *De octo cogitationibus* plenior or. quam supra sec. edit. Oxon. pag. 422. (vbi vide,) edita est.

432. περὶ καταςάσεως πνευματικῆς· *de statu spirituali*, fragm. ex cod. Palat. XCI.

Varias

Varias lectiones *in Testamentum* ex cod. syriaco p. 433 sqq. excerptas excipiunt index sermonum, qui in tomo II. continentur, et initia sermonum, precationum capitumque huius tomi, ordine alphabetico 1) graece, 2) latine. *Harl.*]

* In notis pag. 455 — 462. *λόγος περὶ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως καὶ μετανοίας* (al. *κρίσεως καὶ ἀναστάσεως*) *καὶ ἀγάπης * καὶ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.* Incipit: *ἀγαπητοὶ μηδὲν προτιμησώμεθα πλέον τῆς ἀνυποκρίτου ἀγάπης.* Sequuntur pag. 459 seq. *ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις* de extremo iudicio, quae latine occurrunt apud Voss. pag. 185 sqq. 188 sqq. *Fabr.* Quae *Thwaites* in notis adtulit, ea Assemannus inseruit locis commodioribus, pag. 209 et 377. v. ad p. 347. sec. ed. Oxon. et *Assem.* in proleg. ad vol. II. pag. LXII. et *Fabr.* B. Gr. vol. IX. pag. 96. *Harl.*

[XI. Fabricius in hac paragrapho ea, quae Gerard. Vossius latine edidit, graece suo tempore nondum vulgata, indicarat. Quoniam vero Assemann. ea, seruato quoque maximam partem eodem ordine, et plura in vol. III. recepit; satius esse duxi, *Assemannum* ducem sequi, et primum ea, quae in vol. III. graece aut latine, tum, quae in sequentibus voll. syriace publicauit, paucis enumerare. Quae, pauca quidem, Fabric. in superiore edit. Vossianorum indici hinc inde intexuerat, suo quaeuis loco inseram et vbi in Vossiana edit. singula, in illa iam obuia, occurrant, secundum editionem, a Fabricio designatam, itidem indicabo. Antea tamen pauca excerpere ex Assemanni prolegomenis ad vol. III. haud inutile, immo vero ad adcuratiorem Ephraemianorum scriptorum intelligentiam, iis praesertim, qui Assem. editione vti nequeunt, necessarium videtur. Incipit statim ab opusc. Ephraemi.

I. *Narratio ad Monachos de sua conuersione* inc. *ὁ ἅγιος Ἐφραὶμ διηγεῖτο.* pag. XXIII. gr. cum vers. Vossii latina in tom. II. pag. 261. cuius init. *S. Abbas Ephraem, accedentibus ad ipsum fratribus, de se ipso utilitatis caussa enarrauit.* Propter hoc ipsum exordium *Natalis Alex.* hist. eccles. saec. IV. s. 136. fatetur, facile se adduci, vt hoc scriptum Ephraemi non esse credat: nec dissentit *Assem.* in prolegg. ad vol. I. pag. X. sect. X. qui, „quidquid, ait, in hac narratione contrarium *Confessioni* et *Testamento* reperitur, anonymi eius auctoris oscitantiae adscribendum est:" nec discedit in prolegg. ad vol. III. pag. XLII sqq. vbi multus est de ea narratione, quam cum Bollando Act. SS. tom. I. Febr. p. 49. sentit, sub nomine Ephraemi concinnatam esse ab quodam partim ex colloquiis cum Ephraemo eiusque discipulis, partim ex scriptis Ephraemi. Exstat haec anonymi narratio gr. in codd. Basilian. LXIX et CXIII. graecam eam dedit Assem. ex cod. bibl. Cryptoferratensi, quo vtebatur quoque Ger. Vossius.

II. *De S. Ephraem, Syro,* gr. ex cod. mst. Vallicellano, cum vers. lat. p. XXXI.

III. *Theodori Studitae in memoriam Chrysostomi et S. Ephraim:* pag. XXXIV. ex ed. *Auberti Miraei,* serm. catechet. XLII. p. 99. Antwerp. 1602. — Tum a pag. XXXVI. sequuntur catal. sermonum, qui exstant 1) in cod. MS. MMMMMMCDXLIII. *latino* bibl. *Vatic.* 2) in cod. *lat.* vetusto Cortonensi; 3) *graeci* in bibl. publ. Paris. ex catal. codd. 4) syriace. ara-

Pag. 48. περὶ τȣ̃ μὴ ἀπατᾶσθαι ὑπὸ ἑλληνικῆς ἐννοίας· *ne decipiamur gentilium erroribus.* Inc. προσθήσω δὲ καὶ τȣ̃το τῷ λόγῳ, τῆς θνήσεως ἀρχομένης ἐν Κωνςαντινουπόλει. Voss. I. 86.

Pag. 51. Ὅτι ȣ̓ δεῖ παίζειν χριςιανὸς καὶ περὶ φιλοπτωχίας· *quod ludicris rebus abstinendum sit Christianis: et de amore pauperum.* Inc. Ὅτι μὲν ȣ̓ δεῖ παίζειν χριςιανὸς. Voss. I. p. 107. Qui sermo, *de morbo linguae et aliis vitiis* apud Voss. I. p. 97. lat. exstabat, ille ab *Assemanno* vol. II. p. 279. graece ac lat. editus est.

Pag. 56. περὶ τῶν δελεαζόντων ψυχὰς πρὸς ἀσέλγειαν, ἐν τῷ λέγειν, ὅτι ȣ̓δὲν ἐςι τὸ πρᾶγμα· *de his, qui animas ad impudicitiam pelliciunt, quum dicant, nihil mali esse.* Init. τῷ προφήτῃ Ἰεζεκιὴλ εἶπεν ὁ Θεός. Voss. I. p. 110.

Pag. 64. περὶ τȣ̃ ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν· καὶ περὶ ἀγῶνος πρὸς ἀδελφὸν ἐκπεσόντα· *de abstinendo a cupiditatibus carnalibus, et de certamine, ac de multa securitate, ad fratrem, qui excidit.* Inc. οἱ ἐν τοῖς ἰατρείοις θεραπευόμενοι ȣ̓κ ἐπιχαίρονται ταῖς ἀλλήλων συμφοραῖς. Voss. I. 115.

Pag. 67. περὶ τȣ̃ ἀπέχεσθαι ἀπὸ πάσης βλαβερᾶς συντυχίας· καὶ περὶ ἐγκρατείας· ἐρώτησις, εἰ καλὸν τὸ διαπονεῖσθαι περί τινος· *de abstinendo ab omni consuetudine et de continentia. Interrogatio, an bonum sit, de aliorum rebus curiosum esse?* Responsio inc. καλὸν τὸ προσέχειν ἑαυτὸν ἕκαςον. Voss. I. p. 117.

Pag. 70. Κατὰ τῶν πονηρῶν γυναικῶν· *aduersus improbas mulieres.* Init. Οὐδὲν τοίνυν ἐφάμιλλον θηρίον γυναικὸς πονηρᾶς καὶ γλωσσώδȣς. Voss. I. p. 120.

Pag. 74. περὶ παρθενίας· *de virginitate.* Inc. περὶ παρθενίας καὶ ἁγιασμȣ̃ ψυχῆς. Voss. I. 126. *Nyssenus* de S. Ephraemo pag. 1035. τίς τοῖς περὶ παρθενίας προσομιλήσας ȣ̓χ ἁγνὸν ἑαυτὸν ψυχῇ τε καὶ σώματι Θεῷ ἀγωνίσεται παραςῆσαι. Voss. I. p. 126. Duo sermones, de virginitate et de castitate, quos Zinus et postea Voss. pag. 123 et 125. latine versos ediderant, Assemann. tom. I. p. 129 et p. 132. graece euulgauit cum versione latina.

Pag. 79. περὶ μετανοίας· *de poenitentia.* Init. μάθωμεν ἁμαρτωλοὶ εὐσπλαγχνίαν. Voss. I. pag. 148. et ante eum *Zinus.* Sermones ap. Voss. I. p. 133. *de compunctione*, et 141. *de compunctione et salute animi*, graece leguntur in Assem. ed. I. p. 158. et vol. II. p. 50. atque cum posteriore, notauit Fabricius, conuenire ex parte, quae p. 233. Voss. sequitur, et graece in msto caesareo occurrere. v. *Lambec.* III. cod. LXI. nr. 11. p. 279 Koll.

Pag. 81. περὶ μετανοίας· *de poenitentia.* Init. μὴ ȣ̓ν φοβηθῶμεν μάταιον φόβον. Voss. I. p. 150.

Pag. 83. περὶ μετανοίας καὶ ὑπομονῆς· *de poenitentia et patientia.* Inc. ἆρα τις τὸν παρόντα βίον ἐλογίσατο εἶναι τȣ̃τον δραπέτην. Voss. ibid.

Pag.

Pag. 86. *περὶ ὑπομονῆς καὶ κατανύξεως· de patientia et compunctione.* Inc. ὁ πλάσας ἡμᾶς Θεὸς ἐπιςάμενος τὴν ἀσθένειαν. Initium est ex cod. Vatic. CCCCXL. reliqua a p. 89. ex cod. Otthobon. I. sunt suppleta. Voss. I. p. 157.

Pag. 93. *περὶ ὑπομονῆς καὶ συντελείας, καὶ τῆς δευτέρας παρεσίας· καὶ περὶ μελέτης τῶν θείων γραφῶν. Καὶ τί τὸ τῆς ἡσυχίας ὠφέλιμον· de patientia et consummatione huius saeculi; ac de secundo aduentu; nec non de meditatione diuinarum scripturarum, et quae quantaque sit quietis silentii vtilitas.* Inc. λαμπρὸς ὁ βίος τῶν δικαίων. Voss. I. p. 161. In quodam misto Vaticano refertur ad S. Chrysostomum.

Pag. 104. *Κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν· interrogationes ac responsiones aliquot.* Inc. πῶς βλασφημεῖται ὁ Θεός. Voss. I. p. 179 — 185. graece in MS. caesareo, tom. III. Lambec. cod. LXI. nr. 29. pag. 283. Quae in Voss. ed. sequitur p. 187. *de abrenunciatione* etc. ea in Assem. ed. infra h. tom. p. 215. legitur gr. ac lat.

Pag. 114. *περὶ μνήμης θανάτε καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ πλέτε· de recordatione mortis et de virtute ac de diuitiis.* Inc. παθαρχεῖν δεῖ τῷ λέγοντι, παρακαλεῖτε ἀλλήλες. Voss. I. p. 197.

Pag. 119. *περὶ ἀναςάσεως νεκρῶν· de resurrectione mortuorum.* Inc. τί ἐςιν ὁ λόγος γεγραμμένος; Voss. I. p. 200.

Pag. 127. *περὶ τῶν λεγόντων, μὴ εἶναι ἀνάςασιν· de iis, qui dicunt, resurrectionem mortuorum non esse.* Inc. φρονῶν τὰ τῶν ἐθνῶν. Voss. I. p. 214.

Pag. 134. *εἰς τὴν παρεσίαν τε Κυρίε. in aduentum domini.* Inc. εἴ τις ἔχει κατάνυξιν καὶ δάκρυα. collato serm. tom. II. p. 225.

Pag. 136. *εἰς παρεσίαν τε Κυρίε· in aduentum domini.* Inc. σύςημα ἁγίων, φιλόχριςοι, καὶ πιςοί.

Pag. 140. *εἰς παρεσίαν τε Κυρίε· in aduentum domini.* Inc. τότε θρηνεῖ δεινῶς ἐμε πᾶσα ψυχή· coll. sermone πῶς ἐγώ, ab illis verbis tom. II. p. 227. τότε θρηνεῖ δεινῶς.

Pag. 144. *περὶ τε σημείε τε ςαυρε τε μέλλοντος φανῆναι ἐν τῷ ὀρανῷ· de signo crucis, quod adparebit.* Init. Ἠκέσατε ἀγαπητοὶ φιλόχριςοι, πίςη ἡ δύναμις. Voss. I. p. 228.

Pag. 148. *περὶ κρίσεως καὶ ἀναςάσεως· de iudicio et resurrectione.* Init. Δεῦτε, πάντες ἀδελφοί, καὶ ἀκέσατε ἐμε ἐλαχίςε Ἐφραίμ. Graece in cod. Vindobon. Lamb. III. p. 280. nr. XVI. vbi et initium et inscriptio aliquantisper differt. Voss. I. p. 231. In eodem cod. Vindob. nr. XXVIII. est sermo Ephraemi, *περὶ κατανύξεως καὶ σωτηρίας ψυχῆς· de compunctione et salute animi,* ad quem Kollar. p. 282. altero, ait, exemplo exstat libr. VIII. cod. XXXI. nr. 23. multum vero discrepat, vel, vt verius dicam, diuersa est haec homilia a duabus illis, quas eodem hoc initio edidit Assemannus Opp. Ephraemi tom. II. pag. 50. et tom. III. pag. 148. neque caussam video, cur ab eo sit omissa; quum homiliae de meretrice

retrice bina exempla, parum inuicem differentia, vulgauerit, vt adnotaturus sum lib. IV. ad codicis CXVI. nr. 9." — sermo in ed. Voss. I. p. 245. *Threni s. lamentationes de diuina retributione* in codd. aliis aliam habet inscriptionem. v. *Assemann.* prol. ad vol. III. pag. LIII sq. Graece est in MS. *Vindob.* Lambec. III. p. 277. nr. 4. inscriptus περὶ θείας ἀνταποδόσεως, ὑπομνηστικὸν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ. Init. τὴν ἄφατον φιλανθρωπίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἀγαθότητος. vbi Kollar. adnotat, altero etiam exemplo haberi eum lib. VIII. cod. XXXI. nr. 23. decerptum autem videri ex Ephraemi opere quodam aut homilia, nec ipsum inuenisse, eum separatim esse editum ab Assemanno.

Pag. 150. περὶ μοναχῶν· *de monachis.* Inc. τί γὰρ ὁ προφήτης τρυγόνα χηρεύουσαν ἀπείκασε· χήρον σε, ὦ μοναχέ; Monacho paupertas et omnium rerum humanarum contemtus commendatur: vnde etiam ingenium moresque Ephraemi possunt cognosci. Voss. II. p. 468.

Pag. 151. περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου, καὶ περὶ μετανοίας· *de secundo aduentu domini, et de poenitentia.* Init. Ἀδελφοί, μετανοήσωμεν. Voss. II. pag. 493.

Pag. 160. περὶ μετανοίας· *de poenitentia.* Inç. καρπὸς πολύφορός ἐστιν ἡ μετάνοια. Voss. III. p. 561 — 584.

Pag. 205. Νουθεσία τοῖς ἀδελφοῖς· *adhortatio ad fratres.* Inc. Ἀδελφοί, εὐλογίαις ἐθιθῶμεν, ἵνα εὐλογίας κληρονομήσωμεν. Voss. II. p. 487. Graece in cod. Vindob. LXI. Lambec. III. loco cit.

Pag. 215. περὶ ἀποταγῆς· *de abrenunciatione.* Init. ἐρώτησις· παρακαλοῦμεν μαθεῖν τὴν δύναμιν τῆς ἀποταγῆς. Ἀπόκρισις· ἡ ἀποταγή, ἣν ἐπὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ποιούμεθα. Voss. I. p. 187.

Pag. 219. περὶ πανοπλίας πρὸς τοὺς μοναχούς· *de panoplia ad monachos.* Init. τοιαύτην πανοπλίαν ὀφείλει. Voss. II. p. 479.

Pag. 234. παραίνεσις περὶ ἡσυχίας· *adhortatio de silentio et quiete.* Init. Ἀδελφοί, κτήσασθε τὴν ἡσυχίαν ὥσπερ τεῖχος ὀχυρόν. Sic incipit cod. gr. Vatic. CDXLII. sed cod. Barberin. XXXI. sic habet: κτῆσαι δὲ τὴν ἡσυχίαν. Vertit Ambros. Camaldul. in sermone, cuius initium: *Talem armaturam.*

Pag. 236. περὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ μὴ ζηλοῦν ἁμαρτωλοὺς τὸν καιρὸν προφασιζομένους καὶ εἰς τὸν Νῶε· *de continentia ac de non aemulandis peccatoribus, qui se temporis praetextu excusant; et de Noe.* Voss. III. p. 623. conf. de hoc et seq. opusc. supra ad serm. in ed. Oxon. p. 399. memor. et Assemann. proleg. ad vol. secundum pag. LII sq.

Pag. 237. εἰς τὸν Λώτ· καὶ περὶ ἀσφαλείας· *de Loth et de securitate.* Inc. ἐπειδὴ οἱ φιλήδονοι. Voss. III. p. 629.

Pag. 240. Λόγος εἰς τὸν ἅγιον Ἠλίαν τὸν προφήτην· *sermo in sanctum Eliam, prophetam.* Inc. Ἡσυχίαν δότε μοι, κλίνατε τὰς ἀκοάς· ex cod. Cardinalis Passionei. Ap. Voss. t. III. p. 661. Orationis

tionis in Ionam, prophetam, et de poenitentia Niniuitarum (Voss. III. p. 650.) textum graecum habuerat Vossius, quod ex variis lectionibus graecis, orae adpositis, cognosci potest: Assemannus vero graecum exemplar non potuit nancisci. Syriace autem exstat idem sermo prodiitque vna cum latina versione tom. II. syriaco-lat. pag. 350. quo quidem, iudice Assemanno, Vossii bona fides confirmatur.

Pag. 244. περὶ τῦ πάθυς τῦ σωτῆρος· *de passione saluatoris.* Inc. Φοβῦμαι τὸ λαλῆσαι, καὶ τῇ γλώσσῃ ἅψασθαι. Voss. III. p. 692. Quae in edit. Vossiana sequuntur, p. 697. Threni virginis, Mariae, p. 705. de laudibus Mariae etc. de iis v. Assem. prol. ad vol. II. p. LII. sq. quaedam defendentem a censura Tillemontii tom. VIII. p. 757. et ad vol. III. p. LIV. de epithetis, quibus Ephraemus ornauit Mariam et quae congessit Vossius, praecipue Mariam ab Ephraemo eoque antiquioribus vocatam esse *deiparam,* pag. LV. animaduertit, orationem *de agone spirituali,* cuius initium est, *in luctaminibus huius saeculi,* (Voss. II. p. 483.) et *de vniuersali resurrectione et extremo iudicio*, inc. *Gloria omnipotenti deo, qui os nostrum* etc. (Voss. III. p. 617.) iam in lucem prodiisse in ed. Coloniensi per Arnold. Quentelium, a. 1603. tom. III. pag. 617. et tom. I. pag. 483. postea ex antiqua anonymi latina versione et ex codd. biblioth. Vaticanae et Casanatensis euulgatas esse a *Laurent Alexandro Zacagnio* in monumentis eccles. veteris, 1698. pag. 114. et 106. Exstant quoque illi sermones in codd. biblioth. Angliae; denique lat. editi sunt ab Assemanno p. 553 sqq. ex codd. Vatic.

Pag. 248. Ἐγκώμιον εἰς μάρτυρας· *encomium in martyres*, ex cod. Barberino nr. XXXI. Inc. Ἀσύνετος, ἀμαθὴς καὶ εὐτελὴς βύλεται τῇ προθέσει στῆσαι καλὴν εἰκόνα. Voss. III. p. 744. Quod *encomium in SS. quadraginta Sebastenos martyres,* Voss. III. p. 727. latine versum dederat, id supra ad pag. 411. ed. Oxon. graece lucem adspexisse, adnotatum est. Fabric. vero quia in indice opusc., a Vossio editorum, ad Lambec. IV. pag. 74. (cod. CXVI. nr. 24. p. 171 sq. ed. Kollar.) ad Surium et acta Sanctor. IX. Martii, et Combefisii bibl. concionator. tom. VIII. prouocat; refutat Assemannus in prol. ad tom. II. pag. LII. docendo, vtrumque et Lambec. et Combefisium non laudare eum, qui incip. εἰκόνα μαρτυρικὸν διαγράψαι βύλομαι, sed alterum sermonem *in omnes Christi martyres, qui per totum terrarum orbem passi sunt*, cuius init. Φαιδρὰ καὶ ἐπέρασος ὑπάρχει διαπαντὸς ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις· hunc lat. exstare in ed. Vossiana Colon. tom. III. p. 470 et Romana tom. III. p. 240. in graeca Oxon. p. 411. et Assemann. gr. ac lat. tom. II. p. 306. priorem autem in SS. illos martyres Sebastenos a Vossio primum latine editam esse tom. III. p. 230. et ab ipso Assemanno gr. ac lat. tom. II. p. 341. e cod. Vatic. DCLXXIX. Tum commonstrat, Ephraemum esse huius sermonis auctorem.

Pag. 254. περὶ Ἰυλιανῦ τῦ ἀσκητῦ· *de Iuliano, asceta.* Inc. οὗτος ὁ ἄριστος τῶν ἀσκητῶν οἰκέτης ἐστὶ ὑπάρχων. Voss. III. p. 761. Confer de hoc Iuliano Acta Sctor. IX. Iun. tom. II. p. 175 sqq. Meminit huius vitae, ab Ephraemo scriptae, Sozomenus. Praeter ea adnotat *Assemann.* in prolegg. ad vol. II. pag. LII. exstare illum sermonem *graece* in cod. Otthobon. I. pag. 381. et Medic. Laurent. LXVII et LXVIII. *arabice* tom. I. bibl. orient. pag. 154. add. *Assem.* prol. ad vol. III. cap. VII. p. LII.

Pag. 260. *εἰς τὰς ἐν χριςῷ κεκοιμημένες* · *in eos, qui in Christo obdormierunt.* Init. *τί τᾶτο σήμερον, ἀγαπητοὶ, σπεδαίως ὁμᾶ τε καὶ ἀξίως συνήχθημεν.* Voss. III. p. 775. et hic sermo vltimum locum occupat in Vossiana editione.

Pag. 273. *περὶ τῆς δευτέρας παρεσίας καὶ κρίσεως* · *de secundo aduentu et iudicio.* Init. *Ἀκέσατε, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ, ὅσοι τὸ ἅγιον βάπτισμα ἐλάβετε.*

Pag. 278. In sermonem, quem dixit dominus, *ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ τέτῳ θλίψιν ἕξετε* · *καὶ περὶ τᾶ, τέλειον εἶναι τὸν ἄνθρωπον* · *quod in hoc mundo pressuram habebitis, et de perfectione hominis.* Inc. *Ὁ δεσπότης καὶ κύριος ἡμῶν Ἰησᾶς Χριςὸς, θέλων σωθῆναι.* Ex cod. gr. Vatic. Clementino LXII.

Pag. 308. *λόγος εἰς μάταιον βίον καὶ περὶ μετανοίας* · *oratio in vanam vitam et de poenitentia.* Init. *ὅσοι τὰ τᾶ βία μάταια καὶ ἀπολλύμενα.* Ex cod. gr. Vatic. DLXXXI. et Alexandr. XLVIII. Praeter ea Assemannus in margine adnotat, hanc orationem inter opp. Io. Chrysostomi tamquam non genuinam tom. XIII. praetermitti. conf. Fabr. infra de *Chrysostomo* lib. V. cap. 15. vol. VII. p. 599. vet. edit.

Pag. 314. *περὶ τᾶ ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ συνδιάγειν μετ' ἀλλήλων οἱ ἀδελφοί* · *de conuersatione fratrum mutua in concordia et dilectione:* inc. *οἱ ἀδελφοὶ ὀφείλεσιν ἐν ἀγάπῃ πολλῇ* ex cod. gr. Clement. Vatic. LXII.

Pag. 317. *εἰς τὰς ἀποτασσομένες* · *ad renunciantes.* Init. *ὡς ὁ θεῖος νόμος.* Ex eod. cod. gr. Clem. Vatic. LXII.

Pag. 324. *Διδασκαλία πρὸς μονάχες* · *Institutio ad monachos.* Init. *ὁ τῶν ἁπάντων δεσπότης ὁ φιλάνθρωπος Θεός.* Ex cod. gr. Veneto D. Marci.

Pag. 356. *περὶ τᾶ, ἀεὶ ἐν τῷ νῷ ἔχειν τὴν ἡμέραν τῆς ἐξόδε τᾶ βίε* · *de habenda semper in mente die exitus vitae.* Init. *ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί με, ποῖον φόβον.* Ex cod. Palat. LXVIII.

Pag. 358. Tria fragm. sermonis *de contemtu vanitatum* et duo fragm. de resurrectionis die, gr. et lat. ex codd. Vatic. et Alexandr.

Pag. 362. *περὶ τῆς ἐνεργείας τᾶ μισοκάλε δαίμονος* · *de operatione peruersi daemonis.* Inc. *πατέρες καὶ ἀδελφοὶ, ἀκέσατε* · *πολλάκις γὰρ ὁ ἐχθρός* · e cod. Vindobon. Nessel. cod. CLXXVIII.

Pag. 365. *Λόγος ψυχωφελής* · *sermo, animae vtilis.* Init. *μὴ δαπανήσῃς ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς σε* · e cod. Vindob. De hoc et reliquis sermonibus, e codd. Vindobon. descriptis, vid. *Assemann.* prolegg. ad vol. I. pag. 158 — 160. atque ad vol. III. pag. 43. coll. *Kollarii* nota ad Lambec. comment. tom. III. p. 275.

Pag. 369. *περὶ μετανοίας καὶ κατανύξεως* · *de poenitentia et compunctione.* Inc. *Ἀδελφοί με ἀγαπητοὶ, ἕως καιρὸν ἔχομεν.* ex cod. Vindobon.

Pag.

Pag. 371. περὶ μετανοίας καὶ κρίσεως· καὶ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· *de poenitentia et iudicio et in secundum aduentum dom. nostri Iesu Christi.* Inc. Ἀγαπητοί· νυκτὸς καὶ ἡμέρας πρὸς τὴν ἐσχάτην ἀποβλέποντες ὥραν. ex cod. Vindob. In fine cetera, Assem. ait, desiderantur, quae suppleri possunt ex tom. II. pag. 253. circa fin.

Pag. 376. περὶ μετανοίας καὶ κρίσεως, καὶ περὶ χωρισμοῦ ψυχῆς καὶ σώματος· *de poenitentia et iudicio, et separatione animae et corporis.* Init. Ἀγαπητοί, τί ὄφελος εὕρομεν ἐν τῷ ματαίῳ βίῳ τούτῳ; ex cod. Vindobon.

Pag. 381. τὸ πῶς ἐπιστρέφεταί τις εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ὅτι οὐ χρὴ παίζειν χριστιανόν, καθὼς καὶ οἱ κανόνες τῶν ἁγίων πατέρων λέγουσιν. Ὅτι καὶ ὁ βαδίζων καὶ κιθαρίζων μετὰ τῶν εἰδωλολάτρων ἔχει τὴν μερίδα· καθὼς λέγει καὶ ὁ θεῖος ἀπόστολος. *Quomodo conuertatur quis retrorsum; et quod ludicris rebus abstinendum sit christiano, quemadmodum et canones SS. patrum praecipiunt: et quod, qui ambulat et citharizat, cum idololatris partem habet, sicut ait diuinus apostolus.* Inc. Ἴδετε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, πῶς στρέφεταί τις εἰς τὰ ὀπίσω. ex cod. Venet. D. Marci. In marg. *Assem.* habetur, ait, hic sermo supra p. 131. ab iis verbis lin. XVIII. *Cernitis, quomodo conuertitur.* Initium pag. 127. Φρενῶν τὰ τῶν ἐθνῶν. Titulus ibid. de iis, qui dicunt, resurrectionem non esse: et paullo post: confer cum sermone, cuius initium, ὅτι μὲν οὐ δεῖ παίζειν χριστιανόν, supra p. 51. Tum in marg. p. 382. init. hic, inquit, in cod. Ven. multa desunt: quae sequuntur, edita sunt e cod. Vatic.

Pag. 385. Ὁμιλία εἰς τὴν πόρνην· *homilia in meretricem.* Inc. Ἁπλοῦς ἡμῖν ὁ κάματος. ex cod. gr. Vindobon. CCXLVIII. nr. 10. v. Lambec. V. p. 302 sq. coll. tom. IV. pag. 162. ibique Kollario.

Pag. 396. περὶ ἐργασίας ἀγαθῶν ἔργων, καὶ περὶ τῆς θεοῦ ἀνοχῆς· *de exercitatione bonorum et de dei patientia.* Init. Ἤδη καιρὸς ἐπάγει ἡμᾶς. ex cod. Vindob. CXLIV. nr. 5. *Lambec.* IV. p. 216.

Pag. 397. περὶ κατορθώσεως ἀρετῆς· *de directione virtutis.* Inc. πάντες οἱ τρόποι καὶ τὰ μέλη. ex cod. Vindob. LXVII.

Pag. 398. ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ — Ἐφραὶμ, καὶ περὶ μετανοίας καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως, καὶ ἀποχῆς γυναικῶν καὶ τρυφεροῦ βίου· *ex institutione — Ephraim, ac de poenitentia iudicioque futuro et de vitandis mulieribus ac vitae deliciis.* Init. Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ θεὸς ἡμῶν λέγει. ex cod. Vindob.

Pag. 401. περὶ κρίσεως· *de iudicio.* inc. Ἀκούσατε ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, οἱ μετὰ παρακλήσεως. ex cod. Ambrosiano X. conf. cum sermone, cuius initium: *illustris est vita iustorum,* in hoc tomo III. pag. 95. lin. 13.

Pag. 403. ἑπτά εἰσιν αἱ ἐργασίαι τοῦ μονάχου· *septem sunt occupationes monachi.* Init. πρώτη ἡσυχία ἀπερίσπαστον διαγωγὴν ἔχουσα. ex cod. Vatic. CCCLXXV.

Pag. 407. πρὸς Ἰωάννην μονάζοντα, τῦ ἀπέχεσθαι τῆς Νεϛορίυ μανίας καὶ δυσφημίας· *ad Ioannem, monachum, vt abstineat a Nestorii insania et blasphemia.* Ex cod. Medic. Laurent. LXIII. Sed *Assemann.* in proleg. ad vol. III. pag. LII. sq. vberius ostendit, hunc sermonem esse non posse foetum Ephraemi, quia Nestorii haeresis, in titulo memorata, a. Chr. 429. longe post Ephraemi obitum exstitisset, Ephraemo, secundum Syros, a. 373. aut secundum Graecorum rationes a. 378. defuncto; tum quia ex ipso sermonis contextu fiat manifestum, auctorem illius post Chalcedonense concilium scripsisse. Quare Assem. sermonem illum aut *Isaaco Magno*, qui presbyter Antiochenus dicitur, et Nestorianos praecipue atque Eutychianos perpetuo exagitauit, aut potius *Ephraemo* alteri Syro, qui patriarcha *Antiochenus* fuit ab a. Chr. 526. tribuendum esse censet.

Pag. 418. περὶ τῦς καταζητῦντας τῦ υἱῦ τὴν φύσιν· *de iis, qui filii dei naturam scrutantur.* Init. Βασιλεὺς ὐράνιος, δεσπότης ἀθάνατος. Ex cod. Barber. XXXI. Apud Voss. tom. III. p. 678.

Pag. 425. περὶ ἀρετῶν καὶ παθῶν ψυχικῶν· ὁ λόγος ὗτος ὠφέλιμος λίαν καὶ πάσης σοφίας μεϛός. *De virtutibus et passionibus* (animi et corporis). *Hic sermo valde vtilis est atque omnis sapientiae plenus.* Ex fine huius inscriptionis clare patescit, inscriptiones ab aliis hominibus, s. interpretibus siue librariis, esse praefixas. Init. Ἴϛέον, ὅτι διπλῦς ὢν ὁ ἄνθρωπος. Ex cod. Palatin.

Pag. 436. Λόγος εἰς κοιμηθέντα ἀδελφὸν καὶ ἑτέρων κεκοιμημένων. *Sermo in fratrem defunctum et in alios defunctos.* Inc. τίμιος ἐναντίον κυρίυ ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτῦ. Ex cod. Barberino CCXLV. et Assem. conferre iubet sermonem, cuius initium, τί τῦτο σήμερον, tom. III. p. 362. litt. C. ex quo loco mendae, quibus hic sermo scatet, possint emendari.

Pag. 439. Ἔλεγχος ἑαυτῶ, καὶ ἐξομολόγησις· *reprehensio sui ipsius atque confessio.* Inc. Συνέλθετέ μοι πάντες ἀδελφοί. Ex cod. Sangerman. s. Coislin. CCCLXXXI. conf. serm. cuius init. ἐν πολλοῖς ὑμῖν, tom. I. pag. 119. a pag. 129.

Pag. 455. περὶ προσευχῆς· *de oratione.* Init. Μέγα γὰρ ὅπλον εὐχή.

Pag. 459. πρὸς ψυχὴν ῥαθυμῦσαν· *ad animam negligentem.* Inc. ψυχή, μὴ καταπίπτε.

Pag. 461. περὶ τῦ ἀγῶνος πνευματικῦ· *de luctamine spiritali.* Inc. Ἔοικε γὰρ ὁ μόναχος χώρᾳ τῇ ἐσπαρμένῃ. Conf. serm. tom. I. gr. lat. p. 66.

Pag. 462. Ἐγκώμιον εἰς Πέτρον καὶ Παῦλον καὶ Ἀνδρέαν, Θωμᾶν τε καὶ Λυκᾶν καὶ Ἰωάννην, καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν Θωμᾶ τῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίυ. *Encomium in Petrum et Paullum et Andream, Thomam, et Lucam et Ioannem, et in lectionem euangelii secundum Ioannem.* Init. χαίρετε χριϛῦ βασιλεῖς ἅγιοι ἀπόϛολοι. Ex cod. Sangerm. CCXCVI.

Pag. 471. Εἰς τὴν ἁγίαν παρασκευὴν καὶ εἰς τὸν λῃϛὴν καὶ εἰς τὸν ϛαυρόν· *in sanctam parasceuen, et in crucem et latronem.* Inc. πρώην Ῥεβέκκας ἐπιθαλάμιον ἔπον. Ex cod.

cod. Alexandr. Vatic. XXIII. et Basiliano LII. Additae sunt a p. 476. ex cod. Vatic. DCLXII. Ephraemi interrogationes et responsiones quaedam, et a pag. 478. fragm. quaedam ex cod. Vat. DCLXIII. et Vallicell.

Pag. 480. consilia vitae et pietatis ex cod. Vatic. CCCLXXV. init. *ἔμποροί ἐσμεν πνευματικοί.*

Pag. 481. *περὶ τοῦ μὴ μεθύσκεσθαι οἴνῳ, ἤγουν μὴ συνδιατρίβειν γυναιξίν· de ebrietate vini fugienda, ac de vitando consortio mulierum.* Init. *περισσόν μοι δοκεῖ σημᾶναι.*

Pag. 482 — 492. *Precationes*, ex variis codd. Vatic. In ed. Voss. I. p. 252. *orationi ad deum*, quae incipit: *deus iuste et laudabilis*, additae sunt aliae precationes ex variis Ephraemi homiliis editis excerptae.

Pag. 492. Εὐχαὶ συλλεχθεῖσαι ἀπὸ τῶν θείας γραφῆς· τὰ πλεῖστα δὲ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἐφραὶμ, *τοῖς βουλομένοις πολεμῆσαι τὴν ἑαυτῶν πρὸς τὰ πάθη, καὶ τὰς ἡδονὰς ἐγκειμένην προαίρεσιν· Precationes, e sacris scripturis collectae; quarum pleraeque sunt S. Ephraim. Pro iis, qui volunt suam ipsorum procliuem ad passiones voluptatesque voluntatem cohibere.* Sunt nonae precationes siue planctus ad vesperas feriarum secundae et reliquarum ac dominicae, ex cod. Vatic. MCXC. — subiuncta est p. 523. precatio in Horologio Graecorum in mesonyctico, typis excuso et in cod. Vatic. DCCLXXV. De illis *precationibus* quaedam obseruat *Assem.* in prol. ad vol. II. pag. LVII. et ad vol. III. pag. LIII. Aliae igitur precationes, Ephraemo tributae, sunt ad deum, aliae ad b. Mariam, aliae ad sanctos. Conf. *Assem.* prol. ad vol. I. pag. CXXXVI. Tum quaedam ex illis graece exstant, quaedam latine tantum: earum vero, quae in graecis codd. leguntur, aliae sunt insertae sermonibus Ephraemianis; aliae separatim habentur; praecipue in collectione precum, quas *Thecaras* quidam, monachus, (de quo in cod. Coislin. CCCXII. fol. 310. in biblioth. Montfauc. Coisliniana p. 426. quaedam traduntur,) congessit. Suppresso *Thecarae* nomine exstant, quae ab Assem. loco cit. p. 492. e cod. Vatic. editae sunt. Instar Thecarianarum precum, separatim in codd. Vaticanis exhibentur aliae Ephraemianae precationes e codd. Vatic. antea p. 482. sqq. publicatae. Huc etiam pertinent *Threni s. lamentationes Mariae* in Voss. edit. p. 245. tom. I. et p. 697. tom. III. de quibus vide Voss. tom. III. p. 200. et Assem. l. c. et supra ad pag. 148. ed. Assem. notata.

Pag. 524. Εὐχαὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. *Precationes ad sanctiss. deiparam*, ex cod. Vatic. MCXC.

Pag. 553. Quae *latine* tantum exstant Ephraemi opera. *Sermo de resurrectione et iudicio et de regno coelorum et munditia animae.* Inc. *Gloria omnipotenti deo.* coll. cum cod. Vatic. lat. MMMMMLI. et cod. Casanatensi. Voss. III. p. 617. *Zacagn.* in Collectan. p. 106. ed. Colon. 1603. tom. III. p. 617. add. *Assem.* prol. ad vol. III. p. LV.

Pag. 557. *De agone seu luctaminibus.* Init. *in luctaminibus — huius saeculi.* et cum iisdem codd. collat. Voss. II. p. 483. *Zacagnius* l. c. pag. 114. supra ad pag. 244. ed. Assem. adscripta.

ἡμῶν Ἰησῦ Χριςῦ: cum interrogationibus ac quaestionibus; p. 215 sqq. Illum latine ediderat Ambros. Camaldulensis. Exstat in versione Slauonica et codd. gr. Vatic. Palatino et Vindobon. v. *Assemann.* prolegg. ad vol. II. pag. LXII. qui docet, eumdem sermonem latine euulgatum esse a Vossio, sed neque eodem ordine, neque continua oratione; quae quidem apud Ambrosium et in codd. laudatis vno tenore habeantur, ea separatim et in diuersis tomis editionis Vossianae legi. *Harl.*

Gr. pag. 359. *εἰς τὴν παρεσίαν τῦ Κυρίυ, καὶ περὶ συντελείας, καὶ εἰς τὴν παρεσίαν τῦ Ἀντιχρίςυ.* Lat. *in aduentum Domini, et de saeculi consummatione et aduentu Antichristi.* tom. I. p. 219. [*Assem.* II. p. 222 sqq. infra vol. IX. p. 96. *Anglice* vers. cum notis, in libro: God's Iudgements upon the gentile apostatized Church. etc. Londin. 1713. 8. p. XXIX — LX. v. *Brüggemann* View etc. p. 416. *Harl.*]

365. *Διαθήκη.* *Testamentum.* tom. III. p. 785. [*Assem.* II. p. 230 sqq.] Vertit et *Iulius Clemens,* cuius interpretatio exstat apud *Surium* Cal. Febr. Ad verba huius testamenti p. 366. *ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ μυ ὃ κατηρασάμην,* respicit *Nyssenus* in vita Ephraemi p. 1033. et pag. 1039. ad verba testamenti pag. 367. *ὐχ' ὑπῆρχε τῷ Ἐφραὶμ βαλάντιον* etc. 368. *μὴ ἐγκωμιάσητε, μή με πολυτελεῖ ἐνθάψητε ἱματισμῷ* etc. et quae p. 1045 sq. de viro, qui pretiosa veste corpus Ephraemi tegere volebat. Confer testamentum pag. 369. edit. graecae. *Fabr.* Conf. *Assem.* [proleg. ad vol. II. Opp. pag. XXXVI sqq. vbi, vti etiam in prolegg. ad vol. I. Opp. cap. I. pag. X. et in bibl. orient. tom. I. p. 151. post curas Natalis ab Alexandro, Tillemontii, Dupinii etc. id vindicat Ephraemo, et in specie, pag. XL — XLIV. prolegg. ad vol. II. Opp. Kohlii argumenta, quibus hic l. c. pag. 353. Testamentum nomine, ingenio, pietate et stilo, Ephraemi indignum declarare conatur, curatius examinat et euertit studiose. Idem Assem. pag. 395 sqq. addidit ex cod. syriaco bibliothecae collegii vrbani de propaganda fide, textum *syriacum* sermonis *de fine vitae suae, quem habuit, dum extremum spiritum ageret,* vti in cod. syriaco mem. inscribitur, siue, vti quoque cod. syriac. Nitriensis cum version. graecis habet titulum, *testamenti,* cum versione latina, atque pag. 433 sqq. subiecit ex illo varias lectiones. *Harl.*

376. *Εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν ςαυρὸν, καὶ εἰς δευτέραν παρεσίαν, καὶ περὶ ἀγάπης καὶ ἐλεημοσύνης.* *In pretiosam et viuificam crucem Domini, et in secundum eius aduentum, et de charitate atque eleemosyna.* tom. III. p. 699. [*Assem.* II. p. 247 sqq.] Graece ex codice Bauarico hanc homiliam primus ediderat et latinam versionem suam addiderat *Gretserus* tom. II. de Cruce pag. 472. Ingolstad. 1600.

384. *λόγος κατὰ αἱρετικῶν· ἐν ᾧ καὶ ἀπόδειξις ἐκ φανερῶν ὑποδειγμάτων τῦτε μαργαρίτυ καὶ τῶν λοιπῶν συνάγυσα τὸ πιςὸν, ὅτι δίχα τῶν φυσικῶν νόμων*

νέμων ἡ ἁγία Θεοτόκος τὸν Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν ἐπὶ σωτηρίας τοῦ κόσμου καὶ συνέλαβε καὶ ἐκύησε. *Sermo contra haereticos, de margarita pretiosa.* tom. III. p. 664. *Fabr.* *Assem.* II. p. 259 sqq. qui in prolegg. pag. XXXIII sqq. contra Kohlium, pag. 286. negantem, illum sermonem esse germanum Ephraemi foetum, copiose disputat. Ille autem sermo exstat in cod. Vindobon. et Barocc. atque citatur ab *Antiocheno* patriarcha ap. *Photium* in bibl. cod. CCXXIX. p. 819 sq. a *Leontio Byzantino* lib. I. pag. 465. et libr. III. p. 485. in bibl. Patrum Colon. 1618. tom. VI. et ab *Anastasio Sinaita,* hodegi cap. X. p. 197. Eiusdem argumenti septem alios *de margarita* sermones syriace edidit Petr. Benedictus, in quibus sibi aequalem Ephraemum de deo differere, deque verbi incarnatione aduersus haereticos, quos contentiosos rerum diuinarum scrutatores adpellat, ostendit Assemann, et varia capita doctrinae christianae antiquae explicat. Idem Assem. in prolegg. ad vol. III. per totum cap. X. pag. LVII sqq. late agit de sententia Ephraemi in sermone aduersus haereticos, ibique doctrinam pontificiorum de integerrima sanctissimae deiparae Mariae virginitate locumque Ephraemi restituere, et interpretari atque ab obiectionibus Ebionitarum, Iouiani et Helvidii, inprimis Basnagii (Annal. polit. histor. tom. I. pag. 113. ad a. ante Christum natum V.) vindicare operose adlaborat. *Harl.*

Gr. pag. *398. περὶ γλωσσαλγίας καὶ παθῶν. Incipit: λεπτὰ γέγονεν ὡς χιὼν ἡ Μαριάμ, ἵνα καταγνωσθῇ. Eiusdem argumenti, sed diuersa homilia latine exstat tom. I. p. 97. *Fabr.* *Assemann.* II. p. 279. qui illum sermonem, in edit. Oxon. mancum et mutilum, suppleuit ex aliis msst. codd. graecis. Latine quoque ediderat eum *Petr. Franc. Zinus* serm. V. edit. Venetae 1574. fol. 21. Longe locupletior is sermo ex cod. syriaco Nitriensi V. p. 236. syriace et latine prodiit in tomo III. opp. syriacorum Ephr. In graecis igitur codd. ne dimidia quidem pars exhibetur. v. *Assem.* prolegg. ad vol. II. pag. LXII. sq. *Harl.*

399. Ἐγκώμιον εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον. *Magni Basilii Caesareensis encomium* tom. III. p. 722. *[Assem.* II. p. 289.] Basilio **) adhuc superstite scriptum. Confer

**) Obiit S. Basilius a. Chr. 379. Hic Homil. II. in Hexaem. pag. 24. testatus, se a Syro quodam de vi vocabuli *merachephet* Gen. I. 2. pro συνέθαλπε καὶ ἐζωογόνει edoctum, Ephraimum utique intelligere videtur. *Fabr.* *Assem.* in bibl. Orient. I. pag. 52. sq. diuersas variorum de anno, quo mortuus est Basilius, opiniones ac rationes refert, et communiorem esse sententiam ait, qua obitus Basilii adsignatur a. Chr. 376. vel etiam 378. et refutat Pagii rationes, Basilium peruenisse ad a. 380. pag. autem 397. in nota ad syriac. chronicon Edessenum, contendit, mortem Ephraemi vltra annum Chr. 373. non esse protrahendam, Basilium vero sex circiter mensibus ante Ephraemum ex hac vita migrasse, aliaque addit argumenta ad suam corroborandum sententiam. Discedit tamen a semet ipse et copiosius de Basilio, praesertim de Ephraemi in illum encomio, dispu-

ser Acta Sanctor. tom. I. Febr. p. 51. et tom. II. Iunii pag. 809. *Baronium* ad Martyrolog. Rom. XIV. Iunii, [et *Combefisius* in bibl. concionat. tom. VII. p. 41.] Hoc Encomium e codice regio [?] graece primus ediderat *Cotelerius* tom. III. monumentor. eccles. graecae p. 54. addita latina sua versione.

Gr. pag. 405. *εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ἁμαρτωλὸν, τὴν ἀλείψασαν τὸν Κύριον μύρῳ. In mulierem peccatricem, quae Dominum unxit.* Lat. tom. III. pag. 711. *Fabr. Assemann.* II. pag. 297 sqq. Idem in prolegom. ad vol. II. pag. LII. primum vindicat hunc sermonem Ephraemo, quo quidem indignum illum esse putabat Tillemontius: tum accedit Oudino et Lambecio, mancam esse et mutilam hanc homiliam, idque adparere ostendit ex collatione cum textu syriaco; integram enim syriacam prodiisse tom. III. p. 387. sed negat, eam graecam integris duobus foliis in principio esse mutilam. Breuiorem homiliam *de Maria peccatrice*, ex syriaco et ex graeco sermone factam, dedit *arabicus* interpres. Illam autem consuetudinem, iusto liberalius e graeco vel syriaco aliquod patrum opusculum in arabicum sermonem conuertendi et noui quodammodo operis procudendi, pluribus arabicis interpretibus in Syria et Aegypto post saeculum XII. fuisse fere communem, ideoque parum fidei eos mereri monet, et hunc in censum refert omnes sermones arabicos, (exceptis illis duobus supra quinquaginta, iam olim e graeco conversis, de quibus tom. I. bibl. orient. p. 150 — 156.) qui Ephraemi nomen praeferunt in codd. Vaticanis. Maxime adnumerat spuriis fictisque in cod. Beroeensi I. sermonem *de morte, peccato et de poenitentia*, a recentiore quodam Iacobita consarcinatum; serm. *in Eliam, prophetam, quum coelum et terram*

tat in prolegg. ad vol. II. Opp. pag. LI sq. Inprimis contra Bollandum in actis Sanctorum memoratis et contra Fabricium negat, hanc laudationem scriptam esse Basilio superstite; e contrario cum Tillemontio tom. VIII. ad S. Ephraem not. 14. et ex syriaca Ephraemi vita (in bibl. orient. tom. I. p. 52. §. 29.,) ostendit, Ephraemum de Basilio iam mortuo loqui. Tum Basilii obitum et laudationem Ephraemianam refert ad a. Chr. 378. Idem ibidem, cum primis in bibl. orient. I. pag. 50 et 56. adnotat probatque, id genus laudationum in sanctos contexendarum fuisse valde familiare Ephraemo, quippe qui praeter laudes Basilii M. et martyrum Sebastenorum scripsisse feratur *de S. Iacobo Nisibeno; de martyribus Nisibenis; de martyribus Edessenis, Samona et Guria et et Abibo; de omnibus Christi martyribus, de Edessenorum laudibus*, qui fortiter restiterunt Iuliano imp. Philoxenus Mabugensis, episcopus Hierapolitanus, in libro *de vno ex trinitate incarnato et passo*, citat fragmentum ex laudatione Ephraemi in *Iulianum* Sabam, et ex libro *de martyribus Nisibenis*. Alios sermones Ephraemi laudatorios postquam commemorauit; Tillemontium, adfirmat, male reiicere spuriaque existimare, quaecunque nomen eius prae se ferunt, *de Noe, de Abraham, de Lot, de Ioseph, de Daniele, de Iona* et *de Elia*; sermones *de passione domini, de cruce, de laudibus Virg. Mariae*, (quod opusc. monacho cuidam Hierosolymitano adserendum putabat Tillemont.) *de threnis virg. Mariae*, et serm. *de domini transfiguratione*, (quem Tillemontius Ephraemo, Antiocheno patriarchae, adiudicat.) Ea enim omnia, ait Assemann. reperiri in vetustissimis codd. gr. arabicis et slauonicis. *Harl.*

terram ligauit, foetum Iacobitae cuiusdam; Ephr. comment. *in Genesin et Exodum*, in arabicum sermonem translatos. Praeter ea suspectus illi est *Ephr.* sermo *s. homilia de S. Palkido eiusque uxore et duobus filiis*, syriace in 8. in bibl. Boldlei. et arabicus sermo *de SS. Petro et Paullo*, de quo v. bibl. orient. I. p. 156. Genuinos tamen Ephraem. sermones inter spurios et apocryphos in recentioribus msst. arabicis interdum seruari, demonstrat. *Harl.*

Gr. pag. 411. Ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἐνδόξους μάρτυρας τοὺς ἐν ὅλῳ κόσμῳ μαρτυρήσαντας. *In gloriosos martyres, in toto mundo passos martyrium.* tom. III. p. 740. [*Assem.* II. p. 306.] Nonnulla Ephraimi post Vossium atque inter alia hanc homiliam ex graecis codicibus de integro vertit *Franciscus Combefisius* in Bibl. Concionatoria, quam si placet vide. *Fabr.* Add. *Assem.* prolegg. ad vol. II. pag. LII. vbi contra Fabricium disputat. v. infra ad indic. opusc. in tom. III. Assem. pag. 248. notata. *Harl.*

415. εἰς τὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαάκ. *In Abrahamum et Isaacum.* tom. III. p. 624. *Fabr.* *Assem.* II. pag. 312 sqq. adde supra ad Basilii laudat. s. p. 399. ed. Oxon. infra, in vol. IX. pag. 49. *Harl.*

*419. περὶ τῆς Κύρας Σαλῆς. De Isidora simplici in Tabenusiotico Thebaidis monasterio. Incipit: ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ τῷ τῶν γυναικῶν γέγονε παρθένος. *Fabr.* Hunc sermonem, quoniam ad Ephraemum nullatenus pertinet, sed ex Lausiacis Palladii cap. XLI et XLII. et ap. Rosweidum p. 737. desumtus est, vti et ipse Thwaites in notis obseruauit; Assemann. hoc loco exclusit; ne quid tamen ex edit. Oxon. desideretur, eum pag. 393. post interrogationes fecit recudendum. Add. *Assem.* in prolegg. ad vol. I. pag. XIX. *Fabr.* B. Gr. IX. p. 104. *Harl.*

420. Λόγος εἰς τὸν Προφήτην Δανιὴλ, καὶ εἰς τοὺς ἁγίους τρεῖς παῖδας, καὶ πρὸς τὸν λέγοντα ὁ καιρὸς πονηρός ἐστι, σωθῆναι οὐ δύναμαι. *In S. Danielem, prophetam et tres pueros, et in eos, qui dicunt, quia tempora mala sunt, ideo saluari nequimus.* tom. III. p. 648. *Fabr.* *Assem.* II. p. 319 sqq. *Harl.*

*422. περὶ τῶν ὀκτὼ λογισμῶν. Incipit: Γίνωσκε, τέκνον, ὅτι ὀκτώ εἰσιν λογισμοὶ πάντες, οἱ τὰ κακὰ ἐνεργοῦντες. *Fabr.* *Assemann.* II. p. 321 sqq. qui lacunas cod. Cromwelliani, ex quo Thwaites sermonem edidit imperfectum, suppleuit pag. 428. ex cod. Vat. CCCLXXV et Palatino XCI. *Harl.*

*423. περὶ τοῦ τέλειον εἶναι τὸν μοναχόν. Incipit: εἰς μάχην δυνατῶν μὴ γίνου κατ' αὐτῶν εἰς ἀταξίαν νεωτέρων. *Fabr.* *Assem.* II. p. 321. qui tamen pag. 411 sqq. sermonem integrum, in quo potior pars antecedentis de octo cogitationibus continetur, dedit ex codd. Vatic. CDXLI. et CDXLII. atque ex codd. Alexandr. XVI. et XLII. cum versione lat. Vitam monasticam semper miris extollit Ephr. laudibus, eoque ingenium et suum et suae aetatis prodit. *Harl.*

Gr. pag. *423. περὶ τοῦ ἐμφυσήματος. Incipit: ὥσπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἐν τῷ σώματι, ὡς δεσμὸς φυσικὸς δυσδιάλυτος. *Fabr. Assem.* II. p. 323. et primus subiunxit ex codd. Vatican. MDXX. MDCLVII. et ex cod. Alexandr. VII. alia quaedam fragmenta in Genesin, gr. et lat. *Harl.*

424. περὶ ὑπομονῆς. *De patientia.* tom. I. p. 153. *Fabr. Assem.* II. p. 326 sqq. *de patientia*, ac p. 334 sqq. de *beatitudinibus atque infelicitatibus. Harl.*

428. περὶ μακαρισμοῦ καὶ ταλανισμοῦ. *De beatitudinibus et miseriis* tom. I. p. 177. Vertit et *Zinus.*

429. περὶ πίστεως. *De fide.* tom. I. pag. 80. *Fabr. Assemann.* II. pag. 336 sqq. Dein a pag. 341. nonnullos adiunxit sermones, qui tamen ad editos ab Ed. Thwaites aliqua pertinerent ratione, aut pleniores, et alia fragmenta. Ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους τεσσαράκοντα Μάρτυρας *Encomium in SS. quadraginta martyres*, quod Ephraem. ipse in laudatione Basilii pag. 289. pollicitus erat auditoribus.

Assem. II. p. 356. παραίνεσις ἀσκηταῖς κατὰ στοιχεῖον· *ad Ascetas ordine alphabet.* Inc. ἀρχὴ ἀποταγῆς μοναχοῦ.

364. παραίνεσις. Inc. Ἀκούσατε ταῦτα ὑμεῖς υἱοὶ Φωτὸς ὄντες.

365. περὶ ἐρωτήσεων τινῶν· *de quibusdam interrogationibus.* Init. περὶ ὧν ἠρωτήσατε μαθεῖν.

366. περὶ ὑπομονῆς καὶ κατανύξεως ψυχῆς· *de patientia et animi compunctione.* Inc. Ἀγαπητοὶ γενώμεθα ὡς γενναῖοι στρατιῶται.

368. περὶ κακοηθείας· *de morum peruersitate.* Inc. ὃν τρόπον ξίφος etc. Inter paraeneses est quadragesima nona, pag. 183. ed. Assem. quae vero h. l. separatim, vti apud Vossium, ex codd. mst. fide iterum edita est.

370. Νουθεσία ἤγουν κατήχησις πρὸς Μοναχούς· *adhortatio s. catechesis ad monachos.* Inc. Δεῦτε ἀγαπητοί μου, δεῦτε πατέρες.

373. Alia adhortatio. Inc. συνῶμεν οὖν, ἀγαπητοί, τίνι παριστάσθαι.

877. *Interrogationes et responsiones* ex cod. Vatic. CDXXXVIII. paullo diuersae ab iis, quae in hoc tomo II. editae sunt p. 192. 212. et 253. v. Proleg. p. LXII.

393. dedit Pseudo-Ephraem. *de domina Sala*, s. de virgine, quae simulabat stultitiam. vid. ad p. 419. ed. Oxon. notata.

395. Sermo *de fine vitae suae*, quem habuit, dum extremum ageret spiritum, testamentum, *syriace*, ex cod. Vatic. Nitriensi V. cum versione latina. v. supra ad p. 365. ed. Oxon.

411. *sermo* integer *de perfectione monachi.* v. supra ad p. 432. ed. Oxon.

425. Excerpta ex catenis graecis in S. scripturam, n. in Iob. in Psalmum XCIII. in transfigurationem domini in Matthaeum, et in natiuitatem Iesu Christi, ex quatuor Vaticanis codd. et Palatino CCXXX.

428. *De octo cogitationibus* plenior or. quam supra sec. edit. Oxon. pag. 422. (vbi vide,) edita est.

432. περὶ καταστάσεως πνευματικῆς· *de statu spirituali*, fragm. ex cod. Palat. XCI.

Varias

Varias lectiones *in Testamentum* ex cod. syriaco p. 433 sqq. excerptas excipiunt index sermonum, qui in tomo II. continentur, et initia sermonum, precationum capitumque huius tomi, ordine alphabetico 1) graece, 2) latine, *Harl.*]

* In notis pag. 455 — 462. *λόγος περὶ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως καὶ μετανοίας* (al. *κρίσεως καὶ ἀναστάσεως*) *καὶ ἀγάπης* * *καὶ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ* Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Incipit: *ἀγαπητοὶ μηδὲν προτιμησώμεθα πλέον τῆς ἀνυποκρίτου ἀγάπης.* Sequuntur pag. 459 seq. *ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις* de extremo iudicio, quae latine occurrunt apud Voss. pag. 185 sqq. 188 sqq. *Fabr.* Quae *Thwaites* in notis adtulit, ea Assemannus inseruit locis commodioribus, pag. 209 et 377. v. ad p. 347. sec. ed. Oxon. et *Assem.* in proleg. ad vol. II. pag. LXII. et *Fabr.* B. Gr. vol. IX. pag. 96. *Harl.*

[XI. Fabricius in hac paragrapho ea, quae Gerard. Vossius latine edidit, graece suo tempore nondum vulgata, indicarat. Quoniam vero Assemann. ea, seruato quoque maximam partem eodem ordine, et plura in vol. III. recepit; satius esse duxi, *Assemannum* ducem sequi, et primum ea, quae in vol. III. graece aut latine, tum, quae in sequentibus voll. syriace publicauit, paucis enumerare. Quae, pauca quidem, Fabric. in superiore edit. Vossianorum indici hinc inde intexuerat, suo quaeuis loco inseram et vbi in Vossiana edit. singula, in illa iam obuia, occurrant, secundum editionem, a Fabricio designatam, itidem indicabo. Antea tamen pauca excerpere ex Assemanni prolegomenis ad vol. III. haud inutile, immo vero ad adcuratiorem Ephraemianorum scriptorum intelligentiam, iis praesertim, qui Assem. editione vti nequeunt, necessarium videtur. Incipit statim ab opusc. Ephraemi.

I. *Narratio ad Monachos de sua conuersione* inc. ὁ ἅγιος Ἐφραὶμ διηγεῖτο. pag. XXIII. gr. cum vers. Vossii latina in tom. II. pag. 261. cuius init. *S. Abbas Ephraem, accedentibus ad ipsum fratribus, de se ipso vtilitatis caussa enarrauit.* Propter hoc ipsum exordium *Natalis Alex.* hist. eccles. saec. IV. f. 136. fatetur, facile se adduci, vt hoc scriptum Ephraemi non esse credat: nec dissentit *Assem.* in prolegg. ad vol. I. pag. X. sect. X. qui, „quidquid, ait, in hac narratione contrarium *Confessioni* et *Testamento* reperitur, anonymi eius auctoris oscitantiae adscribendum est:" nec discedit in prolegg. ad vol. III. pag. XLII sqq. vbi multus est de ea narratione, quam cum Bollando Act. SS. tom. I. Febr. p. 49. sentit, sub nomine Ephraemi concinnatam esse ab quodam partim ex colloquiis cum Ephraemo eiusque discipulis, partim ex scriptis Ephraemi. Exstat haec anonymi narratio gr. in codd. Basilian. LXIX et CXIII. graecam eam dedit Assem. ex cod. bibl. Cryptoferratensi, quo vtebatur quoque Ger. Vossius.

II. *De S. Ephraem, Syro,* gr. ex cod. mst. Vallicellano, cum vers. lat. p. XXXI.

III. *Theodori Studitae in memoriam Chrysostomi et S. Ephraim:* pag. XXXIV. ex ed. *Auberti Miraei,* serm. catechet. XLII. p. 99. Antwerp. 1602. — Tum a pag. XXXVI. sequuntur catal. sermonum, qui exstant 1) in cod. MS. MMMMMMCDXLIII. *latino* bibl. *Vatic.* 2) in cod. *lat.* vetusto Cortonensi; 3) *graeci* in bibl. publ. Paris. ex catal. codd. 4) syriace.

 ara-

arabice, et armenice, qui exſtant in ead. bibl. 5) ſyriace, arabice, lat. in bibl. Angliae, Hiberniae et Lugduno-Batava. — Pag. XLIII. in epiſtola ad Quirinum, patrem purpuratum, diſſerit Aſſemann. in cap. I. de narratione ad Monachos paullo ante memorata, et de codd. gr. Vindob. Venet. et Coiſlin. interdum mendoſis, e quibus edidit ſermones: 2) de Ephraemi vita, quae Amphilochio perperam tribuitur, eius editt. et codd. oſtenditque, ex vitioſa lectione, in recentiores auctores errorem manaſſe, Ephraemum *Presbyterum* fuiſſe dictum creditumque. Nam, cum Ephraemo Baſilium triduo refectum eſſe, patet ex cod. Vallicell. in quo quidem melius rectiusque legitur: καὶ χειροτονήσας καὶ τὸν μετ' αὐτοῦ ἑρμηνέα διάκονον καὶ πρεσβύτερον, ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ· ex qua vera lectione efficitur, non Ephraemum, ſed *interpretem*, qui cum ipſo erat, diaconum et presbyterum fuiſſe conſecratum. cap. 3) de Theodori Studitae encomio; 4) de ſermonibus Ephraemi, qui ſunt in cod. msto *latino Vaticano* MMMMMMCDXLIII. (coll. prolegg. ad vol. II. p. XX.) 5) de cod. *lat. Cortonenſi*; 6) recenſio LXII. codd. gr. bibl. Paris. 7) recenſ. codd. *latin*. bibl. Angliae, Hiberniae et Lugd. Bat. 8) de quibusdam ſerm. notatu digna. 9) de duobus ſlavonicis ſermonibus, qui Ephraemo tribuuntur de ſacra coena; contra Kohlium: contra quem etiam Benedictum acuiſſe ſtilum, iam ſupra adnotauimus. 10) de ſententia Ephraemi in ſermone aduerſus haereticos, ſ. in Margaritam pretioſam; vbi de integerrima deiparae, Mariae, virginitate late diſputatur.

Sequuntur opera Ephraemi. tom. III. pag. 1. περὶ ἱερωσύνης· *de ſacerdotio.* Inc. Θαῦμα παράδοξον. Voſſ. tom. I. pag. 1. gr. exſtat in MS. opuſculorum Ephr. in bibl. patrum congregat. Oratorii Paris. Integer exſtat ſub Ephraemi nomine in cod. Otthobon. I. et Medic. Laur. LI. In cod. quidem Coiſlin. CCXLV. fol. 64. tribuitur is ſermo Chryſoſtomo; ſed eum vindicat Ephraemo *Aſſemann.* prol. ad vol. III. p. LII.

Pag. 6. Ἀπολογία πρὸς ἀδελφὸν, περὶ Ἠλὶ τοῦ ἱερέως· *apologia ad fratrem quemdam de Heli ſacerdote.* Inc. τῆς γραφῆς λεγούσης περὶ Ἠλὶ τοῦ ἱερέως. Voſſ. I. p. 6. Hic inter XLIX Ephraemi λόγους, a *Photio* cod. CLXIX. lectos, fuit quadrageſimus ſecundus ὡς δίκαια πέπονθεν Ἠλεὶ ὁ ἐν τῷ νόμῳ ἱερεὺς, πρὸς τὸν περὶ αὐτοῦ ἐπιδιστάζοντα.

Pag. 11. περὶ ἑορτῶν· *de feſtis.* Inc. μόνον μὴ παντελῶς ἄκαρπος εὑρεθῇ. Voſſ. I. p. 11.

Pag. 13. περὶ ἀγάπης· *de caritate.* Inc. καλῶς εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι τὸ φορτίον μου ἐστιν ἐλαφρόν. Voſſ. I. p. 10. Graece in MS. Vindob. vid. *Lambec.* III. p. 274 ſqq. de cod. LXI. qui permulta continet opuſc. Ephraemi, cum adnotatt. Kollarii, qui obſeruat, in bibl. Caeſarea cuſtodiri XXI. codd. quibus Ephraemi opp. continentur; plures igitur, quam *Lambec.* tom. I. pag. 212 ſqq. recenſuerat. Λόγους Ephraemi περὶ ἀγάπης laudat *Nyſſenus* de Ephraemo pag. 1035.

Pag. 17. περὶ ψαλμοῦ· *de Pſalmo.* Inc. καὶ περὶ τῆς ἀγάπης ταῦτα. Voſſ. I. p. 13. graece exſtat in cod. MS. cod. Vindobon.

Pag.

Pag. 19. περὶ προσευχῆς· *de oratione.* Inc. Μακάριον ὄντως, μὴ ἁμαρτάνειν. Voss. I. p. 14.

Pag. 21. περὶ φιλοπτωχείας· *de amore pauperum.* Init. Δεῦτε λοιπὸν, ἀδελφοί. Voss. I. p. 15.

Pag. 22. περὶ νηστείας· *de ieiunio.* Inc. πόθησον τὴν πτωχείαν τοῦ χριστοῦ. Voss. I. p. 17. graece in msto Vindobon.

Pag. 23. τὸ δύω ἔσονται ἐν ἀγρῷ· *in illud,* (Matth. XXIV. et Luc. XVII.) *duo erunt in agro.* Inc. Ἠκούσατε, ὅτι δύω ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ. Voss. I. 18.

Pag. 24. περὶ ὧν ἔχει ὁ βίος· *de his, quae haec vita continet.* Init. Ἐννοήσωμεν, ἀδελφοὶ, ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς ὠφελήσει τὰ πέρατα τοῦ κόσμου. — Voss. I. 18. gr. in cod. Vindobon.

Pag. 25. περὶ τῶν μακαρίων μονῶν· *de mansionibus beatis.* Voss. I. 19.

Pag. 26. περὶ τῶν μακαρίων τόπων· *de locis beatis.* Inc. ταύτας τὰς ἐντολὰς ποιοῦντες· Voss. I. p. 20.

Pag. 29. εἰς τὸ μὴ θαυμάζειν τὰ πρόσκαιρα, μηδὲ δελεάζεσθαι τοῖς τερπνοῖς τοῦ βίου, καὶ εἰς τὸν ἑβδομηκοστὸν δεύτερον ψαλμόν· *de non suspiciendis rebus hisce momentaneis, et ne patiamur nos decipi huius vitae oblectamentis, et in Psalmum* LXXII. Init. ἐπειδὴ ὁ ἡμέτερος νοῦς εὐολισθέτερος ὑπάρχων. Voss. I. p. 21.

Pag. 31. Ὠιδὴ εὔρυθμος εἰς τοὺς ὁσημέραι ἁμαρτάνοντας, καὶ ὁσημέραι μετανοοῦντας· *Ode optime fluens, in eos, qui quotidie peccant, et quotidie poenitentiam agunt.* Inc. Μέχρι τίνος, ὦ φίλε, ἀνισχόμενος τοῦ ἐχθροῦ. Voss. I. 23. Graece exstat in msto Vindob. *Lambec.* tom. III. p. 278. de cod. LXI. nr. 8.

Pag. 33. περὶ τοῦ μὴ σκανδαλίζειν τὸν πλησίον, καὶ περὶ ὀρθοῦ βίου· *de non scandalizando proximo, et de recta vitae ratione, adhortatio.* Voss. I. p. 59.

Pag. 36. περὶ ἀληθοῦς ἀποταγῆς, καὶ ὃν τρόπον εὑρήσει ψυχὴ τὸν θεόν. Διὸ καὶ ἦλθεν ὁ Κύριος· *de vera renunciatione. Et quo pacto anima deum inueniat: quam ob caussam ad nos venit dominus.* Inc. ὁ τὴν ἡσυχίαν ἐπανῃρημένος. Voss. I. p. 61.

Pag. 38. Ἀσκητικὸν ὠφέλιμον· *sermo asceticus perutilis.* Inc. οἱ βουλόμενοι κατὰ ἀλήθειαν ἑαυτοὺς τῷ Κυρίῳ ἀποδοῦναι· Voss. I. p. 73. graece in cod. Vindob. LXI. *Lambec.* III. p. 280.

Pag. 42. περὶ τῆς θείας ἀσκήσεως· *de diuina gratia.* Inc. Σπεῦδε ἔχειν τὴν θείαν χάριν σὺν τῇ διανοίᾳ. Voss. I. p. 76. Ante eum vertit *Zinus.*

Pag. 47. πρὸς τοὺς λέγοντας, ἀπὸ ἐμπνευματώσεως τῆς γῆς τοὺς σεισμοὺς γίνεσθαι. *aduersus eos, qui dicunt, terrae motus a terrae inflatione fieri.* Inc. εἴπατε ὑμῖν οἱ ἀπὸ καρδίας λαλοῦντες. Voss. I. p. 85.

Pag. 48. *περὶ τοῦ μὴ ἀπατᾶσθαι ὑπὸ ἑλληνικῆς ἐννοίας· ne decipiamur gentilium erroribus.* Inc. *προσθήσω δὲ καὶ τοῦτο τῷ λόγῳ, τῆς θνήσεως ἀρχομένης ἐν Κωνσταντινουπόλει.* Voss. I. 86.

Pag. 51. *Ὅτι οὐ δεῖ παίζειν χριστιανοὺς καὶ περὶ φιλοπτωχίας· quod ludicris rebus abstinendum sit Christianis: et de amore pauperum.* Inc. *Ὅτι μὲν οὐ δεῖ παίζειν χριστιανούς.* Voss. I. p. 107. Qui sermo, *de morbo linguae et aliis vitiis* apud Voss. I. p. 97. lat. exstabat, ille ab *Assemanno* vol. II. p. 279. graece ac lat. editus est.

Pag. 56. *περὶ τῶν δελεαζόντων ψυχὰς πρὸς ἀσέλγειαν, ἐν τῷ λέγειν, ὅτι οὐδὲν ἐστι τὸ πρᾶγμα· de his, qui animas ad impudicitiam polliciunt, quum dicant, nihil mali esse.* Init. *τῷ προφήτῃ Ἰεζεκιὴλ εἶπεν ὁ Θεός.* Voss. I. p. 110.

Pag. 64. *περὶ τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν· καὶ περὶ ἀγῶνος πρὸς ἀδελφὸν ἐκπεσόντα· de abstinendo a cupiditatibus carnalibus, et de certamine, ac de multa securitate, ad fratrem, qui excidit.* Inc. *οἱ ἐν ταῖς ἰατρείαις θεραπευόμενοι οὐκ ἐπιχαίρονται ταῖς ἀλλήλων συμφοραῖς.* Voss. I. 115.

Pag. 67. *περὶ τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ πάσης βλαβερᾶς συντυχίας· καὶ περὶ ἐγκρατείας· ἐρώτησις, εἰ καλὸν τὸ διαπεριᾶσθαι περί τινος· de abstinendo ab omni consuetudine et de continentia. Interrogatio, an bonum sit, de aliorum rebus curiosum esse?* Responsio inc. *καλὸν τὸ προσέχειν ἑαυτὸν ἕκαστον.* Voss. I. p. 117.

Pag. 70. *Κατὰ τῶν πονηρῶν γυναικῶν· aduersus improbas mulieres.* Init. *Οὐδὲν τοίνυν ἰσάμιλλον θηρίον γυναικὸς πονηρᾶς καὶ γλωσσώδους.* Voss. I. p. 120.

Pag. 74. *περὶ παρθενίας· de virginitate.* Inc. *περὶ παρθενίας καὶ ἁγιασμοῦ ψυχῆς.* Voss. I. 126. *Nyssenus* de S. Ephraemo pag. 1035. *τίς τοῖς περὶ παρθενίας προσομιλήσας οὐχ ἁγνὸν ἑαυτὸν ψυχῇ τε καὶ σώματι θεῷ ἀγωνίσεται παραστῆσαι.* Voss. I. p. 126. Duo sermones, de virginitate et de castitate, quos Zinus et postea Voss. pag. 123 et 125. latine versos ediderant, Assemann. tom. I. p. 129 et p. 132. graece euulgauit cum versione latina.

Pag. 79. *περὶ μετανοίας· de poenitentia.* Init. *μάθωμεν ἁμαρτωλοὶ εὐσπλαγχνίαν.* Voss. I. pag. 148. et ante eum *Zinus*. Sermones ap. Voss. I. p. 133. *de compunctione*, et 141. *de compunctione et salute animi*, graece leguntur in Assem. ed. I. p. 158. et vol. II. p. 50. atque cum posteriore, notauit Fabricius, conuenire ex parte, quae p. 233. Voss. sequitur, et graece in msto caesareo occurrere. v. *Lambec.* III. cod. LXI. nr. 11. p. 279 Koll.

Pag. 81. *περὶ μετανοίας· de poenitentia.* Init. *μὴ οὖν φοβηθῶμεν μάταιον φόβον.* Voss. I. p. 150.

Pag. 83. *περὶ μετανοίας καὶ ὑπομονῆς· de poenitentia et patientia.* Inc. *ἆρά τις τὸν παρόντα βίον ἐλογίσατο εἶναι τοῦτον δραπέτην.* Voss. ibid.

Pag.

Pag. 86. περὶ ὑπομονῆς καὶ κατανύξεως· *de patientia et compunctione.* Inc. ὁ πλάσας ἡμᾶς Θεὸς ἐπιςάμενος τὴν ἀσθένειαν. Initium eſt ex cod. Vatic. CCCCXL. reliqua a p. 89. ex cod. Otthobon. I. ſunt ſuppleta. Voſſ. I. p. 157.

Pag. 93. περὶ ὑπομονῆς καὶ συντελείας, καὶ τῆς δευτέρας παρουσίας· καὶ περὶ μελέτης τῶν θείων γραφῶν. Καὶ τί τὸ τῆς ἡσυχίας ὠφέλιμον· *de patientia et conſummatione huius ſaeculi; ac de ſecundo aduentu; nec non de meditatione diuinarum ſcripturarum, et quae quantaque ſit quietis ſilentii vtilitas.* Inc. λαμπρὸς ὁ βίος τῶν δικαίων. Voſſ. I. p. 161. In quodam mſto Vaticano refertur ad S. Chryſoſtomum.

Pag. 104. Κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν· *interrogationes ac reſponſiones aliquot.* Inc. πῶς βλασφημεῖται ὁ Θεός. Voſſ. I. p. 179 — 185. graece in MS. caeſareo, tom. III. Lambec. cod. LXI. nr. 29. pag. 283. Quae in Voſſ. ed. ſequitur p. 187. *de abrenunciatione* etc. ea in Aſſem. ed. infra h. tom. p. 215. legitur gr. ac lat.

Pag. 114. περὶ μνήμης θανάτου καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ πλούτου· *de recordatione mortis et de virtute ac de diuitiis.* Inc. παθαρχεῖν δεῖ τῷ λέγοντι, παρακαλεῖτε ἀλλήλους. Voſſ. I. p. 197.

Pag. 119. περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν· *de reſurrectione mortuorum.* Inc. τί ἐστιν ὁ λόγος γεγραμμένος; Voſſ. I. p. 200.

Pag. 127. περὶ τῶν λεγόντων, μὴ εἶναι ἀνάστασιν· *de iis, qui dicunt, reſurrectionem mortuorum non eſſe.* Inc. Φρονοῦν τὰ τῶν ἐθνῶν. Voſſ. I. p. 214.

Pag. 134. εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου. *in aduentum domini.* Inc. εἴ τις ἔχει κατάνυξιν καὶ δάκρυα. collato ſerm. tom. II. p. 225.

Pag. 136. εἰς παρουσίαν τοῦ Κυρίου· *in aduentum domini.* Inc. σύστημα ἁγίων, φιλόχριστοι, καὶ πιστοί.

Pag. 140. εἰς παρουσίαν τοῦ Κυρίου· *in aduentum domini.* Inc. τότε θρηνεῖ δεινῶς ἡμοῦ πᾶσα ψυχή· coll. ſermone πῶς ἐγώ, ab illis verbis tom. II. p. 227. τότε θρηνεῖ δεινῶς.

Pag. 144. περὶ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ τοῦ μέλλοντος φανῆναι ἐν τῷ οὐρανῷ· *de ſigno crucis, quod adparebit.* Init. Ἠκούσατε ἀγαπητοὶ φιλόχριστοι, πόση ἡ δύναμις. Voſſ. I. p. 228.

Pag. 148. περὶ κρίσεως καὶ ἀναστάσεως· *de iudicio et reſurrectione.* Init. Δεῦτε, πάντες ἀδελφοί, καὶ ἀκούσατε ἐμοῦ ἐλαχίστου Ἐφραίμ. Graece in cod. Vindobon. Lamb. III. p. 280. nr. XVI. vbi et initium et inſcriptio aliquantiſper differt. Voſſ. I. p. 231. In eodem cod. Vindob. nr. XXVIII. eſt ſermo Ephraemi, περὶ κατανύξεως καὶ σωτηρίας ψυχῆς· *de compunctione et ſalute animi,* ad quem Kollar. p. 282. altero, ait, exemplo exſtat libr. VIII. cod. XXXI. nr. 23. multum vero diſcrepat, vel, vt verius dicam, diuerſa eſt haec homilia a duabus illis, quas eodem hoc initio edidit Aſſemannus Opp. Ephraemi tom. II. pag. 50. et tom. III. pag. 148. neque cauſſam video, cur ab eo ſit omiſſa; quum homiliae de meretrice

retrice bina exempla, parum inuicem differentia, vulgauerit, vt adnotaturus sum lib. IV. ad codicis CXVI. nr. 9." — sermo in ed. Voss. I. p. 245. *Threni s. lamentationes de diuina retributione* in codd. aliis aliam habet inscriptionem. v. *Assemann.* prol. ad vol. III. pag. LIII sq. Graece est in MS. *Vindob.* Lambec. III. p. 277. nr. 4. inscriptus περὶ θείας ἀνταποδόσεως, ὑπομνηστικὸν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ. Init. τὴν ἄφατον φιλανθρωπίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἀγαθότητος. vbi Kollar. adnotat, altero etiam exemplo haberi eum lib. VIII. cod. XXXI. nr. 23. decerptum autem videri ex Ephraemi opere quodam aut homilia, nec ipsum inuenisse, eum separatim esse editum ab Assemanno.

Pag. 150. περὶ μοναχῶν· *de monachis.* Inc. τί γὰρ ὁ προφήτης τρυγόνα χηρεύουσαν ἀπείκασε· χηρόν σε, ὦ μοναχέ; Monacho paupertas et omnium rerum humanarum contemtus commendatur: vnde etiam ingenium moresque Ephraemi possunt cognosci. Voss. II. p. 468.

Pag. 151. περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου, καὶ περὶ μετανοίας· *de secundo aduentu domini, et de poenitentia.* Init. Ἀδελφοί, μετανοήσωμεν. Voss. II. pag. 493.

Pag. 160. περὶ μετανοίας· *de poenitentia.* Inc. καιρὸς πολύφορός ἐστιν ἡ μετάνοια. Voss. III. p. 561 — 584.

Pag. 205. Νουθεσία τοῖς ἀδελφοῖς· *adhortatio ad fratres.* Inc. Ἀδελφοί, εὐλογίαις ἐθισθῶμεν, ἵνα εὐλογίας κληρονομήσωμεν. Voss. II. p. 487. Graece in cod. Vindob. LXI. Lambec. III. loco cit.

Pag. 215. περὶ ἀποταγῆς· *de abrenunciatione.* Init. ἐρώτησις· παρακαλοῦμεν μαθεῖν τὴν δύναμιν τῆς ἀποταγῆς. Ἀπόκρισις· ἡ ἀποταγή, ἣν ἐπὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ποιούμεθα. Voss. I. p. 187.

Pag. 219. περὶ πανοπλίας πρὸς τοὺς μοναχούς· *de panoplia ad monachos.* Init. τοιαύτην πανοπλίαν ὀφείλει. Voss. II. p. 479.

Pag. 234. παραίνεσις περὶ ἡσυχίας· *adhortatio de silentio et quiete.* Init. Ἀδελφοί, κτήσασθε τὴν ἡσυχίαν ὥσπερ τεῖχος ὀχυρόν. Sic incipit cod. gr. Vatic. CDXLII. sed cod. Barberin. XXXI. sic habet: κτῆσαι δὲ τὴν ἡσυχίαν. Vertit Ambros. Camaldul. in sermone, cuius initium: *Talem armaturam.*

Pag. 236. περὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ μὴ ζηλοῦν ἁμαρτωλοὺς τὸν καιρὸν προφασιζομένους καὶ εἰς τὸν Νῶε· *de continentia ac de non aemulandis peccatoribus, qui se temporis praetextu excusant; et de Noe.* Voss. III. p. 623. conf. de hoc et seq. opusc. supra ad serm. in ed. Oxon. p. 399. memor. et Assemann. proleg. ad vol. secundum pag. LII sq.

Pag. 237. εἰς τὸν Λώτ· καὶ περὶ ἀσφαλείας· *de Loth et de securitate.* Inc. ἐπειδὴ οἱ φιλήδονοι. Voss. III. p. 629.

Pag. 240. Λόγος εἰς τὸν ἅγιον Ἠλίαν τὸν προφήτην· *sermo in sanctum Eliam, prophetam.* Inc. Ἡσυχίαν δότε μοι, κλίνατε τὰς ἀκοάς· ex cod. Cardinalis Passionei. Ap. Voss. t. III. p. 661. Orationis

tionis in Ionam, prophetam, et de poenitentia Niniuitarum (Voff. III. p. 650.) textum graecum habuerat Vossius, quod ex variis lectionibus graecis, orae adpositis, cognosci potest: Assemannus vero graecum exemplar non potuit nancisci. Syriace autem exstat idem sermo prodiitque vna cum latina versione tom. II. syriaco-lat. pag. 350. quo quidem, iudice Assemanno, Vossii bona fides confirmatur.

Pag. 244. περὶ τῦ πάθυς τῦ σωτῆρος· *de passione saluatoris.* Inc. Φοβῦμαι τὸ λαλῆσαι, καὶ τῇ γλώσσῃ ἅψασθαι. Voff. III. p. 692. Quae in edit. Vossiana sequuntur, p. 697. Threni virginis, Mariae, p. 705. de laudibus Mariae etc. de iis v. Assem. prol. ad vol. II. p. LII. sq. quaedam defendentem a censura Tillemontii tom. VIII. p. 757. et ad vol. III. p. LIV. de epithetis, quibus Ephraemus ornauit Mariam et quae congessit Vossius, praecipue Mariam ab Ephraemo eoque antiquioribus vocatam esse *deiparam.* pag. LV. animaduertit, orationem *de agone spirituali,* cuius initium est, *in luctaminibus huius saeculi,* (Voff. II. p. 483.) et *de vniuersali resurrectione et extremo iudicio,* inc. *Gloria omnipotenti deo, qui os nostrum* etc. (Voff. III. p. 617.) iam in lucem prodiisse in ed. Coloniensi per Arnold. Quentelium, a. 1603. tom. III. pag. 617. et tom. I. pag. 483. postea ex antiqua anonymi latina versione et ex codd. biblioth. Vaticanae et Casanatensis euulgatas esse a *Laurent Alexandro Zacagnio* in monumentis eccles. veteris, 1698. pag. 114. et 106. Exstant quoque illi sermones in codd. biblioth. Angliae; denique lat. editi sunt ab Assemanno p. 553 sqq. ex codd. Vatic.

Pag. 248. Ἐγκώμιον εἰς μάρτυρας· *encomium in martyres,* ex cod. Barberino nr. XXXI. Inc. Ἀσύνετος, ἀμαθὴς καὶ εὐτελὴς βύλεται τῇ προθέσει σῆσαι καλὴν εἰκόνα. Voff. III. p. 744. Quod *encomium in SS. quadraginta Sebastenos martyres,* Voff. III. p. 727. latine versum dederat, id supra ad pag. 411. ed. Oxon. graece lucem adspexisse, adnotatum est. Fabric. vero quia in indice opusc., a Vossio editorum, ad Lambec. IV. pag. 74. (cod. CXVI. nr. 24. p. 171 sq. ed. Kollar.) ad Surium et acta Sanctor. IX. Martii, et Combefisii bibl. concionator. tom. VIII. prouocat; refutat Assemannus in prol. ad tom. II. pag. LII. docendo, vtrumque et Lambec. et Combefisium non laudare eum, qui incip. εἰκόνα μαρτυρικὸν διαγράψαι βύλομαι, sed alterum sermonem *in omnes Christi martyres, qui per totum terrarum orbem passi sunt,* cuius init. Φαίδρα καὶ ἐπέρασος ὑπάρχει διαπαντὸς ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις· hunc lat. exstare in ed. Vossiana Colon. tom. III. p. 470 et Romana tom. III. p. 240. in graeca Oxon. p. 411. et Assemann. gr. ac lat. tom. II. p. 306. priorem autem in SS. illos martyres Sebastenos a Vossio primum latine editam esse tom. III. p. 230. et ab ipso Assemanno gr. ac lat. tom. II. p. 341. e cod. Vatic. DCLXXIX. Tum commonstrat, Ephraemum esse huius sermonis auctorem.

Pag. 254. περὶ Ἰυλιανῦ τῦ ἀσκητῦ· *de Iuliano, asceta.* Inc. οὗτος ὁ ἄρισος τῶν ἀσκητῶν οἰκέτης ἐςὶ ὑπάρχων. Voff. III. p. 761. Confer de hoc Iuliano Acta Sctor. IX. Iun. tom. II. p. 175 sqq. Meminit huius vitae, ab Ephraemo scriptae, Sozomenus. Praeter ea adnotat *Assemann.* in prolegg. ad vol. II. pag. LII. exstare illum sermonem *graece* in cod. Otthobon. I. pag. 381. et Medic. Laurent. LXVII et LXVIII. *arabice* tom. I. bibl. orient. pag. 154. add. *Assem.* prol. ad vol. III. cap. VII. p. LII.

Pag. 260. *εἰς τοὺς ἐν χριστῷ κεκοιμημένους* · *in eos, qui in Christo obdormierunt.* Init. *τί τοῦτο σήμερον, ἀγαπητοὶ, σπουδαίως ὁμοῦ τε καὶ ἀξίως συνήχθημεν.* Voss. III. p. 775. et hic sermo vltimum locum occupat in Vossiana editione.

Pag. 273. *περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας καὶ κρίσεως* · *de secundo aduentu et iudicio.* Init. Ἀκούσατε, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ, ὅσοι τὸ ἅγιον βάπτισμα ἐλάβετε.

Pag. 278. In sermonem, quem dixit dominus, *ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλῖψιν ἕξετε* · *καὶ περὶ τοῦ, τέλειον εἶναι τὸν ἄνθρωπον* · *quod in hoc mundo pressuram habebitis, et de perfectione hominis.* Inc. Ὁ δεσπότης καὶ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, θέλων σωθῆναι. Ex cod. gr. Vatic. Clementino LXII.

Pag. 308. *λόγος εἰς μάταιον βίον καὶ περὶ μετανοίας* · *oratio in vanam vitam et de poenitentia.* Init. *ὅσοι τὰ τοῦ βίου μάταια καὶ ἀπολλύμενα.* Ex cod. gr. Vatic. DLXXXI. et Alexandr. XLVIII. Praeter ea Assemannus in margine adnotat, hanc orationem inter opp. Io. Chrysostomi tamquam non genuinam tom. XIII. praetermitti. conf. Fabr. infra de *Chrysostomo* lib. V. cap. 15. vol. VII. p. 599. vet. edit.

Pag. 314. *περὶ τοῦ ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ συνδιάγειν μετ᾽ ἀλλήλων οἱ ἀδελφοί* · *de conuersatione fratrum mutua in concordia et dilectione:* inc. *οἱ ἀδελφοὶ ὀφείλουσιν ἐν ἀγάπῃ πολλῇ* ex cod. gr. Clement. Vatic. LXII.

Pag. 317. *εἰς τοὺς ἀποτασσομένους* · *ad renunciantes.* Init. *ὡς ὁ θεῖος νόμος.* Ex eod. cod. gr. Clem. Vatic. LXII.

Pag. 324. *Διδασκαλία πρὸς μοναχοὺς* · *Institutio ad monachos.* Init. *ὁ τῶν ἁπάντων δεσπότης ὁ φιλάνθρωπος Θεός.* Ex cod. gr. Veneto D. Marci.

Pag. 356. *περὶ τοῦ, ἀεὶ ἐν τῷ νῷ ἔχειν τὴν ἡμέραν τῆς ἐξόδου τοῦ βίου* · *de habenda semper in mente die exitus vitae.* Init. *ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί μου, ποῖον φόβον.* Ex cod. Palat. LXVIII.

Pag. 358. Tria fragm. sermonis *de contemtu vanitatum* et duo fragm. de resurrectionis die, gr. et lat. ex codd. Vatic. et Alexandr.

Pag. 362. *περὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ μισοκάλου δαίμονος* · *de operatione peruersi daemonis.* Inc. *πατέρες καὶ ἀδελφοὶ, ἀκούσατε* · *πολλάκις γὰρ ὁ ἐχθρός* · e cod. Vindobon. Nessel. cod. CLXXVIII.

Pag. 365. *Λόγος ψυχωφελής* · *sermo, animae vtilis.* Init. *μὴ δαπανήσῃς ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς σου* · e cod. Vindob. De hoc et reliquis sermonibus, e codd. Vindobon. descriptis, vid. *Assemann.* prolegg. ad vol. I. pag. 158 — 160. atque ad vol. III. pag. 43. coll. *Kollarii* nota ad Lambec. comment. tom. III. p. 275.

Pag. 369. *περὶ μετανοίας καὶ κατανύξεως* · *de poenitentia et compunctione.* Inc. Ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἕως καιρὸν ἔχομεν. ex cod. Vindobon.

Pag.

Pag. 371. *περὶ μετανοίας καὶ κρίσεως· καὶ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· de poenitentia et iudicio et in secundum aduentum dom. nostri Iesu Christi.* Inc. *Ἀγαπητοί· νυκτὸς καὶ ἡμέρας πρὸς τὴν ἐσχάτην ἀποβλέποντες ὥραν.* ex cod. Vindob. In fine cetera, Assem. ait, desiderantur, quae suppleri possunt ex tom. II. pag. 253. circa fin.

Pag. 376. *περὶ μετανοίας καὶ κρίσεως, καὶ περὶ χωρισμοῦ ψυχῆς καὶ σώματος· de poenitentia et iudicio, et separatione animae et corporis.* Init. *Ἀγαπητοί, τί ὄφελος εὕρομεν ἐν τῷ ματαίῳ βίῳ τούτῳ;* ex cod. Vindobon.

Pag. 381. *τὸ πῶς ἐπιστρέφει τις εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ὅτι οὐ χρὴ παίζειν χριστιανόν, καθὼς καὶ οἱ κανόνες τῶν ἁγίων πατέρων λέγουσιν. Ὅτι καὶ ὁ βαδίζων καὶ κιθαρίζων μετὰ τῶν εἰδωλολατρῶν ἔχει τὴν μερίδα· καθὼς λέγει καὶ ὁ θεῖος ἀπόστολος. Quomodo conuertatur quis retrorsum; et quod ludicris rebus abstinendum sit christiano, quemadmodum et canones SS. patrum praecipiunt: et quod, qui ambulat et citharizat, cum idololatris partem habet, sicut ait diuinus apostolus.* Inc. *Ἴδετε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, πῶς στρέφεταί τις εἰς τὰ ὀπίσω.* ex cod. Venet. D. Marci. In marg. *Assem.* habetur, ait, hic sermo supra p. 131. ab iis verbis lin. XVIII. *Cernitis, quomodo conuertitur.* Initium pag. 127. *φρενῶν τὰ τῶν ἐθνῶν.* Titulus ibid. de iis, qui dicunt, resurrectionem non esse: et paullo post: confer cum sermone, cuius initium, *ὅτι μὲν οὐ δεῖ παίζειν χριστιανόν*, supra p. 51. Tum in marg. p. 382. init. hic, inquit, in cod. Ven. multa desunt: quae sequuntur, edita sunt e cod. Vatic.

Pag. 385. *Ὁμιλία εἰς τὴν πόρνην· homilia in meretricem.* Inc. *Ἁπλοῦς ἡμῖν ὁ κάματος.* ex cod. gr. Vindobon. CCXLVIII. nr. 10. v. Lambec. V. p. 302 sq. coll. tom. IV. pag. 162. ibique Kollario.

Pag. 396. *περὶ ἐργασίας ἀγαθῶν ἔργων, καὶ περὶ τῆς θεοῦ ἀνοχῆς· de exercitatione bonorum et de dei patientia.* Init. *Ἤδη καιρὸς ἐπάγει ἡμᾶς.* ex cod. Vindob. CXLIV. nr. 5. *Lambec.* IV. p. 216.

Pag. 397. *περὶ κατορθώσεως ἀρετῆς· de directione virtutis.* Inc. *πάντες οἱ τρόποι καὶ τὰ μέλη.* ex cod. Vindob. LXVII.

Pag. 398. *ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ — Ἐφραίμ, καὶ περὶ μετανοίας καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως, καὶ ἀποχῆς γυναικῶν καὶ τρυφερoῦ βίου· ex institutione — Ephraim, ac de poenitentia iudicioque futuro et de vitandis mulieribus ac vitae deliciis.* Init. *Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ θεὸς ἡμῶν λέγει.* ex cod. Vindob.

Pag. 401. *περὶ κρίσεως· de iudicio.* inc. *Ἀκούσατε ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, εἰ μετὰ παρακλήσεως.* ex cod. Ambrosiano X. conf. cum sermone, cuius initium: *illustris est vita iustorum*, in hoc tomo III. pag. 95. lin. 13.

Pag. 403. *ἑπτά εἰσιν αἱ ἐργασίαι τοῦ μονάχου· septem sunt occupationes monachi.* Init. *πρώτη ἡσυχία ἀπερίσπαστον διαγωγὴν ἔχουσα.* ex cod. Vatic. CCCLXXV.

Pag. 407. πρὸς Ἰωάννην μονάζοντα, τοῦ ἀπέχεσθαι τῆς Νεστορίου μανίας καὶ δυσφημίας· *ad Ioannem, monachum, vt abstineat a Nestorii insania et blasphemia.* Ex cod. Medic. Laurent. LXIII. Sed *Assemann.* in proleg. ad vol. III. pag. LII. sq. vberius ostendit, hunc sermonem esse non posse foetum Ephraemi, quia Nestorii haeresis, in titulo memorata, a. Chr. 429. longe post Ephraemi obitum extitisset, Ephraemo, secundum Syros, a. 373. aut secundum Graecorum rationes a. 378. defuncto; tum quia ex ipso sermonis contextu fiat manifestum, auctorem illius post Chalcedonense concilium scripsisse. Quare Assem. sermonem illum aut *Isaaco Magno*, qui presbyter Antiochenus dicitur, et Nestorianos praecipue atque Eutychianos perpetuo exagitauit, aut potius *Ephraemo* alteri Syro, qui patriarcha *Antiochenus* fuit ab a. Chr. 526. tribuendum esse censet.

Pag. 418. περὶ τοὺς καταζητοῦντας τοῦ υἱοῦ τὴν φύσιν· *de iis, qui filii dei naturam scrutantur.* Init. Βασιλεὺς οὐράνιος, δεσπότης ἀθάνατος. Ex cod. Barber. XXXI. Apud Voss. tom. III. p. 678.

Pag. 425. περὶ ἀρετῶν καὶ παθῶν ψυχικῶν· ὁ λόγος οὗτος ὠφέλιμος λίαν καὶ πάσης σοφίας μεστός. *De virtutibus et passionibus* (animi et corporis). *Hic sermo valde vtilis est atque omnis sapientiae plenus.* Ex fine huius inscriptionis clare patescit, inscriptiones ab aliis hominibus, s. interpretibus siue librariis, esse praefixas. Init. Ἴσθι, ὅτι διπλοῦς ὢν ὁ ἄνθρωπος. Ex cod. Palatin.

Pag. 436. Λόγος εἰς κοιμηθέντα ἀδελφὸν καὶ ἑτέρων κεκοιμημένων. *Sermo in fratrem defunctum et in alios defunctos.* Inc. τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ. Ex cod. Barberino CCXLV. et Assem. conferre iubet sermonem, cuius initium, τί τοῦτο σήμερον, tom. III. p. 362. litt. C. ex quo loco mendae, quibus hic sermo scatet, possint emendari.

Pag. 439. Ἔλεγχος ἑαυτῷ, καὶ ἐξομολόγησις· *reprehensio sui ipsius atque confessio.* Inc. Συνέλθετέ μοι πάντες ἀδελφοί. Ex cod. Sangerman. s. Coislin. CCCLXXXI. conf. serm. cuius init. ἐν πολλοῖς ὑμῖν, tom. I. pag. 119. a pag. 129.

Pag. 455. περὶ προσευχῆς· *de oratione.* Init. Μέγα γὰρ ὅπλον εὐχή.

Pag. 459. πρὸς ψυχὴν ῥαθυμοῦσαν· *ad animam negligentem.* Inc. ψυχή, μὴ καταπίπτε.

Pag. 461. περὶ τοῦ ἀγῶνος πνευματικοῦ· *de luctamine spirituali.* Inc. Ἔοικε γὰρ ὁ μοναχὸς χώρᾳ τῇ ἐσπαρμένῃ. Conf. serm. tom. I. gr. lat. p. 66.

Pag. 462. Ἐγκώμιον εἰς Πέτρον καὶ Παῦλον καὶ Ἀνδρέαν, Θωμᾶν τε καὶ Λουκᾶν καὶ Ἰωάννην, καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν Θωμᾶ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου. *Encomium in Petrum et Paullum et Andream, Thomam, et Lucam et Ioannem, et in lectionem euangelii secundum Ioannem.* Init. χαίρετε Χριστοῦ βασιλεῖς ἅγιοι ἀπόστολοι. Ex cod. Sangerm. CCXCVI.

Pag. 471. Εἰς τὴν ἁγίαν παρασκευὴν καὶ εἰς τὸν λῃστὴν καὶ εἰς τὸν σταυρόν· *in sanctam parasceuen, et in crucem et latronem.* Inc. πρῴην Ῥεβέκκας ἐπιθαλάμιον εἶπον. Ex cod.

cod. Alexandr. Vatic. XXIII. et Basiliano LII. Additae sunt a p. 476. ex cod. Vatic. DCLXII. Ephraemi interrogationes et responsiones quaedam, et a pag. 478. fragm. quaedam ex cod. Vat. DCLXIII. et Vallicell.

Pag. 480. consilia vitae et pietatis ex cod. Vatic. CCCLXXV. init. *ἔμποροί ἐσμεν πνευματικοί.*

Pag. 481. *περὶ τῦ μὴ μεθύσκεσθαι οἴνῳ, ἤγυν μὴ συνδιατρίβειν γυναιξίν· de ebrietate vini fugienda, ac de vitando consortio mulierum.* Init. *περισσόν μοι δοκεῖ σημᾶναι.*

Pag. 482 — 492. *Precationes*, ex variis codd. Vatic. In ed. Voss. I. p. 252. *orationi ad deum*, quae incipit: *deus iuste et laudabilis*, additae sunt aliae precationes ex variis Ephraemi homiliis editis excerptae.

Pag. 492. *Εὐχαὶ συλλεχθεῖσαι ἀπὸ τῶν θείας γραφῆς· τὰ πλεῖςα δὲ ἀπὸ τῦ ἁγίου Ἐφραὶμ, τοῖς βυλομένοις πολεμῆσαι τὴν ἑαυτῶν πρὸς τὰ πάθη, καὶ τὰς ἡδονὰς ἐγκειμένην προαίρεσιν· Precationes, e sacris scripturis collectae; quarum pleraeque sunt S. Ephraim. Pro iis, qui volunt suam ipsorum proclivem ad passiones voluptatesque voluntatem cohibere.* Sunt nonae precationes siue planctus ad vesperas feriarum secundae et reliquarum ac dominicae, ex cod. Vatic. MCXC. — subiuncta est p. 523. precatio in Horologio Graecorum in mesonyctico, typis excuso et in cod. Vatic. DCCLXXV. De illis *precationibus* quaedam obseruat *Assem.* in prol. ad vol. II. pag. LVII. et ad vol. III. pag. LIII. Aliae igitur precationes, Ephraemo tributae, sunt ad deum, aliae ad b. Mariam, aliae ad sanctos. Conf. *Assem.* prol. ad vol. I. pag. CXXXVI. Tum quaedam ex illis graece exstant, quaedam latine tantum: earum vero, quae in graecis codd. leguntur, aliae sunt insertae sermonibus Ephraemianis; aliae separatim habentur; praecipue in collectione precum, quas *Thecaras* quidam, monachus, (de quo in cod. Coislin. CCCXII. fol. 310. in biblioth. Montfauc. Coisliniana p. 426. quaedam traduntur,) congessit. Suppresso *Thecarae* nomine exstant, quae ab Assem. loco cit. p. 492. e cod. Vatic. editae sunt. Instar Thecarianarum precum, separatim in codd. Vaticanis exhibentur aliae Ephraemianae precationes e codd. Vatic. antea p. 482. sqq. publicatae. Huc etiam pertinent *Threni s. lamentationes Mariae* in Voss. edit. p. 245. tom. I. et p. 697. tom. III. de quibus vide Voss. tom. III. p. 200. et Assem. l. c. et supra ad pag. 148. ed. Assem. notata.

Pag. 524. *Εὐχαὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Precationes ad sanctiss. deiparam*, ex cod. Vatic. MCXC.

Pag. 553. Quae *latine* tantum exstant Ephraemi opera. *Sermo de resurrectione et iudicio et de regno coelorum et munditia animae.* Inc. *Gloria omnipotenti deo.* coll. cum cod. Vatic. lat. MMMMMLI. et cod. Casanatensi. Voss. III. p. 617. *Zacagn.* in Collectan. p. 106. ed. Colon. 1603. tom. III. p. 617. add. *Assem.* prol. ad vol. III. p. LV.

Pag. 557. *De agone seu luctaminibus.* Init. *in luctaminibus — huius saeculi.* et cum iisdem codd. collat. Voss. II. p. 483. *Zacagnius* l. c. pag. 114. supra ad pag. 244. ed. Assem. adscripta.

Pag. 561. *Sermo in Ionam, prophetam, et de poenitentia Niniuitarum* cum variis lectt. Inc. *Ionas hebraeus ex mari reuersus.* Conferre iubet Assem. cum sermone in tom. II. syriaco-lat. pag. 350. Voss. II. pag. 650.

Pag. 569. *Canticum spiritale in laudem et amorem doctrinae et sapientiae ad iuuentutem christianam,* cum varr. lectt. Init. *Largire, o deus! doctrinam.* Voss. II. p. 267. Hymni quidam, syriaca lingua in cod. XXVIII. Vindob. v. *Lambec.* I. p. 303.

Pag. 571. *Sententiae ex Ephraemi Syri operibus eiusque vita selectae, et in collationibus SS. antiquorum patrum graecorum repertae.* Cum notis margin. Voss. III. init. Sunt in antiquo gr. msto Vatic. nr. DCCC. etc. Conf. *apophthegmata Ephraemi*, quae gr. ac lat. dedit *Cotelerius* tom. I. monument. eccles. graecae p. 431 sqq.

Pag. 574. *Threni, id est lamentationes virginis, matris Mariae, super passione domini.* Inc. *stans iuxta crucem pura et immaculata virgo.* Voss. III. p. 697. Supra ad pag. 294. edit. iam egimus de illis.

Pag. 575. *Sermo de Mariae laudibus.* Init. *Inuiolata, integra, planeque pura et casta virgo.* Voss. III. p. 705. conf. *Assem.* prol. ad vol. II. p. LVII. et ad vol. III. p. LIV.

Pag. 577. *Ad dei genitricem oratio.* Inc. *Immaculata et intemerata, incorrupta et prorsus pudica.* Voss. III. p. 708.

Pag. 578. *Pia et humilis ad deum oratio.* Inc. *Hei mihi, hei mihi, Domine, tanta sunt vitia atque peccata mea.* Ex cod. Vatic. antiquo DXVII. Voss. III. p. 621.

Pag. 579. *De die iudicii.* Init. *Obsecro igitur vos, fratres carissimi.* Ex cod. Palatino DLVI.

Pag. 581. *Dicta S. Ephraem.* ex codd. Palat. Inter praeclaras vereque pias sententias haud desunt fabulae aut narratiunculae ad laudem et seueritatem vitae monasticae commendandam fictae: et credulus Ephraemus fidem iis adhibuisse videtur. Vltima tamen admonitio Ephraemo tributa, *de oratione vel sermonibus otiosis,* cuius initium: *licet in multis rebus, fratres carissimi* etc. est vicesima nona inter homilias *Caesarii*, episcopi Arelatensis, tom. III. orthodoxographor. per Grynaeum ed. Basil. 1569. pag. 1918. teste *Assemanno* et in margine et in prolegom. pag. LV.

Pag. 589. *De poenitentia:* init. *plerosque cernimus in ecclesia constitutos,* ex cod. Vatic. MMMMMMCCCCXLIII.

Pag. 601. *In natiuitatem domini canticum,* et aliud, p. 602. *de Maria et magis:* latine; partic. hiemalis officii syriaci, excus. Romae 1656. pag. 577. ac pag. 625. latine edidit *Io. Baptista Marus*, Romae 1645. 4. pag. 7.

Pag. 603. *Oratio* (s. breuis precatio,) *in natiuitatem domini.* Partic. hiemal. officii syriaci cit. p. 604. lat. ed. *I. B. Marus* cit. p. 16.

Pag.

Pag. 604. *Hymnus.* inc. *Gloria trinitati.* Sed hic hymnus et antecedens oratiuncula et oratio sequens p. 604. s. precatio, *fide obtulit Abel,* in Officio quidem et Missali Syrorum exstant; Syris tamen testibus ad Ephraemum neutiquam pertinent, animaduertente *Assemanno* in prolegg. ad vol. III. pag. LV. qui, „idem, ait, dicendum de illa precatione, pag. 606. *Tribue mihi domine,* quae a Syris ad Completorium recitatur: etsi enim Ephraemi nomen praefert, sic tamen ad Ephraemum spectat, sicuti quicumque in Officiis diuinis et Missalibus Syrorum occurrunt hymni, nominibus Ephraemi aut Iacobi praenotatis, de quibus tom. I. bibl. orient. pag. 60. — Carmen *de amore doctrinae* in omnibus fere codd. Ephraemo tribuitur; etsi illud nonnulli Nestoriani ad Narsetem, doctorem, referunt. Canticum denique *in natiuitatem Domini deque Maria et magis* ex illo Ephraemiano opere est desumtum, quod *de natiuitate Domini* inscribitur, quo de opere vide tom. I. bibl. orient. pag. 80. obseruata." Hactenus Assemannus.

Pag. 605. *Precatio,* syriace, cum versione lat. et notis criticis. Apud *Fabric. Boderianum* in lib. Rituum baptismi et sacrae synaxis, pag. 127.

Pag. 606. Alia *precatio,* cum not. criticis, syriace ac lat. apud. *Boderian.* pag. 129.

Pag. 608. *Duo sermones,* e slauonico versi et editi a *Io. Petro Kohlio,* Alton. 1729. pag. 372. Prior, *de sanctissimis et viuificantibus christianis sacramentis;* posterior, *de oblatione,* scil. *προσφορᾷ sanctissimi panis.* Tomum claudunt indices et initia sermonum etc. vti in tomis prioribus.

In tom. IV. Opp. siue tomo I. *Syriacorum* opusculor. quorum textum recensuit *Petr. Benedictus,* notis vocalibus instruxit, latine vertit et variorum scholiis locupletauit, post praefat. continetur *Explanatio in Genesin* pag. 1. — *in Exodum,* pag. 116. — *in Leuiticum,* pag. 236. — *in Numeros,* pag. 250. — *in Deuteronomium,* pag. 269. — *in Iosue,* pag. 292. — *Iudicum,* pag. 308. — *in Regum primum* — *quartum* pag. 331 — 567.

Tomus V. Opp. siue tom. II. *syriacorum* continet *Explanationem* in Iobum, quatuor maiores prophetas, tum Hoseam, Ioelem, Amos, Abdiam, Micheam, Zachariam et Malachiam, pag. 1 — 315. — *in selecta SS. loca sermones exegeticos* XI. pag. 316. — *in natalem domini sermones exegeticos* XIII. pag. 396. — *sermones polemicos aduersus haereses* LVI. pag. 437 — fin. *Benedictus* binis tomis praemisit praefationes, in quibus de Ephraemo eiusque doctrina, interpretatione, placitis, scriptis Syriacis etc. agitur.

Tomus VI. Opp. siue tom. III. *Syriacorum,* a *Stephano Euodio Assemanno* post obitum Petri Benedicti editus, comprehendit 1) *Acta,* siue vitam *Ephraemi,* syriaco-lat. pag. I. prolegomenorum. 2) *Ephr. sermones polemicos aduersus scrutatores* LXXXVII. pag. 1. — 3) in idem argumentum *sermones* III. pag. 164. — 4) *aduersus Iudaeos sermonem* I. pag. 209. — 5) *Necrosima seu funebres canones* LXXXV. pag. 225. — 6) *de libero humanae voluntatis arbitrio, sermones* IV. pag. 259. — 7) *Paraeneses, seu adhortationes ad poenitentiam* LXXVI. pag. 367. — 8) *de Paradiso Eden, serm.* XII. pag. 562. Textus gr. non inuenitur. Prouocat vero ad illud opus *Georg. Syncell.* in Chronographia, ed. Paris. 1652. pag.

pag. 15. add. *Assem.* bibl. orient. tom. I. p. 84. — 9) *de diuersis sermones* pag. 599 — fin. In praef. de vita Benedicti et argumentis contentorum late agitur. In Baumgartenii Nachrichten etc. summam singulorum tomorum et praefationum referri, iam supra monuimus. — Commentarios quoque in N. T. scripsisse Ephraemum, patet ex catenis in Matthaeum et Marcum, a Corderio editis, ex fragmentis in cod. Vaticano aliisque obuiis. Atque, quos S. Gregorius Nyssenus indicat et Gregorius Tagritensis, auctor XII. saeculi, se vidisse, testatur, P. Benedictus, iis si potiri licuisset, in praef. ad tom. IV. fatetur, septimum tomum, fortasse etiam octauum et nonum fuisse addendum. Alia praeterea scripta, modo recte, modo perperam tributa Ephraemo, citari ab antiquis, sed periisse temporis iniuria, ab Assemanno et partim a nobis iam est adnotatum. *Harl.*

Quae *latine* edidit Vossius, Tungrensis, ad ea mstis graecis codicibus Vaticanis et Sfortiano atque duobus Cryptae ferratae vsus est; [P] quorum vnum a *Iona* quodam, iussu *Niconis*, scriptum a. Chr. 531. ex subscriptione sibi persuasit in praef. et pag. 812. sed in numero illo errorem esse, notat *Bernardus de Montfaucon* in Palaeographia Graeca pag. 48. Meminit is p. 78. etiam Colbertini codicis; quemadmodum codicem, qui in bibl. Patrum Oratorii exstat, laudat *Richardus Simon* tom. II. Epistolarum, gallice editarum, epist. XIV. pag. 82. et notis ad Gabrielem Philadelphiensem pag. 286. codices regios *Labbeus* in bibl. noua MSS. [in primis Assem.] nec dubium ex Caesareanis MSS. de quibus *Lambecius* tom. I. pag. 117 seq. vv) tom. III. pag. 104 seq. et tom. IV. atque V. pluribus locis itemque tom. VIII. plura posse graece proferri, quae Vossius tantum latine extulit, nonnulla etiam, quae ab illo plane sunt praetermissa, vt tom. IV. Lambec. pag. 170. [381. ed. Kollar.] memoratur S. Ephraemi λόγος περὶ τῆς ἐνεργείας τȣ̃ μισοκάλȣ δαίμονος, Incipit: πατέρες καὶ ἀδελφοὶ ἀκȣ́σατε, πολλάκις γὰρ ἐχθρὸς ὑποβάλλει τῷ ἀνθρώπῳ, λέγων, ἀκμὴν νεώτερος εἶς, ἀπόλαυε τῶν ἐπιθυμιῶν σȣ. Illud quidem *de Spiritu S.* volumen, quod graece euoluisse se testatur S. Hieronymus, et animum sublimis ingenii etiam in translatione cognouisse, cap. CXV. de S. E. nusquam hodie exstat, quod sciam, neque illa ww) *εἰς τὸν παράδεισον δογματικά*, quae citat *Syncellus* pag. 15. et Syra lingua legisse Moses Mardenus [P] videtur. *Graecorum quanta foret vtilitas,* inquit Combefisius in Bibl. Concionatoria, *vel pauca illa prodent, quae Graecum nactus codicem interpretatione noua post Vossium repraesentaui. Ea mente ac sensu Gallias clerus, ad comitia generalia ex more congregatus, IOANNI AVBERTO, Collegii Laudunensis praeposito, pro ipsius, quo fungebatur, eiusdem cleri interpretis munere iusserat, vt Ephraemi sanctissimi opera vtraque lingua vulgaret. Coepta editio Vitreanis typis, nec vltra sexaginta folia perducta, cum segnius agenti Auberto mors incidit, atque illius irritum conatum fecit.* Ad illam editionem perficiendam nomine cleri Gallicani Vaticanos codices expetenti abbati

vv) Siue ed. *Kollar.* pag. 212 sqq. vbi quoque Ambrosii Camaldul. praef. Lambec. recudi fecit pag. 215 sqq. Sed codd. Vindobon. Assemannus iam recensuit, et ex illis scripta Ephraemiana graece edidit, vti passim a nobis antea est obseruatum. Atque orat. περὶ τῆς ἐνεργείας, graece edita est ab *Assemanno* tom. III. operum p. 565. *Harl.*

ww) Sed ab *Assem.* in tom. VI. siue III. Syriacorum p. 562. esse editam, ex superioribus constat: et conf. *Assem.* prol. ad vol. I. pag. XI. *Harl.*

abbati cuidam, vsum eorum negatum legas in *Tillemontii* memoriis hist. eccles. tomo VIII. p. 750. Laudandus sane Vossius Tungrensis, quod tot pia praeclari doctoris opuscula vndique collegit et versione atque scholiis eruditis illustrauit, etsi graeca simul ab eo edita multi eruditi [xx]) optarunt. Ceterum notandum, non omnia Vossium e graecis vertisse, aut primum transtulisse; sed vsum esse antiquioribus latinis, quas in bibliothecis reperit, versionibus; confer eius scholia ad sermon. de transfiguratione Domini tom. III. p. 691. seq tum etiam editis Ambrosii Camaldulensis, (cuius praefationem quoque ad Cosmum Medicem sua ad pontificem, Sixtum V. epistola imitatus est, vt notatum *Lambecio* lib. I. pag. 23. [p. 212. Kollar.] et Petri Francisci Zini, Iuliique Clementis. Quod vero Ambrosii et Zini, quorum versiones interpolauit, ne meminisse quidem dignatus est, haud minus ideo reprehensionem virorum doctorum incurrit, quam quod partes in codicibus, quibus vsus pro lubitu diuulsit ac discerpsit. [yy]) Antiqua versio latina duorum S. Ephraemi sermonum, a *Laurentio Alexandro Zaccagnio* [zz]) edita e codicibus Vaticano et Casanatensi, illa ipsa est, quam paucis interpolatam Vossius pag. 617. et 483. exhibuerat, vt conferenti adparebit. Atque ante aliquot saecula iam sermones varios S. Ephraemi latine fuisse translatos, constat vel ex *Vincentio Bellouacensi*, qui XV. [XXIV.] 87. speculi hist. refert, se legisse S. Ephraemi *opuscula de poenitentia, de luctaminibus saeculi, de compunctione cordis, de beatitudine animae, de resurrectione et de die iudicii.* Eadem *Io. Trithemius* commemorat, additque alia *de contritione cordis, de cogitationibus, de praedicatione dura, de celebratione dura et planctu super Edessenam* [a]) *urbem.* Nam de Spiritu S. volumen, ex Hieronymo repetitum, non a Trithemio inspectum existimo, quia alioqui prima verba libri adiungere, vt in aliis fecit, non intermisisset.

[[P]] Quae *Ambrosius Camaldulensis* vertit, haec sunt: 1. *De poenitentia.* Incipit: *Dilectissimi, nihil sanctae caritati praeferamus, multa enim negligendo peccauimus diebus singulis et horis et momentis.* 2. *de caritate et extremo iudicio.* 3. *de iudicio et resurrectione.* 4. *de vita et exercitatione monastica.* 5. *quod non oporteat ridere, sed flere et lugere.* 6. *ad animam negligentem.* 7. *ad monachos de SS. patribus, qui illo tempore requieuerunt.* 8. *de armatura monachi et quod oporteat monachum veluti militem in acie semper assistere.* 9. *de poenitentia et conuersione.* 10. *de secundo domini aduentu.* 11. *de timore DEI.* 12. *de angustia, qua premitur anima, quum ex pugna contra se hostis infirmior fit.* 13. *de compunctione.* 14. *de passione Domini Saluatoris.* 15. *ad eos, qui Filii naturam scrutari volunt.* 16. *de Anti-*

xx) Combefis. Bollandus, Caueus, Oudin. Dupin. v. Assem. praef. ad vol. I. p. 1. et prol. p. XVII. sq. *Harl.*

yy) *Lambec.* quoque l. c. Vossium plagii quasi incusauit; sed ab vtroque crimine probe et abvnde defendit Vossium Assemannus proleg. ad vol. I. cap. VII. pag. XVIII. sq. et ad vol. II. §. VII. pag. XXIII. sq. *Harl.*

zz) In Collectaneis monumentorum veterum ecclesiae graecae, Rom. 1698. 4.

a) Neque librum *de planctu super Edessenam vrbem* Trithemius inspexisse; sed ex Gennadio recensuisse, ac pro *Nicomedia* Edessam substituisse oscitanter, videtur *Assemanno* in prol. ad vol. I. cap. II. p. XII. vbi plures testes, et plures latinas versiones antiquas recenset, tam scriptas, quam editas, de quibus supra iam egimus. Idem ibid. pag. LXXXI. sqq. vberius recenset sermones Ephraemi, qui latine typis prodierunt, quique exstant manu exarati. *Harl.*

Antichristo. 17. *de virginitate.* 18. *de laudibus martyrum.* 19. *Laudatio S. Iosephi, patriarchae.* b) *Fabric.* Editiones versionis Ambrosianae nonnullas commemorat *Clement* in Bibl. histor. et crit. I. pag. 257. sq. not. plures vero et ego in Introd. in hist. L. Gr. II. 2. et p. 261. *Assemannus* in prolegg. ad vol. I. pag. XIII. sq. qui praeter ea de hoc Ambrosio, Constantiae 1490. mortuo, eiusque versione quaedam adnotauit. Secundum illum igitur et l. c. et pag. LXXXIV. vbi pluribus illum describit c), est princeps editio: *Sermones quinque,* (scilicet, qui sunt secundum ordinem, a Fabricio designatum, serm. IX. XI. XIII. XII. I. cum seqq. sectionibus,) sine nota a. et typographo, in 4. exstat in bibl. Vatic. sed vltimum sermonem excipit liber *de infantia saluatoris,* iisdem typis: pagina tamen 99. sed diuersis typis, haec adnotatio habetur: *Impressus per Mag. Bartholomaeum Guldin de Sulz, anno Iubilaei* 1475. *die vero Mercurii penultima Augusti.*

Sermones Ephraem diaconi, secundum traductionem ven. patris Ambrosii Camaldulensis. In fine: *Impressum Florentiae per me Anton. Bartholom. Mischomini.* M. CCCC. LXXXI. (1481.) fol. v. *Maitt.* A. T. IV. p. 420. *Fossii* catal. codd. saec. XV. impressor. in bibl. Magliab. I. pag. 636. *Pinelli* cat. I. p. 60. *Panzer* A. T. I. p. 409.

S. Ephraem, Syri, sermones XIX. latine ex interpretat. Ambrosii Monachi Camaldul. In fine: *Impressum Brixie per presbyterum Baptistam Farfengo.* A. D. MCCCCLXXXX (1490.) 4. v. *Fossium* l. c. *Mittarell.* adpend. ad cat. codd. bibl. Venet. S. Michael. p. 146. *Panzer* l. c. pag. 251. atque *Audiffred.* in specim. editt. Italic. saec. XV. pag. 161. qui vero in nota suspicatur, Orlandium (p. 162.) et Maittarium (IV. pag. 518.) dum editionem Operum Ephrem *Brixianam* a. 1490. referunt, sed adscribunt *Iacobo Britannico,* verisimiliter errare.

Sermo S. Ephrem de penitentia ab Ambrosio e greco in latinum traductus. Acc. alii IV. sermones eiusdem S. E. ex eiusdem Ambrosii versione Romae, s. l. et a. charactere minus eleganti Silberi. 4. v. *Audiffredi* spec. edd. rom. saec. XV. pag. 362.

S. Ephrem sex sermones selecti. Norimberg. per Anton. Koburger. 1492. fol. (*Panzer.* II. p. 211.) Ego vero, num illi sint ex versione Ambros. an ex antiquissima, a *Vincentio* Bello-

b) Copiosius recensentur ab *Assemanno* prol. ad vol. I. pag. LXXXII. sq. Is vero itidem et paginas, quibus singuli exstent sermones in edit. Ambrosianae versionis, Florent. 1481. 4. ac Patauina, a. 1585. 8. et in Opp. Ephraemi edit. Vossianae, diligenter indicat, et, vbi opus videbatur, alias adspergit obseruationes. Sic comparando docet latius, in sectionibus primi sermonis Vossianam editionem non nihil discrepare ab Ambrosiana, et quae Ambrosius vno habeat tenore, ea separatim atque in diuersis tomis apud Vossium cum diuersitate quadam lectionis ab initio, et peculiaribus inscriptionibus legi. Sic quoque sermo nr. 4. in edit. Voss. vti in plerisque mstis in duo sermones est separatus: quorum prior tom. III. pag. 54. inscriptus est *de vita et exercitatione monastica;* posterior autem tom. II. p. 217. *de conuersatione monastica.* Add. *Assem.* prol. ad vol. I. pag. LXII. *Harl.*

c) Idem subiungit indicem XX. Ambrosianorum sermonum, in mstis codd. latin. Vaticanis. Viginti autem et vnus numerantur, quoniam quartus sermo in duo diuisus est: add. ib. pag. LXXXI. De Ambrosio Camaldul. v. *Bayle* Diction. tom. II. voc. *Camaldoli.*

Bellouacensi, a Fabricio paullo ante memorata, definire nequeo. Hanc autem exstare in duabus sequentibus edd. inscriptis:

S. Ephraemi opuscula de compunctione cordis, de iudicio dei et resurrectione, de beatitudine animae, de poenitentia et luctamine spirituali, de die iudicii. 8. absque l. et a. vberius demonstrat *Lambacher*. in bibl. ciuica Vindobon. I. pag. 82. Sex quidem sermones in titulo designantur; sed is *de compunctione cordis* adiectum habet alterum opusculum, quod alias inscribitur *de contritione cordis*, cuius, vt separati opusculi, meminerunt *Trithemius* script. eccles. cap. LXXVIII. et alii,

Libri Sancti Effrem libri de compunctione, (et reliqui, qui in superiore edit. ex antiquissima versione nominantur,) s. l. et a. in fol. charact. gothico. In bibl Erlang. rarissimam illam edit. comparato alio eiusdem edit. exemplo, diligenter copioseque describit *Pfeifferus* V. C. in Beyträgen zur Kentniss alter Büch. v. Handschrift. part. I. pag. 96 sqq. add. *Hockeri* biblioth. Heilsbronnens. p. 136. Eadem esse videtur editio, cuius exemplar describit *Seemiller* in bibl. *Ingolstad*. incunabulis typogr. part. II. p. 169. et in catal. bibl. Huberi pag. 32. datur *Ioanni Amerbachio*, teste *Panzero* A. T. I. p. 198. nec diuersa forsan ab ea, quam cel. *Panzer* A. T. IV. pag. 124. ex Denis Suppl. p. 558. adfert. — Sermo Ephr. de *oratione vel sermonibus otiosis* exstat inter homilias *Caesarii*, ex vers. anonymi antiqui. v. supra ad p. 581. vol. III. Asseman.

Tum alias versionis *Ambrosianae* editt. memorant Assemann. et *Clement* loco citat. et alii: *Parisiens*. 1505. 4. ap. Iean Petit. — ib. 1515. 4. (cat. bibl. Tellerianae p. 23.) — *Argentor*. typis Martin. Schureri, 1509. 4. — sec. Fabric. Oudin. Assemann. sed rectius, credo, per *Matthiam Schurer*, qui praefatus est, teste *Panzero* VI. p. 46. ex *Thott*. cat. VII. p. 124. et *Gras* Merkwürdigk. p. 79. — Fabr. addiderat, Argent. iterum prodiisse 1585. 8. — *Coloniae Agripp*. typis Melchior. Nouesiani, 1547. 8. in qua tamen edit. tum ex Ambrosii, tum ex anonymi veteris interpretatione, insunt Ephraemi opuscula, et Vossius in ea orationem *de transfiguratione*, legit, v. *Tentzel* loco a Fabr. citato. — *In sacra eremo S. Mariae de Ruah in agro Patauino*, cura et studio Fr. Simeonis ex Capua Camaldulensis, 1585. 8. Hanc esse editionem, cuius Fabric. cum huius anni et formae nota post mentionem Argentorat. a. 1509. factam meminerat, nullo alio indicio addito, Clement. pag. 258. suspicatur. *Harl.]*

Ex his Ephraemi sermonibus sunt, quos *Gallice* dedit *Petrus Cueveret*. Paris. 1520. sub titulo *la fleur de predication*. Germanice vero *Io. Schwaigerus*, Mogunt. 1565. 8. *Fabr. [Italice*, interprete *Ludouico de Orcis*, Brixiensi canonico regulari Lateranensi, Venet. 1545. 8. notante *Assemanno*, prol. I. p. XIII. *Clement* l. c. qui quidem nomen interpretis omisit; sed tamen obseruat, quosdam viros doctos dubitare, an ex versione Ambros. italica versio sit profecta. Sed ex praef. quam *Paitoni* in bibl. degli autori etc. II. p. 1. recudi fecit, contrarium fit manifestum. Id etiam adnotandum venit, *Clement*, (sed ex Haym Notizia de' Libri rari p. 297.) hunc adferre titulum libri: *Sermoni di Sant' Efrem*, nuovamente dal Greco nella volgar lingua tradotti *da Ambrogio Eremita* Camaldolese. In Venezia 1545. 8. Contra apud *Paitonium* neque in titulo, qui integer adponitur, et signatus est a. MDXLV. neque in fine, cui subscriptus est a. MDXLIIII. sed in dedicatione anonymi excerpta legitur nomen

Ambrosii. Ex diuersitate autem annorum in titulo et in fine notatorum Argellatus opinionis errore duas finxit editiones, a. 1544. et 1545. Eodem Paitonio teste, in tomo II. delle *Vite de' SS. Padri,* Florent. 1731. est *La vita di Abram Romito scritta da S. Efrem,* et Basilii oratt. est insertus tom. I. pag. 148. *Succinto discorso di S. Efrem della Virginità*, interpr. *Hilarione* quodam. *Harl.*]

Male sermones XXI. ex Ambrosii versione numerat *Lambecius* tom. I. p. 121. [220. Koll.] eumque sequutus *Warthonus* adpendice ad Cauei hist. literar. pag. 84. edit. Geneuens. Vnde fallitur etiam *Tentzelius* p. 281. diss. select. *Fabr.* Sed Lambecium, Warthonum et Tentzelium *Assemannus* prol. cit. pag. XIV. vindicat a crimine erroris, animaduertendo, codd. quoque mistos in numero sermonum, ab Ambrosio versorum, variare, quum duo Vaticani latini habeant sermones XXIII. Vrbinatensis vero et Caesareus Vindobon. serm. XXI. denique Vatican. MMMMMLIII. serm. XXIII. in editt. quidem sermones XIX. vbique numerari; discrimen autem esse non in re, sed in numero, quia alicubi sub vno numero plures contineantur sermones, qui alias in plures diuidantur numeros, id, quod *Assemann.* p. LXXII et LXXIV. commonstrat, singulos, qui in libris tam scriptis quam editis exstant, recensendo sermones. — Ex Ambrosii versione receperunt nonnullos sermones *Aloysius Lipomanus* tom. VIII. vitarum Sanctorum, Romae 1560. (qui in aliis vsus est Iulii Clementis et veteris anonymi interpretatione,) et *Laurentius Surius* (ex Lipomanno,) de vitis Sanctorum tom. I. III. IV. VI. et VII. Colon. 1570 — 1581. atque *Franciscus Combefisius* in bibl. concionatoria, Paris. 1662. qui quidem XVI. serm. latine ita euulgauit in pluribus tomis, vt in aliis modo Ambrosianam versionem, modo Vossianam sequeretur, alicubi vteretur anonymi interpretatione, interdum nouam adornaret: id quod vberius exposuit *Assem.* p. XV. inprimis, singulos persequendo, pag. LXXII. vbi recenset sermones, ex versione antiqui anonymi a Lipomano et Surio receptos, pag. LXXXVII. LXXXVIII et CII. *Harl.*

Petrus Franciscus Zinus, canonicus Veronensis, Venet. 1574. 8. haec a se Ephraemi opuscula latine versa in lucem edidit, plura etiam pollicitus: 1) *De timore animi.* 2) *Preces.* 3) *De virtutibus et vitiis.* 4) *De gratia DEI.* 5) *De linguae morbo et ceteris vitiis.* 6) *De compunctione.* 7) *De poenitentia et confessione.* 8) *Reprehensio sui ipsius atque confessio.* 9) *De charitate.* Incipit: *Si tibi ea potestas concessa sit, frater charissime, vt omnibus linguis loquaris.* 10) *De vita spiritali ad nouum abbatem capita XCIII.* 11) *De exercitatione.* Incipit: *qui te ad virtutem ac pietatem exerces, attende tibi et caue, ne dies tuos in rebus inanibus consumas.* 12) *Eorum correctio, qui, cum vitiose vivant, honores petunt.* 13) *De virginitate et castitate.* 14) Alius sermo *de castitate.* 15) *Beatitudines* LV. 16) *Beatitudines aliae.* 17) *De recta vitae ratione capita LXXXIX.* Incipiunt: *Si rectam viuendi rationem diligis, humilitatem amplectere.* 18) *De beatitudine et miseria* [d]). Nonnulla Ephrae-mi

d) Addita est vita Ephraemi, a Gregorio Nysseno gr. scripta, et a Zino versa. Duae autem exstant editiones Zini. Prior prodiit Venetiis ap. Rampazetum, 1561. 12. Posterior vna cum asceticis opusculisque Nili, Marci et Isaiae, Venetiis ap. Bologninum Zalterium, 1574. 8. (non, vt Combefisius tom. I. bibl. concionatoriae p. 10. scribit, 1575.) Plura vide apud Assem. I. p. XIV. et LXXXVI. *Harl.*

mi opuscula ex Zini interpretatione Dillingae etiam prodiisse scribit [*] *Simlerus*, et ex eo *Labbeus* tom. I. pag. 285. de S. E. nimirum a. 1562. atque adeo ante editionem Venetam (a. 1574.) quam recensui. *Sunt enim mihi ad manus* (accuratissimi *Ittigii* verba sunt praef. ad librum de bibliothecis patrum p. LXXIII.) *diuina quaedam S. Ephraem opera e graeca lingua in latinam versa, Petro Francisco Zino interprete, Dillingae* 1562. *apud Sebaldum Mayer.* At enim *Tentzelius* p. 281. diss. select. negat, quod Dillingana editio Zino debeatur, *quae enim Dillingae* a. 1563. *impressa mihique ad manus sunt, obstetricante* Iacobo Menchusio Belstano *lucem publicam adspexerunt, qui in dedicatione refert, duos sibi ad manus fuisse antiquos codices latinos MSS. ob varias lect. nonnihil discrepantes. Duabus quoque partibus absoluuntur opuscula Ephraemi ab ipso edita, prior constat libellis* quinque de tremendo die iudicii et resurrectione vniuersali, de iucunditate et gaudio supernorum ciuium et regni coelorum, de munditia animae et laudibus CHRISTI, *posterior continet* monita B. Ephraem de defectu religionis, de poenitentia e). *Gallice* vertit pleraque *Franciscus Feuardentius*, Paris. 1579. 1583. 1590. 1602. 8.

Gerardi Vossii Tungrensis editio, quam totam recensent Labbeus, Caueus, [Oudin. et Assemann.] primum lucem vidit Romae tribus vol. quorum I. 1589. II. 1593. f) et III. 1597. fol. prodiit. Recusa auctior Colon. 1603. et 1619. (cuius editionis exemplaribus quibusdam praefixus a. 1675.) et Antwerp. 1619. Sermones aliquot ex eiusdem interpretatione prodierant Romae 1582. 4. g) et Ephraemus de passione CHRISTI et threni sanctiss. Virginis prope crucem stantis ibid. 1585. 12. Parisiensem editionem Operum Ephraemi ex Vossii versione memorat Combefisius in bibl. concionatoria, tom. I. p. 10. memoriae, ni fallor, lapsu pro Antwerpiensi, nisi *Claudii de Chantelou* bibliothecam asceticam, Parisiis a. 1661. 4. sex voluminibus editam intellexit, cuius tomo II. et III. multa Ephraemi latine continentur. [v. Assem. p. C. sq.] Quae in Vossiana editione desiderantur Ephraemi *Cantica in natiuitatem Domini et Epiphaniam* siue *de Maria et magis*, ex syriaco latine reddita per *Abrahamum Ecchellensem*, vulgauit *Io. Baptista Marus* h) presbyter Romanus I. V. D. et collegiatae ecclesiae S. Angeli in foro piscium canonicus. Rom. 1645. 4. *Fabr.* Praeterea *Bollandini socii* in

e) Enimuero Tenzel et Fabricius errant, confundendo binas Dilinganas editiones. Prior enim edit. a. 1562. complectitur opuscula, a Zino conuersa; posterior autem a. 1563. obstetricante Iac. Menchusio in lucem emissa continet quosdam Ephraemi serm. anonymo interprete, quos idem Menchusius in praef. recenset, adnotante *Assem.* p. XIV. sq. *Harl.*

f) Emendandae Tenzelii diss. selectae p. 279. vbi legitur editionem anni 1589. recusam auctius a. 1593. [Tertium vol. MDXCVIII. euulgatum esse, scribit *Assemannus* I. p. XVI. vbi et p. LXXXVIII. sqq. copiosius recenset edit. Vossian. *Harl.*]

g) *Assemann.* I. pag. XVII. notam anni 1582. ex errore typographico ortam esse ratus, ostendit, illam *romanam* quinque sermonum Ephraem. edit. prodiisse cum scholiis Voss. ex typographia Vaticana, 1592. 4. et pag. C. dat indicem illorum V. sermonum pleniorem. *Harl.*

h) Idem *Marus* edidit sermones aliquot S. Augustini e bibl. Vaticana et Barberina cum notis Rom. 1644. 4. Eius sermonem in natali S. Iohannis Baptistae. ibid. 1647. 4. Acta SS. martyrum, Paternuthii Copretis et Alexandri. 1645. 4. Victoris papae III. sermones. 1615. 8. et Petri Damianiopuscula de viris illustribus Casinensibus 1655. 8.

in Actis Sanctorum, 1. Febr. 16. Martii, 9. et 14. Iunii quaedam Ephraemi opuſcula ex Voſſii interpretatione, et vitam S. Abramii, eremitae, d. XVI. Mart. etiam graece p. 741. edidere. v. *Aſſem.* prol. ad I. vol. p. XV. et C. — *Io. Cardinalis Bona* rerum liturgic. libr. I. cap. IX. p. 86. Pariſ. 1678. hymnum Ephr. in liturgia, quum incenſum offertur, canendum, e ſyriaco latinum euulgauit, cuius initium: *Gloria Trinitati.* Sed hic hymnus, ad normam quidem rhythmi Ephraemitici, qui ſeptem conſtat ſyllabis, elaboratus, de quo Tillemont. tom. VIII. p. 758. non eſſe Ephraemi ipſius, ait *Aſſemann.* in bibl. orientali tom. I. p. 60. et in prolegg. ad tom. I. Opp. Ephr. p. XVI. *Harl.* — De ſcriptis Ephr. cf. *Gaab* Züge zu einer pragm. Biogr. Ephraem des Syrers in Paulus Memorab. I. p. 136.

[P] XII. Cum Ephraemo, Syro, de quo hactenus dixi, non confundendus *Ephraim*, itidem Syrus ex Comite orientis Antiochiae (circa a. Chr. 526. teſte Theophane et Euagrio IV. 6.) epiſcopus a. 545. cuius mentio in vita Simeonis, ſtylitae, iunioris tom. V. Maii p. 317. 335. quique laudatur Actione X. concilii Chalcedon. ⁱ) et ex cuius ſcriptis excerpta ap. *Photium* cod. CCXXVIII. et CCXXIX. vbi verba ἐς τῶν ἱερῶν τῆς Ἀντιοχείας ἡγεῖτο, A. Schottus ᵏ) male vertit *qui de ſacris Antiochiae legibus narrat*, ſenſus enim eſt, eum ſacra tunc Antiochiae moderatum, ſiue eccleſiae epiſcopum fuiſſe, vt notauit *Pearſonius* part. I. Vindic. Ignatii cap. X. Vixit adhuc a. Chr. 546. quo ſubſcripſit Iuſtiniani, imp., edicto aduerſus tria capitula *ſui potius honoris quam veritatis dilector*, vt ſcribit *Facundus* ſub extremum libri IV.

Ephraemus, CPolitanus, qui verſibus iambicis chronicon ſcripſit, MS. in bibl. Vaticana, ex quo ſubinde quaedam citat *Allatius* de conſenſu vtriusque eccleſiae pag. 699. 701 ſq. 725. 776. et de Pſellis p. 42. Scripſit circa ſaeculi XIV. vt videtur, initia.

Ephraemi, Cherſonis epiſcopi, (al. archi-Epiſcopi et martyris,) ſermonem περὶ τῶν θαυμάτων τȣ͂ ἁγίȣ Κλήμεντος p. 90. de Simeonum ſcriptis memorat Allatius. Incipit: ἐξελθόντος Φιλίππȣ τȣ͂ Ἀποςόλȣ Γαλιλαίας. Alium ſermonem memorat idem p. 93. et 96. περὶ τȣ͂ θαύματος τȣ͂ εἰς παῖδα γενομένȣ παρὰ τȣ͂ ἱερομάρτυρος καὶ Ἀποςόλȣ Κλήμεντος. Incipit: Θαυμαςὸς ὁ Θεὸς ἐν ἁγίοις αὐτȣ͂ εὔκαιρον μετὰ τȣ͂ Προφήτȣ. Hunc poſteriorem latine dedit *Surius* 29. Nov. graece et latine *Cotelerius* tom. I. Patrum Apoſtolicor. ad calcem Clementinorum pag. 811. edit. Amſt. *Fabr.* Poſterior ſermo exſtat gr. in cod. *Auguſtano Vindel.* (v. *Reiſer.* catal. pag. 2. nr. 11.) et in cod. *Mosquenſi*, teſte cl. *Matthaei* in notitia codd. gr. bibl. Mosquenſ. pag. 37. nr. 8. Add. *Aſſemann.* prol. ad vol. I. Opp. pag. XI. fin. *Harl.*

Ephraim

i) Fabricium erroris arguit *Aſſemann.* Prolegg. ad vol. I. pag. XI. §. XII. atque animaduertit, Ephraemum, qui laudatur actione X. concilii Chalced. non eſſe Antiochenum patriarcham, ſed Edeſſenum diaconum; Antiochenum vero laudari in concilio Lateranenſi ſub S. Martino et in concilio CPolitano III. ſ. ſexto generali aduerſus Monotheliras, act. X. concil. Labb. tom. VI. p. 307. et 825. — Plura vid. infra vol. IX. inter ſcriptores in *Photii* bibl. cenſurae ſubiectos, p. 477 ſqq. Sermonem *ad Ioannem, monachum*, tribuere malit Aſſemannus Ephraemo Antiocheno. v. ſupra inter ſermones tom. III. editos pag. 407. adnotata. *Harl.*

k) Decepit Schottus Vſſerium, Sirmondum, Blondellum, Riuetum et Albertinum pag. 886. de Euchariſtia, quos reprehendit *Colomeſius* p. 68. Obſeru. ſacrar.

Ephraim, monachus et *hegumenus*, in monasterio S. Pauli Latris in Patruo, cuius mentio in nota, codici antiquo graeco Operum Ephraem Syri adiuncta, apud *Montfauconum* p. 78. Palaeographiae graecae.

Ephraim, Mylassae in Caria episcopus, et ab hoc diuersus.

Ephraim Cariae, monachus, vnus e melodis siue hymnographis Graecorum.

CAPVT VII. (olim XI.)

De S. Epiphanio et aliis graecis scriptoribus, qui Haereticorum historiam tradidere.

I. *S. Epiphanius, Constantiae Cypri episcopus.* II. *Alii Epiphanii circiter viginti.* III. *Epiphanii Constantiensis operum editiones et codd. MSS.* IV. *Scripta genuina edita.* V. *Perdita.* VI. *Dubia vel ad iuniorem Epiphanium referenda.* VII. *Inedita.* VIII. *Alii graeci de haeresibus scriptores vberiores, Irenaeus, Theodoritus, Leontius, Euthymius Zigabenus, Nicetas Choniates.* IX. *Alii breuiores, vt Iosephus, Hypomnestici scriptor, Anastasius Sinaita, Sophronius, Timotheus, presbyter, Io. Damascenus, Io. Zonaras, Matthaeus Blastares* etc.

(Cum supplementis G. C. Harles.)

I.

S. EPIPHANIVS, Palaestinus Eleutheropolitanus, linguarum [l]), hebraicae, syriacae, aegyptiacae, graecae et ex parte latinae peritus, factus est episcopus Constantiae, (quae antea Salamis,) in insula Cypro ab a. Chr. 367. vbi tanta sanctitatis laude vixit, vt ante a. Chr. 647. Epiphanii nomine templum iam a Cypriis consecratum fuisse constet ex Anastasii Sinaitae quaest. XCIV. quod a Sabino, eius discipulo, suscitatum et vniuersae euangelicae historiae picturis decoratum narrat *Theodorus Studita* [m]) in antirrhetico secundo pag. 130. tom. V. Opp. Sirmondi, et Synodus VII. Act. VI. Multa de eo narrantur miracula s. fabulae. Obiit in itinere [n]), proximus vel etiam maior centenario a. Chr. 403. die 12. Maii. Vita, quae sub

l) *Hieron.* contra Rufin. p. 151. b. 158. c. edit. Francof. adde *Petav.* ad Epiphan. pag. 8.

m) Verba *Theodori* sunt: Ἐπιφάνιον ἱερὸν καὶ ἅγιον καὶ μέγιστον ἐν θαυματουργίαις ὃ ναὸν ἤγειρε μετὰ σύντμον Σαβῖνος ὁ ἱκανὸς (interpres vertit *domesticus* quasi legerit οἰκεῖος) αὐτοῦ μαθητὴς διαγεγραμμένον ἐκ πάσης εὐαγγελικῆς ἱστορίας. Ibidem meminit orationis, quam in laudem Epiphanii habuit Leontius, Neapoleos in Cypro episcopus: ἀλλὰ γὰρ καὶ Λεόντιος ὁ τῶν λόγων τοῦ θείου Ἐπιφανίου ἐξηγητὴς ἐν αὐτῇ τῇ Κύπρῳ τῆς ἐκκλησίας Νεαπόλεως ἀρχιερατεύσας, περὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων, ὁποῖος ἦν ἀκριβώσαντος, ὁ περὶ αὐτῶν λόγος διδάσκει τρανώτατα, μηδὲν περὶ τοῦ θείου Ἐπιφανίου ἀπηχὲς φθεγξάμενος. Synodus VII. siue Nicaena secunda, tom. III. Binii pag 654. καὶ γὰρ ναὸν ἀνεδείμαντο ἐν τῇ Κυπρίων νήσῳ οἱ αὐτοῦ μαθηταὶ ὀνομάσαντες αὐτὸν τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς (Ἐπιφανίου) καὶ μετὰ πολλῶν εἰκονικῶν στηλογραφιῶν καὶ αὐτοῦ εἰκόνα ἐν τῷ ναῷ ἀνέθηκαν. *Fabr.* De cod. S. Euangelii, manu Georgii, sacerdotis Rhodii, *in templo Magni Epiphanii* reposito, v. *Montfauc.* Palaeogr. gr. pag. 63. *Harl.*

n) *Socrates* VI. 14. *Sozom.* VIII. 15. *Niceph.* XIII. 13. Hist.

sub *Ioannis* et *Polybii*, discipulorum Epiphanii, nomine fertur ex Sim. Metaphraste, (latine apud Lipomannum tom. VI pag. 35. et Surium ad 12. Maii) graece et latine tom. II. Epiphanii edit. Petau. pag. 318. 353 — 383. exiguam [!] fidem meretur et longe iuniorem scriptorem arguit, vt agnoscunt viri docti, et iam pridem *Baronius* ad a. Chr. 372. nr. CX. professus est, *auctorem esse mendacem, multaque finxisse.* Confer *Dan. Papebrochii* responsionem ad exhibitionem errorum Sebastiani a S. Paulo, Artic. XII. §. 9. et in Actis Sanctor. tom. III. Maii XII. p. 36. seq. Videndus etiam de Epiphanio *Iulius Bartoloccius* tom. I. bibliothecae rabbinicae p. 424. sq. et D. *Spizelius* Academia vet. Iesu Christi p. 105. seq. Ineditum graecum scriptorem vitae Epiphanii nostri laudat et ex eo aliquid profert *Cangius* in δύο δύο et alibi. *Fabr.* Vitam, quae sub nomine Ioannis et Polybii circumfertur, parum fidei mereri, etiam adfirmant *Tillemont* in Mem. eccles. tom. X. part. III. pag. 803. ed. Par. 1705. 4. not. 1. (qui a p. 484 — 521. persequutus est vitam scriptaque Epiphanii; pag. 802 sqq. scripsit Notes sur S. Epiphane;) *Oudin.* in comment. de scriptor. eccles. tom. I. col. 527 sq. *Caueus* in hist. litter. scriptori eccles. vol. I. (Basil. 1741. fol.) pag. 231 sqq. (cui quidem Epiphanius parentibus videtur ortus esse iudaeis, quod auctor vitae memor. tradit; quem tamen ipse Caueus incerta, ne dicam magnam partem fabulosa narrare iudicat,) *Iacq. Ge. de Chaufepié* in Nouveau diction. historiq. tom. II. voc. *Epiphane*, not. *A.* qui not. *B.* de Epiphanii scriptis horumque editt., copiose agit, et alii. Multa dici possent de odio eius aduersus Origenis dogmata eiusque inde ortis cum Ioanne, episcopo Hierosolymitano, et Ioanne Chrysostomo, episcopo CPolitano, litibus rixisque immodestis, de eius ingenio acerbo et violento, stilo haud polito placitisque, de eius virtutibus et vitiis: sed breuitatis studio, nolo repetere, quae vberius exposuerunt praeter memoratos viros doctos, *Hieronymus* de viris illustr. cap. XCIV. ibique adnotatores pag. 203. sq. in I. A. Fabricii bibl. ecclesiastica. — *L. Ell. du Pin* in nouv. Biblioth. tom. II. p. 295 sqq. (contra *Scultetum*, qui in Medulla theologiae patrum p. 711 sqq. Francof. 1634. 4. Epiphanium tamquam aduersarium disciplinae pontifici rom. addictorum, saltem dissentientem sistere studuit, acerbe disputat;) *Stolle* in Nachricht von den Kirchenvät. p. 325 sqq. (qui multos alios laudat,) — *R. Ceiller* in Hist. gen. des Act. eccles. tom. VIII. p. 631 sqq. — *Dallaeus* de vero vsu patrum p. 272. aut ed. Geneu. a. 1632. p. 138. 376 sq. — *I. G. Walchius* in Hist. eccles. N. T. pag. 1322. sqq. — *Christi. Frid. Roesler* in Bibliothek der Kirchenväter, part. VI. siue periodi II. part. II. paene tota, in qua Ancoratus, praecipue Panarii summam dedit, doctasque adiecit obseruatt. — anonymus (Abb. *Iac. Gervais*, qui multa bene docteque, multa vero praue et nimio partium studio abreptus scripsit, et p. 405 sqq. Scultetum mem. copiose refutare adgressus est,) in: L'Histoire et la vie de St. Epiphane — avec l'analyse des Ouvrages de ce Saint, son Apologie contre les Protestans, et des Notes critiques et historiques. Paris. 1738. 4. *I. Matth. Schröckh.* christl. Kirchengesch. part. X. pag. 1. sqq. vt alios historiae ecclesiasticae conditores praetermittam. — A Photio in narrat. de Manichaeis repullulantibus edita a *Montfauc.* in Bibl. Coislin. p. 349 sqq. dicitur p. 354. ὁ πολὺς ἐν θαύμασιν Ἐπιφάνιος. — Vita Epiphanii, auctore Ioanne, Epiphanii discipulo, et Polybii, episcopi ciuitatis Rhinocurorum, in reliqua vitae Epiphanii, in cod. IX. (qui continet vitas et politias quorumdam patrum,) nr. V. et VI. plut. XI. bibl. *Laurent. Medic.* teste *Bandin.* in cat. codd. gr. illius bibl. I. pag. 503. et ibid. pag. 100. de cod. IV. plut. VI. sub fin. inter vitas Sctorum est excerptum ex Epiphanii vita. — Vita et miracula Epi-

Epiphanii Constant. in bibl Bodlei. in cod. *Barocc.* CCXL. — Fragm. vitae in cod. *Vindob.* CCLL qui locos Epiphanii aliorumque multorum communes aliaque continet, et a *Lambec.* V. p. 325 sqq. copiose recensetur. — Vita Epiphanii et loca ex eius libris in *Niconis* collectione locorum S. S. et scriptor. eccl. in cod. *Coislin.* XXXVII. (*Montfauc.* bibl. Coisl. p. 111.) — ex vita eius loca in cod. CXVII. et CXXII. (id. ib. p. 191. et 198.) — In cod. *Mosquensi* synod. XLI. vita Epiphanii et Polybii episc. in Epiphanium, (v. *Matthaei* notit. codd. Mosq. pag. 61.) etc. *Harl.*

II. *Alii Epiphanii.*

Ab hoc distinguendi 1) *Epiphanius, patriarcha CPol.*, ab a. Chr. 520 — 535. de quo multa in vita S. Andreae τȣ σαλȣ apud *Papebrochium* tom. VI. Maii [o]). Illius et *Hormisdae, pontificis,* epistolae mutuae leguntur latine in conciliorum collectione Biniana tom. II. et Labbeana tom. IV. Eius decretum contra Seuerum et Petrum legitur in Synodo V. tom. II. *Binii* p. 755. [p]) Ad hunc Epiphanium Nouellae Iustiniani, imp.

2) *Epiphanius, scholasticus* [q]), circa eadem tempora clarus versione latina historiae ecclesiasticae tripartitae, quam in compendium Cassiodorus [r]) misit, et codicis encyclii [s]) episto-

o) Conf. *Lambec.* comm. B. Vindob. VIII. pag. 804 sqq. cum nota Kollarii. — In cod. CXIV. *Barocc.* bibl. Bodl. est *Epiphanius*, patriarcha, de excommunicatione Latinorum per Graecos propter controuersiam de processione Spiritus S. — *Monachii* in bibl. Bauar. cod. CXVIII. liber, quomodo et quando Latini a Graecis separati sint, (cat. codd. gr. Bau. pag. 50.) — In *Nicetae Choniatae Acominati* Panoplia, cod. Bauar. est in tomo X. decretum *Epiphanii*, patriarchae CPolit. et synodi, ibid. congregatae, contra Seuerum, Zooram et Petrum, Monophysitas, teste *Montfaucon.* in Palaeogr. gr. pag. 551. *Harl.*

p) Vide infra de concilior. editt. vol. XI. pag. 424. vbi quoque memoratur indiculus directus a Ioanne, episcopo, vel ab *Epiphanio, presb. de Thessalonica:* ibid. pag. 431. sqq. in concil. edit. reg. tom. XI. Labbei tom. V. et Harduini tom. II. an. 536. de actis concilii CPol. sub Mena, occurrunt Hormisdae ep. ad *Epiphanium CPol.* — Ioannis CPolit. epist. ad *Epiphanium, Tyri episcop.* — *Epiphanii Tyrii* et aliorum ad Ioannem CPol. — Sententia *Epiphanii, patriarchae CPolit.* et synodi contra Seuerum et Petrum. — Canonum epitome, neque adcurata, neque antiqua, nomine *Epiphanii*, CPolitani, ad Iustinianum, imp., titulis 156 arabice, in cod. CXVIII. 29. bibl. publ. *Paris.* v. cat. codd. Paris. I. pag. 114. *Harl.*

q) *Sigebert* de script. eccles. cap. XII. *Voss.* de Hist. lat. p. 257. *Fabr.* Conf. *Fabr.* B. L. med. et inf. aet. tom. II. pag. 101 sq. ed. Mansi, vbi de historia tripartita, de versione lat. cod. encyclici, et versione lat. antiqq. iudaic. Iosephi atque Clementis Alexandr. adumbrationum, quae Epiphanio scholast. a nonnullis tribuuntur, ac de editt. copiosius agitur. Item differitur de eo eiusque scriptis a *Guil. Caue* l. l. vol. I. p. 495. *R. Ceillier* Hist. gen. des Aut. eccl. tom. XVI. p. 186. *Hamberg.* 7. N. III. pag. 354 sqq. *Harl.*

r) *Cassiodor.* diuin. lect. cap. XVII. et praef. ad hist. tripartit. *Fabr.* Vide supra in vol. VII. p. 425 sqq. et add. cod. chart. saec. XV. in bibl. S. Michael. *Venet.* teste *Mittarellio* in Bibl. codd. msst. p. 342. qui adnotat, in eo cod. varias lectiones non raro legi; et cod. *Patauin.* bibl. patrum Eremit. indice *Iac. Phil. Tomasino* in Bibl. Patauin. msstis. pag. 76. *Harl.*

s) Idem *Cassiodor.* cap. XI.

epistolarum synodalium a. 458. pro defensione concilii Chalcedonens. ad Leonem, imp., qui in Labbei et Baluzii [t]) conciliis editus est [u]). Videtur et idem elaborasse in transferendis Cassiodori suasu antiquitatum iudaicarum libris Flauii Iosephi, et Clementis Alex. in epistolas canonicas adumbrationibus, de quibus alibi dixi. Commentarium Didymi in Prouerbia et Epiphanii, antistitis Cyprii, volumen breue in Canticum Canticorum ab amico suo, viro disertissimo, Epiphanio, transferri se fecisse testatur Cassiodorus cap. V. diuinar. lect. Eiusdem Didymi expositionem VII. epistolarum canonicarum, id. cap. VIII. Sed hae tres versiones editae non sunt, quod sciam.

3) *Epiphanius, diaconus Catanensis*, in Sicilia, qui interfuit synodo Nicaenae II. a. Chr. 787. *Fabr.* v. *Mongitor*. Bibliothec. Siculam, tom. I. p. 184. *Caue* l. c. I. p. 640. ad a. 787. *Harl.*

[*] 4) *Epiphanius*, Cypri archiepiscopus, iunior, cuius nomine a. Chr. 680. in Synodo sexta actione XVIII. subscripsit Theodorus, Trimethuntis episcopus, vt Petauium Sirmondus monuit. *Fabr.* *Epiphanii, archiepiscopi Cypri*, (num huius iun. an tertii?) in Hexaëmeron, gr. in cod. *Veneto* D. Marci LXIV. inc. τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰς ἀρετάς. etc. plura dabit auctor catal. codd. Marc. gr. p. 44. An ad hunc pertinet, quod infra nr. IX. inter scripta Epiphanii Constant. perdita numeratur? Fabric. in indice sub h. v. Epiphanio, Cypri episc. iuniori, adscribit sermones, quos in sanctor. elogiis et vitis, vol. IX. p. 94. 111. 113. et 129. indicat. *Harl.*

5) *Epiphanius*, Cypri archiepiscopus, tertius hoc nomine, de quo Caueus ad a. Chr. 870. Eius epistola ad Ignatium, patriarcham Constantinopol., tom. III. concil. Binii edit. 1618. parte II. p. 731.

6) *Epiphanius*, monachus ac presbyter, ex cuius libello de vita B. Mariae Virginis nonnulla adfert *Allatius* ad Eustathii Hexaëmeron p. 285. et de Simeonum scriptis p. 106. ex quo posteriore loco patet, diu post Andream Cretensem et Ioannem Thessalonicensem scripsisse, quos sanctis patribus adnumerat [v]). Eiusdem περὶ τοῦ βίου καὶ πράξεων, καὶ τέλους τοῦ

t) Qui Labbean. ed. contulit cum II. codd. et restituit, quae in graec. ed. 1608. erant corrupta, atque Harduin. tom. II. p. 659. *Harl.*

u) Epistolae illustrium personarum pro concilio Chalcedonensi. latine (interpr. *Epiphanio*,) in *Surii* coll. concil. 1562. *Binii* coll. 1606. tom. II. p. 143. valde interpolatae, decurtatae et perperam auctae in ed. concil. Rom. 1608. *Harl.*

v) In cod. *Barocc.* CXLII. n. 20. bibl. Bodl. *Epiphan. monachi et presbyt.* character B. Virginis et Domini nostri; inc. εἰ ἀφωρισμένοι τόποι, atque auctor catal. codd. Angliae I. p. 18. addit: „idem, vt videtur, de dissidio quatuor euangelistarum circa resurrectionem Christi: incip. κατὰ Ἰωάννην Μαρία μόνη. — In eod. *Coislin.* CCXCVI. fol. 13. *Epiph.* etc. de vita sanctissimae deiparae. v. *Montfauc.* Bibl. Coislin. p. 413. Est eadem, quam *Fabric.* infra, vol IX. p. 110. inter elogia et vitas Sctorum recenset vberius. — Idem *Fabric.* ibid. p. 54. scriptum, quod incipit." (vti citauit *Allat.* de Simeonum scriptis, pag. 90.) ἐπειδήπερ πολλοὶ ἀνεγράψαντο βίους, s. *Vitam S. Andreae, apostoli*, auctore *Epiphanio*, monacho et presbytero, refert et iam citat *Tillemontium* tom. I. memor. p. 341. qui acta fabulosa esse probat pag. 620. sq. ed. Paris. Add. *Lambec.* comm. de bibl. caesarea IV. p. 302. sq. et V. p. 55. sq. — E cod. *Naniano* edidit gr. cum vers. lat. et scholiis *Io. Aloysius Mingarellius* in *Amadutii* Anecdotis litter. tom. III. pag. 39 — 83. *Serm. de vita Sanctissimae*

τῦ ἁγίυ Ἀποςόλυ Ἀνδρέυ memorat *Allatius* de Simeonibus p. 90. atque accepi, exstare in bibl. regis Galliae codice MMCMLI. fol. 233. Nescio, an ab hoc diuersus statuendus sit *Epiphanius*, monachus Hagiopolita, siue Hierosolymitanus, de cuius periegesi Syriae et vrbis sanctae dixi lib. IV. cap. I. §. 18. *Fabr.* In vol. IV. p. 663. atque pag. 670. iam animaduerti, cel. *de Sainte-Croix Epiphanii, monachi,* enarrat. geograph. Syriae et vrbis sanctae cum aliis geographis editurum esse. — add. supra in hoc vol. pag. 99. — Epiphan., presbyterum et Hagiopolitam, a Mingarellio pro vno eodemque haberi, paullo ante notatum est. A *Maittario* in A. T. tom. V. part. I. siue indice, pag. 367. adfertur liber, inscriptus: „Expositio thematum dominicorum et memorabilium, quae Hierosolymis sunt; authoribus et testibus oculatis, poeta graeco anonymo, et *Epiphanio, monacho,* S. vrbis ciue logographo minime spernendo. *Fed. Morellus* Professorum et interpr. reg. Decanus, graeca e bibl. Vaticana eruta et descripta recognouit, et politicos seu dithyramb. versus graecos trimetris lat. expressit. Index non inanis accessit. Lutet. ap. Fed. Morel. typogr. reg. 1620. 4." Eodem Maitt. ibid. obseruante, eorum editio in 8. eadem est, nisi vt in hac textus Epiphanii graecus desideretur, et *Nicephori Callisti Xanthopuli* carmen, a *Fed. Morello* versum, inseratur. Huius editionis insigne, arbuscula rore rigata, cum lemmate, *Me non terra fouet, coelesti rore viresco. Harl.*

7) *Epiphanius,* cui scriptum de miraculo Eucharistiae tribuit Theophilus Raynaudus tom. VI. Opp. p. 389. Vide infra inter scripta S. Epiphanii nr. XVII.

8) *Epiphanius, diaconus,* ad quem S. Isidori Pelusiotae epistolae.

9) *Epiphanius, Pergae episcopus,* qui subscripsit concilio Chalcedonensi. Alius episcopus Heracleanus, et alius item Tyriorum, [v. ad nr. I.] alius, cuius epistola ad Synodum V. tom. II. Binii p. 736.

10) *Epiphanius,* episcopus Afer, de quo Martyrologia 7. April.

Kk 2 11) *Fla-*

ssimae deiparae et de ipsius annis καὶ τῶν τῆς αὐτῆς χρόνων haud eleganter, multo minus venuste scriptum. Tum sequuntur p. 84 sq. adnotati. In prima statim nota, „Allatius, ait, in diatr. de Simeonum scriptis pag. 106. opusculi huius titulum adferens legit: καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς χρόνων· quae verba Fabric. in codice apocrypho N. T. p. 43. sic vertit: *et de eius vitae temporibus.* Attamen, Graecis minus antiquis saepe χρόνοι sunt potius *anni*, quam *tempora.*" In prooemio Epiphanium, presbyterum, auctorem illius sermonis et Epiphanium, monachum Hagiopolitam, vnum esse eundemque, ex stili similitudine colligit, nec ab eorum sententia, Epiphanium, presbyterum, esse quoque auctorem orationis in S. Andream, apostolum, est alienus: ipsum autem Epiph. neque ante vndecimum Christi saeculum, quia Hippolytum, Thebanum, saec. X. aut XI. viuentem, citet, neque post decimum tertium, quia ex illo opusculo fragmentum protulisset Nicephorus Callistus, in hist. eccl. II. cap. 23. adeoque saec. circiter duodecimo in viuis fuisse, indicat. *Mingarellius* de eodem cod. egit in epistola ad Aegidium, fratrem suum, Bononiae 1770, quum in editum *S. Gregorii Thaumaturgi* sermonem in lucem proferret, et in cat. codd. gr. Nanianorum pag. 106. cod. LXIII. nr. 40. add. quae scripsi in Introd. in hist. L. Gr. II. 2. p. 259. sq. Id. *Mingar.* ibid. p. 94. adiecit notis breuem *S. Andreae Cretensis* vitam s. elogium e cod. Naniano CXXVII. *Harl.*

11) *Flauius Annius Eucharius Epiphanius* ſub Honorio et Theodoſio praefectus vrbis, A. C. 414. de quo *Iac. Gothofredus* ad cod. Theodoſ. lib. V. de domeſt. et protector. et *Gruteri* inſcript. pag. CLXX. 5.

12) *Epiphanius, monachus,* ad quem epiſtolae S. Nili. Videndumque, an diuerſus ab hoc *Epiphanius*, Lector, ad quem idem Nilus ſcribit.

13) *S. Epiphanius, Ticinenſis* ſive *Papienſis epiſcopus*, qui magna apud *Theodoricum*, regem, gratia valebat, circa a. C. 490. cujus vitam ſcripſit ſucceſſor Ennodius, vide *Surium* et *Bollandum* ad $\frac{2}{2}\frac{1}{1}$ Ianuar. et *Sirmondi* Ennodium tom. I. Opp. Sirmondi p. 1647. ſeq. *Tillemont.* tom. XVI. memor. hiſt. eccleſ.

[*] 14) *Epiphanius*, chartarius, ſiue chartularius comitis patrimonii, cuius meminit *Ennodius* VII. 1. et 10. epiſt.

15) *Epiphanius, Petraeus,* Syrus, Iuliani et Vlpiani, rhetorum, diſcipulus. qui et in patria et apud Athenienſes docuit. De illo Eunapius et Suidas [w]), qui ſcripta etiam recenſet, *περὶ κοινωνίας καὶ διαφορᾶς τῶν ϛάσεων.* Προγυμνάσματα. Μελέτας. Δημαρχικόν. Πολεμαρχικόν. Λόγυς ἐπιδεικτικὺς et *σύμμικτα θεωρήματα.* Eius hymnus in Bacchum. Sozom. VI. 25. Ad hunc Epiphanium Libanii epiſtolae.

16) *Epiphanius, Mileti epiſcopus*, qui interfuit ſynodo ſeptimae, ſiue Nicaenae ſecundae, vna cum *Epiphanio, epiſcopo Eleutherna*e et altero Λάμπης ſiue Lampae, et *Epiphanio Hegumeno*, ſiue *archimandrita Paranandi*, et *Epiphanio, diacono Catanenſi*, epiſcopi Sardiniae vicario, qui ſermonem panegyricum finita illa habuit, qui latine exſtat tom. III. Binii pag. 708.

17) *Epiphanius, Selybriae* in Thracia epiſcopus, quem Suidas narrat ſcripſiſſe λόγον ἀντιῤῥητικὸν aduerſus iconocautas, ſiue eos qui imagines cremabant.

18) *Epiphanius, patriarcha*, de origine diſſidii inter Graecos et Latinos, ex quo profert nonnulla *Allatius* contra Creygthonum. pag. 377. 571.

19) *Epiphanius, Alexandrinus*, ſacrorum Oſiridis et dei Αἰῶνος, ſiue Aeui, interpres. de quo Damaſcius apud Suidam. *Fabr.*

Ab *Epiphanio*, neſcio quo? nec *Lambecio* in comm. bibl. caeſar. IV. p. 364. ſatis cognito, in cod. CLXIV. nr. 4. proponuntur cuidam S. viro *quaeſtiones variae ex S. S.* et ad illas memorati viri ſancti *reſponſiones.* Inc. ſine vlla inſcriptione: ὁ δὲ Ἐπιφάνιος παραλαβὼν τὸν μακάριον, ἔρχεται εἰς τὸν ἅγιον Ἀγαθονίκην.

Ad *Epiphanium, filium*, ſcripſit *Theo*, Alexandrinus, expoſitionem ſ. ſyntagma ſecundum in expeditos Ptolemaei canones. v. infra, vol. VIII. vet. ed. pag. 212. et *Bandini* indic. ad cat. codd. gr. Laur. voc. *Theonis*.

Epipha-

w) Et Eudocia in Ἰωνιᾷ p. 165. vbi legitur δημάρχει. *Harl.*

Epiphanius, (an Theonis filius?) et *Andreas* περὶ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν, graece, in cod. II. *Ge. Wheleri* in catal. codd. Angliae etc. II. p. 357. nr. 9073. *Epiphanii*, *Nemesii episcopi*, fragm. ἐκ τοῦ περὶ φιλανθρώπου, in Florilegio etc. in cod. *Naniano* CXXXII. pag. 307. catalogi. *Harl.*

III. *Editiones S. Epiphanii.*

Graece primum Ancoratum, Panarium, Anacephalaeosin et librum de mensuris ac ponderibus edidit *Io. Oporinus* ex codice, quem Melanchthon et Ioach. Camerarius a Io. Lango, Erfurdiensi, acceperant. Basileae Io. Heruagii sumtu et typis A. 1544. fol. Haec editio manu Iosephi Scaligeri et Dan. Heinsii passim notata fuit in bibl. Nic. Heinsii. *Fabr.* Est quoque exempl. in bibl. acad. Erlang. — *S. Epiphanii Opp.* cum collat. codd. et notis msstis exstant in bibl. *Ed. Bernardi*, secundum cat. codd. Angliae etc. II. p. 227. nr. 7421. in bibl. autem *Leidensi* Epiph. Opp. gr. Basil. 1544. et eadem lat. per *Io. Cornar.* ib. 1578. fol. cum multis *Ios. Scaligeri* notis, margini adscriptis, v. cat. bibl. Leid. p. 39. *Harl.*

Latine eadem quatuor Epiphanii scripta ex *Iani Cornarii* versione prodierunt primum Basileae a. 1543. fol. edente eodem Oporino. Nam editiones Basil. anni 1533. et 1540. quas Elias du Pin et Guil. Caueus post Posseuinum memorant, nusquam exstant, vt recte obseruat *Casp. Sagittarius* in introductione [?] ad hist. eccles. p. 794. Et apud Gesnerum male excusum 1533. pro 1543. Ceterum in editionibus Basil. a. 1545. 1560. x) 1578. fol. Paris. 1564. 8. apud Andoenum Paruum accessit libellus de vita prophetarum ex versione *Albani Torini*, et epistola ad Ioannem, Hierosolymitanum episcopum, S. Hieronymo interprete. Et in edit. Paris. 1566. fol. Theodoritus de haereticis fabulis. Hinc *Seb. Cramoisius* in sua editione Paris. 1612. fol. non modo Cornarii y) versionem ex obseruationibus Iac. Billii lib. I. cap. 18. et lib. II. cap. 13. variis in locis emendari curauit, sed etiam adiunxit graece et latine Physiologum et sermonem in festum palmarum cum versione et notis *D. Consali Ponce de Leon*, Hispalensis, et Homiliam de sepultura CHRISTI cum versione *Stanislai Phoenicii*.

Editiones *Graecolatinae*, 1) Parisiensis, sectionibus, siue capitibus, distincta cum versione et eruditis notis Dionysii Petauii, S. I. qui praeter edit. Basileensem vsus est codice regis Galliae et variis lect. cod. Vaticani, quas Andreas Schottus cum illo communicauerat.

 1622.

x) In ed. a. 1560. in fronte scriptum est: *D. Epiphanii* — contra octoginta haereses opus — *Iano Cornario* — interprete. Vna cum aliis eiusdem D. Epiphanii operibus, partim nunc demum vltra superiorem editionem adiectis, partim etiam multo quam antea emendatioribus, quorum catalogum versa pagina ostendet. — Basil. per Ioannes Oporin. et Heruagium. At in pag. versa excusum est: Epiphanii epist. ad Ioannem, *Constantinopolitanum* episc. sed a manu docta in exemplo, quod exstat in bibl. Erlang. correctum est *Hierosolymitanum*. et ita recte excusum legitur pag. 585. edit. *Harl.*

y) Plura etiam loca in versione Cornarii castigat *Latinus Latinius* Bibliotheca sacra et profana pag. 112.

1622. fol. duobus voluminibus, quae editio a Labbeo recensetur. Quod porro Salmasius ait, *nullam paginam versionis Petauianae insignibus aliquot errotis vacare*, iniquius dictum videri possit, nisi maiore etiam iniquitate Petauius Cornarii versionem conculcasset vt *barbaram insulsamque*, quo nisi praeeunte, dubito, an vnquam Epiphanii versionem ausus fuisset, vel absoluisset. Plura loca, a Petauio minus recte intellecta, illustrant *Salmasius* ad Solinum, qui foeneum interpretem p. 432. vocat, et de transsubstantiatione pag. 55. 540. et de Coma pag. 92. inprimis sub Francisci Franci nomine contra Cercoëtium siue Petauium pag. 73. seq. etc. *Gatakerus* toto capite XXXVI. in quo etiam permulta Epiphanii loca emendantur, aduersar. posthum. et ad M. Antoninum pag. 48. 135. 155. etc. *Rich. Montacutius* in apparatu ad origines ecclesiasticas pag. 191. 206. et in originibus tom. II. pag. 11. seq. *Io. Croius* in specimine coniecturarum ad quaedam loca Origenis, Tertulliani, Irenaei et Epiphanii, Parif. 1632. 8. et in obseruatt. sacris p. 147. 156. 160. *Pearsonius* praelect. ad Acta Apost. p. 51. *Dodwellus* de successione pontificum p. 298. seq. *Cotelerius* p. 220. ad Chrysost. in Daniel. et [?] ad Damasceni haereses, atque in aliis scriptis, Acta Sanctor. Iunii tom. I. pag. 19. *Cangius* in Συμψέλλιον etc. Omitto *Iacobi de Ardenna*, decani Cestriensis, castigationes in Epiphanium et Petauium de sacra eucharistia, de coelibatu sacerdotum et de orationibus pro defunctis, Lond. 1683. 4. Albaspinaeum narrat *Rich. Simon* tom. I. epist. select. pag. 12. minatum fuisse, se effecturum, vt quaedam in notis Petauii publica censura condemnarentur, quod tamen non effecit.

z) Lipsiensis a. 1682. *) fol. quae Coloniae nomen praefixum gerit, et ad verbum Parisiensem exprimit, additis, quae in illa desiderantur, Henrici Valesii oratione in obitum Petauii et elogio eius atque scriptorum elencho ex Nathanaelis Sotuelli Bibl. Iesuitica, et Petauii elencho dispunctiuncularum Maturini Simonii de poenitentiae ritu veteri in ecclesia, siue adpendice ad Epiphanianas animaduersiones, edita primum Parif. 1624. 8. et Gabr. Albaspinaeo inscripta, atque capitibus miscellanearum exercitationum, Salmasio oppositis, et ad calcem operum Iuliani, Parif. 1641. 4. pridem vulgatis. Memini, me ex B. Ittigio audire, *Iacobum Thomasium*, prolegomena noua huic Epiphanii editioni praemissurum, multa, ad illum facientia, collegisse, sed illa deinde, nescio quam ob caussam, praetermissa. Etiam in Actis Erud. 1682. pag. 94. legas, editorem addere voluisse, quae Salmasio sub Antonii Kerkoetii nomine Petauius respondit, sed id facere veritum, quod Petauius ipse nomen suum illis praescribere noluisset. *Fabr.* *Hamberg.* l. c. pag. 7. adnotat; quae *Iac. Thomas.* in prolegg. praemittendis, a Fabr. memoratis, de Epiphanii editt. nonnullisque eius scriptis collegisset, ea a *Io. Gottl. Krause* in vmständlicher Bücherhistorie p. 262. esse publicata. Add. *Io. Fabr.* in histor. bibl. Fabr. I. p. 116 sqq. vbi multus est de ed. Colon. de Epiphanio, eius scriptis, erroribus et alios laudat. VV. DD. *Harl.*

Editiones

*) In cat. *Askew.* p. 57. nr. 158: editio *Colon.* forsan per errorem typothetae citatur a *1652.* add. quae scripsi in Introd. in hist. L. Gr. II. 2. p. 257. sq. *Harl.*

Editiones promissae et codices MSS.

Pransos paratos in Epiphanium commentarios habere se et nouam illius scriptoris editionem curaturum professus est *Petrus Lansselius* in praefat. dispunctionis calumniarum, quas vocat, Casauboni ad quaedam S. Iustini, martyris, loca.

Multis locis emaculauit Epiphanium *Ioannes Croius*, multa correxit *Ioannes Pearsonus*, Cestriensis episcopus, teste Caueo, quae forte aliquando in lucem proferentur. Commentarium suum in Epiphanii Panarium memorat *Eduardus Bernhardus* notis ad Iosephum pag. 323.

[*] Epiphanii Panarium elegantissimis characteribus MStum se esse nactum, scribit *Caspar. Barthius* notis ad Claudianum poetam pag. 243. editionis Hanou. 1612. 8. quam iuuenis admodum edidit. Codicem MS. in bibl. publica *Ienensi* laudat *W. Ernestus Tentzelius* in dialogis menstruis, germanice editis a. 1692. pag. 883. *Fabr.* *Iac. Colletum* moliri nouam *Epiphanii* edit. in qua praecipue *Panaria* ex cod. Veneto Marc. CXXV. infinitis locis emendentur, prodit Villoison in Anecd. gr. II. p. 245. Per hanc occasionem nominabo primum codd. nonnullos, in quibus plura Epiphanii scripta sunt coniuncta, vel obiter citantur. Alios singulorum scriptorum codd. deinceps partim singulatim memorabo, — partim ad nr. 1. — Secundum *Montfaucon.* Bibl. bibliothec. MSS. I. p. 123. A. in B. *Vaticana* Epiph. de religione christiana, id. in Cantica. — in bibl. *Mediol.* Ambros. *Epiphanii* p. 513. Epiph. de paradiso et alia, it. vitae fragm. — p. 496. in sepulcrum Christi; de mensuris et ponderibus; in die palmarum sermo; opusculum de *azymis*; in die paschatis sermo; excerpta ex eodem *de Graecorum differentiis*. — pag. 619. E. in bibl. *Scorial.* regis Hisp. *Epiphanii* sermones varii, de XII. lapidibus ad Diodor. Tyrium; de sepultura Christi: (add. *Plüeri* itinerar. per Hisp. p. 167.) — p. 697. D. E. bis in bibl. *Sfortiana*, *Epiphanii* sermo in sepulturam Domini et in Ioseph ab Arimathia, et in descensum ad inferos: — p. 702. C. E. in eadem bibl. Epiphan. *de signo crucis, quae adparuit Constantino M.* et serm. in sepulturam domini (rursus, p. 704. C.) et descensum eius ad inferos, et p. 707. A. in ead. bibl. Epiph. de aduentu Christi, et de passione eius auctoritates S. S. — *Mosquae* num, (vti alicubi legere me memini,) in bibl. Synod. scripta Epiph. adhuc inedita lateant, alii inquirant. In *Schiadae* quidem catal. codd. gr. in bibl. synodali pag. 58. generatim memorantur *Epiphanii Cypri*, *Anastasii* Sinaitae et aliorum *varia theologica*. — In cl. *Matthaei* notitia codd. gr. Mosq. praeter orationes quasdam et fragmenta in catenis, nullius scripti inediti Epiph. mentionem reperi. Forsan V. ille doctus in pleniore catalogo quaedam in lucem producet. *Harl.*

IV. *Scripta genuina, quae exstant.*

1. *Ancoratus*, tom. II. pag. 1. ἀγκυρωτὸς veluti ancora quaedam fidei, *ἀγκύρας δίκην τὸν περὶ τῆς ζωῆς καὶ σωτηρίας ἐρευνῶντα νῦν ἀγυρα. expositio fidei catholicae aduersus octoginta haereses breuiter asserta,* scriptaque ad Tarsinum, Matidium, Numerium, aliosque pres-

presbyteros et monachos, Suedris Pamphyliae degentes, et ad Palladium ac Seuerinum, magiſtratus, anno Diocletiani XC. Valentis decimo, Gratiani ſexto, vt diſerte traditur tom. II. pag. 1. et 123. hoc eſt A. C. 373. aa) Hic liber ab Epiphanio dictatus et ab Anatolio quodam, qui pag. 125. nomen ſuum non diſſimulat, calamo exceptus, memoratusque Sozomeno VIII. 15. Graece et latine cum verſione et notis *Viti Amerbachii,* et quibusdam Ioh. Chryſoſtomi Homiliis prodiit Auguſtae Vindel. 1548. 8. Photius Ancorati meminit, vocatque ſummam Πανaρίων, cod. CXXIII. quae deſcriptio rectius conuenit ἀνακεφαλαιώσει, de qua inferius num. III. Ex capite XII. et XVI. Ancorati excerpta ſunt, quae MSta memorat *Lambecius* III. pag. 163. 164. *Fabr.* In edit. Kollar. p. 486. ſq. de cod. caeſ. LXXXIX. nr. 23. Eſt fragm. ex Panario, et quidem ex refutatione haereſeos 78. Antidicomarianitarum adpellatae, de Ioſepho, ſponſo Mariae et de eiusdem liberis ex prima vxore, Salome. Id fragmentum mstum, obſeruat Lambecius, non mediocriter differre ab edit. Epiphanii, Paris. 1622. p. 1039. — In cod. caeſareo LXXVII. nr. 68. et 69. ſunt ex Ancorato c. 12. et 16. excerpta ſ. explicationes ep. Paulli ad Cor. I. 2. verſ. 10. et Matth. XXIV. 36. ac Marci XIII. 32. Lambec. III. p. 405. et Kollar. not. In cod. CXXVII. nr. 4. eſt liber I. Panariorum ita vt librarius in aliud opus Epiphanii, Ἀνακεφαλαίωσιν, tranſiliret, delibatis ex eo Meletianis etc. quod vberius oſtendit *Kollar.* in ſupplem. ad Lambec. pag. 738 ſq. tum, eodem adnotante, ſequitur nr. 6. haereſis Epiphanii LVIII. ſ. LXXVIII. quam *Antidicomarianitarum* bb) vocat, et nr. 7. haereſis LXVIII. ſiue LXXX. contra *Maſſalianos* cc), quibus coniunguntur *Martyriani*, qui e Graecis ſunt, et *Euphemitae* ac *Sataniani*; nr. 13. ac 15. eſt ſylloge variorum quaeſitorum, in ſacras potiſſimum litteras, ex Epiphanio, Anaſtaſio, Theodoreto multisque aliis excerptorum. — Ex Epiphanii Panario atque Anchorato et de XII. lapidibus eiusdem ſunt loca in Anaſtaſii quaeſtionibus ac reſponſionibus etc. in cod. *Coislin.* CXV. et locus e Panario, in cod. CXX. teſte *Montfauc.* in Bibl. Coisl. p. 188. et 193. — Eodem auctore in diario ital. pag. 365. *Epiphan. de haereſibus* Florent. in cod. bibl. eccl. annuntiatur. — *Florentiae* in bibl. Laurent. in cod. IV. plut. 6. qui continet expoſitiones ſacrorum praeceptorum, Epiphanii occurrunt loca plura ἐκ τῶν κατὰ αἱρέσεως τῶν λεγομένων ἀποστολικῶν etc. tum ἐκ τῶν πανaρίων et ex libro περὶ πίστεως λόγω. (*Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. pag. 98. ſq.) — in cod. XII. plut. 6. reperiuntur 1) ſynopſis Anchorati, 2 et 3) epiſtolae ad Epiphanium; 4) huius reſponſum, quod vniuerſam fidei doctrinam ſ. *ancoram* etc. complectitur. In hoc cod. *Ancora* conſtat CXVIII. capp. quibus *Panarii* pars, tum partes libri de menſuris ac ponderibus, et *interpretatio nominum hebraicorum* adnectuntur; cum vberrimis ſcholiis margin. praecipue in expoſitionem fidei, quorum vnum repoſuit *Bandin.* libr. mem. I. p. 148. — In cod. XVI. plut. 9. qui *Nili monachi varia* continet, ſunt plura ex Ancorato excerpta. (*Bandin.* I. pag. 413.) — et in cod. I. nr. 24. quaedam ex libro I. de haereſibus. (*Band.* I. p. 469.) — In cod. XXI. plut. 59. fragment. operis, Ancora ſ. expoſitio etc. inſcripti; praemiſſis vita Epiphanii et epiſtolis Matidii etc. ac Palladii ad illum

aa) *Tillemont* l. c. Not. 9. docet, ſcriptum eſſe Ancoratum ante 25. Febr. a. 374. *Harl.*

bb) v. *Walch* Entw. einer vollſt. Geſch. der Ketzereien etc. tom. III. p. 577. ſq. et *Lambec.* VIII. p. 297 ſqq.

cc) Conf. *C. G. F. Walch* l. cit. III. p. 481 ſqq. 486. 491 ſqq. infra vol. IX. p. 592. not. de Photii cod. LII.

lum (*Bandin.* II. p. 538.) denique in cod. VIII. nr. 20. vbi excerpta theologica de Spiritu S. sunt collecta, laudantur quoque loca ex Epiphanii Ancorato. (*Band.* III. p. 324.) — *Oxon.* in cod. Barocc. CCVI. f. Anastasii quaestion. et respons. sunt loca ex Epiphanii Ancorato, ex libro de lapidibus in pectorali sacerdotis, et in aliis de CXXII. prophetis et prophetissis, et de XVI. prophetis ac morte ipsorum. — *Parisiis* in bibl. publ. cod. DCCCXXXV. Epiphanii 1) *Panarii* liber tertius; 2) *Ancoratus;* 3) *Panarii* epitome; 4) lib. de ponderibus et mensuris. — In *Iosephi Mariae Thomasii Institution. theologicis antiquorum patrum* (III. voll. Romae ex typograph. congregat. de propaganda fide, 1709. 1710. 1712. 8.) est in vol. tertio *Epiphanii* Ancoratus, breuis expositio fidei catholicae, atque Anacephalaeosis, gr. ac lat. cum variis emendatt. quibus Petauii editio erudite castigatur. v. Lips. act. erud. a. 1714. m. Mart. p. 123 sq. et *Fabr.* infra in vol. XIII, p. 749. sq. Summam *Ancoratis*, *Panarii* atque *Anaceph.* fecit *Schroeckh* l. c. pag. 14 — 96. et excerpta dedit *Roesler* in: Bibl. der Kirchenväter, tom. VI. pag. 4 sqq. *Harl.*

2. Πανάριον, *arcula*, siue *canistrum* plenum remediis aduersus venena haeresium LXXX. *αὐτὸ τοῦτο Πανάριον εἴτ' οὖν κιβώτιον ἰατρικὸν καὶ θηριοδηκτικὸν, ὅπερ ἐστὶ διὰ βιβλίων τριῶν αἱρέσεις ὀγδοήκοντα, αἵτινές εἰσι θηρίων εἴτ' οὖν ἑρπετῶν αἰνίγματα* (f. δήγματα.) Sic Epiphanius ipse, titulum operis sui explicans in anacephalaeosi et in epistola ad Acacium et Paulum, presbyteros et archimandritas in regione Carchedonensis et Beroeae Coeles Syriae, a quibus ad confutandos haereticos inuitatus est anno Diocletiani XCII. Valentiniani et Valentis duodecimo, Gratiani octavo, [dd]) hoc est A. C. 375. per epistolam, quam pertulit Marcellus quidam, et quae cum Epiphanii [P] responsione panario, totum prius volumen in edit. Petau. implenti, praemittitur. Πανάρια vocant Anastasius Sinaita, Photius cod. CXXIV. Suidas: Arethas in Apocalyps. 3. et 6. Παναρίων βιβλίον. Mich. Glycas epist. ad Nilum, monachum, apud Allat. pag. 29. de purgatorio. Πανάριον Epiphanii codices et Oecumenius in Epist. Iudae pag. 346. Laudant praeterea hoc aduersus haereses opus plerique veteres, vt Hieronymus et qui ἱερὰν βίβλον vocat Theodorus Studita lib. I. epist. 40. Ex Epiphanio librum suum de haeresibus excerpsit *Io. Damascenus.* Igitur et in codice MS. Vindobonensi apud *Lambecium* VIII. p. 426. [ee]) Damasceni liber inscribitur **τοῦ μακαρίου Ἐπιφανίου Ἐπισκόπου Κύπρου**

dd) Anno Gratiani nono Valentis decimo tertio, Valentiniani iunioris primo scribere se ait haeref. LXVI. 20. tom. I. p. 638. *Fabr.* **Pagius** in critic. Baron. ad a. Chr. 375. nr. X. p. 427. tom. V. demonstrauit, *Panarium* a. Chr. 374. scriptum esse videri. Vide *Saxii* Onom. I. p. 425. — Conf. *Schroeckh* loco ante laudato, *Bayle* Diction. v. Epiphane p. 43. sq. not. B. et *Sculteti* medull. theologiae patrum p. 549. sqq. ed. Franeof. *Harl.*

ee) Pag. 898 sqq. cum not. Kollarii. — In cod. *Coislin.* XXXIV. est fol. 190. verso Epiphanii de haeresibus, i. e. pars ipsius epistolae ad Acacium et Paullum: sequuntur summaria initio tomorum *Panarii* praefixa, vsque ad haeresin Theodotianorum, quae est 8. libri 2. tom. I. fol. autem 195. *Epiph.* de haeresi Massalianorum fine initio, et eodem folio verso iterum de Massalianis ex Theodoreti H. Eccl. l. IV. cap. 10. Est autem, (vti adnotat et plura de argumento cod. disputat *Montfauc.* in Bibl. Coisl. pag. 88.) liber de haeresibus a Mich. Lequien adsertus *Io. Damasceno*, particulas memoratas ex Epiphanio et Theodoreto in suum librum ad verbum transferente. — Pariter Huetius *philosophumena*, quae sub *Origenis* nomine circumferuntur, Epiphanio nostro

Κύπρου διήγησις σύντομος τῶν ἐκτεθεισῶν αἱρέσεων πασῶν ἤτοι δογμάτων. Sequutus et Epiphanium Philaftrius eft, licet non laudet de nomine, vti nec Theodoretus, de quo vide, fi placet, *Garnerium* in auctario Operum Theodoreti p. 245. 489. 491. Auguftinus vero non videtur Panarium Epiphanii legiffe, neque ἀνακεφαλαίωσιν, quam habemus, fed tertium aliquod de haerefibus opus, in fex breues tributum libellos, vt narrat in praef. et haerefi 57. vt adeo de haerefibus illis octoginta in pluribus fcriptis fuis differuerit, nifi ἀνακεφαλαίωσιν in fex libellos olim tributam fuiffe dicamus, vti Panarium ipfum diuiditur in libros tres, et libri finguli iterum in tomos, primus in tres, ceteri duo in binos, vt feptem libri prodeant. Auditorem adloquitur Epiphanius haerefi LXIV. 5. ὅπως γνῷς, ὦ φιλόκαλε ἀκροατά, perinde vt in libro de menfuris ac ponderibus c. 2. ἐπίςασαι τοῦτο, ὦ ἀκροατά. Sic auctor redargutionis fchifmatis anglicani. ab Hodio editus pag. 30. παρατήρει δὲ καὶ σὺ πάλιν ὁ ἀκροατής. Quamquam vero Epiphanius neque in defcribendis haerefibus ff) femper fatis accuratus eft, vt qui leuibus auditiunculis quandoque fidem **) habuit, atque aduerfarios grauat non raro fententiis vel confequutionibus, de quibus fortaffis nunquam cogitarant, neque in [P] confutandis erroribus femper aeque felix eft, nec folidis vbique augumentis militat: gg) tamen propter quampluritna notata egregie, et multa ex fide dignis haufta monumentis et antiquioribus fcriptoribus teftimonia atque obferuationes, merito a viris doctisfimis hh) habitus eft quidam antiquitatis ecclefiafticae thefaurus, dignus vtique, in quo exponendo eruditus aliquis et iudico pollens vir etiam poft Petauium diligentem operam ftu-

voftro tribuit. v. fupra, vol. VII. p. 228 fq. — Per hanc occafionem alios codd. in quibus πανάριον exftat, omiffis iis, quorum mentionem ad nr. 1. iam inieci, paucis commemorabo. — *Venetiis* in bibl. D. Marci, cod. CXXV. *Epiph. Panaria.* (cat. codd. gr. Ven. p. 71. Sed, animadvertente cl. *Villoifon.* in Anecd. gr. II. p. 244. fq. ille cod. ex quo infinitae eaeque maximi momenti, lectionum varietates erui poffint, non procedit, nifi ad libr. II. c. 2. Panar. p. 605. ed. Petau. proinde defunt in illo fres Panariorum tomi. — In bibl. *Coislin.* cod. CCCLXIII. fol. 141. Ex Panariis ἐκ τοῦ περὶ πίστεως λόγου. ibid. locus ἐκ τοῦ Ἀρείου αἱρέσεως tribuitur Epiphanio; contra in cod. XXXVII. Athanafio. v. *Montfaunc.* B. Coislin. p. 562 fq. — In bibl. caef. *Vindob.* cod. CLXVI. nr. 1. Theodoreti interrogat. et refponfionibus etc. intermixtae et fubiunctae funt expofitiones Epiphanii ex Panario et aliorum. — In *Panario* (tom. I. p. 24. ed. Petau.) agitur de haerefi Samaritarum, et, vt in cod. XL. nr. 16. eft anonymi adnotat. hiftorica de origine nominis Samaritarum. v. *Lambec.* VIII. p. 828. — In cat. codd. Angliae etc. II. Londini in *bibl. Sloanenfi* cod. IV. f. nr. 4068. catalogo haereticorum, excerptisne e multis auctoribus praemiffa funt *Epiphanii* fummaria et in cod. I. *Thom. Gale* f. nr. 5855. eft Epiph. compendium de haerefibus. — *Paris.* in bibl. publ. cod. DCCCXXXIII. Panariorum libri II. — et in cod. DCCCLIII. nr. 17. excerpta ex panario. *Harl.*

ff) Melanchthon IV. Epift. 89. ad Camerar. A. 1529. *Attuli a Longo huc Epiphanii graecos libros* περὶ αἱρέσεων, *qui mihi valde placent. Propemodum Hiftoriam veteris ecclefiae continent. Ex his decreni excerpere* ἐπιτομήν. et Epift. 90. ἱστορικὰ *in illo libro funt multa, et indicantur magis quidem, quam exponuntur eae res, quae alibi non exftant. Difputatio autem huius auctoris* περὶ δογμάτων *et languidior eft, et illae etiam narrationes non vbique difertae funt, et alicubi negligenter perfcriptae.*

**) D. *Chriftianus Kortholtus* notis ad Iuftinum, martyrem p. 41. *Dallaeus* de vfu patrum pag. 272.

gg) *Photius* cod. CXXII. ἀσθενὴς δὲ ἐν τῷ ἐπὶ πλεῖστον ἐν ταῖς κατὰ τῶν δυσσεβῶν αἱρέσεων συμπλοκαῖς.

hh) *Scaliger.* ad Eufeb. et in Scaligeranis, et elench. trihaeref. c. XV. If. Cafaubonus etc.

studiumque collocet. De incomta et salebrosa oratione multum Petavius et Dallaeus [ii]) conqueruntur, et iam Photius notavit, τῶν ῥημάτων καὶ τῆς συντάξεως τὸ ἰδίωμα in illo minus probari. Et tamen Hieronymus c. CXIV. Catalogi et ex eo Suidas scripserunt, Epiphanii volumina *ab eruditis propter res, a simplicioribus propter verba, lectitari.* In chronologia fere semper insistere eum vestigiis Eusebii, monet *Petavius* in notis p. 16. non raro tamen turbare et hallucinari, idem non vno in loco obseruat. Ad haeresin LI. conferenda *Aegidii Bucherii* diss. de paschali Iudaeorum cyclo. Locum Haeres. LXXVIII. p. 1039. aliter legi in MS. Vindobonensi, notauit *Lambecius* III. p. 196. [p. 486 sq. ed. Kollar.]

3. Ἀνακεφαλαίωσις, Panarii *Epitome* ad eosdem presbyteros, Acacium et Paulum, tom. II. p. 126. Videndum diuersusne sit λόγος σύντομος τῶν αἱρέσεων, qui MS. fuit apud clariss. Galeum, teste Caueo. *Fabr.* — *Augustae Vindel.* in cod. bibl. publ. bis exstat *Epiphanii* synopsis haeresewn, quarum matres et prototypi quatuor erant, n. βαρβαρισμὸς, σκυθισμὸς, ἑλληνισμὸς, ἰουδαϊσμός. v. *Reiser.* cat. pag. 13. et 23, 9. — *Dublini* in B. colleg. S. Trinit. cod. CXXXVII. f. in catal. codd. Angliae II. 2. p. 24 nr. 278, 36. Anacephalaeosis. Alios iam ad nr. 1 et 2. atque editionem *Ios. Mar. Thomasii* ad nr. 1. memoraui. *Harl.*

4. Περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν *liber de ponderibus et mensuris*, tom. II. p. 158. quem Epiphanii esse genuinum foetum haud dubito, licet leuia et inepta multa in eo deprehendere sibi visus sit *Latinus Latinius* tom. II. Epist. pag. 144. Partem posteriorem a cap. 21. graece et latine vulgauit *Stephanus le Moyne* in Variis sacris tom. I. pag. 470. [P] subiuncta pag. 490. antiqua versione latina, ante inedita. Ad locum cap. 1. huius libri, quo notas biblicas exponit Epiphanius, coniecturas meas aliquando proposui D. Mayero, qui eas probari sibi testatus est in Historia versionis germanicae Bibliorum D. Lutheri p. 210. Locus cap. 4. vbi ἀρῶν exponitur ἡ τῆς διαθήκης κιβωτός, illustrat verba Anastasii Sinaitae lib. XII. anagogicarum contemplationum in Hexaëmeron, pag. 26. quem intelligere se negat eruditus interpres. De operibus illis viginti duobus, quae cap. 21 sq. a Deo condita scribit Epiphanius, quaeque respondere vult totidem libris veteris Test. litterisque alphabeti, confer *Lambecium* lib. III. pag. 40. 101. et 196. *Fabr.* In cod. *Vindob.* caes. LXXXIX. nr. 19. *Lamb.* III. p. 483. nr. 19. cum nota Kollarii. — Fragmentum in *Lamb.* comment. III. p. 472. et 477. tum in cod. CCLXXXII. nr. 5. CCLXXXIII. nr. 10. et vol. VII. p. 533. in cod. CXXXIII. nr. 22. sed ab ed. Petau. tom. II. p. 158. mire differt, adnotante Kollar. ad V. p. 471. B. et ad VII. p. 533. A. in cod. CXXVII. nr. 5. et 8. opus, at mutilum, legitur, teste *Kollario* in supplem. ad Lamb. comm. p. 759 seq. — *Montfaucon* in Palaeogr. gr. p. 365 sqq. copiose agit de notis mensurarum ac ponderum, et de notis marginalibus librorum; pag. 370 sqq. ex Epiphanio posuit atque explicuit tabulam notarum pro mensuris et ponderibus. — Breue excerptum de mensuris etc. in cod. Laurent. XXXVIII. nr. 8. plut. 59. teste *Bandin.* cat. codd. gr. II. p. 570. *Paris.* in B. publ. quinque codd. est Epiph. libr. de ponder. etc. v. ind. ad vol. II. cat. codd. v. *Epiphan.* in cod. CXLVI. membran. est catena in Psalmos ex *Epiphanio* aliisque multis scriptoribus eccles.

ii) *Dallaeus* de vsu patrum p. 138.

contexta. Praemittuntur instar prolegomm. 1) *excerpta ex Epiph. de LXX. interpretibus, aliisque variarum versionum auctoribus* et 2) anon. de eodem argumento excerpta. Pariter in cod. Medic. III. plut. VI. qui continet caten. patrum in Psalmos, praemittitur *Epiph.* de LXX. interpret. etc. siue potius epitome eorum, quae Epiph. in libro de ponderibus etc. memoriae prodidit, indice *Baudin.* in cat. codd. gr. Laur. I. p. 87. Atqui *Montfaucon* tom. I. *Hexaplorum Origenis*, (Paris. 1713. fol.) p. 86 sqq. prolegomen. (in bibl. Bahrdtii edit. tom. I. p. 177 — 182.) ex cod. reg. Paris. CXLVI. ac Vaticano edidit *S. Epiphanii* περὶ τῶν ὁ ἑρμηνευτῶν καὶ τῶν παρερμηνευσάντων, *de LXX. interpretibus et de aliis, qui secus interpretati sunt*, epitomen eorum, sed differentem in quibusdam, quae in *Epiphanii* libro de ponderibus ac mensuris, de eodem argumento leguntur. De *syriaca* epitome narrationis Epiphan. v. *Bruns* in Eichhornii Repertorio für bibl. v. morgenländische Litteratur, part. XIV. p. 391 sqq. Conf. supra, vol. III. p. 690 sqq. — De Epiphanii narratione cap. 3. 6. 9. 10 et 11. de versione LXX. gr. epistolisque regis Ptol. ad Iudaeos, et de comparata Aristeae narratione late disserit cl. *Ern. Frid. Car. Rosenmüller* in: Handbuch für Litteratur der bibl. Kritik und Exegese, tom. II. p. 370 sqq. Gotting. 1798. 8. et p. 412 sq. ✠ Add. *Bayle* l. c. . *Harl.*

5) *Epistolam ad Iohannem, Hierosolymitanum* (male *CPolitanum* habet Posseuin.) episcopum, cui arrogantiam et Origenis defensionem exprobrat, latine tantum ex Hieronymi, qui illius in epist. CI. ad Pammach. meminit, versione tom. II. Epiphan. pag. 312. et inter Hieronymi Opera Epist. LX. tom. II. Pro extrema parte huius epistolae laudata in libris Carolinis IV. 25. et Synodo Paris. p. 335. de imaginibus cap. VII. et a Tubingensibus ad patriarcham Ieremiam, qua vsus imaginum in ecclesia improbatur, confer, quae disserunt *Natalis Alex.* Sec. IV. cap. VI. artic. 28. *Elias du Pin* tom. II. bibl. eccles. p. 297. ac praecipue *Io. Dallaeus* de imaginibus lib. II. cap. 4.

6) *Epistola* breuis *ad Hieronymum*, qua eius et Theophili Alex. zelum aduersus Origenem probat. Haec latine legitur inter epistolas Hieronymi LXXIII. tom. II. et Theophili libris (siue epistolis potius) paschalibus praefigitur in Haeresiologia Heroldi p. 613. et in bibliothecis patrum: at a Petauio omissa est. Apud eundem Hieronymum exstat et epistola (66) Theophili Alex. ad Epiphanium. *Fabr.* De vtraque epistola v. not. *B.* in *Bayle* Dict. *Epiph.* p. 44. — *Epiphanii* epist. ad Hieronym. est *Oxon.* in cod. XX. bibl. collegii Baliolens. s. nr. CCCCXXVI. cat. codd. Angl. I. part. II. p. 10. et *Dublini* in cod. VII. 12. (s. nr. 147. cat. cit.) coll. S. Trinitatis, *Paris.* in B. publ. inter codd. latin. in cod. MDCCCXC. nr. 1. *Epiph.* epist. ad Io. Hierosolym. et in codd. MMCLXXII. et seq. ep. ad Hieronymum. — *Venetiis* in B. Michael. teste *Mittarellio* in catal. codd. p. 351. et in aliis epistolarum Hieron. codd. atque edd. — In cod. *Coislin.* CCCV. fol. 207. sunt in vna et dimidia pagina quaedam *ex Epiphanio de Origene*, teste *Montfauc.* in B. Coisl. pag. 421. *Harl.*

7) Περὶ τῶν δώδεκα λίθων, *de gemmis* in veste Aaronis. Praeter rem optimus Caveus librum de lapidibus inter inedita Epiphanii refert. Nec minus falluntur, qui librum hunc Epiphanio abiudicant. Prodiit cum versione *Iolae Hieronis*, Tarentini, Tiguri 1582. atque in Petauii edit. tom. II. p. 225. tum in *Matthiae Hilleri* libro de duodecim gemmis in pectorali summi pontificis, Tubing. 1698. 4. et in syntagmatis eius hermeneuticis 1711. 4. qui obser-

obſeruationes ſuas et Salmaſii (ex Plinianis eius exercitatt. ad Solinum) addidit. Id. p. 110. [P] notat, de gemmis ante Epiphanium ſcripſiſſe Theophraſtum Ereſium, Dioclem, Iubam, Mauritaniae regem, Xenocratem Epheſium, Sudinem, Metrodorum Scepſium, Satyrum, Aiacem Pliſtonicem, Demoſtratum, Zenothemin, Sotacum, Calliſtratum, Iſmeniam Olympicum, Archelaum, qui in Cappadocia regnauit, Horum, Democritum, Zoroaſtrem, Zachariam Babylonium et alterum Xenocratem. Conferendus etiam *Ed. Bernhardus* notis ad Ioſephum pag. 180. ſeq. et *Io. Braunius* lib. II. de veſtitu ſacerdotum Hebr. cap. VIII. ſeq. In omnibus his editionibus omiſſa eſt *Epiphanii Epiſtola ad Diodorum Tarſenſem,* cui librum conſecrauit, quae latine exſtat apud Facundum lib. IV. c. III. tom. II. Opp. Sirmondi p. 517. Hieronymus epiſt. CXXVIII. de veſtitu ſacerdotum ad Fabiolam tom. III. p. 42. *Sufficiat, quod et ſanctus papa, Epiphanius, egregium ſuper hoc* (de gemmis duodecim, quid vnaquaeque valeat, et quomodo virtutibus ſingulae compararentur,) *volumen edidit, quod ſi legere volueris, pleniſſimam ſcientiam conſequeris. Arethas* ad Apocalypſ. IV. 3. de lapide ſardio: *λέγει γὰρ ὁ μέγας Ἐπιφάνιος ἰατρεύειν οἰδήματα* etc. Epitomen ediderat *Conradus Geſnerus* cum corollario, in collectione ſcriptorum, qui de rebus foſſilibus egerunt, Tiguri 1566. [1565.] 8. atque ex alio codice MS. cum *Franciſci Turriani* verſione Petauius tom. II. p. 233. Illa ipſa Epitome ſub Epiphanii nomine tota legitur in Anaſtaſii Sinaitae quaeſtionibus, quaeſtione XL. *Fabr.'* Genuinum et integrum Epiphanii eſſe dicitur opuſc. quod, in antiqua lat. verſione repertum, ex cod. Vaticano, in calce tamen haud integro, prodiit huius ſententiae: *Epiphan. de XII. gemmis rationalis ſummi ſacerdotis Hebraeorum liber ad Diodorum. Prodit nunc primum ex antiqua verſione latina. Opera et ſtudio P. Franciſci Fogginii, qui et notas adiecit,* Romae, ap. Zempel. 1743. 4. In praefat. enarratur hiſtoria huius opuſculi et auctorum, qui gemmas illas deſcripſerunt. Idem contra Fabricium negat, epitomen, ab Anaſtaſio Sinaita editam, et ipſius Epiphanii commentat. vnam eſſe eamdemque, libellum vero a Geſnero editum ipſum quoque non niſi prolixiorem epitomen operis eſſe cenſet p. XVI. ſ. Conf. ephem. litt. Lipſ. a. 1745. p. 347. et Gotting. ephem. litter. a. 1745. p. 409 ſq. In manibus habeo editionem ſiue collectionem illam plurium ſcriptorum, inſcriptam: „De omni rerum foſſilium genere, gemmis, lapidibus, metallis et huiusmodi libri aliquot, plerique nunc primum editi. Opera *Conradi Geſneri.* Quorum catalogum ſequens folium continet. Tiguri, excudebat Iac. Geſnerus anno M.D.LXV. (1565.)" 8. Inſunt autem opuſcula ſequentia, quorum quodlibet peculiarem habet inſcriptionem: 1) *Io. Kentmanni,* Dresdenſis medici, nomenclaturae rerum foſſilium, quae in Miſnia praecipue — inueniuntur. 2) eiusdem calculorum, qui in corpore ac membris hominum innaſcuntur, genera XII. etc. 3) de metallicis rebus ac nominibus, obſſ. variae ex ſchedis *Ge. Fabricii.* 4) *Seuerini Goebelii,* medici, de ſuccino libri II. — — cum corollario Conr. Geſneri. 5) *Valerii Cordi* de Haloſantho, ſeu ſpermate Ceti cum corollario Conr. Geſneri. 6) *S. Epiphanii, epiſcopi Cypri, de duodecim gemmis, quae erant in veſte Aaronis, liber graecus et latinus, Iola Hierotarantino interprete, cum corollario C. Geſneri.* 7) *Fr. Ruei,* medici Inſulani, de gemmis aliquot, iis praeſertim, quarum D. Ioannes in Apocalypſi meminit et aliis — libri II. 8) *Conr. Geſneri* de rerum foſſilium, lapidum et gemmarum maxime, figg. et ſimilitudinibus liber cum iconibus plurimis. — *Epiphanii* liber in titulo peculiari excuſus dicitur *Tiguri* M. D. LXVI. (1566.) In epiſtola nuncupatoria ſcripſit Geſner, ſe exemplar meum accepiſſe a Gaſpare a Nydbruck, Ferdinandi

 Roma-

Romanorum et Maximiliani Bohemiae regum a consiliis, et marginibus suas, quae frequentes sunt, adiecisse emendationes, ex coniectura enatas. *Codd.* notitiam addere iuuat. Duo *Vaticanos* indicat *Montfauc.* in B. biblioth. MSSt. I. p. 13. D. et p. 33. D. nr. 921. et in alium *Vatic.* in bibl. reginae Christinae, pag. 64. D. et p. 88. C. — tum p. 169. A. *Roman.* in B. patrum S. Basil. *Epiphanii ep. ad Diodorum*, gr. (conf. quoque *Montfauc.* in diario ital. p. 215.) — Idem tom. II. p. 1199. B. codicem in *Pelliserii*, in bibl. Abbatiae S. Petri de Selincurte dioec. Ambianensis nominat. — *Venetiis* inter codd. Nanianos in cod. CXXXII. in collect. sententiarum e S. S. et patribus p. 77. affertur explicatio omnium XII. lapillorum ex ipso Epiphanio: — in cod. CCXCVII. nr. 5. p. 75. *Epiph.* de XII. lapillis, v. catal. codd. Nan. gr. pag. 307. et 499. — *Ibid.* in bibl. *D. Marci*, cod. CCCCXCVIII. de duodecim lapidibus et signis, in cat. codd. gr. Marc. p. 261. indicatur; sed cl. *Villoison* in Anecd. gr. II. p. 246. animaduertit, in illo cod. nihil aliud reperiri, nisi quaedam excerpta ex illo libro. — *Oxon.* in B. Bodlei. sec. catal. codd. Angliae etc. I. in codd. *Barocc.* CXXIX. CXXXI. sed mutilus ibi est liber, CCVI. et inter codd. *Th. Roe*, nr. CCLXIII. — *Vindobonae* in bibl. caesar. cod. CCXIII. nr. 13. — in cod. XXV. nr. 8. teste *Lambec.* comment. IV. p. 89. et V. p. 269. sq. — *Paris.* in bibl. publ. exstant in octo codd. v. ind. cat. Par. II. v. *Epiph.* — Epitome in cod. regio *Matrit.* CX. indice *Iriarto* in cat. codd. gr. pag. 436. — Inter codd. *Eparchi* nr. 7. *Epiphan.* ad Diodorum, Tyri episcopum, de XII. lapidibus; de iisdem compendiosior tractatio; eiusdem Epiphanii aliae quaestiones: v. Fabr. B. Gr. X. p. 479. vet. ed. *Harl.*

V. *Scripta perdita.*

8) *Epistolae* [kk]) quamplurimae, vt quas Hieronymus Apolog. 2. in Rufinum p. 165. ait, se Epiphanio ad sugillationem Rufini dictasse, et vna brevis in laudem *S. Hilarionis*, eremitae, A. C. 371. defuncti, de qua idem Hieronym. in prologo vitae Hilarionis: *Quanquam S. Epiphanius, Salaminae Cypri episcopus, qui cum Hilarione plurimum versatus est, laudem eius breui epistola scripserit, quae vulgo legitur, tamen aliud est locis communibus laudare defunctum, aliud defuncti proprias narrare virtutes. Fabr.* Ex epistola ad monachos (de abstinentia a cibo) *Florentiae*, in cod. Laur. Medic. VI. nr. 7. plut. 86. cum Damasceno de eodem argumento. (*Bandin.* cat. codd. gr. Med. III. pag. 295.) In cod. Paris. bibl. publ. MMDCCXXXI. nr. 6. *Epiphan.* nescio, quis? de epistolico charactere. *Harl.*

[†] 9) *In Hexaëmeron.* Anastasius Sinaita lib. VII. in Hexaem. inter eos, qui historiam creationis Mosaicam expositione litterali interpretati sunt, laudat τὸν λόγοις καὶ ἔργοις τετιμακά-

kk) Praeter epistolam, Panario praemissam, ad Paulum et Acacium, exstat etiam *Epiphanii* epistola, quam in Arabiam misit aduersus Antidico Marianitas haeresi LXXVIII. 2. sq. et haec est, quam respicit LXXIX. 1. Sic haeresi XLII. 11. sqq. inseruit librum suum, corruptionibus Marcionis in Luca et Apostolo oppositum, quem Sixtus Senensis perperam existimauit ab auctore inscriptum fuisse *paumentum*, quum Epiphanius tom. I. p. 310. tantum dicat, ex pluribus suis aduersus Marcionem obseruationibus ὑφάσμα τι συντάξας se collegisse.

μακαρίστου Ἐπιφανίου. *Fabr.* Vide supra, ad nr. 5. de aliis Epiphaniis. Aut est ne pars libelli *Epiphanii* Constant. de mensuris et de ponderibus? (part. II. p. 178. ed. Paris. Petau.) Atque separatim scripta exstat in cod. *Vindobon.* LXXXIX. nr, 19. *Epiphanii* Cypri recensio viginti duorum operum Hexaëmeri creationis mundi. v. *Lambec.* comm. III. p. 483. ibique Kollarii notam *A.* — item in cod. CLXXXV. *Barocc.* bibl. Bodl. et Epiphanius in Hexaëmeron, *arabice*, ibid. nr. 8511. inter codd. Rob. Huntington. *Harl.*

10) Λόγος εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. *Andreas Caesar.* in Apocalypſ. I. p. 7. Videtur enim diuersum vtique notare sermonem ab iis, quae ex Ancorato Epiphanii Haeresi 74. contra Pneumatomachos differuntur, quoniam, quae Andreas ex illo λόγῳ de hymno Seraphico adfert, ibi non inuenio.

11) Κατὰ τῶν εἰκόνων σύγγραμμα, *Scriptum aduersus imagines*, quod memorat, sed tamquam Epiphanio suppositum reiicit *Theodorus Studites* in antirrhetico secundo tom. V. Opp. Sirmondi p. 130. licet dubitare possis, num singulare scriptum Epiphanii ibi innuat Theodorus, et non locum, quo imagines improbat in panario, haeresi LXXIX. disputans aduersus Collyridianos. quem Epiphanio insertum et adulterinum esse contendit *Io. Damascenus* Orat. 2. de imaginibus et *Ieremias Patriarcha* ad Tubingenses pag. 246. confutatus a Tubingensibus p. 335. vel locum alterum, a patribus quarti concilii CPol. adlatum ex *Epistola ad Theodosium, imp.*, qui exstat in septima synodo siue Nicaena secunda Act. 6. sectione V. et quem itidem suppositum esse clamarunt Nicaeni tom. III. Binii p. 653. 654. quos refellit *Dallaeus* de imaginibus p. 212 sqq. Eodem synodi septimae loco λόγοι οἱ κατὰ τῶν εἰκόνων et βίβλοι Epiphanio suppositae memorantur, quae mox λογίδια et ψευδήγορα κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων συγγράμματα adpellant, et paucissima eorum exemplaria exstare testantur, cum cetera Epiphanii scripta per vniuersum orbem terrarum celebratissima sint, εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην διαβεβόηνται. Multa certe scripsisse Epiphanium et in extrema senectute etiam varia cudisse opera, testis in Catalogo cap. 114. *Hieronymus.*

VI. *Dubia, vel quae iuniori cuidam Epiphanio tribuenda videntur.*

12) Περὶ τῶν προφητῶν, πῶς ἐκοιμήθησαν καὶ ποῦ κεῖνται. T. II. p. 235. *De Prophetis eorumque obitu et sepultura*, liber plenus incertis [*] et parum credibilibus narrationibus. Incipit a Nathane, et desinit in Ioanne, baptista. Ediderat adiuncta versione *Albanus Torinus* Basil. 1529. 4. apud Cratandrum, cum Nazianzeni carmine de miraculis, per euangelistas narratis, atque Hieronymo, Sophronio et Gennadio de scriptoribus eccles. [v. *Maittaire* A. T. II. p. 716. et cat. B. Leid. p. 40. bis, cum Voss. V. L. ex codd.] Hinc cum commentario *Iacob. Zehnerus*, Schleusing. 1612. 4. vir, indignus, qui ob vnam notatam alteramque hallucinatiunculam tam putido et acerbo Petauii fastu praef. ad tom. II. Epiphanii exciperetur. Petauius e MSS. regiis emendauit et capita quaedam, insigniter discrepantia, graece adiecit ex codice Augustano: plurimum enim in hoc scripto inuicem abeunt libri, manu exarati, vt de Vindobonensi-

bonensibus notauit *Lambecius* III. pag. 197 sqq. *ll*) V. p. 280. Non dubitant viri docti, esse Epiphanio suppositum, ac pleraque similia leguntur in Pseudo *Dorotheo*. (quem graece et latine recudi feci Hamb. 1714. 8.) et in Chronico Paschali, quod Alexandrinum vulgo vocant. Confer *Papebrochium* tom. III. Maii, p. 49. *Huetium* Demonstrat. euangel. proposit. IV. vbi de prophetis disputat, et *Cangium* ad Chronicon Paschale pag. 504. 505. *Coteierium* ad Constitutt. Apostol. IV. 6. vbi ex MS. regio edidit breue scholion Epiphanii *de LXXII. prophetis et decem prophetissis*.

13) Φυσιόλογος, διεξελθὼν περὶ τῆς ἑκάστου φύσεως τῶν θηρίων τε καὶ τῶν πετεινῶν. *Physiologus de natura ferarum et volucrum*, tom. II. pag. 189. cum notis et versione *D. Consali Ponce de Leon*, Hispalensis, qui ediderat Rom. 1587. 4. recusum Antwerp. 1588. 8. addito sermone in festum palmarum: Et minore forma Rom. 1601. Habuit eundem libellum MS. Gesnerus; sed ampliorem, capitibus 39. distinctum, quum in vulgatis tantum sint capita 25. Vide eius praef. ad librum Epiphanii de gemmis. Citat etiam in opere de animalibus passim vt de quadruped. p. 955. *Rhinocephalus ceruicem habet equinam, cum vniuerso corpore, flammas ore eructat, quibus homines pereunt. Physiologus auctor obscurus.* Consalus ipse, tribus MSS. vsus, vno Sirleti, altero Francisci Turriani et tertio Panormitano, testatur, se vndecim capita omisisse *ob insanabiles deprauationes*. Videtur auctor huius libri antiquior esse Epiphanio, nam citatur ab Origene Homil. 17. in Genes. XLIX. et Rufino de benedict. patriarch. In decreto Gelasiano de libris apocryphis §. 65. memoratur *liber Physiologus, qui ab haereticis conscriptus est et B. Ambrosii nomine praesignatus, Apocryphus.* Forte auctor decreti vidit veterem libri illius versionem latinam, Ambrosii nomine praenotatam. *Fabr.* Addam *codd.* notitiam: Est vero Physiologus *Vindobonae* in B. caes. codd. CCCXX. nr. 6. (in quo graeca est inscriptio: τοῦ Ἐπιφανίου ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους, Φυσιολόγου τῶν ζώων, et *Lambec.* comm. V. p. 591 sqq. ex eodem titulo manifeste adparere iudicat, per *Physiologum* non esse intelligendum alium, ac *Aristotelem*, cuius etiamnum exstant de historia, de partibus et de generatio-

ne

ll) Seu pag. 427. ed. Kollar. In illo cod. inscriptio est: περὶ τῶν ἑξ καὶ δέκα προφητῶν, (n. ab Hosea vsque ad Danielem,) καὶ πόθεν ἦσαν, καὶ πῶς ἐτελειώθησαν. In adpendice quaedam narrantur de prophetis, *Elia* et *Eliseo*. Praeter ea est in bibl. *Bodlei.* cod. Barocc. CCVI. *Epiph.* de 72. prophetis et prophetissis; item de XVI. prophetis horumque morte. In eod. cod. exstat *Dorotheus*, Tyri episcopus, de LXX. discipulis et de XII. apostolis: tum XII. apostolorum patria et parentes. — Inter codd. *Vossian.* in catal. codd. Angliae etc. II. p. 58. nr. 2135. est *Dorotheus* siue alius quis de vita et scriptis discipulorum Christi: ac nr. 2707. *Epiph.* de prophetarum vitis, cum variis lectt. — *Florentiae* in B. Laurent. cod. VI. nr. 8 — 10. plut. 4. est *Epiph.* 1) de LXXII. prophetis et prophetissis: (edidit *Coteler.* in notis ad libr. IV. constitt. apost. p. 220.) 2) de XVI. prophetis: pag. 232. narrationi de Ieremia, qui in ordine XIV. est, subnectuntur *paralipomena Hieremiae prophetae:* 3) de Elia. (v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 525.) — In cod. *Coislin.* CXX. *Epiph. de* prophetis et prophetissis: et in cod. CCLVIII. de LXX. prophetis ac prophetiss. (v. *Montfauc.* bibl. Coisl. pag. 194. et 804.) — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. CCCCXCVIII. de LXXII. prophetis et X. prophetissis, ac de XVI. prophetis, vnde fuerint, et vbi sint mortui — *Paris.* in B. publ. inter codd. latinos, cod. IVMDCCCCLXXXVI. nr. 2. *Epiph.* liber de vitis prophetarum, interprete, (vt ait auctor catal. vol. IV. p. 13.) vt videtur, Theodoro, et nr. 4. opusc. de vit. prophetarum. Add. supra vol. VII. p. 452. sq. de *Dorotheo*. *Harl.*

ne animalium, etc.) — in cod. XXIV. nr. 6. (*Lamb.* VI. part. II. p. 273.) — atque in cod. LV. cum vetustis imaginibus pictis. (*Lamb.* VII. pag. 215. qui et Kollar. ad primum cod. obseruant, codd. illorum auxilio nouam Physiologi edit. posse multo emendatiorem adornari.) *Augustae Vindelic.* teste *Reisero* in cat. pag. 40. — *Venetiis* in cod. Nanian. CCLVII. quem valde differre ab edit. Consali Poncii, late docet Mingarellius in cat. codd. Nan. p. 449. et subiicit, se opus eiusdem argumenti mstum vidisse in bibl. canonicor. ecclesiae cathedr. *Viterbii.* — In cod. *Barocc.* XCV. — in codd. *Paris.* bibl. publ. DCCCXXXIV. — MMXXVII. — MMDIX. — *Physiologus Syrus*, seu historia animalium XXXII. in S. S. memoratorum, *syriace* e cod. bibl. Vaticanae nunc primum edidit, vertit et illustrauit *Ol. Gerh. Tychsen.* Rostoch 1795. in 8. Descriptiones illorum animalium miram habent similitudinem cum iis, quae in Physiologo Epiphanii, in spuria Hieronymi epistola ad Praesidium et in comment. Eustathii in Hexaëmeron reperiuntur: ita tamen, vt singulae differant, et videantur omnes illi scriptores ex antiquiore, ab Origene iam memorato, opere, ὁ Φυσιόλογος, qui a Syro et Epiphanio saepe citatur hoc nomine, hausisse. Syrus tamen pleniorem confecit epitomen; quum ille XXXII. animalia, Epiphanius XXI. Pseudo Hieronymus XIV. tantum persequerentur. Num vero Syrus Physiologum ipsum excerpserit, an, quia Syrus ab initio mancus est, graeca verterit excerpta, definiri nequit. Conf. ephem. litter. Gotting. a. 1796. p. 736 sqq. Quae Lambecii fuerit sententia, paullo ante indicauimus.

14) [?] Λόγοι *sermones* siue *homiliae* VIII.

α. εἰς τὰ βαΐα *in ramos palmarum.* tom. II. pag. 251. cum versione et scholiis *D. Consali Poncii*, qui cum Physiologo ediderat e codice bibl. Antonii Caraffae, Rom. 1587. 4. Antw. 1588. 8. Incipit: χαῖρε σφόδρα θύγατερ Σιών. *Fabr.* Infra, in vol. IX. pag. 129. inter Sctorum elogia et vitas. — *Florentiae* in bibl. Laurent. in cod. XXVI. nr. 36. plut. 7. et XV. nr. 4. plut. 11. (*Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 286. et 511.) — *Paris.* in bibl. publ. codd. DCCLXXI. — DCCCCLXXIX. et MCLXXIII. — Inter codd. *Selden.* in bibl. Bodlei. nr. MMMCCCXCVII, 7. — Inter *arabicos* codd. sunt *Paris. Epiphanii* homiliae, arabice versae, in cod. LXIII. de dominica in albis, et de Sabbato S. — cod. LXXIII. 1. de sepultura Domini, et cod. CLI. 5. de Hosanna siue palmarum die, (v. cat. codd. Paris. I. p. 106. 107. et 118.) *Harl.*

β. εἰς τὴν θεόσωμον ταφήν. *In diuini corporis sepulturam, et Iosephum ab Arimathaea et Domini ad inferna descensum.* tom. II. p. 259. Incipit: τί τοῦτο; σήμερον. Cum versione *Stanislai Phoenicii*, ex editione, quae viderat lucem Samoscii 1604. 4. auspiciis Simonis Simonidis, regni Poloniae cancellarii, cum notulis Dominici Neapolitani, Ord. minorum [mm]). Recitatur haec homilia magno sabbato in ecclesiis Grae-

mm) Inscriptio edit. haec est: *S. Epiphanii*, episcopi Cypri, *orat. in Sepulturam corporis Domini.* Nunc primum in lucem edita ex bibl. Simonis Simonidae (gr. ac. lat.) Samosci. — Mart. Lenscius, typogr. academ. excud. 1604. 4. eamque vberius recensuit, de auctore interpretationis, Stanislao Phaenicki, et de editore, *Simone Simonowicz* et de *Dominico Neapolitano*, quaedam tradidit, adfirmans vero, se Domin. Neapol. notulas in binis suis, iisque plenis non deprehendisse exem-

Graecorum, Ruſſorumque. *Fabr.* Hinc etiam translata eſt in linguam Slauicam, et graece in infinitis paene codicibus ſeruata. *Paris.* in bibl. publ. exſtat in XXX. codicibus, (qui in vol. II. cat. codd. Paris. paſſim memorantur.) — In cod. *Coislin.* CXXI. 52. — cod. CCLXXXIV. fol. 305. — cod. CCXCVI. fol. 47. verſo, (fol. autem 13. eſſe dicitur *Epiphanii presbyteri monachi de vita S. Deiparae,*) — in cod. CCCI. fol. 1. breue fragmentum. — in cod. CCCIV. 35. v. *Montfauc.* bibl. Coislin. p. 197. 402. 413. 416. et 419. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. DLXXIV. tres a Fabricio laudatae: — in codd. *Nanianis* LXIII. 24. — LXXIII. 6. — et CXIX. 34. v. *Mingarelli* cat. codd. Nanian. p. 104. 148. et 248. — *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XXVI. 44. et cod. XXII. 13. v. *Bandini* catal. etc. I. p. 286. et 426. — *Taurini* in bibl. reg. (ſecundum cat. gr. Taur. p. 168. 218. 373. et 252.) in codd. LXX. fol. 391. — CXV. fol. 199. — CCLXX. fol. 27. et in cod. CCLXVII. ſunt excerpta varii generis ex *Epiphanio* aliisque. — cod. CLXV. fol. 166. eſt *Epiph.* homilia in diem palmarum. — Secundum cat. codd. Angliae etc. in codd. *Barocc.* CXXXV. — CXLVII. — CXCVII. — CXCIX. et CCXLI. — in bibl. *Bodlei.* claſſ. VI. nr. 2500. ſunt *Epiph.* Cyprii homil. in *adnuntiationem B. Mariae et in ſepulturam* atque *reſurrectionem Chriſti.* — *Oxon.* in bibl. coll. Trinitatis nr. MCMLXXXIX. hom. in ſepulturam Chriſti et ad inferos deſcenſum. — In tomo II. inter codd. *Th. Gale* nr. MMMMMMCLVII. inter codd. *Ge. Wheleri*, nr. MMMMMMMMXCIV. — *Monachii* in bibl. elect. Bauar. codd. LXIV. et CXIV. in quo etiam homil. in Ioſeph. ab Arimathia. (cat. codd. gr. p. 19. et 44.) — *Auguſtae Vindel.* hom. de ſepultura Chriſti eiusque deſcenſu ad inferos. *(Reiſer.* cat. p. 23.) — Eaedem binae in cod. *Vindob.* CXVI. 14. et prior in cod. CLI. 22. — in ſepulturam Chriſti et Ioſeph. ab Arimath. in cod. XXXII. 24. *Lambec.* comm. IV. p. 163. p. 296. VIII. p. 747.) — *Mosquae* in bibl. ſynod. v. *Matthaei* notit. codd. Moſq. p. 7. κβ. adde ſupra, ad IV. nr. 1. *Harl.*

γ. *εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν, in ſanctam CHRISTI reſurrectionem.* tom. II. p. 276. Incipit: *τῆς δικαιοσύνης τριήμερος ἥλιος.*

δ. *εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, de aſſumtione D. N. Ieſu Chriſti.* Incip. *Κόσμος σώματος.* tom. II. p. 285. cum verſione *Theodori Peltani*, qui vulgauerat inter homilias XVII. Theologorum, Ingolſtad. 1579. 8.

ε. *ἐγκώμιον εἰς τὴν ἁγίαν Θεοτόκον, de laudibus S. Mariae Deiparae.* tom. II. p. 291. cum verſione *Ioannis Pici*, canonici B. Mariae Pariſ. ex edit. Pariſ. 1565. 8. **) ad calcem Epiſtolarum S. Ignatii. Haec homilia graece occurrit etiam MS. in bibl. Bodleiana

exemplaribus, *Io. Dan. Ianozki* in: Nachr. von den in der hochgräfl. Zaluskiſchen Bibl. ſich befindenden raren polniſch. Büchern, tom. V. pag. 217. ſqq. *Harl.*

**) Inſcriptio, teſte *Maittaire* A. T. III. p. 735. haec eſt: *Epiphanii*, epiſc. Conſtantiae, *Heſychii* et *Chryſippi*, presbyteror. Hieroſolym. ſermones aliquot de laudibus Mariae: gr. et lat. *Io. Pico* interprete. Paris. ap. vid. Guil. Morelii. 1565. 8. *Harl.*

leiana cod. Barocc. CLXXIV. [it. in cod. *Coislin.* CCLXXIV. cum multis aliorum sermonibus, eiusdem argumenti. — In cod. quondam *Vffenbach.* VIII. nr. 23. *Epiph.* de vita S. Mariae; ea tamen sumta esse ex Epiphanii haeresi LXXXVIII. p. 1039 sqq. et in compendium missa, adnotat *I. H. Maius* in bibl. Vffenbach. MSSta part. II. p. 432. — *Paris.* in bibl. publ. codd. CCCXCV. et MCLXXIII. — v. etiam ad orat. β. indicatam scripta. Praeter ea sunt in cod. *Paris.* DCCCXVI. *Epiph.* homiliae de anima; de vanitate vitae; in fine saeculi; in omnes martyres; in natalem praecursoris et in Ioannem, euangelistam. *Harl.*] Latine legitur in Bibliothecis Patrum Paris. 1575. 1589. ex interpr. Io. Picî, et apud Surium 8. Dec. Incipit: *τὰς ἐκλαμπέσας μαρμαρυγάς.*

ς. *περὶ βαΐων, de festo palmarum,* fragmentum. Incipit: *ὁ ὑπ' ἀγγέλων ἀσιγήτως ἀνυμνέμενος* tom. II. p. 301.

ζ. *περὶ πίςεως, καὶ τῆς ἁγίας Τριάδος, de fide, S. Trinitate, et mysteriis numerorum, ternarii, senarii et septenarii.* tom. II. p. 304. Incipit: *πίςις ἐςὶ, τάσις δὲ ἡ εἰς Θεὸν, πρᾶγμα ἀψηλάφητον.*

η. *In sanctam CHRISTI resurrectionem* tom. II. p. 310. Latine tantum, ex versione *Gerardi Vossii* Tungrensis, qui edidit Rom. 1585. 12. Incipit: *mortuorum luctus exulauit.*

[P] Has homilias viri docti ad iuniorem quendam Epiphanium Cyprium referendas esse existimant, licet Combefisius in Bibliotheca Concionatoria contendat, quasdam illarum, vt tertiam in S. resurrectionem, antiqui illius Constantiensis aetati non male congruere.

In Petauii editione desiderantur:

15) *Fragmentum* breue Epiphanii *εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννε,* ex Catena Mazariniana ad Exod. XVI. 20. Graece vulgauit idem *Combefisius* Auctar. nouiss. tom. I. p. 300.

16) *Apophthegmata* septendecim graece et latine edita a *Cotelerio* inter Apophthegmata Patrum p. 426 - 430. tom. I. monument.

17) *Miraculum S. Eucharistiae* e codice bibl. Palatinae, versum a *Petro de Monte,* episcopo Bressensi siue Brixiensi, et sub Epiphanii nostri nomine latine editum Rom. 1523. Caeterum *Theophilus Raynaudus* S. I. qui recudi curauit A. 1640. cum copiosis suis animaduersionibus in diss. de apparitionibus in Eucharistiae sacramento, recusa A. 1665. tom. VI. Opp. pag. 382. et longe iunioris esse Epiphanii ostendit p. 389 seq. inter alia etiam ex eo, quod Paulus secundus refertur mulctasse corpus suum flagellis: *quae imbonitas,* inquit, *ante aeuum Petri Damiani, qui saeculo undecimo claruit, in nullis anachoretarum vel monachorum asperrima quacque consectantium gestis notata a me est.*

18) *In canticum canticorum,* *Cassiodorus* libr. I. diuinar. inst. cap. 5. *Post quos.* (Origenem, Hieronymum, Rufinum) *Epiphanius, antistes Cyprius, totum librum* (Cantici canticorum) *graeco sermone vno volumine sub breuitate complexus est. Hunc nos, et alios in latinam linguam per amicum nostrum, virum disertissimum,* Epiphanium, *fecimus, domino iuuante,*

iuuante, transferri. Adnotat *Io. Garetius*, commentarium illum esse non Epiphanii, sed *Philonis*, quem Carpasi in Cypro insula Epiphanius episcopum ordinauit, et graece cum versione, a Cassiodoro memorata, exstitisse apud Emericum Bigotium. *Fabr.* Ego vero nolo repetere, quae iam supra in vol. IV. 751 sqq. in hanc rem disputata sunt: et de editione *Giacomelli*, qui sub *Philonis* nomine, gr. ac lat. illum commentar. e prelo exire iussit Romae 1772. 4 scitu necessaria adlata. add. *Krohnii* cat. p. 91. nr. 35 et 36. Contra sub nomine *Epiphanii commentarius in canticum canticorum prodiit nunc primum ex antiqua versione latina opera et studio Petri Franc. Fogginii.* Romae typ. Palearini 1750. 4. In praef. historia libri exponitur. — Antea sub *Philonis* quoque nomine prodiit *interpretatio in canticum cantic.* lat. ex interpretatione *Steph. Salutati.* Paris. Christi. Wechel. 1537. 8. — *Paris.* in bibl. publica cod. MMMXCII. nr. 2. *Epiphanii* expositio in Canticum canticorum ex cod. aliquo descripta in cod. *Vatic.* v. supra, ad. IV. nr. 1. *Anthimus Gazi*, archimandrita et sacerdos Graecorum etc. Viennae Austr. vidit 1796. Constantinopoli ap. Ioasaph Hieromonachum, postea metropolitam Anchiali, graecum cod. mst. *Epiphanii* εἰς τὸ ᾆσμα τῶν ᾀσμάτων in 4. In catena *Nicephori* p. 15. numeratur inter τὰ ἐκλελοιπότα, teste *Altero*, in Lips. A. L. Anz. a. 1800. nr. 165. p. 1624. *Harl.*

VII. *Inedita.*

19) *Expositio in Nahum, prophetam* graece MS. in bibl. regis christianiss. teste *Labbeo* p. 79. bibl. nouae MSS. [s. cod. MCDLVIII. init. in cat. codd. Paris. II. p. 325.]

20) *In Psalmos* quaedam, et περὶ διαιρέσεως ψαλμῶν MS. habuit Theophilus Galeus, teste Caueo. *Fabr.* Adde infra, lib. V. c. 17. de catenis patrum, vol. VII. p. 749. et in alios libros sacros p. 736. 775. 781. 788. 790. ed. vet. Vniuersim in patrum catenis in varios V. ac N. T. libros aliisque collectionibus Epiphanii loca saepe citantur. Vel ex *Montfauc.* biblioth. Coislin. multa possunt colligi. *Venet.* in bibl. Michael. *Epiph.* excerpta in euang. S. Matthaei, in cod. CXX. qui catenam graecam continet, teste *Mittarellio* in Bibl. codd. S. Michaelis, p. 551. — et sic in aliis variarum bibliothec. codd. — Add. *Io. Fabric.* in historia bibl. suae, tom. VI. pag. 150 sqq. — sed temporis ratio et breuitatis studium vberiorem non permittit expositionem. Vid. quoque *Matthaei* Notit. codd. Mosquens. p. 29. — In cod. *Syriaco* V. Paris. inesse dicuntur nonnullae in version. libror. IV. Regum ac Daniel syriacam obseruationes, quarum auctores esse feruntur *Eusebius* Pamphili et *Epiphanius*. v. catal. codd. *Paris.* tom. I. pag. 51. *Harl.*

21) περὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων πῦ ἕκαστος ἐκήρυξε, *de SS. apostolis*, vbi quisque eorum praedicauit, mortuus et sepultus est, vti varia exstant sub nominibus Dorothei, Hippolyti, Sophronii, Athanasii, ita etiam sub *Epiphanii* nomine fertur in codice Regis Galliarum MMCMLI. p. 233. Vnde profert nonnulla *Cotelerius* ad Constitutt. Apostol. VII. 46. vocans indiculum ἀνέκδοτον Pseudo-Epiphanii de apostolis. [v. ad nr. 12.]

22) [?] *Liber de ortu diuino*, Hebediesu catalogo librorum chaldaeorum nr. 42.

Epipha-

Epiphanii *librum de hebraicis nominibus* citat *Scotus Erigena* libro V. de diuisione naturae pag. 225. *Fabr.* In cod. bibl. publ. *Paris.* MDCLVI. 12. *Epiphanii* lexicon, quo vocc. hebraica librorum sacrorum explicantur, superest tantum littera *A.* nec illa integra, Insuper *Epiphanii, quod septem opera fecit deus die adnuntiationis*, excerptum, in cod. *Medic.* L. 11. plut. 57. teste *Bandin.* cat. II. p. 433. *Harl.*

VII. Post Epiphanium de aliis, qui Haereticorum historiam tradiderunt, differere non erit ab instituto meo alienum. Ac de S. IRENAEI quidem libris V. aduersus Haereses, quorum latina versio tantummodo cum paucis graecis fragmentis superest, nec non de scriptis perditis *Iustini Martyris*, *Hippolyti* Portuensis, *Origenis* et *Didymi* Alex. aduersus haereses iam dixi supra c. 1. vol. V. [vol. VII. hui. edit.] Ex illis vero, qui exstant, et Haereticorum plurium notitiam graece paullo fusius tradiderunt, antiquissimus post Epiphanium dicendus venit

THEODORETVS oo), siue Θεοδώρητος, h. e. *a Deo donatus*, illo enim nomine eum adpellauit mater, quod post sterile tredecim annorum coniugium precibus eum a Deo impe-

oo) De Theodoreti vita videndus post Victorinum Strigelium et Annalium scriptores *Sirmondus* in prolegom. et tom. II. Opp. pag. 638. seq. *Io. Garnerius* in auctario Operum Theodoreti, et *Tillemontius* memoriar. ecclesiast. tomo XV. Consulenda etiam Acta synodorum, Ephesinae, Chalcedonensis et quintae CPolitanae. *Fabr.* Praeter ea conferri possunt *G. Caue* hist. litt. SS. eccl. tom. I. pag. 405. *L. El. du Pin* nouv. bibl. etc. tom. IV. p. 81. — *C. Oudin.* comm. de SS. E. tom. I. p. 1051. — *Nath. Lardner's* Credibility of the Gospel History, part. II. vol. XI. pag. 79. — *R. Ceiller* Hist. gen. des A. A. eccl. tom. XIV. pag. 32. — *Hamberger* Z. N. II. p. 184 sqq. aliosque laudat *Saxius* in Onom. I. p. 489 sq. et quae scripsi in Introd. II. 2. p. 285 etc. — Vitam, controuersias, cum Cyrillo potissimum, ac motus post mortem eius ortos, scriptaque Theodoreti vberius persequutus est et Theodoretum contra Garnerii cauillationes docte defendit, aurea medioeritate tam in defendendo, quam notando Theodoreto seruata, nouissimus editor *Schulzius* in singulari diss. praemissa tom. I. Opp. Theodoreti. In cod. *Barocc.* CXXXI. med. circ. est p. 229. epistola super obitu *S. Theodoreti.* Hic etiam inter *melodos* Graecorum numeratur a Fabr. infra, vol. X. p. 137. Binae autem sunt doctae et pleniores *Operum* editt. n. *Sirmondiana*, et *Schulzio-Noesseltiana.* Prioris inscriptio est: *Theodoreti-Opera omnia*, in quatuor tomos distributa, quorum plurima graece, quaedam etiam latine nunc primum prodeunt: graece cum mstis exemplaribus diligenter collata; latinae versiones ad Graecorum normam exactae, siue recognitae, cura et studio *Iac. Sirmondi*, Lutet. Paris. sumt. Cl. Sonnii et Dionys. Bechet. 1642. fol. *) cui accessit *Auctarium Theodor.* a *Garnerio* collectum et ab *Harduino* editum. Paris. 1684. fol. Et Sirmondianam edit. et Garnerii auctarium copiose recenset, per plura capita agit de scriptorum argumento, auctoritate, et tempore, quo singula exarata fuerint a Theodoreto, ea examinat, multaque contra Garnerii calumnias disputat, denique supposita dubiaque scripta persequitur *Oudin.* l. c. pag. 1064 sqq. Vtramque edit. recenset quoque atque de Theodoreto ipso et de Sirmondo Garnerioque plura tradit *Io. Fabricius* in historia bibl. suae vol. I. pag. 142 — 150.

Altera eaque recentior, cuius quidem basis est Sirmondiana, sed castigatior, auctior meliorque est editio, quam curauit *Io. Ludou. Schulze*, theologus et philologus quondam Halensis, socio sumto ven. *Noesseltio*, theologo Halensi celeberrimo. — Inscriptio est: τοῦ μακαρίου Θεοδωρήτου — ἅπαντα.

*) In Maittaire A. T. III. p. 903. sic citatur editio: *Theodoreti Opp.* IV. voll. gr. lat. apud *Sebastian.* et *Gabrielem Cramoisy* fol. Paris. 1642. Ab Oudino autem *ap. Sebast. Cramosy.*

impetrasset Deoque iterum consecrasset, vt ipse narrat in Historia religiosa c. 13. Hic piis et opulentis parentibus natus Antiochiae circa A. C. 393. (Garnerio [et Schulzio p. 4. edit. vol. I. opp.] placet 386) post primae institutionis exord a, ab octauo aetatis anno vitam deinceps in monasterio Euprepii non procul Antiochia duxit vsque ad episcopatum, lector licet ordinatus a Porphyrio, et diaconus presbyterque ab Alexandro, episcopis Antiochenis, et sacrarum litterarum doctrina imbutus a Theodoro Mopsuesteno ac Ioanne Chrysostomo. pp) Episcopus Cyrianus siue Cyri, (quod oppidum est Syriae in prouincia Augusta Euphratesia) siue τῆς Κυρεςῶν Ἐκκλησίας, (vt Niceph. XIV. 53.) ordinatus est inuitus a Theodoro, episc. Antiocheno, circa a. C. 423. vt cum Baronio sibi persuadet Tillemontius, licet Garnerius qq) malit annum 420., episcopatum impigre pacateque gessit, ab auaritia alienus, et ornandae dioecesi suae intentus. Hanc [?] quadragies mille passu porrectam et ecclesias continentem octingentas, quum variis haeresibus infectam accepisset: vicos octo et in his decem Marcionitarum millia ad ecclesiam reduxit; vicum alium Eunomianis, alium, Arianis, Macedonianis et Apollinaristis refertum, liberauit erroribus, ita, vt in tota Cyrestica regione doctrina catholica vbique personaret. v. [epistolas Theodor. LXXXI. et CXIII. add. *Schulz* vit. p. 10 sqq.] a. C. 431. [circ. a 430. secundum Garnerium] in Synodo Ephesina, quum, hortante Iohanne, episcopo Antiocheno, aduersus Cyrilli Alex. capitula XII. anathematismorum Nestorio opposita scripsisset, multorum opinionem incurrit, ac si cum Nestorio, familiari quondam suo, quocum quondam in monasterio S. Euprepii simul vixit, faceret, praecipue scriptis postea quinque libris aduersus synodum Ephesinam. Sed haeresin Nestorii non defendit, et postea subscripsit formulae reunionis, a Cyrillo compositae. Post quem a. C. 444. defunctum successor huius in sede Alexandrina Dioscorus, Eutychianae haereseos promachus, Theodoretum tamquam Nestorianum

ἅπαντα. *B. Theodoreti — Opera omnia ex recensione Iac. Sirmondi denuo edidit, graeca e codicibus locupletauit, antiquiores editiones adhibuit, versionem latinam recognouit et varr. lectt. adiecit Io. Ludouicus Schulze*, gr. et orr. ling. in acad. Frideric. P. P. O. tom. I — V. (singuli tamen tomi constant duabus partibus,) Halae, 1769 — 1774. Mai. 8. Altera pars tomi quinti continet quoque quinque vberiores indices, quorum quartus est *glossarium Theodoretum* et quintus *index figurarum*, auctore *Car. Lud. Bauero.* Hi quoque separatim editi sunt cum peculiari inscriptione: *Glossarium Theodoretum ad vsus exegeticos et criticos separatim edidit Car. Ludou. Bauerus*, Lips. A. M. scholae euangelicae ad Hirschbergam Rector. Halae Magdeb. typis et impensis Orphanotrophei 1775. 8. Singulis tomis bene additae sunt tabulae, quae comparant paginas Sirmond. et Schulz. editt. sibi inuicem respondentes. In ordine tamen differunt. Garner. mutauit consilium, quod in epistola s. nuntio nouae suae edit. in nouis actis erudit. Lips. 1765. m. Iul. et Aug. p. 393 sqq. proposuerat. Quam grate exceptus fuerit editoris labor a viris eruditis, testantur censurae in actis erudit. a. 1770. Nou. p. 507 sqq. in *Ernesti* noua bibl. theol. tom. IX. part. V. p. 587. sqq. in nouiss. bibl. theol. tom. I. part. IV. p. 291 sq. part. VII. p. 587. sqq. tom. II. part. IV. p. 500 sqq. et tom. IV. part. V. p. 339 sqq. in *Klotzii* act. liter. tom. V. part. II. p. 250 sq. anonymi in biblioth. philol. tom. I. part. III. pag. 21 sqq. Gottingae, 1771. 8. Quae in singulis reperiantur partibus, ea in sequenti Fabricii recensione Operum Theodoreti commodius designabimus. — *Theodoriti* Opp. graece edita, ab *Eugenio*, diacono Bulgariae, Halae Sax. 1768 — 1774. *Harl.*

pp) *Chrysostomum* prae ceteris fuit sectatus eumque in exemplum sibi etiam in scriptis et dictione proposuit, vt notat *Nicephorus* XIV. 54.

qq) Cuius rationibus subscribit probatque vlterius *Schulz.* in vita p. 8. sq. *Harl.*

anum detulit, qui per imperatorem, Theodosium iuniorem, prohibitus dioecesi sua excedere, absens damnatus fuit in synodo λῃστρικῇ Ephesina a. C. 449. rr) Sed in Chalcedonensi synodo iterum deinde post damnatum, quod aegre fecit, Nestorium, absolutus et sedi suae restitutus est a. C. 451. damnata tamen Theodoriti aduersus Cyrillum scripta, ob quae ipse passim a Graecis accensetur haereticis cum Origene et, quem in calce Historiae laudat, Theodoro Mopsuesteno etc. damnatusque est cum tribus capitulis in synodo V. CPol. a. C. 553. [v. collect. concilior. Harduin. tom. II. p. 498 sqq.] Habetur etiam a multis Theodoretus post Theodorum Mopsuestenum fons erroris, quo ecclesia graeca a latinis scissa est de Spiritu S. a Patre solo ss) procedente. Nam Epiphanius, Cyrillus et alii haud obscure etiam a Filio eumdem procedere docuerunt, quorum testimonia collegit Iohannes Beccus. tt) Post Concilium Chalcedonense vixisse adhuc annos circiter decem, ex Gennadio et Chronico Marcellini Labbeus colligit. Sed non vltra annum 457. vitam produxisse, Tillemontio adsentior. [Adsentitur quoque *Schulze* l. c. p. 27. at *Oudin*. p. 1064. Theodoreti mortem a. 458. malit adserere.]

Operum Theodoreti, edit. Graecolatinae Sirmondianae uu)
Tomus I.

1. Εἰς τὰ ἄπορα τῆς θείας γραφῆς κατ' ἐκλογήν. *Quaestiones in Pentateuchum, Iosuaeque librum et Iudicum*, scriptae circa a. C. 453. precibus Hypatii, quem φίλτατον καὶ ἐρασμιώτατον παίδων adpellat. Graece edidit *Io. Picus* classium inquisitoriarum senatus Parisiensis praeses, ex vno mendoso Asulani codice, in quo primam et postremam quaestionem ait se e Catena Oecumenii suppleuisse. Parif. 1558. 4. vv) Latine, eodem *Pico* interprete, ibid. 1563. quae versio exstat et in latinis operum Theodoreti editionibus et a Sirmondo servata est, qui e codice regio longe meliori plura restituit, et praefationem, antea ineditam, primus cum versione sua praemisit. *Fabr.* In edit. Schulz. tom. I. partt. II. sunt ea, quae Fabric. nr. 1. 2. 3. et 4. nominauit, scripta. Sed Schulz. in praef. ad tom. V. 1. pag. VI. sq. iis adcedit, qui existimant, quaestiones Theod. in Octateuchum aliosque historicos V. T. libros, ex parte admodum longas, non vbiuis autem satis cohaerentes, esse conflatas ex minoribus scholiis ad hunc illumque locum illustrandum, ab illo compositis. — Praesidia autem

rr) Confer *Petrum de Marca* VII. 8. de Concordia Sacerdotii et Imperii, et *Henricum Noris* diss. de synodo V. cap. XI. [*Oudin*. l. c. p. 1058. sq. *Schulze* in vita etc. p. 22 sqq.]

ss) *Garnerius* auctario Theodoriti pag. 194. *Io. Pearsonius* ad symbolum apostolicum pag. 571. seq. edit. latinae. *Io. Forbesius* instruct. historico theolog. lib. V. cap. VI. *Allatius* in Vindiciis Synodi Ephesinae et Cyrilli de processione Spiritus S. ex patre et filio.

tt) *Beccus* de processione Spiritus S. in Allatii Graecia orthodoxa.

uu) *Iac. Sirmondus* S. I. annorum LXXXIII. senex, Frontonis etiam Ducaei adiutus laboribus insignem operum Theodoriti editionem dedit. Parif. 1642. fol. quatuor volum. *Vide Sarravii* epistolas pag. 54. edit. primae, et epistolas ad calcem epistolae S. Clementis Romani, editas a *Colomesio* pag. 254. [V. Not. p. 277.]

vv) Conf. *Hamberger* Z. N. III. p. 188. graeca tantum edit. sine versione lat. nominatur etiam in cat. bibl. *Barberinae* II. p. 452. *Leidens*. p. 72. *Harl.*

autem librorum scriptorum, quibus Schulze instructus, ad tomum I. et restituendum atque locupletandum accessit, et quae in praefat. pag. XVI. seqq. diligenter enumerauit, fuerunt quatuor codd. bibl. *Augustanae*, quorum primus continet Theodoreti comment. in Octateuchum; tres alii spectant ad comment. in Psalmos. Primus illorum membr., isque praestantior reliquis, comprehendit integrum in Psalmos: alter chartac. desinit in medio comment. ad Psalmum XCIV. tertius, membr. complectitur catenam in Psalmos ex Asterio, Basilio M. Cyrillo, Didymo, Eusebio et *Theodoreto* collectam a Psalmo IX. 16. v. que ad finem Psalmi L. Quum vero in edit. *Io. Pici* mere graeca pariter atque in cod. augustano nonnullae quaestiones in librum Iudicum et comment. in libr. Ruth deessent; *Schulze* hunc defectum quodammodo suppleuit ex illis, quae *Dan. Hoeschel.* suis ad Photium notis p. 53. sq. e cod. quodum *bauarico* inserenda curauit [www]). Ad libros Paralipomenων in fine huius partis accesserunt variae lectiones, ex praestantissimo cod. *Coislin.* VIII. collectae. (De hoc cod. qui continet libros IV. Regum cum commentariis variorum scriptor. ecclesiast. et libros Paralipomenων, Tobiae et Iudith aliaque, multus est *Montfauc.* in bibl. Coislin. p. 43 — 57. atque p. 50. dedit specimen varr. lect. Paralipomenων et p. 44. obseruat, in comment. ad libros Regum plura adferri Theodoreti, etiam ex libro tertio eiusdem *contra Manichaeos.*) Ex codd. denique Medic. Laurentianis opera Bandinii accepit Schulze et inseruit, quae pertinent ad Psalm. V — XXXV. tum ad Psalm. LXXVII. scholion, (quod iam *Bandin.* in cat. codd. Medic. I. p. 35. primus publicarat ex cod. XIV. siue amplissima in Psalmos catena, quae ab editis valde differt et vberrimum praebet spicilegium) et in notis p. 1409. ad Psalm CXII. 9. Quibus aliisque subsidiis quomodo vsus sit *Schulze*, in praefat. vberius declarat. In *catenis* autem in libros diuinos Theodoreti nomen excerptaque, quum in tanta esset auctoritate, eaque dignus, saepenumero splendescere et seruari, non est, quod miremur. v. infra in recensione catenarum h. vol. (vet. ed.) p. 736. 759. 764 sqq. 787. 788. 790. Atque, nisi circumscriptus essem limitibus, multos codd. *Coislin. Vindobon. Anglicos* aliosque, qui eiusmodi catenas aut Niconis aliorumque collectiones aut interpretatt. canticorum Moyseos aliorumque diuinorum scriptorum continent, possem laudare. In *Macarii Chrysocephali* Ῥοδωνιᾷ (quam late recenset cl. *Villoison*, Anecd. gr. II. p. 4 sqq.) sunt plura excerpta ex Theodor. commentar. quae curate indicat Villois. l. c. pag. 71. — Codicum tamen msstorum quorumdam, in quibus vel comment. in libros, nr. 1 — 4 nominatos, vel plura opera vel longiora excerpta comprehenduntur, notitiam adnexere iuuat. Secundum igitur *Montfaucon.* in bibl. bibliothecar. MSSt. eiusmodi scripta Theodoreti custodiuntur in bibl. *Sfortiana*, solutiones dubitation. in Pentateuch. Mosis, libr. Iosuae et Iudices, et alia scripta, ad Nestorii haeresin spectantia. (tom. I. p. 705. D.) ibid. expositio in omnes Psalmos. (tom. I. p. 705. D.) — in bibl. *Guil. Peliserii*, Theodor. opera multa. (II. p. 1198. D.) — comm. in *Psalmos*, *Florent.* bibl. monasterii Benedictin. B. Mariae, (I. p. 414. E. add. *Montf.* diar. ital. p. 363.) — *Romae*, bis in bibl. patrum S. Basilii. (I. p. 196. A. et p. 198. D. add. *Montf.* diar. ital. p. 215.) — *Venetiis*, plura scripta. (I. p. 476. D. et p. 477. A. B.) — *Neapoli* in bibl. regia, comm. in Psalmos, in codd. CXCVIII.

www) In cod. *Bauar.* XX. secund. catal. codd. gr. pag. 6. sunt *Theodoret.* in V. librr. Moysis, Iudicum, Ruth, Regum, Paralipom. *eiusdem* diss. sed mutila, de edd. LXX. Interpret. Aquilae, Theodotionis, Symmachi, Luciani etc. *Harl.*

CXCVIII. et CXCIX. — in cod. CCV. quaeſtiones in libr. Moſis, Ioſuae, Iudicum, Ruth, Regum et Paralipom.. — Ibid. in bibl. Auguſtinenſ. S. Ioan ad Carbon. cod. X. Collectanea Anaſtaſii Sinaitae, Baſilii, *Theodoreti* etc. — *Florentiae* in bibl. Laurent. Medic. teſte *Bandinio* in cat. codd. gr. etc. cod. XXIX. 1. plut. 5. Θεοδωρήτου — in dubia quaedam ſelecta S. S. ſed codex deſinit in ſecunda interrogatione εἰς τὴν Ῥούθ (tom. I. p. 54.) — in cod. V. nr. 5. plut. 6. quaeſtiones in Geneſin, initio et fine mutilae. (I. p. 102.) — Quaeſtiones quaedam cum ſuis ſolutionibus *aduerſus Iudaeos*, quos quia deſunt in edit. Sirmondi, *Bandin.* I, p. 110 ſqq. ex illo cod. publici iuris fecit. In eod. cod. ſunt, (quae *Bandin.* p. 112 ſqq. partim recenſuit, partim vulgauit graece, aut, quomodo differant ab editis, paucis indicauit.) nr. 11. *Theodoreti*, (de Bandini coniectura,) breues inſtitutiones anagogicae in ſanctos viros, qui ante legem claruerunt. nr. 12. inſtitutio moralis de iis, quae ad ſummum ſacerdotem pertinent. nr. 13 — 26. quaeſtiones in Octateuchum cum ſolutionibus. — In cod. at minus integro, XIX. plut. 6. quaeſtiones in aliquot libros Octateuchi in IV. Regum, et II. Paralipom. adiunctis nonnullis aliorum patrum fragmentis. (I. p. 136 ſqq.) — In cod. V. plut. 11. expoſitio in Pſalmos. (I. p. 501.) — In cod. XIII. nr. 13 — 21. plut. 59. excerpta ex quaeſtionibus in Leuiticum, Numeros, Deuteron. Ioſuam, Iudices et Ruth. (II. p. 519 ſqq.) — In cod. XXX. nr. 5. leguntur quaeſtiones multae cum reſponſionibus, ad res ſacras pertinentes, quas *Bandin.* II. p. 477. ſuſpicatur excerptas eſſe ex Theodoreti quaeſtionib. in Pentateuchum etc.

Venetiis in bibl. D. Marci XV. Octateuchus, cum catena ſ. collectione commentariorum ex *Theodoreto* aliiſque patribus. — cod. XVI. catena in libros Regum ex *Theodor.* aliiſque congeſta: tum Paralipomena. praefixis Theodoreti quaeſtionibus. — cod. XVII. Pſalterium cum ampliſſima margin. catena ex *Theodoreto* aliiſque. — codd. XIX. et XX. *Theodor.* commentarius in Pſalmos. v. catal. codd. gr. Marc. p. 18 ſqq. — Ibid. inter codd. *Nanianos*, in cod. XXX. 3. *Theod.* quaeſtiones in Geneſin; ſed multa deſunt. — in cod. XXVI. comm. in Octateuchum, Reges, Paralipom. Danielem, Ioelem, Abdiam, Mich. Nahum, Sophoniam et Haggaeum. — in cod. XXXVII. 2. *Theodor.* interpretatio Pſalmor. v. catal. codd. gr. Nanian. p. 39. 32. et 46. — *Mutinae* in bibl. archiepiſcopi Graecorum, *Theodoreti* προθεωρία in Pſalmos, et quaeſtiones ſiue ἄπορα S. S. (*Montfauc.* in diario ital. pag. 46.) — *Taurini* in bibl. regia cod. CV. *Theodor.* prooemium et comm. in Pſalmos. v. cat. codd. gr. p. 213. *Paris.* in bibl. publica, fragmenta commentarior. in V. T. codd. V. CXXVIII. CXXXIII. CXLIII. et CXLVI. — Comment. in Pſalmos, in codd. DCCCXLIII. et duobus ſqq. atque cod. MLI. — In codd. *Coislinianis* (omiſſa eorum, quorum iam ſupra meminimus, codd. atque catenarum, quae plures ſunt in bibl. Coisl. ſecundum *Montfauc.* commemoratione,) cod. CCLI. *Theodor.* inſcripturam; praemittuntur indices quaeſtion. et comment. in libros IV. Regum, nec non in libros II. Paralipomenon. (p. 303.) — in cod. CCCIX. varia excerpta in Anaſtaſii Sinaitae monachi reſponſionibus ad quaeſtiones orthodoxorum de variis capitibus. (p. 305.) — in cod. CCCV. qui continet *Georgii* chronicon, ſunt fol. 94. ex Theodoreto quaedam de Roboamo, et fol. 115. ac 260 ſqq. alia plura. (p. 420 ſqq.) — in cod. XVI. quaeſtiones in V. T. et reſponſiones ex *Theodoreto* aliiſque — in codd. LXXX. et LXXXI. *Theodor.* comm. in Pſalmos cum ſcholiis margin. aliorum (p. 137.) — in codd. CLXXXVII. et CLXXXIX. Pſalterium cum comment. ſcholiiſque *Theodoreti* aliorumque (p. 244.)

Vindobonae in bibl. caesarea, tum in multis msst. e. gr. cod. IV. cod. XLVII. in vol. III. comm. Lambec. p. 35 sqq. vbi v. Kollarii notam., p. 179. vol. V. p. 135 sqq. quibus insunt *cate ae* in libros sacros quarum notitiam vberiorem reddere h. l. non vacat, tum in aliis codd. — Ex comment. *Lambec.* h. l. paucis memorabimus notatu dignos codd. In vol. I. p. 770. ex indice quodam Kollar. in suppl. nr. XXXII. cod. membr. in 4. vltra 700. ann. opp. *Theodoreti.* — In cod. CXLVI. 2. excerpta ex *Theodoreti*, Origenis aliorumque expositionibus in V. T. et nr. 33. excerpta ex Theod. aliorumqe operibus (*Lambec.* IV. p. 256. vbi conf. Kollarii notam, et p. 264.) — in cod. CLXIV. nr. I. *Theodor.* quaestiones in Pentateuchum, cum prooemio ad Hypatium in libr. Iosua, et Iudicum cum antiquis anonymi gr. adnotatt. margin. ac nr. 6. interpretatio compendiaria variarum V. et N. T. quaestionum ex *Theodoreto* aliisque. (*Lamb.* IV. p. 362 sqq. et 364 sqq.) — in cod. CLXV. 1. *Theodor.* quaestiones quaedam in Genesin et in cod. CLXVI. 1. eiusdem interrogatt. et responsiones de variis S. S. locis difficilibus, intermixtis et subiunctis aliorum veterum patrum expositionibus. (*Lamb.* IV. p. 370. et 387.) — in cod. CCXXX. plura *Theod.* excerpta in Leonis Magistri epitome expositionis patrum varr. in Pentateuchum, libros Iosuae, Iudicum, Regum et Ruth. (*Lamb.* V. p. 133 sqq.) in cod. CCXXXV. 17. *Theodor.* quaestiones in Genes. cum prooemio ad Hypatium; in hoc tamen cod. (vti quoque in cod. *Cromwelli* bibl. Bodl. CCXCIV, 17.) opus adtribuitur *Cyrillo Alexandrino.* (*Lamb.* V. p. 173.) — in cod. CCXLIV. 4. excerpta ex Theodoreto aliisque, (ib. p. 235.) — in cod. CCLI. in anonymi locis communibus de interpretatt. diuinorum praeceptorum Domini ex patrum opp. collectis et in cod. CCLXXXIII. 2. in anonymi excerptis miscellan. (*Lamb.* V. p. 324 sqq. et p. 474.) — *Theod.* comment. in Psalmos sunt in codd. X. XIV. et XV. in catena in Psalm. (*Lamb.* III. p. 54 sqq. et 64 sqq. coll. notis Kollarii. add. Kollar. ad p. 71. et 137.) — in codd. CLXVII. addito *Theodor.* aliorumque comm. in varia V. et N. T. cantica et CLXVIII. expositio integra in omnes Psalmos. (*Lamb.* IV. p. 392 sqq.) — Ex *Theod.* aliorumque patrum scriptis collecta expositio Psalmi CIII. (*Lamb.* IV. p. 457.)

Secundum catal. codd. Angliae etc. in cod. *Barocc.* LXXVI. ex *Theodor.* aliorumque scriptis quaestiones super Genesin. — in cod. CXXIII. *Theod.* quaestiones in Octateuchum, eiusdem in Ruth. — *Dublini* in bibl. collegii S. Trinitat. nr. DVI. 9. *Theod.* quaestio 65. in Genesin. — Psalterium cum praef. Theodoreti etc. in cod. *Barocc.* XV. — *Theod.* in Psalmos in bibl. Bodl. cod. *Laud.* nr. DCCX. — inter codd. Th. *Roe*, nr. CCL. *Theod.* praef. ad expositionem Psalmi V. — inter codd. *Bodlei.* nr. MCMLXXVII. Psalterium cum catena et *Theodor.* progr. ad historiam Psalmorum. — *Oxoniae* nr. MMCXXXI. inter codd. bibl. collegii Mar. Magdal. expositio Psalmor. male adscribitur *Euthymio*, quum reuera sit *Theodoreti.* — In codd. *Escorial.* Theod. praemeditatio in Psalmos; (*Plüer* in itin. per Hisp. p. 191.) — *Mosquae* in bibl. synod. *Theod.* comm. in Psalmos, bis, teste *Schiada* in catal. codd. gr. bibl. synod. p. 30. et 37. Sed haec sufficiant! add. infra, vol. IX. de Photio, p. 447. cod. CCIV. — Notae msst. in Theodor. inter codd. Bonau. Vulcanii, *Leidae*, in bibl. publ. cuius cat. vid. p. 348. fin. *Harl.*

2. *Tres quaestiones in librum Iudicum et vnam in libellum Ruth*, a Pico praetermissam, primus e codice Bauarico graece vulgauit *David Hoeschelius* ad Photii Bibliothecam p. 952. sqq. Hisce suam versionem Sirmondus adiecit.

3. *Quae-*

3. *Quaestiones in libros Samuelis, Regum, Paralipomenon*, graece primum editae Sirmondo e codice regio, addita *Gentiani Herueti* versione, quae in latinis Theodoreti editionibus saepius prodiit. Quaestione VI. in I. Samuel. habetur fragmentum praefixo nomine Διοδώρε. Sic quaestione XX. in Genesin Origenis et Diodori et Theodori Mopsuesteni de anima sententiae afferuntur, vt appareat, haec ab aliis addita fortasse e Catenis. Nam in codice regio illa, teste Sirmondo, non exstant. Memorat et Photius laudatque merito cod. CCIV. Theodoreti ἐξήγησιν εἰς τὰ ἄπορα τῆς ὀκτατεύχε, εἰς τὰ τῶν βασιλειῶν (notum est, libros Samuelis et Regum pariter sub hoc titulo comprehendi) καὶ εἰς τὰ παραλειπόμενα. Meminit et Nicephorus XIV. 54.

4. *In omnes Psalmos Commentarius* inter annos 433. et 445. absolutus, et Chrysostomi vestigiis frequenter insistens, inter cuius opera [*] etiam expositiones quorundam Psalmorum, quae Theodoreti sunt, leguntur. Meminit huius operis praeter *Nicephorum* XIV. 54. Theodoritus quaest. 43. in libb. Regum et ipse Epist. 82. Latine vertit *Antonius Caraffa* Patau. 1564. 4. Graecè primus Sirmondus cum Caraffae interpretatione exhibuit. Alia e Catenis collecta a Garnerio, vt dicam infra, vbi Auctarium eius recensebo. *Fabr.* Hunc commentarium gr. et quidem cum scholiis reperiri in bibl. August. Vindel. testatur *Wolfg. Seberus* in sua ad Psalmos poenitentiales commentarii, a. 1629. editi, praefatione. *Heum.* In *Reiseri* indice MSSt. bibl. Aug. commemorantur p. 21. tres codd. *Theodoreti* interpr. 1) Psalmorum L. priorum, 2) in idem Psalterium, 3) interpret. Psalmorum κατὰ λέξιν. conf. *Schulze* praef. ad tom. I. p. XVI. et in vita Theodoreti p. 32 sqq. — Scholia in psalterium in Opp. Basilii a Riueto habentur pro cinno commentar. Chrysostomi et Theodoreti, adnotaute *Io. Fabricio* in hist. biblioth. suae I. p. 104. *Harl.*

5. *Commentarius in Canticum Canticorum* ad Ioannem episcopum Antioch. circa A. 425. scriptus. Hunc praeter *Gabinm* Rom. 1563. [1562. in bibl. Leid. p. 72.] fol. latine vertit *Franciscus Zinus* Rom. 1563. fol. Venet. 1574. 4. ex codice MS. Maximi Nili et Pselli notationes interspersas habente. Graeca primus Sirmondus cum Zini versione in lucem edidit. In Canticum scripsisse se Theodoritus praef. in Psalmos testatur, et ex hoc commentario, Theodoreti laudato nomine, adfert quaedam *Pelagius* II. siue Gregorius Magnus, et ad ea, quae Garnerius et Caueus huic scripto obiiciunt, ut alterius illud demonstrent auctoris esse, respondit *du Pin* tom. IV. Bibl. scriptorum eccles. p. 91. *Fabr.* Conf. supplem. tom. II. act. erudit. p. 418 sqq. a. 1696. In vtramque partem disputat, nec tamen definit, quamquam in illam partem, quae Theodoreto vindicat opus, inclinare videtur, *Oudin.* l. c. col. 1072. sqq. Genuinam libri indolem contra Caueum et Garnerium late defendit *Schulze* in vita Theodoreti p. 34 sqq. Ille comm. in Schulze edit. occupat primum locum tom. II. p. 1 — 164. *Schulze* autem vsus est cod. *Augustano* chart. in 4. ex antiquiore descripto, vna cum interpret. *Maximi*, *Nili* et *Pselli*, v. praef. ad tom. II. p. VII. — Teste *Reisero* p. 36. catal. est quoque in bibl. *Augustana* cod. qui continet *Procopii*, sophistae christiani, epitomen expositionum in canticum canticorum e Gregorio Nysseno, *Theodoreto* aliisque. — *Vindobonae* in bibl. caesar. cod. CLXIX. *Theod.* comm. in cant. cantic. vna cum expositione cantici cantic. ex *Gregorii Nysseni*, *Nili et Maximi* commentariis collecta, et cum *Mich. Pselli* comm. in canticum

ticum cantic. Illos autem commentarios in hoc cod. eodem ordine et modo collocatos esse, et sibi inuicem permixtos, vt in editione Opp. Theodoreti latina, Colon. 1567. fol. tomo I. pag. 357 — 447. animaduertit *Lambec.* comm. IV. p. 396 sqq. — In bibl. *Sfortiana* Theod. in cantica cantic. v. *Montfauc.* bibl. biblioth. MSSt. I. p. 703. C. *Harl.*

Tomus II.

6. *Commentariorum in Esaiam,* quorum in praefatione ad Psalmos et Epist. LXXXII. et CXIII. Theodoritus meminit, et qui nusquam reperiuntur, *iacturam,* inquit Sirmondus, *aliqua ex parte vt resarciremus, ex Catenis delibauimus, quae quidem quum medullam haud dubie omnium, quae in Esaiam scripserat, suecunque complectantur, subsidio interim erunt, dum integrum opus emergat. Quamquam huius potiundi spes iam dudum, ni fallor, apud Graecos ipsos interiit: quippe qui ad iacturae solatium excerpta quoque istiusmodi aggressi sint, quorum exemplaria et Romae et Parisiis videre nos meminimus, sed quae vltra XV. Esaiae caput non procedebant.* Haec e Catenis excerpta cum versione sua Sirmondus exhibet, in quibus nonnulla *Theodori Mopsuesteni* xx) esse, cuius nomen cum Theodoreto subinde confunditur, non absurde Caueus coniicit. *Fabr.* In edit. *Schulzii* tom. II. pag. 165 — 402. qui in praefat. pag. IV. sqq. recenset codd. quibus vsus est ad emendandum comm. in prophetas textum. Huc pertinet cod. *Augustanus* membr. saec. IX. vel X. bonae omnino notae, qui continet prophetas minores et maiores, cum comm. Theodor. et alia. Ieremiam excipiunt lib. Baruch, in cod. inscripto Ἱερεμίας Βαρούχ, Threni et epistola Ieremiae etc. (In *Reiferi* cat. p. 6. fin. sic citatur: Prophetae maiores et minores, cum periochis Hesychii, presbyteri Hierosolymitani, *Theodoreti,* Polychronii, et fragmento Chrysostomi in Susannen). — In catenis in Iesaiam in cod. VIII. *Florent.* plut. V. quem copiose recenset *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. p. 17. sqq. (v. quoque ad nr. 9.) tum in cod. XXV. *Veneto* (v. cat. codd. Ven. D. Marci, p. 22.) — *Romae* in cod. membr. saec. XII. bibl. Chiggianae, *Theod.* in Iesaiam, teste *Montfauc.* in diario ital. p. 237. — in codd. *Sfortianis* tribus et bibl. *Barberinae* cod. (*Montfauc.* bibl. bibl. MSSt. I. pag. 703. E. et A. et p. 175. C.) — *Taurini* in bibl. reg. cod. IX. saec. IX. laciniae multae comment. in XII. min. prophet. v. cat. codd. gr. Taur. p. 74. et p. 75. confector dedit specimen nitidissimi characteris litt. maior. et interpungendi rationis. — in cod. CXCII. *Coislin.* teste *Montfauc.* in bibl. Coislin. p. 245. — in codd. *Vindobon.* caesar. XXVII. minus integro, et LXXII. indice *Lambec.* in comm. III. pag. 107. et 345. — in cod. *Escorial.* v. *Plüer.* in itiner. cit. p. 191. — *Mosquae* in bibl. synod. codd. XXIV. bis, et XXV. v. *Matthaei.* notit. codd. Mosquens. p. 35. et 36. — in *Schindae* cat. codd. Mosq. p. 47. nominantur *Theodoreti* commentaria in prophetas. *Harl.*

7. *Commentarius in Ieremiam, Baruch, et Threnos* latine versus a Iohanne Pico, Paris. 1564. et cum eius interpretatione graece primum a Sirmondo vulgatus. *Fabr.* In ed. *Schulz.* tom. II. p. 403. — 668. Contulit *Schulz.* praeter cod. antea memor. Augustanum, etiam cod. chart. *Bauar.* complectentem *Theod.* in Ieremiam, Baruchum, Threnos, Ezechiel. et

xx) Et de coniectura Schulzii de vita Theod. p. 38. *Eusebii, Caesariensis.* *Harl.*

et Danielem, cui praestantissimo cod. ille plurimas debet textus emendationes. — Tum reperitur ille commentar. *Venetiis* in bibl. Marc. cod. LXXXVII. *Theod.* interpr. in Ierem. (cat. codd. gr. p. 60.) — *Vindobonae* in cod. CXX. comm. in Ierem. Baruch. et Threnos, conflatus ex tribus Origenis, Chrysostomi et *Theodoreti* expositionibus, et in XII. tomos f. sectiones diuisa: sequitur *Theodor.* expositio in Danielem, in X. sectiones diuisa: de quo cod. multus est *Lambec.* comm. IV. p. 178. sqq. — Add. de Barucho supra, vol. III. p. 734. sq. *Harl.*

8. *Commentarius in Ezechielem*, graece primum editus a Sirmondo cum versione *Io. Baptistae Gabii*, Veronensis, quae primum prodierat Romae 1563. fol. *Fabr.* In *Schulz.* ed. tom. II. part. II. pag. 969. — 1052. Contulit *Schulze* codd. Augustanum et Bauar. laudatos. — In bibl. *Coislin.* cod. XVII. f. catena in Ezechiel. ex Theodoreto aliisque contexta et cum prologo Theodoreti: plura de eo cod. scripsit *Montfauc.* in bibl. Coislin. pag. 61. sq. — Codicis *Bauar.* XXI. argumentum in cat. codd. gr. p. 6. sic indicatur: „ *Theodoreti* in Ezechielem prophetam tomi XVI. catena in Hieremiam proph. ex *Chrysostomo, Theodoreto* etc. in XII. tom. distincta. *Theodor.* in Danielem." — *Vindobonae* in cod. bibl. caesar. CLXX. *Theod.* comm. in Ezechielem *(Lambec.* IV. p. 398. sq.) — *Mediolani* in bibl. Ambros. *Theod.* in Ezech. cod. membr. saec. X. et in duodecim prophetas, cod. recens. Sic citat *Montfauc.* in diar. ital. p. 13. et in bibl. biblioth. MSS. I. p. 528. D. sed p. 504. E. alium eiusd. bibl. *Ambr.* commemorat: „ *Theod.* in Ezechielem, pergam. de curatione morborum grauiorum. — Orationes XII. — in XII. prophetas minores. Lexicon collectum ex eius scriptis, bomb." — in cod. *Sfortiano,* Theodor. in Ezechielem et Daniel. teste *Montfauc.* l. c. I. p. 703. E. — *Florent.* in cod. Laurent. III. plut. XI. in Ezech. et Danielem, et curation. graec. adfectionum: operi praecedunt versiculi in laudem Theodoreti, quos gr. ac lat. edidit *Bandin.* in cat. codd. gr. I. p. 498. sq. et p. 499. sqq. vberius recensuit cod. IV. catenam in XII. minores et IV. maiores prophetas cum *Theodoreti* aliorumque commentariis, scholiis atque hypothesibus. *Harl.*

[P] 9. *In Danielem, prophetam.* Meminit *Theodoretus* ipse praef. in Psalmos et epistola LXXXII. et *Photius* cod. CCIII. *Nicephorus* quoque, XIV. 54. in sedecim prophetas scripsisse nostrum testatus. Quod vero ad tempus adtinet, in Danielem prius Theodoretus scripsit, circa a. C. 426. hinc in Ezechielem, postea in duodecim prophetas, inde in Esaiam, denique in Ieremiam, Baruchum ac Threnos. Commentarium in Danielem vertit idem *Gabius,* Rom. 1563. fol. Graeca Sirmondus primus addidit. *Fabr.* In ed. *Schulz.* II. part. II. p. 1053 — 1304. codd. Augustano aliisque nonnullis ad sect. superiores nominatis, adde cod. *Venet.* Iustinian. indice *Montfauc.* in diario ital. p. 434. et *Paris.* bibl. publ. cod. MXLIX. *Harl.*

10. *In XII. prophetas.* Meminit *Photius* cod. CCV. et Nicephorus ac Theodoritus ipse locis iam laudatis. Primus graece edidit Sirmondus cum versione *Petri Gillii,* Albiensis, quae primum lucem viderat Paris. apud Henr. Stephanum, auum, et Lugduni apud Gryphium 1533. 8. *Fabr.* In *Schulzii* ed. tom II. part. II. pag. 1305 — 1694. Ad textum emendandum

vſus eſt Schulze cod. Auguſt. lectionibusque cod. *Florentini* (in *Bandinii* cat. codd. Laurent. I. p. 499.) et cod. *Coislin.* de quo v. *Montfauc.* in bibl. Coisl. p. 303. Praeterea in cod. *Bauar.* XVII. *Theodor.* in Hoſeam. — in cod. CX. *Coisl.* qui continet vitas Sctorum, m. Oct. ſunt quoque *Theodor.* prologus in XII. prophetas; hypotheſis libri XII. proph. Hoſeae, tum Ioëlis cum comment. in Ioëlem v. *Montfauc.* l. c. 184 ſq. add. p. 186. ſq. de codd. CXII. et CXIII. — Com. in prophet. min. in codd. bibl. *Paris.* publicae DCCCXLI. — DCCCXLVI. et duobus ſeqq. acc. cod. DCCCXLVIII. duae praefatt. alia, in qua indicantur tempora, quibus ſinguli prophetae vixerunt; alia in prophetas, ſed diuerſa ab ea, quam edidit Sirmondus. Sequuntur excerpta ex Theodor. comm. in Ieſaiam, diuerſa quoque ab iis, quae Sirmondus foras dedit — MXLIX. - in cod. MCCCCCXLIX. nr. 5. de Malachiae vita et in eius prophetiam Theodor. commentar. — et in cod. MCDLVIII. nr. 2. comm. in prophet. Habacuc. ac nr. 27. in Aggaeum prophet. Particula commentarii eſſe videtur, *de Zacharia, propheta,* in cod. MCDLII. nr. 11. — *Vindobon.* in cod. caeſar. XIV. nr. 28. expoſitio in Michaeam, proph. v. *Lambec.* comm. VIII. p. 274. ſq. — *Baſileae* in bibl. publ. cod. *Theodor.* exegeſis in XII. proph. min. eiusd. ſcripta contra Cyrillum, Alexandr. et hiſtoria eccleſiaſt. (*Montfauc.* bibl. bibl. MSSt. I. p. 615. A.) — In bibl. *Bodlei.* nr. MMCMXLI. in XII. min. proph. — *Oxon.* nr. MCMLXXXIX. initium commentariorum, contra in omnes XII. proph. *Dublin.* nr. DCCLIV. ſec. catal. codd. Angliae etc. — In Hoſeam, in cod. *Eſcorial.* v. *Plüer.* l. c. *Harl.*

Tomus III.

11. *Commentarii in XIV. epiſtolas Pauli*, in quibus Chryſoſtomum frequenter ſequitur et ſenſum pariter connexionemque ſententiarum exquirit. Poſt concilium Epheſinum nec ante a. C. 432. ſcripti videntur. Latine vertit *Gentianus Heruetus*, Florent. 1552. 8. Graeca primus in lucem protulit Sirmondus. Commentariorum in Apoſtolum meminit *Nicephorus* XIV. 54. et *Theodoritus* ipſe epiſt. LXXXII. et CXIII. *Fabr.* In ed. Schulziana tomum III. cuius partem priorem complent Theod. comm. in epiſt. Paullinas, curauit cel. *Noeſſelt*, cui ad textum reſtituendum profuerunt codd. *Auguſtanus* (in quo eſt catena, v. *Reiſer.* cat. p. 6.) et *Bauaricus*, (cod. XIX. in cat. codd. Bauar. p. 5.) atque ed. Herueti latina et collatio quarumdam catenarum; de quibus ille in praef. intelligenter diſſerit. — *Vindob.* in cod. XLVI. nr. 1. in memorabili catena etc. in ep. Paulli ad Romanos, et nr. 2. Theodoreti interpret. I. epiſt. Paulli ad Corinthios. v. *Lambec.* comm. cum nota Kollarii, III. p. 174. ſq. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XIX. 3. ſqq. plut. VIII. *Theodoreti* hypotheſes et excerptae interpretatt. epp. Paullinarum in catena patrum etc. — in cod. X. plut. IX. hypoth. cum ipſo commentario Theodoreti in Nicetae catena in plures epp. Paullinas. — Similiter in aliis catenis in codd. IV. VI. VII. et XIX. plut. X. et alibi. v. *Bandini* cat. codd. gr. I. pag. 362. ſqq. 404. ſq. 472. ſqq. 486. —

Venetiis in bibl. diui Marci cod. XXXVI. comm. in epp. Paullin. — Iidem *Romae* in bibl. Chiggiana. v. *Montfauc.* diar. ital. p. 237. — ſec. eiusd. bibl. bibl. MSS. in bibl. monaſt. Vincent. *Beſancon*, II. p. 1194. D. et *Romae* in bibl. Barber. I. p. 173. D. — *Paris.* in bibl. publica, cod. CCXVII. in quo tamen maxima pars comment. in ep. ad Timotheum deſideratur, et

et DCCCXLIX. — in bibl. *Coislin.* cod. XXVIII. et XXX. it. CCIV. CCXXIV. in variorum comment. in epp. Paullin. — in cod. LXXXII. comm. in omnes epp. Paullin. paucula tamen desiderantur in fine expositionis in epist. ad Philemon. — v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 83. 84. 138. 264 et 275. In multis codd. *Coislinianis* aliisque seruantur etiam Theodor. Fragmenta atque interpretationes in variis catenis in *euangelistas* et *cantica* vtriusque foederis *sacra* add. *Schulze* diss. de vita etc. Theodoreti p. 38 sqq. *Harl.*

12. *Historiae ecclesiasticae libri V.* ab a. C. 325. siue vicennalibus Constantini M. vsque ad a. C. 429. absoluti circa A. 450. de quibus non repetam, quae dixi lib. V. c. 4. *Fabr.* supra, vol. VII. p. 429 sqq. et 455. nr. 10. it. *Schulze* de vita Theod. p. 40 sqq. Theodor. H. E. in ed. Schulz. tom. III. part. II. curante cl. *Noesseltio. Harl.*

13. Φιλόθεος ἱςορία yy) siue ἀσκητικὴ πολιτεία. *Historia religiosa* Ascetarum atque Eremitarum, virorum foeminarumque triginta, atque in his decem adhuc tunc quum hunc librum scriberet, superstitum vitas et elogia continens, scripta circa a. C. 444. Opus haud dubie genuinum, quum et Theodoritus ipse ad illud lectorem in Hist. ecclesiastica lib. IV, c. 34. remittat, memineritque illius Epist. 82. et in limine λόγυ περὶ ἀγάπης, qui clausulam historiae huius videtur continere: zz) et memoretur a *Theodoro Lectore* libr. I. p. 553. *Nicephoro* IV. 54. Menaeis ult. Octobr. etc. Tamen magis vulgi sermonibus, quam adcuratiori relationi in hoc libro Theodoritum studuisse, atque inde multas in eo narrationes suspectas haberi merito, notavit *Wilh. Ernestus Tentzelius* in diss. selectis p. 237. Latine vertit [†] *Ioach. Camerarius* Basil. 1539. fol. *Gentianus Heruetus* Paris. 1556. [1555. in cat. Leid. bibl. p. 72.] 1570. 4. ad calcem Palladii Lausiacae. Exstat etiam in Historia christiana Rev. *Laurentii de la Barre* Paris. 1583. fol. et in *Heriberti Rosweydi* Vitis Patrum libro IX. Antw. 1628. fol. a) Graece ante Sirmondi editionem non prodierat. Interpreti Herueto inscribitur Θεοφιλής, eodem, quo φιλόθεος sensu; hic enim Theodoreti ipsius et aliorum veterum testimonio titulus operis, quod etiam MSti codices confirmant, vt Vindobonensis, de quo multus est *Lambecius* VIII. p. 314 sqq. b) qui etiam p. 317. notat, additamentum de Simeone Stylite, (quod

yy) Vide *Sirmondi* edit. pag. 763. *Fabr.* In ed. Schulz. curante *Noesseltio* tom. II. part. II. p. 1099 — 1295. *Harl.*

zz) In cod. CIX. *Bauar.* in cat. codd. gr. p. 42. atque in cod. *Naniano* XLII. nr. 1. et 2. catal. p. 52. in cod. *Coislin.* LXXXIII. sec. *Montfauc.* bibl. Coislin. p. 158. in *Escorial.* teste *Plüero* l. c. p. 191. etc. iunctim inesse dicuntur *Theodoreti Philotheos et oratio Theodoreti de dilectione.* v. ad nr. 19. Hinc etiam ecl. *Noesseltius* l. cit. p. 1296 — 1319. *historiae religiosae* statim subiecit Theodoreti *orat. de diuina et sancta caritate. Harl.*

a) v. infra vol. IX. p. 29. ed. vet. et p. 30 sq. de Ren. Laur. de la Barre Hist. christ. *Harl.*

b) s. pag. 670 sqq. ed. Kollar. cuius notas conf. pag. autem 674. sqq. de additamento de obitu *Simeonis Stylitae* agitur: atque, quod codex ille manu cuiusdam *Pachomii*, hominis incerti, exaratus esse dicitur in folii centesimi primi pagina prima, *Lambec.* p. 681. suspicatur, istum *Pachomium* auctorem esse memorati supplementi capitis XXVI. de *S. Simeone Stylita.* Codicem autem ipsum dignum esse indicat Kollar. not. A. p. 679. qui adornandae nouae Theodoreti operum editionis gratia in consilium vocetur. — In cod. *Veneto* Marc. CCCXLVII. inter Metaphrastae vitas Sctorum; v. confector. catalogi — codd. gr. Ven. p. 158. Conf. infra in Elogiis Sctorum etc. lib. V. cap. 32. pag. 142. vol. IX. — In cod. DCCLXXII.

(quod sub *Theodoreti* nomine laudatur in synodo secunda Nicaena tom. III. Binii p. 567.) ab alio auctore subiectum esse.

14. *Epistolae CXLVII.* ab episcopo scriptae, et a Sirmondo primum graece et latine editae. *Nicephorus* quidem vltra quingentas Theodoreti epistolas legisse se testatur XIV. 54. ἀρίςας καὶ κατὰ λόγον ἔλληνα συγκειμένας, sed ceterae interierunt, exceptis, quas in Garnerii auctario praeterea exstare paullo post infra notaturus sum: Epistola LXXXII. ad Eusebium Ancyranum circa a. C. 448. exarata et latine etiam apud *Baronium* ad A. 443. nr. XII. obuia de scriptis suis Theodoritus mentionem facit. Nec non Epistola CXIII. ad Leonem, papam, *c*) CXVI. ad Renatum, presb. et CXLV. ad monachos CPol. Nonnullas epistolas Theodoreti *Baronius* latine tom. V. et VI. Annalibus suis inseruit ex versione *Federici Metii*, Thermularum episcopi, testatus ad a. C. 430. nr. 48. in codice Vaticano exstare epistolas CLVII. (forte CXLVII. legendum,) quas Metius ille transtulerit. Hisce non est acensenda epistola, a Nestorianis supposita, ad Iohannem, episcopum Antiochenum, de obitu Cyrilli, Alex., septem annis post Iohannem illum defuncti, quae incipit: *Sero tandem et vix malus homo defunctus est:* legiturque in synodo V. generali CPol. Actione V. et latine apud *Baronium* ad a. C. 444. nr. 13 sqq. Alias Theodoriti et Nestorii mutuas epistolas, quibus se inuicem recipiunt, ab haereticis suppositas notauit iampridem *Leontius* de sectis p. 454. Adde *Allatium* in Vindiciis synodi Ephesinae p. 130 sqq. *Fabr.* Cel. Noesselt. in *Schulziana* edit. Opp. Theodor. in tom. IV. part. IV. primum p. 1060. — 1274. gr. et lat. reddidit XLVI. epp. et vbiuis adnotauit, quas Baronius protulerat: epistolas, in adpendice Sirmondianae editionis obuias, suo loco inseruit epistolis reliquis: p. 1041. sqq. reposuit epistolam ad Sporacium, de qua vide ad nr. XX. — p. 1275. addidit epistolas, quae a Sirmondo in volumine epistolarum Theodoreti praetermissae, in Garnerii auctario et alibi editae fuerunt, secundum ordinem, quem Garnerius in Theodoreti aliorumque epistolis obseruauit, sed textum multis inquinatum vitiis, et versionem latinam castigauit; vbi vero perierant graeca, veterem latinam exhibuit interpretationem. — In bibl. caesarea *Vindobon.* cod. XXXIII. est plena epistolarum graec. Theodoreti collectio. Insunt autem CXLVII. epistolae; praeterea statim ab initio Theod. contra

DCCLXXII. nr. 61. et tribus aliis bibl. *Paris.* publ. *Theodoreto* adscribitur *vita Simeonis Stylitae* ind. cat. codd. *Paris.* voc. *Theodoretus.* — Praeter codd. in anteced. nota memoratos, *historia religiosa* est *Paris.* in bibl. publ. in codd. CDXCI. nr. 4. — MCDXLI. et seq. ac MDXCVII. in quo statim adnexa est disp. *de diuina charitate*, quam a Sirmondo minus recte seiunctam fuisse, notat quoque confector cat. codd. Paris. tom. II. p. 370. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XXIX. nr. 3. Philotheus et nr. 4. de diuina dilectione. v. *Bandin.* cat. codd. Laur. I. p. 54 sq. — Secundum catal. codd. Angliae etc. partes esse videntur f. Philothei, siue hist. eccles. in cod. *Barocc.* CXCVII. *de vita monastica*, excerpta ex Athanasio, *Theodoreto* et aliis — in cod. *Bodlei.* nr. MMDCCCLXXVII, 42. ex *Theodor. de veneratione et honore martyrum* etc. — tom. II. in bibl. *Iacobaea* nr. MMMMMMMMDLXXVII. *Theod.* Philotheus. — *Theod. vita S. Iacobi*, episc. Nisibeni, ex historia religiosa, gr. et lat. ad ed. *Iac. Sirmondi* cum adnotatt. *Nic. Antonelli*, praef. *S. Iacobi* — — Sermonibus, Romae, 1756. fol. *Harl.*

c) Quae graece legitur quoque cum *Leonis* responsione inter Opp. Leonis M. edit. Balleriniorum, tom. I. pag. 941 sq. Atque ex ed. Balleria. tom. I. lat. eam subiecit epist. Theodoreti *Schulze* pag. 1293 sqq. in Opp. Theod. IV. part. II. *Harl.*

contra Nestorium ad Sporacium, (in cod. tamen scriptum est σφαράκιον, et Sirmond. edidit *Sphorat um.* v. *Schulze* ad tom. IV. part. I. p. 368. tom. II. p. 1041. vbi editur et p. 1167. vbi rectius scribitur Σποραχίῳ) et in fine, *Theod.* ad Ioann. Oeconomium epistolae fragmentum, quod in Halensi edit. legitur a p. 1269. lin. 22 — 1271. lin. 21 et 22. Illum codic. olim Neapolitanum, vberius recensuit *Kollar.* in suppl. ad Lambec. comment. p. 194. — 208. et, vbi in ed. Halensi singulae epp. reperiantur, curate indicauit. Ex illo cod. Noesselt antea obtinuerat a Kollario exemplum Theod. *ep. ad Ioan. Germaniciae episcop.* et (nr. CLI. p. 1291 sqq.) Theod. orat. antea nondum editam, de quibus paullo post sermo erit. — In ed. igitur Schulzio-Noesseltiana primum locum tenet epistola CXLVII. ad *Ioannem, episcopum Germaniciae*, (v. nr. XXI.) quae in omnibus codd. est CXXV. cum cod. *Vindobon.* collata, vnde discrepantes lectiones margini adscripsit Noesselt. Sequuntur *commonitorium*, de quo v. ad nr. 33. et *Ioannis*, episcopi Antiocheni, ep. v. ad nr. 34. cum epist. Theodor. ad illum Ioannem, (p. 1288 sqq.) quam contulit Noesselt. cum edit. Mansiana collect. ampliss. concilior. tom. V. p. 85. — Quam p. 1291 sqq. nr. CLI. excipit *Theod.* oratio ad eos, qui in Euphratesia et Osroena regione, Syria, Phoenicia et Cilicia vitam degunt monasticam. In nota „nondum edita fuerat, ait Noesselt, haec inter ceteras Theodoreti epistolas, sed eius tamen fragmentum, idque latinum, exstabat in Garnerii auctario p. 62. Totius igitur epistolae exemplum nacti, adcurate e cod. quodam bibl. caesar. *Vindob.* descriptum, cum eoque iterum diligenter collatum hic, (gr. ac lat.) edendum curauimus. Post, quum vidissemus, Mansium in concilior. collect. tom. V. p. 1023. eamdem, nescio, vnde depromtam, edidisse eius quoque discrepantes lect. addidimus." Subiecta est disp. *quod etiam post humanitatis adsumtionem vnicus filius sit Dom. noster, Iesus Christus.* In ep. CLII. CLIII. CLIV. CLVIII. CLIX. CLX. (p. 1314 sqq.) relationes, etc. et p. 1331. Ioan. episc. Antioch. relat. ad imperat. per Palladium Magistrian. v. ad nr. 35. — Pag. 1320. ep. CLV. epist. Ioannis, episcopi Antiocheni, ceterorumque, qui cum ipso erant, ad clerum CPolitanum, et ep. CLVI. eorumdem ad populum CPolitan. p. 1321 sqq. ex Mansii collectione l. c. p. 1275 sqq. et ex eodem l. c. 1385. relatio orientalis synodi ad imperator. rursum significans depositionem Cyrilli et Memnonis, ep. CLVII. p. 1323 sqq. et ep. CLVIII. p. 1327. coll. cum Mansii collect. p. 1389. relatio orientalium. — Pag. 1335. ep. CLXII. epist. Theodor. ad episcopum Samosatenum, scripta Epheso, latine: atque *Noesselt* V. C. in nota, exstat, ait, haec ipsa epistola iisdem verbis inter acta concilii V. CPolitani Collat. V. apud *Mansium* in collect. concil. ampl. tom. IX. p. 293. qui eam e Baluzii editione expressit. Alia latina interpretatio est in Synodico, a Baluzio edito, cap. 20. quam vid. in eadem Mansii collectione, tom. V. p. 787. — Pag. 1336. sqq. nr. CLXIII sqq. tres legatorum oriental. inter quos erat Theodoretus, Chalcedonem missorum, ac nr. CLXVI. sqq. tres eorumdem petitiones ad imper. latin. exstat quoque in actis concilii orientalium Ephesini in Mansiana collectione tom. IV. p. 1406 sqq. 1411. et 1421. p. 1401. 1403. 1405. Alia interpretatio in Synodico cap. 26. et c. 31. 32. 34. 35. p. 801 sqq. et collect. Mansian. tom. V. p. 794. 802. — Epist. CLXIX. p. 1345 sqq. *Theodor.* epist. Chalcedone ad Alexandr. Hieropolitan. scripta, latine; in mem. actis, in collect. Mansiana, tom. IV. p. 1407. alia in Synodico, c. 30. tom. V. p. 799 sqq. — Nr. CLXX. p. 1347 sqq. Epist. quorumdam Orientalium, CPol. missorum, ad Rufum, episc. gr. ac lat. in actis quoque concilii Ephesini apud Mansium l. c. tom. IV. p. 1411 sqq. — Nr. CLXXI. epist. *Theod.* ad

 Ioann.

Ioann. Antiochiae episc. postquam actum esset de pace: gr. ac lat. (conf. nr. 23.) Primus edidit eam e cod. *Vaticano Leo Allatius* in Vindiciis synodi Ephesinae et Cyrilli, Romae 1661. p. 137. eius etiam partes aliquot p. 45. 46. post, alio e scripto libro, *Cotelerius* in eccles. gr. monumentis, Paris. 1677. 4. tom. I. p. 48. Vterque tamen negat, eam esse Theodoreti. Denique ex alio cod. Vatic. *Garnerius* in auctario. Cotelerii editionem sequitur *Baluzius*; repetit *Mansius* in collect. concil. tom. V. p. 381 sqq. Latina interpretatio, inquit Noess. vetus vniuersae epistolae exstat in Synodici cap. 95. apud Mansium l. c. p. 876 sqq. quae sola videtur integram conseruasse epistolam. Facile enim, idem ait Noess. ad agnoscendum, mancam eam esse in graecis, quod ad primam quidem spectet partem. Alius interpretationis veteris fragmentum est in synodi V. collat. 5. apud Mansium, tom. IX. p. 294. graece exstat in cod. *Veneto* bibl. D. Marci DIV. v. cat. codd. gr. p. 267. — Nr. CLXXII. epist. Theodoreti ad Nestorium lat. duplex versio, altera inserta actis quintae collationis V. synodi apud Mansium l. c. tom. IX. p. 292. cuius partem posuerat Garner. in Auctar. p. 74. altera Marii Mercatoris e rec. Garnerii tom. II. p. 272 seq. et Baluzii p. 333 seq. Est alia quoque interpret. in Synodico cap. CXX. apud Mansium tom. V. p. 898. — Epp. CLXXIII — CLXXVIII. ep. CLXXX. tantum latine ex actis concilior. — Nr. CLXXIX. epist. Cyrilli ad Io. Antiochenum aduersus Theodoretum, gr. ac lat. quam Garner. ex cod. Vatic. exscripsit. Denique epistola nr. CLXXXI. ad Abundium Comensem, episcop. quam a Baronio in Annal. ad a. 450. p. 124. primam editam esse, existimat *Noesselt.* V. C. — Add. *Schulze* diss. de vita Theodor. p. 44 sqq. supra in vol. VII. p. 430. not. *dd.* et vol. I. p. 701. §. XLVI. — *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XII. nr. 27. plut. 6. ex Theodoreti epistola ad monachos Euphratesiae etc. ac nr. XXVIII. eiusd. epistola ad Ioan. episc. Antiochen. v. *Bandini* cat. codd. gr. I. p. 121. Idem *Bandin.* ibid. p. 166 sqq. primus edidit gr. ac lat. Iustiniani imp. epistolam aduersus Theodorum et *Theodorit.* libros contra catholicam fidem etc. vbi praecipue p. 191 sqq. citatur Theodoreti epist. ad Ioann. Germaniciae episcopum, et locus ex ea adfertur. — *Vindobonae* in cod. caesar. LII. nr. 109. est *Theodor.* epist. ad Monach. Euphratesiae etc. et nr. CX. *eiusdem* demonstratio, quod Christus etiam post adsumtionem humanae naturae vnus sit filius. v. *Lambec.* comm. III. p. 251 sqq. vbi Kollar. notat, et epistolae et *demonstrat.* exempla Antonio Bongiouanni pro noua Theodoreti edit. a. 1759. fuisse submissa; sed v. infra in fine recens. ed. Sirm. — *Mosquae* in cod. synod. XXXII. nr. 43. est *Theod. Patriarchae*, epistola ad Theodosium monachum, v. infra *de aliis Theodoretis.* — *Quem Neapolitan.* laudat *Montfauc.* in diario ital. p. 309. ille postea in bibl. Vindobon. illatus est, quem recensuit Kollar. loco supra laudato. *Harl.*

Tomus IV.

15. Ἐρανιστὴς ἢ πολύμορφος, siue *dialogi tres* inter Ἐρανιστὴν et orthodoxum [a]), *Photio* cod. XLVI. memorati, quibus probatur, vnionem naturae diuinae cum humana in Christo esse 1) ἄτρεπτον *immutabilem*, 2) ἀσύγχυτον *inconfusam*, et 3) ἀπαθῆ *impatibilem*, sub-

a) Conf. *Oudin.* l. c. pag. 1097 sqq. vbi multa esse suspicatur intra a. 444. et 448. circiter an. contra Garnerium disputat, et opus confectum a. 446. *Harl.*

ſubiuncta eorumdem *dogmatum* [?] *demonſtratione per ſyllogismos* e). Hi ſunt λόγοι τρεῖς περὶ θείων δογμάτων διαλογικῶς συνταχθέντες, quos memorat *Nicephorus* IV. 54. Prodiere primum graece cum libris haereticarum fabularum, Romae per Stephanum Nicolinum Sabienſem 1547. 4. Edidit etiam graece typis Voegelin. nitidis *Victorinus Strigelius*, Lipſiae 1568. 8. f) qui ſub idem tempus latinam ſuam verſionem cum praemiſſa Theodoriti vita ſeparatim [ſ. anni nota ibid. cum peculiari inſcript. *Theod.* dialogi III. etc.] vulgauit. Hinc graece et latine cum Strigelii verſione et *Marci Beumleri* analyſi ac notis, excuſi ſunt Tiguri 1593. 1606. 8. Analyſin horum dialogorum a *Laurentio Ludouici*, Leobergenſi Sileſio, concinnatam cum oratione de Laur. Ludouici vita et obitu, edidit *Abrahamus Scultetus*, Neuſtadii 1604. 8. In latinis Theodoreti operum editionibus exſtat latina *Gentiani Herueti* interpretatio, Venet. 1548. 8. et Baſil. 1549. 8. ſeparatim excuſa, quam ſeruauit etiam in graecolatina ſua ἐκδόσει Sirmondus. Exſtat praeterea verſio horum dialogorum germanica *Martini Molleri*, Baſil. 1575. Gorlitzii 1582. 8. typis exſcripta. Hoc opus circa a. C. 446. ſcriptum et gemino inde Theodoſii, imp. edicto a. 447. et 449. flammis addictum, iam monuere viri docti. Notatu digna in hoc opere loca et fragmenta complura, quae Theodoretus laudat, *Ambroſii, Amphilochii, Antiochi, Ptolemaidis epiſc., Apollinaris, Athanaſii, Attici* CPol. *Baſilii* Caeſar. *Cyrilli* Hieroſol. et Alex. *Damaſi*, epiſcopi rom., *Diodori* Tarſenſis, *Euſebii* Emeſeni, *Euſtathii* et *Flauiani* Antiochenorum, *Galeſii* Caeſareae Palaeſtinae, *Gregoriorum* Naz. et Nyſſeni, *Hilarii, Hippolyti, Ignatii, Ioannis Chryſoſtomi, Irenaei, Methodii, Seueriani*, Gabalorum epiſcopi, *Theodori* Mopſueſteni, et *Theophili* Alexandrini, pro quo male in edit. Rom. et Lipſ. excuſum Θεοφυλάκτυ. *Fabr.* In ed. Schulz. in tom. IV. part. I. pag. 1 — 263. Add. eiusd. diſſ. de vita etc. pag. 45. ſq. et *Ioan. Fabric.* in hiſtoria bibl. Fabric. tom. VI. p. 438 ſq. vbi *Beumleri* edit. ad refutandam cuiusdam opinionem, Theodoretum fuiſſe Neſtorianum, parata, recenſetur. — Codd. ſunt *Eſcorialenſis*, teſte *Plüer.* in itin. per Hiſpan. vbi vero citatur: *Eraniſta ſeu Polymorphus aduerſus haereſes libri XV.* et plura Theodor. opuſc. aut particulae ex cod. *Eſcorial.* citantur in *Montfauc.* bibl. biblioth. MSSt. I. p. 623. D. E. — *Venet.* in bibl. D. Marci cod. DXXI. v. cat. cod. gr. p. 280. — *Paris.* in bibl. publ. cod. CLXXIV. excerpta ex tribus dialogis, et tres dialogi ipſi, ſed ab initio et in fine manci in cod. DCCCL. in quo tamen poſteriore in tertio dialogo varia veterum loca in msto omiſſa ſunt, et quidem, vt quidam V. D. ad illum cod. animaduertiſſe dicitur in catal. codd. Paris. II. p. 164. a Theodoreto ipſo in priore ſua editione. — *Vindobonae* in cod. LXXVII. nr. 58. in Lambec. comm. III. p. 396. ſq. ſunt plurium patrum de duabus in Chriſto naturis teſtimonia,

 in

e) Ἀποδείξεις διὰ συλλογισμῶν· ὅτι ἄτρεπτος ὁ θεὸς λόγος. In Schulz. ed. IV. part. I. p. 263 — 279. In disp. de vita Theodor. pag. 46 ſq. ex ipſius Theod. epp. XVI. LXXXII. et CXXX docet, genuinum eſſe Theod. noſtri ſcriptum. Reiicit idem opinionem *Baraterii*, qui in adpend. ad Anti-Artemonium, Norib. 1735. et pertinacius in biblioth. germaniq. vol. XLVIII. p. 50 ſq. id. ſcriptum iuniori cuidam vindicare auſus eſt. *Harl.*

f) In praef. Schulzii ad IV. part. I. p. V. citatur, Lipſiae 1591. 8. impenſis Valent. Voegelini. Sed in meo exemplo primo loco eſt textus gr. inſcript. Θεοδωρ. — διαλογοι τρεις κατα τινων αἱρεσεων, Lipſ. M. D. LXVIII. (1568.) in calce Lipſiae in off. Ern. Voegel. 1568. Sequuntur lat. interpr. *Victor. Strigelii* cum eius adnotatt. ſelectis. Lipſiae. *Harl.*

in his *Attici*, archiepiscopi CPolitani; sed hoc fragmentum ex Theodoreti opere, a quo citatur, decerptum esse videtur *Kollario* in nota A. p. 397. — *Harl.*

16 Κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων, ἡ ψεύδους g) καὶ ἀληθείας διάγνωσις. *Haereticarum fabularum libri quatuor*, iisque opposita in *libro quinto* ἡ θείων δογμάτων ἐπιτομή. *Epitome diuinorum dogmatum* ad Sporacium, domesticorum comitem, qui a. C. 453. consul fuit. Hoc opus circa a. C. 452. a Theodoreto scriptum, graece cum dialogis, de quibus iam dictum est, prodiit edente *Camillo Perusco*, auspiciis Ardingelli, cardinalis, Rom. 1547. 4. typis Stephani Nicolini. Latine vertit *Gentianus Heruetus*, Basil. 1549. cuius interpretatio ad calcem Epiphanii, Paris. 1566. fol. et in latinis et graecolatina Theodoreti [P] editione legitur. Quam enim Iohannes a Fuchte praef. ad Philastrium promisit, graecolatina editio lucem numquam vidit. Falluntur de cetero viri docti, Garnerius et Caueus, [et *Oudin.* l. c. cap. VIII. p. 1104 — 1108.] quibus libri IV. caput XII. de Nestorio h) spurium ac subdititium fuit visum: nam et hoc eidem auctori tribuitur a *Leontio* p. 456. de sectis, *Theodoro Abbate* in argumento synodi Ephesinae et *Photio* cod. XLVI. Vide *Eliam du Pin* bibliothec. scriptor. ecclef. tom. IV. pag. 103 — 105. i) et doctorem meum, b. *Tho. Ittigium*, diss. de haeresiarchis apostolicae aetatis p. 13. qui etiam reiicit parum verisimilem eiusdem Garnerii opinionem in vita Theodoreti cap. XII. et de scriptis Theodoreti cap. VI. suspicantis, Sporacium ideo hos libros a Theodoreto efflagitasse et Theodoretum scribendos in se suscepisse, vt consensione cum haereticis oneraret Cyrillum Alex. Nestorium absolueret. Graecae romanae editioni subiectae sunt variae lectiones ex MS. codice cardinalis de Saluiatis. *Fabr.* *Florentiae* in cod. Laurent. XII. nr. 25. est cap. III. libr. V. haeretic. fabular. de Spiritu Scto. (*Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 121.) — in cod. XI. nr. 2. plut. LX. excerpta de Trinitate et Spiritu Scto ex sacra scriptura, *Theodoreto* aliisque scriptoribus ecclef. et cod. VIII. nr. 20. plut. 86. excerpta ex *Theodoreto* aliisque graecis ac lat. scriptor. (*Bandin.* II. p. 600. et III. p. 324.) — de *Trinitate* in cod. Coisl. CXX. fol. 210. verso. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 193. qui p. 194 sq. excerpsit scholion ad loc. Theodor. vbi agitur de diis et superstitionibus Aegyptiorum. *Harl.*

17. Περὶ προνοίας. *De Prouidentia homiliae decem.* Nam homilias esse ex p. 357. et aliis locis patet. Antiochiae circa a. C. 430. habitas Garnerius colligit. Du Pinius a. 433. Prod-

g) Hic operis titulus apud *Nicephorum* XIV. 54. *Theodoretus* ipse [in epist. ad Sporacium praemissa, sub fin. p. 283. edit. Schulz. et] quaest. I. in Leuit. τὰ πρὸς αἱρέσεις vocat. Photius cod. LVI. κατὰ τῶν αἱρέσεων. *Fabr.* In hoc libro sequitur *Epiphanium;* vide supra h. c. de genuinis Epiphanii scriptis nr. 2. *Heum.* In *Schulze* edit. tom. IV. part. I. p. 280 — 481. et disp. de vita S. Theodor. p. 47. sqq. Add. *Christi. Guil. Franc. Walch* in — Histor. der Ketzereien, tom. III. p. 487 sqq. 493. 511 sqq. de Messalianis et passim in tom. V. de haeresi et controuersiis Nestor. it. *Fabric.* infra vol. IX. p. 286. de Nestorio. *Harl.*

h) Idem dicendum de *epistola ad Sporacium*, quam Theodoreto suppositam contendit Garnerius, eumque sequutus *Antonius Pagi* ad a. Chr. 428. nr. XXI. seq. [et *Oudin.* l. c. pag. 1113. sq.] sed non minus haec, quam caput illud de Nestorio scribi a Theodorito post synodum Chalcedonensem potuit. *Fabr.* Consentit *Schulze* in nota tom. IV. 1. p. 368. et in nota ibid. p. 1041. *Harl.*

i) Add. *Schulz.* notam l. c. pag. 368. *Harl.*

Prodierunt e bibl. Vaticana graece *Nicolao Maiorano* editore k) Rom. 1545. 8. et Tiguri 1546. 8. l) Latine vertit *Rudolphus Gualtherus* ibid. atque inde *Victorinus Strigelius*, Lipsiae 1566. 8. Graece cum Gualteri versione notisque Paris. 1623. 8. atque sine notis in Theodoreto Sirmondi. Gallice vertit post Ludouicum Regium Simon Goulartius.

18. Θεραπεία Ἑλληνικῶν παθῶν. *Curatio graecarum affectionum* m), siue aduersus Ethnicos libri XII. quos a. C. 427. scriptos et Iuliano, imp. singillatim oppositos, Garnerius adnotauit. Latine ex versione *Zenobii Acciaioli*, Florentini, prodiere Paris. apud Henr. Stephanum, auum, a. 1519. fol. Graece cum Acciaioli versione primus edidit [e duobus codd. Palat. et totidem Augustanis] *Fr. Sylburgius*, qui notas suas et castigationes indicesque addidit. Heidelbergae apud Commelin. 1592. fol. Cum eadem Acciaioli interpretatione recudi etiam fecit Sirmondus. Varias lect. e MSS. [*] bibl. Vaticanae et Fuluii Vrsini ex alio codice castigationes dedit in Auctario *Garnerius* p. 393 sqq. n) Gallice versos hos libros vulgauit

Michael

k) *Maioran.* se in dedicat. vocat *bibl. vaticanae praefectum;* et in titulo scribitur: *nunc primum in lucem editi. Heum.* Add. *Maittaire* A. T. III. pag. 377. *Harl.*

l) Per *Froschouerum*, — de prouidentia orationes X. graece, Paris. ap. Ioann. Bene-natum. 1569. 8. — graece ap. Claud. Morellum. 1625. 8. — lat. *Rodolpho Gualthero*, Tigurino, interprete. Paris. ap. Ioan. Bene-natum, 1571. 8. Sed antecessisse videtur Tiguri prior edit. Nam, teste *Maittaire* A. T. III. p. 754. (vbi edit. Paris. citatur,) epistola eius dedicat. scripta est *Tiguri* VIII. id. Febr. M. D. XLVI. (1546.) — Quam *Paris.* ed. a. 1623. gr. ac lat. Fabricius citat, ea esse videtur, quae in *Menkenii* cat. I. p. 59. ita dicitur: *Theodor.* de prouidentia orati. X. gr. et lat. cum varr. lecti. emendati. et notis. Paris. 1650. 8. — II. priores, in *Io. Patusae* encyclop. philol. vol. II. p. 392 — 413. — *Gallice* versi sermones hi XII. ab *Srb. Hardy.* Paris. apud Rob. Stephan. 1610 et 1626. atque in posteriore ad calcem additum legitur: *le sixieme sermon des douze de Theodoret concernant la guerison de l'infidelité de Grecs*, teste *Maittaire* A. T. III. p. 886. — *germanice* a *I. Mich. F. der.* D. et Prof. Theologiae in Würzeburg. Vniuersit. Würzeb. 1788. 8. — Add. *I. A. Fabric.* de scriptor. de veritate religionis christianae c. II. §. 25. pag. 97. — *Codd.* sunt in bibl. *Leid.* manu Falcoburgii. v. catal. bibl. Leid. p. 337. nr. 67. add. *Montfauc.* bibl. biblioth. MSS. I. p. 662. C. — in bibl. *Bodlei.* nr. MMMXXXVII. — in bibl. *Sfortiana*, libri IX. sed nonus est imperfectus, teste *Montfauc.* l. c. p. 706. A. — In bibl. *Escorial.* ex libro de prouidentia, de opificio s. de constructione corporis humani, sec. *Plüer* in itiner. per Hispan. pag. 191. — *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XVIII. nr. 2. orationes X. de prouid. v. *Bandin.* cat. codd. gr. I. p. 486. eaedem in cod. MLII. bibl. publ. *Paris. Harl.*

m) Verte *graecanicorum morborum. Heum.* Libri isti vtiliter quoque adhiberi possunt ad historiam philosophiae et theologiae antiquiss. inprimis ad placita philosophorum graecor. cognoscenda. Ipse Theodor. in prologo p. 694. ed. Schulz. et titulum atque illius sensum, n. *euangelicae veritatis ex gentilium philosophia cognitio*, et consilium exposuit. *Harl.*

n) In edit. *Schulze* tom. IV. part. II. pag. 689 — 1040. Is autem in scholiis subiectis, quae notatu digniora viderentur, ex Vrsini collectaneis, littera *V.* praemissa, reposuit, et varias lectiones, e duobus codd. Florentinis desumtas, adiecit. In diss. de vita etc. Theodor. pag. 50. inseruit duo, quae ad hunc Theodor. librum spectant, epigrammata, alterum ex cod. quodam *Augustano*, (v. *Reiser.* cat. p. 54.) descriptum in *Posseuini* adpar. sacr. tom. II. p. 457. alterius primos tantum versus, ad nostrum pertinentes, e cod. CLXXI. caesar. *Vindob.* qui continet *Theod. curat.* etc. et a *Petro Patricio* ex alio quodam cod. perue-

Michael Mourgues, S. I. in tomo secundo operis, cui titulus *plan theologique du Paganisme* Tolosae 1712. 8. Nullo modo audiendi, qui opus hoc pulcherrimum Theodoreto abiudicatum iuere, Rob. Cocus et Andreas Riuetus; *) nam et Theodoriti eruditione dignissimum est, et ipse τῶν πρὸς Ἕλληνας γεγραμμένων meminit quaest. 1. in Leuiticum et epist. 112. 116. Meminere etiam alii, vt *Io. Tzetzes* Chiliad. IX. Hist. 291.

Ὁ δέ τε Θεοδώρητος ἐν βίβλῳ τῇ ἰδίᾳ
Ἣν Θεραπείαν ἔγραψεν Ἑλληνικῶν παθῶνδε
Δύο ἐπῶν ἐκ τοῦ χρησμοῦ, δοκῶ μοι, μνημονεύει.

Cocum quoque refellit ciuis eius, *Gatakerus* p. 419. Aduersariorum. [et *Schulze* in diss. de vita Theod. p. 50 seq.]

In adpendice tomi IV.

19. Περὶ τῆς θείας ἀγάπης. Dissertatio *de diuina caritate*, cuius vi sancti viri et Ascetae tot et tanta fortiter sustinuerunt. Est hoc vltimum caput et clausula historiae, de qua supra nr. 13. dictum, religiosae, cui in versione *Gentiani Herueti*, et in MSS. codicibus, vt Vindobonensi, de quo *Lambecius* VIII. p. 320. recte subiicitur. *) In Sirmondi autem editione male est diuulsa. Separatim cum versione, notis et variis lectionibus vulgauit *Gerhardus Vossius* Tungrensis, Rom. 1580. 4.

20. Κατὰ Νεστορίου πρὸς Σποράκιον. *Ad Sporacium* epistola aduersus Nestorium, in multis eadem cum libri IV. haereticarum fabularum capite XII. Incipit: ἐπειδὴ δὲ τοῦ κόσμου παντὸς κατὰ μικρὸν ὑποῤῥέοντος. Vide quae paullo ante nr. XVI. dixi. *Fabr.* In ed. Schulz. IV. 2. pag. 1041. sqq. vbi v. admonit. et notam. v. etiam supra ad nr. 14. adnotata. *Harl.*

21. Epistola CXLVII. p. 702. sq. ad Iohannem, Germaniciae (Γερμανικείας) episcopum, scripta aliquo tempore post synodum λῃστρικήν. *Fabr.* In ed. *Schulz.* tom. IV. part. II.

peruetusto descriptus et imperatori Leoni hoc epigrammate dicatus est, in *Lambec.* comm. IV. p. 399. sq. vbi Lambec. illud epigr. exhibuit integrum, et cod. recensuit. Praeterea in cod. caesareo XLII. nr. 25. supersunt ex curatione etc. excerpta de materia mundi, de generatione, de natura et anima hominis, teste *Lambec.* VII. pag. 180. — in cod. XXIV. nr. 4. libri XII. sed fine mutilus is est, et recenti quidem manu exaratus; et a docto quodam homine passim emendatus, quem tamen adornandae nouae editioni posse magno vsui esse, iudicat *Kollarius* in suppl. ad Lambec. comm. p. 211 sq. — *Monachii* in codd. CV. et CVI. (v. cat. codd. gr. p. 41.) *Venetiis praeludium* etc. in cod. Grimano, teste *Montfauc.* in diar. ital. p. 40. et bibl. biblioth. MSSt. I. p. 478. *A.* — *ibid.* in codice, (at mutilo,) *Marc.* DLIX. v. cat. codd. gr. p. 195. — *Florent.* in cod. Laurent. XII. nr. 26. plut. 6. ex secundo sermone operis de Graecorum adfectionibus, teste *Bandin.* I. p. 121. — *Paris.* in bibl. publ. codd. DLXII. — DCCCLI. et et MLII. — in cod. *Escorial.* teste *Pliiero* in itiner. per Hispan. p. 191. *Harl.*

o) Item *Chemnitius* in examine concilii Tridentini, part. III. libri IV. sect. 5. §. 27. *Heum.* Consf. *Oudin.* l. c. pag. 1110 sq. *Harl.*

p) In cod. CCCIII. nr. 2. pag. 681 sq. ed. Kollar. v. not. ad nr. 13. *Harl.*

II. pag. 1275. sqq. In cod. Vindob. XXIII. nr. 147. de quo aliisque rebus vide supra ad nr. 14. *Harl.*

22. Argumenta librorum XXVII. πρὸς διαφόρους θέσεις. *Aduersus varias propositiones* Eutychianas, ex *Photii* bibliothecae codice XLVI. Ex his primores sex, quemadmodum et Eranistem siue Polymorphum, quem hisce λόγοις subiectum fuisse Photius testatur, et de quo nr. XV. dictum est, Theodoreti fuisse nemo ambigit, sed illi q) interciderunt: ceteri vero a VII. ad XXVI. exstant inter *Athanasii* scripta plus semel editi graece et latine. Theodoreto inde ex Photii testimonio vindicauit *Io. Dallaeus*; *Combefisius* Maximo: at ex testimonio Marii Mercatoris Io. Garnerius ea tribuit *Eutherio*, Cyrilli aduersario, [?] Nestorianae partis episcopo Tyanensi, ediditque graece et latine ad calcem Auctarii scriptorum Theodoreti. *Fabr.* In Schulz. ed. l. c. pag. 1054. vbi vid. notam. conf. *Oudin.* l. mem. qui adsentit Garnerio, de oratt. sub nomine *Eutherii* v. infra sub finem recens. ed. Sirmond. et Garn. *Harl.*

23. Ἀνατροπὴ τῶν δώδεκα κεφαλαίων ἢ ἀναθεματισμῶν Κυρίλλου. *Reprehensio duodecim capitulorum* siue anathematismorum *Cyrilli* Alex. Nestorio oppositorum, praemissa epistola ad Iohannem, Antiochenum episcopum, quo suadente, Cyrillum Theodoretus r), antequam Ephesi synodus a. 431. celebraretur, oppugnauit, etsi *Theodoretus Lector* lib. II. hist. eccles. pag. 565. scribit: μετὰ τὴν πρὸς τοὺς ἀνατολικοὺς συμβίβασιν *post reconciliationem cum orientalibus* aduersus Cyrilli capitula scripsisse. Cyrilli responsio post Acta synodi Ephesinae et tomo VI. operum Cyrilli Alex. et tom. II. Operum Marii Mercatoris pag. 178. legitur. *Fabr.* In ed. Schulz. tom. V. part. I. pag. 1 — 68. omissa tamen epist. ad Io. Antioch. quae iam in tom. IV. p. 1288. in ed. Halensi inter reliquas Theodor. epistolas recepta est, collata Mansiana collect. ampliss. concil. tom. V. p. 85. *Schulze* autem vnicuique anathematismorum vberiore in Theodor. ἐπίλυσιν, Theodoreti autem reprehensionibus ἀπολογίαν Cyrilli subiecit: quae inserta sunt, exstant in *Io. Auberti* edit. Opp. Cyrilli Alexandr. tom. VI. Insuper adspersit varias lectt. ex Mansii collect. concilior. tom. V. desumtas. — Conf. *Oudin.* l. c. pag. 1112. sq. — Exstat in cod. *Paris.* bibl. publ. MCCCVIII. nr. 3. — *Florent.* in bibl. Laurent. cod. VI. nr. 6. plut. 6. Cyrilli anathematismi XII. ita digesti, vt eorum quilibet subiectam habeat Cyrilli explanationem, (quae in cod. dicitur ἑρμηνεία, in edit. ἐπίλυσις, vti *reprehensio* μέμψις in cod. ἀνατροπὴ in ed.) *Theodoreti* reprehensionem, ac rursus Cyrilli defensionem. Primae reprehensionis initium est principium epist. Theodor. ad Io. Antiochen. eadem tamen epistola ad Ioann. Antioch. est integra in cod. cod. nr. XXIX. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 118. et 121. — In cod. *Sfortiano* Cyrilli XII. capp. anathematismorum, cum obiectionibus *Theodoreti* aliorumque episcop. orientalium et cum solutionibus Cyrilli, sec. *Montfauc.* bibl. biblioth. MSSt. I. p. 705. E. — *Vindobonae* in cod. caesareo CLXII. nr. 2. Theod. epistola ad Ioan. Antiochenum, et nr. V. Cyrilli contra Nestorium anathem. cap. IX. de processione Spiritus Sancti cum antirrhesi Theodoreti et apologia. v. *Lambec.* IV. p. 258.

q) Vide infra, nr. 99.

r) Theodoretus hoc ipse testatur apud Marium Mercatorem tom. II. p. 267.

258. sq. — in cod. XLVIII. nr. 11. excerpta ex actis concilii Ephesini oecumenici III. Coelestini, papae, epist. ad Cyrillum; atque *Theodor.* contra Cyrilli anathematism. nonum reprehensio nona cum Cyrilli responsione. v. *Lambec.* VIII. p. 963. et collect. canon. Labbean. tom. III. p. 345 sqq. ac pag. 891. sqq. atque concilior. ed. reg. tom. XII. Labbei tom. V. Harduini tom. III. de actis concilii CPolit. ad a. 553. in collatione V. *Harl.*

24. Claudit editionem Sirmondianam epistola *Leonis* I., episcopi romani, post synodum Chalcedonensem scripta a. C. 453. qua Theodoreto gratulatur, quod tam Nestorianae impietatis quam Eutychianae vesaniae victor exstiterit. Est illa nonagesima tertia inter epistolas Leonis in editione Quesnelliana, in aliis LXIII. Theodoreti epistola ad hunc Leonem legitur in Sirmondi editione CXIII. [v. ad nr. 14.]

Auctarium Operum Theodoreti, a Io. Garnerio S. I. collectum, editumque post eius fata s) *Paris.* 1684. *fol.* a Io. Harduino, eiusdem societatis presbytero. [In tom. V. ed. Schulz. part. I. et II. Cf. acta erud. Lips. 1685. p. 47. *H.]*

25. *Prooemium* et *fragmenta commentariorum in Psalmos* p. 1 — 20. e codice Vaticano DCCLII. cum latina versione. Haec Theodoreti esse negat *Ellies du Pin* t) tom. IV. bibl. scriptorum ecclesiasticorum pag. 90. *Fabr.* In ed. Schulz. V. part. I. p. 72. sqq. Sed quia Garnerius minus adcurate nec sine lacunis ex cod. Vatic. edidit, Schulzius ex apographo cod. Vindob. a Lambecio comm. III. valde laudati, (v. supra ad nr. 1. de codd. caesar.) Garnerii lectt. restituit aut emendauit, et expleuit lacunas; adiecit autem varr. lectt. cod. Laur. *Florentini* (III. plut. 6. de quo v. *Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 87. sqq.) qui continet catenam in Psalmos Dauidis et cantica prophetarum. *Harl.*

26. *Fragmentum* breue, descriptum ex catena in Lucam, atque, vt Garnerius suspicatur, sumtum *ex libro secundo Pentalogii* Theodoretiani, in quo S. Scripturae testimoniis ille vsus fuit. [Sed dubitat Schulz. l. c. p. 83. vbi legitur id fragm. *H.]*

27. [?] *Sermo in natiuitatem Iohannis Baptistae.* Incipit: Εἰ μὲν ὁ τοῦ λόγου κήρυξ καὶ πρόδρομος τῶν κάτω λόγων. Hunc non Theodoreti, sed Theodori Daphnopatae esse, notauit ex codice suo Leo Allatius. *Fabr.* In cod. *Vatic.* MLXXIV. Theodoreto tribuitur illa laudatio. Exstat in cod. *Laurent.* sed sine auctoris nomine, v. *Bandin.* cat. etc. l. pag. 496.

s) Obiit Io. Garnerius Bononiae in itinere, Romam suscepto a. 1681. 26. Octobr. aetatis LXX. Harduinus opus inscripsit Francisco Harley, archiepiscopo Paris. vitamque et elogium Garnerii praemisit.

t) Verba du Pinii haec sunt: *Il est visible que la preface n'est point de Theodoret, puisque l'Auteur y avance des choses, qui ne s'accordent point avec ce que Theodoret dit dans son ouvrage indubitable. Il en est de même des fragmens du commentaire sur les pseaumes, qui sont de quelque Auteur plus nouveau, qui rapporte les paroles du commentaire de Theodoret, et y aioute les sentimens d'autres auteurs, ou les siens propres.* *Fabr.* Ex multorum libris congestum esse prooemium, nec totum Theodorito tribuendum, docet Schulz. in admonitione, maxime in notis. *Harl.*

496. — in edit. Schulz. l. c. pag. 34. sqq. add. *Fabric.* infra, vol. IX. p. 100. inter elogia sanctorum, vbi *Theodorum Daphnopaten* esse auctorem declarat. *Harl.*

28. Ex Theodoreti *sermonibus in S. Chrysostomum*, quorum *quinque* modo vidisse se Photius testatur, ex eiusdem Bibliothecae codice CCLXXIII. excerpta. Secundi initium hoc fuit: πάλιν ἡμῖν Ἰωάννȣ τὸ μνημόσυνον. Tertii: Πολυςέμȣ τὴν παρȣ̃σαν ὑπόθεσιν σάλπιγγος δεομένην. Quinti: Ἐπειδὰν δεῖ κἀμὲ πρὸς εὐφημίαν πατρικὴν ἀνακρȣ́σασθαι μέλος. *Fabr.* In ed. Schulz. l. c. pag. 98 sqq. — In cod. caesar. XXVII. est vita Chrysostomi, praefixo indice vetustiorum auctorum, in his Theodoreti, ex quibus anonymus narrationem suam excerpsit et contexuit. v. *Lambec.* comment. VIII. p. 635 sqq. et Kollar. in not. Edidit *Montfauc.* in sua Chrysostomi Opp. edit. tom. XIII. praef. p. IV. sqq. *Harl.*

29. *Fragmenta allocutionum* in synodo Chalcedonensi aduersus Cyrillum ex actis quintae synodi, latine cum notis. *Fabr.* In Schulzii ed. l. c. p. 104 sqq. cum Garnerii notis. *Harl.*

30. *Homilia*, Chalcedone habita, latine ex actis Ephesinae et quintae synodi. Incipit: *Christus nobis dux sit sermonis. Fabr.* Ibid. p. 106 sqq. cum Garnerii notis, interdum Schulz. aliam huius homiliae interpretat. dedit ex Mansi collect. concilior. ad. V Garnerii diss. Acc. fragmentum praecedentis homiliae, ex alia versione, inserta actis V. synodi, collat. V. *Harl.*

(*Iohannis*, *Antiocheni* episcopi, Homilia, Chalcedone dicta, post homiliam Theodoreti, vt suos animaret. Ex actis illius Concilii, et epistolis Ephesinis, a Christiano Lupo editis, latine. Incipit: *Sancta lex est, vt patribus accepta ferantur.*) [In Schulz. ed. l. c. p. 110.]

31. *Fragmentum ex sermone*, quem Theodoretus Antiochiae habuit coram Antiocheno episcopo post Cyrilli mortem. Latine ex Mario Mercatore et actis quintae synodi, quorum auctoritate genuinum hunc Theodoreti foetum esse pugnat Garnerius aduersus [Cousinum.] gallicum historiae Theodoreti ecclesiasticae interpretem. *Fabr.* Ibid. hoc et sequens fragm. p. 111 sqq. cum notis Garner. quem Schulze et in subiectis notis et in diss. de vita Theod. pag. 20 sqq. errasse docet. Varia Theodoreti aliorumque fragmenta, nescio quae? sunt in cod. *Cromwelli* nr. CCXCI. in bibl. Boldlei. *Harl.*

32. *Fragmentum* breve ex *allocutione*, incertum, quando habita.

33. *Fragmenta* Πενταλογίȣ ἐνανθρωπήσεως, siue *quinque librorum de incarnatione*, quos aduersus Concilium ephesinum ac Cyrillum diabolo, (vt ait *) Marius Mercator) instigante Theodoretus conscripsit, graece et latine ex cod. Vaticano CDLXIX. His addenda fragmenta alia, quae ex iisdem libris Marius Mercator latine vertit, quaeque cum notis Garnerii exstant inter *Mercatoris* Opera tom. II. pag. 267 — 271. Paris. 1673. fol. Pulcre hic Garnerius obseruat, libros sex primores ex illis XXVII. quos *Photius* cod. XLVI.

*) *Marius Mercator.* tom. II. edit. Garnerii p. 265.

XLVI. memorat, non diuersum fuisse ab hoc Pentalogio, ita tamen, vt secundum ex his quinque, Photius in duos distractum legerit, quorum priore testimonia Noui, posteriore Veteris Testamenti exposuerat Theodoretus. *Fabr.* Sed errasse, nec parum sibi hac quoque in re constare *Garnerium*, docet *Schulze* in admon. ad lector. pag. 115. sqq. vbi edit. est id fragmentum. add. *Oudin.* l. c. p. 1126 sqq. *Harl.*

[P] (Ὑπομνηστικὸν Commonitorium v) S. Cyrilli Alex. datum Possidonio cum Romam propter Nestorii negotium mitteretur, graece et latine, cum notis pag. 51. Incipit ἡ Νεστορίυ πίστις.)

34. Iohannis, episcopi Antiocheni, *ad Nestorium Epistola*, quam a Theodoreto Iohannis nomine scriptam Garnerius w) opinatur. Incipit: τὸν ἐμαυτῦ σκοπόν· p. 54. graece et latine, cum notis. *Fabr.* In ed. Schulz. l. mem. p. 1281 sqq. epist. CXLIX. cum Garnerii versione lat. at cum varietate lectionis et secundum epistolae diuisionem in Mansi collect. concil. ampliss. tom. IV. pag. 1061 sqq. *Schulze* in diss. de vita, p. 15. iudicat, sciente et suadente Theodoreto compositam esse epistolam, eamque obtinendo fini illius omnino fuisse aptissimam, si mens non uacua fuisset Nestorio. *Harl.*

35. Theodoreti variae Epistolae, pleraeque latine tantum ex actis Conciliorum. *Fabr.* In ed. Schulz. IV. 2. pag. 1326 sqq. 1354 sqq. — Relationes et epistolae gr. ac. lat. ibid. p. 1314 sqq. atque ep. CLXIII. p. 1335 sqq. vbi conf. Schulzii notam, et ep. CLXXVIII. p. 1360. binae epistolae Theodoreti ad episcopum Andream Samosatenum Epheso. — Legatorum epistolae p. 1336 sqq. — p. 1345 sqq. epistola CLXIX. Theodoreti e Chalcedone ad Alexandrum Hieropolitan. scripta, lat. in actis Orientalium Ephesinis, ex Mansi collect. tom. IV. pag. 1407. — Ep. CLXX. ib. pag. 1347 sqq. apud Mansium IV. pag. 1411 sqq. Epistola quorumdam orientalium, CPolin missorum, ad Rufum, episcop. epist. CLXXIX. Cyrilli ad Io. Antioch. pag. 1361 sqq. - epist. CLXXX. ad Domnum, episcop. Antiochiae, post mortem Cyrilli et ep. ad Abundium Comens. episc. p. 1362 sqq. lat. Sed epist. post Cyrilli mortem scriptam aliasque esse spurias aut suspectas, ostendit *Schulze* in diss. de vita Theod. pag. 19 sqq. ad supra, add. nr. XIV. *Harl.*

(Relationes Orientalium ad imperatorem, reginas et senatum, clerum, populumque CPol. et ad praefectum et magistrum, praepositum et scholasticum.

Iohannis Antiocheni ceterorumque Orientalium relatio ad imp. Theodosium, missa per Palladium Magistrianum. p. 77.

Epistolae legatorum, Chalcedone missae ad imp. p. 81 — 85. latine.

Cyrilli

v) Idem *Commonitorium* ex Sirmondi schedis vulgauit *Baluzius* tom. I. collectionis nouae concilior. *Fabr.* Et Schulz. reposuit illud inter Theod. epistolas tom. IV. part. II. p. 1279. sqq. *Harl.*

w) p. 59. et p. 119. in dubio autem positum esse dicit ibid. p. 469 et 474. v. *Schulz.* diss. de vita etc. Theodor. p. 15. sq. vbi historiam rei exponit. *Harl.*

Cyrilli ad Iohannem Antiochenum, contra Theodoretum p. 97.)

Io. Garnerii historia Theodoreti Cyrensis episcopi p. 109 — 171. *Fabr.* In ed. *Schulz.* tom. V. p. 133 sqq. histor. Theodor. et p. 247 sqq. de eius libris: vbi cap. V. p. 358. sqq. Schulz. copiosas reposuit obseruatt. quas Garnerius subiecit epistolis, in auctario primum editis. *Harl.*

Eiusd. dissertatio de libris Theodoreti. p. 173 — 258.

Eiusd. dissertatio *de Dialogis VII. aduersus Arianos, Macedonianos et Appollinaristas*, inter S. Athanasii opera saepius editis, et a Combefisio inter opera S. Maximi Confessoris relatis, quos Garnerius Theodoreto vindicat. p. 259 — 272. *Fabr.* In ed. *Schulz.* l. c. pag. 420 sqq. sed cum inscriptione: *Dissertationis secundae appendix de dialogis aduersus Arianos, Maced. et Apollinar.* Rationem tituli mutati reddidit Schulz. in praemissa admonitione, et ad librum de incarnat. pag. 128. vbi Theodoretus ex versione lat. „sed procul, ait, facessat Apollinarii nugacitas (ἀδολεσχία) nos autem, quam seruator peregit dispensationem, fuisse necessariam demonstremus,“ obseruat, notandum esse istum locum contra Garnerium, qui Theodoretum in recensendis Apollinarii erroribus iusto breuiorem fuisse perhibeat in diss. II. cap. IV. Illos libros Schulze putat ab aliis cum Petauio, Combefisio et Dupinio rectius Maximo tributos esse, illis certe libris adnumerandos, de quorum auctore adhuc sub iudice lis sit. Idem in praefat. ad tom. V. part. I. pag. V. sq. et in progr. 1774. probauit, illud op. posse nullo iure vindicari Theodoreto. In edit. autem tom. V. parte II. pag. 915. sqq. dedit gr. ac lat. emendatiores dialogos hoc ordine: 1 — 3) de S. Trinitate aduersus Anomoeos; 4) de Spiritu Scto, qui in Benedictinor. edit. Athanasii tom. I. p. 542. sequitur post quintum dialogum, et inscribitur dialogus primus contra Macedonium; 5) aduersus Macedonianos; 6) de S. Trinitate, aduersus Apollinaristas; in ed. Benedict. Opp. Athanasii et Stephaniana iste dialogus est quartus de S. Trinitate; 7) aduersus Apollinaristas, s. solutio argutiarum Apollinaris. — De haeresi Macedonii atque Apollinaris indeque ortis controuersiis v. *Christi. Guil. Franc. Walchii* — Histor. der Ketzereien etc. part. III. p. 70. sqq. add. *Oudin.* l. c. pag. 1119 sqq. et p. 1123. *Harl.*

35. Dialogi illi ipsi graece et latine I. et II. de S. Trinitate aduersus Anomoeos, III. IV. V. aduersus Macedonianos, denique VI. et VII. aduersus Apollinaristas p. 373 — 406.

Fului Vrsini emendationes in libros Theodoreti de curandis Graecorum adfectionibus: ex antiquis libris et coniecturis, cum collationibus scriptorum, qui a Theodoreto citantur. p. 393 - 455. [Potiores emendatt. iam subiecit Schulz. libris istis. *H.*]

Io. Garnerii dissertatio de fide Theodoreti, Cyrensis episcopi, p. 457 — 492. [In ed. Schulz. V. 1. p. 446 — 511.]

Eiusdem diss. critica de synodo V. generali, in qua Theodoretus a. C. 553. cum tribus capitulis x) damnatus est. p. 493 — 548. [Schulz. p. 512 — 607.]

 Quae

x) Tria illa capitula, quae a synodo veluti Nestorio suffragantia damnata sunt, fuere 1) Excerpta ex Theodori Mopsuesteni scriptis. 2) Theodoreti aduersus Cyrillum, et 3) epistola Ibae Edesseni ad Marim Persam. Ceterum Garnerium Theodoreti caussae paullo iniquiorem, alii iam notarunt.

[P] Quae denique pag. 549 — 681. inscribitur dissertatio de Theodoreti et orientalium caussa, nihil aliud est, ac noua et emendatior editio versionis antiquae epistolarum ad concilium Ephesinum y), quas e MS. Cassinensis monasterii cum copiosis notis indiligentius ediderat Louanii 1682. 4. *Christianus Lupus*, atque hinc *Stephanus Baluzius* Paris. 1683. fol. in tomo I. nouae collectionis conciliorum, sub titulo synodici aduersus tragoediam Irenaei recensuerat illustraueratque, conquestus, vsum illius codicis MSti Romae a monachis Cassinensibus nulla se ratione, nullis precibus impetrare z) potuisse. Idem existimat, auctorem huius epistolarum collectionis et qui illas e graeco latine vertit, esse quendam *Afrum*, non Nestorianum quidem, trium tamen capitulorum defensorem, qui hoc Irenaei Nestoriani tragoediae opposuit, omnemque mouet lapidem, vt a Theodoreto omnem Nestorianae labis suspicionem amoliatur. Notas Garnerium et plures et longiores additurum fuisse, scribit Harduinus, nisi fato praereptus fuisset. Inter illas epistolas pag. 553. occurrit epistola Iohannis Antiocheni ad Firmum, Caesareae Cappadociae episcopum, qui idem est FIRMVS, a. C. 439. teste Socrate VII. vlt. defunctus, cuius epistolas XLV. primus ex Ambrosianae bibl. codice MS. graece edidit cum versione sua notisque *Lud. Antonius Muratorius* in anecdotis graecis, Patau. 1709. 4. pag. 277 — 325. Nomina eorum, ad quos scribit *Firmus*, haec sunt:

Acacius, episcopus 19 35.
Achilles 1.
Alypius, chorepiscopus 5.
Anthimus, episcopus 14.
Armenius, archiater 8.
Atticus, episcopus 13.
Ausonius, presbyter 11.
Chilo, episcopus 24.
Colossianus 18.
Cynegius, comes 4.
Cyrillus, episcopus (Alex.) 37.
Cytherius, sophista 2.
Daniel, episcopus 42.
Didnius 7.
Dometianus 33.
Ecdicius 32.
Euandrius, episcopus 15. 34.
Eleusinius 31.
Eupnius 40.
Eustrathius 39. Comes 3.
Eutherius 23.
Florentius 29.

Geron-

y) Vide Acta erud. a. 1683. p. 545. et a. 1684. p. 354. a. 1685. p. 55. *Fabr.* In edit. Schulz. l. c. pag. 608 — 906. Sch. vero quia Garnerius non omnes epistolas in hac noua sylloge exhibuit; sed primam aliasque plures in actis concilii Ephesini, alias alibi extare monuit: ex Mansi collect. concilior. vt illis consuleret, qui vel ex fontibus haurire non possent, vel integrum epistolarum illarum libellum optarent habere, eas lacunas suppleuit, idemque ex tom. V. collect. Mansianae varias lectt. et scholia, a Mansio, Baluzio et Harduino collecta, subiecit in notis. Fini illius diss. adiecit Schulze *indicem epistolarum*, in quibus multae sunt Theodoreti, secundum ordinem alphabeticum. *Harl.*

z) Elias du Pin tom. IV. bibl. scriptor. eccles. tom. IV. pag. 112. *Quoique nous n'ayons ces lettres que sur la foi de cet auteur, et dans un seul manuscrit, que les Romains ont même pris le soin de cacher, depuis que le pere Lupus s'en est servi, peut être parce qu'il contenoit quelques pièces qui n'étoient pas favorables aux pretentions de la cour de Rome, on ne peut pas neanmoins douter qu'elles ne soient anciennes.* adde pag. 118. 248. seq.

INDEX eorum, ad quos epistolas scripsit Theodoretus.

Numeri minores respiciunt epistolas in tomo tertio Sirmondi, A. praemissum, paginas Auctarii Garneriani. [Numeri, autem, vncis inclusi, graec. praecipue, signant epistolas, quo ordine sunt et significantur in edit. Schulz.; vbi nil adscriptum est, id consensum cum Fabr. indice declarat.]

Lupi-

Totum

aa) *Leontius* de sectis p. 454. ἐστὶν, ὅτι φέρονται τινὲς ἐπιστολαὶ Θεοδωρήτου καὶ Νεστορίου, ἐν αἷς ἀλλήλους ἀποδέχονται, πλασταὶ δὲ εἰσι· πλάττουσι δὲ αὐτὰς οἱ αἱρετικοί, ἵνα μάχωνται δι' αὐτῶν πρὸς τὴν σύνοδον. Confer *Allatii* vindicias synodi Ephesinae p. 131. et *Tillemontium* tom. XV. memor. eccles. p. 255.

Totum volumen auctarii Garneriani claudunt *Eutherii*, Nestoriani, episcopi metropolitani secundae Cappadociae, Tyanensis ciuitatis, libelli XVIII. quos inter *Athanasii* Opera saepius graece et latine editos, sub *Theodoreti* nomine olim legit *Photius* cod. XLVI. verum ex Marii Mercatoris [bb]) testimonio Garnerius vindicauit *Eutherio*, [P] atque de eo singularem dissertationem promisit, sed quae post mortem eius reperta non est. Inter epistolas Ephesinas exstant latine in hoc ipso Auctario *epistolae* eiusdem Eutherii 1) *ad Iohannem, Antiochiae archiepiscopum* pag. 591. 2) *ad Sixtum, episcopum Romae* pag. 613. et 3) *ad Alexandrum, Hierapolitanum* pag. 663. Sermones porro XVIII. qui graece hic cum Abr. Sculteti versione latina leguntur, hi sunt:

1. Ἐπιστολὴ, προοιμίου δύναμιν ἔχουσα. καὶ τραγῳδίαν τῆς τῶν ἐκκλησιῶν ταραχῆς. *Epistola ad Eustathium, praefationis loco scripta, in qua motuum ecclesiasticorum tragoedia.*

2. Πρὸς τοὺς πλήθει μόνῳ κρίνοντας τὴν ἀλήθειαν. *Aduersus eos, qui in veritate diiudicanda solius inditio multitudinis feruntur.*

3. Πρὸς τοὺς κελεύοντας μὴ δεῖν ἀπὸ γραφῶν ζητεῖν ἢ λαλεῖν, ἀρκουμένους τῇ παρ' αὐτοῖς πίστει. *Aduersus eos, qui nec quaerendum nec loquendum ex scriptura praecipiunt, sed in sua fide acquiescendum.*

4. Πρὸς τοὺς προβαλλομένους κακοήθως, τὸ, ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο. *Aduersus eos, qui maligne nobis obiiciunt illud:* Verbum caro factum est.

5. Πρὸς τοὺς λέγοντας μίαν φύσιν ἐπὶ Χριστοῦ. *Aduersus eos, qui vnam in Christo naturam esse contendunt.*

6. Πρὸς τοὺς λέγοντας ὅτι τὸ, ὁμολογεῖν φύσιν τὴν σάρκα, τετράδα ἐστὶν ἀντὶ Τριάδος κηρύττειν. *Aduersus eos, qui naturae carnis confessores, loco Trinitatis quaternitatem dicunt docere.*

7. Πρὸς

bb) ***Marius Mercator*** tom. II. edit. Garnerianae pag. 277. 278. Locus, quem Mercator latine vertit, exstat in auctario Theodoreti pag. 701. seq. ***Fabr.*** In edit. Schulz. V. part. II. pag. 1113. sq. epistola, praefationis loco scripta, et sermones XVII. sub *Eutherii* nomine, gr. ac latine, praemissa Marii Mercatoris de Eutherio narratione cum notis Garnerii, Schulz. autem nouis supplementis suam ornauit editionem. Nam in eadem parte pag. 1175 — 1248. adiunxit addenda ad tom. I. et IV. nempe loca insigniora et lectionis varietates, notatu digniores. Sunt igitur 1) ex catena in Octateuchum et libros Regum, et e duobus codd. olim Coislin. commentarii in libros Regum. Inprimis vtilem sibi fuisse, profitetur Schulze in praef. ad tom. V. pag. 6. sq. catenam in Octateuchum et libros Regum: Σειρὰ ἑνὸς καὶ πεντήκοντα ὑπομνηματιστῶν εἰς τὴν Ὀκτάτευχον καὶ τὰ τῶν Βασιλειῶν, ἤδη πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα ἐπιμελείᾳ Νικηφόρου, Ἱερομονάχου, τοῦ Θεοτόκου. Lips. 1772 et 1773. 2) Ad commentarium s. ad prolegomena in psalmos, ex MSSt. ex apographis Vindobonensi XIX. (vide *Lambecii* comm. pag. 75. sqq. ibique Kollarii notas,) et Florentino, plura et longiora loca. 3) ex Sylburgiana edit. librorum de curandis Graecorum adfectionibus, ea, quae ad tres priores disputationes illas supplenda erant. *Harl.*

7. Πρὸς τοὺς λέγοντας, ὅτι κατ' ἄνθρωπον γινώσκειν τὸν Δεσπότην Χριστὸν, εἰς ἄνθρωπόν ἐστι τὰς ἐλπίδας ἔχειν. *Aduerſus eos, qui humanae in Chriſto Domino naturae confeſſores ſpem ſuam in homine defigere dicunt.*

8. Πρὸς τοὺς λέγοντας, ἔπαθεν ἀπαθῶς Θεὸς λόγος. *Aduerſus eos, qui DEum verbum impatibiliter paſſum dicunt.*

9. Πρὸς τοὺς λέγοντας, ἔπαθεν ὁ Θεὸς ὡς ἠθέλησε. *Aduerſus eos, qui dicunt, paſſus eſt DEus, vt voluit.*

10. Πρὸς τοὺς λέγοντας, ὅτι χρὴ δέχεσθαι τὰς φωνὰς, καὶ δι' αὐτῶν σημαινόμενα, ὡς ἅπαντας ὑπερβαίνοντα. *Aduerſus eos, qui dicunt, ſimpliciter eſſe ſacrarum literarum loquutiones accipiendas, nec, quid illae ſignificent, conſiderandum, quum omnium hominum captum excedant.* Hanc diſſertationem, quemadmodum, quae ſequitur, decimam ſeptimam [?] quoque *Io. Dallaeus* ſub Theodoreti nomine graece et latine vulgauit ad calcem libri ſui de fidei ex ſcripturis demonſtratione. Geneu. 1660. 8.

11. Πρὸς τοὺς λέγοντας, ἔπαθεν ὁ Θεὸς λόγος σαρκί. *Aduerſus eos, qui dicunt, paſſus eſt DEus ſermo carne.*

12. Πρὸς τοὺς λέγοντας, ποίαν δώσουσιν Ἰουδαῖοι δίκην, εἰ μὴ Θεὸν ἀπέκτειναν. *Aduerſus eos, qui quaerunt, qualem poenam Iudaei daturi ſint, ſi non occiderint DEum.*

13. Πρὸς τοὺς λέγοντας, Ἰουδαῖός ἐστιν, ὁ μὴ ὁμολογῶν Θεὸν ἐσταυρῶσθαι. *Aduerſus eos, qui dicunt, Iudaeus eſt, qui non confitetur, DEum crucifixum.*

14. Πρὸς τοὺς λέγοντας, ὅτι καὶ ἄγγελοι ἐπὶ τὸν Ἀβραὰμ ἐσθίοντες οὐ πάντως σαρκὸς ἐπέφερον φύσιν. *Aduerſus eos, qui dicunt, nec angelos cum Abrahamo edentes carnes naturam omnino induiſſe.*

15. Πρὸς τοὺς σμικρύνοντας ἕκαστον θαῦμα, τῷ ἀρνεῖσθαι τὴν σάρκα. *Aduerſus eos, qui nullum non miraculum imminuunt eo, quod carnem negant.*

16. Πρὸς τοὺς ζημιοῦντας ἡμῶν τὸ γένος, τῷ μὴ λέγειν ἐκ τῆς φύσεως ἡμῶν εἰληφέναι τὴν ἀπαρχὴν τὸν Σωτῆρα. *Aduerſus eos, qui damno adficiunt genus noſtrum, eo, quod negant, ſeruatorem ex natura noſtra ſumſiſſe primitias.*

17. Πρὸς τοὺς κελεύοντας ἁπλῶς πιστεύειν τοῖς λεγομένοις, καὶ μὴ κατανοεῖν τὸ πρέπον ἢ τὸ ἀπρεπές. *Aduerſus eos, qui volunt ſimpliciter iis, quae dicta ſunt, credendum, nec conſiderandum, quid conueniat et quid non conueniat.* Hanc diſſ. a Dallaeo ſub Theodoreti editam nomine iam dixi.

18. Πρὸς τοὺς ἀναιροῦντας τὴν τῶν φύσεων διαφορὰν μετὰ τὸ πάθος καὶ τὴν ἀνάληψιν. *Aduerſus eos, qui duarum naturarum diſcrimen poſt paſſionem et adſcenſionem tollunt.*

[Addi debet opuſculum, quod deeſt in edit. Schulziana: ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν εἷς υἱὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, *etiam poſt incarnationem vnicum filium eſſe dominum noſtrum I. C.* vna cum *Theodoreti epiſtola ad monachos Euphrateſios*, (de qua mox ad ſcri-

ſcripta, a Fabricio pro ineditis habita, ſermo erit,) *Anton. Bongiovanni*, e cod. Vindobonenſi graece, quinquaginta tantum exemplaribus excuſis, Venetiis 1759. in lucem publicam emiſit. Prius opuſculum, ὅτι καὶ μετὰ etc. poſtea *Andr. Galland.* cum verſione Io. Bapt. Gallicioli latina recudi fecit in biblioth. VV. PP. tom. IX. p. 412 ſqq. conſ. eiusd. prolegg. cap. XIII. §. I. II. pag. XXIV. ſqq. v. ſupra, ad nr. 14. de epiſtolis ſub fin. De doctrina Theodoreti v. etiam *De la Croze* in Theſauro epiſtol. tom. III. pag. 181. ſq. 277. ſqq. — In tom. I. p. 195. ſqq. eſt longior *Iablonskii* disquiſitio de auctore *expoſitionis fidei*, et num tribui poſſit Theodoreto noſtro. *Harl.*]

Alia Theodoreti ſcripta inedita, ſuppoſititia vel deperdita. cc)

Collectio Canonum MS. citatur a Salmaſio de primatu papae pag. 235. et alibi. *Habeo Theodoritum in canones apoſtolorum*, inquit *Ioſ. Scaliger* Scaligeranis ſecundis pag. 239. *Fabr.* Forſan deceptus erat Salmaſius falſa codicis inſcriptione. In bibl. quidem *Taurinenſi* regia, cod. CLXX. qui eſt codex *canonum eccleſiae graecae*, et conſtat variis canonum collectionibus, primò quidem locò diſertis verbis ſcriptum legitur: Εἰσαγωγὴ κανόνων εἰς πεντήκοντα τίτλους διῃρημένων παρὰ Θεοδωρήτου ἐπισκόπου Κύῤῥου. *Iſagoge canonum in titulos L. diſtributa, auctore Theodoreto, Cyri epiſcopo.* At confector catal. codd. gr. Taurin. pag. 256. monet, verum huius collectionis auctorem eſſe *Ioannem, Antiochenae eccleſiae presbyterum, Scholaſticum* dictum, idque multis probaſſe argumentis *Voëllum* in praefat quam in eamdem collectionem compoſuit tom. II. *Bibliothecae canonicae*, ibique exſtare vna cum eiusdem *Scholaſtici* nomocanone. Idem docet, codicem Taurin. valde diſcrepare multis in rebus ab editione: deniquè animaduertit, eamdem diſcrepantiam notari in cod. bibl. Vindobon. parte II. pag. 25. Atque poſtea ſententiam meam vidi confirmatam et ſuſius expoſitam ab ipſo noſtro Fabricio infra, libr. VI. cap. I. pag. 35 ſq. vol. XI. — Ibid. p. 29 ſq. e *Lambec.* VIII. p. 915 ſqq. vbi v. Kollar. LXV. patrum ſynodi CPolitanae V. canones XV. contra Origenem, *Theodoretum* etc. referuntur. — Contra in cod. *Vindobon.* CCXCIX. nr. 6. exſtant varii variorum auctorum *canones*, ſed diuerſi generis, nempe, *cantica eccleſiaſtica*; in his expreſſe nominatur *Theodoriti canon catanycticus ad Chriſtum ſeruatorem*, v. *Lambec.* comment. V. pag. 562. ſq. *Harl.*

Apologiae pro Diodoro Tarſenſi et Theodoro Mopſueſteno, quam Hebed IEſu vocat *apologiam patrum*, fragmenta occurrunt in actis concilii V. [v. *Oudin.* l. c. pag. 1128. et p. 1123. de libris VII. *de Theologia* atque *incarnatione*, quos Oudin. adhuc adnumerat libris Theodoreti, quorum ſola memoria ſupereſſe videatur. *Harl.*]

[*] Per *opus aduerſus Origenem*, quod apud Syros exſtare idem Hebed Ieſu ſcribit, *libros aduerſus haereſes* intelligendos eſſe, monet *Rich. Simon* III. 19. epiſtolar. ſelectar. pag. 110. Idem notat, per *librum de politia*, quem Theodoreto tribuit Abraham Ecchellenſis, *homilias de prouidentia* intelligi, de quibus ſupra, nr. 17.

Bina

cc) v. *Garner.* diſſ. de libr. Theod. cap. IX. p. 414. ſqq. ed. Schulz. V. part. I. *Harl.*

Bina Theodoreti fragmenta *aduersus Sabellium, de Trinitate,* latine edidit *Stephanus Baluzius* tom. IV. Miscell. Emendat *Cotelerius* III. monumentor. ecclesiae graecae p. 561. [v. infra, vol. XI. p. 443.]

Ex opere aduersus Eutychetem et Dioscorum, Alexandriae episc., de incarnatione fragmenta in Nicetae Catena ad Lucam, a Corderio edita, et in bibl. concionatoria Combefisii, e MS. Mazariniano. Idem opus Theodoreti laudans *Gennadius* cap. LXXXIX. *scripta fortia* adpellat. [v. ad. nr. 33.]

Epistola ad monachos Euphratesiae, Osroënae, Syriae, Phoenices et Ciliciae MS. in bibl. Vindobonensi teste Lambecio III. pag. 96. [p. 250. ed. Kollar, cuius not. vid.] incipit: ἱερῶν τὴν ἐν τῷ παρόντι καιρῷ τῆς Ἐκκλησίας κατάστασιν. Ibidem memoratur MS. Theodoreti scriptum ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν εἷς υἱὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. *Quod Christus etiam post adsumtionem humanae naturae vnus sit filius.* Incipit: Οἱ τὰς καθ' ἡμῶν συκοφαντίας συντεθεικότες. *Fabr.* Vtrumque editum est. v. supra ad nr. 14. de epistolis, et paullo ante, in fine recensionis Garneriani auctarii; item de epistola etc. v. *Bandin.* in cat. codd. Laurent. I. p. 121. de cod. XII. nr. 28. vbi exstat, et *Schulz.* in vita Theodor. pag. 16. sq. sed p. 19 sq. de epist. suppositititiis. *Harl.*

Contra Marcionem scripsisse se testatur epist. LXXXII. ad Eusebium, Ancyranum, et CXVI. ad Renatum, presbyterum, et CXLV. ad monachos CPol. Vide etiam, quae in religiosa historia, tom. III. pag. 860.

Contra Iudaeos, quod de Christo sint edita vaticinia prophetarum. epist. CXIII. CXVI. et CXLV. *Fabr.* Vide supra ad nr. 1. de codd. Laurent. Florentinis, et infra lib. V. de Basilii homiliis, vol. VIII. p. 133. nr. 38. it. *Oudin.* l. c. pag. 1125. *Harl.*

Ad quaesita Magorum in Perside librum memorat epist. LXXXII. et CXIII. et lib. V. hist. eccles. cap. 39.

Mysticum librum siue *de mysteriorum fidei expositione libros XII.* epist. LXXXII. et lib. V. de haereticis fabulis. *Fabr.*

[Τοῦ ἐν ἁγίοις Θεοδωρίτου ἐπισκόπου Τύρου (sic pro Κύρου) περὶ τοῦ βαπτίσματος τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῆς Θεοτόκου fragm. a *Du Cange* in Chronico Paschali pag. 438. ex regio chronico Msto Symeonis Logothetae, gr. ac lat. vulgatum, cuius notitiam debeo *Kollario* ad Lambec. comm. III. p. 137. atque *Lambec.* ex cod. Vindob. XXXIV. nr. 5. ignoto, nec adscripto Theodor. nomine, publicauit. Conf. *Lambec.* et *Kollar.* ibid. pag. 122 sqq.

Liturgia, de qua v. Fabric. vol. XIII. pag. 823. *Harl.*]

Alii Theodoreti.

Theodoretus, presbyter Antiochenus, tempore Iuliani, imp. Eius martyrii historiam latine edidit *Mabillonius* tom. IV. analect. p. 127. (edit. nouae in fol. p. 187.) *Fabr.*

[In cod. *Mosquens.* synod. XXXII. teste cel. *Matthaei* in Notit. codd. Mosquens. pag. 54. legitur nr. 43. pag. 68. cod. Θεοδώριτος ταπεινὸς πατριάρχης θεουπόλεως μεγάλης ἀντιοχείας καὶ πάσης ἀνατολῆς τῷ ὁσιωτάτῳ καθηγητῇ — Κυρῷ Θεοδοσίῳ περὶ ῥασοφόρων· nr. XLIV. pag. 73. Idem τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ Φιλιπποπόλεως — περὶ τοῦ μὴ ἀναγινώσκειν βιβλίον μαθηματικόν. nr. 45. pag. 76. τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Βαλσαμὼν λύσεις ἐπὶ ταῖς ἀπορίαις τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Κυροῦ Μάρκου ἐξενεχθεῖσαι ἐπὶ τῆς πατριαρχίας τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυροῦ Γεωργίου τοῦ Ξιφιλίνου. Estne forsan illius quoque epistola, quae in eod. cod. pag. 181. nr. 79. legitur? τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἀντιοχείας ἐπιστολὴ χάριν τῶν ὀφειλουσῶν τελεῖσθαι ε νηστειῶν. *Harl.*]

Theodoretus Zeugmatensis, ad quem est nostri epistola CXXVI.

[*] Theodoretus, Alindorum in Caria episcopus, qui concilio CPol. sub Menna a. C. 536. interfuit, et cui Garnerius tribuit libros quinque posteriores, quos libris historiae ecclesiasticae Theodoreti de rebus ab a. C. 427. ad imperium Leonis senioris siue ad a. 457. subiunctos narrat *Gennadius* de scriptoribus eccles. cap. LXXXIX. *Fabr.*

[Theodoretus, medicus, v. infra, in elencho medicorum, vol. XIII. p. 432.

Theodoretus, metropolita Bryseos, inter eos, qui subscripserunt tomo condemnationis sectatorum Barlaami Calabri et Gregorii Acindyni, a synodo CPolitano a. Chr. 1351. edito, in cod. *Vindobon.* CCLXVI. nr. 15. v. *Lambec.* comment. V. pag. 422.

Theodoretus, grammaticus, de quo vid. vol. VI. pag. 320 sq.

Theodoritus, Laced. metropolita, de quo *Dem. Procopius* de eruditis graecis, infra vol. XI. p. 780. ed. vet.

Theodoretus, Lignid. episc., ibid. pag. 423. de concil. collect. et epist. Hormisdae etc. *Harl.*]

In Scaligeranis legas: *le meilleur de tous les anciens est Theodoritus, quem male Theodoretum vocant, car cela signifie le participe, et Theodoritus le nom, il n'y a point d'allegorie.* Quamquam vero nolim cum quoquam contendere, qui *Theodoritum* vocauerit, vt ipse saepe feci, et a viris doctis passim video fieri: tamen id potius ex eo coepisse primum existimo, quod η tamquam ι pronunciauerint multi, quam quod minus recte *Theodoretus* dicatur. Cur enim Agapetum dicimus? cur in Epicteto et aliis nominibus propriis consimilibus η in ι non mutamus? *Fabr.* Vtrumque recte scribi, *Theodoretus* et *Theodoritus*, e MSSt. probat *Rich. Simon.* in critica Anti-Dupiniana, tom. I. pag. 178. *Heumann.* Vtraque scriptura reperitur in codd. Mosquens. v. *Matthaei* notit. codd. Mosq. pag. 29. add. *Kollar.* ad Lambecii comment. III. p. 37. sq. et p. 137. *Harl.*

Theodoreti Operum editiones latinae.

Romana Pauli Manutii. 1556. *Fabr.* In Serie dell' Edizione Aldine occurrunt tantum p. 104. *Theodor.* comment. in Danielem, prophet. interpr. *I. Bapt. Gabio.* Romae, P. Manut.

Manut. 1562. fol. et p. 116. Theodor. in Ezechiel. et Daniel. etc. Venet. ap. Aldi fil. 1563. fol. sed editor adnotat: Potrebbe darsi, che questa fosse l'edizione dell' anno precedente in qualche Catalogo malamente indicata. v. supra ad nr. 8. et 9. In cat. bibl. *Barberinae*, tom. II. p. 452. sic citatur: *Theod.* explanatio in canticum canticorum, Ezechiel. et Visiones Danielis, lat. per Gabium. Romae 1563. fol. — in cat. bibl. Leid. p. 72. a. 1562. adscripta est. *Harl.*

Coloniensis ex officina Io. Birckmanni a. 1567. et 1573. quam posteriorem recenset Bellarminus de S. E. et Posseuinus in apparatu.

Parisiensis 1603. apud Antonium Hierat. *Fabr.* In catal. bibl. *Tigurinae* tom. II. p. 496. citatur edit. *Theod.* Opp. omnia, latine, *Io. Pico* et *Gent. Herueto* interpretibus. Paris. 1608. fol. — cum nota eiusdem anni exstat exempl. in bibl. Leidensi; v. catal. p. 72. *Harl.*

Coloniensis 1617. fol. *Fabr.* Inscriptio haec est: *Theodoreti* episc. Cyrensis — opera omnia, quae ad hunc vsque diem latine versa sparsim exstiterunt: cum indice — locupl. Editio postrema, prioribus auctior et correctior. Colon. Agrippinae sumt. Antonii Hierat, bibliopolae. a. M. DC. XVII. fol. II. tom. *Harl.*

Claudam hoc de b. Theodoreto caput versibus *Iohannis*, *Euchaitensium metropolitae* p. 36. praeclarissimis ecclesiae doctoribus, non obstante eius cum S. Cyrillo controuersia, eum accensentis:

Ἀνιστορήσας τοὺς σοφοὺς διδασκάλους
Καὶ τὸν Θεοδώρητον αὐτοῖς συγγράφω
Ὡς ἄνδρα θεῖον, ὡς διδάσκαλον μέγαν,
Ὡς ἀκράδαντον ὀρθοδοξίας στύλον.
Εἰ δ' ἐκλονήθη μικρὸν ἔκ τινος τύχης,
Ἄνθρωπος ἦν, ἄνθρωπε, μὴ κατακρίνῃς.
Οὐ γὰρ τοσοῦτον δυσσεβὴς ἦν ὁ κλόνος,
Ὅσον μετεῖχε τῆς ἐριστικῆς βίας.
Τί γὰρ Κύριλλον πανταχοῦ νικᾶν ἔδει,
Καὶ δογματιστὴν ὄντα καὶ λογογράφον;
Ὅμως δὲ τοῦτο καὶ διόρθωται πάλιν.
Τὰ δ' ἄλλα πάντα τῶν μεγίστων ποιμένων
Βλέπων τὸν ἄνδρα μηδενὸς λελειμμένον,
Ἐνταῦθα τούτοις εἰκότως συνεγγράφω.

[Γ] LEONTIVS, Byzantinus, *scholasticus* [dd]), post Io. Philoponi, Tri-

theitae

[dd]) Alius et antiquior est *Leontius*, *scholasticus*, cuius epigrammata quaedam graeca, non inelegantia, leguntur in Anthologia in Gabrielem sub Iustiniano, imp., praefectum, cui libros suos Io. Laurentius, Philadelphiensis Lydus, inscripsit, de quo dixi lib. III. c. II. [vol. IV. p. 155. sqq.] Leontius is forte *Referendarius* Procopio in arcana historia et lib. III. de bello Gothico memoratur. Ex Scholasticis enim erant Referendarii, vt monet *Nic. Alemannus* ad Procopium pag. 84. edit. Rom. Vide et *Gretserum* de Cruce pag. 1483. et *Bandurium* pag. 837. ad antiquitates CPol.

qui

theitae ee), mortem atque adeo non ante a. C. 610. ſcripſit librum *de ſectis*, in decem πράξεις, ſiue lectiones, diſtributum exceptumque ex ore *Theodori*, abbatis, cuius adhuc nonnulla MSS. in bibl. Vindob. teſte *Lambecio*, tom. III. pag. 63. ff) reperiuntur. Prodiit liber ille ex *Io. Sambuci* bibliotheca, graece et latine, *Io. Leunclauio* interprete, vna cum imp., Manuelis Comneni, legatione ad Armenios, Leonis M. epiſtola de fide, Io. Damaſceni dialogo contra Manichaeos, Conſtantino Harmenopulo de ſectis, et eiusdem Harmenopuli, S. Auguſtini et S. Hilarii de fide. Baſil. typis Petri Pernae, 1578. 8. et in anctario bibliothecae patrum, Pariſ. 1624. tom. I. ſiue edit. Morellianae tomo XI. pag. 493. [Leontii Byzant. Opera etiam leguntur in *Galland.* bibl. PP. tom. XII. pag. 623. ſq.] Exſtat et latine ex *Leunclauii* verſione tomo IX. edit. Lugd. pag. 661. praemiſſa Leontii vita, ſcripta a Caniſio, in qua Leontium hunc cum Origeniſta, qui noſtrum aetate anteceſſit, confundit. [add. bibl. publ. Leid. p. 54. et 74.] Codicem MS. editis auctiorem fuiſſe apud Iſaacum Voſſium notat Caueus. Indicem ſcriptorum et haereticorum, in hoc libro memoratorum, hic dabo.

INDEX ſcriptorum et haereticorum, quorum apud Leontium Byz. libro de Sectis mentio. ad paginas edit. graecolatinae Baſil. 1578. 8.

Alexan-

qui hunc *Leontium* ad Opus digeſtorum ſiue Pandectarum iuris a Iuſtiniano cum aliis ICtis adhibitum obſeruat. *Fabr.* Add. de *Leontio* ſupra in Vol. IV. p. 480. ſcripta. *Harl.*

ee) Vide πρᾶξις quinta pag. 467. Ceterum *liber triginta capitum*, quem *aduerſus Philoponum* ſcripſiſſe *Leontius, monachus*, a Nicephoro XVIII. 48. ex Georgii Piſidae iambis traditur, intercidit. Ibidem Nicephorus *Leontii* illius ἡλικιώτην, quamquam annis aliquanto iuniorem, fuiſſe ait Georgium Piſidem, qui circa a. C. 630. ſcripſit. Ex Leontii, Byzantini, *triginta capitibus aduerſus Seuerum* vide, quae adfert *Euthymius* parte II. panopliae, tom. XIX. bibl. patrum, Lugd. p. 185. ſeq.

ff) f. pag. 171. ed. Kollar. in cod. XLV. nr. 3. In indice dicitur *Leontius*, Byzantinus, (aut, vti ab eodem Lambecio in recenſione cod. mox memorandi vocatur, Leontius *ſchol. Byzant. et poſtea* etc.) Laurae S. Sabae prope vrbem Hieroſolymitanam *monachus*, floruit ſaeculo VI. ſub imp. Iuſtino II. ſ. iuniore, Tiberio Thrace et Mauricio. — Idem opus exſtat in cod. caeſar. CCXXXV. nr. 2. Atque *Lambec.* vol. V. p. 165. ſqq. ob multas varr. lectt. operae pretium fore, exiſtimat, Leunclauian. edit. cum hoc cod. diligenter et adcurate conferri: — tum in cod. CCL, nr. 1. atque hunc eſſe Sambuci codicem, ex quo Leunclauius illud Leontii opus et Damaſceni dialogum et alia edidiſſet, obſeruant *Lambec.* V. p. 306. ſq. et Kollar. not. p. 316. ac 317. — idem *Florentiae* in cod. Laurent. Med. XII. nr. 17. plut. IV. teſte *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. p. 525. — In bibl. *Vaticana*, Romae, ſunt *Leontii, Byzantini*, opuſcula neſcio quae? v. *Montfauc.* bibl. biblioth. MSS. I. p. 133. D. An ad noſtrum pertinet *Leontii, presbyteri CPolitani*, Or. in ramos palmarum et in Lazarum in cod. Veneto D. Marci DLXXIII? Sed vide paullo poſt de *Leontio, epiſc. Neapoleos*: et inter catalogum aliorum Leontiorum. — Atque Leontios eorumque ſcripta ſaepe confundi, cum in codicibus, tum inprimis in catalogis, animaduerti. Quare vbique, num hic, an ille Leontius ſit intelligendus, nequeo fidem praeſtare. Conf. *Io. Fabr.* hiſtor. bibl. part. I. p. 67. *Sax.* Onom. II. p. 67. et quos ille praeter ea citat. *Harl.*

Eulogius,

Iuue-

[P] *INDEX fcriptorum et haereticorum, in libris Leontii aduerfus Neftorium et Eutychen,*

ad paginas tom. IX. bibliothecae patrum edit. Lugd. 1677. fol.

Apolli-

Cum hoc non confundendus LEONTIVS, *Byzantinus*, iunior, chronographus, qui creditur Constantini Porphyrogenetae iussu circa an. Christi 920. *libris quatuor* mandasse memoriae *Chronicon* de vitis totidem imperatorum CPolitanorum, Leonis Armenii, Michaëlis Balbi, Theophili, Michaelis F. et Michaëlis, Theophili F. qui praefuerunt ab anno Christi 813. ad 867. Prodierunt sine auctoris nomine graece et latine cum versione [?] postuma Francisci Combefisii, inter scriptores Historiae Byz. qui Theophanis Chronicon continuarunt, Paris. 1685. fol. gg) Subiicitur cum eiusdem Combefisii versione *vita Basilii Macedonis*, quam eidem Leontio viri docti tribuunt, licet in Allatii symmictis referatur ad Constantinum Porphyrogenitum, sub cuius nomine illam cum Allatii versione edidit Bartoldus Nihusius a. 1653. 8.

In Catalogo MSS. bibl. Palatinae pag. 102. memorantur *Leontii*, (*Hierosolymitanum* codex adpellat, et certe ante Byzantinum scripsisse videtur in fine saeculi V. aut sexti initio, quia postremam omnium synodum laudat Chalcedonensem,) disputationes VIII. aduersus Eutychianos siue Seuerianos et Nestorianos, I. *aduersus eos, qui dicunt, vnam esse in CHRISTO naturam compositam*, LXIII. ἀπορίαι, *cum adnexis multis veterum* hh) *testimoniis, etiam Latinorum.* II. et III. *Contra eos, qui et duas personas in CHRISTO statuunt, nec compositionem vllam admittunt.* IV. *Aduersus tertiam eorum impietatem, qui duos Filios in incarnationis mysterio videri volunt.* V. *Quartae illorum impietatis confutatio, qui S. Virginem Deiparam adpellare recusant.* VI. *Quintae impietatis eorum demonstratio, qui naturalem CHRISTI deitatem negare non erubescunt.* VII. *Sextae eorum impietatis demonstratio, qui CHRISTVM hominem* Θεοφόρον, *et non Deum* ἐνανθρωπήσαντα *contendunt.* VIII. *Septimae impietatis eorum confutatio, dum illos reprehendunt, qui vnam S. Trinitatis personam carne passam*

gg) v. supra, vol. VII. p. 681. *Harl.*

hh) Qui in illo opere a Leontio citantur, vt in eodem catalogo MSS. bibl. Palatinae notatum legitur, hi sunt: Athanasius, Basilius, Gregorius Theol. Gregorius Nyssenus, Gregorius Thaumaturgus, Cyrillus Alex. (cuius laudantur cum alii libri, tum κεφαλαίων ἑρμηνεία, τὰ γλαφυρὰ liber ad Theodosium, imp.; liber aduersus Nestorium; Epistolae ad Hebraeos expositio; Scholia, Χρήσεις siue dicta e patribus mutuata. Obiectionum solutio. Epistolae tum aliae, tum ad Succensum:) Chrysostomus, Iustinus, Ephraim Syrus, Isidorus Pelusiota, Paullus Emesenus, Theodorus Antiochenus, Cyrillus Hierosol. Petrus Alexandrinus, Seuerianus Gabalensis, Proclus CPol. Hippolytus, Amphilochius Iconiensis, Amphilochius Sidensis, Flauianus Antiochenus, Eustathius Antiochenus, item *Latini*: Iulius et Syluester, episcopi romani, Ambrosius, Augustinus, Hilarius Pictauiensis. Nec non *Haeretici*, Mixophysitae, et Timotheus Aelurus, Monophysita.

fam dicunt. Idem opus MS. in Bauaric. m. bibl. num 117. [ii]) exstare testatur et ab erudito aliquo viro edi optat *Henr. Canisius*, a quo habemus alia *Leontii, Byzantini*, scripta, *Francisco Turriano* S. I. interprete, edita latine tom. IV. Antiquar. lectionn. recusaque tom. IX. bibl. patrum Lugd. pag. 674. et in noua lectioonum Canisii editione, quam Roterodami [?] curauit Iacobus Basnage. [kk]) Sunt autem haec: I. *Contra Enantiodocetas*, siue Nestorii et Eutychetis contraria commenta, subiunctis testimoniis Basilii, Gregorii Theologi, Procli CPol. Isidori (Pelusiotae) S. Iustini, philosophi et martyris, ex libro tertio de Trinitate, S. Irenaei, S. Hippolyti, episcopi et martyris, ex benedictionibus Balaam, Petri, episcopi Alex. S. Cyriaci, episcopi Paphi et confessoris, S. Athanasii, Gregorii Nysseni, S. Iulii, episcopi Rom. Hilarii, Ambrosii, S. Amphilochii, S. Gelasii, episc. Caesareae Palaestinae et confessoris, Augustini, Iohannis, CPol. S. Ephraim, Cyrilli, episcopi Hierosol. ex quarta catechesi, S. Flauiani, Antiochi, episcopi Ptolemaidis, S. Pauli, episcopi Emeseni et Cyrilli Alex. II. *contra Aphthartodocetas*, subiunctis testimoniis Dionysii Areopag. Iustini [ll]) ex orat. contra gentes, Athanasii, Basilii, Gregorii Naz. et Nysseni, S. Ambrosii, Iohannis, CPol., S. Ephraim, et Cyrilli, Alex. III. *De Nestorianorum impietate secreto tradita et de eius parentibus, Theodoro, Mopsuesteno, et Paulo, Samosateno, triumphus*. Confer Io. Garnerii dissertatt. ad Marium Mercatorem tom. II. pag. 319. seq. IV. *Liber in eos, qui proferunt nobis quaedam Apollinarii* et Apollinaristarum *falso inscripta nomine sanctorum patrum*, Gregorii Thaumaturgi, aut Athanasii, aut *Iulii*. [mm]) V. *Solutiones*,

ii) In cat. codd. gr. Bauar. p. 49. In illo sunt, quae a Fabr. memorantur nr. I. II. et V. — Cum cod. Palatino consentit cod. *Venet*. D. Marci LXIX. vbi illae dispp. quoque dicuntur esse *κατὰ σέφα μοναχῦ Κυρίυ Λεοντίυ, τῦ ἱεροσολυμίτυ.* Vberius recensetur is cod. in cat. codd. gr. Marc. p. 46. sq. — In cat. codd. Angliae etc. I. pag. 46. in bibl. *Bodlei*. inter codd. *Laud*. nr. CCCXXXII. citantur *Leontii, monachi et presbyteri CPolitani*, opuscula varia contra Acephalos, Seuerianos etc. gr. 8. veteri manu. — *Leontii, presbyteri Hierosolymitani* aliorumque homiliae a *Montfauc.* in diar. ital. p. 215. inter codd. monast. S. Basilii, Romae, enumerantur. *Harl.*

kk) tom. I. p. 527 sqq. vbi Basnage contra Canisium duo distinguit Leontios Byzantinos et auctorem huius operis docet non fuisse doctorem ecclesiasticum, p. 531 — 534. Ab initio tomi praemittuntur obseruatt. in quorum cap. II. et III. etiam Leontii, Byzantini, opus illustratur. Post nr. III. sequitur Leontii, Byzant. liber aduersus eos, qui proferunt nobis quaedam *Apollinarii* falso inscripta nomine Sanctor. patrum. *Harl.*

ll) Locum Iustini ex codice Leontii, qui MS. exstat in bibl. Bodleiana, graece pro duxit *Io. Ernestus Grabe* tom. II. spicilegii patrum, p. 172.

mm) *Muratorius* in Anecdotis graecis (Patau. 1709. 4.) pag. 347. sqq. in disquisitione in epistolam sub *Iulii* I. nomine editam vel ex Leontio Byzantino, act. VIII. de sectis p. 526. late demonstratum iuit, illam epistolam non esse illius Iulii; sed Apollinaris, et ab haereticis sub Iulii, pontificis rom. nomine euulgatam. (Add. paullo ante memorat. indicem scriptor. in *Leontii* libr. de sectis. voc. *Iulius*.) Neque tamen in Muratorii sententia et demonstratione acquieuit *Io. Gottl. Ehrlich* in comm. in qua *Iulii primi* episc. rom. ad Prosdocium epistolam de trinitate et incarnatione ex cod. Oxon. edidit, vertit, vindicauit et illustrauit, Lips. 1750. 4. pag. 1. add. infra vol. VIII. vet. ed. p. 401. de illo *Iulio*.

Addam breuitatis studio mentionem aliorum opusculorum, quae in codd. quamquam hine inde in nomine muneris designando aberrantibus, adscribuntur *Leontio presbytero, Romae* in bibl. Vatic. *Leontii Byzantini* opuscula; teste *Montfauc.* in bibl. biblioth. MSSt. I. p. 153. D. — ibid.

lutiones argumentationum Seueri. VI. *Dubitationes hypotheticae et definientes contra eos, qui negant, esse in CHRISTO post unionem duas veras naturas.*

Leontii, episcopi nn) *Neapoleos*, siue Hagiopoleos, in *Cypro*, insula, saeculi septimi initio, Mauricio imperante clari, *sermo in Simeonem*, quando is Dominum in vlnas suas excepit. Graece

ibid. p. 142. D. in bibl. *Vatic. Leontii, presbyteri CPolit.* homiliae II. in Iob. et vna in Iob. ibid. p. 143. A. — In cod. *Coislin.* CXII. in collectione quadam rerum moralium sunt quoque excerpta ex *Leontio, presbytero* CPol. ex vita S. Lucae iunioris; adnotatue *Montfauc.* in bibl. Coisl. pag. 186. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XXVI. nr. 55. plut. 7. Leontii, πρεσβυτέρ. ἱεροσολύμων, sermo in praeparationem ad baptismum, in diem palmarum et in suscitationem Lazari; inc. Ἤδη τῆς διεκοτικῆς πανηγύρεως etc. quem quidem sermonem Fabric. paullo post adiudicauit Leontio, Neapol., et *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. p. 285. sq. eum inter spuria Chrysost. tom. X. p. 767. esse adnotauit. — Eiusdem esse suspicatur *Bandin.* in indice sermon. in S̄cti Ioannis, baptistae, diem natalem, qui in cod. Laurent. XXXIII. nr. 5. plut. IX. dicitur esse *Leontii, monachi.* In eodem cod. nr. III. est martyrium S. Leontii, die XVIII. Iun. et ex hoc cod. interprete C. I. exstat elogium in actis SS̄ctor. ed. Venet. tom. III. Iun. p. 562. notante *Bandin.* l. c. — *Paris.* in cat. codd. bibl. publ. in indice tom. II. *Leontio, presbytero*, variae homiliae adscribuntur, sed in ipsa codd. enumeratione est interdum varietas, quae ipsum incertum confectoris catal. animum aut inertiam declarat: sic in cod. MDCXII. nr. 8. inesse dicitur pag. 374. *Leontii, archiepiscopi*, orat. in adnuntiation. B. Virginis. — in cod. DLXXXII. nr. 33. *Leontii presbyteri*, (et in cod. DCCLXXI. nr. 14. et in eod. MDCXXXVI. 54. Leontii, *presbyt. CPolit.* vti quoque in cod. *Taur.* CXV. fol. 260. etc.) or. in festum mediae pentecostes: inc. τοῖς φιλάεις, nr. XXXIV. eiusd. in nouam Dominicam et nr. XXXV. in Pentecosten in cod. DCCLXIX. nr. 13. *Leontii* (simpliciter) hom. in S. Dominicam. — In cod. CMLXXX. nr. 3. *Leontii* hom. in ramos palmarum. — in cod. autem DCCLXXVI. nr. 13. *Leontii, Neapoleos episcopi*, homil. in f. Pentecosten. — In cod. MDV. nr. 25. *Leontii, CPolitani*, hom. in Mesopentecosten. — In cod. CMLXXIX. nr. 21. *Leontii, presbyteri CPolit.* homil. in Iobum. — In eod. MCLXX. nr. 10. *Leontii, presbyt. CPolit.*, homil. in proditionem et in vxorem Iobi: inc. Σήμερ πατρὸς καταπεδήντες, atque in cat. p. 228. dicitur *inedita.* — in cod. MDLIV. nr. 12. (in adpend. p. 621.) *Leontii, presb. CPolit.*, homilia in Iobum. — In cod. DCCLXXII. nr. 53. et in eod. MCLXXIV. nr. 53. eiusd. hom. in coecum natum: contra in eod. MCLXXIII. nr. 84. dicitur *Leontii, Neapoleos in Cypro episcopi*, homilia de coeco nato: et nr. 86. *Leontii, CPolitani*, hom. in adscensionem. — In eod. MCCXVII. nr. 8. vita et miracula S. Gregorii, Agrigentini, auctore *Leontio, abbate.* (conf. quae paullo post adnotata sunt.) — in eod. MCDLXIII. nr. 1. et in eod. MCDLXVIII. 50. atque MDXXXIX. 8. Vita Gregorii, Agrigentini, auctore *Leontio, presbytero et hegumeno monasterii S. Sabae, Romae.* — in eod. MCDLXVIII. nr. 42. vita S. Panteleemonis, auct. *Leontio, Neapolitano.* — In eod. MCDLXXXV. nr. 16. it. in cod. MDX. nr. 6. vita S. *Io. Eleemonis*, (alibi *Panteleemonis*, v. paullo post de illa vita ad Fabric. locum de *Leontio Eleemosynario*,) Alexandriae patriarchae, auctore *Leontio, Neapol. in Cypro episcopo.* Contra in eod. MDXIX. nr. 6. eadem paralipomena (inc. ὁ μὲν σκοπὸς,) tribuuntur *Leontio, presbytero.* Vide! quanta sit inconstantia confectoris catalogi in designandis nominibus Leontiorum titulisque librorum. Sed ii decernant de veris singulorum opusculorum auctoribus, quibus potestas datur inspiciendorum comparandorumque librorum scriptorum non minus quam editorum: et num, quod facile crediderim, errauerit interdum auctor catalogi, aut an, quod saepius factum est, plures Leontii in iisdem versati sint argumentis. De aliis codd. in quibus *Leontii, Neapol.*, homiliae inesse dicuntur, paullo post videbimus. *Harl.*

nn) Apud Simlerum male, *Nicopoleos.* Et apud Baron. ad a. 594. 3. *Constantiae Cypri.*

Graece ex codice Seguieriano [oo]) cum latina *Combefisii* versione tom. I. auctarii noui bibl. patrum Paris. 1648. pag. 681.

In diem festum mediae Pentecostes. Graece et latine ibid. p. 701. [pp])

In idem festum et in coecum a natiuitate, nec non in illud: nolite iudicare secundum faciem. graece et latine, cum Combefisii versione et notis ibid. p. 719. Latine etiam in bibliotheca Combefisii concionatoria et tom. IX. bibl. patrum Lugd. p. 718.

[*] In synodo VII. act. 4. Leontius, Cypri episcopus, traditur scripsisse *πολλὰ ἐγκώμια καὶ πανηγυρικὲς λόγυς* et sermonem *εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τῦ Σωτῆρος ἡμῶν.* In indice Allatiano ad Leontium refertur *Laudatio S. Iobi*, (duplex sub Leontii, sed CPol. presbyteri, nomine homilia in Iobum MS. in bibl. Vindob. vide *Lambecium* tom. IV. p. 68. 69.) *Fabr.* In cod. CXVI. nr. 6. *Leontii, presbyteri CPolit.*, orat. in Iobum, habita feria secunda sanctae et magnae hebdomad. et iterum nr. X. or. in Iobum, habita feria quarta eiusd. hebdom. nr. X. *eiusd.* orat. in proditionem Christi et in vxorem Iobi, habita feria V. magnae hebdom. ac nr. XIII. eiusdem or. in passionem Christi et in Iobum, habita in parasceue magnae hebdom. quas quatuor orat. nondum editas esse, censet Kollar. in nota *B.* p. 160. et nr. 19. hom. in mediam Pentecosten et in coecum a natiuitate; vbi *Lambec.* pag. 164. seq. acerbe inuehitur in Combefisium, et hunc, queritur, illam edidisse in tom. I. auctarii bibl. patrum etc. p. 719 — 798. ed. Par. cum variis ineptis coniecturis et prauis minimeque necessariis emendationibus, adfirmatque, totam illam Combefisii edit. cum peruetusto hoc cod. caesareo diligenter et curate esse conferendam: atque exempla quaedam adfert: sed de animo calamoque in Combefisium iniquo et mordaci v. Kollar. not. p. 169 — In cod. *Coislin.* CV. *Leontii, episcopi Neapolis, in Cypro*, sermo in Simeonem. (v. *Montfauc.* bibl. Coislin. p. 180. nr. 34.) *Harl.*

In magnam parasceuen et in passionem CHRISTI. (*Lambec.* ibid. pag. 69 seq.) [p. 162. ed. Kollar.]

In

oo) s. in cod. Coislin. CV. nr. 34. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 180. *Harl.*

pp) De codd. *Paris.* paullo ante vidimus. Iuvat vero hic aliorum, in quibus reperiri dicuntur huius Leontii opuscula, codicum notitiam dare. Neque tamen vbiuis distinguuntur. In cat. codd. Angliae etc. I. pag. 52. nr. 234. sub fin. et pag. 54. nr. 241. in codd. *Barocc. Leontii, presbyteri* hom. in Mesopentec. p. 28. inter codd. — *Barocc.* nr. CXCIX. *Leontii, presbyteri*, homiliae in festum palmarum; in Iobum; in proditionem Domini, et in Mesopentecost. et tres priores tom. II. pag. 185. nr. 5859. inter codd. *Gale*, vbi vocatur *Leontius*, *CPolitanus.* — tom. I. p. 150. inter codd. *Bodlei.* nr. MMDCCCLXXVII. 28. *Leontii, Cypri archiepisc.* breuis apologia, demonstrans, ad quid imaginem Christi Sanctorumque depingimus. Inter codd. Gale tom. II. cat. nr. 5959. *Leontius* de imaginibus. — In bibl. *Vaticana Leontii, episcopi Cypri*, opuscula. (*Montfauc.* bibl. bibl. MSSt. I. p. 134. B.) In cod. *Escorial.* serm. in Mesopentec. de coeco a natiuit. et in illud, ne iudicetis secundum faciem, teste *Pliicro* in itin. per Hisp. p. 180. — *Mosquae* in bibl. Synodali, cod. V. *Leontii*, πρεσβυτέρυ Κωνσταντινυπόλεως, in Mesopentecosten, in coecum a natiuitate, et in Petrum ab Herode in carcere detentum: inc. τοῦ φιλῶει etc. et ibid. in fine eiusdem λόγος in Pentecosten: inc. ὅσοι περὶ τὴν ἑορτασιμόν v. *Matthaei* notit. codd. Mosq. p. 8. *Harl.*

In Petrum.

In proditionem CHRISTI et vxorem Iobi. (Lambec. p. 69.) [p 162. Koll.]

In Domini resurrectionem.

Εἰς τὰ προφωτίσματα, εἰς τὰ βαΐα καὶ εἰς τὴν ἔγερσιν τοῦ Λαζάρου. Haec est, quae inter S. Chrysostomi homilias legitur tom. VII. edit. Sauil. p. 334. Incipit: ἤδη τῆς πνευματικῆς πανηγύρεως. *Fabr.* *Mediolani* in B. Ambros. *Leontii CPolitani* or. de Lazaro et encomium in synaxin b. Virg. Mariae. v. *Montfauc.* B. biblioth. MSS. I. p. 500. D. *Harl.*

In eadem Synodo VII. tom. III. Binii pag. 560. Leontius Cypri episcopus affirmatur scripsisse *vitam Iohannis Eleemosynarii*, Archiepiscopi Alexandrini, defuncti anno Christi 616. (Vide *Pagium* ad annum Christi 620.) quae graece MS. in bibl. Caesarea, teste *Nesselio* parte V. pag. 16. qq) et in codice Colbertino 505. quem Cangius euoluit. Citatur ab *Allatio* lib. de purgatorio p. 732. interpolata et Latine tantum extat apud *Rosweidum* lib. I. de vitis Patrum, *Suriumque* ac *Bollandum* 23. Ianuar. et *vitam Simeonis* τοῦ σαλοῦ siue *simplicis*, quae graece itidem obuia in bibl. Caesarea teste eodem *Nesselio* parte V. p. 43. rr) Latine apud Surium 1. Iulii. At *vita S. Gregorii* Agrigentini episcopi, auctorem habet Leontium presbyterum et Abbatem monasterii S. Sabae, Λεοντίου πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Σάβα τῆς Ῥωμαίων πόλεως εἰς βίον καὶ θαύματα τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Ἀκραγαντίνου. Exstat graece in codice Colbertino 1677. et latine atque interpolata sine auctoris nomine habetur apud eundem *Surium* 22. Nou. *Fabr.* In cod. *Colbert.* 1677. secundum *Montfauc.* B. bibl. MSSt. II. p. 952. A. continetur alius liber, gallice scriptus. In *Montfauc.* bibl.

qq) In cod. CXLIV. nr. 46. in *Lambecii* comm. IV. p. 243 sqq. Inc. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ ἐλεήμονος, ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, εἰς Πέτρον τελώνην. Ἄξιον καὶ ἁρμόζον τῷ προειρημένῳ etc. est vero narratio de Petro quodam diuite et auaro publicano, qui a summa inhumanitate et truculentia ad summam erga pauperes misericordiam vitaeque sanctitatem conuersus dicitur, desumta ex vita S. Io. Eleemosynarii, quam conscripsit gr. *Leontius N. ap. Cypri* episcopus. *Kollar.* autem in nota *B.* „gemina, ait, in caesareis codd. huius vitae apographa seruantur," vnum apud *Lambecium* lib. VIII. cod. XIII. 1. alterum autem cod. XIX. nr. 12. [p. 575 sqq. vbi conf. Lambec.] Narratio pariter ipsiusmet S. Io. Eleemosynarii de Petro, cuius hic fit mentio, altero etiam exemplo habetur lib. VIII. cod. XV. nr. 29. p. 492. Sed in vol. VIII. cod. XIII. 1. est *Leontii* historia vitae *S. Symeonis* abbatis, de qua mox agetur. — In cod. vero *Coislin.* CV. (non, DV.) est *Leontii sermo in Simeonem* teste *Montfauc.* bibl. Coislin. p. 180. nr. 54. — de vita S. Io. Eleemosyn. in codd. 64 et 65. abbat. S. Theodorici prope Remos, auctore eod. *Montfauc.* in B. bibl. MSS. II. p. 1234. E. et ibid. I. p. 75. C. in bibl. *Vatic.* ex interpretat. lat. Anastasii Bibliothecarii: graece *Florent.* in cod. monast. B. Mariae in eius fine quaedam, a Leontio praetermissa esse, prodidit *Montfauc.* in diar. ital. p. 372. add. supra de codd. *Paris.* *Harl.*

rr) Apud *Lambec.* VIII. cod. XIII. vti iam paullo ante monuimus: et *Kollar.* in nota *A.* ex cod. inquit, *Vaticano* signato nr. 819. collatam cum ea, quae est apud Surium, graece et lat. ediderunt Hagiographi Antwerpiens. ad d. 1. Iul. tom. I. eiusd. mensis pag. 136. sqq. et Lambec. in nota 4. ablegat lector. ad Bollandi atque Henschen. prolegg. ad vit. Io. Eleemosynarii, in tom. II. sanctor. m. Ianuar. p. 496. sqq. — *Florentiae* in cod. Laur. IX. nr. 11. plut. XI. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 504. *Harl.*

bibl Coisl. non reperi: nam quae p. 186. de cod. CXII. siue collect. rerum moralium dicuntur, huc non pertinent. Sed amplius inquirere, haud vacat. Est in codd. *Parisin.* de quibus sup. a, et in cod. *Escorial.* teste *Plitero* in itiner. per Hisp. p. 180. et teste *Montfauc.* in bibl. bibl. MS. I. p. 143. A. in cod. *Vatic.* MMMMDCCLXVII. — *Romae* in bibl. Basil. cod. LXX. (I. pag. 199. A.) *Harl.*

Adfertur et in iam dicta synodo VII. fragmentum ex Leontii, Cyprii, πέμπτε τῶ κατὰ Ἰυδαίων λόγυ ὑπὲρ τῆς Χριστιανῶν ἀπολογίας graece et latine tom. VII. concilior. edit. Labbei pag. 236. tom. III. Binii pag. 556. Idem fragmentum in MS. codice bibl. caesareae exstat graece, teste *Lambecio* tom. V. p. 137. ss) Habes et in Horto crucis Iacobi Gretseri. Aliud latine habetur in limine tomi secundi supplement. bibl. patrum Morellianae Paris. 1639. ex antiquis lect. [?] Canisii tom. V. part. I. p. 200-202. Meminit illius Leontiani aduersus Iudaeos scripti etiam Io. Damascenus Orat. de imagg. et Euthymius in panoplia.

Leontii huius Cyprii παραλλήλων siue *Locorum communium theologicorum libri duo*, alter τῶν θείων, alter τῶν ἀνθρωπίνων, nondum in lucem prodierunt, etsi alter, τῶν ἀνθρωπίνων, fuit apud Franciscum Turrianum, vt testatur ipse lib. I. de hierarchicis ordinationibus ministrorum ecclesiae c. 12. et lib. V. defensionis epistolarum pontificum cap. XX. quod obseruatum doctissimo Colomesio in paralipomenis de scriptor. eccles. qui putat etiam, his Leontii locis communibus vsum *Iohannem Damascenum* in suis parallelis, quae in lucem protraxit Michael le Quien in praeclara sua, quam publicauit, Damasceni editione. Leontium in locis communibus de origine animarum laudat *Sirmondus* tom. II. Opp. pag. 456. Praeter Leontium et Damascenum locos communes, e S. Scriptura et antiquis ecclesiae doctoribus decerptos, scripsere S. *Maximus* et *Antonius* inde dictus *Melissa*. Inter Latinos *Beda* (tom. VII. p. 370-458. et Anglosax. in bibl. Bodlei.) ac *Defensor* quidam in *scintillis*, in Vrsini, nutritoris sui, gratiam scriptis excusisque Antwerpiae 1550. Venet. 1552. atque inde Coloniae. Tum *Ioannes*, abbas, quem ex codice bibl. montis Cassini descripsisse se refert *Io. Mabillonius* in Museo Italico p. 123. Omitto Thomam Hibernicum, aliosque recentiores.

Leontii *Commentarios MSS. in Iohannem* memorat Maldonatus ad Iohannis VII. vbi refert, in illo codice fuisse historiam adulterae, sed obelo notatam.

Oratio in laudem S. Epiphanii memoratur a Theodoro Studita in antirrhetico secundo p. 130. tom. V. Opp. Sirmondi.

LEONTII VARII.

Leontius, *Aglaionis* F. de quo meminit Plato IV. de Rep. p. 411.

Leontius, episcopus *Ancyrae* in Galatia, ad quem epistola S. Chrysostomi memoratur Theodorito V. 31. hist. eccles.

 Plures

ss) Siue p. 290. ed. Kollar. in cod. CCXLVIII. nr. 9. Est quoque in cod. *Taurin.* CC. nr. 41. v. cat. codd. gr. Taur. p. 300. vt supra iam obseruauimus. In aliis etiam codd. *Harl.*

Plures itidem Isidori Pelusiotae ad Leontium, episcopum, (nescio quem,) exstant: et aliae ad Leontium, diaconum. Inter epistolas Chrysostomi octogesima tertia est ad Leontium; sed diuersi ab illa, quam Theodoretus legerat, argumenti.

[?] Leontius, *Antiochenus,* haereticus, aduersus quem Photius, Suida teste, scripsit.

Leontius, Phryx, Luciani Antiocheni discipulus, episcopus *Antiochenus*, ὁ ἀπόκοπος, siue ἐκτεμίας αὐτόχειρ et Arianis fauens, ac circa a. C. 358. denatus, cuius fragmentum ex *oratione in S. Babylam* exstat in Chronico Paschali pag. 270. et editionis Raderianae p. 630. In eodem Chronico pag. 672. Leontius iste, quod mireris, vocatur ὁ μακάριος Λεόντιος, ἀνὴρ κατὰ πάντα πιστός τε καὶ εὐλαβὴς καὶ ζηλωτὴς ὑπάρχων τῆς ἀληθοῦς πίστεως.

Leontii, *Arabissi* in Cappadocia episcopi, εἰς τὴν κτίσιν λόγος καὶ εἰς τὸν Λάζαρον, lectus Photio, qui ex eo excerpta exhibet codice CCLXXII. Atque ex Photio accepit, quae ex hoc Leontii sermone adfert *Allatius* ad Eustathii Hexaëm. pag. 52. etsi et ipse habuit Leontii sermonem MS. *de Lazaro*, cuius initium: οὐδὲν ὡς ἔοικε τῆς ἀγάπης ἐστὶν ἰσχυρότερον. [Leontii, CPol., or. in Lazar. supra memorauimus. *H.]*

Leontius, *Arelatensis,* episcopus, qui concilio Arelatensi a. C. 475. praefuit. Confer tt) *Henricum Noris* lib. II. hist. Pelagianae cap. XV. Huic Leontio professionem fidei inscripsit Faustus Rhegiensis. Meminit et Sidonius VII. 6. epist. *Epistolam ipsius ad Hilarum* edidit *Lucas Dacherius* tomo V. spicilegii. *Fabr.* De Leontiis, *Arelatensi, Burdegalensi* aliisque v. *Fabric.* B. L. med. et inf. aet. tom. IV. pag. 268. sq. ed. Mansi, et supra in vol. IV. c. 20. de Arato, pag. 94. sq. not. *w.* de *Leontio, mechanico,* aliisque.

Leontius, Damastenus, presbyter, numeratur a *Montfauc.* in bibl. Coisl. p. 412. inter eos, quorum excerpta scripturae S. patrum eccl., aliorumque etc. diuersa a parallelis Ioan. Damasceni, seruantur in cod. Coisl. CCXCIV. *Harl.*

Leontius, philosophus *Atheniensis,* Athenaïdis siue Eudociae pater, quae Theodosio iuniori, imp., nupsit. Vide Socratem VII. 21. Io. Malalam in Chron. tom. II. pag. 52. Zonaram, Cedrenum aliosque. Neque audiendus chronici Paschalis auctor, qui philosophum illum Heraclitum appellat.

Pontius Leontius, *Burdegalensis,* quem primum Aquitanorum vocat Sidonius VIII. 12. Epist. Vide et Epist. 11. eiusdem libri et carmen XXII. Ab hoc diuersus Leontius, *episcopus Burdegalensis*, Venantio Fortunato lib. I. celebratus, fui enim matrem *Liuiam* vocat Sidonius lib. VIII. Epist. 11. *Fortunatus* lib. I. carmine XVII. et lib. IV. carmine X. *Placidinam.* Sed fuit et alter *Leontius, Burdegalensis* episcopus, anterior siue aetate prior, cuius epitaphium exstat apud eundem Fortunatum lib. IV. carmine IX. Quod vero Gabriel Lurbeus, in Chronico rerum Burdegalensium, hunc Leontium refert ad a. C. 485. alterum ad 555. non

tt) v. infra, vol. XI. p. 410. et 411. vet. ed. *Harl.*

non magis certum est, quam quod Vinetus [?] ad epistolam XIX. Ausonii, nomen integrum Paulini, ad quem Ausonius scribit, putat fuisse *Pontium Paulinum Leontium.* [v. supra, vol. IV. p. 97.]

Leontius, *Byzantinus,* Origenistarum fautor circa a. C. 540. de quo Cyrillus, Scythopolitanus; in vita Sabae ap. Coteler. tom. III. monument. et Simeon Metaphrastes in vita Cyriaci, anachoretae, in tomo Analector. quem a. 1692. edidere monachi Benedictini. De aliis duobus Byzantinis Leontiis supra dictum.

Leontius, *Caesareensis,* in Cappadocia episcopus, qui conciliis, Ancyrano, a. C. 314. Neocaesareensi a. 315. et Nicaeno a. 325. interfuit. Atque ad hunc referenda *disputatio contra philosophum Arianum,* quam in bibl. Vindobonensi MS. haberi scripsit ex Possevino Labbeus. Est autem nihil aliud, quam locus ex Gelasii Cyziceni Actis Concilii Nicaeni, in quo Leontii cum philosopho concertationes referuntur. Vide *Nesselii* Catalogum MS. bibl. Vindob. parte V. pag. 176. Leontium hunc inter eos, quorum scripta nihil suspecti minusque sinceri continent, laudat S. Athanasius λόγῳ I. contra Arianos. Plura de illo *Bollandus,* 13. Ianuarii pag. 781. seq. tom. I. et *Possinus* ad S. Nili laudationem Albiani pag. 186. seq. *Combefisius* ad Amphilochium p. 266. Vide et *Lambecium* VIII. p. 371. [cod. LVI. nr. 2. p. 1027. ed. Kollar.]

Domitius Leontius, qui cum Sallustio *consul* fuit a. C. 344.

Leontius, ad quem Iulianus, imp., epist. XXII. num is, qui Consularis Palaestinae, circa a. C. 372. ad quem Libanii epistolae? vide Iac. Gothofredum in prosopographia codicis Theodos. p. 369.

Leontius, comes orientis, a. C. 349.

Leontius, Cycizi praefectus sub Diocletiano, si fides Actis SS. Philetaeri et Eubioti apud Papebrochium 19. Maii tom. IV. [Conf. *Lambec.* comm. VIII. pag. 430. sq. et 433.]

Leontius, ὁ Δαβρεγάζε, apud Agathiam IV. p. 127.

Leontius, qui Euchologium Graecorum recensuit, de quo *Allatius* pag. 19. de libris eccles. Graecorum.

Leontius Eustratius, Cyprius, a quo Chrysostomum contra Iudaeos ex patria Augustam Vindel. allatum accepisse se testatus fuit Dauid Hoeschelius.

Leontius, latinus *scriptor fabularum,* cuius meminit Io. Alexander Brassicanus, notis ad Petronium p. 572. editionis Petri Burmanni: *Marti gramen sacrum quod ex humano cruore procreatur. Meminit et L. Apuleius de herbis, et Leontius, mythographus, auctor minime malus, superioribus* [?] *annis a nobis tantum non ab inferis excitatus, et aliquando cum philologis communicandus.* Gesnerus in bibl. *Leontii cuiusdam librum, in quo aliquot fabulae Poetarum enarrantur, exstare, videor mihi alicubi legisse.* Nescio, idem ne sit *Leontius grammaticus,*

cognomento *lasciuus*, de quo *Ausonius* in professoribus Burdegalensibus Epigram. VII. [v. supra, vol. IV. p. 95.]

Leontius episcopus *Foroiuliensis*, circa a. C. 433. defunctus, cui Cassianus decem priores suas collationes dedicauit. Vide *Henricum Noris* lib. II. Hist. Pelagianae cap. 3. et 15. *Vincentium Barralis* in Chronologia sanctor. abbatum Lerinensium p. 126 seq.

Leontius, presbyter *Hierosolymitanus*, qui, Allatio notante, auctor est homiliae de illo, qui, descendens in Iericho, incidit in latrones. tom. VII. Chrysost. edit. Sauilianae p. 506. Vide et supra p. 320. [supra quoque memorauimus inter codd.]

Leontius, *iurisperitus* CPoli, imperante Theodosio iuniore, circa a. C. 425. cui comitiua ordinis primi concessa in codice Theodosiano lib. VI. tit. 21. lege vnica de Professoribus. Idem forte, (vt suspicatur vir doctiss. Iacobus Gothofredus,) qui deinde praefectus vrbis CPol. fuit. [infra vol. XII. p. 345.]

Leontius, ad quem leges quaedam leguntur in codice Theodosiano, scriptae Constantino M. imperante circa a. 317-332. Vide Iac. Gothofredi prosopographiam codicis Theodosiani pag. 369.

Leontius, *Lampsacenus*, Epicuri discipulus, ab aliis Leo, siue Leonteus, dicitur, vt notatum a me lib. III. cap. [XI. vol. III. p. 605. et 613.] vbi etiam memoraui Leontium, foeminam, Epicuro et Metrodoro adamatam, quae contra Theophrastum scripsit. Leontia haec dicitur apud Petrum Blesensem Epist. LXXIX. minus recte.

Leontius, Lydiae episcopus. Infra in Tripolitano.

Leontius, *Magistrianus*, ad quem Isidori Pelusiotae epistolae lib. III. 229. 368.

Leontius, *Magnesianus*, siue Magnesiae in Asia episcopus, qui interfuit concilio Ephesino latrocinali anno Christi 449. et Chalcedonensi a. 451.

Leontii, martyres, 19. Mart. 24. April. 18. Iun. 10. Iul. 1. Aug. 12. et 27. Sept. etc. *Fabr.* *Vindobonae* in cod. caesar. XIV. qui continet Menologium Graecor. mensis Augusti, nr. 16. certamen decem martyrum, Gregorii, *Leontii* etc. sub imper. Leone Isauro propter imaginem domini nostri I. Chr. CPoli in porta aenea. *Lambec.* VIII. p. 251 seq. inter alia consulere iubet *Baron.* annal. eccles. tom. IX. in actis a. Chr. 726. nr. 12. et 13. et Kollar. in nota obseruat, illa martyrii acta gr. ac lat. *Io. Pinnio* interprete edita esse ab Hagiographis m. Aug. tom. II. p. 434. — *Florentiae* in cod. Laurent. XXXIII. qui continet vitas et orationes diuersorum patrum in laudem SS. a die VIII. Iun. vsque ad XXXI. Aug. est nr. 3. die Ian. XVIII. martyrium S. martyris, *Leontii*, et ex hoc cod. Medic. interprete C. I. legitur in Actis SS. edit. Venetae, tom. III. Iun. p. 562. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 445. *Harl.*

Leontius, *mechanicus*, cuius de Aratea sphaera breue scriptum graece exstat. Dixi de eo lib. III. cap. XVIII. [uu]) vbi notaui, eum vixisse videri temporibus Mauritii, imp., qui a. C. 602. iubente Phoca securi percussus est.

Leontius,

uu) Vid. quae paullo ante notaui; est quoque in cod. *Paris.* bibl. publ. MMCCCLXXXI. *Harl.*

[P] Leontius, *monachus*, ſub Zenone imp., (quem a. C. 491. obiiſſe conſtat). De illo Suidas in *Λεόντιος. Fabr. Leontii* cuiusdam, *monachi,* orat. in natiuit. Ioannis baptiſtae. v. *Bandin.* cat. cit. I. p. 445. de cod. XXXIII. nr. 5. plut. 9. — v. etiam in ſuperioribus ex codd. notata. — In cod. LXX. *Coislin.* exſtat pars homiliarum S. Chryſoſtomi in Matthaeum: ſed poſt homiliae 42. finem legitur haec nota, a prima manu ſcripta: *κεφάλαια μὲν τȣ̃ δέλτȣ ταύτης μονάχȣ Λεοντίȣ* etc. *capita huius libri ſunt monachi, Leontii*, teſte *Montfauc.* in bibl. Coisl. pag. 130. ſed cuius ſint *Leontii monachi*, equidem ignoro. Idem confiteri cogor de *Leontio, monacho*, qui nominatur in fine cod. *Coislin.* CVIII. ſcripti ſaec. XI. ſ. XII. in quo exſtant paraeneſes patrum, abbatum et monachorum. Nam teſte *Montfauc* l. c. pag. 184. in fine manu XIII. circit. ſaeculi legitur: *κατὰ τὸν Μαίον μῆνα τῆς ἐνισταμένης ἰνδικτιῶνος τȣ̃ Ἰȣνίȣ μηνὸς ἔγκλησιν ἐποιήσατο ὁ μόναχος Λεόντιος ὁ τȣ̃ Μουρσινίȣ κατὰ τȣ̃ Ἀββᾶ Παύλȣ τῶν Ῥωδαμῶν· ȣ̓κ οἶδα, κᾂν ἀληθῶς, κᾂν ἐψευσμένως. Harl.*

Leontius, *monachus Monembaſiotes* a. C. 1128. defunctus. Vide *Bernardi de Montfaucon* Palaeographiam graecam p. 60.

Leontius, magiſter militum, ex praefectis praetorio, conſularis atque *patricius*, quem Iuſtinianus, imperator, ad ius ciuile ordinandum et nouum codicem faciendum vna cum Triboniano et aliis allegit a. C. 529. Videndum, idem ne ſit cum Leontio, ſcholaſtico et referendario, de quo ſuo loco. Ad Theodebertum, Francorum regem, legatus eſt ab eodem Iuſtiniano, vt memorat *Procopius* lib. III. de bello Gothico.

Leontius, Neapolitanus Cypri epiſc. de quo dixi p. 453.

Leontius, *Phoronei*, Argiuorum regis, frater, apud Petrum Bleſenſem Epiſt. 79. vt alios antiquiores teſtes iam praeteream.

Leontius, *praefectus* Illyrici, ſub Theodoſio iuniore circa a. C. 412.

Leontius, *praefectus* Vrbis a. C. 355. laudatus Ammiano XV. 7. antea *quaeſtor.* id. XVI. 11.

Leontius, *presbyter* et *abbas monaſterii S. Sabae* in vrbe Roma (noua i. e. CPoli) qui ſcripſit vitam S. Gregorii, Agrigentini, de qua ſupra in ſcriptis Leontii, epiſcopi Neapolitani, et alibi.

Leontius, referendarius. Supra p. 318.

Leontius, *rhinotmetus*, imperator, qui vt Iuſtinianum II. naſo mutilatum relegauerat, ita poenam talionis Abſimaro dedit a. C. 698. vt praeter alios refert auctor Hiſt. miſcellae XX. 3.

Leontius *Santonenſis* in Gallia epiſcopus et confeſſor ſaeculo VI. de quo Acta ſanctor. tom. III. ad 19. Martii p. 33-34.

Leontius, ſcholaſticus. Supra p. 318. *Fabr. Leont. ſcholaſticus*, poeta epigrammatarius. v. ſupra, vol. IV. pag. 480. — *Leontii verſus* in cod. Auguſtano, ſecund. *Montfauc.* bibl. biblioth. MSSt. I. pag. 594. E. in *Reiſeri* autem catal. p. 75. citantur *Leontis* cuiusdam verſus.

ſus. — Ad quem *Leontium*, et ad quod genus pertineat *Leontius de auibus*; in cod. quodam Romano apud *Montfauc.* l. c. pag. 201. D. equidem definire nequeo. *Harl.*

Leontius, a ſecretis, in ſynodo Nicaena ſecunda.

Leontius, Soſtrati *ſeruus*, apud Pſeudo Abdiam in S. Andreae, apoſtoli, vita III. 31.

Leontius, *Siculus*, qui ſcripſit vitam S. Gregorii, Agrigentini, quam ex codice Mediceo deſcripſiſſe ſe et ad 30. Sept. editurum promiſit *Papebrochius* tom. II. Maii p. 506. Vide paulo ante in Leontio, presbytero.

Leontius, *ſophiſta*, quem inuitum commendatione ſua ad Θρόνον σοφιστικὸν Athenis euectum eſſe, teſtatur *Olympiodorus*, hiſtoricus, apud Photium cod. LXXX. p. 110. Claruit Olympiodorus ille circa a. C. 410.

[P] Leontius, Tripolitanus in Lydia epiſcopus, natione Myſus, tempore Conſtantii, imp. de quo ex Philoſtorgio Suidas in Λεόντιος. Aetio fauiſſe, docet idem *Philoſtorgius* VII. 6. Hic eſt Leontius, Lydiae epiſcopus, qui fidei Seleucienſi ſubſcripſit apud *Epiphan.* LXXIII. 26.

Leontius, qui contra Zenonem, imp., *tyrannidem* Antiochiae arripuit a. C. 482. inde captus in Papyrio, Iſauriae caſtello, et vna cum illo criminis ſocio decollatus a. C. 488. vt narrat Marcellinus, comes, Theophanes aliique.

Apud Plinium XXIV. 8. codices quidam inter ſtatuarios celebres Leontium referunt; ſed legendum *Leontinus*, vt Pythagoras. Leontinis, Siciliae oppido, oriundus intelligatur, quemadmodum ex Pauſania notarunt *Io. Ionſius* diſſ. de Spartis p. 222. *Franciſcus Iunius* in Catalogo artificum, et ad Plinii locum tom. V. p. 115. 164. Io. Harduinus.

Ex Leontio, neſcio quo, plura leguntur excerpta in Geoponicis graecis, licet in codicibus quibusdam pro Leontio Leontinus legatur. *Photius* cod. CLXIII. vocat Leontem, teſtaturque, eius ſententiam praeferri, ſi qua alios de re ruſtica ſcriptores in diuerſa ab eo abire contingat. [conf. *Needham* prolegomm. ad Geoponic. p. LXI. ſeq. ed. Niclas. *Harl.*]

EVTHYMIVS ZIGABENVS, ſiue, vt in quibusdam codd. ZIGADENVS, [vv]) monachus graecus in monaſterio Deiparae τῆς περιβλέπτου CPoli, clarus temporibus Alexii Comneni;

vv) Ζιγαδηνὸς in codd. Coisl. CIV. (v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 178.) quodam *Mosquenſi*, perpetuo in edit. quae Tergobyſti in Walachia prodiit, et alibi ſcribitur, placetque cl. *Matthaei* in praef. ad tom. I. *Euthymii* comment. in IV. euang. pag. 7. ſq. Conf. praeterea de hoc Euthymio *G. Caue* hiſt. litt. SS. E. tom. II. p. 198. *L. El. du Pin* nouvelle Bibl. etc. tom. IX. pag. 197. *Caſ. Oudin.* comm. de SS. eccl. tom. II. p. 979. *R. Ceiller* Hiſt. gen. des Aut. E. tom. XXI. p. 533. *Fabric.* noſter de ſcriptorib. de veritate religionis chriſtianae, pag. 121. *Hamberger* Z. N. tom. IV. pag. 79. ſqq. *Sax.* Onom. II. p. 216. et quos ille laudat, et quae ego notaui in Introd. in hiſt. L. G. II. 2. p. 307. ſqq. Si *Euthym. Zigab.* auctor eſt monodiae in obitum *Euſtathii*, Theſſal. archiepiſcopi, (v. infra nr. IV.) mortui forte poſt a. 1194. nec alius *Euſtathius*, forſan *Euſtathius*, *patriarcha CPolitanus* a. 1019. vid. *Pagii* crit. Baron. a. 1019. VI. intelligendus ſit:

Comneni, apud quem gratiosus fuit, et ei a. C. 1118. defuncto adhuc superstes. De eo videnda *Comnena* libro XV. Alexiados, et ex recentioribus *Allatius* II. 10. 5. de consensu vtriusque ecclesiae.

Scripta eius haec sunt: 1. *Panoplia dogmatica orthodoxae fidei*, aduersus omnis generis haereticos, Πανοπλία δογματικὴ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἤτοι ὁπλοθήκη δογμάτων, iussu Alexii Comneni ex patrum scriptis contexta diuisaque in titulos XXVIII. Laudatur ab *Anna Comnena* in Alexiade lib. XV. pag. 490. et, qui multa ex eo repetiit, *Niceta Choniata* in thesauro orthodoxae fidei. Latine ww) vertit *Petrus Franciscus Zinus*, Veronensis xx) Venet. 1555. fol. Lugd. 1556. 8. Paris. 1580. 8. et tom. XIX. bibliothecae patrum Lugd. 1677. fol. Loca graece produxit *Petauius* [?] dogm. theol. tom. I. pag. 125. 170. 172. 174. 175. 261. 293. 301. 368. 372. etc. edit. Paris. *Cotelerius* notis ad tom. I. monumentor. ecclesiae graecae, *Cangius* in Glossario graeco, etc. Exstat opus graece MS. in Bodleiana, Florentina et aliis bibliothecis, in caesarea Vindobonensi aliquoties, e quibus vnum codicem ipsa Euthymii aetate scriptum putat *Lambecius* V. pag. 51 seq. yy) de altero, excerpta tantum continente, vide III. p. 168. de tertio et quarto V. pag. 52. Codicem regium Parisiensem MMCCCXCIX. laudat *Rich. Simon*. tom. I. bibl. selectae pag. 49. et in multis a Zini versione differre testatur, propiusque huic conuenire codicem alterum recentiorem in collegio Iesuitarum Paris. Euthymium in concinnanda Panoplia a *Iohanne Furno* adiutum tradit scriptor graecus apud *Allatium* de consensu vtriusque ecclesiae pag. 643. qui illi graeculo fidem habendam esse pernegat. *Fabr.* Subiun-

sit: sequeretur, vt, quod quidem haud probabile videtur, *Euthymius* noster a. 1194. adhuc esset in viuis. Atqui *Michael Choniates*, qui in eundem Eustathium monodiam scripsisse dicitur, vixit exeunte saec. XII. et ineunte saec. XIII. Res igitur, saltem de Eustathio, quinam sit intelligendus, mihi dubia esse videtur. Conf. quae in fine sectionis de aliis *Euthymiis* adnotata sunt. Atqui haud multo post, quam meam chartae mandaram dubitationem; reperi, *Nicolaum* quoque *Foggi-nium* in commentatione de Euthymio eiusque scriptis et doctrina etc. praefixa fragmento *Euth. Zygabeni libri inuectiui contra Bogomilos*, ex Vatic. cod. eruto, et e graeca in latinam ling. conuerso, in Anecdotis litterariis, ex MSS. codd. erutis, (vol. IV. Romae 1783. mai. 8. pag. 1 — 46.) §. V. pag. 8. sqq. subdubitasse, vtrum adscribenda sit Euthymio nostro Monodia mem. saltem, neque se eum aliis adfirmare, nec solum inficiari audere profitetur, et potissimum versatur in aetate Eustathii definienda. Idem pag. 15. sqq. agit de Bogomilorum erroribus et Euth. argumentis. *Harl.*

ww) Non graece, vt legas in *Vossii* II. 27. de hist. graecis.

xx) In Cauei hist. literaria perperam memoratur editio Venet. 1575. et Paris. 1556. 8.

yy) Est cod. CCXXV. quem *Lambec.* V. pag. 113. sqq. futuro editori commendat. — ibid. in cod. CCXXVI. continetur liber *primus* Panopliae; — haec autem integra, vno comprehensa libro et in titulos s. capita XXVIII. diuisa, in cod. CCXXVIII. cui adpendicis loco adnexa est *Photii*, patriarchae CPolit. synopsis, historica VII. conciliorum oecumenic. ex eius epist. ad Michaelem, principem Bulgariae; quam adpendicem exstare quoque in latina Franc. Zini edit. Panopliae, adnotat Lambec. l. c. pag. 116. — In vol. III. pag. 420. sqq. copiose recenset *Lambec.* cod. LXVII. in quo, nr. 81. sunt nouem excerpta ex *Panoplia*, quorum titulos, auctores et principia *Lambec.* p. 420. sqq. subiungit. nr. 82. sequitur panopliae adpendix siue anathematismi XIV. contra Massalianorum et Bogomilorum haeresin, (vid. infra nr. III.) quibus subnectitur *adclamatio quaedam triumphalis*, quam publicauit, in notisque explicauit *Lambec.* III. p. 427. sqq. *Harl.*

— Subiungam aliorum codd. notitiam. *Panoplia dogmatica* est *Paris.* in bibl. publ. in *septem* codd. MSStis, in paucis vero integra. — In bibl. *Coislin.* cod. CXXV. qui *Montfauconio* in bibl. Coisl. p. 200. ipsius auctoris aeuo scriptus videtur. — Montfauc. ib. p. 349 sqq. ex cod. CCLXX. protulit in lucem Photii narrat. de Manichaeis, coll. cum cod. Colbert. CDXLIV. cuius magnam partem haberi in Panoplia Euthymii titulo XX. idem obseruat. — Ex vita *S. Euthymii* in collectione quadam rerum moralium, in cod. *Coisl.* CXII. et in asceticis varr. cod. CXVIII. teste *Montfauc.* l. c. pag. 186. et 192. — In bibl. *Escorial.* 1) Panoplia, 2) in prophetam Dauid et expositio in Psalter. 3) *carmina lugubria de anima et morte*, sec. *Plüer.* in itiner. per Hispan. pag. 168. — In *Italia*, *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. X. plut. 6. Panoplia etc. initio in laudem operis versus quidam senarii praemittuntur cum scholiis quibusdam interlin. eosque publici fecit iuris *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. p. 115. Panoplia ipsa ibi est in II. diuisa libros, quorum prior XI. posterior XIII. complectitur titulos, a Bandin. copiosius relatos. Libri secundi cap. I. adscriptus est primum titulus περὶ τȣ̃ ἁγίȣ πνεύματος, tum sacri scriptoris nomen ac locus, ex quo huius primi tituli explicatio exorditur. Post cap. XIII. *contra Saracenos* legitur παράτιτλος Φωτίȣ etc. sed in fine quaedam desiderantur. — In cod. XVI. nr. 21. plut. 9. *Ioanni Furno* a quo adiutum fuisse Euthymium in concinnanda Panoplia, prodidit scriptor graecus apud Allatium, a Fabricio citatum, tribuitur *apologia contradictoria de S. Spiritu*, v. *Bandin.* l. c. I. pag. 415. conf. paullo post nr. II. — Panoplia in cod. Ambros. *Mediolani*, teste *Montfauc.* in diario ital. p. 13. — In eiusdem *Montf.* bibl. biblioth. MSSt. plures Panopliae codd. nominantur. *Romae* in bibl. *Vaticana* inter codd. reginae quondam Succiae, nr. DCCCLXXXVII. - zz) in bibl. Cardin. *Ottoboni.* — *Venetiis* in bibl. Grimmiana; *Mutinae* in bibl. Ducis. — *Monachii* in codd. Bauar. elect. CIX. et CX. v. *Montfauc.* bibl. MSS. cit. I. pag. 32. D. — 185. B. — 478. B. et pluribus aliis locis. — *Taurini* in bibl. regia cod. CXCI. Panoplia, sed non integra. — in cod. CC. nr. 25. epist. inuectiua aduersus Armenios Deopatianos, et nr. 31. epistola — confutans haereses Φȣνδαγιαγητῶν, siue Bogomilorum, nec non Armeniorum etc. v. catal. codd. gr. Taur. p. 285. et 299. — Ζυγαβηνȣ̃ (sic) ὁπλοθήκη δογμάτων cum duobus aliis titulis in cod. LX. *Nanian.* *Venet.* vid. cat. codd. gr. Nan. pag. 67. — *Augustae* Vindel. est in cod. gr. Panoplia dogmatica, (sed cuius sit auctoris, non additur,) continens excerpta ex scriptis Gregorii Nazianzeni et Io. Damasceni demonstrationes ac sententias de vno deo et diuinitate Verbi, indice *Reisero* in catal. pag. 22. — Duce confectore catal. codd. Angliae etc. est Euthymii panoplia in bibl. *Bodlei.* MMMMMMMMMDCCVII. apographum inter codd. Io. Felli. — *Cantabrig.* nr. CCXCI. in collegio S. Trinit. *Euthymius* gr. sed nomen opusc. in catalogo non additur. — Pariter tom. II. p. 84. inter codd. *Norfolc.* nr. MMMCCCCXXXIV. et MMMCCCCXXXV. *Euth. Zygabeni* quaedam. — *Dublini* in bibl. collegii S. Trinit. nr. 419. Panoplia, gr. membr. fol. — Eadem *Leidae* in bibl. publ. inter codd. Vossian. V. cat. B. Leid. pag. 401. 4. — In primis notandi sunt duo codd. *Mosquenses* panopliae dogmaticae, de quibus sollerter copioseque disputat, discrimen ab edit. obseruat ex iisque scholia addita aliaque plura dedit supplementa

zz) *Fogginius* l. supra cit. prodit pag. 5. bibl. Vatican. posse plures Panopliae codd. suppeditare; notatu tamen dignum esse cod. nr. MCCCCXLVII. signatum cum *Pachomii* cuiusdam monachi scholiis et adnotat.

menta ad editionem Panopliae Tergobyſtanam cel. *Matthaei,* prof. Witteberg in praefat. ad Euthym. comment. etc. tom. I. p. 9. ſqq. In cod. ſecundo multa omiſſa ſunt, quae leguntur, in editione, multa itidem addita, a futuro editore tractanda curioſius. Tres ille habet titulos, qui in plerisque deſunt codicibus, n. tit. XIX. XX. et XXVIII. quorum vltimus eſt *κατὰ σαρακηνῶν* ſeparatim iam editus. Tit. autem XIX. *contra Agnoëtas*, et XX. *contra Origenem* vulgauit *Matthaei* l. c. pag. 20 ſqq. add. *Iablonskium* in theſauro epiſt. Lacroz. I. pag. 184. et 195. et *Wolf.* in tom. II. p. 6. 27. et 66. *Harl.*

Mich. Eneman, Suecus, ex Oriente redux, nec diu poſt a. 1714. in patria, vt audio, defunctus, inter alia ſecum adtulit et mecum communicauit, quod a patriarcha Hieroſol. Chryſantho, (qui Doſitheo, vt Doſitheus Nectario ſucceſſit,) dono acceperat volumen, typis impreſſum, hoc titulo: Πανοπλία δογματικὴ Ἀλεξίȣ Βασιλέως τȣ̃ Κομνηνȣ̃, περιέχȣσα ἐν συνόψει τὰ τοῖς μακαρίοις καὶ Θεοφόροις Πατράσι συγγραφέντα, εἰς τάξιν δὲ καὶ διεσκεμμένην ἁρμονίαν παρὰ ΕΥΘΥΜΙΟΥ Μοναχȣ̃ τȣ̃ ζιγαδηνȣ̃ (ita ſemper, non ζιγαβ.) τεθέντα, ἐπὶ ἀνατροπῇ καὶ καταφθορᾷ τῶν δυσσεβεστάτων δογμάτων τε καὶ διδαγμάτων τῶν ἀθέων αἱρεσιαρχῶν, τῶν κακῶς κατὰ τῆς ἱερᾶς αὐτῶν Θεολογίας λυττησάντων, ἀφιερωθεῖσα ἐπὶ τȣ̃ εὐσεβεστάτȣ, ὑψηλοτάτȣ καὶ θεοπρέπτȣ αὐθέντȣ καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίȣ, Κυρίȣ Ἰωάννȣ Κωνσταντίȣ Μπασσαράμπα, Βοεβόδα τȣ̃ Μπραγκοβάνȣ· Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ υἱῷ αὐτȣ̃ Κυρίῳ Κυρίῳ Στεφάνῳ Βοεβόδα τῷ Μπραγκοβάνω, παρὰ τȣ̃ πανιερωτάτȣ καὶ λογιωτάτȣ Μητροπολίτȣ Δρύστρας Κυρίȣ, Κυρίȣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. ὃ καὶ τοῖς ἀναλώμασι νῦν πρῶτον τετύπωται παρὰ τῷ πανιερωτάτῳ, λογιωτάτῳ καὶ Θεοπροβλήτῳ Μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας Κυρίῳ, Κυρίῳ Ἀνθίμῳ τῷ ἐξ Ἰβηρίας. Ἐπιμελείᾳ καὶ διορθώσει Μητροφάνȣς, ἱερομονάχȣ Γρηγορᾶ τȣ̃ ἐκ Δωδώνης. Ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μητροπόλει τῇ ἐν τῷ τῆς Οὐγγροβλαχίας Τεργοβύστῳ, ἐν ἔτει ἀπὸ Θεογονίας χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ δεκάτῳ. Κατὰ μῆνα Μάϊον. in fol. 710. *folia* ροή. Praefatio Athanaſii ad Stephanum dedicatoria praemittitur.

[*] Chryſanthus, patriarcha Hieroſol. e MS. Viennenſi ſuppleuit, quae in MStis orientalibus deficiebant, vt

στίχȣς Ἰαμβικȣ̀ς πρὸς βασιλέα Ἀλέξιον
πρόλογον μετ' ἐγκωμίων.

Obſeruauit contra, in MS. Viennenſi titulum et caput totum υγ'. Φωτίȣ πατριάρχȣ κατὰ τῶν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης, deſiderari, quod in omnibus codicibus orientalibus exſtat.

Idem Chryſanthus Athanaſio auctor fuit, vt hanc panopliam ederet; omiſit vero prae metu Turcarum non modo caput contra Saracenos, ſed et de SS. Trinitate quaedam in primis ſtatim titulis, veritus ſcilicet, ne eſſent, qui anſam inde arriperent accuſandi Graecos, vt in cauſſa Cyrilli Lucaris fecere.

Poſt στίχȣς iambicos in Alexium Comnenum ſequitur prologus, cui hi verſus praemittuntur:

Εὐθυμίȣ πόνημα καὶ μονοτρόπȣ
Τȣ̃ Ζιγαδηνȣ̃ δογμάτων πανοπλία
Ἀλεξίῳ τευχθεῖσα Κομνηνῶν γένȣς
Ἄνακτι πιςῷ τῶν ἀπίςων εἰς πάλιν.

Edit. latinae

Part. 1. tit. 1. Τίτλος α΄. συλλογιςικὴ ἀπόδειξις ὅτι εἷς ἐςι Θεὸς, καὶ ὅτι καὶ λόγον ἔχει ὁμοούσιον ἑαυτῷ, καὶ πνεῦμα ὁμοίως, ἅπερ εἰσὶν ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐκ τȣ̃ κατηχητικȣ̃ λόγȣ τȣ̃ Νύσσης.

Tit. 2. β΄. περὶ Πατρὸς καὶ Υἱȣ̃ καὶ ἁγίȣ Πνεύματος διακεκριμένη ἅμα καὶ ἡνωμένη Θεολογία.

3. γ΄. περὶ Θεȣ̃, κοινῶς. Δῆλον δὲ, ὅτι ὁ Θεὸν εἰπὼν, ἢ θεότητα, ἢ τὸ θεῖον, ἁπλῶς καὶ ἀπροσδιορίςως, τὰς τρεῖς ὑποςάσεις τῆς μιᾶς θεότητος ἐνέφηνε τῇ καθολικῇ τȣ́των προσηγορίᾳ.

4. δ΄. περὶ τȣ̃ ἀκατάληπτον εἶναι τὴν θείαν φύσιν.

5. ε΄. περὶ Θεωνυμίας.

6. ϛ΄. περὶ τῆς θείας δημιȣργίας.

7. ζ΄ περὶ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως.

8. η΄. Κατὰ Ἑβραίων, ἐκ τῆς λεγομένης εἶναι τȣ̃ Νύσσης βίβλȣ, τῆς προσαγορευομένης Θεογνωσίας.

9. θ΄. Κατὰ Σίμωνος τȣ̃ Σαμαρέως, καὶ Μαρκίωνος τȣ̃ Ποντικȣ̃, καὶ τȣ̃ Πέρσȣ Μάνεντος καὶ τῶν Μανιχαίων.

10. ι΄. [?] Κατὰ Σαβελλιανῶν, τȣ̃ ἁγίȣ Κυρίλλȣ.

11. ια΄. Κατὰ Ἀρειανῶν, τȣ̃ μεγάλȣ Ἀθανασίȣ. a)

Part. 2. tit. 12. ιβ΄. Κατὰ Πνευματομάχων. In codice Collegii Iesuitar. Parif. et in latina Zini verfione hic titulus infcribitur: περὶ τȣ̃ ἁγίȣ Πνεύματος τȣ̃ μεγάλȣ Ἀθανασίȣ, ἐκ τȣ̃ λόγȣ τȣ̃ περὶ τῆς ἐνσάρκȣ ἐπιφανείας τȣ̃ Χριςȣ̃.

deeft. ιγ΄. Φωτίȣ Πατριάρχȣ κατὰ τῶν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης, ὅτι ἐκ πατρὸς μόνȣ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλ᾽ ȣ̓χὶ καὶ ἐκ τȣ̃ υἱȣ̃. Exftat etiam in variis MSS. Europae vt cod. Barocc. LXXXV. [in quo tribuitur Photio,] et CI. [in quo adfcribitur Euthymio Zygabeno,] et in codice regis Galliae b) et collegii Iefuitar. Parif. licet in latina verfione Zini hoc caput fit omiffum. Locum graece producit *Vfferius* de fymbolis pag. 25. ex codice, e Graecia adlato; alia *Petauius* in dogm. theol. [v. ad nr. II.]

Tit. 13. ιδ΄. Κατὰ Ἀπολιναρίȣ.

14. ιε΄. Κατὰ Νεςοριανῶν.

15. ιϛ΄. Κατὰ Μονοφυσιτῶν, ὧν αἱρεσιάρχης ὁ ἀρχιμανδρίτης.

Edit.

a) In cod. I. qui primum tomum continet, *Mosq.* legitur in libri indice κατὰ ἀρειανῶν τε καὶ εὐνομιανῶν. Poft indicem leguntur verfus anonymi, qui in edito defunt, ideoque a Matthaei p. 11. fq. funt adfcripti, et alia euulgantur aut docte animaduertuntur. *Harl.*

b) Vide *Rich. Simonis* bibl. felectam. tom. I. p. 51.

Edit. latinae

Tit. 16. ιζ'. Κατὰ Ἀφθαρτοδοκητῶν.

17. ιη'. Κατὰ τῶν λεγόντων, ἔπαθεν ὁ Θεὸς Λόγος ἀπαθῶς.

18. κα'. Κατὰ Σεργίου καὶ Πύῤῥου καὶ Παύλου, Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, δογματιζόντων ἐπὶ Χριστοῦ μίαν θέλησιν καὶ ἐνέργειαν, οἱ καὶ Μονοθελῖται λέγονται. *Fabr.* — In cod. caesareo LXXVII. nr. 81. sunt varia ex *Euthymii* Panoplia excerpta. E quibus interdum longiora loca excerpsit *Lambec.* comm. III. p. 420 sqq. sic, exc. 1) *aduersus Agnoëtas* ex Basilio M. et Gregorii Nazianz. orat. II. de filio: qui titulus deest in edit. graeca, sed editus est a cl. Matthaei, 2) contra *varios Origenis* errores: abest quoque ab ed. gr. et editus a *Matthaei*, l. mem. cod. vero Mosquensis saltem ab initio pleuior est, quam Vindobon. 3) titulus 18. contra Sergium, Pyrrhum et Paullum; e quo longum gr. Lambec. edidit locum. Sequuntur tituli 19. 20. 21. (cuius quoque longiorem locum gr. edidit Lambec.) 23. 24. et 25. *Harl.*

19. κβ'. Κατὰ Εἰκονομάχων. Ex Guil. Morelli editione graecolat. Paris. 1562. hoc caput exstat in auctario Ducaeano tom. I. p. 725. et in bibl. patrum tom. XI. Paris. 1654.

20. κγ'. Κατὰ Ἀρμενίων.

21. κδ'. Κατὰ τῶν λεγομένων Παυλικιανῶν. Photii libri IV. contra Paulicianos, e quibus Euthymius hoc caput concinnauit, exstant MSti graece in bibl. Ioannea huius vrbis Hamburgensis. *Fabr.* — In cod. *Paris.* MCCLXX. nr. 1. bibl. publ. sunt tituli contra Armenios, Paulicianos, Massalianos, Bogomilos et Saracenos. *Harl.*

22. κε'. Περὶ τοῦ Σταυροῦ, περὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, καὶ περὶ τῆς μεταλήψεως τοῦ δεσποτικοῦ σώματος καὶ αἵματος.

23. κϛ'. Κατὰ Μασσαλιανῶν. Capita haereseos Massalianorum, ad quae hoc titulo respexit Euthymius, graece et latine edita sunt a *Cotelerio* tom. I. monumentor. graec. pag. 302 — 307. et a *Mich. le Quien* tomo I. Operum Io. Damasceni p. 94. seq. Confer varias lectiones codicis [?] Barocciani in *Io. Christoph. Wolfii* historia Bogomilorum pag. 12. sep.

24. κζ'. Κατὰ Βογομίλων. Hoc caput separatim ex apographo Bodleianae bibliothecae, quod Io. Fellus, Oxoniensis episcopus, ex antiquiore codice describendum curauerat, edidit eruditisque animaduersionibus illustrauit laudatus *Wolfius*, in historia Bogomilorum, Witeb. 1712. 4. *Fabr.* — Est quoque inter codd. *Vossianos.* v. cat. bibl. publ. Leidens. p. 392. nr. XXX. Ab hoc diuersum est fragm. quod a *Ългinio* editum esse, iam supra ostendi. *Harl.*

deest. Παράτιτλος Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ τῆς πρὸς Μιχαὴλ τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας Ἐπιστολῆς, περὶ τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων.

 Edit.

Edit. latinae

Tit. 25. *Titulus XXVIII.* contra Saracenos graece ex codice Palatino, cum versione *Io. Iacobi Beureri*, prof. Friburgensis, et *Frid. Sylburgii*, notis prodiit in Saracenicis Sylburgii, Heidelberg. apud Commelinum 1595. 8. Exstat etiam idem titulus graece et lat. in auctario bibl. patrum Ducaeano tom. II. p. 292. Paris. 1624. fol. et in bibl. patrum Paris. 1654. tom. XII. [v. *Lambec.* comm. III. pag. 424. exc. IX. *Matthaei* l. l. praef. p. XX.]

INDEX Scriptorum, e quibus Euthymii Panoplia concinnata est, et qui in illa memorantur, compositus a me ad paginas Tom. XIX. bibl. patrum Lugd., collata graeca Tergobystensi editione.

ἐκ

c) Nota, ex hoc Euthymii opere posse nonnulla emendari, alia restitui, quae graece desiderantur in editis Athanasii editionibus, etiam praeclara Montfauconiana. *Fabr.* — Longiorem Athanasii locum, in Euthymii panoplia seruatum, ex cod. Mosquensi *Matthaei* graece eunlgauit in praefat. saepe laudata p. 13. sqq. notasque subiecit, ad crisin N. T. pertinentes. *Harl.*

εἰς

Eunō-

ἐκ

Τιμόθεος ὁ μαθητὴς Πολέμωνος μαθητοῦ Ἀπολιναρίου, ὁ τὸν πίνακα τῶν λόγων Ἀπολιναρίου συντάξας 161. H.

Valentinus, haereticus 57. G. 59. F. G. 67. A.

II. Κατὰ τῶν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ἤτοι Ἰταλῶν κεφάλαια ιβ'. δηλοῦντα ὡς ἐκ τοῦ υἱοῦ οὐκ ἐκπορεύεται τὸ ἅγιον πνεῦμα. *Aduersus veteris Romae asseclas, siue Italos, capita XII. demonstrantia, non ex filio procedere Spiritum S.* MSS. in bibl. regia *Paris.* Vide *Allatium* de consensu pag. 642. *Nicolium* siue *Arnaldum* in perpetuitate fidei eccles. catholicae de S. Eucharistia tom. I. cap. XII. pag. 167. sed et *Rich Simonem* tom. III. bibl. criticae pag. 98. seq. qui hoc scriptum in cod. reg. MMCMXCV. negat, differre ab iis, quae in Panopliae codicibus graecis titulo XIII. de hoc argumento Euthymius disserit. *Fabr.* Consentit *Foggini* l. cit. pag. 10 sq. et memorat cod. *Paris.* nr. MCCXXXI. cod. MCCCLXXI. nr. 21. et cod. MMDCCLXXXII. nr. 5. item *Vatican.* DLXXIX. pag. 189. cod. DCLXXX. p. 438. et cod. DCCXVII. p. 199. Idem copiosus est de mst. cod. Vaticano Palatino CCCLXI. in quo contendit Euthym. *Christum magna quinta feria cum discipulis suis legale pascha celebrasse*, et suspicatur, libellum excerptum esse ex Panoplia. Vide etiam ad nr. II. atque idem opuscul. esse videtur, quod exstat in cod. *Wheler.* Euthymii or. de tempore paschatis: gr. in cat. codd. Angl. etc. II. p. 358. nr. 9123. — Add. supra in indice titulorum, ad tit. XIII. Sunt loca ex illo opusculo in *Nicetae Choniatae* sylloge opinionum, et sectarum, atque historia hominum, qui illas instituerunt etc. *Florent.* in cod. Laur. XXIV. plut. IX. v. *Bandini* cat. codd. gr. I. pag. 433. — *Venetiis* in cod. DIII. bibl. D. Marci, *Euth. Zygabeni* de processione Spir. S. inc. εἰ ἁπλοῦν μὲν τὸ πνεῦμα etc. v. cat. codd. Marc. pag. 265. *Harl.*

III. Ἔλεγχος καὶ θρίαμβος τῆς βλασφήμου καὶ πολυειδοῦς αἱρέσεως τῶν ἀθέων Μασσαλιανῶν, τῶν καὶ Φουνδαϊτῶν καὶ Βογομίλων καλουμένων καὶ Εὐχιτῶν καὶ ἐνθουσιαστῶν καὶ Ἐγκρατητῶν καὶ Μαρκιωνιστῶν. *Victoria et triumphus de impia et multiplici exsecrabilium Massalianorum secta, qui et Phundaitae* [d]) *et Bogomili, nec non Euchitae, Enthusiastae, Encratitae et Marcionitae appellantur*, vna cum XIV. *anathematismis*, haeresi eorum oppositis. Ex codice Vindobonensi [LXVII. nr. 82.] in quo velut adpendix Panopliae legitur, edidit graece, versionemque ac notas addidit *Iacobus Tollius* in insignibus itineris Italici, Traiecti ad Rhenum 1696. 4. pag. 106 — 125. Primos tres anathematismos graece vulgauerat *Lambecius* III. pag. 171. [pag. 424. ed. Kollar. cum notis *Lambec.* qui in not. 4. in anathem. I. tamquam singulare adnotat, Petrum siue Lyco-Petrum pro primo haereseos Massalianorum declarari. Tres illos anathematismos latine vertit *Coteler.* monum. eccles. graec. tom. I. p. 737. add. supra ad nr. I. de hoc cod. add. cat. codd. gr. *Taurin.* p. 297. 8. cod. CC. *Harl.*]

IV. *Epi-*

d) An a *Funda*, Italiae oppido? *Heum.* v. supra ad nr. I. Contra *Kollar.* ad Lamb. V. pag. 85. vbi de originatione voce. *Bogomili*, *Massaliani* et *Phundagiagitae* s. in al. cod. *Phundaitae* docte fuseque disserit, nomen *Phundait.* deriuat a recentiore lat. vocabulo *Funda*, graece φούνδα scripto, quod *marsupium* s. *crumenam* notat: ideo vero haeretici isti *Phundaitae* et *Saccophori* adpellabantur, quod ob austeram paupertatem, quam palam profitebantur, in saccos et crumenas stipem collegerint. Praeiuit *Coteler.* in not. ad Monum. graec. I. p. 144. *Harl.*

[P] IV. *Epistolae* variae, quae MSS. supersunt, vt aduersus *Phundaitas*, (al. *Phundagingitas*) siue Bogonritos, CPoli missa in patriam suam, *Lambec.* V. pag. 38. et 134. Incipit: Βέλομαι ἡμᾶς, ἀδελφοί μυ· et altera steleleutica contra *Armenios Theopaschitas*. id. V. p. 127. Incipit: Ἐπειδήπερ Εὐτυχὴς καὶ Διόσκορος. *Fabr.* s. in ed. Kollarii V. p. 85. cod. CCXIII. nr. 8. vbi v. not. Kollar. — tum p. 256. in cod. CCXLVII. (qui continet syntagma miscellaneorum opuscul. de Massalianorum, seu Bogomilorum aliorumque erroribus,) nr. 14. — dein p. 284. nr. 1. cod. CCXLVIII. quod vero mstum a cod. CCXIII. mem. non solum ob multas varr. lectt. valde discrepare, verum etiam multo auctius esse atque copiosius, animaduertit *Lambec.* denique pag. 269. nr. 28. cod. CCXLVII. — Est quoque in cod. *Taurin.* CC. nr. 31. v. cat. codd. gr. Taur. p. 299. *Harl.*

V. Διάλεξις Εὐθυμίυ μοναχῦ καὶ Σαρακηνῦ Φιλοσόφυ περὶ πίστεως, γενομένη ἐν τῇ πόλει Μελιτηνῇ. *Disputatio cum Saraceno, philosopho, de fide*, habita in vrbe Cappadociae Melitene. MS. Lambec. IV. [cod. CLXXXVIII. 13.] pag. 206. [p. 454. ed. Kollar.] Incipit: Πῶς ὁμολογεῖτε πολυθεΐαν.

VI. Μονῳδία ἐπὶ τῷ τάφῳ τῦ ἁγιωτάτυ Θεσσαλονίκης κυρίυ Εὐσταθίυ, μετά τινας ἡμέρας τῆς αὐτῦ τελευτῆς. *Oratio* elegans ac diserta *in obitum Eustathii, Thessalonicensis archiepiscopi*, dicta paucis ab eius obitu diebus. Haec MS. exstat cum Monodia Michaelis Choniatae in eumdem Eustathium in bibliotheca *Bodleiana*, [v. p. 268. nr. 22. cat. codd. Angliae, tum in c. *Barocc.* CCXXXI.] testaturque in illa Euthymius, se tenere multos fasces epistolarum, manu Eustathii scriptarum plenarumque rebus pulcherrimis, et vitia atque errores castigantium, φακέλλυς πολλὺς τῶν Ἐπιστολῶν σοφίαν τε πολλὴν ἐμπεφορτισμένας, καὶ κακίαν ἅπασαν στηλιτευόντας. *Fabr.* Vide ad initium sectionis de nostro *Euthymio*. *Harl.*

VII. *Commentarius in omnes Psalmos Dauidis, et in X. sacrae scripturae cantica*, graece nondum prodiit, licet hoc legas apud Caueum, Crouaeum aliosque. MS. exstat in bibl. Bodleiana cod. Barocc. CXXII. *) in regia Parisiensi aliquoties et Coisliniana, in Vaticana quo-

*) Exstat quoque in ead. bibl. sec. cat. codd. Angliae etc. in cod. *Barocc.* nr. CXCIV. nr. 253. inter MSSt. *Thomae Roe*, inter codd. *Bodlei.* nr. MMCMXLII. — *Oxoniae* in coll. Mar. Magdal. cod. VI. siue nr. 2131. vbi vero in catal. part. II. p. 71. additur haec nota: „Ita, n. *Euthymius in Psalmos*, male inscribitur a librario, quum sit *Theodoreti expositio*: — inter codd. *Wheleri*, nr. MMMMMMMMMCXXIII. tom. II. p. 358. — In bibl. *Leidensi* inter codd. Vossianos, exemplar valde vetus, sed male seruatum, et in alia variorum collectione, *Euthymii* aliquid in Psalmos, gr. v. catal. bibl. Leid. p. 395. nr. 73. et p. 397. nr. 50. — In bibl. *Coislin.* cod. XI. et CIV. v. *Montfauc.* bibl. Coislin. p. 58. et 178. *Romae* in bibl. *Vaticana* Euth. Zigab in 150 Psalmos. — in bibl. *Ottobon.* — *Monachii* in bibl. Bauar. v. *Montf.* bibl. bibl. MSS. I. p. 15. 186. 588. et 589. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. XVIII. — *Taurini* in B. regia, cod. CII. in Psalmos 9-146. Illi codici adsutum est paruum Lexicon formularum loquendi, in Psalmis occurrentium, (λέξεις τῶν ψαλμῶν κατὰ στιχεῖον,) quod, antea nondum editum, integrum exscripsit auctor catal. codd. gr. Taurin. p. 190 sqq. — *Florentiae* in cod. Laurent. II. plut. 9. comm. in Psalmos; praecedit prooemium, quod typis descri-

Τιμόθεος ὁ μαθητὴς Πολέμωνος μαθητῦ Ἀπολιναρίυ, ὁ τὸν πίνακα τῶν λόγων Ἀπολιναρίυ συντάξας 161. H.

Valentinus, haereticus 57. G. 59. F. G. 67. A.

II. Κατὰ τῶν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ἤτοι Ἰταλῶν κεφάλαια ιβ΄. δηλῦντα ὡς ἐκ τῦ υἱῦ ὐκ ἐκπορεύεται τὸ ἅγιον πνεῦμα. *Aduersus veteris Romae asseclas, siue Italos, capita XII. demonstrantia, non ex filio procedere Spiritum S.* MSS. in bibl. regia *Paris.* Vide *Allatium* de consensu pag. 642. *Nicolium* siue *Arnaldum* in perpetuitate fidei eccles. catholicae de S. Eucharistia tom. I. cap. XII. pag. 167. sed et *Rich Simonem* tom. III. bibl. criticae pag. 98. seq. qui hoc scriptum in cod. reg. MMCMXCV. negat, differre ab iis, quae in Panopliae codicibus graecis titulo XIII. de hoc argumento Euthymius disserit. *Fabr.* Consentit *Foggini* l. cit. pag. 10 sq. et memorat cod. *Paris.* nr. MCCXXXI. cod. MCCCLXXI. nr. 21. et cod. MMDCCLXXXII. nr. 5. item *Vatican.* DLXXIX. pag. 189. cod. DCLXXX. p. 438. et cod. DCCXVII. p. 199. Idem copiosus est de mst. cod. Vaticano Palatino CCCLXI. in quo contendit Euthym. *Christum magna quinta feria cum discipulis suis legale pascha celebrasse,* et suspicatur, libellum excerptum esse ex Panoplia. Vide etiam ad nr. II. atque idem opuscul. esse videtur, quod exstat in cod. *Wheler.* Euthymii or. de tempore paschatis: gr. in cat. codd. Angl. etc. II. p. 358. nr. 9123. — Add. supra in indice titulorum, ad tit. XIII. Sunt loca ex illo opusculo in *Nicetae Choniatae* sylloge opinionum, et sectarum, atque historia hominum, qui illas instituerunt etc. *Florent.* in cod. Laur. XXIV. plut. IX. v. *Bandini* cat. codd. gr. I. pag. 433. — *Venetiis* in cod. DIII. bibl. D. Marci, *Euth. Zygabeni* de processione Spir. S. inc. εἰ ἁπλῦν μὲν τὸ πνεῦμα etc. v. cat. codd. Marc. pag. 265. *Harl.*

III. Ἔλεγχος καὶ θρίαμβος τῆς βλασφήμυ καὶ πολυειδῦς αἱρέσεως τῶν ἀθέων Μασσαλιανῶν, τῶν καὶ Φυνδαΐτῶν καὶ Βογομίλων καλυμένων καὶ Εὐχιτῶν καὶ ἐνθυσιαστῶν καὶ Ἐγκρατητῶν καὶ Μαρκιωνιστῶν. *Victoria et triumphus de impia et multiplici exsecrabilium Massalianorum secta, qui et Phundaitae* d) *et Bogomili, nec non Enchitae, Enthusiastae, Encratitae et Marcionitae appellantur,* vna cum XIV. *anathematismis,* haeresi eorum oppositis. Ex codice Vindobonensi [LXVII. nr. 82.] in quo velut adpendix Panopliae legitur, edidit graece, versionemque ac notas addidit *Iacobus Tollius* in insignibus itineris Italici, Traiecti ad Rhenum 1696. 4. pag. 106 — 125. Primos tres anathematismos graece vulgauerat *Lambecius* III. pag. 171. [pag. 424. ed. Kollar. cum notis *Lambec.* qui in not. 4. in anathem. I. tamquam singulare adnotat, Petrum siue Lyco-Petrum pro primo haereseos Massalianorum declarari. Tres illos anathematismos latine vertit *Coteler.* monum. eccles. graec. tom. I. p. 737. add. supra ad nr. I. de hoc cod. add. cat. codd. gr. *Taurin.* p. 297. 8. cod. CC. *Harl.*]

IV. *Epi-*

d) An a *Funda*, Italiae oppido? *Heum.* v. supra ad nr. I. Contra *Kollar.* ad Lamb. V. pag. 85. vbi de originatione voce. *Bogomili*, *Massaliani* et *Phundagiagitae* s. in al. cod. *Phundaitae* docte fuseque disserit, nomen *Phundait.* deriuat a recentiore lat. vocabulo *Funda*, graece φύνδα scripto, quod *marsupium* s. *crumenam* notat: ideo vero haeretici isti *Phundaitae* et *Saccophori* adpellabantur, quod ob austeram paupertatem, quam palam profitebantur, in saccos et crumenas stipem collegerint. Praeiuit *Coteler.* in not. ad Monum. graec. I. p. 144. *Harl.*

[*] IV. *Epistolae* variae, quae MSS. supersunt, vt aduersus *Phundaitas*, (al. *Phundagingitas*) siue Bogonritos, CPoli missa in patriam suam, *Lambec.* V. pag. 38. et 134. Incipit: βέλομαι ἡμᾶς, ἀδελφοί μȣ· et altera steleleutica contra *Armenios Theopaschitas*. id. V. p. 127. Incipit: Ἐπειδήπερ Εὐτυχὴς καὶ Διόσκορος. *Fabr.* f. in ed. Kollarii V. p. 85. cod. CCXIII. nr. 8. vbi v. not. Kollar. — tum p. 256. in cod. CCXLVII. (qui continet syntagma miscellaneorum opuscul. de Massalianorum, seu Bogomilorum aliorumque erroribus,) nr. 14. — dein p. 284. nr. 1. cod. CCXLVIII. quod vero mstum a cod. CCXIII. mem. non solum ob multas varr. lectt. valde discrepare, verum etiam multo auctius esse atque copiosius, animaduertit *Lambec.* denique pag. 269. nr. 28. cod. CCXLVII. — Est quoque in cod. *Taurin.* CC. nr. 31. v. cat. codd. gr. Taur. p. 299. *Harl.*

V. Διάλεξις Εὐθυμίȣ μοναχȣ̃ καὶ Σαρακηνȣ̃ φιλοσόφȣ περὶ πίστεως, γενομένη ἐν τῇ πόλει Μελιτηνῇ. *Disputatio cum Saraceno, philosopho, de fide*, habita in vrbe Cappadociae Melitene. MS. Lambec. IV. [cod. CLXXXVIII. 13.] pag. 206. [p. 454. ed. Kollar.] Incipit: Πῶς ὁμολογεῖτε πολυθεΐαν.

VI. Μονῳδία ἐπὶ τῷ τάφῳ τȣ̃ ἁγιωτάτȣ Θεσσαλονίκης κυρίȣ Εὐσταθίȣ, μετά τινας ἡμέρας τῆς αὐτȣ̃ τελευτῆς. *Oratio* elegans ac diserta *in obitum Eustathii, Thessalonicensis archiepiscopi*, dicta paucis ab eius obitu diebus. Haec MS. exstat cum Monodia Michaelis Choniatae in eumdem Eustathium in bibliotheca *Bodleiana*, [v. p. 268. nr. 22. cat. codd. Angliae, tum in c. *Barocc.* CCXXXI.] testaturque in illa Euthymius, se tenere multos fasces epistolarum, manu Eustathii scriptarum plenarumque rebus pulcherrimis, et vitia atque errores castigantium, φακέλλȣς πολλȣ̀ς τῶν Ἐπιστολῶν σοφίαν τε πολλὴν ἐμπεφορτισμένας, καὶ κακίαν ἅπασαν στηλιτεύοντας. *Fabr.* Vide ad initium sectionis de nostro *Euthymio*. *Harl.*

VII. *Commentarius in omnes Psalmos Dauidis, et in X. sacrae scripturae cantica*, graece nondum prodiit, licet hoc legas apud Caueum, Crouaeum aliosque. MS. exstat in bibl. Bodleiana cod. Barocc. CXXII. *) in regia Parisiensi aliquoties et Coisliniana, in Vaticana quo-

*) Exstat quoque in ead. bibl. sec. cat. codd. Angliae etc. in cod. *Barocc.* nr. CXCIV. nr. 253. inter MSSt. *Thomae Roe*, inter codd. *Bodlei.* nr. MMCMXLII. — *Oxoniae* in coll. Mar. Magdal. cod. VI. siue nr. 2131. vbi vero in catal. part. II. p. 71. additur haec nota: „Ita, n. *Euthymius in Psalmos*, male inscribitur a librario, quum sit *Theodoreti expositio*: — inter codd. *Wheleri*, nr. MMMMMMMMMCXXIII. tom. II. p. 358. — In bibl. *Leidensi* inter codd. Vossianos, exemplar valde vetus, sed male seruatum, et in alia variorum collectione, *Euthymii* aliquid in Psalmos, gr. v. catal. bibl. Leid. p. 395. nr. 73. et p. 397. nr. 50. — In bibl. *Coislin.* cod. XI. et CIV. v. *Montfauc.* bibl. Coislin. p. 58. et 178. *Romae* in bibl. *Vaticana* Euth. Zigab in 150 Psalmos. — in bibl. *Ottobon.* — *Monachii* in bibl. Bauar. v. *Montf.* bibl. bibl. MSS. I. p. 13. 186. 588. et 589. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. XVIII. — *Taurini* in B. regia, cod. CII. in Psalmos 9-146. Illi codici adsutum est paruum Lexicon formularum loquendi, in Psalmis occurrentium, (λέξεις τῶν ψαλμῶν κατὰ στιχὸν,) quod, antea nondum editum, integrum exscripsit auctor catal. codd. gr. Taurin. p. 190 sqq. — *Florentiae* in cod. Laurent. II. plut. 9. comm. in Psalmos; praecedit prooemium, quod typis descri-

quoque. Fuit et in Bigotiana, et in bibl. Isaaci Vossii, ex cuius codice praefationem in Psalmos, lectu dignam, graece et latine vulgauit *Stephanus le Moyne* in Variis sacris pag. 150-210. sed hinc inde hiantem lacunis, quas ex MSS. codicibus Patricii Iunii et Christiani Rauii suppleuisse se omnes, vnica excepta, scribit paralipomenis ad Caueum *Colomesius*. Idem ex MS. regio Paris. MMCD. fecisse se testatur *Rich. Simon* tom. II. bibl. selectae p. 48. Locum graece ex Euthymii in Psalmos commentario producit Pearsonius ad Symbolum Apostolicum pag. 420. edit. latinae. Versio latina *Philippi Sauli*, Brugnatensis episcopi, post auctoris mortem a Paulino Turchio, ord. praedicatorum, vulgata dicataque Clementi VII. pontifici, primum prodiit Veronae 1530. f) fol. falliturque Gesnerus, qui scribit, Euthymium solum in septem Psalmos Veronae excusum esse, quum in omnes Psalmos et cantica bibliorum [?] lucem illo anno Veronae viderit. Recusa inde saepius est Parisiis 1543. 1547. 1560. [et 1562. v. *Hamberger* l. c. p. 82.] 8. Venet. 1568. 8. Lugd. 1573. [1575. ap. Hamberg.] 8. et in bibliotheca patrum edit. Lugd. tom. XIX.

VIII. *Commentarius in quatuor Euangelia*, ex Chrysostomo et aliis priscis patribus non

scribendum curauit *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. p. 389. Sequitur interpretatio Psalterii, et omnes ferme Psalmorum versiculi, quos explicuit Euthym. rubro charactere distinguuntur ab interpretatione: in margine fere sub initium codicis *Basilii M.* et *Gregorii Nyssni* in quaedam Psalmorum loca interpretatio ab eodem scriptore rubris litteris adposita est. Sequuntur *Euthymii* in cantica X. enarrationes. Atque ista cantica in plerisque codd. τῶν ό. iunguntur Psalmis: Ita etiam reperit *Matthaei* in codd. CXCVI. et CXCVII. Mosquens. v. eius notam ad praef. Hentenii p. 75. prolegg. ad I. tom. Euthym. Zig. comment. etc. — *Vindobonae* in bibl. caesarea cod. XXXVI. Euthymii praefat. in comm. in Psalmos; at nec plena nec integra, sed anonymi cuiusdam arbitratu ita contracta, vt neque caput habeat, neque pedes. Plura de illo cod. obseruauit *Kollar.* supplem. ad Lambecii comment. p. 265 sqq. — De codd. *Mosquensibus* tribus intelligenter lateque differit cl. *Matthaei* in praef. saepius laudata pag. 25 sqq. Primus illorum continet quoque praeter psalmos et cantica cum Euthymii comment. 1) περὶ τοῦ ἀκαταλήπτου ὄντος τὸν θεόν. 2) syllogen dogmaticorum capp. necessariorum ex variis patribus: 3) aduersus veteris Romae adseclas ὅτι ἐκ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύεται τὸ ἅγιον πνεῦμα· (atque cel. Matthaei in nota obseruat, „haec capp. legi etiam in codd. bibl. synod. in 8. nr. CCCIII. cum inscriptione: Εὐθυμίου μοναχοῦ τοῦ Ζιγαβηνοῦ κεφάλαια ιβ΄. ὅτι τὸ ἐκ μόνου τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ πνεῦμα. add. *Foggin.* l. c. p. 10 sqq. 4) capp. praecipua ex orationibus Chrysostomi aliorumque patrum: 5) de diuina ἐνανθρωπήσει. Tertius cod. habet breuiora scholia, atque scholia ad priores XIII. Psalmos idem *Matthaei* edidit in Lectionibus Mosquens. Lips. 1779. 8. vol. II. p. 41. — Anonymi autem, siue fuerit is ipse Euthymius, siue alius, qui post illum copiosiora scholia in compendium redegerit, interpretationem duarum odarum ex euangelio Lucae idem dedit post euangelium Lucae in edit. Euthymii comm. tom. II. p. 680 sqq. cum textu, et prima nota, „diuersa, inquit, paullulum seu copiosior interpretatio, Euthymii Zigabeni nomine, legitur latine in bibliotheca maxima patrum, Lugd. vol. XIX. p. 473 sqq." Denique in praef. p. XXVII. sqq. speciminis loco adiecit interpretationem Psalmi CIX. cum V. L. trium illorum codd. et comparauit cum Theophylacti editione Veneta 1763. tom. IV. vbi commentarius in Psalmos graece primum editus est: (conf. *Ernesti* theolog. Biblioth. tom. V. p. 788.) Euthymius p. 29. ad verba Dauidis ἕως ποδῶν σου prouocat ad commentarium suum in euangelia, ex quo loco (et aliis similibus locis comm. in Psalmos,) iure colligit cl. *Matthaei*, Euthymium esse auctorem commentarii in euangelia et hunc prius, quam comm. in Psalmos ab eo esse scriptum. *Harl.*

f) de hac et reliquis edd. et de Euthymio v. Freytag. analecta litter. p. 323. sqq. *Harl.*

non sine iudicio delectus. Hoc quoque eximium opus nec dum graece lucem vidit, [g]) licet id

g) Tandem vero, addicentibus auibus, graecus textus lucem adspexit cura studioque cel. *Matthaei*. Inscriptum autem est opus diu desideratum: *Euthymii Zigabeni commentarius in quatuor euangelia*, graece et latine. Textum graecum, nunquam antea editum, ad fidem duorum codd. membran. bibliothecarum SS. synodi Mosquensis, auctoris aetate scriptorum, diligenter recensuit et repetita versione latina *Ioannis Hentenii*, suisque adiectis animaduersionibus edidit *Christian. Frider. Matthaei*, collegiorum imperial. Rossicor. adsessor, et academiae Vitemberg. graece. litt. Professor. tom. I. (in duab. partt.) complectens praefationes et euangelium *Matthaei*. — tom. II. complectens euangelia *Marci* et *Lucae*. — tom. III. complectens euangelium *Ioannis*, animaduersiones I. Hentenii, editoris et indicem. Lipsiae, 1792. 8. impensis Weidmann. Ad praefat. cl. editoris doctam lectuque dignissimam, in qua de Euthymio, codd. etc. indicat, aliquoties iam pronocaui. — Suae praefationi adiecit plura alia, notatu digna: 1) ex *Richard Simon* Histoire critique des principaux Commentateurs du nouveau Testam. cap. XXIX. p. 409 sqq. ed. Rotterd. 1693. 4. de Euthymii comm. in IV. euang. et duobus codd. Paris. 2) Fabricii notitiam, h. l. datam, cum notis, in quarum prima obseruat *Matthaei*, a Voigtio in cat. librr. rar. pag. 734. et ab aliis memorari edit. *Paris.* 1544. 8. apud Io. Reigny. excud. Carol. Guillard. Enimuero illi tamen videtur Louaniensis esse princeps, et pro 1544. legendum esse 1547. (adde quae in sq. nota sunt adscripta.) Sequuntur excerpta ex *Phil. Labbe* tomo I. diss. histor. in Bellarminum, — ex Ernest. institutione interpr. N. T. — longus et egregius locus ex cel. *I. Aug. Noesselti* comm. de catenis patrum graecor. Halae, 1762. 4. pag. 23. sqq. tum *Io. Hentenii* epistola dedicatoria, scripta Louan. 1543. sexto idus Augusti; eiusdem admonitio de auctore horum commentarr. ex edit. Louan. 1544. fol. cum notis; (Hentenius Euthymium cognominat *Zigabonum*;) eiusdem praefatio: eiusd. plura loca, in quibus eius exemplar discedit a graecis, cum animaduersionibus, iu quibus *Matthaei* V. C. de pluribus N. T. locis variisque lectt. iudicat, atque in Origenem et Erasmum interdum grauiter inuehitur, aliaeque Hentenii obseruatt. Porro a pag. 122. repetendum curauit pluribusque illustrauit notis criticis *Io. Millii* examen codicis Euthymii Barocciani ex eius prolegomenis in N. T. §. MLXXIII — MLXXIX. Posthaec p. 152 — 205. posuit, adspersis notis criticis, lectiones varr. vtriusque cod. Mosquensis ad quatuor euangelia, quorum quidem contextum, auctore operis redemtore, omisit, eumque breviter tantum ante singula scholia notauit. Denique *Roberti Holmes* breuis notitia duorum codd. Euthymii Baroccianorum. Conf. etiam longam censuram in: Neue allgem. deutsche Biblioth. Anhang zum 1 — 28. Bande, Kilonii 1799. pag. 470 — 490. coll. *Matthaei* quibusdam obss. in quibus quaedam censoris dubitationes tolluntur aliaque adnotantur in Lips. A. L. Anz. 1800. nr. 115. pag. 1127. vbi quoque breuis fit commemoratio *Euthymii* opusculi inediti: Εὐθυμίου μονάχου τοῦ Ζιγαβηνοῦ κεφάλαιον ιβ΄. εἰς τὸ ἐκ μόνου τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ πνεῦμα, in cod. Mosquensi bombyc. saec. XIV. in 4. Inc. εἰ ἁπλοῦν μὲν τὸ πνεῦμα. — Add. *Foggin.* l. c. pag. 6. qui memorat cod. *Vatic.* DCLXV. qui comm. in duo tantum priores euangelistas, Matthaeum et Marcum, continet, et cod. DCLXIX. in quo est eius explanatio in canticum Zachariae in euang. Lucae, atque cod. DCXXXVI. qui seruat Euth. comm. in Paulli epistolas. — In cod. III. *Barocc.* exstat noui testamenti pars cum gr. scholiis, margini adscriptis minutissimo charactere. „Incipit, ait confector catalogi codd. Angliae, tom. I. p. 1. a cap. XI. Act. v. 13. desinit vero in Apocal. XX. 1. Scholia haec desumi videntur e commentariis Oecumenii, et Euthymii," (hic esse videtur II. cod. ab Holmesio descriptus.) — In cod. XXVIII. Barocc. *Euthymii Zygabeni catena* in IV. euangel. e Chrysostomo, vti ait idem confector pag. 5. praecipue, etiam ex aliis patribus, conferente interdum symbolam suam ipso Euthymio. Hic esse videtur cod. quem vberius descripsit Millius. Enimuero collectionem illam male dici *catenam* ab Millio aliisque, sed rectius vocari Euthymii *commentarium*, quoniam in Euthymio, qui ex pluribus partibus opus fecisset perpetuum, sit *nexus*, monet cl. Matthaei in praefat. pag. 123. not. *g*. add. *Fabric.* infra in hoc vol. p. 787. XVI. vet. edit. qui sect. XVII. agit quo-

id affirment viri docti, Caueus *), Elias du Pin, atque alii. Latine e praeclaro codice bibl. coenobii Deiparae Virginis Guadalupensis ord. D. Hieronymi in regno Castellae, transtulit *Io. Hentenius*, accuratior Zino, Sauloque interpres, cuius versio prodiit primum Louanii 1544. [i]) fol. recusa Paris. 1547. 1560. 1602. 8. et in bibliotheca patrum tom. XIX. edit. Lugd. Duos codices MStos graecos huius commentarii, similibus, qualia Hentenius in suo repeiit, scholiis instructos, in bibl. regia Parisiensi euoluisse se testatur *Rich. Simon* lib. III. Historiae criticae Noui Test. cap. 29. in quorum altero, Mazariniano, sed recentioris manus scriptura *Nicetae* tribuitur: quod non magis credibile, quam eorum coniectura, qui vel *Oecumenio* vel *Ammonio*, nescio cui, vel *Theophylacto* adscribere voluerunt. Plura loca graece ex hoc commentario producit *Simonius*, tum hoc capite, tum lib. I. p. 120. 145. et lib. III. pag. 84. et magni eum facit inprimis, adsentiturque Maldonato, qui ad Matth. XVII. 8. Euthymium in verborum proprietatibus obseruandis diligentissimum esse obseruauit. Inter scriptores, e quibus aurea *Thomae Aquinatis* catena in euangelia collecta est, Euthymii nomen in recentioribus quibusdam editionibus additum, in antiquioribus et in Romana anni 1670. desideratur. Vide *Simonis* hist. criticam Noui Test. lib. III. p. 409 et 473.

IX. *Commentarius in epistolas Pauli*, itidem ex Chrysostomo et aliis patribus studiose collectus, quem Romae MS. graece seruari pridem Gesnerus scripsit. [v. ad nr. VIII.] Ex com-

quoque de *Thomae Aquinatis* catena aurea in IV. euangelia. Cum cod. Barocc. XXVIII. conspirare videtur cod. *Taurin.* reg. XLIII. quantum ex initio singulorum euangeliorum conicere licet: nullibi quidem adiectum est auctoris nomen; sed Euthymio eum comment. esse adscribendum, docet confector cat. codd. gr. Taur. qui pag. 149 sq. copiose recenset illum codicem. *Harl.*

h) In noua ed. Basil. 1745. tom. II. p. 199. (vbi Caueus de Euthymio, scriptis, codd. atque edit. vberius differit,) id correctum est. *Harl.*

i) Quod Hentenius in admonitione scripserat: „quum hos commentarios ante *aliquot menses* [u. a. 1543. sexto id. Aug. vt ex eius praefat. intelligitur,] *in lucem ederemus*, nec certi quicquam haberemus, quod de auctore diuinaremus, aliorum magis, quam nostrum sequuti iudicium, praefati sumus, quibusdam videri auctorem esse *Oecumenium*, — [quod tamen negat Matthaei ad h. l. in praef. p. 74. not. c.] — — Nunc vero eundem nacti auctorem in Psalmos Dauidicos et in Cantica — — iam *secundo typis* excusum certissimo certius ausi sumus ferre iudicium, horum commentariorum auctorem esse *Euthymium Zigabonum* (sic) — — maluimus *in his, quae nondum distracta erant, exemplaribus*, studioso lectori id indicare, quam eum diutius suspensum tenere. — Anno 1544. Nonis Februarii,“ ex his colligit *Hamberger.* l. c. pag. 85. probabile esse, 1) quaedam exemplaria vel sine vlla nominis auctoris in fronte libri significatione, vel addito *Oecumenii* nomine, edita esse, 2) eaque in inscriptione notata esse a. 1543. Sed dubitat cl. *Matthaei*, in not. c. ad Hentenii admonitionem p. 75. arbitrans, vocabulum ambiguum, *excusum*, ad commentar. in Psalmos esse potius referendum; et quod in ed. comm. in IV. euang. a. 1544. in indice scribitur, „liber hic neque graece neque lat. antea typis vnquam excusus est“ atque in fine admonitionis, *in his, quae nondum distracta erant*, putat, hanc esse edit. principem, mutato tantum indice. — In cod. *Vatican.* DCCCXX. p. 301. occurrit *Euthymii* ἐγκώμιον εἰς τὴν προσκύνησιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς ἁγίας αὐτῆς σορῦ τῆς ἐν Χαλκοπρατείοις, teste *Ragginio* l. c. p. 7. sq. vbi multus est de Chalcopratiis et *sanctis soris*, seu thecis. Sic enim adpellabantur tum capsa, qua vestis et codices sepulcrales B. Mariae continebantur, tum aedes, in qua depositae illae reliquiae adseruabantur. *Harl.*

commentario Euthymii in epist. ad Timotheum nonnulla adfert *Allatius* p. 196. de interstitiis ordinum apud Graecos. In codice MS. Vindobonensi libri primi panopliae Euthymianae sequitur Hypothesis epistolae ad Romanos, forte quam Euthymius suis in Paulum commentariis praemiserat.

X. *Commentarius in epistolas catholicas*, quem graece MS. in bibl. Ioannis Sambuci exstitisse, ex Simlero Caueus adnotauit.

XI. Euthymii aureum libellum *de praeceptis apostoli* (Pauli) laudat Nicolaus Comnenus in praenotionibus mystagogicis p. 3. 26. etc.

Alii Euthymii.

[P] Euthymius, *monachus*, Origenista, cuius meminit Hieronymus epist. 43. ad Ctesiphontem contra Pelagianos.

Euthymius, *abbas*, 20. Ian. a. C. 473. defunctus, cuius vitam, ab Anonymo scriptam, graece et latine edidit *Coteleriur* tom. II. monument. Aliam, scriptam a Cyrillo Scythopolitano, vulgauere Benedictini in analectis graecis. Compendium latine exstat apud Bollandum 20. Ianuar. Ab hoc Euthymio dicta Εὐθυμιακὴ ἱςορία tribus libris, quorum primus vitam Euthymii,*) secundus S. Sabae, tertius S. Ioannis Silentiarii complectitur. Vide *Mich. le Quien* ad Damascenum tom. II. pag. 879. et *Lambecium* VIII. pag. 306. *Fabr.* pag. 363. sqq. ed. Kollar. Lambec. persuasissimum habet, auctorem Euthymiacae historiae fuisse *Cyrillum*, monachum, S. Sabae abbatis, mortui a. 531. discipulum, et vero habet pro certo atque vberius demonstrare studet, historiam illam Euthymiacam Cyrilli non tantum, vti Surius autumauit, a Symeone Metaphraste non paraphrastice esse redditam, sed contra ea istam satis longam vel ab ipso mem. Metaphraste, vel ab aliquo alio in epitomen redactam: Damascenum enim ex cap. 40. libri tertii ad verbum recitare locum, quem typis repetendum curauit Lambecius, longiorem. Euthymius autem ille, notante Lambecio, vixit Iuuenalis, archiepiscopi Hierosolymitani, et synodi Chalcedonensis temporibus. Idem p. 362. animaduertit, contra Bellarminum et Mart. Delrium, *Euthymiacam* vocari historiam, non quod ab Euthymio quodam fuerit composita, sed quia S. Euthymii, archimandritae, siue abbatis, in Palaestina, defuncti a. C. 472. (aut a. 473) vitam et res gestas continuerit. Add. eundem Lamb. l. c. p. 646. sqq. inprimis p. 653 sqq. cum nota Kollarii. Sed dissentiunt *Coteleriur* tom. III. p. 375. monumentor. ac *Fabricius* noster infra tom. X. pag. 156 sqq. et p. 78. (vbi plura animaduertit,) vet. ed. atque *le Quien* ad Damasc. tom. II. p. 879. vti iam late ostendit et probauit *Kollar.* ad Lambecii comm. V. p. 330 sqq. vbi *Lambec.* eandem de vita Euthymiaca fouet in nota 1. sententiam. — Ex Euthymiaca historia citantur loca a *Nicone* in collectione quadam in cod.

*) *Euthymii vita* in cod. *Barocc.* CLXXXIII. inc. ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος etc. et in cod. *Mosquensi*, de quo consulas velim cl. Matthaei praef. supra laudatam p. 36. *Harl.*

cod. *Coislin.* XXXVII. atque cod. CXXIII. tum in cod. CXVII. in alia collectione, v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 111. 198 et 191. — In cod. *Parisino* bibl. publicae MDCCLXXI. nr. 3. exstant secundum cat. codd. Par. II. pag. 399. *sermones*, ad mores informandos praesertim idonei, ex aethiopica lingua in graecam vulgarem conuersi ab *Euthymio*, *Laurae b. Athanasii ad S. montem praefecto.*

Duo *Euthymii*, alter metropolita Μηδείας, alter ὁ Ἀπόκαυκος, sceuophylax, subscripserunt tomo condemnationis sectatorum Barlaami Calabri et Gregorii Acindyni, a synodo CPolitana edito, a. C. 1351. in cod. caesareo CCLXVI. v. *Lambec.* comment. V. p. 422. et 423.

Euthymii, confessoris et archiepiscopi, et *Euthymii*, patriarchae, memoria celebratur in epistola synodi oecumenicae Nicaenae ad eccles. Alexandrinorum in cod. Coislin. XXXIV. edita a *Montfaucon.* in bibl. Coislin. p. 99. et 100. add. 86 sqq. eandem ep. in cod. XXXIV.

Euthymius, Curopalata et *iudex*, (an Zygabenus?) nominatur in catalogo eorum, qui iussu Alexii Comneni decretum edebant circa vnionem synodi cum Leone, metropolita Chalcedon. et sententiam de adoratione imaginum, in cod. *Coislin.* XXXVI. exscripto et vulgato a *Montfauc.* l. c. p. 104. *Harl.*

Euthymius, presbyter, ad quem S. Chrysostomi epistolae.

Euthymius, Theodori Studitae, frater, saeculo VIII. *Fabr.* Ad *Euthymium Sardensem* multas scripsit Theodorus Studita epistolas; quae seruantur in codd. *Coislin.* et indicantur a *Montfaucon.* l. c. p. 144-149. et p. 314-317. 321-325. In quibusdam epp. inscriptio est ad *Euthymium, filium;* in aliis ad *Euthymium et reliquos fratres* p. 319. Theodori illius epistolae ad praefectum Laurae etc. margini adscriptum est: Ἡ αὐτὴ ἐπιςολὴ ἀπεςάλη καὶ πρὸς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου. *Harl.*

Euthymius, *episcopus* Madytensis, *thaumaturgus*, cuius vitam Georgius, Cyprius, scripsit. De hoc Acta Sanctor. XVIII. Aprilis tom. II. p. 583. *Fabr.* Vita illius exstat in cod. *Mosquensi* CCCL. inc. ἐπιτιμᾶν δικαίως ἡμῖν οἶμαι. v. *Matthaei* praef. laudat. p. 37. — De *Euthymio Psello* v. supra, vol. VII. p. 786.

Euthymius Tornices cuius orat. εἰς τὴν ὁσίαν Μαρίαν τὴν αἰγυπτίαν exstat in cod. Mosquensi XIII. v. *Matthaei* l. mem. *Harl.*

Euthymius, *monachus*, Simeone Metaphraste antiquior, cuius sermo in dedicationem templi S. Virginis in Chalcopratis, memoriae zonae Mariae et fasciarum Domini dicati, exstat latine versa apud *Surium* ad 31. Augusti. *Fabr.* v. infra, in vol. IX. pag. 118. vet. ed. — In cod. *Coislin.* CCCVII. in zonam B. V. deiparae; inc. πρόκειται σήμερον ἡμῖν εἰς προσκύνησιν, sed tribuitur *Euthymio Zygabeno*, in *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 425. — *Foggin.* quoque l. m. p. 7. vti iam ad nr. VIII. notaui, inter scripta Zygabeni refert. — Sed *Euthymii, monachi*, encomium in zonam Mariae graece, est in bibl. Bodlei. inter codd. *Guil. Laudi*, nr. 726, 19. atque in cod. Laurent. XXXIII. nr. 48. plut.

plut. IX. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. p. 457. — *Euth. monachi* encomium in *Thomam* apostolum; in cod. Mosquensi XXVI. teste cl. *Matthaei* in praef. mem. p. XXXVI. ibid. memoratur cod. CLXXXI. in quo est

Euthymii vita Hierothei, cuius memoria celebratur in ecclesia graeca d. 4. Octobr. *Harl.*

Euthymius, *Syngelus*, *patriarcha CPol.* ab a. C. 906. ad 911. Euthymii huius monachi Syngeli canon poenitentiae exstat in Euchologio Goari p. 871.

Euthymius, secundus, *patriarcha CPol.* ab a. C. 1410. ad 1416. Epitaphium eius vide apud *Cangium* glossario graeco in Ποιεῖν.

Euthymius, *mercator*, cuius mentio in *Procopii Gazaei* epistola IX. Idem forsan, cuius Aeneas Gazaeus epistola prima meminit.

Ioannes Liueneius, qui *Andronici Comneni* dialogum aduersus Iudaeos vertit, refert, se a Sirleto, cardinale, cuius MSto codice graeco vsus fuerat, accepisse, illum dialogum non scriptum ab ipso Comneno; sed eius iussu ab Euthymio fuisse elaboratum. Hinc credibile est, *Menagium* in eam venisse sententiam, vt in Historia mulierum philosopharum p. 42 *Euthymium Zigabenum* [?] referret ad initia decimi quarti a nato Christo saeculi: hoc enim tempore Andronicus iste Comnenus vixit. Sed Euthymium Zigabenum constat aequalem fuisse temporum non Andronici Comneni, sed Alexii Comneni, quos duos Sirletus videtur inter se confudisse, atque adeo illud totum tamquam verisimile de Euthymio fuisse suspicatus. Certe si non mera illa fuit Sirleti suspicio, sed idoneo teste hoc eius pronunciatum nititur, necesse est, iuniorem fuisse Euthymium, qui Andronici Comneni nomine dialogum illum scripsit. *Fabr.* *Matthaei* in praef. laud. p. XI. vbi ex cod. *Mosquensi* X. qui continet *Euthymii* panopliam dogmat. versus anonymi nondum antea editos, publici fecit iuris, et ad versum, Παλαιλόγος ἀνδρόνικος αὐτάναξ. adnotarat: „*Andronicum* I. intelligit. Memoratur et iam Andronici II. filius Michael" etc. Hunc locum ita retractauit in Lips. A. L. Anz. a. 1800. nr. 115. pag. 1123. „Andronicum I. intelligit. Memoratur etiam (in iisdem versibus paullo post,) Andronicus II. filius Michaelis Palaeologi. Fuerunt, qui opinarentur, Euthymium aequalem fuisse *Andronico iuniori.* vid. Fabr. B. Gr. etc. (qui est noster locus.) Refutatur autem hoc testimonio *Annae Comnenae* libr. XV. p. 490. ed. Paris. 1615. quod exhibui p. 7. praefat." *Harl.*

De NICETA CHONIATE, qui in Thesauro Orthodoxae Fidei non modo Euthymii exemplo, quem etiam in multis est sequutus, Haereticos impugnauit; sed etiam ad historiam illorum spectantia ex Epiphanio aliisque plura retulit, dixi in volumine superiore sexto cap. 5. p. 418. seq. [p. 742. sqq. vol VII.]

Ex illis, qui breuius tantum haeresium veterum memoriam adtigerunt, primo loco memorare licet IOSEPHVM, scriptorem ὑπομνηστικοῦ, in cuius capite CXXXIX. ad quaestionem, πόσαι αἱρέσεις κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πίστεως ἐπανέστησαν; memorantur Ἡρωδιανοὶ Θευδιανοὶ Αἰγυπτίου μάγου τινός. Σιμωνιανοί. Ἐβιωναῖοι, (καὶ οὗτοι κατὰ τῶν Ἀποστόλων

 χρόνους

χρόνους γεγόνασι, πτωχοὶ ἑρμηνευόμενοι διὰ τὸ περὶ τὴν πίστιν πτωχεύειν, τὰ γὰρ σωματικὰ νόμιμα Μωϋσέως ἐπιτελεῖν ἔτι βούλονται τοὺς πιστούς.) Εἰσὶ καὶ ἄλλοι Ἐβιωναῖοι, οἱ καὶ Ναζωραῖοι καλούμενοι, τὰ αὐτὰ μὲν περὶ τὰ Μωϋσέως νόμιμα τοῖς ἄλλοις διακείμενοι, οὐ μὴν τὸν Κύριον ἡμῶν τὸν Χριστὸν Θεοῦ λόγον προϋπάρχοντα εἶναι Θεὸν καὶ Θεοῦ υἱὸν δοξάζοντες, ἀλλὰ ἄνθρωπον τιμῆς υἱοῦ Θεοῦ ἠξιωμένον·) Μενανδριανοί, Σατορνηλιανοί, Βασιλειδιανοί, Νικολαῖται. Γνωστικοί. Ὀφῖται. Καϊανοί. Σηθῖται. Καρποκρατιανοί. Κηρινθιανοί. Οὐαλεντινιανοί. Πτολεμαῖοι, (ἀπὸ Οὐαλεντίνου Πτολεμαῖός τις διασπάς, συζυγίας αἰώνων τινῶν λ'. τῇ Οὐαλεντίνου αἱρέσει προσήγαγε.) Σεκουνδιανοί. Ἡρακλέονες. Μαρκόσιοι. Κολωβαρσιοί. Κερδωνιανοί. Μαρκιωνισταί. Λουκιανισταί. Ἀπελλιακοί. Τατιανοί. Φρύγες. Πεπουζιανοί. Τέσσαρες καιδεκατῖται. Ἄλογοι. Θεοδοτιανοί. Ἀρτεμιανοί. Μελχισεδεκιανοί. Ναυάτοι. Σευηριανοί. Βαρδεσανῖται. Ἐλκεσιανοί. Βηρυλλιανοί. Οὐαλέσιοι. Σαβέλλιοι. Ὠριγένειοι. (αἰσχροποιοῦσι, καὶ τὴν σωφροσύνην οὐ τιμῶσιν, ἀποχρώμενοι τῇ σαρκί. Ἀλλ' οὐκ εἰσὶν οὗτοι Ἀλεξανδρέως Ὠριγένους τοῦ καὶ Ἀδαμαντίου.) Ὠριγενιανισταί. (Οὗτός ἐστιν ὁ καὶ Ἀδαμάντιος, σωμάτων ἀνάστασιν ἀθετεῖ, εἰς ἀλληγορίας ἀτόπους τὰς γραφὰς ἔστρεψεν, ἀπὸ τῆς Ἑλλήνων φιλοσοφίας ἐλθών, τὸν δὲ Ἑλληνισμὸν [?] οὐκ ἀποπτύσας, τρισκαίδεκα αἱρέσεις τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπεισήγαγε.) Παυλιανοί. Μανιχαῖοι. Ἱερακῖται. Μελετιανοί. Ἀδαμιανοί. Μαρκελλιανοί. Ἀρειανοί. Ἡμιάρειοι. Φωτεινιανοί. Ἀετιανοί. Ἀεριανοί. Μακεδονιανοί. Ἀνθρωπομορφῖται.

Caput CXL. *Ποῖαι αἱρέσεις παρὰ Ἰουδαίοις γεγόνασι;*

Φαρισαῖοι, ἑρμηνευόμενοι κεχωρισμένοι ἢ ἀφωρισμένοι, περὶ τὰ φυλακτήρια καὶ καθαρμοὺς καὶ βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ πινάκων ἀσχολούμενοι.

Σαδδουκαῖοι, ἑρμηνευόμενοι δίκαιοι, νεκρῶν ἀνάστασιν ἀρνοῦνται, ἀγγέλους εἶναι οὐ λέγουσιν, οὐδὲ Πνεῦμα ἅγιον, οὐ πνεύματα ἁγίων ἢ ὅλως ἀνθρώπων, μετὰ τὴν ἀπὸ σώματος ἔξοδον οὐ κρίσιν τῶν πεπραγμένων ἀνθρώποις.

Ἐσσηνοί, ἀκριβοῦς περὶ τὰ νόμιμα, γάμου ἀπέχονται καὶ παιδοποιίας, καὶ συναλλαγμάτων καὶ προσόδων τῆς ἀνοήτου ἐντυχίας.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλο τάγμα Ἐσσηνῶν, τὰ μὲν νόμιμα ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἀκριβοῦντες, γάμον δὲ καὶ παιδοποιίαν οὐκ ἀρνούμενοι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων καταγινώσκοντες, ὅτι τὴν τοῦ γένους διαδοχὴν ἀποτέμνουσιν.

Εἰσήχθη δὲ καὶ πέμπτη παρ' αὐτοῖς Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου αἵρεσις, ἀνθρώπων μηδένα Κύριον ἢ Δεσπότην καλεῖν ἀναπείθουσα, ἢ καὶ τὴν ἀπογραφὴν ἐπὶ Κυρίνου γεγενημένην κωλύουσα καταδέξασθαι.

Caput CXLI. *Τίνες αἱρέσεις παρὰ Σαμαρείταις γεγόνασι;*

Οἱ πρῶτοι Σαμαρεῖται Περσῶν ἄποικοι γεγόνασιν εἰς τὴν τούτων γῆν μετοικισθέντες ὑπὸ Σαλμανασάρου τοῦ Βαβυλωνίων βασιλέως. Τὰ Μωϋσέως νόμιμα καὶ περιτομὴν ἐκ τοῦ Πεντατεύχου παρειληφότες, ἐπιμένοντες δὲ καὶ τῷ σεβασμίῳ τῶν πατρῴων καὶ Περσικῶν Θεῶν. Γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλαι τέσσαρες αἱρέσεις παρ' αὐτοῖς, Γορθηνῶν, Σεβουαίων, Ἐσσηνῶν, Δοσιθεανῶν. Γορθηνοὶ μὲν γὰρ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν ἄλλων οὐ συμφωνοῦσι, τὰς ἡμέρας

ρεις αὐτῶν ἐναλλάξαντες, καὶ ἔξω δὲ τῆς Σαμαρείας περὶ τὰς βρώσεις ἀδιαφοροῦσι. Σεβουαῖοι δὲ διαφέρονται μὲν πρὸς τοὺς Γοραθηνοὺς διὰ τὴν τῶν ἑορτῶν ἐναλλαγήν, τῆς δὲ Σαμαρείας ἐκ ἐξιᾶσιν, ἀκαθάρτους ἡγούμενοι τοὺς ἀπὸ τῆς Σαμαρείας ἀποδημοῦντας. Οἱ δὲ Ἐσσηνοὶ πρὸς οὐδένα διαφέρονται, ἀλλὰ καὶ προσίενται καὶ συσσιτοῦνται τοῖς ἔξωθεν, ὡς πρὸς αὐτοὺς ἐπιδημοῦσι. Δοσιθεανοὶ δὲ ἀκριβέστεροι τῶν ἄλλων δοκοῦσιν εἶναι. Καὶ γὰρ ἐγκρατεύονται, καὶ παρθενίαν ἐπιτηδεύουσι, καὶ ἀνάστασιν γενήσεσθαι πιστεύουσιν.

[P] Caput CXLII. Τίνες αἱρέσεις παρ' Ἕλλησιν γεγόνασιν;

Ἡ περὶ τῶν Φυσικῶν. Ἡ περὶ Θεολογίας. Ἡ περὶ τῶν ἑπτὰ σοφῶν. Ἡ Σωκρατική. Ἡ Κυρηναϊκή. Ἡ Κυνική. Ἡ Ἠλειακή. Ἡ Ἐρετρική. Μεγαρική. Πυθαγόρειος. Ἐμπεδόκλειος. Ἡρακλείτειος. Ἐλεατική. Δημοκρίτειος. Πρωταγόρειος. Πυῤῥωνεία. Ἀκαδημαική. Περιπατητική. Στωική. Ἐπικούρειος. Ταύτας τὰς εἴκοσι αἱρέσεις Ἡρακλείδης ὁ Πυθαγορικὸς διεῖλεν ἐν τῷ περὶ τῆς ἐν Φιλοσόφοις αἱρέσεως πραγματείας αὐτοῦ βιβλίῳ. De hoc *Iosephi, Christiani,* Hypomnestico non repetam, quae Caueus ad a. C. 420. et quae dixi lib. IV. cap. 8. [vol. V. pag. 60.] §. vlt. *l*) tantum addo, falli *Lambecium* III. pag. 32. qui, memorans MStam μέθοδον Ἰωσήππου ἐκ τῶν ὑπομνηστικῶν αὐτοῦ καὶ χρονικῶν συνταγμάτων, πῶς συνέστη τὸ ψαλτήριον, Flauium Iosephum, Iudaeum, intelligit, et pro ὑπομνηστικῶν legit ὑπομνημάτων.

STEPHANVS, diaconus ecclesiae CPolitanae, qui a. C. 808. scripsit vitam Stephani, iunioris, a. 766. sub Constantino Copronymo occisi, quamque graece et latine Paris. 1692. 4. edidere monachi Benedictini celeberrimi, *Bernhardus de Montfaucon* et *Iacobus Loppinius,* (a. 1693. 29. Dec. denatus,) p. 441. texit catalogum Haereticorum, quem vtpote breuem hoc loco subiungere iuuat:

l) De cod. caesareo XIX. pag. 81. sqq. vbi Lambecius copiose disserit de eo, et in not. 1. Flauium Iosephum, Iudaeum, intelligendum esse statuit: praeterea correxit et scripsit Ἰωσίππου, vt etiam in eodem cod. pag. 2. fol. 4. et in alio cod. legitur, pro Ἰωσήππου. *Kollarius* in nota *A.* pag. 88. sqq. primo monet, in fronte huius cod. esse epigraphen: Μέθοδος Ἰωσίππου ἐκ τῶν ὑπομνημάτων αὐτοῦ καὶ χρονικῶν συνταγμάτων in proxime sequenti vero hanc: Μέθοδος Ἰωσήππου ἐκ τῶν ὑπομνηστικῶν αὐτοῦ etc. Tum adnotat, Benedictinos in edit. Athanasii Opp. Parisina 1698. praef. p. 7. contendisse, Iosephum hunc fuisse christianum, et diuersum a Flauio Iosepho: dein obseruat, in bibl. publ. *Cantabrig.* esse codicem, inscriptum: ὑπομνηστικὸν βιβλίον Α΄. Ἰωσήππου· hunc codicem diligenter excussum esse a *Caueo*, et hunc in Hist. litter. script. eccl. ed. Basil. 1741. tom. I. pag. 598. iudicasse, esse quidem non minimam operis partem ex Flauio Iosepho desumtam: „vnde, ait Caueus, iure quis suspicari possit, ipsum auctorem fuisse anonymum. Quum vero Iosephi nomen in fronte libri compareret, iterumque cap. CXXV. haud pauca ex operibus eius excerpta fuerint; inde nomen Iosephi illi adhaesisse, et, vt ab antiquo illo Iudaeo distingueretur, a recentioribus Iosephum christianum dictum esse. Parum discedit Kollarius, et arbitratur, anonymum compilatorem farragini suae a nobiliore maioreque sylloges suae parte, ex Flau. Iosephi, Iudaei, Opp. sumta et corrasa, nomen Flauii Iosephi, Iudaei, praefixisse, et negat, *Iosephum, christianum* in mortalium numero vmquam exstitisse etc. *Harl.*

Πρῶτοι μὲν Ἰουδαῖοι τῷ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπολέμησαν ποίμνῃ, καὶ τῷ οἰκείῳ κατελύθησαν ὅπλῳ· τῷ γὰρ ὑπ' αὐτῶν παγέντι σταυρῷ, οἷόν τι ῥοπάλῳ, χρησάμενος ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, ποιμενικῶς αὐτοὺς ὡς λύκους τῶν προβάτων ἀπήλασεν. μετὰ δὲ τούτους, οἱ τῶν εἰδώλων θεραπευταὶ, οἵ τινες ὑπὸ τῶν τῆς ἀληθείας ὑπασπιστῶν κατῃσχύνθησαν· καὶ μετ' αὐτοὺς Σίμων καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν φοιτηταὶ Μένανδρος καὶ Κερδωνᾶς· εἶτα Μαρκίων καὶ Βαλεντῖνος· αὖθις δὲ ἀπ' αὐτῶν Κήρινθος καὶ Σατορνῖνος, Βασιλίδης καὶ Καρποκράτης, Μάρκος καὶ Τατιανὸς, Μοντανὸς καὶ Βαρδισάνης, Ἀρτέμων καὶ Ναύατος, Σαβέλλιος [?] καὶ [m]) Νέπων, Παῦλος καὶ Μανιχαῖος, Φωτεινὸς καὶ Μάρκελλος, καὶ οἱ ἀπ' ἐκείνων· Ἄρειος, Ἀέτιος, Εὐνόμιος. Μακεδόνιος, Μάξιμος, Νεστόριος, ἡ πολυκέφαλος ὕδρα Εὐτυχὴς καὶ Διόσκορος· Ζώσιμος, Ἀπολινάριος, Ὠριγένης, Πέτρος ὁ δείλαιος. Θεοδόσιος, Ἰάκωβος, Ἰουλιανὸς, Ζήνων, Σέργιος, Πύῤῥος, Κῦρος, Μάκαρις, Ὀνόριος, καὶ ὁ δυσσεβὴς Μάμεθ. καὶ εἴ τις μοι ἄλλος ἔλαθεν ἀνθρωπίνως. ἐπιλείψει γάρ με ἀπαριθμούμενον ἡ ἡμέρα τῶν τῆς ἀσεβείας ὑπασπιστῶν καὶ ἀρχηγῶν τὰ ὀνόματα, ὧν καὶ τὴν μνήμην αὐτὴν καλῶς ὁ χρόνος ἠφάνισεν. οὗτοι δὲ πάντες κατὰ ταυτὸν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τοῖς ἀποστολικοῖς κηρύγμασιν πολεμήσαντες τῆς τοῦ Θεοῦ μνήμης καὶ τῆς ἐκκλησίας εἰκότως ἀπεσκορακίσθησαν.

Primi quidem Iudaei aduersus Saluatoris nostri gregem bellum conflarunt, sed propriis armis debellati sunt. Nam cruce, quam illi quidem fixerunt, tanquam claua vsus bonus pastor, eos, quasi lupos, pastoris more, ab ouibus abegit. Hos sequuti sunt idolorum cultores, qui a veritatis defensoribus confusi sunt, ac cum illis Simon, eiusque discipuli, Menander et Cerdonas, deinde Marcion et Valentinus, postea Cerinthus et Saturninus, Basilides et Carpocrates, Marcus et Tatianus, Montanus et Bardisanes, Artemon et Nauatus, Sabellius et Nepos. Paulus et Manichaeus, Photius et Marcellus: quique ab illis profecti sunt, Arius, Aëtius, Eunomius, Macedonius, Maximus, Nestorius, hydra multiceps Eutyches et Dioscorus, Zosimus, Apolinarius, Origenes, Petrus miser, Theodosius, Iacobus, Iulianus, Zeno, Sergius, Pyrrhus, Cyrus, Macarius, Honorius et impius Mahomet, et siquis alius mihi, vtpote homini, latuit. Quippe me dies deficeret, si impietatis defensorum et auctorum nomina enumerare aggrederer, quorum ipsam memoriam recte tempus aboleuit. Isti ergo omnes, vno animo, vt ita loquar, aduersus apostolicas praedicationes suscepto bello, e Dei memoria et ab ecclesia merito reiecti sunt.

ANASTASII, Sinaitae, ab a. C. 561. patriarchae Antiocheni, (de cuius scriptis alibi [vol. IX. p. 312. sqq.] ex instituto dictum,) narratio compendiaria *περὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς αἱρέσεων καὶ τῶν Συνόδων γενομένων κατ' αὐτῶν* MS. exstat in bibl. Vindobonensi teste *Lambecio* VIII. p. 443. [n]) Quantum autem ex his, quae Lambecius ibi adfert, colligere licet, diuersa illa

m) Νέπων. Non alium hic quam Nepotem, Aegyptiacae vrbis episcopum, ab autore indicari existimo, qui a Theodor. Haeretic. Fabul. lib. III. Νέπως dicitur, ab aliis, vt in concil. III. Const. act. XI. Νέπος. *Haec Loppinus, qui vitam Stephani, iunioris, latine vertit.*

n) Pag. 951. ed. Koll. qui in nota obseruat, Fabr. a semet ipsum discedere, dum in vol. IX. p. 332. scribit, hoc opusc. non diuersum esse ab iis, quae Anastas. in Hodego cap. IV. et V. de eodem argumento tradit. *Harl.*

illa narratio est ab iis, quae in Hodego Anastasius, de eodem argumento tradit; nam illius caput quartum continet *ἐξήγησιν κατ᾽ ἐπιτομὴν περὶ τῶν αἱρέσεων ἐξ ἀρχῆς ἕως Νεϛορίου καὶ* Σευήρου, caput quintum vero est *περὶ τῶν ἁγίων συνόδων*, atque in synodo quinta desinit. Quae porro de haeresibus ibi leguntur, haec pauca tantummodo sunt pag. 80, seq.

[P] Πρῶτος Σίμων ὁ μάγος, ὁ Σαμαρείτης, ὁ ἀπὸ Γιτθῶν τῆς κώμης, ἔφασκε τοῖς ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Πέτρου τοῦ κορυφαίου, ὅτι ψεύστης καὶ πλάνος ἦν ὁ ἐλθὼν Ἰησοῦς, ἐγὼ δὲ εἰμι ὁ ἀληθὴς χριϛός. Εἶτα μετὰ τοῦτον ἀναφανεὶς Κέρινθος, καὶ Νικόλαος, καὶ Μαρκίων, τὰ ὅμοια τῷ Σίμωνι ἐφαντάζοντο. Ἀλλ᾽ αὖθις ἡ τοῦ Θεοῦ ψῆφος ὤλεσε τούτους, καὶ τὰς αὐτῶν διδαχάς. Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ οὕτως ὁ πονηρὸς δράκων τοῦ πολέμου τὴν ἐκκλησίαν ἐπαύσατο. Θᾶττον γὰρ διωγμοὺς ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ ἀνόμων κατ᾽ αὐτῆς διήγειρεν. Ἀλλ᾽ ἐκ μέσου τῇ δυνάμει τοῦ Χριϛοῦ γεγονότων, ἐπινοεῖ καὶ τρίτον τινὰ ἀπάτης τρόπον ὁ πολύμορφος ὄφις· ἀκούσας γὰρ τοῦ ἐν εὐαγγελίοις ῥητοῦ τοῦ Κυρίου λέγοντος, ὅτι, ἐὰν ἀπέλθω πρὸς τὸν Πατέρα, ἐρωτήσω αὐτὸν, καὶ ἄλλον Παράκλητον πέμψω ὑμῖν, ὑπέσπειρέ τισιν ἀνθρώποις μάγοις τε καὶ γόησι λέγειν, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Παράκλητος, ὃν ὑπέσχετο Χριϛὸς ἀποϛέλλειν τῷ κόσμῳ. ἐξ ὧν ἦν Μάνης, ὁ Μανιχαίων ἀρχηγὸς, καὶ Μοντανὸς, ὁ ἀπὸ Ἀρδαβαῦ τῆς κώμης, καὶ ἕτεροί τινες. Ὧν τινων καὶ αὐτῶν ἀϛοχησάντων, ὡς εἶδεν ὁ ἐχθρὸς ὅτι ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ πλατύνεται, καὶ αὔξει τὸ τοῦ Χριϛοῦ κήρυγμα, καὶ οὐκέτι ἰσχύει πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν ἀποκλῖναι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, τὰ διάφορα λοιπὸν ζιζάνια κατέσπειρε τῷ κόσμῳ, [P] ὅπως τὴν μάχην καὶ διάϛασιν, ἣν ἐν τῇ εἰδωλολατρείᾳ ἐκέκτηντο, ταύτην ἐν τῇ θεοσεβείᾳ οἱ ἄνθρωποι ἔχωσιν.

Ἐκ τούτου δὴ μετὰ χρόνους τινὰς Μάνεντός τε καὶ Μοντανοῦ καὶ Νουάτου τὴν Ἀρεια-

Primus, Simon Magus, Samaritanus, Gittharum vico editus, Romanis, qui Petro, apostolorum principi, crediderant, dicebat, Christum Iesum, qui venisset, mendacem, et impostorem fuisse: se vero, verum esse Christum. Post eum exorti Cerinthus, Nicolaus, Marcion, Simoni consentanea pariaque fingebant. Sed mox tum istos, tum eorum dogmata diuina sententia sustulit. At neque ita malignus draco ecclesiam impugnare cessauit: statimque gentilium, et iniquorum persequutiones in eam conciuit. Verum his Christi potentia sublatis, versipellis serpens, tertium aliquem fallaciae modum excogitat. Cum audisset enim in euangeliis oraculum illud, a Domino editum *): *quoniam, si abiero ad patrem, rogabo ipsum, et alium paracletum mittam vobis*, Magis quibusdam, et incantatoribus hominibus subiecit, vt dicerent, quod ipse esset paracletus, quem missurum se mundo Christus promisserat. In quibus Manes erat, Manichaeorum antesignanus, et Montanus ex Ardabau vico natus, et alii nonnulli. Quibus et ipsis spe sua frustratis, cum inimicus videret in dies Christi augescere dilatarique praeconium, nec iam vltra se hominum genus ad idolorum cultum posse detorquere, de caetero varia in orbem proseuit zizania; vt pugnam, et dissensionem, quam in idolorum cultura tenuerant, eandem in Dei cultu mortales tenerent.

Enimuero ex eo iam aliquot post interualla Manentis, Montani; Nouati etiam Arianam

*) Iohan. XIV. 16.

τὴν ἐκείνην θυμελικὴν ὀρχήστραν ὁ ταύτης μεσόχορος δαίμων συνεστήσατο, καὶ τοὺς ταύτης μιμηλούς, Ἀπολινάριον, φάσκοντα, ἄψυχον καὶ ἄνουν καὶ ἀτελῆ ἄνθρωπον ἀνειληφέναι τὸν Χριστόν, καὶ Εὐνόμιον, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, κτίσμα λέγοντας τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον, καὶ μίαν φύσιν, καὶ θέλησιν, καὶ ἐνέργειαν τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ δογματίζοντας· αὖθις δὴ πάλιν μὴ ἀρκούμενος ἐν τούτοις ὁ μισόκαλος, ὁπλίζεται, καὶ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ παναγίου διὰ Μακεδονίου τοῦ Πνευματομάχου. Ἀλλ' ἡ ἐξ ὕψους δύναμις πάντας ἐκείνους τοὺς πονηροὺς καὶ θεομάχους θῆρας ἀπώλεσε, καὶ οὐδαμοῦ σήμερον Ἀρειανῶν, ἢ Μακεδονιανῶν, ἢ Εὐνομιανῶν μνήμη ἐν κόσμῳ, τῶν τῇ θεότητι πολεμούντων. Καὶ ὥσπερ δράκων, καιρίαν τινὰ πληγὴν λαβών, ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ διὰ τῆς ὀδύνης ἀσθενέστερος γίνεται, οὕτω καὶ ὁ διάβολος, διὰ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ κροταφισθεὶς, κατὰ πρόσβασιν τοῦ χρόνου καταργούμενος ἀπεδείχθη. Ὅρα γάρ, ἠθέλησεν ἐν πρώτοις εὐθέως διασκεδάσαι τὴν ἐπιδημίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν. Εἶτα ἠθέλησε διὰ διωγμῶν τὸ κήρυγμα καταργῆσαι, καὶ ἠστόχησεν. Ἠθέλησεν ἀντὶ Πνεύματος ἁγίου γόητας ἄνδρας προσκυνεῖσθαι, καὶ τοῦ σκοποῦ ἐξέπεσε. Προσέκρουσε τῇ θεότητι τοῦ Χριστοῦ, καὶ κατῃσχύνθη· τότε δὴ λοιπὸν ἀδυνατῶν θεότητι πολεμεῖν, ἐπὶ τὴν σάρκα τοῦ Χριστοῦ τὸν πόλεμον ἔτρεψε, μετὰ τὴν Ἀρειανικὴν ὀρχήστραν τὴν τῆς διαιρέσεως χάρυβδιν διορύξας. λέγω δὴ τὴν σάρκα τοῦ Χριστοῦ μερίζων ἐκ τῆς θεότητος, καὶ εἰς δύο τὸν ἕνα κατατέμνων Χριστόν. ταύτης δὲ τῆς διαιρέσεως ἀρχηγοὶ γεγόνασι Θεόδωρος ὁ Ἀντιοχείας, καὶ Διόδωρος ὁ Ταρσοῦ.

Ἐξ ὧν ὥσπερ τις ῥίζα ἐλλεβόρου ἐβλάστησεν ὁ Χαλδαῖος χοῖρος, ὁ ἀσσύριος Νεστόριος, μέχρι καὶ νῦν τὸν ἴδιον βόρβορον τοῖς αὐτῷ πειθομένοις καταῤῥαίνων. Καθαιρε-

nam illam orcheſtram ſcenicam, chori huius quaſi intermedius quidam daemon conſtituit; huiusce ſectae imitatores, Apollinarium, qui Chriſtum hominem inanimem, et ſine mente, atque imperfectum ſuſcepiſſe diceret; et Eunomium, cum ſuis ſectatoribus, qui Dei Verbum creaturam dicerent, atque vnam diuinitatis, et humanitatis eius naturam, voluntatem, et actionem cenſerent. Neque vero his oſor ille honeſti contentus, per Spiritus ſancti oppugnatorem, Macedonium, in ſanctisſimum armatur ſpiritum. Verum ſuperna illa, et diuina vis, et poteſtas, omnes iſtas malignas, et infeſtas Deo feras diſperdidit; neque vlla hodie Arianorum, aut Macedonianorum, aut Eunomianorum, qui Deum oppugnent, per orbem memoria ſupereſt. Ac, velut draco, lethali accepto vulnere quotidie ex dolore impotentior redditur: ſic et diabolus, a Chriſto, Dei filio, quaſi circa tempora percusſus, ſucceſſu temporis emortuus apparuit. Nam ecce voluit in primis [?] recta Chriſti aduentum diſſipare, nec potuit. Tum autem voluit perſequutionibus motis praeconium Chriſti abolère, ſed fruſtratus eſt. Voluit pro Spiritu ſancto praeſtigiatores adorari, et ſcopo excidit. Impetiuit Chriſti diuinitatem et pudefactus eſt. Caeterum cum diuinitatem tum oppugnare nequiret, in Chriſti humanitatem bellum conuertit, poſt Arianam orcheſtram, ſeparationis charybde adaperta; quum inquam Chriſti carnem a diuinitate dividens, in duo vnum Chriſtum ſecuiſſet. Eius vero diuiſionis principes fuere Theodorus, Antiochiae, ac Diodorus, Tarſi epiſcopi.

Ex quibus velut radix quaedam hellebori Chaldaeus porcus, Aſſyrius Neſtorius, prodiit, qui hodieque ſibi addictos ſuo ſe coeno adſpergit. Nam Conſtantinopoli ſubmotus, atque

θεὶς γὰρ ἀπὸ Κωνςαντινȣπόλεως, καὶ ἐπὶ τὰ τῆς Μεσοποταμίας p) ἐνδημήσας κλίματα, ἐκεῖσε τὸν ἴδιον ἰὸν καὶ τὸν βόρβορον κατέσπειρε, κἀκεῖθεν ὡς ἐκ καναλίσκȣ τινὸς πᾶσαν μάλιςα τὴν ἀνατολὴν κατεμίανε. Καθ' ȣ̓ διὰ πλάτȣς σύνταγμα πεποιήκαμεν, τὸν δόλον, καὶ τὴν πανȣργίαν αὐτȣ̃ ςηλιτεύσαντες, κἀκεῖ τȣ̀ς Φιλοπόνȣς παραπέμπομεν. Εἰδέναι μέντοιγε προσήκει ὡς ȣ̓κ ἔςι σήμερον κακȣργοτέρα τῆς Νεςορίȣ αἱρέσεως, δυσχερῶς τὸν ἴδιον ἰὸν φανερȣ̃σα. καὶ γὰρ αἰσχρȣ̃ κέρδȣς [?] καὶ δόξης χάριν πολλάκις ἐν ὑποκρίσει καὶ θεὸν λέγȣσι τὸν Χριςὸν, καὶ θεοτόκον τὴν ἁγίαν παρθένον, καὶ ἀναθεματίζȣσι Νεςόριον, καὶ ἀποβάλλονται τὸν λέγοντα δύο πρόσωπα ἐν Χριςῷ. Ὁ μέν τοι τὸν δόλον αὐτῶν ἐλέγξαι βȣλόμενος, τὸν μακάριον Κύριλλον, καὶ τὴν κατ' αὐτὸν σύνοδον τὴν κατὰ Νεςορίȣ προενέγκοι αὐτοῖς· καὶ ἐὰν ταῦτα εἰλικρινῶς δέξωνται, ἐν τȣ́τοις τὸ ἀπόδεκτον ἔχȣσι. Τοσαῦτα μὲν ȣ̓̃ν ἐπὶ τȣ̃ παρόντος περὶ Νεςορίȣ τȣ̃ δυσσεβȣ̃ς Ἰȣδαιόφρονος, καὶ Χαλδαίȣ ἀσσυρίȣ χοίρȣ. Τȣ̃τον γὰρ ἀποβάλλεται ἡ ἁγία ἐκκλησία διὰ τὴν τῶν ἐν Χριςῷ φύσεων διαίρεσιν, ὥσπερ καὶ Σεβῆρον, καὶ τȣ̀ς σὺν αὐτῷ διὰ τὴν τῶν φύσεων σύγχυσιν.

atque in Mesopotamiam euadens, venenum suum, ac lutum indidem conseuit; vnde, velut e canali quodam, Orientem omnem maxime infecit, conspurcauitque. Contra quem prolixe opus conscripsimus, palamque hominis fallaciam fecimus, quo studiosos remittimus. Sane sciendum est, nullam hodie Nestorii haeresi maligniorem extare, quae aegrius venenum suum prodat. Siquidem foedi quaestus, ac gloriae [?] vanae causa per simulationem saepe, et Deum adpellant Christum, et deiparam sanctam Virginem; ac Nestorium, duas in Christo personas dicentem, execrantur, et repudiant. Quamquam, qui eorum fraudes coarguere velit, b. Cyrillum, initumque eius memoria concilium contra Nestorium iis proferat: quae, si siucere accipiant, in his habent, cur adprobentur. Atque haec hactenus in praesens de Nestorio, impio illo, ac iudaicis opinionibus imbuto, et Chaldaeo Assyrio porco. Hunc enim sancta ecclesia ob naturarum in Christo diuisionem, separationemque, vt Seuerum cum suis, ob earumdem confusionem, reiicit.

SOPHRONIVS, archiepiscopus Hierosolymitanus q), a. C. 638. defunctus, in syno-

p) ἐπιδημήσας.

q) Vide *Papebrochium* ad XI. Martii tom. II. pag. 65. seq. *Fabr.* Alios citat *Saxius* in Onom. II. p. 75. et in Analect. p. 541. qui eum a. 636. mortuum esse scribit. Plura de *Sophronio* tradidit *Fabric.* infra in lib. V. cap. XXXVIII. de Photio, vol. IX. p. 484. sq. vbi B. c. D. alia adnotabuntur, in primis *Oudin.* in comment. de SS. eccl. I. col. 1505. sqq. vbi scripta *Sophronii* et nonnulli codd. illorum msti enumerantur. — Pauca hic adiicere iuuat. Fragmentum e synodico *Sophronii* de haeresibus et haeresiarchis est in cod. *Augustano* Vindel. teste *Reisero* in cat. pag. 29. — In cod. *Coislin.* XXXIV. fol. 201. de haeresibus etc. *ἐκ τῶν συνοδικῶν Σωφρονίȣ — καὶ προσθήκη ἀπ' ἐκείνȣ καὶ δεῦρο.* init. *ἀνάθεμα τοίνυν καὶ κατάθεμα εἰς αἰεί.* v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 88. — *Florentiae* in cod. Laurent. XXXVI. nr. 5. plut. 5. Excerpta ex synodicis *Sophronii*, atque ib. nr. 12. aliud excerptum, a Sophronio Romam missum. v. *Bandin.* catal. codd. gr. Laurent. I. p. 61. et 63. qui etiam citat *Le-Quien* Oriente n christian. tom. III. p. 264. sqq. — Ibid. in cod. VI. nr. 4. plut. 86. epistola synodica, ex qua Fabricius locum protulit. Illam epistolam extare gr. ac lat. inter acta concilii CPolitani et gene-

Synodica r) longa ad Sergium, patriarcham CPol., quae inserta est integra actioni XI. synodi sextae s), Trullo habitae a. C. 680. haereses atque haeresiarchas refert longe plures, anathematique subiicit.

Καὶ πρὸς πληροφορίαν ὑμῶν ἀπαράλειπτον αὐτὰ διαρθρῶμαι τὰ πρόσωπα, ἅπερ ἀναθεματίζω καὶ ποιοῦμαι κατάκριτα οὐ γλώττῃ μόνον καὶ στόματι, ἀλλὰ καὶ καρδίᾳ καὶ πνεύματι ὡς [ὑπὸ] τῆς ἁγίας καὶ καθολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐφθέντα διὰ πάντων ἐπίβουλα. Ἀνάθεμα τοίνυν εἰς ἀεὶ καὶ κατάθεμα ἀπὸ τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ προσκυνητῆς Τριάδος Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος ἔστωσαν πρῶτον μὲν Σίμων ὁ Μάγος, ὁ πασῶν πρῶτος κακίστων κακίστως ἄρξας αἱρέσεων. Μεθ' ὃν καὶ Κλεόβιος, Μένανδρος, Φίλητος, Ἑρμογένης, Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεύς, Δοσίθεος t), Γόρθεος, Σατορνῖνος, Μασβόθεος, Ἀδριανὸς, Βασιλείδης, Ἰσίδωρος ὁ τούτου υἱὸς καὶ τὴν μανίαν ὑπέρτερος, Ἐβίων, Καρποκράτης, Ἐπιφανὴς, Πρόδικος. Κήρινθος τε καὶ Μήρινθος, Οὐαλεντῖνος, Φλωρῖνος, Βλαστὸς, Ἀρτέμων, Σεκοῦνδος, Κασσιανὸς, Θεόδοτος, Ἡρακλέων, Πτολεμαῖος, Μάρκος, Κολορβάσος, Ἀδέμις ὁ Καρύστιος, Θεόδοτος ὁ σκυτεὺς, Θεόδοτος ἕτερος, Εὐφράτης ὁ Περσικὸς, Μονόϊμος ὁ ἄραψ, Ἑρμογένης, Τατιανὸς ὁ Σύρος, Σεβῆρος, Ἀσκληπιόδοτος, Βαρδησάνης, Ἀρμόνιος ὁ τούτου υἱὸς καὶ τὴν πλάνην ἰσόῤῥοπος, Ἑρμόφιλος, Κέρδων ἀκέρδων, Μαρκίων ὁ Ποντικὸς, Ἀπελλῆς, Ἀπολλωνίδης, Π'τιτος, Πρέπων, Πύθων, Συνερὸς, Θεόδοτος ὁ τραπεζίτης, Μοντανὸς, Πρίσκιλλά τε καὶ

Et vt nihil desit ad vestram satisfactionem, ipsas quoque personas exprimo, quas anathematizo et condemno, non lingua tantum et ore, sed corde et spiritu, vtpote [?] quae sanctae catholicae nostrae fidei omnino insidiantes deprehensae sunt. Anathema itaque in perpetuum et catathema a sancta et consubstantiali adoranda Trinitate, Patre et Filio et Spiritu sancto sint, primum quidem Simon, magus, qui primus pessimis haeresibus pessimus principiauit; post quem Cleobius, Menander, Philetus, Hermogenes, Alexander, aerarius, Dositheus, Gortheus, Saturninus, Masbotheus, Adrianus, Basilides, Isidorus eius filius, et, furore superior, Ebion, Carpocrates, Epiphanes, Prodicus, Cerinthusque et Merinthus u), Valentinus, Florinus, Blastus, Artemon, Secundus, Cassianus, Theodotus, Heracleon, Ptolemaeus, Marcus, Colorbasus, Ademis Carystiensis, Theodotus coriarius, Theodotus alter, Euphrates v) transmarinus, Monoimus Arabs., Hermogenes, Tatianus Syrus, Seuerus, Asclepiodotus, Bardesanes, Armonius, eius filius, et, errore consimilis, Hermophilus, Cerdon acerdon, Marcion, Ponticus, Apelles, Apollonides, Potitus, Prepon, Python, Synerus, Theodotus trapezita, Montanus, Priscillaque, et Maximilla, huius furiosae discipulae, Nepos,

generalis VI. act. XI. ed. Venetae a. 1729. tom. VII. pag. 884 932. adnotat *Bandin.* l. c. III. pag. 294. Reliqua alio loco ad vol. IX. cit. commemorabuntur. *Harl.*

r) Hic est libellus Sophronii *de fide*, quem memorat *Eutychius* tom. II. annal. p. 271. Eiusdem synodicae meminere Theophanes, Cedrenus, Zonaras, et alii. Vtrum ad Honorium simul missa sit, an ad Ioannem, qui post Honorium et Seuerianum episcopus Romae fuit, disquirit *Combefisius* in Historia haereseos Monothelitarum pag. 31.

s) Edit. *Binianae* tomo III. *Labbeanae* VI. etc.

t) Γορθαῖος.

u) laqueus.

v) Persicus.

Μαξίμιλλα αἱ τούτου μανιώδεις μαθήτριαι, Νέπως, Ἐλκεσεὺς, Ὠριγένης, Ὠριγένης ἕτερος ὁ καὶ Ἀδαμάντιος, Σαβέλλιος ὁ Λίβυς, Νοβάτος, Παῦλος ὁ ἐκ [‖] Σαμοσάτων, Ἐπίγονος, Κλεομένης, Νόητος ὁ Σμυρναῖος, Μάνης ὁ τῆς ἀθέου μανίας ἐπώνυμος, Σαββάτιος, Ἄρειος, Μελέτιος, Ἀέτιος, Εὐνόμιος, Ἀστέριος, Εὐδόξιος, Δονάτος, Μακεδόνιος ὁ τῷ ἁγίῳ μαχεσάμενος Πνεύματι, καὶ πνευματομάχου προσηγορίαν ἀξίαν δεξάμενος. Ἀπολινάριος ὁ λαοδικεὺς, καὶ ὁ τούτου υἱὸς Ἀπολινάριος, Μάγνος, Πολέμων· Κελέστιος, Πελάγιος, Ἰουλιανὸς, οἱ τῆς αὐτῆς μανίας ὑπέρμαχοι. Θεόδωρος ὁ Μοψουεστίας, καὶ Νεστόριος οἱ τῆς μιαρᾶς ἀνθρωπολατρείας μιαρώτατοι κήρυκες. Κῦρός τε καὶ Ἰωάννης οἱ Κίλικες, οἱ τῆς αὐτῆς ἀθεΐας ἀθεώτατοι πρόβολοι. Εὐτυχὴς, Διόσκορος ὁ Εὐτυχέως ὑπερασπιστὴς καὶ συνήγορος. Βαρσουμᾶς, Ζωόρας, Τιμόθεος ὁ λεγόμενος αἴλουρος· Πέτρος ὁ μογγὸς, καὶ Ἀκάκιος οἱ τὸ κενωτικὸν w) τεκτηνάμενοι Ζήνωνος· Λαμπέτιος ὁ τῆς δυσωνύμου τῶν Μαρκιωνιστῶν αἱρέσεως ἔξαρχος. Δίδυμος καὶ Εὐάγριος οἱ τῆς ὠριγενιανῆς τερθρείας μυστηριάρχαι παμμίαροι. Πέτρος ὁ κναφεὺς ὁ τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ προσαρμόσαι σταυρὸν θρασυνάμενος. Πέτρος ἕτερος τὸ Ἰβηρικὸν καὶ φρενοβάρβαρον μίασμα. Ἡσαίας ὁ τοῦ παρόντος Πέτρου συνόμιλος, οἱ ἄλλην ἀκέφαλον ἐν Ἀκεφάλοις καταδείξαντες αἵρεσιν μεθ' ὧν ἁπάντων καὶ πρὸ πάντων, καὶ μετὰ πάντας ἔσω καὶ [‖] Σεβῆρος ἀνάθεμα, ὁ τούτων μαθητὴς ἐκμανέστατος, καὶ πάντων χρηματίσας Ἀκεφάλων τῶν νέων καὶ τῶν παλαιῶν ὠμότατος τύραννος, καὶ τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας ἐχθρὸς δυσμενέστατος καὶ τῆς Ἀντιοχέων ἁγιωτάτης ἐκκλησίας μοιχὸς ἀνόμοτατος, καὶ φθορεὺς βδελυρώτατος, Θεοδόσιός τε ὁ Ἀλεξανδρεὺς,

Nepos, Helcefeus, Origenes, alter Origenes, qui et Adamantius, Sabellius Libycus, Nouatus, Paulus [‖] Samofatenus, Epigenus, Cleomenes, Noetus Smyrnenfis, Manes, cui impii furoris cognomen, Sabbatius, et Arius, Meletius, Aëtius, Eunomius, Afterius, Eudoxius, Donatus, Macedonius, qui fancto reluctatus eft Spiritui, et Pneumatomachi appellationem dignam accepit, Apollinarius Laodicenfis, et eius filius, Apollinarius, Magnus, Polemon, Pelagius, Caeleftius, Iulianus, eiusdem furoris defenfores, Theodorus Mopfueftenus, et Neftorius foedae anthropolatriae foediffimi praedicatores, Cyrus et Ioannes, Cilices, eiusdem impietatis impii producťores, Eutyches, Diofcorus, Eutychetis defenfor et aduocatus, Barfumas, Zooras, Timotheus qui dicitur Aelurus, Petrus Mongus, id eft balbus, et Acacius, qui cenoticum, id eft, vanitatem Zenonis machinati funt, Lampetius, auctor nec nominandae Marcioniftarum haerefeos, Didymus, et Euagrius, Origenianae vanitatis primi fecretales foediffimi. Petrus, fullo, qui ad hymnum trifagii crucem aufus eft coaptare, Petrus alter, Ibericum, et barbara ementis contagium, Efaias, huius Petri collega, qui aliam Acephalorum inter Acephalos haerefim propagauerunt. Cum quibus omnibus, et prae omnibus, et poft omnes, et fecundum omnes, et fuper omnes fit et Seuerus [‖] anathema, horum furiofiffimus difcipulus, qui prae omnibus Acephalis, tam nouis quam veteribus, demonftratus eft crudeliffimus tyrannus, et fanctae ecclefiae catholicae immaniffimus inimicus, fanctiffimaeque Antiochenae ecclefiae adulter iniquisfimus, et corruptor execrabilis. Theodofius quoque, Alexandrinus, Anthimus Trapezuntius Iacobus Syrus. Iulianus Halicarnaffeus, Feli-

w) Sic per conuitium vocat pro ἑνωτικῷ.

ὁ Τραπεζέντιος Ἄνθιμος, Ἰάκωβος ὁ Σύρος, Ἰουλιανὸς ὁ Ἁλικαρνασσεὺς, Φελικίσσιμος, Γαϊανὸς ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ἀφ᾽ ὧν ἡ τῶν Γαϊανιτῶν, ἤγουν Ἰουλιανιστῶν ἐπιγέγονεν αἵρεσις. Δωρόθεος ὁ τῆς αὐτῆς ἀθέως ὑπερμαχήσας αἱρέσεως· Παῦλος ὁ μελανὸς, οὐ μόνον δὲ λεγόμενος, ἀλλὰ καὶ γενόμενος κατὰ ἀλήθειαν· Ἰωάννης ὁ γραμματικὸς ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Φιλόπονος, μᾶλλον δὲ ματαιόπονος. Κόνων τε καὶ Εὐγένιος, οἱ τρεῖς τῆς τριθείας τρισκατάρατοι πρόμαχοι Θεμίστιος ὁ τῆς ἀγνοίας πατὴρ καὶ γενήτωρ καὶ σπορεὺς ἀθεσμότατος, ὃς ἀγνοεῖν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν τὴν ἡμέραν ἐφληνάφει τῆς κρίσεως, ἀγνοῶ ἅπερ αὐτὸς ὁ θεήλατος ἔφασκε, καὶ μὴ εἰδὼς ἅπερ ἀμφιγνοῶν ἀνεφθέγγετο. Εἰ μὴ γὰρ ἠγνόει τῶν οἰκείων λόγων τὴν δύναμιν οὐκ ἂν τὴν ὀλέθριον ἄγνοιαν τέτοκε, καὶ τοῦ τῆς ἀγνοίας ἄγους θερμῶς ὑπερήσπιζεν, [?] ἀγνοεῖν τὸν Χριστὸν, οὐ καθὸ Θεὸς ὑπῆρχεν ἀΐδιος, ἀλλὰ καθὸ γέγονε κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπος, τὴν ἡμέραν τῆς συντελείας καὶ κρίσεως ἐξ ἀφρόνων φρενῶν ἐρευγόμενος, καὶ ψιλὸν αὐτὸν ἐργαζόμενος ἄνθρωπον· καὶ ταῦτα τερατείαν ἐπιφημίζων ἑαυτῷ τὴν ἀκέφαλον, καὶ φύσιν μίαν αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ φανταζόμενος σύνθετον. Ἔστω δὲ σὺν αὐτῷ καὶ Πέτρος ὁ Σύρος ἀνάθεμα, καὶ Σέργιος ὁ Ἀρμένιος, οἱ τῆς μικρᾶς τριθείας ἡγούμενοι, καὶ μηδὲ οὕτω πρὸς ἑαυτοὺς συμφωνήσαντες, μηδὲ τὰ αὐτὰ παραπλησίως ἀλλήλοις δεξάσαντες. Δαμιανὸς, ὁ τούτων μὲν ὑπερβαλλόντως ἀντίπαλος, νέος δὲ φανεὶς ἐν ἡμετέροις χρόνοις Σαβέλλιος, μεθ᾽ ὧν καὶ οἱ αὐτῶν τῆς ἀσεβείας διάδοχοι ἀνάθεμα ἔστωσαν καὶ κατάθεμα, Ἀθανάσιός τε ὁ Σύρος, καὶ ὁ ἀποζυγάριος Ἀναστάσιος, καὶ οἱ τὴν τούτων ἀσύμβατον σύμβασιν ἀσυμβάτως τε καὶ ἀμαθῶς προσιέμενοι, καὶ ἀλογίστως

Feliciſſimus, Gaianus Alexandrinus, a quibus Gaianitarum ſiue Iulianiſtarum ſuperinuenta eſt haereſis. Dorotheus, eiusdem impiae haereſis propugnator, Paulus, qui Fuſcus non ſolum appellatione, ſed et ſecundum veritatem. Ioannes, grammaticus, cognomento Philoponus, id eſt, ſtudioſus, immo Mataeoponus, id eſt, irritus laborator, Conon quoque, et Eugenius: hi tres, tritheias (id eſt, triplicis Deitatis) ter maledicti propugnatores. Themiſtius, qui fuit ignorantiae pater, genitor, atque ſeminator nefandiſſimus, qui Chriſtum verum Deum noſtrum diem iudicii neſciſſe delirabat, neſciens, quae ipſe, iam a Deo proiectus, aſſereret, et non recognoſcens, quae ignorando loquebatur. Niſi enim ignoraſſet verborum ſuorum virtutem, non vtique lethiferam ignorantiam peperiſſet, et ignorantiae foeditatem ſeruenter defenderet, ignorare [?] Chriſtum non ſecundum id, quod Deus erat ſempiternus, ſed ſecundum quod veraciter homo factus, diem conſummationis atque iudicii ex inſipientia mentis eructans, et purum eum efficiens hominem, et hoc monſtruoſitatem ſibi defamans acephalam, et naturam vnam eiusdem Chriſti Saluatoris noſtri compoſitam imaginatus. Sit autem et cum eo Petrus Syrus anathema, et Sergius Armenius, tritheiae minoris doctores, et nec ſic ad inuicem conſonantes, neque eadem ſimiliter cum alterutro opinati. Damianus horum quidem excellenter aduerſarius, nouus autem demonſtratus temporibus noſtris Sabellius, cum quibus, et eorum impietatis ſucceſſores anathema ſint, et catathema Athanaſius quoque Syrus, et Apozygarius x) Anaſtaſius, et qui eorum inconuenientiam inconuenienter, et indocte ſuſcipiunt, et irrationabiliter tanquam iumenta ab eis ſeducuntur. Et

x) Velut iugalis eius ac ſocius.

δίκην κτηνῶν ὑπ' αὐτῶν βουκολούμενοι· καὶ ἀλλήλοις μὲν φησὶ φιλικῶς συμφερόμενοι, ὑπ' ἀλλήλων δὲ τοῖς ἀναθεματισμοῖς ἐχθρωδῶς τιτρωσκόμενοι. Ἐνδυέσθωσαν δὲ σὺν αὐτοῖς, καὶ περιβαλλέσθωσαν τὸ ἀνάθεμα καὶ κατάθεμα καὶ Βενιαμὶν ὁ Ἀλεξανδρεὺς, καὶ Ἰωάννης, καὶ Σέργιος, καὶ Θωμᾶς, καὶ Σεβῆρος οἱ Σύροι, οἱ ἔτι ζῶντες ζωὴν τὴν [¶] ἐπάρατον, καὶ πολεμοῦντες ἐμμανῶς τὴν ἀσέβειαν. Κοινωνείτω δὲ αὐτοῖς τῆς τῶν παρόντων ἀναθεματισμῶν κατακρίσεως καὶ Μηνᾶς ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ τῆς τῶν Γαϊανιτῶν πρόμαχων καὶ προασπίζων αἱρέσεως, καὶ πολεμῶν ἐμφανῶς τῆς ἀληθείας τὸ κήρυγμα· καὶ πάντες σὺν αὐτοῖς οἱ τούτου κοινωνοὶ καὶ ὁμόφυλοι, καὶ τὴν ἀσέβειαν σύστοιχοι. Βαλλέσθωσαν δὲ τοῖς ἴσοις αὐτοῖς ἀναθέμασι καὶ πᾶσαι αἱ αἱρέσεις αἱ μετὰ τὴν Χριστοῦ παρουσίαν ἀκμάσασαι, καὶ Χριστοῦ τὴν ἐκκλησίαν πολεμεῖν θρασυνόμεναι· τουτέστιν ἡ Νικολαϊτῶν, ἡ Εὐχιτῶν, ἡ Καϊανῶν, ἡ Ἀδαμιανῶν, ἡ Μαρβιλιωτῶν, ἡ Βορβοριανῶν, ἡ Νασηνῶν, ἡ Στρατιωτικῶν, ἡ Ἀφονιτῶν, ἡ Σηθιανῶν, ἡ Σοφιανῶν, ἡ Ὀφιτῶν, ἡ Ἀντιτακτιτῶν, ἡ Περατικῶν, ἡ Ὑδροπαραστατῶν, ἡ Ἐγκρατιτῶν. ἡ Μαρκιωνιστῶν, ἡ Φρυγῶν, ἡ Πεπουζιανῶν, ἡ Ἀρτοτυριτῶν, ἡ Τασκοδρούγων, ἡ Τεσσαρεσκαιδεκατιτῶν, ἡ Ναζωραίων, ἡ Μελχισεδεκιτῶν, ἡ Ἀντιδικομαριανιτῶν, ἡ Ταθηριανῶν, ἡ Μαρτιανῶν, ἡ Δουλιανῶν, ἡ Ἀνθρωπομορφητῶν, ἡ Ἱερακιτῶν, ἡ Μεσσαλιανῶν, ἡ Εὐτυχιτῶν, ἡ Ἀκεφάλων, ἡ Οὐηροσουνουφιτῶν, ἡ Ἡσαϊανῶν, ἡ Ἀγνοϊτῶν, ἡ Ἰακωβιτῶν, ἡ Τριθεϊτῶν, καὶ εἴτις ἑτέρα παρ' αὐτὰς καθέστηκε δυσσεβὴς καὶ θεήλατος αἵρεσις. Ἅπαντας τοίνυν τοὺς προαναφερομένους αἱρεσιάρχας, καὶ τὰς [¶] μετὰ τούτους ὀνομασθείσας δυσσεβεστάτας αἱρέσεις καὶ σχίσματα ἀναθεματίζω καὶ καταθε-

Et cum inuicem quidem quasi amicabiliter coniungantur, inuicem vero inimicis anathematibus fauciantur. Induantur autem cum eis, et amiciantur anathema, et catathema, et Beniamin, Alexandrinus, et Ioannes et Sergius Thomasque, et Seuerus, Syri, qui adhuc vitam viuunt excrabilem, et crudelietr [¶] pietatem expugnant. Participetur etiam cum eis his anathematibus, et Menas, Alexandrinus, Gaianitarum propugnator, atque defensor haereseos, et in aperto expugnans veritatis praedicationem, et omnes cum eis consortes, atque contribules, et impietate consentanei. Submittantur autem eisdem anathematibus et omnes haereses, quae post Christum adoleuerunt et Christi ecclesiam ausae sunt expugnare, id est, Nicolaitarum, Euchitarum, Cainorum, Adamianorum, Marbiliotarum, Borborianorum, Nasenorum, Stratioticorum, Aphonitarum, Sethianorum, Sophianorum, Ophitarum, Antitactitarum, Peraticorum, Hydroparastatarum, Encratitarum, Marcionistarum, Phrygum Pepuzianorum, Artotyritarum, Abrodicorum y), Tessarescaedecatitarum, Nazaraeorum, Melchisedecianorum, Antidicomarianitarum, Tatherianorum z), Spatirianorum, Marcianorum, Dulianorum, Anthropomorphitarum, Hieracitarum, Messalianorum, Eutychitarum, Acephalorum, Barsunuphitarum, Esaianorum, Agnoitarum, Iacobitarum, Tritheitarum, et quaeque alia prauitas extiterit impia, et a Deo proiecta haeresis vniuersa. Igitur superius nominatos haeresium principes, et [¶] quae post eos anathematizatae sunt impiissimae haereses, et schismata, anathematizo, et catathematizo anima, corde, et ore, mente quoque, et verbis, atque sermonibus. Et omnem alium haeresis auctorem perditum, et omnem alium profanissimam

y) Tascodrugorum.

z) Forte Sphaeronistarum.

ματίζω ψυχῇ καὶ καρδίᾳ καὶ στόματι, ἐννοίᾳ τε καὶ λόγοις καὶ ῥήμασι, καὶ πάντα ἕτερον αἱρεσιάρχην ὀλέθριον, καὶ πᾶσαν ἑτέραν παμβέβηλον αἵρεσιν καὶ πᾶν ἕτερον σχίσμα θεήλατον, ὅσας περ ἡ ἁγία καὶ καθολικὴ ἡμῶν ἐκκλησία ἀναθεματίζει. Ἀναθεματίζω δὲ καὶ καταθεματίζω καὶ πάντας αὐτῶν τοὺς ὁμόφρονας, τοὺς τὰς αὐτὰς αὐτοῖς ἀσεβείας ζηλώσαντας, καὶ ἀμετανοήτους ἐν αὐταῖς τελευτήσαντας, καὶ τοὺς ἔτι καὶ νῦν ἐν αὐταῖς διαμένοντας, καὶ πολεμοῦντας τῆς καθολικῆς ἡμῶν ἐκκλησίας τὸ κήρυγμα, πίστιν ἡμῶν τὴν ὀρθὴν καὶ ἀμώμητον βάλλοντας. καὶ ἀναθεματίζω πάλιν παραπλησίως καὶ πάντα αὐτῶν τὰ θεομάχα συγγράμματα, ἃ κατὰ τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν καθολικῆς ἐκκλησίας συνέταξαν, καὶ κατὰ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν καὶ ἀμωμήτου συνεγράψαντο πίστεως. ἀναθεματίζω τε σὺν αὐταῖς ταῖς βεβήλοις αἱρέσεσι καὶ πᾶσαν ἑτέραν θεοστυγῆ καὶ κακόδοξον αἵρεσιν, ἣν ἡ ἁγία καθολικὴ ἡμῶν ἐκκλησία ἀναθεματίζειν καὶ κατακρίνειν συνείθισαι, καὶ τοὺς ἐξάρχους αὐτῶν καὶ γεννήτορας, καὶ τὰ αὐτῶν μυσαρὰ καὶ παμμίαρα λογίδριά τε καὶ βιβλίδια. μόνα τιμῶν καὶ κρατῶν καὶ φρονῶν καὶ σεβόμενος τῆς ἁγίας καθολικῆς [?] καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν ἐκκλησίας τὰ δόγματα, ἅπερ μερικῶς ὑμῖν καὶ διὰ βραχέων ἐκτέθειμαι διὰ τὸ τῶν συνοδικῶν γραμμάτων, ὡς εἶπον, ἐπίτομον· μεθ' ὧν καὶ ἀπαίρειν τῶν ἐντεῦθεν προσεύχομαι, ὅτε Θεὸς τοῦτο γενέσθαι προστάξειεν.

nissimam haeresim, et omne aliud schisma, a Deo deiectum, quotquot nostra sancta catholica ecclesia anathematizat. Anathematizo autem, et catathematizo etiam omnes eorum consentaneos, qui easdem cum eis impietates aemulantes, sine poenitudine in eis sunt mortui, et quiqui vsque nunc in eisdem perseuerant, et oppugnant catholicae nostrae ecclesiae praedicationem, et fidem nostram rectam, et immaculatam iaciunt. Et anathematizo iterum similiter omnia eorum Deo repugnantia scripta, quae contra nostram sanctissimam catholicam Ecclesiam composuerunt, et aduersus fidem nostram rectam, atque immaculatam conscripserunt. Anathematizo autem cum eisdem profanis haeresibus, et omnem aliam Deo odibilem et maledicam haeresim, quam sancta nostra Catholica Ecclesia anathematizare, atque condemnare consueta est, eorumque auctores, et genitores, et eorum probrosas atque foedissimas loquelulas, atque codicillos, sola honorans et tenens, sentiensque et venerans [?] sancta nostrae ecclesiae catholicae, et apostolicae dogmata, quae particulatim vobis, et breuiter edidi, propter synodicarum literarum (vt dixi) compendium. Cum quibus hinc etiam migrare deprecor, quando hoc Deus praeceperit.

TIMOTHEVS, presbyter magnae ecclesiae CPol. et sceuophylax templi S. Mariae in Chalcopratis [aa]), quem ante ortam Monotheletarum haeresin atque adeo ante a. C. 622. scripsisse, quod eius non meminerit, incerta coniectura *Cotelerius* [bb]) notat, scripsit libellum περὶ

aa) v. in fine de cod. Vindob. caes. *Harl.*

bb) tom. III. monument. ecclesiae graecae pag. 626. Sed Monotheletarum nomen excidisse videtur inter διακρινομένων genera, quae duodecim facit Timotheus, et deinde vndecim tantum recenset. Erunt autem duodecim, si Μονοθελῖται inserantur pag. 124. edit. Meursii, ante verba: οἱ μίαν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ πρεσβεύοντες. Ex hoc ipso libello palam quoque est, alienum fuisse *Timotheum* ab haeresi Eutychiana, cuius

περὶ τῶν προσερχομένων τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ, *de iis, qui ad ecclesiam ab haereticis accedunt*, quem cum apospasmatio περὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ *de duabus in Christo Domino nostro naturis* primus graece vulgauit *Io. Meursius* in Variis diuinis Lugd. Bat. 1619. 4. [in Meursii Opp. tom. VIII. p. 738. per errorem 722. v. paullo post de codd. Vindob.] Tria autem genera ponit Haereticorum, vnum, qui rebaptizandi sunt, vt Τασκοδροῦγοι, Ἀσκοφόροι [cc]). Μανιχαῖοι, Μαρκοσαῖοι, Ἐλκεσῖται, Νεπρτιανοὶ, Πελαγιανοὶ, Κελεστιανοὶ, Μελχισεδεκιανοὶ, Σιμωνιανοὶ, Μενανδριανοὶ, Βασιλειδιανοὶ, Νικολαῖται, Μαρκιωνισταί. Alterum, qui tantum vnguntur, non rebaptizantur, quando accedunt ad ecclesiam: Σαββατιανοὶ siue *Quartadecimani*, *Nouatiani*, *Macedoniani* et *Apollinaristae*. Tertium denique, quos sufficit errores pristinos eiurare atque anathemate detestari, vt *Meletiani*, *Nestoriani*, *Eutychianistae*, *Dioscoriani*, *Iacobitae* et reliqui [dd]) *Acephali*. Plura deinde Διακρινομένων, Schismaticorum, de naturarum in Christo distinctione haesitantium, genera facit, 1) Ἀκεφάλους, 2) Διοσκοριανοὺς, 3) ΚενδοΒαυδίτας, 4) Ἀγγελίτας, 5) Παυλιανιστὰς, 6) Πετρίτας, 7) Κονωνίτας, 8) Ἡσαϊανίτας, 9) Νιοβίτας. 10) Μαρωνίτας, 11) Τριθεΐτας. Ex Meursii [?]editione hunc libellum graece et latine cum notis suis edidit *Franciscus Combefisius* in auctarii noui tom. II. siue Historia Monotheletarum Paris. 1648. fol. pag. 449. Aliam, in nonnullis differentem, ex Iac. Gretseri codice vertit *Franciscus Turrianus*, quam latine ex Turriani interpretatione exhibet *Antonius Posseuinus* in Adparatus sacri tom. II. vbi de Timotheo differit. Longe breuior exstat latine ex *Gentiani Herueti* versione ad calcem canonum ecclesiasticorum, cum Theodori Balsamonis scholiis editorum, latine, Paris. 1561. fol. in Adpendice pag. 88. atque inde in Bibliothecis Patrum Paris. a. 1589. 1609. 1624. 1654. tom. VI. nam in Coloniensi et Lugdunensi desideratur. Idem autem est, quod ex Niconis Pandecte MSS. cod. regis Galliae MMCDXXIII. edidit graece et latine *Io. Baptista Cotelerius* tom. III. monument.

cuius eum Magister sacri palatii arguit. *Fabr.* *Saxius* in Onom, II. in anal. p. 531. „Timotheus, ait, primum presbyter, tum ab a. 511. eiecto Macedonio, episcopus CPlitanus, denatus a. 517. v. (*Lambec.* comment. vol. V. in ind. voc. *Timotheus.*) *Pagii* crit. Baron. a. 511. nr. III. VI. pag. 100. 101. et a. 517. VIII. p. 196. tom. IX. *Guil. Caue* in Hist. litt. SS. EE. p. 497 sq.“ Sed plura dabit *Oudin.* in comm. cit. I. p. 1351. sqq. (qui animaduertit, Caueum ad a. 610. annis centum integris in designanda Timothei nostri aetate falli;) pauca vero *I. Ge. Walch.* in bibl. theol. selecta, tom. III. pag. 744. — In codice VIII. nr. 49. plut. 9. bibl. *Laurent.* - *Medic.* est *Timothei* περὶ διαφορᾶς τῶν προσερχομένων τῇ συναγωγῇ ἡμῶν πίστει. Atque *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. p. 401. „*libellum*, ait, hunc pluries lat. et gr. editum obseruat *Nessel.* in cat. bibl. Vindob. part. I. pag. 416. in multis tamen mutilum, vt noua editione opus habeat, cui sane adornandae plurimum Mediceus hic codex conferre posset.“ — In cod. *Barocciano* CLXXXV. fin. in bibl. *Bentlei.* — et inter aduersaria *Ger. Langbaeni*, in cat. codd. Angliae I. pag. 268. A. nr. 9. — inter codd. *Th. Gale*, ibid. II. pag. 185. nr. 5839. — In bibl. *Sfortiana* Tim. de haereticis pluribus et eorum dogmatibus, teste *Montfauc.* in bibl. biblioth. MSSt. I. pag. 706. E. — In bibl. *Coislin.* cod. XXXIV. fol. 202. et cod. XXXVII. fol. 365. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 88. ac 112. — *Venetiis* in bibl. Iustinianaea, *Timothei* de haeresibus opus. v. *Montfauc.* diar. ital. pag. 69. *Harl.*

cc) Ἀσκοφόροι falsam esse lectionem; contra Σακκοφόροι veram, in codd. caesar. aliisque, monet *Lambec.* V. p. 261. *Harl.*

dd) Contra Marcianistas, siue Acephalos, Timothei, presbyteri, ῥῆσις ex hoc opusculo producitur in *Nicephori*, *CPolit.* ἀντιῤῥητικοῖς MSS.

CAPVT VIII. (olim XII.)

De MACARIIS atque AMPHILOCHIO.

I. *Macarius, Alex., senior, eiusque scripta.* II. *Macarius, iunior.* III. *Alii hoc nomine vltra quinquaginta.* IV. *Amphilochius, Iconiensis.*

(*Cum supplementis G. C. Harles.*)

I.

[P] MACARIVS Magnus, *Aegyptius* monachus et presbyter, S. Antonii discipulus ff), magister Euagrii Pontici, obiit in deserto Scithi, in quo ab a. C. 331. versatus est, nonagenarius circa a. C. 391. de quo *Socrates* IV. 23. *Palladius* Lausiac. cap. 19. *Iohannes Hagiopolita* in laudatione Macarii, Aegyptii, Menaeis Graecorum inserta 15. Ianuar. quae incipit μικρῶ Μακάριος διέφυγε ὁ Αἰγύπτιος; e recentioribus praeter interpretes et editores *Io. Bollandus* 15. Ianuar. tom. I. pag. 1005. seq. *Tillemontius* tom. VIII. memor. eccles. *Fabr. G. Caue* hist. litt. S. S. eccles. tom. I. pag. 256. *Cas. Oudin.* comm. de S. S. eccl. tom. I. p. 474. vbi trium Macariorum, monachorum, persequitur vitas, *Stollii* Nachr. von den Kirchenv. pag. 440. sqq. (qui alios vett. ac recent. memorat VV. DD.) *L. Ell. du Pin.* nouv. bibl. tom. II. pag. 69. — *R. Ceillier* Hist. gen. des Aut. eccl. tom. VI. pag. 709 sqq. *I. G. Walchii* hist. eccl. N. T. p. 1367. *Hamberger.* Z. N. II. p. 857 sqq. *Saxii* Onom. I. pag. 397. sq. qui, Macarius, ait, a. 331. ab Athanasio ad Constantinum Aug. missus est, vt criminationis inuidiam ab episcopo depelleret, citatque *Pagii* crit. Baron. ad a. C. 333. nr. III. pag. 248 sqq. — Macarius, quum adhuc iuuenis esset, tam seuero vitae genere virtutibusque monasticis excelluit, vt παιδαριογέρων, h. e. *in puerili aetate senex* adpellaretur a monachis. Hinc per LX. annorum spatium vitam consumsit in solitudine quadam aegyptiaca, quae diuersis nominibus vocatur, *Scetica, Scetina, Scetiaca, Scytica, Scytiaca, et Scytiolica.* Hic propter vitae sanctitatem, ac miraculorum et prophetiae opinionem famamque in summa vixit auctoritate. Quae potiora aut singularia eius fuerint placita, ea enumerat quoque *Stollius* l. c. *Harl.*

Exstant sub eius nomine gg) *Homiliae quinquaginta* piae ac lectu dignae de integritate, quae decet Christianos. Prodierunt *graece* ex bibl. regia Paris. apud Guil. Morellium 1559. 8. typis

ff) Conf. *Lambec.* comm. VIII. p. 722. sqq. *Harl.*

gg) *Petrus Possinus*, in prolegg. ad Thesaur. asceticum, gr. et lat. Tholos. 1684. 4. contendit, homilias istas, et septem, quae primus ipse vulgauit, opuscula, auctorem agnoscere antiquiorem quemdam Macarium, Antonii itidem discipulum, (ex quo, coptice loquente, pleraque graeco stilo exceperit) eiusque ab a. C. 341. indiuulsum cum *Amatha* comitem et a. 356. obitus testem. Sed non opus esse, diuersum hunc ab altero illo statuere Aegyptio, docent doctissimi viri *Guil. Caveus* in historiae litterariae scriptorum eccles. parte altera et *Io. Georgius Pritius* sua ad Macarium praefatione. *Fabr.* *Oudin.* l. c. contra Possinum, du Pin et Caueum contendit multisque fulcit sententiam suam argumentis, et epistolam illam,

typis nitidis, et eodem anno separatim *latine* 8. ex versione *Ioannis Pici*, classium inquisitoriarum in senatu Paris. praesidis [hh]). Eadem versio ibidem 1562. et in Bibliothecis Patrum saepius lucem vidit, Parisiis, Coloniae, Lugduni. *Graece et latine* cum versione *Zach. Palthenii*, Friedbergensis, Francof. 1594. 1621. 8. Atque iterum cum Pici versione, adiunctae operibus Gregorii Thaumaturgi, et Basilii Seleuciensis, Zonaraeque in epistolas cononicas. Paris. 1622. fol. [a. 1621. in cat. bibl. Leid. p. 45. et supra, vol. VII. p. 260.] Denique sectionibus distinctae ex recensione *D. Io. Georgii Pritii*, senioris Francofurtensis, cum versione Palthenii, ab ipso castigata, Lips. 1698. 8. *Germanice*, *Godfrido Arnoldo* interprete, Lips. 1696. 8. Goslar. 1702. 1716. 8. *Belgice* Antwerp. 1580. 8. interprete *Cornelio Kiel*. In noua versione anglicana, quam, singulari studio adornatam, Londini 1721. 8. edidit *Thomas Haywood*, ex codice Bodleianae bibl. *Barocciano* [ii]) multa loca emendata, suppletae lacunae, sublata homiliae XIII. et XIV. confusio, et quinquagesima homilia auctior integrae paginae accessione. Ex eodem codice Bodleiano apographum homiliarum septem, adhuc ineditarum, Hudsonus misit ad laudatum Pritium, vt Haywoodus p. 86. introductionis testatur [kk]). Exstant etiam MSS. Macarii

illam, quam vnicam Gennadius, Massiliensis presbyter, tribuit Macario, et quinquaginta homilias esse suppositias atque propter veterum de iis silentium, et quia Pelagianismum subtilissimum ac purissimum redoleant, haud habere auctorem Macarium, Aegyptium, neque seniorem, neque iuniorem, tribus Macariis omnibus ante ortam sectam pelagianam vita defunctis. (Enimuero iam ante Pelagium semina Pelagianismi sparsa erant: v. *I. G. Walch.* H. E. p. 1369. et *G. I. Voss.* histor. de controuersiis, quas Pelagius eiusque reliquiae mouerunt. Amstelod. 1655. 4. libr. I. cap. 3. pag. 4. sqq.) Denique *Marco Ascetae*, Macarii, iunioris, quondam discipulo, claro a. 400 et sqq. vsque ad a. circit. 440. vel vltra, qui inter monachos Nitrienses vitam duxit solitariam, omnes homilias et asceticas quaestiones, ob doctrinae et stili similitudinem adiudicandas esse censet Oudin. pluribus rationibus adductis. Idem reiicit Pritii sententiam, eumque, adfirmat, imperite adscripsisse Macario Aegyptio seniori, omnia opuscula, Macariis diuersis attributa. Sed *I. G. Walch.* p. 1368. sq. neque agnoscit tertium Macarium, nec Oudini rationes iudiciumque probat et vero refutat. *Harl.*

hh) In fine praefationis, Lutetiae Kalend. Maii 1559. scriptae, editor, has ipsas, ait, impressas graece latineque vobis, (piis Christi et ecclesiae S. cultoribus,) animo grato suscepturis mittimus, si quid melius adlatura sit temporum tranquillitas, protinus emissuri. *Harl.*

ii) De illa versione v. Acta erudit. a. 1724. p. 86. et *Brüggemann* View etc. p. 402. a quo insuper memorantur The forty-fifth Homily of *S. Macarius*, done out of Greek. 4. s. a. et l. et A Homily of Macar. versa ab *Henr. Guil. Ludolf*, in Reliquiis Ludolfianis. Lond. 1712. 12. nr. VI. *Harl.*

kk) In cod. Baroc. memor. est et homilia quinquagesima auctior, quam in editis, et, quae septem praeterea in illo tantum cod. seruantur homiliae, eas referunt confector catal. codd. Angliae etc. I. pag. 30. atque *Oudin.* l. c. qui eas, quoque animaduertit, eamdem cum editis methodum, eamdemque doctrinam asceticam continere. In catal. codd. Angliae etc. in indice quidem vol. I. et interdum in aliis quoque catalogis confusi videntur Macarii. Nam tribuuntur *Macario Alexandrino, seniori, Aegyptio*, qui itidem dicatur *Abbas Nitrensis*, qui tamen est iunior, cum homiliae iam laudatae, tum alia, quae breuitatis studio hic simul paucis ex illo aliisque catalogis repetam. Reperiri igitur dicuntur in cod. *Barocc.* CXLVII. *Macarii*, *eremitae*, visio animarum; in eod. *Oliueri Cromwelli* CCLXXVII. nr. 5. ex Palladii Lausiaca hist. de Macario Alex. φιλόθελον — ibid. nr. CCXC, 28. ex *Macario* fragmentum exiguum. — Inter codd. *Digbaei*, nr. MDCXXXIV. et inter codd. *Bodlei.* nr. MMCCXI, 22. ac nr. MMDLXXII, 8. *Macarii* epistola ad filios: inter codd. *Bodlei.* nr. MMCCXXIX, 13. et *Cantabrigiae* inter codd. domus S. Petri, nr.

Macarii, Aegyptii, Homiliae in aliis [?] bibliothecis, vt Leidensi et ex If. Vossii suppellectile,
Z z 2 et

nr. MDCCLXXVI, 15. *Mac.* epistola ad monachos; denique nr. MMMDLXXI. *Macarii* itinerarium vsque ad paradisum terrestrem, seu de vita et consuetudine eius per Theophilum, Sergium et Chimum, monachos. — Secundum vol. II. catalogi, inter codd. eccl. cathedr. *Sarisburiensis* nr. MXLII. *Macarii* epistolae; inter codd. Vossianos nr. MMCIL. *Mac.* homiliae, (in cat. bibl. *Leidens.* p. 394. nr. LXVII. inter codd. Voss. sic citantur, *Macarii, Aegyptii*, homiliae de perfectione christiana, numero VII. περὶ τῶν ἀπειχομένων h. e. mormorum; τὰ αὐτὰ κατηχητικά.) — *Dubitui* inter codd. Narcissi archiep. nr. MCCLIV. liber theologic. (forsan Macarii, indice confectore cat.) directiones complectens et preces christianas. — *Mediolani* in bibl. Ambros. *Macarii* cuiusdam monachi, epistola ad Macarium, item *Macarii*, abbatis, dialogus de baptismo, et *Macarii*, martyris, vita ac miracula, nec non *Marcarii*, martyris et sociorum, vita, teste *Montfauc.* in bibl. biblioth. MSS. I. pag. 501. B. C. E. — Eodem teste sunt in codd. *Vatican. Macarii, abbatis*, sermones ad monachos; ad filios dei, et epistola; et *Macarii, Aegyptii*, homiliae in IV. codd. (tom. I. p. 67. C.) — *Florentiae* in bibl. Camaldulensium b. Mariae etc. *Macarii*, Aegyptii abbatis, epistola: (ib. p. 413. C. et iterum p. 430. D. vbi *epistolae* in illo cod. inesse dicuntur.) — inter codd. monasterii S. Audoeni *Rothomagensis, Macarii* epist. ad monachos. (ib. II. p. 1258. D.) —, *Venetiis* in bibl. Marc. *Mac., monachi*, flores ex diuersis auctoribus. (ib. I. p. 474. B. sed in catal. codd. gr. Marc. desideratur illius indicium.) — Inter codd. *Escorial.* hisp. *Macarii* aliorumque patrum praeceptiones monach. (ibid. I. pag. 621. C. in catal. *Plüer.* etc. deest illius cod. notitia.) — In bibl. *Basileensi Macarii* sermo contra Arianos. (ib. I. p. 613. C.) — Venetiis in bibl. *Sctì Michaelis* prope Marian. *Macarii* excerpta in euangel. S. Matthaei, in catena gr. teste *Mittarellio* in cat. codd. illius bibl. pag. 698. — Attamen comment. ac fragmm. in catenis patrum ad Macar. *Chrysocephalum* saepe pertinere videntur. — *Taurini* in cod. LXXX. *gallico*, ep. Macarii ad monachos. v. cat. codd. *Taurin.* vol. II. p. 482. — *Parisiis* in bibl. publ. sunt secundum catal. codd. tom. III. in tribus codd, *Mac.* *sermo* ad monachos, latine (v. indic.) graece autem, secundum tom. II. *Macarii Aegyptii* homiliae L. in codd. DLXXXVII. — MCLVII. — et duae in cod. MCCCLXXII. nr. 36. et 37. — *Macarii* cum angelo colloquium, in cod. CMXXIX. nr. 12. — capita ascetica in epitomen redacta, in cod. CMXVIII. nr. 2. et in cod. MDXCVIII. nr. 6. in cat. p. 570. sic citantur *Macarii, abbatis*, capita ascetica, siue additamenta ad librum I. patrum. — Opusc. de anima in cod. MMDCXV. nr. 2. ex cod. quodam vet. anglicano, a Baluzio a. 1584. descripto. — Epistola Macarii, abbatis, ad Esaiam, abbatem, in codd. CMXVI. et al. in cod. CMLXXV. — In ead. bibl. inter codd. *syriac.* in cod. CXLV. nr. 5. sententiae selectae e sermonibus *Macarii magni* et aliorum, et nr. 7. *Mac.* sermones IV. et opusc. quaedam ascetica. — In pluribus codd. bibl. *Coislinianae* nomen, loca scriptaque Macariorum occurrunt, notante *Montfauc.* in bibl. Coislin. in codd. XXXVII. - CXVII. - CXXII. - CCXXXII. in collectionib. locorum etc. (p. 111. 191. ex eius vita 198. 294.) — inter scholia ad Io. Climaci scalam; (pag. 306.) — In cod. CCLXXXII. ex historia Lausiaca vita trium Macariorum, n. *iunioris, aegyptii*, et *politici*, vtpote diuersorum, memoratur, (p. 399.) — in cod. LXXXIII. in historia monachorum Aegyptiorum, Hieronymo perperam adscripto, duorum Macariorum vitae, u. Aegyptii, et πολιτικοῦ describuntur, (p. 138. sq.) — in cod. CXCIII. ex *Macario Scetiota* quaedam. (ib. 246.) — In bibl. Laurent. Medic. *Florentiae* citantur *Macarii* loca in expositione sacror. praeceptorum in cod. IV. plut. 6. et cod. XXVI. plut. 9. (*Bandin.* catal. codd. gr. I. pag. 99. et 436.) — in collect. capp. asceticorum, cod. XXXI. plut. 10. (*Bandin.* l. c. pag. 495.) — vita Macarii, in cod. IV. plut. 6. (*Band.* I. p. 100.) — *Taurini* in bibl. regia cod. CXCV. ex *S. Macario* de perfectione spirituali capitula L. v. cat. codd. gr. Taurin. p. 296. — *Vindobonae* in bibl. caesar. in cod. XLII. *Macarius, abbas Aegyptius*, citatur in catena patrum in Lucam; docente *Lambecio* in comment. III. pag. 166. — in cod. LXXVI. nr. 12. *Macarii* precatio: v. *Lambec.* ibid. p. 379. — in cod. CLVI. nr. 8. *Macarii* capp. ascetica centum. Is vocatur in hoc cod. *Mac. magnus*. Quaedam de eo tradit

et Venetiis inter libros Iulii Iustiniani, procuratoris S. Marci, sed quos, eo defuncto, in manus ignotas deuenisse testatur *Montfauconus* in Diario Italico pag. 433 sq.

Opuscula septem Ascetica I. περὶ φυλακῆς καρδίας, *de custodia cordis*, II. περὶ τελειότητος ἐν πνεύματι, *de perfectione in spiritu:* III. περὶ προσευχῆς. *de oratione*, IV. περὶ ὑπομονῆς καὶ διακρίσεως, *de patientia et discretione:* V. περὶ ὑψώσεως τῦ νοὸς, *de eleuatione mentis.* VI. περὶ ἀγάπης, *de caritate* et VII. περὶ ἐλευθερίας νοὸς, *de libertate mentis.* Haec vna cum *Apophthegmatis* quibusdam Macarii p. 243. ex codice *Francisci Turriani* primus edidit et latinam versionem suam addidit *Petrus Possinus* S. I. in thesauro ascetico ll) Paris. 1684. 4. Deinde graece et latine vna cum Macarii Homiliis recudi curauit, aliaque Apophthegmata, a *Io. Baptista Cotelerio* mm) pridem vulgata, et quae de Macario Hieronymus, Palladius et Cassianus, subiunxit laudatus *D. Io. Georgius Pritius* Lipf. 1699. 8. nn) Germanice vertit edita a Possino opuscula et Apophthegmata et Homiliis Macarii subiunxit *Gotfridus Arnoldus*, addiditque Gregorii, Naz., orationem I. siue apologeticum de fuga sua, Zenonis Veronensis sermonem de fide, S. Ephraemi sermones quatuor, S. Nili librum asceticum, et capita paraenetica 229. Sextique sententias 430. Emanuelis Phile Hymnum ad Spiritum S. et CHRISTI dicta, quae in euangelistis non reperiuntur.

Non-

tradit et plures de duobus Macariis laudat scriptores *Lambec.* IV. pag. 325. sqq. — in cod. CLXXIX. nr. 3. *Macarii, abbatis*, paraenesis, in collectione opusculor. asceticorum, et in cod. CLXXXVII. nr. 7. eiusdem narrationes duarum visionum suarum de sanctis angelis. (*Lambec.* IV. p. 418. sqq. et p. 442.) add. *Kollar.* ad Lambecii comm. I. p. 771. ex catal. italico etc. — in cod. *Naniano* Venet. CXIII. tribuitur id opusc. de suis visionibus etc. *Macario, Aegyptio*, v. catal. codd. gr. Nan. p. 230. — In cod. CCXLI. nr. 1. citatur Macarius in Io. patriarchae Antiocheni eclogis asceticis, (*Lambec.* V. p. 222 sqq. cum nota Kollarii. *Harl.*

ll) Alia, quae in thesauro illo ascetico continentur, refert *D. Thomas Ittigius* libro de bibliothecis et catenis patrum p. 360. seq. Vide et Acta eruditorum anni 1685. p. 488. seq. *Fabr.* Et de *codd.* v. ad notam superiorem. *Harl.*

mm) tom. I. monument. eccles. graecae Paris. 1677. 4. p. 524. seqq.

nn) Inscriptio est: *Macarii* — opuscula nonnulla et apophthegmata, *Io. Ge. Pritius* collegit, reuidit, latinam versionem studiose emendauit, indicibusque adiectis edidit. Lipf. ap. her. I. Grossii, 1699. 8. Haec et superior homiliarum editio, vt vtraque coniunctim denuoque typis repetita videretur, nouam accepit epigraphen, *Macarii homiliae et opuscula*, Lipf. 1714. 8. Sed Macarii opuscula Aesculapium suum et meliorem scripturae curam adhuc exspectare, pluribus exemplis docuit, multaque opusculorum asceticorum loca haud imperite correxit explicuitque *Io. Salom. Semler* in specimine animaduersionum in aliquot opuscula graeca Macarii, Halae Salicae 1746. 4. — Idem ibidem 1745. 4. edidit Specimen examinis critici operum, quae circumferuntur, Macarii — *Phil. Labbe* editioni suae *Glycae* annalium, (inter scriptores hist. Byzantinae,) praemisit syllabum auctorum siue editorum siue nondum editorum, a Glyca memoratorum. Inter ineditos citatur *Macarius, abbas*, ὁ μέγας Μακάριος ἐν ἐπιστολαῖς, a Glyca p. 81. laudatus. Censor scriptor. hist. Byzant. in Baumgartenii opere, Nachrichten von einer hallischen Bibl. tom. V. pag. 420. not. docet, intelligenda esse opuscula ascetica, et locum, a Glyca citatum, conuenire cum capite II. opusculi quarti, et opinatur, nomen *epistolarum* aptius videri, quam vulgatum *opusculorum* atque *homiliarum*. — Opusculum I. *de custodia cordis* est in cod. caesar. *Vindob.* CCXXXIV. nr. 15. v. *Lambec.* comm. V. pag. 151. notamque Kollarii. *Harl.*

Nonnulla Macarii *fragmenta* ex *Catenis Patrum*, vt Corderiana in Matthaeum etc. et orationes nonnullas latine *Franciscus Combefisius* Bibliothecae suae concionatoriae inseruit, qui *de his disputare*, inquit, *et an vere Macarii, senioris, illae Homiliae sint, nihilque Pelagiani surfuris inspersum habeant, nec eius quicquam laboret ἀπάθεια*, (et quod angelos animosque corporeae naturae esse homil. 3. et libro de caritate statuit,) *alterius otii sit, fereque occupauit Brasichellani diligentia in Romano indice expurgatorio, emendati quandoque a Labbeo non male, plerisque locis modeste laudati, quicquid in Labbeum invehatur Raynaudus.*

Capita Ascetica CLXX. metaphrasi illustrata a *Simeone Logotheta*, exstant MSS. in bibl. caesarea teste *Lambecio* lib. V. pag. 101. oo) Euoluisse [?] etiam illa se testatur *Allatius* de Simeonum scriptis pag. 132. Incertum, qualis liber Macarii inter alia Ascetarum scripta commendetur a *Ioanne Antiocheno* apud Cotelerium tom. I. monument. ecclesiae graecae p. 167.

II. MACARIVS iunior, *Alexandrinus*, discipulus et ipse magni Antonii, monachus, presbyter et abbas Nitriensis, qui circa a. C. 404. centenarius obiit. De eo *Io. Bollandus* 2. Ianuar. tom. I. pag. 84 seq. et *Tillemontius* tom. VII. Memor. hist. eccles. Palladius cap. 20. Lausiac. πολιτικὸν pp) dictum fuisse testatur ab vrbe nempe Alexandria, vt notat *H. Dodwellus* ad fragmentum Philippi Sidetae pag. 512. qq) a quo inter διδασκάλους siue catechetas Alexandrinos loco vndecimo nominatur Μακάριος ὁ πολιτικός. Exstat sub eius nomine *regula monastica* rr), triginta capitulis comprehensa, quam ex codice MS. Beccensi primus latine edidit illustrauitque *Petrus Rouerius*, S. I. in Historia monasterii Reomaensis in tractu

oo) siue pag. 214 sqq. ed. Kollar. de cod. CCXL. Eadem Macarii capita, sed sine mentione Simeonis Metaphrastae, exstant etiam in cod. caesar. CCXXXIV. nr. 16. v. *Lambec.* V. pag. 151. atque Kollar. adnotat, opusc. esse adhuc ineditum, et illud, quod *Possinus* in thes. ascet. p. 47. praemissa epigraphe, περὶ τελειότητος ἐν πνεύματι, protulisset, nihil aliud esse, ac breuem huius opusculi epitomen. *Harl.*

pp) Macarii πολιτικοῦ vita, gr. in cod. CMXIV. nr. 15. bibl. publ. *Paris.* — *Macarii* et aegyptii et politici vita ex historia Lausiaca in cod. *Coislin.* CCLXXXII. — Vtriusque Macarii dicta in collectione quadam asceticorum, in cod. *Coislin.* CCXXXII. v. *Montfauc.* bibl. Coislin. p. 399. et 295. Vtriusque vita in Historia monachorum Aegyptior. in cod. *Coisl.* LXXXIII. v. *Montfauc.* l. c. pag. 138. sq. idem pag. 111. recenset cod. XXXVII. s. Niconis collectionem locorum S. S. et scriptor. ecclesiasticor. inter quos occurrit *Macarius, Alexandrinus, ad magnum Eusebium, Alexandrinum,* de quo conf. supra in vol. VII. pag. 295. a Fabricio et cel. Keilio adnotata. Add. indic. *Montfauc.* ad bibl. Coisl. vocc. *Macarius* etc. *Harl.*

qq) Est quoque translatum in *I. A. Fabr.* librum de salutari luce euangelii cap. IX. p. 188. conf. *Caueum* tom. I. p. 256. *Harl.*

rr) Hanc regulam videtur intelligere *Gennadius* cap. 10. de S. E. eamque tribuere Macario seniori, Aegyptio, signis et virtutibus claro, quem ait *vnam tantum ad iuniores professionis suae scripsisse epistolam, in qua docet, illum perfecte posse seruire Deo, qui conditionem creationis suae cognoscens, ad omnes semet ipsum inclinauerit labores, et luctando atque DEI auxilium aduersus omne, quod in hac vita suaue est, implorando, ad naturalem quoque perueniens puritatem, continentiam veluti naturale debitum munus obtinuerit. Fabr.* Illam autem epistolam, cuius meminit Gennadius, potuisse homilias continere, suspicatur *I. G. Walch.* H. E. pag. 1569. Add. V. D. indicium, paullo ante ex Baumgartenii Nachrichten etc. adlatum. *Harl.*

Lingonensi Paris. 1637. 4. pag. 24. et post Roncrium *Lucas Holstenius* in codice regularum ss) Rom. 1631. 4. *Fabr.* Regula *Macarii, abbatis*, latine, in cod. MDLXIV. nr. 2. bibl. publ. *Parisinae.* — In cod. regio *Taurin.* gr. CLXXVII. fol. 29. *Canon Sct. metropolitae dom. Macarii iunioris, qui propriam sedem reliquit humilitatis caussa, ignorantiam simulans, atque asceticae vitae se dedit in partibus Cretae, multaque praeclara miracula vbique fecit*, etc. v. cat. codd. gr. Taur. p. 262. Num vero noster Macarius, an *Ancyranus metropolita*, an alius sit intelligendus, ii qui codicem possint comparare, decernant, sed *regulam* illam *monasticam* aeque ac sermonem *de exitu animae iustorum* etc. *I. G. Walch.* H. E. pag. 1373. cum aliis adnumerat monumentis suppositis. *Harl.*

Alia *regula* Serapionis, Macarii, Paphnutii, iunioris Macarii et aliorum 34. ex codice Affligemenensi primum edita ab *Henrico Cuicquio*, episcopo postea Ruremondensi, ad calcem Cassiani, Antwerp. 1578. 8. et deinde in codice regularum Holsteniano recusa.

Λόγος περὶ ἐξόδου ψυχῆς δικαίων καὶ ἁμαρτωλῶν τὸ πῶς χωρίζονται ἐκ τοῦ σώματος καὶ πῶς εἰσιν, sermo de exitu animae iustorum et peccatorum, quomodo separantur a corpore et in quo statu manent, sub huius Macarii nomine editus est ex codice MS. bibl. Paulinae Lipsiensis a *Guilelmo Caueo* tt) cum interpretatione *Henrici Warthoni.* Postea [*] veluti ineditum ex eodem Lipsiensi et duobus Viennensibus codicibus uu) cum versione sua vulgauit *Iacobus Tollius* vv) in insignibus itineris italici pag. 192. Vltraiect. 1696. 4. In alio MS. quod memorat *Lambecius* lib. VI. pag. 303. ww) tribuitur *Alexandro Ascetae*, Macarii scilicet discipulo. Nam in alio, quem Tollius etiam inspexit, praemittuntur verba *τοῦ ἁγίου Μακαρίου τοῦ Ἀλεξανδρέως ὁ μαθητὴς διηγήσατο ὅτι ποτὲ* etc. Confer similem, licet breuiorem *διήγησιν τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου* apud Palladium in Lausiaca Historia pag. 69. edit. Meursii.

Fragmentum ἐκ τῶν ἐρωτήσεων πρὸς τὸν μέγαν Εὐσέβιον Ἀλεξανδρείας in MStis Anonymi locis communibus asceticis, de quibus *Lambecius* lib. V. pag. 152. seq. [in cod. CCLI. v. pag. 326. ed. Kollar. et de Eusebio, Alexandrino, ad init. huius II. sectionis. *Harl.*]

III. *Alii*

ss) Alia, in codice regularum Holsteniano contenta, vide in laudato B. Ittigii libro pag. 652. seq.

tt) In Hist. literaria scriptor. ecclesiasticor. ad a. C. 373. Lond. 1688. fol. Geneu. 1694. 1705. 1720. fol. Basil. 1741. fol.

uu) Scilicet cod. CCX. nr. 12. Inscriptio autem et initium est: *τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου πῶς χωρίζεται ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ σώματος* etc. v. *Lambec.* comment. V. p. 49. ibique Kollarii not. — In cod. CCXXXVIII. nr. 13. est anonymi naratio de statu animarum post hanc vitam, et de S. Macario, Alexandrino. *Lambecius* l. c. pag. 208. obseruat, *Ioannem Sambucum* sua manu in margine cod. adnotasse, auctorem istius narrationis esse *S. Isaacum, Syrum, abbatem et anachoretam.* — Conf. supra, notitiam codicum, init. huius cap. *Harl.*

vv) Alia, quae in illo Tollii volumine occurrunt, vide recensita ab *Ittigio* p. 710. seq. et in Actis erud. a. 1696. p. 297.

ww) In priore Lambecii edit. cod. mem. recensio haerebat in adpendice libri VI. sed in edit. Kollarii numeratur in vol. V. pag. 628. (vbi v. not. Kollar.) cod. CCCXXXVII. in quo est nr. 2. sub nomine *Alexandri, eremitae:* inc. *τοῦ ἁγίου Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀσκητοῦ λόγος περὶ ἐξόδου ψυχῆς. Ποτὲ διοδευόντων ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἴδον δύο ἀγγέλους συναντήσαντας τῷ Ἀββᾷ Μακαρίῳ* etc. Add. *Fabric.* infra lib. V. cap. 45. vol. X. pag. 473. *Harl.*

III. *Alii Macarii ultra quinquaginta.*

Macareus, siue Macarius, Aeoli filius natu minor, Cononis frater. Vide *Ouidii* Heroid. epist. XI. *Plutarchi* parallela f. 312. et Antiphanis versus apud *Athenaeum* X. pag. 444. Idem socer Lesbi, *Lesbiorum rex*, Megaclonis pater, de quo meminit Clemens in protreptico, et ex illo Arnobius IV. contra gentes. Confer *Theodorum Canterum* Var. lect. libro et capite primo. Ab hoc Lesbus Macaria dicta teste Diodoro Siculo V, 82. quo nomine venit etiam Cyprius, Cyprique opidum, Ptolemaeo memoratum et Rhodus et Arcadiae ciuitas, Pausaniae laudata, et πηγὴ μακαρία in Marathone, vt insulam Macariam, siue Fortunatam, in sinu Arabico et Macariam inter Aeones Valentiniani omittam. [Macareus Lesbis, legislator. v. supra, vol. II. pag. 34.] Praetereo quoque Macariam, Herculis filiam, quae se pro Atheniensibus deuouit, quaeque loquens inducitur ab Euripide in Heraclidis, et Macariam, vnam ex quinquaginta filiabus Danai, et Gabiniam Macariam in veteri Inscript. ap. Gruterum pag. 872. II. Macariam item martyrem, de qua Martyrologia VIII. April.

Macar, siue Macarius, a quo μακάρων insulae. Mela II. 7.

Macareus, Lyconis filius. *Apollodor.* III. 8. conditor vrbis cognominis in Arcadia. Vide *Natalem Comitem* IX. 9. Mythol.

[* Macarius, qui cum Felice et Vero scripsit Acta Martyrum SS. Tharaci, Probi et Andronici, quae graece et latine edidit Emericus Bigotius. Latine exstant apud Baronium a. C. 290.

Macarius, qui cum Maximo et aliis scripsit Epistolas ad S. Cyprianum.

Macarius, ad quem in fide christiana confirmandum S. Athanasius misit libros duos aduersus gentes, veluti στοιχείωσιν καὶ χαρακτῆρα τῆς κατὰ Χριστὸν πίστεως.

Macarius, ad quem Paulinus Nolanus Epist. 36. (al. 49.)

Macarius, siue Macareus, cuius Κῳακῶν s. commentariorum de rebus Coorum librum tertium citat *Athenaeus* VI. pag. 262. et XIV. pag. 639.

Macarius, abbas, de quo *Cassianus* Collat. VII. 27. *Fabr.*

Macarius, abbas, a. C. 1146. cuius charta, qua thuribulum aureum se redditurum esse pollicetur, est in cod. latino MMMMMDCCLXIII. bibl. publ. Paris. *Harl.*

Macarius, *Aeni* episcopus, qui interfuit concilio Chalcedonensi dannauitque Dioscorum.

Macarius, *Alexandrinus presbyter*, qui cum Athanasio fecit. Vide *Socratem* I. 27 seq.

Macarii duo, *diaconi Alexandrini*, qui subscripsere depositioni Arii in concilio Nicaeno.

Macarius, metropolita *Ancyranus*, saeculi XV. scriptor, de cuius opere non contemnendo MS. κατὰ τῆς τῶν Λατίνων κακοδοξίας καὶ κατὰ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου vide *Allatium* de consensu vtriusque ecclesiae pag. 866. pag. 3. 14. 159. 215. 266 seq. 296. 297. 316. 456. seq. *Lambec.* V. pag. 223. [p. 458 sqq. ed. Kollar.] Exstant et Mathusalae, monachi, ex illo

illo Macarii opere eclogae MSS. Vide *Nessel.* IV. p. 123. *Fabr.* *De Damasceno* ex *Macario*, *Ancyrano*, quaedam misit Allatius ad Aubertum, Fabricio infra in vol. VIII. vet. ed. pag. 821. animaduertente. *Harl.*

Macarius, episcopus *Antiochenus*, Monotheleta, in CPolitano concilio a. C. 681. sede pulsus, cuius expositio de fide et fragmenta ex libro ad Lucam, monachum ac presbyterum Africae, et προσφωνητικῷ ad Constantinum Pogonatum, imp., leguntur in actis dictae synodi tom. VI. concil. edit. Labbei pag. 743. 906. etc. Confer *Combefisii* historiam Monotheletarum. Hic est, qui inter Montheletarum antesignanos cum Honorio, papa, Sergio et aliis nominatur in epistola synodica trium patriarcharum ad Theophilum, imp., de imaginibus, inter Opera Iohannis Damasceni, tom. I. edit. nouae p. 633. *Fabr.* Conf. infra, vol. X. p. 194. sq. In definitionibus fidei orthodoxae, (quas *Montfauc.* in bibl. Coislin. p. 265 sq. publicauit ex cod. CCV.) Μάκαρις (sic) *Antiochenus* inter eos nominatur; quorum errores anathemate damnantur. *Harl.*

Macarius, Armenius, archiepiscopus *Antiochiae* Pisidiae, a. C. 1011. defunctus, cuius vitae Acta apud *Surium* 10. April. Huius Macarii reliquiae Gandaui, *Papebroch.* tom. I. April. p. 873. seq. *Pagi* ad a. C. 1012. nr. 7.

Macarius, presbyter *Antiochenus*, qui cum Eugenio fortiter restitit Iuliano, imp., vt ex Actis Artemii, martyris, notat *Baronius* ad a. C. 362. nr. 90.

Macarius, presbyter, *Arianis* fauens contra Athanasium et ab Eusebianis missus ad Iulium, episcopum Romae a. C. 338. Meminit Iulius in epistola ad Antiochenos, quam Athanasius apologiae suae ad Constantium, imp., inseruit.

Macarius Ἀρκάνδων episcopus, qui interfuit concilio secundo Nicaeno: quaemadmodum et Μάκαρις siue Macarius, archimandrita Bardae, Βαρδᾶ.

Macarius, *Armenius.* Supra in Antiocheno.

[Macarius Choniata, cuius *thesaurus orthodoxae fidei* est inter codd. *Thomae Gale.* *Harl.]*

[Macarius metropolita Christopoleos. Cum sex aliis archiepiscopis a. C. 1346. scripsit epistolam ad Annam, imperatricem, contra Io. Calecam, tamquam Barlaami Calabri et Gregorii Acindyni sectatorem et ob varia crimina, sede sua deiiciendum et e gremio sacro expellendum. Est illa epistola gr. in cod. caesareo *Vindob.* VI. nr. 11. eiusque initium finemque exscripsit *Lambec.* comment. VI. part. I. p. 58 sqq. *Harl.]*

Macarius, *Chrysocephalus*, Philadelphiae metropolita, saeculo XIV. clarus, de quo infra cap. XVII.

Macarius, patriarcha *CPol.* ab a. 1375. *Fabr.* In catalogo patriarchar. CPolit., a *Phil. Labbeo* edito in Protreptico corporis hist. Byzant. inter posteriores X. patriarchas pag. 36 sq. numeratur CXLIII. Μακάριος annos II. menses VII. dies XV. v. *Lambec.* comment. VIII. pag. 1097. *Harl.*

Macarius, patriarcha *CPol.* secundus ab a. 1573.

Macarius, *CPol. confessor* sub Leone, Armeno. Infra *Pelecetes.*

Maca-

Macarius, ὁ Κηρυκᾶς, hieromonachus et praepositus monasterii τῶν Μαγγάνων CPoli, legatus ab imp., Iohanne Palaeologo, ad Martinum V. papam. Vide *Syluestrum Sguropulum* in hist. concilii Florentini sect. II. cap. 16. pag. 12.

Macarius, Cyrensis, (ἐν Κύροις) presbyter, S. Basilio memoratus epist. 403.

[Macarius Diadochus, cuius et aliorum varia in cod. *Paris.* MMCDXXVI. exstare, notauit *Montfauc.* in bibl. biblioth. MSS. II. p. 732. *Harl.*]

Macarius, *Edessenus*, quem audiuit Lucianus, Antiochenus presbyter et martyr. saec. III.

Macarius, (aliis perperam Comarius,) *episcopus* in Aegypto, ad quem scribit Cyrillus Alex. Idem ab Alexandriua synodo missus ad Nestorium a. C. 430. Vide *Garnerium* prolegom. ad tom. II. Marii Mercatoris.

Macarius, *haereticus*, a sexta synodo in exsilium missus. Tom. III. concil. Binii pag. 492. act. I. synodi secundae Nicaenae. Vide supra in Antiocheno.

Macarius, *Heracleae* in Thracia metropolita ac deinde monachus, cuius mentio in descriptione montis Atho apud *Bernardum de Montfaucon* palaeographiae graecae libro VII. p. 480. *Fabr.* In nonnullis codd. *Coislin.* in margine manu *Macarii*, gr. adscriptum legitur, codicem bibliothecae S. Laurae in monte Atho *adpositum esse* a. C. 1218. *per monachum, Domnum Macarium* ex gr. in codd. VIII. LVII. CXIII. CCII. CXXIII. CXXVII. Vid. *Montfauc. bibl. Coisl.* pag. 43. 120. 186. 252. 199. et 200. Nempe Macarius illo anno libros bibliothecae S. Laurae per ordinem in pluteis collocarat. — Ad alium *Macarium, Monachum*, seriorem, scripsit Gregorius Palamas epistolas in codd. *Coislin.* v. *Montfauc.* bibl. *Coisl.* p. 170. fin. vbi adpellatur *Hieromonachus*, et 325. Macarii, Hieromonachi, scholia mathem. v. supra, vol. IV. p. 218. *Harl.*

[Macarius, Hieromonachus et abbas monasterii insulae Patmi. Eius epp. in Martini Crusii Turcograec. v. supra in h. vol. pag. 94. — *Macarius*, ex Patmo insula, hierodiaconus, linguae vtriusque peritus etc. in monasterio Patmi, insulae, sibi et lectioni S. S. patrumque eccl. viuens, valde laudatur a *Demetrio Procopio* de eruditis gr. v. infra, vol. XI. pag. 801. sqq. *Harl.*]

Macarius, ad quem Constantini M. epistola apud *Theodoritum* lib. I. hist. cap. 17. Episcopus *Hierosol.*, ab a. C. 314. qui concilio Nicaeno interfuit, et a. C. 331. est defunctus. Vide martyrologia die 10. Martii. *Papebrochium* tom. II. Martii 34. *Sozom.* II. 20. *Fabr.* In cod. caes. *Vindobon.* LVI. nr. 2. est ex Gelasii Cyziceni libro II. historiae actorum concilii Nicaeni I. fragmentum a cap. XII. vsque ad XXIII. in eo continentur disputationes, a *Macario, episcopo Hierosolymitano* aliisque episcopis cum Arianis, inter quos praecipue Phaedo philosophus, palam habitae. Plura v. in *Lambecii* comment. VIII. p. 1027. sqq. Male ei a Sandio tribuitur *vita Constantini M.* v. supra, vol. VII. pag. 403. §. 18.

[Macarii, Hierosolymorum praefecti, sermo *de inuentione capitis Praecursoris*, in cod. *Taurinensi* CCCXX. fol. 411. auers. v. catal. codd. gr. Taur. p. 400. *Harl.*]

Macarius II., episcopus *Hierosol.* ab a. C. 556. ad 570. Vide *Papebrochii* tractatum praeliminar. ad tom. III. Act. Sanctor. Maii p. XXIX.

Macarius, ex homicida monachus Scetensis, Κελλίων presbyter. *Sozom.* VI. 29. Palladius Lausiac. c. 6. Niceph. XI. 36.

Macarius, episcopus *Laodiceae*, qui interfuit synodo Orientalium post concilium Ephesinum.

Iohannes Macarius, Greuelinganus Flander, Aëriensis in Artesia canonicus, Pauli Leopardi discipulus et eruditae antiquitatis strenuus scrutator, a. 1614. denatus, de cuius ineditis scriptis videndus *Valerius Andreas* in bibl. Belgica p. 505. et *Franciscus Sweertius* in Athenis Belgicis p. 445. Ex eius *Hagioglyptis*, nondum editis, locum producit *Io. Chifletius* de linteis CHRISTI sepulcralibus p. 173. Idem *Chifletius* Macarii huius Abraxan siue diss. de gemmis Basilidianis edidit Antwerp. 1657. 4.

Macarius, *Luciferianus*, cuius mentio in libello precum Faustini et Marcellini.

Macarius, *Lugdunensis*, siue *Laudunensis*, episcopus, confessor, cum S. Martino Turonensi versatus, de quo *Papebrochius* ad IV. Maii tom. I. p. 492. seq.

Macarius, *Macer*, siue *Macres*, amicus Georgii Phranzae, historici: montis Atho hieromonachus, inde CPol. protosyncellus, a. C. 1431. defunctus. De eius libro MS. aduersus Latinos, in quo processionem Spiritus S. a Filio impugnat, vide *Allat.* de consensu lib. XXII. 18. §. 11. p. 861. seq. *Fabr.* *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XIII. nr. 15. plut. 74. est *Macarii Macri* descriptio imaginis magni Demetrii, quum insidiis fuisset adpetitus, et nr. 16. imago super Christi natiuitate. vid. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. III. pag. 105. — In bibl. *Bodlei.* inter codd. Guil. Laudi, nr. 720, 17. *Macarii Macre*, hieromonachi, aduersus Latinos: quod adfirmare, Spiritum S. ex filio procedere necessarium non est; sed innouatio in fide. Idem opusc. in codd. *Paris.* bibl. publ. MCCXVIII. nr. 31. et MMDCCLXII. nr. 8. — *Paris.* in cod. *Coislin.* CCCVII. in collectione homiliarum et vitarum Sanctorum per annum etc. nr. 41. Iul. 11. *Macarii Macre* de inuentione et translatione S. Euphemiae, martyris, teste *Montfauc.* in bibl. Coislin. p. 424. *Harl.*

Macarius, *Magnes*, siue Magnesiae, vt quidam volunt, episcopus, cuius fragmenta exstant in Nicephori CPol. antirrheticis MSS. Dixi de illo lib. V. cap. 1. *Fabr.* Pag. 296 sqq. vol. VII. vbi cel. *Keil* latius curatiusque egit de Macario Magnete. — Operis aduersus gentes cod. Venetum (v. Introd. m. in hist. L. Gr. II. 2. p. 358.) in Hispanias translatum esse putat *Lamius* in praef. ad antiq. *Delicias* erudit. a. 1740. p. XXIX. — *Paris.* in bibl. publ. cod. CCCLXIV. nr. 3. exstat Ioannis, Antiocheni patriarchae, opus de sacris mysteriis, e variis scriptorum eccles. locis concinnatum. In illo autem occurrere *Macarii Magnetis*, auctoris hactenus inediti, fragmentum sat longum, adnotat confector catal. codd. Par. II. 50. — *Macarius Magnes* graecis scriptoribus pro veritate doctrinae Christianae adnumeratur supra in vol. VI. pag. 748. vbi quaedam obseruata sunt. *Harl.* *Magnetis* fragm. in *Gallandii* Bibl. PP. III. p. 541.

Macarii, *martyris*, vt Afer, Melitenus, Nicaenus, Syrus etc. de quibus Baron. ad martyrolog. *Fabr.* *Florentiae* in cod. Laurent. XIV. nr. 6. plut. 9. martyrium S. Donati episcopi, *Macarii*,

Macarii, *presbyteri*, Theodori, diaconi, vltimo supplicio adfectorum in Pothmuie. Id ex hoc cod. cum versione *Dan. Cardoni*, S. I. in actis SS. ad Maii d. XXII. tom. V. pag. 144. exscriptum editumque esse ostendit *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. pag. 410. — In vitis Sctor. m. Septembr. martyrium Eudoxii, Romalis (s. Romyli s. Romuli, Ῥωμύλε). Zenonis et *Macarii* in cod. *Barocc.* CCXXX. et inter codd. *Oliueri Cromwelli*, in bibl. Bodlei. nr. CCLXXXV, 7. catal. — Eorumdem martyrium, conscriptum a *Symeone Metaphraste*, *Vindobonae* in cod. caesar. XVI. qui continet magni menologii Graecorum menses Sept. et Octobr. nr. 10. *Lambec.* comm. VIII pag. 504. sqq. obseruat, exstare hoc martyrium tom. V. syntagmatis *Suriani* de probatis SStorum historiis, latine, d. V. Sept. et in *Menaeis* Graecorum celebrari illorum martyrum memoriam die sexto Sept. Kollarius autem in nota addit, id opusc. graece et lat. in lucem prolatum esse ab Hagiographis ad d. V. Sept. tom. II. pag. 511. — Ibid. in cod. XII. qui continet cantica sacra in sanctos totius m. Aprilis, d. X. in martyres, Terentium, Pompeium, *Macarium* etc. eorumque socios. V. *Lambec.* commentar. VIII. pag. 208 sqq. ibique not. Kollar. — in magni menologii Graecorum m. Febr. d. 32. s. cod. XI. martyrium *Eugenii* et *Macarii*, fratrum germanorum. *Lambec.* VIII. pag. 186. vbi Kollar. in nota, „*Euthymii*, ait, et *Macarii*, martyrum, qui sub imp., Iuliano, passi sunt, memoriam celebrat ecclesia d. 20. Dec. ad quem diem exemplar hoc nostrum Bollandianis scriptoribus vsui esse poterit." *Harl.*

[*Macarius*, Monembasia, Peloponnesi, oriundus, qui a, C. 1548. a patriarcha CPolitano Dionysio muneri sacro archiepiscop. Proconnesi est consecratus, tradente id *Lambecio* in comment. de bibl. caesar. V. p. 383. *Harl.*]

[?] Macarius, *Monothelita*. supra in Antiocheno.

Macarius, *Mutius*, camers, cuius epistola ad Angelum Politianum lib. VII. epistolarum Politiani exstat, et libellus de recta poëseos ratione cum carmine de triumpho CHRISTI, Venet. 1567. et apud Posseuinum, bibl. selectae XVII. 30 - 32.

Macarius, siue Macareus, *Mytilenaeus*, saerificulus Bacchi, de quo *Aelianus* XIII. 2. Var. Hist.

Macarius, *Nicomediensis*, episcopus, qui epistolae CPol. ecclesiae ad Bohemos saeculo XV. subscripsit apud *Allatium* de consensu III. 4. §. 2. [conf. infra, lib. V. c. 41. vol. X. pag. 440. XXXIII. vet. ed. inter eos qui subscripserunt synodo VIII. v. *Matthaei* notit. codd. Mosq. pag. 23.]

Macarius, *Origenianus*, Vide infra in Romano.

Macarius, *Pelecetes*, monasterii Hegumenus CPoli sub Leone Armeno Confessor imaginum, de quo Papebrochius ad 1. April. tom. I. p. 30 - 31.

Macarius, Arius, *Petrae*, in Palaestina, episcopus, ab Arianis in Africam relegatus. Vide Baronium ad a. C. 348.

Macarius, *Philadelphiae* metropolita, cognomento Chrysocephalus, de quo infra c. XVII. [p. 771. sqq. vol. VII. vet. ed.]

Macarius, *Pinnatensis*, in Arragonia monachus, qui latine ſcripſit Vitam SS. Voti et Felicis, eremitarum, quae exſtat tom. VII. Act. Sanctor. 29. Maii, p. 61. *

Macarius, ὁ πολιτικός, eremita, de quo in *Cotelerii* monumentis III. p. 162.

[*Macarius*, praepoſitus; ad eum Theodorus ſtudites ſaec. VIII. et IX. plures ſcripſit epiſtolas. v. codd. Coislin. in *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 146. et ſaepius, et indic. ad illam, voc. *Mac. praepoſitus. Harl.*]

Macarius, *Prymneſiae* epiſcopus, qui interfuit ſynodo V.

Macarius, *Romanus*, monachus, cui Rufinus verſionem libri Origenis περὶ ἀρχῶν et Apologiam ſuam pro Origene inſcripſit, quemque inuectiua prima in Hieron. teſtatur *opuſcula aduerſus fatum et Matheſin* ſcripſiſſe. Librum aduerſus mathematicos [h. e. aſtrologos iudiciarios] memorat etiam *Gennadius* cap. 28. de ſcript. eccleſ. *in quo,* inquit, *labore orientalium quaeſiuit ſolatia ſcripturarum.* Pro *ſolatia* forte legendum *ſolutiones.* At per orientales ſcripturas intelligere videtur *Gennadius* ſcripta Rufini, qui tum in oriente verſabatur xx). Vnde *Hieronymus* Apologia 2. in Rufin. de hoc Macario loquens: *Ergo niſi de oriente veniſſes, eruditiſſimus vir haereret adhuc inter mathematicos.* Hic eſt *Hieronymo* epiſt. 16. memoratus Rufini diſcipulus ὄλβιος. Confer *Baron.* ad martyrolog. 2. Ianuar.

Alius Macrius, *Romanus*, de quo *Palladius* cap. 36. extremo, [et Fontanin. modo in not. citatus.] Graeci Menolog. [?], 23. Octobr. et in vitis patrum Theophilus quidam, ſed qui minus, vt ait Baronius, probetur. *Fabr.*

[Alius forſan *Macarius, Romanus, eremita,* cuius vita exſtat *Pariſ.* in bibl. publ. in cod. latino MMDCXXVIII. nr. 42 (cat. codd. Par. tom. III. pag. 306.) et in cod. *Laudi* LXIX. ſiue nr. 1106. cat. bibl Bodlei.

Macarius Titus contra Manichaeos. Loca ex eo in Nicetae collectione interpretationum varr. in Lucam, notante *Montfauc.* in bibl. Coiſlin. cod. CCI. p. 251. *Harl.*]

Diuer-

xx) Conf. *I. A. Fabricii* bibl. lat. med. et infim. latinit. tom. V. p. 2. ed. Manſi. Praecipue *Iuſtus Fontaninus* in hiſtoria litter. Aquileienſi, libr. V. cap. 1. pag. 201. ſqq. multus eſt de hoc Macario, qui Sanctis adnumeratur apud Bollandum tom. I. Ian. p. 90. Fontanin. tamen in loco Gennadii *orientales ſcripturas* intelligit de ſcriptis Origenis et Pamphili: in fine autem §. 11. poſtquam vim voc. *mathematici*, h. e. aſtrologi, docuerat, „in iſtiusmodi, ait, homines, fati adſertores, ſcribenti Macario ſuppetias tulit Rufinus *labore orientalium ſcripturarum*, vt ait Gennadius, nempe latina interpretatione apologiae Scti Pamphili pro Origene et huius opere de Principiis.“ Hinc coniecturae Fabricii, *ſolutiones*, robur additur, tum ex hac interpretatione, tum inprimis ex alio Hieronymi loco in apologet. II. a Fontanino excitato: *tua nauis*, (n. quae Rufinum aduexerat, in ſomniis a Macario viſa,) *romanae vrbi reuelatione promiſſa, aliud pollicetur, et aliud efficit. Mathematicorum venerat* ſoluere quaeſtiones, *et ſoluit fidem chriſtianorum*, add. pag. 215. Idem Fontan. pag. 202. explicat locum *Palladii* in hiſt. Lauſiaca cap. 123. vbi *Macarius* dicitur *ex Vicaria*, h. e. vicaria praefectura, defunctus, monetque, *Macarium* hunc, monachum, non diuerſum eſſe ab eo, cui ſcribit epiſtolam S. Paulinus Nolanus. *Harl.*

Diuerfus, ni fallor., ab his duobus Macarius, *Romanus*, qui nudus et villofus pingitur in ephemeridibus graeco Ruthenis 19. Ianuar. vna cum Macario, Aegyptio, qui male ibi dicitur epifcopus. Vide ante tom. I. Act. Sanctor. Maii pag. 12. feq.

Alius, Macarius, *diaconus romanus*, legatus miffus a Gelafio, epifcopo Rom. ad epifcopos Dardaniae et Illyrici. Vide *Gelafii* epift. 8.

Macarius, *Sardicenfis* epifcopus, qui cum aliis Syriae epifcopis Neftorium monuit, vt ab ecclefia turbanda defifteret, in epiftola, quae legitur in Actis fynodi Ephefinae lib. I. cap. 31.

Macarius, *Scotus*, abbas primus Herbipolitanus in Franconia circa a. C. 1139. qui fcripfit de laude martyrum, vt ex Eifengrinio notat Poffeuinus. Eiusdem fententiam de anima oppugnauit libro de anima yy) inedito Bertramus, fiue Ratramnus.

Q. *Trebellius* Macareus in veteri infcriptione apud Gruterum p. 955. 9.

Macarius. a Conftante, imp., in Africam miffus ad *vniendos* cum catholicis Donatiftas, de quo multa viri docti ad Optatum. Ab eodem Macario dicta tempora Macariana, et Macariani pro catholicis chriftianis.

Aliorum praeterea Macariorum quorumdam meminit *Vrbanus Gotfrid Siberus*, ecclefiaftes Lipfienfis, in epiftola zz) a. 1710. edita ad D. Gleicheniuin, in qua praeterea occurrent tibi Macarius, conful Rom. fictitius, Macarius presbyter, a Mabillonio confictus, Macarius Nouato Sabbatianus, et Macarius, monachus, apud Balfamonem. *[Macarii* Alex. Opufcula leguntur in Gallandii B. PP. VII. p. 237. Aegyptii ib. p. 3. fq. et alterius *Macarii* Regula ad monachos p. 243 fq. *B.]*

IV. AMPHILOCHIVS, Cappadox, Bafilio M., et Gregorio, Naz., familiaris ac vehementer laudatus, e monacho epifcopus Iconii, Lycaoniae metropolis, Arianorum ftrenuus aduerfarius, atque Theodofio Magno a), dum filium eius infalutatum praeterit, et, quomodo fimiliter [P] DEVS, pater, honore Chrifto denegato offendatur, demonftrat, auctor fuit, vt edictum b) aduerfus coetus Arianorum promulgaret, quod, a. C. 381. datum, exftat in codice Theodofiano lib. XVI. tit. 1. qui eft de fide catholica lege 3. tom. VI. p. 9. Eodem anno interfuit concilio CPol. quo Macedonius damnatus eft. Praefuit deinde a. C. 383. fynodo Sidenfi aduerfus Meffalianos, (qui etiam Enthufiaftae, Euchitae et Adelphiani,) tefte *Photio* cod. LII. Eos fcripto etiam omnium optime, (fed quod intercidit,) confutaffe narrat Theodoritus IV. cap. antepenultimo haereticarum fabularum. Denique interfuit fynodo CPolitanae c) a. C. 394. in qua Bagadius in epifcopatu Boftrenfi confirmatus eft, qui in iure

 graeco

yy) Vide *Georgium Mackenzie* in vitis fcriptorum Scotorum, anglice editis Edinburgi 1708. tom. I. p. 59.

zz) Vufchuldige Nachrichten a. 1710. p. 316.

a) Quamquam *Sozomenus* VII. 6. Amphilochium illum ignobilis oppidi epifcopum et in rerum vfu parum exercitatum vocat, quae Valefius putat Amphilochio noftro male conuenire: tamen ad Iconienfem epifcopum hoc diferte refert non modo *Nicephorus* XII. 9. Metaphraftes, Menaea aliique iuniores, fed etiam *Theodoretus* V. 16. Hift.

b) Meminit illius edicti praeter alios *Facundus* XI. 3. cuius locus addendus teftimoniis, quae Amphilochio fuo praemifit Combefifius.

c) De illa fynodo *Lambec.* VIII. p. 406. 441. [p. 860. Kollar.] concilia Labbei tom. II. p. 1151. canones concilior. cum notis Zonarae pag. 525. Balfamonis p. 761.

graeco romano pag. 247. male Γαβάδιος. Proximo anno diem obiisse viri docti suspicantur. Ad summam senectutem prouectum referunt martyrologia et menologia, qui eius memoriam celebrant die 23. Nouembr. Vita Amphilochii, quam ex regis Galliae cod. XCII. sub Metaphrastae nomine vulgauit [d]) graece et latine cum notis Combefisius, quae incipit ἦν τις μοναχὸς ἀνὴρ, est scriptoris, metaphraste antiquioris, vt ipse Combefisius deinde in bibl. Concionatoria agnouit, testatus, se Amphilochii vitam, cultiore oratione compositam, nactum, quae incipit: καὶ τί τῶν καλῶν ἔςαι τις. Memorat *Allatius* etiam aliam incerti scriptoris, quae incipit: ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. De Amphilochio ipso adcurate, vt solet, *Tillemontius* tom. IX. memoriar. hist. eccles. pag. 616. sq. *Fabr.* Add. *G. Caue* hist. litt. SS. eccl. tom. I. p. 251. *L. Ell. du Pin* nouv. bibl. tom. II. p. 233. Is, dum putabat, sequutus Gregor. Nazianz. ep. 19. 106. et 160, Amphilochium iuuenem fuisse caussarum patronum, refutatus est a *Basnage* in Annal. polit. eccles. III. pag. 145. a. Hic enim ostendit illum Amphilochium a Gregorio Nazianz. memoratum, fuisse diuersum ab Amphil. Iconiensi. *Nath. Lardner* in Credibility of the Gospel History, part. II. vol. IX. cap. 99. p. 142 sqq. *Cas. Oudinus* comm. de SS. eccl. tom. II. p. 216 sqq. *R. Ceiller.* hist. gen. des Aut. eccl. tom. VII. p. 307. *I. G. Walchius* H. E. noui test. p. 1360. *G. Stollii* Nachricht von den Kirchenvät. pag. 434 sqq. qui, vti etiam *Hamberger* in Z. N. II. pag. 868 sqq. et *Saxius* in Onom. I. pag. 440 sq. plures adhuc indicant scriptores, a quibus de Amphilochio agitur. Vita Amphil. citatur in Euergetino, f. cod. *Naniano* CXLVIII. v. cat. codd. gr. Nan. p. 340. *Harl.*

Plurima et egregia quum scripserit Amphilochius; tantum non omnia interciderunt. Certe praestantissima, vt de Spiritu S. Deo [e]) adorando, et aduersus Massalianos, Arianos et Commentarii in Esaiam, aliaque multa desiderantur; quae, a *Caueo* satis diligenter enarrata, non repetam; tantum addam, quod *Facundus* XI. 3. praeter alia actis concilii Chalcedonensis et a Theodoreto similiter citata laudat etiam Amphil. in illud Ioh. XX. 17. *adscendo ad patrem meum et ad patrem vestrum.* Quae vero exstant sub Amphilochii nomine in editione [P] *Francisci Combefisii*, quam cum Methodii, Patarensis et Andreae, Cretensis, scriptis graece et latine

d) Latine, sed maiore verborum fluxu apud *Lipomannum* tomo V. Aiunt etiam, exstare apud Surium 23. Nou. Sed in edit. a. 1581. quae mihi iam ad manus est, desideratur. *Fabr.* Quaedam in illa vita redolere fabulas, viri docti clare docent. Vid. *du Pin*, *Basnage* et *Stolle* ll. citt. In pluribus bibl. publicae *Paris.* codd. est vita Amphilochii, sed vtplurimum in catal. tom. II. nude indicata. DLXXIX, nr. 3. — DLXXX, nr. 3. — MXXI, nr. 7. — MCXCV, nr. 39. — MCDLXXXII, nr. 2. — MDXLV, nr. 7. — MDXLIX, nr. 20. et MDLIV, nr. 1. vbi inc. Καὶ τί τῶν καλῶν ἔςαι. — Sub nomine *Symeonis Metaphrastae* vita Amphilochii in aliis quatuor codd. Paris. reperitur, n. DCXCIII. nr. 4. — MDXIII. nr. 3. — MDXXV. nr. 19. — MDXXX. nr. 5. — In cod. *Coislin.* LXXI. de quo vide *Montfaucon.* bibl. Coisl. p. 131. etc. *Harl.*

e) In *Reiseri* catal. MSSt. August. Vindel. pag. 20. citatur cod. qui continet *ad Amphilochium Icon. de Spiritu Scto*, et pag. 22. Dionysii Areopag. Athanasii, Basilii M. *Amphilochii* et aliorum *contra Arianos*, — pag. 28. *Amphil.* aduersus Arianos sermo. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XI. nr. 2. plut. 60. excerpta de Trinitate et Spiritu Scto ex Script. S. *Amphilochio* multisque aliis, teste *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. II. pag. 600. *Harl.*

latine vulgauit Paris. 1644. fol. f) haec sunt, exceptis homiliis quibusdam, magnam partem suspecta, et iunioris, vt videntur, scriptoris:

1. Εἰς τὰ Γενέθλια *in Natalitia Christi*, pag. 1. Incipit: ὁ μὲν πνευματικὸς ἔτος. Occurrit etiam perinde, vt ceterae, quas deinceps memorabo, Amphilochii homiliae latine in bibl. Patrum Lugdunens. tom. V. et in bibl. concionatoria Combefisii, qui eam ait se accepisse a *Iohanne Auberto*, qui, Amphilochii editionem pridem meditatus, e regio codice eum sermonem descripserat. *Fabr.* In cod. bibl. *Paris.* MCLXXIII. nr. 17. — *Romae* in bibl. patrum S. Basilii cod. LXIX. *Amphil.* sermones, teste *Montfauc.* bibl. bibl. MSSt. I. pag. 198. E. — Sermo quidam in cod. Laudi bibl. Bodlei nr. 726, 5. In cod. *Escorial.* ascetici sermones teste *Plüero* itiner. per Hisp. p. 156. *Harl.*

2. Εἰς τὴν ὀκταήμερον περιτομήν, *in circumcisionem, ac breuis S. Basilii laudatio.* p. 10. Incipit: σκιὰν μὲν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Non Amphilochii, sed incerti auctoris videri, Combefisius ipse in bibl. concionatoria agnoscit. *Fabr.* In cod. Laurent. *Florent.* IV. nr. 30. plut. 4. v. *Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 522. — in cod. *Paris.* bibl. publ. DCCCXIX. nr. 21. Latine apud. *Surium* 1. Ian. sub Metaphrastae nomine. *Harl.*

3. Εἰς τὴν ὑπαπαντήν. *De occursu D. N. Iesu Christi, deque Deipara et de Anna ac Simeone*, pag. 23. Incipit: Πολλοὶ τῶν μεγάλων ἀνθρώπων. Prodierat ad calcem Theophylacti in acta g), cum *Laur. Sifanii* interpretatione Colon. 1568. fol. et in Auctario bibl. patrum Paris. 1624. tom. II. pag. 837. et tom. XIII. edit. 1654. Latine etiam in bibl. patrum Coloniensi tom. IV. atque ex alia interpretatione in tom. V. Aloysii Lippomanni, et apud Surium, 2. Februar. *Fabr.* In codd. *August.* Vindel. secundum *Reiseri* catal. p. 8. 24. 28. — *Vindobonae* in bibl. caesar. cod. XI. nr. 6. et XXXVIII. nr. 2. (*Lambec.* VIII. pag. 155. et 815.) — *Monachii* in bibl. Bauar. cod. VIII. et CXIV. — in cod. autem LXXXIII. variae homiliae Amphilochii et aliorum de diuersis argumentis (catal. codd. gr. p. 3. 44. et 32.) — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. VII. nr. 13. plut. 7. et cod. XXXI. nr. 7. plut. 9. (*Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 278. et 442.) — In cod. *Coislin.* CXXI. nr. 29. et CCLXXIV. (*Montfauc.* bibl. Coisl. p. 196. et 383.) — *Paris.* in octo codd. bibl. publ. et in quatuor codd. orat. *in praesentationem*, et in cod MCLXXII. or. in *purificationem*. v. ind. catal. codd. Paris. voc. *Amphil.* In bibl. *Bodlei.* orat. in occursum domini etc. in cod. Barocc. CLXXX. inc. πολλοὶ τὸ συνεχὲς τῶν μεγάλων. — inter codd. Cromwell. nr. CCLXXXIII, 9. or. *in occursum.* Inc. πολλοὶ τῶν μεγάλων ἀνθρώπων τὴν παρθενίαν θαυμάζουσι. — et in cod. Bodlei. nr. MMD, 30. — or. *in occursum* etc. *Taurini* in bibl. regia cod. LXX. fol. 364. — cod. CXXXV. fol. 77. — et cod. CCCXVI. fol. 28. — or. *in deiparam, Annam et Simeonem,* in codd. LV. et XCII. vid. cat. codd. gr. Taur. p. 167. 232. 405. 157. et 184. — in cod. *Naniano* CXL. nr. 18. et CXLII. nr. 20. v. cat. Nan. codd. gr. p. 324. et 331. — et p. 357. de cod. CLVI. nr. 17. — p. 358. de cod. CLVII. nr. 4. — In cod. *Escorial.* teste *Plüero* l. c. p. 156. *Harl.*

4. Εἰς

f) Conf. *Clement* bibl. curieuse histor. I. pag. 282. sq. *Harl.* [Opera et fragmenta A. in *Galland.* Bibl. PP. t. VI. p. 463. cum eiusd. Proleg. *B.*]

g) Confer B. *Ittigium* de bibliothecis patrum pag. 779.

4. Εἰς ἁγίαν Θεοτόκον, *in S. Deiparam et Simeonem*, p. 36. Incipit: Προφητικῶς ἡμᾶς καὶ τήμερον. Hanc ex Sirmondi apographo sub Amphilochii nomine edidit, sed deinde *Theodoto*, Ancyrano, vindicat post Allatium Combefisius, ipse auctoritate Nicephori, CPol., atque ex emendatiore codice Mazariniano noua donatam versione exhibet in bibl. concionatoria. Nominetenus pag. 45. auctor meminit δυσφνύμε Νεςορίε καὶ τῶν ὁμοιοτρόπων αὐτε. *Fabr.* In cod. *Coislin.* CV. nr. 33. teste *Montfauc.* bibl. Coisl. pag. 179. — Eadem or. et oratio in quatriduanum Lazarum, in bibl. Sfortiana, v. *Montfauc.* bibl. bibl. MSSt. I. p. 702. *E.* — adde ad nr. 3. et infra, vol. IX. p. 270. V. vet. ed. *Harl.*

5. Εἰς τὸν τετραήμερον Λάζαρον, *in Lazarum quatriduanum* p. 57. Incipit: Φέρε πάλιν εἰς μέσον τὸν Εὐαγγελιςὴν Ἰωάννην. Hanc quoque, a Io. Auberto ex regio codice descriptam Combefisius accepit. *Fabr.* *Paris.* in codd. bibl. publ. MCLXXIII. et in adpend. iterum cod. MCLXXIII. in catal. Paris. codd. tom. II. — de cod. *Sfortiano* v. ad nr. antecedent. *Harl.*

6. Εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ἁμαρτωλὸν, *in mulierem peccatricem, quae vnxit dominum, et in Pharisaeum*, habita in magna quarta feria. pag. 64. Incipit: Ἱκανῶς ἡμᾶς πρώην. Ex apographo Sirmondi. Inter Chrysostomi dubia ediderat *Sauilius* tom. VII. p. 376. *Fabr.* In quinque codd. bibl. publ. *Paris.* in cat. codd. memorati tomo II. indicatis. v. indic. — Secundum catal. codd. Angliae etc. I. in cod. *Barocc.* CXCIX. — in tom. II. inter codd. *Whelери*, nr. MMMMMMMMMLXXXVIII. — *Venet.* in cod. bibl. Marc. DLXXIII. v. cat. codd. Marc. gr. pag. 300. *Harl.*

[†] 7. Εἰς τὴν ἡμέραν τε ἁγίε Σαββάτε. *In diem magni Sabbati.* p. 86. Incipit: Ἐπιτάφιον ἑορτὴν τε Σωτῆρος. Primus graece ex MS. Thuanae bibl. cum versione sua vulgauerat *Petrus Pantinus*, Tiletanus, decanus Bruxellensis, Antwerp. 1598. 8. additam tribus homiliis SS. Methodii, Athanasii, et Chrysostomi. Exstat et ex Pantini versione in Bibliothecae patrum Coloniensis tomo IV. et in supplemento Parisiensi a. 1639. tom. I. pag. 726. ne de Lugdunensi dicam, in qua et ceterae homiliae ex Combefisii editione latine exstant tom. V. Combefisius cum regio codice h) contulit. Verterat et *Achilles Statius*, Louan. 1551.

8. Περὶ μετανοίας, καὶ ὅτι ὁ χρὴ ἀπογινώσκειν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας. *De poenitentia, et quod de sua ipsius salute non sit desperandum.* p. 91. Incipit: Τί ὅτι ἐνταῦθα παραγενόμενοι ὦ υἱοὶ τῆς ἀληθείας i); Stilo humiliore nimisque abhorrente scripta, iudice Com-

h) In catal. codd. *Paris.* numeratur cod. MCLXXIII. (in quo plures Amphilochii homiliae exstant,) nr. 71. — Hom. in *salutationem ab angelo factam* vidit *Gerh. Vossius.* Conf. infra, inter Sctorum elogia, vol. IX. p. 114. — *Amphilochii* in sabbatum sanctum Oratio, gr. et lat. progr. *Henr. Phil. Conr. Hencke*, Helmstad. 1782. 4. praecedit narratio de vita et scriptis Amphilochii. Textus orationis ex rec. Combefisii est nonnullis locis immutatus; versioque noua substituta, additis animaduersionn. tam criticis, quam exegeticis. Conf. *Doederlein.* theolog. biblioth. tom. II. p. 555. *Harl.*

i) Exstat in bibl. publ. *Paris.* MCCCLXXII. nr. 44. *Harl.*

Combefiſio in bibl. concionatoria. Epiſcopum auctor ſe profitetur p. 99. verum Amphilochius ille haud fuerit; ſed aliquis, qui ſcripſit poſt controuerſiam motam de cultu imaginum, ad quam adſtruendam quaedam narratiunculae inſeruntur pag. 103. ſeq. et pag. 92. diſerte: *ἄλλως περὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἐκθησεῖ ὁ κατάρατος.* In verſione Combefiſii viſa ſunt legenti mihi ac conferenti cum graecis emendanda quaedam, vt pag. 99. *Εἰ γὰρ καὶ ἁμαρτωλοὶ ἡμεῖς οἱ ἀρχιερεῖς χρηματίζομεν, ἀλλὰ Φαιδροτάτως την κλεῖδα τῶ παραδείσου εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν τῶν ταπεινῶν ἐνέβαλε* Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, perperam *Φαιδροτάτως* redditur *laetiſſime,* pro, *perſpicue* ac *manifeſto,* vt p. 100. *διαπρέψαντες Φαιδρότατα, qui clariſſime enituerunt.* Verba pag. 101. Ἡνίκα δὲ εἶχε Φοβερὰς ποιῆσαι τὰς συνθήκας, reddenda erant: *Quum vero tremendum hoc pactum debuiſſet ſeruare,* non, vt Combefiſius: *poſtquam autem tremenda pacta feciſſet.* Pag. 107. vbi ἀπὸ τῆς βίβλου τῶν Πατέρων narratiuncula ingeritur, verba ὥστε μετριάζειν μετα ἀκαθαρτα πνεύματα, innuit ſenem illum, de quo ibi ſermo eſt, *haud moneri ſolitum immundorum ſpirituum conſpectu*, qualis ibi memoratur vnus nomine ζερέβερ, efformato, vt ſuſpicor, ab appellatione *Cerberi,* canis decantati poetarum fabellis. Conferendum cum hac homilia ſcriptum, a Poſſino editum, de non deſperando, de quo infra nr. XIII.

9. *Iambi ad Seleucum* [k]), praecepta morum et doctrinae, atque librorum ſacrae ſcripturae enumerationem complexi, p. 117. cum [?] metaphraſi latina iambica *Ioachimi Zehneri,* Superintendentis Schleuſingenſis, quem Combefiſius Zechnerum, et in notis p. 250. *nouae eccleſiae alumnum* adpellat. Ediderat autem Zehnerus ſub Amphilochii nomine Schleuſingae 1609. 8. [l]) Sunt verſus CCCXXXIII. quos ipſe in calce adnumerat, atque per tres hecatontades,

k) Huius Seleuci matertera Olympias, ad quam exſtat Greg. Nazianzeni paraeneticus. tom. II. pag. 132.

l) Add. *Amphilochii* de recta ſtudiorum ac vitae ratione epiſtola ad Seleucum, gr. et lat. cum notis *Conr. Rittershuſii.* Altdorf. 1644. 8. v. *Menkenii* catal. I. p. 56. nr. 378. et *Chr. Gottl. Schwarzii* cat. p. 97. 1640. Hanc edit. ignoraſſe videtur *Willius:* nam in Nürnberg. Gelehrt. Lexic. III. pag. 362. citauit tantum, neſcio quem ſecutus, *Rittershuſii notas in epiſt. Amphil. ad Seleucum*, ſine die et conſule. — *S. Amphilochii*, epiſcopi Iconenſ. Cappadociae, mortui a. CCCLXXXV. epiſtola ad Seleucum de recta ſtudiorum ac vitae ratione, verſibus iambicis ſcripta, graeco latina. Interprete et editore a. CIↃIↃCCLXXXXV. *Antonio Wernero Cunone,* polyhiſtore olim et rectore Magdeburg. cum notationibus Iac. Billii et Franc. Combefiſii. Addito *Gregorii Nazianz.* carmine XXXIII. de libris biblicis. Recuſa pro recitationibus publicis D. *Io. Balt. Bernholdi*, P. P. Altorphii 1740. 8. Bernholdus neque praefationem, neque adnotatt. addidit; ſaltem bene feciſſet, ſi de Cunonis edit. cuius equidem notitiam non alibi inueni, quaedam ſcripſiſſet curatius. — In codd. frequenter occurrit illa epiſtola. — *Paris.* in bibl. publ. ſunt *verſus de libris V. et N. T.* in octo codd. mſſt. v. indic. ad tom. II. catal. codd. Paris. — In codd. *Coiſlin.* XXXV. et LVI. fin. *Amphil. iambi.* v. *Montfauc.* bibl. Coiſl. p. 102. et 120. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. II. nr. 61. plut. 7. ſunt vero 340. verſus, teſte *Bandin.* cat. codd. gr. I. p. 201. — *Taurini* in bibl. reg. cod. CV. fol. 252. ex *Amphil.* iambis in Seleucum. v. cat. codd. gr. Taur. p. 197. — In bibl. Bodlei. in cod. *Barocc.* CLXXXV. iambi, et CLVIII. ep. ad Seleucum. — inter codd. *Th. Gale,* tom. II. cat. codd. Angliae etc. nr. MMCMV. fin. — *Dublini* inter codd. colleg. S. Trinit. nr. CDXXVIII. excerpta ex Amphil. iambis et ſcholiis, ex ed. Zehneri. — *Vindobonae* in cod. caeſar. CI. nr. 99. ep. ad Seleucum: *Lambec.* comm. IV. p. 16 ſqq animaduertit, in duobus ſcholiis, ad illam ep recen

tades, decadesque totidem ac monades ad S. Trinitatem respexisse se innuit. *Iac. Billius* Nazianzeno vindicare mauult in obseruationibus sacris, atque inter Nazianzeni Opera donavit noua metaphrasi edidimque, quemadmodum occurrit quoque in editione graecolatina Nazianzeni tom. II. pag. 190. Nimirum reperit in MS. codice vetus scholion: καὶ ταῦτα δοκεῖ μοι τοῦ Θεολόγου τυγχάνειν φρενὸς, ὡς παρὰ Ἀμφιλοχίου γραφέντα, quasi sub Amphilochii persona hoc composuerit carmen Nazianzenus, perinde vt ad Nicobulum scripsit ex persona Nicobuli, filii. *Sunt nihilominus*, inquit Combefisius, *haec leuiora, quam vt fidem codicum, vindicantium Amphilochio, eleuent. Primum enim minus quadrant hic posita de libris canonicis, cum iis, quas habet de iis theologus, carmine de iisdem pag. 98. edit. Parif. vbi absolute pronunciat de Pauli epistolis et septem catholicis, nulla mentione libri Esther aut Apocalypsis. Tum quia videntur hi iambi non ita accedere ad cothurnum Gregorianum, potiusque referre facilem Amphilochii venam, ac nonnihil licentius decurrere, et stilo orationi solutae propinquiori, -- et quid vetat, vt theologo aequalis isque ipse omnium scientiarum genere excultus ac plane vir ἐλλογιμώτατος, etiam metro Seleucum instituerit, ad quem prosa semel et iterum scripsisse probant, quae eius producimus fragmenta. Nec est simile in aliis allatis, in quibus statim palam est assumta persona. Etiam Balsamon habet vt Amphilochii, p. 1080. edit. Parif. passimque Damascenus in elementis in codice eminentiss. Rupifucaldii.* Conradi Rittershusii notas, a quo illustratos Amphilochii iambos ad Seleucum refert Hendreichius, haud vidi. [Sed v. notam antecedentem.]

10. Ῥήσεις καὶ ἐκλογαί, *sententiae et fragmenta Amphilochii*, collecta a Combefisio ex scripto, *ad Seleucum, Traiani, praetoris, nepotem* pag. 136. 144. seq. et 153.

Ex sermone in illud: Marc. XIII. 52. *de die illa et hora*, in quem locum duo συντάγματα composuisse pag. 138. traditur.

In illud: IEsus autem proficiebat sapientia *Luc.* II. 52. p. 139. et in loca *Ioh.* II. 19. soluite templum hoc, *et Ioh.* XVI. 14. de meo accipiet. Haec fragmenta petita ex collectione Barlaami MS. in regio codice. *Fabr.* In catena patrum in Lucam, in cod. caesareo XLII. — in cod. LXXVII. nr. 58. sunt *Amphilochii* ex commentario in euangel. S. Ioannis, et aliorum patrum testimonia de duabus in Christo naturis, v. *Lambec.* III. p. 165. et 396. — Per hanc occasionem alios, in quibus quaedam Amphilochii citantur, codd. indicabo. *Mosquae* in cod. XIII. qui continet variorum scripta contra Latinos, teste *Matthaei* in notitia codd. Mosq. pag.

recentiori manu exaratis, adscribi eam Gregorio, Nazianz. Sed Lambecius, scholia illa et Billii opinionem refutans, Amphilochio vindicat versus: secus tamen sentit *Kollar.* in nota *R.* et cum *Oudin.* l. c. II. p. 243. Caueo aliisque abiudicat eos Amphilochio. In cod. XVIII. nr. 4. ex *Amphilochii* iambis, in variis patrum fragmentis canonicis. (*Lambec.* VI. part. 1. pag. 129. sq.) — fragmentum in cod. XLIV. nr. 39. et XLV. nr. 28. (*Lambec.* VIII. pag. 896. et 914.) — fragm. in cod. XII. nr. 13. et XLV. nr. 15. v. *Kollar.* in Supplem. ad Lambec. pag. 112. et 320. — In cod. *Escorial. Amphil.* quinam libri V. et N. T. legendi sunt? ad Seleucum, cum comment. Balsamonis, teste *Plüer.* in itiner. per Hisp. p. 156. — Ex iambis Amphil. in *Beueregii* synodico II. part. I. p. 179. Oxon. 1672. *Harl.*

p. 21. et 22. — In codd. *Coislinianis* CIX. in collectione asceticorum; CCL in Nicetae collectione interpretationum varr. in euangelium S. Lucae; — CCLXXVI. et CCXCIV. in eclogis, a parallelis Damasceni diuersis. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 192. 251. 390. 412. — In cod. quodam *Paris.* teste eodem in bibl. biblioth. MSSt. II. p. 1032. *A.* — inter codd. *Th. Gale*, nr. MMMMMCMXIV. cat. codd. Angliae etc. II. p. 187. — *Florentiae* in codd. Laurent. XXIV. nr. 2. in Nicetae Chon. thesauro orthod. fidei, ex Amphilochio, ἐκ τῆς πρὸς Σέλευκον ἐπιστολῆς, (etiam in eod. IX. nr. 36. plut. 9.) tum ἐκ τοῦ κατ' Ἀρειανῶν λόγου, et ex homilia in locum, ὁ ἀποστείλας με πατὴρ, μείζων μου ἐστίν. — in cod. XV. plut. 7. siue collectione sententiarum. v. *Bandini* cat. codd. gr. Laur. I. p. 432. 400. et 253. — Versus in Amphilochium in cod. X. nr. 51. et 52. v. *Bandin.* I. p. 27. et 400. *Harl.*

[I?] *Ex libro*, περὶ τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως. pag. 143. seruata fragmenta in actis concilii Ephesini et Chalcedonensis, et a Cyrillo Alex. in libro priore ad reginas de recta fide. [v. infra, vol. VIII. p. 567. XV. vet. ed. *Harl.*]

Ex sermonibus in Ioh. XIV. 28. *pater maior me est.* et V. 19. *Non potest filius facere ex se quicquam.* et V. 25. *Amen dico vobis* et Matth. XXVI. 36. *Pater, si possibile est.* pag. 145. sqq. fragmenta, quae seruauit *Theodoretus* in dialogis m), et Anastasius in hodego pag. 164.

Ex libro contra Arianos, et λόγῳ *de filio* pag. 150. idem Theodoretus. Alia fragmenta ex catena in Ioh. et Anastasii hodego cap. 10.

In illud Prou. VIII. dominus creauit me, p. 152. Damascenus in elementis MSS.

Ex epistola ad Suadrenses, πρὸς τοὺς ἐν Σεύδρᾳ περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος. p. 154. id.

In Esaiam. id. p. 154. id.

Ex epistola dogmatica ad Pancharium, diaconum Sidensem. pag. 153. b.

Ex Amphilochio, περὶ τῶν ψευδεπιγράφων τῶν παρὰ αἱρετικοῖς, p. 154 b. seruatum fragmentum in VII. synodo, actione V.

II. Εἰς τὸν βίον καὶ τὰ θαύματα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου, *vita et miracula S. Basilii, Caesariensis archiepiscopi*, pag. 155 — 225. Incipit: Ἀγαπητοὶ, οὐκ ἦν ἀπεικός. Auctor non Amphilochius; sed alius longe iunior. Haec vita, Sigeberto Gemblacensi memorata, legitur latine ex versione *Combefisii* etiam in Actis sanctorum tom. II. Iunii p. 936. seqq. n) cum Francisci Baërtii animaduersionibus, quibus, suppositam eam esse Amphilochio, ostenditur, quod agnouere etiam Baronius, Bellarminus, Posseuinus, Tillemontius, Lambecius, Elias du Pin, aliique. Ante Combefisium latine verterat *Vrsus* o), romanae eccle-

siae

m) v. supra in Theodoreto, §. 15. *Harl.*

n) Vbi Hagiographi, eam falso tribui Amphilochio, late docuerunt. v. *Kollar.* ad Lambec. VIII. p. 775. et p. 787. et *Lambec.* p. 787. sq. *H.*

o) Combefisius praeter illam Vrsi etiam aliam antiquam versionem semibarbaram memorat pag. 256. *Fabr.* Exstat ap. Surium 1. Ian. ex vet. interpolata versione *Eueimii*, cuius meminit Aeneas Paris. contra Graecos qu. 2. *Harl.*

ſiae ſubdiaconus, ſaeculo nono ad finem vergente, Anaſtaſii bibliothecarii temporibus clarus, de quo eadem Acta ſanctorum conſuli poſſunt pag. 937. Illa *Vrſi* verſio cum praemiſſa interpretis praefatione exſtat in *Heriberti Rosweidi* vitis patrum pag. 116. ſeq. Dubitauit de γνησιότητι huius ſcripti iam pridem *Michael Glycas* pag. 80. Annal. aliquid referens ἐκ τῶν ἁγίȣ Βασιλείȣ θαυμάτων, ἅπερ ὁ μέγας Ἀμφιλόχιος γραφῇ παραδέδωκε λέγεται. Caput XIII. huius vitae eſt *comparatio Baſilii M. et Ephraemi, Syri*, quae ſub Amphilochii nomine latine legitur ex Gerh. Voſſii verſione ante Ephraemi opera *p*): et caput XV. quae ex eiusdem Voſſii interpretatione exſtat latine in [P] ſupplemento bibl. patrum Pariſ. 1639. tom. I. pag. 625. Narratio *de muliere, quae peccata ſua in charta conſcripſerat, et pro venia ſuorum peccatorum ad S. Baſilium et Ephraem recurrebat*. Extrema pars, quae in editione Combefiſii deſideratur, edita eſt a *Lambecio* VIII. pag. 365. e MS. Vindobonenſi. *Fabr.* v. *Lambec.* et *Kollar.* de codd. caeſar. XXXV. nr. 1. p. 775 ſqq. et XXXVIII. nr. 20. p. 813. — Sub nomine *Amphilochii* exſtat de vita et miraculis Baſilii M. in codd. *Auguſt.* Vindel. bis. v. *Reiſeri* cat. p. 24. et 28. — vita Baſilii M. in cod. *Coislin.* CCCVII. 2. teſte *Montfauc.* bibl. Coisl. pag. 423. — *Pariſ.* in bibl. publ. codd. octodecim. vid. indic. ad tom. II. cat. codd. Pariſ. voc. *Amphilochius.* — Secundum catal. codd. Angliae etc. tom. I. inter codd. *Cromwell.* nr. CCXC. — *Oxoniae* inter codd. coll. S. Mariae Magd. nr. MMCXXIX. — tom. II. inter codd. Voſſ. nr. MMCCV. — *Venetiis* in bibl. Marc. DLXXXIII. v. cat. codd. gr. Ven. p. 307. — ibid. in cod. *Nanian.* LXIII. nr. 3. — et in vitis Sctorum cod. *Nan.* CXL. nr. 13. — CXLII. nr. 17. CXLIV. nr. 16. v. catal. codd. gr. Nanian. pag. 101. 324. 331.-336. — add. p. 356. de cod. CLVI. nr. 14. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XXVI. 5. cuius lectio quoniam ab edito maxime differt, *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. pag. 277. ſq. ſingulorum huius hiſtoriae capitum, prout in codice diſtinguuntur, et quibus inſcriptio praefigitur, initium ac finem exhibuit. — in cod. XVII. 6. plut. 9. — cod. XV. 19. plut. 11. — cod. IV. 30. plut. 4. v. *Bandin.* I. pag. 416. 511 et 522. — *Taurini* in bibl regia, cod. CXXXV. et CCLXX. ac ſermo in vitam et mortem Baſilii, in cod. CXVI. fol. 30. v. cat. codd. gr. Taur. p. 232 et 374. ac p. 219. — In cod. *Eſcorial.* teſte *Plüero,* l. c. conf. *Pagii* crit. Baron. ad a. Ch. 362. n. V. VI. tom. V. p. 57 ſqq. *Harl.*

12. *De humana natura CHriſti, num propter unionem cum diuina ubique ſit praeſens?* p. 226. Ex Photii, CPol., Ἀμφιλοχείοις, ſiue quaeſtionibus et reſponſionibus centum ad Amphilochium, Cyzici metropolitam, de diuerſis S. Scripturae locis, cap. 38. quae in variis bibliothecis integrae exſtant MStae. Fallitur Combefiſius, qui caput iſtud pro genuino fragmento Amphilochii, Iconienſis, habuit. *Fabr.* In cod. caeſareo XXVI. excerptum, notante *Kollario* in nota A. ad *Lambecii* comm. VII. p. 135. — In cod. *Coislin.* CCLXX. ſunt Τὰ Ἀμφιλόχια, ſeu ſermones et quaeſtiones ſacrae ad *Amphiloch.*, metropolitam *Cyzicen.* in tempore tentationis, numero trecentae. Hunc cod. late recenſet, ſingularum refert quaeſtionum argumenta et multa loca ex eo excerpſit *Montfauc.* in bibl. Coisl. p. 325 — 375. *Harl.*

Scripta

p) Item in *Aſſemanni* edit. Ephraemi Opp. I. p. XXXIV. v. *Aſſemanni* prolegg. ad tom. I. p. VIII. ſupra, in hoc vol. pag. 217. not. *hh.* *Harl.*

Scripta, quae in Amphilochio Combefisii non exstant.

13 *De non desperando*, ὅτι ὁ χρὴ ἀπογινώσκειν τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. Hanc tractationem graece primus edidit et latina versione donauit *Petrus Possinus* in thesauro Ascetico Paris. 1684. 4. pag. 255. et Amphilochio nostro audacter tribuit, quia multa eadem leguntur in Homilia, de qua supra, nr. 8. Sed argumentis non inficiandis et hanc et illam Amphilochio suppositam esse, demonstrauit Caueus parte altera Historiae litterariae scriptorum ecclesiasticorum. Incipit: ἀδελφός τις ἡττηθείς.

14. *Vita S. Ephraemi, Syri*, cuius latina versio a Gerh. Vossio, Tungrensi episcopo, edita est ante Ephraemi opera et ante comparationem, e Basilii vita excerptam. Adiunctum quidem reperit Vossius scholion, in quo illa Amphilochio, incerta prorsus coniectura, adscribitur. Περὶ τοῦ Κυροῦ Ἐφραὶμ, ἴσως τοῦ Ἀφιλόχιου Ἐπισκόπου. Incipit: *Sanctus hic pater noster*. Sed haud dubie scriptoris est, ab Ephraemi aetate longe, quam fuit Amphilochius, Iconiensis, remotioris. [v. ad nr. 11.]

15. *Epistola synodica*, qua respondet synodicae episcoporum alterius prouinciae, qui circa Macedonii haeresin de Spiritu S. fluctuabant et dissentiebant. In MSS. inscribitur Ἀμφιλοχίῳ Βασίλειος. Sed propter ea, quae de Basilio in hac epistola leguntur, Basilii esse non potest, itaque sub Amphilochii nomine graece et latine edita est a Cotelerio tom. II. monument. ecclesiae graecae pag. 99-104. *Fabr.* Hanc epistolam esse librum contra Eunomium et Macedonium, et ab Amphilochio nostro scriptum, coniicit *Oudinus*, reliqua autem scripta, Amphil. Iconensi tributa, pertinere ad Amphilochium, Cyzici metropolitam, suspicatur in comm. de scriptor. eccl. II. p. 219. add *Walchii* H. eccl. N. T. pag. 1363. — Ex Cotelerii monim. repetita est epistola in Harduini collect. concilior. tom. I. v. infra, vol. XI. p. 386. et exstat in cod. caesar. CCL. nr. 4. notante *Kollario* ad Lambecii comm. V. p. 311. not. *A. Harl.*

Quae Holstenium habuisse graece MSta refert Caueus, *Cohortatio ad Virtutes*, Homilia *de lacrymis et regno DEI*, et Homilia, *in arbores frugiferas*, nondum in lucem prodiere. Neque Homilia, quae in Caesarea [?] bibl. exstat περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ πονηρῶν ἀνδρῶν καὶ διαβόλων, atque incipit: Καλὸς ὁ βίος τῶν ἐναρέτων πάντοτε καθέστηκεν, τερπνὴ ἡ τῶν ἀγωνιζομένων κατάστασις. *Nessel.* V. pag. 126. *Fabr.* In *Lambec.* comment. VIII. p. 747. sq. cod. XXXII. nr. 25. recensetur, et Kollario in not. A. illa epistola *Cyziceni*, non *Iconiensis* Amphilochii, esse cum Oudinio videtur. Sub *Amphilochii Icon.* nomine exstat *Venetiis* in cod. *Naniano* LXXXVII. nr. 4. cum hac inscriptione: λόγος περὶ ἀρετῆς παραινετικός. Καὶ ὅτι δεῖ μνημονεύειν ἀεὶ τὸν θάνατον (sic) διηνεκῶς καὶ εἰς τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου. Incipit: εἰ τὴν θείαν ἑκάστοτε etc. plura vide in catal. codd. gr. Nanior. pag. 175. — In cod. *Naniano* Venet. CV. 23. Amphilochio tribuitur orat. in Iosephum Hebr. sed, vt notatur in cat. codd. gr. Nan. 353. ab alia manu additum est: τοῦ μεγάλου Βασιλείου. Add.

Gregorii, Thessal. archiep., X. orationes cum singulis *Io. Chrysostomi* et *Amphilochii*, *Iconens.* Accessit quoque fragmentum *Io. Damasceni*, quod e quinque codd. msstis primum edidit *C. F. Matthaei*, Mosquae 1776. 8. Amphil. oratio est εἰς τὴν μεσοπεντηκοστήν, καὶ εἰς τὸ μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν· ex cod. CCXXI. bibl. synod. *Harl.*

Alii Amphilochii.

Amphilochius, *Sidae* episcopus, qui concilio Ephesino aduersus Nestorium interfuit, cui fortasse tribuendas esse homilias quasdam, quae sub Iconiensis nomine leguntur, coniicit Labbeus tom. I. de script. eccles. pag. 61. Mentio apud *Photium* cod. LII. et CCXXX. *Fabr.* Conf. infra libr. V. cap. 38. de Photio, vol. IX. pag. 390 sq. LII. *Harl.*

Amphilochius, *Cyzici* metropolita, ad quem leguntur Photii epistolae, et ad cuius quaesita exstant responsiones MSS. eiusdem Photii, patriarchae CPol. De his plura dicendi locus erit in capite, quod Photii scriptis destinaui. *Fabr.* Vid. ad nr. XV. et *Kollar.* ad *Lambecii* comm. VIII. p. 747. not. *A.* *Harl.*

Omitto Amphilochum, vatis Amphiarai F. de quo praeter Homerum et alios meminit *Scymnus Chius* versu 466. et de cuius celebri oraculo Origenes III. contra Celsum p. 131. Theodoretus X. Θεραπευτ., aliique q). *Amphilochum* item Atheniensem, inter scriptores de agricultura Varroni I. 1, 5. laudatum et Columellae I. 1, 8. [conf. *Schneider.* comm. ad Colum. V. 12. 5. pag. 308. scriptor. R. R.] nec non Plinio, qui eius de auena et cytiso volumen memorat lib. XVIII. 16.

q) Conf. *Lucian.* dialog. mortuor. III. ibique Mos. du Soul et Hemsterhuf. tom. I. ed. Hemsterh. — Reitz. pag. 338. *Apollodor.* bibl. libr. III. cap. 7. — Amphil. procus Helenae, id. ib. cap. 10. et coll. cel. *Heynii* not. ad Apollod. III. 7. pag. 654. et ad fragmm. pag. 1037. — *Amphilochus*, Alcmaeonis e Manto fil. *Apollod.* III. cap. 7. §. 7. *Harl.*

CAPVT

CAPVT IX. (olim XIII.)

DE S. GREGORIO, Nazianzeno, eiusque fratre, CAESARIO.

I. *Gregorii, Nazianzeni, vita, et de eo scriptores.* II. *Codd. et editiones variae et promissa noua Benedictinorum.* III. *Monumentorum, in editione graecolatina comprehensorum, recensio cum variis obseruationibus.* IV. *Index eorum, ad quos Nazianzeni et Basilii, Caesariensis, epistolae.* V. *Scripta, quae in graecolatina editione non continentur.* VI. *Index poëmatum Nazianzeni, hactenus editorum, alphabeticus.* VII. *De Maximo, Nonno, Basilio, Elia Cretensi, Niceta, Psello, Nicolao Doxopatri, etc. qui Nazianzeni quaedam scholiis illustrarunt.* VIII. *De Caesario, Nazianzeni fratre.*

(*Cum supplementis G. C. Harles.*)

I.

[P] GREGORIVS [r]), Nazianzenus, in Palaestinae scholis rhetoricam [s]) didicit, atque Athenis [t]) et alitus et eruditus innotuit etiam Iuliano, postea imp. [u]), Gregorii ex *Hypsistariorum* [v]) errore ad ecclesiam conuersi, et per quadraginta ac quinque annos [w]) Nazianzi in Cappadocia

r) Errore typographi *Georgius* male excusum est in Hist. literaria Cauei. Sed frequens est et prona nominis vtriusque confusio, vt multis exemplis ostendit *Allatius* de Georgiis pag. 559. Ceterum Nazianzenum vocari miratur Casaubonus in Casaubonianis pag. 145. Non enim Nazianzus fuit eius patria, sed Arianzus: nec episcopum ibi egit, at a patre, illius ciuitatis episcopo, ibi educatus est, et patris per aliquod temporis vices obiit. *Fabr.* De Nazianzo, tum Cappadociae secundae adtributo, quod praedium Arianzo aeque ac Diocaesareae fuit vicinum, docte disputat, et *Baronium*, contendentem in Gregorii vita, a Papebrochio IX. Maii edita, *Diocaesaream* eamdem fuisse ac Nazianzum, (quam quidem opinionem etiam fouent *Tillymont.* in: notes sur S. Gregor. de Naz. tom. IX. p. 692. des Mémoires et cl. *Schröckh.* in: christl. Kirchengesch. tom. XIII. pag. 276.) pluribus refutat *Wesseling.* ad *Hieroclis* synecdem. pag. 700. in veteribus Romanor. itinerariis. Idem suspicatur, fieri potuisse, vt Gregor. Nazianz. Diocaesareae, antequam pater Nazianzo daretur episcopus, nutriretur. De *Sasimis*, vrbe, episcopatu Gregorii nostri notissima, quam vero is perpetuis stigmatum notis eo carmine inussit, quo vitae suae vicissitudines miseratus est, idem *Wesseling.* ad Antonini Aug. itinerar. p. 144. agit. *Harl.*

s) Naz. Orat. X. pag. 163.

t) *Rufinus* praefat. Apologet.

u) Naz. Orat. X. pag. 168. et IV. 121.

v) Hesychius: Ὑψιστάριοι· αἵρεσίς φασι τῶν τὸν ὕψιστον σεβομένων. Vide *Nazianzeni* Orat. XI. p. 178. XIX. in patrem pag. 289. ibique Eliam Cretensem et Billium p. 702. et Orat. X. p. 161. vbi etiam de matre. *Fabr.* Add. de secta *Hypsistariorum*, ex ritibus Hebraeorum et erroribus a vero dei cultu alienorum conflata, quae idolorum et sacrificiorum cultum ac religionem repudiabat, et vnum summum deum, ὕψιστον, venerabatur, *Gregor. presbyt.* in vita Gregorii Nazianz. p. 3. *Cleric.* in vita Gregor. p. 422. sq. vers. germ. et *Schroeckh.* l. c. pag. 278. *Harl.*

w) id. pag. 313. vbi patrem propemodum centenarium fuisse testatur, quando diem obiit. Vide et quae de Gregorio, patre, et matre sua nonna Orat. XI. pag. 178. seq. Synodo Tyanensi aduersus Arianos Valente, imp., interfuisse narrat *Theophanes* pag. 49. chronographiae.

Alii Amphilochii.

Amphilochius, *Sidae* episcopus, qui concilio Ephesino aduersus Nestorium interfuit, cui fortasse tribuendas esse homilias quasdam, quae sub Iconiensis nomine leguntur, coniicit Labbeus tom. I. de script. ecclef. pag. 61. Mentio apud *Photium* cod. LII. et CCXXX. *Fabr.* Conf. infra libr. V. cap. 38. de Photio, vol. IX. pag. 390 sq. LII. *Harl.*

Amphilochius, *Cyzici* metropolita, ad quem leguntur Photii epistolae, et ad cuius quaesita exstant responsiones MSS. eiusdem Photii, patriarchae CPol. De his plura dicendi locus erit in capite, quod Photii scriptis destinaui. *Fabr.* Vid. ad nr. XV. et *Kollar.* ad *Lambecii* comm. VIII. p. 747. not. *A.* *Harl.*

Omitto Amphilochum, vatis Amphiarai F. de quo praeter Homerum et alios meminit *Scymnus Chius* versu 466. et de cuius celebri oraculo Origenes III. contra Celsum p. 131. Theodoretus X. Θεραπευτ., aliique q). *Amphilochum* item Atheniensem, inter scriptores de agricultura Varroni I. 1, 5.[r] laudatum et Columellae I. 1, 8. [conf. *Schneider.* comm. ad Colum. V. 12. 5. pag. 308. scriptor. R. R.] nec non Plinio, qui eius de auena et cytiso volumen memorat lib. XVIII. 16.

q) Conf. *Lucian.* dialog. mortuor. III. ibique Mos. du Soul et Hemsterhuf. tom. I. ed. Hemsterh. — Reitz. pag. 338. *Apollodor.* bibl. libr. III. cap. 7. — Amphil. procus Helenae, id. ib. cap. 10. et coll. cel. *Heynii* not. ad Apollod. III. 7. pag. 654. et ad fragmm. pag. 1037. — *Amphilochus*, Alcmaeonis e Manto fil. *Apollod.* III. cap. 7. §. 7. *Harl.*

CAPVT

CAPVT IX. (olim XIII.)

DE S. GREGORIO, Nazianzeno, eiusque fratre, CAESARIO.

I. *Gregorii, Nazianzeni, vita, et de eo scriptores.* II. *Codd. et editiones variae et promissa noua Benedictinorum.* III. *Monumentorum, in editione graecolatina comprehensorum, recensio cum variis obseruationibus.* IV. *Index eorum, ad quos Nazianzeni et Basilii, Caesariensis, epistolae.* V. *Scripta, quae in graecolatina editione non continentur.* VI. *Index poëmatum Nazianzeni, hactenus editorum, alphabeticus.* VII. *De Maximo, Nonno, Basilio, Elia Cretensi, Niceta, Psello, Nicolao Doxopatri, etc. qui Nazianzeni quaedam scholiis illustrarunt.* VIII. *De Caesario, Nazianzeni fratre.*

(*Cum supplementis G. C. Harles.*)

I.

[P] GREGORIVS r), Nazianzenus, in Palaestinae scholis rhetoricam s) didicit, atque Athenis t) et alitus et eruditus innotuit etiam Iuliano, postea imp. u), Gregorii ex *Hypsistariorum* v) errore ad ecclesiam conuersi, et per quadraginta ac quinque annos w) Nazianzi in Cappadocia

r) Errore typographi *Georgius* male excusum est in Hist. literaria Cauei. Sed frequens est et prona nominis vtriusque confusio, vt multis exemplis ostendit *Allatius* de Georgiis pag. 359. Ceterum Nazianzenum vocari miratur Casaubonus in Casaubonianis pag. 145. Non enim Nazianzus fuit eius patria, sed Arianzus: nec episcopum ibi egit, at a patre, illius ciuitatis episcopo, ibi educatus est, et patris per aliquod temporis vices obiit. *Fabr.* De Nazianzo, nun Cappadociae secundae adtributo, quod praedium Arianzo aeque ac Diocaesareae fuit vicinum, docte disputat, et *Baronium*, contendentem in Gregorii vita, a Papebrochio IX. Maii edita, *Diocaesaream* eamdem fuisse ac Nazianzum, (quam quidem opinionem etiam fouent *Tillemont.* in: notes sur S. Gregor. de Naz. tom. IX. p. 692. des Mémoires et cl. *Schröckh.* in: christl. Kirchengesch. tom. XIII. pag. 276.) pluribus refutat *Wesseling.* ad *Hieroclis* synecdem. pag. 700. in veteribus Romanor. itinerariis. Idem suspicatur, fieri potuisse, vt Gregor. Nazianz. Diocaesareae, antequam pater Nazianzo daretur episcopus, nutriretur. De *Sasimis*, vrbe, episcopatu Gregorii nostri notissima, quam vero is perpetuis stigmatum notis eo carmine inussit, quo vitae suae vicissitudines miseratus est, idem *Wesseling.* ad Antonini Aug. itinerar. p. 144. agit. *Harl.*

s) Naz. Orat. X. pag. 163.

t) *Rufinus* praefat. Apologet.

u) Naz. Orat. X. pag. 168. et IV. 121.

v) Hesychius: Ὑψιστάριοι· αἵρεσίς φασι τῶν τὸν ὕψιστον σεβομένων. Vide *Nazianzeni* Orat. XI. p. 178. XIX. in patrem pag. 289. ibique Eliam Cretensem et Billium p. 702. et Orat. X. p. 161. vbi etiam de matre. *Fabr.* Add. de secta *Hypsistariorum*, ex ritibus Hebraeorum et erroribus a vero dei cultu alienorum conflata, quae idolorum et sacrificiorum cultum ac religionem repudiabat, et vnum summum deum, ὕψιστον, venerabatur, *Gregor. presbyt.* in vita Gregorii Nazianz. p. 3. *Cleric.* in vita Gregor. p. 422. sq. vers. germ. et *Schroeckh.* l. c. pag. 278. *Harl.*

w) id. pag. 313. vbi patrem propemodum centenarium fuisse testatur, quando diem obiit. Vide et quae de Gregorio, patre, et matre sua nonna Oratt. XI. pag. 171. seq. Synodo Tyanensi aduersus Arianos Valente, imp., interfuisse narrat *Theophanes* pag. 49. chronographiae.

padocia episcopi, filius, cuius, iam decrepiti, vicibus [x]) per aliquod temporis functus est: Sasimorum vero, alterius in Cappadocia oppidi episcopatum a Basilio aegre [y]) sibi passus est imponi, et quum Constantinopolitanae sedi a Theodosio M. praefectus esset [z]), post egregia in illam ecclesiam, a persequutionibus Iuliani et Valentis vix respirantem, merita: eodem anno [aa]), in concilio CPol. a. C. 381. abdicauit se sponte [bb]) priuatamque vitam praetulit, ac multis scriptis egregiis, prosa et ligato sermone elucubratis, oppugnatisque Arianis, Eunomianis et Macedonianis, *Theologi* [cc]) nomen meruit. Defunctus a. C. 391. [dd]) aetatis nonagesimo primo. Fratrem

x) Vide Orationem Nazianzeni VIII. et carmen de vita sua. *Sozomenum* VI. pag. 17. *Fabr. Hieronymus* quidem de viris illustr. cap. CXVII. Gregorium nostrum, scribit, fuisse *Nazianzenum episcopum;* sed, quod patris sui vices tantum per aliquod tempus obiit, *episcopus* proprie nec fuit, nec dici potest. *Ern.* tamen *Sal. Cyprianus* in not. ad illud cap. pag. 199. in bibl. ecclesiast. a I. A. Fabricio edita, post Tillemontium pluribus ostendere studet, Gregor. fuisse et recte dici *episcopum Nazianzenum:* quam quoque sententiam tuetur censor in Doederl. bibl. theol. mox memoranda p. 281. Add. *I. G. Walch.* in hist. eccles. N. T. pag. 1352. sq. *Harl.*

y) id. Orat. V. VI. VII. Confer *Beueregium* ad synodicum M. p. 82.

z) Naz. Carmine de vita sua. *Baronius* ad a. C. 380. n. 12. seq.

aa) Vide orationem XXXII. pag. 517. seq. 525.

bb) Vide eamdem orationem XXXII. pag. 523. 526. seq. et *Blondellum* de episcopis pag. 64. Nazianzeno in eodem concilio CPol. successor datus est Nectarius.

cc) Ὁ τὴν Θεολογίαν πρεσβευσάμενος δεξάμενος. *Anastasius*, in Meursii variis diuinis editus p. 31. Confer *Cotelerii* monumenta graeca tom. III. p. 571. tom. IV. pag. 411. *Rufini* prologum ad orationes Nazianzeni, latine a se versas. [*Walch.* l. c. pag. 1358.]

dd) Acta sanctor. Maii tom. VII. p. 657. seq. *Pagi* ad a. C. 354. n. 11. et 389. 4. *Fabr. Pagii* rationes, Gregorium Naz. a. CCCI. (aut circ. a. CCC.) in lucem editum esse, multi sequuntur, *Clericus* in vita p. 421. *Stolle*, *Hamberger*, *Saxius* et alii. Sed Pagii sententiam refellunt *Sam. Basnage* in annal. politico-eccles. tom. III. p. 41. et cel. *Schroeckh* l. c. pag. 276. argumentis sat grauibus, quae hic repetere haud vacat. Schroeckhio autem probabile videtur, Greg. Naz. a. Ch. 329. natum fuisse. *Caue*, qui Suidam in voc. Γρηγόρ. aliosque, Gregor. nonagenario maiorem vita decessisse, narrantes, erroris arguit, nostrum a. Chr. 589. aetatis suae circiter 65. animam efflasse, sumit, non probat. *Oudinus* scribit, eum Nazianzi a. 318. adspexisse lucem. *Clemencet* in vita Gregorii Naz. potissimum ex Greg. carmine de vita sua, v. 258. colligit, eum vsura lucis frui coepisse a. Chr. 326. aut 328. Censor tamen in Doederlini bibl. theol. pag. 276. versu 512. eiusdem carminis motus, eum adhuc iuniorem esse habendum, suspicatur, et sensum illius versus, ὅσος διῆλθε θυσιῶν ἡμῖν χρόνος, esse indicat, filium natum fuisse ante sacerdotium, a patre susceptum. Ita quoque variant VV. DD. in anno mortis designando. *Oudinus* eum, scribit, mortuum esse a. 389. aetatis suae 71. In nota anni mortis consentit *Clemencet.* — *Pagius* in crit. in annales Baron. tom. I. pag. 575. sec. Walchium, aut tom. VI. a. 389. nr. IV. V. pag. 39 — 41. secundum Saxii indicium, (vide etiam illum in prolegomin. dissertation. hypaticae, nr. XXXV.) pro a. 391. militat: eumque sequuntur Fabricius, Hamberger, Saxius etc. *Sam.* tamen *Basnage* in annal. etc. tom. III. p. 125. an. mortis refert ad ann. Chr. 390. *Schroeckh* pag. 453. ad a. Chr. 389 aut 590. Enimuero in hac scriptorum de tempore natali mortisque Gregorii Naz. discrepantia arbitror cum Walchio, rem arduam esse, certi aliquid definire, nec licere, certam temporis rationem adsequi. Nec per instituti nostri rationem licet vitam, fata, munera, controuersias, scripta, horumque argumenta, eruditionem Gregorii copiosius persequi. Atqui praeter eos, quos Fabricius laudauit, haud pauci alii, quorum quidem partim

trem, Caesarium, ante se defunctum, laudat [*] Orat. X. et quidem annis adhuc florentem, vt ex pag. 162. colligitur: τελευταῖον πρῶτον, iuniorem priore loco elatum pag. 176. Sororem,

tim iam meminimus, omnia, varia quidem fortuna, latius exposuerunt:

Baronius in vita Gregorii, cum adnotatt. *Dan. Papebrochii*, in actis SS. Antwerp. Maii. tom. II. pag. 373 — 482.

Io. Stiltingius in diss. de tempore natali S. Gregorii Naz. tom. III. Sept. Act. SS. Antwerp.

G. Caue in hist. litt. script. eccl. tom. I. p. 246. sqq. edit. Basil. et in antiquitatt. patrum et ecclesiast. ex versione germanica, Bremae 1701. 4. part. II. p. 599 — 712.

L. Ell. du Pin nouv. bibl. tom. II. p. 201. sqq. qui et bona, praecipue ex eius orationibus, fecit excerpta et de eius ingenio indoleque ac scribendi genere rectius atque apertius, quam Hermant aliique, indicauit.

Cas. Oudin. in comm. de SS. eccles. tom. I. pag. 614. sqq. Is Caue, Nicetam Billiumque vplurimum sequutus, in cap. I. paucis egit de vita Gregorii Naz. et longiores Sozomeni, Hieronymi, Philostorgii Suidaeque narrationes indiciaque adducit, in capp. II — V. scripta Gregorii copiose recenset, et in cap. VI. de scholiastis atque interpretibus opp. Gregorii Naz. graecis fuse disputat.

I. G. Schupart in diss. de Gregor. Nazianz. cognomento Theologo, theologis ad imitationem proposito. Giessae, 1721. 4. — De *Clerico* postea erit sermo.

G. Stolle in: Nachricht von den Leben — der Kirchenväter etc. cap. XX. pag. 400 — 434. Idem alios citat scriptores de nostro Gregorio.

R. Ceiller Hist. gen. des aut. eccles. tom. VII. pag. 1. sqq. scripta Gregorii late sciteque recenset. — Sed Gregorii Naz. doctrinam placitaque curatius intelligentius digessit, exposuit et diiudicauit *I. Sal. Semler* in prolegg. ad Baumgartenii Theol. polem. tom. III. p. 169 — 185. — Longiores locos ex Greg. Naz. opusc. apte peritoque excerpsit, germanice vertit et hinc inde illustrauit *Christi. Frid. Rösler* in: Bibliothek der Kirchen-Väter, tom. VII. p. 217 — 310.

Clemencet editioni, (quam postea suo loco indicabimus,) praemisit in praef. ad tom. I. Opp. primum Gregorii vindicias contra Tollium ac Du Pin; tum Beneridgium ac Muratorium, eum in caelibatu remansisse dubitantes, et contra Thomasinum, eum fuisse monachum, negantem; deinde sectionem III. de eius doctrina et, quam vocant, orthodoxia; denique vitam Gregorii, at, iudicibus VV. DD. ieiune scriptam et ex Tillemontii memor. magnam partem excerptam. Si quis alius, Clemencet summus est Gregorii admirator, et in heroe suo sancto nihil nisi egregia et paene diuina videt praedicatque. Cum Basilio quidem haud inepte comparat Gregorium Naz. Sed hunc ab omnibus Du Pin, Tolliique reprehensionibus atque criminibus haud omnino vindicauit. Nam vti certum est, Gregorium egregiis ingenii animique excelluisse virtutibus, probabilem fuisse oratorem ac poetam et multa bene recteque scripsisse atque fecisse: ita haud negari potest, eum multis animi infirmitatibus fuisse obnoxium, hominem inconstantem, acrem ac vehementem, interdum vanum atque superbum: nec omnia eius dogmata, iudicia factaque probarunt multi litterarum sacrarum doctores: quamquam Clericus interdum iniuriam fecit Gregorio, et rem exaggerauit. Atque plurima Clemenceti iudicia castigauit, et, quae in Gregorio reprehendenda viderentur, aperte ostendit nec tamen virtutes eius meritaque, quae sunt insignia, reticuit et de multis rebus dubiis suam dixit sententiam *Doederlein* in selecta bibliotheca theologica, tom. I. part. IV. pag. 266. sqq. et part. VI. pag. 425. sqq. vbi Clemenceti edit. Opp. Gregorii Naz. tom. I. docte lateque recensetur.

Sobrie intelligenterque indicat de nostro cel. *Schroeckh* in narratione satis longa adcurataque de illius vita, scriptis, dogmatibus etc. in christl. Kirchengeschichte, tom. XIII. Lips. 1789. 8. pag. 275 — 466. Ad illos igitur viros doctos, ablegandi sunt, qui de nostro eiusque patre matreque plura scire cupiant.

Add. *N. Lardner's* Credibility of the Gospel History part. II. vol. IX. pag. 127. sq. Diction-

 naire

rem, Gorgoniam, Oratione XI., patrem Orat. XIX. summus amicus Basilii Caesar. (quem et ipsum Orat. XX. pro funere laudauit) eiusque fratris, Gregorii Nysseni: praeceptor S. Hieronymi ee): is enim et eo doctore sacras literas didicisse se profitetur, et catechistam ac praeceptorem suum vocat, et illo magistro gloriari se ait et exsultare. Latine se callere negat Nazianzenus epist. LXXI. ad Postumianum. Memoriam eius celebrat ecclesia latina in breuiario Romano 30. Sept. graeca 9. Maii. Vitam suam ipse versibus iambicis descripsit, quae in limine tomi posterioris exstat. Aliam, prosa compositam a *Gregorio, presbytero ff*), graece habes praefixam tomo priori Operum Nazianzeni cum latina versione *Iacobi Billii*, et aliis veterum de Nazianzeno elogiis, per eundem Billium collectis. *Nicetae Paphlagonis* laudationem in Nazianzenum e codice Mazariniano vertit, et tom. VI. bibl. concionatoriae pag. 615 -- 632. latine vulgauit Combefisius. Laudationem Gregorii Naz. scriptam a *Thoma Magistro*, graece et latine vna cum aliis eiusdem Thomae orationibus et epistolis [v. ad not. i.] *Laur. Normannus* vtraque lingua vulgauit Vpsalae, 1693. 4. *Philothei*, CPol, *Ioannis* Euchaitensis, *Nicolai Cabasilae*, *Theodori Metochitae*, *Matthaei Camariotae* et *Theodori Prodromi* in tres hierarchas, Basilium, Nazianzenum et Chrysostomum memoraui infra cap. XV. p. 558. [vet. ed.]

naire vniuersel des sciences ecclesiastiq. par le *P. Richard* et autres Dominicains, Paris. 1761. tom. III. h. v.

Hamberger Zuverlässige Nachricht. etc. tom. II. pag. 850 sqq. et in: Kurzen Nachrichten etc. tom. I. pag. 757. sqq.

Chr. Thomasius in Obss. selectis ad rem litter. spect. tom. III. p. 360. sqq.

Gottfr. Arnold in: Kirchen- vnd Ketzer Historie, part. I. libr. IV. cap. 4. §. 41. sqq.

Saxius in Onomast. I. pag. 420 sq.

Thomas - Pope Blount in Censura celebr. authorum, pag. 244. sqq. ed. Geneu. quorumdam collegit indicia de nostro. *Harl.*

ee) Baron. ad a. C. 379. nr. XVII.

ff) *Gregorius* iste presbyter e MS. ducis Sabaudiae recensitus exstat etiam graece et latine tom. II. Act. Sanctor. Maii p. 766. MS. *Lambec.* III. p. 182. 190. [in cod. LXXIX. nr. 54. p. 451. ed. Kollar. vbi Lambec. in not. 5. citat Card. *Baronii* annal. eccles. tom. IV. a. 571. pag. 504. ed. Plantin. et *G. I. Vossium* de histor. graecis lib. IV. cap. 19. — item in cod. LXXXIV. ib. III. pag. 470. — *Paris.* in septem codd. bibl. publ. vid. ind. ad vol. II. cat. codd. voc. *Gregor. presbyter.* — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. V. nr. 27. plut. 7. (*Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 206.) — cod. VIII. nr. 46. plut. 6. v. infra in not it. codd. Laur. — cod. VII. nr. 53. — cod. XXII. nr. 53. — cod. XVII. nr. 24. plut. 9. vbi quoque nr. 29. est *Ioannis*, metropolitae *Euchaitorum*, encomium in Basilium M. *Gregorium*, *theologum*, et Io. Chrysostomum: (quod encomium etiam habetur in biblioth. *Coislin.* pag. 418. vbi v. Montfauc.) — in cod. II. plut. 11. inter vitas Sctorum (vti in cod. *Barocc.* CXCII.) v. *Bandin.* l. c. pag. 247. 272. 418. et 498. — *Taurini* in bibl. reg. codd. VIII. et CCCXX. v. cat. codd. gr. Taur. p. 71. et 401. — *Venet.* in bibl. Marc. codd. LXX. et LXXI. (cat. codd. gr. p. 48 et 49.) etc. — add. infra in vitis Sctorum etc. vol. IX. pag. 82. ed. vet. *Harl.*] — latine apud *Surium* IX. Maii. *Fabr.* Praeter ea vita Gregorii Naz. vtplurimum addita est eius opusc. aut inter vitas Sctorum, etiam non addito auctoris Gregorii, presbyteri, aut alius nomine; sic in cod. *Mosquensi* V. in Matthaei notitia codd. pag. 4. — in *Naniano* cod. CXLIII. nr. 6. (cat. gr. codd. Nan. pag. 534.) — cod. Barocc. CLXXXIII. — *Oxon.* latine, in bibl. coll. Mariae Magdal. nr. MMCCXVII. cat. codd. Angliae. — In Georgii Chronico, cod. CCCV. *Coislin.* sunt excerpta ex vita Gregorii Naz. et ex eius or. de patre suo. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. pag. 421. *Fesuli* in bibl. Canonic. etc. vita Io. Chrysost. *Gregorii Naz.* et Athanasii Alex. per *Ioan. Tortelium*, teste *Montfauc.* in diario ital. p. 392. *Harl.*

ed.] - . Ex recentioribus praeter Annales confulendus *Caefaris Baronii* liber de vita Nazianzeni ad Gregorium XIII. qui, antea ineditus, occurrit cum notis Papebrochii in Actis Sanctorum tom. II. ad diem IX. Maii p. 373. *Gregorius Polidorus* in Gregoriano, fiue libro de XIV. pontificibus, XIII. epifcopis Gregoriis, et Gregorio, presbytero, Florent. 1598. *Godfridus Hermantius* in vita Nazianzeni, accurato ftudio defcripta gallice Parif. 1674. 4. *Tillemontius* tomo nono memoriarum, et *Io. Clericus* bibliothecae vniuerfalis, itidem gallico vulgatae idiomate tom. XVIII. *Fabr.* Quamquam Clerici narrationi atque iudiciis non vbiuis fides eft habenda: tamen propter apertam fentiendi fcribendique rationem vel hodie labor illius non caret fructu: eamque ob cauffam *Chriftian. Thomafius* ex *Clerici* bibl. vniuerf. quasdam vitas in linguam germanicam transferendas curauit: *Ioannis Clerici vnpartheyifche Lebensbefchreibung einiger Kirchenväter vnd Ketzer*, namentlich Iuftini Mart. Clementis Alexandr. Origenis, Cypriani, Prudentii, *Gregorii Nazianz.* [p. 415 — 571.] Eufebii, Pelagii vnd Celeftii, aus deffen Biblioth. univerfelle ins Teutfche überfetzt, nebft einer Vorrede des Herrn Geh. Raths *Thomafii* etc. Halae 1721. 8. — Add. eiusdem *Clerici* epiftolas criticas, ep. VI. *Harl.*

II. *Codd. MS. et editiones Gregorii Nazianzeni.*

Propter fummam, quam Gregorius Naz. nactus eft, auctoritatem, euenit, vt eius orationes et reliqua opufc. induftriam digitosque monachorum librariorumue mire exercerent. Tanta igitur vis codicum adhuc fupereft in variis bibl. vt plena et ex codd. catalogis repetita fingularum orationum atque epiftolarum fingulorumque carminum enumeratione omnino metuendum fit, ne tempus et chartam perdam et lectorum patientia abutar. Quare codd. in quibus opera aut plura opufcula Gregorii funt fcripta, tantum, quia in catalogis plerumque fingula opufc. curatius defignantur, generatim indicabo. — *Parif.* in bibl. publ. eft infinita paene codd. potiffimum qui orationes continent, copia. At fingula iam cognofcuntur ex indice ad vol. II. catal. codd. Parif. Adde quae paullo poft Fabricius de promiffa Louvardi edit. fcripfit. Atque *Montfauc.* in bibl. biblioth. MSSt. tom. II. p. 725. D. mirifice laudat cod. regium, quem numerat 1808. eximium, faec. IX. ad vfum Bafilii Macedonis, imper., vti putat, aut praecedentis fcriptum. — *Montfaucon* in bibl. *Coislin.* paucis recenfet p. 118 et 119. quinque codd. item p. 297 et 298. duo codd. qui plures exhibent orationes cum fcholiis aut commentariis gr. — pag. 298 fqq. cod. CCXLII. continet fcholia et commentarios in plurimas oratt. ad cod. calcem adiunguntur fignorum quorumdam fignificationes, quas illinc exfcripfit ediditque Montfauc. (v. quoque *Montfauc.* de cod. memorabili romano *S. Bafilii* in bibl. biblioth. MSSt. pag. 195. D. in quo cod. etiam legitur collectio hiftoriarum in quaedam Gregorii fcripta.) — p. 179 et 197. aliquot oratt. inter vitas Sctorum etc. pro menfibus Nou. vsque ad Februar. — In multis aliis codd. qui vel catenas patrum in V. et N. T. vel afcetica, vel Niconis et Anaftafii collectiones comprehendunt, Gregorius Naz. citatur et multa loca ex eius Opp. leguntur, e g. pag. 42. 44. 57. etc. Index facile fuppeditabit notitiam. — In eadem bibl. effe *flauicam* Opp. Gregor. verfionem, teftatur *Montfauc.* in bibl. biblioth. MSSt. I. p. 1042. B. et ibid. p. 1024. verfio opufc. Greg. contra Arianos *armenica* in cod. bibl. publ. citatur.

Monachii in bibl. elector. Bauar. in pluribus codd. exstant oratt. n. LVIII. vsque ad LXVIII. — cod. LXXV. — in cod. XCII. dubitatt. et solutiones Gregor. Naz. per interrogatt. et responsion. de deo et trinitate; dogma de S. Trinitate etc. — cod. CXCIII. Christus patiens, tragoedia gr. Gregorii Naz. eiusdem λόγοι πέντε, carmine scripti; eiusd. variae oratt. — cod. CCLII. quaedam oratt. v. cat. codd. gr. Bauar. pag. 18. vsque ad 22. 25 sq. 35. 73. et 84.

Vindobon. bibl. caesar. abundat codd. in quibus seruata sunt opera Greg. Naz. quorum breuem notitiam dedit Nesselius in catal. sed pleniorem et doctiorem *Lambec.* in commentariis etc. ed. Kollar. quos h. l. potius laudandos citandosque duxi. — In vol. III. pag. 374 sq. cod. LXXVI. nr. 4. anonymi epitome scriptorum dogmaticorum S. Greg. Naz. — p. 396. cod. LXXVII. nr. 58. ex Greg. ep. ad Cledonium et II. oratione de filio et ex aliis patribus eccl. testimonia de duabus in Christo naturis: nr. 81. ib. p. 420 sqq. excerpta ex Greg. in Zigabeni panoplia. — p. 437. etc. cod. LXXIX. Gregorii, (qui ibi vocatur *episcopus Naz.* refragante Lambecio in not. 3.) Opp. (oratt. LI.) cum antiquis scholiis margin. atque expositione notarum, in margine cod. litteris aureis passim adscriptarum, quas integras Lamb. exhibet. — pag. 455 sqq. multae oratt. in codd. LXXX — LXXXI. — LXXXII — LXXXIII. in cuius fine *) etiam exstat expositio notarum marginalium. — LXXXIV. vsque ad LXXXVIII. — pag. 488. in cod. XC. oratt. quinque. — pag. 495. in cod. XCVI. oratt. cum Nicetae comment. — pag. 499. sqq. in codd. CXCVIII. — CXCIX. — CC. — In vol. IV. reperiuntur quaedam oratt. in codd. CVI. nr. 26. — CXVI. nr. 15. 16. et 22. — CXLV. nr. 20. — CXLVI. nr. 7. 8. et 14. — CXLVII. nr. 2. et 6. — CLI. nr. 23. 29 et 30. In aliis caes. codd. vol. IV. V. etc. inprimis in catenis in V. et N. T. haud pauca sunt fragmenta, quae index Lamb. notat: sic quoque in multis catenis, quas bibl. Venet. Marc. (teste cat. codd. gr.) atque codd. Coislin. seruant; et Montfauc. in bibl. Coislin. locis antea partim memor. indicat. Sed illis excitandis immorari non licet. — In vol. V. Lambec. comm. in codd. CCXLI. nr. 1. — CCXLVI. nr. 15. — CCLI. qui ascetica etc. continent, sunt fragm. et in cod. CCLXXXIII. nr. 2. sunt excerpta quaedam ex Gregorii Naz. operibus. — In *Kollarii* supplem. ad Lambecii comm. pag. 141 sqq. cod. XV. oratt. 16. cum Nicetae comment. — p. 145 sqq. cod. XVI. plures oratt. — p. 159 sqq. cod. XVII. oratt. 23.

Augustae Vindel. in bibl. publ. plures codd. quos *Reiser* in indice MSSt. Aug. idemque singulas oratt. refert, in illis codd. obuias, pag. 10 sqq. nr. 27. vsque ad nr. 31. et in vltimo cod. p. 12. Reis. notat, Gregorium vocari *archiepiscopum* CPolitan. (vti in aliis quibusdam codd.) de quo elogio vid. *Rittershus.* lection. SS. libr. II. cap. 11. et 12. et conf. *Laur.* de Dionysio Areopag. part. II. pag. 269 sqq. ed. vlt. (et *Bandini* cat. codd. gr. Laur. vol. I. p. 205. not. vbi in cod. V. dicitur *episcopus Naz.* v. quoque Lambec. paullo ante citatum.) In eodem cod. sunt Gregorii Naz. tetrasticha cum Nicetae Dauidis paraphrasi, et ἀπόῤῥητα, seu *arcana*,

*) Itidem in cod. XXI. *Taurinensi*, et in catal. codd. gr. Taur. pag. 92 sq. gr. cum vers. lat. est quoque euulgata notarum explicatio.

arcana, cum paraphrasi, edita ab Hoeschelio gr. Lugd. 1591. — ib. p. 22 nr. 10. excerptae Gregorii Naz. et Io. Damasceni demonstrationes de vno deo et verbi diuinitate. — ib. p. 24. nr. 19. homiliae sedecim cum scholiis margin. — pag. 28. nr. 27. sermo in sancta lumina Epiphaniorum. — pag. 39. nr. 55. fragmenta. — pag. 7. 40 et 41. Gregorii Naz. et Basilii M. dialogus.

In bibl. quondam *Vffenbach.* oratt. et epp. quaedam, in cod. V. secundum catal. bibl. Vffenb. MSS. a *Maio* confectum pag. 423 sqq.

Vratislauiae in bibl. Rehdinger. non pauca sunt Gregorii Naz. teste *Kranz.* in Memor. illius bibl. pag. 83.

Leidae in variis codd. bibl. publ. modo plura, modo pauciora. v. catal. illius bibl. p. 335, 27. — p. 336, 47. — p. 396, 13. — homilia, arabice. pag. 409. nr. 11.

Taurini in bibl. regia sunt multa Gregorii opusc. aut alia, ad eum pertinentia, in pluribus codd. nr. VIII. — XVI. — XXI. — LXXX. — CXVI. — CXXV. — CXXXV. — CXLVII. — CCCXXX. — CCXVII. — CCXLVII. — CCCXXVI. et trag. Christus patiens in cod. CCCXLVIII. de quibus sat copiose agitur in cat. codd. gr. Taurin.

Florentiae in bibl. Laurent. sunt multi codd. in quibus oratt. modo nudae, modo scholiis et comment. stipatae, aut fragmenta aut epistolae reperiuntur: de quibus consulas *Bandini* cat. codd. gr. Laur. in tomo I. pag. 41 sqq. p. 62. nr. 14. p. 120. nr. 19. et 402. nr. 54. pag. 140. nr. 7. p. 202 sq. p. 205. vsque ad pag. 216. de pluribus codd. pag. 214. sqq. excerpsit Bandin. versus varii generis, vitae Gregorii praemissos et p. 215. specimen scholiorum. — pag. 240. — p. 241 sqq. vbi iambi, orationibus praefixi, eduntur p. 275. sq. — p. 277. sq. — p. 288. sqq. — pag. 293 bis. — p. 295. sqq. — p. 361. nr. 25. — p. 363. nr. 6. — pag. 511. nr. 18. — Quoties in aliis codd. Laurent. quae patrum in vtrumque testamentum catenas aut alias collectiones continent, fragmenta Gregorii occurrant, index ad cat. illum voc. *Gregor. Naz.* eorum suppeditabit notitiam. De carminibus et epp. in codd. Laurent. infra locus erit dicendi.

Venetiis in bibl. *Nanian.* in codd. XXXIX. — LV. — LVIII. cum perpetuo Nicetae commentario — LXIII. nr. 26. vbi Gregor. vocatur ἀρχιεπισκ. ναζιαζ8. — CXL. nr. 42. 43 44. — CLIV. nr. 6. — CLIV. nr. 17. or. cum commentario. v. cat. codd. gr. Nan. p. 48. 62. 64. 104. 327. 346. et 348.

Venetiis in bibl. Marc. Opera in cod. LXX. (cui adhaerent vita Greg. Naz. auctore Gregorio, presbytero; expositio, quae in orat. funebri in Basil. M. occurrunt, eaedem fere, ac quae latine ex Niceta a Billio adferuntur. Postremo habetur collectio et expositio, (in editis Nonno inscripta,) historiarum, quarum meminit Nazianz. in prima et secunda inuectiua contra Iulianum.) — cod. LXXI. et reliquis vsque ad cod. LXXVII. — in cod. LXXVIII. sunt expositiones in oratt. quasdam Greg. Naz. sine nomine auctoris. — in cod. CCCCXCIV. — DLXXIII. quinque oratt. — DLXXXIII. duae oratt. Quae omnia vberius indicantur in

cat. codd. gr. Marc. de memoratis codd. — In eadem bibl. est codex, qui continet Macarii Chrysocephali 'Ροδωνιάν, ex quo cod. multa adnotauit et edidit cel. *Villoison* in Anecdot. gr. pag. 4 sqq. et p. 76. obseruauit, pag. 225. a Macario excerptas esse sententias ex variis Gregorii Naz. poematibus et ex orat. α. vsque ad μς'.

Venetiis in bibl. codd. monasterii S. Michaelis etc. est homilia (XVII. inter edd.) in dicta Ieremiae, ante imperatorem, *Rufino* interprete. v. *Mittarelli* in cat. illius bibl. pag. 469. sqq.

Montfauc. in diario ital. agit p. 12. de codd. bibl. Ambros. *Mediolani.* — pag. 213. sqq. docte de aliquot codd. in bibl. monast. S. Basilii, *Romae.* — pag. 237. de tribus bibl. *Chiggiae*, Romae, codd. in quorum primo sunt oratt. Greg. Naz., in altero eius epistolae; in tertio eiusd. carmina, vitae et alia: — pag. 362. vsque ad 364. it. pag. 366. de codd. in bibl. Adnunciatae ecclesiae, *Florentiae;* — pag. 433. de cod. Venet. quondam in bibl. Iulii Iustiniani.

Magna codd. in quibus modo multa, modo pauca Gregorii opp., modo fragmm. aut excerpta etc. exstant, vis est in bibl. *Britannicis,* secundum cat. codd. Angliae etc. Inter codd. *Barocc.* in tom. I. nr. V. VIII. XLIX. LXXI. (expositio historiarum, quae passim occurrunt in Opp. Greg. Naz.) LXXVI. LXXXV. bis. CXXVI. CXXXV. CL. (Greg. Naz. 'Αλάτων seu *medicamentum purgans e sale:)* — CLXXIV. CLXXX. CLXXXI. CLXXXVIII. (oratt. XVI. cum comment. *Nicetae*, metropolitani Heracleensis.) CXC — CXCII. CXCVII. CXCIX. CCV. (gnomica disticha:) CCVI. (dialogi Basilii et Gregorii:) CCVII. CCXIII. CCXVIII. CCXXII. CCXXXVI. — inter codd. Th. Roe nr. CCLII. — inter codd. Laudi nr. DCCXXIV. DCCXLV. MCCLIV. — inter codd. Bodl. nr. MCMLXXXII. MMCCCLXVII. MMDXXIII. MMDCCCLXXVII. — inter codd. Selden. nr. MMMCCCLXXXII. (XVI. oratt. vna cum historiarum collectione et explicat. quae occurrunt in Gregorii orat. funebri Basilii M.) MMMCCCLXXXIV. MMMCCCLXXXVIII. MMMCCCXCVII. — inter codd. Bodl. MMMDCCCIII. (sermotheologicus ex opp. Gregorii Naz. per modum quaest. et respons. *arabice.)* — In parte II. cat. *Oxonii* inter codd. collegii noui, nr. MCV. MCVI. — coll. S. Trinit. nr. MCMLXXXIX. — coll. Iesu, nr. MMXXX. MMXXXI. — coll. Mariae Magdal. nr. MMCLXXVIII. (Gregorii liber de virtute, lat. versus ab *Antonio Patina.)* — In parte II. cat. *Cantabrig.* nr. MMCCCLXXV. — In tom. II. cat. inter codd. eccles. *Dunelm.* nr. CCCXXXV. CCCXXXVI. CCCXXXVII. — eccl. *Sarisbur.* nr. MXIII. (Greg. opusc. aliquot latina.) — eccl. *Westmonaster.* nr. MCLXXXIV. (oratt. quaedam, lat.) — inter codd. *Norfolc.* nr. MMMCDXLIX. — inter codd. *Th. Gale* nr. MMMMMCMXLIV. (Gregorii inedita quaedam) nr. MMMMMCMXLVI. (Greg. quaestiones et responsa.) et nr. MMMMMMCLVII. — Intomo II. parte II. cat. *Dublini*, nr. CCXXXI, 80. — nr. MCCLXIII. Gregorii et Basilii quaestiones ac responsiones, arabice.

Matriti in bibl. regia in cod. CV. fol. 79. Gregorii exorcismus ad immundos spiritus eiiciendos, quem *Iriarte* in cat. codd. gr. p. 423. ineditum esse existimat. — Quot codd.

in

in quibus potiſſimum inſunt oratt. atque epiſtolae Gregorii Naz. cuſtodiantur in bibl. *Eſcorial.* cognoſces ex *Plüeri* itin. per Hiſp. pag. 171.

Mosquae in bibl. ſynod. docente cl. *Matthaei* in Notitia codd. Mosq. pag. 16. excerpta in cod. XI. qui continet variorum adhortationes atque narrationes. — pag. 4. inprimis pag. 8. ſq. in cod. V. Greg. Naz. vita et XVI. oratt. — pag. 21. fragmenta ex tribus orationn. in cod. XIII. — pag. 29. in catenis patrum in Geneſin atque Exodum, in cod. XXIX. — pag. 36. in cod. XXV. ſiue cat. patrum in Eſaiam fragmm. ex quinque oratt. Sed in bibl. Mosquenſ. ſynod. multo plures ſupereſſe codices, diſcimus ex *Athanaſii Schiadae* catalog. codd. gr. etc. pag. 28. nr. X. — pag. 30. nr. XIV. ſermones XVI. cum Nicetae interpretatione; et p. 31. — pag. 33. ſq. nouem codd. adducuntur, quorum tres continent oratt. L. aut LI. aut LII. alii pauciores: in quodam eſt Gregorii teſtamentum. Plures oratt. pag. 38. pag. 44. tres codd. quorum primus habet oratt. cum ſcholiis archiepiſcopi *Serienſis*, (an Nicetae?) tertius carmina. — pag. 45. — pag. 47. vbi citatur collectio ex libris Origenis facta a Baſilio et Gregorio Nazianz. denique pag. 60. Gregorii dialogi, variae quaeſtiones, add. infra de edit. Matthaei adlata.

Ex *Montfauconii* bibliotheca bibliothecar. MSS. innumera paene copia codd. qui varia Gregorii opuſcula, nunc plura, nunc pauciora, comprehendunt, colligi poteſt; ſed quia de codd. Pariſienſ. Florentinis aliisque iam egimus, et tempus nos admonet, vt claudamus riuulos, in nonnullorum tantum commemoratione acquieſcemus. *Romae* igitur in Vaticana bibl. multa ſunt Gregorii opera, (I. pag. 13. 27. C. D. 32. 65. et graeca et quaedam a Rufino verſa, item comment. gr. in oratt. et inuectiuas. p. 98. C. — ibid. in bibl. *Sluſiana*, p. 178. D. et 179. B. — in bibl. *Ottobon.* p. 183. C. A. 184. nr. 8. et 10. et A. — in bibl. *Chiggia*, oratt. epiſtolae et carmina aliaque pag. 175. C. — in bibl. patrum S. Baſilii, p. 195. D. — monaſt. S. Saluatoris Baſilianor. p. 198. B. — *Florentiae* in monaſterio Benedictin. B. Mariae, p. 414. C. D. — *Ceſenae* p. 433. A. — *Patauii* in bibl. Stae Iuſtinae, pag. 486. C. — *Mediolani*, pag. 497. D. E. et 515. E. et 528. B. ac Nicetae ſcholia, ibid. C. — *Baſileae*, pag. 611. et 612. — *Londini* in bibl. regia, pag. 632. B. — in bibl. *Sfortiana*, p. 694. ſq. 696. 697. 698. 699. 703. 704. C. 706. E. 707. B. — in bibl. abbatiae S. Petri *de Selincurte*, dioec. Ambian. pag. 1198. D. E. — in bibl. SSt. *Sergii* et *Bacchi*, p. 1218. C. — in bibl. S. Albini *Andegauienſ.* p. 1225. B. C. — in bibl. abbat. *S. Theodorici* prope Remos, p. 1231. E. — in bibl. monaſt. *S Martini Sagienſis*, p. 1249. E. A. — Alia ei, cui opus aut volupe erit, ſuppeditabit index ad illam bibliothecam. — Praeterea in bibl. publ. *Pariſ.* ſecundum catal. tom. I. ſunt in codd. verſiones orientales: 1) *coptica* quaeſitorum et reſponſorum de rebus, ad theologiam pertinentibus, quorum auctores feruntur Baſilius et Gregor. Naz. pag. 450. cod. XLII 2) *arabica* oratt. XXIX. et Gregorii, presbyteri, orationis in laudem Greg. Naz. p. 61 ſq. cod. LXI. — homiliae de Chriſti tentatione, pag. 62. cod. CXVI. quarumdam homiliarum. pag. 107. cod. LXXIII. et p. 108. cod. LXXVI. — catecheſeos, ordine alphabetico diſpoſitae. quae *Gregorii, Theologi*, nomen praeſe fert. — 3) *armenica* operum. p. 62. cod. LIX. et in cod. LXIII. operis commentitii, quo reſpondet *Gregor.* variis quaeſtionibus, ipſi a Baſilio propoſitis, de igne, terra, vniuerſo et ſole. — In biblioth. acad. *Erlangenſi* eſt cod. membr. qui

qui continet versionem Gregorii apologetici et quarundam oratt. *latinam*, auctore Rufino: in fol. conf. quoque *Hockeri* cat. bibl. Heilsbron. pag. 53. De cod. quodam v. *Io. Heumanni* documenta literaria etc. Altorf. 1758. 8. in comm. isagog. p. 77. add. part. II. f. epistol. p. 71. graue *Cochlaei* de Greg. Naz. iudicium: pag. 70. 77. 283. de versionibus *Pirckheimeri*. — In *Krohnii* cat. pag. 99. fin. laudatur *Rufini* versio Apologetici Greg. Naz. cod. Sed ohe! iam satis est. Pergamus ad *editiones*. *Harl.*

Editiones Gregorii Nazianzeni latinae.

Orationes decem *Rufino* interprete I. XII. XV. XVII. XXVIII. XXXIII. XXXVIII. XXXIX. [?] XLIV. et L. cum eius praefatione ad Apronianum. Argentorat. per Iohannem Knoblauch 1508. 4. *Fabr.* Exemplar est in bibl. *Erlang.* Inscriptio autem haec est:

Hi sunt in hoc codice libelli X. diui Gregorii Nazianzeni. Apologeticus liber I. de epiphaniis siue natali domini; de luminibus, quod est de secundis epiphaniis; de fide liber I. de Nicaena fide; de pentecoste et Spiritu S. de semet ipso, ex agro reuerso; de dictis Hieremie presente imperatore; de reconciliatione et unitate monachorum; de grandinis vastatione; de arrianis quod non liceat sp. et publice de deo contendere. In calce: Explicit liber — translatus a quodam Rufino. Impressus Argentine per Io. Knoblauch. Anno MDVIII. (1508.) Hilarii. Praefatus est Adelph, Mulingus. add. cel. *Panzer* A. T. VI. p. 41. nr. 120. Idem tamen tom. I. pag. 66. nr. 378. ex Schoepfl. vindiciis p. 108. citat Apologeticum Greg. Argentor. 1500. per *Knobl.* — In bibl. Barber. catal. I. pag. 493. citatur: *Greg. Naz.* oratio et epistolae II. ad Themistium, latine per Rhenanum, Paris. 1513. — *Greg. Nysseni* libri VIII. — *Greg. Naz.* in Gregor. Nyss. oratio — — et duae epistolae ad Themistium, lat. Argentor. ex off. Matth. Schureri. 1512. fol. Rhenan. ad imp. Maximil. v. *Panzer*. VI, p. 55. nr. 249. Huius forsan repetitio fuit ed. Paris. modo memorata? *Harl.*

Orationes VII. interprete *Io. Oecolampadio.* Augustae Vindel. 4. sparsim vulgatae gg). Ora-

gg) In bibl. *Erlangensi* exemplar est edit. inscriptae: *De amandis pauperibus Greg. Nazianz. — sermo: eiusd. ad virginem admonitorius; eiusd. laudes Machabaeorum. Interprete Io. Oecolampadio, concionatore Augustensi.* In calce: In offic. Sigism. Grimm, Medici et Marci Vuyrfung. Augustae Vindel. M. D. XIX. (1519.) 4. Add. *Zapfii* Augsburgs Buchdrucker Geschichte, part. II. pag. 117. et *Panzer*. A. T. VI. pag. 154. Ab vtroque ll. citt. et quidem a Zapfio p. 116. et a Panzero p. 115. it. a *Lambachero* in bibl. antiqua Vindob. ciuica, p. 89. (vbi aliquot antiquae Greg. referuntur editt.) memorantur: *D. Greg. Naz. — sermones in Pascha, in dictum Matthaei, cum consummasset Ihesus sermones hos* etc. cap. XIX. — In fine: *In Offic. Sigism. Grimm. et Marci Vuirsung.* An. M. D. XIX. (1519.) 4.

Ex eadem offic. *Greg. Naz. metaphrasis in Ecclesiasten*, interpr. *Oecolampad.* 1520. 4. vid. *Maittaire* A. T. II. p. 593.

Ex eadem offic. prodiit: *De moderandis disputationibus Greg. Naz. sapientiss. sermo; Io. Oecolampadio interprete.* a. M. D. XXI. (1521.) 4. v. *Zapf.* l. c. p. 147. — idem lib. eodem interprete, Basil. ap. Andr. Cratandrum 1521. 4. — *Oecol.* interpr. non laudatur in epist. Cochlaei ad Pirckheim. in *Io. Heumanni* documentis literariis. p. 72. — *Sermo in secunda Encenia*, quae verna quoque dicuntur, *Phil. Melanchthone interprete.* Erphurd. Matthaeus Maler excussit. 1519. 4. vid. *Maittair.* II. p. 328. — et Hagenoae, cod. a. in 4. teste *Panzero*, VII. p. 89. nr. 170.

Orationes VI. latine Norimb. 1521. 4. *Fabr.* n. *in natalem saluatoris*, in festum Epiphaniorum, in S. lauacrum, in S. resurrectionem, in S. Pentecosten, in Encaenia s. nouum dominicum, *Bilibaldo Pirckheimero* interprete. Impress. Norimbergae per Foeder. Peypus. 1521. 4. conf. *Panzer* VII. p. 462. nr. 161. et supra in fine notitiae codd. *Harl.*

[Diui Gregorii cognomento Theologi — de theologia liber primus, Petro Mosellano Protegense interprete. Priore editione recognita. In fine tantum, *Haguoae.* sine a. in 4. II. plagg. Dedicatio, vltra dimidiam libelli partem complens, in qua multa de se, suis patronis aeque ac aduersariis loquitur Petr. Mosell. scripta est Misnae 1519. ineunte anno, et narrat is, librum Gregorii ab ipso superioribus diebus latinitate esse donatum. Exemplar est in bibl. publ. Erlang.

— *de theologia* libri V. interprete *Petro Mosellano,* Protogense. Basil. ap. Io. Froben. 1523. fol.

Greg. Naz. — in Gregorium Nyssenum fratrem Basilii magni, cum altero die electionis suae ad confirmandum ipsum superueniret oratio. Interpres Io. Cono, ord. praedic. Basil. 1512. fol. v. *Panzer.* A. T. VI. pag. 189. nr. 109.

Greg. Naz. oratt. duae Iulianum Caes. infamia notantes, Bil. Pirckheymero interpr. Norimberg. per Frid. Arthemisium. 1528. 8. v. *Panzer* VI. p. 473. *Harl.]*

Gregorii Nazianzeni Opera latine, variis interpretibus, Lipsiae 1522. 8. edita et in catalogo Bultellianae bibliothecae pag. 32. memorata. [Sed ignota est Maittair. ac Panzer.]

Orationes XXXVIII. translatae a *Bilibaldo Pirckheimero*, Basil. 1531. fol. cum praef. aliaeque Erasmi. Hanc editionem recenset Conradus Gesnerus in bibl. De Pirckheimero *Erasmus* XXVI. 33. epist. *Fabr.* Inscriptio haec est:

D. Gregorii Naz. orationes XXX. Bilibaldo Pirckheimero interprete, nunc primum editae, quarum catalogum cum aliis quibusdam post epistolam Des. Erasmi videbis. Basil. in offic. Froben. a. M. D. XXXI. m. Sept. fol. Primum legitur dedicatio *Ioannis Straub.* generi Pirckheimer. ad Georgium, Sax. ducem, scripta Norib. IV. id. Maii 1531. post Pirckheim. mortem, quam etiam luget *Des. Erasmus* in altera, quae sequitur, ad eumdem principem epistola nuncupatoria, scripta Friburgi id. Maii 1531. Tum sequitur index XXX. oration. vitae Gregor. et quarumdam illius epistolarum, a Pirckheimero latine versarum. Accesserunt olim editae sex oratt. ab eodem Pirckh. a. 1521. et duae oratt. in Iulianum, ab eodem 1528. *) (vt in praefat. pag. 68. legitur.) Exempl. est in bibl. Erlang. Conf. quae adnotaui in Introd. in hist. L. Gr. II. 2. p. 241. sq. *Harl.*

Nazian-

*) Omissa tamen est *orat. de officio episcopi,* eod. *Pirckheimero* interprete. Norib. ap. Fid. Peypus, 1529. 8. cuius meminit *Lambacher* in bibl. antiqua Vindobon. civica, pag. 90.

Nazianzeni Opera Basileae, a. 1550. apud Heruagium fol. cum *Wolf. Musculi* praefatione, ex cuius versione etiam exhibentur Oratio I. et XLI. XLV. XLVII. vti Orationes quinque de Theologia ex *Petri Mosellani:* ceterae omnes ex Pirckheimeri. Christus patiens ex versione *Sebastiani Guldebecii*, Tigurini, et alia poemata ex interpretatione *Aldi Manutii. Fabr.*

[De ed. Basil. cum Musculi praef. ad gr. edit. a. 1550. agemus. Hic memorari debet *Gregorii Naz. de pauperibus amandis* orat. latine, *Petro Franc. Zino*, Veronensi, interprete; *Gregorii Nysseni*, in idem argument. oratt. duae, latine etc. apud Vascosanum. Lutetiae 1550. 4. v. *Maittaire* A. T. III. pag. 586. — comment. in Hexaemeron a *Petro Franc. Zino* latine redditus. Venet. Aldi fil. 1553. 4. (al. 8.) — Opuscula aliquot, latine per *Zinum*. Venet. 1574. 8. in cat. bibl. Barber. I. p. 493. *Harl.*]

Paris. et Coloniae 1570. fol. *Iac. Billio*, Prunaeo, interprete. Hanc editionem recenset Bellarminus de Script. eccles. [v. paullo post de II. edit.]

Basil. 1571. fol. per *Io. Leunclauium*, quae editio recensetur a Simlero in bibl. *Fabr.* Inscriptio haec est voluminis grandis, cuius exempl. est in bibl. Erlang. *Operum Gregorii Nazianzeni tomi tres.* Aucti nunc primum *Caesarii*, qui frater Nazianzeni fuit, *Eliae*, Cretensis episcopi, *Pselli* et ipsius *Gregorii* librorum aliquot accessione. Quorum editio diuturnis vigiliis, summaque fide, qua interpretationem, qua veteres ad libros collationem, elaborata est per *Ioan. Lewenklaium.* Nec deinceps aliam exspectari locupletiorem posse, de prooemio lector intelliget. Additae sunt annott. et index etc. Basileae ex officina Heruagiana, per Euseb. Episcopium. MDLXXI. fol. Haec opera editioque Lewencl. etiam hodie haud spernenda est. Is autem in prooemio comparat locupletiorem suam editionem cum Billiana, a qua etiam discessit in collocatione orationum; in altero tamen tomo Billianam permultarum oratt. epistolarumque carminumque interpretationem atque notas retinuit. Multa autem restituit addiditque ex duobus codd. quorum alter manu *Choniatae Acominati* exaratus est, isque manu sua suoque more sparsim quaedam epigrammata, senariis iambicis facta, Nazianzeni operibus praefixit, quae Lewencl. latine vertit, suisque locis inseruit. Alter cod. antiquior et praestans est in bibl. *Basil.* De his, de commentariis Eliae, quem suspicatur Lewencl. vixisse, Creta per Saracenos occupata et Byzantinis imperatoribus ademta, de veris genuinisque oratt. (Elias enim tradit, ab Nazianz. tantum numero LII. esse publicatas,) de Caesarii dialogis, de iis scriptis, quae spuria dubiaue videantur aliisque rebus sollerter disputat. Gregorii Naz. de vita sua carmen graece et latine praemisit reliquis opp. In adnotatt. denique breuibus nec adeo multis de lectionibus variis et sensu loquutionum disserit. *Harl.*

Orationes tres 1. apologeticus, 2. de amore erga pauperes et 3. in Natalem Saluatoris nostri: ex *Iulii Gabrielii* Eugubini versione Antw. 1573. 8. [4. in B. Fabr. I. pag. 90.] apud Plantin., additis notis et ad totum Nazianzenum edit. Gr. Basil. variis lect. ex codicibus Vaticanis.

Nazianzeni Opera Paris. 1583. fol. apud Sebast. Niuellium, ex secunda *Billii* recognitione. De hac videndus in adparatu sacro Antonius Posseuinus. *Fabr.* Prior editio, quam Fabri-

Fabricius paullo ante scripserat prodiisse Paris. et Colon. 1570. a *Maittaire* in A. T. III. pag. 746. adseritur Paris. a. 1569. et plenior inscriptio redditur: *D. Greg. Naz. Opera*, cum *Nicetae Serronii* commentariis, quibusdam *Pselli* enarrationibus et *Nonni* opusculo in inuectiuas aduersus Iulianum; omnia nunc primum latina facta *Iacobi Billii* Prunaei S. Michaelis in Eremo abbatis diligentia et labore, cum eiusdem breuibus scholiis. Paris. ap. Io. Bene-natum. 1569. fol. Maitt. in nota *d* ex Billii praefatt. quaedam excerpsit, in quarum priore Billius scripsit, se ex permultis castigatissimisque in reginae bibliotheca exemplaribus consuluisse cod. capitalibus litteris exaratum et tantae antiquitatis, vt ipsius propemodum Gregorii aetate scriptus esse videretur, eumque praeter epistolas et versus omnia ipsius opera continere. — Altera ed. *Paris.* 1583. repetitio prioris esse videtur. Continet enim eosdem quoque commentarios. v. cat. bibl. Leidens. p. 46. *Harl.*

Graecae.

Venet. 1516. apud Aldum, 8. sedecim orationes, et aliae nouem 1536. 8. *Fabr.* De priore ed. Ald. (cuius exemplo in bibl. Barber. adscriptae sunt notae margin.) v. plura in Serie dell' Ediz. Aldine p. 40. et in *Panzeri* A. T. VIII. p. 432. sq. de posteriore autem Serie etc. p. 70. et *Panzer.* l. c. p. 553. — Addantur:

In bibl. *Barberina* I. pag. 493. — Orationum et epistolarum selectarum tomus I. graece. Romae 8. sed quia nulla anni nota indicatur, quando illa editio, quam neque ab Audiffredo, neque a Mittario aliisque, quos consului, memoratur, ex prelo exierit, dicere nequeo. — De graeca *Brunelli* ed. romana cum quibusdam Iustini atque Athanasii oratt. atque epp. et paucis Gregorii Thaumat. v. supra vol. VII. p. 259.

In catal. bibl. Askew. p. 62. nr. 1695. occurrit ed. *Gregorii* oratt. duae, graece, 4. sed nota anni et loci est omissa; — in catal. autem I. S. Moerlii, part. II. pag. 399. nr. 4824. *Greg. Naz.* sermo adu. eos, qui importunis dispp. euangel. prophanant, et *Chrysostomi* concio de magistrat. gr. f. l. et a. 8.

Basilii M. et *Gregorii Nazianz.* theologorum, epistolae, graece, numquam antea editae: cum praefat. Obsopaei, Hagenoae, Io. Secerius. 1528. 8. v. *Lambacher* l. c. pag. 88. et *Panzer.* VI. pag. 101. nr. 268. — Parabolae graecis versibus conscriptae. Basil. 1529. 4. v. cat. bibl. Leid. p. 46.

Greg. Naz. in Iulianum inuectiua prior. gr. apud Wechel. Paris. 1531. 4. — Epistolae CCXLV. gr. cum *Basilio.* Basil. ap. Froben. 1532. fol. — Tragoedia, Christus patiens. gr. Romae per Anton. Bladum. 1542. 8. — Eadem Paris. apud Wechel. 1544. 8. *Harl.*

Paris. 1544. apud Wechel.

Basileae a. 1550. fol. apud Heruagium, cuius editionem in epistolis, quod MSS. codicibus destitueretur, ex graeco Frobenii Basilio passim emendasse se testatur Iac. Billius. *Fabr.* Inscriptio etiam est graeca; sed praefatio nulla praefixa: probabiliter curauit edit. Musculus. Insunt autem XLIX. oratt. vita a Gregorio presb. scripta, adnotatio in Ezechiel. paraphrasis

in Ecclesiast. Salom. epistolae, plura carmina et tragoedia Christus patiens. Ad hanc gr. edit. altera tamquam pars pertinet versio latina, curante *Wolfg. Musculo*, eod. anno eademque forma et eodem opusculorum ordine seruato in lucem emissa, et a Fabricio supra inter lat. versiones memorata. Nam Musculus in praef. „ad hanc partem cum Io. Heruagius, diserte ait, — opera ista D. Greg. Naz. *vtraque lingua, tam graeca quam latina* in publicum emittere statueret, et ad id instituti operam meam amicitiae iure posceret, — — haud illibenter praestiti." Adiecit de fide opuscul. et de fide Nicaena, Ruffino, presbytero, interprete. Hinc graeca ed. et haec versionis lat. inscripta: *D. Gregorii Naz.* — — *opera*, quae quidem exstant, omnia, tam soluta, quam pedestri oratione conscripta, partim quidem iam olim, partim vero primum etiam e graeco in latinum conuersa. — Basil. per Io. Heruag. 1550. vt in exemplari Erlang. bibl. saepe compingi solebant. In ead. bibl. Erlang. seruatur aliud exemplar mere graecum cum adnotatt. paucis, margini manu adscriptis.

— Orationes duae, prima in natalem nostri Seruatoris; secunda in festum Epiphaniorum. gr. Paris. ap. Vascosanum. 1549. 4. teste Maittair. in indice. 1) — *homiliae* quaedam in praecipuas anni ferias, gr. cum notis *Hoeschelii*. Aug. Vind. 1587. in cat. *Barber*. I. p. 493. sed pars esse videtur operis: ὁμιλίαι θεοφόρων. *Homiliae quaedam sacrae* [n. Basilii M. Gregorii Nysseni, Greg. Nazianz. Chrysostomi, Cyri Germani, Cyrilli Alex.] ex MSS. codd. vel nunc primum, vel emendatius editae ab Hoeschelio cum notis. Augustae 1587. 8. typis Mich. Mangen. Insunt emendatiores *Greg. Naz.* hom. 1) in natiuitatem Christi pag. 1. sqq. cum Nicetae paraphrasi et scholiis; 2) in S. Pentecosten, p. 223. sqq. cum Nicetae paraphrasi. — Hoeschel. in adpendice ad Damasceni homiliam etc. gr. ac lat. Aug. Vindel. 1588. 8. plura loca Gregorii Naz. et homiliarum superior. pag. 104. etc. emendauit. v. infra vol. XIII. p. 534. sqq. et 541. . 2) Duo poemata *Gregorii Naz.* alterum de virtute hominis; alterum de vitae itineribus et vanitate rerum huius seculi. (gr.) scholiis explicata per M. *Stanislaum Grepsium*, acad. Cracou. professor. Cracou. Lazarus Andr. excud. 1565. 8. conf. *Ianozki* de libris rarior. in bibl. Zalusk. part. V. pag. 212. sq. 3) *Basilii* et *Gregorii* oratt. in natiuit. I. C. gr. lat. cum not. ed. a *Ge. Langenoith*. Lips. 1575. 8. v. *Moerlii* cat. II. p. 398. 4) — κατὰ εὐνομιανῶν προδιάλεξις. Helmaest. 1603. 4. v. *Menken*. cat. I. p. 28. *Harl.*

Opuscula quaedam, Etonae 1610. 4. *Fabr.* Rara haec et praestans edit. est inscripta: *S. Gregorii Nazianz. in Iulianum inuectiuae duae.* Cum scholiis graecis nunc primum editis et eiusdem Authoris nonnullis aliis. — Omnia ex bibl. — Henrici Sauilii edidit *R. Montagu.* Etonae excud. Io. Norton. 1610. 4. Insunt praeter inuectiuas duas, eiusd. Gregorii orat. εἰς τοὺς μάρτυρας, καὶ κατὰ Ἀρειανῶν, graece nunc primum edita; epistolae quaedam, gr. nunc primum editae, testamentum gr. cum variis codd. collatum; in duas inuectiuas notae *R. Montagu;* in omnes Nazianz. orationes et epistolas castigatt. et lectionum varietates, e quam plurimis MSSt. codd. collectae et digestae. In praef. ait Montagu, Sauilium cepisse consilium edendi Gregorii, et multa collegisse; sed id, edit. gr. lat. Parisiensi interea curata, abiecisse, Montacutio autem adparatum suum ad ea, quae in hac edit. comparent, commisisse, se vero ex multis libris et scriptis et editis, quos in praefat. atque notis enume-

enumerat, collegisse, multa ab amicis aut accepisse ad Gregorii ἀνέκδοτα in lucem proferenda aut eius contextum restituendum. *Harl.*

Carmina selecta ab *Hieron. Brunello* S. I. edita cum Georgio Piside et Synesii ac Clementis Alex. Hymnis. Rom. 1590. 8. [v. Menken. cat. I. p. 45.]

Poemata quaedam, edita a *Dan. Hoeschelio.* Lugd. Bat. 1591. 8. *Fabr.* n. *Gregorii Naz.* Arcana s. de principiis versus 482. cum paraphrasi graeca *Nicetae;* eiusdem carmen contra Apollinarium; item de poematis, a se editis, et quaedam alia. Graece nunc primum publicata studio et opera *Dau. Hoeschelii.* Lugd. Bat. ex off. Plantin. 1591. 8.

Greg. Naz. poematum quaedam selectiora. gr. Rostoch. 1582. 4. (*Menken.* cat. I. p. 28.) In cat. *C. G. Schwarz.* pag. 98. vitiose, reor, citatur ed. *Greg. Naz.* definitiones rer. simplices, c. not. Hoeschel. et lat. vers. Leunclau. 1569. 8.

Greg. Naz. definitiones rerum simplices, versibus iambicis 267. cum lat. Leunclavii prosaria versione et notis Hoesch. a *Dau. Hoeschelio.* gr. lat. Heidelb. ex off. Sanctandreana. 1591. 8. v. *Freytag.* adparat. litter. III. p. 583. sqq. cf. *Fabr.* infra, vol. XIII. p. 543. sqq. et ex offic. Mich. Mangeri, 1599. 8. v. *Askew* cat. pag. 137. In *Zapfs* Augsburgs Buchdruck. Geschichte, part. I. p. 191. citatur: — *definit. rer. simpl.* gr. primum ex Aug. bibl. editae a *Dau. Hoesch.* cum eiusd. not. et lat. vers. *Io. Leunclau.* recusae. — 1599. — sententiae, graece. Lutet. ex offic Fed. Morelli. 1579. 4. — eaedem, tetrastichis iambis comprehensae. ibid. ex typographia Steph. Prevosteau. 1585. 8. — Eiusd. carmen de silentio in ieiuniis, gr. cum Greg. Thaumat. orat. in laudem Origenis. Lutetiae 1587. 4. v. cat. bibl. Leid. p. 62. nr. 183. — carmen aduersus mulieres, ambitiosius se adornantes, gr. e typogr. Steph. Prevosteau. Paris. 1588. 4. — Idem carmen satyricum latino carmine per *Fed. Morel.* ap. eumdem Morel. Lutet. 1600. 4.

Greg. Naz. ode iambica de se ipso, graece; hactenus in plerisque editt. inchoata tantum, nunc absoluta et integra. Lutet. ap. Fed. Morellum. 1597. 8. — Eadem latinis iambicis versibus, ex Iac. Billii Prunaei interpretatione a *F. Morello* recognita, ibid. 1598. 8.

Synesii — hymni, vario Lyricorum versuum genere; *Gregorii Naz.* odae aliquot: graece; vtrisque nunc primum in lucem prodeuntibus latinam interpretat. adiunxit *Fr. Portus,* Cretensis, et epistolam ad philologos praemisit, exc. H. Stephan. 1568. 32. — ex ed. *Stephan. Synesii* hymni cum quibusdam odis *Greg. Naz.* et *Clementis Alex.* hymno, curante *Io. Caselio,* Rostoch. 1586. 8.

Damasceni hymnus; — *Synesii* hymni X. et *Greg. Naz.* odae quatuor: gr. ac lat. Paris. ap. I. Bene-natum 1570. 8.

Synesii Cyrenes episcopi hymni X. et *Gregorii Naz.* odae quatuor. gr. ap. F. Morel. Lutet. 1586. 8.

Synesii hymni et *Gregorii Naz.* odae IV. cum lat. *Fr. Porti* interpretatione recognita: adiectis ad calcem notis. Paris. ap. Cl. Morellum 1618. 12. *Maitt.* in A. T. III. p. 873.

 quae-

quaedam de hac edit. adnotauit, in his; auctorem huius edit. Morell. quartam Nazianz. oden recens et nunc primum integram cum sua versione latina adtexuisse, quae in superioribus editionibus H. Steph. 1568. Io. Bene-nati 1570. Fed. Morelli 1586. versus solummodo sedecim exhibentibus, adfecta tantum esset et plusquam duodecim suis partibus mutila. *Harl.*

[†] Sententiae et regulae vitae, ex Nazianzeni scriptis collectae, cum poëmatis iambicis quibusdam e bibl. Ioannis Sambuci. Antwerp. 1569. 8. apud Plantin.

[— Orat. in Θεοφαν. seu natiuit. Christi. Etonae. 1615. 8. gr. *Harl.*]

Graecolatinae.

Poëmata Nazianzeni cum prosaria versione Aldi Manuti. Venet. ex eius officina 1504. 4. *Fabr.* Est hoc volumen tertium *collectionis poetarum christianorum*, idque rarissimum; Incipit: *Index eorum., quae hoc volumine continentur. Gregorii Nazianz. opusc.* etc. Diligenter pleneque describit id cl. *Panzer.* A. T. VIII. pag. 370. nr. 259. In bibl. Leid. est exempl. poematum, manu Ger. Falckenburgii illustratorum et emendatorum.

Euangelicae historiae ex quatuor euangelistis — narratio ex *Amonii Alexandr. fragmentis* quibusdam. — *Gregorii, episcopi Nazianz. miracula secundum Matthaeum*, carmine graeco, cum translatione latina. *Parabolae. enigmata. Miracula sec. Iohannem — Lucam — Marcum. Parabolae quatuor Euangelistarum* cum epist. Ottomari Luscinii. In fine: Augustae Vindel. per Simpertum Ruff, expensis Do. Sigis. Grim. 1523. 4. v. cl. *Panzer.* VI. p. 162. et quos ille citat. — Parabolae et miracula, quae ab euangelistis narrantur, carmine gr. cum vers. latina. Basil. 1529. 4. ap. Cratandrum. v. *Panzer.* VI. pag. 270. nr. 736. — alia ed. s. l. et a. in 4. itidem cum Epiphanii, Sophronii, et Hieronymi quibusdam, memoratur ab eod. vol. IX. pag. 173. nr. 119. — *Harl.*

Opuscula quaedam cum metaphrasi *Iac. Billii*, et commentariis Cyri Dadybrensis, (hoc est Nicetae,) non graece, sed latine tantum additis. Paris. 1575. 8. *Fabr.* In bibl. Mencken. I. pag. 44 sq. edit. sic citatur: *Greg. Naz. opuscula quaedam*, nunc primum in lucem edita, aliaque item versibus reddita, magnaque ex parte *Cyri*, Dadybrens. episcopi, commentariis illustrata. gr. et lat. ex interpret. *Iac. Billii* Prunaei. Par. 1575. 8.

Add. *Greg. Naz.* graeca quaedam et sancta carmina, cum interpret. lat. *Io. Langi*, Silesii, et eiusd. Io. Langii poemata aliquot christiana. Basil. per Io. Oporin. 1567. 8. in cat. Pinell. I. pag. 64. et Menken. pag. 45. sed in cat. Christi. Gottl. Schwarz. I. pag. 308. nr. 5560. adseritur edit. a. 1561.

— Odae, gr. ac lat. cum quibusdam notis. Turn. 1603. 24. in cat. bibl. Barber. I. pag. 493. — Odae gr. lat. inter Poetas graec. tragia etc. Gen. tom. II. pag. 185. — Sententiae per ordin. alphabeti. Colon. 1636. 8. ibid.

Greg. Naz. gnomica tetrasticha, disticha, monosticha, pro ludo Hannouer. etc. Goslar. 1630. 8. cum paraphrasi latina.

Eiusd.

Eiusd. *arcana*, cum gr. paraphrasi, op. *Dan. Hoeschelii*, et metrica paraphr. *Io. Hornschuchii*, Lips. 1645. 8.

— Poemata quaedam, gr. ac lat. Lunaeb. 1647. 8.

Io. Casp. Suiceri ἐμπύρευμα εὐσεβείας f. miscellanea ex Basilio, Chrysostomo, Nazianzeno aliisque. Tiguri. 1681. 12.

Opera omnia Paris. 1609. fol. II. vol. quam editionem persequitur Labbeus. *Fabr.* gr. ac lat. ex vers. Iac. Billii. Sed haec edit. ait *Montagu* in praef. ad suam ed. supra laudatam Eton. „a Parisiensibus typographis specioso frontispicio lemniscata est: qui nihil minus praestant, quam pollicentur: habebant fortasse, habere sane poterant, Regios, Regineos, Petauii libros; Syrleti, Thuani, Vaquerii codd. sed, vt ille Epicteti lucernam, ad ostentationem, non ad vsum, quippe qui magis deformarunt Gregorium, quam fuerat in editione prima.“ *Harl.*

Paris. 1630. fol. II. vol. quam editionem mox diligentius recensebo.

Haec minus emendate recusa Lipsiae, (licet titulus Coloniae nomen prae se ferat) 1690. fol. II. vol. *Fabr.* Hanc edit. copiose recensent *Stolle* l. c. pag. 409. sqq. et *Io. Fabric.* in Historia bibl. suae, I. pag. 106. sqq. et vterque multus est de Gregorio Naz. de Iac. Billio, quem saepe lapsum esse, iudicat *Rich. Simon in bibl.* noua selecta, part. II. 35. et de graec. commentatoribus, Niceta, Psello, Nonno, et Elia Cretensi. *Harl.*

Poëmata quaedam, antea inedita, in *Iacobi Tollii* hh) insignibus itinerarii italici. Traiect. 1696. 4. pag. 1-105. et in *Lud. Antonii Muratorii* ii) Anecdotis graecis. Patau. 1709. 4. pag. 1-127. *Fabr.* [— Defin. etc. gr. ac latine ex vers. Io. Leunclau. cura Ad. Rechenberg. Lips. 1678. 8.

— Arcana de mundo or. cura *Ad. Rechenb.* ib. 1692. 8. graece.

Γεωργικὰ — — *Greg. Naz.* orat. apologetica pro fuga, cum annott. opera *S. Thirlby.* Accessit alteri edit. *Io. Chrysostomi* de sacerdotio. Cantabr. 1712. 8. p. 307-455. v. *Brüggemann.* View. etc. p. 411. — *Greg.* carmen, quinam libri sint legendi V. et N. Test. cum scholiis *Theod. Balsamonis* est in *Guil. Beueregii* Pandectis canonum. Oxon. 1672. fol. tom. II. part. I. p. 178.

— poëmatia plurima, graece cum versione lat. et cum notis grammaticis, gallice scriptis *Dionysii Gaullyer.* Paris. Io. Bapt. Brocas. 1718. 12.

— Oratt. in festum Pentecostes et natalem diem I. C. gr. Lips. 1740. 8.

Quae

hh) In *Langleti de Fresnoy* methodo historiae tom. II. edit. Lips. pag. 327. haec insignia itinerarii italici, quibus nihil aliud, quam veterum graecorum scriptorum ecclesiasticorum monumenta, in itinere italico ex bibliothecis per Tollium eruta et laudatissimo studio publicata docteque illustrata, continentur, refertur inter historicos rerum italicarum, addito non minus iniquo, quam coeco iudicio: *ce livre est peu considerable.*

ii) Conferendae emendationes illorum Nazianzeni poematiorum, a Muratorio vulgatorum, quas ex codicibus Bodleianis adnotauit *Io. Christophorus Wolfius* in ephemeridibus literariis germanice editis Lipsiae Neuer Bücher-Saal, sectione XIII. p. 27. [add. Thes. epist. La Croz. II. p. 30.]

Quae epigrammata edidit Muratorius, ea recoxit, adiectis noua *Saluini* versione latina metrica, et variantib. aliquot lectionibus notisque, *Angel. Maria Bandin.* in monumentis graecae vet. ecclesiae Florent. 1762. 8. vol. II. pag. 113. sqq. in volum. tamen III. nr. 11. ad maiorem fructum descripsit egregium bibl. Laur. Medic. codicem, quo *Gregorii Naz.* orationes, et nondum vulgati aliquot Basilii Minimi, Apollinaris, Maximi, Theophili, Georgii Marcesii commentarii s. scholia continentur.

— Binae oratt. (nr. XLI. et VI. in editis) gr. et lat. varias lectionn. commentarium duplicem et scholia, numquam antea edita, ex codd. msstis bibl. S. S. synodi Mosquens. adiecit *Chr. Fr. Matthaei*, (prof. tum Mosquensis, nunc Wittenberg.) Accessit viginti quatuor codd. MSSt. Gregorii recensio, eiusque *carmen de libris canonicis*, cum interpretat. latina. Mosquae 1780. mai. 4. conf. quae scripsi in Introd. in hist. L. Gr. II. 2. p. 243.

Idem cel. *Matthaei* edidit ex cod. typogr. synodol. *Gregorii Theologi* fragmentum ἐκ τῦ πρὸς Ἀςρονόμυς λόγυ, in Lectionibus Mosquens. vol. II. Lips. 1779. pag. 38-41. — De recentissimis opp. editionibus postea sermo erit. *Harl.]*

Orationes Greg. Nazianzeni *gallice* eleganter versae cum notis. Paris. 1693. 8. duobus voll. Nouam gallicam Operum Nazianzeni edit. parat episcopus Conseranorum. Vide Memorias Treuoltinas a. 1708. pag. 2137. seq. *Fabr.*

[In linguam *anglicam* translata sunt a *Tho. Drant Gregorii Naz.* epigrr. et sententiae, Lond. 1568. 8. — a *Ier. Collier* panegyr. in Maccabeos, Lond. 1716. 8. — a *Iab. Hughes* quaedam in illius Miscell. poet. ac prosaic. Lond. 1737. 8. v. *Brüggemann* View etc. p. 412.

De versionibus *italicis* consule *Paitoni* Bibliot. degli Autori — —. volgarizz. tom. II. pag. 178. sqq. n. duae oratt. ab *Hannibale Caro*, Venet. 1569. 4. — II. oratt. ab *Hippol. Beuilaqua*, Veronae 1754. 8. — carm. in laudem virginitatis versibus hendecasyll. ab Abb. *Natal. dalle Laste* s. a. et l. 4. — Documenti di *S. Gregorio Naz.* alle Vergini, in 4. ab eod. Abbate. s. l. et a. — Testamentum, ab *Augustino Coltellino.* Florent. 1677. 12. — — Tragoedia, Christus patiens a *Io. da Falgano*, Venet. 1555. 8. apud Argellatum; sed in nota anni erratum esse, adnotat Paiton. — Inter oratt. variorum patrum eccl. (Selua d' Orationi di diuersi Santi Dottori etc.) a *Nic. Aurifico de' Buonfigli.* Venet. 1598. 12. — inter lyricas paraphrases Anacreontis et aliorum poetarum Venet. 1670. 12. — Dieci orazioni di tre eloquentissimi padri greci, (Basilii M., Gregorii Naz., Chrysostomi,) per *Io. Ant. Deluca.* Venet. 1760. 8. — Tre Fondamenti di vera Sapienza che sono Ascoltare altrui secondo virtù, Pensare utilmente a se stesso, e Disputare moderatamente delle cose d' Iddio. Ritrovati in tre nobiliss. Ragionamenti di Plutarco; S. Basilio; e S. Gregorio Nanzianzeno (sic) per *Ang. Mar. Riccium.* Florent. 1731. 8. v. *Paiton.* I. pag. 40. 52. 145. et 146.

In linguam *germanicam* breuiores epistolae a *Io. Ios.* L. B. *de Büol.* Vindob. 1776. 8.

Gallice. Discours *de S. Gregoire* de Nazianze sur l' excellence du sacerdoce, et les devoirs des Pasteurs, avec des remarques critiques sur le texte du S. Docteur et les sentiments des auteurs saints Peres sur les mêmes points. Paris. 1747. I. II. partt. 12. *Harl.*

Iacobo

Iacobo Frischio [kk]), Benedictino, adornandae nouae graecolatinae Nazianzeni operum editioni immortuo, partes illas in se suscepit eiusdem ordinis monachus, *Franciscus Louuard*, qui Conspectum Operum Nazianzeni [ll]) Parisiis a. 1708. edidit, testatusque est, plus sibi [†] negotii fuisse in seligendis, quam inueniendis scriptorum Gregorii codicibus MSS. quorum sola Lutetia ducentos amplius ipsi suppeditauit. Eliae tamen Cretensis commentariorum, quos latine Leunclauius vertit edidítque, negat, se graecum exemplar nancisci potuisse. Sed age pleniorem illius promissae praeclarae editionis notitiam ex memoriis literariis Treuoltinis integram subiungamus: *Lepine commencera dans peu l' Impression de la nouvelle Edition de Saint Gregoire de Naziance. Le P. Dom Louvart, Benedictin de la Congregation de Saint Maur, qui a preparé cette nouvelle Edition, vient d' en communiquer le plan aux Sçavans, dont il demande les avis. Il a déja rendu compte au Public des raisons qui le porterent à se défier de l' Edition vantée du celebre Abbé de Billy, dont l' Exemplaire sur le quel elle a été imprimée, tombé entre les mains de Dom Louvart, convaincra les Curieux, de la fraude des Libraires de Paris, de l' imperfection de cette Edition, et de la necessité d' en donner une nouvelle. Le premier soin du Docte Benedictin qui l' entreprend, a été de consulter les Manuscrits. Paris seul lui en a fourni plus de deux cens. Il a dont eû plus de peine à choisir les Manuscrits dont il se serviroit, qu' à en deterrer dont il pût se servir. Il se est arrêté à un excellent Manuscrit de la Bibliotheque Royale, qui a appartenu à l' Empereur Basile le Macedonien, et qui est par consequent de neuvieme siecle, ou même un peu plus ancien. Il a consulté encore avec plus de soin divers Manuscrits de la même Bibliotheque, de la Bibliotheque Colbert, de celles du College des Iesuites, et des Peres de l' Oratoire, dont aucun n' a été entre les mains de Billy, ou des autres anciens Editeurs de Saint Gregoire de Nazianze, Gabrieli, Lewenklau, Montaign, sur la foi desquels il cite les Manuscrits dont ils se sont servis. Il n' a negligé aucune Edition des Ouvrages du Saint Docteur; et il se flatte qu' aucun Imprimé ne lui a échapé; et qu' ainsi il donne le texte de son Auteur aussi correct qu' il se puisse. Il n' a mis à la marge que les diverses leçons les plus importantes, et rejetté les autres à la fin de l' Ouvrage. Il en a usé de la même maniere pour les notes. Il a mis à la marge les plus courtes: et les plus longues pour accompagner les Commentaires de divers Auteurs Grecs sur Saint Gregoire de Nazianze. Il a disposé les Oraisons selon l' ordre des temps. Il les a divisés en chapitres. Il en a compensé les Sommaires. Il en fait la critique dans un Avertissement qu' on trovera au commencement de chacune. Il a éclairci les Poësies et Lettres par de semblables travaux, avec cette difference, qu' un avertissement general sur les Poësies, contient tout ce qui les regarde, et que tout ce qui concerne les Lettres est aussi renfermé dans un avertissement general.*

[†] *Le sçavant Editeur a joint aux Poësies de son Saint Auteur des Scholies Grecques, dont la plus grande partie n' avoit pas encore vû le jour.*

Loin

kk) Monatl. Auszug aus neuen Büchern a. 1701. Dec. p. 79. Nouvell. de la Rep. des lettres 1704. II. pag. 582.

ll) Mem. de Trevoux 1708. p. 2139. Acta Erud. 1709. p. 94.

Loin d' augmenter le nombre des Oraisons, il l' a diminué par le retranchement de quatre Oraisons supposées, qu' il rejette dans l' addition où il place ces sortes d' Ouvrages, et de quatre Lettres qu' on avoit mal à propos fourrées parmi le Oraisons.

Les Lettres sont augmentées des quatre prétendues Oraisons, d' une échapée aux autres Editeurs, de deux qui passérent pour être de St. Basile, à qui on en restitue trois. Ce nombre cependant des Lettres n' est augmenté que de deux; car dans l' Edition de Paris on en avoit réimprimé deux fois deux: preuve de l' exactitude de ceux qui conduisoient cette Edition. Toutes les Poësies que Tollius et Mr. Muratori ont découvertes et fait imprimer depuis quelques années, sont à leur place parmi les Ouvrages de même genre: on joindra le Testament du Saint à ses Oraisons ou à ses Lettres; et la Liturgie qui porte son nom paroîtra pour le premiere fois en Grec tirée d' un Manuscrit du Roi, et peut être en Arabe.

Le R. P. Dom Louvart demande aux Sçavans, s' il est à propos d' imprimer les Philocalies ou les recueils des endroits choisis d' Origene, auxquels Saint Gregoire de Nazianze a eu autant de part que Saint Basile, et les Commentaires de Saint Maxime sur Saint Gregoire de Nazianze.

Les autres Commentaires anciens sur le Saint Docteur seront beaucoup plus amples dans la nouvelle Edition; en sorte qu' il n'y aura plus d' Oraison sans Commentaire. On ne donne que la version de Lewenklau des Commentaires d' Elie de Crete sur dix-neuf Oraisons; parce que l' Editeur n' a pas trouvé à Paris le Grec de ce Commentaire. Il faut esperer que quelque Curieux le lui envoyera avant l' Impression. Plus heureux à l' égard de Nicetas, il donne le Grec de son Commentaire sur seize Oraisons differentes de celles qu' Elie a commentées. Un autre Commentateur nommé Basile, que le docte Benedictin prouve être un Auteur du dixiéme siecle, suit Elie, et précede Nicetas. Le commentateur imprimé par Montaigu, et les Scolies sans nom d' Auteur, que l' Evêque Anglois a publié le premier, Nonnus beaucoup augmenté, n' ont pas été oubliez, non plus que les notes des autres Editeurs, leurs Prefaces, leurs Epîtres dedicatoires; en sorte que la nouvelle Edition renferme exactement toutes les autres.

Le nouvel Editeur a retenu la version entiere de Billy par respect pour ce grand Homme; et il s' est contenté d' en corriger les défauts par des notes mises à la marge et au bas des pages. Il a remis à côté des Vers sa version en Prose, et rejetté sa [?] version en Vers, qui ne répond pas assez exactement au texte. Il n' a pas eu les mêmes égards pour les autres Interpretes de son Auteur. Sa traduction de l' Apologetique du Saint qu' il donne, fera connoitre ou non, s' il est possible de réüssir mieux que Billy. Il balance s' il imprimera l' ancienne version de dix Oraisons qu' on croit être de Rufin, et quelques traductions très-élegantes de Gabius et de Zino. Il prie les Sçavans de décider ce point.

Après une Praeface generale et des dissertations sur la vie et sur la doctrine du Saint, suivront trois Vies de cet éloquent Pere de l' Eglise: la premiere par le Prêtre Gregoire; la seconde qui paroît en Grec pour la premiere fois est de Nicetas le Paphlagonien: la troisiéme est tirée des Ouvrages même du Saint. Huit grandes planches gravées sur les figures d' un Manuscrit

ferit du Roi, ne contribueront pas peu à l' ornement de cette Edition, divisée en trois tomes in folio.

Le R. P. Dom Louvart prend à la fin de cette explication de son dessein, de modestes engagemens d' une parfaite docilité à l' égard des Critiques, qui voudront bien l' aider de leurs conseils. L' esperance qu' il donne d'une traduction Françoise des Ouvrages qu' il imprime par Mr. le Eveque de Conserans, nous a été d' autant plus sensible, que nous connoissons mieux tout le merite de ce Prelat plein de l' esprit du Saint Docteur qu' il a traduit. Fabr.

[Priusquam nouiss. edit. in qua Louvarti consilium exsequi, et vero amplificare coeperunt editores, pluribus indicem: edit. cuius nudam notitiam debeo *Hambergero* in kurzen Nachrichten I. p. 759. nec aliunde potui certiorem ac pleniorem parare mihi, praemittam:

Gregorii Naz. opera, latine, interprete *Iac. Billio*, cum variorum commentariis. Quibus insuper accedunt quam plurima a *Tollio* et *Muratorio* ex vetustissimis codd. collecta et notis illustrata tom. II. Venet. A. Zatta. 1753. fol.

Optima, nec dum absoluta, editio est:

Τυ εν ἁγιοις πατρος ἡμων Γρηγοριυ τυ Θεολογυ - τα εὑριςχομενα (sic, pro *εὑρισκομενα*) *παντα* S. Patris nostri *Gregorii Theologi - Opera omnia*, quae extant, vel eius nomine circumferuntur. — Opera et studio Monachorum ordinis S. Benedicti e congregatione S. Mauri. tom. I. Paris. sumt. viduae Desaint. 1778. fol. Editor est *Clemencet*, qui post mortem Louvardi, in cuius manus iam venerant Combefisii collectanea ad nouam ed. parandam, ac Marani, curam nouae ed. suscepit, antea autem adnuntiauit illam in Prosp. d' une edition des Ouvrages de St. Gregoire de Nance en III. vol. gr. et lat. Paris. 1777. Ille igitur in sua edit. in prolegomenis ampliss. agit de editt. et de subsidiis; sequuntur vindiciae Gregorii; disquisitio de doctrina et, quam vocant, orthodoxia Gregorii, denique illius vita. Clemencet sequutus est Louvardi consilium, in huius notitia gallica memorata expositum. Hinc mutauit ordinem homiliarum secundum temporis ordinem. Dedit vero tantum XLV. et significationem in Ezechielem, Gregorio haud dignam, Metaphrasin in ecclesiasten, (cuius auctor est Gregorius Thaumaturgus,) ac II. tract. de fide orthodoxa, (qui latine tantum exstant, a *Phoebadio* scripti,) reiecit ad finem tomi: praeterea epistolae quaedam, olim inter orationes receptae, volumini secundo reseruatae sunt. Cuilibet homiliae praemissum est monitum de argumento et tempore, quo habita fuerit etc. Textus graecus e codd. (neque tamen codd. Florentiui, nec cod. Basil. sunt collati,) saepe est correctus; in notis tamen, maximam partem criticis, plures proponuntur emendationes; in iisque etiam versio Billii, quae est textui adiecta, aliorumque frequentius corrigitur. At lectorem ablegare praestat ad diligentem longamque censuram, supra iam laudatam, *Doederlini* in bibl. theol. I. pag 266. sqq. et 425. sqq. et ad *Schroeckhii* histor. eccl. itidem supra citatam, qui duumuiri permulta Clemenceti, partium nimis studiosi, iudicia, praesertim in Vindiciis lata, castigarunt et refutarunt. add. si vis, meam Introd. in hist. L. Gr. II. 2. pag. 244. sq. Ad tom. II. qui poetica Nazianz. continebit opp. multa iam collecta messta Paris. in bibl. publ. nunc seruari accepi, Clemenceto Paris. 1778. iam denato.

Greg. Naz. laudatur et criticae peritissimus habetur ab *H. Valesio* de critica lib. I. cap. 24. pag. 172. sq.

Andr. Riuini epist. ad Io. Hornschuchium, in qua varia de Greg. Naz. iudicia et elogia percensentur. Lips. 1744. 8.

De voto quodam nuptiali Gregorii Nazianz. pauca exponit — *Christi. Petr. Clasen.* Glückstadt. 1761. 4. *Harl.*

III. Scripta S. Nazianzeni, in primo Tomo editionis graecolatinae occurrentia, haec sunt: *Fabr.* mm)

I. *Apologeticus de fuga sua* nn) et officio episcopi, quem μεγάλꙋ ἀπολογητικꙋ̃ titulo laudat Damascenus in parallelis sacris. Hunc praeter Rufinum, Pirckaimerum, Wolfg. Musculum ac Iac. Billium latine vertit *Iulius Gabrielius* additis scholiis, Antwerp. 1573. 8. Gallice *Ioannes de Lavardin*, ac postea *Collinus* Paris. 1640. 12. Italice *Annibal Carus*, Venet. 1569. 4. Germanice ad S. Macarii calcem *Gotfridus Arnoldus*. Exstat et graece ac latine subiectus hic Apologeticus S. Chrysostomi libris VI. de sacerdotio, separatim excusis Cantabrig. 1712. 8. Incipit: ἥττημαι καὶ τὴν ἧτταν ὁμολογῶ. [v. bibl. Bodl. nr. MMMCDXXIII. et MMMMMMCDLXXVIII. etc.]

II. Ad Nazianzi incolas, qui se *quum factus esset presbyter*, aceiuerant, nec frequentes ad ipsum accedebant. tom. I. pag. 46. Latine vertit Pirkaimerus et Billius, Leunclaviusque, illustrauit *Elias*, Cretensis. Incipit: πῶς βραδεῖς ἐπὶ τὸν ἡμέτερον. [or. III. ed. Clemenc.]

[⁋] III. et IV. [IV. et V. ed. Clemenc.] *In Iulianum*, apostatam, inuectiuae duae. tom. I. pag. 49. et 109. Post apostatae mortem oo) scriptae, vt patet ex pag. 68. 76. 86. 93. seq. 102.

mm) Ordinem orationum neque in codd. neque in edd. praecipue in nouiss. eundem esse, iam vidimus: neque semper eadem est quarumdam inscriptio. In specie id late ostendit *Christ. Fried. Wachtler* in epist. de cod. (Chstph. Iost Zanthieri) MSt. orationum XVI. et stricturis Iac. Billii, Lips. 1722. 4. in qua etiam multae et Gregorii et eius commentatoris, Nicetae, lectiones notantur, multaque loca critice pertractantur. Sed quoniam Billius, ex eoque potissimum Oudinus, Stolleque, et hinc inde Schroeckh, Doederlein in censura, qui in altera censurae parte multa reprehendit refutatque, aliique de argumento, ordineque orationum et tempore, quo singulae probabiliter ab auctore scriptae fuerint, docte copioseque disputarunt, nolo diutius hisce inhaerere. Quaedam autem orationes in codd. interdum separatim occurrunt. Sed singularum quoniam vbiuis faciam mentionem, temporis et spatii ratio impedit, et supra in notitia codd. bene multos nominaui codd. nec tamen omnium praetermittam memoriam. *Harl.*

nn) Nazianzenus presbyter factus miro vitae solitariae, (quam pag. 4. laudat,) amore et sacri muneris difficultate (de qua p. 5. sq.) et periculis (p. 25. seq.) permotus in Pontum eremum confugerat (p. 36.) vnde parentum, aetate confectorum, desiderio et Ionae exemplo monitus reuertit Nazianzum (p. 40.) illamque ibi secessus sui apologiam publice dixit. *Fabr.* In nouiss. ed. secundum tenet locum. *Harl.*

oo) Vir doctissimus Petrus Cunaeus perperam scripsit, Nazianzenum his orationibus perstrin-

102. 113. seq. et clarissime 122. 130. 132. et pag. 116. seq. vbi de nece Iuliani variae sententiae exponuntur, et pag. 120. sepulturae, Tarsi factae, et Iouiniani, successoris, mentio, pacisque, a Persis eum illo durissimis conditionibus initae, pag. 118. Cur *stelitenticas* inscripserit, docet pag. 91. vt nempe στηλιτευθῇ τοῖς μετέπειτα *velut columnae* [pp]) *insculpta posteris traderetur* Iuliani truculentia et impietas [qq]). Atque hanc στηλογραφίαν suam columnis Herculis clariorem a se statui, adfirmat pag. 134. similiter στήλας pro monumentis ponit X. pag. 164. Graece cum scholiis graecis et *Nonni* [rr]) collectione Historiarum notisque suis edidit separatim *Rich. Montacutius*, Etonae 1610. 4. additis oratione in martyres εἰς τοὺς Μάρτυρας, et altera contra Arianos, κατὰ Ἀρειανῶν, nec non Testamento Nazianzeni et Epistolis decem antea ineditis, atque in Opera Nazianzeni Variis lectionibus ex codd. MSS. Sauil. Prior inuectiua graece etiam lucem vidit Paris. 1531. 4. aqud Wechelum. Inc. illa: ἀκούσατε ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη. Posterior: ἔτος δὴ τῶν ἐμῶν λόγων. Latine verterunt *Pirckeimerus* Norib. 1528. 8. et Billius.

V. [X. ap. Clemenc.] Apologeticus minor *ad patrem et Basilium M.* cum ab hoc episcopus Sasimorum vnctus esset tom. I. pag. 134. Vertit Pirkeimerus, Leunclauius et Billius. Illustrauit *Elias*, Cretensis. Inc. οὐδὲν ἰσχυρότερον γήρως.

VI. [XI. Clemenc.] Oratio, in festo martyrum dicta, *praesente Gregorio Nysseno*, Basilii M. fratre, qui accesse at postridie vnctionis Nazianzeni in episcopum. tom. I. pag. 136. Vertit Ioannes Cono, Pirkeimerus et Billius. Inc. φίλε πιστὲ οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα.

VII. [IX. Clem.] Apologeticus alter minor, ad patrem et Basilium, de suscepto aegre episcopi munere, in quo rogat se illorum consilio et precibus, iuuari. tom. I. p. 142. Vertit Pirkeimerus, Leunclauius et Billius, illustrauit *Elias*, Cretensis. Inc. πάλιν ἐπ' ἐμὲ χρίσμα.

VIII. [XII. Clemenc.] Ad patrem, quum Nazianzenae ecclesiae curam filio aetate confectus commisisset. tom. I. pag. 145. Vertit Pirkeimerus et Billius, Leunclauiusque. Illustrauit *Elias*, Cretensis. Inc. τὸ στόμα μου ἤνοιξα.

[P] IX. [XIX. Clem.] *De coelestibus consectandis* cohortatio, *in martyrum festo* dicta, ad eos, qui sermones Nazianzeni flagitabant, silentio eius et solitudinis studio accensi et ad

 Iulia-

xisse Iulianum adhuc viuum ac spirantem, vnde reprehenditur a *Petro Baelio* in Lexico historico, vocabulo Nazianze.

pp) Confer *Andreae Dounaei* notas ad Chrysost. tom. VIII. pag. 348.

qq) Conf. *I. A. Fabr.* de scriptor. de veritate religionis christianae, cap. II. §. 18. pag. 89. et, Gründliche Auszüge aus Dispp. a. 1744. pag. 87. *Schroeckh.* l. c. p. 302 sqq. — *Montagu* in principio notat. probat inscriptionem, quam reperit in duobus codd. et apud Socrat. Scholast. κατὰ Ἰουλιανοῦ βασιλ. στηλευτικός. Hae duae oratt. occurrunt in multis codd. Anglicis, Leidens. etc. *Harl.*

rr) Gr. in cod. caesar. Vindob. LXXIX. nr. 57. v. *Lambec.* III. p. 454. ibiq. Kollar. not. — Diversam ab illa Nicetae expositionem esse explicationem in cod. caesar. LIX. nr. 4. κεφάλαια etc. *historiarum ac fabularum, quarum Gr. gor. Naz. in duabus suis aduersus imp., Iulianum, oratt. inuectiuis meminit, explicatio, diuisa in capita* XXV. docet *Lambec.* III. p. 262. Add. supra in notitia codd. *Harl.*

Iulianum ἐξισωτὴν ss) siue tributorum peraequatorem, (ad quem etiam tom. II. pag. 111. carmen XLVIII.) tom. I. pag. 149. Inc. τίς ἡ τυρανvὶς ἦν.

X. [VII. Clem.] Oratio funebris in laudem *Caesarii*, iunioris natu fratris, superstitibus adhuc parentibus dicta a. C. 368. tom. I. pag. 160. αὕτα, inquit pag. 167. τῶν ἐμῶν λόγων αἱ ἀπαρχαί. Latine verterunt Pirckeimerus et Billius. Prodiit et cum proxima sequente Colon. 1589. 8. Inc. εἴσεσθέ με ἴσως. *Fabr.* Conf. supra in h. vol. pag. 172. *Lambec.* et *Kollar.* in comm. III. pag. 465. de cod. LXXXI. *Harl.*

XI. [VIII. Clem.] In defunctam (post fratrem pag. 170.) sororem, *Gorgoniam*, tom. I. pag. 176. matrimonio iunctam et filiorum nepotumque auiam ac matrem pag. 180 183. Episcopum adloquitur pag. 186. ὦ ποιμένων ἄριστε καὶ τελεώτατε, ὁ τῷ ἱερῷ πρεσβύτῃ ἐκείνῳ ποιμήν. et pag. 188. 189. ὦ σὺ πάτερ ἐκείνης πνευματικέ. Dicta oratio, matre adhuc superstite, pag. 188. Latine verterunt Pirkeimerus et Billius. Inc. ἀδελφὴν ἐπαινῶν.

XII. XIII. XIV. [VI. XXII. XXIII. Clem.] *Irenicae* siue *de pace orationes* prima, secunda et ad Amphilochium tertia, post reconciliationem cum monachis. tom. I. pag. 190. 205. 213. Non de doctrina, sed tantum de disciplina dissidium fuisse testatur pag. 206. seq. Dictae sunt hae orationes a Nazianzeno, praesente patre, quum per aliquod tempus a concionando abstinuisset. Latine verterunt Rufinus, Pirkeimerus, Leunclauius et Billius: illustrauit *Elias*, Cretensis. Prima incipit: λύει μου τὴν γλῶτταν. Secunda: θερμὸς ὁ ζῆλος. Tertia: εἰρήνη φίλη, τὸ γλυκὺ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα.

XV. [etiam XV. Clem.] *De plaga grandinis et sterilitate* ad patrem, docere in Ecclesia omittentem tom. I. pag. 224. Latine verterunt Rufinus, Pirkeimerus et Billius. Incip. τί λύετε τάξιν ἐπαινουμένην. *Fabr.* Refertur ad a. 373. conf. *Schroeckh.* pag. 328. sqq. Est in cod. bibl. Bodl. nr. CCLXXIV. *Harl.*

XVI. [XIV. Clem.] Περὶ φιλοπτωχίας *de pauperibus charitate complectendis* egregia cohortatio tom. I. p. 239. Hanc latine verterunt praeter Pirkeimerum et Billium *Iulius Gabrielius* Antwerp. 1573. 8. Io. Oecolampadius Lips. 1521. 4. et Augustae Vindel. 4. tt) *Petrus Franciscus Zinus* Paris. 1550. et Venet. 1574. 8. cum Greg. Nysseni duobus eiusdem argumenti sermonibus. *Italice*, *Annibal Carus* Venet. 1569. 4. [*] *Gallice*, *Ioannes de Lavardin*, teste Francisco a Cruce Bibliothec. Gallicae pag. 236. *Belgice* Amst. 1699. 8. Petrus Francius. Incipit: ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ συμπένητες.

XVII.

ss) Vide de hac voce praeter *Cangium* in glossario, *Goarum* ad Cedreni paginam 591. *Valesium* ad Eusebii lib. IV. de Vita Constantini c. 3. *Lucianus* Philopatride tom. II. pag. 774. αἰδέομαι τοῦτον, τὸν ἐξισωτὴν γὰρ ἤγγικας. pag. 775. ἴσως τὰς τῶν ἐξισωτῶν καταλόγων ἐξαπατᾶσθαι. A Constantino M. primum institutos ἐξισωτὰς neque dicit Eusebius, neque aliunde certo constat, vt non sit necesse ob hanc vocem auctorem Philopatridis sub Iuliano scripsisse, licet hoc variis argumentis docte et ingeniose pugnet Io. Matthias Gesnerus.

tt) a. 1519. v. *Panzer* A. T. VI. pag. 154. nr. 148. et supra in notit. edd. — Or. est in cod. *Mon.* Bauar. v. cat. codd. gr. pag. 77. *Harl.*

XVII. [etiam XVII. Clem.] *Ad Nazianzenos*, timore trepidantes, et *Praefectum irascentem*, tom. I. pag. 265. Vertit praeter Rufinum, Billium et Leunclauium Pirkaimerus, qui ἄρχοντα male reddit non praefectum, sed imperatorem. Illustrauit *Elias*, Cretensis. Inc. τὴν κοιλίαν μϐ.

XVIII. [XXIV. Clem.] *In Cyprianum, martyrem*, cum postridie festi eius in vrbem ex agro rediisset: tom. I. pag. 274. Vertit praeter Pirkaimerum et Billium Io. Oecolampadius. Illustrauit e graecis *Nicetas*, e quo pleraque delibauit Billius in notis suis. Incipit: μικρȣ̃ Κυπριανὸς διέφυγεν ἡμᾶς.

XIX. [XVIII. Clem.] *Oratio funebris in patrem*, dicta, praesente Basilio, archiepiscopo Caesar. atque *matri*, *Nonnae*, solandae comparata, tom. I. pag. 286. Vertit post Pirkaimerum Billius, ex cuius versione legitur etiam in actis Sanctorum tom. I. Ianuarii pag. 21. Inc. ἄνθρωπε τȣ̃ Θεȣ̃ καὶ πιςὲ θεράπων.

XX. [XLIII. Clem.] *In funere Basilii*, Caesareensis archiepiscopi, a. C. 379. defuncti tom. I. pag. 316. graece a. 1516. ediderat Aldus. Latine vertit Pirkaimerus, et, (ex cuius versione, sed interpolata, legitur etiam in Bibliotheca concionatoria *uu*) Combefisii,) Billius. Inc. ἔμελλεν ἄρα πολλὰς ἡμῖν.

XXI. [etiam XXI. Clem.] *In laudem Magni Athanasii*, extincti a. C. 373. tom. I. pag. 373. Graece hanc quoque Aldus a. 1516. ediderat. Verterat ante Billium Pirckaimerus. Cum Billii versione etiam Athanasii Operibus adiuncta legitur tom. II. edit. Lips. post pag. 704. et in limine tomi primi editionis nouissimae Montfauconianae. Inc. Ἀθανάσιον ἐπαινῶν ἀρετὴν ἐπαινέσομαι. [v. supra pag. 172. in h. vol.]

XXII. [XV. Clem.] *In Maccabaeos*, tom. I. pag. 397. Praeter Pirckaimerum, Billiumque vertit Io. Oecolampadius. Lips. 1521. 4. Inc. τί δὲ οἱ Μακκαβαῖοι; [In cod. *Vindob.* caesar. XIV. nr. 5. v. *Lambec.* comm. VIII. p. 218. *Harl.*]

XXIII. [XXV. Clem.] *In laudem Maximi, cynici*, (quem *Heronis*, Alexandrini philosophi, nomine celebrat,) ob fidem catholicam in exilium *vv*) missi ab Arianis, a. C. 372. et post quinquenium a. C. 378. Alexandriam reuersi. tom. I. pag. 409. Vertit Pirkaimerus ac Billius. Meminit huius orationis praeter alios Marcus Ephesius, epistola ad Scholarium apud *Allatium* pag. 89. contra Creyghtonum. Καί τοι ἔγωγε τὰ ἐγκώμιά σοι πλέκειν ἤδη διενοȣ́μην, καὶ τὸν μέγαν Γρηγόριον ἐνενόȣν τὸν τῆς [τ] Θεολογίας ἐπώνυμον, Ἥρωνά τινα φιλόσοφον ἐπαινȣ̃ντα τῷ τῶν Ἀρειανῶν ἐνςάμενον δόξῃ, ὅτι, φησὶ, δεκαλίσι τὸ καλὸν σῶμα καταξαινθεὶς παρεπέμφθη. Inc. τὸν φιλόσοφον ἐπαινέσομαι. *Fabr.* *In Heronem* ideo inscripta dicitur in cod. LXV. *Monach.* Bau. in cat. codd. gr. pag. 21. — et *August. Vindel.* v. Reiser. cat.

uu) In eadem bibl. concionatoria tom. VI. pag. 581. seq. Combefisius etiam exhibet interpolatam a se Billii latinam versionem illarum orationum, quibus Nazianzenus res suas exponit et vitae suae tangit historiam.

vv) Vide *Blondellum* de episcopis ac presbyteris pag. 337. seq. *Antonium Pagi* ad a. C. 379. nr. 10.

cat. pag. 10. conf. *Kollar.* in supplem. ad Lamb. comm. col. 147. sq. in primis *Schroeckh* l. c. pag. 392. sqq. *Doederl.* in censura mem. pag. 431. *Harl.*

XXIV. [XXXIV Clem.] *Ad Aegyptios*, quos laudat et aduenisse gaudet, summamque doctrinae christianae illis exponit, afferendam aduersus errores atque offucias haereticorum. tom. II. p. 424. Vertit Pirkaimerus et Billius. Inc. τὸς ἀπ' Αἰγύπτυ προσφθέγξομαι.

XXV. [XXXIII. Clemenc.] *Ad Arianos*, de multitudine gloriantes, et Catholicorum persecutores, atque εἰς ἑαυτὸν pro se ac rebus suis Apologia. tom. I. pag. 431. Vertit praeter *Billium* ac *Pirkaimerum Io. Leunclauius.* Commentario illustrauit *Elias*, Cretensis. *Nicetae Acominati* tetrastichon in Leunclauii editione praemittitur. Inc. πῦ ποτέ εἰσιν οἱ τὴν πενίαν ἡμῶν ὀνειδίζοντες. *Fabr.* *Roeßler* in bibl. cit. pag. 220. sqq. multa ex hac orat. vehementi germanice vertit, quaedam illustrauit. *Harl.*

XXVI. [XXXII. Clem.] *De moderatione in disputationibus seruanda.* tom. I. pag. 442. Vertit praeter *Pirkaimerum et Billium Io. Oecolampadius*, Augustae Vindel. www) postea *Io. Leunclauius* quoque. Illustrauit commentario *Elias*, Cretensis. Inc. ἐπειδὴ συνεληλύθατε.

XXVII. [XXXVI. Clem.] Altera εἰς ἑαυτὸν de se ipso et ad eos, qui dicebant, episcopatum CPol. a Nazianzeno adfectari. tom. I. pag. 464. Vertit praeter *Pirkaimerum et Billium, Leunclauius*, in cuius editione *Nicetae Acominati* versus praemittuntur. Commentario illustrauit *Elias Cretensis.* Inc. ἐγὼ θαυμάζω τί ποτε ἐςιν. [conf. pag. 96. in h. vol. de cod. quodam.]

XXVIII. [XXVI. Clem.] Tertia εἰς ἑαυτὸν, *post reditum in vrbem CPol. et ea quae a Maximo Cynico thronum CPol. inuadente perpetrata fuerant.* tom. I. p. 472. Verterunt *Rufinus, Pirkaimerus, Billius, Leunclauius.* Illustrauit *Elias*, Cretensis. Inc. ἐπόθουν ὑμᾶς ὦ τέκνα.

XXIX. [XX. Clem.] *De dogmate et officio episcoporum.* tom. I. pag. 486. Verterunt latine *Pirkaimerus, Leunclauius, Billius.* Illustrauit *Elias*, Cretensis, qui inter Orationes Nazianzeni de Theologia reposuit. Inc. ὅταν ἴδω τὴν νῦν γλωσσαλγίαν. *Fabr.* *Greg. Naz.* de off. episcopi or. *Phil. Pirckheymero* interprete. Norib. 1529. 8. exc. Foed. Peypus. — ead. ibid. eodemque anno, ap. Petreium in 8. v. *Panzer.* VII. pag. 474. nr. 255. et pag. 476. nr. 262. *Harl.*

XXX. [XIII. Clem.] *In electione Eulalii, Doarensium in Cappadocia episcopi.* tom. I. pag. 494. Etiam hanc orationem *Elias*, Cretensis illustrauit. Verterunt *Pirkaimerus, Billius, Leunclauius.* Inc. δέξασθε τὸν ἡμέτερον λόγον.

XXXI.

www) Wittemb. typis Melch. Lottheri. gr. vid. *Panzer* A. T. IX. p. 101. nr. 330. De editt. August. Vind. v. supra in catal. editt. — Basil. ap. Cratandr. 1521. 4. v. *Panzer.* VI. p. 228. nr. 410. — In *Ios. Mariae Thomasini* Institutt. theologiae antiquor. patrum, vol. I. Romae 1709. 8. nr. 2. *Greg. Naz.* orat. de moderatione in dispp. theol. et or. I. de Theologia, cum Iac. Billii versione. v. *Fabric.* infra, vol. XIII. p. 749. *Harl.*

XXXI. [XXXVII. Clem.] In Matth. XIX. 1. *Cum consummasset Iesus hos sermones.* Vnica earum, quae exstat, Nazianzeni orationum, qua dictum S. Scripturae exponendum sibi sumsit. tom. I. pag. 496. Vertit ante *Billium*, *Pirkaimerus*. Inc. ὁ τοὺς ἁλιεῖς περιλόμενος Ἰησοῦς. *Fabr.* Sed vid. *Tillemont.* Mem. tom. IX. pag. 464. et *Schroeckh* l. c. pag. 409. sqq. *Harl.*

[*] XXXII. [XLII. Clem.] Συντακτήριος xx) siue valedictoria in praesentia CL. episcoporum in synodo CPol. a. C. 381. qua, vt sedis CPol. cura sese abdicare liceret, impetravit. tom. I. pag. 510. Vertit praeter *Billium*, *Pirkaimerus*. Graece et latine legitur etiam in Tomis conciliorum ante synodum CPol. Illustrauit *Nicetas*. Allegatur haec oratio a Scholiaste Hermogenis pag. 405. Inc. πῶς ὑμῖν τὰ ὑμέτερα.

XXXIII - XXXVII. Λόγοι Θεολογικοὶ, *de Theologia Orationes V.* contra Eunomianos et Macedonianos tom. I. pag. 529. Graece ediderat Aldus a. 1516. 8. latine vertit *Rufinus*, et *Petrus Mosellanus*, Protegensis, Basil. 1523 yy). Inde *Io. Leunclauius*, *Billiusque*. Commentario illustrauit *Elias*, Cretensis. Prima, siue προδιάλεξις incipit: πρὸς τοὺς ἐν λόγῳ κομψούς. Secunda: ἐπειδὴ ἀνεκαθήραμεν. Tertia, quae est *prima de Filio*: ἃ μὲν ἂν εἴποι τις ἄν. Quarta, quae est *secunda de Filio*, ἐπειδή σοι τὰς μὲν ἐκ τῶν. Quinta siue oratio de Spiritu S. ὁ μὲν δὴ περὶ τοῦ Υἱοῦ λόγος.

XXXVIII. *In Θεοφάνια, siue Christi natiuitatem* oratio panegyrica, dicta CPoli. tom. I. pag. 613. Ediderat a. 1516. graece Aldus. Exstat et graece vna cum Nazianzeni oratione IX. X. XXI. et XXII. in tomo quarto siue vltimo Collectionis, quae sub titulo Ἐγκυκλοπαιδείας φιλολογικῆς prodiit graece Venet. apud Nicolaum Sarum 1710. 8. Vertit praeter *Rufinum*, *Billium* ac *Pirkaimerum*, *Petrus Mosellanus* Lipsiae a. 1522. *Iulius Gabrielius* Antwerp. 1573. Edidit etiam graece et latine cum Billii versione *Christianus Daumius* inter Varias graecorum latinorumque patrum in idem festum homilias, Cygneae a. 1670. 8. Latine Combefisius hanc et alias in festorum Panegyres, in Bibliotheca concionatoria. Commentario illustrauit *Nicetas*. Inc. Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε. *Fabr.* Haec et duae sequentes oratt. eodem positae sunt ordine in edit. Clemencet. — *Greg. Naz.* in natalitia Christi festa sermo, *Petro Mosellano* interprete. Colon. 1518. 4. — In codd. saepe seruata et seorsim scripta est haec orat. in August. Vindel. bibl. bis, teste *Reisero*, cat. pag. 24. — *Vindob.* in cod. caesar. VI. nr. 9. v. *Lambec.* comment. VIII. pag. 118. — Inter codd. *Barocc.* catal. I. bibl. Bodl. nr. 180. sermo in natiuitatem domini, et sermo in Epiphaniam. — nr. CCLXXXIII. oratt.

xx) Vide notas posteriores ad pag. 316. Cedreni in edit. Paris.

yy) De ed. Hagen. s. l. et a. v. supra in indice editionum. — de theologia, liber vnus, *P. Mosellano* interpr. Lips. per Melch. Lotther. 1519. 4. v. *Panzer* l. c. VII. p. 207. nr. 690. — Oratt. illae sunt in ed. Benedict. s. Clemenceti nr. XXVII. sqq. sed inuerso ordine. Copiose de iis disserit cl. *Schroeckh.* l. c. pag. 347. sqq. — Longa ex illis loca, germanice versa et interdum explicita, dedit cl. *Roessler* l. c. pag. 230. sqq. *Harl.*

oratt. nr. XXXVIII. XXXIX. XLI. XLIII. ed. Parif. — tom. II. nr. MMMMMMMCMLV. in bibl. Iacobaea. — *Venet.* in cod. *Naniano*, CLIV. nr. 6. et nr. 17. cum commentario, inter vitas Sctor. m. Dec. v. cat. codd. gr. Nan. pag. 346. et 348. — In bibl. *Coislin.* cod. CCCIV. fic in cat. bibl. illius a *Montfauc.* pag. 418. citatur: nr. XI. *Gregorii theol.* in natiuit. Chrifti: init. Χριςὸς γεννᾶται. nr. XII. eiusd. in Theophania, (quae eft fequens oratio;) init. πάλιν Ἰησῦς ὁ ἐμός. — In cod. CCCVI. nr. 33. in Chrifti natiu. die 25. Dec. — In cod. CCCVII. d. 6. Ian. *Gregorii* in fancta lumina, et in fanct. baptisma. v. *Montfauc.* l. c. pag. 423. *Harl.*

XXXIX. Εἰς τὰ ἅγια Φῶτα, *in facra Lumina,* fiue in feftum baptifmi Chrifti. tom. I. pag. 624. graece a. 1526. ediderat Aldus. Latine verterunt *Rufinus*, *Pirkaimerus*, *Billiusque*, commentario *Nicetas* illuftrauit. Inc. Πάλιν Ἰησῦς ὁ ἐμὸς, καὶ πάλιν μυςήριον. *Fabr.* In cod. *Coislin.* modo citato. — In cod. *Barocc.* nr. CLXXX. dicitur fermo *in Epiphaniam.* — nr. CXCIV. anonymi collectio et expofitio hiftoriarum in orat. Greg. *in Epiphaniam*, cuius init. Πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός. — οὐ Διὸς ταῦτα γοναὶ καὶ κλοπαί. — *Venet.* in bibl. Marc. cod. DLXXXIII. in S. lumina et in S. baptisma. v. cat. codd. gr. Marc. pag. 307. *Harl.*

XL. *In fanctum Baptisma*, atque differendum illud non effe. tom. I. pag. 637. Etiam hanc orationem Aldus ediderat graece a. 1516. 8. Verterunt iidem *Pirkaimerus* ac *Billius*, atque illuftrauit commentario *Nicetas*. Inc. χθὲς τῇ λαμπρᾷ τῶν Φωτῶν ἡμέρᾳ. *Fabr.* Pluribus egit de h. orat. cl. *Schroeckh* l. c. pag. 417. fqq. Add. de hac orat. et in natiu. Chrifti *Roeßler* l. c. pag. 280. fqq. *Harl.*

XLI. [I. Clem.] *In S. Pafcha et de ignofcenda obfequendi tarditate*, quod ecclefiae Nazianzi curam recipere fuiffet cunctatus. tom. I. pag. 673. Vertit praeter *Billium*, *Wolfgangus Mufculus.* Illuftrauit *Nicetas.* Inc. Ἀναςάσεως ἡμέρα καὶ ἡ ἀρχὴ δεξιά. *Fabr.* In cod. *Bauar.* elect. CLXIII. (cat. pag. 64.) — *Vindob.* in cod. caefar. LXXXIX. nr. 2. (*Lambec.* comm. III. pag. 477.) — In bibl. Bodl. cat. I. nr. 146. 193. 241. et II. vol. nr. 9096. In bibl. *Coislin.* cod. CLXXXV. — cod. CCXVI. — cod. CCCIV. nr. 36. et nr. 42. orat. in Spiritum Sctum. — cod. CCCLXVIII. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. pag. 402. 413. 419. et 565. *Harl.*

[P] XLII. [XLV. Clem.] Oratio *fecunda in Pafchatos feftum.* Arianzi diu poft priorem edita. tom. I. pag. 676. Ediderat graece Aldus a. 1516. 8. Verterunt *Pirkaimerus*, *Billiusque.* Illuftrarunt *Nicetas* atque *Pfellus.* Inc. ἐπὶ τῆς Φυλακῆς μυ ςήσομαι. [in cod. Barocc. nr. CXCIX.]

XLIII. [XLIV. Clem.] *In nouam Dominicam*, fiue octauam Pafchatos, atque in *Mamantem*, martyrem. tom. I. p. 697. Graece Aldus a. 1516. ediderat. Verterunt iidem *Pirkaimerus* atque *Billius*, illuftrauit *Nicetas.* Inc. Ἐγκαίνια τιμᾶσθαι παλαιὸς νόμος. *Fabr.* In bibl. Bodl. inter codd. *Barocc.* nr. CCXLI. — inter codd. *Cromwelli*, nr. CCLXXXIII. — *Sermo in II. Encenia*, — Phil. Melanchthone interprete. Erphurd. Matth. Maler 1519. 4. *Harl.*

XLIV.

XLIV. [XLI. Clem.] *In sanctam Pentecosten.* tom. I. pag. 705. Etiam hanc ediderat a. 1516. Aldus: Et separatim cum versione et scholiis *Matthaeus Dresserus* Lipf. 1582. Verterunt praeterea *Pirkaimerus* ac *Billius.* Inc. Περὶ τῆς ἑορτῆς βραχέα φιλοσοφήσωμεν. [v. ad nr. 41.]

XLV. *Epistola* zz) (non Oratio) *ad Euagrium, monachum* tom. I. pag. 717. In quibusdam MSS. et in Euthymii panoplia tribuitur *Gregorio Nysseno.* Vide Cotelerium III. monumentor. ecclesiae graecae pag. 550. Latine verterunt *Pirkaimerus, Billiusque.* Inc. σφόδρα τε θαυμάζω καὶ λίαν. *Fabr.* [In cod. *Taurin.* v. cat. codd. gr. pag. 74, 12. — *Vindob.* in cod. caes. LXXIX. nr. 51. vbi *Lambec.* comm. III. pag. 450. obseruat, aureis litteris in margine adscriptum esse, ἰστέον ὅτι κατά τινας ὁ λόγος οὗτος ἀμφιβάλλεται· *Kollarius* autem in nota A. addit, in codd. caesar. quinquies adtribui Nazianzeno, et semel tantum Nysseno, scil. lib. IV. cod. CVI. nr. 26. vol. IV. pag. 59. vbi v. Lambec. not. 1. — in cod. XXVIII. nr. 8. fin. de Hierophili libro de facultatib. alimentorum, est, ait *Lambec.* VI. pag. 284. *Greg. Naz.* notabilis locus ad Euagrium, monachum, cuius titulus et principium: τοῦ Θεολόγου πρὸς Εὐάγριον Μοναχόν· ὃν δὴ τρόπον ὁ προφορικὸς λόγος ἀδιαίρετος μέν ἐστι etc. — in cod. XVII. nr. 30. tribuitur quoque *Greg. Nazianz.* v. *Kollar.* supplem. pag. 157. — *Taurini* in cod. VIII. nr. 12. inter opp. Nazianz. est quidem ad Euagrium oratio de diuinitate; sed diuersa omnino ab edita, et incipit ἦλθεν καὶ ἐφ' ὑμᾶς ἡ τῆς πνευματικῆς ἐπιτάσεως λειτουργία μετέχειν μᾶλλον ἑτέρων etc. v. cat. codd. gr. Taurin. pag. 74. *Harl.*

XLVI. *Epistola ad Nectarium, episcopum CPol.* tom. I. pag. 721. Epistolam vocant Sozomenus VI. 27. Theodoretus dialogo 3. aliique. Latine verterunt iidem *Pirkaimerus* atque *Billius.* Inc. ἔοικε τὴν παροῦσαν ζωήν.

XLVII. *Adnotatio de quatuor apud Ezechielem animalibus.* tom. I. pag. 723. Vertit ante *Billium, Wolfgangus Musculus.* Ex catena quadam in prophetam Ezechielem depromta esse videtur. Confer *Villalpandum* in caput 1. Ezech. Inc. νομίζομεν τὸν ἄνθρωπον εἶναι. *Fabr.* In cod. *Taurin.* ad nr. XLV. memorato est nr. XIII. pag. 74. catal. cit. *significatio in Ezechielem,* sed plane diuersa ab oratione edita, et incipit: τί ἂν κακὸν κολαστέον· οὐδὲν δὲ κολαζόμενον ἄφθαρτον· οὐδὲν ἄρα κακὸν ἄφθαρτον· οὐδὲν φθαρτὸν ἀγέννητον etc. Exstat in XI. codd. *Paris.* bibl. publ. *Harl.*

XLVIII. [XXXV. Clem.] *In laudem martyrum et aduersus Arianos.* tom. I. pag. 725. Latine ex *Billii* versione a. 1583. edita: graece in Appendice tom. I. graecolat., (ex editione Montacutii Etonensi 1610. 4.) Prior verterat *Leunclauius* a. 1571. ex codice, manu Nicetae Acominati, historici, exarato. Viderit Nicolaus Faber, quibus argumentis hanc orationem excerptum ex aliqua Chrysostomi homilia esse existimauit. Inc. τί τοσοῦτόν ἐστιν εἰπεῖν ὅσον.

Fff 2 XLIX.

zz) Hinc familiaris sermo non obstat, quo minus Nazianzeni esse possit, licet *Petauius* II. de DEO, cap. 6. *ob pedestrem,* vt ait, *et plebeium sermonem,* Nazianzeni elegantia putet minus dignam esse. *Fabr.* Hic tamen infra, in vol. VIII. pag. 162. vet. edit. nr. 77. tribuit illum sermonem Gregor. *Nysseno,* et *Caue* vol. I. pag. 248. de Greg. Naz. illam orat. et in Ezech. dubiis adnumerat. *Harl.*

XLIX. *De fide* tractatus tom. I. pag. 727. latine tantum editus ex antiqua, vt aiunt, *Rufini* versione, sub cuius nomine prodiit pridem Argentorat. 1508. Lipsiae 1522. etc. Integer fere occurrit inter [†] S. Ambrosii scripta sub titulo de fide orthodoxa contra Arianos. Graece, inquit Simlerus, dicitur exstare in Vaticana. Latini scriptoris esse, Virgilii Tapsensis vel Gregorii Baetici, sentiunt eruditi. Sed Augustinus epist. CXLVIII. (veteris edit. CXLI.) ad Fortunatianum, hocce scriptum citans, auctorem *Gregorium sanctum, episcopum Orientalem* adpellat. Inc. *Fides conscripta apud Nicaeam a recte credentibus episcopis CCCXVIII.*

L. *De fide Nicaena*, breue superioris scripti veluti compendium. tom. I. pag. 736. Etiam hoc velut *Rufino* interprete latine tantum legitur, atque inter Ambrosii opera pridem editum sub titulo: *de Filii diuinitate et consubstantialitate contra Arianos.* Inc. *Credimus in vnum DEum. Fabr.* In *Henr. Canisii* lect. antiquis, I. pag. 188. sed tom. V. in *Basnag.* Thesauro monimentor. ecclesi. Amstel. 1725. fol. pag. 177. *Basilii M.* et *Gregorii Naz.* exposit. de sancta et orthodoxa fide. *Harl.*

LI. LII. *Epistolae duae ad Cledonium, presbyterum,* aduersus Apollinarium tom. I. p. 737. Vertit ante *Billium*, *Pirkaimerus*. Illustrauit *Elias*, Cretensis. Prior inc. βουλόμεθα μαθεῖν. Posterior: ἐπειδὴ πολλοί. [v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. pag. 296. nr. XIII. et XIV. etc.]

LIII. *Paraphrasis in ecclesiasten Salomonis.* tom. I. pag. 749. Hanc Gregorii, non Nazianzeni, sed Neocaesariensis Thaumaturgi, esse, omnes sentiunt eruditi. Nihilominus in antiquissimis codicibus, vt in illo, qui imp., Basilii Macedonis, fuit ac describitur a *Montfaucono* palaeographiae graecae p. 250. seq. inter Nazianzeni scripta germana legitur. *Id quod tanti*, inquit Billius, *apud me momenti est, vt, quamquam reclamante stylo, vix tamen hanc lucubrationem inter ψευδεπίγραφα numerare auderem, nisi Hieronymus omnem dubitationis ansam nobis eximeret, atque hunc foetum vero suo parenti adsereret.* Inc. τάδε λέγει Σολομών. *Fabr.* Add. supra, vol. VII. pag. 252. §. 2. *Lambec.* et *Kollar.* in comm. de bibl. caesarea, libr. III. pag. 451. et *Kollarium* supplem. pag. 158. sq. de cod. caes. XVI. nr. 32. in quo quidem adscribitur Gregorio Naz. sed in ora schol. gr. maiusculis litteris scriptum legitur cum vers. latina: „sciendum est, hanc orat. secundum quosdam in dubium vocari." Est in XIV. codd. bibl. Paris. publ. v. indic. ad vol. II. cat. cod. DCXVIII. nr. 20. est praeterea *Greg. Naz. doxologia,* quam confector catal. II. p. 84. ait, in editis non comparere; at est hymnus vespertinus. inc. Σὲ καὶ νῦν etc. v. *Montf.* bibl. Coisl. p. 118 et 120. *Harl.*

Epistolae CCXLV. Ex quibus LXXX. ad S. Basilium prodierant pridem graece ex Bilibaldi Pirckeimeri codice, cum epistolis Basilii, Hagenoae 1528. 8. edente Vincentio Obsopoeo, atque inde cum aliis CLXV. in graeca Basilii editione Frobeniana 1532. fol. et Nazianzeni Heruagiana 1550. fol. Basileae. Latine vertit ordinemque mutauit pro temporis, quatenus adsequi id potuit, ratione Iacobus Billius, nullo MSto codice vsus. In editione graecolatina numeri 17. 18. 19. Epistolarum bis computantur. Alio ordine et in quatuor diuisae libros cum Billii versione [†] prodiere separatim Ingolstadii, 1598. 8. 1602. 8. habeoque quar-

quartam iam editionem excusam [additis nonnullis ex Anthologia Graecorum epigrammatis, pag. 465. sqq. gr. et lat.] a. 1619. 12. Decem epistolas primus graece edidit *Montacutius*, Etonae 1610. 4. quas latine vertit Fed. Morellus et Adpendici tomi primi inseruit. Post octogesimam tres exstant ad Nazianzenum epistolae S. Basilii, Caesariensis. Ex Gregorii, patris, persona scriptae vicesima secunda, tertiaque. *Fabr.* Conf. supra, vol. I. pag. 698. § XLII. et pag. 102. §. XLVIII. infra, vol. XI. de conciliorum collect. pag. 437. et 443. saepe quoque in MSSt. codd. epistolae, neque tamen toties, quoties orationes, exstant. *Florent.* in bibl. Laurent. Medic. cod. XIV. nr. 1. epistolae quidem in margine numerantur 232. sed, codice mutilato, quaedam desunt, animaduertente *Baudin.* in cat. codd. gr. Laur. I. pag. 539. — in cod. VII. nr. 30. plut. 57. in cuius margine etiam numerantur 234. epp. sed prima est Basilii ad Gregorium, et huius quoque septem integrae epp. duorum forte foliorum iactura perierunt, teste *Bandin.* II. pag. 347. — in cod. XVI. nr. 4. plut. 58. epistola ad Celeusium, et nr. VII. epp. 54. (*Band.* II. col. 454. et 456.) — in cod. XII. nr. 26. plut. 59. duae epp. — in cod. XIII. nr. 2. plut. 70. epist. ad Nicobulum. (*Band.* II. p. 512. et 673.) — in cod. XVI. nr. 25. plut. 87. epistolae decem. (id. III. col. 401.) — *Florentiae* in bibl. monast. Benedict. b. Mariae quaedam epp. iterumque Gregorii ac Basilii epp. (*Montfauc.* bibl. bibl. MSSt. I. pag. 414. D. et pag. 415. A.) — *Venetiis* in bibl. Dominicanor. (id. in diario ital. pag. 47.) — Ibid. in bibl. Marc. in codd. LXXIX. epp. 238. (sed ep. sub numero 233. est *Greg. Nysseni*;) — LXXX. epp. 127. — LXXXI. epp. 231. quarum duae desunt in ed. Colon. 1690. n. altera inscr. Βασιλίσσῃ et inc. εἰ μὴ περιττὸν τὴν ποθοῦσαν ἐγείρειν πρὸς πόνους etc. altera ad Eustathium: inc. λόγον ἐρῶ πρὸς τὴν σὴν λογιότητα etc. — in cod. CDXCIX. epp. 60. — in cod. DLXXV. Basilii et Nazianz. epp. 38. v. catal. codd. Marc. gr. pag. 55. 263. et 302. — *Paris.* in bibl. publica in 27. codd. exstant Greg. epp. quarum notitiam suppeditabit ind. ad vol. II. cat. codd. Par. — *Leidae* inter MSSta Scaliger. epist. ad Nicobulum. — inter codd. Vossian. II. epistolae ad Cledonium, cum emendatt. hinc illinc in margine. v. cat. bibl. Leid. pag. 340. nr. 32. et pag. 394. nr. 60. — *Vindobonae* in cod. Caesar. LXIII. nr. 4. plures epp. quas enumerat *Lambec.* III. pag. 290. sq. — in cod. CCLXXVII. nr. 6. epp. 23. de quibus v. *Lambec.* V. pag. 463. sq. — In bibl. *Bodlei.* nr. LXXVI. CXXXI. CCXXVIII. MMMXCI. cat. tom. I. — *Mosquae* in bibl. synod. cod. XLI. epp. Nazianz. et Basilii M. mutuae, cum eiusdem nonnullis aliis, quarum indicem dedit *Matthaei* in Notit. codd. Mosquens. pag. 61. sq. — duae epp. ad Cledonium in cod. XXXIV. teste eodem l. c. pag. 59. — *Patusa* in Encyclop. philol. vol. I. recepit Gregorii epp. 36. et quaedam carmina; atque in vol. II. quasdam oratt. — *H. Stephan.* in epistoliis, dialogis breuibus, oratiunculis et poëmatiis ex variis vtriusque linguae scriptor. 1577. 8. recudi fecit 26. epistolas. *Harl.*

INDEX eorum, ad quos Gregorii Naz. epistolae.

 Ἀμφι-

Οὔρσῳ

a) *Reiser.* in cat. bibl. August. Vindel. p. 89. nominat cod. in quo Basilii M. ep. ad quemdam Gregorium, addita nota: *alii adscribunt Gregorio, Nazianz. Harl.*

b) Fallitur *Facundus Hermianensis*, qui lib. VII. cap. 7. has epistolas ad Theodorum, Mopsuestenum, directas a S. Basilio existimauit.

c) Ex hac epist. CLIV. constat, Nicobulo nupsisse Alypianam, filiam Gorgoniae, Nazianzeni sororis.

[P] Adpendicem tomi primi claudunt criticae *Fed. Morelli* in illum notae, praemissumque his Nazianzeni *Testamentum*, quod graece primus e membranis protulit atque inter plures veterum testamentorum formulas vulgauit *Barnabas Brissonius* [ex cod. mutilo ac deprauato] in praeclaro opere de formulis et sollennibus populi romani verbis libro VIII. [d]) pag. 680. Hinc ex codice Palatino descriptum cum *Io. Leunclauii* [melioribus vsi codd.] versione exstat in iure graeco-romano, quod Marqu. Freherus Francof. 1596. fol. edidit, tom. II. pag. 203. *Richardus* etiam *Montacutius* orationibus Nazianzeni in Iulianum, graece a se editis Etonae 1610. 4. testamentum cum doctiss. notis subiunxit: [habuit cod. Palatini V. L.] Denique cum *Iacobi Sirmondi* versione, quam adiunctis pluribus pro illustrando et vindicando illo monumento obseruationibus ediderat *Baronius* ad a. C. 389. num. 24. testatus, Sirmondum cum Brissonii editione duos graecos codices [e]) Vaticanae bibl. contulisse: idem Parisiensibus et Lipsiensi Nazianzeni editioni accessit. Scriptum est Flauio Eucherio COSS. hoc est a. C. 381. Subscripsere *Amphilochius* Iconiensis, *Optimus*, Antiochenus, *Theodosius*, Idae, *Theodulus*, Apameensis, *Hilarius*, Isauriae et *Themistius*, Hadrianopolis episcopi, et *Cledonius*, presbyter Iconiensis. Descripsit *Iohannes*, ecclesiae Nazianzi lector et notarius. *Fabr.* Infra in vol. XII. pag. 490. de Leunclauii iure gr. rom. quae, (inquit Fabric.) aduersus eius γνησιότητα solent obiici, ea diluit *Natal. Alex.* in histor. eccl. saec. IV. pag. 147. ed. in fol. et *Tillemontius*, tom. IX. Memor. H. E. pag. 721. et 503. sq. — Nec omnino dissentit *Schroeckh.* l. c. pag. 436. Contra ea num genuinum sit, dubitat *Riuetus* crit. facr. III. c. 22. nulla tamen (ait *Caueus* l. c. pag. 248.) ratione nixus. Neque tamen *Oudinus* l. c. pag. 639. subscribere nolit Riueti iudicio. — Exstat *Testam.* in quinque codd. bibl. publ. *Paris.* — *Leidae* in bibl. publ. pag. 338. catal. *Greg. Naz.* testamentum ex exemplari, quod est in ecclesia Nazianzi; et inter codd. Vulcanii, pag. 344. nr. 17. catal. — in cod. *Coislin.* CCCXLVI. fin. teste *Montfauc.* bibl. Coisl. pag. 501. — in cod. *Barocc.* nr. CLXXIII. et pluribus aliis in cat. Bodl. bibl. — *Vindobon.* in cod. caesar. XLVI. fragm. testamenti, obseruante *Kollario* ad Lamb. comm. III. pag.

d) Edit. Wechel. 1592. 4. quae expressa ex Parisiensi 1582. fol. sed emendatior est.

e) Exstat et MS. in bibl. caesarea. Vide Lambecium VI. pag. 8. qui et Georgii Michaelis Lingelsheimii editionem memorat.

pag. 176. — in cod. I. nr. 6. ad quem *Lambec.* VI. pag. 17. sqq. contra Riuetum acriter dimicans contendit, id testam. esse genuinum. *Harl.*

In tomo secundo exstant pulcerrima Nazianzeni *poëmata*, illo ordine, quo apud Labbeum recensita possunt videri[f]). Quoniam autem plurima separatim variis in locis prodierunt, non-

f) In permultis codd. ac bibliothecis seruata sunt carmina. *Paris.* in bibl. publ. in XXVII. codd. — In bibl. *Bodlei.* cat. codd. Angliae I. in XIII. codd. praecipue Baroccianis, et in tom. II. duo exemplaria, scil. nr. 3424. et 9142. signata reperi. De singulis adi indic. ad vtrumque catal. — *Leidae* in bibl. publ. quorum indicem vide in catal. illius bibl. p. 342. 344 sq. 397. 399. et 402. — *Augustae Vindel. Greg. Naz.* gnomae δίστιχοι, et iambica carmina varia; — eiusd. ἐπιτύμβια in Basil. M. et ὅροι παχυμερεῖς, i. e. *definitiones rudiores*, teste *Reiser.* in catal. pag. 7. — *Monachii* in bibl. elect. cod. CXCIII. *Naz.* λόγοι αὐτοῦ carmine scripti. (cat. cod. gr. pag. 73.) — *Vindobon.* in bibl. caes. carm. 126. in cod. CI. ex quo Tollius in Insignib. itiner. tria et triginta, antea non edita, euulgauit, notante *Kollario* ad Lambecii comm. IV. pag. 1. sq. Lambec. singula recensuit vberius et Kollar. vbinis indicauit a Tollio publici iuris facta: vterque autem pag. 16. sq. de epistola ad Seleucum agit, quam in multis codd. vti etiam in hoc caesar. Amphilochio Icon. adtribui, supra in capite de Amphil. iam adnotatum est. — In cod. CII. sunt anonymi cuiusdam paraphrases triginta tres in totidem Greg. Naz. carmina: quae copiose recenset *Lambec.* IV. p. 52. et suspicatur, eas adcensendas esse *Nicetae*, alias dicto *Dauid, philosopho*, aut potius *Io. Zonarae*, a quo non solum Greg. Naz. tetrasticha, sed alia quoque non pauca partim eiusdem, partim diuersi generis monumenta antiqua commentariis atque paraphrasibus illustrata esse Kollarius docet, et refutat Oudinum, negantem, Zonaram commentatum esse in Greg. Naz. carmina; de qua controuersia paullo inferius ad sect. de scholiastis gr. commodior locus erit dicendi. — Carmen inuectiuum in virgines sacras — et monachos etc. in cod. CCXXXVIII. nr. 12. ἤδη μοι ἡ πολιὰ, καὶ τῷ νόσῳ τὸ σῶμα etc. (*Lamb.* V. p. 207.) — in cod. CCLIII. nr. 22. carm. sepulcrale in Basil. M. cum *Nicetae expositione* partim inter lineas, partim in margine posita. (*Lamb.* V. 344.) — In cod. CCCXX. nr. 7. carmina varia cum anonymi explanatione, (id. ib. pag. 593.) — in cod. XVIII. nr. 4. fragmm. ex Greg. Naz. carminibus de libris S. script. et ex Amphilochii iambis ad Seleucum. (*Lamb.* VI. pag. 130. — Variae gnomae partim *Zaridae* cuiusdam, partim *Greg. Naz.* in cod. CXXVII. nr. 2. clarius notante *Kollario* ad Lambec. comm. VII. pag. 495. — In cod. XXXV. epitaphia epigrammata, de quibus infra in catal. poematum ad illud, quod incipit: Σῶμα δίχα ψυχῆς etc. pluribus agitur. — In aliis codd. caesar. sunt Greg. Naz. monosticha iambica, tum versus hexam. de V. T. lib. et iambi de iisdem, atque epitaphia in Basilium quae omnia curatius indicat *Kollar.* in Supplem. ad Lambec. p. 108. 112. 320. et 410. cum Nicetae commentario. — *Venet.* in bibl. Marc. carmina multa cum expositione, in his nouem a Muratorio primum publicata, in cod. LXXXII. — itidem sine explicatione in cod. LXXXIII. in his duo a Muratorio in Anecdotis edita, vbi pag. 157. quoddam comparuit sub titulo: *in animam suam*, quod in cod. inscriptum est εἰς τὴν φιλοσοφίαν. — In cod. DXCIV. pauca carmina cum commentariis et in cod. DXCVIII. tetrasticha et alia carmina. (pag. 259.) 261. et 262. cat.) — *Florentiae* in multis bibl. Laurent. codd. scil. X. nr. 58. plut. 5. sententiae distichae: — XL. nr. 49. plut. 5. et VIII. nr. 56. plut. 9. ex Naz. carminibus, quinam V. et N. T. libri sint legendi. — X. nr. 12. plut. 10. quaedam ex eius metricis poematibus. — II. plut. 7. omnia fere carmina iambica. — VI. nr. 17. plut. 7. tetrasticha iambica, cum interpret. *Nicetae.* X. nr. 1. sqq. plut. 7. carmina 144. ex hoc cod. antiquissimo et praestantissimo Iac. Tollius ac Muratorius quaedam ediderunt: nr. 50. sunt *Ariana*, heroicis verss. 762. comprehensa, adeoque 60 versibus longiora in hoc cod. quam in edit. Eos igitur *Bandini* I. cat. pag. 219 sq. gr. cum versione lat. in lucem protulit. — cod. XVIII. plut. 7. carmina heroica et elegiaca cum perpetua paraphrasi, (forsan, Nicetae). Specimen dedit Band.

nonnulla etiam adhuc delitefcunt inedita in bibliothecis, quo facilius poffint agnofci, lubet ea recenfere ordine alphabetico, adfcriptis primis fingulorum verbis. In Aldina editione in medio quaternionum miro et infolenti confilio fparfim inferta funt prima euangelii Iohannis capita graece et latine vsque ad capitis VI. verfum 58.

*Ἄγγελος αἰγλήεντες. Triftichon morientis. Edidit Iac. Tollius p. 104. itiner. ital.

*Ἄγνευε πᾶσι. Ad virginem, fenarii iambici XVI. tom. II. pag. 182. Ediderat Billius, Parif. 1575. 8. pag. 399. et Hoefchelius Lugd. Bat. 1595. 8. pag. 88.

28. *Αἱ αἱ τῶν παθέων. Threnus, elegis XVIII. tom. II. pag. 97. Ediderat Aldus G. IX.

[?] 52. Αἵματος ἐξ ἀγαθῦ. In diuitem male moratum verfus elegi XL. tom. II. pag. 126. Ediderat Aldus K. IX. *Hieron. Brunellus* Rom. 1595. 8. pag. 40.

25. Ἀλλήλυς μὲν ἐγώ. Dodecaftichon elegiacum in vitae vanitatem. tom. II. pag. 95. Ediderat Aldus G. 5.

*Ἄλλοι μὲν εὐπλοῦσι. In fecesfionem a mundo, verfus iambici XXII. tom. II. pag. 181. Ediderat *Billius* Parif. 1575. 8. pag. 369. Hoefchelius pag. 97.

*Ἄπελθε, ἄπελθε. Ad diabolum heptaftichon iambicum tom. II. pag. 178. Ediderat *Billius* Parif. 1575. 8. pag. 380. Priores quatuor verfus *Hoefchelius* pag. 99. Lugd. Bat. 1595. 8.

*Ἀπορον βίυ τὸ τέρμα. Anacreontici L. Pauli cuiusdam epitaphium. tom. II. pag. 179. Ediderat *Billius* Parif. 1575. 8. pag. 387.

Ἀρετὴ πᾶσα δικαίοις. Decaftichon anacreonticum de caftitate. tom. II. pag. 252. Ediderat Hoefchelius pag. 91. Lugd. Bat. 1591. 8.

*Ἀρπα-

Baud. I. p. 261. — XXVI. nr. 5. fin. plut. 7. carmina elegiaca. — cod. XXXV. plut. 7. recenfens *Bandin.* edidit I. p. 312 fqq. poeticam *Ant. Mar. Saluini* verfionem multorum, a Muratorio in lucem emifforum, epigrammatum, eiusque notas in illa criticas. (v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. tom. I. pag. 30. 75. 400. 468. 198. 207. 216 fqq. 257 fqq. 278. 312. fqq. fufius illos recenfentem codd.) Tum in eadem bibl. funt Greg. verfus iambici morales 24. a litteris alphabeti inchoantes, in cod. XVIII. nr. 1. plut. 9. — XXXII. nr. 1. plut. 4. — L. nr. 8. plut. 57. (*Bandin.* l. c. I. p. 419. et 553. II. p. 432.) de decem Aegypti plagis dodecaftichon elegiacum, et alii eiusdem verfus heroici XI. quos publicauit *Bandin.* II. pag. 93. cod. XXIII. plut. 31. recenfens. — Carmina heròica et elegiaca 74. in cod. XVI. nr. 19 et 23. plut. 32. de quibus egit *Bandin.* II. pag. 143 et 145. — In bibl. *Coislin.* in cod. XXXV. LVI. in quo funt varia carmina 76. cum gloffis interlinearibus, in quibus poeticae ac difficiliores formulae et vocc. per communes et vfitatiores explanantur. Acc. ad marginem perpetua interpretatio foluta oratione: carm. 28, quod infcribitur Θρῆνος nouem verfibus, fed hexametris, aliunde huc perperam translatis, auctius eft, quam in edit. Parif., nec vero in illa obuiis. Infunt quoque hymni vefpertini, qui in cod. LI. infcribitur δοξολογία, quique in hoc cod. conftat verfibus 50. add. fupra ad nr. LIII. — in cod. CCCXLVI. fol. 295. ex carminibus Greg. Naz. — in cod. CCCXCIV. lexicon, f. vocc. carminum Greg. Naz. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 102. 119. 502. et 603. — Carmina quaedam in *Suiceri* Mifcellaneis f. ἱμνηγορήματι εὐσεβείας etc. Tiguri 1681. 12. p. 108. gr. et lat. *Harl.*

Ἄρπασον, ἅρπασον. In diabolum. Edidit Iac. Tollius pag. 100. insignium itinerarii italici.

Ἀρχὴν ἁπάντων. Monosticha iambica, ordine literarum XXIV. tom. II. pag. 186.

Ἀρχῆς καλῆς κάλλιστον. Gnomae distichis iambicis LXXII. comprehensae tom. II. pag. 153. Ediderat Aldus N. IX.

Ἄρχομαι ἐκ βιότοιο. Vide infra, ἔρχομαι.

Αὕτη ξένε. In templum Eliae dictum χηρεῖον. tom. II. pag. 195. Carmen iambicum IV. Ediderat *Ioach. Zehnerus* ad Epiphanium de Vitis prophetar. pag. 28. seq.

7. Γαῖα φίλη καὶ Πόντε. Threnus versibus epicis XXXI. tom. II. pag. 76. seq. Ediderat Aldus E. VII.

Γέρων μὲν εἰμι. Carmen I. iambicum, acrostichin referens Γρηγορίε ἱερῆος etc. tom. II. pag. 187.

62. Γυμνὸς ὅλος βιότοιο. Sententiae, distichis XXXI. comprehensae, et acrostichin hanc referentes: Γνῶμαι Γρηγορίε δίστιχοι Εὐεπίη, καλὸν ἄθυρμα νέοις, καὶ χάρις ἐξοδίη. tom. II. pag. 146. Ediderat ante Hoeschelium pag. 72. Lugd. Bat. 1595. 8. Aldus M. IX. sed ad calcem plures adtexuit versus, alio pertinentes, heroicos et elegos, ita, vt pro LXII. sint CXXIV.

[P] 45. Δειδὼ μὴ βιότοιο. De parabolis apud quatuor euuangelistas. tom. II. pag. 123. Versus heroici CVI. Ediderat Aldus H. III.

Δεινὸν πόθος πᾶς. Pentastichon iambicum de desiderio. tom. II. pag. 181. Ediderat Billius 1575. 8. pag. 398.

Δεινὸν τὸ λυπεῖν et Δεινὸν τὸ πάσχειν. De malis amicis, hexastichon et pentastichon iambicum tom. II. pag. 182. Ediderat Billius 1575. 8. pag. 399.

Δέχνυσο. Vide infra, Θείοις ἐν λογίοισιν.

47. Δίζημαι μὲν ἐμῶν μύθων. tom. II. pag. 106. ad Hellenium de monachis protrepticum, siue admonitorium, carmen elegiacum versibus CCCLXVII. Edidit Aldus H. VI.

Δικάζομαί σοι κόσμε. Dialogus cum mundo, tom. II. pag. 179. Dodecastichon iambicum. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. pag. 384.

Δίκη, δικασαί. Ad inuidos. Carmen iambicum versuum XXXIII. Ediderat Hoeschelius Lugd. Bat. 1595. 8. pag. 87.

Δὶς εἶδα. Dodecastichon iambicum. Edidit Iac. Tollius pag. 92. itineris italici. Latine solum exstat tom. II. p. 197.

Δόξα Θεῷ τῷ Πατρί. Confessio et gratiarum actio, dodecasticho elegiaco. id. p. 95.

Δὸς τὸν ἄφθιτον Μοι ἄρχην. Vide infra, σὲ τὸν ἄφθιτον.

4. Δύσμορος οἷα παθών. De animae suae calamitatibus, carmen elegiacum versibus CCCL. tom. II. p. 68-73. Ediderat Aldus D. IX. et *Hieron. Brunellus* Rom. 1595. 8. p. 13.

36.

36. 37. Δώδεκα δ' ἐξ Ἰακώβ. tom. II. p. 99. de XII. patriarchis et apostolis, versus heroici decem. Ediderat Aldus G. XIII.

31. Ἐγγὺς ἀγὼν βιότοιο. Carmen poenitentiale elegis XII. tom. II. pag. 98. Ediderat Aldus G. 10.

Ἐγὼ τραπέζης μυστικῆς. Carmen iambicum X. tom. II. p. 197. Pars carminis, quod incipit ἄλλοι μὲν εὐπλοοῖεν, vno tamen versu postremo auctior.

40. Εἰ δ' ἄγε καὶ σκοτίων. De Christi parabolis apud Matthaeum tom. II. p. 102. Versibus elegis XVIII. Ediderat Aldus HH. II.

Ἐξημίωμαι, Χριστέ. Tristichon iambicum. Precatio matutina. tom. II. pag. 177. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. pag. 376. duobus versibus auctiorem Hoeschelius pag. 94.

Εἰκὼν κεῖνται. Octastichon iambicum ad Christum tom. II. p. 177. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 379. Minus integrum recurrit tom. II. pag. 198.

[?] Εἰ μὲν δὴ πλείονεσσιν. tom. II. pag. 105. ad monachos, in coenobio degentes. Versus heroici XV. Ediderat Aldus H. VI.

Εἴ μοι πονηρῶς. Threnus heptasticho iambico. tom. II. pag. 177. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. pag. 378.

Εἴ σοι πίθηκον. In nobilem, male moratum. tom. II. p. 251. Ediderat Hoeschelius Lugd. Bat. 1591. 8. p. 85. Carmen iambicum versibus XXXIV.

Ἐμπῦσα, μαινάς. Ad brutam animae suae partem. Carmen iambicum tom. II. pag. 196. Ediderat Hoeschelius Lugd. Bat. 1595. 8. p. 82.

Ἐξηπάτημαι Χριστέ. Carmen iambicum XII. tom. II. p. 191.

Ἐξητόρημαι. Tristichon editum ab Hoeschelio Lugd. Bat. 1591. 8. p. 98. graece.

Ἐξ οὗ Θεῷ προσῆλθον. De se ipso dodecastichon iambicum. Graece edidit Hoeschelius Lugd. Bat. 1595. 8. pag. 87.

Ἐν σοὶ μὲν ἠρεμοῦμεν. Iter facientis versus iambici XXIV. Edidit Iac. Tollius pag. 98. Itineris italici.

Ἐπεί με βάλλεις. Dodecastichon iambicum de patientia. tom. II. p. 180. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 392.

Ἐπεί σε κευθμών. In sepulcrorum effossores carmina iambica XVI. tom. II. p. 202 — 204. Ex his decem graece ediderat Hoeschelius Lugd. Bat. 1591. 8. p. 101.

Ἐπίστατο, κλύδων με. Ad Christum, decastichon iambicum tom. II. p. 176. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 374. Hoeschelius p. 95. tantum tristichon, ita, vt nouum incipiat a versu, τόλμῳ φράσαι τι. [v. *Kollar.* ad Lambecii comm. IV. p. 11. nr. 50. et 51.]

Ἔργον ἔχεις ψυχή. tom. II. p. 176. Ad animam suam, pentametri quatuor, interpositi duodecim iambicis senariis. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. pag. 371. Hoeschelius p. 81. Lugd. Bat. 1591. 8.

Ἐξέειεν οἱ τὸ Θεῖον. Carmen iambicum de prouidentia tom. II. p. 188.

57. Ἔρχομαι ἐκ βιότοιο. De se ipso, post reditum ex vrbe CPol. tom. II. p. 124. Versus elegi LII. Ediderat Aldus L. VII. vbi male legitur ἄρχομαι pro ἔρχομαι.

9. Εὗδον δὴ γλυκὺν ὕπνον. Somnium de Anastasiae templo CPoli. tom. II. pag. 78. seq. Carmen elegiacum versibus CIV. Ediderat Aldus E. IX.

Ἐφησέ τις πυ. Tetrastichon iambicum de fortuna et prudentia tom. II. p. 156.

[?] Ἐψευσάμην σε. Heptastichon iambicum, lamentatio vespertina ad Christum. tom. II. p. 176. Ediderat Billius Paris. 1575. p. 375. Hoeschelius p. 94.

Ζῶ καὶ τέθνηκα. Tristichon iambicum tom. II. p. 252. Ediderat Hoeschelius p. 96. Lugd. Bat. 1591. 8.

30. Ζωγραφός ἐστιν ἄριστος. De diuersis vitae generibus et aduersus falsos episcopos. tom. II. p. 79 — 81. Carmen elegiacum versibus CVIII. Ediderat Aldus E. XII.

6. Ἤθελον ἢ πέλεια τανύπτερος. De vanitate vitae. Versus heroici LX. tom. II. p. 75 seq. Ediderat Aldus EE. IV.

Ἦλθες μὲν ἦλθες. Versus iambici XIV. ad diabolum. tom. II. p. 178. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 380.

60. Ἤλυθες αὖθις ἔμοιγε. Ad diabolum, in morbo. tom. II. p. 138. Elegi versus CXVIII. Ediderat Aldus, L. XIV. *Hieron. Brunellus* Rom. 1595. 8. pag. 42.

19. Ἤλυθες ὦ κακόεργε. Ad diabolum. tom. II. p. 93. Versus epici XX. Ediderat Aldus G. IV.

Ἦν, ἦν ὅτ' ἤνθουν. In morbum. Tristicha XV. Edidit Iac. Tollius p. 100.

Ἦν ὅτε Χριστός. De Christo, tempestatem componente. Hexastichon heroicum tom. II. p. 178. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 387.

Ἡ πολλὰ πολλὰ γίνεται. De se ipso. Carmen iambicum XXIII. tom. II. p. 243. Ediderat *Hieron. Brunellus* p. 52.

33. Θείοις ἐν λογίοισιν. De libris S. Scripturae. Versus heroici XXXIX. tom. II. p. 98. Ediderat Aldus G. II. g)

Θεὸν βοῶ. τί τοῦτο; Heptastichon iambicum ad diabolum. tom. II. p. 177. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 377. Hoeschelius p. 99.

Θεὸς μὲν ἐστιν. Definitiones, versibus iambicis tom. II. p. 198 - 202.

Θεὸς τὸ πάντων αἴτιον. De virtute. Carmen iambicum, quod graece edidit *Io. Sambucus* Antwerp. 1568. 8. p. 82. latine Billius Paris. 1575. 8. p. 293. Hoc carmen versibus CLXXXIII. a capite auctius exstat tom. II. p. 204. atque incipit: Πολλῶν ἀκούω.

Vor,

g) Fragmentum est in cod. caesar. XLIV. nr. 38. v. *Lambec.* comm. VIII. pag. 896. In cod. Barocc. CLVIII. Greg. versus de libris canonicis. Inc. ὄφρα δὲ μὴ ξείνοισι νόον. *Harl.*

Vos, qui thronos ornatos consequimini. latine tom. II. p. 308.

Θυμὲ βλέψον ἄνω. Ad animum suum. Hexastichon elegiacum tom. II. p. 95. Ediderat Aldus G. 5.

Θυμῷ χολῶμαι τῷ συνοίκῳ δαίμονι. In iram. Carmen iambicum XXI. tom. II. p. 229-237.

[P] Ἴσχεο γλῶσσα φίλη. tom. II. p. 128. De silentio, quod ieiunii tempore coluit. Versus elegi CCVIII. Ediderat Aldus K. XII.

Ἴσως μὲν ἐχρῆν. De se ipso et aduersus episcopos. Carmen iambicum versuum 836. quod *Io. Leunclauio* interprete ex libro cygneorum Nazianzeni carminum, editorum Basil. 1571. Latine tantum exstat tom. II. p. 301. sed graece ac latine cum notis vulgauit *Iac. Tollius* in insignibus itinerarii italici, Traiect. 1696. 4. Ex codice Viennensi, [I. vol. IV. p. 3 et 4. vbi v. Lamb. et Kollar.]

Καινὸν καινὸν τί τοῦτο; Heptastichon iambicum ad Christum tom. II. p. 177. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 379.

Καὶ τοῦτο τῆς σῆς. Heptastichon iambicum in diabolum. tom. II. p. 177. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 377. et Hoeschelius p. 99. Lugd. Bat. 1595. 8.

Καλὸν γάμον δεδέσθαι. tom. II. p. 175. De pudicitia. Ediderat ante Hoeschelium Lugd. Bat. 1595. 8. p. 89. Billius Paris. 1575. 8. p. 367. Versus iambici LXV.

Κλῦθι πάτερ Χριστοῦ. Inuocatio, versus heroici XIII. Edidit Iac. Tollius p. 92.

24. Κόσμε φίλ' οὐ φίλε πάντα. De naturae humanae fragilitate. Dodecastichon elegiacum tom. II. p. 95. Ediderat Aldus G. 5.

Κόσμον τόριζε. Heptastichon iambicum paraeneticum tom. II. pag. 180. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. pag. 392. Hoeschelius pag. 97. Quatuor versibus auctiores recurrunt tom. II. p. 191.

Κρίναις ἂν ἡμῖν. Comparatio vitarum. Carmen iambicum XIX. tom. II. p. 220-224. Graece ediderat *Io. Sambucus* Antw. 1568. 8. p. 73.

Λέγουσιν οἱ μισοῦντες. De se ipso. Carmen iambicum versuum CIV. ex codice Viennensi et duobus Mediceis cum versione sua et notis edidit Iacobus Tollius p. 74.

42. Λουκᾶν δ' ἄλλα δὶς ἑπτά. De miraculis Christi secundum Lucam tom. II. pag. 102. Versus elegi XX. Ediderat Aldus H. II.

44. Μάρκος δ' Αὐσονίοισι. De Christi miraculis secundum Marcum. tom. II. p. 103. Versus heroici XVII. Ediderat Aldus HH. III.

34. Μάστιγας Αἰγύπτιο. tom. II. p. 99. de plagis Aegypti. Versus elegi XII. Ediderat Aldus G. XII.

[P] 38. Ματθαῖος πόθεν εἶπε. tom. II. p. 99. de Christi genealogia. Versus heroici CII. Ediderat Aldus G. XIII.

Ματθαίης βίβλοισι τὰ θαύματα. tom. II. p. 101. De miraculis Christi secundum Matthaeum. Versus elegi XXXVIII. Ediderat Aldus H.

Ἐῤῥέτιεν οἱ τὸ θεῖον. Carmen iambicum de prouidentia tom. II. p. 188.

57. Ἔρχομαι ἐκ βιότοιο. De se ipso, post reditum ex vrbe CPol. tom. II. p. 124. Versus elegi LII. Ediderat Aldus L. VII. vbi male legitur ἄρχομαι pro ἔρχομαι.

9. Εὗδον δὴ γλυκὺν ὕπνον. Somnium de Anastasiae templo CPoli. tom. II. pag. 78. seq. Carmen elegiacum versibus CIV. Ediderat Aldus E. IX.

Ἔφησέ τις πε. Tetrastichon iambicum de fortuna et prudentia tom. II. p. 156.

[f] Ἐψευσάμην σε. Heptastichon iambicum, lamentatio vespertina ad Christum. tom. II. p. 176. Ediderat Billius Parif. 1575. p. 375. Hoeschelius p. 94.

Ζῶ καὶ τέθνηκα. Tristichon iambicum tom. II. p. 252. Ediderat Hoeschelius p. 96. Lugd. Bat. 1591. 8.

30. Ζωγράφος ἐστιν ἄριστος. De diuersis vitae generibus et aduersus falsos episcopos. tom. II. p. 79 — 81. Carmen elegiacum versibus CVIII. Ediderat Aldus E. XII.

6. Ἤθελον ἢ πέλεια τανύπτερος. De vanitate vitae. Versus heroici LX. tom. II. p. 75 seq. Ediderat Aldus EE. IV.

Ἤλθες μὲν ἦλθες. Versus iambici XIV. ad diabolum. tom. II. p. 178. Ediderat Billius Parif. 1575. 8. p. 380.

60. Ἤλυθες αὖθις ἔμοιγε. Ad diabolum, in morbo. tom. II. p. 138. Elegi versus CXVIII. Ediderat Aldus, L. XIV. *Hieron. Brunellus* Rom. 1595. 8. pag. 42.

19. Ἤλυθες ὦ κακόεργε. Ad diabolum. tom. II. p. 93. Versus epici XX. Ediderat Aldus G. IV.

Ἦν, ἦν ὅτ' ἤνθειν. In morbum. Tristicha XV. Edidit Iac. Tollius p. 100.

Ἦν ὅτε Χριστός. De Christo, tempestatem componente. Hexastichon heroicum tom. II. p. 178. Ediderat Billius Parif. 1575. 8. p. 387.

Ἡ πολλὰ πολλὰ γίνεται. De se ipso. Carmen iambicum XXIII. tom. II. p. 243. Ediderat *Hieron. Brunellus* p. 52.

33. Θείοις ἐν λογίοισιν. De libris S. Scripturae. Versus heroici XXXIX. tom. II. p. 98. Ediderat Aldus G. II. g)

Θεὸν βοῶ τί τοῦτο; Heptastichon iambicum ad diabolum. tom. II. p. 177. Ediderat Billius Parif. 1575. 8. p. 377. Hoeschelius p. 99.

Θεὸς μέν ἐστιν. Definitiones, versibus iambicis tom. II. p. 198 - 202.

Θεὸς τὸ πάντων αἴτιον. De virtute. Carmen iambicum, quod graece edidit *Io. Sambucus* Antwerp. 1568. 8. p. 82. latine Billius Parif. 1575. 8. p. 293. Hoc carmen versibus CLXXXIII. a capite auctius exstat tom. II. p. 204. atque incipit: Πολλῶν ἀκήκοα.

Vos,

g) Fragmentum est in cod. caesar. XLIV. nr. 38. v. *Lambec.* comm. VIII. pag. 896. In cod. Baroce. CLVIII. Greg. versus de libris canonicis. Inc. ὄφρα δὲ μὴ ξείνησι νόον. *Harl.*

Vos, qui thronos ornatos consequimini. latine tom. II. p. 308.

Θυμὲ βλέψον ἄνω. Ad animum suum. Hexastichon elegiacum tom. II. p. 95. Ediderat Aldus G. 5.

Θυμῷ χολοῦμαι τῷ συνοίκῳ δαίμονι. In iram. Carmen iambicum XXI. tom. II. p. 229-237.

[P] Ἴσχεο γλῶσσα φίλη. tom. II. p. 128. De silentio, quod ieiunii tempore coluit. Versus elegi CCVIII. Ediderat Aldus K. XII.

Ἴσως μὲν ἐχρῆν. De se ipso et aduersus episcopos. Carmen iambicum versuum 836. quod *Io. Leunclauio* interprete ex libro cygneorum Nazianzeni carminum, editorum Basil. 1571. Latine tantum exstat tom. II. p. 301. sed graece ac latine cum notis vulgauit *Iac. Tollius* in insignibus itinerarii italici, Traiect. 1696. 4. Ex codice Viennensi, [I. vol. IV. p. 3 et 4. vbi v. Lamb. et Kollar.]

Καινὸν καινὸν τί τοῦτο; Heptastichon iambicum ad Christum tom. II. p. 177. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 379.

Καὶ τοῦτο τῆς σῆς. Heptastichon iambicum in diabolum. tom. II. p. 177. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 377. et Hoeschelius p. 99. Lugd. Bat. 1595. 8.

Καλὸν γάμῳ δεδέσθαι. tom. II. p. 175. De pudicitia. Ediderat ante Hoeschelium Lugd. Bat. 1595. 8. p. 89. Billius Paris. 1575. 8. p. 367. Versus iambici LXV.

Κλῦθι πάτερ Χριστοῦ. Inuocatio, versus heroici XIII. Edidit Iac. Tollius p. 92.

24. Κόσμε φίλ' οὐ φίλε πάντα. De naturae humanae fragilitate. Dodecastichon elegiacum tom. II. p. 95. Ediderat Aldus G. 5.

Κόσμον τόρευε. Heptastichon iambicum paraeneticum tom. II. pag. 180. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. pag. 392. Hoeschelius pag. 97. Quatuor versibus auctiores recurrunt tom. II. p. 191.

Κρίναις ἂν ἡμῖν. Comparatio vitarum. Carmen iambicum XIX. tom. II. p. 220-224. Graece ediderat *Io. Sambucus* Antv. 1568. 8. p. 73.

Λέγουσιν οἱ μισοῦντες. De se ipso. Carmen iambicum versuum CIV. ex codice Viennensi et duobus Mediceis cum versione sua et notis edidit Iacobus Tollius p. 74.

42. Λουκᾶν δ' ἄλλα δὶς ἑπτά. De miraculis Christi secundum Lucam tom. II. pag. 102. Versus elegi XX. Ediderat Aldus H. II.

44. Μάρκος δ' Αὐσονίοισι. De Christi miraculis secundum Marcum. tom. II. p. 103. Versus heroici XVII. Ediderat Aldus HH. III.

34. Μάστιγας Αἰγύπτοιο. tom. II. p. 99. de plagis Aegypti. Versus elegi XII. Ediderat Aldus G. XII.

[P] 38. Ματθαῖος πόθεν εἶπε. tom. II. p. 99. de Christi genealogia. Versus heroici CII. Ediderat Aldus G. XIII.

Ματθαίης βίβλοιο τὰ θαύματα. tom. II. p. 101. De miraculis Christi secundum Matthaeum. Versus elegi XXXVIII. Ediderat Aldus H.

Ἐξέρειεν οἱ τὸ Θεῖον. Carmen iambicum de prouidentia tom. II. p. 188.

57. Ἔρχομαι ἐκ βιότοιο. De se ipso, post reditum ex vrbe CPol. tom. II. p. 124. Versus elegi LII. Ediderat Aldus L. VII. vbi male legitur ἄρχομαι pro ἔρχομαι.

9. Εὗδον δὴ γλυκὺν ὕπνον. Somnium de Anastasiae templo CPoli. tom. II. pag. 78. seq. Carmen elegiacum versibus CIV. Ediderat Aldus E. IX.

Ἔφησέ τις πε. Tetrastichon iambicum de fortuna et prudentia tom. II. p. 156.

[f] Ἐψευσάμην σε. Heptastichon iambicum, lamentatio vespertina ad Christum. tom. II. p. 176. Ediderat Billius Paris. 1575. p. 375. Hoeschelius p. 94.

Ζῶ καὶ τέθνηκα. Tristichon iambicum tom. II. p. 252. Ediderat Hoeschelius p. 96. Lugd. Bat. 1591. 8.

30. Ζωγραφός ἐστιν ἄριστος. De diuersis vitae generibus et aduersus falsos episcopos. tom. II. p. 79 — 81. Carmen elegiacum versibus CVIII. Ediderat Aldus E. XII.

6. Ἤθελον ἢ πέλεια τανύπτερος. De vanitate vitae. Versus heroici LX. tom. II. p. 75 seq. Ediderat Aldus EE. IV.

Ἦλθες μὲν ἦλθες. Versus iambici XIV. ad diabolum. tom. II. p. 178. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 380.

60. Ἤλυθες αὖθις ἔμοιγε. Ad diabolum, in morbo. tom. II. p. 138. Elegi versus CXVIII. Ediderat Aldus, L. XIV. *Hieron. Brunellus* Rom. 1595. 8. pag. 42.

19. Ἤλυθες ὦ κακόεργε. Ad diabolum. tom. II. p. 93. Versus epici XX. Ediderat Aldus G. IV.

Ἦν, ἦν ὅτ' ἤνθουν. In morbum. Tristicha XV. Edidit Iac. Tollius p. 100.

Ἦν ὅτε Χριστός. De Christo, tempestatem componente. Hexastichon heroicum tom. II. p. 178. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 387.

Ἡ πολλὰ πολλὰ γίνεται. De se ipso. Carmen iambicum XXIII. tom. II. p. 243. Ediderat *Hieron. Brunellus* p. 52.

33. Θείοις ἐν λογίοισιν. De libris S. Scripturae. Versus heroici XXXIX. tom. II. p. 98. Ediderat Aldus G. II. g)

Θεὸν βοῶ. τί τοῦτο; Heptastichon iambicum ad diabolum. tom. II. p. 177. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 377. Hoeschelius p. 99.

Θεὸς μέν ἐστιν. Definitiones, versibus iambicis tom. II. p. 198 - 202.

Θεὸς τὸ πάντων αἴτιον. De virtute. Carmen iambicum, quod graece edidit *Io. Sambucus* Antwerp. 1568. 8. p. 82. latine Billius Paris. 1575. 8. p. 293. Hoc carmen versibus CLXXXIII. a capite auctius exstat tom. II. p. 204. atque incipit: Πολλῶν ἀκούω.

Vos,

g) Fragmentum est in cod. caesar. XLIV. nr. 38. v. *Lambec.* comm. VIII. pag. 896. In cod. Barocc. CLVIII. Greg. versus de libris canonicis. Inc. ὄφρα δὲ μὴ ξείνοισι νόον. *Harl.*

Vos, qui thronos ornatos consequimini. latine tom. II. p. 508.

Θυμὲ βλέψον ἄνω. Ad animum suum. Hexastichon elegiacum tom. II. p. 95. Ediderat Aldus G. 5.

Θυμῷ χολῶμαι τῷ συνοίκῳ δαίμονι. In iram. Carmen iambicum XXI. tom. II. p. 229-237.

[P] Ἴσχεο γλῶσσα φίλη. tom. II. p. 128. De silentio, quod ieiunii tempore coluit. Versus elegi CCVIII. Ediderat Aldus K. XII.

Ἴσως μὲν ἐχρῆν. De se ipso et aduersus episcopos. Carmen iambicum versuum 836. quod *Io. Leunclauio* interprete ex libro cygneorum Nazianzeni carminum, editorum Basil. 1571. Latine tantum exstat tom. II. p. 301. sed graece ac latine cum notis vulgauit *Iac. Tollius* in insignibus itinerarii italici, Traiect. 1696. 4. Ex codice Viennensi, [I. vol. IV. p. 3 et 4. vbi v. Lamb. et Kollar.]

Καινὸν καινὸν τί τοῦτο; Heptastichon iambicum ad Christum tom. II. p. 177. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 379.

Καὶ τοῦτο τῆς σῆς. Heptastichon iambicum in diabolum. tom. II. p. 177. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 377. et Hoeschelius p. 99. Lugd. Bat. 1595. 8.

Καλὸν γάμῳ δεδέσθαι. tom. II. p. 175. De pudicitia. Ediderat ante Hoeschelium Lugd. Bat. 1595. 8. p. 89. Billius Paris. 1575. 8. p. 367. Versus iambici LXV.

Κλῦθι πάτερ Χριστοῦ. Inuocatio, versus heroici XIII. Edidit Iac. Tollius p. 92.

24. Κόσμε φίλ' οὐ φίλε πάντα. De naturae humanae fragilitate. Dodecastichon elegiacum tom. II. p. 95. Ediderat Aldus G. 5.

Κόσμον τόριζε. Heptastichon iambicum paraeneticum tom. II. pag. 180. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. pag. 392. Hoeschelius pag. 97. Quatuor versibus auctiores recurrunt tom. II. p. 191.

Κρίναις ἂν ἡμῖν. Comparatio vitarum. Carmen iambicum XIX. tom. II. p. 220-224. Graece ediderat *Io. Sambucus* Antw. 1568. 8. p. 73.

Λέγουσιν οἱ μισοῦντες. De se ipso. Carmen iambicum versuum CIV. ex codice Viennensi et duobus Mediceis cum versione sua et notis edidit Iacobus Tollius p. 74.

42. Λουκᾶν δ' ἄλλα δὶς ἑπτά. De miraculis Christi secundum Lucam tom. II. pag. 102. Versus elegi XX. Ediderat Aldus H. II.

44. Μάρκος δ' Αὐσονίοισι. De Christi miraculis secundum Marcum. tom. II. p. 103. Versus heroici XVII. Ediderat Aldus HH. III.

34. Μάστιγας Αἰγύπτοιο. tom. II. p. 99. de plagis Aegypti. Versus elegi XII. Ediderat Aldus G. XII.

[P] 38. Ματθαῖος πόθεν εἶπε. tom. II. p. 99. de Christi genealogia. Versus heroici CII. Ediderat Aldus G. XIII.

Ματθαίης βίβλοιο τὰ θαύματα. tom. II. p. 101. De miraculis Christi secundum Matthaeum. Versus elegi XXXVIII. Ediderat Aldus H.

Μέμνησο σαυτῦ. Ad se ipsum. Hexastichon iambicum tom. II. p. 177. Ediderat Billius, Paris. 1575. 8. p. 376.

Μετῆλθον, ἦλθον, ἔρχομαι. Dodecastichon iambicum. Edidit Iac. Tollius p. 88.

Μὴ κεφαλὰς πυργῦ. In mulieres, ambitiose se ornantes, cum metaphrasi *Fed. Morelli* tom. II. p. 147. Sunt versus elegi CCCXXXIV. Ediderat Aldus N.

Μή σε λαθοίμην. Ad Christum, heptastichon iambicum tom II. p. 176. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 373. et duobus versibus mancum Hoeschelius p. 95.

Μῆτερ ἐμὴ τί μ' ἔτικτες. De DEI desiderio. Disticha elegiaca XII. tom. II. p. 95. seq. Ediderat Aldus G. VII.

Μὴ Χρισῦ χιτῶνα. Edidit Aldus M. XII.

3. Νίκη μὲν δὴ σεῖο. Praecepta ad virgines. Versus heroici DCLXXXIV. tom. II. p. 55-68. Ediderat Aldus CC. IV.

Νοσῶ νοσῶ μέν. Precatio aegroti. tom. II. p. 178. Dodecasticho iambico. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 382.

Νῦν τὸν μέγιστον. Iambici LXXIX. de incarnatione aduersus Apollinarium, cum Fed. Morelli metaphrasi, tom. II. p. 247. Primus graece ediderat Dau. Hoeschelius Lugd. Bat. 1591. 8. p. 62.

Οἶδα μὲν ὡς σχεδίησι. Arcana, siue de capitibus fidei christianae capita VIII. versibus heroicis DCCXXX. tom. II. p. 161. Cum latina metaphrasi sua et commentariorum Nicetae versione latina edidit Iac. Billius Paris. 1575. 8. Postea ex MS. bibl. Augustanae, sed prima tantum VI. capita siue versus CDLXXXII. cum paraphrasi veteri graeca prosaria *Dau. Hoeschelius* Lugd. Bat. 1591. 8.

Οἴ μοι, κέκμηκα. Carmen iambicum XIII. tom. II. p. 191. Ediderat Hoeschelius Lugd. Bat. 1591. 8. p. 84.

Οἴ μοι προσῆλθε. Threnus ad Christum. Octastichon iambicum. tom. II. p. 176. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 373. et Hoeschelius p. 95.

[P] Οἴ μοι σενῦμαι. tom. II. p. 178. Threni duo ad Christum, heptastichis iambicis. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 382. et Hoeschelius p. 98. Lugd. Bat. 1591. 8.

Οἱ συνθύται. Ad non amicos tom. II. p. 251. Heptastichon iambicum. Ediderat Hoeschelius p. 71. Lugd. Bat. 1591. 8.

Οἱ τὰς ἀραχνῶν ἐκμιμέμενοι μίτυς. Octastichon iambicum, editum ab Hoeschelio p. 101. quod latine tantum habes tom. II. p. 308. *Qui araneaurum fila imitantur.*

Ὄλβιος ὅςις ἄσαρκον. Dodecastichon elegiacum de pugna carnis et spiritus. tom. II. p. 180. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 394.

6. Ὄλβιος ὅςις ἔρημον ἔχει βίον. tom. II. p. 91. Beatitudines et spiritalis vitae regulae, distichis elegiacis XXXIII. Ediderat Aldus G. II.

48. Ὄμβρῳ διψάδα γαῖαν. Ad Iulianum ἐξισωτήν. tom. II. p. 111. Versus elegi XXX. Ediderat Aldus I. III.

61. Ὄμμα δίκης μύθων τε. Ad Nemesium, ICtum, vt desinat idola colere. tom. II. p. 140. Versus heroici CCCXXX. Ediderat Aldus MM. II.

Ὄρθρος δίδωμι. Precatio matutina tom. II. p. 176. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 374. Hoeschelius p. 94. Heptastichon iambicum.

Ὅρκε τί χεῖρον; Carmen iambicum XX. in πολυόρκους, siue frequenter iurantes. tom. II. p. 224 — 229.

Ὅταν τιν' εὕρης. De patientia. Heptastichon iambicum tom. II. p. 181. Ediderat Billius 1575. 8. p. 397. duobus versibus auctius habes in Anecdotis graecis Muratorii p. 172.

Οὔ μ' ἔθ' ἁμαρτὰς εἷλεν. Dodecastichon iambicum. Edidit *Iac. Tollius* pag. 86. *Fabr. Kollar.* ad Lamb. comm. IV. p. 8. de cod. CI. nr. 25. tres tamen; ait, postremos versus huius carminis (in illo cod.) pro diuerso carmine, vt videtur, habens Tollius, separatim in insignibus itinerarii etc. edidit pag. 104. *Harl.*

Ὁ χθὲς ὁ πηλός. De vita humana, versus iambici XVI. tom. II. p. 179. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 386.

Πάλιν προσῆλθεν. Tristichon iambicum ad Christum tom. II. p. 177. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. pag. 376. et Hoeschelius p. 99. Lugd. Bat. 1591. 8. Aliud Heptastichon, quod eodem versiculo incipit, tom. II. p. 252.

Παρῆλθεν ἄνθη. In vitae exitum. Dodecastichon iambicum tom. II. p. 179. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 385. *Fabr.* In cod. caesar. CI. nr. 52. inscribitur carm. εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν, non ἔξοδον, vt legitur in edit. Paris. notante *Lambecio* in comm. IV. pag. 11. *Harl.*

[P] 43. Παροιμιῶν δὲ Λουκᾶς. De parabolis, secundum Lucam tom. II. pag. 103. Versus iambici XXII. Ediderat Aldus HH. III.

Παρθένε νύμφη Χριστοῦ δόξαζέ σε τὸν νυμφίον. Ad virgines exhortatio, numeris metro solutis imitatione Syracusii poetae scripta, cum *Fed. Morelli* metaphrasi tom. II. pag. 299. 300.

2. Παρθενίην στεφάνοις. Laus virginitatis, versibus heroicis *DCCXI.* tom. II. pag. 42 - 55. Ediderat Aldus. B.

41. Πᾶυρα δ' Ἰωάννης. tom. II. pag. 102. de miraculis Christi apud Iohannem. Versus heroici *XI.* Ediderat Aldus H. II.

Πέπονθα δεινὰ πλεῖστα. Carmen iambicum ad Christum tom. II. pag. 178. et tribus versibus auctius p. 195. Ediderat sine hac accessione Billius Paris. 1575. 8. p. 383.

Πῇ θυμὲ βαίνεις; Ad animum suum. Heptastichon iambicum tom. II. pag. 177. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. p. 378.

Πῆξόν με Χριστέ. Aegroti tristichon iambicum ad Christum tom. II. pag. 180. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. pag. 393. *Fabr.* In cod. caesar. CI. nr. 29. Lambecius comm. IV. pag.

p. 9. vt animaduertit, in edit. Parif. pag. 180. id carmen perperam diuifum effe in duo, quorum pofterius definat hoc verfu, ἀ σ' ἐν ζάλῃ προὔδωκα βαλοίμην ἔτι, in cod. autem mfto Vindob. effe idem carmen integris feptem verfibus auctius. Atque *Kollar.* ibid. in not. illos verfus, quum Tollii perinde ac Muratorii diligentiam lufiffe viderentur, graece exfcripfit. *Harl.*

20. Πῆ σε φέρων Χριστοῖο adhortatio, vt mentem ad Deum conuertat. Verfus epici *XVI.* tom. II. pag. 94. Ediderat Aldus G. IV.

Πικρὸν τάφος πᾶς. Tetraftichon iambicum de carorum morte tom. II. pag. 181. Ediderat Billius 1575. 8. pag. 398.

Ποθῶ πάλιν σῆναι. Tetraftichon iambicum aegroti tom. II. pag. 180. Ediderat Billius Parif. 1575. 8. pag. 393.

Ποθῶ, ποθῶ σε. Dodecaftichon iambicum. Edidit Iac. Tollius p. 90.

5. Πολλάκι Χριστὸν ἄνακτα. Querela de fuis calamitatibus, verfibus heroicis *CIV.* tom. II. p. 73. Ediderat Aldus E. III.

27. Πολλάκις ἱμερόεντα. Lamentatio pro anima fua tom. II. pag. 96. verfibus epicis *XXVII.* Ediderat Aldus G. VIII.

Πολλοὺς ἐσῶν γράφοντας. In fuos verfus, carmen iambicum, verfibus CIII. tom. II. pag. 248. cum metaphrafi Fred. Morelli. Graece ediderat Hoefchelius, Lugd. Bat. 1591. 8. pag. 65.

Πολλῶν ἀκούω. De virtute, modeftia et temperantia. Carmen iambicum *XVIII.* tom. II. pag. 204-220. Vide fupra, Θεὸς τὸ πάντων.

8. Πῆ δὲ λόγοι πτερόεντες; Ad feipfum per quaeftiones et refponfiones. Verfibus heroicis *XXXI.* tom. II. p. 77. fq. ediderat Aldus E. VIII.

[I] Πρᾶξιν προτιμήσειας. Gnomologia tetraftichis LIX. quibus, vt numerus fexagefimus compleatur, addendum tetraftichon, quod proxime praecedit tom. II. pag. 156. Ediderat Aldus OO. Et Billius Parif. 1575. 8. pag. 210. addito latine commentario Nicetae.

Πρώην τις με τρυφᾶν. In monafticam vitam fimulantes tom. II. p. 138. verfus elegi quinquaginta. Edidit Aldus L. XII.

18. Σὰρξ ὀλοὴ, Βελίαο. Aduerfus carnem. Difticha elegiaca XXI. tom. II. pag. 93. Ediderat Aldus G. III. et *Hieron. Brunellus* Rom. 1596. 8. p. 6.

Σὲ καὶ νῦν εὐλογοῦμεν. Hymnus vefpertinus. Edidit graece *Brunellus* pag. 51. Vtraque lingua Iac. Tollius p. 96.

Σὲ τὸν ἄφθιτον Μονάρχην. Hymnus ad Chriftum, verfibus Anacreonticis LI. tom. II. p. 185. Ediderat Hoefchelius Lugd. Bat. 1591. 8. pag. 92. et *Brunellus* Rom. 1590. 8. pag. 49. qui legit: Δὸς τὸν ἄφθιτον.

Σιὼν ὁδοὶ πενθοῦσι. Dodecaftichon iambicum. Edidit Iac. Tollius p. 90.

Σκεύαζε σαυτόν. Tetrastichon iambicum tom. II. pag. 252. Ediderat Hoeschelius pag. 98. Lugd. Bat. 1595. 8.

Σοὶ χάρις ὦ πάντων. Precatio duplex versibus heroicis vna XI. altera XXX. Edidit Iac. Tollius pag. 94.

64. *Σῶμα δίχα ψυχῆς.* Epitaphia duodecim in M. Basilium cum metaphrasi Fed. Morelli, tamquam vnum continuum carmen leguntur tom. II. pag. 152. atque ita etiam Aldus ediderat N. VII. et Hieron. Brunellus Rom. 1595. 8. pag. 46. Sed distincte exhibet *Lambecius* VIII. pag. 366-371. [h]) vna cum prosaria expositione Anonymi graeci scriptoris ex MS. codice, in quo subiecta illa reperit vitae Basilii, quam sub Amphilochii nomine editam p. 505. dixi.

Τείχη, πυλῶνες. Dodecastichon iambicum. Edidit Iac. Tollius pag. 88.

Τίθημι τῶδε. Precatio ad Christum, versibus XVI. iambicis. tom. II. pag. 181. Ediderat Billius 1575. 8. pag. 395. versu septimo desinit apud Hoeschelium p. 96. vt novum incipiendum sit a versu *τολμῶ τι λέξαι.*

Τέκνον ἐμὸν, μύθους. Nomine Nicobuli, patris, ad filium. tom. II. p. 115. Carmen heroicum. Versus heroici CCLXXXIII. Ediderat Aldus I. *VIII.* vbi male *Νικόκλου* pro *Νικοβούλου.*

[?] 56. *Τέκνον ἐμὸν, τὸ δέ τοι.* Paraeneticum ad Olympiadem, virginem. tom. II. p. 134. Versus heroici CXI. ediderat Aldus LL. III.

58. *Τὴν ἀρετὴν ποθέω μὲν* tom. II. pag. 135. De virtute humana, ad se ipsum. Versus heroici CXVII. Ediderat Aldus L. VIII.

14. *Τίς γενόμην; τίς δ' εἰμί;* De externi hominis vilitate. tom. II. p. 88-90. Carmen elegiacum versibus CLXIV. Ediderat Aldus F. IX. Hieron. Brunellus Rom. 1595. 8. p. 30.

Τίς ἡ τυραννίς; Ad Christum carmen iambicum. V. tom. II. p. 195.

15. *Τίς; πόθεν ἐς βίον ἦλθον;* De vitae itineribus. tom. II. p. 91. seq. Disticha elegiaca XX. Ediderat Aldus, G.

Τί σοι θέλεις γενέσθαι; Anacreontici CLXXXI. ad animam suam. tom. II. p. 182. Ediderat Hieron. Brunellus Rom. 1590. 8. pag. 53. Hoeschelius p. 75. Lugd. Bat. 1591. 8.

Τί ταῦτα; τολμᾷς καὶ σύ. In Maximum, cynicum. Versus iambici LXV. cum metaphrasi Fed. Morelli. tom. II. pag. 249. Graece ediderat Hoeschelius Lugd. Bat. 1591. 8. p. 69.

Τολμῶ

h) s. pag. 778 sqq. edit. Kollarii, qui in notis A. pag. 782 et 783. monet, auctorem *ἑρμηνείας* siue commentarii esse *Nicetam*, atque *Cotelerio* in ecclesiae gr. monument. tom. III. p. 549. teste, in cod. regio MDCCLXX. *ἑρμηνείαν* istam sub vero nomine auctoris, *Νικήτα τοῦ καὶ Δαυὶδ τοῦ φιλοσόφου* exstare. Add. *Lambec.* IV. pag. 34 sq. de cod. CII. Atque in cod. caesar. CCLIII. nr. 22. exstat Gregorii Naz. carmen sepulcrale s. epigrammata in Basilium M. cum adiuncta *Nicetae* expositione partim interlineari, partim marginali: *ἐπιγράμματα — διὰ στίχων ἡρωικῶν καὶ ἐλεγείων συντεθειμένα, συνταχθέντα καὶ ἑρμηνευθέντα παρὰ Νικήτα φιλοσόφου τοῦ Παφλαγόνος* etc. Add. *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. p. 278. de cod. XVII. nr. 5. *Harl.*

Τολμῶ τι λέξαι. Vide supra, Τέθνηκα τῷδε.

Τολμῶ φράσαι τι. Vide supra, Ἐπιςάτα.

Τοσαῦτα θαύμαθ' Ἠλίυ. Carmen iambicum XVII. de Eliae miraculis tom. II. pag. 204. Graece ediderat Hoeschelius pag. 100. Lugd. Bat. 1595. 8.

Τὸ τῦ λόγυ βύλημα. De Vita sua. Versibus iambicis vltra MDCCC. tom. II. p. 1-31.

35. Τὰς δὲ νόμυς ἐχάραξε. tom. II. pag. 99. Mosis decalogus versibus heroicis decem. Ediderat Aldus G. XII.

Τριὰς σάυ με. Dodecastichon iambicum. Edidit Iacobus Tollius pag. 84.

Τρόχος τίς ἐςιν; Iambi IX. in vitam humanam tom. II. p. 155.

21. Φεῦ γ' ἀπ' ἐμῆς κραδίης. Detestatio diaboli et preces ad Christum, distichis elegiacis XII. tom. II. pag. 94. Ediderat Aldus GG. IV. Hieron. Brunellus Rom. 1595. 8. p. 8.

32. Φεῦ γ' ἀπ' τὰς γραμμὰς. Ad Diabolum. tom. II. pag. 98. Tetrastichon, quod ediderat Aldus G. II.

Φεῦ ἡμέρας μοι τῆς κακῆς. Octastichon iambicum ad Christum. tom. II. pag. 252. Graece ediderat Hoeschelius pag. 96. post tetrastichon, [?] quod incipit παρῆλθεν αἰθη, et cui connexum tom. II. pag. 96. legitur.

Φεῦ καὶ κρίσιν δέδοικα. Edidit Hoeschelius pag. 98. Tetrastichon.

Φεῦ, Φεῦ, οἵων γέμυσιν. Aduersus opum amantes. Carmen iambicum XXII. tom. II. pag. 237-243.

Φίλοι πολῖται. Threnus tristicho iambico tom. II. pag. 178. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. pag. 384.

Φθέγγοισθ' ἅπαντες. Dodecastichon iambicum. Edidit Iac. Tollius p. 84.

Χαίρειν κελεύων. Ad Seleucum. Carmen iambicum III. tom. II. pag. 190-195. *Fabr.* Vide supra, de Amphilocho §. IV. nr. 9. *Lambec.* comm. IV. pag. 16. sq. de cod. CI. nr. 99. — cod. *Barocc.* in bibl. Bodlei. nr. CLXXXV. et part. II. cat. codd. Angliae nr. MDCCCXXXVI. ac MMMMMCMV. *Harl.*

Χαίρεις τρυφῶν. De philosophica paupertate. Carmen iambicum VIII. tom. II. p. 191. *Fabr.* In cod. caesar. CI. nr. 90. apud *Lambec.* IV. pag. 14. carmen hoc est inscriptum: *εἰς πένητα φιλόσοφον, in pauperem philosophum. Harl.*

Χαίρων μὲν ἦλθον tom. II. pag. 180. Enneastichon iambicum in Sigantium, eremitam. Ediderat Billius Paris. 1575. 8. pag. 391.

13. Χθιζὸς ἐμοῖς ἀχέεσσι. De humana natura. tom. II. p. 86-88. Carmen elegiacum. Versus CXXXII. Ediderat Aldus. F. IV. Hieron. Brunellus Rom. 1590. 8.

1. Χριςὲ ἄναξ ὃς ἀγνοῖς. De rebus suis et vitae vanitate. Versus heroici DCXX. tom. II. p. 31-42. Ediderat Aldus A. I.

53. Χριςὲ ἄναξ ὃ πάντα πέλεις. Profecturi precatio ad Christum. tom. II. pag. 127. Versus heroici XXXIII. Ediderat Aldus K. X.

35.

35. Χριστὲ ἄναξ σὲ πρῶτον tom. II. pag. 131. Hymnus ad Christum in Paschate, post silentium ieiunii. Versus elegi LII. Ediderat Aldus L. III.

30. Χριστὲ ἄναξ, τί με σαρκός; Epitaphium et epitome vitae Nazianzeni. tom. II. pag. 97. Dodecastichon. Ediderat Aldus G. 10.

29. Χριστὲ φάος μερόπων. Carmen supplex versibus heroicis XXIV. tom. II. pag. 97. Ediderat Aldus G. IX.

11. Ὦ θυσίας πέμποντο ἀναιμάκτους ἱερῆες, ὦ ψυχῶν ταμίαι. Ad episcopos. Carmen heroicum versibus CCXXVII. tom. II. pag. 81-85. Ediderat Aldus FF.

12. Ὦ θυσίας πέμποντες ἀναιμάκτους ἱερῆς καὶ μεγάλης Μονάδος. Ad CPolitanos sacerdotes et ipsam urbem. Carmen elegiacum versibus XXVI. tom. II. pag. 95. Ediderat Aldus FF. III.

[?] 22. Ὦ μοι ἐγὼν, ὅτι δή. Threnus, octastichon elegiacum. tom. II. pag. 95. Ediderat Aldus G. 5. et Hieron. Brunellus Rom. 1595. 8. p. 9.

17. Ὤμοσα τὸν λόγον αὐτόν. Iusiurandum, distichis elegiacis XV. tom. II. pag. 92. Ediderat Aldus G. III.

Ὦ πάντων ἐπέκεινα. Hymnus ad Deum, versibus iambicis XV. tom. II. p. 252.

49. Ὦ Πάτερ, εἰ μ' ἔφυσας tom. II. pag. 112. ad Nicobulum. patrem, Nicobuli, filii, nomine. Carmen heroicum. Versus heroici CCVII. Ediderat Aldus, II. *III.*

51. Ὦ πάτερ, ἔνπερ ἔμοιγε. Ad Vitalianum, filiorum nomine, tom. II. pag. 120. Versus heroici CCCLII. Ediderat Aldus, K.

Initia epigrammatum CCXXVIII. quae graece ex bibl. Ambrosiana, regia Paris. et Medicea, cum versione sua atque eruditis notis vulgauit Lud. Antonius Muratorius, Patauii 1709. 4. [vbi p. 130 sqq. multus est de coniugio Greg. Naz.]

Ἄγγελος αἰγλήεις 113. ἄγγελος ἦν 214. ἄγνευε πᾶσι 210. ἄζομαι 180. Αἲ αἲ καὶ Λιβίαν 19. αἲ αἲ καὶ σὺ 2. αἲ αἲ καὶ τέφρη 180. αἲ αἲ ὦ 146. αἰεί σοι 47. αἵματος εὐγενέος 134. αἱ χάριτες 27. αἰὼν καὶ 153. ἄλλη μὲν 89. ἄλλοι μὲν 136. ἄλλος μὲν Βαβυλῶνος 225. ἄλλος μὲν Νόννης 93. ἄλλος τύμβον 182. Ἀμφίλοχος 31. ἅρματι 116. ἄρσενα 211. ἀρχαῖα 226. ἄσμενος 30. ἀσπάσιοι 118. αὐτὸς νηὸν 74. Βάσσε 43. Γαῖα φίλη 182. γείτονες 66. γῆρας ἐμὸν 56. Γρηγόριε 53. Γρηγόριον βοόωσα 87. Γρηγόριον μήτρως 133. Γρηγόριος Νόννα τε 101. Γρηγόριος ποιμὴν 77. Γρηγόριος τὸ δὲ θαῦμα 78. Γρηγορίου Νόννης τε θεουδέος 62. Γρηγορίου Νόννης τε φίλον 68. distichon et 123. tetrastichon. δαίμονας 182. δαίμοσιν εἰλαπίναζον 220. δαίμοσιν ἱρὰ 226. δακρύετε 116. δέρκεο 38. δήποτε 173. δῶκε Θεῷ 110. εἴη σοι βίος 117. εἰκοσετὴς 22. εἰ λίην 182. εἰ μὴ γλῶσσαν 193. εἰ μή σοι 197. εἰ σ' ἄπληστε 180. εἷς δέμος 17. εἰ σοί τι 216. εἴ σοι χρυσὸν 157. εἴ τινα 64. εἴ τις ἐὼν 195. εἴ τις ὄρους 73. εἴ τις Τάνταλος 3. εἰ τόσον ἔργον 178. εἰ φίλον 218. εἰ χρυσοῦ 182. ἔκ με βρέφους 125. ἔκ με Θεὸς 116. ἐκ νηοῦ 116. ἔκ με πικρῆς 72. Ἑλλὰς 122. Ἐμμέλιον 130. Ἐμπεδόκλεις 85. ἐνθάδε 116. ἔνθ' ἑξηκονταετὴς 71. ἔνθα ποτ' εὐχομένη Νόννη 105. ἔνθα ποτ' εὐχομένη κρηνὴς 116. ἔνθα ποτ' εὐχομένης τόσσον 103. ἔνθα ποτ' εὐχομένης [?] ψυχὴ 96.

Tragoe-

*) Epigramma 188. 202. 203. 204. 208. 211. 224. ediderat Aldus a. 1504. 4. M. XII.

**) In hoc Epigr. pro χ̃ω legendum Χριστῷ. Sic Χριστὸν ἄτιζε epigr. 201.

Tragoedia, Χριστὸς πάσχων, *Christus patiens*, quam contra MSS. fidem[i]) Apollinari, Laodiceno, viri quidam docti tribuere maluerunt, cum metaphrasi, quam versibus latinis iambicis composuit *Claudius Roilletus*, Belnensis, exstat tom. II. pag. 253. Prosa latina vertit *Sebastianus Guldenbeckius*, Tigurinus, in editione Heruagiana a. 1550. Graece post editionem Romanam 1542. 8. excuderat Wechelius Paris. anno 1544. 8. *Fabr.* An auctor huius tragoediae sit Gregorius Naz. dubitat etiam *Lipsius* libr. II. de cruce, cap. 7. *Heum.* — v. infra, de *Apollinari*, *Laodic.* pag. 681. vol. VII. vet. ed. — supra vol. II. p. 285. voc. *Apollinaris.* Sed neque Apollinari, neque Gregorio Naz. sed monacho cuidam indocto illam tragoediam adtribuendam esse, pluribus demonstrare sustinet *Triller* in praefat. ad versionem suam *Hug. Grotii* trag. *Christus patiens*, Hamburg. 1748. 8. pag. signata *c. 3.* et multa culpat in graeca tragoedia, Nazianzeno vulgo adscripta. *G. I. Vossius* dubitat quoque in Institt. poet. lib. II. cap. 14. p. 9. num Greg. Naz. auctor trag. illius, in qua multa animaduertit peccata, sit habendus. — De illo dramate grauiter iudicat *Valcken.* in praef. ad Eurip. Hippolyt. pag. XI. negat, Gregor. Naz. monstrosi illius foetus esse patrem, sed id esse centonem ex aliquot centenis Euripidis versibus consutum, et de sex tragoediis, Hippolyto, Medea, Bacchabus, Rheso, Troasi, atque Oreste desumtum, existimat. Add. *Oudin.* l. c. pag. 644. 645 sqq. — In multis tamen codd. Gregorio Naz. adscribi solet, in cod. regio *Matrit.* XCIII. quem diligenter recenset *Iriarte* in cat. codd. gr. Matrit. pag. 368. sq. — *Monachii* in cod. elect. CXCIII. (cat. codd. gr. Bau. pag. 73.) — *Venetiis* in cod. Marc. DXIX. (cat. codd. gr. Marc. p. 279.) — *Paris.* in septem codd. bibl. publ. v. indic. ad tom. II. cat. — in cod. quondam *Schwarziano* v. bibl. Schwarzianae part. II. pag. 8. nr. XX. etc. add. notam. *Harl.*

Scholiastae graeci in varia Greg. Nazianzeni scripta[k]).

NONNVS, (diuersus[l]), vt videtur, a Panopolita,) cuius expositiones Historiarum, quarum Nazianzenus vtraque in Iulianum inuectiua meminit, graece editae sunt a Rich. Montacutio Etonae 1710. 4. latine tantum ex Iac. Billii versione leguntur in editione Nazianzeni vtraque Paris. et Lipsiensi tom. II. pag. 499. Idem Billius etiam latine edidit scholia quaedam *Nonni, monachi* in orationem 20. *Fabr.* *Nonni* enarrationes historiarum profanarum, qua-

rum

i) Vide *Lambecium* IV. p. 22. seq. vbi memorat codices MSS. cum scholiis graecis ineditis anonymi. In vno eorum inscribitur: Τὸ κοσμοσωτήριον πάθος τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Θεολόγου δρᾶμα κατ' Εὐριπίδην. *Fabr.* — in cod. caesar. CIII. nr. 1. pag. 46 sqq. ed. Kollar. vbi Lambec. contra Baronium aliosque illam tragoed. vindicat Gregorio Naz. et de hac controuersia consulere iubet *Phil. Labbaei* diss. de scriptor. ecclesiast. ac reliquos ab eo citatos. — in cod. CIV. cum scholiastae graeci expositione, partim in margine, partim inter lineas posita; diuersa tamen ab ea, quae exstat in mem. praecedenti codice, notante *Lambec.* l. c. p. 48 sq. qui (vti quoque Oudinus,) eam vocat *Tragicomoediam*, eumque sequitur *Nesselius*, vituperatus ideo ab Iriarto loco ante citato. *Harl.*

k) De scholiastis atque interpretibus graecis operum Greg. Naz. illorumque codd. nonnullis copiose differit *Oudin.* l. c. cap. VI. p. 647 sqq. Illos in multis codicibus, qui plura Gregorii opera continent, his adiunctos esse, iam passim adnotauimus. Quare eo breuioribus esse nobis licebit. *Harl.*

l) Vide infra pag. 690.

rum Greg. Naz. meminit in orat. 1) in laudem Basilii, 2) in Epiphaniae festum diem, 3) in orr. inuectiuas etc. sunt in cod. caesareo LXXIX. nr. 55. 56. 57. v. *Lambec.* et *Kollar.* III. pag. 452. sq. — In codd. bibl. *Coislin.* v. *Montfauc.* catal. illius bibl. pag. 118. cod. LI. — in codd. Laurent. Medic. v. *Bandin.* I. pag. 206. nr. 26. pag. 247. sq. nr. 54. sqq. ac p. 206. not. et saepius in Florentinis, Paris. aliisque codd. *Harl.*

S. MAXIMVS, monachus et abbas confessor, medio saeculo septimo clarus, in ambigua siue locos difficiles plurium Nazianzeni [?] orationum ac quorundam carminum fusiorem explanationem scripsit, ad Iohannem, archiepiscopum Cyzicenum, memoratam *Io. Tzetzae* Chil. IX. versu 866. et magnam partem latine olim versam a Io. Scoto Erigena. Prodiit cum iam dicti Scoti, graecarum litterarum non adeo periti, versione iussu regis, Caroli Calui, composita, et eiusdem Scoti libris quinque de diuisione naturae, varia eruditione refertis, Oxoniae 1681. fol. m) Operae pretium esset hanc explanationem recudi in noua Nazianzeni editione; nam et Oxoniensis haec non vbique obuia est, et in Maximi operibus, a Combefisio iunctim vulgatis, explanatio in Nazianzeni ambigua desideratur; quamvis idem in bibl. concionatoria memoret eius codicem graecum regium, collatum cum altero abbatis Gerasini Blachi, Venetiis submisso, tertiumque scriptum pulcerrime et manu erudita collatum Raphaelis du Fresne, et versionem Scoti ex bibliotheca Cluniacensi, ad quos codices editio Oxoniensis recenseri poterit. *Fabr.* Plura vid. infra, in vol. VIII. cap. 30. nr. 48. de S. Maximo pag. 763. sqq. vet. ed. — Est vero *Maximi* expositio *Paris.* in bibl. publ. cod. DCCCXXXVI. qui is est, quem laudauit Combefisius, (v. catal. codd. Par. II. pag. 171.) et in quatuor aliis codd. v. indic. ad vol. mem. — In cod. caesar. XCVIII. Basilii scholiis permixta alia sunt, quibus in margine nomen et *Maximi, monachi*, et *Georgii* cuiusdam (an *Moceni*, de quo postea agitur?) adscriptum legitur. v. *Lambec.* cum *Kollarii* nota, in vol. III. pag. 502. — In cod. *Coislin.* LII. sunt Naz. oratt. cum scholiis *Nicetae*, cuius tamen nomen reticetur: acc. alia similiter scholia, quae, vt *Montf.* in bibl. Coisl. pag. 118. ait, nomen auctoris non praeferunt, suntque ab editis latinis omnino diuersa, et interdum ex *S. Maximo* sumta, eius nomine praefixo. Add. eumdem *Montf.* ibid. pag. 411. de cod. CCXCIII. et *Bandin.* cat. cit. I. p. 537. nr. 1. *Harl.*

ELIAS, CRETENSIS, metropolita, qui concilio Nicaeno II. a. C. 787. interfuit, commentariis illustrauit orationes Nazianzeni 1. 3. 4. 10. 11. 19. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 33. 34. 35. 36. 37. 51. 52. Latine tantum edidit Billius, partim versa a se, partim excerpta. Graecus codex exstat MS. *Basileae* in bibliotheca publica in codice eximio, de quo *Carolus Patinus* in epistolis de itinere suo Amst. 1696. 12. pag. 132. *Les Oeuvres de Gregoire de Nazianze sont écrites en characteres rouges, et les Commentaires d'* Elias Cretensis *en caracteres noirs, qui n' ont encore été imprimez qu' en Latin. Ce Manuscrit Grec est parfaitement net, et enrichi même aux chapitres, de fort belles miniatures. On y voit souvent S. Gregoire en chaire, qui preche et qui semble disputer contre les Hérétiques, qui sont en bas à sa gauche, ayant à sa droite*

m) Edit. *Thoma Gale.* v. *Brüggemann* View etc. pag. 445. *Harl.*

droite les Orthodoxes principalement en son sermon in Εὐνομιανὰς ἑτεροδόξυς. *Fabr.* Commentarii in Greg. Naz. orat. I. de Filio, quae est tertia de theologia, pars in cod. caesar. XVI. nr. 1. de quo v. *Kollarium* in supplem. pag. 145. sqq. et pag. 213. sq. de cod. XXV. nr. 2. in quo sunt, illo opinante, etiam excerpta ex *Eliae* Cretens. commentariis in Gregorii Naz. oratt. *Harl.*

NICETAS, ex Serrarum Macedoniae episcopo Heracleensis in Thracia metropolitanus saeculo XI. ad finem vergente clarus, scripsit commentarium in sedecim Nazianzeni orationes 6. 9. 15. 16. 18. 20. 21. 22. 32. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. quae latine exstant a Billio editae: Graece MStae supersunt in pluribus codicibus caesareae bibliothecae [n]), ne de regia Paris. aliisque in praesenti dicam. Idem *Billius* Paris. 1575. 8. Nicetae scholia latine vulgavit in quaedam Nazianzeni carmina, sub nomine *Cyri, Dadybrensis* (in Paphlagonia) episcopi. *Cyrus* Κύρος non nomen, sed honoris titulus est pro Κύριος. Vide *Barthii* [*] Aduersaria p. 1393. Quae autem Nicetae, Paphlagoni, in illo codice et aliis quibusdam tribuuntur, forte et ipsa sunt Nicetae, Heracleensis. Vide *Allatium* de Psellis cap. 13.

PSELLI in loca quaedam Orationis 41. et 42., leguntur latine in editionibus Parisiensibus a. 1609. et 1630. atque Lipsiensi tomo secundo, commentariis Nicetae inserta. At *Io. Leunclauius* in editione Basil. 1571. edidit, (itidem latine tantum, Pselli, philosophi Christiani, in difficiles locos sex orationum Nazianzeni, nimirum 20. 39. 40. 42. 44. et in vnum alterumque locum Apologetici. Idem praemittit *Iohannis Pselli* in imaginem Gregorii Nazianzeni tetrastichon. *Fabr. Florentiae* in cat. cod. gr. Laurent. II. pag. 412. sq. de cod. LVII. nr. 8. 14. praecipue nr. 16. 18. 19. et pag. 415. nr. 43. add. supra in notitia codd. msst. *Harl.*

BASILII, Caesariensis [o]), iunioris, qui saeculo decimo scripsit, praeclaras luceque dignas ἐξηγήσεις et ὑπομνηματισμὺς in orationes XLV. Nazianzeni [p]) habet MSS. biblioth. caesarea, regis

n) In codd. XLV. XCI. XCII. XCIII. XCV. et XCVI. v. *Lambec.* comm. III. pag. 171. 489 sqq. 494. 495. et, nomine Nicetae non addito, in cod. XCVII. de quo multus est *Lambec.* l. c. p. 496. sqq. Item in cod. IX. anonymi excerpta, quae ex Nicetae comm. depromta esse, docte copioseque demonstrauit *Kollarius* in nota ad illud vol. pag. 50. sq. — Conf. antea de carminibus notata, et supra, in vol. VII. p. 750 sq. collecta. Add. catal. codd. *Nanian.* pag. 64 sqq. de cod. LVIII. qui continet XVI. oratt. Naz. cum *Nicetae* comment. — *Nicetae Dauidi*, philosopho, tribuitur paraphrasis Tetrastich. a *Reisero* in cat. codd. August. Vindel. p. 12. expositio *Arcanorum* etc. in cat. codd. gr. Venet. Marc. pag. 259. cod. CCCCXCIV. et aliorum carminum Greg. Naz. v. supra in vol. VII. 748. vbi quoque pag. 747. de *Niceta, Dadybrensi*, agitur. *Harl.* — Epistola *Christfr. Waechtleri*, exhibens collationem oratt. Greg. Nazianz. cum cod. msto et scholiis graecis *Nicetae*. Lips. 1722. 4. — Huius Nicetae commentar. in I. ad Corinthios edidit *Lamius* in Deliciis erudit. In praefat. multa de eius scriptis [tom. a. 1745. edit. p. 137.] *Heum.*

o) Magni Basilii κατανὸν καὶ ὀνόματος καὶ δρόνα se adpellat. Vide *Seberum* ad Iul. Pollucem pag. 99.

p) Vide Lambec. III. p. 204. seq. et Nouellas Reip. literariae a. 1704. mense Octobri pag. 383. vbi habes Clariss. Louvardi Epistolam datam 15. Mart. a. 1704. de noua, quam parat, Nazianzeni editione.

regis Galliae, Augustana et Is. Vossii, quae accessit academiae publicae Lugduni Batauorum. *Fabr.* Vid. *Lambec.* et *Kollar.* vol. III. comment. pag. 500. sqq. de codd. caesar. XCVIII. XCIX. C. — *Montfauc.* in bibl. *Coislin.* pag. 253. de cod. CCI. praecipue pag. 296. de cod. CCXXXVI. qui habet collectionem variorum commentator. vett. a Basilio minimo congestorum: item p. 298. de codd. CCXL. et sequenti. — ibid. in cod. CCXLII. alius, anonymi, scholia in Gregor. Naz. oratt. exstant. — In primis notandus est cod. XIII. plut. 4. in bibl. Laur. Medic. quem copiosius et curiosius curatiusque, quam *Montfaucon.* l. c. pag. 296. fecerat in describenda eadem Basilii collectione, recensuit, multaque ex eo excerpsit *Bandin.* in cat. codd. gr. I. pag. 536. sqq. Basilius iunior collegit commentarios aliquot vett. in XIV. oratt. Gregorii Naz. et ipse Basilius in epist. nuncupatoria ad Constantinum Porphyrogenetum, (vnde aetas illius Basilii definiri potest,) ἔχει, ait, δὲ καὶ Γεωργίου τὸ βιβλίον ἑρμηνείαν τοῦ Μωκηνοῦ, καὶ ἄλλων. Illam epistolam Bandin. gr. excudi fecit l. c. Epistolam sequitur ipse commentarius ineditus *Basilii minimi*, *Georgii Moceni*, *Maximi*, *Theophili*, *Apollinaris* et anonymi. — In eod. cod. nr. XV. sunt explicationes mythicarum historiarum, quarum meminit Greg. Naz. in oratt. in SS. lumina et in S. Basilium. v. quoque *Bandin.* in monumentis eccles. etc. supra in notitia edd. gr. lat. memoratis. — *Paris.* in bibl. publ. cod. DLXXIII. *Basilii minoris* scholia in 45. oratt. *Greg. Naz.* — in cod. DCCCXVII. nr. 2. *Basilii*, *Georgii* et *Maximi* scholia in valedictoriam Greg. Naz. homiliam. *Harl.*

Cum THEODORI BALSAMONIS scholio carmen Nazianzeni de libris biblicis legitur in Synodico magno *Guil. Beueregii* tom. II. p. 178.

GENNADII siue potius GREGORII, presbyteri Caesareensis vitam Nazianzeni q) et scholia in orationes XVI. euoluit MSta atque in noua Theologi editione promere volnit *Franciscus Louvard.* Scholia illa Gregorii laudantur ab Elia Cretensi.

LEONTII, Byz., scholia ex ore THEODORI, abbatis et philosophi, ad excerpta e Nazianzeno de SS. Trinitate MSta in bibl. Caesarea. Vide Lambecium III. pag. 63. *Fabr.* p. 171. ed. Kollar. in cod. XLV. nr. 3. *Harl.*

NICEPHORI BLEMMIDAE encomium in Nazianzenum et expositio eius carminum memoratur a *Labbeo* in bibl. noua MSS. p. 111. pro *Nicephori, Paphlagonis,* autem scholiis ibidem legendum puto *Nicetae.*

GEORGII ACROPOLITAE in quasdam Nazianzeni sententias laudat *Allatius* diatriba de Georgiis p. 357.

EVMOLPI PHILE expositio in quatuor orationes S. Gregorii Naz. Labbe pag. 107. bibl. nouae MSS. Eiusdem hypotheses siue [?] argumenta versibus iambicis in orationes, MSS. in bibl. caesarea. Vide *Lambecium* III. pag. 184. *Fabr.* s. pag. 456. sq. de cod. LXXX. nr. 2-8. et 18. ed. Kollar. vbi Lambec. *Philae* epigr. primum edidit, quod iteratum est a *Tollio*

q) v. *Lambec.* comm. III. p. 451. de cod. caes. LXXIX. nr. 54. et supra ad §. 1. *Harl.*

Tollio in insignib. itinerarii ital. pag. 200. et a *Gottl. Wernsdorfio* in ed. *Manuel. Philae* carmin. graec. Lipſ. 1768. 8. p. 309. nr. IV. *Harl.*

IOANNIS ZONARAE paraphraſis et commentarius in Nazianzeni tetraſticha et alia opuſcula, MSS. in bibl. Caeſarea et Scorialenſi. *Fabr. Vindobon.* in bibl. caeſar. cod. XXV. nr. 4. eſt *Ioannis Zonarae*, ex aulae imper. CPolitanae magno Drungario Vigiliae et protoſecretario aſcetae ſ. monachi, (v. infra vol. X. de Zonara, pag. 241. ſqq.) expoſitio *canonum* ſ. canticorum eccleſiaſtic. S. Io. Damaſceni. conſ. *Lambec.* in comm. III. pag. 103. Atqui *Zonarae* illi potius, quam *Nicetae*, alias dicto *Dauidi philoſopho*, cuius comm. in Greg. Naz. tetraſticha et monoſticha ab *Hercule Phaello*, presbytero Imolenſi, latine verſus, et Imolae ap. Laur. Gianottum, 1588. 8. editus eſt, tribuere malit *Lambec.* IV. pag. 32. ſqq. anonymi cuiusdam auctoris *paraphraſes triginta tres* in totidem Greg. Naz. carmina, in cod. caeſar. CII. Sed *Kollar.* in not. A. pag. 35. primum refutat *Oudin.* l. c. tom. I. pag. 645. negantem, Zonaram in carmina Greg. Naz. commentatum eſſe, cuius opinionis error iam ex iis, quae Fabr. de Zonara l. c. protulit, refelli poteſt. Neque tamen paraphraſes illas, quae in cod. mem. Vindob. exſtant, auſit Kollarius tribuere Zonarae, quum et Nicetam et Doxapatrium, cuius explanatio admodum ſimilis videatur anonymi paraphraſi, in cod. illo obuiae, in varia Nazianz. carmina ἐξηγήσεις ſcripſiſſe notum ſit. *Florentiae* in cod. XVIII. nr. 1. ſunt carmina Greg. Naz. cum anonymi paraphraſi, quam, licet quaedam varietas ſubinde intercedat, *Baudin.* in cat. codd. gr. I. pag. 257. eumdem, ac cod. Vindobon. habere auctorem, ſcil. Zonaram, in nota ſuſpicatur; neque tamen decernere audet. At in cod. bibl. *Pariſ.* publ. CMXCII. in quo exſtant quaedam Greg. Naz. carmina, nr. 6. eſt *Nicetae* philoſophi expoſitio tetraſtichorum S. Greg. Naz. tum ſequitur nr. 7. *Io. Zonarae* ad eum, qui rogauerat, vt tetraſticha S. Greg. Theologi interpretaretur, praefatio, quam excipit tetraſtichorum explicatio. Pauciora tamen ab illo, quam a Niceta, illuſtrari, monet confector catal. codd. Pariſ. olim regg. vol. II. pag. 198. Forſan Zonaras Nicetae aut alius commentarium compilauit, et in compendium redegit; quo fieri potuit, vt illius nomen in codd. omitteretur. *Harl.*

ANONYMI vnius pluriumque ſcholia atque paraphraſes in varia Nazianzeni carmina partim iam viderunt lucem, partim adhuc in bibliothecis inedita deliteſcunt. Paraphraſin in ἀπόῤῥητα graece vulgauit *Hoeſchelius* Lugd. Bat. 1591. 8. Ἑρμηνείαν in Epigrammata, memoriae S. Baſilii conſecrata, *Lambecius* VIII. pag. 368. [pag. 777. ſqq. Koll.] Anonymi ſcholia in orationes ſedecim et alio codice in orationes XXIV., nec non alia ſcholia in Steleuticas aduerſus Iulianum, diuerſa ab editis Nonni, monachi, ſcholiis: alio item in Nazianzeni Chriſtum patientem, iterumque alio in pleraque carmina exſtant MSta in bibl. caeſarea. Σημείων criticorum, marginibus codicum MStorum Nazianzeni adpoſitorum, expoſitionem edidit *Lambecius* III. pag. 174. ſqq. *Fabr.* ſ. pag. 438. ſqq. ed. Kollar. de cod. LXXIX. et pag. 468. de cod. LXXXIII. adde ſupra iam adnotata de illis ſignis et anonymorum ſcholiis. Atque *Eliae*, Cretenſis, teſtimonium paullo poſt laudabimus. *Harl.*

NICOLAI DOXOPATRI, (τȣ̃ Δόξα Πατρί,) notarii patriarchalis magnae ecclesiae, CPol. et protoproëdri Syncellorum ac Nomophylacis ἐξήγησις siue scholia graeca MSS. in Nazianzeni carmina iambica, aliaque.. Incipit: Διττῆς ȣ̓́σης ἀληθȣ̃ς φιλοσοφίας *Lambec.* VIII. pag. 457.. *Fabr.* v. *Kollar.* ad Lambecii comm. IV. pag. 36: fin. in primis *Lambec.* VIII. pag. 958. sq. ed. Kollar. de cod. XLVII: nr. 2.. — *Nicolai* cuiusdam scriptoris antiqui, saec. circ. XI. carmina in laudem Gregor. Naz. *Bandin:* in cat.. codd. Laurent. I. pag. 214. sq. edidit ex cod. VIII.. nr. 46:. plut. 7.. — *Nicolai Doxop.* comment.. in varia Greg. Naz. carmina his subiunctus est in cod. *Paris.* bibl. publ. CMXCIII.. *Harl..*

[Praeter ea in Nazianz. opp: commentatos fuisse THEOPHILVM quemdam APOLLINAREM et GEORGIVM MOCENVM,, ex eorumque interpretatt. *Basilium minimum* suum adhuc ineditum commentarium, qui est in cod. XIII. plut. 4. in bibl. Laurent. Medic. auxisse atque ornasse, idque *Bandin.* in cat.. codd. Laur. I. p. 536. sqq. docuisse, iam supra, quum sermo esset de Basilii comm. animaduertimus.. Bandin. vero in nota I. pag. 536.. monuit,. *Montfaucon* in bibl. biblioth. MSSt.. pag. 252. D. in commemoratione illius codicis male legisse Μαρκήσȣ, vtpote cuius nomen esset ignotum.. — In cod. *Coislin.* CCXXXVI. in quo etiam continentur *Basilii minimi* scholia in Greg. Naz. orationes, fol. 208. leguntur *Georgii Mocii*, Μωκίȣ s. Μωκηνȣ̃, scholia in Greg.. Naz.. homiliam in Pascha, teste *Montfauc.* in bibl. Coislin. p. 296. sqq..

CALLISTI XANTHOPVLI glossas in oratt. Nazianz. iam memorauit *Posseuinus* ad calcem adparatus sacri pag. 28. Atqui *Greg. Naz.* oratt. XXX. cum scholiis *Nicephori Callisti Xanthopuli* exstant in cod. *Veneto* Marc. LXXVI. inscripto: Νικηφόρȣ Καλλίςȣ τȣ̃ Ξανθοπόλȣ σύντομος σχωλιώδης δι᾽ ὅλȣ ἐξήγησις εἰς τȣ̀ς μὴ ἀναγινωσκομένȣς τȣ̃ Θεολόγȣ λόγȣς, quod copiose ostendit Teupolus in cat. codd. graec. Marc. pag. 53. — Eaedem oratt. cum iisdem *Xanthopuli* scholiis, sed sine auctoris nomine,. sunt in cod. seq. LXXVII.. obseruante ibid.. pag. 54. Teupolo.. — In cod. *Vindob..* caes. XCVIII.. continentur *anonymi* cuiusdam comm. in sedecim Naz. oratt. quod quidem vtrum Callisti Xanthopuli opus sit, ignorare se fatetur *Kollarius* ad Lambec. III.. pag. 497. contra, ait, compertum habeo, eius methodo, et quidem CPoli, esse (illum commentarium) scriptum: coniicitur hoc ex commentarii prooemio ad orat. octauam, folio cod. CVIII. pag. 2. etc.. *Eliae* tamen *Cretensis* locus, in Leunclau. Opp. Greg. Naz. edit. lat. pag. 1. ed. Basil. 1571: quem adducit Lambec. l. c. memorabilis est, et dignus ex quo quaedam repetantur.. „Greg.. Naz.. orat. vna cum epistolis interiectis numerantur coniunctim quinquaginta duae, quarum illae sedecim,, quae vno libro comprehensae sunt, magnam *interpretum* copiam nactae sunt tam *priscorum*, quam *recentium*; — ceterae vero a nemine. — quantum quidem nobis constat, sunt explicationem consequutae. Solus *Basilius* quidam et GREGORIVS,, qui et XVI.. istis orationibus enarrandis operam impenderunt,. voluerunt quidem illi quasdam aduotationes, scholiis consimiles, etiam in orationibus, quas nunc contemplaturi sumus, relinquere, etc.“ Atque in cod. XCVIII. *Basilii* scholiis in *Greg. Naz.* alia scholia esse permixta et in margine interdum adscripta esse nomina *Maximi* ac *Georgii*, monent Lambec. et Kollar. III. p. 501. sq.. *Harl..*

Scripta,.

Scripta, quae in Operum Nazianzeni editionibus hactenus editis non exstant,

VIII. In operibus Nazianzeni, iunctim editis, praeter *Carmina*, quae *Tollii* ac *Muratorii* sollertia eruit, desiderantur. 1) *Philocalia* e scriptis Origenis, vtraque lingua saepius iam vulgata, atque nouae operum Origenis ἐκδόσει, quam Parisiis curauit *Carolus de la Rue*, opportunius inserta, vt recudere eam in noua Nazianzeni editione non sit necesse. Dixi de hoc opere, volumine quinto [p. 221. sq. vol. VII.]

2) *Liturgia*, latine ex arabico Iosephi Scaligeri codice versa editaque a Victorio Scialag, Maronita. Augustae Vindel. 1604. 4. Vide *Marci Velseri* epistolas ad Scaligerum 17. 30. et 35. et *Iosephi Scaligeri* 159. 170. 171. Graece et fortassis arabice vulgaturum se recepit Louvardus. Edita latine, e Coptico versa, ab *Eusebio Renaudoto*, inc. *Domine Deus omnipotens, qui nosti cogitationes hominum*. Paris. 1716. 4. tom. I. liturgiar. oriental. p. 16 r). Alia missa, quae ex latino Greg. I., papae, graece versa est a Georgio Codino, editaque graece et latine a *Fed. Morel*. Paris. 1595. 4. Inc. ὁ μέλλων ἱερεὺς ἱερουργῆσαι. Alia it. missa praesanctificatorum in *Iac. Goari* Euchologio graec. pag. 192. quam idem in notis [P] pag. 210. ab aliis Basilio, ab aliis Gregorio I. vel II., papae, ab aliis denique Germano, patriarchae CPol., tribui testatur, et quam cum Greg. Nazianzeni Liturgia confundi a Ludouico Iacobo a S. Carolo in bibl. pontificia pag. 86. et 88. notatum *Thomae Ittigio*, in praelectionibus ad Hist. ecclesiasticam Saeculi IV. Inc. ὁ Διάκονος λέγει, εὐλόγησον Δέσποτα.

3) *Sententiae et regulae vitae*, capitibus XXIV. distinctae atque ex Nazianzeni scriptis olim incerto auctore collectae, et graece a *Io Sambuco* editae. Antwerp. 1568. 8. συναγωγὴ χρήσεων etc.

IX. *Iohannes Leunclauius* operibus Nazianzeni, a se magnam partem versis et Basil. 1571. fol. editis, latine subiunxit CAESARII *Quaestiones et Responsiones CXCV*. Idem fecit, Leunclauium sequutus, et seruata eius versione, *Iac. Billius* in latina Nazianzeni editione Paris. 1583. fol. Hic Caesarius, germanus Nazianzeni frater et domus Augustae archiater ac

Iii 2 quae-

r) Notae Renaudoti p. 301 — 314. *Fabr.* infra, in vol. XIII. p. 818. aiebat, in aliis non dici Gregorii Theol. sed *S. Seueri*, patriarchae, et mirabatur, Gregorium hunc non Theologum, sed Nyssenum adpellari a *Iobo Ludolfo* p. 341. comment. ad historiam aethiopicam. Add. ibid. p. 823. Thes. epistol. Lacrozian. I. p. 164 sq. p. 173. atque de liturgia *coptica* passim in tom. II. agitur. — In cod. *Barocc.* VIII. Liturgia *Gregorii* dialogi, gr. Basilii precatio et adiuratio; *Gregorii* precationes II. *Gregorii Naz.* adiuratio. — Inter codd. *Huntington.* in cat. codd. Angliae I. nr. 5880. liturgia Greg. Naz. iunioris, coptice et arabice cum precationibus *Seueri*. (Hinc fieri potuit, vt *Seuero* tribueretur ipsa liturgia.) — *Dublini* inter codd. coll. S. Trinit. nr. DCCCXLVIII. et nr. MCCCXXVII. inter codd. Narcissi, archiep. Dubl. Liturgia *Gregorii* Theol. copto-arab. — *Romae* in bibl. Vaticana *Greg. Naz.* Liturgia, gr. bis, cum multis aliis Greg. Naz. operibus. v. *Montfauc.* in bibl. biblioth. MSSt. I. pag. 65. B. et C. — *Paris.* in bibl. publ. inter codd. *syriacos* cod. LXVIII. nr. 1. liturgia *Gregorii, metropolitani*: inter codd. *copticos* XXVI. XXVIII. XXIX. XXXIX. XL. Lit. Naz. cum arabica interpretatione, et cod. XXXI. fine illa interpret. v. cat. codd. Paris. I. p. 57. 72 et 73. *Harl.*

quaestor Bithyniae [s]) post terrae motum, quem feliciter euasit, obiit coelebs et baptismo paucis ante mortem diebus demum suscepto [t]) a. C. 369. 25. Febr. atque a fratre, Nazianzeno, oratione X. funebri celebratus est. Licet vero medicam artem professus fuerit: tamen quaest. 78. extrema ait, se accuratiorem de partibus corporis tractationem relinquere medicis, ὧν τὸν λόγον καταλείψω τοῖς περὶ ἰατρικὴν ἐσχολακόσι. Et quamuis philosophiae ac mathematicis disciplinis [u]) dederit operam, vnde frater de eo oratt. X. pag. 163. ποῖον μὲν εἶδος οὐκ ἐπῆλθε παιδεύσεως; μᾶλλον δὲ ποῖον ὡς οὐδὲ μόνον ἕτερος, tamen naturalium rerum et astronomiae perexiguam notitiam prodit quaest. 36. seq. et 44. Quae vero quaest. 47. seq. aduersus fatum astrologicum disputat, valde similia sunt iis, quae ex Bardesane habet *Eusebius* VI. 10. praeparationis euangelicae, et quae in Clementis recognitionibus IX. 19. leguntur. Neque ad aliud opus respicere puto Suidam, quando Caesarium κατὰ Ἑλλήνων scripsisse refert, quod non vno loco fit in hisce quaestionibus, quas laudat etiam *Michael Glycas*, pag. 80. et 143. et *Photius* cod. CCX. [v]) qui κεφάλαια Ἐκκλησιαστικὰ adpellat, numeratque ducenta ac viginti. Atque totidem exstare etiam in codice MS. monasterii insulae Pathmi in mari Aegaeo, testatus est *Possevinus* ad calcem Adparatus sacri. Titulus est: πεύσεις προσαχθεῖσαι ἀπὸ Κωνσαντίου, Θεοχαρίσου, Ἀνδρέου, [τοῦ] Γρηγορίου, Δόμνου, Ἰσιδώρου, Λεοντίου, ἐπὶ σεκρέτου (familiariter) Καισαρίῳ τῷ ἀδελφῷ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, Ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ, ὁπηνίκα ἐκρατήθη ἐν Κωνσαντινουπόλει, διδάσκων ἔτη εἴκοσι (siue, vt *Lambecius* IV. pag. 47. legit, ἔτη ξζ.) Sed in latinis Leunclauii, Billiique et in graecolatina *Frontonis Ducaei* editione tom. I. Auctarii bibl. patrum Paris. 1624. et tomo XI. bibl. patrum Paris. 1644. exstant quaestiones CXCV. distributae in *Dialogos IV.* dies I. vsque ad quaest. 38. II. ad quaest. 52. etc. Ceterum *Elias Ehingerus*, qui quaestiones theologicas et philosophicas Caesarii graece ex codicibus MSS. Bauarico et Augustano [w]) vulgauit Augustae Vindel. 1626. 4. addita Leunclauii versione, tantum exhibet quaestiones LXXVIII. licet plures et ipse in codice Bauarico inuenisset; sed quas ex Nysseni libro de opificio hominis, Maximo et aliis graecis scriptoribus adsutas existimat; vnde totum opus Caesario, Gregorii Naz. fratri, abiudicarunt viri docti, maxime Iac. Billius praef. ad orat. X. Nazianzeni [x]). Vindicatur tamen Caesario et Photii et Glycae testimoniis

s) Vide *Lambecium* IV. p. 58. [pag. 66—111. ed. Kollar. de cod. CVII. nr. 10. contra Billium et Rinetum nimis copiose disputat; et pag. 89. agit de Caesarii honoribus. Mire desudat in quaestion. istis Caesario vindicandis; sed Kollarius in notis pluribus refutat Lambec. ac p. 110. sq. etiam Oudinum, et negat, Caesarium esse dialogor. s. quaestionum auctorem, partemque fidei pag. 97 sqq. tribuit Eliae, Cretensi, saec. XIII. scriptoris, testimonio de istarum quaest. parente. Sed legat longam illam, licet doctam, disquisitionem, cui volupe erit. - *Augustae Vindel. Caesarii* responsio ad quaestiones, a Constantino, Theocharisto, Andrea, Gregorio, Domno, Isidoro, Leontio propositas. v. *Reiseri* cat. pag. 23. et 37. *Harl.*] et Acta Sanctor. tom. III. Februar. pag. 497. seq.

t) *Lambec.* IV. pag. 46. *Fabr.* pag. 97. sqq. sed conf. Kollarii notam. Fragmenta quaedam ex dialogis inserta sunt Greg. Nazianz. homiliis XVI. in cod. LXXXI. v. *Lambec.* notamque *Kollarii* vol. III. p. 465. *Caesarius* de vitiis et virtutibus in cod. Ottobon. *Romae.* v. *Montfauc.* bibl. biblioth. MSSt. I. p. 185. B. — *Schinda* in cat. codd. Mosq. p. 38. *Caesarii* capp. 218. citat. *Harl.*

u) Confer *Muratorii* Anecdota graeca p. 54.

v) v. infra vol. IX. p. 448. sq. *Harl.*

w) v. *Reiser.* catal. p. 25. 37. 39. *Harl.*

x) Etiam *Sam. Basnage* annal. ad a. 368. §. 8.

moniis et auctoritate MStorum codicum, etiam Caesarei, de quo *Lambecius* IV. pag. 31. [pag. 70. sqq. ed. Kollar.] qui ad Billii argumenta prolixe respondet, et refellit quoque hallucinationem eorum, qui ex Photii verbis, male intellectis, existimarunt, Nazianzenum sub Caesarii, fratris sui, nomine quaestiones hasce scripsisse.

Alius Caesarius [y]), praefectus vrbis CPol. et magister officiorum in aula Theodosii M. quem cum Nazianzeni fratre confundit Nicephorus XII. 44.

CAPVT X. (olim XIV.)

De S. CYRILLO Hierosolymitano.

I. *Cyrilli Hierosol. vita et aetas.* II. *Catecheses baptizandorum et ad baptizatos, atque epistola ad Constantium, Imp.* III. *Editiones.* IV. *Alia eius scripta.* V. *De Nemesio.* VI. *et Iohanne Cassiano.*

(*Cum supplementis G. C. Harles.*)

I.

CYRILLVS, episcopus ab a. C. 349. [z]) Hierosolymitanus, Acacii, aliorumque Semi-Arianorum iam amicitia male audiens, (licet ipse cum catholicis [aa]) sentiret,) iam [P] inimicitiis et litibus, quae de iure metropolitico cum eodem Acacio, Caesareensi episcopo, ipsi intercedebant, addictus, atque semel iterumque, imo tertium [bb]) quoque depositus, tandem

dem

Heum. — item *Tillemont.* not. XII. sur S. Greg. de Naz. p. 701 sqq. *Kollarius* vt ad not. priorem vidimus; nec non *Oudin.* I. p. 543. et *Guil. Caue* in hist. litter. SS. eccl. I. pag. 249 sq. vbi de Caesario et dialogis copiose agit. Add. *Schroeckh.* l. c. pag. 317. *Harl.*

y) Lambec. IV. pag. 48. seq.

z) Sec. *Saxium* in Onom. I. p. 405. Cyrillus a. 350. praesul hierosolymitanus factus est. Conf. *Pagii*, (a Saxio item citati,) crit. Baron. ad a. Chr. 351. nr. VII. VIII. p. 497. tom. IV. et ad a. Chr. 386. nr. V. pag. 612, tom. V. — *Touttée* in I. diss. (posthaec mem.) opinatur, Cyrillum natum esse circ. a. Chr. 315. et Hierosolymis educatum. Illo dein censente, circ. a. Chr. 349. mortuus est Maximus; episcop. Hierosolymitan. eique successit Cyrillus, quod circ. a. 350. factum esse *Cauus* quoque in hist. litter. script. eccl. I. ad a. 350. pag. 211. ed. Basil. *Oudin.* in comment. de scr. eccl. I. p. 457. aliique existimant. *Harl.*

aa) Vide *Petauium* lib. I. dogm. Theol. de Trinitate c. 13. §. 10. seq.

bb) Fallitur itaque Epiphanius, qui ex vno Cyrillo duos facit LXVI. 20. Ceterum vberius de Cyrillo eiusque vita ac fatis *Godfrid. Henschenius* in Actis Sanctor. tom. II. ad 18. Martii p. 625. seq. *Guil. Caueus* in vitis patrum, tomo II. *Tillemontius* memor. eccles. tomo VIII. p. 482 sqq. et *Tho. Milles* in iis, quae praeclarae suae Cyrilli editioni praemisit. His adde *Papebrochium* ante tom. III. Act. Sanctorum Maii in serie chronologica episcoporum Hierosolymitanorum et tom. I. Martii p. 870. et tom. II. p. 615. seq. et 748. *Valesium* ad Sozomeni IV. 30. Quae *Io. Grancius* de Cyrilli vita collegit, leguntur etiam apud *Surium*, 18. Martii. *Fabr.* Add. *Hieronym.* de viris illustr. cap. 112. et adnotatores ad illum pag. 202. in Fabr. Biblioth. ecclesiast. — *Io. El. Du Pin*, nouv. bibl. tom. II. pag. 134 sqq. — *Stoll.*

Nach-

dem tertia quoque vice in synodo CPol. generali a. C. 381. restitutus sub Theodosio inconcussum deinceps tenuit episcopatum, donec diem obiit a. C. 386. Memoriam eius Menaea et martyrologia celebrant die XVIII. Martii.

Scripta eius, quae Κυρίλλεια ab ecclesia dicta testatur *Nicephorus* IX. Hist. cap. 46. sunt: 1. *Catecheses XVIII.* Φωτιζομένων, *ad Competentes*, siue baptismi circa paschatos festum percipiendi candidatos de praecipuis doctrinae christianae capitibus σχεδιασθεῖσαι *ex tempore dictae*, Hierosolymis quadragesimae tempore a. C. 352. et a notariis exceptae, vt ex hac nota codicis Augustani obseruat Millesius: πολλαὶ μὲν ἐῤῥέθησαν καὶ ἄλλαι κατηχήσεις κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον καὶ πρὸ τοῦ βαπτίσματος καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι τοὺς νεοφωτίστους, ταύτας δὲ μόνας ἐν τῷ λέγεσθαι τῶν σπουδαίων τινὲς ἐκλαβόντες ἔγραψαν ἐν τῷ τνβ'. ἔτει τῆς τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρουσίας. Ita iam episcopus fuerit Cyrillus, quum Catecheses illas haberet. At Io. Grodecius, similis adnotationis, quam vetustissimam vocat, faciens mentionem, pro a. C. 352. habet 333. quem numerum probat etiam *Henschenius* tom. III. act. Sanctor. Martii pag. 632. sed ita, vt notet, a Graecis annos Christi numerari non tantum ab ortu, sed etiam ab adsumtione illius: quo pacto numerus ille 333. coincideret cum nostro 364. quod tamen nimis longe abesset a sententia Hieronymi, in catalogo de script. eccles. cap. 112. testantis, catecheses ab Cyrillo in adolescentia compositas fuisse. Praeterea a. 352. pulcre conuenit, quod Cyrillus septuagesimum cc) a Manetis haeresis, sub Probo, imp., exortae, annum computat VI. 12. et Persici sub Constantio belli meminit XV. 3. *Fabr. Tillemontius* censuit, a. 347. a Cyrillo illas catecheses esse dictas. *Touttaeus*, pluribus argumentis motus, in II. dissertatione iudicat et probare sustinet, a Cyrillo nullam illarum catech. s. orationum habitam fuisse ante a. C. 344. nec vllam post a. 349. Idem agit de discrimine catech. Φωτιζομένων s. vt vertit, *illuminandorum*, quibus prima sacrae doctrinae principia fuissent tradita, et catechesεων mystagogic. s. scholarum quasi interiorum, in quibus doctrinae christianae sacris interioribus prouectiores in scientia et vsu sacrorum seu quorumdam mysteriorum fuissent ab episcopo initiati.

In haud paucis codd. occurrunt catecheses. *Augustae Vindel.* catech. et Φωτιζομ. et mystagogicae. Atque Reiser. pag. 13. adnotat, in antiquo catalogo et in Ehingeriano adscribi illas *Iohanni*, qui longe posterior fuisset Cyrillo, sed ab Hoeschelio redditas esse *Cyrillo*, et

Nachricht. von den Kirchenvät. pag. 261 — 271. *R. Ceiller* Hist. gen. des Aut. eccl. tom. VI. pag. 477. *Sam. Basnage* Annal. polit. eccles. tom. III. pag. 113. *Gottfr. Arnold* in: Kirchen- vnd Ketzer Historie part. I. p. 149. b. *Io. Ge. Walchii* hist. eccles. N. T. pag. 1316. — *I. Matthi. Schroeckh* christliche Kirchengeschichte, part. XII. p. 369 — 476. — *I. L. Berti* diss. hist. vol. III. p. 365 — 374. — *N. Lardner's* Credibility of the G. H. part. II. vol. VIII. p. 266. sqq. De *Touttaei* diss. postea agetur: alios, a Fabr. et a me citatos, vt praetermittam. Illi de Cyrilli vita, fatis, ingenio, scriptis et doctrina opinionibusque satis copiose, et de quibusdam rebus in vtramque partem disputarunt, nobisque fecerunt otium. In Introd. in hist. L. Gr. II. 2. p. 236 sqq. de Cyrillo Hier. quaedam dixi. *Dublini* in bibl. coll. S. Trinit. cod. CLXIII. nr. 4. siue cat. codd. Angl. II. 2. nr. 303. est *historia de Cyrillo*, Hierosolym. *Harl.*

cc) Confer *Petauium* lib. XII. de incarnatione pag. 255. edit. Paris. et *Vossium* de tribus symbolis diss. I. sect. LI.

et Simlerum quoque in epitome biblioth. Gesneri, Ioannem fuisse illarum parentem, suspicatum esse. — *Vindobonae* in bibl. caesarea inter codd. quondam Neapolitanos nr. XXIX. et in cat. Posseuini. v. *Lambec.* comm. I. pag. 770. B. et 260. B. — Inprimis memorabilis est cod. LV. in quo sunt catecheses et extemporaneae et mystagogicae, quem *Lamb.* III. pag. 211. valde laudat, et ad fructum fore plenam censet illius cum edit. Io. Preuotii comparationem. — In cod. CXLIV. nr. 10. catechesis decima quinta ad illuminatos. v. *Lambec.* IV. pag. 218. — in cod. X. nr. 15. sqq. catecheses XXI. nec tamen semper integrae; desunt quoque catecheses XI. XVIII. et maxima pars cat. XVII. Curate recenset singulos *Kollar.* in supplem. pag. 86. sqq. atque animaduertit, in catech. XVI. quaedam interiici continuo ordine cum reliquo contextu; illam vero pericopen nihil aliud esse, nisi id ipsum fragmentum, quod *Tuttaeus* pag. 262. additamenti nomine ex cod. Coisl. vulgauit, et vetustissimum de processione Spiritus S. continet testimonium; in hoc cod. Cyrillo tributum. — In cod. XIII. catech. tam extemporaneae quam mystagogicae: In fine epigraphes oratt. mystagogicae I. legitur, τῦ αὐτῦ Κυρίλλυ καὶ Ἰωάννυ ἐπισκόπυ, vt in Augustano cod. cuius vero auctoritate male fretos Cocum, Riuetum, Albertinumque abiudicasse illas Cyrillo, monent Kollar. et in nota Forlosia laudatus, priorque ablegat lectores ad Tuttaei diss. II. cap. 3. pag. 18. — In eodem cod. nr. III. est *Cyrilli* epistola ad Constantium, (in graeco textu Κωνςαντίνῳ exaratum est, idque voc. *Gretserus* quoque tom. II. de cruce pag. 512. vulgauit) de lucidae crucis signo, Hierosolymis in aëre viso.

Venetiis in cod. Marc. DLXXV. catecheses a XII. ad XV. incl. (cat. codd. Marc. gr. pag. 502.) — In cod. *Naniano* LVI. catecheses 18. cum epistola ad Constantium, imp., v. (Mingarell.) in cat. cod. gr. Nan. pag. 62. sq. et excerptae sunt quaedam lectt. varr. ibid. inter codd. *Grimani*, patritii Veneti, teste *Montfauc.* in diario ital. pag. 40. — et ib. pag. 434. *Cyrilli Hier.* opp. inter codd. *Iulii Iustiniani.* — *Florentiae* in bibl. Laur. Medic. cod. XI. plut. 60. excerpta quaedam de Trinitate et Spiritu S. ex Cyrillo et aliis, v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. II. pag. 600. qui etiam docet vol. I. pag. 433. 99. et 348. Cyrillum citari a Niceta et Io. Cantacuzeno. — Secundum *Montfauc.* bibl. biblioth. MSS. *Romae* inter codd. Ottobon. *Cyrilli Hier.* catecheses bis. et *in Genesin*, gr. cod. reg. (I. pag. 185. C. et 186. A.) — in bibl. *Scorialensi* regis Hisp. catech. ad illuminandos et epist. ad Constant., imp., etc. (I. pag. 618. E.) — in pluribus codd. *Mazarin.* (II. pag. 1307. A. et pag. 1319. C. et pag. 1324. B. *Cyr. Hier. de Antichristo.*) — quaestiones Athanasii et responsiones Cyrilli Hierof. inter codd. *Armenicos* regg. (II. pag. 1020. F. — Excerpta ex Dorotheo, Cyrillo Hierof. et Damasceno, inter codd. Balusii. (II. p. 1305. B.)

Paris. in bibl. publ. sec. catal. codd. vol. II. *catecheses* in codd. CDLXXVI. nr. 18. Cyr. Procatechesis, quae in illo *Basilio* tamquam orat. de baptismo adscribitur; sed iam in margine notatur ab antiqua manu, illam non esse germanum Basilii foetum. — CMLIV. et CMLXIX. in quo pariter duae catech. *Basilio* tribuuntur. — Prophetia de Antichristo, in cod. MCXLVIII. — Homilia in purificationem, in tribus codd. — in Christi passionem in cod. DCCLXXI. nr. 28. — in paralyticum, in cod. MCDXLVII. nr. 20. — Fragmentum, in cod. MDCCLX. nr. 27. — Sec. vol. I. cat. inter *arabicos* libros, catech. 18. 13. 15. 16. 17. in

in cod, LII. — oratt. de b. Virginis adsumtione, in cod. CVII. nr. 9. et CXLIII. nr. 3. — In codd. *Coislin.* secundum *Montfaucon* bibl. Coislin. partim excerpta in Anastasii et aliorum collectionibus etc. pag. 188. bis. 193. p. 305. 404 sq. 412. pag. 279 sq. vbi cod. CCXXVII. omnes continens catecheses recensetur etc.

Oxonii in bibl. *Bodlei.* catal. inter codd. Th. Roe, nr. 271. catech. 18. Mystagog. V. de adparitione crucis ad Constantinum M. (sic p. 37. cat.) et fragmentum homiliae in paralyticum nr. 296. inter codd. Cromwell. excerpta ex Cyr. catechetico. — nr. MMD. or. in purificat. b. Mariae. — nr. MMDCCCLXXVII. plures catecheses. Add. *Oudin.* l. c. p. 460. de codd, MSS. *Harl,*

[†] 2. *Catecheses Mystagogicae V.* ad iam recens baptizatos, de baptismate officiisque baptizatorum, chrismate et sacra coena. Dictio in his contractior pressiorque: quare non vnius auctoris esse mystagogicas cum prioribus suspicatur Combefisius in bibl. concionatoria. Et Ioanni Hierosolymitano, Cyrilli successori, istas posteriores tribui in Indice Antonii, eparchi Corcyraei, multi iam obseruarunt. Sed idem etiam ex alio codice Augustano notatur de prioribus [v. notit. codd. *H.*] quae quidem diserte Cyrillo tribuuntur a Ioanne Cyparissiota in initiaria expositione diuinorum nominum VI. 4. tom. XXI. bibl. patrum Lugd. Photio in collectaneis in synodi VII. siue Nicaenae secundae actione V. tom. III. Binii pag. 600. a Theophane in Chronographia, Ioanne Damasceno orat. 3. de imagg. Leontio Byz. in Nestorium et Eutychen et Theodorito, dialogo, qui ἀσύγχυτος inscribitur: atque illas ab Hieronymo etiam innui verisimile est: Mystagogicas autem qui laudet vel Cyrillo Hierosol. tribuat, neminem veterum noui [dd]). Quae vero Cyrilli ἐκ τȣ̃ κατηχητικȣ̃ citantur in Anastasii Sinaitae, an Nicaeni, quaestione I. in neutris legi monet Millesius: sunt autem haec: ȣ̓δὲν ἡμῖν ὄφελος τὴν τῶν χριστιανῶν κεκλῆσθαι προσηγορίαν, μὴ καὶ ἔργων ἐπακολȣθέντων, γέγραπται γάρ, εἰ τέκνα τȣ̃ Ἀβραὰμ ἦτε, τὰ ἔργα τȣ̃ Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε ἄν. *Nihil nobis proderit, Christianorum adpellari nomine, nisi etiam ipsa subsequantur opera. Etenim scriptum est* (Ioh. VIII, 39.): *Si filii Abraam essetis, opera Abraam faceretis.* Sub simplici Cyrilli nomine idem locus auctior exstat in Philippi solitarii dioptra lib. I. p. 8.

Non diffiteor, insignia has vtrasque catecheses esse monimenta de ritibus veteris ecclesiae, et quarti saeculi doctrina, neque indigna puto scriptore illorum temporum incluto, qualis fuit Cyrillus; videoque illi tribui in antiquis codicibus MSS. quibus editores vsi sunt, et qui seruantur in bibliothecis, vt Vindobonensi, de quibus Lambecius lib. I. pag. 143. sq. et lib. III. pag. 76. [v. supra de codd.], tum haud difficulter posse responderi ad ea, quibus catecheses priores plane spurias, posteriores saltim interpolatas vel corruptas esse disputarunt viri praestantissimi, beat. *Dorscheus* in VIII. Religions-Scrupel pag. 144. D. *Io. Hulsemannus* [illegible]

dd) Sed *Touttaeus* in diss. II. cap. 3. pag. CV. laudat veterum, licet serioris aeui, testimonia, atque ex illis, tum ex Cyrillo ipso, et ex ipsis catechesibus vindicat illas Cyrillo Hierosol. acriterque et copiose dimicat contra Riuetum, Cocum et Albertinum, docetque eas non posse tribui *Ioanni*, episcopo Hierosol. *Harl.*

in Patrologia pag. 1036. et in Gewissenswurm pag. 960 - 978. *Andreas Riuetus* critici S. III. 8. et 10. *Edmundus Albertinus* de Eucharistia pag. 422. [ee]) *Rob. Cocus* in censura scriptorum pag. 233. *Hottingerus* in elencho scriptorum suppositorum pag. 78. etc. [ff]) Ad pleras-que [?] etiam obiectiones responderunt *Tillemontius* [gg]), *Caueus*, *Henschenius*, praecipue *Natalis Alexander* Sec. IV. cap. 6. artic. 12. et *Tho. Millesius*. Ac iampridem genuinae illae catecheses agnoscuntur a Whitakero, Bullo, Vossio et aliis eruditis etiam Protestantibus. *Fabr.* Quibus accedunt Lambecius et Kollarius supra iam laudati, *I. G. Walch* l. c. pag. 1320 sq. — *Schroeck.* l. mem. pag. 374 - 382. qui Riueti potissimum et Oudini rationes contrarias examinat refellitque. Nemo tamen fusius et acrius vindicauit illas Cyrillo, quam *Touttaeus* in diss. II. iniquus autem et iniustus in Riuetum aliosque, quos vocant, Protestantes. Legat is, cui volupe est, initium capitis II. — Idem in cap. V. p. CXX. demonstratum iuit, quo anno praecise, et anni tempore dictae sint catecheses, quibus diebus et horis, et quo in loco; ac de tota conuentuum illorum forma disserit. — Catecheses Cyrilli esse genuinas, demonstrare quoque studuit *Zaccaria* in diss. latinis de rebus ad historiam atque antiquitatt. ecclesiast. pertinentibus. Fuligni 1781. min. 4. tom. I. pag. 188 sqq. — Summam catecheseων operose dedit exposuitque *Ceiller* in Hist. général supra citata. Diligentiorem tamen et magis criticam curam adhibuerunt in illis in compendium redigendis *Roessler*, in: Bibl. der Kirchenväter, tom. V. pag. 330 - 456. (qui hinc inde in notis opiniunculas quasdam Cyrilli, et contortas Touttaei explicationes paucis monstrat ac refutat,) ac *Schroeckh.* l. cit. Catecheses autem illae quamquam ab interpolationibus non omnino sunt liberae, multum conducere possunt ad meliorem antiquitatatis christianae et rituum quorumdam ecclesiast. cognitionem. *Harl.*

Προκατήχησις, siue prologus, prioribus catechesibus praemissus, in antiquis membranis bibl. regis christianissimi cod. MCCLX. et MMCDIII. exstat sub nomine *Basilii*, teste Cotelerio ad patres apostolicos tom. I. pag. 531. Criticus tamen graecus in ora posterioris codicis adnotauit, ex stilo esse manifestum, quod alius sit auctor, quam Basilius. *Σαφῶς ἡμῖν δείκνυσι ὁ χαρακτὴρ τοῦ προκειμένου λόγου, ὅτι οὐκ ἔστιν τοῦ ἁγίου Βασιλείου.* [add. Touttaeum.] Atque eumdem *προκατηχήσεως* et catecheseon priorum auctorem esse probat Millesius in notis pag. 69. Exstat et catechesis Chrysostomi *πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι* ad illuminandos tom. VI. edit. Frontonis Ducaei pag. 703. et altera in homilia vicesima prima ad populum Antiochenum tom. II. edit, Montfauconianae pag. 234. quas cum Cyrilliana conferent studiosi.

3. *Epistola ad Constantium, imp.*, de Cruce, in coelo visa Hierosolymis, mense Maio a. C. 351. Hanc epistolam Cyrillo sine magna caussa abiudicat *Riuetus* III. 11. Critici sacri; tribuunt

ee) ed. Deuentr. 1654. *Harl.*

ff) *Oudinus* quoque l. c. capp. II. III. et IV. pag. 459 sqq. armis virisque dimicat contra eos, qui Cyrillo adferant catecheses, et omnia tela eripere adlaborat secus sentientibus. *Harl.*

gg) Note VI. sur S. Cyrille tom. VIII. des Mem. p. 784 sq. ed. Paris. *Harl.*

tribuunt ei diserte Sozomenus IV. 5. Theophanes, Simeon Metaphrastes, Mich. Glycas et Nicephorus. Occurrit etiam graece et latine apud Iac. Gretserum tom. II. de cruce pag. 512. et separatim edita est Parisiis apud Federicum Morellum vna cum eius interpretatione. Latine apud Surium 7. Maii. *Fabr.* Confer *Kollarii* supplementa ad Lamb. comm. p. 124 sq. et supra ad nr. I. in primis *Touttaeum* p. 345 sqq. edit. *Harl.*

Catecheses vtrasque primus Tridenti a. 1563. *latine* vertit *Ioannes Grodecius*, Polonus, decanus Glogouiensis e MS. graeco Stanislai Hosii hh), cardinalis, contulitque cum *Polonica* earum versione, quam e veteri *Slauonica* adornauit Iacobus Vchansky, Gnesnensis archiepiscopus, ex Bulgaria et Macedonia istam adeptus. Versio Grodecii latina vtrarumque catecheseon cum subiecta ad Constantium epistola prodiit Romae, Coloniae, [1564. fol. ap. Mat. Cholin: est ed. in bibl. Erlang.] Parisiis et Antwerp. ex Christophori Plantini officina 1564. 8.

Recusa in bibliothecis patrum Paris. 1589. tom. II. Colon. 1618. ii) tom. IV. Lugd. 1677. tomo IV.

[P] *Graece* primus *Guil. Morellus* edidit catecheses φωτιζομένων IV. VI. IX. X. XI. et XVIII. et Mystagogicas quinque. Paris. 1564. 8. kk) hinc catecheses vtrasque vniuersas et epistolam ad Constantium graece e MSS. Vaticanis in lucem protulit *Ioannes Preuotius*, Burdigalensis, et cum Grodecii versione vulgauit Paris. 1608. 4. ll) A Petauio editum Cyrillum Hiero-

hh) Pro Hosio male Perronum, cardinalem, vocat, et in eius domo multa Cyrillo adsuta esse, praeter rem scribit Ioh. Christophorus Meelfuhrerus in Corona centum patrum pag. 83. *Fabr.* Conf. *Miraeus* de scriptoribus facc. XV. cap. 82. *Heum.*

ii) Add. notit. codd. et infra vol. VIII. pag. 102. vet. ed. de Basilio VII. 35. *Harl.*

kk) *Touttaeus* in praef. vbi §. VI. sqq. editt. recenset, in mentione edit. Morell., ex cod. de Mesmes mutilo et mendoso ductae, discedit a Fabricii descriptione. Primum continet ea secundum Touttaeum catecheses IV. VI. VIII. IX. X. XV. et XVIII. vna cum mystagogicis; dein in forma 12. ex prelo exiit. Denique, „adiuncta tamen est, ait, in exemplari bibliothecae regiae latina interpretatio, quae ad calcem reiecta et multis foliis mutila, eidem anno, eidemque typographiae tribuitur; neque ex Grodecio, qui suum eodem anno edidit, describi potuit; sed graecum in omnibus contextum diligenter et ornate reddit." Idem §. VIII. disputat de *Grodecii* interpretatione. A *Maittaire* A. T. II. pag. 730. memoratur ed. — *catecheses*, *graece*, ex B. Huhemmii Par. ap. G. Morel. 1564. 8. — et in eadem forma occurrit in catal. Askew pag. 58. Verum ab Hambergero ex catal. bibl. regiae, Theol. tom. I. p. 540. citatur edit. *Cyrilli catecheses* — graece editae, ex biblioth. *Henr. Memmii*, cum versione latina cura Guil. Morelii. Paris. G. Morel. 1564. 4. — *Harvood* in Prospectu variar. editt. auct. class. pag. 151. versionis ital. a Piuellio factae editaeque citat edit. *gr.* et *lat.* Colon. 1564. sed Pinellius bene adnotat, se apud nullum bibliographum certam illius edit. notitiam reperisse, contra vidisse edit. *latinam* tantum Colon. 1574. fol. Ego vero antea edit. lat. Colon. 1564. fol. laudaui, quam Harwood confudisse videtur. *Harl.*

ll) Editio, quam adtulit Fabricius, a Preuotio curata, prodiisse quoque dicitur ab *Hambergero* l. c. a *Maittaire* A. T. III. pag. 851. sq. item in praefat. Touttaei, qui illam perpetuis mendis siue typographorum siue codicum vitio laborare pronuntiat, et in bibl. Menken. I. p. 25. Paris. ap. Claud. Morel. 1608. 4. Contra in cat. bibl. Pinell.

Hierosol. scribit *Caueus* in Hist. litteraria, quoniam post editionem *Graecolatinam* Parisiensem 1622. fol. cum Petauii Synesio ibidem recusus est 1631. 1640. fol.

Viennensem editionem graecolatinam cum Grodecii versione, quae in catalogo bibl. Barberinae memoratur, haud vidi, et certe in numero errorem esse oportet, quia a. 1560. 8. prodiisse traditur, cum Grodecius a. 1563. demum versionem suam absoluerit. [Nec memorat eam *Denis* in Wiens Buchdr. Geschichte.] Numquam etiam incidi in editionem graecolatinam Coloniensem a. 1564. cuius meminit Caueus. [De illa paullo ante dixi.]

Gallica versio catecheseon Paris. 1564. 12. fuit in bibliotheca Bigotiana.

In editione graecolatina luculenta Oxon. 1703. fol. *Tho. Millesii*, qui ad emendanda graeca vsus est codicibus Bodleianis, et variis lectionibus, notatis ab Isaaco Casaubono, latinamque Grodecii versionem ad graeca recognouit, et notas vtiles atque eruditas adiunxit mm), praeter tria haec iam memorata Cyrilli monumenta in capita et sectiones distincta, porro exstant:

4. *Fragmentum homiliae in Paralyticum* Ioh. V. quam cum versione sua primus edidit *Millesius* e MS. codice Bodleiano p. 311. 317. A presbytero dictam illam homiliam colligas e pag. 317. v. 43. et 44. [v. *Touttaeum* p. 333. sqq.]

5. *Fragmentum homiliae in euangelium, vbi Christus aquam in vinum conuertit* Ioh. II. ex Actione V. Concilii Lateranensis a. 649. tom. VI. Concil. pag. 305. 306. Habetur in Millesii editione ante catecheses, statim post veterum testimonia de Cyrillo, diligenter ab editore collecta.

6. Εἰς ὑπαπάντην *de occursu Domini, et de Simeone* Θεοδόχῳ *homilia* pag. 318 — 324. Incipit: Χαῖρε σφόδρα θύγατερ Σιὼν κήρυττε. Hanc primus ediderat *Laurentius Sifanius* Colon. [F] 1568. cum homiliis Nysseni, Amphilochii, Chrysostomi et Timothei, presb. Hierosolymitani, in idem festum purificationis Mariae. Ab eo tempore post *Iacobum Pontanum*, itidem vno codice nec satis emendato instructum, recensuit *Fronto Ducaeus* tom. II.

Kkk 2 Auctarii

nell. I. p. 58. signatur a. 1609. — Nec omnibus exemplaribus ed. 1631. et 1640. adhaeret Synesius; sic in exempl. in bibl. *Pinell.* I. p. 58. nr. 349. et in *Maittaire* III. pag. 896. et 902. deest Synesius qui iisdem annis iunctim cum Cyrillo editus dicebatur. *Harl.*

mm) Inscripta est ed. τὰ — — Κυρίλλου ἱεροσολ. — τὰ σωζόμενα. *Sti. Cyrilli — Opera, quae supersunt, omnia.* Quorum quaedam nunc primum ex codd. MSS. edidit, reliqua cum codd. MSSt. contulit, plurimis in locis emendauit notisque illustrauit *Tho. Milles*, S. T. B. ex aede Christi. Oxon. e theatro Sheldon. impensis Rich. Sare, bibliop. 1703. fol. Splendida et correcta est editio operisque praefuit Io. Potterus. Laudat eam Touttaeus ipsiusque editoris eruditionem, et, quod in catholicos nihil aspere, nihil contumeliose dixit, animi moderationem: neque vero ipse Touttaeus hanc animi moderationem et aequitatem erga dissentientes seruat: attamen haud pauca in illa desiderat et culpat. Longa huius edit. censura et singulorum opusculorum argumentorum expositio legitur in: *Baumgartenii* Nachricht. von merkwürdig. Büchern. tom. XI. pag. 153 — 168. *Harl.*

Auctarii bibl. patrum Parif. 1624. pag. 849. Denique ex pluribus codicibus emendauit et cum noua verfione fua vulgauit *Francifcus Combefifius* tom. I. auctarii noui Parif. 1648. p. 621. cuius editionem Millefius collatis etiam MSS. Bodleianis eft fequutus. Ex Combefifii verfione exftat etiam haec homilia in bibl. eius concionatoria tomo VI. In MS. quodam Mazariniano refertur ad Cyrillum, non Hierofolymitanum, fed Alexandrinum. . Millefio tamen genuinus Hierofolymitani foetus effe videtur, cui fententiae vide fis, quae opponuntur a Tillemontio tom. VIII. memoriar. pag. 786. *Fabr.* V. infra in vol. IX. pag. 88. de vitis Sctorum. *Touttaeus* tamen in admonitione, illi homiliae praemiffa, pag. 360. fq. eam effe, iudicat pluribusque rationibus demonftrat, alius auctoris, Cyrillo et quarto faeculo, nec tamen fexto, recentioris, et varias de auctore anonymo, Gregorium forfan Nazianz. imitato et compilante, profert fufpiciones. In omnibus autem edd. et fere omnibus codd. msst. paucis exceptis, Cyrillo Hierofol. tribui folet. Praeter codd. Parifinae bibl. olim regiae, Colbertinus et Coislin. quos contulit Touttaeus, et Bodleian. cuius varias lectionn. Millefius ad marginem adnotauit, exftat illa oratio *Vindobonae* in codd. caefareis CLI. nr. 36. et XI. nr. 7. tefte *Lambecio* IV. pag. 307. et VIII. pag. 156. *Monachii* in codd. Bauar. VIII. et CXIV. v. cat. codd. gr. pag. 3. et 45. — *Florentiae* in codd. Laurent. v. *Bandin.* cat. I. pag. 419. nr. 32. et 522. nr. 38. — Inter codd. *Mazarin.* fecundum *Montfauc.* in bibl. bibl. MSSt. II. pag. 1316. D. et 1317. E. — *Taurini* in bibl. reg. cod. LXX. fol. 371. v. cat. codd. gr. Taur. pag. 167. — Ibid. in cod. LXXXIV. funt Cyrilli (at *Alexandrini* potius) capitula XII. contra Neftorium, et in cod. CV. fol. 415. cum gr. infcriptione ὅτι οἱ τῦ Νεσορίε φρονῦντες etc. *quod Neftorii dogmata profitentes Diui Cyrilli auctoritatem refpuunt. S. Cyrilli ex commentario in Matthaeum liber II.* v. cat. mem. p. 179. et 198. *Harl.*

7. Ἱςορία fiue Θεωρία ἐκκλησιαςικὴ καὶ μυςαγωγική. *Allegorica expofitio rituum quorundam ecclefiae fiue liturgiae graecae* pag. 325-332. quae non magis Cyrilli eft, quam cui in codice Oxon. Collegii Magdalen. et in altero, cuius *Rich. Simonius* nn) ad Gabrielem Philadelphienfem pag. 287. meminit, tribuitur, *Bafilii*. Recte eam vero auctori fuo, *S. Germano*, iuniori, patriarchae CPolitano, circa a. C. 1255. defuncto, reftituit *Fronto Ducaeus*, atque fub eius nomine graece et latine vulgauit in auctario bibl. patrum Parif. 1624. tom. II. pag. 131. Quemadmodum etiam fub illo nomine prodiit graece ad calcem Liturgiarum Iacobi, Bafilii et Chryfoftomi, Parif. 1560. fol. et latine in patrum bibliothecis Parif. 1575. tom. IV. et 1589. tom. VI. et 1644. tom. XII. Colon. 1618. tom. VIII. Lugd. 1677. tom. XIII. Venetiis etiam graece

nn) Rich. Simonis verba haec funt: *Germani, patriarchae CPol. Theoria dudum graece et latine edita eft Parifiis et Venetiis, fed interpolata, vt nihil in ea prifcae faciei appareat, vixque dignofci poffit, quid a Germano, et quid ab interpolatoribus profectum fuerit. Illam in locis plurimis priori formae reddidi ex codice MS. qui erat ad calcem Catenae Nicetae, Heracleenfis, in Ioannem, quae MS. afferuatur in bibl. patrum Congregationis Oratorii Parifienfis prope Luparam. Ceterum non Germani nomen praefert, fed Bafilii in meo codice, et ita infcribitur:* τῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείε ἱςορία Ἐκκλησιαςική. *Iftud exemplar penes me retinui, vt illud publici iuris facerem.* In codice Oxonienfi Bafilius ifte vocatur Caefareae Cappadociae archiepifcopus, ne de alio forte cogites.

graece et latine lucem vidiſſe Simonius teſtatur. *Fabr.* *Germano* tamen iun., patriarchae, quominus tribui poſſit, prohibent ea quae ad calcem leguntur cod. regii *Neapolit.* CCXXXVI. in quo hiſtoria illa et vberior eſt quam in editt. Cyrilli Hier. et *Baſilio* adſeritur. Ibi enim ſcriba cod. teſtatur, ſe a. C. 1140. exaraſſe cod. v. ſupra in vol. V. pag. 790. Add. infra de liturgia Baſilii in vol. VIII. pag. 91. — de Germano, in vol. X. pag. 210. et vol. XI. pag. 765. de ſuppoſititiis epiſtolis. — *Touttaeus* in diſſ. II. cap. 1. pag. XCV. libentius ſe credere profitetur, opus illud non a *Germano* II., patriarcha circ. a. 1226. ſed a *Germano*, qui Leonis Iſaurici temporibus a. 726. floruit, eſſe profectum, et poſtea additamentis auctum in maiorem molem excreuiſſe. Quia igitur Cyrillum non habuit operis architectum, id in ſuam non recepit editionem. Sub Cyrilli tamen nomine exſtat in aliquot codd. ſcil. *Barocc.* XXVII. — *Florentiae* in cod. XLVIII. nr. 3. plut. 57. v. *Bandin.* in cat. codd. Laur. II. pag. 228. quaedam, nec tamen certiora, tradentem: — in cod. caeſar. CXCVI. nr. 9. v. *Lambecii* comm. IV. pag. 472. vbi Kollarius in nota ea, quae Fabricius h. l. ſcripſerat, recudi fecit, adeoque comprobauit. *Harl.*

8. *Epiſtola ad Auguſtinum de miraculis Hieronymi*, p. 333 — 355. Latine, vt inter Auguſtini et Hieronymi opera ſaepe edita eſt, foetus recentiorum temporum atque a Coco et aliis rectiſſime exploſus. *Fabr.* Spurias eſſe Auguſtini ad Cyrillum et Cyrilli ad Auguſtinum epp. flammisque digniores, quam quae typis recuderentur, cenſuit quoque *Touttaeus* in diſſ. II. p. XCV. ne tamen deſiderarentur in ſua edit. eas pag. 371. repoſuit. Sunt ſecundum cat. codd. Angliae etc. inter codd. Oxon. Cantabrigienſ. et Dublini: *Venetiis* inter codd. latinos Marc. in cat. p. 36. et bis p. 37. et alibi. *Harl.*

[*] In B. *Thomae Aquinatis* opuſculo contra Graecorum errores legas inter alia: *Item Cyrillus, Hieroſolymitanus, patriarcha, dicit, ex perſona Chriſti loquens: Tu cum fine, et ego ſine fine cum omnibus, quos loco tui ponam, plene et perfecte, ſacramento et auctoritate cum eis ero, ſicut ſum et tecum.* Haec in Cyrilli ſcriptis genuinis quae exſtant, nusquam leguntur, et numquam ab eo ſcripta eſſe haud dubitat *Io. Lannoius*, cuius vide lib. I. epiſt. 3. vbi plura teſtimonia in illo Thomae opuſculo adducta expendit. *Fabr.* v. Touttaeum, qui id ſpurium damnat, diſſ. I. p. XCVI. et 588. *Harl.*

Rufini hiſtoriam eccleſiaſticam a Cyrillo, Hieroſol. et Gelaſio, Caeſareenſi, verſam e latino graece teſtatur *Photius* cod. LXXXIX.

Commentarios Cyrilli, Hieroſol. *in Marcum*, et *epiſtolas ad Olympium*, monachum, memorat Anaſtaſius Sinaita, ſiue Nicaenus in quaeſtionibus, Hieroſolymitanum forte confundens cum Alexandrino, quae laudati Millesii coniectura eſt. *Fabr.* *Touttaeus* pag. 357. ſq. dedit tria fragmenta ex homiliis in Ioannis euangelium, Cyrillo Hieroſol. tributis, ab antiquiſſimis auctoribus conſeruata, de eorumque fide diſſerit. De fragmento quodam v. ſupra in not. codd. caeſar. a Kollario adnotata. — Fragmenta reperiuntur in catena in euang. Lucae in cod. caeſ. XLII. teſte *Lambecio* in comm. III. p. 163 ſqq. — In cod. *Coislin.* XX. qui continet quatuor euangelia cum commentariis, legitur in fine euang. Ioannis, τέλος τῶν σχολίων τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου ἀπὸ διαφόρων ἑρμηνειῶν· ſequitur index eorum, e quo-

 rum

rum ſcriptis conflatus ſit commentarius, et inter illos nominatur Cyrillus, Hier. v. *Montfauc.* bibl. Coislin. p. 63. ſq. — Ab eodem in bibl. biblioth. MSSt. I. p. 185. C. memoratur cod. rec. gr. *Cyrilli Hier. in Geneſin, Romae* in bibl. Ottobon. vti iam ſupra in notit. codd. eſt obſeruatum.

In eadem bibl. *Ottobon.* apud *Montfauc.* l. c. p. 189. D. exſtare dicitur:

Cyrilli Hier. chronologia breuis ab orbe condito ad Chriſtum cod. peruetuſtus: ex quo eam quidem Touttaeus in adpendic. ſuae edit. p. 386. reiecit, nec vero *Cyrilli* eſſe iudicat, quia ab Euſebii chronico, quod ſequutus eſt Cyrillus catech. XII. nr. 19. multum iſta diſſideat computatio. — Ab eodem *Montfauc.* l. mem. I. pag. 619. A. cod. *Eſtorial.* reg. Hisp. excitatur:

Cyrilli Hier. argumentum aduerſus Iulianum et Theodoſium, imperatores. Num vero ſit fragmentum ex alio opuſc. deſumtum, an ſpurium, dicere nequeo: nec eius meminit Touttaeus.

S. Cyrilli Hier. ad Iulium, papam, et Iulii ad Cyrillum litteras. Illarum, in epitomen redactarum, mentionem facit Io. Nicaenus, (ſaec. X. aut XI. inchoante,) in epiſtola ad Zachariam, edita a *Combefiſio* tom. II. Auctarii bibl. patrum, gr. lat. p. 302. ex cod. Pariſ. et, paullo diſcrepans anonymus in ſcripto, edito a Cotelerio in not. ad conſtitt. apoſt. V. cap. 13. et ex vtroque repetiit Toutteus p. 369 ſqq. qui illas iudicat docetque eſſe ſpurias.

Fragmenta quaedam ſeruauit *Theodoretus.* v. ſupra pag. 291. in hoc vol.

Synodicon vetus, a Io. Pappo editum, perperam in cod. Pariſ. *Cyrillo, Hieroſ.* tribui, monuit Fabr. in vol. XI. p. 544. add. eumdem pag. X. p. 207.

Optima eſt hucusque editio: Τȣ̃ — Κυρίλλȣ — — *S. Cyrilli, archiep. Hieroſ., opera, quae exſtant omnia, et eius nomine circumferuntur*, ad MSSt. codd. nec non ad ſuperiores editt. caſtigata et notis illuſtrata, cum noua interpretatione et copioſis indicibus. Cura et ſtudio Domni *Anton. Auguſtini Touttée*, presbyteri et monachi Benedictini e congregat. S. Mauri. Pariſ. typis Iac. Vincent. 1720. fol. *Touttée*, natus Riomagi 1677. ante profligatam edit. obiit 1718. poſt cuius mortem *Prudent. Maran*, vt ex prelo emitteretur illa, curauit. Noua eſt et critica recenſio, e multis codicibus gallicis, aliisque, quos ipſe critice enumerat in notitia codd. praecipue *Ottoboniano* et *Coislin.* caſtigata, notisque doctis varii generis, vt plurimum tamen criticis, inſtructa. Calci adiectae ſunt Grodecii, Preuotii et Milleſii dedicatt. ac praefatt. atque Milleſ. ſelectae in Cyrilli ſcripta notae: praemiſſae autem tres diſſ. in quibus copioſius diſputatur 1) de vita et rebus geſtis Cyrilli Hieroſol. in XVI. capp. 2) de ſcriptis Cyrilli, potiſſimum de catecheſibus, de earum veritate atque integritate, natura, et ratione etc. ac de Cyrilliana docendi dicendique ratione, in VI. capp. 3) de variis Cyrillianae doctrinae capitibus. Quae edidit Milleſ. ea quoque, excluſa Θεωρίᾳ, nr. 7. memorata, reddidit Toutt. iisque pauca, quae antea citauimus, adiecit. At nemo maior exſtitit Cyrilli admirator ac patronus, quam Touttaeus, qui in ſancto ſuo heroe nil niſi perfectum omnibusque quaſi numeris abſolutum videt, et mirifice ſe torquet in Cyrillo, qui tamen neque ab huma-

humanis infirmitatibus liber erat, et vero animum in controuersia cum Acacio praesertim, tristi odii theologici exemplo, satis declarauit, ingenio autem atque eloquentia et curatiore sacrar. litterarum scientia cessit Gregorio Naz. atque Chrysostomo, eiusque scriptis, etiam cum magna verborum acerbitate atque iniuria, vindicandis ab aliorum, vt putat, iniuriis calumniisque. In cunctis enim placitis opinionibusque cum conspirare cum doctrinis pontificiorum, saltem iis haud refragari, omnibus ingenii atque eruditionis praesidiis adhibitis, demonstrare adnisus est. Quare haud defuerunt, qui partim in censuris editionis, partim in lib. separatim editis multa carperent, certe haud probarent. Longa et modesta est censura, propositis multis emendationum atque obseruationum speciminibus in actor. eruditor. Lips. supplement. tom. VIII. sect. V. pag. 193. sqq. Verecunde quoque dissentit censor in: Deutsche Acta eruditorum tom. VI. part. 72. (Lipsiae 1721. 8.) pag. 1056. sqq. Add. Iournal des Sçavans, m. Maio 1720. pag. 554. sqq. et *Baumgartenii* Nachricht. von merkwürd. Büchern, tom. XI. p. 168. sqq. Praecipue doctrina de sacra coena et Touttaei vindiciae sacrae, cui addictus erat, disciplinae, plures offenderunt. v. *I. A. Ernesti* Anti-Murator. pag. 43. sq. *Christph. Matthaei Pfaffii* diss. apologet. de sententia *Cyrilli Hierosol.* in articulo de sacra coena adu. *Ant. Aug. Touttaeum*, et *Sal. Deylingii* disp. de *S. Cyrillo Hier.* a corruptelis pontificiis, quas recentissimus eius elucidator, *Anton. Aug. Touttaeus* aliique ei adfinxerunt, liberato. Lips. 1726. 4. recus. in eius obss. miscellan. pag. 116. sqq. Nemo tamen acrius in eum strinxit calamum, quam collega quidam societatis Iesu in Mémoires de Trevoux, m. Dec. 1722. nr. 7. Dissertat. sur la Vie et les actions de *S. Cyrille* de Ierusalem, ou Histoire chronologique de ce Saint, telle qu'on la peu tirer des ses Ecrits, et des Auteurs ecclesiastiq. ou contemporains ou presque contemporains par le P. D. Aug. Toutée oo). Varia reprehendit auctor in Touttaei diss. notisque et vindiciis, praesertim de doctrina sacrae coenae, s. quam vocant, consubstantialitatis, et in ipso Cyrillo. Sed (Maran) defendit aut excusat Touttaeum, hominem alias doctum probumque; sed partium suarum nimis studiosum, eumque liberat a furti litterarii crimine, eum compilasse, nec nominasse Tillemontium, in Diss. sur les Semi-Ariens, dans laquelle on defend la nouvelle Edition de S. Cyrille de Ierusalem, contre les Auteurs des Mém. de Trevoux. Paris. 1722. 12. Conf. Iourn. des Savans, m. Ian. 1723. nr. 10. et nou. ephem. litterar. Lips. a. 1723. nr. 37. pag. 344. sq.

Nouam edit. *Venet.* 1763. [ex typogr. Sansoniana, fol. eodem modo vt Paris. inscriptam] a Mingarellio in cat. codd. gr. Nanian. pag. 63. memoratam, non vidi, nec illius vberiorem reperi notitiam. Forsan est repetitio edit. Touttaeanae. [Recte. Nam etiam paginae edd. vtriusque sibi respondent, nec praefatio noua accessit. *Beck.*]

Touttaeus pag. 84. sq. dedit Symbolum Hierosolymitanum ex variis Cyrillianarum catecheseon locis collectum et pag. 79. sqq. longam doctamque in illud obseruationem. Inde rece-

oo) In iisdem actis litt. antea nr. VI. lenis est censura edit. ipsius, et ex praefat. Touttaei quaedam narrantur. Laudatur tamen editoris diligentia curaque. Suspicio autem, Touttaeum scripsisse III. Lettres d'un Theologien à un Evéque sur cette question, si l'on peut permettre aux Iesuits de confesser et d'absoudre, 1715 et 1716. acuisse dicitur Iesuitarum iram.

recepit id *C. W. F. Walch* in bibliothecam ſymbolicam veterem pag. 43. ſq. additis lectt. varr. et *Schroeckh.* id p. 405. germanice vertit.

Io. Grancolas gallice vertit atque illuſtrauit catecheſes: Les Catecheſes de *S. Cyrille* de Ieruſalem, avec des Notes et des Diſſertations dogmatiques, à Pariſ. 1715. 4. easque ſummis extulit laudibus; et in vita Cyrilli adiecta pag. 61. ſqq. eum ampliſſimis verbis defendit; ſed conf. ſobrium *Schroeckhii* iudicium l. c. p. 449. ſq.

Cel. *Federus*, theologus Wirzburg. *germanice* vertit opera Cyrilli ſec. ed. Touttée notisque potiſſimum polemicis illuſtrauit, Bambergae et Wirzburgi, 1786. 8.

Sub nomine *Cyrilli, Hier.* epiſc., circumfertur *quatripartitus apologicus* aut *apologeticus* ſ. *ſpeculum ſapientiae:* editt. antiquae ſunt ſ. l. et a. in cat. Pinell. I. p. 59. vbi cl. *Morell.* eam, adnotat, diuerſam eſſe ab alia, in catal. libror. ducis de la Valliere p. 591. deſcripta: — ſ. l. et a. (Argentor. typ. Eggeſteyn), — (Auguſtae Vindel. ap. Vind. Ant. Sorg.) — (Baſileae ap. Mich. Wensler,) in fol. de quibus v. cel. *Panzer.* A. T. I. pag. 84. nr. 448. pag. 138. nr. 231. p. 196. nr. 287. et IV. p. 119. nr. 409. et quos ille citat. Tria diuerſa exempla ſ. l. et a. deſcribuntur in *Laire* indice librorum ab inuenta typogr. Senonis. 1791. 8. part. I. p. 123. Sed in cat. bibl. *Bernenſis*, tom. I. pag. 84. ed. ſine l. et a. fol. nominatur ſub nomine *Cyrilli, epiſcopi Alexandrini,* et forſan rectius. *Harl.*

VI. NEMESIVS pp), Emeſenus in Phoenicia epiſcopus, non confundendus cum Nemeſio, qui, antea a CHRISTO alienus, Cappadociae praefectum egit, (ad quem Gregorii Nazianzeni epiſtolae 79. 183. 184. 185. et carmen LXI. tom. II. pag. 140. vbi eum tamquam legum peritum celebrat, atque vt deſinat idola colere hortatur,) tamen ſub idem tempus qq), antequam adhuc Pelagii, Neſtorii et Eutychis haereſes eccleſiam turbarent, ſcripſiſſe videtur [P] *librum* qui exſtat certe inſignem et praeclarum *de natura hominis*, περὶ φύσεως ἀνθρώπου. Nemeſio eum, epiſcopo Emeſeno, tribuunt codices plures MSS. rr) Anaſtaſius item Nicaenus quae-

pp) Alii *Nemeſii* duo vel tres, ad quos Iſidori, Peluſiotae, epiſtolae. *Nemeſii* etiam, legum periti, mentio apud Aeneam Gazaeum epiſtola XX. Fuit et *Nemeſius* presbyter Alexandrinus, qui depoſitioni Arii ſubſcripſit. *Nemeſius*, Aegyptius martyr, quem memorant martyrologia 19. Non. in Euſebii codicibus VI. 41. Hiſt. pag. 240. eſt Nemeſion.

qq) Confer eruditam praefationem, editioni Nemeſii Oxonienſi praemiſſam. Pamelium, qui ad Tertull. de anima cap. 5. Nyſſeno hunc librum tribuere mauult, (quo inclinare etiam videtur Mich. le Quien ad Damaſcenum tom. I. pag. 196.) refellit *Theophilus Raynaudus* erotematibus de bonis et malis libris pag. 150. Vide et *Hieron. Mercurialem* IV. 4. Var. lect. *Rob. Coci* cenſuram vet. ſcriptorum p. 150. *Caſp. Barthium* ad Claudian. pag. 859. et ad Zach. Mytilenaeum pag. 257. 270. *Fabr.* Add. *Fabric.* noſtrum in ſyllab. ſcriptor. de veritate religion. chriſt. cap. 11. p. 114. *Caue* Hiſt. litt. eccl. tom. I. pag. 276. *L. Ell. du Pin* nouv. Bibl. tom. III. part. 2. pag. 280. *Stolle* Nachr. von den Kirchenvät. pag. 521 ſqq. *Bayle* Diction. h. v. *I. G. Walch* Hiſt. eccl. N. T. pag. 1504. *Bruckeri* Hiſt. crit. phil. tom. III. p. 530. *Saxii* Onom. I. p. 428. qui *Nemeſii* aetatem adligat a. circ. 370. *Harl.*

rr) In quatuordecim codd. *Pariſ.* bibl. publ. v. indic. catal. etc. vol. II. h. v. In cod. tantum MMCDXXVIII. nr. 4. citatur *Adamantionis* de natura

quaestionibus in S. Scripturam et Moses Barcepha cap. 20. libri de paradiso. Multa ex illo ad verbum, licet haud nominato, Iulianus Pomerius, Io. Damascenus, Elias Cretensis, Meletius, monachus, Adamantius siue Adamantion in λόγῳ κεφαλαιώδει MS. et Io. Grammaticus ad Aristot. de anima. Turrianus in scholiis ad Io. Cypatissiotae decad. V. cap. 9. citat *Nemesium Adamantium* lib. II. de homine. Et sub Adamantii Nemesii nomine exstat MS. in bibl. Bodleiana cod. LXXXII. Barocc. *Gregorio Nysseno* a nonnullis adscribi contigit, quod Nyssenus etiam librum huius argumenti composuisset. Hinc vicissim Gregorius pro *Nysseno* quibusdam *Emesenus*. Feruntur etiam inter Nysseni scripta in editionibus antiquis *libri octo de Philosophia,* quos post *Burgundionem* Pisanum ss) qui a. C. 1194. obiit, latine interpretatus est Basileae a. 1512., Beato Rhenano hortante, *Iohannes Cono,* Norimbergensis. Neque hi octo libri tantummodo idem cum Nemesii scripto opus sunt; sed etiam λόγοι siue *libelli duo de animo,* quos cum *Federici Morelli* versione exhibent graecolatinae Nysseni editiones, nihil sunt aliud, quam caput 2. et 3. libri Nemesiani. Quam peritus physices et anatomes fuerit Nemesius, satis hoc libro prodit, quo de vsu bilis tt), de splene, renibus, glandulis, et de admirando san-

natura hominis tractatus; sed addit confector cat. *siue potius Nemesii.* — In codd. *Coislin.* CXV. — CXX. et CCLVIII. loca ex Nemesio in Anastasii quaestionibus etc. et cod. CCXCIV. in eclogis etc. — *Florentiae* in codd. bibl. Laurent. Medic. II. nr. 62. plut. 7. in quo opusculum diuisum est in XXXVIII. λόγους s. capita, et abundat scholiis margin. — in cod. XXXV. nr. 25. plut. 7. qui capp. XLIII. continet: (variant autem codd. atque editt. numero capitum:) — in cod. XXI. plut. 56. vbi constat capp. XLI. — in cod. VI. nr. 2. plut. 86. inscribitur Ἀδαμαντίωνος, τοῦ καὶ Νεμεσίου ἐπισκόπου Ἐμέσης περὶ ἀνθρώπου φύσεως λόγος κεφαλαιώδης, in capp. XLIV. diuisus. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 102. et 298. II. p. 320. et III. p. 293. — Sec. catal. codd. Angl. praeter cod. *Barocc.* a Fabricio citatum, in bibl. Bodlei. nr. MMDXXIV. *Nemesius* de natura hominis. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. CCLXVI. *Nemesius* de nat. hom. opus confuse et turbate exscriptum cum notis criticis de vero operis auctore. Praemittuntur capp. duo, n. 29. et 30. operis *Nysseni* de opificio hominis, (vnde colligi potest caussa, cur opus Nemesianum interdum adscriptum fuerit Gregorio Nysseno.) v. cat. codd. gr. Marc. pag. 131. — *Vindobonae* in bibl. caes. fragmentum in cod. CLXVI. nr. 1. et integer paene liber, (tria enim capp. desunt,) in cod. CLXXV. nr. 4. vid. *Lambec.* comm. IV. p. 387. et 405. sq. — in cod. XXXII. nr. 2. in capp. XXXVIII. diuisus est liber, et ibi Nemesius dicitur Cyreneae, vrbis insulae Cypri, episcopus. v. *Lamb.* VII. p. 152. — in cod. XLII. nr. 15. sunt tria Nemesii opuscula; primum *de unctione animi et corporis* et inscribitur: Νεμεσίου ἐπισκόπου τοῦ Ἀδαμαντίου περὶ ἑνώσεως ψυχῆς καὶ σώματος etc. secundum *de elementis,* et tertium *de quinque sensibus.* v. *Lambec.* VII. pag. 177. sq. qui citat *Ph. Labbaei* diss. de scriptor. ecclesiast. tom. II. p. 100. — Sec. *Montfauc.* in bibl. biblioth. MSSt. *Mediolani* in bibl. Ambros. Nemesii philosophica et theologica, (tom. I. p. 521. A.) — in bibl. *Pellifer* (tom. II. p. 1199.) B.) — Tres *Augustan. Vind.* duo *Dresdens.* duoque *Monach.* codd. contulit cl. Matthaei. *Harl.*

ss) De hoc *Burgundione,* qui Chrysostomi etiam nonnulla et Damascenum de fide orthodoxa latine vertit, dixi infra p. 647.

tt) cap. 28. ἡ δὲ ξανθὴ χολὴ etc. *Flauabilis et propter se et propter aliud constituta est, nam ad concoctionem confert, et depulsionem excrementorum mouet: ideoque fit quodammodo vna de partibus nutrientibus, quinimo et calorem quendam praebet corpori, vt vitalis facultas. Ac his quidem de causis propter se videtur extitisse, sed quia sanguinem purgat, sanguinis caussa quodammodo videtur esse facta.* Adde si placet quae ibi sequuntur.

ſanguinis periodo ac circuitu uu), ea etiam [?] tradit, in quibus veluti eximiis inuentis placuerunt ſibi recentium temporum ingenia.

Editiones Nemeſii.

Latine, Georgio Valla interprete, apud Seb. Gryphium 1538. 4. Ellebodio iudice Valla ȣ μᾶλλον ἡρμήνευσεν ἢ συνέχεεν καὶ κατήσχυνε τὸν φιλόσοφον, καθ' ἑκάστην σχεδὸν περίοδον τῆς τȣ Νεμεσίȣ διανοίας ἀποπίπτων.

Ex *Nicaſii Ellebodii,* Casletani, meliore verſione ſaepius prodiit in bibliothecis patrum, vt in nouiſſima Lugdunenſi tom. VIII. pag. 619. a. 1677.

Graece primus edidit e duobus MSS. [mutilis] et ad calcem voluminis *latinam* verſionem ſuam adiunxit Nicaſius Ellebodius. Antwerp. apud Chriſtoph. Plantin. 1565. 8. *Fabr.* Sed quod, *Ellebodio* abſente, opus ſub prelo ſudabat; accidit culpa operarum, vt periodi omitterentur in textu graeco, nonnulla loca bis excuderentur; nonnulla transponerentur. Cl. *Seybold* in Lipſ. A. L. Anz. a. 1801. nr. 6. pag. 54. ſq. edidit notas paucas, quas poſſeſſor antiquo exemplo edit. principis manu ſua hinc inde adſcripſerat; ſed emendationes illae conſpirant cum edit. Oxon. Eidem exemplo manu adiectus eſt index philoſophorum, a Nemeſio citatorum. — In iisdem actis diurnis litterar. a. 1801. nr. 26. pag. 247. alius V. D. *Lz.* nuntiat, ſe habere exempl. primae edit. cum nonnullis manu adſcriptis coniecturis, quarum plurimae conſentiant cum lectionibus in edit. Oxon. praeter duas, quas reddidit Lz. *Harl.*

Inde *graece et latine* prodiit in auctario Ducaeano bibliothecae patrum Pariſ. 1624. tom. II. p. 466. et in bibliotheca patrum Morelliana a. 1654. tom. XII. p. 748. [etiam in *Galland.* Bibl. PP. VII. pag. 353.]

Denique cum eadem Ellebodii verſione, ad duos MSS. caſtigatus et docta praefatione notisque auctior nitide recuſus eſt Oxonii e theatro Scheldoniano 1671. 8. curante, ni fallor, *Io. Fello,* Oxonienſi deinde epiſcopo vv). Confer *Martini Kempii* bibl. theologicam Anglor. pag. 514. In notis illis Nemeſius ſubinde defenditur, vt pag. 42. aduerſus Pelagianiſmi et pag. 20. Origeniani de animarum προϋπάρξει erroris criminationem. *Io. Launoius* de varia Ariſtotelis fortuna pag. 24. *Videtur Nemeſius Origenianae de animarum ortu ſententiae nonnihil favere. Quicquid id eſt, naeuus in candidiſſimo pectore non multum deformitatis importat.*

Ex

uu) capite 24. Confer *Almelooveenii* inuenta nonantiqua §. XXVIII. vnde patet, minus aequum fuiſſe, ingenioſum licet illum antiquae aetatis detractorem, quo iudice, antequam Guil. Harvei orietur ingenium

. . on ignoroit iusqu' aux routes certaines
Du Maeandre vivant qui coule dans les veines.

vv) Inſcr. Νεμεσίȣ — *Nemeſii,* philoſophi et epiſcopi, de natura hominis liber vnus denuo recognitus, et MSSt. codicum collatione in integrum reſtitutus, annotationibusque inſuper illuſtratus. (cura *Io. Felli.*) Oxon. e theatro Sheldon. 1671. 8. v. *Brüggemann* View etc. p. 416. qui etiam memorat verſionem libri *anglicam*, a *G. Wither* confectam, Lond. 1656. 12. *Harl.*

Ex Nemesii, Emeseni episcopi, *sermone de prouidentia* vide, quae adfert *Anastasius Sinaita* quaest. 18.

Cel. *Matthaei*,[8] Prof. Witteb. adnuntiauit in Lipf. A. L. Anz. a. 1800. nr. 179. pag. 1762 fq. et a promiffis ftetit; curando editionem, cuius tantum infcriptionem noui ex nuntiis litter. — Hanc tamen plagellam, dum typographo miffurus eram, in tempore venit in manus meas edit. praeclara:

Nemefius Emefenus de natura hominis, gr. et lat. Poft edit. Antwerpienfem et Oxon. adhibitis III. codd. Auguftanis, duobus Dresdenf. totidemque Monachienf. nec non duabus vetuftis verfionibus latinis, *Cononis et Vallae*, denuo multo, quam antea, emendatius edidit et animaduerff. adiecit *Chrifti. Frid. Matthaei,* Profeff. Vitemberg. Halae. 1802. 8. Contextum gr., antea multis in locis corruptum, dedit, quantum fieri potuit, correctiorem; eoque fpectat maxima pars animaduerfionum. Verfionem Ellebodii feruauit non mutatam, nifi vbi ad textum graecum, a V. C. correctum, conformanda atque immutanda fuerit: loca veterum, a Nemefio laudata, faepius notauit. De codicibus, quos confuluit, et verfionibus Cononis Vallaeque poft praefat. diligenter differuit. Textum gr. excipiunt fupplementa varr. lectionum, et adnotationes editoris Oxonienfis. Illas fequitur verfio lat.: denique index nominum propriorum auctorumque citatorum, e Fabricio petitus, paullulumque auctior.

Iure poftliminii ex vol. X. init. huc reducam *Cafpari Barthii indicem fcriptorum, in Nemefii libro de homine citatorum,* ex Matthaei edit. aliquantum auctiorem. *Harl.*

Ad paginas graecae editionis Plantin. a. 1565. 8.

VII. Claudam hoc caput breui de IOANNE CASSIANO ww) obseruatione. Hic non graece quidem scripsit, vt Trithemio [?] visum, qui venustatem eloquii etiam apud interpretem conspici scribit; at ex eius *quatuor libris* ad Castorem *de institutis coenobiorum* et *libris octo de totidem capitalibus vitiis*, epitomen, iam olim graece versam, legit *Photius* laudatque cod. CXCVII. Ex his prior exstat MS. in bibl. caesarea teste *Lambecio* IV. 167. et V. 276. xx) atque inter scripta, *Athanasio* supposita, prodiit graece et latine in editione Athanasii Mont-

ww) Obiit a. C. 444. aetatis 97. de quo *Henr. Noris* lib. II. Hist. Pelag. et diss. de V. synodo pag. 110. seq. *Tillemontius* tom. XIV. memor. eccles. etc. *Fabr.* Add. *Io. Bapt. Quesnoy* Cassianus illustratus, s. chronologia vitae S. Ioan. Cass. Lugd. 1652. 4. Qui vero Cassianum, non qualis reuera fuerit, sed qualem ipse eumdem esse voluerit, describit nobisque exhibuit. Quare in eum acriter inuehitur *Henr. de Noris* in Historia Pelagiana, libr. II. capp. variis: quorum argumenta refert *Oudinus* et multus est de Cassiano, eius scriptis, ingenio, disciplina et doctrina erroribusque in comm. de script. eccl. tom. I. pag. 1135 — 1165. — *G. Caue* hist. litt. SS. eccl. tom. I. pag. 410. — *L. Ell. du Pin* nouv. bibl. tom. IV. p. 14 sqq. — *Guil. Cuperi* sylloge historica de S. Ioanne Cassiano, in Act. SS. Antwerp. d. 23. Iul. pag. 458. — *R. Ceillier* hist. gener. des aut. eccl. tom. XIII. p. 37. — Histoire litt. de la France, tom. II. p. 215. — *Longchamp* in: Critischen Entwurf einer gelehrten Geschichte Frankreichs. pag. 566. — *I. A. Fabric.* bibl. med. et inf. latin. tom. I. p. 355 — 357. ed. Mans. — *Hamberg.* Z. N. III. p. 151. sqq. — *Saxii* Onom. I. pag. 475. — *Schoenemann* in bibl. historica patrum lat. II. p. 669 — 697. Atque ego de Cassiano, eius scriptis, horum edd. egi et in breviore notitia litterat. rom. p. 680 sq. et in supplement. ad illam, part. II. p. 521 sqq. De patria, num, quae vulgaris est sententia, ex Scythia minore, vna ex prouinciis Thraciae, an, quod *Norisius* in histor. Pelag. lib. II. c. 21. pag. 159. et Longchamp. l. c. probare studuerunt, ex Prouincia, in Galliis, ortus fuerit; de anno natali, circiter a. 350. aut 360, et quando mortuus sit, num circ. a. 440. quod Longchamp et Schoenemann arbitrantur, an secundum Saxium aliosque, a. 444. aut prius, aut serius, n. a. 448. (vt Lambec.) dissentiunt viri docti laudati aliique. Auctor habetur sectae Semi-Pelagianae: qua de re vberius disputat *Oudin.* l. c. pag. 1149. sqq. capp. 5 — 7. *Harl.*

xx) In cod. caesar. CLXV. nr. 4. vol. IV. p. 373. sqq. ed. Kollar. vbi legitur *epitome septem priorum collationum sanctorum anachoretarum Sceten-*

Montfauconiana tom. III. pag. 366. In eadem caesarea bibl. vt *Lambecius* IV. p. 166. [373. Kollar.] refert, habetur etiam epitome graeca, lecta et ipsa Photio ex septem Cassiani Leontio dicatis *collationibus* prioribus *patrum*, siue anachoretarum, *ἐν τῇ ἐρήμῳ Σκήτεως* in *Sceti*, Aegypti eremo; vnde quidam male *Scythiam* effinxere, atque Cassianum genere yy) Scytham esse voluerunt. Graecam Cassiani epitomen vel versionem videtur legisse Io. Climacus, qui laudat gradu IV. Incertum vero, num illa epitome adornata a graeco scriptore sit ex ipsis Cassiani scriptis, an ex latina *Eucherii*, Lugdunensis, translata. Nam *Gennadius* c. 63. de Script. eccles. testatur, Eucherium *Cassiani quaedam opuscula lato tensa sermone, angusto verbi resolnentem tramite, in vnum coegisse volumen.* De Cassiano ipso *Prosper*, (qui singulari scripto collationem XIII. quae est de protectione DEI, oppugnauit,) in chronico ad annum VI. Theodosii, iun. zz), *Cassianus compertas in Aegypto vitas patrum, doctrinasque, et regulas libris, ad plurimos datis, exprimit.* Prodierunt *Cassiani* Opera latine, qua lingua auctor illa composuit, Basileae primum a. 1485. fol. Lugd. 1561. 8. 1497. 4. inde cum Io. Damasceno, Basil. 1575. fol. atque cum *Henrici Cvycquii* notis Antwerp. 1578. et ex *Petri Ciacconii* a) castigatione Rom. 1588. 1611. 8. et cum notis *Alardi Gazaei*, Vedastini, ord. S. Benedicti, Duaci 1616. 8. duobus voll. atque cum eiusdem Gazaei et aliorum notis, Atrebati 1628. fol. Paris. 1642. fol. [Francof. 1722. Lipsiae 1733. fol.] *libri VII. de incarnatione Christi,*

(multis

Scetensium, ad Leontium, episc., Lambecius tamen obseruat, in alio cod. caesareo peruetusto, et optimae notae (qui esse is videtur quem in vol. V. p. 219. descripsit posthaec,) esse similem quidem nec tamen eamdem epitomen graecam *Cassiani* librorum ad Castorem, episcopum, de institutis regulisque coenobiorum Aegypti atque Orientis, et has esse gr. opusculorum asceticorum Cassiani epitomas, a Photio lectas. Quod vero Cassianus in vtroque libello cognominatur Ῥωμαῖος, et Photius quasi suffragatus cognomen Ῥωμαΐα paraphrastice reddit Ῥώμην λαχόντος πατρίδα· ex eo *Lambecius* pag. 376. colligit contenditque, Cassianum reuera natum fuisse *Romae*. Enimuero ista ratiocinatio haud legitima iudicatur. Nam Scythia minor in Thracia quoque dicta est *Romania*. — In vol. V. comment. aliquoties occurrunt Cassiani libelli nomenque: in cod. scilicet caesar. CCXXXVII. nr. 13. fragmenta quaedam ascetica. (*Lamb.* V. pag. 190.) — in cod. CCXLII. nr. 12. (*Lamb.* V. pag. 219 sq.) ex Cassiani libris IV. de institutis et regulis coenobiorum et ex eiusdem libris VIII. ad eumdem de octo primariis cogitat. vitiosis, graeca anonymi cuiusdam epitome: — eadem duarum epitomarum opusc. in cod. CCCXV. nr. 3. et 4. de quibus et de Leontio *Kollar.* ad Lamb. V. pag. 581. sqq. docte fuseque disserit. — in cod. CCXLI. nr. 1. in Io. Antiocheni eclogis asceticis Cassian. de patribus Scetensibus, et in cod. CCLI. in anonymi cuiusdam locis commun. asceticis aliquoties citatur. (pag. 224. et 526.) — In codd. *Coislin.* XXXVII. — CXVII. — CCI. — CXX. — CCXXXII. et CCXCVI. loca in Niconis et aliis collectionibus etc. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 111. 191. 198. 251. 294. et 413. — *Paris.* in bibl. publ. in decem codd. (praesertim altera epitome) *Cassian.* epitome de institutis coenob. de octo capital. vitiis et collationum de patribus in Sceti degentibus. — Eaedem exstant *Florentiae* in codd. Laur. Med. XX. nr. 11. plut. 8. — I. nr. 21. et III. nr. 14. et 15. plut. 10. — et IX. nr. 14. plut. 11. tum citatur Cassianus in exposit. sacrorum praecept. cod. IV. plut. 6. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. pag. 366. 469. 472. 504. et 98. vt alios codd. praetermittam. *Harl.*

yy) Vide *Anton. Pagium* ad a. Chr. 404. nr. XXII. seq. *Fabr.* Add. *Lambec.* IV. pag. 376. sq. *Harl.*

zz) Ad *Theodosii* XIV. et *Maximi* consulatum, h. e. a. Chr. 433. pag. 304. vid. Saxii Onom. I. pag. 475. *Harl.*

a) Laudat *Vossius* epist. CCCCIV.

(multis adhuc locis, Vossio iudice, medicam manum desiderantes,) primum viderunt lucem Basil. 1534. 8. Paraphrastica enarratio librorum de institutis coenobiorum et collationum patrum composita a *Dionysio Carthusiano*, Colon. 1540. *Fabr.* — Plures *latinorum opp.* edd. excitari possunt. At quoniam illorum opp. atque edd. notitia ad litteratur. romanam pertinet, et a me, Schoenemanno, aliisque, supra citatis, satis dictum est de illis, hic crambem bis coctam recocquere nolo. *Harl.*

CAPVT XI. (olim XV.)

DE S. IOHANNE CHRYSOSTOMO.

I. *Chrysostomus.* II. *Eius vitae et encomiorum scriptores graeci, et latini, veteres ac recentes.* III. *Index Homiliarum singularum editarum Chrysostomi tractatuumque, adscriptis primis verbis graecis, obseruationibusque variis et editionum Sauilianae et Ducaeanae* [*ac Montfauc.*] *paginis.* IV. *Index similis epistolarum, et eorum, ad quos Chrysostomus scripsit.* V. *Recensio scriptorum potiorum eiusdem, cum variis obseruationibus.* VI. [*Codd. et*] *editiones operum latinae, graecae, graecolatinae, et noua, curante Bernardo de Montfaucon.*

(*Cum auctario G. C. Harles.*)

I.

De IOHANNE, patria *Antiocheno*, qui ab eloquentia, *μελισαγὴς* b), *ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς* c) *χρυσοῤῥήμων*, et CHRYSOSTOMVS d) dictus est, et de eius scriptis tam multa in litteras relata et a tam multis sunt, vt actum agere videar, qui de eo commentari post tot viros doctos velim. Quod solum igitur restat mihi, fungar vice indicis, et post summa

b) Auctor vitae Stephani, iunioris in *Cotelerii* tom. IV. monument. p. 410.

c) Philotheus, CPol., in tres Hierarchas, et alii passim.

d) Haec quidem Chrysostomi adpellatio, aliquot saeculis ipso recentior est, vt notat Sauilius in limine notar. ad Chrysostomum, itaque et Sozomeni codicibus VIII. 2. a iuniore aliquo adiecta et a Valesio omissa. Tamen a tempore sextae synodi, a. C. 680. CPoli celebratae, communiter obtinuit. *Theodulfo Aurelianensi* lib. IV. carm. v. 5. *fuluo ore Ioannes. Nicephorus* XIII. 3. τὸ δέ γε πλῆθος διὰ τὸ τῆς διδασκαλίας ἄφθονον, καὶ τὴν ἐκεῖθεν συνάζεσθαι ὄνησιν σφόδρα ἐξέχετο τοῦ ἀνδρὸς, ὑπερφυῶς ἐρῶντες τῆς γλώττης, ὡς καὶ Χρυσόστομον αὐτὸν προσειπεῖν. Suidas in Ἰωάννης. Atque Moscis etiam lingua sua *Zloto vsti*, hoc est *aurei oris*, adpellari, notauit *Colomesius* p. 100. obseruationum sacrar. Βίβλος χρυσοστομική apud *Theophylactum* epist. XXI. Praeter hunc nostrum mactati sunt etiam alii hoc elogio, et cognomen Chrysostomi tulere, vt *Seuerianus*, Gabalorum in Syria episcopus, et *Antiochus*, episcopus Ptolemaidis in Phoenicia, ambo laudum eius aemuli. Vide *Sozom.* VIII. 10. Nicephorum XIII. 9. vt ethnicum taceam scriptorem, Dionem Chrysostomum, de quo dixi lib. IV. c. 10. *Fabr.* s. in h. ed. cap. XII. supra, in vol. V. p. 122. sqq. *Harl.* Aristotelem, dicit *Cicero*, acad. libr. II. cap. 38. [vbi v. Io. Davis.] *flumen orationis aureum fundere. Heum.*

[*] summa de vita eius capita breuiter perstricta, scriptores de eius rebus veteres ac recentes recensebo, deinde monumenta Chrysostomi, editiones atque interpretes, quantum potero, accurate ac distincte persequar. Natus est disertissimus ille nec minus doctus et acutus sacrarum litterarum interpres ingenio, zeloque admirabilis et morum formator vnice commendandus iis, qui populum Christianum docere instituunt, Antiochiae, in clarissima Coelesyriae vrbe, a. C. 354. e) parentibus honestis, sed minus opulentis atque ethnicis, patre non diu post defuncto f). Mater deinde vna cum filio, tres et viginti annos nato, baptizata est a Meletio, episcopo Antiocheno. In eloquentia Libanium doctorem habuit, cui vehementer se probavit g): in philosophia Andragathum h) in sacris litteris eumdem Meletium, et in monastica disciplina Euagrium, Carteriumque et Tarsi postea episcopum, Diodorum, quem encomio i) etiam celebrauit. Ab eodem Meletio lector et deinde circa a. 381. (aetatis 27.) diaconus, ac denique presbyter Antiochenus a Flauiano k) a. C. 386. (aetatis 32.) ordinatus est. In episcopatu deinde CPolitano successit Nectario a. C. 398. (aetatis 44.) 26. Febr. Inuidia Theophili Alex. et aliorum aemulorum semel in synodo ad Quercum a XLV. episcopis, deinde a. C. 402. (aetatis 48.) iterumque in synodo altera CPol. a. C. 404. [*] 20. Iunii, (aetatis 50.) suffragante Eudoxia Augusta, depositus relegatusque in exilio obiit a. C. 407. 14. Sept. (aetatis 53.) Condiscipuli et familiares Chrysostomi fuere Basilius, Caesareensis postea episcopus, diuersus a Basilio magno et iunior; Theodorus, qui postea Mopsuestiae in Cilicia, et Maximus qui Seleuciae in Isauria episcopatum gessit; Hesychius, Syrus, Chrysostomi in monasterio socius, aliique innumeri. Ossa defuncti a. C. 438. Proclo patriarcha relata CPolin, et tumulata religiose in basilica SS. Apostolorum. Nomen diptychis sacris restitutum l) ab Alexandro

e) Secundum *Montfauc.* in vita etc. (qui monet, eos, qui a. 355 natum illum esse dicunt, valde errare,) aliosque, quorum rationibus subscribit *Schroeckh*, a. C. 347. *Harl.*

f) *Chrysostomus* ipse lib. I. de sacerdotio.

g) *Sozom.* VIII. 2. vbi Libanii morituri dictum, se neminem successorem sibi magis peroptare, quam Iohannem, *εἰ μὴ χριστιανοὶ τοῦτον ἐσύλησαν, nisi Christiani eum surripuissent.* Apud *Isidorum Pelusiotam* lib. II. epist. XLII. pag. 139. edit. Paris. ad Ophelium, grammaticum, exstat eiusdem *Libanii* epistola ad Chrysostomum, qua orationem eius in laudem imperatoris Theodosii M. et liberorum impense laudat. [Est in maiore *Wolf.* Libanii epp. edit. epist. 1576. p. 714. eiusque conf. notas: in quibus adfert *Valesii* ad Socrat. VI. 3. hist. eccl. pag. 75. suspicionem, illam epistolam ad alium *Ioannem*, qui tum CPoli agebat caussas, esse scriptam. *Harl.*] De Chrysostomi vi dicendi confer *Nic. Caussinum* lib. XVI. de eloquentia c. 20. seqq.

h) *Socrates* VI. 3. Cui adde, quod etiam *Eusebium* Emesenum sectatus legitur apud Hieronymum de S. E. c. 129. Ille Eusebius Suidae in Ἰωάννης vocatur philosophus.

i) Incipit: *ὁ σοφὸς ἴτος καὶ γενναῖος. Fabr.* De hoc *Diodoro* multus est cl. *Schroeckh.* in vita Io. Chrysostomi tom. X. pag. 247. sqq. hist. eccles. christianae. Add. infra, in vol. VIII. p. 358 sqq. vet. ed. *Harl.*

k) Ita rectius Palladius et alii, Chrysostomo ipso, qui Meletianas partes sequutus semper est, suffragante: licet Socrates ab Euagrio, Paulini successore, factum hoc affirmet. Idem scribit, lectorem ordinatum a Zenone, Gazae siue Maiumae episcopo, Hierosolymis reuertente, quod itidem aliorum testimoniis refellitur. De depositione ac restitutione Chrysostomi confer praeter alios *Petrum de Marca* lib. VII. de concordia sacerdotii et imperii cap. 9.

l) Vide Sirmondum ad Facundi librum IV. tom. II. Opp. p. 505.

andro, Antiocheno, primum, deinde ab Attico, CPolitano, ipsoque Cyrillo, Alexandrino etc.

II. *Scriptores veteres de S. Chrysostomo graeci.*

Palladii, episcopi Helenopolitani, Asponam deinde translati, et Theodori, ecclesiae rom. diaconi, de vita Chrysostomi dialogus apologeticus, qui Romae per plures dies habitus fingitur. Legerunt pridem *Photius* cod. XCVI. Georgius Alexandrinus et anonymus Sauilianus et Theodorus Trimithuntis. Latine vertit et Eugenio IV. dicatum edidit *Ambrosius Camaldulensis*, Venet. 1533. 8. ex qua editione recusus est tom. II. Aloysii Lipomanni, et in latinis Chrysostomi editionibus. Graece laudatur a Valesio ad Sozom. Primus e codice mediceo DC. annorum in lucem protulit, et cum noua latina sua versione aliisque monumentis antiquis vulgauit *Emericus Bigotius*, vir eruditissimus. Paris. 1680. 4. [ap. *Hamberger*. Par. 1737. 4.] De scriptore ipso, atque vtrum Palladio, Helenopolitano, recte hic dialogus tribuatur, infra dicam in Palladio: nunc *Christophori Sandii* satis sit notare hallucinationem, qui pag. 280. nuclei hist. ecclesiasticae scribit, in bibl. Ambrosiana Mediolani exstare MS. ineditum Chrysostomi de vita Palladii. *Fabr.* *Palladii* dialog. de vita Chrysostomi gr. et lat. reposuit *Montfauc*. in Opp. Chrysost. vol. XIII. p. 1. sqq. cum paucis notis criticis et varr. lectt. denuo collato ab amico quodam cod. Florent. cum edit. Bigot. et in praef. ad illud vol. pag. VII. sqq. illam praefationis Bigot. partem, quae ad vitam Chrysost., a Palladio expositam, pertinet, repetendam curauit. — De cod. Laur. Medic. XIV. nr. 15. plut. 9. vbi exstat *Palladii* dial. plura dedit *Bandin*. in cat. codd. graec. Laur. I. p. 411. sq. et in nota animaduertit, Bigotii in notitia de Ambrosii versione interpolata iudicium ab Ant. Mar. Saluinio, codicem Medic. denuo conferente, argui erroris, ablegatque lectorem ad vitam Ambrosii, a *Laur. Mehus* exaratam editamque Florent. 1759. fol. p. 309. Excerpta ex Palladii dialogo sunt in eadem bibl. cod. VI. init. plut. 7. et cod. IX. nr. 26. plut. 11. v. *Bandin*. I. p. 206. et 506. — Idem *Montfauc*. in tom. XIII. p. 257. collegit veterum de Chrysostomo testimonia, Photii, qui Chrysostomi opera saepe et aliquando addita crisi commemorat; immo haud raro multa ad litteram refert ex eius scriptis; Nili, Isidori, Synesii, Suidae aliorumque, add. *Sauilii* edit. tom. VIII. *Harl.*

Socrates lib. VI. *Sozomenus* lib. VIII. et *Theodoritus* lib. V. c. 27. seqq. Chrysostomi res narrant in historia ecclesiastica.

De *Theodoriti* λόγοις quinque in Chrysostomum videndus *Photius* cod. CCLXXIII. *Io. Garnerii* auctarium Operum Theodoriti pag. 30. seq. De *Actis synodi ad Quercum*, in qua Chrysostomum condemnatum constat, idem *Photius* cod. LIX.

Procli CPol. Homilia in Chrysostomum latine solum exstat. [P] Incipit: *Certe gratias DEO fratres*. Prodiit inter eius opuscula p. 164. edit. Elmenhorstianae, et in Combefisii Auctario nouo, tom. I. p. 466. et in Proclo Vincentii Riccardi.

Cyrilli, Alexandrini, de Chrysostomi vita commentarius, quo vsus Georgius, Alexandrinus, intercidit. Vide tom. VIII. Sauil. pag. 293.

Isidorus

Isidorus Pelusiota, multus est in Chrysostomi, doctoris sui, laudibus lib. II. epist. XLII. et alibi, atque inde forte ab Anonymo Sauiliano inter eos, qui de Chrysostomo scripsere, refertur.

Georgius, Alexandrinus, Photio cod. XCVI. memoratus, et a fabulis non abhorrens vitae Chrysostomi scriptor, ex quo hauserunt pleraque Leo, imperator, Anonymus Sauilianus, Metaphrastes, Zonaras, Glycas, Nicephorus, Cedrenus et alii. Incipit: Πάντες οἱ παλαιοὶ ἱστοριογράφοι. Graece primum edidit *Sauilius* tom. VIII. p. 157 — 265. e duobus MSS. Palatino et Bauarico CXCIV. Latine vertit *Godfridus Tilmannus* Paris. a. 1557. m) fol. et in fronte latinarum editionum Chrysostomi Paris. 1581. 1588. De MS. Vindobonensi vide *Lambecium* VIII. p. 272. n) Alia memorat Allatius p. 317. de Georgiis. Errores et fabulas *Georgii* persequitur *Dauid Blondellus* in libro, gallice edito, de primatu in ecclesia p. 1229.

Sophronius, patriarcha Hierosolymitanus, inter scriptores de vita Chrysostomi ab Anonymo Sauiliano laudatur, non aliam, opinor, ob rationem, quam quod graece vertit catalogum Hieronymi de scriptoribus ecclesiasticis, in quo de Io. Chrysostomo sermo est capite 129.

Cosmae Vestitoris, εἰς τὴν ἐπάνοδον τοῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Incipit: Ἥκουσι πάντως ὑμῖν, ὦ φιλόχριστος πανήγυρις. Visus est Anonymus Sauilianus. Habuit etiam Sauilius, vt testatur in notis tom. VIII. p. 944. sed editione putauit indignum.

Martyrius, patriarcha Antiochenus, inter scriptores de vita Chrysostomi ab anonymo [v. Lambec. VIII. p. 635. sq.] laudatur, cuius nihil quod sciam huius argumenti exstat, vti nec *Nili*, nec aliorum, quos memorat *Euagrii Ascetae*, nec *Nicetae*, sceuophylacis, alteriusque *Nicetae*, Paphlagonis, aut *Eustathii*, πρέμι, vel *Basilii*, quem πρωτόθρονον appellat, et encomium scripsisse Chrysostomi refert. *Fabr.* *Martyrii* vita, sed in fine mutila, exstat in cod. Naniano CXLV. nr. 6. graece: atque (Mingarell.) in cat. codd. gr. Nan. p. 337. sq. initium vitae speciminis loco exscripsit. — De *Niceta*, Sceuophyl. v. supra, vol. VII. pag. 755. et p. 749. de *Niceta*, Paphlagone. *Harl.*

[*] *Simeonis Metaphrastae* de vita Chrysostomi, ex duobus MSS. regiis graece prodiit tom. VIII. Sauilii p. 373 — 428. De MS. caesareo vide *Lambecium* VIII. p. 297. o) Latine

m) a. 1537. ap. Lambec. a. autem 1559 ap. Fabr. infra in vol. IX. pag. 65. vet. ed. inter vitas Sctor. *Harl.*

n) De cod. XIX. nr. 13. pag. 578 sqq. ed. Kollar. cuius not. conferes: Lambecius ibi multa ex Photii narratione et iudicio de Georgio Alex. in cod. XCVI. refert. Idem monet, cod. caesar. differre in fine ab codd. Bauar. et Palatino, ex quibus desumsit Sauil. Verum, quia Georgius stilo humili atque ineleganti innumera narrat fabulosa, iis exceptis, quae ex Palladio et Socrate mutua sumsit, eius vitam omisit Montf. in sua edit. Est illa quoque in cod. *Naniano* CXLV. nr. 5. *Harl.*

o) In cod. caesar. XXVI. reperitur Chrysostomi vita sine nomine auctoris; sed *Lambecius* VIII. com-

Latine vertit Gentianus Heruetus, ex cuius interpretatione hanc vitam dedere Lipomannus tom. V. ad 13. Nou. et Surius tom. I. ad 27. Ianuarii. Incipit: Καὶ πάντων μὲν τῶν κατὰ Θεὸν πολιτευσαμένων. Laudat Nicephorus XIII. 2. Hist. p. 349.

Eiusdem de transportatione reliquiarum S. Chrysostomi, ἀλλὰ πῶς ἄν τις ἡμᾶς ἀπαλλάξει αἰτίας καὶ μώμων. Meminit *Allatius* de Simeonum scriptis p. 124.

Constantini Porphyrogeniti de translatione earumdem reliquiarum. Incipit: τί τερπνότερον τοῦ νῦν ἐρωμένου θεάματος. MS. in bibliothecis romanis, Sauilio teste. Habuit etiam Allatius. Vide, quae dixi lib. V. cap. 5. p. 490. [in hoc vol. p. 6. §. 7.]

Georgii Pachymerae, librum de vita Chrysostomi laudat Casaubonus in Casaubonianis. Vide vol. VII. huius bibl. [p. 785.]

Anonymi de earumdem reliquiarum translatione. Incipit: ἧκεν ἡμῖν ἡ λαμπρὰ καὶ χαρμόσυνος καὶ ποθουμένη πανήγυρις. Meminit *Allatius* de Simeonibus p. 121.

Anonymus Sauilianus, de vita Chrysostomi, quem e MS. Mich. Sophiani, primus *Sauilius* edidit graece tom. VIII. p. 293-371. De illo MS. codice, qui hodie est in bibl. caesarea, vide *Lambecium* VIII. pag. 301. [p]) Scripsit post Constantinum Porphyrogenitum, quem commemorat inter scriptores, quibus vsum se profitetur. Eius commenta et errores notat *Blondellus* de la primauté en l'Eglise p. 1244. sqq.

Anonymi epitome breuis vitae Chrysostomi, latine ab Herueto versa editaque a *Lipomanno* tom. V. ad 13. Nou. et a *Surio* tom. I. ad 27. Ianuar. Incipit: *Hic sanctus erat quidem genere Antiochenus*, errores huius scriptoris nonnulli notantur a *Blondello* p. 1253 seq.

Suidas in Ἰωάννης.

Chronicorum scriptores, Theophanes, Cedrenus, Zonaras, Manasses, Glycas etc.

Nicephorus historiae eccles. libro XIII. 2. seqq.

Leonis Sapientis, imperatoris, oratio encomiastica, incipit: ἀρετὴν ἀνδρὸς ἐπαινεῖν κελεύομεν. Graece dedit *Sauilius* tom. VIII. p. 267-290. notans, ex Georgio fere collectam esse, nec bono iudicio [q]). Lati. ex Herueti versione dedere *Lipomannus* tom. V. 13. Nou. et *Surius* tom. I. ad 27. Ianuar. ex qua supplet is lacunam in edit. graeca p. 274.

Ioannis

comment. pag. 654. sq. docet, eam esse compositam a Simeone Metaphraste; add. notas Kollarii p. 651. et 653. Montfaucon autem eam, et alteram anonymi, e faecibus Georgii Alex. haustas, noluit repetere. vide eius praef. ad Chrysost. opp. vol. XIII. p. IV. et V. *Harl.*

p) Pag. 637. sqq. ed. Kollar. cuius notam confer. Initio cod. praefixus est index vetustiorum de vita Chrysostomi auctorum, e quibus, anonymus ille profitetur, suam se narrationem concinnasse. Sunt vero isti viginti; et Lambec. ex illo cod. gr. cum latina sua versione totum indicem exscripsit. — Epitomen vitae St. Chrysost. ex msto Allat. dedit gr. ac lat. *Montfauc.* vol. XIII. Opp. p. 90. Inc. τὸ μὲν γένος ἦν Ἀντιοχεύς. *Harl.*

q) Hinc, vt aliorum leues narrationes omisit Montfauc. *Harl.*

Ioannis Damasceni encomium Ioannis Chrysostomi. Incipit: Ἔδει μὲν, ἔδει Ἰωάννη πάγχρυσε. Habuit Sauilius, sed editione indignum [?] duxit. Caeterum e MS. Telleriano nuper graece et latine dedit V. C. Mich. le Quien, tom. II. Operum Damasceni pag. 886.

Theodori, Trimithuntis in Cypro episcopi, de vita, exsilio et calamitatibus S. Chrysostomi. Incipit: ἀγαπητοὶ, ἀψευδὴς ὁ Θεός. Meminit *Allatius* de Simeonum scriptis p. 81. et quaedam ex eo profert *Bigotius* praef. ad Palladium.

Ioannis, Euchaitorum metropolitae, oratio in tres hierarchas, Basilium magnum, Gregorium theologum, et Io. Chrysostomum. Incipit: Πάλιν Ἰωάννης ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς, καὶ πάλιν ἡμῖν περιφανὴς ἑορτή. Habuit Sauilius, sed non operae pretium existimauit edere. *Fabr.* Est in cod. *Naniano* CXLI. nr. 21. (cat. codd. gr. p. 329.) — in cod. *Coislin*. CCCIV. nr. 13. v. *Montfauc.* bibl. Coislin. pag. 418. et in cod. *Laurent.* Med. XVII. nr. 29. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. pag. 418. et infra, in vol. IX. p. 62. vbi quoque de *Philotheo* etc. agitur. *Harl.*

Alia eiusdem quam vidit Allatius. Incipit: τρεῖς με πρὸς τριώνυμον παροτρύνουσι κίνησιν.

Philothei, patriarchae CPol., λόγος ἐγκωμιαστικὸς, in eosdem tres hierarchas. Incipit: τοὺς διδασκάλους ἡμῶν ἐπαινέσωμεν. Edidit graece et latine Iacobus Pontanus ad calcem Dioptrae Philippi Solitarii, Ingolstad. 1604. 4. p. 359. atque inde prodiit in auctario bibliothecae patrum Ducaeano, Paris. 1624. tom. II. pag. 313. atque tomo XII. bibl. patrum Paris. 1644. pag. 557. et latine tom. XXVI. Bibl. patrum edit. Lugd. pag. 217. *Fabr. Monachii* in codd. Bauar. XXXIX. et XCVII. v. cat. gr. Bau. p. 11 ac 50. *Harl.*

Nicolai Cabasilae in eosdem. Incipit: οἶμαί γε τῶν ἐννομωτάτων καὶ δικαιοτάτων εἶναι. MS. in bibl. caesarea. *Fabr.* Secundum *Nesselii* cat. codd. caes. part. I. pag. 365. sq. in cod. CCLXII. nr. 14. *Harl.*

Theodori Metochitae in eosdem.

Matthaei Camariotae in eamdem SS. doctorum trigam. Incipit: Εἴπερ ἄλλο τι τοῖς τοῦ λόγου θεραπευταῖς καὶ λόγος ἐγκωμίων προσήκει. Habuit Sauilius, sed edere non duxit tanti.

Theodori Prodromi de vita eorumdem trium hierarcharum tetrasticha, vna cum aliis illius carminibus edita, vt dixi lib. V. cap. 6. [p. 140. in hoc vol.]

Georgii Nicomediensis idiomelum, latine tom. XII. bibl. patrum edit. Lugd. Incip. *Aureis tuis sermonibus.*

Latini veteres.

Innocentius I., papa, in epistolis ad Chrysostomum et pro Chrysostomo scriptis.

Hieronymus de S. E. cap. 129.

Tripartita historia libro X.

Marcellinus, comes, in chronico, (grauis auctor et diligens, iudice Valesio ad Sozom. VII. 21.)

Anastasius, bibliothecarius, in historia ecclesiastica.

Vincentius Bellouacensis, speculo hist. lib. XVIII.

[*Guil. Pastrengicus*, Franc. Petrarchae amicus, in libro de scripturis virorum illustrium, Venet. 1547. sed innumeris mendis oppleto. *Montfaucon* exemplar suum multis in locis emendauit conferendo cum cod. Vaticano et Ottoboniano, atque in vol. XIII. Opp. Chrysost. p. 291. ea, quae ille habet de Io. Chrysost. recudenda curauit; idemque „*Pastrengicus*, ait, in recensione Opp. quaedam adscribit Io. Chrysostomo, quae inter opera eius numquam censeri potuisse videntur; alia vero, quae nusquam alibi commemorantur, quae vel latent alicubi, vel fortasse perierunt; qualia sunt *liber contra Apollinarem et libri duo de resurrectione mortuorum contra Arabas, qui dicebant, animas mori cum corpore*," quos duo libros de resurrectione etc. forsan adhuc latere, opinatur Montfaucon. *Harl.*]

Recentiores.

[*] *Erasmus* lib. XXVIII. epist. 4. et 23. 24. XXIX. 83. seq. [tom. III. epist. 1150. pag. 1331. sqq. ed. Lugd. Bat.] *Sixtus Senensis* libro IV. bibl. S. *Tillemontius* tom. XI. memor. hist. eccles. aliique, qui de scriptoribus ecclesiasticis agunt, nec minus auctores annalium et editores Operum Chrysostomi.

Henricus Sauilius (praeter ea, quae in sua Chrysostomi editione,) in admonitione de scriptoribus rerum Chrysostomi, et praesertim Georgio ceterisque βιογράφοις, caute legendis, quam post *Iacobi Vsserii* de Chrysostomi editionibus, antiquis interpretibus, et vitae scriptoribus obseruationes in historia litteraria scriptorum ecclesiasticorum [pag. 327 sqq.] vulgauit *Guil. Caueus*, qui et ipse videndus tum in eodem opere, tum in vitis patrum saeculi IV. anglice atque inde germanice itemque belgice editis.

Georgius Garnefelt in vita Chrysostomi, edita Colon. 1621. 8. cum elucidationibus in imagines antiquorum eremitarum.

Ioannes Vincartius, S. I. qui vitam Io. Chrysostomi documentis moralibus illustratam vulgauit Tornaci 1639. 12.

Diligentissime in rebus S. Chrysostomi tradendis versatus *Dauid Blondellus* in opere, gallice edito, Geneu. 1641. fol. de primatu in ecclesia pag. 1229 — 1268.

Citatur a quibusdam *Hugo Menardus* in Vita Chrysostomi, gallice edita. At non Menardus, sed *Godfridus Hermantius* auctor, qui, Tillemontii (tum necdum editis) memoriis vsus, illam edidit gallice Paris. 1664. 4. recusam ibid. 1669. 8. et Lugd. 1683. 8. II. vol. quo opere, ne idem argumentum susciperet, deterritum se profitetur Emericus Bigotius, praefat. ad Palladium. *Interea*, inquit, *prodiit in lucem eximium opus de Chrysostomi gestis* ab

ab eruditissimo et de historia ecclesiastica optime merito Godfrido Hermantio, *gallice conscriptum, in quo, quicquid animo conceperam, ille erudite atque eleganter occupauit, ita, vt nihil mihi amplius reliquum foret, quam actum agere, quod a meis moribus semper fuit alienum.*

Gaudentii ab Altaëmps, Romani, vita Chrysostomi, sermone italico scripta laudataque Prospero Mandosio in bibliotheca romana.

Theophilus Spizelius, in academia Iesu Christi p. 140. seq.

Nicolaus Caussinus, lib. XVI. de eloquent. et in Aula sancta.

Balthasar Koepkenius, qui, nomine suo praeterito, edidit vitam Chrysostomi ex Palladio, historia tripartita et aliis fide dignis auctoribus, vna cum specimine doctrinae e scriptis eius collectam. Halae Sax. 1702. 8.

[*] *Georgii Heidelbergeri*, S. I. Chrysostomus, catholicus.

D. *Io Friderici Mayeri* Chrysostomus, Lutheranus. Ien. 1680. 4.

Io. Francisci Hackii, S. I. Chrysostomus, a lutheranismo vindicatus. In monasterio Oliuensi, 168[illegible]. 4.

D. *Io. Friderici Mayeri* apologeticus pro lutheranismo Chrysostomi. Witteb. 1686. 4.

Christianus Guil. Vollandus, Mulhusinus, dissertationibus IV. de vita, elogio et scriptis Io. Chrysostomi, et quarta de veteribus ac fide dignis vitae Chrysostomi scriptoribus. Witteb. 1710. 1711. 4. *Fabr.*

L. Ell. du Pin nouvelle bibl. tom. III. p. 7.

Thom. Pope Blount in Censura celebr. author. p. 276 — 285.

G. Caue, a Fabricio iam laudatus, in scriptor. eccl. hist. litter. vol. I. Basil. 1741. fol. p. 300 — 343. Copiose recenset pag. 302. sqq. opera Chrysostomi secundum ordinem in ed. Paris. Morell. et in duabus columnis comparat cum ed. Sauil. numeris tomorum ac paginarum adpositis. In edit. Basil. pag. 321. sqq. enumerantur scripta, quae et quo ordine reperiantur in ed. Montfaucon, addita collatione cum edd. Sauil. et Morell.

Casim. Oudin. in comm. de scriptoribus eccl. tom. I. pag. 687 — 789. qui Caueum aliosque, ipso fatente, sequutus, a capite secundo recenset examinatque opp. Chrysost. secundum ordinem edit. Fronton. Ducaei, adiectis notis ac iudiciis vel Sauilii vel aliorum ad opuscula singula, qui argumentum illud multis annis volutarunt.

R. Ciller Hist. gen. des Art. eccles. tom. IX. pag. 1. sqq. Paris. 1741. mai. 4. conf. Lips. noua acta erud. a. 1745. mens. Mart. p. 145. sqq.

Le Quien oriens christianus, tom. I. pag. 213.

Sed, etsi omnium, certe plurimorum diligentiam non superauit, tamen multa praeclare scripsit et obseruauit *Montfaucon in vita Io. Chrysost.* nunc primum adornata, et mul-

 tis

tis aucta antea ignotis, quae ex XII. homiliis CPolitanis, nuper repertis, excerpta sunt, in vol. XIII. opp. pag. 92 — 184. Saepe discedit ab aliorum iudiciis et rationibus, ac de tempore, quando Chrysost. coram populo verba fecerit, fusius disserit. pag. 156. sqq. persequitur ea, quorum Theophilus, imperatrix Eudocia, aliique adcusarunt Chrysostom. totamque aduersariorum odii, iniquitatis iniuriarumque et quae illi mala acciderunt, historiam: pariter pag. 159. sqq. de Chrysost. epistolis agit. pag. 178. sqq. in quinque diatribis confecit synopsin eorum, quae in operibus Chrysost. obseruantur, quae ad doctrinam et theologiam, ad disciplinam ritusque varios tum Antiochenos, tum CPolitanos, aut ad haereticos et haeresiarchas, antiquitatem etc. spectant, seruato materiae ordine. Conf. eiusd. comment. in Mem. de l'Acad. des Inscr. tom. XIII. pag. 474 — 490.

Io. Ge. Walchii historia eccl. N. T. pag. 1374.

Iac. Basnagius ad nonnulla Chrysostomi scripta, in *Canisii* Lection. antiquis, tom. I. pag. 218. et 226 sqq.

Narratio de Chrysostomo, muneribus priuato, in: Ἐκλογαι or Excerpts from the ecclesiastical History, etc. Lond. 1704. 4. p. 136 — 203. v. *Brüggemann* View etc. p. 429.

Nath. Lardner in: Credibility of the Gospel History, part. II. vol. X. cap. 118. pag. 304 — 391. Londini. 1753. 8.

I. A. Cramer, qui ipse fuit praestans orator, praemisit versioni opp. Chrysost. germanicae illius vitam, et in commentatt. tom. II. VI. VII. et X. acute disputat de Chrysost. eloquentia huiusque virtutibus vitiisque et de doctrina Chrysost. sacra s. Theologia.

Hamberger zuverläss. Nachricht. III. pag. 19. sqq.

Io. Matth. Schroeckh in: christl. Kirchengesch. part. X. p. 245 — 490. Chrysostomi fata, in primis eius opuscula diligenter et copiose persequitur, multorum, praecipue libror. de sacerdotio argumenta exponit diligenter, et de illis, de Chrysostomi ingenio et eloquentia rationeque interpretandi codicis sacri iudicat sobrie aperteque.

Ed. Gibbon in: Geschichte des Verfalls v. Vntergangs des röm. Reichs, a Schreitero germanice versa, part. 8. Lips. 1792. 8. pag. 4. inprimis pag. 40. sqq.

Adde, si vis, quae ego de Chrysost. huiusque opp. atque edd. scripsi in Introd. in hist. L. gr. I. 2. pag. 263. sqq. *Harl.*

III. IN-

III. *INDEX Homiliarum et tractatuum Ioannis Chrysostomi* r).

Asteriscus, numeris additus, tomos editionis Ducaeanae in nouum Testamentum indicat.

	Ed. Montf.	*Ed. Sauil.*	*Ed. Gr. Lat. Ducaei.*
[*Ἀγαθὸν μὲν ἐςι καὶ ἐπαίνετος.* De confessione peccatorum. In *Taurin.* bibliotheca: spuria et hic praetermissa.]			
[*Ἄγαν αἰδέσιμον τράπεζαν παρέθηκεν.* In Iesum, supra mare ambulantem: spuria et hic praetermissa.]			
Ἀγαπᾷν τὸν Θεὸν. Ecloga e Chrysostomo, quid faciens christianus vitam aeternam consequatur.	tom. XII. pag. 737.	VII. 934.	deest.
Ἀγάπην ζητεῖ παρ' ἡμῶν. Homil. XI. in epist. ad Ephesios.	XI. 85.	III. 818.	* V. 951.
Ἀγάπην τὴν ἐρανοκλίμακα. Laus charitatis. Non videtur esse Chrysostomi. Montf. inter spurias.	X. 731.	VII. 299.	deest.
[*Ἀγαπητοὶ, ἀκολουθήσωμεν ἀγαθῷ δεσπότῃ.* De auaritia et diuitiis. Spuria et hic praetermissa.]			
[*Ἀγαπητοὶ, ἀκούσωμεν τοῦ Παύλου.* De virtutis facilitate. Spuria et hic praetermissa.]			
[*Ἀγαπητοὶ, δεινὸν ἡ ἁμαρτία.* De poenitentia, quod non liceat ridere et laetari, v. aliud initium, *Δεινὸν ἡ ἁμαρτία.*]			
[*Ἀγαπητοὶ, εὐχαριςοῦμεν ἐν πᾶσι.* De gratiarum actione: spuria et praetermissa.]			
Ἀγαπητοὶ ὅσοι τοῦ βίου μέτοχοι. De animae salute. Dubium an Chrysostomi.	IX. 819.	VI. 968.	deest.
[*Ἀγαπητοὶ, παιδεύει ἡμᾶς ὁ μακάριος Ἀπόςολος.* In ep. ad Romanos. Hanc vt spuriam praetermisimus.]			

Ἀγαπητοὶ

r) Quod Montfauc. in sua ed. alium ordinem sermonum atque homiliarum instituit, temporis ordinem, quantum fieri potuit, sequutus, multas primum euulgauit, vbique codd. quibus vtebatur, indicauit, singulis paene opusc. praemisit monitum, in quo de tempore, interdum de die, quo habita fuerit oratio, de argumento, et num genuina sit, nec ne, et de aliis, quae huc spectarent, rebus docte disseruit, hic in margine tomi et paginae Montfauc. notam adposui, ex eius potissimum indice sumtam, ordine alphabetico ex primis sermonum atque homiliarum. Ex illo quoque auctiorem, quam Fabric. facere potuerat, reddidi numerum oratt. tum genuinarum tum spuriarum; quae vero Montf. dedit notauitque, ea vncinis inclusi; omissa tamen epistolarum mentione. Homilias autem omnes memorauit ille, tum eas, quas edidit, tum alias, quas consulto praetermisit. Quae opp. primum in hanc edit. sunt recepta, ea ego quoque hic nota ✝ signaui. Orat. gr. ideo ipse frequenter lat. vertit, praesertim eas, quae ab incertis olim erant haud bene in ling. lat. translatae: aliorum autem versiones saepe emendauit. *Harl.*

	Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*
[Ἀκύσας ὁ διάβολος τῦ κυρίϐ. De diabolo. Spuria ac praetermissa.]			
Ἀκύσατε ἀδελφοί. Manifeste spuria et ideo a Sauilio omissa, cuius vide notas tom. VIII. p. 857. Inscribitur: εἰς τὸ γεροντικὸν τῦ ἁγίϐ Μακαρίϐ.	deest.	deest.	deest.
[Ἀκύσατε ἱερεῖς, κυρίϐ διάκονοι. De peccatis sacerdotum. Spuria ac praetermissa.]			
[Ἀκύσατε, παρακαλῶ. εἰ καὶ μή τοιῦτόν τι. De Tabitha. In cod. Vatic. Spuria et praetermissa.]			
Ἄκυσον ὦ ὐρανὲ μετ' ἀκριβείας. MS. in bibl. Palatina, sed itidem spurium atque ideo a Sauilio praetermissum. Inscribitur: ἐκ τῶν ὁράσεων τῦ προφήτϐ Δανιὴλ, καὶ περὶ τῆς Κωνςαντινϐπόλεως, καὶ περὶ τῆς συντελείας τῦ κόσμϐ, καὶ περὶ Ἀντιχρίςϐ.	deest.	deest.	deest.
[Ἀλλὰ καὶ τῦτο λελύθω ὁ δῖος. Olympiadi epist. 10. tom. III. pag. 590.]			
Ἀλλὰ νῦν πολλοὶ καὶ δυσχεραίνϐσι. In CXXI. Psalmum.	V. 338.	I. 788.	III. 375.
[Ἀλλὰ παρεκάλεσα χθὲς τὴν ὑμετέραν ἀγάπ. Cur lignum scientiae boni et mali vocatur. Spuria et praetermissa.]			
[Ἀλλ' ἐπὶ τὸ μαρτύριον ἡμᾶς τῦ πατρός. Fragmentum encomii S. Io. Chrysostomi.]			
[P] Ἀλλαχῦ μὲν ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν προγόνων. In Psalm. CXXXI.	V. 374.	I. 815.	III. 414.
[Ἀλλοιωθησομένϐς τὺς διὰ μετανοίας. In Psalm. LXXIX. spuria tom. V. p. 664.]			
[Ἄλλοις μὲν ἄλλος ὁ τῦ βίϐ σκοπός. In sanguinis fluxu laborantem; tom. XIII. pag. 210.]			
Ἅμα χειροτονηθέντες ἐξῆλθον. 28. in Acta.	IX. 220.	IV. 770.	* III. 254.
Ἀμφοτέρων ἕνεκα προσήκει. 1. De precatione. Vertit Pomponius Brunellus. Libri ambo de orando Deum prodierunt separatim graece Antwerp. 1579. 8. ex officina Plantiniana. Dubium an Chrysostomi.	II. 778.	VI. 754.	I. 743.
[Ἀναγκαῖον, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ, μαθεῖν. De sacris mysteriis. Spuria et praetermissa.]			
[Ἀναγκαῖον ζητῆσαι περὶ τύτϐ· οὗτος γὰρ ὁ Κλωπᾶς. In illud, *stabant iuxta crucem;* in notis Cotelerii ad patres primi saeculi. Est fragmentum sermonis,			

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
			qui nullo modo poteſt eſſe Chryſoſtomi, vt cuique docto legenti palam erit.]
			['Αναγκαῖον ἡμῖν ἐςὶ σήμερον ἰδεῖν. Sine titulo. Homil. ſpuria et praetermiſſa.]
VIII. 136.	VII. 275.	VI. 523.	'Αναγκαῖον ἐν τῷ παρόντι καιρῷ. De negatione Petri, et de Cruce, et Ioſepho figura Chriſti. Vertit Fronto Ducaeus. [Spuria.]
X. 240.	III. 416.	* V. 289.	'Αναγκαῖον καὶ τοῦ παρόντος ἐγκλήματος. 27. in I. ad Corinth.
X. 168.	III. 364.	* V. 202.	'Αναγκαῖον πρῶτον εἰπεῖν τί βούλεται. 20. in I. ad Corinth.
			['Αναγκαῖον τήμερον ἀποδοῦναι· vid. τήμερον ἀποδοῦναι ἀναγκ.]
			['Αναγκαίως καὶ νῦν εἰς τὸ τέλος. In Pſalm. XCIV. ſpuria. tom. V. pag. 751.]
VIII. 321.	II. 781.	* II. 344.	'Αναίσχυντον ἡ κακία. 54. in Ioannem.
XII. 139.	IV. 506.	* VI. 829.	'Αναμίγνυσι τὰ ταπεινά. 14. in epiſt. ad Hebraeos.
			['Αναςάσεως Χριςοῦ ἑορταί. In Pſalm. XI. in Scorialenſi cod. Spuria et praetermiſſa.
deeſt.	VII. 657.	deeſt.	Ἄνδρες φιλόχριςοι καὶ φιλόξενοι. In SS. Theophania. Gregorii Thaumaturgi eſt. [Spuria.]
	III. 810.	* V. 938.	'Ανεδέχθη τῆς ἀλύσεως τοῦ Παύλου ἡ ἰσχύς. 9. in epiſt. ad Epheſios. [Non citatur.]
X. 787.	VII. 364.	deeſt.	'Ανέςη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. In reſurrectionem Chriſti. Non eſt auctor Chryſoſtomus, ſed Euſebius Alexandrinus.
XI. 799.	VII. 465.	deeſt.	'Ανέτειλεν ἡμῖν σήμερον. In caput ieiunii. Non eſt Chryſoſtomi.
			['Ανὴρ γάρ τις τῶν ἐν 'Αντιοχείᾳ. Miraculum Antiochiae. Spuria et praetermiſſa.]
			['Ανθ' ὅτε μήτε ψαλμόν. In Pſalm. CII. Spuria et praetermiſſa.]
VIII. 52.	II. 590.	* II. 60.	Ἂν τῶν προτέρων διαμνημονεύητε νοημάτων. 8. in Iohannem.
			['Ανώνυμος μὲν ὁ ψαλμός, οὐ μήν. In Pſalm. XCIX. Spuria. tom. V. pag. 799.]
			['Ανώνυμος ὁ ψαλμός· οὐκ ἀνεπ. In Pſalm. CXLVI. tom. V. pag. 777. Spuria.]
V. 479.	I. 893.	III. 527.	'Ανωτέρω ἐν μὲν τῷ τεσσαρακοςῷ τετάρτῳ καὶ ἑκατοςῷ. In Pſalm. CXLVI.
IX. 168.	IV. 730.	* III. 195.	Ἄξιον ἐνταῦθα διαπορῆσαι 21. in Acta.

Ἄξιον

	Montfauc.	Savil.	Ducaei.
Ἄξιον ζητῆσαι πρότερον. 1. in 2. ad Corinth.	X. 417.	III. 541.	* V. 495.
Ἄξιον ζητῆσαι πῶς καλεῖ τὸν Τιμόθεον. 10. in 2. ad Timoth.	XI. 720.	IV. 374.	* VI. 609.
[P] Ἄξιον θαυμάσαι τοὺς μαθητάς. 46. in Matthaeum.		II. 293.	* I. 506.
Ἀ πάλαι πατριάρχαι μὲν ὤδινον. In Natalem Iesu Christi. Vertit Petrus Pantinus Tiletanus, decanus Bruxellensis. Antw. 1601. 8.	II. 354.	V. 511.	V. 418.
Ἅπαντας μὲν ὂν ἐγκωμιάσαι. In Maccabaeos. Vertit Fronto Ducaeus.	II. 628.	V. 637.	I. 549.
Ἅπαντας μὲν φιλῶ τοὺς ἁγίους. In illud 1. Cor. XI. 1. vtinam tolerassetis paululum insipientiae meae. Vertit incertus.	III. 291.	V. 391.	V. 332.
Ἅπαντες μὲν ἄνθρωποι. De Spe. Non est Chrysostomi.	IX. 858.	VII. 293.	deest.
[Ἀπαρξόμεθα τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σταυροῦ. De cruce, in cod. Taurinensi. Spuria et praetermissa.]			
Ἀπαρτίσας τὴν προτέραν ἐντολήν. 17. in Matthaeum.	VII. 222.	II. 118.	* I. 209.
Ἀπαρτίσας τὸν περὶ ἐλεημοσύνης λόγον. 21. in 1. ad Corinth.	X. 582.	III. 657.	* V. 690.
Ἀπαρτίσας τὸν περὶ δογμάτων λόγον. 43. in 1. ad Corinth.	X. 359.	III. 529.	* V. 475.
Ἀπαρτίσας τὸν περὶ τῶν εἰδωλοθύτων. 26. in 1. ad Corinth.	X. 227.	III. 407.	* V. 272.
Ἀπαρτίσας τὸν περὶ τῶν οἰκείων ἐγκωμίων. 27. in 2. ad Corinth.	X. 626.	III. 688.	* V. 743.
Ἀπαρτίσας τὸν περὶ τῶν πνευματικῶν. 38. in 1. ad Corinth.	X. 349.	III. 494.	* V. 417.
Ἅπας μὲν καιρός. In Pharisaeum et meretricem. Non est Chrysostomi.	X. 780.	VII. 357.	deest.
Ἀπεδείχθη τῆς ἁλύσεως. 9. in epist. ad Ephesios.	XI. 68.	III. 810.	* V. 938.
Ἀπεθέμεθα τῆς νηστείας τὸ φορτίον. De resurrectione Christi. Vertit Fronto Ducaeus. Ingolstad. 1595. *Fabr.* In hac homilia lacunam magnam farciuit Montfauc. *Harl.*	II. 437.	V. 581.	V. 467.
[Ἀπευθύνωμεν ἑαυτοὺς, ἀγαπητοὶ, πρὸς πᾶν. Inscribitur συπτικός. Spuria et praetermissa.]			
[Ἀπήντησεν εἰς ἔργον. In recens baptizatos. Spuria et omissa. Combefisius, subdubitans tamen, Chrysostomo adscribit.]			
Ἀποικίζει ὁ θεός. In Abraamum et Isaacum. Non est Chrysostomi.	VI. 552.	VII. 394.	deest.

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
X. 542.	III. 629.	* V. 643.	Ἀπολογεῖται λοιπὸν ὑπὲρ τῆς ἐπιστολῆς. 15. in 2. ad Corinth.
			[Ἀπὸ πάντων τοίνυν κατασκευάσας τὴν πίστιν. De recta via. Spuria et omissa.]
VI. 265.	deest.	deest.	[P] Ἀποστολικὴν ὑμῖν σήμερον βούλομαι παραθεῖναι τράπεζαν. De Melchisedecho et contra Anomoeos ac Melchisedechitas, homilia primum edita ab Erico Benzelio ex MS. Barocciano, gr. lat. cum notis in supplemento homiliarum Chrysostomi Vpsal. 1708. 4. pag. 86 — 96.
III. 269.	V. 375.	V. 308.	Ἀποστολικῆς ὑμῖν ἐξηγήσεως χρέος. In illud 1. Cor. IV. 13. Habentes autem spiritum fidei. Vertit Sigismundus Gelenius.
IV. 539.	I. 433.	II. 606.	Ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰακώβ. 56. in Genesin.
II. 133.	VI. 546.	I. 147.	Ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς καὶ τῶν αὐτῶν προοιμίων. Homilia 13. ad Antiochenos.
II. 213.	VI. 595.	I. 222.	Ἀπὸ τῆς ῥήσεως ἀφ' ἧς καί. 21. ad Antiochenos: in statuas.
X. 151.	III. 352.	* V. 182.	Ἀπὸ τοῦ πεπορνευκότος ἐπὶ τὸ πλέον. 18. in 1. ad Corinth.
I. 436.	VI. 443.	IV. 834.	*Ἆρα ἀληθῆ τὰ συμβάντα. Prima concio, habita a Chrysostomo, cum presbyter Antiochiae esset designatus. Vertit incertus.
II. 279.	VI. 763.	I. 630.	*Ἆρα ἐμέμνησθε ἡμῶν. De poenitentia, quum rure ipse rediisset. Vertit incertus.
VII. 18.	II. 8.	* I. 14.	*Ἆρα μέμνησθε τῆς παραγγελίας. 2. in Matthaeum.
III. 180.	V. 321.	V. 226.	*Ἆρα ἐπαιδεύθητε μηδὲν εἶναι. In illud Rom. XVI. 3. salutate Priscillam. Vertit Sigismundus Gelenius.
I. 662.	VI. 346.	I. 452.	*Ἆρα κόρον ἐλάβετε. V. [VII.] aduersus Iudaeos.
IV. 651.	V. 6.	II. 734.	*Ἆρα μέμνησθε τῶν ζητημάτων. In Genes. II. Cur de aliis creaturis DEVS dixit *fiat*, de homine *faciamus*. Vertit Fronto Ducaeus.
VIII. 71.	II. 603.	* II. 81.	*Ἆρα μὴ εἰς κενὸν τρέχομεν. 12. in Iohann.
II. 254.	VI. 792.	I. 621.	*Ἆρα οἴδατε πόθεν. De eleemosyna et in decem virgines. 3. de poenitentia. Vertit incertus.
IX. 603.	III. 133.	* III. 224.	[P] *Ἆρα οὐ μεγάλα τινὰ καὶ ὑπερφυῆ. 16. in epist. ad Rom.
III. 98.	VIII. 60.	V. 564.	*Ἆρα ταῦτα φορητά; ἆρα ταῦτα ἀνεκτά; De Pauli conuersione. Vertit Fronto Ducaeus.
VII. 458.	II. 280.	* I. 485.	*Ἆρα τί γένοιτ' ἂν ἀνοητότερον; 44. in Matthaeum.

[Ἆρα

	Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*
[Ἀρά τις ἐποίησεν, ὅπερ ἠξίωσε; ἄρα. De inani gloria et de educandis liberis. Combefis. a. 1656. Spuria, praetermissa.]			
[Ἀριθμῶν τὰ τῦ βίυ. In decollationem Ioannis, baptistae. Spuria et omissa.]			
[Ἄριστόν ἐστι τὸ διδασκαλεῖον. De diuite et Lazaro. Spuria et praetermissa.]			
Ἀρτίως ἠκέσαντες τῦ ὑμνογράφυ. In Psalmum L. primus edidit Cotelerius ex codice Scorialensi cum versione F. Gabrielis a S. Hieronymo, monachi. Paris. 1661. 4. pag. 41 — 51. Lacuna pag. 42. supplenda his verbis: ἀπάλλαξόν με τῆς ἀῤῥωστίας *libera me ab infirmitate mea.* Ita Benzelius e codice Barocciano. *Fabr.* Montf. crucis signo, vt ineditam, notauit; et dedit Ἀρτίως ἠκέσατε tom. V. 535. *Harl.*	deest.	deest.	deest.
[†. Ἀρχὴ σωτηρίας ἀνθρώπων ὁ τῦ θεῦ φόβος. In illud, *in qua potestate haec facis?* Montf. tom. VI. 417.]			
[Ἀρχιστρατήγων ἡμᾶς νοερῶν λατ. In S. Michaelem. Spuria et praetermissa.]			
[Ἀρχομένοις μὲν ἡμῖν ἃ γράφεις, χαρά. Spuria et omissa.]			
Ἀσαφῶς σφόδρα εἴρηται. 28. in 2 ad Corinth.	X. 633.	III. 693.	* V. 750.
[†. Ἀσθενὴς μέν εἰμι καὶ πτωχὸς, καί. In illud: *scitote, quod in nouissimis diebus.* Montf. VI. 278.]			
Ἄσμα καινὸν ᾄσομεν, λαοί. In adorationem crucis. Non est Chrysostomi. Edidit velut incerti graece et latine Gretserus tom. II. de cruce pag. 190.	XI. 820.	VII. 493.	deest.
Αὗται αἱ παραβολαὶ τῇ προτέρᾳ. 79. in Matthaeum.	VII. 750.	II. 487.	* I. 826.
Ἀχλύς τις παχεῖα. 11. in 1. ad Thessalon.	XI. 502.	IV. 215.	* VI. 351.
Βαβαὶ πόση πήρωσις τῦ προδότυ. 83. in Matthaeum	VII. 781.	II. 509.	* I. 861.
[Βαβαὶ, τῆς τιμῆς τῦ Θεῦ λόγυ. In Dominica Tyrophagi. Spuria ac praetermissa.]			
Βαθεῖαν τομὴν τοῖς ἁρπάζυσι. In illud, Pater, si possibile est, Matth. XXVI. 39. Vertit Fronto Ducaeus.	III. 15.	V. 213.	V. 114.
Βασιλεῖαι μὲν τῦ ἱερέως. De poenitentia et eleemosyna. Incertum an Chrysostomi. [Spuria.]	deest.	VI. 917.	deest.

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
			[Βασιλικὴν οἱ πιςοὶ σήμερον ἐπιδημίαν. In palmas et in pullum asinae. Spuria et praetermissa. *Cyrilli* esse dicitur in bibl. Combefis. tom. I. p. 651.]
IX. 841.	VII. 249.	deest.	Βασιλικῶν μυςηρίων ἑορτήν. In salutationem Mariae ab Angelo factam. Non est Chrysostomi.
			[Βοᾷ μὲν πανταχοῦ καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων φύσις. Episcopis, ep. 156. Montf. tom. III. 690.]
XII. 460.	VII. 810.	VI. 591.	Βούλει μαθεῖν, ὅσος κόσμος. De ieiunio et temperantia, ecloga. Vertit Balthasar Etzelius.
XII. 556.	VII. 814.	VI. 696.	[P] Βούλει μαθεῖν πόσον τὸ ὀργίζεσθαι κακόν. De ira et furore. [Ecloga XX.] Vertit idem Etzelius.
XII. 511.	VII. 720.	VI. 650.	Βούλεσθε ἴδωμεν τίνα ἡδονήν. De ingluuie et ebrietate. [Ecloga XII.] Vertit Balthasar Etzelius.
IV. 607.	I. 489.	II. 683.	Βούλεσθε σήμερον τὴν κατὰ τὸν Ἰωσὴφ ἱςορίαν. 64. in Genesin.
Non signatur.	deest.	VI. 710.	Βούλεσθε προθῶμεν ὑμῖν. De patientia Iobi. Vertit Laelius Tifernas et Balthasar Etzelius.
IV. 595.	I. 398.	II. 555.	Βούλεσθε σήμερον τὰ λείψανα. 50. in Genesin.
II. 606.	VIII. 53.	V. 545.	Βούλεσθε τήμερον, ἀγαπητοὶ, παρέντες μεγάλα Παύλου. Homilia sexta de laudibus Pauli, apostoli. Vertit Anianus.
IV. 123.	I. 97.	II. 136.	Βούλομαι σήμερον ἀγαπητοὶ, θησαυρὸν ὑμῖν πνευματικὸν ὑπανοῖξαι. 16. in Genesin.
IV. 39.	I. 30.	II. 43.	Βούλομαι τῆς συνήθους ἅψασθαι διδασκαλίας, καὶ ἀποδύομαι. 6. in Genesin.
I. 790.	V. 175.	V. 126.	Βούλομαι τῆς συνήθους ἅψασθαι πάλιν διδασκαλίας, καὶ τὴν πνευματικὴν ὑμῖν παραθεῖναι τράπεζαν. Ad eos, qui ad ludos circenses proficiscuntur, et in illud Matthaei, VII. 13. intrate per angustam portam. Vertit Fronto Ducaeus.
XII. 120.	IV. 495.	VI. 812.	Βουλόμενος ὁ Παῦλος τὸ διάφορον. 12. in epist. ad Hebr.
XII. 432.	VII. 665.	VI. 557.	Βουλόμενος ὁ φιλάνθρωπος. De dilectione. Vertit Balthasar Etzelius.
XII. 538.	VII. 682.	VI. 674.	Βουλόμενος τὸν πεφυσιωμένον. De superbia et inani gloria. Vertit Balthasar Etzelius.
			[†. Βραχὺς μὲν τῶν παρόντων ὁ σύλλογος. Septima vndecim nouarum homiliarum. Montf. tom. XII. pag. 356.]
V. 518.	V. 123.	III. 705.	Βραχὺς ὁ καρπὸς τοῦ καλῶς εἰρηκότος. In Psalm. XLVIII. 16. Vertit Fronto Ducaeus.

	Montfauc.	Sauil.	Ducaei.
Γλυκὺς ὁ παρὼν βίος. 66. in Iohannem.	VII. 400.	II. 837.	* II. 429.
[Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε. In illud, *vigilate et orate*. Spuria et praetermissa.]			
[Δαψιλῶς οὕτως ἐδεξιώσατο τῇ προτέρᾳ. In Pharisaeum et in negationem Petri. Spuria et praetermissa.]			
Δειλὴν καὶ ἄνανδρον τὴν ψυχὴν ἡ ἀμαθία ποιεῖ. 76. in Iohannem.	VIII. 446.	II. 870. et VII. 694.	* II. 480.
Δεινὸν ἡ ἁμαρτία, δεινὸν, καὶ ψυχῆς λύμη. 38. in Iohannem.	VIII. 216.	II. 706.	* II. 232.
[Δεινὸν ἡ ἁμαρτία καὶ νόσος χαλεπωτάτη. De poenitentia. Spuria et indigna Chrysostom.]			
[?] Δεινὸν ἡ βασκανία, ἀγαπητὲ, δεινόν. 15. in Iohannem.	VIII. 89.	II. 616.	* II. 96.
Δεινὸν ὁ τῆς δόξης ἔρως. 29. in Iohannem.	VIII. 170.	II. 673.	* II. 183.
Δείξας ὅσον τὸ ἔπαθλον. 14. in epist. ad Rom.	IX. 575.	III. 113.	* IV. 189.
Δείξας ὅτι πολὺ χρήσιμον τὸ συγκαταβ. 23. in 1. ad Corinth.	X. 200.	III. 387.	* V. 240.
Δείξας τῆς ἀγάπης τὴν ὑπεροχήν. 34. in 1. ad Corinth.	X. 309.	III. 465.	* V. 371.
Δείξας τὸ διάφορον. 19. in epist. ad Hebr.	XII. 180.	IV. 530.	* VI. 866.
Δέομαι καὶ ἀντιβολῶ. De liberorum educatione. Vertit Balthasar Etzelius.	XII. 632.	VII. 823.	VI. 788.
[Δεῦρο καὶ σήμερον, ὦ μακάριε Παῦλε. In passionem et crucem Domini. Spuria et hic omissa.]			
Δεῦτε πάντες, ἀδελφοί. De precatione. Non est Chrysostomi.	XI. 810.	VII. 476.	deest.
Δεῦτε φίλοι σήμερον. In IESV transfigurationem. Non est Chrysostomi; sed Procli, CPol., inter cuius Homilias saepius edita ab Elmenhorstio, Riccardo, Combefisio bibl. I. p. 389.	I. 389.	VII. 332.	deest.
Διαγράψωμεν, ἀγαπητοὶ, τὰ τῆς μετανοίας. De poenitentia. Dubium, an Chrysostomi.	IX. 786.	VI. 924.	deest.
Διαλεγόμενος περὶ ἐπισκόπων. 11. in 1. ad Timoth.	XI. 604.	IV. 289.	* VI. 470.
Διαλεχθεὶς περὶ ἐλπίδος. 6. in epist. ad Hebraeos.	XII 61.	IV. 462.	* VI. 749.
Διαλεχθεὶς περὶ ἐπισκόπων, περὶ διακόνων. 16. in 1. ad Timoth.	XI. 642.	IV. 316.	* VI. 516.
Διαλεχθεὶς περὶ τοῦ θεοῦ λόγου. 6. in Iohannem.	VIII. 42.	II. 583.	* II. 49.
[Διαμέμνημαι πού ἐν τῇ προτέρᾳ διδασκαλίᾳ. In Zacchaeum et de eleemosyna. Spuria et omissa.]			
[Διὰ τί ἠπατήθης, ἀγαπητέ. De poenitentia. Spuria et omissa.]			

Διακα-

Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*	
V. 249.	I. 721.	III. 277.	*Διαναστῶμεν, παρακαλῶ, καὶ συντείνωμεν.* In CLX. Psalmum.
deest.	deest.	deest.	*Διὰ τί λέγεται εὐαγγέλιον;* Libellus quaestionum in Matthaeum; graece ineditus, latine ab interprete, Christophoro Serrarigio, vulgatus Venet. 1554. qui Tito, Bostrensi, tribuit.
VII. 299.	II. 170.	* I. 300.	[P] *Διὰ τί μὴ εἶπεν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα.* 25. in Matthaeum.
XI. 395.	IV. 140.	* VI. 229.	*Διὰ τί μὴ πανταχοῦ καὶ ἐν πάσαις.* 10. in epist. ad Coloss.
X. 778.	VII. 354.	deest.	*Διὰ τί παρὰ πάντας.* In Iordanem, fluuium. Non est Chrysostomi.
VII. 303.	II. 525.	* I. 837.	*Διὰ τί ταῦτα ἐποίουν, ἀναιρεῖν μέλλοντες.* 86. in Matthaeum.
XI. 333.	IV. 96.	* VI. 159.	*Διὰ τοῦτο, ποῖον.* 2. in epist. ad Coloss.
XII. 453.	VII. 796.	VI. 583.	*Διὰ τοῦτο συνεχῶς.* De poenitentia. Vertit Balthasar Etzelius.
VII. 839.	II. 549.	* I. 926.	*Διὰ τούτους τοὺς στρατιώτας.* 91. in Matthaeum.
VIII. 44.	II. 584.	* II. 52.	*Διὰ τοῦτο, ὦ πολυπόθητα τέκνα.* 6. in Iohannem.
III. 60.	V. 274.	V. 151.	*Διὰ χρόνου πρὸς τὴν μητέρα ἡμῶν.* 2. In inscriptionem actorum apostolicorum. Vertit Fronto Ducaeus.
IX. 679.	III. 184.	* IV. 307.	*Διδάξας αὐτοὺς, πῶς πρὸς ἀλλήλους.* 22. In epist. ad Rom.
XI. 52.	III. 799.	* V. 920.	*Διδασκάλων ἐστὶν ἀρετή.* 8. in epist. ad Ephes.
X. 530.	III. 620.	* V. 628.	*Διηγησάμενος περὶ τῶν ἑαυτοῦ πειρασμῶν.* 13. in 2. ad Corinth.
deest.	deest.	deest.	*Διηγήσατο ἡμῖν τις γέρων πάνυ ἐνάρετος.* Spuria et ideo a Sauilio omissa. Inscribitur: *περὶ τῶν ἀπολιμπανόντων ἐν ταῖς θείαις συνάξεσι.*
V. 525.	V. 540.	III. 712.	*Διηνύσαμεν τῆς νηστείας τὸν πλοῦν.* In magnam hebdomadem. Vertit Petrus Nannius.
			[*Δίκαιον ἡμῖν σήμερον τοῦ χθὲς εἰρημένου.* In magno sabbato. Spuria et praetermissa.]
			[*Δικαίως ὁ ψαλμὸς εἰς τὸ τέλος ἐπιγράφεται.* In Psalm. IV. Spuria et praetermissa.]
X. 158.	III. 357.	* V. 191.	*Διορθώσας τὰ χαλεπώτατα ἐγκλήματα.* 19. in 1. ad Corinth.
V. 649.	I. 937.	deest.	*Δοκεῖ μὲν ὁ ψαλμὸς οὗτος.* In Psalmum CII. Non est Chrysostomi.

[Δοκεῖ

	Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*
[Δοκεῖ μὲν ἀπηρτῆσθαι κατὰ τὴν λέξιν ταῦτα. In cap. 8. Ief. Montf. VI. 88.]			
Δύσκολον μὲν ἀρετὴ καὶ δυσκατόρθωτον. In Pfalmum vndecimum.	V. 118.	I. 604.	III. 134.
['Εβδομήκοντα σχεδὸν ἡμέρας ἀναλ. Brifoni ep. 234. tom. III. 729.]			
[†] 'Εβουλόμην, ἀγαπητοὶ, τῆς κατὰ τὸν Πατριάρχην. In Iudae proditionem. Multa eadem funt in Homilia, quae incipit: 'Ολίγα ἀνάγκη σήμερον, quam cum hac iunctim columnis ex aduerfo pofitis excudi Sauilius curauit. Videtur eadem effe fecundis recognita curis. [v. Montf. II. p. 375. fq.]	II. 386.	V. 547.	deeft.
['Εβουλόμην γιῶναι σαφῶς, εἴ τινες. In ep. ad Hebr. 4. tom. XII. 38.]			
[†. 'Εβουλόμην, παρεῖναι Ἕλληνας σήμερον. Octaua vndecim homiliarum, nunc primo editarum. XII. 371.]			
'Εβουλόμην εἰς τέλος διανύσαι. In proditionem et pedilauium. Dubium, an Chryfoft. [Spuria.]	VIII. 242.	V. 893.	deeft.[1]
'Εβουλόμην παρεῖναι τοὺς 'Ιουδαίους. In Pfalmum quadragefimum quartum.	V. 160.	I. 631.	III. 178.
'Εβουλόμην ὑμῖν ἀποδοῦναι τὰ λείψανα. Primus ex λόγοις fex aduerfus Iudaeos, editis cum verfione et notis a Dau. Hoefchelio, Auguftae Vindel. 1602. 8.	I. 587.	VI. 366.	I. 383.
'Εγείρει τὸν ὁπλίτην εἰς πόλεμον. In Pfalm. XCV. 1. Lacunas huius homiliae ex MS. Barocciano fupplet Ericus Benzelius in fupplemento homiliarum Chryfoftomi, Vpfal. 1708. 4. pag. 97. feq. et iam fuppleuerat graeceque et latine integram ediderat *Cotelerius* Parif. 1661. 4. p. 51. feq. e codice Scorialenfi. Non videtur integra effe Chryfoftomi. [Spuria.]	V. 624.	VII. 561.	deeft.
Ἔγνωτε πρῴην. Homilia 8. ad Antiochenos.	II. 91.	VI. 515.	I. 100.
'Εγὼ μὲν ἐβουλόμην ἀποδοῦναι τὸ χρέος. In S. martyrem, Babylam. Vertit Fronto Ducaeus.	II. 531.	V. 438.	I. 639.
'Εγὼ μὲν ἤλπιζον. Aduerfus eos, qui aiunt, a daemonibus gubernari mundum. Vertit Fronto Ducaeus.	II. 246.	VI. 680.	V. 699.
'Εγὼ μὲν καὶ τήμερον παρακ. πρὸς τὰ τῶν αἱρετικῶν. De B. Philogonio. Vertit Erafmus.	I. 492.	V. 505.	I. 349.

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
			[†. Ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ εὐθυνῶν. In cap. 4. Dan. tom. VI. 220.]
			[Ἐγὼ φιλόχριστοι τὴν ἐνεστῶσαν πανήγυριν. In Mesopentecosten. Spuria et praetermissa.]
I. 122.	VI. 138.	IV. 98.	Ἐγώ σε ἐρῶν ὦ μακάριε Δημήτριε. Liber I. de compunctione cordis ad Demetrium, monachum. Vertit incertus.
II. 151.	VI. 560.	I. 168.	Ἔδει καὶ τήμερον καὶ τῷ προτέρῳ σαββάτῳ. Homilia 15. ad Antiochenos.
VII. 1.	II. 1.	* I. 1.	[P] Ἔδει μὲν ἡμᾶς μηδὲ δεῖσθαι. Prima in Matthaeum homilia, praemissa etiam graece nouo Testamento, quod vulgauit Rob. Stephanus 1550. fol.
II. 724.	deest.	V. 879.	Ἔδει μὲν ἡμᾶς τοσαύτης λόγων πηγῆς. In memoriam S. Bassi, martyris. Vertit Fronto Ducaeus, qui edidit e codice cardinalis Perronii. Combefisius a. 1656. pro inedita vulgauit: dubium an Chrysostomi.
I. 154.	VI. 84.	IV. 138.	Ἔδει μὲν ἡμᾶς, ὦ φίλτατε πάντων ἐμοὶ Σταγείριε. Ad Stagirium, ascetam, daemonio agitatum, consolatorius, de prouidentia. Vertit incertus.
V. 49.	I. 554.	III. 58.	Ἔδει μὲν οὕτως ἀκριβῶς τῶν γραφῶν. In Psalmum septimum.
XII. 148.	IV. 511.	* VI. 837.	Ἔδειξεν ἀπὸ τοῦ ἱερέως. 15. in epist. ad Hebraeos.
IX. 325.	IV. 848.	* III. 377.	Ἔδει πολλῆς παρακλήσεως. 43. in Acta.
VI. 569.	VII. 565.	VI. 26.	Ἐθαύμασα μεθ' ὑμῶν ὦ φιλόχριστοι. In Abrahami dictum Gen. XXIV. 2. Pone manum tuam sub femur meum. Vertit Io. Iac. Beurerus.
I. 726.	V. 234.	V. 42.	Ἐθαύμασα τὴν ἀγάπην ὑμῶν: secunda de Lazaro. Vertit Erasmus.
IX. 718.	III. 212.	* IV. 355.	Ἔθος ἀεὶ τῷ Παύλῳ εἰς εὐχάς. 27. in epist. ad Rom.
			[Ἔθος ἐστὶ τοῖς ζωγράφοις, ἐπειδάν. Homilia in Abraham, nec edita a Montfauc.]
V. 489.	I. 900.	III. 539.	Ἔθος τοιοῦτον τοῖς ἁγίοις. In Psalm. CXLVIII.
XII. 567.	VII. 872.	deest. 1.	Εἰ βούλεσθε, προσθῶμεν. De patientia. ecloga, 22.
deest.	VI. 893.	deest.	Εἰ βουλοίμεθα νήφειν. Quod animae curam curae corporis praeferre debemus. [Ex fragmm. congesta.]
I. 33.	VI. 55.	IV. 584.	Εἰ δάκρυα καὶ στεναγμούς. Ad Theodorum lapsum, paraenesis *) in Sauilii edit. prima: rectius in Ducaei secunda. Vertit incertus.

Εἰ

*) Vide *Valesium* ad Sozom. VIII. 2.

	Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*
Εἰ δὲ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις. In coecum a natiuitate. Manifeste ſpuria, atque ideo a Sauilio omiſſa.	deeſt.	deeſt.	deeſt.
[† Εἶδες αὐτὰ λαμβανόμενα, ἀλλ' ὅρα. In cap. V. Daniel. Edit. Montf. tom. VI. p. 230.]			
[†] Εἶδες καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ καὶ ἐν ταύτῃ. 70. in Matthaeum.	VII. 678.	II. 436.	* I. 743.
Εἶδες ἅπαντα εἰς ἔλεγχον γινόμενα. 7. in Matth.	VII. 102.	II. 43.	* I. 77.
[Εἶδες, πῶς ἀνεπαχθές. Ex fragmentis conſarcinata et praetermiſſa.]			
Εἶδες τοῦ Παύλου τὴν σύνεσιν. 30. in Acta.	IX. 233.	IV. 779.	* III. 269.
Εἴδετε, ἀγαπητοὶ, πῶς οὐδὲν ἀργόν. 39. in Geneſin.	IV. 394.	I. 316.	II. 441.
Εἴδετε ἐκ τῶν χθὲς ἡμῖν εἰρημένων, τοῦ Ἰωσήφ. 65. in Geneſin.	IV. 620.	I. 500.	II. 697.
Εἴδετε ἐν τοῖς ἤδη ῥηθεῖσιν. 23. in Geneſin.	IV. 205.	I. 163.	II. 227.
Εἴδετε θεοῦ δύναμιν, εἴδετε θεοῦ φιλανθρωπίαν. In terrae motum et in diuitem ac Lazarum. Primus edidit cum verſione Fronto Ducaeus, Burdigalae 1605. Lacuna ingens e codice Barocciano ſuppleta ab Erico Benzelio in ſupplemento Homiliarum Chryſoſtomi graece et lat. edito Vpſal. 1708. 4. pag. 26 — 35. *Fabr.* Hanc homiliam, ingenti quatuor paginarum hiatu mutilam, ope MSSt. integram dedit Montfauc. *Harl.*	I. 772.	VI. 670.	V. 87.
Εἴδετε πολιὰν σφριγῶσαν (ἀκέφαλος). In Abrahamum, patriarcham. Vertit Fronto Ducaeus. Dubium an Chryſoſtomi. *Fabr.* Antea media parte truncatam iam integram inter ſpurias dedit Montf. Negat vero p. 740. eam eſſe ἀκέφαλον. *Harl.*	† II. 741.	V. 653.	I. 797.
Εἴδετε τῇ προτέρᾳ κυριακῇ. 2. De poenitentia regis, Ahab. Vertit Fronto Ducaeus. Lambec. VIII. pag. 232.	II. 287.	VI. 779.	V. 897.
[† Εἴδετε τὸν γέροντα καὶ νέον. Decima ex vndecim homiliiis nouis. Montf. tom. XII. p. 387.]			
Εἴδετε χθὲς, ἀγαπητοὶ, τοῦ Πατριάρχου τὴν ἀνδρείαν. 48. in Geneſin.	IV. 480.	I. 385.	II. 538.
Εἴδετε χθὲς δικαστοῦ φιλανθρωπίαν. 18. in Geneſin.	IV. 150.	I. 118.	II. 165.
Εἴδετε χθὲς καὶ τοῦ κοινοῦ τῶν ἁπάντων. 59. in Geneſin.	IV. 569.	I. 458.	II. 640.
Εἴδετε χθὲς καὶ τοῦ τελώνου τὴν πολλὴν εὐγνωμοσύνην. 54. in Geneſin.	IV. 521.	I. 419.	II. 586.

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
V. 912.	V. 912.	deest.	Εἴδετε χθὲς λῃστοῦ εὐγνωμοσύνην. In sepulturam et resurrectionem Christi. Dubium an auctor Chrysostomus.
IV. 255.	I. 204.	II. 284.	Εἴδετε χθὲς τοῦ φιλανθρώπου δεσπότου. 27. in Genesin.
II. 671.	V. 621.	I. 533.	[†] Εἰ καὶ ἐν τῇ γῇ τοιαῦται. In S. Iulianum, Cilicem, martyrem. Vertit Fronto Ducaeus.
Non indicatur.	VI. 55.	IV. 584.	Εἰ καὶ δάκρυα καὶ στεναγμὸς ἦν. Ad Theodorum lapsum.
VIII. 177.	V. 771.	deest.	Εἰ καὶ ἐθόλωσεν ἡμᾶς. In Cananaeam. Dubium an Chrysostomi.
			[†. Εἰ καὶ ἡμᾶς ἡ ἀῤῥωστία ἐκώλυσε χορεῦσαι. Homil. in terrae motum. Montf. II. 717.]
II. 340.	VI. 784.	IV. 487.	Εἰ καὶ χθὲς ὑμῶν ἀπελείφθην. De poenitentia. Vertit Godfridus Tilmannus.
XII. 157.	IV. 517.	* VI. 845.	Εἰκὸς ἦν πολλοὺς τῶν ἀσθενεστέρων. 16. in epist. ad Hebraeos.
			[Εἰ καὶ τοῖς Ἑβραίοις ὁ ψαλμός. In Psalm. XCIV. Spuria in tom. V. 785.]
			[Εἰκότως ἀγωνιῶ τοῖς τῆς δειλίας δεσμοῖς. In proditionem Iudae. Spuria et omissa.]
VIII. 11.	V. 995.	VI. 268.	Εἰκότως καὶ τήμερον. In SS. duodecim apostolos. Vertit Gerh. Vossius. Rom. 1580. [Spuria.]
X. 332.	III. 482.	* V. 397.	Εἰκότως μετὰ τὴν πολλὴν κατασκευήν. 36. in 1. ad Corinth.
IV. 681.	V. 31.	II. 773.	Εἰ μὲν ἦν δυνατόν. De Abraami et Noae nominum mutatione et quomodo fratrum peccata arguere oporteat. Vertit Fronto Ducaeus.
VIII. 7.	II. 559.	* II. 9.	Εἰ μὲν Ἰωάννης ἡμῖν ἔμελλε διαλέγεσθαι. Hom. 1. in Iohannem.
			[Εἰ μὲν καὶ διὰ παντὸς τοῦ Θεοῦ φιλ. In filium prodigum. Lambec. IV. p. 123.]
XII. 128.	IV. 500.	* VI. 819.	Εἰ μὲν οὖν τελείωσις. 13. in epist. ad Hebraeos.
			[Εἰ μὲν τοῦτο παρακαλῶ. In illud, *mitte Lazarum.* Spuria et praetermissa.]
IV. 721.	V. 66.	II. 810.	Εἰ μὴ δοκῶ προσκορὴς τισιν. De Anna et de Samuelis educatione. Vertit Erasmus.
			[Εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, ἐγώ εἰμι ἡ θύρα. Spuria et praetermissa.]
X. 479.	III. 584.	* V. 568.	Εἶπεν, ὅτι λίθιναι αἱ πλάκες. 7. in 2. ad Corinth.
IX. 642.	III. 162.	* IV. 272.	Εἶπεν, ὅτι οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεός. 19. in epist. ad Rom.
XI. 263.	IV. 50.	* VI. 83.	Εἶπεν ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ εἰς προκοπήν. 9. in epist. ad Philipp.

Εἰπὼν

	Montfauc.	Sauil.	Ducaei.
Εἰπὼν ὅτι τὸ μακρὸν τοῦ θεοῦ. 5. in 1. ad Corinth.	X. 33.	III. 267.	* V. 41.
Εἰπὼν ἄνω περὶ τῆς εὐεργεσίας. In Psalm. CXXXV.	V. 396.	I. 831.	III. 439.
Εἰπὼν ἐκεῖνα τὰ φοβερὰ καὶ φρικώδη. 35. in Matthaeum.	VII. 388.	II. 233.	* I. 405.
Εἰπὼν ἐν τῇ προτέρᾳ ἐπιστολῇ. 1. in 2. ad Thessalon.	XI. 510.	IV. 221.	* VI. 361.
Εἰπὼν μίαν καὶ πρώτην. 2. in 2. ad Corinth.	X. 427.	III. 548.	* V. 507.
Εἰπὼν, ὅτι ἀδύνατον ποτήριον. 25. in 1. ad Corinth.	X. 219.	III. 401.	* V. 263.
[P] Εἰπὼν ὅτι ἐφ᾽ ὅσον εἰμὶ ἐθνῶν ἀπόστολος. 29. in epist. ad Rom.	Non est in ind.	III. 220.	* IV. 358.
Εἰπὼν ὅτι οὐδὲν λείπει τῷ Ἕλληνι. 6. in epist. ad Rom.	IX. 472.	III. 36.	* IV. 60.
Εἰπὼν ὅτι ὑπόδικος ἐγένετο ὁ κόσμος. 8. in epist. ad Rom.	IX. 497.	III. 54.	* IV. 91.
Εἰπὼν περὶ τῆς ἀναγκαίας τροφῆς. 23. in Matthaeum.	VII. 224.	II. 154.	* I. 271.
Εἰπὼν περὶ τῆς τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίας. 6. in epist. ad Titum.	XI. 765.	IV. 406.	* IV. 662.
Εἰπὼν περὶ τῶν κακῶν τῶν τὴν πόλιν καταληψομένων. 77. in Matthaeum.	VII. 735.	II. 473.	* I. 804.
Εἰπὼν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον. 14. in epist. ad Ephes.	XI. 103.	III. 834.	* V. 979.
Εἰπὼν ὧν ἐτύχομεν. 4. in epist. ad Coloss.	XI. 357.	IV. 113.	* VI. 187.
Εἴρηται ἡμῖν τὰ περὶ τῶν αἱρετικῶν. 7. in epist. ad Philipp.	XI. 244.	IV. 38.	* VI. 62.
Εἷς θάνατος ἡ ἁμαρτία. Spuria et ideo a Sauilio omissa. Inscribitur: ὅτι οὐ δεῖ τὸν χριστιανὸν φοβεῖσθαι τὸν θάνατον, καὶ περὶ μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως.	deest.	deest.	deest.
Εἰς Ἱεροσόλυμα οὐκ ἀθρόον ἀναβαίνει. 66. in Matthaeum. [v. οὐκ ἀθρόον.]		II. 411.	* I. 701.
Εἰσὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων. 3. in 2. ad Thessalon.	X. 522.	IV. 230.	* VI. 375.
Εἰσί τινες τῶν ἐνταῦθα. De virtute et vitio. Vertit Balthasar Etzelius.	XII. 621.	VII. 700.	VI. 775.
Εἰς καιρὸν ἡ τοῦ Πνεύματος ᾠκονόμησε χάρις. In 1. Tim. V. 9. Vidua eligatur etc. Vertit Fronto Ducaeus.	III. 311.	V. 425.	V. 387.
Εἰς καιρὸν ὑπεψήλαμεν ἅπαντες. Homilia 17. ad Antiochenos.	II. 170.	VI. 574.	I. 190.
[Εἰς τὸν θεόλεκτον ὕμνον, ὃν ἐδίδαξεν ἡμᾶς. In oration. *Pater noster*. Spuria et omissa.]			
Εἰς τρεῖς διεῖλε μερίδας. 4. in Matthaeum.	VII. 45.	II. 19.	* I. 34.
Εἴ τις ἐπὶ τοῖς αἱρετικοῖς ἀγάλλει. 8. in 2. ad Timoth.	XI. 706.	IV. 364.	* VI. 592.
[P] Εἴ τις εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος. Catecheticus sermo breuis in Pascha. Dubium an Chrysostomi.	VIII. 250.	V. 916.	deest.

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
XII. 547.	VII. 806.	VI. 685.	*Εἴ τις παρὰ τοῦ πλησίον.* De odio et inimicitiis. Vertit Balthasar Etzelius. [40.]
			[*Εἴ τις τῶν εὐφρονούντων πνευματικόν.* In S. crucem. Spuria et praetermissa.]
			Εἰ τοίνυν βουλόμεθα τοῦ πνεύματος ἀπολαύειν. Ethicon ex epistola ad Ephesios: est fragmentum.]
VIII. 236.	II. 720.	* II. 254.	*Εἴ τις χώραν μεταλλικὴν ἀνορύττει.* 39. [40.] in Iohannem.
XII. 735.	VII. 905.	deest.	*Εἰ τοῖς οἰκέταις ὁ Παῦλος.* De imitando seruorum obsequio, vt similiter Deo obediamus, ecloga, 41.
XI. 583.	IV. 275.	* VI. 445.	*Εἰ τοὺς κοινοὺς βούλεται λύεσθαι.* 7. in 1. ad Timoth.
X. 824.	VII. 405.	deest.	*Ἑκατοντάρχου τινὸς δοῦλος.* In Centurionem. Non est Chrysostomi.
VIII. 231.	V. 882.	deest.	*Ἐκ θαυμάτων ἐπὶ θαύματα.* In ramos palmarum. Incertum, an Chrysostomi. [Spuria.]
I. 513.	V. 206.	I. 372.	*Ἐκ πολέμου χθὲς ἐπανήλθομεν.* De petitione filiorum Zebedaei. Vertit Fronto Ducaeus.
V. 620.	VII. 256.	deest.	*Ἐκ τῶν ἀρτίως.* In Psalm. XCII. 3. Dubium an Chrysostomi.
			[†. *Ἐκ τῶν γραμμάτων τῆς ὑμετέρας ἐπιστ.* *Innocentii* ep. ad clerum CPolit. III. 523.]
IV. 71.	I. 56.	II. 79.	*Ἐλάττων ἡμῖν ὁ σύλλογος σήμερον.* 10. in Genesin.
			[*Ἔλεον θεοῦ καὶ φιλανθρωπίνην κηρύττει.* In lotionem pedum. Spuria et praetermissa.]
XI. 852.	VII. 530.	deest.	*Ἔλυσε τὸν Λάζαρον τὸ φῶς.* In Lazarum quatriduanum. Non est Chrysostomi.
IV. 423.	I. 338.	II. 473.	*Ἐμάθομεν ἐκ τῶν χθὲς ἀνεγνωσμένων.* 42. in Genesin.
X. 739.	VII. 307.	deest.	*Ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ.* In Christi incarnationem. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
IX. 152.	IV. 618.	* III. 177.	*Ἐμοὶ δοκεῖ ταῦτα ὢν ἐν Σαμαρείᾳ.* 19. in Acta.
I. 362.	IV. 1.	IV. 1.	*Ἐμοὶ πολλοὶ μὲν ἐγένοντο φίλοι.* Liber 1. de sacerdotio. Germani Brixii, Altissiodorensis, versionem emendauit Fronto Ducaeus.
			[*Ἐν γεννητοῖς.* In ortum S. Ioan. Baptistae, in Laurent. bibl. Videtur fragmentum.]
			[*Ἐνεδιδύσκετο καὶ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ.* De vestibus sacerdotalibus. Spuria et praetermissa.]
III. 115.	V. 282.	V. 164.	*Ἐνεκάλεσαν ἡμῖν τινες.* Ad eos, qui reprehenderunt prooemiorum prolixitatem. Vertit incertus.
VIII. 389.	II. 830.	* II. 417.	[*] *Ἐνεπάγησαν ἔθνη ἐν διαφθορᾷ.* 64. [65.] in Iohannem.

Ἔνθα

	Montfauc.	Sauil.	Ducaei.
Ἔνθα κατέλυσεν, ἐντεῦθεν ἄρχεται. In Psalm. CXLV.	V. 476.	I. 890.	III. 525.
Ἐν Ἰουδαίοις οἱ τύποι. In Pascha. Dubium, an Chrysostomi.	VIII. 261.	V. 927.	deest.
Ἐν μὲν τοῖς ἔμπροσθεν ἔδειξεν. 18. in epist. ad Hebr.	XII. 175.	IV. 526.	* VI. 860.
Ἐνόμιζον μεγάλα τινὰ καὶ ὑπερφυῆ. Ad Rom. XIV. 10. et in secundum Christi aduentum. Vertit Fronto Ducaeus.	VIII. 142.	V. 782.	VI. 543.
Ἐνόμιζε μέγα τι λέγειν ὁ Πέτρος. 62. in Matthaeum.	VII. 610.	II. 388.	* I. 662.
Ἐν παντὶ καιρῷ. Manifeste spuria, et ideo a Sauilio omissa. Inscribitur: εἰς τὴν πόρνην.	deest.	deest.	deest.
Ἐν ταῖς ἡμέραις, ἐν αἷς ἐνηστεύομεν ἅπαντες. In Heliam et in viduam. Vertit Fronto Ducaeus.	III. 328.	VIII. 26.	V. 646.
[Ἐν ταῖς παρ. γινομέναις. In illud, *diligite inimicos vestros.* Spuria et reiecta.]			
Ἐνταῦθα ἅτε πρὸς ὁμοτίμους. 1. in epist. ad Philippenses. Primus graece edidit vertitque Erasmus Basileae.	XI. 194.	IV. 5.	* VI. 6.
Ἐνταῦθα κατέλυσε τοὺς περὶ ἀναβαθμῶν ψαλμούς. In Psalm. CXXXIII.	V. 381.	I. 820.	III. 422.
Ἐνταῦθα λοιπὸν δείκνυσιν. 4. in epist. ad Coloss.	XI. 350.	IV. 108.	* VI. 179.
[Ἐνταῦθα λοιπὸν ἐφ' ἕτερον μεταβαίνει. 3. in ep. ad Galatas. Montf. X. 694.]			
Ἐνταῦθά μοι δοκεῖ πρὸς τοὺς ἐν κινδύνοις. 15. in epist. ad Rom.	IX. 593.	III. 126.	* III. 212.
Ἐνταῦθα πάλιν καὶ ἑτέραν. Homil. 3. in 2. ad Cor.	X. 441.	III. 557.	* V. 523.
[Ἐντεῦθεν δῆλον ὡς οὐ πάσας ὑφ' ἓν τὰς προφ. In cap. 2. Ies. Montf. VI. 18.]			
Ἐντεῦθεν λοιπὸν εἰς γαστριμαργίαν. 74. in Matthaeum.	VII. 70.	II. 456.	* I. 777.
Ἐν τῇ προτέρᾳ ἐπιστολῇ ἔλεγεν. 7. in 2. ad Timoth.	XI. 699.	IV. 359.	* VI. 584.
Ἐν τοῖς ἔξωθεν σταδίοις. Ad catechumenos. Incertum an Chrysostomi. [Spuria.]	IX. 823.	VI. 971.	deest.
Ἐν τούτῳ τῷ ψαλμῷ τὰς ἁμαρτίας. In Psalm. CV. Non est Chrysostomi.	V. 661.	I. 960.	deest.
[†. Ἐν τῷ ἔτει δευτέρῳ τῆς βασιλείας. In cap. II. Daniel. Montf. VI. 206.]			
Ἐν τῷ πρὸ τούτου ψαλμῷ. In Psalmum octauum.	V. 77.	I. 574.	III. 88.
[Ἐξέστην μοι πρὸς τὸν λέγοντα καιρόν. In Pentecosten. Spuria et reiecta.]			
[Ἐξῆλθεν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ σέ. In tentationem Christi. Spuria et reiecta.]			

Ἐξ

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
II. 711.	V. 614.	I. 790.	[¶] Ἐξ οὗ τὴν ἱερὰν πανήγυριν. In omnes martyres. Ecloga 8. Vertit Fronto Ducaeus.
VIII. 485.	VII. 888.	VI. 619.	Ἐοίκασιν οἱ ἔργοις κομῶντες. De anima. Vertit Balthasar Etzelius.
VIII. 43.	VII. 552.	VI. 322.	Ἐοίκασιν οἱ τῆς ἐκκλησίας φίλτατοι παῖδες. In illud: collegerunt Iudaei concilium. Vertit Fronto Ducaeus. [In spuriis.]
X. 817.	VII. 398.	deest.	Ἑορτάσαι θέλω, ἀγαπητοί. In sacra Theophania. Incertum an Chrysostomi. [Spuria.]
II. 411.	V. 567.	V. 438.	Ἑορτὴν ἄγομεν. De cruce et latrone. Vertit Iac. Gretserus lib. II. de cruce. Ingolst. 1602. 4.
VIII. 188.	V. 789.	deest.	Ἐπαινῶ μὲν ὑμῶν τὸν πόθον. In locum Rom. VII. 19. *non quod volo facio.* Incertum an Chrysostomi.
VIII. 84.	V. 816.	VI. 447.	Ἐπάλληλον σημεῖον. In principium indictionis noui anni. Vertit Fronto Ducaeus. [In spuriis.]
X. 362.	III. 502.	* V. 431.	Ἐπάρας τοὺς Ἀποστόλους. 39. in 1. ad Corinth.
XII. 599.	VII. 686.	VI. 748.	Ἐπεδήμησέ τις ἐξ ὑμῶν. De peccato et confessione. Vertit Balthasar Etzelius. Ecloga 24.
II. 114.	VI. 532.	I. 126.	Ἐπειδὰν ἐννοήσω τὸν παρελθόντα. Homilia XI. ad Antiochenos.
I. 480.	VI. 416.	I. 336.	Ἐπειδὰν μέλλῃ τις μακροτέρας. 5. de incomprehensibili DEI natura.
IV. 689.	V. 50.	II. 784.	Ἐπειδὰν ξένον τινὰ καταχθέντα. De Anna, Samuelis matre. Vertit Fronto Ducaeus.
VII. 790.	II. 516.	* I. 872.	Ἐπειδὴ ἀδιασπάστως αὐτοῦ εἶχον. 84. in Matthaeum.
X. 299.	III. 458.	* V. 358.	Ἐπειδὴ γὰρ ἀπεφήνατο. 33. in 1. ad Corinth.
VII. 406.	II. 245.	* I. 426.	Ἐπειδὴ (γὰρ) αὐτοὺς ἔπεμψεν, ὑπεξήγαγεν. 37. in Matth.
VII. 722.	IV. 467.	* I. 794.	Ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἀφίεται ὁ οἶκος. 76. in Matthaeum.
X. 250.	III. 613.	* V. 617.	Ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν, ὅτι ὁ Θεὸς παρακαλεῖ. 12. in 2. ad Corinth.
X. 134.	III. 340.	* V. 162.	Ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν, οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθ. 16. in 1. ad Corinth.
X. 211.	III. 395.	* V. 253.	[¶] Ἐπειδὴ γὰρ ἐφόβησεν αὐτοὺς ἱκανῶς. 24. in 1. ad Corinth.
VII. 565.	III. 473.	* V. 384.	Ἐπειδὴ γὰρ μετὰ ἀκριβείας. 35. in 1. ad Corinth.
VII. 740.	II. 480.	* I. 814.	Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι εὐθέως μετὰ τόν. 78. in Matthaeum.
IX. 557.	III. 99.	* IV. 166.	Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι μεγάλα γέγονε κακά. 13. in epist. ad Rom.

	Montfauc.	Savil.	Ducaei.
Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι τόπον οὐκέτι ἔχω. 30. in epist. ad Rom.	IX. 737.	III. 226.	* IV. 379.
Ἐπειδὴ εἰπὼν ὅτι ἐὰν βρῶμα. 21. in 1. ad Corinth.	X. 179.	III. 372.	* V. 214.
Ἐπειδὴ ἐμνήσθημεν. Ne indigni ad SS. mysteria accedamus. Ecloga 47.	XII. 770.	VII. 931.	deest.
Ἐπειδὴ μεγάλα ἐφθέγξατο. 8. in 2. ad Corinth.	X. 492.	III. 593.	* V. 583.
Ἐπειδὴ μεγάλη τις ἐξ ἀρχῆς. Contra auaritiam, ecloga 43.	XII. 745.	VII. 912.	deest.
Ἐπειδὴ πάντα ἅπερ ἐχρῆν ἐπέταξεν. 24. in epist. ad Rom.	IX. 694.	III. 195.	* IV. 326.
Ἐπειδὴ περὶ τῆς ἀναγκαίας ἐποίησε. 34. in Matthaeum.	VII. 377.	II. 225.	* I. 391.
Ἐπειδὴ πολλὰ περὶ κινδύνων διελέχθη. 57. in Matthaeum.	— 565.	II. 356.	* I. 611.
[Ἐπειδὴ πολλάκις ἐδεήθη. In Psalm. XII. Spuria et reiecta.]			
Ἐπειδὴ πολλὴν ἀπήτησεν ἀκρίβειαν. 12. in epist. ad. Rom.	IX. 542.	III. 88.	* IV. 147.
Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων. Aduersus Iudaeos et gentiles demonstratio, quod Christus sit Deus. Vertit incertus.	I. 558.	VI. 622.	V. 735.
[Ἐπειδὴ τοὺς ἀγγέλους ἐποίησεν ὁ Θεός. De mundi opificio. Videtur Ecloga praetermissa.]			
Ἐπειδὴ σφοδρὸν κατέτεινε λόγον. 61. in Matthaeum.	VII. 605.	II. 384.	I. 657.
Ἐπειδὴ ψυχικὸν εἶπε πρῶτον. 42. in 1. ad Corinth.	X. 394.	III. 525.	* V. 469.
Ἐπέστη τῆς δεσποτικῆς ἀναλήψεως. In adscensionem Christi. Auctor, incertum, an Chrysostomus. [Spuria.]	III. 786.	V. 973.	deest.
[Ἐπέστη τῶν ἱερῶν μυστηρίων ἡ πανήγυρις. In S. Quintam: in cod. Ottobon. dicitur esse Procli, nec est Chrysostomi.]			
Ἐπεφοίτησεν ἡ τοῦ Πνεύματος χάρις. In sacram Pentecosten. Dubium, an Chrysostomi, licet sit elegans et insignis. [Spuria.]	III. 577.	V. 980.	deest.
[?] Ἐπὶ θεραπείαν τήμερον. In ieiunium. Incertum, an Chrysostomi.	IX. 793.	VI. 930.	deest.
[Ἐπὶ μὲν τοὺς δυνάστας. In Psalm. X. Spuria et praetermissa.]			
Ἐπὶ μὲν τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων. Aduersus eos, qui συνεισάκτοις cohabitant. Vertit incertus. Meminit Socrates VI. 3.	I. 228.	VI. 214.	IV. 247.

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
V. 1.	I. 522. et VIII. 1.	III. 3.	Ἐπινίκιες μὲν ἀνδριάντας. In Psalm. III. Vertit Gentianus Heruetus.
III. 140.	V. 292.	V. 180.	Ἐπίπονον μὲν γηπόνῳ τὸ ζεῦξαι βόας. In dictum Rom. V. 3. De gloria in tribulationibus. Vertit Fronto Ducaeus.
IX. 253.	IV. 795.	* III. 293.	Ἐπίσκοπος ἦν τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις. 33. in Acta.
VIII. 438.	II. 865.	* II. 471.	Ἔργον ἡμῖν δεῖ καὶ πράξεων. 75 in Iohannem.
XI. 25.	III. 780.	* V. 889.	Ἔςι μὲν νέκρωσις σωματική, ἔςι δὲ καὶ ψυχική. Hom. 4. in epist. ad Ephesios.
V. 447.	I. 869.	III. 494.	Ἔςι μὲν προσευχὴ καὶ ἡ διὰ ῥημάτων. In Psalm. CXLII.
XI. 750.	IV. 395.	* VI. 644.	Ἔςιν ἃ καὶ τὸ γῆρας ἐλαττώματα. 4. in epist. ad Titum.
XII. 270.	IV. 579.	* VI. 946.	Ἔςιν εἴδη παρακλήσεως δύο. 29. in epist. ad Hebr.
			[Ἕτερος ἔτος ψαλτῳδὸς παρ' ἐκεῖνον. In Ps. LXXXVIII. Spuria. Montf. tom. V. p. 760.]
X. 378.	III. 513.	* V. 450.	Ἑτέρῳ πάλιν ἐπιχειρεῖ κεφαλαίῳ. 40. in 1. ad Corinth.
X. 497.	III. 597.	* V. 590.	Ἔτι μένει δεικνύς. 9. in 2. ad Corinth.
XI. 800.	VII. 466.	deest.	Ἔτι μοι κατὰ ψυχὴν ἀριθμοῦντι. In adscensionem Christi. Auctor, an sit Chrysostomus, haud constat. [Spuria.]
			[Ἔτι μου τοῖς ἀδύτοις τῆς ψυχῆς. In caecum natum. Spuria ac praetermissa.]
XI. 133.	III. 855.	* V. 1023.	Ἔτι τὴν τῆς πικρίας ἐκκαθαρίζει. 19. in epist. ad Ephes.
			[†. Ἔτους ἑκτωκαιδεκάτου Ναβουχοδ. In cap. 3 Dan. — Montfauc. VI. 217.]
			[Εὐημερίας τὸ πρόσκαιρον. In Psalm. XCIII. Spuria. Montf. V. 781]
			[Εὔκαιρον λέγειν ἡμᾶς τὰ τοῦ προφήτου, ἐπῆραν οἱ ποταμοί. In quinque panes. Lambec. lib. IV. pag. 79. Est eadem, quae incipit, ἄγαν αἰδέσιμον.]
			[Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς, εὐφημήσωμεν. In resurrectionem. Spuria et praetermissa. Est enim Gregorii Nysseni.]
III. 750.	V. 587.	VI. 535.	Εὔκαιρον σήμερον ἅπαντας ἡμᾶς ἀναβοῆσαι. In resurrectionem Christi. Vertit Theodorus Peltanus.
X. 872.	VII. 389.	deest.	Εὔκαιρος ἡμέρα ἑορτῆς. In natiuitatem Iohannis, baptistae. Incertum, an Chrysostomi. [Spuria.]
III. 778.	deest.	VI. 378.	Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς, εὔκαιρον σήμερον ἅπαντας ἡμᾶς [ἡ] ἀναβοῆσαι. In adscensionem Christi. Vertit Gerh. Vossius. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]

Εὐλο-

	Montfauc.	Savil.	Ducaei.
Εὐλογητὸς ὁ θεὸς ἥκω τὸ χρέος. In S. apostolum, Thomam. [Est in spuriis.]	VIII. 207.	V. 837.	deest.
Benedictus Deus. Ecce enim rebus ipsis ostensae sunt salutationes Iohannis. In Io. Baptistam. Latine apud Surium, 24 Maii.	deest.	deest.	deest.
[†. Εὐλογητὸς ὁ θεὸς, ἡλίκαι τῶν μαρτύρων. Est tertia ex vndecim nouis homiliis. ap. Montf. XII. 335.]			
[Εὐλογητὸς ὁ θεὸς, ἰδὲ καὶ ἀπὸ τῆς γῆς. Ad illuminatos. Spuria et omissa.]			
Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καθ᾽ ἑκάστην σύναξιν. In paralyticum, qui annos XXXVIII. decubuerat. Vertit Flaminius Nobilius.	I. 547.	V. 264.	V. 102.
Εὐλογητὸς ὁ θεὸς, καὶ γυναῖκες. In Pelagiam, martyrem Antiochenam.	II. 585. t)	V. 482.	I. 490.
Εὐλογητὸς ὁ θεὸς, ὅτι καὶ ἐξ Αἰγύπτου μάρτυρες. Laudatio martyrum Aegyptiorum. Vertit Fronto Ducaeus.	II. 699.	V. 519.	I. 768.
Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ ἐπὶ γενεᾶς τῆς ἡμετέρας. Homil. 3. in Es. VI. 1. Vertit Erasmus.	VI. 111.	V. 138.	III. 741.
Εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ παρακαλέσας. Homilia 4. ad Antiochenos.	II. 48.	VI. 483.	I. 54.
Εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ χαρισάμενος. In mediam ieiunii hebdomadem. Incertum an auctor Chrysostomus. [Spuria.]	deest.	V. 876.	deest.
[Εὐλόγητος ὁ θεὸς, ὁ τὸν οὐρανὸν μὴ καταλιπών. In crucem domini. Spuria et praetermissa.]			
[Εὐφραινέσθω καὶ νῦν ὁ κληρονόμος. In Psalm V. Vt spuria reiecta.]			
[Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀγαλλ. In adscensionem domini: vt spuria reiecta. Combefis. biblioth. tom. I. p. 681.]			
Εὐφώρατον ἡ πλάνη. 67. [68.] in Iohannem.	VIII. 404.	II. 841.	* II. 434.
[Εὐχὴ καὶ νηστεία. De ieiunio et eleemosyna. Spuria ac praetermissa.]			
[Ἐφ᾽ ἑτέρα μοι τὴν γλῶσσαν. In illud: *Adsumsit eum diabolus.* Spuria et praetermissa.]			
Ἔχει μέν τινα πόνον τὸ λέγειν. 22. in Iohannem.	VIII. 125.	II. 641.	* II. 136.
Ἕως μὲν αὐτῶν τῶν φορτικῶν. 12. in 1. ad Corinth.	X. 96.	III. 312.	* V. 116.

t) Subiunxit pag. 591. latin. breuior. in Pelag. ex Surio, graeco textu deficiente. *Harl.*

Ἧκεν

	Montfauc.	Savil.	Ducaei.
Ἧκεν ἡμῖν ἐνιαύσιος ἡμέρα. De adoratione crucis, media ieiuniorum. Vertit Ioachimus Perionius, exstat etiam graece et latine edita a Iac. Gretsero. Dubium, an Chrysost. [Spuria.]	III. 819.	V. 877.	VI. 511.
Ἧκεν ἡμῖν ἐνιαύσιος, σήμερον ὁ τῆς οἰκουμένης ἀθλητής. De iusto et beato Iobo. Vertit Laelius Tifernas. Dubium, an Chrysost. [Spuria.]	VI. 579.	V. 949.	VI. 67.
Ἥκομεν ὑμῖν εὐγνώμονες. In Susannam. Vertit Fronto Ducaeus. [Spuria.]	VI. 607.	V. 703.	VI. 121.
Ἡ Κόρινθός ἐστι μὲν νῦν πόλις. Hom. 1. in 1. ad Corinth.	X. 1.	II. 243.	* V. 1.
[P.] Ἤκουες τοῦ δεσπότου. In Christi transfigurationem. Dubium, an Chrysostomi; licet ad eum referatur in plurimis MSS. etiam apud Lambecium IV. p. 134. VIII. pag. 117. *Fabr.* In cod. XIV. nr. 14. sic incipit, non addito auctoris nomine: Ἠκούσατε ἀρτίως, ἀγαπητὲ, τοῦ δεσπότου Χριστοῦ λέγοντος. In transfigurationem Christi. v. *Lamb.* VIII. p. 249. sq. at in cod. CLI. nr. 37. incip. Ἤκουες τοῦ δεσπότου Χριστοῦ ἀρτίως λεγ. et tribuitur Chrysostomo; at male, iudice Kollario ad priorem locum. *Harl.*	deest.	VII. 339.	deest.
Ἠκούσαμεν, ἀδελφοί, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. In parabolam de eo, qui in latrones inciderat. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	XI. 892.	VII. 506.	deest.
Ἠκούσατε ὅσα Ἑβραίοις ἐνεκάλεσεν. 9. in epist. ad Hebraeos.	XII. 92.	IV. 480.	* VI. 787.
Ἠκούσατε τῆς Ἀποστολικῆς φωνῆς. Homilia 1. ad Antiochenos. Versionem Bernardi Brixiani recognouit Fronto Ducaeus.		VI. 447.	I. 1.
Ἠκούσατε χθὲς πῶς μὲν ἐποίησε. De tribus seruitutis modis, per peccatum inductis. In Gen. 4. Vertit Fronto Ducaeus.	IV. 658	V. 11.	II. 740.
[Ἤκουσά τινων λεγόντων, ὅτι ἐν χάριτι. De gratiarum actione. Spuria et reiecta.]			
[Ἠκούσατε πάντως ὑμῖν, ὦ φιλόχριστος πανήγυρις. In reditum reliquiarum Chrysostomi, ex MSSt. montis Cassini; in cod. autem Vaticano sic legitur: Ἠκούσατε πάντως ὑμεῖς, ὦ φιλοχρ. πανήγυρις.]			
[Ἥκω τὸ χρέος ἀποδώσων ὑμῖν. In incredulitatem et fidem Thomae. Montf. tom. VIII. pag. 207. In spuriis.]			

Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*	
XII. 804.	VII. 575.	deeſt.	Ἥκω τὸ περιλειφθὲν ὄφλημα. In nouam dominicam et in S. apoſtolum, Thomam. Dubium, an Chryſoſtomi.
X. 774.	VII. 345.	deeſt.	Ἥλιος ἀνίσχων. In Chriſti transfigurationem. Dubium, an Chryſoſtomi. [Spuria.]
X. 733.	VII. 301.	deeſt.	Ἥλιος μὲν ὑπὲρ γῆς παρακύψας. In illud Matth. IV. 6. Si filius Dei es, deiice te ipſum. Dubium, an Chryſoſtomi. Neſtorio tribuitur a Mario Mercatore. [Ab aliis Aſterio.]
II. 265.	VI. 844.	II. 880.	Ἡμεῖς μὲν πρὸ τῆς χθές. Contra ignauiam, et quod nec Deus, nec diabolus, nec hominis natura, ſed voluntas et προαίρεσις ſit peccati cauſſa. Vertit Io. Iacobus Beurerus.
I. 601.	VI. 385.	V. 640.	Ἡ μὲν παράνομος καὶ ἀκάθαρτος. Ad eos, qui cum Iudaeis ieiunant. Vertit Fronto Ducaeus. Magnam partem mutila.
V. 317.	I. 772.	III. 352.	Ἡ μὲν ῥῆσις τοῦ ψαλμοῦ. In CXVII. Pſalmum.
			[Ἡ μὲν τῆς δεσποτικῆς φιλανθρωπίας. De dei clementia. XIII. 210.]
			[Ἡ μὲν τῶν προηγουμένων ἀκολουθία. In Noe et in filios et in Oſee. Spuria et praetermiſſa.]
IV. 683.	V. 29.	II. 770.	Ἡ μὲν τῶν νεφῶν συνδρομή. De lege, data Adamo. Vertit Fronto Ducaeus.
I. 762.	V. 418.	V. 375.	Ἡμέρας τέσσαρας ἀνηλώσαμεν. In illud 1. [?] Theſſ. IV. 13. De dormientibus nolo vos ignorare fratres. Vertit Iacobus Goupylus a. 1570.
X. 386.	III. 519.	* V. 459.	Ἥμερος ὢν σφόδρα καὶ ταπεινός. 41. in 1. ad Corinth.
XII. 703.	VII. 802.	deeſt.	Ἡ μετάνοια δεινὴ καὶ φοβερά. De poenitentia, ecloga 35. ex Chryſoſtomianis.
XII. 293.	IV. 591.	* VI. 966.	Ἦν μὲν τὰ κατὰ τὸν ναὸν θαυμαστά 32. in epiſt. ad Hebraeos.
			[Ἡνίκα πρὸς τὴν βαρβαρικήν. In Ioan. baptiſt. Spuria et praetermiſſa.]
			[Ἦ τίς, φησιν, ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθ. De Lazaro. Spuria et omiſſa.]
			[Ἡ οὐχ ἁπλῶς ἀρκεῖ. Vide in: οὐχ ἁπλῶς ἀρκεῖ. Spuria.]
X. 828.	VII. 409.	deeſt.	Ἡ παρθένος ἄρουρα. In illud Luc. VIII. 5. Exiit ſeminans, vt ſeminaret ſemen ſuum. Dubium an Chryſoſtomi. [Spuria.]

῾Η πα-

	Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*
Ἡ πασῶν τῶν ἑορτῶν. Ecloga 34. e Chryſoſtomo in Chriſti natiuitatem.	XII. 691.	VII. 725.	deeſt.
Ἡ περὶ τῦ λαῦ ἐνταῦθα. In Pſalm CL.	V. 501.	I. 908.	III. 551.
Ἡ πηγὴ τῶν Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων. In ſancta Theophania. Vertit Achilles Statius, Luſitanus. Dubium, an Chryſoſtomi.	II. 809.	VII. 350.	VI. 213.
Ἡ πρώτη ἀρετὴ καὶ ἡ πᾶσα ἀρετή. 24. in epiſt. ad Hebr.	XII. 218.	IV. 551.	* 900. b.
Ἤρκει μὲν ὖν δεῖξαντα πρώην. 4. de incomprehenſibili Dei natura.	I. 471.	VI. 409.	I. 325.
Ἤσθετο αὐτῦ σφοδρότερον διαλεχθέντος. 30. in 2. ad Corinth.	X. 648.	III. 704.	* V. 769.
Ἦσαν, ὡς ἔοικε, τινες καὶ ἐπὶ τῶν προγόνων. 18. in epiſt. ad Epheſ.	XI. 126.	III. 850.	* V. 1015.
[Ἡ τῆς ἀναστάσεως τῦ σωτῆρος καταλαμψ. χάρις. In Paſcha. Spuria ac reiecta.]			
[Ἡ τῦ κυρίυ ἀνάστασις τὸ ἔαρ. In Pſalm VIII. Spuria et praetermiſſa.]			
[Ἡ τῶν προφητικῶν ψαλμῶν μνήμη. In Pſalm. XV. Spuria et reiecta.]			
Ἡ τῦ παναγίυ Πνεύματος χάρις. In Pſalm. CIII. Non eſt Chryſoſtomi.	V. 654.	I. 943.	deeſt.
Ἡ τρυγὼν ἡ φιλέρημος. In Pſalm. LXXXIII. 4. *et turtur nidum*, ſiue de eccleſia. Vertit incertus.	V. 606.	VII. 264.	VI. 104.
Θαυμάζω τί δήποτε. In illud Pſalm. CXXXIX. 1. Eripe me ab homine malo. Dubium an Chryſoſtomi.	V. 719.	VII. 347.	deeſt.
Θαυμασταὶ τῶν ὀρθοδόξων αἱ πανηγύρεις. In [P] auſpicium noui anni εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰνδίκτυ Calendis Sept. Dubium, an Chryſoſtomi.	VIII. 198.	V. 815.	deeſt.
Θαυμαστὸν ἡ μακροθυμία. 83. in Iohannem.	VIII. 498.	II. 908.	* II. 536.
Θέα τῦ Θεῦ τὴν οἰκονομίαν. 24. in Acta.	IX. 192.	IV. 748.	* III. 222.
[Θεία τις ὡς ἔοικε, ἡ παρῦσα πανήγυρις. In adſumtionem domini. Spuria et praetermiſſa.]			
[Θεοπρεπὴς τῦ σωτῆρος ἡ ἐπιφαν. In filium prodigum. Spuria et omiſſa.]			
[Θεωρεῖς τῆς προσευχῆς τὸ ἀξίωμα. In Pſalm LXXXV. Spuria. ap. Montf. V. p. 753.]			
[Θεωρῶν ὀφθαλμὸς καλὰ τερπ. In Pſalm. XVIII. Spuria et omiſſa.]			
Θέλει δεῖξαι λοιπὸν ὁ μακάριος. 8. in epiſt. ad Hebr.	XII. 81.	IV. 473.	VII. 760.

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
IV. 362.	I. 290.	II. 405.	Θησαυρῷ τινι προσέοικεν ἡ τῶν δικαίων ἀρετή. 36. in Genesin.
IV. 14.	I. 10.	II. 15.	Θησαυρῷ τινι προσέοικεν ἡ τῶν θείων γραφῶν ἀνάγνωσις. 3. in Genesin.
			[Θύραν ἑαυτὸν ὠνόμαζεν ὁ κύριος, ἵνα δ. In illud: *Ego sum ostium.* Spuria et praetermissa.]
			[Ἰατρὸς ἀφαρμάκευτος ὁ δεσπότης Χρ. In Pharisaeum et publicanum. Spuria et omissa. Est enim Basilii Seleuciae.]
IX. 854.	VII. 288.	deest.	Ἰατρῷ ἔοικεν ὁ τῆς ἐκκλησίας. De fide. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
III. 465.	VII. 1.	V. 766.	Ἰατρῶν μὲν παῖδες. De prouidentia DEI aduersus eos, qui scandalizati sunt ob aduersitates, quae piis contigerunt. Et aduersus Iudaeos. Vertit Fronto Ducaeus.
	deest.	deest.	Ἴδετε τῇ προτέρᾳ κυριακῇ. De poenitentia et castitate, in inscriptionem Psalmi L.I. Primus edidit Cotelerius cum versione F. Gabrielis de sancto Hieronymo, monachi, e codice Scorialensi. Parif. 1661. 4. pag. 22-41. *Fabr.* Est eadem, quae II. de poenitentia: v. supra in: Εἴδετε τῇ προτ. iudice Montfauc. *Harl.*
p. 342.	II. 200.	* I. 351.	Ἰδίαν αὐτοῦ πόλιν ἐνταῦθα, 30. in Matthaeum.
			[Ἰδοὺ πάλιν ἑορτὴ, ἰδοὺ σωτηρία ψυχῶν. In S. Thomam, apostolum. Spuria et omissa.]
IV. 293.	I. 235.	II. 328.	Ἰδοὺ πρὸς τὸ τέλος ἐφθάσαμεν λοιπὸν τῆς. 30. in Genesin.
VII. 32.	II. 14.	* I. 24.	Ἰδοὺ τρίτη διάλεξις. 30. in Matthaeum.
XI. 1.	III. 764.	* V. 865.	Ἰδοὺ τὸ, διὰ, τῷ Πατρὶ δέδωκε. Hom. 1. in epist. ad Ephes.
VIII. 264.	V. 930.	deest.	Ἱερὰ μὲν ἤδη φωτὸς ὑπεραυγάσει. In Pascha. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
I. 204.	VI. 120.	IV. 197.	Ἱκανὰ μὲν οὖν καὶ τὰ εἰρημένα σβέσαι. Liber III. ad Stagirium de tristitia animi fugienda.
I. 57.	VI. 170.	IV. 371.	Ἱκανὰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα ἅπασιν ἐργάζεσθαι. Liber II. contra contemtores vitae monasticae.
IX. 317.	IV. 843.	* III. 368.	[?] Ἱκανῶς ἐνδιατρίψας τῇ πόλει. 42. in Acta.
I. 529.	VI. 714.	V. 615.	Ἱκανῶς ἐν ταῖς ἔμπροσθεν ἐπανηγυρίσαμεν. De precibus Christi. Vertit Fronto Ducaeus.

Ἱκανῶς

	Montfauc.	Savil.	Ducaei.
Ἱκανῶς ἡμᾶς πρώην ἐψυχαγώγησεν ὁ Χριστός. In mulierem peccatricem. Non videtur Chrysostomi. Amphilochio ab aliis [et Montfauc.] tribuitur.	X. 799.	VII. 376.	deest.
Ἱκανῶς ἡμᾶς πρώην ἡ κατὰ τὸν Ἰωσήφ. 62. in Genesin.	IV. 491.	I. 476.	II. 664.
Ἱκανῶς ἡμᾶς χθὲς τὰ προοίμια. 54. in Genesin.	IV. 531.	I. 427.	II. 596.
Ἱκανῶς πρώην ἡμῖν διεθερμάνθη. In 1. Cor. XI. 19. oportet haereses esse. Vertit incertus haud adcurate.	III. 240.	V. 362.	V. 274.
Ἱκανῶς (ὑμῖν) οἶμαι κατὰ δύναμιν τὴν ἡμετέραν. 17. in Genesin.	IV. 133.	I. 105.	II. 147.
Ἱκανῶς ὑμῖν, οἶμαι, καθηψάμεθα πρώην. Non esse ad gratiam concionandum. Vertit Fronto Ducaeus.	II. 658.	VIII. 93.	V. 684.
Ἱκανῶς χθὲς καθηψάμεθα τῶν εἰς. 7. in Genesin.	IV. 48.	I. 38.	II. 53.
Ἱλασμῶν ὁ καιρός. De ieiunio. Non videtur Chrysostomi. [Spuria.]	XI. 804.	VII. 470.	deest.
Ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν, τίνος ἕνεκεν. 59. in Matthaeum.	VII. 584.	II. 370.	* I. 632.
Ἵνα γὰρ μή τις λέγῃ. 32. in 1. ad Corinth.	X. 281.	III. 448.	* V. 342.
Ἵνα μὴ δόξῃ αὐτοὺς αἰνίττεσθαι. 5. in epist. ad Romanos.	IX. 460.	III. 27.	* IV. 45.
Ἰστέον ὅτι ἄλλοι Εὐαγγελισταὶ ἐξ αὐτῶν ἀρχόμενοι ἐστιν ἰδεῖν τῶν πραγμάτων. Enarratio in Lucam, quam Tito Bostrensi tribuunt codices Florentini et Paris. sub cuius etiam nomine graece et latine prodiit; sed iuniorem auctorem esse oportet.	deest.	deest.	deest.
Ἰωάννης ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας. De S. Iohanne, theologo. Vertit Fronto Ducaeus.	VIII. 130.	deest.	VI. 503.
[P] Ἰωάννης σήμερον ὁ Εὐαγγελιστής. Homilia aperte spuria in eundem Ioannem, theologum, atque ideo a Sauilio omissa MS. in Bibliothecis orientalibus.	deest.	deest.	deest.
Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ πανήγυριν ἄγομεν. In sancta Theophania et Iohannem, baptistam. Vertit Fronto Ducaeus. Dubium an Chrysostomi.	II. 805.	VII. 533.	VI. 302.
Καθάπερ, ἀδελφοί, νεφῶν συνδρομή. In publicanum et Pharisaeum. Pars homiliae quartae [quintae] de incomprehensibili, quae incipit: ἐπειδὰν μέλλῃ τις. Lambec. IV. p. 93. V. p. 26. VIII. p. 230.	deest.	V. 261.	deest.
Καθάπερ βασιλέα τινὰ δορυφόρον. 50. in Acta.	IX. 371.	IV. 884.	* III. 430.
Καθάπερ ἐν τοῖς μετάλλοις τοῦ χρυσίου. 35. in Iohannem.	VIII. 206.	II. 699.	* II. 223.
[Καθάπερ ἰατρὸς ἄριστος νῦν μὲν καίων. In Ies. cap. 3. ap. Montfauc. VI. pag. 32.]			

Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*	
IV. 434.	I. 348.	II. 486.	Καθάπερ λειμών τις εὐανθής. 43. in Genesin.
XI. 432.	IV. 166.	* VI. 270.	Καθάπερ μύρον εὐῶδες. 2. in 1. ad Thessalon.
			[Καθάπερ οἱ λειμῶνες ἔχουσι ποικίλα. In Iobum. Spuria et praetermissa.]
			[Καθάπερ οἱ τοῦ σώματος. In recens illuminatos. Spuria et omissa.]
IX. 519.	III. 71.	* IV. 119.	Καθάπερ οἱ τῶν ἰατρῶν ἄριστοι. 10. in epist. ad Rom.
Non in indice est.	IV. 546.	* VI. 902.	Καθάπερ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. 23. in epist. ad Hebr.
IV. 161.	I. 128.	II. 178.	Καθάπερ τὰ ἀνίατα τῶν τραυμάτων. 19. in Genesin.
XI. 158.	III. 872.	* V. 1051.	Καθάπερ τις σῶμα πλάττων. 21. in epist. ad Ephes.
I. 697.	V. 355.	I. 262.	Καθάπερ χορὸς τὸν κορυφαῖον. In Kalendas et in eos, qui nouilunia obseruant. Vertit Io. Checus, Cantabrigiensis. [v. Montfauc.]
XII. 111.	IV. 490.	* VI. 804.	Καθαψάμενος (γενναίως) τῶν Ἑβραίων. 11. in epist. ad Hebr.
X. 65.	III. 290.	* V. 78.	Καθελὼν τὴν φιλοσοφίαν τὴν ἔξωθεν. 8. in 1. ad Corinth.
XI. 833.	VII. 510.	deest.	Καθολικὸν ἡμῖν καὶ οὐ μερικόν. De ieiunio et Dauide. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
V. 223.	I. 678.	III. 248.	Καὶ ἀλλαχοῦ φησιν ὁ αὐτὸς ὁ Θεός. In 49. Psalmum.
VII. 537.	II. 337.	* I. 579.	[P] Καὶ ἀνωτέρω τὸ σημεῖον τοῦτο μέλλων. 54. in Matthaeum.
XI. 412.	IV. 152.	* VI. 248.	Καὶ ἀρχόμενος τῆς Ἐπιστολῆς. 12. in epist. ad Coloss.
VII. 593.	II. 376.	* I. 642.	Καὶ εἰ ἀνάγκη ἐστὶν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα. 60. in Matthaeum.
† VI. 200.	deest.	deest.	Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς. In Danielem ἑρμηνεία, edita primum a Cotelerio graece et latine cum notis, Paris. 1661. 4. p. 65-203. ex codice Scorialensi, cum versione F. Gabrielis a sancto Hieronymo, monachi.
			[†. Καὶ εἰπέ, φησι, γνώρισον ἐκείνῳ τήν. In cap. 8. Dan. ap. Montf. VI. 241.]
V. 197.	I. 658.	III. 219.	Καὶ ἐνταῦθα ἀπαλλαγὴν πολέμων. In XLVII. Psalm.
VII. 444.	II. 271.	* I. 470.	Καὶ ἤδη τοῦτο κατηγόρησαν. 42. in Matthaeum.
VII. 306.	II. 175.	* I. 309.	Καὶ μὴν ἀκόλουθον ἦν ἀλγεῖν. 26. in Matthaeum.
VII. 130.	II. 55.	* I. 58.	Καὶ μὴν οὐκ ἐχρῆν θυμωθῆναι. 9. in Matth.
			[†. Καὶ μὴν δωδέκατον τοῦτό ἐστιν ἔτος. In Dan. c. 2. ap. Montf. VI. 206.]
			[†. Καινὴ λέγεται ἀπὸ τοῦ χρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς Synopsis S. S. ap. Montf. VI. 314.]

Καινὸν

	Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*
Καινὸν ὡς ἀληθῶς καὶ μέγιστον. De tribus pueris et fornace Babylonica. Vertit Fronto Ducaeus. Burdigal. 1601. 8.		V. 698.	VI. 126.
[†. *Καὶ ὁ βασιλεὺς κατέστησεν αὐτόν.* In cap. 6. Daniel. ap. Montf. VI. 233.]			
Καὶ ὅτε τοῦ σταυροῦ μνείαν ἐπετελοῦμεν. In adscensionem Christi dicta in martyrio Romanesio. Vertit Gerh. Vossius.	II. 447.	V. 595.	V. 477.
Καὶ ἕτος τοῦ πρὸ αὐτοῦ ὁ ψαλμός. In Psal. 128.	V. 365.	I. 808.	III. 404.
Καὶ ἕτος ὡσαύτως ὁ ψαλμός. In Psalm. CVII. Non est Chrysostomi.	V. 682.	I. 975.	deest.
[*Καὶ πάντων μὲν τῶν κατὰ Θεὸν πολιτ.* Vita S. Io. Chrysostomi in Vaticana, Laurent. et aliis bibliothecis.]			
[*Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς εἶδεν ἄνθρωπον τυφλόν.* In Ioan. hom. 56. VIII. 326.]			
Καὶ πρώην πρὸς ὑμᾶς. Homilia 9. ad Antiochenos.	II. 96.	VI. 519.	I. 106.
Καὶ πῶς ἔνι γενέσθαι τοῦτο ὃ ἐπέταξας. Liber II. de compunctione cordis ad Stelechium. Vertit incertus.	I. 140.	VI. 151.	IV. 121.
Καιρός σε λοιπὸν ἀναμνῆσαι. Adhortationes spiritales. Dubium an Chrysostomi. [Spuria.]	XI. 813.	VII. 481.	deest.
[*Καὶ σὺ τοίνυν οὐ δύναται.* De beneficentia. Spuria et praetermissa.]			
[† *Καὶ σύ, φησι, κάθισον, μετὰ γάρ.* In Dan. c. 12. Montf. tom. VI. 252.]			
Καὶ τὰ μὲν ἐνταῦθα τοιαῦτα. Liber sextus de sacerdotio.	I. 421.	VI. 44.	IV. 79.
Καὶ τίς ἐκ ἀγαπᾷ ἀκούομενος. In 114. Psalmum.	V. 303.	I. 762.	III. 338.
[?] *Καὶ τοῖς μάρτυσι ὁρῶν.* In Maccabaeos. Vertit Fronto Ducaeus.	II. 631.	V. 640.	I. 554.
[†. *Καὶ τότε, φησὶ, σώσας ἐγώ εἰμι.* In Dan. c. 11. Montf. VI. 252.]			
Καὶ χθὲς εἶπον, εὐλογητὸς ὁ Θεός. Homilia 12. ad Antiochenos.	II. 123.	VI. 538.	I. 136.
Καλὸν μὲν ἡ ἀναρχία 34. in epist. ad Hebraeos.	XII. 311.	IV. 601.	* VI. 981.
Καλῶς ἡμῖν ἡ τοῦ Πνεύματος χάρις. In S. Theclam, Apostolam. Vertit Fronto Ducaeus.	II. 749.	V. 835.	I. 780.
Καλὴ ἡ νηστεία. De ieiunio et eleemosyna. Vertit Fronto Ducaeus. Dub. [Spuria.]	I. 817.	VI. 883.	VI. 531.

Montfauc.	Savil.	Ducaei.	
VI. 532.	V. 642.	VI. 16.	Καλοὶ τῆς εὐσεβείας οἱ λειμῶνες. In Gen. 1. vidit Deus cuncta, quae fecerat. Vertit Fronto Ducaeus. Dub. [Spuria.]
deest.	V. 648.	deest.	Καλοὶ τῆς ὑπομονῆς οἱ πόνοι. Quomodo animam acceperit Adamus, et de passione Christi. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
			[Καλὸν ἀξίωμα τῷ Μωϋσῇ. In Psalm. spuria Montf. V. 628.]
VII. 259.	II. 143.	* I. 252.	Καλὸν ἐνταῦθα στενάξαι μέγα καὶ οἰμῶξαι. 21. in Matthaeum.
V. 628.	I. 916.	III. 891.	Καλὸν ἡμῖν ὡς ἀληθῶς. In Psalm. 95. Vertit Erasmus.
			[Καλὸς ὁ τοῦ προφήτου ψαλμός· τὸν γάρ. In Psalm. 14. in biblioth. Cittobon. Spuria et praetermissa.]
XI. 845.	VII. 522.	deest.	Καλῶς εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι. De caritate. Dubium, an Chrysostomi. Homilia, postrema parte manca. [Spuria.]
deest.	V. 898.	deest.	Καλῶς ἡμῖν καὶ σοφῶς ἡ προηγ. In sanctam crucem. Seueriani Gabalensis.
IX. 411.	IV. 915.	* III. 475.	Καλῶς τοῦτο καὶ συμφερόντως ποιεῖ. 55. in Acta.
VI. 465.	VII. 607.	deest.	Κάμνουσαν ἡμῖν τὴν φωνήν. 4. Seueriani Gabalorum episcopi, in κοσμοποιΐαν.
V. 498.	I. 906.	III. 548.	Κατὰ μὲν ἀναγωγήν. In Psalm. CXLIX.
X. 277.	III. 443.	* V. 332.	Καταστείλας τῶν ἐλαττόνων. 31. in 1. ad Corinth.
VI. 535.	V. 645.	VI. 21.	Κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν. De imagine DEI. Vertit Fronto Ducaeus. Dub.
			[Καλὸν οὖν πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μή. De oratione. Spuria et praetermissa.]
			[Καταφυγὴ ἀπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν. In Psalm. 45. Est fragm. alicunde diuulsum.]
VII. 356.	II. 210.	* 367.	Κατέλαχε τοὺς λόγους τὸ ἔργον. 32. in Matthaeum.
IV. 339.	I. 272.	II. 379.	Καταμάθετε χθὲς, ἀγαπητοί, τοῦ Πατριάρχου. 34. in Genesin.
II. 188.	VI. 588.	I. 210.	[?] Κατετρυφήσατε τῶν ἁγίων μαρτύρων. Homilia 19. ad Antiochenos.
IX. 482.	III. 44.	* IV. 72.	Κατηγόρησεν Ἑλλήνων. 7. in epist. ad Rom.
			[Κλέπτει τοὺς πόνους τῶν ἐμπόρων. In adnuntiationem, ex cod. Basiliatior. Romae. Combef. bibl. tom. I. p. 346. Spuria et omissa.]
deest.	VI. 1005.	deest.	Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ. Precatio breuis, Chrysostomo tributa.

Κύριε

	Montfauc.	Sauil.	Ducaei.
Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξαπέσειλεν. Missa. Vertisse traditur Erasmus in gratiam Ioannis, episcopi Roffensis. [Non est Chrysostomi.]	XII. 799.	VI. 983.	IV. 522.
Κύριε ὁ Θεὸς μȣ, ὁ μέγας καὶ φοβερός. Precatio altera, longior. [Non est Chrysostomi.]	XII. 799.	VI. 1005.	deest.
[Λαμπὰς εὐσεβείας, κήρυγμα θεογνωσίας. In illud: *Genimina viperarum.* Spuria et praetermissa.]			
Λαμπρὰ γέγονεν ἡμῖν χθές. In martyrem, Phocam.	II. 704.	V. 826.	I. 773.
Λαμπρὸν ἡμῖν τήμερον τὸ θέατρον. Hom. 4. in Es. VI. 1. Vertit Erasmus.	VI. 120.	V. 144.	III. 752.
Λαμπρὸς ὁ βίος. De patientia et consummatione. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	XII. 817.	VII. 435.	deest.
Λόγος ἁπλῶς προσενεχθείς. De silentio ecloga ex Chrysostomi oratt. in statuas. [Ecloga 37.]	XII. 718.	VII. 864.	deest.
Λόγος μὲν ȣ̓δείς. De caritate. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	IX. 861.	VII. 295.	deest.
[Λόγος μὲν ȣ̓δεὶς ἀνθρώπων. De caritate. Spuria et praetermissa.]			
Μακαρίζω τῆς σπȣδῆς ὑμᾶς. De peccatis fratrum non euulgandis, et non deuouendis inimicis. Vertit Fronto Ducaeus.	III. 344.	VI. 695.	V. 672.
Μακάριοι οἱ πενθȣ̃ντες, καὶ ȣ̓αὶ τοῖς γελῶσι. 14. in epist. ad Philipp.	XI. 304.	IV. 78.	* VI. 128.
Μακρὸς ἔτος ὁ ψαλμὸς, καὶ τȣ̃το δὲ τῆς σοφίας τȣ̃ πνεύματος. In Psalmum nonum.	V. 93.	I. 585.	III. 106.
Μάλιςα ἄν τις ἐν τȣ́τῳ θαυμάσειε. 20. in 2. ad Corinth.	X. 577.	III. 653.	* V. 685.
[Μαρτύρων μὲν ἡμᾶς πανήγυρις. In 40. martyres. Spuria et praetermissa.]			
Μάτην ὡς ἔοικε V. de Anna. Vertit Sigismundus Gelenius, et partem posteriorem Bernhardus Brixianus.	IV. 739.	VIII. 8. V. 78.	II. 830.
Μέγα ἀγαθὸν, ἀγαπητοὶ, τῶν θείων γραφῶν. 35. in Genesin.	IV. 349.	I. 280.	II. 391.
[P] Μέγα ἀγαθὸν ἡ εὐχή. De oratione. [Ecloga 2.] Vertit Balthasar Etzelius.	XII. 443.	VII. 767.	VI. 570.
Μέγα ἀγαθὸν παῤῥησία καὶ τὸ ἐλευθεροςομεῖν. 16. [17.] in Ioannem.	VIII. 96.	II. 620.	* II. 103.
Μέγα ἀγαθὸν φιλοσοφία. 62. [63.] in Ioannem. Sub Basilii Seleucensis etiam nomine prodiit cum versione Claudii Dausqueii. Homilia 41.	VIII. 375.	II. 820.	* II. 403.
Μέγα ἀγάπη καλὸν, πυρός. 72. [73.] in Ioannem.	VIII. 429.	II. 858.	* I. 461.

Μέλλων

	Montfauc.	Sauil.	Ducaei.
Μέλλων ἐμβαίνειν εἰς τοὺς οἰκείους. 23. in 2. ad Corinth.	X. 594.	III. 665.	* V. 705.
Μέλλων κατιέναι εἰς τόν. 10. in 1. ad Timoth.	XI. 598.	IV. 285.	* VI. 463.
Μέλλων ὁ ἱερεὺς τὴν θείαν ἐπιτελεῖν λειτουργίαν. * Liturgia, Chrysost. nomine edita graece et latine Venet. 1687. 4. Et in Euchologio Goari p. 58. cum eius notis. Paullo diuersa supra, quae incipit Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν.	XII. 776.	deest.	deest.
Μετὰ ἀκριβείας τούτῳ μάλιστα. In Psalm. CXLIV.	V. 466.	I. 884.	III. 515.
[Μετάνοιά ἐστι ξίφος οὐρανοχάλκευτον. De poenitentia. Spuria et reiecta.]			
[†. Μετὰ τὸν Μωϋσέα καὶ τὸν τούτου διάδοχον. In Psalm. protheoria. tom. V. p. 539.]			
Μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου. In secundum Christi aduentum. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	X. 831.	VII. 412.	deest.
Μετὰ τὸ ξενίσαι τοὺς ἄνδρας. 23. in Acta.	IX. 184.	IV. 742.	* III. 213.
Μετὰ τῶν ἄλλων κακῶν. Hom. 11. In 1. ad Corinth.	X. 87.	III. 306.	* V. 105.
Μετὰ τῶν δούλων ὁ δεσπότης. 12. in Matthaeum.	VII. 160.	II. 76.	* I. 136.
Μετὰ φόβου τῶν λογίων ἀκούωμεν. 10. in epist. ad Hebr.	XII. 102.	IV. 485.	* VI. 796.
[Μετὰ τῶν ἀνεπιγράφων καὶ τοῦτο. In Psalm. XCVI. Spuria. tom. V. 791.]			
[Μὴ γὰρ ἑαυτοῖς ἠλευθερώσατε, ὅτι πάλιν. In ep. ad Galat. sermo V. Montf. tom. X. p. 712.]			
[Μηδέποτε καταλιμπάνωμεν, ἀγαπητοὶ, τὸν σωτ. In publicanum et Pharisaeum. Est fragm. homiliae 5. de incomprehensibili.]			
Μηδεὶς ὁρῶν πονηροὺς εὐπραγοῦντας. Ne turbemur, cum videmus pios rebus aduersis vti. Ecloga [42.] ex Homil. 3. in epist. ad Hebr.	XII. 739.	VII. 907.	deest.
Μὴ πενθῶμεν πικρῶς. Ne defunctos nimis acerbe [?] defleamus. Ecloga [45.] ex hom. 41. in epist. ad Corinth.	XII. 760.	VII. 924.	deest.
[Μὴ πρὸ καιροῦ. In illud: *ne iudicetis ante tempus*. Spuria et reiecta.]			
Μήτηρ εὐταξίας. De Cain et Abel. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	XI. 792.	VII. 458.	deest.
Μὴ τῆς κατὰ ψυχὴν ἀρετῆς. De iuramentis. Vertit Balthasar Etzelius. [Ecloga 28.]	XII. 640.	VII. 818.	VI. 798.
Μίαν ἔχουσα ἡ πηγή. In illud: quaecunque ligaueritis. Matth. XVIII. 18. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	IX. 845.	VII. 263.	deest.

Μιαν

Esse

	Montfauc.	Savil.	Ducaei.
Esse Anastasii Sinaitae, probat D. Salmonius, indice Montfauc. *Harl.*			
[P] Ὁ δὲ Λουκᾶς, Φησὶν, ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ. 40. in Matthaeum.	VII. 431.	II. 262.	* I. 455.
Ὁ δὲ Μάρκος, καὶ εὐθέως, Φησίν. 28. in Matthaeum.	VII. 326.	II. 189.	* II. 332.
Ὁ δὲ Μάρκος Φησὶν, ὅτι καθὼς ἠδύναντο: 48 in Matthaeum.	VII. 487.	II. 301.	* I. 519.
Ὁ δὲ Μάρκος Φησὶν, ὅτι οὐκ ἠδυνήθη. 53. in Matthaeum.	VII. 529.	II. 331.	* I. 569.
Ὀδυνηρὸς ὁ λόγος. De pseudoprophetis. Vertit Gerhardus Vossius, inter opera Ephraemi, Syri. [In spuriis.] *Fabr.* Libellus supposititius. v. Tenzel. exercitt. sel. part. II. pag. 297. sq. et 286. sq. *Heum.* Add. Lambec. IV. p. 200. nr. 6. *Harl.*	VIII. 72.	VII. 211.	VI. 396.
Ὁ ἔχων προσευχήν. De ieiunio. Incertum an Chrysostomi. [Spuria.]	XI. 831.	VII. 509.	deest.
[Ὁ Θεὸς, ὁ Θεός μου, ὁ πάντων δεσπότης. Doctrina ad poenitentiam. Spuria et omissa.]			
Ὁ Θεὸς παρὰ τὴν ἀρχὴν ποίησας. 18. [19.] in Ioannem.	VIII. 110.	II. 630.	* II. 119.
Οἱ ἀνθηρότατοι λειμῶνες. In Ioannem, baptistam. Vertit Petrus Pantinus. Antwerp. 1601. 8. [In spuriis.]	VIII. 5.	VII. 531.	VI. 161.
Οἱ γυναῖκας ἄγεσθαι μέλλοντες. De mulieribus et pulcritudine. Ecloga 14. ex variis Chrysostomianis.	XII. 522.	VII. 535.	deest.
Οἶδα μὲν, ὅτι τοῖς παχυτέροις. Quod nemo laeditur, nisi a seipso. Vertit incertus.	III. 544.	VII. 36.	IV. 498.
Οἶδα, ὅτι κατέτεινα ὑμῶν τὸν λογισμόν. XI. in Genesin.	IV. 82.	I. 64.	II. 91.
Οἶδα ὅτι κεκμήκατε χθὲς εἰς πολὺ τὸ μῆκος. 58. in Genesin.	IV. 561.	I. 452.	II. 631.
Οἶδα ὅτι πολλοῖς ἄπορον τὸ εἰρημένον. 25. [26.] in epist. ad Rom.	IX. 701.	III. 200.	IV. 334.
Οἶδα πολλοὺς ἀπεχθανομένους. 8. in epist. ad Coloss.	XI. 379.	IV. 129.	* VI. 212.
Οἶδα πρώην περὶ εἱμαρμένης. 3. de fato et prouidentia. Vertit Io. Checus.	II. 760.	VI. 869.	I. 723.
Οἱ διὰ τὴν ἀλήθειαν. 58. in Ioannem.	VIII. 344.	II. 798.	* II. 368.
[P] Οἱ διψῶντες ὁδοιπόροι. De patientia. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	IX. 813.	VI. 949.	deest.
Οἱ ἐκ πελάγους μεγάλου. De Iosepho et castitate. Vertit Fronto Ducaeus. Burdigal. 1601. 8. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	VI. 604.	V. 566.	VI. 115.
Οἱ ζωγράφοι μιμοῦνται. In Psalmum L. Vertit Iac. Billius.	V. 572.	I. 692.	III. 846.

Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*	
deeſt.	V. 78.	II. 832.	Οἱ θησαυρὸν ἀνορύττοντες. Pars poſterior homiliae de Anna, quam latine vertit Bernhardus Brixianus. *Fabr.* Eſt pars magna homiliae V. in Annam. v. Montfauc. tom. IV. p. 741. c. *Harl.*
I. 833.	VI. 955.	VI. 160.	Οἱ κατὰ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος. De SS. Trinitate. Vertit incertus. Spuria.
IX. 789.	VI. 926.	deeſt.	Οἱ λειμῶνες ἔχουσι. De eleemoſyna. Dubium, an Chryſoſtomi.
XII. 422.	VI. 750.	V. 558.	Οἶμαι πάντας ὑμᾶς ἐπίστασθαι σαφῶς. De manſuetudine. Vertit incertus. [Incerti opus.]
			[Οἱ μὲν ἀθληταὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν. De iis, qui temperanter iejunant. Montf. XIII. p. 206.]
			[Οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀνεπιγρ. In Pſalm. XCVIII. Spuria. Montf. V. 796.]
			[Οἱ μὲν ἄλλοι τῶν ἑρμηνευτῶν. In Pſalm. XC. Spuria Montfauc. V. 773.]
XII. 811.	VII. 581.	deeſt.	Οἱ μὲν ἔξωθεν στεφάνους. In S. Stephanum. Non videtur Chryſoſtomi. [Spuria.]
			[Οἱ μὲν πρῶτοι καὶ μέσοι τῆς ἁγιωτάτης νηστείας. In poſtremum iudicium. Spuria et omiſſa.]
			[Οἱ μὲν τέκτονες ἢ ξυλάνῃ καὶ σκεπάρνῳ. In illud, *hominis cuiusdam diuitis ferax erat ager.* Spuria et praetermiſſa.]
V. 602.	VII. 260.	deeſt.	Οἱ μὲν τοῦ κόσμου. In illud Pſal. LXXV. 12. *orate et reddite Domino Deo noſtro.* Non videtur Chryſoſtomi.
I. 248.	VI. 230.	IV. 225.	Οἴμοι, ψυχή, οἴμοι. μετὰ γὰρ τοῦ προφήτου. Quod αἱ κανονικαὶ viris cohabitare non debeant. Vertit incertus.
III. 228.	V. 243.	V. 260.	Οἱ ναῦται τοῦτο μάλιστα φιλοῦσι. In 1. Cor. X. 1, nolo vos ignorare, quod patres noſtri omnes ſub nube fuerunt.
I. 820.	VII. 284.	VI. 217.	Οἱ νεοττοὶ τῶν χελιδόνων. Contra Iudaeos, gentiles et haereticos. Vertit incertus. Dub. [Spuria.]
deeſt.	V. 351.	deeſt.	Οἱ Ἰουδαῖοι, ἀγαπητοί, υἱούς. Quod ſtantem non ſuperbire, et lapſum non deſperare oporteat. Pars homiliae 27. [26.] in Matthaeum.
			[Οἱ πελάγιοι πλωτῆρες ἐπειδάν. Quod mari ſimilis ſit haec vita. Montf. XIII. p. 213.]
XI. 514.	IV. 224.	* VI. 366.	Οἱ πλείους τῶν ἀνθρώπων. 2. in 2. ad Theſſal.

Oi

	Montfauc.	Savil.	Ducaei.
Οἱ ποιμένες τὰ πρόβατα. De poenitentia et oratione, 1. Vertit incertus.	II. 302.	VI. 798.	I. 586.
[†] Οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων. De prosperitate et adversitate. [Ecloga V.] Vertit Balth. Etzelius.	XII. 465.	VII. 763.	VI. 596.
Οἱ πολυτελεῖς καὶ φιλότιμοι. In S. Ignatium, martyrem Antiochenum.	II. 592.	V. 498.	I. 496.
Οἱ πόῤῥωθεν τοὺς λειμῶνας. In publicanum et Pharisaeum. Vertit Fronto Ducaeus. [in spuriis]	VIII. 116.	VII. 233.	VI. 476.
Οἱ προφῆται μὲν τὸ ἀξιόπιστον. Homilia εἰς τοὺς κοιμηθέντας, eadem cum homilia VIII. in 1. ad Thessal.	XI. 477.	IV. 198. et VI. 858.	* VI. 323.
Οἱ σοφοὶ καὶ ἐπιστήμονες. In illud: attendite, ne eleemosynam faciatis coram hominibus. Vertit Fronto Ducaeus. [In spuriis.]	VIII. 90.	VII. 486.	VI. 438.
Οἱ σοφώτατοι τῶν ἰατρῶν. In 2. Cor. IV. 13. Habentes eundem spiritum fidei. Vertit Sigismundus Gelenius.	III. 260.	V. 368.	V. 296.
Οἱ τὰ φάρμακα πίνοντες τὰ πικρά. 30. in epist. ad Hebraeos.	XII. 278.	IV. 583.	* VI. 933.
[Οἱ τὸ μακάριον τέλος τῆς ζωῆς. In Psalm. V. homilia spuria et omissa.]			
Οἱ τῶν ἀγώνων τῶν ἔξωθεν θεαταί. Prooemium in Ioannem.	VIII. 1.	II. 555.	* II. 1.
Οἱ τῶν ἰατρῶν ἄριστοι. 21. in epist. ad Hebraeos.	XII. 193.	IV. 537.	* VI. 878.
Οἱ τῶν καλῶν ἐρῶντες. In Zacchaeum et publicanum. Incertum, an Chrysostomi, licet ei tribuatur etiam apud *Lambec.* IV. pag. 92. 93. 107. VIII. pag. 230. [Spuria]	X. 823.	VII. 403.	deest.
Οἱ Φιλιππήσιοι ἀπὸ πόλεώς εἰσι. Argumentum in epistolam ad Philippenses graece primus edidit vertitque Erasmus.	XI. 189.	IV. 1.	* VI. 1.
Οἱ φιλόπονοι τῶν γεωργῶν. 3. de incomprehensibili Dei natura.	I. 462.	VI. 402.	I. 314.
Ὁ φιλόπονοι τῶν γηπόνων ἐπειδὰν ἴδωσι. 9. in Genesin.	IV. 65.	I. 51.	II. 71.
Οἱ φιλόπονοι τῶν ποιμένων. In sanctam martyrem, Drosidem. Vertit Fronto Ducaeus.	II. 688.	deest.	V. 885.
Ὁ κακολογῶν τὸν πατέρα. 2. de providentia et fato. Vertit Io. Checus, Cantabrigiensis. Dub.	II. 756.	VI. 866.	I. 718.
[†] Ὀκνῶ καὶ ἀναδύομαι σήμερον. 41. in Genesin.	IV. 410.	I. 329.	II. 459.
Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μέλλων πρὸς τὸ πάθος. De S. Babyla et aduersus Iulianum et gentiles. Vertit	II. 536.	V. 442.	I. 645.

Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*	
			Germanus Brixius, Altissiodorensis, canonicus Paris.
XI. 233.	IV. 31.	* VI. 50.	Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς πρὸς τὰ μεγάλα προτρέπων. 6. in epist. ad Philippenses.
X. 848.	VII. 439.	deest.	Ὅλα τὰ πάθη ἐλεεινά. In filium viduae. Non videtur esse Chrysostomi.
II. 376.	V. 547.	V. 406.	Ὀλίγα ἀνάγκη σήμερον. In proditionem Iudae. Vertit incertus. Ediderat Augustae Vindel. Hoeschelius a. 1587. Confer supra, ἐβουλόμην ἀγαπητοί.
VI. 145.	V. 160.	III. 776.	Ὀλίγα μὲν τὰ εἰρημένα. In Es. XLV. 7. Vertit Fronto Ducaeus.
II. 730.	VIII. 18.	I. 756.	Ὀλίγοι ἡμῖν σήμερον οἱ παραγενόμενοι. In Petrum, apostolum, et Eliam, prophetam. Vertit incertus. Dub. [v. monitum Montfauc.]
XII. 488.	VII. 890.	VI. 623.	Ὀλίγοι ἡμῖν σήμερον. Ecloga (9) ex variis Chrysostomi homiliis, de non contemnenda ecclesia Dei et sanctis mysteriis. Vertit Cromerus Basil. 1552.
Non est in ind.	VII. 641.	I. 807.	Ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος ὁ τῶν ἐθνῶν διδάσκαλος. De poenitentia et continentia et virginitate. In quibusdam codd. Ioanni Nesteutae adscribitur.
II. 578.	V. 533.	I. 483.	Ὁ μακάριος Βαβύλας. In SS. martyres, Iuuentinum et Maximinum. Vertit incertus.
XII. 561.	VII. 713.	VI. 702.	Ὁ μακάριος λέγεται Κωνσταντῖνος. De imperio et potestate. [Ecloga 21.] Vertit Balthasar Etzelius.
			[Ὁ μακάριος Μωϋσῆς, ἀγαπητέ, ὁ τοῖς κατ'. In Abraham. Spuria et omissa.]
			[Ὁ μακάριος Παῦλος ἀπόστολος ὁ τῶν ἐθνῶν διδάσκαλος. De poenitentia, ieiunio etc. Dicitur esse Chrysostomi; est autem Ioannis, ieiunatoris.]
II. 490.	VIII. 42.	V. 528.	Ὁ μακάριος Παῦλος ὁ τήμερον ἡμᾶς συναγαγών. 4. de laudibus Pauli. Vertit Anianus.
II. 486.	VIII. 40.	V. 523.	[P] Ὁ μακάριος Παῦλος τῆς ἀνθρωπίνης. 3. [4.] de laudibus Pauli. Vertit Anianus.
X. 588.	III. 661.	* V. 698.	Ὃ μάλιστα ἄν τις θαυμάσειε Παύλου. 22. in 2. ad Corinth.
			[Ὁ μὲν γήπονος τὸ ἄροτρον εἰς καθ. In illud: *ne timueris, quum diues factus fuerit homo.* Spuria et omissa.]
			[Ὁ μὲν ἱερὸς τῆς ἐκκλησίας ἠθροίσθαι συλλ. In meretricem, quae vnxit pedes Iesu. Spuria et omissa.]

Ὁ

	Montfauc.	Sauil.	Ducaei.
Ὁ μὲν Ἰσαὰκ ἐπιθυμήσας. De diabolo, tentatore. Vertit Fronto Ducaeus.	II. 260.	VI. 690.	I. 283.
Ὁ μὲν Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν παρουσίαν. 3. in epist. ad Hebr.	XII. 24.	IV. 441.	* VI. 715.
Ὁ μὲν λεπρὸς καταβάντι ἀπὸ τοῦ ὄρους. 27. in Matthaeum.	VII. 313.	II. 180.	* I. 317.
Ὁ μὲν ἐν Λουκᾷ ἀπαλλάττων. 29. in Matthaeum.	VII. 333.	II. 194.	* I. 340.
Ὁ μὲν Προφήτης ἔλεγεν Ἰουδαίοις. 73. [74.] in Ioannem.	VIII. 434.	III. 862.	* II. 467.
Ὁ μὲν τοῦ κόσμου τεχνίτης. 3. Seueriani, Gabalorum episcopi, in κοσμοποιΐαν.	VI. 454.	VII. 600.	deest.
Ὁ μὲν τριακοστὸς καὶ τρίτος ψαλμός. In Psal. LI. Vertit Iac. Billius. Eusebii magnam partem.	V. 597.	I. 911.	III. 883.
[Ὁ μὲν Φιλόστοργος οὗτος πατὴρ διὰ τόν. In illud: *hic est filius meus dilectus*, etc. Montf. XIII. p. 232.]			
Ὄντως ἐπεφάνη. In natiuitatem Christi, et quod vnicuique climati angeli praesunt. Dubium, an Chrysostomi. [In spuriis.]	VIII. 213.	V. 851.	deest.
Ὄντως κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον. In eum, qui in latrones incidit. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	X. 810.	VII. 387.	deest.
Ὄντως, ὅπου ἐπλεόνασεν. 1. in epist. ad Hebraeos.	XII. 7.	IV. 431.	* VI. 699.
Ὅπερ ἀεὶ ἔλεγον. Hom. 3. in 1. ad Corinth.	X. 14.	III. 253.	* V. 18.
Ὅπερ ἀλλαχοῦ φησι, τὰ γὰρ βλεπόμενα. 33. in epist. ad Hebraeos.	XII. 361.	IV. 596.	* VI. 973.
Ὅπερ ἔμελλεν αὐτῷ παρ' ἑτέρων ἀνθυποφέρεσθαι. 6. in 2. ad Corinth.	X. 473.	III. 579.	* V. 560.
Ὅπερ ἐπιστέλλων ποιεῖ, τοῦτο καὶ συμβουλεύων. 45. in Acta.	IX. 337.	IV. 858.	* III. 391.
Ὅπερ ἔφθην εἰπών, καὶ πρὸ τοῦ προσήκοντος. 10. in 1. ad Corinth.	X. 80.	III. 301.	* V. 97.
Ὅπερ καὶ ἔμπροσθεν ἔφθην εἰπών. Homil. 11. in epist. ad Rom.	IX. 530.	III. 79.	* IV. 132.
[P]Ὅπερ ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς μαθητάς. 11. in epist. ad Coloss.	XI. 404.	IV. 146.	* VI. 239.
[Ὅπερ πολλάκις εἶπον τοῦτο καὶ νῦν. In 7. cap. Iesaiae. Montf. VI. 73.]			
[Ὁ πλάσας καὶ ποιήσας. In illud: *euntes docete omnes gentes*. Spuria et omissa.]			
Ὅπερ πρώην ἔλεγον, ὅτι ἀρετῆς ἀπούσης. 45. in Matthaeum.	VII. 467.	II. 287.	* I. 496.
Ὅπερ χθὲς ἐδεδοίκειν. In S. Lucianum, martyrem. Vertit Fronto Ducaeus.	II. 524.	V. 529.	I. 528.

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
VIII. 472.	II. 889.	* II. 529.	Ὁ ποιήσας καὶ διδάξας Φησίν. 79. [80.] in Ioannem:
VIII. 381.	II. 825.	* II. 409.	Ὁ πολλάκις εἶπον, τοῦτο καὶ νῦν ἐρῶ, ὅτι ὁ Χριστός. [67.] 68. in Iohannem. Sub Basilii, Seleuciensis, nomine etiam prodiit cum versione Claudii Dausqueii homilia 42. Sed vtique Chrysostomi esse videtur, non Basilii.
VIII. 153.	II. 261.	* II. 165.	Ὃ πολλάκις εἶπον, τοῦτο καὶ νῦν ἐρῶ καὶ οὐ παύσομαι λέγων. [27.] 26. Ioannem.
V. 344.	I. 793.	III. 382.	Ὃ πολλάκις εἶπον, τοῦτο καὶ νῦν λέγω. In CXXIII. Psalmum.
X. 819.	VII. 400.	deest.	Ὁπόταν ἐκ χειμῶνος κρυεροῦ. In natalem Iesu Christi. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
deest.	deest.	deest.	Ὁπόταν τὸ ἔαρ ἐπέλθῃ. In eundem natalem IESV. MStam habuit Sauilius, sed aperte spuriam noluit edere. Ioanni, episcopo Euboeensi, tribuitur in MS. codice, quem inspexit Allatius.
			[Ὅπου δ' ἂν ὁ δεσπότης Χρ. τοὺς ἄθλους. De Samaritana. Spuria et omissa.]
X. 795.	VII. 372.	deest.	Ὅπου δ' ἂν ὁ δεσπότης. In mediam Pentecostem. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
V. 700.	I. 995.	deest.	Ὁ προφήτης Δαβὶδ πολλῶν ἐν πείρᾳ γεγονὼς πραγμάτων. (Secunda στάσις Psalmi CXVIII.) Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
V. 358.	I. 803.	III. 395.	Ὅρα αὐτὸν ἐντεῦθεν ἀρχόμενον. In Psalm. CXXVII.
IX. 330.	IV. 853.	* III. 383.	Ὅρα αὐτὸν καὶ ἐπειγόμενον παραπλεῦσαι. 44. in Acta.
IX. 286.	IV. 819.	* III. 331.	Ὅρα αὐτὸν μείζους ἔχοντα πειρασμούς. 38. in Acta.
IX. 351.	IV, 869.	* III. 407.	[⁋] Ὅρα αὐτὸν, ὅταν πρὸς τοὺς ἔξω διαλέγεται. 47. in Acta.
VII. 425.	II. 257.	* I. 447.	Ὅρα διὰ πόσων αὐτοὺς ἐνάγει. 39. in Matthaeum.
X. 612.	VI, 896.	* III. 449.	Ὅρα οἷον συλλέγεται ἀκροατήριον 52. in Acta.
	III. 678.	* V. 726.	Ὅρα πάλιν αὐτὸν ἀναδυόμενον. 25. in 2. ad Corinth.
IX. 260.	IV. 800.	* III. 301.	Ὅρα πάλιν αὐτῷ τὸ ταπεινόν. 34. in Acta.
IX. 268.	IV. 806.	* III. 311.	Ὅρα πάλιν Ἰουδαΐζοντα τὸν Παῦλον. 35. in Acta.
X. 558.	III. 639.	* V. 661.	Ὅρα πάλιν μετ' ἐγκωμίων. 17. in 2. ad Corinth.
X. 551.	III. 635.	* V. 654.	Ὅρα πάλιν πῶς ἐπαίρει. 16. in 2. ad Corinth.
IX. 240.	IV. 785.	* III. 278.	Ὅρα πάντα μετὰ σφοδρότητος. 31. in Acta.
VII. 504.	II. 313.	* I. 538.	Ὅρα πανταχοῦ αὐτὸν ἀναχωροῦντα. 50. in Matthaeum.
IX. 308.	IV. 836.	* III. 357.	Ὅρα πανταχοῦ ἑαυτὸν εἰσωθοῦντα. 41. in Acta.
IX. 248.	IV. 791.	* III. 287.	Ὅρα πανταχοῦ τῆς εἰς τὰ ἔθνη. 32. in Acta.

Ὅρα

	Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*
Ὅρα πόθεν παρῆλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. 67. in Matthaeum.	VII. 653.	II. 418.	* I. 712.
Ὅρα πόση γίνεται βάσανος. 51. in Acta.	IX. 379.	IV. 890.	* III. 439.
Ὅρα πρὸ πόσων ἐτῶν. 16. in Acta.	IX. 127.	VI. 699.	* III. 148.
Ὅρα πῶς ἑαυτὸν εἰσωθεῖ. 48. in Acta.	IX. 357.	IV. 874.	* III. 415.
Ὅρα πῶς εὐθέως ἐκ προοιμίων. 20. in Matth. [1. in 1. ep. ad Corinth.]	X. 3.	III. 245.	* I. 241.
Ὅρα πῶς καὶ ἐν τοῖς ἑπτὰ ἦν τις πρόκριτος. 15. in Acta.	IX. 119.	IV. 693.	* III. 138.
Ὅρα πῶς καὶ πάλιν ὑπὲρ αὐτοῦ ψηφίζονται. 53. in Acta.	IX. 397.	IV. 904.	* III. 954.
Ὅρα πῶς ὁ νόμος καταλέλυται. 40. in Acta.	IX. 301.	IV. 831.	* III. 349.
Ὁρᾷς ὅσον ἐστὶν ἐπιείκεια. 7. in Acta.	IX. 55.	IV. 646.	* III. 65.
Ὁρᾷς ὅτι οὐ περὶ ὀφθαλμοῦ. 18. in Matthaeum.	VII. 234.	II. 126.	* I. 223.
Ὁρᾷς ὅτι πρῶτον ἐξετάζεται ὃ μάλιστα. 87. in Matthaeum.	VII. 810.	II. 530.	* I. 895.
Ὁρᾷς πανταχοῦ τῆς αἰχμαλωσίας. In CXXII. Pfalm.	V. 342.	I. 791.	III. 380.
Ὁρᾷς πῶς κατὰ μικρὸν τῶν εἴτων ἀφίστησι. 22. in Matthaeum.	VII. 268.	II. 150.	I. 262.
Ὁρᾷς πῶς πανταχοῦ τοῦτο ποιεῖ. In Pfalm. CXLI.	V. 442.	I. 866.	III. 490.
[Ὁρᾷς ὅτι οὐχ ὅρος ἐστὶν, ἀλλά. In finem Prouerbiorum. Spuria et praetermiſſa.]			
[Ὅρασιν καλεῖ τὴν προφητείαν, ἢ διὰ τό. Ieſ. cap. I. Montf. VI. 3.]			
[Ὅρα συγκαλεῖ. In commentariis in Ieſaiam, Ierem. et Iob. Spuria et praetermiſſa.]			
[†. Ὅρα τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων. In Danielis cap. 3. Montf. VI. 218.]			
[?] Ὅρα τὴν Παύλου σύνεσιν. 3. in epiſt. ad Rom.	IX. 447.	III. 18.	* IV. 30.
Ὅρα τὸ ἀφιλότιμον καὶ ἀκόμπαστον. 15. in Matthaeum.	VII. 184.	II. 92.	* I. 164.
Ὅρα τὸν Βαρνάβαν παραχωροῦντα. 29. in Acta.	IX. 225.	IV. 773.	* III. 260.
Ὅρα ψυχὴν ἀπεσβεσμένην. In CXX. Pfalmum.	V. 334.	I. 785.	III. 371.
Ὁρῶν ἐγὼ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων. Comparatio regis et monachi. Vertit Polydorus Virgilius et Lud. Blofius.	I. 116.	VII. 230.	deeſt.
Ὁρῶν τῇ ποίμνῃ τῶν εὐσεβῶν. In Matth. XX. 1. Vertit Fronto Ducaeus. [In ſpuriis.]	VIII. 98.	V. 708.	VI. 451.
Ὁρῶν ὑμῶν, ἀγαπητοὶ, τὴν μετὰ προθυμίας. 4. in Geneſin.	IV. 22.	I. 17.	II. 24.
Ὁρῶν ἡμῶν σήμερον τὴν μετὰ προθυμίας. 33. in Geneſin.	IV. 331.	I. 265.	II. 370.
Ὁρῶν ἡμῶν τὸν πόθον τὸν ἀκόρεστον. 13. in Geneſin.	IV. 99.	I. 77.	II. 110.
[Ὅσα τὰ τοῦ βίου μάταια. Sic MSti quidam. Alii vero codd. et Lambec. ὅσοι τὰ τοῦ βίου μάταια			

De

Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*	
			De vita vana. Spuria et praetermissa. *Montfauc.* Est *Ephraim Syri* orat. et exstat in ed. Assemanni tom. III. p. 308. sqq. v. ὅσοι τὰ τοῦ βίου ματ. *Harl.*]
I. 415.	VI. 40.	IV. 71.	Ὅσης μὲν ἐμπειρίας τῷ διδασκάλῳ δεῖ. Liber quintus de Sacerdotio.
			[Ὅσοι μαθήμασί τισι προσεδρεύοντες. De temperantia. Montf. XIII. 206.]
X. 753.	VII. 320.	deest.	Ὅσοι τῆς δεσποτικῆς ἀναστάσεως. In Martham. Mariam, Lazarum et Eliam, prophetam. Dubium, Chrysostomi, an Amphilochii. [Spuria.]
deest.	deest.	deest.	Ὅσοι τὰ τοῦ βίου μάταια. In Vanitatem vitae et mortuos. Lambec. IV. pag. 94. VIII. pag. 230. [v. ὅσα τὰ τοῦ βίου.]
X. 758.	VII. 326.	deest.	Ὅσοι τοῦ Ἡλίου μαθηταί. In Matth. XII. 14. egressi Pharisaei consilium ceperunt. Dubium, Chrysostomi, an Amphilochii. [Spuria.]
			[Ὅσοι τοῦ παρόντος φωτὸς τοῖς μαρμ. In Theophania. Spuria et omissa.]
			[Ὅσοι τῶν καλῶν εἰσιν ἐρῶντες, οὐδέν. Encomium in Zacchaeum. Spurium ac praetermissum.]
† III. 747.	deest.	deest.	Ὁ σοφὸς οὗτος καὶ γενναῖος διδάσκαλος. Laudatio in Diodorum, Tarsensem episcopum, qui, prior concionatus, Chrysostomum, adhuc presbyterum, laudaverat. Meminit Facundus Hermianensis lib. IV. cap. 2. Graece et latine edidit Emericus Bigotius ad calcem Palladii de vita Chrysostomi, Paris. 1680. 4. pag. 229. *Fabr.* Bigotius, et ex eo Montfauc. subiunxerunt fragmenta, quae apud Facundum Hermianens. (defens. trium capitulor. lib. IV. cap. 2. pag. 374 sq. ed. Sirmond. in Opp. tom. II. Veron.) latine versa exstant. Montfauc. aliud fragm. Io. Chrysost. breue pag. 750. de eodem Diodoro ex Facundo Herm. lib. IV. cap. 2. adiunxit. Conf. *Schroeckh.* l. c. pag. 250. sq. *Harl.*
			[Ὁ σοφώτατος Δανιὴλ ὁ νέος. In archangelos. Spuria et praetermissa.]
			[†. Ὅσῳ ἐλάττους τῶν εἰωθότων. Homilia quarta ex illis vndecim recens erutis. XII. 340.]
V. 39.	I. 547.	III. 46.	Ὅταν ἀκούσῃς θυμὸν καὶ ὀργήν. In Psalmum sextum.
XII. 480.	VII. 869.	VI. 613.	[?] Ὅταν ἁμαρτία συμβεβλημένη. De humilitate animi. Vertit Balth. Etzelius. [Ecloga 13.]

Ὅταν

	Montfauc.	Savil.	Ducaei.
῞Οταν ἄρξωμαι. De confummatione faeculi. Sauilius vt aperte fpuriam edere noluit. MS. Lambec. IV. p. 94. VIII. p. 230.	deeft.	deeft.	deeft.
Οταν ἀῤῥωςίᾳ περιπέσῃς. De aduerfa valetudine et medicis. Vertit Balth. Etzelius.	XII. 516.	VII. 709.	VI. 657.
῞Οταν εἰς τὴν ὀλιγότητα ἀπίδω. 4. in 1. Cor. I. 1. Paulus vocatus apoftolus. Vertit Fronto Ducaeus.	III. 128.	VIII. 102.	V. 588.
῞Οταν εἰς τὸν θρόνον ἀπίδω. Homilia 3. ad Antiochenos.	II. 35.	VI. 472.	I. 38.
[῞Οταν ἐκ καθαρῶν χειλέων ἐξέρχηται δέησις. In Pfalm. XI. Spuria et omiffa.]			
῞Οταν ἐνάρετοι γενόμενοι διωκώμεθα. [82.] 81. in Iohannem.	p. 482.	II. 896.	* II. 520.
῞Οταν ἐπί τι μεῖζον παρακαλῇ. 10. in epift. ad Ephefios.	XI. 74.	III. 814.	* V. 495.
῞Οταν ἴδῃς πλυτῦντα. De diuitiis et paupertate. [Ecloga 11.] Vertit Balth. Etzelius.	XII. 501.	VII. 852.	VI. 639.
῞Οταν μὲν εἰς τὴν πτωχείαν τῆς διανοίας. De vtilitate lectionis fcripturarum facrarum. Vertit Fronto Ducaeus.	III. 71.	VIII. 111.	V. 602.
῞Οταν οἱ τὰ σημεῖα βαςάζοντες. 7. in laudem S. Pauli, apoftoli. Vertit Anianus.	II. 518.	VIII. 57.	V. 552.
῞Οταν περὶ πνευματικῶν διαλεγώμεθα. 46. [47.] in Iohannem.	VIII. 275.	II. 748.	* II. 295.
῞Οταν προσευχηθε͂, φησιν ὁ Χριςός. 8. in 1. ad Timoth.	XI. 589.	IV. 279.	* VI. 452.
῞Οταν πρὸς τὰ κατεπείγοντα ςῶ. 5. in 1. ad Theffalon.	XI. 459.	IV. 185.	* VI. 302.
[῞Οταν πρὸς τὸς Ἰυδαίυς τὸν λόγον ἀποτείνωμεν. In Pharifaeum et meretricem. Spuria et omiffa.]			
῞Οταν τι μέλλωσιν ἐρωτᾷν. 2. in Acta.	IX. 14.	IV. 610.	* III. 17.
῞Οταν τὸ εὐδαπάνητον τῆς ζωῆς. In decem virgines. Vertit Fronto Ducaeus. [In fpuriis.]	VIII. 45.	VII. 554.	VI. 325.
῞Οταν χρονία τις καὶ σκληρὰ φλεγμονή. De Dauide et Saule. Vertit Erafmus.	IV. 748.	VIII. 10.	II. 839.
[῞Οτε διδάσκαλος εὐκλεὴς τότε μαθητής. In ftagnum Genezareth. Montf. XIII. 250.]			
῞Οτε μὲν περὶ τῦ διεσπᾶσθαι. 15. in 1. ad Corinth.	XI. 124.	III. 333.	* V. 150.
[P] ῞Οτε τὴν Σάῤῥαν ἀπὸ τῦ Ἀβραὰμ ἥρπασεν ὁ Φαραώ. Poft reditum a priori exfilio. Hanc homiliam feruauit Georgius Alex. in Chryfoftomi vita. Vertit Godfridus Tilmannus.	III. 427.	VIII. 262.	IV. 848.
῞Οτε τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις ναόν. 1. aduerfus vituperatores vitae monafticae. Vertit Ambrofius Camaldulenfis.	I. 44.	VI. 161.	IV. 355.

Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*	
VIII. 24.	V. 799.	VI. 284.	Ὅτε τὸν παναρμόνιον. In illud: sufficit tibi gratia mea. Prodiit graece Rom. 1581. Vertit Io. Iacobus Beurerus. [In spuriis.]
			[Ὁ τῆς ἀναστασίμου ἑορτῆς αἴτιος. In Mesopentecosten. Spuria et omissa.]
	VII. 367.	deest.	Ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος. In natiuitatem Christi. Dubium, an Chrysostomi. *Fabr.* Sub hoc titulo deest in indice Montfauc. sed alia, inscripta, ὁ τῆς δικαιοσύνης ἀνέτειλε σήμερον· in resurrectionem domini, quae vero spuria habetur, exstat tom. X. p. 790. *Harl.*
XII. 583.	VII. 751.	VI. 729.	Ὁ τῆς ἐλεημοσύνης λόγος. De eleemosyna. Vertit Balthasar Etzelius. [Ecloga 23.]
I. 371.	VI. 7.	IV. 13.	Ὅτι μὲν οὖν ἐστι καὶ ἐπὶ καλῷ. Liber II. de sacerdotio.
II. 783.	VI. 758.	I. 749.	Ὅτι μὲν παντὸς ἀγαθοῦ. 2. de precatione. Vertit Erasmus et Pomponius Brunellus. Dub.
III. 211.	VIII. 80.	V. 355.	Ὅτι μὲν παρελείφθην ὑμῶν τῇ παρελθούσῃ συνάξει. Laus Maximi, et quales ducendae vxores. Vertit Sigismundus Gelenius.
I. 338.	VI. 296.	IV. 456.	Ὅτι μὲν χαλεπὴν ἔλαβες τὴν πληγήν. Ad viduam iuniorem. Vertit Flaminius Nobilius 1575.
X. 8.	III. 249.	* V. 11.	Ὁ τοῖς ἄλλοις παραινεῖ λέγων. Hom. 2. in 1. ad Corinth.
X. 851.	VII. 448.	deest.	Ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος. In aeneum serpentem contra Iudaeos. Seueriani Gabalensis. [Spuria.]
XI. 227.	IV. 27.	* VI. 43.	Οὐδὲν ἄμεινον, οὐδὲν φιλοστοργότερον. 5. [3.] in epist. ad Philipp.
			[Οὐδὲν ἀνάξιον. Infra sic incipit: οὐδὲν ξένον.]
X. 806.	VII. 383.	deest.	Οὐδὲν ἀπεοίκασιν. In illud Matth. XXVI. 39. Pater, si fieri potest. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
VIII. 293.	II. 761.	* II. 314.	[?] Οὐδὲν ἁπλῶς ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς. 49. [50.] in Iohannem.
IV. 711.	V. 59.	II. 797.	Οὐδὲν ἄρα ἴσον εὐχῆς. 2. de Anna, Samuelis matre. Vertit Erasmus.
			[Οὐδὲν γὰρ κωλύει καὶ τήμερον τοῦ αὐτοῦ ἅψασθαι. In Ioann. 8. Montf. VIII. 48. Eadem vero esse videtur, quae postea citata est: οὐδὲν κωλύει καὶ τήμ.]
VIII. 261.	II. 738.	* II. 280.	Οὐδὲν γαστριμαργείας χεῖρον. 44. [45.] in Iohannem.
II. 769.	VI. 876.	I. 733.	Οὐδέν ἐστιν ὄντως δόγμα. V. de fato et prouidentia. Vertit Io. Checus. Dub.

Οὐδὲν

	Montfauc.	Savil.	Ducaei.
Οὐδὲν ἦν ἴσον τῶν σπλάγχνων. Hom. 3. in epist. ad Ephes.	XI. 16.	III. 774.	* V. 580.
Οὐδὲν ἰταμώτερον κακίας. 13. in Acta.	IX. 102.	IV. 681.	* III. 119.
Οὐδὲν κωλύει καὶ τήμερον. 7. [8.] in Ioannem.	deest.	II. 587.	* II. 56.
[Οὐδὲν ὁ θεῖος λόγος ἀσκέπως ἐκφυσᾷ. In euangelii dictum et de virginitate. Montf. XIII. 237.]			
[Οὐδὲν οὕτως ἐλευθεροστομίαν παρασκ. De non accusandis sacerdotibus. Spuria et praetermissa.]			
Οὐδὲν οὕτω κενοῖ κατορθώματα. 12. in epist. ad Philipp.	XII. 260.	IV. 69.	* VI. 113.
Οὐδὲν οὕτω λυμαίνεται τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. 2. in 1. ad Timoth.	XI. 555.	IV. 255.	* VI. 412.
Οὐδὲν οὕτω μερίζειν καὶ διασπᾷν. De inuidia. Vertit Balthasar Etzelius. [Ecloga 17.]	XII. 543.	VII. 884.	VI. 680.
Οὐδὲν οὕτω πρᾶγμα παραινεῖν. 3. in epist. ad Philemonem.	XI. 786.	IV. 421.	* VI. 687.
Οὐδὲν οὕτως ἀνάρμοστον καὶ ἀλλότριον. 13. in epist. ad Philipp.	XI. 297.	IV. 73.	* VI. 120.
Οὐδὲν οὕτως, ὡς ἔοικε, περίεργον. 9. in 1. ad Thessalon.	XI. 485.	IV. 203.	* VI. 332.
Οὐδὲν τῆς ἀληθείας σαφέστερον, οὐδὲν ἁπλούστερον. 55. in Iohannem.	VIII. 304.	II. 769.	* II. 325.
Οὐδὲν τῆς ἀληθείας φανερώτερον. 28. [29.] in Ioannem.	VIII. 164.	II. 668.	* II. 177.
Οὐδὲν τῆς ἀληθείας φαιδρότερον. Spuria et ideo a Savilio omissa. Inscribitur περὶ ὀργῆς καὶ κενοδοξίας, καὶ περὶ μετανοίας καὶ ἐλεημοσύνης.	deest.	deest.	deest.
Οὐδὲν τῆς Παύλου ψυχῆς μακαριώτερον. 4. in epist. ad Philippenses.	XI. 219.	IV. 21.	* VI. 34.
Οὐδὲν τῆς ψυχῆς ἀγωνιστικώτερον. 6. in 1. ad Corinth.	X. 42.	III. 274.	* V. 52.
[P] Οὐδὲν τοῖς δεσποτικοῖς. In Zachariam et Elisabeth. Vertit Fronto Ducaeus. Dub. [Spuria.]	II. 790.	VII. 340.	VI. 429.
Οὐδὲν τῶν ἐπιτυγχανόντων. Quod aliorum salutem promouere, et in nos peccantibus remittere debeamus. Ecloga [40.] ex Chrysostomianis collecta.	XII. 730.	VII. 900.	deest.
Οὐδὲν φθόνου καὶ βασκανίας χεῖρον. 34. [35.] in Iohannem.	VIII. 201.	II. 695.	* II. 216.
Οὐδὲν φθόνου χεῖρον καὶ βασκανίας οὕτως ὁ θάνατος. 47. [48.] in Ioannem.	VIII. 283.	II. 754.	* II. 303.
Οὐδὲν χεῖρον ἢ ὅταν τις. 2. in 2. ad Corinth.	XI. 665.	IV. 334.	* VI. 543.
Οὐδὲν, ὡς ἔοικεν, ὠφελήσαμεν. In eos, qui ad synaxin non venerunt, et ad Rom. XII. 20. Si esurierit inimicus. Vertit Fronto Ducaeus.	III. 157.	V. 304.	V. 199.

Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*	
			[Οὐδὲ ὅτος παρ' Ἑβραίοις ὁ ψαλμός. In Pfalm. XCV. Spuria. Montf. V. 787.]
XI. 672.	IV. 339.	* VI. 552.	Οὐ διὰ γραμμάτων μόνον τὰ πρακτέα. 3. in 2. ad Timoth.
XI. 38.	III. 789.	* V. 904.	Οὐ δι' ἑτέρε, φησὶν, ἔπεμψεν. 6. in epift. ad Ephefios.
VII. 643.	II. 411.	* I. 701.	Οὐκ ἀθρόον ἀναβαίνει εἰς Ἱεροσόλυμα. 66. in Matthaeum.
II. 476.	VIII. 33.	V. 512.	Οὐκ ἄν τις ἁμάρτοι λειμῶνα. 1. de laudibus S. Pauli, apoftoli. Vertit Anianus.
VII. 575.	III. 363.	* I. 622.	Οὐκ ἄρα ἀπὸ τῶν γραφῶν τῦτο. 57. in Matthaeum.
XI. 116.	III. 843.	* V. 1003.	Οὐκ ἀρκεῖ κακίας ἀπαλλαγῆναι. 16. in epift. ad Ephef.
XI. 647.	IV. 320.	* VI. 521.	Οὐκ αὐθεντίας δεῖ τῷ διδασκάλῳ. 17. in 1. ad Timoth.
			[Οὐκ εἰκῆ τοῖς ἀγγέλοις πανηγυρίζομεν, Io. Chryfoftomi εἰς τὴν σύναξιν τῶν ἀσωμάτων. Spuria et omiffa.]
IX. 47.	VI. 640.	* III. 57.	Οὐκ ἔςι κολακεία τὸ ῥῆμα. 6. in Acta.
XI. 779.	IV. 416.	* VI. 678.	Οὐκ εὐθέως ἐκ τῶν προοιμίων. 2. in epift. ad Philemon.
			[Οὐκ οἶδα ποίᾳ χρήσομαι γλώττῃ. In adfcenfionem. Spuria et omiffa.]
			[Οὐ λέγε τοῖς υἱοῖς Κορὲ, ἵνα τοῖς ψαλ. in Pfalm. XLV. Spuria et omiffa.]
			[Οὐ μάτην τῷ Δαυὶδ ὁ ψαλμὸς ἀναγ. In Pfalm. XCVII. Spuria. Montf. V. 794.]
IV. 729.	V. 72.	II. 818.	Οὐκ οἶδα ποίοις χρήσομαι λόγοις. De Anna, Samuelis matre. Vertit Sigismundus Gelenius. Bafil. 1545.
X. 73.	III. 296.	* V. 88.	[P] Οὐ μικρὸν ἡμῖν τῦτο τὸ προκείμενον. 9. in 1. ad Corinth.
V. 123.	I. 608.	III. 140.	Οὐ μικρὸν καὶ τῦτο ἀγαθόν. In Pfalmum duodecimum.
IX. 200.	IV. 754.	* III. 231.	Οὐ μικρὸν ὁ διωγμός. 25. in Acta.
II. 812.	V. 872.	VI. 207.	Οὐ μόνον φορεῖ σάρκα. In feftum occurfus Domini. Vertit Fronto Ducaeus. [Spuria.]
XI. 95.	III. 828.	* V. 970.	Οὐ πρὸς Ἐφεσίους ταῦτα εἴρηται μόνον. 13. in epift. ad Ephef.
V. 482.	I. 895.	III. 531.	Οὐ πρὸς τὴν πόλιν. In Pfal. CXLVII.
II. 634.	V. 473.	I. 555.	Οὔπω εἴκοσι ἡμέρας. In SS. martyres, Bernicen et Profdocen, virgines. Vertit Fronto Ducaeus.
IX. 80.	IV. 664.	* III. 94.	Οὔπω τῶν προτέρων ἀναπνεύσαντες. 10. in Acta.
III. 787.	V. 976.	VI. 192.	Οὐρανὸς ἡμῖν γέγονε σήμερον ἡ γῆ. In Pentecoftem. Vertit incertus. [Spuria.]

Οὐρανῷ

	Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*
Οὐρανοῦ καὶ γῆς ἅμιλλαν. In principes apostolorum, Petrum et Paulum. Vertit Gerh. Vossius. Rom. 1580. [In spuriis.]	VIII. 7.	V. 992.	VI. 263.
Οὓς ξένους εἶπεν ἀνωτέρω. Hom. 5. in Acta.	IX. 40.	IV. 635.	* III. 48.
Οὐ τὰ τυχόντα ἡμᾶς ὤνησεν. 3. de Lazaro. Vertit Erasmus.	I. 736.	V. 242.	V. 54.
Οὐ τὰ τυχόντα ἡμᾶς ὠφέλησε χθές. 24. in Genesin.	IV. 216.	I. 172.	II. 240.
[Οὐ τὴν ἱερὰν πανύγυριν τῆς πεντηκοστῆς. In omnes sanctos. Spuria et omissa.]			
Οὔτε τὸ πᾶν ταῖς εὐχαῖς. 5. in 2. ad Thessal.	XI. 536.	IV. 240.	* VI. 392.
Οὗτος ἀδελφὸς ἦν τοῦ Κυρίου. 46. in Acta.	IX. 345.	IV. 864.	* III. 400.
Οὗτος ὁ Γαμαλιὴλ Παύλου διδάσκαλος. 14. in Acta.	IX. 110.	IV. 687.	* III. 128.
[Οὗτος ἔχεται τοῦ προτέρου πάλιν. Sic in tribus msstis incipit haec homilia in Psalm CXXVIII. In editis vero sic: καὶ οὗτος τοῦ πρὸ αὐτοῦ. Vide supra.]			
[†. Οὗτος ὁ Μῆδος Δαρεῖος πρῶτον δέ. In Daniel. c. 8. Monf. VI. 245.]			
Οὗτος οὐκ ἔστιν Ἰουδαῖος. 22. in Acta.	IX. 177.	IV. 736.	* III. 205.
Οὗτος ὁ ψαλμὸς εἰς τὴν κατάβασιν (κατάστασιν.) In CXXVI. Psalmum.	V. 780.	I. 801.	III. 394.
Οὐ τοῦτο μόνον ἐστὶ τὸ ζητούμενον. De ieiunio ἀπάνθισμα tertium, ex fragmin. consarcinatum.	deest.	VI. 889.	deest.
Οὕτω μεγάλαι εἰσὶν αἱ εὐεργεσίαι. 4. in 1. ad Timoth.	XI. 567.	V. 263.	* VI. 426.
[Οὐχ οὕτως ἑωσφόρος ἀπαλοῖς. In Psalm. V. Spuria et praetermissa.]			
[Οὐχ οὕτω τῶν οὐρανῶν οἱ φωστῆρες. De lege circumcisionis. Spuria et omissa.]			
[Οὐ χρὴ γὰρ μεριμνᾶν. In Psalm. IX. Spuria et omissa.]			
[†] Οὐχ ἑαυτῷ μόνον ἀρκεῖν. De ieiunio secundum ἀπάνθισμα.	Non indicatur.	VI. 886.	deest.
Οὐχ ἵνα ἁπλῶς μάθωμεν. In Psalmum quartum.	V. 6.	I. 522.	III. 8.
Ὀφθαλμὸς μὲν ὁρῶν. In ficum arefactam. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	VIII. 106.	VII. 252.	deest.
Ὁ φιλάνθρωπος Θεός. Quod gratiam scientiae habens debet impertire indigentibus. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	X. 840.	VII. 421.	deest.
Οὐχὶ παρὼν τοῖς μαθηταῖς ὁ Χριστὸς σωματικῶς. 42. in Iohannem.	VIII. 254.	II. 733.	* II. 273.
Οὐχὶ φιλοτιμίας ἕνεκεν. Hom. 11. in Acta.	IX. 89.	IV. 671.	* III. 104.
Οὐχ ὅτι οἰκοδομοῦσιν, οὐδ᾽ ὅτι ἐγκαλοῦσιν. 75. in Matthaeum.	VII. 714.	II. 461.	* I. 785.

Πάλιν

	Montfauc.	Sauil.	Ducaei.
Πάλιν ἱπποδρομίαι, καὶ πάλιν ὁ σύλλογος. De consubstantiali. Vertit Fronto Ducaeus. Citatur a Theodorito dialogo 2. et 3. et in Actis concilii CPol. a. C. 680.	I. 501.	VI. 425.	I. 358.
[Πάλιν καιρὸς ἑορτῆς, πάλιν τρυφῆς. In martyres. Spuria et omissa.]			
Πάλιν μαρτύρων μνήμη, καὶ πάλιν πανήγυρις. In martyrem Romanum.	II. 613.	V. 488.	I. 506.
Πάλιν μαρτύρων μνήμη, πάλιν εὐσεβῶν ἑορτή. In memoriam martyrum *). Vertit minus bene Io. Iacobus Beurerus. Dub. [Spuria.]	III. 811.	V. 948.	VI. 224.
Πάλιν νηστείας καιρός. De ieiunio 6. Incertum an Chrysostomi. [Spuria.]	IX. 802.	VI. 938.	deest.
Πάλιν ὁ ἡμέτερος Ἰωάννης. In S. Iohannem, theologum. Non videtur Chrysostomi. [Spuria.]	X. 772.	VII. 344.	deest.
Πάλιν οἱ δείλαιοι, καὶ πάντων ἀνθρώπων. 2. aduersus Iudaeos.	I. 616.	VI. 312.	I. 399.
Πάλιν οἱ κόλποι Χριστοῦ. De drachma et homine, [?] duos habente filios, in Luc. XV. 8. 12. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	X. 838.	VII. 418.	deest.
[Πάλιν ὁ τάλας ἐγὼ τὸν νῦν ἐπὶ τόν. In infanticidium Herodis. Spuria et omissa.]			
Πάλιν παραίνεσις καὶ εὐχή. 32. in epist ad Rom.	IX. 754.	III. 238.	* IV. 398.
Πάλιν περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ κηδεμονίας. 28. in epist. ad Rom.	IX. 724.	III. 217.	* IV. 362.
Πάλιν τὰ σήμερον ἀναγνωσθέντα. 38. in Genesin.	IV. 382.	I. 366.	II. 428.
Πάλιν τὰς μὲν μικρὰς παρατρέχουσι 37. in Acta.	IX. 280.	IV. 815.	* III. 324.
Πάλιν τὰ φορτικώτερα τίθησι. 36. in Matth.	VII. 397.	II. 238.	* I. 414.
Πάλιν τὴν αἰτίαν τίθησιν ὁ Εὐαγγελιστής. 72. in Matthaeum.	VII. 694.	II. 447.	* I. 762.
Πάλιν τῇ παῤῥησίᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Contra haereticos et de sancta Deipara. Dubium, an Chrysostomi. [In spuriis.]	VIII. 238.	V. 889.	deest.
Πάλιν τὴν προθυμίαν αὐτῶν διεγείρει. 10. in 2. ad Corinth.	X. 505.	III. 602.	* V. 599.
Πάλιν τὸν Θεὸν μαρτύρεται. 18. in 1. ad Timoth.	XI. 653.	IV. 325.	* VI. 529.

Πάλιν

*) Edit. Romae 1581. et inscripta est: εἰς τὸν ἅγιον Ἀκάκιον ποιμένα — — *de S. Acacio, pastore, et de oue:* atque sic quoque in aliquot codd. Sed Sauil. p. 759. not. e cod. Paris. restituit eam, quae nunc legitur, inscr. probante Montf. p. 810 sq. *Harl.*

Πάντοτε

	Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*
Πάντοτε μὲν ὁ Θεὸς ὡς φιλάνθρωπος. In meretricem et Pharisaeum. Vertit Fronto Ducaeus. [In spuriis.]	VIII. 49.	VII. 490.	VI. 331.
[Πάντων τῶν καλῶν κρηπίς ἐστιν ἡ μακαριότης. In Psalm. I. Spuria et omissa.]			
Παραινέσας εὐχαρίστους εἶναι. 9. in epist. ad Coloss.	XI. 390.	IV. 136.	* VI. 223.
Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, μὴ μόνον. De compunctione, patientia et desiderio futurorum bonorum, et secundo Christi aduentu. Ecloga [44.] ex Chrysostomianis collecta.	XII. 751.	VII. 917.	deest.
Παραμυθησάμενος ἐκ τοῦ χαρίσματος. 30. in I. ad Corinth.	X. 268.	III. 436.	* V. 322.
[Παραπλησίως τοῖς προτέροις καὶ οὗτος ὁ ψ. In Psalm. CVI. Spuria et omissa.]			
[Παρελήλυθεν ἡ Παύλου πανήγυρις. In S. Paulum. Spuria et omissa.]			
[P] Παρῆλθεν ἡ νηστεία τῶν Ἰουδαίων. VI. [VIII.] aduersus Iudaeos.	I. 673.	VI. 354.	I. 465.
Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος. De fide et lege naturae et Spiritu S. Vertit incertus. [Spuria.]	I. 825.	VI. 837.	VI. 149.
[Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος κατὰ τὸν μακαρ. ἀπος. Prooemium in Psalm. Montf. V. 1.]			
[Πᾶσα ἔνθεος διδασκαλία συνάγειν εἴωθε. In Lazarum. Spuria. Montf. XI. 846.]			
Πᾶσα εὐσεβείας ὑπόθεσις. Non Chrysostomi, sed Seueriani, Gabalorum episcopi, homilia 1. in Cosmopoeiam.	VI. 436.	VII. 587.	deest.
Πᾶσαι μὲν ἅγιαι αἱ Ἐπιστολαὶ Παύλου. 1. in epist. ad Coloss.	XI. 322.	IV. 89.	* VI. 147.
Πᾶσαι μὲν ἅγιαι αἱ θεῖαι γραφαί. Protheoria in Psalmos. Incertum an Chrysostomi. [Spuria.]	V. 542.	V. 676.	deest.
Πᾶσαι μὲν αἱ μαρτυρικαὶ πανηγύρεις. In S. Deiparam. Procli, CPolitani. *Fabr.* In spuriis. Combefis. bibl. I. 339. indice Montf. *Harl.*	VIII. 236.	V. 887.	deest.
[Πᾶσα μὲν γλῶσσα ἀνθρωπίνη οὐχ ἱκανή. In illud: *Iesus autem fatigatus sedebat.* Spuria et omissa.]			
[Πᾶσα μὲν ἐντολὴ καθαρὰ καὶ διαυγής. Quod filii debeant parentes honorare. Spuria et omissa.]			
Πᾶσα μὲν ἀρετὴ καλόν. 60. [61.] in Iohannem.	VIII. 361.	II. 810.	* II. 387.
Πᾶσα μὲν ἐν Θεῷ διδασκαλία. 1. in Lazarum quatriduanum. Non videtur esse Chrysostomi. Citatur a Damasceno tom. I. p. 871.	Non est in indice.	VII. 524.	deest.

Περι-

	Montfauc.	Savil.	Ducaei.
Περιτυχόντες πρώην τῷ παραλυτικῷ. De paralytico per tectum immiſſo, Vertit Fronto Ducaeus.	III. 32.	deeſt.	V. 824.
Περὶ τȣ̃ Θεȣ̃ λόγȣ διαλεχθείς. 5. in Iohannem.	Omiſſa eſt in ind.	II. 583.	* II. 49.
Περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν ὁ Πιλάτος τὸ αἷμα. MS. in bibliothecis Italiae et Oxonienſi. Aperte ſpuria, et ideo a Sauilio omiſſa.	deeſt.	deeſt.	deeſt.
Πηγὴ Φωτὸς ὁ τȣ̃ Θεȣ̃ λόγος. De coeco a natiuitate. Vertit Fronto Ducaeus. [In ſpuriis.]	VIII. 61.	V. 761.	VI. 355.
Πίϛει, Φησὶ, χρηματισθεὶς Νῶε. 23. in epiſt. ad Hebr.	XII. 210.	IV. 546.	* VI. 902.
Πλείονος αὕτη γέμει παῤῥησίας ἡ δημηγορία. 9. in Acta.	IX. 69.	IV. 656.	* III. 81.
[†. Πλȣ̃τος ἡμῖν καὶ θησαυρὸς καὶ πηγαί. In adſumtionem domini. Montſ. III. 738. Homilia ex plurimis locis conſarcinata.]			
Πόθεν ἄρα ἡμῖν πλείων ὁ σύλλογος. 3. [5.] aduerſus Iudaeos.	I. 627.	VI. 320.	I. 412.
Ποίαις ἡμέραις ἐκείναις. 10. in Matthaeum.	VII. 139.	II. 62.	* I. 109.
Ποῖα πάντα, ὦ μακάριε Πέτρε. 65. in Matth.	VII. 634.	II. 404.	* I. 690.
[Ποῖα ῥήματα. In Pſalm. V. Spuria et omiſſa.]			
Ποιήσας τὸ θαῦμα, ȣ̓κ ἐπέμενεν ἵνα. 31. in Matthaeum.	VII. 347.	II. 203.	* I. 356.
Ποῖον ἐκεῖνον λέγει καιρόν. 26. in Acta.	IX. 207.	IV. 760.	* III. 239.
Πολλὰ ἀπὸ τῆς παραβολῆς αἰνίττεται. 69. in Matthaeum.	VII. 669.	II. 430.	* I. 733.
[?] Πολλὰ δείκνυσι τȣ̃ Θεȣ̃ τὴν εἰς ἡμᾶς φιλανθρωπίαν. 5. in epiſt. ad Epheſios.	XI. 32.	III. 785.	* V. 897.
Πολλὰ ἐνταῦθά ἐϛι τὰ ζητȣ́μενα. 3. in epiſt. ad Titum.	XI. 743.	IV. 391.	* VI. 636.
Πολλαὶ καὶ διάφοροι. De coeco et Zacchaeo. Vertit Fronto Ducaeus. [In ſpuriis.]	VIII. 120.	V. 731.	VI. 482.
[Πολλαὶ καὶ ποικίλαι. Alii πολλοὶ καὶ ποικίλοι. In Taurinenſi bibl. Spuria et omiſſa.]			
[Πολλαὶ μὲν αἱ δωρεαί. In natiuitatem Chriſti. Spuria et omiſſa.]			
[Πολλαὶ μὲν καὶ ἀναρίθμητοι τῶν χριϛιανῶν. In natiuitatem Chriſti. Combefis VIII. p. 104. Spuria et omiſſa. Combefiſius putat, eſſe Procli.]			
Πολλὰ καὶ θαυμαϛά. In S. Stephanum 3. Non videtur Chryſoſtomi. [Spuria.]	XII. 811.	VII. 581.	deeſt.
Πολλὰ καὶ μεγάλα περὶ τȣ̃ Ἀβραάμ. 9. in epiſt. ad Rom.	IX. 511.	III. 65.	* IV. 108.
Πολλάκις ἀπεδείξαμεν, ὅτι σκιά. In Pſalmum CVI.	V. 675.	I. 967.	deeſt.

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
II. 397.	V. 563.	V. 431.	Πολλάκις ἐζήτησα πρὸς ἐμαυτόν. De coemeterii adpellatione, et in ſanctam crucem. Vertit Iac. Gretſerus
XI. 309.	IV. 82.	* VI. 134.	Πολλάκις εἶπον, ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη. 15. in epiſt. ad Philipp.
X. 843.	VII. 423.	deeſt.	Πολλάκις ὑμῖν εἶπον. In oeconomum iniuſtum. Homilia, extrema parte mutila. Incertum, an Chryſoſtomi. [Spuria.]
			[Πολλάκις ὑμῖν εἴρηται τὸν Χριϛὸν, ὥσπερ. In Pſalm. XXXVII. Spuria et omiſſa.]
V. 405.	I. 838.	III. 449.	Πολλάκις ὑμῖν περὶ τούτου διελέχθην. In Pſalmum CXXXVII.
XII. 670.	VII. 775.	VI. 834.	Πολλὰ μὲν ἐπείγεται. De morte. Vertit Balthaſar Etzelius. [Ecloga 31.]
VIII. 525.	II. 927.	* II. 566.	Πολλὰ μέν ἐϛι καὶ ἕτερα τὰ δυνάμενα. 87. [88.] in Iohannem.
XII. 284.	IV. 587.	* VI. 959.	Πολλὰ μέν ἐϛι τὰ χαρακτηρίζοντα τὸν χριϛιανισμόν. 31. in epiſt. ad Hebr.
VI. 480.	VII. 618.	deeſt.	Πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα τὰ παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ. V. Seueriani, Gabalorum epiſcopi, in κοσμοποιίαν.
II. 84.	VI. 510.	I. 93.	Πολλὰ μὲν καὶ περὶ πολλῶν. Homilia 7. ad Antiochenos.
XII. 245.	IV. 565.	* VI. 923.	Πολλὰ μεταξὺ κατασκευάζειν ὁ Παῦλος. 27. in epiſt. ad Hebr.
IV. 674.	V. 22.	II. 758.	[?] Πολλὰ παρεκάλεσα χθές. De ligno ſcientiae boni et mali. Vertit Fronto Ducaeus.
IX. 656.	III. 173.	* IV. 288.	Πολλὰ περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας. 20. in epiſt. ad Rom.
XI. 494.	IV. 210.	* VI. 343.	Πολλὰς ἀνάγκη τὸν ἄρχοντα. 10. in 1. ad Theſſ.
II. 79.	VI. 501.	I. 80.	Πολλὰς μὲν ἀνηλώσαμεν ἡμέρας. Homilia 6. ad Antiochenos.
			[Πολλὰς πραγμάτων ἔσχε μεταβολάς. In Pſalm. XVIII. Spuria et omiſſa.]
IV. 114.	I. 90.	II. 128.	Πολλὰς ὑμῖν ἔχω χάριτας, ὅτι μετὰ πολλῆς. 15. in Geneſin.
III. 354.	VIII. 75.	V. 664.	Πολλὰς ὑμῖν ἔχω χάριτας, ὅτι μετὰ προθυμίας τοὺς περὶ τῆς εὐχῆς. Non eſſe deſperandum. Vertit Fronto Ducaeus.
IV. 304.	I. 244.	II. 340.	Πολλὰς ὑμῖν ἔχω χάριτας, ὅτι μετὰ ἡδονῆς. 31. in Geneſin.

Πολλὰ

	Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*
Πολλὰ τὰ κύματα. καὶ χαλεπὸν τὸ κλυδώνιον. Quum de Chrysostomo expellendo ageretur. Hanc orationem seruauit Georgius Alexandrinus in Chrysostomi vita. Vertit Godfridus Tilmannus, paraphrastice. [v. Montf. monitum.]	III. 415.	VIII. 259. et Latine VII. 941.	IV. 842.
Πολλὰ τῶν πραγμάτων ἐξ ἀγνοίας. 7. in 1. ad Thessalon.	XI. 472.	IV. 194.	* VI. 317.
Πολλὰ τῶν πραγμάτων ἐστὶ μὲν καλά. In Psalm. CXXXII.	V. 379.	I. 819.	III. 420.
Πολλαχόθεν μὲν καὶ ἄλλοθεν. 29. in 2. ad Corinth.	X. 639.	III. 697.	* V. 758.
[Πολλὴ μὲν γηπόνοις προθυμία καταβ. In illud: Si qua in Christo noua creatura. Montf. XIII. 219.]			
Πολλὴν ἀπαιτεῖ τὴν αἰδῶ. 9. in 1. ad Timoth.	XI. 594.	IV. 282.	* VI. 457.
Πολλὴν ὁρῶ τὴν σπουδήν. Homilia 1. in Es. VI. 1. Vertit Erasmus.	VI. 95.	V. 127.	III. 723.
Πολλὴν παράκλησιν. 9. in 2. ad Timoth.	XI. 714.	IV. 370.	* VI. 602.
Πολλὴν παρὰ τῶν οἰκετῶν. 5. in epist. ad Titum.	XI. 737.	IV. 400.	* VI. 652.
Πολλὴν ποιεῖται τὴν σπουδήν. 22. in 1. ad Corinth.	X. 191.	III. 381.	* V. 230.
Πολλῆς βαρύτητος τὸν λόγον ἐμπλήσας. 13. in 1. ad Corinth.	X. 108.	III. 321.	* V. 131.
Πολλῆς γέμει ταραχῆς. Homilia 1. de prouidentia. Vertit Io. Checus, Cantabrigiensis, sed minus recte.	II. 752.	VI. 863.	I. 714.
[?] Πολλῆς ἐνταῦθα συνέσεως ἡμῖν χρεία. In CVIII. Psalmum.	V. 242.	I. 716.	III. 269.
Πολλῆς ἡμῖν, ἀγαπητοί, δεῖ τῆς μερίμνης. 20. [21.] in Iohannem.	VIII. 119.	II. 637.	* II. 129.
Πολλῆς ἡμῖν δεῖ τῆς ἀγρυπνίας. 6. in Matthaeum.	VII. 84.	II. 35.	* I. 63.
Πολλῆς ἡμῖν δεῖ τῆς σπουδῆς ἐν ἅπασιν. 38. [39.] in Iohannem.	VIII. 225.	II. 702.	* II. 242.
Πολλῆς ἡμῖν θερμότητος δεῖ. 33. [34.] in Iohannem.	VIII. 195.	II. 691.	* II. 210.
Πολλῆς σήμερον πληροῦμαι τῆς ἡδονῆς. 2. in Genesin.	IV. 7.	I. 5.	II. 7.
Πολλῆς ὑπομονῆς δεῖται τὰ ἡμέτερα. 53. [54.] in Iohannem.	VIII. 315.	II. 776.	* II. 337.
Πολλοὶ διαπορῦσι πῶς. 27. in Acta.	IX. 214.	IV. 764.	* III. 248.
Πολλοὶ νομίζουσιν ἀρκεῖν ἑαυτοῖς. 14. in 1. ad Timoth.	XI. 624.	IV. 304.	* VI. 495.
[Πολλοῖς, οἶμαι, τῶν. Alibi legitur, πολλές· οἶμαι τῶν. De fugiendis spectaculis et de Abrahamo. Spuria et omissa.]			
Πολλοῖς τυτὶ τὸ βιβλίον. Hom. 1. in Acta.	IX. 1.	IV. 607.	* III. 1.

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
VIII. 368.	II. 815.	* II. 395.	Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ὅταν ἴδωσι. 61. in Iohannem. Sub Basilii Seleuciensis nomine etiam prodiit cum versione Claudii Dausquei. Homilia 40.
XI. 685.	IV. 349.	* VI. 568.	Πολλοὶ τῶν ἀσθενεστέρων. 5. in 2. Timoth.
deest.	deest.	VI. 664.	Πολλοὶ τῶν πόρναις προσεχόντων. Pars homiliae, a Martino Cromero versae, Basil. 1552. de pulcritudine et vxore.
XII. 670.	VII. 787.	VI. 762.	Πολλοὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἀνθρώπων. De futuro iudicio. Vertit Balth. Etzelius.
VIII. 158.	II. 664.	* II. 371.	Πολλοὶ τῶν ῥαθυμοτέρων. 27. in Iohannem.
XII. 235.	IV. 560.	* VI. 915.	Πολλοί, φησι, προφῆται καὶ δίκαιοι. 26. in epist. ad Hebraeos.
II. 180.	VI. 581.	I. 200.	Πολλοὺς εἶδον χαίροντας. Homilia 18. ad Antiochenos.
			[Πολλοὺς καὶ διαφέρους. De gratiarum actione. Spuria et omissa.]
IX. 744.	III. 231.	* IV. 387.	Πολλοὺς καὶ τῶν σφόδρα δοκούντων. 31. in epist. ad Rom.
IV. 768.	V. 89. et 39.	II. 862.	Πολλοὺς οἶμαι τῶν πρώην καταλιπόντων. Non accedendum ad theatra et 3. de Dauide et Saule. Vertit Erasmus.
XI. 691.	IV. 353.	* VI. 575.	[?] Πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων θορυβεῖ. 6. in 2. ad Timoth.
III. 172.	V. 314.	V. 216.	Πολλοὺς ὑμῶν οἶμαι θαυμάζειν. In Rom. XVI. 3. Salutate Priscillam et Aquilam, Vertit Fronto Ducaeus.
X. 657.	III. 709.	* V. 776.	Πολλοῦ τὸ προοίμιον γέμει θυμοῦ. In epist. ad Galatas commentarius.
VII. 71.	II. 30.	* I. 54.	Πολλῶν ἀκούω λεγόντων, ὅτι παρόντες. 5 in Matthaeum.
III. 405.	latine VII. 936.	graece et lat. V. 905.	Πολὺν ἐσίγησα χρόνον. Cum Saturninus et Aurelianus acti essent in exsilium. Vertit incertus.
VIII. 242.	II. 725.	* II. 261.	Πολὺν ποιώμεθα τῶν πνευματικῶν, ἀγαπητοὶ, λόγον. 40. [41.] in Iohannem.
IX. 685.	III. 189.	* IV. 315.	Πολὺν τοῦ πράγματος τούτου ποιεῖται. 23. in epist. ad Rom.
XI. 631.	IV. 310.	* VI. 506.	Πολὺν ὑπὲρ τῶν χηρῶν. 15. in 1. ad Timoth.
V. 287.	I. 750.	III. 319.	Πολὺς ἐν ταῖς γραφαῖς τῶν αἴνων τούτων. In CXXII. Psalmum.
IV. 180.	I. 143.	II. 200.	Πολὺς καὶ ἄφατος ὁ θησαυρός. 21. in Genesin.
VIII. 131.	II. 645.	* II. 142.	Πολὺς ὁ διάβολος ἔγκειται. 22. in Iohannem.
IV. 413.	I. 253.	II. 352.	Πολὺς ὁ θησαυρὸς καὶ ἄφατος. 32. in Genesin.
V. 402.	I. 836.	III. 445.	Πολὺς ὁ πόθος τοῖς ἀνδράσι τῆς πόλεως. In Psalm. CXXXVI.

Πολὺς

	Montfauc.	Savil.	Ducaei.
Πολὺς ὁ χειμὼν, ἀλλὰ τὴν προθυμίαν. In dimissionem Chananaeae. Habita post reditum ab exsilio. Vertit incertus v).	III. 432.	V. 188.	* VI. 248.
Πολὺ τῆς συγκαταβάσεως τὸ κέρδος. 30. in Iohannem.	VIII. 174.	II. 676.	* II. 188.
Πολὺ τῶν σήμερον ἡμῖν ἀναγνωσθέντων. 47. in Genesin.	IV. 473.	I. 379.	II. 530.
Πῦ νῦν εἰσιν οἱ λέγοντες. In Psalm. CXXXIX.	V. 418.	I. 848.	III. 463.
Πῦ νῦν εἰσιν οἱ τὸν θάνατον. 5. de laudibus S. Pauli, apostoli. Vertit Anianus.	II. 500.	VIII. 49.	V. 538.
Πρέπον τῇ μακαρίᾳ ψυχῇ. 2. in epist. ad Rom.	IX. 436.	III. 10.	* IV. 16.
[?] Πρεσβείαν τινὰ δικαίαν. De eleemosyna et collatione in sanctos. Vertit incertus.	III. 248.	VI. 816.	V. 283.
[Πρόβατον ἐν νόμῳ λαμβανόμενον ἐξ ἀγ. In secundam hebdomedem. Spuria et omissa.]			
Πρὸ ἓξ ἡμερῶν τῦ πάσχα. In festum Palmarum. Ecloga [33.] ex Chrysostomianis.	XII. 687.	VII. 718.	deest.
Πρόκειται ἡμῖν, ἀγαπητοὶ, πνευματικὴ τράπεζα. In eiectionem Adami e paradiso. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria]	deest.	VII. 237.	deest.
[Πρόκειται ἡμῖν, ἀγαπητοὶ, τράπεζα ἐκ θείων γρ. In principium ieiunii. Montf. VI. 539.]			
Πρόῤῥησιν μὲν ὁ ψαλμός. In Psalmum CI. Non est Chrysostomi, sed ex Theodorito et aliis.	V. 644.	I. 932.	deest.
Προσοχῆς μὲν ἕνεκεν τῆς περὶ τὴν ἀκρόασιν. 2. [3.] in Iohannem.	VIII. 16.	II. 565.	* II. 20.
Πρὸς τὰς τῦ μέλιτος πηγάς. In 1. Cor. VII. 2. Propter fornicationem, habeat etc. Vertit Fronto Ducaeus.	III. 193.	V. 330.	V. 240.
Πρὸς τὸ τέλος ἡμῖν τῆς νηστείας. De simultate et ira deponenda. Vertit Petrus Nannius.	II. 199.	VI. 611.	I. 246.
Πρὸς τὸ τέλος λοιπὸν ἐφθάσαμεν. [26.] 29. in Genesin.	IV. 279.	I. 223.	II. 311.
Πρότερον ἐπιτιμήσας τῷ κρίνοντι. 26. in epist. ad Rom.	IX. 711.	III. 207.	* IV. 346.
Πρότερον ἴδωμεν τίς ἡ κληρονομία. In Psalmum quintum.	V. 28.	I. 538.	III. 34.
Πρότερον μὲν τῶν Ἰυδαίων. In Eliam. Vertit incertus. Dub.	VI. 600.	V. 672.	VI. 109.
Προτρέπεται καὶ κόλπος βύθιος ἀλιέα. In Psalm. XXXVIII. 7. Frustra conturbatur omnis homo vivens. Vertit ediditque Parisiis Iac. Perionius. Dub.	V. 566.	VII. 558.	VI. 98.

[Προφη-

v) Montf. eam adserit Chrysostomo contra Ducaeum dubitantem. *Harl.*

Montfauc.	Savil.	Ducaei.	
			[Προφητεία τοίνυν ἐστὶ τὸ λέγειν, ἢ καὶ τυπικῶς. Praefatio in Ieremiam. Lambec. IV. p. 76. „Chrysostomi dicitur, inquit Lambec. sed ex Origenis, Chrysost. et Theodoreti scriptis consarcinata est. Chrysostomus autem nullum, quod sciamus, in Ieremiam edidit commentarium; sed varia eius loca, hinc inde desumta, adhibentur. Dicit tamen Sauilius in fine notarum in Iesaiae capita octo.„ Exstat passim in bibliothecis ἑρμηνεία εἰς τὸν προφήτην Ἱερεμίαν, Chrysostomo adscripta; cuius apographum ex bibl. Bavarica descriptum habemus; ne luce quidem, nedum tanto auctore dignum opusculum, sed nugas meras et quisquilias." Quarum initium ille adfert.]
VI. 168.	VI. 649.	III. 799.	Προφητικὴν σήμερον ὑμῖν. Homilia de prophetiarum obscuritate. Vertit Fronto Ducaeus.
VIII. 78.	II. 608.	* II. 84.	Πρώην ἐλέγομεν ὅτι Ἰωάννης. 13. [14.] in Iohannem.
IX. 797.	VI. 933.	deest.	[†] Πρώην ἐξ ὧν ἀκηκόατε. 3. de ieiunio. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
IV. 635.	I. 512.	II. 714.	Πρώην ἐπαγγειλάμενος τέλος ἐπιθεῖναι. 67. siue vltima homilia in Genesin.
deest.	V. 720.	deest.	Πρώην ἡμῖν ἡ μεγάλη. In filium prodigum, et de poenitentia. Dubium, an Chrysostomi.
XII. 469.	VII. 743.	VI. 600.	Πρώην μὲν ἐνεκαλοῦμεν. De doctrina et correptione. [Ecloga 6.] Vertit Balth. Etzelius.
I. 691.	VI. 439.	I. 801.	Πρώην μὲν περὶ ἀκαταλήπτου. Quod neque viui neque mortui anathemate plectendi. Vertit incertus.
			[Πρώην ὁ σωτὴρ ἡμῶν κατὰ τῶν ἁγίων εὐαγγ. In illud: *si non dimiseritis.* Spuria et omissa.]
			[Πρώην ὅτε τὸν τῦφον τῶν Ἰουδαίων. In illud: *Qui vult inter nos primus esse.* Spuria ac praetermissa.]
			[† Πρώην ὑμῖν, ἀγαπητοί, τὸν πολυαίνθη τοῦ. In quatriduanum Lazarum et de sancta domina. II. 646.]
			[Πρώην ὑμῖν περὶ σωφροσύνης διελεχ. In illud: *Apparuit gratia dei.* Spuria et omissa.]
VII. 773.	II. 503.	* I. 851.	Πρώτη τῶν ἀζύμων πρὸ τῶν ἀζύμων. 82. in Matthaeum.
XI. 371.	IV. 123.	* VI. 202.	Πρῶτον αἰνιγματωδῶς λέγων βλέπετε. 7. in epist. ad Coloss.
XI. 772.	IV. 411.	* VI. 670.	Πρῶτον ἀναγκαῖον τὴν ὑπόθεσιν. Argumentum epistolae ad Philemonem.

[Πτωχὸν

	Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*
[Πτωχὸν ἡ ἐπιγραφὴ λέγει. In Psalm. CI. Spuria ac praetermissa.]			
[Πῶς γὰρ ἄλλως ἀκοῦσαι. In Psalm. XLIII. Spuria et omissa.]			
Πῶς οὐκ ἔλαβεν ἐκ τῶν εἰρημένων. 18. in Acta.	IX. 143.	IV. 611.	* III. 166.
Πῶς οὖν φησιν ὁ Λουκᾶς. 8. in Matthaeum.	VII. 118.	II. 50.	* I. 89.
Πῶς οὖν φησιν ὁ Χριστὸς, ὅτι οὐκ ἐπίστευσαν. 11. in Matthaeum.	VII. 149.	II. 681.	* I. 122.
Πῶς παρέσχον τὴν φιλανθρωπίαν. 54. in Acta.	IX. 404.	IV. 910.	* III. 468.
Ῥάθυμόν πως ἡ ἀνθρωπίνη φύσις. 17. in Iohannem.	VIII. 103.	II. 625.	* II. 111.
Ῥοαὶ καὶ μῆλον. In mediam Pentecosten. Incertum, an Chrysostomi. [Spuria.]	X. 792.	VII. 369.	deest.
Ῥωμαίοις γράφων ὁ μακάριος. Argumentum in epist. ad Hebraeos.	XII. 1.	IV. 427.	* VI. 694.
Σάλπιγγος ὑψηλότερα. De ieiunio. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	IX. 846.	VII. 428.	deest.
Σεμνύνει μὲν τοὺς εὐδοκίμους. In S. Stephanum. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	XII. 809.	VII. 579.	deest.
Σήμερον, ἀγαπητοὶ, τὸν ἰατρὸν τῶν ψυχῶν προσκυνήσωμεν. 5. de ieiunio. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	IX. 800.	VI. 936.	deest.
[P] Σήμερον ἐκ νεκρῶν ἐγειρόμενος ὁ Λάζαρος. In quatriduanum Lazarum. Vertit Fronto Ducaeus.	I. 525.	V. 271.	V. 146.
[Σήμερον ἡμῖν ἀνεγνώσθη ὁ μακάριος Δαυίδ. In Dauid. Spuria et omissa.]			
Σήμερον ἡμῖν ὁ Χριστὸς τοὺς ἄθλους. In Samaritanam. Vertit Fronto Ducaeus ediditque Burdigalae. 1604. 8. Dubium, an Chrysostomi. [In spuriis.]	VIII. 53.	VII. 442.	VI. 342.
Σήμερον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς. In magnam Parasceuen. Vide supra, ἑορτὴν ἄγομεν σήμερον.	II. 403.	V. 567.	deest.
Σήμερον ὁ Φαρισαῖος. In meretricem et Pharisaeum. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	X. 762.	VII. 329.	deest.
Σκόπει μοι κἀνταῦθα (al. κἀντεῦθεν) τὴν γενναιότητα. 14. in 1. ad Corinth.	X. 117.	III. 327.	V. 141.
Σοφός τις ἀνὴρ ἐν τάξει μακαρισμῶν. 20. in epist. ad Ephes.	XI. 142.	III. 861.	* V. 1033.
Σοφός τις ἀνὴρ καὶ φιλοσοφεῖν εἰδώς. In Eustathium, Antiochenum. Vertit Fronto Ducaeus.	II. 603.	V. 628.	I. 569.
Στάδιον ἡμῖν σήμερον πνευματικόν. De circo. Cum versione Iul. Caesaris Bulengeri. Paris. 1598. 8. [In spuriis.]	VIII. 87.	VI. 974.	VI. 409.

Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*	
			[Σταυρȣ̃ πανήγυριν. In crucem: in Taurinensi bibl. Spuria et omissa.]
VIII. 208.	V. 819.	deest.	Σταυρȣ̃ πρόκειται σήμερον ἑορτή. In venerandam crucem. Dubium an Chrysostomi. Allatius refert ad Iosephum, archiep. Thessalonicensem. *Fabr.* Sic incipit homilia quaedam Andreae, Cretensis. Hinc eam Montf. posuit in spuriis. *Harl.*
IX. 852.	VII. 282.	deest.	Στεφάνῳ χρυσοκόμοις. De poenitentia. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
VIII. 17.	V. 864.	VI. 274.	Στέψομεν ἄνθεσιν ἐγκωμίων. In Stephanum, protomartyrem. Vertit Fronto Ducaeus. Burdigalae 1601. [In spuriis.]
			[Στρατιωτȣ̃ πλημμελήσαντος. In Psalm. VI. In Scorial. bibl. Spuria et praetermissa.]
X. 739.	VII. 306.	deest.	Στυγνὴν τὴν ἐκκλησίαν. In Iudae proditionem. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
			[Συμφέρει ὀκνεῖσθαι. Contra eos, qui cum scientia scripturas non legunt. In Taurin. bibl. Spuria et omissa.]
X. 771.	VII. 342.	deest.	Συνεκάλεσεν ἡμᾶς, ἀγαπητοὶ, ἐπὶ τὸ αὐτό. Encomium [?] Iohannis, theologi. Dubium, an auctor Chrysostomus. [Spuria.]
II. 681.	V. 493.	I. 783.	Συνεκάλεσεν ἡμᾶς εἰς τήν. In Barlaamum, martyrem. Vertit Fronto Ducaeus.
IX. 425.	III. 1.	* IV. 1.	Συνεχῶς ἀκȣ́ων. Prooemium in epist. ad Romanos.
V. 691.	II. 394.	* I. 672.	Συνεχῶς τὴν Ἰȣδαίαν ἀφεὶς. 63. in Matthaeum.
V. 711.	I. 1007.	deest.	Σύνηθές ἐστιν, ἀδελφοὶ, τῷ μακαρίῳ (στάσις 3. Psalmi CXVIII.) Non est Chrysostomi, sed ex Theodorito et aliis collectus commentarius.
XI. 174.	III. 883.	* V. 1069.	Συντάξας τὸ στρατόπεδον τȣ̃το. 23. in epist. ad Ephes.
			[Σύντομος ἡ ἐπιγραφὴ τȣ̃ ψαλμȣ̃. In Psalm. LXXXI. Spuria. *Montfauc.* V. 743.]
			[Σύντομος ἡ προγραφὴ περὶ γὰρ τȣ̃. In Psalm LXXVII. Spuria. *Montf.* V. 722.]
			[†. Σφόδρα κατηψάμην ὑμῶν πρώην. Nona vndecim homiliarum nouarum. Tom. XII. p. 382.]
V. 276.	I. 742.	III. 308.	Σφόδρα μοι δοκεῖ τῷ τέλει. In CXI. Psalmum.
XI. 827.	VII. 500.	deest.	Σφόδρα μοι καὶ νῦν. In resurrectionem Christi, et mulieres, vnguenta offerentes. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]

	Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*
Σφόδρα τȣ̃το κατάλληλον. 17. in Acta.	IX. 135.	IV. 705.	* III. 157.
Σφόδρα φιλάνθρωπος ὢν καὶ τῆς ἡμετέρας. 55. in Iohannem.	deest in indice.	II. 784.	* II. 349.
Σφοδρὸν τὸ καῦμα, καὶ βαρὺς ὁ αὐχμός. De futurae vitae deliciis. Vertit Fronto Ducaeus.	III. 137.	VIII. 71.	V. 657.
[Σώζειν ποιμένες καὶ βȣ́κολοι. In Pſalm. XI. in Scorial. bibl. Spuria et praetermiſſa.]			
Τὰ ἀνθρωπίνως ὑπὸ τȣ̃ Χριςȣ̃ οἰκονομέμενα. 48. [49.] in Iohannem.	VIII. 787.	II. 757.	* II. 308.
[Τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῆς νῦν ἐπιγραφῆς. In Pſalm. CIII. Spuria et praetermiſſa.]			
Τὰ αὐτὰ λέγειν ἐμοὶ μέν. 4. de fato et prouidentia. Vertit Io. Checus.	II. 763.	VI. 872.	I. 726.
Τὰ θηρία ἕως ȣ̃ τὰς ὕλας νέμεται. 4. aduerſus Iudaeos.	I. 649.	VI. 336.	I. 438.
[†. Τὰ κατὰ τὴν κοσμοποιΐαν καί. Initium ſynopſeos. *Montf.* VI. 318.]			
[†. Τὰ κατὰ τὸν Βὴλ ἡμῖν ἀνέγραψεν. In Dan. cap. 13. *Montf.* VI. 253.]			
Τὰ λειπόμενα τῶν χθὲς εἰρημένων. 57. in Geneſin.	IV. 548.	I. 441.	II. 616.
Τὰ λείψανα τῆς χθεσινῆς τραπέζης ἀποδȣ̃ναι. In Pſalm. L. Vertit Iac. Billius.	V. 583.	I. 702.	III. 862.
Τὰ λείψανα τῆς χθεσινῆς τραπέζης ὑμῖν παραθεῖναι. 22. in Geneſin.	IV. 192.	I. 153.	II. 213.
[?] Τὰ λείψανα τῶν χθὲς (ἡμῖν) εἰρημένων ἀναγκαῖον ἀποδȣ̃ναι. 52. in Geneſin.	IV. 505.	I. 406.	II. 567.
Τὰ λείψανα τῶν χθὲς ἡμῖν εἰρημένων βȣλόμεθα σήμερον ἀποδȣ̃ναι. 63. in Geneſin.	IV. 600.	I. 483.	II. 674.
Τὰ μεγάλα τῶν πραγμάτων. 2. in Iobum. Vertit Laelius Tifernas.	VI. 583.	V. 953.	VI. 74.
Τὰ παιδία τὰ μικρά. 24. [25.] in Iohannem.	VIII. 143.	II. 653.	* II. 154.
Τὰ παρελθόντα τῶν μελλόντων. 17. in epiſt. ad Epheſ.	XI. 121.	III. 846.	* V. 1009.
Τὰς γλώσσας σήμερον. In Pentecoſtem. Dubium, an Chryſoſtomi. [Spuria.]	III. 794.	V. 982.	deeſt.
Τὰς γραφὰς ȣ̓χ ἁπλῶς ȣ̓δὲ παρέργως. 57. in Iohannem.	VIII. 336.	II. 792.	* II. 360.
Τὰς παραινέσεις μετὰ ἐγκωμίων. 8. in epiſt. ad Philipp.	XI. 255.	IV. 45.	* VI. 74.
[Τὰ τῆς παρȣ́σης ἱερᾶς πανηγύρεως. In occurſum ſ. in Hypapantem, a Combefiſio edita, ſpuria omnino eſt.]			
[†. . . . . Τὰ τῶν βασιλικῶν. Fragmentum in Macchabaeos. *Montf.* II. 633.]			

	Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*
Τῇ προτέρᾳ Κυριακῇ. In annunciationem Deiparae, et contra Arium. Dubium, an Chryfoftomi. [Spuria.]	XI. 838.	VII. 715.	deeft.
Τῇ προτέρᾳ συνάξει. In 2. Cor IV. 13. habentes fpiritum fidei. Vertit Sigismundus Gelenius.	III. 279.	V. 382.	V. 319.
Τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως καὶ οὗτος ὁ ψαλμός. In Pfalmum quadragefimum fextum.	V. 187.	I. 651.	III. 208.
Τῆς μὲν ἐπιγραφῆς. Theodori, magiftri, homilia de laudibus Pauli, apoftoli, ex variis oratt. Chryfoftomi. Vertit Balthafar Etzelius. [Ecloga 30.]	XII. 566.	VII. 829.	VI. 817.
Τῆς μὲν ἣν ὕβρεως ἕνεκεν. Liber III. de facerdotio.	I. 380.	VI. 14.	IV. 25.
[Τῆς μὲν πρώτης ἀναβάσεως τὴν αἰτίαν. 2. in epift. ad Galat. *Montf.* X. 679.]			
Τῆς ὁδοῦ ταύτης τῆς αἰσθητῆς. In Ierem. X. 23. *Domine, non eft in homine via eius.* Vertit Fronto Ducaeus.	VI. 157.	V. 168.	III. 789.
Τῆς παρούσης τιμίας καὶ βασιλικῆς. Spuria et ideo a Sauilio omiffa. Infcribitur: εἰς τὸν εὐαγγελισμόν.	deeft.	deeft.	deeft.
Τῆς περικοπῆς ταύτης τῆς ἡδίςης. 80. in Matthaeum.	VII. 757.	II. 492.	* I. 834.
[†] Τῆς τοῦ Λαζάρου παραβολῆς. 4. de diuite et Lazaro. Vertit Erafmus.	I. 731.	V. 253.	V. 73.
Τῇ συνήθει κέχρηται φιλοσοφίᾳ. In Pfalmum quadragefimum quintum.	V. 182.	I. 648.	III. 203.
Τῆς ὑποθέσεως βούλομαι πάλιν ἅψασθαι. 25. in Genefin.	IV. 230.	I. 183.	II. 255.
Τῆς φιλαργυρίας. In publicanum et Pharifaeum. Dubium, an Chryfoftomi. [Spuria.]	XI. 796.	VII. 462.	deeft.
Τῆς χθὲς ὑποσχέσεως. In magnam parafceuen. Dubium, an Chryfoftomi. [Spuria.]	XI. 793.	VII. 459.	deeft.
Τῆς Χριςοῦ βασιλείας τὸ εὐαγγέλιον. Vnum effe legislatorem vtriusque Teft. Vertit Io. Iacobus Beurerus. Genuinum effe, probat Pearfonius Vindic. Ignatii part. 1. cap. 9.	VI. 403.	VI. 640.	VI. 1.
Τί βούλεται ταῦτα τὰ ῥήματα. 28. in 1. ad Corinth.	X. 220.	III. 423.	* V. 301.
Τί βούλεται τοῦ Σιὼν ἡ προσθήκη. In CXXIV. Pfalmum.	V. 348.	I. 796.	III. 387.
Τί δὲ καὶ ὑμῖν, ἄθλιοι καὶ ταλαίπωροι. Ad corruptores virginum Chrifti. Dubium, an Chryfoftomi. [Spuria.]	IX. 826.	VI. 976.	deeft.
Τί δήποτε Ἐφεσίοις μὲν ἐπιςέλλων. 1. in 1. ad Theffalon.	XI. 425.	IV. 161.	* VI. 262.
Τί δήποτε καὶ δευτέραν ἐπιςέλλει τῷ Τιμοθέῳ. 1. in 2. ad Timoth.	XI. 638.	IV. 329.	* VI. 535.

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
IX. 161.	IV. 725.	* III. 187.	Τί δήποτε οὐδένα τῶν κορυφαίων. 20. in Acta.
VII. 364.	II. 216.	* I. 376.	Τί δήποτε παρέλκει. 33. in Matthaeum.
IX. 294.	IV. 826.	* III. 341.	Τί δήποτε πάσχοντος οὕτως αὐτοῦ. 39. in Acta.
XI. 466.	IV. 190.	* VI. 309.	Τί δήποτε περὶ σωφροσύνης. 6. in 1. ad Thessal.
II. 20.	VI. 461.	I. 22.	Τί εἴπω, ἢ τί λαλήσω; δακρύων ὁ παρὼν καιρός. Homilia 2. ad Antiochenos.
III. 424.	deest.	V. 911.	Τί εἴπω, ἢ τί λαλήσω; εὐλογητὸς ὁ Θεός. Post reditum a priore exsilio. Vertit incertus. [Cuius versionem Montfauc. post textum gr. et suam vers. dedit.]
II. 820.	VII. 502.	VI. 241.	Τί εἴπω, καὶ τί λαλήσω; ἢ τίνας ὑμᾶς καλέσω. [P] In venerabilem crucem. Vertit incertus. Edidit Gretserus tom. II. de Cruce p. 472. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
			[†. Τί εἴπω, καὶ τί λαλήσω; σκιρτῶ καὶ μαίνομαι. Secunda ex vndecim nouis homiliis. XII. 330.]
V. 367.	I. 810.	III. 406.	Τί ἐστιν, ἐκ βαθέων. In Psalm. CXXIX.
V. 265.	I. 733.	III. 294.	Τί ἐστιν ἐν ὅλῃ. In CX. Psalmum.
V. 409.	I. 841.	III. 453.	Τί λέγεις μετὰ τὸ δοκιμάσαι. In Psalm. CXXXVIII.
X. 606.	III. 673.	* V. 718.	Τί λέγεις; οἱ Χριστὸν κηρύττοντες. 24. in 2. ad Corinth.
V. 458.	I. 878.	III. 506.	Τί λέγεις; πολέμων διδάσκαλος. In Psalm. CXLIII.
			[Τί μεῖζον βασιλείας οὐρανῶν; τί μικρότερον. In illud: *simile est regnum coelorum grano sinapis. Montf.* XIII. 216.]
XII. 645.	VII. 673.	VI. 805.	Τίνα ἂν ἕτερον. De mansuetudine et iniuriarum deponenda memoria. Vertit Balthasar Etzelius. [Ecloga 29.]
deest.	deest.	deest.	Τινὲς εἰς τὸν μακάριον Ἱερεμίαν ἔλαβον τὸν ψαλμόν. In Psal. XXXIX. Chrysostomo in latinis codd. tribuitur, sed est Theodoriti.
VII. 627.	II. 400.	* I. 682.	Τινὲς μὲν ἂν διαβάλλωσι τὸν νεανίσκον. 64. in Matthaeum.
deest.	deest.	deest.	Τινὲς μὲν τῷ Δαβὶδ ἀνέθεσαν, τινὲς δὲ τῷ Ἐζεχίᾳ. In Psalm. XL. Chrysostomo in latinis codicibus tribuitur, sed est Theodoriti.
deest.	deest.	deest.	Τινὲς τῶν ἀγαπητῶν. Spuria et ideo a Sauilio omissa. Inscribitur: περὶ ἀκτημοσύνης.
deest.	deest.	deest.	Τινὲς τῶν συγγραφέων τῷ Ἰδιθοὺμ ἀνέθεσαν. In Psal. XXXVIII. Chrysostomo in latinis codd. tribuitur, sed est Theodoriti. Vide notas Sauilii tom. VIII. p. 107. seqq.

Τινες

	Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*
Τίνος ἕνεκεν ἀνεχώρησεν πάλιν; 14. in Matthaeum.	VII. 178.	II. 88.	* I. 156.
Τίνος ἕνεκα πάντα τ' ἄλλα παραδραμών. Liber ineditus quaestionum in Iohannem, forte Titi Bostrensis; certe non Chrysostomi, ex quo pleraque tamen collecta. Vide notas Sauilii tom. II. p. 215.	deest.	deest.	deest.
[?] *Τίνος ἕνεκεν ἀπὸ πλεονεξίας.* De auaritia. Vertit Martinus Cromerus. Basil. 1552. [Ecloga 15.]	XII. 532.	VII. 847.	VI. 666.
Τίνος ἕνεκεν εἶπε, ταύτας; 49. in Matthaeum.	VII. 493.	II. 305.	* I. 526.
Τίνος ἕνεκεν εἰς τὸ ὄρος ἀναβαίνει. 51. in Matthaeum.	VII. 513.	III. 319.	* I. 547.
[*Τίνος ἕνεκεν ἐπὶ τοῦ προσώπου.* In parabolam X. virginum. Spuria et omissa.]			
Τίνος ἕνεκεν οὐ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἀπατήσαντα. De prouidentia. Vertit Balth. Etzelius. [Ecloga 10.]	XII. 496.	VII. 859.	VI. 632.
[*Τίνος ἕνεκεν οὕτω τοῦτο ἔγραφεν, καὶ οὐχί.* In Daniel. *Montf.* VI. 220.]			
[†. *Τίνος ἕνεκεν οὐχὶ γυναῖκας εἶπεν.* In Dan. cap. 7. *Montf.* VI. 273.]			
[†. *Τίνος ἕνεκεν πάλιν πενθεῖ; εἰ γάρ.* In Daniel. c. 10. *Montf.* VI. 249.]			
[*Τίνος χάριν ἄρα τὸν παρόντα.* In Psalm. LXXX. Spuria. *Montf.* V. 740.]			
[*Τίνος χάριν ἐν μὲν τῇ μέσῃ μερίδι τρεῖς.* In Matth. Combefis. II. p. 1027.]			
Τίνος ἕνεκεν τὸν οἰκιστὴν τῆς πόλεως. 55. in Matthaeum.	VII. 546.	II. 343.	* I. 588.
Τί οὖν; οὐ χρὴ τοῖς ἁμαρτάνουσιν ἐγκαλεῖν; 24. in Matthaeum.	VII. 284.	II. 160.	* I. 283.
Τί ποτε ἄρα χρὴ ἡμᾶς ποιῆσαι. 2. in eos, qui longiora exordia reprehendebant, et de nominum mutatione. Vertit Fronto Ducaeus.	III. 107.	deest.	V. 860.
Τί ποτέ ἐστιν ἄνθρωπος; 2. de laudibus Paulli, apostoli. Vertit Anianus.	II. 482.	VIII. 37.	V. 518.
Τί ποτε καὶ δευτέραν ἐπιστέλλει. 1. in posteriorem ad Timoth.	Non est in ind.	IV. 329.	* VI. 535.
Τίς γὰρ τοῦτο ὑπώπτευσεν; 16. in Matthaeum.	VII. 203.	II. 105.	* I. 186.
Τίς δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων; ἐπιδαψιλευέτω. In magno aestu et ariditate.	X. 775.	VII. 352.	deest.
Τίς δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων; εὔκαιρον καὶ ἡμῖν νῦν εἰπεῖν. Ad Theodorum lapsum, qui deinde episcopus Mopsuestenus fuit, de poenitentia paraenesis prior, et	* I. 1.	VI. 60.	V. 545.

Τὰ

	Montfauc.	Sauil.	Ducaei.
Τὸν διδάσκαλον ἐδὲν ἐπαχθές. 3. in 1. ad Theff.	XI. 440.	IV. 172.	* VI. 279.
Τὸν διδάσκαλον ἐ μόνον συμβελεύοντα. 12. in epift. ad Ephef.	XI. 89.	III. 825.	* V. 964.
[P] Τὸν μὲν χρόνον καθ' ὃν προεφήτευσεν ὁ μακάριος Ἱερεμίας. Expofitio inedita in Ieremiam, indignum luce, nedum Chryfoftomo, opufculum, iudice Henr. Sauilio tom. VIII. in notis p. 136.	deeft.	deeft.	deeft.
Τὸν ψαλμὸν τῦτον λέγει μὲν ὁ Προφήτης. In Pfalmum quadragefimum tertium.	V. 143.	I. 618.	III. 160.
Τὸ πνευματικὸν ἡμῖν σήμερον. In principium ieiunii. Dubium, an auctor Chryfoftomus. [Spuria.]	XI. 817.	VII. 484.	deeft.
Τὸ προσηνὲς καὶ λεῖον. [44.] 43. in Iohannem.	VIII. 258.	II. 736.	* II. 277.
[Τὸ πρώην ὑμῖν χρέος τῦτο. Quod Deus fuperbis refiftat. Spuria et omiffa.]			
[Τὸ ῥᾴθυμον ἡμῶν. Secunda διακαινισίμυ. Spuria et omiffa.]			
[Τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας. In Pfalm. XXXIX. Spuria et omiffa.]			
[Τότε ὁ διδάσκαλος εὐκλεής. In ftagnum Genefareth. Spuria et omiffa.]			
Τοσαῦτα περὶ αὐτῆς εἰπών. 19. in 2. ad Corinth.	X. 570.	III. 648.	* V. 676.
Τὸ σκότος τῦ φωτός. 7. in 1. ad Corinth.	X. 49.	III. 279.	* V. 60.
Τότε, πότε; μετὰ τὴν τῦ Πνεύματος κάθοδον. 13. in Matthaeum.	VII. 167.	II. 81.	* I. 144.
Τότε, πότε; ὅτε μάλιστα κατανυγῆναι ἔδει. 71. in Matthaeum.	VII. 686.	II. 442.	* I. 753.
Τότε, πότε; ὅτε ὁ Πέτρος εἶπε. 36. in Matthaeum.	VII. 555.	II. 349.	* I. 599.
Τότε, πότε; ὅτε τὰ μυρία σημεῖα. 52. in Matthaeum.	VII. 520.	II. 324.	* I. 557.
Τότε, πότε; ὅτε ταῦτα εἶπεν, ὅτε ἐπεστόμισεν. 70. [73.] in Matthaeum.	VII. 700.	II. 452.	* I. 769.
Τότε, φησὶν, ὑπέστρεψαν; τότε, πότε. 3. in Acta.	IX. 22.	IV. 622.	* III. 27.
Τὸ τῆς αἰχμαλωσίας ὄνομα. In CXXV. Pfalmum.	V. 352.	I. 799.	III. 391.
Τὸ τῆς ἁμαρτίας κατὰ τῆς ἁμαρτίας. In adfumtionem Iefu Chrifti. Dubium, an auctor Chryfoftomus.	Non eft in ind.	VII. 330.	deeft.
Τὸ τῆς διδασκαλίας. 5. in 1. ad Timoth.	Non eft in ind.	IV. 268.	* VI. 434.
Τὸ τῆς παρθενίας καλόν. De Virginitate Liber. Poft Poggium, meliori vfum codice, vertit Io. Liuineius, Gandenfis a. 1575.	Non eft in ind.	VI. 244.	IV. 275.
Τὸ τῆς πίστεως γενναίας καὶ νεανικῆς. 22. in epift. ad Hebraeos.	Non eft in ind.	IV. 541.	* VI. 885.

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
VII. 244.	II. 133.	* I. 235.	Τὸ τυραννικώτερον πάντων λοιπὸν ἐξορίζει. 19. in Matthaeum.
VIII. 254.	V. 920.	deest.	[†] Τὸ τῶν νομικῶν τύπων. In Pascha. Dubium, an Chrysostomi. [In spuriis.]
VIII. 183.	II. 682.	* II. 198.	Τῦ πνεύματος τὴν χάριν. [32.] 31. in Iohannem.
VI. 1.	I. 1016.	III. 554.	Τῦ Προφήτυ τῦτο τὸ ἐξαίρετον. In priora VIII. capita Prophetae Esaiae. Vertit Godfridus Tilmannus e codice regiae Fontis Eblaudi bibliothecae.
XI. 45.	III. 794.	* V. 512.	Τῦς εἰς ἰατρεῖον ἐρχομένυς. 7. in epist. ad Ephes.
X. 145.	III. 347.	* V. 174.	Τῦς λαμπρὰς ἐνταῦθα αἰνίττεται. 17. in 1. ad Corinth.
VIII. 331.	II. 789.	* II. 355.	Τῦς μέλλοντάς τι παρὰ τῶν ἀναγινωσκομένων. [57.] 56. in Iohannem.
VIII. 299.	II. 765.	* II. 320.	Τῦς προσιόντας τῷ θείῳ κηρύγματι. 50. [51.] in Iohannem.
XII. 709.	VII. 839.	deest.	Τῦς τῶν ἁγίων βίυς. Encomium S. Pauli, apostoli. Dubium, an auctor Chrysostomus. [Ecloga 56.]
X. 257.	III. 429.	* V. 309.	Τῦτο ἅπαν τὸ χωρίον. 29. in 1. ad Corinth.
XII. 719.	VII. 864.	VI. 518.	Τῦτό ἐστιν, ἀδελφοί μυ, τὸ σημεῖον. De gloriando in cruce Domini. Vertit Ioach. Perionius. Dub. [Ecloga 38.]
VII. 826.	II. 539.	* I. 909.	Τῦτό ἐστι τὸ σημεῖον, ὅπερ ἔμπροσθεν εἰπῦσι. 89. in Matthaeum.
			[Τῦτό ἐστιν, ἀδελφοί, τὸ σημεῖον, ὅπερ. In crucem. *Montf.* III. 825. Spuria.]
			[Τῦτο τὸ ζῶον πρός. In Psalm. XLI. Spuria et omissa.]
VII. 661.	II. 424.	* I. 719.	Τῦτο καὶ Ἰωάννης φησὶν, ἀλλ' ἐκεῖνος μέν. 68. in Matthaeum.
V. 426.	I. 854.	III. 471.	Τύτυ τῦ ψαλμῦ τὰ ῥήματα. In Psalm. CXL.
III. 390.	V. 410.	V. 343.	Τῦ Φαρισαίυ καὶ τῦ τελώνυ. De profectu Euangelii, siue in abutentes dicto Philipp. I. 18., siue praetextu, siue veritate Christus praedicatur, et de humilitate. Vertit incertus.
			[Τρέμω καὶ δηλιῶ φοβύμενος. In illud: *Attendite vobis, ne grauentur.* Spuria et omissa.]
III. 777.	deest.	VI. 375.	Τρία παράδοξα θαύματα. In adsumtionem Christi. Vertit Gerh. Vossius. [Spuria.]
			[Τρυγὼν ἡ φιλέρημος. In turturem s. ecclesiam. v. supra, ἡ τρυγὼν ἡ φιλέρημος.]
VIII. 14.	V. 486.	VI. 271.	Τῷ μὲν νόμῳ τῆς ἐκκλησίας. In S. Thomam. Vertit Fronto Ducaeus. [In spuriis.]

Τῶν

	Montfauc.	Sauil.	Ducaei.
[?] Τῶν ἀνθρώπων, ἀγαπητοί. Ecloga [46.] de salute per agnitionem peccatorum.	XII. 766.	VII. 928.	deest.
Τῶν ἀνθρώπων τῶν τότε. 23. [24.] in Iohannem.	VIII. 137.	II. 649.	* II. 148.
Τῶν δένδρων ὅσαπερ ἂν φυτευθέντα. 20. in epist. ad Hebr.	XII. 185.	IV. 533. et V. 807.	* VI. 871.
Τῶν μὲν ἄλλων ψαλμῶν. In CXIX. Psalmum.	V. 328.	I. 781.	III. 365.
Τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων. 14. [15.] in Ioh.	VIII. 84.	II. 612.	* II. 30.
Τῶν Παύλῳ συνόντων δόκιμος. 1. in epist. ad Titum.	XI. 729.	IV. 381.	* VI. 619.
Τῶν πραγμάτων τὰ μὲν διδασκαλίας. 13. in 1. ad Timoth.	XI. 617.	IV. 298.	* VI. 449.
Τῶν πρώην εἰρημένων. 21. ad Antiochenos.	II. 234.	VI. 604.	I. 233.
Τῶν τριῶν παίδων καὶ τῆς καμίνου. Homilia V. ad Antiochenos.	II. 59.	VI. 490.	I. 64.
Τῶν τοῦ Ἀποστόλου μαθητῶν εἷς καὶ ὁ Τιμόθεος. Argumentum epistolae 1. ad Timotheum.	XI. 547.	IV. 249.	* VI. 402.
Ὑμεῖς μὲν ἡμᾶς ἐθαυμάζετε πρώην. In Psalmum quadragesimum primum. Vertit Gentianus Heruetus. Non Chrysostomo, sed *Antiocho*, Ptolemaidis in Phoenicia episcopo, illius aemulo, qui et ipse Chrysostomus dictus est, hanc homiliam tribuit Thomas Bruno de Therapeutis Philonis p. 201.	V. 130.	I. 609.	III. 145.
Ὑμᾶς μὲν ἴσως νομίζετε. Quod non propter Adamum punimur. Vertit Fronto Ducaeus.	IV. 464.	V. 15.	II. 747.
Ὑμεῖς μὲν πρώην ἐπῃνέσατε. 2. de Dauide et Saule. Vertit Erasmus.	IV. 759.	V. 83.	II. 852.
Ὑμνεῖν μὲν ἔτος ὁ ψαλμός. In Psalmum CIV. Non est Chrysostomi.	V. 661.	I. 952.	deest.
[Ὑπερμεγέθης ἡ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ περὶ τὸ γένος. In Mesopentecosten. Spuria et omissa.]			
Ὑπὲρ οἰκέτου πρὸς δεσπότην. 1. in epist. ad Philemonem.	X. 774.	IV. 413.	* VI. 673.
Φάγωμεν καὶ πίωμεν. 6. de fato, contra ingluuiem. Vertit Io. Checus. Dub.	II. 773.	VI. 879.	I. 738.
Φαιδρὰ σήμερον ἡμῖν ἡ πανήγυρις. In Ionam, [?] Danielem et tres pueros. Vertit Laelius Tifernas.	II. 309.	VI. 824.	I. 577.
[Φαιδρὰ καὶ ἐπέραστος ὑπάρχει. In omnes Sctos. Spuria et omissa.]			
[Φαιδρὰ σήμερον ἡμέρα καὶ θαυμαστή. In natiuitatem deiparae. Spuria et omissa.]			
[Φαιδρὸν ἡμῖν σήμερον τὸ θέατρον· καὶ λαμπρόν. In Hypapantem seu occursum. Spuria et praetermissa.] Est in cod. caesar. CCXXXII. v. *Lambec.* comm. V.			

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
			pag. 143. cum nota Kollar. qui eam hom. deſiderari monent in ind. oper. Chryſoſt. et Sauiliano et Fabr. ſed de quaeſtione, num ſuppoſititia ſit, nec ne? tacent. *Harl.*
III. 783.	V. 970.	VI. 386.	*Φαιδρὰ μὲν πᾶσα ἑορτή.* In aſcenſionem Chriſti. Vertit Gerardus Voſſius. Dub. [Spuria.]
III. 781.	VII. 426.	VI. 383.	*Φαιδρόν μοι τὸ τῆς ἐκκλησίας.* In adſcenſionem Chriſti. Vertit Gerh. Voſſius. Dub. [Spuria.]
			[†. *Φαιδρὸς ἡμῖν ὁ λόγος, ἀδελφοί μου.* Antequam iret in exſilium. III. 421.]
			[*Φαιδρῶς ὁμοῦ καὶ εὐσεβῶς τὸ σωτήριον.* In nouam dominicam. Spuria et omiſſa.]
			[*Φασὶ τὴν μέλισσαν κούφοις πτεροῖς.* In illud: *Credidi propter quod loquutus ſum.* Spuria et omiſſa.]
deeſt.	deeſt.	deeſt.	*Φασί τινες ἐκ μύρμηκος καὶ λέοντος.* In illud: nemo poteſt duobus dominis ſeruire. MS. in bibl. Caeſarea, Vaticana et Veneta. Habuit et Sauilius, ſed manifeſte ſpuriam noluit edere. Vide notas tom. VIII. p. 857.
Non eſt in indice.	I. 45.	II. 63.	*Φέρε δὴ καὶ σήμερον ἐπειδὴ μετὰ πολλῆς προθυμίας.* 8. in Geneſin.
deeſt.	deeſt.	deeſt.	*Φέρε δὴ καὶ σήμερον τοῦ περὶ κατανύξεως ἁψώμεθα λόγου.* MS. in bibl. regia Pariſ. inſcribitur: *περὶ τοῦ μὴ προσηλῶσθαι τοῖς βιωτικοῖς.* Sauilius *ἀπάνθισμα* hoc, varie mutilatum ac ſpurium, omiſit.
VIII. 287.	VI. 804.	deeſt.	*Φέρε δὴ τῶν ἡμετέρων κρότων.* De poenitentia et Herode ac Ioanne, baptiſta. Hanc homiliam integriorem, graece et lat. e codice regio Combefiſius, Pariſ. 1645. 4. e cod. Barocciano edidit. Ericus Benzelius in ſupplemento homiliarum Chryſoſtomi. Vpſal. 1708. 4. p. 45.-75. [In ſpuriis.]
I. 75.	VI. 184.	IV. 396.	*Φέρε δὴ λοιπὸν καὶ τὸν πιστόν.* Ad patrem fidelem, pro vita monaſtica, aduerſus eius contemtores, Liber tertius. Vertit incertus.
I. 452.	VI. 395.	I. 302.	*Φέρε δὴ πάλιν πρὸς τοὺς ἀπίστους Ἀνομοίους.* 2. de incomprehenſibili DEI natura.
VIII. 159.	V. 740.	deeſt.	*Φέρε δὴ περὶ τῆς τῶν Εὐαγγελιστῶν.* In mulieres, vnguenta ferentes, et quod nulla diſſonantia ſit inter Euangeliſtas, reſurrectionem [?] Chriſti narrantes. Dubium, an Chryſoſtomi. Integriorem ſub Ioannis,

Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*	
			[Φεύγειν τὸ φῶς οὐ καλόν. In Theophania. Spuria et omissa.]
XI. 843.	VII. 520.	deest.	Φησὶν ἡ θεία γραφή. De eleemosyna. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]
IX. 837.	VII. 225.	deest.	Φησὶν ὁ θεῖος Ἀπόστολος. Ad monachos epistola cum Petri Possini versione in eius thesium ascetico p. 1 — 18. Paris. 1686. 4. Incertum, an Chrysostomi. [Spuria.]
VIII. 56.	II. 593.	* II. 65.	Φιλάνθρωπος ὢν ὁ Θεός. 9. [10.] in Iohannem.
IV. 670.	V. 19.	II. 754.	Φιλῶ μὲν τὴν νηστείαν, ὅτι μήτηρ. De ligno cognitionis boni et mali. 6. in Genesin. Vertit Fronto Ducaeus.
			[Φοβερὰ τῆς σημερινῆς παρατάξεως τὰ μ. In passionem et crucem domini. Non est Chrysostomi: in quibusdam msst. tribuitur *Proclo.]*
			[Φοβήσας τοῖς λυπηροῖς, εὐφράνας τοῖς. In cap. 5. Ies. *Montf.* VI. 50.]
			[† Φορτονμὶν, ἡ ἔθνος φησίν. In Dan. cap. 1. *Montf.* VI. 200.]
			[Φρικτὸς ὁ τῶν μαρτύρων ἀγών· ἀλλ'. In martyres. Spuria et omissa.]
VIII. 489.	II. 901.	* II. 526.	Φρικτὸν ὁ θάνατος, καὶ φόβου γέμον. 82. [83.] in Iohannem.
VI. 180.	VI. 658.	III. 813.	Χαίρει μὲν βουκόλος. Homilia de vet. testamenti obscuritate. Vertit Fronto Ducaeus.
II. 824.	V. 592.	VI. 370.	Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε. In Pascha. Primus edidit cum versione sua Petrus Pantinus, Tiletanus. Antwerp. 1598. 8. cum homiliis singulis Methodii, Athanasii et Amphilochii. Vertit etiam Fronto Ducaeus. [Spuria.]
IV. 1.	I. 1.	II. 1.	Χαίρω καὶ εὐφραίνομαι, ὁρῶν. Homilia prima in Genesin.
II. 105.	VI. 525.	I. 116.	Χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. Homilia 10. ad Antiochenos.
IV. 456.	I. 366.	II. 511.	Χαίρω ὁρῶν ὑμᾶς συντρέχοντας. 45. in Genesin.
VI. 106.	V. 134.	III. 735.	Χαίρω συντρέχοντας ὑμᾶς ὁρῶν. Homil. 2. in Es. VI. 2. Vertit Erasmus.
VIII. 417.	II. 850.	* II. 448.	Χαλεπὸν, ἀγαπητοὶ, χαλεπόν. 70. [71.] in Iohannem.
			[Χαρᾶς ἡμέρα. In Pascha. Spuria et praetermissa.]

[Χθὲς

	Montfanc.	*Sauil.*	*Ducaei.*
[Χθὲς ἡμῖν, ἀδελφοί, ὁ περὶ τῆς ἀτελευτήτου β. In illud: *Quando ipsi subiiciet omnia.* Spuria et omissa.]			
Χθὲς ἡμῖν ὁ λόγος εἰς τὴν τοῦ μεγάλου ἀετοῦ. In illud: Ioh. I. 1. In principio erat verbum, et in 2. Cor. III. 18. Spiritus scrutatur profunda dei, contra Arianos et Pneumatomachos. Vertit Io. Iac. Beurerus. [Incerti opus.]	VI. 511.	V. 747.	VI. 199.
Χθὲς ἡμῖν ὁ λόγος πρός τε τὴν αἱρετικὴν πάλην. De serpente Mosis. Vertit Io. Iac. Beurerus. Rom. 1581. Seueriani.	VI. 511.	V. 659.	VI. 44.
[P] Χθὲς ἡμῖν, ὦ φιλόχριστοι. De Spiritu Sancto. Vertit incertus. Meminit Photius cod. CCLXXVII. Dub. [Spuria.]	III. 797.	VI. 729.	VI. 173.
Χθὲς μαρτύρων ἡμέρα, ἀλλά. In martyres. Vertit Fronto Ducaeus, qui Antiochiae habitam coniicit. [Quum episcopus abiisset.]	II. 650.	deest.	V. 870.
Χθὲς μὲν, ἀδελφοὶ, περὶ τῆς προθεσμίας. 7. in Pascha. Dubium, an Chrysostomi. [In spuriis.]	VIII. 275.	V. 940.	deest.
Χορευτὰς τῆς εὐσεβείας. Aduersus haereticos. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	IX. 829.	VI. 979.	deest.
[Χρὴ οὖν ἡμᾶς. In Pentecosten. Spuria, ex multis consarcinata homilia, ac praetermissa.]			
[Χριστοῦ παρουσίαν καταγγέλλομεν. In secundum aduentum. Spuria et praetermissa: est enim Cyrilli Hierosolymit. catechesis.]			
[Ψαλτῳδοὶ καὶ οὗτοι παρὰ τῷ Δαβίδ. In Psalm. XLIII. Spuria et praetermissa.]			
[Ψαλτῳδοὺς μὲν εἶναι τοὺς υἱοὺς Κορὲ φθάσας ἤδη. In Psalm. LXXXVII. Spuria. *Montf.* V. 757.]			
Ψυχῆς πόθον ἐγείρει. Secunda Seueriani, Gabalorum episcopi, in κοσμοποιΐαν.	VI. 444.	VII. 594.	deest.
[Ὦ θαῦμα παράδοξον, ὦ δύναμις. De sacerdotio. Spuria. *Montf.* I. 805.]			
[Ὡμοιώθη ἡ ζωὴ ἡμῶν. Spuria et omissa.]			
Ὡμοιώθη ἡ ζωὴ ἡμῶν. Homilia aperte spuria atque ideo a Sauilio omissa. MS. exstat in bibl. caesarea [vid. Lamb. et Koll. comm. V. pag. 629.] et orientalibus. Inscribitur: περὶ τῆς ψυχικῆς ὠφελείας. In aliis, περὶ ὄφεως παραβολικός.	XI. 518.	deest.	deest.

Montfauc.	*Savil.*	*Ducaei.*	
VIII. 269.	II. 744.	* II. 283.	Ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα. 45. [46.] in Iohannem,
VIII. 247.	V. 910.	deest.	Ὢ πόση δύναμις τῆς ἡμετ. In latronem, et in proditionem Christi. Dubium, an auctor Chrysostomus. [In spuriis.]
			[Ὢ πόσον, ἀγαπητοὶ, τῆς ἐλεημοσύνης. In illud: *verumtamen vane conturbatur.* Spuria et praetermissa.]
III. 150.	V. 299.	V. 191.	Ὡς διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου πρὸς ὑμᾶς. In Rom. VIII. 28. Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, Vertit Fronto Ducaeus.
III. 1.	V. 196.	V. 1.	Ὡς ἐκ μακρᾶς ἀποδημίας. In parabolam 100. talentorum Matth. XVIII. Vertit Petrus Nannius, Alcmarianus a. 1524.
			[† Ὡς ἡδίστη ἡ τῶν γραφῶν ἀνάγνωσις. Quinta vndecim nouarum homiliar. *Montf.* XII. 347.]
			[† Ὡς καλὴ τῶν εἰρηκότων ἡ ξυνωρίς. Sexta nouarum XI. homil. *Montf.* XII. 353.]
XI. 109.	III. 838.	* V. 986.	Ὥσπερ εἰς σκεῦος ἀκάθαρτον. 15. in epist. ad Ephes.
VII. 817.	II. 535.	* I. 902.	Ὥσπερ ἔκ τινος συνθήματος. 88. in Matthaeum.
deest.	VI. 896.	deest.	Ὥσπερ ἐν στρατοπέδῳ. Quod non Fas ignominia adficere sacerdotes. Dubium, an Chrysostomi. [Est ex multis fragmm. consarcinata.]
X. 834.	VII. 272.	deest.	Ὥσπερ ἡ φαεσφόρος σελήνη. In blasphemiam Iudaeorum Ioh. VII. 20. daemonium habes. Dubium, an auctor Chrysostomus. [Spuria.]
			[Ὥσπερ ἡ φαεσφόρος σελήνη. In paralyticum. Spuria. *Montf.* X. 834.]
			[Ὥσπερ λύχνος φαίνων τοῦ σώματος. In Psalm. LXXI. Spuria et omissa.]
			[Ὥσπερ μήτηρ φιλότεκνος. In quatriduanum Lazarum. v. supra: Ἀγαπητοὶ, ὥσπερ μήτηρ φιλοτ.]
XI. 578.	IV. 272.	* VI. 439.	Ὥσπερ κοινός τίς ἐστι πατήρ. 6. in 1 ad Timoth.
deest.	deest.	deest.	Ὥσπερ ὁ ἡλιακὸς οὗτος [Παῦλος] πόλος. Manifeste spuria, [P] et ideo a Sauilio omissa. Inscribitur: εἰς τὸν Ἡρώδην καὶ τὰ νήπια.
			[Ὥσπερ οἱ παρ' ἡμῖν λαμπρότεροι. In Psalm. V. Spuria et reiecta.]
			[Ὥσπερ οἱ τὰς ὄψεις τοῦ σώματος βεβλαμμένας. De dei cognitione et Theophania ap. *Montf.* XIII. 245.]

Ὥσπερ

	Montfauc.	Sauil.	Ducaei.
Ὥσπερ οἱ τῆς πίστεως ἐχόμενοι. 12. in 1. ad Timoth.	XI. 609.	IV. 293.	* VI. 476
Ὥσπερ οἱ τοὺς ἡδίστους καρπούς. In Rahelem et liberos. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	X. 749.	VII. 316.	deest.
Ὥσπερ ὁ πλοῦτος τοὺς προσέχοντας. [66.] 65. in Ioh,	VIII. 394.	II. 833.	* II. 423.
Ὥσπερ ὁ τῇ ποικιλίᾳ. In Psalm. IV. 1. in tribulatione dilatasti mihi. Dubium, an Chrysostomi. [Spuria.]	V. 746.	VII. 431.	deest.
[Ὥσπερ ὁ τῆς βασιλικῆς εἰκόνος. In Psalm. VII. Spuria et reiecta.]			
[Ὥσπερ ὁ τοξεύων τὸν ἥλιον. In Psalm. II. Spuria et praetermissa.]			
[Ὥσπερ ὀφθαλμὸς τοῦ ἑνός. In Psalm. VII. Spuria et reiecta.]			
Ὥσπερ πατὴρ φιλότεκνος. De Pharisaeo. Vertit Fronto Ducaeus. [In spuriis.]	VIII. 110.	VII. 280.	VI. 469.
[Ὥσπερ τὰ νεοθαλῆ. In illud: *sic deus dilexit mundum.* Spuria et omissa.]			
[Ὥσπερ τὰ σώματα. De audiendis adhortationibus. Spuria et omissa.]			
Ὥσπερ τις ἀνὴρ φιλέρημος. In decollationem Io. Baptistae. Vertit Fronto Ducaeus. [In spuriis.]	VIII. 39.	VII. 549.	VI. 317.
Ὥσπερ τὸ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε. [87.] 86. in Iohannem.	VIII. 519.	II. 923.	* II. 559.
Ὥσπερ τοῖς σπείρουσιν ὄφελος. De poenitentia et de Eucharistia in encaeniis. Vertit incertus.	II. 348.	VI. 790.	V. 508.
Ὥσπερ τῶν σπειρόντων ὄφελος οὐδὲν, ὅταν παρὰ τὴν ὁδόν. De dominio hominum in feras. Vertit Fronto Ducaeus. [In Genes. 3.]	IV. 655.	V. 8.	II. 736.
Ὥσπερ ὑβριζομένου τοῦ δεσπότου. In Psal. XIII. *dixit insipiens.* Vertit Gentianus Heruetus. Dub. [Spuria.]	V. 657.	deest.	III. 833.
Ὡς ποθεινοὶ καὶ ἐπέραστοι. Catechesis ad illuminandos. Vertit incertus.	II. 225.	VI. 851.	I. 703.
Ὥστε οὐκ ἀνὴρ μόνον, οὔτε γυνή. 22. in ep. ad Ephes.	XI. 165.	III. 877.	* V. 1059.
Ὡς τερπνὰ τῆς πνευματικῆς. De poenitentia et ieiunio. Vertit incertus.	II. 316.	VI. 830.	I. 610.
Ὡς φαιδρὰ καὶ περιχαρής. In septem Maccabaeos. Vertit incertus.	II. 622.	V. 633.	I. 514.
[†. Ὡς ὡραία ἡ πνευματικὴ ἐλαία. XI. et vltima homiliarum, nuper erutarum. XII. 395.]			
Ὢ τῆς ἀνοίας τῆς Ἰουδαικῆς. [In Ioan. hom. 53.]	VIII. 310.	II. 773.	* II. 332.

Montfauc.	*Sauil.*	*Ducaei.*	
VI. 255.	deest.	deest.	*Ὦ τῆς βίας, ὦ τῆς τυραννίδος.* In Ioh. V. 19. primus graece et latine edidi. Ericus Benzelius in supplemento homiliarum Chrysostomi. Vpsal. 1708. 4.
			[*Ὦ τῆς θαυμαστῆς καὶ ταχείας νίκης.* In Psalm. VIII. Spuria et omissa.]
			[*Ὦ τῶν ξένων καὶ παραδόξων πραγμ.* In descensum Christi ad inferos. Spuria et praetermissa.] w)

III. *Epistolarum Chrysostomi et eorum, ad quos ille scripsit, elenchus.*

Numeri maiores, sunt epistolarum in tomo septimo edit. Sauilianae, minores, in tomo IV. Ducaeanae editionis, vbi adiuncta legitur ad priores CLXXIII. versio Iacobi Billii Prunaei, ad caeteras Ducaei. Graeci numeri respiciunt codicem membranaceum epistolarum Chrysostomi, septingentorum amplius annorum, qui est apud me, initio quid in fineque mutilus, et ex librarii oscitantia plures epistolas bis complexus. Fabr. — *Montfaucon Chrysost. epistolas in vol. III. Opp. reposuit, eodem, qui est in ed. Ducaeana, seruato ordine, et quae numeris a Fabritio signatae sunt minoribus; paucas tamen addidit. Pag. 514. in monito disputat de duabus Io. Chrysostomi ad Innocentium pontif. rom. epp. (olim iam editis,) tum de epistolis Innocentii 1) ad Chrysostomum, 2) ad clerum et populum CPolitan. item de epistola Honorii ad Arcadium circa ea, quae in depositione Chrysostomi gesta fuerant (quas tres epp. Montf. primus inseruit vol. III.), addidit epistolam Chrys. ad episcopos et presbyteros ob pietatem in carcere inclusos. Pag. 524. sqq. est admonitio in epistolas Chrysost. ad Olympiadem et alios. In libris autem et scriptis et editis nec temporis, quando quaelibet sit exarata, nec hominum, ad quos scriptae sunt, ordo seriesque seruatur. Nec in antiquissimo cod. Coislin. (quem Montf. recensuit in bibl. Coisl. p. 565.) nec in MSS. regg. Paris. ac Vatic. ordo epistolarum consentit cum editis. Primus autem epp. 173. dedit Iac. Billius Prunaeus e cod. Iac. Cuiacii; tum Fronto Ducaeus adiecit epp. 68. ex cod. collegii S. I. Antuerp. et epistolam 79. subiunxit ex apographo Io. Sambuci, in quo epistola 178. sequebatur. Ceteris epp. praemittuntur epp. XVII. ad Olympiadem, omnium longissimae atque elegantissimae, omniumque, indice Photio cod. LXXXVI., vtilissimae, quarum quaedam consolatoriae sunt atque homiliarum more concinnatae; aliae ad aerumnarum ipsius historiam texendam opportunissimae. Hinc Montf. repetiit ea, quae Henr. Sauilius in notis pag. 851. adscripserat, addita correctione, Olympiadem nupsisse Nigridio non a. 381. sed anno vertente 384. De epistola ad Caesarium multus est Montf. in monito praefixo pag. 736. sqq. vt infra de illa vberius ostendetur. Tandem ordinem epistolarum secundum nomina eorum, ad quos epp. mit-*

w) Ingratus et sterilis labor nonnullis videbitur longus ille homiliarum index: nec mihi omnino iucundus erat. At tamen cogitans, nonnullis lectoribus, qui carent editione Montfaucon. aut editoribus futuris, aut iis, qui codices msstos inquirere et contendere cupiant, eam operam posse ad fructum fieri efficacem: nolui illam subterfugere molestiam. Illi etiam, quum viderint, quam valde sit numerus genuinarum homiliarum Chrysost. a Montfauc. imminutus, quot, quae in codd. quibusdam tribuuntur Chrysostomo, sint ad spuriarum classem reiectae et Chrysostomi ingenio atque eloquentia indignae declaratae; cautius mercabuntur in colligendis copiis, et diligentius cauebunt, ne nubem pro Iunone amplectantur. *Harl.*

mittuntur, latine expressis nominibus, e Saulio repraesentauit. Ego vero in margine posui notam paginarum tom. III. vbi singulae excusae sunt epistolae. Adde de Chrysost. epistolis supra, vol. I. pag. 698. sqq. § XLIII. Harl.

Montf. t. III.

Aphthonio, Theodoto, Chaereae, presbyteris et monachis, καὶ πᾶσι τοῖς συνοδίαις αὐτῶν.
631 Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς παραγενομένους ὑμᾶς. XXXVIII. 70. νδ.
642 Φέρει μέν τι πλέον εἰς παραμυθίας. XXXIX. 93.
619 Arabio. Οἶδά σου τὴν ἀγάπην. XXVIII. 48. μά. ρκθ'. et ν'.
661 Τὴν μὲν κάμινον τῆς ἀθυμίας. XXIX. 121.

[Arcadio, orientis principi, epist. facra Honorii imperatoris Chryfoftomi cauffa fcripta, e cod. Vaticano eruta, a Baronioque publicata, et a Montf. repetita tom. III. p. 524. fq. *lat. Harl.]*

700 Artemidoro. Πολλῆς ἐνόμισεν ἀπολαύσεσθαι εὐνοίας ὁ Κύριός μου Ἀντίοχος. XXXI. 177.
688 Afello, epifcopo. Οἶδα μὲν ὅτι οὐδὲν ὑμῖν δεῖ γραμμάτων. XXXII. 151.
Afterio. Vide fupra in Anyfio.
Afyncritae (Ἀσυγκριτία). Afyncriti, presbyteri, mentio epift. ad Elpidium.
647 Ἐμοὶ μὲν περισπούδαστον. XXXIV. 99.
634 Καὶ ἔμπροσθεν ἐπέσταλκά σου τῇ τιμιότητι. XXXV. 77.
615 Οἶδα ὅτι ἐν πολλῇ θλίψει. XXXIII. 40. ρκγ'.
707 Σφόδρα ἠλγήσαμεν καὶ ἡμεῖς. CLXXII. 192. *Fabr.* Montfauc. autem e codd. dedit *Onefieratiae* (Ὀνησικρατία) et in nota de hac infcriptione veraque nominis fcriptura contra Frontonem Ducaeum disputat. *Harl.*
651 Afyncritiae, καὶ ταῖς σὺν αὐτῇ ipfiusque fodalibus. Οἶδα τὴν ἀγάπην ὑμῶν. 106.
Vide et infra in Chalcidia.
687 Aurelio, epifcopo Carthaginienfi. Βαβαὶ ἡλίκον ἐστὶ ψυχή. XXXVII. 149.
610 Bafilio, presbytero. Εἰ καὶ τῆς κατ' ὄψιν σου συντυχίας. XXXIX. 28.
617 [†] Baffianae. Αὐτὴ μὲν γὰρ μακρὸν ἐσίγησας χρόνον. XLIV. 43. ρκε.
654 Baffo, epifcopo. Τί τοῦτο; ὁ τοσαύτην περὶ ἡμᾶς ἀγάπην. XLV. 110.
706 Brifoni. Τί τοῦτο; αὐτόθι μενόντων ἡμῶν. XLVII. 190.

[Brifoni. Ἑβδομήκοντα σχεδὸν ἡμέρας ἀναλώσαντες. Huius epiftolae partem refert Nicephorus Calliftus lib. XIII. c. 27. et Montfauc. repofuit eam tom. III. p. 729. *Harl.]*

Byzo, monacho. Vide infra in Romulo.

Caefario, monacho. Latine tantum prodiit, cum paucis graecis fragmentis, nec Chryfoftomi operibus hactenus inferta eft Chryfoftomi ad Caefarium epiftola, quae incipit: *Infpeximus litteras tuae reuerentiae.* Dixi de hac epiftola lib. II. c. 10. §. 43. *Fabr.* f. in vol. I. pag. 699. fq. quae conferet lector. Montf. in tom. I. pag. 742. fqq. reddidit illam latine integram cum fragmentis, quae reperiri poterant, graecis: ex Anaftafio presbytero, ex Io. Damafceno aliisque defumtis a Bigotio; fed a Montfauc. aut potius a Lequien diligentius collectis. Longum autem prae-

praefixit p. 736. sqq. monitum: in quo historiam epistolae enarrauit, dein inquisiuit, num Io. Chrysostomus sit illius auctor, argumenta Mich. Lequien, qui eam in diss. tertia in fronte opp. Damasceni pag. XLVIII. sqq. abnegarat Chrysostomo, strictim repetiit, in eiusque iuit sententiam, aliasque protulit rationes, quibus motus epistolam illam esse spuriam profiteretur. Contra probabile ipsi visum est, auctorem, quisquis fuerit, saeculo vixisse Eutychiano, eum haeresi Apollinaristarum fuisse infensum, et vt temporis rationibus responderet, epistolamque a se suppositam posset cum iure quodam et sine apertae fraudis suspicione adscribere Chrysostomo, diu ante haeresin Eutychis oitam satis erepto, confinxisse se contra librum Apollinarii, in multis eum Eutyche consentientis, librum agere. Denique vt doctrinam pontificiorum tueretur, illam ornauit, suamque late explicuit sententiam de loco illo, qui, vt ait, circa transsubstantiationem tot controuersiarum ansam dedit. Enimuero alios in alia omnia transiisse, iam adnotauit Fabric. supra vol. I. p. 699. in nota XX. Post haec Montfauc. p. 741. sqq. recudendam curauit Bigotii praefat. in illam epistolam, suppressam in edit. Palladii de vita Chrysostomi. Paris. vulgata a. 1680. *Harl.*

Montf. t. III.

Chalcidiae et Asyncritiae.

611 Μηδὲν ὑμᾶς ταραττέτω τῶν συμβαινόντων. CCXXII. 29.

626 Οἶδα ὅτι σφόδρα ὑμᾶς διετάραξε CCXVII. 60. ρμά.

736 Οὐδὲν ὑμῖν ἀπολογίας δεῖ. CCXXI. 242. ρί. [*Constantii* est epist. v. paullo ante notata.]

634 Chalcidiae. Ἐγὼ μὲν σφόδρα ἐπιθυμῶ σὺν ὑμῖν εἶναι τὸν δεσπότην μου τὸν τιμιώτατον πρεσβύτερον. CCXVIII. 76.

615 Οἶδα τὴν ἀγάπην ἣν ἔχεις περὶ ἡμᾶς. 39. ρκ'β.

650 [?] Ὁ Θεός σοι τὸν μισθὸν δώη καὶ ἐνταῦθα. CCXX. 105.

646 Οὐχ ὡς ἔτυχεν ἠλγήσαμεν. CCXIX. 98.

689 Chromatio, Aquileiensi episcopo. Ἤχησε καὶ μέχρις ἡμῶν ἡ μεγαλόφωνος. CCXXIII. 155.

deest. Τῆς θερμῆς σου καὶ γνησίας ἀγάπης. CCXXIV.

709 Claudiano. Τί τοῦτο; ὁ θερμὸς ἡμῶν ἐραστής. CXL. 195.

[†. Clero CPolitano ab *Ignatio* missa, et ex latino sermone in graecum versa, apud Sozomen. libr. VIII. cap. 26. a Montfauc. gr. et latine reddita tom. III. pag. 523. Inc. ἐκ τῶν γραμμάτων τῆς ὑμετέρας ἀγάπης. Ibid. pag. 522. est eiusdem *Ignatii* ep. ad *Io. Chrysost.* gr. ex Sozom. l. c. et lat. Inc. εἰ καὶ πάντα δεῖ τὸν ἀναίτιον. *Harl.*

Constantio, presbytero.

724 Ἐθαύμασα πῶς οὕτω σφοδρὸς ἡμῶν ὢν ἐραστής. CXLVI. 225.

721 Τῇ τετάρτῃ τοῦ πανέμου μηνὸς μέλλων ἀπὸ τῆς Νικαίας ἐξορμᾶν. CXLV. 221.

686 Cyriaco, Demetrio, Palladio, Eulysio episcopis. Μακάριοι καὶ τρισμακάριοι καὶ πολλάκις. LXXXIV. 148. π'.

Cyriaco, episcopo.

628 Ὁ δεσπότης μου Σώπατρος ὁ τῆς Ἀρμενίας ἄρχων. CXLII. 64.

712 Ταῦτα ἀνεκτά, ταῦτα φορητὰ οἶδα. CXLIV. 202. πά.

667 Cyriaco, episcopo exsuli, missa ab exsule. Φέρε δὴ πάλιν ἀπαντλήσω σου. CXLIII. 125. a Photio pro genuina agnoscitur. [v. Montfauc. monitum p. 665. sqq.]

Cyriaco, presbytero Antiocheno. Supra, Casto.

Cyriaco, presbytero. Καὶ ἐν τούτῳ ἐθαύμασά σου. edit. Sauil. tom. p. 209. et in edit. Ducaei epistola 241. *Fabr.* Hanc quoque epistolam non a Chrysostomo, sed a *Constantio* presbytero esse scriptam, docet Montf. in monito p. 730. et sub nomine Constantii vulgauit p. 735. sq. *Harl.*

637 Cytherio. Ἡ μὲν συνουσία ἡμῖν ἡ αὐτόθι. CXLI. 82.

711 Danieli, presbytero. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ πολλῷ μείζονα. LVI. 199. μδ'.

684 Diogeni. Ἔρημον μὲν ἡ Κουκουσὸς χωρίον. LX. 144. ρξς'.

620 Μετὰ τὸ γράψαι τὴν προτέραν ἐπιστολήν. LVIII. 51. ρλβ'.

678 Πολλοῦ ἂν ἐπριάμην ἰδεῖν σου τὴν ἐμμέλειαν. LIX. 134.

Τὸ γνή-

Montf. t. III.

Τὸ γνήσιόν σου τῆς ἀγάπης τῆς περὶ ἡμᾶς. LVII. 50. ρλά. 620
Diophanto, presbytero Antiocheno. Vide et Valerio, Caſto. 734
Domno, epiſcopo. Καὶ τοῦ πέμψαι τὸν τιμιώτατον πρεσβύτερον. LXI. 27. ρις΄. 610
Elpidio, epiſcopo (eidem quem presbyterum Agapeto per literas commendat.)
Γλώττῃ μὲν ὀλιγάκις. LXV. 142. ρμ΄δ. 683
Ἡμεῖς μὲν ἐβουλόμεθα συνεχῶς. LXIII. 25. ριέ. 609
Ἡμεῖς οὔτε ὑπερορῶντες οὔτε ὀλιγωροῦντες. LXVII. νγ΄. 676
Καὶ τοῦτο σὸν, τοῦτο νήφοντος. LXVI. 114. ξδ΄. 606
Οἶδα ὅτι ὀλιγάκις ἐπέσταλκα τῇ τιμιότητί σου. LXIV. 138. 681
[P] Πολλὰς ἔχω χάριτας τῷ Κυρίῳ μου τῷ ποθεινοτάτῳ (ἀδελφῷ) Λιβανίῳ. LXVIII. 230. 726
Epiſcopis. Βοᾷ μὲν πανταχοῦ καὶ αὐτή. LXXIV. 156. 690
Ἡμεῖς οὔτε ὑπερορῶντες, οὔτε ὀλιγωροῦντες. 131. *Fabr.* Montf. III. p. 676. eam *Elpidio* epiſcopo inſcriptam dedit, et illam Fabr. etiam ſub nomine Elpidii, n. ad hunc ſcriptam, indicauit. *Harl.*
Ἡμεῖς μὲν ἐποθοῦμεν καὶ τοὺς τοῦ σώματος. LXIII. 154. 689
Καὶ ἡ καταλαβοῦσα τὰς ἐκκλησίας. LXX. 181. 702
Καὶ ἰδίᾳ ἑκάστῳ καὶ κοινῇ. LXXI. 152. 688
Οὐ διαλιμπάνομεν χάριν ὑμῖν. LXXII. 153. 688
Epiſcopis et presbyteris in carcere incluſis. Δεσμωτήριον οἰκεῖτε καὶ ἄλυσιν. LXXXII. 118. 659
Epiſcopis, presbyteris et diaconis incluſis. Μακάριοι τοῦ δεσμωτηρίου. LXXXV. νζ΄. 526
Epiſcopis et diaconis incluſis Chalcedone. Μακάριοι καὶ τῶν δεσμῶν ὑμεῖς. LXXXIII. 174. λθ΄. 699
Epiſcopis qui ab occidente venerant. Ἐθαυμάσαμεν ὑμῶν καὶ τὴν ἔμπροσθεν. LXXIX. 165. 695
Καὶ ἔμπροσθεν μὲν ἐξεπληττόμεθα. LXXV. 157. 690
Καὶ τὰ ἔμπροσθεν παρὰ τῆς τιμιότητος ὑμῶν. LXXX. 166. 695
Μακάριοι καὶ τρισμακάριοι καὶ πολλάκις. LXXXIV. 148. π΄. 686
Οὐ μικρὰν ἔχομεν παραμυθίαν. LXXVII. 159. 691
Οὐ μικρὰν καὶ ὑμῖν αὐτοῖς στεφάνων. LXXVI. 158. 691
Χάριν ὑμῖν ἴσμεν πολλήν. LXXXI. 167. 696
Epiſcopo qui ab occidente venerat. Ὅταν ἐννοήσω τὸν ἱδρῶτα ὃν ἵδρωσας. LXXVIII. 160. 692
Euethio, epiſcopo. Εἰ καὶ τῷ σώματι κεχωρίσμεθά σου τῆς εὐγενείας. LXXXVII. 173. 698
Eugenio. Vide ſupra in Anyſio.
Eulogio, epiſcopo. Ἡμεῖς κἂν πρὸς αὐτὰς ἀφικώμεθα. XCI. 87. ρη΄. 639
Euſtathio. Vide ſupra in Anyſio.
Euthaliae. Κἂν ἐλάττους δέχωμαι ἐπιστολάς. LXXXVIII. 32. ριζ΄. 612

Σφόδρα

Montf. t. III.

700 Σφόδρα γνησίως καὶ θερμῶς ἀγαπῆς. LXXXIX. 107. ρζ́. et ό. vbi Εὐθαλίῳ inscribitur.

720 Euthymio, presbytero. Μηδὲν ὑμᾶς λυπείτω τὸ τῆς σχολῆς ἐξεῶσθαι. XC. 218. υις́.

Eutropio. Vide fupra in Anyfio.

637 Fauftino. Ἀφικόμεθα εἰς τὴν Κυκουσόν. CCXIII. 84.

636 [?] Firmino, (al. Φιρμίῳ, al. Φερμίνῳ). Εἰς μὲν τὴν συνουσίαν σου. CCXV. 80.

Γαλβίωνι. Vide Salvioni. Γαλβίωνι bis diferte legitur in meo MS. vbi eadem epiftola bis occurrit ξς́. et πθ́.

703 Gaudentio, Brixienfi epifcopo. Οὐδὲν ἡμᾶς ἔλαθε τῶν σῶν L. 184.

664 Gemello. Ἄλλοι μὲν τῇ θαυμασιότητί σου συνήδονται τῆς ἀρχῆς. LIV. 124. ξθ́.

676 Βαβαὶ, ἡλίκον ἐστὶ γενναία καὶ νεανικὴ ψυχή. LI. 132. νέ.

708 Ἔρημον μὲν οἰκοῦμεν χωρίον τὴν Κουκουσόν. LIII. 194.

635 Τί τοῦτο; ὅτι ἡ τοσαύτη καὶ τηλικαύτη πόλις. LII. 79.

613 Gerontio, presbytero. Καὶ ἤδη μὲν ἐπέσταλκά σου πρὸς τὴν εὐλάβειαν, νομίσας σε ἐν Φοινίκῃ εἶναι. LV. 54. ρλέ.

Gothis, monachis. Infra, monachis.

633 Harmatio, (Ἁρματίῳ.) Τί τοῦτο; ἵνα μὲν μετὰ ἀδείας. XXX. 75.

698 Helladio. Ὀλίγα μὲν σοι συνεγενόμεθα. LXII. 172.

611 Heortio, Ἑορτίῳ, epifcopo. Ἐγὼ μὲν ἐπεθύμουν καὶ γράμματα δέξασθαι τῆς σῆς τιμιότητος. LXIX. 30.

712 Herculio, Ἑρκουλίῳ. Μὴ κάμνε ζητῶν ἀπολογίαν. 201.

Hefychio, epifcopo Salonitano.

609 Αὐτὸς μὲν συγγνώμης ἄξιος. XCIII. 24. οβ́.

653 Ἐγὼ μὲν ἐπεθύμουν. XCVII. 223.

633 Ἐγὼ μὲν σε καὶ ἰδεῖν ἐπεθύμουν. XCIV. 74.

703 Εἰ καὶ πολλῷ διειργόμεθα τῷ τῆς ὁδοῦ μήκει. XCV. 183.

700 Ἡμεῖς ἐπιθυμοῦμεν καὶ παρόντα σε θεάσασθαι. XCII. 176.

710 Τί τοῦτο; οὕτως ἡμῶν σφοδρῶς ἐρῶν. XCVI. 198.

615 Hymnetio, (al. Ὑμητίῳ) archiatro. Εἰ καὶ μὴ συνεχῶς ἐπεστάλκαμεν. CCXI. 38. ρκά.

636 Οὐ παυόμεθά σε παρὰ πᾶσι θαυμάζοντες. CCX. 81.

Hypatio, presbytero. Οἶδας καὶ αὐτὸς, Κύριέ μου τιμιώτατε. CCXII. 97.

646 Οὐ παύομαι μακαρίζων σου τὴν τιμιότητα. CCIX. 180.

515 Innocentio, epifcopo Rom. Καὶ πρὸ τῶν γραμμάτων οἶμαι τῶν ἡμετέρων. edit. Sauil. tom. VII. p. 154. et edit. Ducaei tom. IV. p. 593. σή.

521 Τὸ μὲν σῶμα ἡμῖν ἐν ἑνὶ ἵδρυται χωρίῳ. Sauil. tom. VII. pag. 158. et Ducaei tom. IV. p. 598. σθ́. Memorantur hae ad Innocentium epiftolae, quibus fata fua exponit Chryfoftomus, apud Photium cod. LXXXVI.

Ioanni.

Montf. t. III.

Ioanni, episcopo Hierosol. Ἀπηκίσθημεν εἰς τὸν Κουκουσόν. CXXVI. 88. νϑ. 640

[Ἐ] Italicae. Ἐπὶ μὲν τῶν ἔξωθεν πραγμάτων. CXXIV. 170. 697

Iulianae καὶ ταῖς σὺν αὐτῇ. Ὅσῳ χαλεπώτερον τὸ κρίμα. CXXV. 169. 697

Leontio Ancyrae episcopo (ad quem alia Chrysostomi epistola memoratur Theodorito V. 31. Hist.) Τῆς μὲν πόλεως ὑμῶν ἀπηλάθημεν. CXLVII. 83. 637

Lucio, episcopo.

Εἰ καὶ πολλῷ τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ διεστήκαμεν. CXLVIII. 85. 638

Magno, episcopo. Εἰ καὶ αὐτὸς ἡμῖν οὐκ ἐπέσταλκας. CXLIX. 26. 609

Malcho. Μήτε ἀθύμει, μήτε ἁμαρτίας λογίζου. CL. 71. 632

Marcellino.

Εἰς μὲν αὐτὸ τὸ πάντων ἐρημότατον. CLV. 188. 705

Μακρὰν μὲν ἐσιγήσαμεν. CLIV. 31. 611

Marciano[x]) et Marcellino.

Ἀρκοῦσαν ἔχετε παραμυθίαν τῆς ἀθυμίας. CLVII. 65. 628

Ἐβουλόμεθα μὲν ὑμᾶς σφοδρῶς. CLVI. 19. 606

Ἐλύσατε ἡμῖν τὸ αἴνιγμα. CLX. 226. ργ΄. 725

Τί τοῦτο; οὕτως ἡμῶν ἐρῶντες. CLIX. 224. ρβ΄. 724

Τοῦτο καὶ ἡμῖν τῆς μακρᾶς σιγῆς αἴτιον. CLXI. 100. 647

Ὡς καλὴ ἡμῶν ἡ ξυνωρίς. CLVIII. 129. μς΄. 674

Marciano, (al. Μαρκίῳ). Μακάριος οὖ καὶ τρισμακάριος καὶ πολλάκις. CLXII. 122. ζζ΄. et *vid.* 662

Mari, (Μάρου, al. Μαρίῳ) episcopo. Καὶ ἡνίκα προοίμια εἶχεν. CLII. 86. Vide et infra, in Symeone. 638

Mariano [*Mariniano* e codd. Montf.] Τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις ἡδὺ τὸ ἔαρ. CLIII. 128. 673

Maroni[y]), (al. Romano) presbytero et monacho. Ἡμεῖς τῇ μὲν ἀγάπῃ συνδεδέμεθά σοι. CXCIV. 36. μζ΄. 614

Ad matrem suam. Τοῦτο μήτηρ φιλόστοργος καὶ φιλόπαις. In editione Saviliana tom. VII. pag. 205. et in edit. Ducaei epistola 237. Est *Constantii* ep.] 731

Maximo, episcopo. Ὅταν ἐννοήσω τοὺς πόνους ὑμῶν. CLI. 150. 687

Monachis Gothis τοῖς ἐν τῆς Προμώτου. Ἔγνων καὶ πρὸ τῶν γραμμάτων. CLXIII. 207. μγ΄. Vide et supra inter homilias illam quae incipit: Φησὶν ὁ Θεῖος Ἀπόστολος. 715

Montio, (Μοντίῳ). Πόῤῥω μὲν σου καθήμεθα. CLXIV. 171. 697

Moysi, episcopo. Οἶμαι μὲν μηδὲ γραμμάτων σε δεῖσθαι. CLXVI. 90. ξα΄. 641

Moysi,

x) Marcianus tribunus memoratur epistola ad Timotheum, presbyterum.

y) Hoc a Marone nomen Maronitis in Syria.

Montf. t. III.

641 [P] Moysi, presbytero et monacho. Ἡ μὲν ὑπερβολὴ τῶν ἐγκωμίων. CLXVII. 90.
719 Musonio. Καὶ ἤδη ἐπεστάλκαμέν σου τῇ εὐγενείᾳ, δέσποτά μου τιμιώτατε καὶ εὐλαβέστατε. CLXV. 216.
619 Namaeae, (Ναμαίᾳ, al. Ναμέᾳ). τί περιέρχῃ ἀπολογίαν ζητοῦσα. CLXVIII. 47. ρκή.
684 Nicolao, presbytero. Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς καὶ σφόδρα. CLXXI. 145. ρξζ΄.
631 Καὶ τοῦτο τῆς γνησίας σου καὶ θερμῆς. CLXX. 69.
620 Σφόδρα ἡμᾶς ἀνεπτέρωσας. CLXIX. 53. ρλδ.
Olympiadi, diaconissae, ad quam scriptas Chrysostomi epistolas XVII. legit Photius cod. LXXXVI. et prae ceteris diligenter scriptas notat. Vide et Nicephorum XIII. 37. et 24. [et Montf. monit.]
590 Ἀλλὰ καὶ τοῦτό σοι λελύσθω τὸ δέος. IX. 10.
603 Ἀμφότερα τῆς ἀφάτου τοῦ Θεοῦ. XV. 16.
579 Ἀπ' αὐτῶν ἀναβὰς τῶν τοῦ θανάτου πυλῶν. V. 6.
577 Ἐπετάθη τὰ τῆς θλίψεως. IV. 5.
535 Ἤρκει μὲν καὶ ἡ πρώτη Ἐπιστολή. II. 2. ρογ΄.
552 Καὶ τὰ σώματα τὰ σφοδρεῖς. III. 3.
592 Μόλις ποτὲ ἀνεπνεύσαμεν. XII. 13.
591 Ὅσω τὰ τῶν πειρασμῶν ἐπιτείνεται. X. 11.
604 Οὐδὲν ἀνάξιον (al. οὐδὲ ξένον sic Montf.) ἀπεικός. XVII. 17.
590 Ὅταν ἴδω δήμους ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. VIII. 9.
589 Οὐκ ἔμελον ἄρα, οὐδὲ τῆς πόλεως. VII. 8.
601 Σὺ δέ μοι προσεδόκησας. XIV. 15.
591 Τὴν ἀῤῥωστίαν διαφυγών. XI. 12.
570 Τῆς σφοδρότητος ἕνεκα τοῦ χειμῶνος. XVI. 4.
594 Τί θρηνεῖς; τί κόπτεις σαυτήν. XIII. 14.
583 Τί φῄς; οὐκ ἔστησας τρόπαιον. VI. 7.
527 Φέρε δὴ ἀπαντλήσω σου τῆς ἀθυμίας. I. 1. ρϐβ.
707 Onesicratae (Ὀνησικρατίᾳ forte Ἀσυγκριτίᾳ) σφόδρα ἠλγήσαμεν καὶ ἡμεῖς. CLXXII. 192. [Montf. vulgatum Ὀνησ. tuetur codd. fide p. 707. c.]
614 Paeanio. Χαλεπὰ τὰ γεγενημένα, ἀλλ' οὐχ. CLXXV. 95.
721 Ἀνεπνεύσαμεν, ἐσκιρτήσαμεν. CLXXVII. 220. υιθ΄.
713 Ὅταν ἐννοήσῃς, δέσποτά μου θαυμασιώτατε. CLXXVI. 204. πε.
707 Σφόδρα με ἀνεπτέρωσας καὶ σκιρτᾶν. CLXXII. 193.
655 Palladio, episcopo. Ὑπὲρ μὲν τῶν καθ' ἡμᾶς αὐτούς. CLXXVIII. 113. ξγ΄.
719 [P] Pelagio, presbytero. Οἶδά σου τὸ πρᾶον, τὸ ἐπιεικές. CLXXIV. 215.
643 Pentadiae, diaconissae. Ἐγώ σου τὴν ἀγάπην, ἣν περὶ ἡμᾶς. CLXXX. 94.
704 Μακρὰν ἐσίγησας σιγὴν, καίτοι πολλῶν. CLXXXI. 185.
649 Τῶν μὲν στεφάνων σε μακαρίζω. CLXXXII. 104.

Philippo,

Montf. t. III.

Symeoni et Mari, presbyteris monachisque in regione Apameensi.

624 Εἰ καὶ πολλῷ διειργόμεθα. CCV. 55. ρλϛ΄.

618 Symmacho, presbytero. Οὐδὲν καινὸν οὐδὲ ἀπεικές. CCV. 45.

660 Theodorae. Ἀνηλώθημεν, ἐδαπανήθημεν. CXIV. 120. πγ΄.

658 Γράφω μὲν ὀλιγάκις τῇ κοσμιότητί σου. CXV 117. ρ΄.

717 Theodoro. Ἐθαύμασα πῶς παρ᾽ ἑτέρων ἔμαθον τὴν ῥαθυμίαν Σαλουστίου τοῦ πρεσβυτέρου. CXVII. 210. ψ΄.

655 Theodoro Mopsuesteno, episcopo. Εἰ μὲν οἷόν τε ἦν καὶ ἐλθεῖν. CXII. 112.

682 Theodoro, consulari Syriae. Αὐτὸς μὲν ἔφης σημεῖον. CXVI. 139.

725 Theodoro, medico. Αὐτὸς μὲν εἰς τὴν τῶν πραγμάτων ἀσχολίαν. CXVIII. 228.

640 Theodosio, episcopo Scythopolitano. Τῷ μὲν τόπῳ μακρὰν ὑμῶν διεστήκαμεν. XCIX. 89. ξ΄.

625 Theodosio et Ducibus (ἀπὸ Δουκῶν) πολλοῦ τοῦ μέλιτος τὴν ἐπιστολήν. XCVIII. 58. ρλθ΄. et ογ΄.

630 Theodoto, diacono. Αὐτὸς μὲν κύριέ μου τιμιώτατε. CIII. 67.

630 Καὶ τοῦτό σου τοῦ θερμοτάτου καὶ σφοδροῦ ἡμῶν ἐραστοῦ. CIV. 68.

617 Οἶδα καὶ αὐτὸς ὅτι οὐκ ἂν ἡμῖν διὰ γραμμάτων. C. 44. ρκϛ΄.

679 Οὐδὲ αὐτὸς ἀγνοῶ ὅτι πάλαι. CX. 135. οϛ΄.

682 Οὐ μικρὰν ἔχομεν παραμυθίαν. CVII. 140.

681 Παῦσαι κατηγορῶν ἡμῶν βραδύτητα. CVI. 137.

626 Ταχέως ἡμῶν ἐπελάθου τῷ χωρισμῷ σε. CI. 59. ρμ΄.

655 Theodoto, episcopo. Εἰ μὲν οἷόν τε. CXII. [v. Montf. not. vbi est *Theodoro.*]

Theodoto ex consularibus. Πολλά σοι τὰ ἀγαθὰ γένοιτο. CVIII. 141.

682 Τοῦτο πάτερ, τὸ μὴ μόνον μὴ δυσχεραίνειν. CII. 62. ρμβ΄.

648 Theodoto, lectori. Τί φῄς; πλείονά σοι. CXI. 102.

680 Μὴ κάμνε ζητῶν ἀπολογίαν. CV. 136. οζ΄.

685 [P] Theodoto, Nicolao, Chaereae presbyteris et monachis. Ἡμεῖς μὲν τῶν Ἰσαύρων. CIX. 146. ρξη΄.

715 Theodulo, diacono. Εἰ καὶ χαλεπὸς ὁ χειμών. CXIII. 206. πη΄.

657 Theophilo [x]) presbytero. Καὶ τοῦτο τῆς σῆς εὐγνωμοσύνης. CXX. 115. πϛ΄.

660 Οὐκοῦν ἐπειδή σοι θύραν. CXIX. 119. πβ΄.

717 Σφόδρα ἤλγησα ἀκούσας ὅτι καὶ σὺ καὶ Σαλούστιος. CXXI. 212. υιβ΄.

717 Timotheo, presbytero, Ἡμεῖς μὲν σοὶ καὶ πρώην ἐπεστάλκαμεν. CCVI. 211. υια΄.

628 Tranquillino, episcopo. Τὰ μὲν ἄλλα πάντα εἴκει τῷ χρόνῳ. CCVIII. 63. οδ΄.

614 Τὸν Κύριόν μου τὸν τιμιώτατον Ἐπίσκοπον Σέλευκον. CCVII. 37. ρκ΄.

Valen-

x) Theophili, presbyteri, mentio epist. ad Theodorum.

Montf. t. III.

Valentino. Οἶδά σε τὴν φιλότιμον ψυχήν. XLII. 217. In MS. ξή, hoc inscribitur Sebastiano presbytero. Sed υις'. Βαλεντίνῳ. 719

Τί τοῦτο; εἰδὼς ὅπως σε χαίρομεν. XLI. 116. πζ'. 657

Τρίτην ταύτην πέμπω ἐπιστολήν. XL. 41. ρκ'δ. 616

Valerio et Diophanto presbyteris. Μάλιστα μὲν καὶ μὴ γράψαντι γράψαι ἐχρῆν. In edit. Sauil. tom. VII. pag. 208. et in editione Ducaei epistola 239. 734

Vide et supra, Casto.

Venerio, Mediolanensi episcopo. Τὴν ἀνδρείαν ὑμῶν. XLVI. 182. 702

Viduae iuueni. Εἰς νεωτέραν χηρεύσασαν. Ὅτι μὲν χαλεπήν. tom. VI. Sauil. p. 296. et tom. IV. Ducaei p. 456. tom. I. p. 338.

Ad eamdem περὶ μονανδρίας. Τὸ μὲν τὰς ἀπείρους, et tom. IV. Ducaei pag. 469. MS. ροα'. Tom. VI. Sauil. pag. 304. Montfauc. tom. I. pag. 349.

Vrbicio, episcopo. Εἰ καὶ πολὺν ἔχω χρόνον. CXXIII. 108. 653

IV. *Recensio potiorum S. Chrysostomi scriptorum cum variis obseruationibus.*

Super mille λόγους ipsius euoluisse se, testatur *Nicephorus* XIII. 2. vnice eius scriptis delectatus ab adolescentia, atque aliis etiam, vt hunc sibi vnum, ceteris omnibus relictis, familiarem facerent, auctor suasorque. [Sed hodie multa scripta nomen Chrysostomi ementiuntur in codd. v. Montfauc. praef. ad tom. I. §. V. et VI. et ex ind. homiliar. iam adparet.]

Commentarii in libros S. Scripturae aa).

Totam S. Scripturam a Chrysostomo fuisse explicatam, ex Cassiodori et Suidae testimonio, ac non pauca eius σχεδιάσματα τῶν ἐξηγήσεων [τ] τῆς Θείας γραφῆς in palatio

aa) Commentaria in S. Script. primo loco posuit Sauilius in sua ed. Fronto autem Ducaeus in tom. II. et III. Montfauc. denique, alio ordine inducto, in prioribus tomis primum omnia opuscula, cuiuscuis essent generis, locauit, in sequentibus autem commentaria cum V. tum N. T. v. praef. ad tom. I. Atque, quod crebra facta est illius mentio, vt chartae parcamus, aut paucis tantum loca monitaque ex illa edit. deinceps indicare possimus, hic statim vberius praestantem illam, et quae singulis in tomis contineantur, recensere iuuat.

Τοῦ — Ἰωάννου — Χρυσοστόμου — πάντα, *Ioannis Chrysostomi — Opera omnia, quae exstant, vel quae eius nomine circumferuntur*, ad MSS. codd. Gallicanos, Vaticanos, Anglicanos, Germanicosque; nec non ad Sauilianam et Frontonianam editt. castigata, innumeris aucta: noua interpretatione, vbi opus erat; praefationibus, monitis, notis, variis lectionibus illustrata, noua S. doctoris vita, adpendicibus, onomastico et copiosissimis indicibus locupletata. Opera et studio *D. Bernardi de Montfaucon*, monachi ordinis S. Benedicti e congregatione S. Mauri, opem ferca-

latio Thomaite, CPoli ſub Conſtantino Chazaride et Irene conflagraſſe ex Io. Zonara iam notarunt viri docti.

In Geneſin habitas CPoli bb) homilias LXI. memorat Photius cod. CLXXII. Exſtant tom. I. Sauil. graece LXVII. et alio, quam Photius refert ordine. Exceptae a ταχυγράφοις, notante anonymo in vita Chryſoſtomi cap. 36. Verſionem vulgatam anonymi emendauit ſuppleuitque Ducaeus tom. II. edit. Pariſ. Videntur habitae a. C. 399. et 401.

In varia Geneſeos loca ſermones IX. ex quibus primus Antiochiae habitus eſt. Primus et vltimus cum anonymi, ceteri cum Ducaei verſione exſtant tomo ſecundo edit. graecolatinae.

Expoſi-

ferentibus aliis ex eodem ſodalitio monachis. tom. I — XIII. Pariſ. ſumt. Lud. Guerin, Robuſtel, Barbou, etc. 1718 — 1738. fol. tom. I. praefixa eſt Chryſoſtomi effigies ex vetuſta admodum icone CPoli olim depicta. Praefationem excipit index operum, tam genuinorum, quam antea ineditorum aut peregrinis iu locis editorum ſpuriorumque aut dubiorum, quae in illo tomo continentur, comparatis editt. Sauil. et Morel. ed. a. 1636. et ſic quoque in reliquis tomis. — Tomus II. continet 82. homilias et ſermones panegyricos in ſollemnitates aliaque dubia ſpuriaque a nr. 83 — 104. — Tom. III. 54. homilias in quaedam loca N. T. tum a nr. 35. — 49. opuſcula de motibus CPolitanis, deque iis, quae ad vtrumque Chryſoſtomi exſilium ſpectant; dein epiſtolas Chryſoſtomi et aliquot alias; denique 12. ſpurias homilias. — Tom. IV. 67. homilias in Geneſin; 9. ſermones in Geneſin; 5. ſermones de Anna, et 3. homil. de Dauide ac Saulo. — tom. V. homilias et geminas et ſpurias: tom. VI. comm. in Ieſaiam; 5. oratt. in Oziam apud Ieſaiam; in Danielem; 6. oratt. *Seueriani, epiſc. Gabalorum*, quae in quibusdam codd. perperam tribuuntur Chryſoſtomo; opus ſpurium et imperfectum in Matthaeum et alia. — tom. VII. homilias in Matthaeum — tom. VIII. homil. in Ioannem, et in altera parte 55. opuſcula ſpuria. — tom. IX. 55. hom. in acta apoſtol. 32. hom. in Paulli epiſt. ad Romanos cum 26. opuſc. ſpuriis, in bis III. oratt. de poenitentia et epiſt. ad monachos. — tom. X. hom. in binas epp. ad Corinth. et commentar. iu epiſt. ad Galatas, cum 40. ſpuriis opuſc. ex Sauilii edit. deſumtis, in his ſunt nonnullae in Lucae et Ioannis euangelia homiliae. — tom. XI. homil. in epp. ad Epheſios, Philippenſes, Coloſſenſes, Theſſalonicenſes, Timotheum, Titum et Philemonem, cum 22. ſpuriis opuſc. — tom. XII. praefation. et homil. 34. in epiſt. ad Hebraeos, addita Mutiani ſcholaſtici interpret. latina. Sequuntur 11. homil. CPoli a. 398 et 399. habitae et a Montf. primum editae, ad illiusque aeui hiſtoriam multum conferentes, tum *Seueriani* hom. de ſigillis librorum; eclogae ſ. florilegia ex Sauilio aucta; Liturgia Chryſoſtomi; encomium *Gregorii Illuminatoris* ab Abb. de Villefrois ex lingua armenica in latinam translatum, quod in mstis armenis nomine Io. Chryſoſtomi circumfertur, et alia. — tom. XIII. et vltimus continet Chryſoſtomi vitas ſupra memoratas; tum 13. ſermones, qui Chryſoſt. nomine circumferuntur; porro veterum de eo teſtimonia; onomaſticum vocc. Chryſoſtomi et indices. Singulis tom. praefixit praef. in qua de opuſc. quae in illis tom. ſunt, de tempore et loco, quo ſunt ſcripta aut homiliae habitae, de ſtilo aliisque rebus diligenter agit: in monitis praemiſſis quaedam vberius explicuit, quae ad hiſtoriam aut intelligentiam opuſc. criſinque pertinerent. *Harl.*

bb) Antiochiae habitas eſſe, ſtatuit Montf. IV. praef. §. I. et §. IV. docet, exemplar ed. τῶν LXX. interpretum in Geneſin, quo vſus ſit Chryſoſtomi, in multis differre ab edit. τῶν LXX. vulgata; et alias tom. VI. pag. 532. ſqq. inter ſpurias hom. *Harl.*

Expofitionis *in Iobum* ampla fragmenta in catena a Patricio Iunio graece ac latine vulgata. *Fabr.* Quatuor homiliae in Iobum, at fpuriae, Montf. VI. p. 579 fqq. qui intricatae Laelii Tifernatis verfioni nouam fubftituit. — Comment. *in Iobum*, in cod. Laurent. XIII. nr. 3. plut. 9. ex quo *Bandin.* cat. codd. gr. Laurent. I. p. 409. fq. initium exfcripfit, monuitque interpretat. gr. in hoc cod. a fragmentis, a *Iunio* in catena Nicetae in Iobum Lond. 1637. editis, ita differre, vt vix quidquam aut pauca cum iis contineat commune. *Harl.*

In Pfalmos laudant Photius, Suidas, Georgius Alexandrinus in Vita cap. 17. fed ne dimidia quidem pars exftat graece tom. I. Sauil. et tom. III. Ducaei cum Gentiani Herueti et aliorum verfione a Ducaeo fuppleta. Praeterea Homiliae quatuor a *Cotelerio* editae Parif. 1661. 4. Antiochiae Pfalmos expofuit adhuc presbyter. Herueti verfio prodierat Parif. 1545. 8. *Fabr.* Montf. V. p. 1. fqq. in praef. inquirit, in quot Pfalmos confecerit expofitiones, adhuc fuperftites; quae defint nempe, 58. Antiochiae docet Chryfoft. tantum in lucem emififfe opus; inueftigat, qua ratione vfus fit interpretationis, et quando eas fcripferit: quae fpuria mancaque aut ex aliis compilata fint in illis, quae fuperfunt: oftendit, commentarium in Pfalmum LI. effe *Eufebii Caefarienfis*, et perperam adfcribi Chryfoftomo, etc. agit §. 16. de latinis Chryfoft. in Pfalmos editt. quae feculo XVI. prodiere. *Harl.*

In Pfalmum XLI. Ἑρμηνείας Chryfoftomianae fragmentum feruauit Theodoritus dialogo 2.

Homilias in Pfalm. LXXVII — CVII. quae graece MSS. funt in bibl. Bodleiana, et quarum apographum habeo, non Chryfoftomi effe, fed Hefychii Hierofol. notauit Langbaenius. [Montf. omifit ideo hom. illas in Pfalm. 100 — 107.]

In Efaiae, quem itidem Antiochiae adhuc presbyter illuftrauit, capita octo priora ἑρμηνεία, graece tom. I. Sauil. et cum Godfridi Tilmanni verfione tom. III. Ducaei. *Fabr.* Montf. vol. VI. qui in praef. varias proponit foluitque quaeftiones; hunc autem commentar. ab ipfo Chryfoftomo non abfolutum, inter praeftantiffima illius opp. computandum cenfet. *Harl.*

Expofitio *in Ieremiam* inedita quae incipit: τὸν μὲν χρόνον, Chryfoftomo indigna. Sed ampla fragmenta commentarii genuini, graece et latine a *Mich. Ghislerio* edita cum catena et commentario in Ieremiam. Lugd. 1623. fol. II. vol. *Fabr.* V. fupra Montf. in indice homiliar. voc. προφητεία τοίνυν etc. — In cod. Vindob. caef. XXXVI. in duplici infcriptione Chryfoftomo tribuitur *comment. in prophetiam Ieremiae, libr. Baruch* et *lamentatt. Ieremiae.* v. *Neffel. cat. codd. I.* p. 105. fq. — Ieremiae textus graecus cum Chryfoftomi, vt dicitur fcil. potiffimum aliorumque expofitionibus eft quoque in cod. *Florent.* Laurent. IX. nr. 5. plut. 5. — et eod. XIII. nr. 2. plut. 9. fola interpretatio. Sed v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laurent. I. pag. 20. et pag. 408. *Monachii* in cod. XXXVIII. vid. cat. codd. gr. pag. 10. *Harl.*

Argumentum in Ieremiam et Threnos cum fragmento de Sufanna graece vulgauit *Hoefchelius* Auguftae Vindel. 1602. 4.

In

In *Danielem* ἑρμηνεία a Cotelerio edita graece et latine, Parif. 1661. 4 Incipit καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς. *Fabr.* Ex cod. Scorial. Montf. in praef. ad vol. VI. §. 1. commentarium, ait, in Danielem non fine aliquo fcrupulo inter germana Ioannis noftri opera locauimus. Dictio certe Chryfoftomi eft; genus interpretandi a Chryfoftomi more non difcedit: fed tam compendiofam narrationem in S. doctoris operibus vix reperias; non folet quippe ille ita ieiune et exiliter differere. Quamobrem dicamus oportet cum Cotelerio et Tillemontio, opus a Chryfoftomo tentatum, non abfolutum fuiffe. Neque tamen talem effe hanc noftram opinionem puto, vt adimere omnem aduerfam fufpicionem poffit. Hactenus Montf. add. eumdem in eod. vol. pag. 199. qui pag. 200. fqq. reddidit illum comment. cum latina Cotelerii verfione, aliquot in locis caftigata, eiusque notis, quibus fuas adiecit. *Harl.*

[[?]] Iohannes ὁ σοφὸς ἑρμηνεύων τὸν προφήτην Ζαχαρίαν laudatur ab Ephraemo apud Photium cod. CCXXIX. pag. 430.

Synopfin veteris teftamenti fub Chryfoftomi nomine habuit If. Voffius et allegat pag. 197. contra Simonium, fed genuinam non effe ipfe Caueo eft confeffus. *Fabr.* Vid. Montf. praef. ad vol. VI. §. III. qui eam fynopfin ex cod. Coislin. CCCLXXXVIII. multis tamen in locis mutilo, et cod. Leid. olim Voffiano, qui multa habet quae in Coisl. prorfus defunt, (fed vterque cod. totam fynopfin, qualis ab auctore adornata fuerat, non complectitur,) p. 314 fqq. gr. cum verfione lat. edidit, et tam in praef. quam in diatribe, illi fynopfi pag. 308 fqq. praemiffa, multa excogitauit acute protulitque argumenta, quibus probaret, illam effe, faltem videri probabiliter, γνήσιον opus Chryfoftomi, ab eo Antiochiae, fortaffe antequam pro roftris facris verba facere inciperet, confectum. *Harl.*

In Matthaeum homiliae XCI. cum verfione veteri *Aniani* ee) per Gregorium Trapezun-

ee) *Anianum* hunc eumdem effe cum celebri Pelagiano huius nominis, Hieronymi aduerfario, diacono Celedenfi, et *Traduciani* nomine Auguftinum perftringere, cuius temporibus fuppar, adeoque nec a Chryfoftomi aetate valde remotus fuit, iam notarunt viri doctiffimi. Vide *Henricum Noris* lib. I. hift. Pelagianae cap. 19. et *Io. Garnerium* ad Marium Mercatorem. In praefenti autem monere iuuat, quod Anianus non modo primas octo homilias Chryfoftomi in Matthaeum vertit, fed etiam ceteras vsque ad XXVI. quae a *Gregorio Trapezuntio* translatae dicuntur, quum is tantum harum fuerit interpolator, editorque ceterasque deinde addiderit, vt ex MS. codice regis Galliae obferuat *Rich. Simon* tom. I. epiftolarum felectarum pag. 81. 84. cui adde *Mabillonii* mufeum italicum pag. 164. Verfioni praemifit Anianus epiftolam ad Oruntium fiue Horontium, epifcopum, ob haerefim Pelagianam eiectum Italia et deinde in fynodo Ephefina damnatum. Vertit idem Anianus etiam feptem Chryfoftomi homilias de laudibus Pauli, easque Euangelo presbytero Pelagiano dicauit. Epiftola ad Euangelum integrior exftat tomo VI. Operum Bedae, et inter epiftolas felectas, quas *Colomefius* ad calcem epiftolae Clementis Romani recudi curauit pag. 564. Denique vertit etiam Anianus Chryfoftomi epiftolam ad Neophytos. Lapfum grauem in limine ftatim verfionis homiliarum in Matthaeum deprehendere fibi vifus eft *Erafmus* XXVI. 59. epift. Sed Rich. Simonius putat ipfum graeco codice vfum, in quo locus ille aliter legebatur. Huic Aniano Garnerius tribuit epiftolam ad Demetriadem, quae inter Auguftini et Hieronymi opera legitur. Alius *Anianus*, qui Leges Theodofii M. in compendium mifit, de quo

pezuntium suppleta, a Commelino et Ducaeo exhibentur dd). Idem opus a. C. 1181. latine transtulerat *Ioannes Burgundio* ee), Pisanus, iussu papae Eugenii III. quam versionem Florentiae in bibl. S. crucis minorum conuentualium MS. inuenit *Io. Mabillonius* itinere italico p. 164. Homilia LXXXIII. quae incipit βαβαὶ πόση πηρώσις, primum graece edita e codice mediceo a. 1591. 4. in vsum Academiae Mussipontinae. Gallice hasce homilias, (quarum partem certe, perinde vt Homilias in Iohannem, Antiochiae ff) habuisse [?] Chrysostomus videtur,) vertit Isaacus le Maistre. Ante eum Paulus Antonius de Marsilly, Paris. 1665. 4. germanice Caspar Hedio. Argentor. 1540. fol. Homiliae aliquot huius operis seruantur in perantiquo codice litteris vncialibus exarato MS. Helmstadii in bibliotheca academica, ex quo codice varias lectiones vulgarunt *Io. Saubertus* ad calcem variarum lectionum textus graeci euangelii S. Matthaei, Helmst. 1672. 4. et D. *Io. Andreas Schmidius* in diss. de lectionario Io. Chrysostomi Helmst. 1703. 4. *Fabr.* Add. cel. *Henke* in commentar. Helmstad. litterar. qui eum descripsit et varias ex eo dedit lectt. Illum cod. Helmstad. laudauit quoque *Iablonski* in ep. ad De la Croze, in Thes. epistolico Lacroz. I. pag. 164. — *Paris.* in bibl. publ. est inter codd. *arabicos* cod. XXIX, quo continetur Chrysost. commentariorum in Matthaeum pars sexta, complectens homilias XV. nempe a septuagesima sexta vsque ad XCI. v. cat. codd. Paris. I. pag. 102. *Harl.*

Thomas Aquinas traditur tanti fecisse Chrysostomum in Matthaeum, vt tota ciuitate Parisiensi permutare illum noluerit, vt narrat *Tho. Bartholinus* diss. V. de legendis libris pag.

quo dixi in bibl. Latina. [tom. I. pag. 108. sq. ed. Mansi de vtroque *Aniano*.]

dd) Montf. edidit illas in Matthaeum homilias, quas mirifice laudat et commendat, gr. ac lat. et cum Aniani interpretat. lat. in vol. VII. et in praef. 1) docet, illas esse Antiochiae ab anno 590 — 398. habitas: 2) explicat interpretandi atque explanandi genus, quo Chrys. in illis hom. vtebatur; aliaque quaedam notauit; praecipue, Chrysostomum per totas in Matth. homilias infectatum esse Anomoeorum, Manichaeorumque, ac rarius Marcionistarum et Valentinianorum errores atque impietatem. Tum agit de codd. ex quibus multa loca in prius editis vitiata lacerаque farciuit, atque de edd. Commel. Morelliana et Sauiliana. In §. V. disputat de *Aniano* eiusque octo priorum homiliarum interpretatione, (quam Fronto Ducaeus sexcentis in locis mutauit, vt melius responderet graecae seriei). Anianum omnes in Matth. homilias latine vertisse, ex eius epistola ad Orontium et Thoma Aquinate et cod. Florent. S. Marci, (in quo inesse dicitur, Chrysostomi in Matth. cum praefat. Aniani ad Orontium, epist. homiliae 25. *pars prima*,) et aliunde colligit. In illa epist. siue prologo, a Montfauc. edito, numerat Anianus 91. hom. perinde ac editi priores paene omnes: nempe decima nona, duabus constans partibus, diuisa est, (ab Aniano, alione? incertum est,) in duas homilias: quae tamen diuisio non est in codd. gr. quos sequutus Montf. nonaginta tantum numerauit homilias, §. VI. iudicat de interpretat. Georgii Trapezuntii, qui post 8. priores homilias, non raro vitiose vertit reliquas. Denique homiliae quartae eam tantum partem inter genuinas recepit homilias, quam Anianus verterat; reliquam vero ab Aniano non lectam, et in pluribus codd. gr. praetermissam, et quae non videtur esse Chrysostomi, in finem commentariorum in Matth. p. 845. sqq. ablegauit. *Harl.*

ee) Vid. Marteniamae collectionis monumentorum tom. I. pag. 817. sqq. *Harl.*

ff) Vide *Nicephorum* XIII. 2. vbi commentarios in euangelia a presbytero scriptos testatur.

pag. 148. [et *Papirius Masson* lib. VI. de roman. pontific. in Ioanne papa XXI.] Similis vox Dionysii Carthusiani IV. 11. de nouissimis, *mallem habere opus imperfectum Iohannis Chrysostomi super Matthaeum perfectum, quam esse dominus ciuitatis Parisiensis.* Sed opus hoc imperfectum diuersum plane esse constat ab illis in Matthaeum homiliis, et licet dignum lectu atque eruditum, tamen alterius scriptoris, atque vt videtur, latini.

Opus imperfectum in Matthaeum, latine in latinis Chrysostomi et graecolatinis editionibus saepius editum et in Antwerpiensi a. 1537. gg) variis locis, a Mahusio Franciscano editore truncatum procedit ab initio euangelii ad cap. XIII. vers. 14. et a cap. XIX. ad finem capitis XXV. *Guilelmus* quidem *Whistonus*, (essay on the apostolical constitutions pag. 662.) auctorem refert ad saeculi decimi initia, quod homilia secunda scribat, se aetatem hominis antediluuiani a Christi natiuitate abesse. Sed dicere hoc potuit, etiamsi sexcentesimo vel quingentesimo post Christum natum scripsisset anno. Homilia prima etiam promittit expositionem in Lucam pag. 13. C. edit. Paris. *Fabr.* Monts. reiecit id opus spurium ad calcem vol. VI. post pag. 618. et longam praemisit diatriben, in qua primum retulit Erasmi, Mahusii, Sixti Senensis, Baronii, et Tillemontii de isto iudicia. Tum demonstrat, parentem istius foetus non esse Chrysostomum, sed hominem quemdam vere Arianum et Anomoeum, vel circa finem sexti, vel septimo saeculo, eumque multa decerpsisse ex libris apocryphis. *Harl.*

Libellum quoque graece hactenus *ineditum quaestionum in Matthaeum* habuit Sauilius, sed quem interpres Christophorus Serrarigius latine vulgauit sub nomine veriore Titi Bostrensis. Incipit: Διὰ τί λέγεται Εὐαγγέλιον.

In Marci loca Homilias XIV. latine editiones exhibent ex Godfridi Tilmanni recognitione, sed Chrysostomo indignas.

In varia *Lucae*, euangelistae, loca, Homiliae VI. vna cum Homiliis [?] de Lazaro, in latinis Chrysostomi editionibus. Vide *Montacutium* tom. I. Origg. p. 41. *Fabr.* — Suidas quidem commemorat Chrysostomi comment. in Marcum et Lucam. At *Montf.* in praefat. ad vol. XIII. pag. II. monet, in codd. gr. innumeris, quos vidit legitque, nullam Chrysost. commentar. in Marcum et Lucam vel descriptionem vel commemorationem comparuisse; inter opp. quidem Chrysost. ante finem saeculi XVI. latine excusa, Basileae primum, deinde Lutet. 1581. p. 1118. legi homilias in Marci et Lucae euang. Chrysostomo tributas; sed editorem ipsum de vero auctoris nomine dubitasse; ideo se in hac edit. illas omisisse. Id tamen verum est, quod forsan Suidam adduxit, vt Ioanni nostro adscriberet eiusmodi commentarios, in catenis in illa duo euangelia multa ex variis Chrysost. operibus congesta loca adferri, et Montf. prouocat ad codd. in bibl. Coislin. p. 248. et 251. recensos. *Harl.*

Gerhardus Vossius Tungrensis habuit ἑρμηνείαν σύντομον, Chrysostomo tributam, in *Iohannem et Lucam*, quam latine vertere voluit, sed in primum tantum caput Iohannis absol-

gg) Vide D. *Ittigii* praef. ad librum de collectionibus patrum p. CXVIII.

absoluit, quae legitur *in Steuartii* auctario veterum scriptorum, Ingolstad. 1616. 4. pag. 518. seq. Etiam librum quaestionum ineditum in Iohannem habere se, scripsit Sauilius incipientem his verbis: Τίνος ἕνεκα πάντα ἀλλ. Sed Chrysostomi esse, (licet ex Chrysostomi scriptis collectas,) negat. Enarratio autem in Lucam graece et latine plus simplici vice prodiit vero auctori suo vindicata, Tito Bostrensi. Incipit: Ἴσθιον ὅτι ἀλλος.

In *Iohannem* homiliae LXXXVIII. graece tom. II. Sauil. et cum versione a Ducaeo recognita tom. VIII. editionis Paris. ex his LXII. LXIII. et LXIV. perperam inter Basilii Seleuciensis homilias eiusque nomine vulgatae sunt[hh]). Primus Chrysostomum in Iohannem latine vertit *Burgundio*[ii]), iudex et ciuis Pisanus, de quo Robertus abbas Montis in continuatione Chronici Sigeberti ad a. C. 1180. Ad concilium Romae 1180. *inter alios venit quidam ciuis Pisanus nomine* Burgundio, *peritus tam graece quam latine eloquentiae. Hic attulit Euangelium* S. Iohannis, *translatum ab ipso de graeco in latinum, quod* Iohannes Chrysostomus *sermone homiliatico exposuerat. Hic etiam fatebatur magnam partem libri* Geneseos *a se iam translatam. Dicit etiam, quod Iohannes Chrysostomus* totum vetus et nouum Testamentum *exposuit.* Versio illa a *Francisco Aretino* recognita primum vidit lucem Rom. 1470. fol.[kk]) Colon. 1486. fol. vnde Aretinus ipse pro auctore habitus in edit. Antwerp. 1542. 8. atque aliis. Germanice vertit Caspar Hedio.

Commentarios Chrysostomi in Euangelistas *Arabice* versos testatur Christianus Ravius obtestatione ad Europam; exstant etiam nonnulla MSS. in Bibliotheca publica Academiae Leidensis. Translatos etiam non nullos in *Armenicam* linguam, refert *Richardus Simon* lib. II. hist. criticae Vet. Test. cap. 16. *Fabr.* In bibl. *Paris.* publ. plures exstant codd. qui orientales modo paucarum modo plurium Chrysost. homiliarum versiones continent, et in catal. codd. Paris. vol. I. nominantur; sic pag. 8. cod. VIII. nr. 3. hom. in linguam *arabicam* conversae,

hh) Partem commentarii breuis in Ioann. lat. vertit *Gerard. Vossius* et recepit *H. Canisius* in Lect. antiquis, tom. V. p. 518. aut in ed. *Basnag.* tom. I. p. 218. — Monf. in vol. VIII. primum dedit LXXXVIII. genuinas in Ioan. euang. homilias: in praefat. autem ostendit, quam diuersum in illis sit dicendi genus ab eo, quo in ceteris in scripturam S. commentariis vsus est Chrysostom. In ed. Morell. numerantur 87. quandoquidem Mor. primam prooemii loco posuit. Tum docuit, illas contra Anomoeos potissimum, de quibus multus est, habitas fuisse ab a. 390. ad a. 394. vel 395. Antiochiae, antequam homilias in vtramque Paulli epist. itidem Antiochiae recitasset Chrysostomus. Praefationem excipit monitum de vndecim Chrysostomi homiliis, CPoli. a. 398. et 399. dictis, antea nondum editis, genuinis autem, earumque tituli, initia et argumenta sequuntur. Illas e cod. Vaticano descriptas primus e tenebris in dias lucis oras produxit in vol. XII. et in monito praemisso p. 319 sqq. de singulis paullo copiosius et curatius disputauit. — Inter codd. *arabicos* bibl. publ. *Paris.* cod. XXX. continet comment. in euangel. S. Ioannis ex Chrysostomi et aliorum scriptis collectum. *Harl.*

ii) De hoc Burgundione, qui a. C. 1194. Pisae obiit, videndus Laur. Pignorius in symbolis epistolicis, epist. 59. Vertisse dicitur etiam, quae in pandectis graece leguntur, et Geoponicon quaedam, et Nemesium de natura hominis, et Io. Damascenum de fide orthodoxa, et Chrysostomi in Matthaeum.

kk) Vid. *Freytag.* adpar. litt. I. p. 91. sqq. et infra in cat. edd. Homil. *Harl.*

versae, charactere tamen syriaco. — in linguam *syriacam* pag. 62. codd. CXV. et CXVI. — pag. 65. cod. CXXXVI. nr. 16. — pag. 68. cod. CLIX. nr. 10. — in ling. *armenic.* pag. 82. cod LVI. nr. 2. et LVIII. in quo sunt 81. hom. Chrysost. e graeco conuersae. — pag. 83. codd. LXI. et LXIV. — pag. 91. cod. LXXXVIII. nr. 6. oratt. in laudem S. Gregorii Illuminatoris. — In linguam *arabicam* pag. 104. cod. LII — pag. 105. codd. LVI. nr. 5. — LX. qui continet 65. homilias in Genesin. — LXI. - LXII. qui comprehendit homilias in ep. ad Hebraeos, ab *Abdalla* quodam, diacono Antiocheno, negligentius conuersas: — LXIII. decem homil. — LXIX. homil. 83. aut potius excerpta, seruato temporis ordine, qua illae in ecclesiis Iacobitarum Alexandrinorum legi consueuerunt — pag. 107. et 108. codd. LXXIV. et LXXVI. — pag. 110. cod. XCV. nr. 2. — pag. 117-121. codd. CXLIII. — CLI. — CLIV. — CLVIII. — CLX. — CLXVI. — CLXVIII. *Harl.*

[P] *In acta apostolorum* homil. LV. graece tom. IV. Sauil. ex quibus quatuor primas vertit Erasmus, plures noluit transferre, quod opus putaret Chrysostomo indignum. *Nihil,* inquit, *vnquam legi indoctius. Ebrius et stertens scriberem meliora. Habet frigidos et ineptos sensiculos, nec eos ipsos commode potest explicare.* pag. 1478. epist. edit. Lond. Alii tamen viri docti longe aliter de hisce commentariis sentiunt, atque id iudicium in Erasmo, tanto viro, vehementer mirantur. Vide *Theoph. Raynaudum* de bonis et malis libris p. 24. *Rich. Simonem* tom. III. Hist. criticae N. T. p. 161. seq. *Petri Baelii* Lexicon tom. II. edit. secundae pag. 1159. Ceteras a quinta homilias quis latine verterit, adnotatum non reperi. Prodiit Chrysostomus in acta latine separatim Paris. 1548. 8. Meminit huius operis *Nicephorus* XIII. 2. et CPoli compositum a Chrysostomo testatur. Legit et *Photius* cod. CLXXIII. et *Damascenus* de Orthod. Fide III. 15. *Fabr.* Montfauc. dedit illas homilias, a. 400. et 401. CPoli dictas, in vol. IX., et more suo praemisit monitum, in quo et recentiorum et veterum de illis iudicia retulit, aperuitque caussas, cur illae humiliore stilo conscriptae viderentur, et vnde insignis illa in codd. lectionis varietas orta sit. *Harl.*

In epistolam ad Romanos homiliae XXXII. [In ed. Montf. tom. IX. p. 417. sqq. vbi praef. non est negligenda.] Laudat hoc opus *Isidorus Pelusiota* V. 32. epist. Homilias priores sedecim vertit Germanus Brixius Antissiodorensis, canonicus Parisiens. qui Ianum Lascarem in graecis praeceptorem suum laudat, et praeter Veronensem editionem graecam, codice MS. Erasmi est vsus. Basil. 1533. 4. Ceteras Wolfgangus Musculus interpretatus est. Vtriusque versionem Philippus Montanus suppleuit et castigauit. Has homilias et illas in priorem ad Corinthios, et ad Galatas atque ad Titum Antiochiae a Chrysostomo habitas, CPoli ceteras Sauilius coniicit, licet *Nicephorus* XIII. 2. scribat, vniuersas in apostolum in CPolitana vrbe composuisse. D. *Ittigius* praef. ad librum de Catenis Patrum p. CXXIV. memorat has in epistolam ad Romanos versas a Luciano Mantuano, Brixiae 1588. quam ego interpretationem non vidi.

In priorem ad Corinthios homiliae XLIV. in quibus vertendis elaborarunt Franciscus Aretinus, priorum XXIX. interpres, et Simon Grynaeus: hunc enim absoluisse quae deerant, testatur Erasmus lib. XXVI. epist. 14. quem vide sis etiam epist. 59. 60. illius libri. Ab illo tem-

tempore transtulit hoc opus Gentianus Heruetus, cuius versionem Commelinus et Ducaeus praetulere. *Fabr.* Homiliae in vtramque ad Corinth. epistolam et comm. in ep. ad Galatas sunt in tom. X. ed. Montf. qui homilias illas inter praestantissima Chrysostomi opp. referendas esse iudicat, probatque, orationes in vtramque ad Corinth. epistolam Antiochiae habitas esse, aliaque scitu vtilia scribit in praefatione. In his et in comm. retinuit veterem latin. interpretation. sed plurimis in locis emendatam. In praef. ad comm. in Galatas cuius ne vnum quidem, quem conferret, reperit codicem, demonstrat, illum scriptum fuisse Antiochiae. *Harl.*

In posteriorem ad Corinthios homiliae XXX. Ex his non plures quam primores septem Erasmus latine conuertit, praeter rem opus [?] hoc quoque non Chrysostomi, sed simii cuiusdam arbitratus, ceteras Wolfgangus Musculus subiunxit. Sed in Commeliniana et Parisiensi alia graecis adiuncta est versio, Gentiani ni fallor Herueti, nullum enim nomen est adscriptum.

In epistolam ad Galatas commentarius, ab eodem Erasmo versus, cuius interpretatio in editionibus Chrysostomi latinis et graeco-latinis, et tom. VIII. operum Erasmi legitur. Prodierat etiam latine separatim, Basil. 1527. 8.

In epistolam ad Ephesios homiliae XXIV. quas vertit Godfridus Tilmannus. Sed in graecolatinis editionibus est adiuncta graecis interpretatio Herueti. *Fabr.* — Montf. in tom. XI. dedit illustrauitque hom. in ep. ad Ephesios et reliquas vsque ad hom. in Philemonem. In praef ostendit homilias in ep. ad Eph. et ad Timotheum, it. ad Titum, dictas esse Antiochiae, retinuitque lat. Herueti interpr. priorum homiliar. multis in locis castigatam; homil. autem in . p. ad Eph. et ad Coloss. docet habitas esse CPoli. — Pag. 424. dedit Chrysost. *homil.* CPoli recitatas XI. in *priorem* ep. et hom. V. in *posterior.* ad *Thessalonicenses*, cum vers. Herueti latina, multis in locis castigata. *Harl.*

In epist. ad Philippenses homiliae XV. Versioni Erasmi et Musculi, in graecolatinis editionibus [etiam Montf.] praefertur Flaminii Nobilii interpretatio, quae primum vidit lucem Rom. 1578. 4.

In epistolam ad Colossenses homilias XII. *In priorem ad Thessalonicenses*, homilias XI. et *in posteriorem*, homilias V. Wolfgangus Musculus vertit, cuius in latinis, et Gentianus Heruetus, cuius in graecolatinis editionibus [etiam Montf.] versio legitur.

In priorem ad Timotheum homiliae XVIII. et *in posteriorem* homilias X. vertit incertus, cuius interpretationem etiam in graecolatinis editionibus seruarunt Commelinus et Parisienses [nouam fecit Montf.] Ambrosii Camaldulensis versionem Chrysostomi in 1. ad Timotheum Florentiae apud Canonicum Strozzam inuenit MS. Io. Mabillonius in itinere Italico pag. 194.

In epistolam ad Titum homiliae VI. ab Ambrosio Camaldulensi [male] versae in latinis editionibus exstant, atque eadem versio etiam in graecolatinis occurrit. [Montf. nouam confecit.]

In epistolam ad Philemonem homiliae III. translatae ab eodem Ambrosio in graeco-latinis non minus quam latinis Chrysostomi editionibus leguntur: [at reiecta ea versio a Montf.] Sed separatim has homilias cum noua accuratiore versione sua, vt gustum aliquem sacrae eloquentiae Chrysostomianae iuuenibus daret, excudi curauit doctissimus *Georgius Raphelius*, Pastor Luneburgensis ecclesiae, et obseruationibus Xenophonteis Polybianisque atque Arrianeis in sacros Noui Testamenti libros celebratissimus. Lauenburgi 1712. 4. Vtile hoc institutum, ex vasta illa ac sumtuosa voluminum Chrysostomi mole seligere quaedam et [?] iuuentuti minoribus facileque parabilibus libellis legenda commendare, quod Tubingae etiam non ita pridem selectis quibusdam homiliis Chrysostomi graece et latine praelo subiectis fecere viri docti.

In epistolam ad Hebraeos [ll]) homiliae XXXIV. a *Mutiano* [mm]) Scholastico pridem translatae Cassiodori Senatoris auspiciis et rogatu, vt hic ipse cap. 8. Diuinarum lectionum testatur. Haec versio viri, vt ab eodem Cassiodoro adpellatur, disertissimi, doctique Sauilio iudice ac diligentis interpretis, etiamnum exstat excusa Coloniae 1530. 8. apud Io. Gymnicum, atque inde latinis Chrysostomi editionibus inserta ex *Wolfgangi Musculi* et *Philippi Montani* recognitione, vbi quandoque perperam Mutius pro Muciano adpellatur, quemadmodum

ll) Titulus operis est: ἑρμηνεία — ἐκτεθεῖσα ἀπὸ σημείων μετὰ τὴν κοίμησιν αὐτοῦ παρὰ Κωνσταντίνου πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας. Verba ἀπὸ σημείων vertunt: *ex adnotationibus et commentariis ipsius*, sed reddendum est: *ex notis siglisque*, quibus nempe Homilias Chrysostomi concionantis ὀξυγράφοι ac notarii exceperunt, vt testatur *Socrates* IV. 4. hist. Notas certe eiusmodi graeci σημεῖα adpellant, et ταχυγράφοι, qui illis vtuntur, σημειογράφοι, siue vt Philostratus in vita Alexandri, sophistae cap. 3. σημείων γραφέας. Ad Constantinum istum presbyterum exstant Chrysostomi epistolae, et sub ipsius nomine aliae quinque tom. VII. Sauil. p. 205. quae et ipsae Chrysostomi sunt. *Fabr.* Montf. in praef. primo mouet, loco *Constantini*, in epistolis (v. tom. III. pag. 730.) legi *Constantium*; quae quidem nomina quoniam in MSStis confundi solent; verisimile quidem, nec tamen omnino certum esse, illum Constantinum, siue Constantium, colligendis ac publicandis Chrysostomi in ep. ad Hebraeos homiliis operam nauasse. Tum inquirit, num illud exemplar, quod Constantius emisit, sanum ad nos vsque peruenerit, et an sit aliis exemplaribus semper anteponendum; quod vtrumque negat, et adfirmat, praeter Constantinum, presbyterum Antiochenum, alios multos tunc temporis Chrysost. homil. in epist. ad Hebr. collegisse, et in multis feliciorem, quam Constantin. posuisse operam: inde etiam intelligi potest mira illa in codd. lectionum varietas. Idem Montf. paucis agit de Mutiani interpretat. latina, quam, prodit, excusam fuisse Basil. 1517. inscriptam: *B. Io. Chrysostomi episc. CPolit. expositio in epist. B. Pauli, apostoli, ad Hebraeos, ex notis edita post eius obitum a Constantino, presbytero Antiocheno, Mutiano scholastico interprete. Harl.*

mm) Hic *Mucianus*, cuius magna est auctoritas apud auctorem diss. de iudiciis criticorum et interpretis gallici super loco Chrysostomi Homil. 3. in epist. ad Hebraeos Paris. 1691. 4. medio saeculo sexto vixit, et Gaudentium etiam musicum olim verterat, vt testatur Cassiodorus de musica. Nescio autem, vnde hauserit Sirmondus ad Facundum, eumque secutus Colomesius obseruatt. sacr. pag. 227. quod scribit, vertisse etiam Chrysostomum in epistolam ad Philemonem. *Facundi* liber contra hunc Mutianum, siue, vt subinde adpellat, Mocianum, scholasticum caussae occidentalium episcoporum cum impugnatoribus concilii Chalcedonensis communicare nolentium aduersum, exstat tom. II. operum Sirmondi p. 825.

modum etiam in Huetii libro de claris interpretibus. Editiones graecolatinae aliam versionem, quam vempe *Gentianus Heruetus* adornauit, adiunctam habent. *Fabr.* In tom. XII. Montf. qui lat. Heru. versionem retinuit, sed subiecit quoque *Matiani* interpretationem homiliis, quas CPoli, quum episcopus esset Chrysostomus, habitas esse, demonstrat. *Harl.*

Scripta alia Chrysostomi.

De sacerdotio περὶ ἱερωσύνης libri VI. graece Louanii 1529. 4. et tom. VI. Sauil. [tom. I. Montfauc. p. 362. sqq.] et cum Iac. Ceratini per duos primores libros, Germanique [?] Brixii per ceteros versione et *Dau. Hoeschelii* notis, Augustae Vindel. 1599. 8. nn) hinc in graecolatinis editt. Chrysostomi tom. IV. Duceaeno. Paris. 1614. fol. et praemissis *Iohannis Hughes* dissertationibus de dignitate sacerdotali, Cantabrigiae 1710. et 1712. 8. cui posteriori editioni *Styanus Thirlby* apologeticum Nazianzeni pro fuga sua subiunxit. Gallice vertit *Rich. le Blanc* Paris. 1553. et centum fere annis interiectis *Lamius* Paris. 1650. 12. Basilium, quocum in his libris Chrysostomus colloquitur, Caesareensem oo) alii, alii Seleuciensem, alii rectius episcopum Rhaphaneae, alii Basilium Bybli intelligunt. Vir doctus in Actis eruditor. tom. V. supplementi pag. 306. Basilii nomen fictum putat, sub eoque latere Euagrium, episcopum Antiochenum. De MSto graeco codice, qui exstat in Caesarea bibliotheca, vide *Lambecium* II. pag. 787. [p. 599. ed. Koll.] Vertit hos libros etiam *Ianus Cornarius* Basil. 1544. *Fabr.* Montfauc. in praefixo monito postquam multa de controuersia amica inter Basilium et Chrysostomum inter ann. 372 et 375. mota disputarat, verisimile esse putat, Basilium intelligendum esse eum, qui synodo CPolitanae a. 381. episcopus Raphaneae, quae vrbs in Syria prope Antiochiam sita erat, subscripsit. Quando autem Chrysostomus hos ediderit libros, non ausit pro certo pronuntiare: inclinat tamen in narrationem Palladii secundum latinam quidem Ambrosii Camaldulensis, (qui in suo exemplari gr. forsan id legerit, quamquam in textu graeco, quem Bigotius edidit, ne γρῦ quidem hac de re compareat,) interpretationem, Chrysost. hunc librum composuisse in secessu et solitudine, h. e. ab anno circiter 375. ad a. 381. Add. *Montf.* in vita Chrysost. in tom. XIII. pag. 94. et *Baron.* in annal. ad a. Chr. 382. Montf. autem, interpretationem Germani Brixii, vtpote quae paraphrasin saperet, nec ita adcurate concinnata esset, reiecit, nouamque graeco adposuit contextui. Omnes autem inprimis laudant et reliquis Chrysost. scriptis praeferunt illos libros, et cl. *Schroeckh.* l. c. pag. 254-287. summam illorum in epitomen redactorum dedit.

Mont-

nn) Praestantis rariorisque huius edit. inscriptio est: *S. Ioan. Chrysost. de Sacerdotio libri sex graeci et latini.* DCC amplius locis emendati, aucti, illustrati, ope librorum MSS. ex bibliothecis Palatina et Augustana. Opera *David. Hoeschelii*, *Aug.* Augustae Vind. e typogr. M. Mangeri. M. D. IC. 8. Subiuncta versio latina, peculiarem habet inscriptionem: *D. Ioann. Chrysostomi de sacerdotio dialogi VI. Iac. Ceratino* et *Germano Brixio* interpretibus, a *Dauide Hoeschelio* Aug. passim correcti, et lacunis perquam multis expletis redintegrati. Aug. Vind. ap. Mich. Manger. anno M. D. IC. Calci adhaerent Chrysost. vita aliaque et a pag. 500. Hoesch. notae vtplurimum criticae. *Harl.*

oo) Vt Erasm. et Brixius, quos vero errasse, docet *Billius* sacr. obseruatt. II. c. 3. *Harl.*

In epistolam ad Philemonem homiliae III. translatae ab eodem Ambrosio in graeco-latinis non minus quam latinis Chrysostomi editionibus leguntur: [at reiecta ea versio a Montf.] Sed separatim has homilias cum noua accuratiore versione sua, vt gustum aliquem sacrae eloquentiae Chrysostomianae iuuenibus daret, excudi curauit doctissimus *Georgius Raphelius*, Pastor Luneburgensis ecclesiae, et obseruationibus Xenophonteis Polybianisque atque Arrianeis in sacros Noui Testamenti libros celebratissimus. Lauenburgi 1712. 4. Vtile hoc institutum, ex vasta illa ac sumtuosa voluminum Chrysostomi mole seligere quaedam et [¶] iuuentuti minoribus facileque parabilibus libellis legenda commendare, quod Tubingae etiam non ita pridem selectis quibusdam homiliis Chrysostomi graece et latine praelo subiectis fecere viri docti.

In epistolam ad Hebraeos ll) homiliae XXXIV. a *Mutiano* mm) Scholastico pridem translatae Cassiodori Senatoris auspiciis et rogatu, vt hic ipse cap. 8. Diuinarum lectionum testatur. Haec versio viri, vt ab eodem Cassiodoro adpellatur, disertissimi, doctique Sauilio iudice ac diligentis interpretis, etiamnum exstat excusa Coloniae 1530. 8. apud Io. Gymnicum, atque inde latinis Chrysostomi editionibus inserta ex *Wolfgangi Musculi* et *Philippi Montani* recognitione, vbi quandoque perperam Mutius pro Muciano adpellatur, quemadmodum

ll) Titulus operis est: ἑρμηνεία — ἐκτεθεῖσα ἀπὸ σημείων μετὰ τὴν κοίμησιν αὐτοῦ παρὰ Κωνσταντίνου πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας. Verba ἀπὸ σημείων vertunt: *ex adnotationibus et commentariis ipsius*, sed reddendum est: *ex notis siglisque*, quibus nempe Homilias Chrysostomi concionantis ὀξυγράφοι ac notarii exceperunt, vt testatur *Socrates* IV. 4. hist. Notas certe eiusmodi graeci σημεῖα adpellant, et ταχυγράφοι, qui illis vtuntur, σημειογράφοι, siue vt Philostratus in vita Alexandri, sophistae cap. 3. σημείων γραφέας. Ad Constantinum istum presbyterum exstant Chrysostomi epistolae, et sub ipsius nomine aliae quinque tom. VII. Sauil. p. 205. quae et ipsae Chrysostomi sunt. *Fabr.* Montf. in praef. primo monet, loco *Constantini*, in epistolis (v. tom. III. pag. 730.) legi *Constantium*; quae quidem nomina quoniam in MSStis confundi solent; verisimile quidem, nec tamen omnino certum esse, illum Constantinum, siue Constantium, colligendis ac publicandis Chrysostomi in ep. ad Hebraeos homiliis operam nauasse. Tum inquirit, num illud exemplar, quod Constantinus emisit, sanum ad nos vsque peruenerit, et an sit aliis exemplaribus semper anteponendum; quod vtrumque negat, et adfirmat, praeter Constantinum, presbyterum Antiochenum, alios multos tunc temporis Chrysost. homil. in epist. ad Hebr. collegisse, et in multis feliciorem, quam Constantin. posuisse operam: inde etiam intelligi potest mira illa in codd. lectionum varietas. Idem Montf. paucis agit de Mutiani interpretat. latina, quam, prodit, excusam fuisse Basil. 1517. inscriptam: *B. Io. Chrysostomi episc. CPolit. expositio in epist. B. Paulli, apostoli, ad Hebraeos, ex notis edita post eius obitum a Constantino, presbytero Antiocheno, Mutiano scholastico interprete.* **Harl.**

mm) Hic *Mucianus*, cuius magna est auctoritas apud auctorem diss. de iudiciis criticorum et interpretis gallici super loco Chrysostomi Homil. 3. in epist. ad Hebraeos Paris. 1691. 4. medio saeculo sexto vixit, et Gaudentium etiam musicum olim verterat, vt testatur Cassiodorus de musica. Nescio autem, vnde hauserit Sirmondus ad Facundum, eumque secutus Colomesius obseruatt. sacr. pag. 227. quod scribit, vertisse etiam Chrysostomum in epistolam ad Philemonem. *Facundi* liber contra hunc Mutianum, siue, vt subinde adpellat, Mocianum, scholasticum caussae occidentalium episcoporum cum impugnatoribus concilii Chalcedonensis communicare nolentium aduersum, exstat tom. II. operum Sirmondi p. 825.

modum etiam in Huetii libro de claris interpretibus. Editiones graecolatinae aliam versionem, quam nempe *Gentianus Hervetus* adornauit, adiunctam habent. *Fabr.* In tom. XII. Montf. qui lat. Heru. versionem retinuit, sed subiecit quoque *Matiani* interpretationem homiliis, quas CPoli, quum episcopus esset Chrysostomus, habitas esse, demonstrat. *Harl.*

Scripta alia Chrysostomi.

De sacerdotio περὶ ἱερωσύνης libri VI. graece Louanii 1529. 4. et tom. VI. Sauil. [tom. I. Montfauc. p. 362. sqq.] et cum Iac. Ceratini per duos primores libros, Germanique [?] Brixii per ceteros versione et *Dau. Hoeschelii* notis, Augustae Vindel. 1599. 8. nn) hinc in graecolatinis editt. Chrysostomi tom. IV. Ducaeano. Paris. 1614. fol. et praemissis *Iohannis Hughes* dissertationibus de dignitate sacerdotali, Cantabrigiae 1710. et 1712. 8. cui posteriori editioni *Styanus Thirlby* apologeticum Nazianzeni pro fuga sua subiunxit. Gallice vertit *Rich. le Blanc* Paris. 1553. et centum fere annis interiectis *Lamius* Paris. 1650. 12. Basilium, quocum in his libris Chrysostomus colloquitur, Caesareensem oo) alii, alii Seleuciensem, alii rectius episcopum Rhaphaneae, alii Basilium Bybli intelligunt. Vir doctus in Actis eruditor. tom. V. supplementi pag. 306. Basilii nomen fictum putat, sub eoque latere Euagrium, episcopum Antiochenum. De MSto graeco codice, qui exstat in Caesarea bibliotheca, vide *Lambecium* II. pag. 787. [p. 599. ed. Koll.] Vertit hos libros etiam *Ianus Cornarius* Basil. 1544. *Fabr.* Montfauc. in praefixo monito postquam multa de controuersia amica inter Basilium et Chrysostomum inter ann. 372 et 375. mota disputarat, verisimile esse putat, Basilium intelligendum esse eum, qui synodo CPolitanae a. 381. episcopus Raphaneae, quae vrbs in Syria prope Antiochiam sita erat, subscripsit. Quando autem Chrysostomus hos ediderit libros, non ausit pro certo pronuntiare: inclinat tamen in narrationem Palladii secundum latinam quidem Ambrosii Camaldulensis, (qui in suo exemplari gr. forsan id legerit, quamquam in textu graeco, quem Bigotius edidit, ne γρῦ quidem hac de re compareat,) interpretationem, Chrysost. hunc librum composuisse in secessu et solitudine, h. e. ab anno circiter 375. ad a. 381. Add. *Montf.* in vita Chrysost. in tom. XIII. pag. 94. et *Baron.* in annal. ad a. Chr. 382. Montf. autem, interpretationem Germani Brixii, vtpote quae paraphrasin saperet, nec ita adcurate concinnata esset, reiecit, nouamque graeco adposuit contextui. Omnes autem inprimis laudant et reliquis Chrysost. scriptis praeferunt illos libros, et cl. *Schroeckh.* l. c. pag. 254-287. summam illorum in epitomen redactorum dedit.

Mont-

nn) Praestantis rariorisque huius edit. inscriptio est: *S. Ioan. Chrysost. de Sacerdotio libri sex graeci et latini.* DCC amplius locis emendati, aucti, illustrati, ope librorum MSS. ex bibliothecis Palatina et Augustana. Opera *David. Hoeschelii*, *Aug.* Augustae Vind. e typogr. M. Mangeri. M. D. IC. 8. Subiuncta versio latina, peculiarem habet inscriptionem: *D. Ioann. Chrysostomi de sacerdotio dialogi VI. Iac. Ceratino et Germano Brixio* interpretibus, a *Dauide Hoeschelio* Aug. passim correcti, et lacunis perquam multis expletis redintegrati. Aug. Vind. ap. Mich. Manger. anno M. D. IC. Calci adhaerent Chrysost. vita aliaque et a pag. 500. Hoesch. notae vtplurimum criticae. *Harl.*

oo) Vt Erasm. et Brixius, quos vero errasse, docet *Billius* sacr. obseruatt. II. c. 3. *Harl.*

— *Montfaucon* contulit libros cum codd. quatuor quondam regiis, cum quinque Colbertinis, vnoque Coislin. Sed fecundum catal. codd. bibl. Parif. publ. vol. II. funt illi in XXIII. codd. MSSt. v. indic. voc. *Ioann. Chryfoft.* — Iidem exftant *Florentiae* in bibl. Laur. cod. XIV. plutei 7. ex quo indicem capitum libri I. diuerfum ab eo, qui legitur in ed. Montf. exfcripfit *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. p. 251. — tum in cod. XXXV. nr. 1. plut. 9 — in cod. IX. nr. 25. plut. 11. vbi infcribitur Ἰωάννε — Χρυσοςόμε πρὸς τὲς ἐγκαλῦντας φεύγειν τὴν ἱερωσύνην. apologetici fermones VI. v. *Bandin.* I. p. 458. et 505. — *Patauii*, cum Lilio Tifernate in fermones Io. Chryfoft. v. *Tomafini* bibl. Patauin. p. 30. VI. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. CVII. v. cat. codd. illius bibl. p. 64. vbi citantur *de facerdotio homiliae* VI. — in cod. CVII. *de facerdotio fex.* — *Vindobonae* in cod. caefar. CXI. nr. 5. — cod. CXLVIII. nr. 3. fecundum Neffelii catal. part. I. pag. 193. et pag. 226. — *Taurini* in bibl. regia, codd. CXLV. et CLIV. v. catal. codd. graec. p. 237. et 243. Spuria homilia *de facerdotio*, quae incip. ὢ θαῦμα παράδοξον eft in cod. CL. et CCXCVI. v. cat. pag. 242. ac 390. vt omittam eorum memoriam codd. qui a *Montfauc.* in B. bibl. MSSt. aliisque citantur.

Editionum, quarum quidem notitiam acquirere mihi licuit, catalogum ftatim adtexam. *Chryfoft. dialogi de dignitate facerdotii.* f. l. et a. 4. (Auguftae Vindel.) lat. v. *Zapf.* Augsb. Buchdr. Gefch. II. p. 242. *Panzer* A. T. I. p. 134. nr. 204.

Incipit liber dyalogorum Sancti Iohannis crifoftomi, conftantinop. epifcopi. et fancti bafilii caefarienfis epifcopi coll·ge beati gregorii nazãzeni. De dignitate facerdocii. lat. char. goth. f. l. et a. aliisque figuris typogr. 4. Eft exempl. in bibl. publ. Erlang. Cel. *Panzer* A. T. I. p. 328. nr. 391. inter libros *Coloniae* typis Vlr. Zell excufos, laudatque *Bolongar.* Creuen. cat. I. p. 101. et *Laire* ind. libror. etc. I. p. 36.

Cum Chryfoft. homiliis in Pfalmos etc. lat. f. l. et a. in min. fol. v. plura in *Panzeri* A. T. IV. p. 111. nr. 328.

— De facerdotio, libri VI. graece. Bafil. 1525. 8. ap. Io. Froben. cum Erafini ad Bilib. Pirkeimerum epiftola, cuius maximam partem reddidit excerptam *Maittaire* in A. T. II. p. 66r. fq. in nota *b.* —

— latine, interprete *Iac. Ceratino*, Antwerp. ap. Mich. Hillen. 1526. 8. *Maitt.* l. c. pag. 673.

— latine, interpr. *Germano Brixio* Altiffiodorenfi, Canonico Parif. fub prelo Afcens. 1526. 8. *Maitt.* in ind. I. p. 258.

— de dignitate facerdotali lib. IV. *Germano Brixio* interpr. graece et lat. Colon. ap. Io. Gymnicum. 1530. 8. v. *Lambacher* bibl. antiq. Vindob. ciuic. pag. 98. *Panzer.* VI. pag. 412, nr. 584. — Sub titulo:

— *dialogi fex*, quod *multae quidem dignitatis, fed difficile fit epifcopum agere*, graece Bafil. ap. Io. Froben. 1525. 8. v. *Lambach.* l. c. — iidem a *Nicol. Clenardo*, gr. Louanii per Rutger. Refcium. 1529. 4. v. *Pinelli* cat. I. p. 68. — *Hoefchelii* ed. iam laudaui.

— de

— de sacerdotio libri VI. gr. et lat. Accessere differtt. quaedam prooemiales de dignitate sacerdotali. — Editionem adornauit praefationemque adiecit *Iohan. Hughes*. A. M. — Cantabrig. typis academicis, 1710. 8. — Tum correctior auctiorque, cum codd. collata iterum prodiit.

— *de sacerdotio libri VI*. graece et lat. Quibus diss. quasdam praemisit contra librum, falso inscriptum, ecclesiae christianae iura vindicata, notasque adiecit *Ioh. Hughes*. — Edit. altera, priore illa emendatior et auctior. Acc. S. *Gr. Nazianzeni* — de eodem argumento conscripta *oratio apologetica*. Opera *S. Thirlby*, A. M. Cantabr. 1712. 8. v. *Brüggemann* View etc. p. 424.

— *de sacerdotio libri VI*. gr. et lat. vtrinque recogniti, et notis indicibusque aucti. — Acc. prodromus N. T. graeci recte cauteque adornandi, opera *I. Alb. Bengelii* Stuttgard. I. B. Metzler. C. Erhard. 1725. 8. — Est praeclara ed. ex prima Erasm. 1525. aucta, collata cum cod. Augustano, antiqua versione lat. et ed. Montfauc. addita noua interpr. lat.

Los seis libros de S. Iu. Chrysostomo sobre el sacerdocio etc. auctore *Felipo Scio de S. Miguel*, cum textu graeco notisque criticis. Matrit. 1773. mai. 4. — iterum, sed sine textu graeco, ibid. 1776. 8.

In linguam *anglicam* sex libri de sacerdotio, (six Books on the Priesthood,) translati sunt ab *H. Hollier*, Lond. 1740. 8. — et a *Io. Bunce*, ibid 1759. 8. v. *Brüggemann* View. etc. p. 427.

In linguam *italicam* a Scipione *Afflito*, Placent. 1574. 4. v. *Paitoni* bibl. degli Autori — volgarizz. tom. II. p. 112. *Harl.*

De prouidentia dei ad Stagirium monachum, quem πάντων φίλτατον vocat, libri III, latine incerto interprete, prodiere Alosti in Flandria 1487. vna cum sermone de humanae originis dignitate, quae versio seruata in latinis et graecolatinis Chrysostomi editionibus. Gallice vertit *Godfridus Hermantius*. Incipit: ἔδει μὲν ἡμᾶς. *Fabr.* — In *Montfauc*. ed. tom. I. p. 154. sqq. inscr. λόγος παραινετικὸς πρὸς Σταγείριον ἀσκητὴν δαιμονῶντα, cum versione incerti hominis, innumeris in locis a Montf. emendata, et varr. lectt. e Sauil. et vno cod. Colbertino. In admonitione praeuia ostendit Montf. hos libros scriptos esse Antiochiae sub finem a. 380. aut a. 381. — Versio lat. in ed. a Fabr. citata, Alosti 1487. 4. curauit *Ambrosius*, abbas generalis ordinis Camaldul. Plura v. apud *Maitt*. A. T. IV p. 482. — qui quidem ibid. p. 537. ex cat. Roth. citat: *Chrysost. liber de prouidentia ad Stagirium* monach. graeco-lat. Dauent. 1491. 4. sed in not. dubitat, num Dauentriae tum temporis aliquid *graece* excusum fuerit, atque cel. *Panzer*. I. p. 359. eam esse fabulosam arbitratur. — Exstant *Florentiae* in bibl. Laur. cod. II. nr. 66-68. plut. 8. — in cod. XXII. nr. 9. sqq. plut. 9. — in cod. XXXV. nr. 8. plut. 9. *Harl.*

De virginitate Liber, primum graece editus est a Io. Linenejo, canonico Gandensi, qui versionem etiam et breves notas adjunxit, Antwerp. 1575. 4. Incipit: Τὸ τῆς παρθενίας. *Fabr.* — In Moutf. ed. I. p. 267. sqq. cum lat. Io. Liuinei interpret. multis tamen in

locis emendata. Is in monito praemisso argumentatur contra Tillemontium, librum illum eximium a Chrysost. fuisse emissum antequam episcopus esset. — Est in cod. Laurent XVII. nr. 4. plut. 8. v. *Bandin.* cat. codd. gr. I. p. 356. — in cod. bibl. publ. *Paris.* DCCLXIV. nr. 26. citatur *homilia de virginitate.* — *Vindob.* in cod. caesar. LXXXIX. et XLIII. v. *Nessel*, cat. codd. caes. I. p. 127. et 170. *Harl.*

Aduersus vitae monasticae vituperatores libri tres, latine versi sunt ab Ambrosio Camaldulensi. Incipit opus: ὅτε τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεών. *Fabr.* — In ed. Montf. I. p. 44. sqq. In monito praeuio contra Tillemont. pluribus demonstratum fuit Montf. Chrysostomum illos libros post secessum ad montes a. 375. vel seqq. euulgasse; interpretationem autem Ambrosii paraphrasticam reiecit, nouamque adposuit textui gr. — Exstant in codd. bibl. publ. *Paris.* DCCCI. et DCCCXIV. — *Florent.* in cod. Laur. XXII. nr. 4. plut. 9. v. *Bandin.* I. p. 426. — *Augustae* Vindel. v. *Reiser.* catal. MSSt. p. 4. *Harl.*

Comparationem regis et monachi Erasmus graece addidit homiliis duabus in epistolam ad Philippenses, vtraque lingua vulgatis Basil. 1526. 8. quam editionem Sauilius contulit cum MS. Palatino. Vertit latine Polydorus Virgilius, et, cuius versionem Ducaeo seruare placuit, Germanus Brixius. Incipit: ὁρῶν ἐγὼ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων. *Fabr.* — In Montf. ed. I. p. 116. sqq. cum *Germani Brixii* interpretatione, aliquot in locis emendata; isque opusc. quod contulit cum cod. Coislin. 242. non modo Chrysostomi foetum. censet, sed etiam inter elegantiores eius libros numerandum esse. Est in cod. CXIV. bibl. Marc. *Venet.* (cat. codd. gr. 68.) et alibi.

Compar. regis et monachi — interprete *Io. Oecolampadio.* Moguntiae, ex aed. Io. Schoefferi. 1522. 4. (*Maitt.* A. T. II. pag. 625.) — Augustae Vind. in aedib. Simperti Ruf. 1523. 4. (*Panzer* VI. pag. 162. nr. 210.) — Basil. ap. Andr. Cratandr. 1523. 4. (*Panzer.* ib. p. 240. nr. 502.) — Comparatio regii potentatus, diuitiarum ac praestantiae ad monachum etc. gr. et lat. *Polydoro Vergilio Vrbinate* interprete: rursus ab interprete recognitum opus illustriusque factum (cum Vergilii ad Erasmum epistola, data Londini III. Non. Aug. 1528.) Basil. 1533. 8. sine nomine typographi, quem tamen Frobenium fuisse coniicit *Maittaire* II. p. 779. *Harl.*

Liber de educandis liberis a Francisco Combefis. graece et latine editus Paris. 1656. 8. vna cum Seueriani Gabalorum episcopi de cruce, Basilii Seleuciensis de S. Stephano eiusque reliquiis, Zachariae episcopi Hierosol. epistola ad suae plebis reliquias e Perside, et incerti de eadem captiuitate, vrbisque excidio. *Fabr.* Exstat *Venetiis* in bibl. Marc. cod. CXIX. qui continet Eclogas, s. selecta ex opp. Io. Chrysost. homil. XXXII. quarum titulos v. in cat. codd. gr. Marc. pag. 69. — *Paris.* in bibl. publ. codd. DCCLXXV. nr. 12. et CMXII. nr. 30. ex quo, olim Mazarin., Combefisius edidisse videtur librum, quem ille vocat *aureum.* *Harl.*

Litur-

Liturgiae Chrysostomo tributae codices et editiones pp) mirum in [?] modum inter se differunt. Itaque *Iacobus Goarus* in Euchologio graecorum pag. 58-86. graece cum versione sua exhibuit exemplum illius hoc, quo frequentius inter celebrandum hodie vtuntur Graeci, et quod eum Romana editione Demetrii Ducae Romae ac Venetiis aliquoties recusa maximam partem conspirat. In notis copiose confert, quae in aliis codicibus siue impressis siue MSS. aut adiecta aut aliter exposita leguntur. Incipit: Μέλλων δὲ ὁ ἱερεύς. Tradunt graeci, Basilium ex Liturgia, quam tribuunt Iacobo Apostolo, et Chrysostomum e Liturgia Basilii, ne prolixitate molesta esset, quaedam subtraxisse, breuioremque eam fecisse, vt notauit *Allatius* de libris ecclesiasticis graecorum, p. 17. seq. Codicem graecum Wagenseilianum Liturgiae Chrysostomi, breuiorem editis, et ante aliquot saecula in oriente manu exaratum laudat *W. E. Tenzelius* in dialogis menstruis, germanice editis a. 1698. pag. 441. Latina versio *Leonis Tusci*, qui circa a. C. 1180. contra errores graecorum scripsit, in lucem prolata est a Beato Rhenano, et saepius deinde recusa. *Fabr.* Montf. reddidit tom. XII. pag. 778. sqq. eam, euius mira est in codd. inconstantia, ex Goaro, et Sauilio, et inc. Μέλλων ὁ ἱερεὺς τὴν θείαν ἐπιτελεῖν, eamque, adnotat, toto coelo differre ab ea, quae habetur in edito Morelliano, tom. IV. pag. 522. cum hac inscriptione: *S. Ioannis Chrys. sancta Missa, a Desiderio Erasmo Roterodamo in gratiam episcopi Roffensis versa.* Copiosius autem agit de illa, in qua multa habentur, quae infimi aeui notam prae se ferunt, nihil vero paene refert eorum, quae variis in locis, a Montfauc. collectis, Chrysostomus de sui temporis liturgia commemorat, in tom. XIII. in synopsi eorum, quae in opp. Chrysostomi obseruantur, diatr. II. pag. 183. sq. — Exstat in nouem codd. bibl. publ. *Paris.* — *Venet.* in cod. Mareiano DLII. *Liturgiae S. Io. Chrysost.* et *S. Basilii*, ac liturgia *S. Gregorii, papae*, graece versa. vid. *Reiser.* cat. MSSt. p. 38. — *Monachii* in bibl. elect. cod. CXXI. v. cat. codd. gr. p. 52.

Liturgiae S. Chrysostomi, Basilii M. et praesanctificatorum, et Germani, archiep. CPolitani ecclesiastica et mystica theoria: graece: industria *Demetrii Ducae*. Romae. 1526. 4. v. *Maitt.* A. T. II. p. 672.

Diuina Missa S. Chrysostomi: gr. et lat. Venetiis per Io. Anton. et fratres de Sabio. 1528. 4. v. *Maitt.* ind. A. T. I. p. 261. et *Panzeri* A. T. VIII. p. 410. nr. 1468.

— *Missa graeco-lat.* Erasmo interprete. Paris. in off. Christ. Wecheli. 1537. 8. *Maitt.* III. 266.

Missa — latine; a *Leone Tusco* — iam olim conuersa; eadem recentius ab *Erasmo* in gratiam episcopi Roffensis supra complures annos tralata; hic autem adiecta, quod diuersum

pp) Praeter editiones separatim factas liturgia Chrysostomi excusa prodiit graece et separato volumine latine inter alias liturgias Paris. 1560. fol. typis regiis apud Guil. Morellum. Deinde cum *Gentiani Herueti* interpretatione in tomo secundo auctarii Ducaeani bibliothecae patrum, Paris. 1624. fol. Leonis Tusci versio exstat in Liturgiis *Claudii de Sainctes* Antwerp. 1562. 8. p. 49. cum Leonis praefatione ad Rainaldum de monte Catano. Quae in editionibus Chrysostomi Sauiliana VI. pag. 983. et in Ducaeana IV. p. 522. cum versione Erasmo tributa exstat, nonnulla omittit, statimque incipit a verbis Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν.

sum vterque exemplar sit sequutus. Colmar. exc. per Barthol. Gryeninger. 1540. 4. Praemittitur *Beati Rhenani* epistola Selestadii IX. Cal. Febr. a. 1540. data, qui scribit, se illam Tusoi versionem in illius coenobii bibl. inuenisse. v. *Maitt.* III. p. 311.

— *diuinae Missae* exemplaria duo, gr. lat. Venetiis. 1644. 8. Liber, ait cel. *Morell.* in cat. Pinell. I. pag. 69. inuentu difficilis duplicem textum habet Liturgiae Chrysostomi: priori accedit latina interpretatio Demetrii Ducae Cretensis, posteriori Desiderii Erasmi, vtraque ex vett. edd. repraesentata. Add. infra, vol. XIII. pag. 814 sqq. ac p. 820. sqq. it. pag. 833. atque 835. et *I. A. Assemani* codex liturgicus ecclesiae vniuersae. Romae 1755. 4. V. voll. *Harl.*

Apud Arabes sub Io. Chrysost. nomine lingua illorum circumferri *Chronicon*, narrat *Humfredus Hody* prolegomenis ad Iohannem Malalam.

Solet etiam Chrysostomus a quibusdam venditari auctor *versionis Armenicae Bibliorum*, sed quam non minus, quam slauonicam Hieronymo tributam chimaeris adcensere licebit.

Homiliae variae Chrysostomi, [et harum aliorumque opusc. peculiares edd. item de codd.]

[Chrysostomi summa auctoritate florentis Opera, praesertim commentarios et homilias, saepissime exercuisse manus librariorum, haud mirum videbitur. Quare tanta superest codicum multitudo, vt copia paene nos premat. Sed, quia omnium libror. et singularum praecipue homiliarum, in codd. obuiarum enumeratio molesta foret, atque Sauil. et vero Montfauc. iam quam multos codd. Paris. Romanos, aliosque Italicos, Anglic. aliosque contulerunt atque vbiuis laudarunt; mihi quidem, de illis, sed omissis iis, quorum iam inieci mentionem, breuiter agere licebit. v. Montf. in praef. ad vol. XIII. init. qui testatur, se commentariorum in Matthaeum plus quam centenos nosse codd. — In bibl. publ. *Paris.* quantus sit numerus codd. in quibus vel plura, vel pauciora opera Chrys. continentur, vel ex eo intelligi potest, quod enumeratio singulorum libr. complet sex paene columnas pag. XX — XXII. indicis ad vol. II. catal. codd. Paris. — Codices *Coislin.* qui etiam multi sunt, ipse Montfauc. inspexit, partim contulit et recensuit in bibl. Coislin. — In indice ad catal. gr. codd. bibl. *Laurent.* a Bandinio confectum vel tituli operum aut excerptorum admodum breves, aut catenarum aliorumque libror., in quibus loca Chrysost. occurrunt, commemoratio a col. 524 — 527. legitur. — *Venetiis* in bibl. Marc. quot exstent codd. variorum Chrysost. operum, cognosces ex cat. codd. gr. p. 60 — 70. 167. 259. 295. — 298. 300. 301. et 307. atque in catenis, pag. 17. 19 — 24. 289. et 290. Zanett. vero pag. 66. notat ineditam nec a Montfauc. repertam indicatamque homil. *quod vtiles sint tentationes moderatae ad omnia, et quod maximo lucro sit in tribulationibus gratiarum actio et de iudicio dei et dilectione*, cuius init. Ὥσπερ (an ὅπερ?) πρώην ἄπορ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, τὲτο καὶ πάλιν ἐρῶ etc. esse in cod. Marc. CIX. — Idem p. 296. sq. obseruat, in ed. Montfauc. desiderari homilias, quae exstant in cod. DLXV. *de poenitentia*, inc. μὴ τοίνυν θαῤῥῶμεν. — *in S. martyres encomium*, hom.

hom. spuriam: inc. μαρτύρων μὲν ἡμᾶς πανήγυρις. — *quod non oportent maledictis adficere alterum, caput morale:* inc. ἴδες πῶς ἀνεπαχθὲς τὸ δικαστήριον. — *quod magnum sit malum, non legere et ignorare diuinas scripturas:* init. Λύσομεν τοίνυν, ὅσοι τῆς τῶν γραφῶν. — *de poenitentia* et εἰς τὸ ἀνεμποδίστως σχολάζειν ἡμᾶς ταῖς ἁγίαις συνάξεσι, inc. Ἀγαπητοὶ ἐκ ἀρχεῖ. — *in centurionem:* inc. τὰς εὐαγγελικὰς διδασκαλίας. — in cod. DLXIX. (p. 299. catal.) reperitur homilia, quam non habet Montf. *in terrae motum, in diuitem* et in *Lazarum.* Init. ἴδετε Θεοῦ δύναμιν. Homiliae autem in *lacum Genesareth*, quae inc. ὅσον ὁ πόθος ὑμῶν aliud esse initium ap. Montf. Coisl. p. 132. animaduertit Zanetti. Altioris tamen inquisitionis erit, num illae sint genuinae. — Atque Zanettus postea ad margin. catal. p. 296. dicitur scripsisse, illas homilias, quas ibidem iudicasset ineditas, nihil aliud esse nisi excerpta ex diversis Chrysostomi homiliis. Forsan idem de aliis, quae adhuc reperiuntur, valet. Post confectum catal. in bibl. illam cod. DCXXX. qui continet Chrysost. in Genesin homilias 30. priores, illatus est teste cl. *Villoison* anecd. gr. II. p. 247. qui ibidem superius Zanetti adtulit iudicium. — *Venet.* in Nan. codd. XLI. et LXXX. (qui 33. select. homilias Chrysost. in his ineditam, εἰς τὸ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν. Inc. Ἤθελον μὲν ἀεὶ, cuius initium et finem dedit (Mingarell.) in cat. codd. gr. Nan. pag. 161. sq.) et saepius. — Bibl. caesar. *Vindob.* abundare codd. Chrysost. vno quasi obtutu videbis in indice 1. ad *Nesselii* catal. codd. caes. pag. 70 — 75. In Lambecii comm. sparsa est per plures tomos illorum recensio. — Alios codd. qui in eadem custodiuntur bibl. recensuit *Kollar.* in Supplem. ad Lambec. comm. p. 175. homilias 44. in Matthaeum; — p. 184. hom. 26. priores in eundem. — p. 186. hom. 44. priores in Ioann. — p. 248. XVIII. hom. incertas et spurias, partim nondum editas. — p. 192. commentar. in epist. ad Galat. et Ephesios. — p. 193. homiliar. fragmenta; — p. 325. cap. canonicum alterum de poenitentia, (id cap. legitur in iure graeco-romano Leunclavii libr. III. pag. 186.) — pag. 604. hom. in adnuntiat. Chrysostomo tributam et p. 740. excerpta ex sermonibus. In his codd. sunt duo, qui quondam ad biblioth. Vindob. ciuicam, postea autem iussu imperatr. Mariae Theresiae in bibl. caesaream translatam, pertinuerunt, ideoque a Lambach. in bibl. antiq. ciuica Vindob. p. 95. sq. describuntur, praecipue is, qui continet homilias in Matthaeum; sed a Kollario p. 184. sqq. inprimis alter, qui continet interpret. in ep. ad Ephesios, pag. 192 sqq. diligentius curatiusque recensentur. — *Augustae Vindel.* in bibl. publ. multi codd. in his nonnulli a praestantia et antiquitate inprimis laudandi, custodiuntur; quos copiosius designat *Reiser.* in cat. MSSr. illius bibl. pag. 1. vsque ad p. 9. p. 21. 22. 24. 28. 39. 40. — Nec pauci Chrysost. codd. sunt *Monachii* in bibl. elector. v. cat. codd. gr. p. 2. 3. 6 — 8. 10. et permultis aliis locis. — *Wratislau.* in bibl. Rehdiger. haud paucos esse Chrysost. codd. testatur *Kranz.* in Memor. bibl. Elisabethanae pag. 83. — Quae Chrysost. opusc. sint in codd. *Patauinis*, refert *Tomasinus* in bibliothec. Patauinis pluribus locis. v. indic. voc. *Ioann. Chrys.* — Nimis longum est, vel titulos, qui in ind. p. 498. et 499. duas complent columnas, breues singulorum Chrysost. opp, quae sunt in codd. bibl. regiae *Taurinensis* et quae permulta sunt, ex catal. codd. gr. Taurin. repetere. — Notitiam codd. qui sunt in regia bibl. *Neapolit.* multorum Chrysost. dabit index, supra in vol. V. p. 793. — Inter codd. quondam *Vffenbach.* Francof. in codd. VIII. et IX. varia exstant Chrysost. opp. atque in venusto curateque scripto cod. IX. saec. 10. sunt Chrysost. ad Stagirium de prouidentia libri III. (inscripti in illo cod. πρὸς Σταγείριον μονάζοντα παραινετικὸς

τικὸς λόγος,) atque de compunctione cordis lib. I. et II. atque *Io. Henr. Maius* in bibl. Vffenbach. MSt. col. 435 — 480. contulit illum cod. cum ed. Francof. variasque cod. lectiones excerptas dedit. — *Matriti* in bibl. reg. cod. CV. nr. 68. est sine auctoris nomine *exorcismus*, siue precatio ad vexatos ab immundis spiritibus; inc. ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος ὁ λυτρωσάμενος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, quae in *Goari* euchologio p. 733. Chrysostomo adscribitur: tum ibid. alius est *exorcismus* Io. Chrysostomo tributus, qui habetur quoque in *Goari* euchol. p. 734. sed in multis a misto diuersus. v. *Iriart.* cat. codd. Matrit. p. 422. — in cod. LXXVII. fol. 335. est Chrysost. sententia de vxore mala; inc. ὁ ἔχων γυναῖκα πονηράν. v. *Iriart.* p. 287. — In cod. XVI. fol. 208. est homilia de iis, qui ad diuina mysteria cum intentione animi accedunt, in eos, qui ad Eacaenia relicti sunt: inc. οὐκ ἀρκεῖ τὸ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἀκούειν. Quam *Iriarte* pag. 63. nondum editam esse arbitratur; eius tamen mentionem deprehendit in Antonii Augustini biblioth. graeca MSSt. cod. XLIV. qui cod. in bibl. *Escorial.* postea transiisse videtur; inter eas quidem Chrysost. Escorial. bibl. occurrit homilias, quarum ingens numerus indicatur in *Plüeri* itiner. per Hispan. p. 173 — 175. — *Mosquae* in bibl. synod. permultos homiliarum et commentar. codd. latere; cognoscimus ex *Schiadae* catal. codd. gr. Mosq. pag. 28. sqq. 35 sqq. 38. sq. 41. sq. 44. sq. 49. sq. Forsan in his sunt quaedam nondum edita. Quosdam bibl. *Mosquensis* synod. codd. in quibus Chrysost. opusc. exstant, recenset cl. *Matthaei* in notit. codd. MSSt. gr. bibl. Mosquens. p. 5 sqq. (in parte prima cod. V. nr. 13. ἐκ τῶν ἠθικῶν τοῦ Χρυσοστόμου. In parte altera eiusd. codicis inter varias variorum patrum orationes, quae praeleguntur in ecclesia domin. portitoris et pharisaei ad diem festum omnium Sctorum, plures Chrysost. homilae. — p. 22. in cod. XIII. fragmenta. — p. 38. in cod. XXVI. tres homiliae. — pag. 53. in cod. XXXII. quaedam fragmenta. — Plures codd. Mosqq. Homiliarum Chrysost. recensuit Matthaei in praeff. ad singulos tomos N. T. a se editi. In *Montf.* bibl. biblioth. MSS. et catal. codd. Angliae etc. atque bibl. Leidens. quanta vis codd. opp. Chrysost. excitetur, intelligi potest ex indicibus, nec vacat diuinus amplae illorum repetitioni, aut commemorationi *catenarum* in libros diuinos aliarumque *collectionum*, in codd. obuiarum immorari.

In bibl. publ. *Erlang.* eximii V. membr. codd. latinae autem versionis, exstant in fol. Primus continet Chrysost. commentar. in epistol. Paulli ad Hebraeos, a Mutiano translatum in ling. lat. Sed quantum differat lectio huius cod. ab edit. Antwerp. 1614. docet *Hocker* in bibl. Heilsbron. (nunc Erlang.) p. 24. sq. — In altero sunt LXXXVIII. hom. super euangel. Ioannis, a *Burgundione* translatae: cum tabula illarum praemissa. Prologus vero accensetur homiliis. v. *Hocker* l. c. p. 22. — in tertio XXX. homiliae — in quarto homilia: inc. *Quum vniuersus mundus conclusus in peccatis.* — denique in quinto *de reparatione lapsi.* v. *Hocker.* p. 20. 38. et 58. — De codd. opusc. Chrys. in linguam *syriacam* translatorum in bibl. *Vaticana* v. *Assemann.* vol. IV. bibl. oriental. init. post indicem capp. et in tomo I. p. 566. nr. XV. pag. 593. VIII. XII. p. 2600. etc. — Sed satis de codd. msst. Progredimur ad edd., in quibus nonnulla tantum Chrysost. formulis typographicis descripta sunt, antiquiores. In publ. bibl. *Erlang.* est edit. antiqua, sine a. l. et vlla alia nota typogr. Incipit:

Traductio librorum Sancti Iohannis Crisostomi sr͞ matheū e greco in latinū edita a Georio trapezōtio fol. Conuenit cum ed. quam *Braun* describit in Notitia — de libris — in bibl.

bibl. S. Vdalr. et Afrae I. pag. 4. et Argent. typis Io. Mentel. excusam esse statuit. Add. cl. *Panzer.* A. T. I. p. 66. In breui catalogo, (constante duobus foliis in 8.) librorum saec. XV. et XVI. ineunte impressorum, qui prostant venales in bibl. publ. vniuersitatis Argentor. occurrit eiusdem edit. exemplar, (cuius pretium manu adscriptum est 36. tt.) addita hac nota: „prodiit ex offic. Ioh. Mentelini ante a. 1468. Ligaturae alterius exempli apud nos hic annus est adscriptus, et litterae sunt eaedem, quibus impressus est Augustinus de arte praedicandi, cuius editor sic in praefamine: *discreto viro Iohanni Mentelin incole Argentinensi impressorie artis magistro modis omnibus persuasi, quatenus ipse assumere dignaretur onus et laborem multiplicandi hunc libellum.*" add. *Fossi* cat. — bibl. Magliabech. tom. II. col. 13. qui col. 14. recenset rarissimam edit. sine typogr. notis:

Io. Chrysost. sermones XXV. epistola ad monachum Theodorum, libri II. de cordis compunctione — et dicta super euangelium loquente Iesu ad turbas: omnia latine saec. XV. fol. inin. charact. goth. cl. *Morell.* ad Pinelli cat. I. p. 69. sq. extremam quoque illius ed. raritatem testatur.

In cat. *Pin.* l. c. p. 70. exstat:

S. Io. Chrysost. de compunctione cordis libri II. et *S. Augustini* liber de contritione cordis. Absque vlla nota, saec. XV. in 8. — add. *Panzer.* IV. p. 111. vbi alia ed. *de compunctione cordis.* in 4. aliaque opusc. *Chrysost.* s. l. et a. nota ex Seemilleri, Denisii aliorumque iudicio memorantur, scil. super Psalmum miserere et epp. Paulli. — Sermones XXV. epist. ad Theodorum; de compunctione cordis etc. — homil. in Psalmos quosdam etc. de compunctione; de sacerdotio libr. VI. homiliae in ep. Paulli ad Hebraeos, Muciano interprete. — Sermones XXV. nouiter e graeco traducti. fol. — Ep. ad Cyriac. et XXV. sermones.

In memorato catal. librorum Argentorati venalium occurrunt, s. l. et a.

Chrysost. de superscriptione Psalm. L. — et comment. in ep. S. Paulli ad Hebraeos. fol. Praeterea saec. XV. prelis exierunt:

— Homiliae LXX. in euangel. S. *Matthaei*, Georg. Trapez. interprete, lat. Moguntiae, per Io. Fust. 1468. fol. Maitt. A. T. IV. p. 281. Sed ego cum cel. *Panz.* A. T. II. pag. 119. apocrypham esse putem edit.: atque Panzer adnotat, forte illam esse, quam Denis. pag. 538. adferat sine anni nota. — Super Matthaeum. Colon. per Io. Koelhoff de Lübeck. 1487. fol. v. *Panzer.* I. pag. 296. et quos ille citat, inprimis *Clement.* in bibl. cur. tom. VII. pag. 97 sq.

In *Fossi* cat. cit. tom. II. pag. 914. sq. *Chrysost.* epistola ad Cyriacum episc. ex loco exsilii, pariter exulanti transmissa, *Leodrisio Cribello* interpr. cum prologo ad Aeneam Siluium Picolhominium. Norimbergae. 1481. exstant cum Aeneae Siluii epistolis nr. 305. et 306.

— (XI.) homiliae, ex antiqua lat. versione, in Paulli Diaconi homiliario doctorum, Basil. 14,8. — et Lugd. per Io. Clein. 1516. fol. (v. cat. Roloff. I. p. 281. sq.) add. Fabr. infr. vol. XIII. p. 794.

Homi-

— Homiliae in euangel. S. *Iohannis* lat. interp. *Franc. Aretino.* Romae (ap. Ge. Lauer.) 1470. fol. de qua prima edit. vid. *Freytag* adpar. litt. I. pag. 91. sqq. qui negat contra Fabr. nostrum, (v. supra de homiliis in Iohannem,) Burgundionis versionem ab Aretino fuisse recognitam; sed docet, duplices et diuersas exstare versiones antiquas, quarum prima a Burgundione confecta fuerit, altera ab Aretino, quem fuisse Francisc. Accoltum, Aretinum, cum Baelio arbitratur. Dissentit *Clement* in bibl. curieuse tom. VII. pag. 96. (vbi multus est de illa edit. cariss.) et subscribit iudicio *P. Simon* in Lettres choisies, tom. I. Amstel. 1730. 12. p. 116. Fr. Aretin. non esse vnicum versionis illius auctorem, sed vsum esse multo antiquiore, at minus exacta interpretatione, docet, acceditque nostri Fabricii sententiae *Audiffred.* in cat. edd. rom. saec. XV. vbi p. 67. sqq. late recenset illam edit. erroresque Lairii in Specim. p. 161. sq. commissos carpit corrigitque. Statuit, versionem Burgundionis longo post tempore ab Aretino ope gr. exemplaris emendatam et expolitam esse, deinceps ipsi Aretino adtributam. Add. *Panzer.* I. p. 296. aliosque ab eo citatos. — homil. super *Iohannem,* cum praef. Franc. Aretini. Colon. 1486. fol. ap. St. Laurent. v. *Seemiller* bibl. Ingolstad. incunab. III. pag. 63. sq. aliosque ap. *Panzer.* I. pag. 296. sq. qui ed. Colon. a. 1487. a *Maitt.* IV. p. 487. ex cat. Suffrid. Sixtin. adlatam, reiicit.

Sermones de patientia *Iob.* (Esslingae, typis Conr. Fyner) s. l. et a. fol. — de patientia Iob et serm. aliquot de poenitentia. Norib. char. goth. Io. Sensenschmidii et H. Keferi, 1471. fol. — in iustum et b. Iob de patientia. (Coloniae typ. Vlr. Zell.) s. l. et a. 4. — Ibid. per Io. Koelhoff de Lübeck. 1487. fol. v. *Panzer.* I. p. 381. II. p. 168. I. p. 328. ac pag. 296. et bene multos alios, ab illo citatos. — Ibid. pag. 328. inter edd. *Colon.* typis Vdal. Zell s. a. et l. nota scil. paraphrasis super *Psalmum* Miserere, char. goth. 4. — liber de eo, quod nemo non leditur (sic) ab alio nisi a semetipso fuerit lesus etc. char. goth. 4.

— *Sermo de poenitentia* adhaeret operi *Anthonini* archiep. Florent. de eruditione Confessorum. Memmingae per Albert. Kunne de Duderstat. 1483. 4. v. *Seemiller* l. c. II. p. 134. aliosque apud *Panzer* A. T. II. p. 102. nr. 3.

— Homiliae XXI. interprete *Petro Balbo* Torpiensi, Bruxellis. 1474. 4. v. *Bolongar. Creuennae* cat. vol. I. p. 100. nr. 451. et *Panzer.* I. p. 264. 1.

— Sermones XXV. e graeco latine versi a *Christph. Persona.* Bononia, ex offic. Baldasar. Azzoguidi. 1475. 4. — Cum epistola Chrysost. ad Cyriacum episcopum et epist. ad Theodorum monachum s. l. et a. (Coloniae typis Io. Koelhof de Lübeck.) — ex edit. Bonon. repet. cum Chrysost. ep. ad Theodorum monachum Romae (ap. Georg. Lauer.) s. a. 4. (quam ed. copiose recenset *Audiffred.* in cat. edd. rom. saec. XV. p. 360. sq. vbi quoque paucis describit ed. Bonon. 1475.) — s. l. et a. v. de illis edd. *Panzer.* I. p. 207. et 338. II. p. 523. et IV. p. 111. ter.

— de reparatione lapsi hominis s. l. et a. (Colon. typ. Vlr. Zellii) 4. et alia ed. s. l. et a. in fol. v. *Panzer.* I. p. 328. et IV. p. 111.

In

In hoc codice continentur ista opusc. Io. Chrisostomi. 1.) liber de penitentia. 2.) tractat. super Psalm. L. 3.) exhortat. ad martirium. 4.) libell. de ve mundo a scandalis. 5.) de morte oratio. 6.) de virtute et malicia. Romae. 8. (ante an. 1484.) Hanc ed. non alii typogr. quam Vdal. Han vel alicui eius heredi vel discipulo posse tuto adscribi, statuit *Audiffred.* in cat. rom. edd. p. 362. — *Italicam* versionem sermonum, Florent. ap. S. Iac. de Ripoli, 1479. quam in vol. I. p. 407. nr. 25. ex Fineschio citat cl. Panz. idem in ind. dubiam esse pronuntiat.

Vide, quanta edd. Chrysost. vis prela mox post inuentam artem typogr. fatigarit! et tamen multo maior est copia edd. saec. XVI. et XVII. vt postea videbimus. *Harl.]*

Ad populum Antiochenum homiliae XXI. *de statuis* qq) Theodosii, imp. et Placillae, in seditione Antiochena euersis a. C. 387. Ordinem chronologicum, quo habitae singulae sunt, ita definit *Tillemontius* in historia imperatorum tom. V. p. 983. vt *prima* dicta sit paullo ante seditionem: *secunda* octauo post seditionem die: *tertia* paucis post secundam diebus, prima ieiunii dominica, 7. Martii: *quarta* primo Lunae die in ieiunio: *quinta* die Martii: *sexta* die Mercurii: *septima* [?] die Iouis: *octaua* die Veneris: *nona* secundo Lunae die in ieiunio, siue 15. Martii: *decima* aliquot diebus interiectis: *decima quinta* secundo ieiunii sabbato: *decima sexta*, die dominica ieiunii tertia, siue 21. Martii: *vndecima*, die quarta Lunae in ieiunio, siue 23. Martii: *duodecima* die Martis, *decima tertia* die Mercurii proximo: *decima septima* non diu post, et *duodeuigesima*, die quinta ieiunii dominica, siue,. Aprilis: *decima quarta* paucis diebus interiectis: *vndeuicesima* 11. April: *vicesima secunda* decimo ante pascha die: *vicesima prima* non diu post, et *vicesima* festo ipso paschatos, siue 25. April rr). Latine has homilias vertit *Bernardus Brixianus*, Antwerp. 1552. 8. Gallice *Franciscus Maucroix*, Paris. 1689. 8. Septima, quae incipit πολλὰ μὲν χαὶ περὶ πολλῶν, graece edita ex MS. codice Mediceo, Mussiponti. 1591. 4. *Fabr.* — homiliae VI. ex MSStis. codd. noui collegii *Io. Harmari*, eiusdem collegii socii et gr. litterar. in — Oxon. acad. professoris regii, opera et industria, nunc primum graece in lucem editae. Oxon. ex offic. Ios. Barnesii. 1586. 12.

Homi-

qq) Vide *Theodoritum* V. 10. hist. et *Sozom.* VII. 25. Supra [vol. VI. p. 773. XIV.].

rr) In edit. *Montfauc.* tom. II. ab initio. Is vero Tillemontio in multis adstipulatur; in aliis repugnat in praefat. ad tom. II. vbi de tempore et diebus, quibus singulae sint habitae, et quem tenuerit ordinem, diligenter copioseque disserit. In homiliarum numero et ordine vsque ad decimam nonam sequutus est Sauilii et Frontonis Ducaei editiones: secus vero deinceps. Nam vicesima sequens in prius editis, est illi vicesima prima et vltima de statuis: contra vicesima prima est catechesis, quam post alteram catechesin, quae prima inscribebatur, secundam posuit, vt pluribus ostendit in monito in fine homiliarum de statuis et in fronte catechesium posito, quippe quum haec catechesis esset extra seriem homiliarum ponenda. Homiliam autem in prius editis vicesimam secundam esse statuit sine dubio vicesimam, habitam decem diebus ante pascha. Graeco contextui adposuit interpres lat. Bernardi Brixiani, excepta homilia XXI. quam interpretatus est Petrus Nanius: vtriusque autem interpretationes multis in locis castigauit. *Harl.*

— homiliae ad populum Antiochenum habitae duae et viginti. Omnes, excepta prima, nunc primum in lucem editae, ex mstis noui collegii Oxon. codd. opera et studio *Ioannis Harmari*, collegii prope Winton Magistri Informatoris: cum latina versione eiusdem homiliae decimae nonae, quae in latinis etiam exemplaribus hactenus desiderata est. Londini. Excud. G. Bishop. et R. Newberie. 1590. 8. v. *Brüggemann* View. etc. pag. 422. — homiliae duae de statuis ad populum Antioch. habitae. gr. Lugd. Ambr. Trauers. 1624. 8. *Harl.*

Homiliae *contra Gentiles* ex Germani Brixii versione contra Oecolampadii versionem prodiere, [Par. off. Colin. 1528. 4. *Panz.* VIII. p. 113.] Basil. 1529. 4. Erasmus lib. XXVI. epist. 59. a. 1530. *Egi cum eruditis aliquot, vt quaedam verterent ab Oecolampadio versa, Brixius vertit Babylam, nunc etiam monachum, sed reperio segnes omnes. Illud curatum est, vt partim Oecolampadius ipse, partim alii docti corrigant ab eo versa. Scholia illius, adnotationes marginariae reiicientur, ne nomen quidem illius addetur. Ipse sua cum graecis, vt ait, contulit, quod idem a me factum est in meis. Quod attinet ad fidem bene reddendi graeca, magis peccatum est ab Aniano, Aretino ac ceteris, quam ab Oecolampadio, qui magis peccat festinatione, quam imperitia.*

De fato et prouidentia homilias VI. vertit Io. Checus, in cuius interpretationem, quam Ducaeus etiam retinuit, hoc tetrastichon composuit amicus eius, Haddonius, quod in vita Checi a Io. Strypio ss) scripta refertur:

Diuus Iohannes Chrysostomus aurea graeca
Fundere quod posset, nomen suscepit ab auro.
Noster Iohannes fit nomine Checus eodem,
Aurea qui graecis verbis dat verba latina. **Fabr.**

[*D. Io. Chrysost.* homiliae II. (altera in I. Cor. X. — altera in 1. Thess. 4.) — nunc primum in lucem editae gr. lat. interprete *Ioanno Cheko*, Cantabrigiensi. Londini ap. Reyner Vuolfium. 1543. Hic est primus liber, graecis typis in Anglia excusus. v. *Maittaire* A. T. III. p. 345. *Brüggemann* View. etc. p. 421.

— de prouidentia dei ac de fato oratt. sex, *Io. Checo* — interprete. (latine) In calce: Lond. in off. Reyn. Vuolfii. 1545. 8. v. *Maitt.* V. p. 257. *Brüggem.* p. 422.

— Conciunculae VI. de fato et prouidentia dei. gr. Basil. ap. Io. Froben. 1526. 8. cum Erasmi epistola. *Maitt.* II. pag. 672. — gr. Louan. ex offic. Rutgeri Rescii. 1532. 4. v. cat. Pinell. I. p. 67.

— Conciones VI. de fato et prouidentia et epistolae *Isidori Pelusiotae* contra fatum. gr. Lutetiae ap. Fed. Morel. 1586. v. *Maitt.* III. p. 795.

— De laudibus S. Paulli apost. homiliae IV. lat. cum *Brunonis* expositione in omnes Paulli epist. etc. *Paris.* per Berthold. Rembolt 1509. 4.

— de

ss) Vide Acta erud. a. 1707. pag. 90.

— de laudibus et excellentia S. Paulli apost. homiliae IV. per *Georg. Trapezuntium* e graeco traductae. Lipsiae per Wolfg. Monacensem 1510. fol. (*Panzer*. VII. pag. 535. e. 169.) — hom. VII. de laudibus b. Pauli apost. in fin. tom. III. *Bedae* operis plane noui etc Paris. 1534. fol. (v. bibl. Rolof. I. p. 292. sq.)

— sermo de mala et bona muliere Liptzk. per Mart. Herbipolensem 1515. 4. (*Panz.* VII. p. 180. nr. 425. *Schwarz*. bibl. cat. II. p. 292. nr. 961.)

— homilia, de eo, quod dixit apostolus, vtinam tolerassetis paululum quiddam insipientiae meae. *V. Fabritio Capitone* interprete. Basil. ap. Andr. Cratandr. 1519. 4. *Panzer*. VI. p. 216. nr. 311. *Lambach*. l. c. p. 98.

— Omelia b. Chrisostomi de cruce et latrone. s. l. et anno fol. min. *Panzer*. IX. pag. 325. nr. 562.

— Sermones de eleemosyna et collatione in Sctos — hactenus latine non aeditus. *Io. Oecolamp.* interprete. In fine. Augustae Vindel. impensis Sigism. Grimm, medici. 1522. 4. — Mogunt. per Io. Schoeffer. 1522. 4. *Panzer*. VI. pag. 161. nr. 206. et VII. pag. 415. nr. 64.

— sermo in dictum apostoli ad Cor. Quum autem subiecta fuerint illi omnia etc. interpr. *Io. Oecolampadio*. Mogunt. ap. Io. Schoeffer. 1522. 4.

— Sermo in dictum apostoli: oportet esse haereses, interprete *Io. Oecolampadio*. ibid. 1522. 4. v. *Lambach*. bibl. antiq. ciu. Vindob. p. 96. sq.

— *Psegmata* [h. e. auri ramenta,] quaedam, nuperrime a *Io. Oecolampadio* in latinum primum versa. Cum adnotatt. eiusdem. Basil. ex off. Andr. Cratandri. 1523. 4. In bibl. publ. Erlang. Insunt autem Chrysost. in b. Babylam, aduersus gentiles liber; quod Christus est deus, aduersus gentiles liber, in Iuuentinum et Maximum martyres sermo; in Priscillam et Aquilam homilia de colendis sacerdotibus et pauperibus; de resurrectione homilia; de profectu euangelii homilia; in Abraham et Iob sermo; epistolae IV. quarum primae duae ad Innocentium, episc. rom. etc. de ferendis reprehensionibus et conuersione Paulli homilia; de nomine Abram homilia; in Oziam de humilitate hom.; de mansuetudine sermo; de anathemate sermo; in Eliam prophetam sermo.

— in epist. ad Philipp. homiliae II. versae per *Erasm. Rot.* additis graecis. Eiusdem Chrysost. libellus elegans graecus, in quo confert verum monachum cum principibus ac diuitibus ac nobilibus huius mundi. Basil. 1526. 8. *Panzer* VI. p. 257. nr. 648.

— comment. in epist. ad Galatas lat. *Des. Erasmo* interprete. Basil. ap. Io. Froben. 1527. 7. *Lambach*. l. c. p. 96. *Panzer* VI. p. 258. nr. 659.

— *Chrysostomi* et *Athanasii* lucubrationes aliquot, nunc primum versae et in lucem editae per *Des. Erasm. Rot.* Basil. per Io. Froben. 1527. 8. v. *Lambach*. l. c. pag. 94. *Panzer*. VI. p. 257. sq. nr. 650.

— Opuscula aliquot, sc. ad episcopos vinctos, ad Innocentium, episc. Romae, ad Cyriacum epistolae; πρὸς τοὺς ἐγκαλέσαντας ὑπὲρ τοῦ μὴ ἥκειν προοιμίων etc. graece, cum praefat. *Des. Erasmi Roter.* Basil. in off. Froben. 1529. 4. v. *Lambach.* l. c. p. 95. *Maitt.* II. p. 715. *Panzer.* VI. p. 267. nr. 720.

— de orando deum, libri II. *Des. Erasmo* interprete. Antwerpiae per M. Hillenium. 1525. 8. — gr. et lat. *Erasmo Rot.* interprete. Basil. ap. Io. Froben. 1525. 8. et ap. Euchar. Ceruicornum. 1528. 8. (*Maitt.* II. p. 662.)

— de orando orationes II. graece cum Horis b. virginis, septem poenitentialibus et Liturgia. Antwerp. ap. Mart. Caesarem. 1528. 12. — eadem opusc. gr. Paris. ap. Io. Lodovicum. 1538. 12. (*Maitt.* III. p. 281. sq.) — de orando deum, libri II. graece, ex offic. Rutgeri Rescii. sumt. eiusdem ac Barthol. Grauii Louan. 1531. 4. de orando deum et de eucharistia, lat. cum (Sauonarolae) explanatione dominicae precationis etc. Paris. exc. O. Mallardus. 1538. 16. (*Maitt.* III. pag. 281.) — de oratione sermones duo; Decalogus. gr. Paris. ex off. Christi. Wechel. 1538. 12. (*Maitt.* in indice p. 258.) — de orando deo libri II. gr. et lat. *Erasmo* interprete, a *Iac. Tusano* emendati. Paris. ap. Mart. Iuuenem. 1551. 12. — ib. ap. Io. Bene-natum. 1579. 8. (*Maitt.* III. p. 597. et 777.) — graec. Louanii 1566. 4. — gr. et Antwerp. ap. Plantin 1579. 8. Pinell. cat. I. p. 68.

— libellus de Babyla, martyre. gr. cum aliis scriptis Basil. ap. Io. Froben. 1527. 8. *Lambach.* l. c. p. 98. *Panzer* VI. pag. 258. nr. 656.

— Concio de magistratibus, gr. cum Gregorii Naz. sermone etc. Wittenberg. s. a. 8. v. *Panzer.* IX: p. 101. nr. 330. lat. *Christph. Hegendorphino* interprete, cum *Nonni* paraphrasi gr. in euang. S. Ioannis. Hagenoae ex off. Io. Seceri. 1528. 8. *Panzer.* VII. pag. 101. nr. 267.

— Homilia in dictum Apostoli, modico vino vtere. gr. Louan. ex offic. Ruthgeri Rescii et Io. Sturmii 1530. 4. *Maitt.* II. p. 732. — ib. ex ead. offic. 1536. 8. *Maitt.* ind. p. 259. — ib. 1562. 4. v. Pinell. cat. I. p. 167.

— Homiliae aliquot ad pietatem summopere conducentes, nunc primum versae et editae per Erasm. Roterod. Basil. ap. Froben. 1533. 8. v. *Lambach.* l. c. p. 97.

— Enarrationes partim antehac, partim nunc primum traductae et editae in D. Paulli epp. ad Galatas, Ephes. Philipp. Coloss. Thessal. Tim. Tit. Philem. et Hebraeos, Erasmo, Wolg. Musculo, Ambrosio Camaldul. et Mutiano scholastico interpretib. Basil. ex off. Io. Heruagii. 1536. fol. *Panzer.* VI. p. 311.

Opus insigne homiliarum hyemalium et aestiualium. — Additae sunt aliquot homiliae *Io. Chrysostomi* eruditissimae et prope diuinae. Colon. ap. Io. Gymnicum. 1535. 8. v. *Maitt.* indic. p. 259. et *Panzer.* VI. p. 433. nr. 787.

— Chrysost. de diuitiis et paupertate oratio gr. [ex cod. quodam Bonon.] a *Martino Cromero* e graeco latine facta. In fine: Cracou. ex aedib. Hieron. Victoris. 1541. 8.

— ora-

— orationes duae de humilitate animi, et de vxore et pulchritudine. gr. et lat. *Martino Cromero* interprete., Cracou. ap. Hier. Victorem. 1545. 8. v. *Io. Dan. Ianozki* Nachricht von der Zaluskisch. Bibl. part. V. p. 202. sqq. qui memorat, a Cromero reliquas oratt. Chrysostomi gr. cum versione lat. Cracouiae subinde esse editas, sed se nullum illarum exemplar vidisse; *Io.* tamen *Cochlaeum* curasse, vt noua editio versionis, at omisso textu graeco, prelo exiret: cuius inscriptio est:

I. Chrysost. oratt. octo ex antiquo exemplari graeco in latinum versae, et aliis eius homeliis et operibus non adiunctae, *Martino Cromero*, canonico Cracou. oratore et secretario regio, interprete, in lucem denuo editae etc. Moguntiae ap. S. Victorem, ex off. Franc. Behem. 1550. 8. — Graecam tamen illarum et latinam edit. curauit postea *Vitus Amerbach*, Prof. Ingolstad. inscr.

Io. Chrysostomi aliquot oratt. graecae et latinae, ante hoc tempus graece numquam editae; latine tantum semel; cum *Epiphanii* quedam oratione, ac historia de Iesu Christo; interpretibus *Martino Cromero* et *Vito Amerbachio*. Basil. per Io. Oporin. 1551. 8. quam edit. memorat *Maittaire* III. p. 597. et in nota obseruat, Amerb. scripsisse, sibi et Oporino a Cromero datum fuisse emendandi, quae ipsum fugissent, ius et negotium. Amerb. vertit *oratt. de prouidentia.* add. *Clement* bibl. curieuse etc. VII. p. 98. *Harl.]*

Homiliae VI. cum versione *Iacobi Perionii.* Paris. 1554. 8. *Fabr.* A cel. *Panzero* VIII. p. 19. nr. 757. ex bibl. Teller. p. 29. antiquior edit. excitatur: .

B. Nectarii — oratio vna, et b. *Io. Chrysost.* oratt. sex graece et lat. a *Ioach. Perionio.* Paris. per Carol. Guillard. 1514. 8. — de edit. Paris. 1554. v. *Maitt.* III. pag. 633. — Tres homiliae hactenus numquam visae, lat. per *Petr. Nanium*, etc. Antwerp. ex offic. Matth. Cromnii. 1542. 8. v. *Maitt.* ind. p. 260. — comm. in Paulli epistolas, lat. Paris. 1545.

Ἰωάννȣ τȣ̃ Χρυσοςόμȣ ὁμιλίαι. Oxon. 1565. form. min. in cat. bibl. Gudianae p. 75.

* — *Chrysost.* duae homiliae, vna in Eutropium et in illud: *adstitit regina* (Psalm. XLV. v. 9.) altera in Psalm. CI. lat. — *Io. Chrysost.* ac Sophronii in laudem S. crucis etc. lat. *Godofr. Tilmanno* interpr. Paris. ap. Sebast. Niuell. 1554. 8. — Enarratio in Psalmum C. et homilia de Eutropio — deque paradiso et scripturis, et in illud, Adstitit regina a dextris tuis: graece Paris. ap. Car. Guillard. 1555. 8.

Adamantii Origenis de recta in deum fide etc. ac *Io. Chrysostomi* in librum Iob conciones IV. quae omnia latine a *Ioach. Perionio* conuersa sunt. Lutet. 1556. fol. ex off. Mich. Vascosani. v. *Maitt.* III. p. 674.

De non contemnenda dei ecclesia et mysteriis, graece et seorsim lat. Paris. ap. Guil. Morel. 1560. 4. — graece ibid. ap. Ioan. Bene-natum 1570. — et 1576. 8.

— de mansuetudine, gr. et lat. seorsim. Paris. ap. Bene-nat. 1570. 8. — in locum. fides sine operibus mortua est, gr. et lat. ib. ap. Preuost. 1590. 8.

— de christiana benignitate, nunc primum gr. et lat. Lutet ap. Fed. Morel. 1594. 8. — et ibid. et ap. eumdem *Chrysost.* de principatu et potestate concio, lat. *Fed. Morello* interprete, cum eiusdem notis: 1594. 8. — Ibid. et ap. eumd. sermo de principatu et imperio gr. 1593. 8. — et lat. cum Fed. Morelli notis: 1594. 8. — ibid. sermones tres in Genesin, nunc primum in lucem editi. gr. et lat. 1594. 8. (v. *Schwarz.* cat. bibl. I. pag. 99. nr. 1655.) — Ibid. de publicano et Pharisaeo, deque humilitate et oratione, gr. et seorsim lat. 1595. 8. *Harl.*

Homiliae variae [XI.] graecae, editae a Dau. Hoeschelio tt) 1587. 8. Aliae [I] 1594. Augustae Vindel. 8. et homiliae VI. *contra Iudaeos* cum versione vel emendata vel noua, et notis. ibid. 1602. 8. Prima homilia incipit, ἐβδελόμην ἡμῖν.

Decem Homiliae, graece primum editae a *Iac. Sirleto*, cardinali. Rom. uu) 1581. 4. et cum versione *Io. Iac. Beureri* recusae Friburg. 1585. 8.

Homiliae IX. graecae, editae Rom. 1585. 8. per *Hieron. Brunellum.* Aliae 1594. 12.

Homiliae variae a *Federico Morello*, [antea memoratae] et *Frontone Ducaeo* sparsim editae et versione illustratae. Ingolstad. 1593. 8. vv) Burdigalae 1601. 1604. etc. 8.

Sex Homiliae cum versione, editae a *Francisco Combefis*, Paris. 1645. 8. quae in editionibus Chrysostomi desiderantur, quemadmodum et Homilia, quae incipit: Φέρε δὴ καὶ τῶν ἡμετέρων κρότων valde lacunosa mutilaque exstat tom. VI. Sauil. pag. 804. a Combefisio autem e codice CCLXX. regio integritati suae restituta et cum versione vulgata est Paris. 1645. 4. sub titulo: *Homilia de morali politia* etc. [Conf. *Maitt.* III. p. 908.]

Homiliae duae *in Psalmum* VI. vna *in L.* et vna *in locum Psalmi* XCIV. vulgatae a Io. Baptista Cotelerio, addita Chrysostomi ἑρμηνείᾳ in Danielem. Paris. 1661. 4. graece et latine, cum notis. His accedit homilia in illud Matth. XXI. 23. *In qua potestate haec facis* tom. III. monumentor. ecclesiae graecae pag. 121 — 157. Incipit: ἀρχὴ σωτηρίας ἀνθρώπων ὁ τῷ Θεῷ φόβος.

Oratio in Diodorum Tarsensem, quae incipit: ὁ σοφὸς ἔτος καὶ γενναῖος, ab *Emerico Bigotio*, Paris. 1680. 4. cum Palladio de Chrysostomi vita.

Homiliae septem ex pridem iam vulgatis selectae, in vsum iuuentutis graece et latine vulgatae. Tubing. 1702. 8.

[Homiliae VII. selectae — theologiae studiosis vtilissimae — cum praef. Io. Wolfg. Iaegeri. Tub. 1709. 1755. 8.]

Supplementa Homiliarum S. Chrysostomi e codd. MSS. bibl. Bodleianae vulgatae ab *Erico Benzelio.* Vpsal. 1708. 4. cum versione, et notis. Homilias singulas recensui supra in indice alphabetico.

Ἀπαν-

tt) Fronto Ducaeus de Hoeschelio in notis ad Homilias Chrysostomi pag. 83. *Licet nostri communionis non sit, bona tamen fide textum exhibuit.*

uu) A *Io. Bapt. Gabio* ap. Zanettum. vid. Pinelli cat. I. p. 68. *Harl.*

vv) Io. Chrysost. oratt. III. Ingolst. 1619. 8. in *Schwarz.* bibl. cat. I. p. 103. nr. 1722. *Harl.*

'Απανθίσματα, flores siue excerpta XXXIII. ex Chrysostomi Homiliis graece e MS. Moguntino cum *Balth. Etzelii* S. I. versione, Mogunt. 1603. 4. Nouem ex hisce prodierant Basileae apud Oporinum 1522. 8. cum versione Viti Amerbachii et Martini Cromeri. Ducaeus laudat etiam veterem interpretem latinum, Tifernatem. Graece exstant haec ἀπανθίσματα tom. VII. Sauil. et cum Etzelii versione tom. VI. Ducaei. *Fabr.*

[— Homiliae gr. et lat. studio *Io. Saguens.* cum figg. Tolosae 1706. 8.

Angelus Mar. Bandini primum edidit *Chrysost.* homiliam in poenitentiam Niniuitarum, in graecae eccles. vett. monum. tom. II. Florent. 1763. 8. nr. 1. — et tom. III. nr. 2. specimen commentarii in Iobum, cuius fragmm. habemus in *Patricii Iunii* catena in Iobum.

Tiberii Hemsterhusii orationes, quarum prima est de Paulo, apostolo. *L. C. Valckenarii* tres oratt. — — Praefiguntur *duae orationes Io. Chrysostomi in laudem Pauli apostoli cum veteri versione lat. Aniani ex cod. MS. hic illic emendata.* Lugd. Bat. 1784. m. 8. Duae illae oratt. Chrysost. gr. et lat. a pag. I — LVI. leguntur cum animaduerss. in quibus aliquot codicis lectiones praeferuntur versioni, in edit. Benedictin. receptae. Insuper oratio graeca explicatur, illustratur aut ex ingenio emendatur.

Gregorii Thessalonic. X. oratt. cum singulis *Io. Chrysostomi* et Amphilochii Iconensis. Acc. quoque fragmentum Io. Damasceni ex quinque codd. msstis primum edidit *C. F. Matthaei.* Moscou. 1776. 8. mai.

Chrys. II. oratt. de eleemosynis nondum editae, et altera de intermissione vsus sacrae coenae frequentioris a *Matthaei* Mosquae iam typis euulgatae, in Anecdotis nouis veterum patrum. Venet. 1781. nr. 7.

Io. Chrysost. homiliae IV. ex omnibus eius opp. selectae, gr. et lat. semel partim ex cod. Vatic. partim ex Coislin. a Bern. de Montfaucon, iterum notatis argumentis additisque animaduerss. et indicibus, editae a *Chr. Frid. Matthaei,* Prof. Vitemberg. Misniae vol. I. II. 1792. mai. 8. conf. ephem. litter. Erford. a. 1794. nr. 12. p. 189. vbi locus vnus emendatur, et vindicatur alius. Sed *Matthaei*, V. C. vidit postea, coniecturas a se in ed. propositas, auctoritate firmatas eod. August. Vindel. in quo est pars euangelii Lucae cum scholiis Chrysostomi aliorumque patrum, a Niceta collectis, vt ipse ait in Lips. A. L. Anz. a. 1800. nr. CXCVIII. pag. 1949. — Idem V. D. edidit progr. animaduersiones in IV. homilias [nr. I. III. V. et VI. sec. ordinem Montfauc.] Chrysostomi. Wittemb. 1795. m. 8. [et 1801. m. 8. Animaduersiones in II. Homilias Chr. (nr. VIII. et IX.) ex illis duodecim, quas Montf. primus edidit, atque illas XII. cum XIII. pro Eutropio latine versas emisit Aug. Vind. 1799. 8. *B.]* — in praefat. autem ad D. Paulli epp. ad Thessal. et ad Timoth. gr. et lat. Rigae 1785. 8. indicauit de Chrysostomo et reliquis interpretibus epistolar. Paullinar. — Praeterea in plurium libror. collectionibus varia exstant opusc.

In *Io. Patusae* encyclopaedia philolog. Venet. 1710. 8. graece, vol. II. sunt *Chrysost.* serm. de precatione; — in Eutropium; — in S. Paullum, apost. — encomium in omnes SS. martyres et in parabolam de filio prodigo. — *Chrysost.* sermo aduersus contemtum ecclesiae dei et mysteriorum, in *Matthaei Dresseri Gymnasmatum litteraturae graecae,* libr. III. gr. et lat. Lips. 1574. 8. nr. 2. libri primi.

In

In *Ioach. Camerarii* disputat. de piis et catholicis atque orthodoxis precibus etc. Argentor. 1560. 8. sunt preces *Chrysostomi, Basilii M. Gregorii Naz. Io. Damasceni* et aliorum graece descriptae ex libello precationum, quo graecae ecclesiae vtuntur, et quod Camerar. adpellat Μηναῖον, p. 71-92.

Ἐμπύρευμα εὐσεβείας, quo continentur Miscellanea, duae nimirum homil. Chrysost. de precatione p. 1-10. cum centuria illustrium, ex eius operibus, ἀπανθισμάτων et sententiarum p. 49-107. atque aliorum scripta, collectore *Io. Casp. Suicero*, gr. et lat. Tiguri 1681. 12.

In *Concionibus graecor. patrum* a *Petro Pantino*, gr. et lat. editis Antwerp. 1604. 8. sunt nr. I. et II. Chrysost. homilia in natalem domini nostri seruatoris, edita ab Hoeschelio integrior ex cod. bibl. Hispanicae, et in praecursorem domini, Ioannem.

In *Petri Possini* thesauro ascetico, Paris. 1684. 4. nr. I. Chrysost. epistola ad Monachos, atque dedit is illam clausula integriorem, et locis aliquot emendatiorem, quam Sauil. dederat tom. VII. p. 225.

In *Thomae Galleti* Religioso: cui adnectuntur Sctorum aliquot varia opuscula nondum edita, eiusdem auctoris studio et opera collecta. Lugduni 1615. 8. sunt *Io. Chrysostomi* de nomine coemeterii et de veneranda et viuifica cruce, *Antonio Agellio* interprete. *Harl.]*

Editiones operum [et maiorum collectionum] S. Chrysostomi ww).

Latinae.

A. 1503. fol. Venetiis II. voluminibus, apud Aldum. Hac editione vsus *Eduardus Leus*, vt notat Erasmus ad annot. XV. Lei, tom. IX. Opp. pag. 120. *Vnde nactus igitur Leus, quod citat ex Chrysostomo? Erat Leo codex ex offic. Aldina* etc. Ibidem negat, se illa reperire potuisse in duabus Basileensibus editt. a. 1517. et 1522. *Fabr.* — Sed in illis nondum exstabat opus imperfectum in Matthaeum, vnde citata sumta sunt. Hinc errat et Erasmus et Fabricius noster. Primum non exiit ex offic. *Aldina*. Quare etiam iure omittitur mentio illius in Serie dell' Ediz. Aldine, in qua tantum pag. 113. memoratur *Chrysost.* de virginitate liber, a *Iulio Pogiano* conuersus, Romae ap. Paulum Manut. 1562. 4. — Exemplar rarissimae illius Chrysost. edit. est in bibl. publ. Erlangensi. Incipit: *Accipe candidissime lector, opera Diui Ioannis, archiepiscopi Constantinopolitani. Cum priuilegio*, et statim sequitur index singulorum Chrysost. operum, quae in duobus volumin. ex ordi e continentur. Post in altero folio legitur epistola nuncupatoria *Gregorii de gregoriis artis impressoriae mancipis* ad Petrum Barrotium, Patauii episco-

ww) Fabric. noster in Delectu argumentorum et Syllabo scriptor. de veritate religionis christ. pag. 87. sqq. Chrysost. inter testes quoque veritat. relig. christ. referens, octo illius opp. quae speciatim huc facerent, vberius recensuit, et catalog. edd. Operum Chrysost. ex bibl. graeca ad verbum iterauit, admodum paucis, quae repetemus, additis. *Harl.* — Iudicium suum de graecis edd. Chrysostomi exponit *Rich. Simon.* tom. I. epist. selectar. 9. et de latinis edd. ep. 10. *Heum.*

episcopum, subiuncto nionito *Thomae Ianuensis de Valerano, correctore ac indicis authore* de vsu huius editionis: tum sequuntur ipsi duo indices, et in fine alterius diserte scriptum est: *Venetiis, communi impensa et studio Bernardini stagnini tridinensis et Gregorii de gregoriis, e cuius officina nouum hoc opus et aureum typis excusum est* M. D. III. (1503.) *mens. Feb. die IX.* Altera pars primi voluminis nouam habet foliorum numer. seriem et initium capit. ab epistola nuncupatoria Monachi, (qui se humilem illum nominat,) ad *Petrum Barrocium* (sic) Patauii episcopum. Secundum volumen grande pariter constat II. partibus et continet homilias atque commentarios in libros sacros N. T. qui statim in aduersa parte primi folii nominantur. In epistola, quae sequitur in aduersa eiusdem folii parte, Thomas Ianuensis de Valerano laudat *Domni Lucae studium*, et dicitur ille hos Chrysostomi sermones, qui octogenario numero homiliarum clauduntur, elegantissime transtulisse. Deinde *citata Lei* leguntur in hoc altero tomo in expositione secunda (siue opere imperfecto) in Matthaeum homilia 53. quibus verbis Leus Erasmo demonstrat, apud Chrysostomum *sponsi et sponsae* mentionem fieri, quod ille negarat, vti pluribus docet *Lambacher* in bibl. antiq. Vindob. ciuica pag. 90 sqq. vbi ea, quae continentur in duobus istis voluminibus, repetit ex indice praemisso, et obseruat, illa Lei citata esse postea inserta quoque edit. Basil. a. 1525. etiam Erasmianae ed. a. 1530. et reliquis. Denique ostendit, illam edit. variare in nonnullis et discedere ab aliis editt. *Harl.*

[Sine l. et a. *super Mattheum Homeliae* 89. — 2) super Ioannem *homeliae* 87. — 3) de laudibus *Pauli hom.* 8. — 4) in epistolam ad *Titum hom.* 6. — 5) *ad Hebraeos hom.* 54. — 6) *ad Timoth. hom.* 28. — 7) aduersus vituperat. vitae monasticae libri III. Plura v. de illa edit. in catal. bibliographico libror. in bibl. equestris acad. Theres. Viennae 1801. 4. pag. 95. sq. Videtur esse edit. Argentor. ap. Mentel. de qua ed. iam supra egimus. *Harl.*]

1504. fol. Basileae ex offic. Iacobi de Pfortzen, Venetam referens. Basileensem hanc pro omnium antiquissima perperam habuere Fronto Ducaeus, Elias du Pin et Rich. Simon. [v. *Panzer.* A. T. VI. p. 178. nr. 28.]

1517. fol. ibidem, tribus tomis. [Operum *quinque* tomis cum indice et vita eius obiter ex Suida atque ex aliis eccles. scriptoribus apposita. Basil. ap. Io. Froben. M. D. XVII. med. fol. voll. II. in bibl. Neostadiensi ad Aissum. v. *Schnitzer.* Memorr. illius bibl. fasc. VI. p. 53. sq. *Harl.*]

1522. fol. Basileae ap. Andr. Cratandrum, quinque voll. [v. *Lambacher* l. c. pag. 93. qui animaduertit in nota *a.* quaenam opusc. antea non edita, interpr. Io Oecolampadio, huic editioni accesserint. Add. alios, a *Panzero* VI. p. 233. citatos. *Harl.*]

[1523. *Chrysost. in totum Geneseos librum homiliae LXVI. a Ioanne Oecolampadio hoc anno versae. Habes praeterea textum Geneseos, iuxta LXX. interpretum aeditionem, qua authores prisci ferme omnes usi sunt, eodem interprete.* Basil. 1523. fol. ap. Andr. Cratandrum. Est exempl. in bibl. publ. Erlangensi. *Harl.*]

A. 1524. fol. Petro Gromorso excudente, apud inclutam Galliae Pariseam.

[1525. fol. Opera, lat. ap. Cratandr. tom. VII. Huic edit. accesserunt 1) *opus imperfectum* ad Matth. in tribus antecedent. edd. Basil. praetermissum; homiliae LVI. in Genesin. 3) Psegmata quaedam, quorum pleraque Oecolamp. iam verterat in ed. 1523. 4. supra memorata. 4) de patientia Iobi hom. V. et de poenitentia homiliae X. Laelio Tiphernate interprete. 5) 29 sermones incerto auctore. vid. *Lambacher* l. c. p. 93. sq. *Harl.*]

1530. fol. Basileae ex offic. Froben. ex *Erasmi* xx) recensione tomis quinque. Haec edit. recensetur a Gesnero in bibliotheca. *Fabr.* Acc. comment. in vtramque ad Corinth. epist. et aliquot homiliae in acta apost. v. *Lambach.* l. c. pag. 94. *Harl.*]

[1536. fol. Opera lat. V. voll. Paris. ap. Claudium Cheuallon. Vide *Maittaire* II. pag. 835. *Harl.*]

1543. Paris. V. voll. ex off. Carolae Guillard.

1546. Paris. fol. ex castigatione *Io. Eucherii*, Vernoliensis.

1547. fol. Basileae ap. Froben. ex recensione *Sigism. Gelenii.*

1556. Paris. fol. V. voll. recensente *Philippo Montano.*

1558. Basil. fol. Geleniana repetita.

1570. fol. Paris. ap. Guil. Morlin, ex iterata recognitione *Philippi Montani*, qui, Graecis collatis, innumera loca restituisse se profitetur.

1574. fol. Venetiis, quinque voll. curante Gentiano Herueto: quam edit. recenset *Bellarmin.* de scriptor. ecclesiast.

1583. Venetiis 4. cum *Flaminii Nobilii* criticis notationibus; quinque voll. Hic Nobilius nouam editionem graecam Opp. Chrysostomi cum Sirleto, cardinali, meditatus, obiit citius, quam illud consilium exsequi potuit. Bibl. Aprosiana p. 421.

1581. 1588. Paris. fol. editio nitida ap. Sebast. Niuellium, V. voll. castigatis versionibus a *Iac. Billio, Gentiano Herueto, Flaminio Nobilio* yy), *Franc. Zino.*

1613. Paris. cura *Frontonis Ducaei*, quam prioribus longe praefert Labbeus. *Fabr.* — Frontonem Ducaeum tam adcurate atque eleganter vertisse opera nondum latine translata, vt inter optimos interpretes iure numeraretur, adseuerat Montf. in praefat. ad tom. I. Opp. §. 11. *Harl.*

1614. Antwerp. V. voll. ex Ducaeana.

1687.

xx) Vide epp. Erasmi, ed. Lond. lib. XXVIII. ep. 4. et de Chrysostomi scriptis variis per minora volumina separatim ab eo editis ep. 23. 24. et 83. sqq. Chrysostomi *sermones non paucos* latine versos a Christph. Persona vidisse se testatur *Theodor. Gazicus* s. *Gaza* CPolitanus. Giornale d'Italia tom. XIX. p. 357. [v. *Apost. Zeni* Differtazioni Vossiane, tom. II. p. 139. sq.] *Sermones morales numero* XXV. quos dicauit ille Marco Barbo, patriarchae Aquileii, cardinali S. Marci. Trithem. c. 877. de script. eccles. *Fabr.* In tom. XII. Opp. Erasmi. ed. Clerici Lugd. B. 1703. est quorundam Chrysost. opusculor. versio ab Erasmo facta. *Harl.*

yy) *Nobilii* obss. criticae in Chrysostomum tom. IV. edit. Niuell. recusae; prodiere primum Romae 1578. 4. cum eius versione homiliarum in ep. ad Philippenses, Gregorio XIII. dicata.

1687. Lugduni, sex voll. quae melior pleniorque, etiam praeter vitae Chrysost. scriptores notasque VV. doctorum, Nobilii, Ducaei et aliorum continet Sixti Senensis obss. et simili a atque adagia, ab Alardo Amstelodamo et Claudio Espencaeo ex Chrysostomo collecta; epitomen florum, collectore Io. Champaigne, Ferd. Vellosilli aduertentias zz) Gerh. Vossii notas in Chrysostomi homilias in Petrum ac Paullum, et XII. apostolos; Columbani Vranc malleum Caluinistarum.

[*Laelius Tiferaas* X. de poenitentia homilias latine edidit; quo vero ordine is illas posuerit, explicat *Montfaucon* in monito, illis homiliis praemisso, in tom. II. Opp. pag. 271.]

Graecae.

A. 1529. *Veronae* typis Stephani et fratrum a Sabio, fol. quatuor voll. charta et typis nitidis prodiere commentarii siue homiliae *Chrysostomi* in epistolas Paulli, ex vnico lacero codice auspiciis *Giberti*, episcopi Veronensis, cum praefat. *Maximi Donati*, Veronensis, ad Clementem VII. pontificem. Quamquam vero emendatiores passim hosce commentarios postea edidere Commelinus, Sauilius, Ducaeus: tamen locis nonnullis etiam male mutasse quaedam illos, et a genuina lectione, quae in hac editione est, recessisse notat *Rich. Simon* in epistolis selectis tom. I. pag. 72. *Fabr.* — Conf. *Maittaire* A. T. II. pag. 715. qui praef. graecam recudi fecit in nota *c.* inprimis ibid. pag. 391 sq. et cl. *Panzer* VIII. p. 561. nr. 3. *Harl.*

1612. Etonae in Anglia typis Io. Norton, regii typographi, castigatissima, plenissima omnium Chrys. Operum editio lucem vidit octo voluminibus, [tria priora voll. exierunt prelo, vti in fine semper notatur, a. 1610. — quartum, a. 1612. V. et VI. a. 1611. VII. a. 1612. et VIII. a. 1613. et titulus graec. interior notam a. 1612. habet.] in fol. cura et impensis maximis *Henrici Sauilis* a), viri praeclariss. et hoc nomine immortaliter meriti de ecclesia et litteris. Tomo *primo* exstant Homiliae in Genesin et Psalmos; *secundo* in Matthaeum et Ioannem; *tertio et quarto* [?] in epistolas Pauli; *quinto* Homiliae omnis generis, etiam dubiae quaedam fidei; *sexto* tractatus varii et homiliae, quemadmodum et *septimo,* sed in hoc plures, quae Chrysostomi non sunt, vel certe dubia fide ad eum referuntur. Epistol. quoque septimo tomo occurrunt. *Octauo* denique, post scripta quaedam

zz) *Ferdin. Vellosilli*, episcopi Lucensis, advertentiae theologiae scholasticae in opera Chrysostomi, Hieronymi, Ambrosii et Augustini lucem viderant separatim Venet. 1601. fol.

a) Viginti florenorum millia in hanc editionem impendisse Sauilium, scribit *Abrah. Scultetus* in vita p. 62. Sed 25000 rosarum nobilium, *Samuel Artopoeus* p. 249. ad chronologicas tabulas Schraderi. *W. E. Tentzelius* epist. ad Ioach. Fellerum, in Felleri filii monumentis p. 576. *Io. Wallisius* orat. inaug. tom. I. Opp. pag. 4. *Fabr.* — Huius viri et eorum, quod ad elegans illud opus, Etonae editum, concinnandum adhibuit, numquam satis poterit laudari diligentia, inquit *Rivetus* critici sacri, lib. IV. cap. 3. p. 596. *Heum.* — De praestantia et raritate huiusque caussa, v. *Vollandi* diss. de optimis opp. Chrysostomi editt. p. 34. *Oudin.* l. c. I. pag. 698. sq. *Brüggemann.* View etc. p. 422. sq. inprimis *Clement* Bibl. curieuse etc. VII. p. 99. sq. *Harl.*

et homilias, superioribus tomis omissas, et supplementa, scriptoresque de Chrysost. vita, notae virorum doctorum in tomos singulos, H. Sauilis potissimum, tum *Andreae Dounaei*, *Io. Boisii*, et obseruationibus passim inspersis *Philippi Montani*, *Is. Casauboni*, *Rich. Montacutii*, *Tho. Alleni*, *Iohannis Halesii*.

Graeco-Latinae

1591 — 1603. fol. Heidelbergae apud Commelin. prodiere Chrysostomi commentarii in nouum testamentum, quatuor voluminibus [b]). Quamquam vero Commelinus profitetur, commentarios in epistolas Pauli ex codicibus Palatinis et Augustanis, cum editione Veronensi collatis, emendatos esse; tamen Sauilius tom. VIII. pag. 226. testatur, studium illud castigandi non obseruari vltra tredecim primas in epistolam ad Romanos Homilias; in ceteris editionem Commelinianam minus etiam quam Veronensem esse castigatam. Quibusdam exemplis huius Commelianae, etiam posteriores annos praefixos videas vt 1613. 1617. etc.

1609. Parisiis apud Fed. Morellum Opera Chrysostomi excudi coepere ex recensione vel cum versione *Frontonis Ducaei* S. I. et post duos tomos primos illo annos editos secundus, tertius et quartus prodiit a. 1614. tum quintus a. 1616. et sextus a. 1624. Solis primo et sexto tomo Ducaei notae subiunctae sunt. *Fabr.* Versa iam recensuit, alia ipse vertit. Graeca ex Sauiliana edit. esse mutuo sumta, multi iam adnotarunt. *Harl.*

1633. *Carolus Morellus* hisce posteriores sex subiunxit, recusos ex editione Commeliniana [c]), ita vt totum opus constet voluminibus duodecim. Quae in singulis contineantur, diligenter

b) Inscr. est: *SSti Patris Io. Chrysost. — Expositio perpetua in N. Iesu Christi testamentum. Graece ac latine e MSStis illustr. bibliothecarum Palatinae, Bauarae, Augustanae, Pistorianae. Acc. commentarius Andreae Caesariensis in D. Ioannis apocalypsin.* In bibliopolio Commel. A. M. D. XCVII. — M. DCIII. fol. Epistolam nuncupatoriam, (nulla autem praefatio est adiecta,) scripserunt *Iuda* et *Nicol. Bonvitii*, qui Hier. Commelinum vocant suum sororium, et operis praefuisse videntur. Illi vero, nihil, ambitiose aiunt, nobis fuit antiquius, quam vt, molestiarum impendiorumque prodigi, excussis passim melioris notae bibliothecis, nunc quidem, quae in *Euangelistas* et *Acta apostolorum* edidisset (Chrysostomus,) *neque adhuc tum graece edita fuissent*, theatro litteratorum communicaremus. Ad Homiliam XX. pag. 197. in Matthaeum notatur, eam in graecis codd. insitiam esse partem decimae nonae, et in margine aiunt editores, Latinos male hic alterius homiliae facere principium, quum apud Graecos eiusdem sit continuatio: atque deinceps retinuerunt ordinem latinorum interpretum, sed cuilibet adscripserunt, quotum ordo illarum sit in codd. graecis. Pag. 757. sqq. sequitur *imperfectum opus in Matthaeum*, latine; praemissa ex libro quarto bibliothecae sanctae obseruatione de illius fide atque auctoritate. In vol. II. pari modo homiliarum ordo in codd. gr. significatur, quoniam in Iat. Aretini versione prima in gr. codd. homilia non numeratur, sed *prologus* inscribitur. *Harl.*

c) Parisienses typographi et bibliopolae falso ex Ducaei recognitione cuncta se Chrysostomi edere promittunt, cum liqueat in eis plura fordere, ad quae se illius diligentia non extendit. *Franciscus Combefisius tom. I. bibl. concionatoriae pag. 22.*

genter perceenfentur a *Labbeo* diff. de fcriptoribus ecclefiafticis tom. I. pag. 527. fqq. Recenfuit etiam eadem praeftantiffimus *Coueus*, collata Sauiliana editione, et *Cafimir Oudinus* tom. I. p. 700. fqq.

1636. Parifiis d) apud Carolum Morellum et Seb. Cramoifium recufi funt et pofteriores hi, et tomi primores fex, quos Frontone Ducaeo [P] curante vulgatos iam dixi. Haucce editionem, licet velut minus emendatam, non tanti ac priorem facere folent plerique, tamen Montfauconus notat charta quidem minus eleganti impreffam effe, fed vtique priori emendatiorem, maxime in I, IV, et V. tomo.

1698. duodecim volumina Parifienfia, feruatis paginarum numeris, (fed ita, vt fingulae binas exprimant,) emendatius recufa funt Francofurti apud Balthafarem Chriftophorum Wuftium e). Ceterum tomus fupplementi, cuius fpem fecit W. E. Tentzelius in dialogis menftruis a. 1698. pag. 440. non vidit lucem. *Fabr.*

[Edit. *Montfaucon*. iam fupra latius recenfui. Vide etiam de illa Nouvelles de la Republ. des Lettres, Mai et Iun. 1718. p. 309. et Iournal des Savans, Ian. 1718. tom. LXIII. pag. 84. et 537.

Homiliae in V. et N. T. tom. I. graece, haud ita pridem prodiit Venetiis in typogr. Panos. Theodofii: reliqui fequentur. vid. Lipf. A. L. Anz. 1801. pag. 1629.

In *Andr. Gallandii* Bibl. graeco-lat. veterum patrum etc. funt vol. VIII. pag. 239. et XIV. p. 136. in adpend. fcripta quaedam Chryfoft. quae abfunt tam a Parifina, quam a Lugd. bibliotheca.

De *epiftola ad Caefarium, monachum*, me iam fupra [ad p. 635. ed. vet.] agere memini. Edita, (at ftatim fuppreffa) eft ab Emer. Bigotio gr. et lat. cum Palladii dialogo de vita Chryfoftomi; feparatim gr. et lat. a *Bafnagio* Traiecti ad Rhen. 1687. 8. — a *Io. Harduino*, cum notis ac diff. de facramento altaris. Parif. 1689. 4. — rec. in eius Opp. felectis, Amftel. 1709. fol. p. 239. fqq. — Contra illum ventilauit *Chrifti. Guil. Volland.* difp. Vindiciae

d) In huius editionis quarto et quinto tomo addita nonnulla, quae in priore defiderantur Chryfoftomi opufcula. Sed notas in quartum tomum et aliquot Chryfoft. opufcula latine tantum tomo quinto cufa editor omifit. *Fabr.* — Infcriptio haec eft: — — *Io. Chryfoftomi* — *commentaria in N. T. in fex tomos diftributa.* Graece et lat. coniunctim edita ex biblioth. — regis et liberalitate reu. epifcoporum et cleri vniuerfi Franciae regni impenfa. *Fronto Ducaeus* Burdegalenfis, S. I. theologus variantes lect. ex MSS. codd. erutas felegit, veterem interpretat. editarum olim homiliarum recenfuit, aliarum nouam edidit, vtramque illuftrauit tom. I — VI. Parif. ap. Sebaft. Cramoify typogr. regium M. DC. XXXVI. Dedicatio et praefatio fcriptae funt a Carolo Morel. *Harl.*

e) Hanc edit. curatam effe et reuifam a *Carolo Defiderio Rogero de Nommecrio*, Theol. et I. V. D. difcimus ex eius epiftola ad Clementem XI. pontificem rom. nuncupatoria eaque nimis adulatoria, data Wormatiae a. 1701. Longa huius edit. cenfura legitur et de fingulis opp. eorumque interpretibus, quorum verfiones in hac edit. funt receptae, vbertim agitur a *Io. Fabric.* in hiftoria bibl. Fabric. part. I. pag. 121 — 134. Add. *Clement* Bibl. curieufe etc. VII. p. 101. not. *Harl.*

diciae Chryſoſtomi contra Harduinum, Wittemb. 1712. isque dictam epiſtolam omnino Chryſoſtomi eſſe, et doctrinae transſubſtantionis plane aduerſari contendit probare: — latine e cod. Florentino in *Steph. le Moyne* variis ſacris tom. I. p 530. — lat. ex cod. Florentino, adnexis V. L. codicis, quo vſus eſt Steph. le Moyne, cum fragmento graeco alterius epiſtolae Chryſoſtomi, in Bibl. litteraria Londin. 1723. 4. nr. 5. p. 27. — fragmentum illius ex Arundelianae bibl. codice graece deſcriptum, in *Guil. Caue* chartophylace eccleſiaſtico. Londini 1685. 8. — epiſtola gr. ac lat. praemiſſa diſquiſitione hiſtorica per *Guil. Wake* in eius Defence of the Expoſition of the Doctrine of the Church of England etc. Lond. 1688. 4. p. 127 — 163.

In alias linguas Chryſoſtomi homiliae aliaque opuſc. aliquoties ſunt translata. — In linguam *germanicam* ſermo de peccatoribus tam viuis quam mortuis lugendis, ac viuorum opera defunctis eſſe vtilia, in *Vrbani Regii* operibus lat. et germanicis, Norib. 1562. II. voll. inter ſcripta germanica, nr. 19. v. *Io. Fabricii* hiſtor. bibl. Fabric. part. II. p. 9.

Chryſoſt. Predigten vnd kleine Schriften aus dem Griechiſchen veberſetzt. Mit Abhandlungen vnd Anmerkungen begleitet. Erſter — zehnter vnd letzter Band. Mit vollſtändigem Regiſter herausgegeben von *Io. Andr. Cramer.* Lipſiae 1748 — 1751. 8.

— Predigten vnd kleine Schriften ins Deutſche veberſetzt I-XI. Band. Auguſtae Vind. 1772-82. 8.

— Reden veber das Euangelium des heil. Matthaeus, aus dem Griechiſchen nach der neuſten Pariſer Ausgabe veberſetzt vnd mit Anmerkungen verſehen von *Io. Mich. Feder.* (Doct. et Prof. theologiae Wirzburg.) IV. partt. in II. tomis. Auguſt. Vindel. 1786 — 1789. 8.

— Reden veber das Euangelium Iohannis, veberſetzt von *Eulogius Schneider*, I — III. part. Auguſtae Vindel. 1788. et 1789. 8.

In linguam *franco-gallicam:* Homélies, Diſcours et lettres, choiſis de S. *Jean Chryſoſtome*, avec des Extraits tirés de ſes Ouvrages ſur divers ſujets. Traduits par Mr. l'Abbé *Auger.* Pariſ. 1785. in 8. IV. voll. In ſermone praemiſſo de indole et ingenio Chryſoſtomi bene diſſerit Auger; at, quando p. 60. ſq. eum arte orandi, cenſet, Demoſthenem atque Ciceronem aequaſſe, errat egregie. Vt praetermittam aetatem, qua Chryſoſtomus vixit, ab ingenio priſtinae eloquentiae valde declinantem, et materiam, quam tractauit, quae illum colorem et vim orationis Demoſthenicae non admittit, qui fieri potuit, vt, quum toties, ſaepe quotidie et fere ex tempore verba, a ταχυγράφοις inſuper calamo excepta, feciſſet coram populo, ideoque non rite praeparatus acceſſiſſet ad orandum, ea vi ac grauitate et ſubtilitate eaque aequabilitate orationis, quas virtutes in Demoſthene et Cicerone admiramur, ſemper diceret; quamquam eum ingenio et vi dicendi multum valuiſſe, ac reliquos oratores graecos chriſtianos ſuperaſſe haud negandum eſt.

In linguam *italicam* ſaepius translata ſunt Chryſoſtomi opuſcula, quas verſiones vberius recenſuit *Paitoni* in Bibl. degli Autori — volgarizatti in tomo II. pag. 117. ſqq. ex gr. Orationes XXIV. Venet. 1764. 8. ab *Antonio Fantoni.* — Lib. de virginitate. Venet. 1565. 4. — Libri III. de prouida dei cura, epiſtola ad Theodorum etc. a *Chriſtph. Serrarighi.* Venet. 1554. 8. et alia, praecipue ſingulares quaedam orationes, de quibus adeas Paiton.

Quoties

Quoties sermones aliaque opusc. in linguam *anglicam* sint conuersa, cognosces ex *Brüggemanni* libro notissimo, View etc. pag. 424 — 429. nec vacat, singularum versionum, quae multae sunt, titulos huc transscribere. Recentissimae sunt sermonum quinque separatim editorum et versorum a *Guil. Scott.* Londini 1775. et A Fast Sermon — translated by *Edward Lewis.* 1777. 4.

Denique iuuat quaedam adhuc addere coronidis loco.

Io. Harmari Eclogae sententiarum et similitudinum e D. *Chrysostomo* decerptae. Londini. 1622. 8.

Ad D. Io. Georg. Boernerum Ict. epistola *Christfridi Waechtleri*, D. Dresdae 1694. Aduersus Spencerum praecipue Chrysostomi loca, quibus ille in opere de origine legum ac rituum Mosaicorum se tueri sustinuit, curatius excutit et vindicat. Plura leges de hac controuersia in Actis erudit. Lips. a. 1695. m. Mart. pag. 110. sqq.

Chrysostomi spiritus siue doctrina moralis, ex aureis operibus Sti patris collecta. Augustae Vindel. 1777. 8. — *Chrysostomus* Geist, oder gründliche Sittenlehre für alle Tage des Iahres. I. II. partt. ibid. 1781. 8.

Io. Fried. Lippold's rhetorische Anmerkungen veber die Schreibart des Apostels Paulus, vnd veber einige Briefe desselben, aus den Schriften des Iohannes Chrysostomus. Witteb. 1779. 8.

Eulog. Schneiders freymüthige Gedanken veber den Werth vnd die Brauchbarkeit der Chrysostomischen Erklärungen des N. T. vnd deren Veberfetzung. Augustae Vind. 1787. 8. *Harl.*

Briefe aus allen Iahrhunderten der christl. Zeitrechnung. Gewählt, veberfetzt vnd herausgegeben von I. M. Sailer. Zweyte Sammlung, 1800. Briefe des — *Chrysost.* etc.

CAPVT

CAPVT XII. (olim XVI.)

De APOLLINARI, NONNO et aliis quibusdam poetis graecis christianis.

I. *Apollinares duo Laodiceni.* II. *Alii hoc nomine.* *Ibid. scripta Apollinaris vtriusque deperdita.* III. *Metaphrasis Psalmorum, quae exstat.* IV. *Eius editiones.* V. *Alii Metaphrastae Psalmorum Dauidicorum graeci.* [VI. *Latini.* VII. *Aliisque linguis.* *)] VIII. *Vtrum Apollinaris auctor tragoediae, quae Christus patiens inscribitur.* IX. *Epistolae duae ad Basilium M. Liber de aetatibus hominum. ibid.* *Nonni Panopolitae aetas.* X. *Alii hoc nomine. Dionysiaca.* XI. *Alii Dionysiacorum siue Bassaricorum scriptores.* *Ibid. editiones Dionysiacorum Nonni.* XII. *Metaphrasis euangelii S. Iohannis.* XIII. *Eius editiones et interpretes, censores et hyperaspistae.* XIV. *Iohannes Gazaeus, Nonni imitator.* XV. *Expositio historiarum in steleteuticas Nazianzeni, ad alium forte Nonnum referenda.* XVI. *Georgius Pisides.* XVII. *Emanuel Phile.* XVIII. *Io. Geometra.* XIX. *Alii quidam.*

(*Cum auctario G. C. Harles.*)

I.

[P] APOLLINARIS, Alexandrinus, Beryti primum, hinc Laodiceae grammaticam docuit **), Laodicenae denique in Syriae ecclesiae presbyter. Huius filius APOLLINARIS, Laodiceae natus, non grammaticus modo ***) et poëta eximius, sed multo magis in philosophia exercitatus et rhetor ἀμφιδέξιος, siue dexterrimus, qui docuit etiam rhetoricam et ex ecclesiae illius Lectore tandem post Theodotum et Georgium episcopus ****) Laodicenus, auctorque

*) Hi sunt in h. edit. omissi. *Harl.*

**) *Socrates* II. 46. tripartita V. 44. *Fabr.* Add. *Cauei* hist. litter. scriptor. eccl. I. ad a. C. 362. regnante Iuliano, pag. 225. ed. Basil. qui, (vti *Saxius* in Onom. I. ad a. 362. pag. 417.) patrem, adfirmat, adeo communem habere cum filio suo scriptorum laudem, vt, quid patri debeatur, quid vicissim ad filium referri possit et debeat, saepe vulgo laboremus, et, quum duos hosce Apollinares nec veteres, nec recentiores satis adcurate distinguant, in his labi esse procliue. Hinc etiam *G. I. Vossius* de poetis gr. cap. 9. Caueo videtur Apollinarem seniorem cum iuniore confundere. *Harl.*

***) *Suidas* in Ἀπολλινάριος. Grammaticis magis operam in iuuentute dedisse scribit etiam *Hieronymus* cap. 104. Catalogi S. E. Grammatici filium vocat Chronicon Paschale p. 296.

****) *Philostorg.* VIII. 15. *Nemesius* cap. 1. de natura hominis. *Sam. Basnage* de haeresi Apollinaris, Traiecti ad Rhenum 1687. 8. pag. 40. *Tillemontius* tom. VII. memoriar. hist. eccles. *Fabr.* In loco Nemesii citato cl. *Matthaei* (vti antea plures exararunt nomen,) e codd. rescripsit Ἀπολλινάριος, cuius nomen ab aliis scribitur *Apollinarius.* Add. de illo *G. Caueus* hist. litt. de scriptorr. eccles. I. p. 250. ad a. Ch. 370. circa quem annum praecipue claruisse eum prodidit. *L. Ell. du Pin* nouv. bibl. tom. II. p. 125. *G. Wernsdorf.* diss. de Apollinare, Wittebergae. 1694. *Nath. Lardner* Credibility of the Gospel History, part. II. cap. 95. in tom. IX. pag. 62 — 103. qui tamen eius Metaphr. Psalmor. non memorat. *R. Ceillier* Hist. gen. des Aut. eccl. tom. VI. pag. 586. sqq. *Hamberger* Z. Nachr. II. p. 862. sq. *Saxius* in Onom. litt. I. p. 424. ad a. 365. quo anno, qui est consulatus *Gratiani* et *Daga-*

ctorque tandem haereseos Apollinaristarum, qui Damasceno et aliis 'Απολλιναρίται, siue 'Απολλιναριανοί. Pater et Filius ambo Libanii f) et Epiphanii g), ethnicorum sophistarum amici, ambo christianae religionis aduersus ethnicos egregii adsertores, et quum Iulianus, imp., ethnicorum poëtas, oratores, philosophos, in christianorum scholis legi prohibuisset h), Apollinaris, pater, sacris poëmatis hymnisque i), filius dialogis, more Platonico compositis, aliisque scriptis conati sunt efficere, vt ethnicis scriptis sine magna iactura carere christiana iuuentus posset. Filius etiam insigne illud aduersus Porphyrium opus pro christiana veritate composuit. [V. supra, vol. V. pag. 747. et *Fabric.* in delectu et syll. scriptor. pro verit. relig. christ. p. 163. sq.] Hunc Antiochiae se frequenter audiisse, Hieronymus k) testatur. Idem, antequam haeresin [l] a. C. 376. proderet, amicus Basilii l), Georgii Nazianzeni m), Athanasii, Epiphanii n) et omnium cathol. episcoporum. Haeresis damnata in Concilio Rom. a. C. 378. o) Antioch. a. 379. et CPolitano a. 381. [item in Definition. fidei orthodoxae, edit. a *Montfauc.* in bibl. Coislin. p. 265. sq. *H.*] Apollinaris non diu post [ante a. 392.] in prouecta aetate defunctus, primis annis p) Theodosii M.

Alii

Dagalaiphi, nomen eius in primis celebrari tradidit Saxius, argumento *Prosperi Aquitanici* in Chronico integro apud *Canisium* Lect. antiq. tom. I. pag. 293. vt alios historiae ecclesiast. et sectarum vett. adeoque Apollinaristarum scriptores praetermittam. — *Iac. Basnagii* diss. de Apollinaris haeresi adiuncta est eius editioni *Chrysostomi* epistolae ad Caesarium, monachum, Traiecti ad Rh. 1687. 8. *Harl.*

f) Suid. in 'Απολλινάριος.

g) *Socrates* II. 46. *Suid.* in 'Απολ. Supra cap. [VII. pag. 255 sqq.] vbi etiam de huius Epiphanii Hymno in Bacchum, in cuius exordio eum sophista profanos exesse iussisset, Apollinaris tamen vterque et qui cum eis fuere christiani exire auditorio noluerunt: quare illi duo, vtpote clerici, a Theodoto, episcopo, ecclesia ad tempus eiecti sunt, vt narrat *Sozomenus* VI. 25.

h) Vide scriptores laudatos supra [vol. VI. p. 721. sq.]

i) *Socrates* III. 16. *Sozomenus* V. 18. et VI. 25. *Niceph.* X. 25. [Conf. *I. G. Walch.* Hist. eccl. N. T. p. 1502. sq.]

k) *Hieron.* cap. 104. de S. E. et epist. LXV. ad Pammach. *Fabr.* Conf. *Martianay* Vie de St. Hieron. Paris. 1706. 4. libr. II. et *Baumgart.* Nachr. von merkwürdigen Büch. tom. VIII. pag. 49 sq. *Harl.*

l) Vide Basilii et Apollinaris epistolas apud Cotelerium tom. II. monument. ecclesiae graecae pag. 84. seq. Et *Basilii* epist. LXXXII. T. I. Opp. pag. 909. [*Montfauc.* bibl. Coislin. pag. 297. cod. CCXXXVII.]

m) Suidas in 'Απολλινάριος.

n) *Epiphanius* XXXVII. 2.

o) Latine decretum synodi Romanae edidit e bibl. Barberina *Holstenius* in collectione Romana 1662. 8. pag. 165. graece seruauit *Sozomenus* VI. 16. *Theodoritus* II. 2. *Nicephorus* XI. 31. De CPolitana vide *Beueregium* ad synodicum magnum p. 215. *Fabr.* Contra eum scripsit Athan. de incarnat. et de salutari aduentu Christi, disp. cum Apollinare. Atque de Ephraimi animo erga eum fraudeque vid. *Stolle* Nachr. von den Kirch. Vät. p. 358 sq. *Harl.*

p) Colligas hoc vel ex Hieronymo, qui catalogum suum anno XIV. Theodosii scripsit et Apollinarem sub Theodosio defunctum testatus, plures adhuc post illum scriptores commemorat.

CAPVT XII. (olim XVI.)

De APOLLINARI, NONNO et aliis quibusdam poetis graecis christianis.

I. *Apollinares duo Laodiceni.* II. *Alii hoc nomine.* *Ibid. scripta Apollinaris vtriusque deperdita.* III. *Metaphrasis Psalmorum, quae exstat.* IV. *Eius editiones.* V. *Alii Metaphrastae Psalmorum Dauidicorum graeci.* [VI. *Latini.* VII. *Aliisque linguis.* *)] VIII. *Vtrum Apollinaris auctor tragoediae, quae Christus patiens inscribitur.* IX. *Epistolae duae ad Basilium M. Liber de aetatibus hominum. ibid. Nonni Panopolitae aetas.* X. *Alii hoc nomine. Dionysiaca.* XI. *Alii Dionysiacorum siue Bassaricorum scriptores.* *Ibid. editiones Dionysiacorum Nonni.* XII. *Metaphrasis euangelii S. Iohannis.* XIII. *Eius editiones et interpretes, censores et hyperaspistae.* XIV. *Iohannes Gazaeus, Nonni imitator.* XV. *Expositio historiarum in stelteuticas Nazianzeni, ad alium forte Nonnum referenda.* XVI. *Georgius Pisides.* XVII. *Emanuel Phile.* XVIII. *Io. Geometra.* XIX. *Alii quidam.*

(*Cum auctario G. C. Harles.*)

I.

[P] APOLLINARIS, Alexandrinus, Beryti primum, hinc Laodiceae grammaticam docuit **), Laodicenae denique in Syriae ecclesiae presbyter. Huius filius APOLLINARIS, Laodiceae natus, non grammaticus modo ***) et poëta eximius, sed multo magis in philosophia exercitatus et rhetor ἀμφιδέξιος, siue dexterrimus, qui docuit etiam rhetoricam et ex ecclesiae illius Lectore tandem post Theodotum et Georgium episcopus ****) Laodicenus, auctorque

*) Hi sunt in h. edit. omissi. *Harl.*

**) *Socrates* II. 46. tripartita V. 44. *Fabr.* Add. *Cauei* hist. litter. scriptor. eccl. I. ad a. C. 362. regnante Iuliano, pag. 225. ed. Basil. qui, (vti *Saxius* in Onom. I. ad a. 362. pag. 417.) patrem, adfirmat, adeo communem habere cum filio suo scriptorum laudem, vt, quid patri debeatur, quid vicissim ad filium referri possit et debeat, saepe vulgo laboremus, et, quum duos hosce Apollinares nec veteres, nec recentiores satis adcurate distinguant, in his labi esse procliue. Hinc etiam *G. I. Vossius* de poetis gr. cap. 9. Caueo videtur Apollinarem seniorem cum iuniore confundere. *Harl.*

***) *Suidas* in Ἀπολλινάριος. Grammaticis magis operam in iuuentute dedisse scribit etiam *Hieronymus* cap. 104. Catalogi S. E. Grammatici filium vocat Chronicon Paschale p. 296.

****) *Philostorg.* VIII. 15. *Nemesius* cap. 1. de natura hominis. *Sam. Basnage* de haeresi Apollinaris, Traiecti ad Rhenum 1687. 8. pag. 40. *Tillemontius* tom. VII. memoriar. hist. eccles. *Fabr.* In loco Nemesii citato cl. *Matthaei* (vti antea plures exararunt nomen,) e codd. rescripsit Ἀπολλινάριος, cuius nomen ab aliis scribitur *Apollinarius.* Add. de illo *G. Caueus* hist. litt. de scriptorr. eccles. I. p. 250. ad a. Ch. 370. circa quem annum praecipue claruisse eum prodidit. *L. Ell. du Pin* nouv. bibl. tom. II. p. 125. *G. Wernsdorf.* diss. de Apollinare, Wittebergae. 1694. *Nath. Lardner* Credibility of the Gospel History, part. II. cap. 95. in tom. IX. pag. 62 — 103. qui tamen eius Metaphr. Psalmor. non memorat. *R. Ceillier* Hist. gen. des Aut. eccl. tom. VI. pag. 586. sqq. *Hamberger* Z. Nachr. II. p. 862. sq. *Saxius* in Onom. lit. I. p. 424. ad a. 365. quo anno, qui est consulatus *Gratiani* et *Daga-*

ctorque tandem haereseos Apollinaristarum, qui Damasceno et aliis Ἀπολλινάρισι, siue Ἀπολλιναριάνοι. Pater et Filius ambo Libanii f) et Epiphanii g), ethnicorum sophistarum amici, ambo christianae religionis aduersus ethnicos egregii adsertores, et quum Iulianus, imp., ethnicorum poëtas, oratores, philosophos, in christianorum scholis legi prohibuisset h), Apollinaris, pater, sacris poëmatis hymnisque i), filius dialogis, more Platonico compositis, aliisque scriptis conati sunt efficere, vt ethnicis scriptis sine magna iactura carere christiana iuuentus posset. Filius etiam insigne illud aduersus Porphyrium opus pro christiana veritate composuit. [V. supra, vol. V. pag. 747. et *Fabric.* in delectu et syll. scriptor. pro verit. relig. christ. p. 163. sq.] Hunc Antiochiae se frequenter audiisse, Hieronymus k) testatur. Idem, antequam haeresin [?] a. C. 376. proderet, amicus Basilii l), Georgii Nazianzeni m), Athanasii, Epiphanii n) et omnium cathol. episcoporum. Haeresis damnata in Concilio Rom. a. C. 378. o) Antioch. a. 379. et CPolitano a. 381. [item in Definition. fidei orthodoxae, edit. a *Montfauc.* in bibl. Coislin. p. 265. sq. *H.*] Apollinaris non diu post [ante a. 392.] in prouecta aetate defunctus, primis annis p) Theodosii M.

Alii

Dagalaiphi, nomen eius in primis celebrari tradidit Saxius, argumento *Prosperi Aquitanici* in Chronico integro apud *Canisium* Lect. antiq. tom. I. pag. 293. vt alios historiae ecclesiast. et sectarum vett. adeoque Apolinaristarum scriptores praetermittam. — *Iac. Basnagii* diss. de Apollinaris haeresi adiuncta est eius editioni *Chrysostomi* epistolae ad Caesarium, monachum, Traiecti ad Rh. 1687. 8. *Harl.*

f) Suid. in Ἀπολλινάριος.

g) *Socrates* II. 46. *Suid.* in Ἀπολ. Supra cap. [VII. pag. 255 sqq.] vbi etiam de huius Epiphanii Hymno in Bacchum, in cuius exordio cum sophista profanos exesse iussisset, Apollinaris tamen vterque et qui cum eis fuere christiani exire auditorio noluerunt: quare illi duo, vtpote clerici, a Theodoto, episcopo, ecclesia ad tempus eiecti sunt, vt narrat *Sozomenus* VI. 25.

h) Vide scriptores laudatos supra [vol. VI. p. 721. sq.]

i) *Socrates* III. 16. *Sozomenus* V. 18. et VI. 25. *Niceph.* X. 25. [Conf. *I. G. Walch.* Hist. eccl. N. T. p. 1502. sq.]

k) *Hieron.* cap. 104. de S. E. et epist. LXV. ad Pammach. *Fabr.* Conf. *Martianay* Vie de St. Hieron. Paris. 1706. 4. libr. II. et *Baumgart.* Nachr. von merkwürdigen Büch. tom. VIII. pag. 49 sq. *Harl.*

l) Vide Basilii et Apollinaris epistolas apud Cotelerium tom. II. monument. ecclesiae graecae pag. 84. seq. Et *Basilii* epist. LXXXII. T. I. Opp. pag. 909. [*Montfauc.* bibl. Coislin. pag. 297. cod. CCXXXVII.]

m) Suidas in Ἀπολλινάριος.

n) *Epiphanius* XXXVII. 2.

o) Latine decretum synodi Romanae edidit e bibl. Barberina *Holstenius* in collectione Romana 1662. 8. pag. 165. graece seruauit *Sozomenus* VI. 16. *Theodoritus* II. 2. *Nicephorus* XI. 31. De CPolitana vide *Beueregium* ad synodicum magnum p. 215. *Fabr.* Contra eum scripsit Athan. de incarnat. et de salutari aduentu Christi, disp. cum Apollinare. Atque de Ephraimi animo erga eum fraudeque vid. *Stolle* Nachr. von den Kirch. Vät. p. 358 sq. *Harl.*

p) Colligas hoc vel ex Hieronymo, qui catalogum suum anno XIV. Theodosii scripsit et Apollinarem sub Theodosio defunctum testatus, plures adhuc post illum scriptores commemorat.

Alii Apollinares.

Apollinaris, quem episcopum *Rauennae* fuisse et sub Vespasiano martyrium subiisse ferunt. Vide [*Pin.* in act. Sctor. m. Iul. tom. V. Antw. 1727. *H.*] *Baronium* ad martyrolog. Romanum 23. Iul. qui etiam de aliis tribus martyribus huius nominis consulendus.

Claudius Apollinaris, Hieropolitanus episcopus circa a. C. 171. de cuius scriptis dixi hoc libro V. cap. 1. [vol. VII. p. 160. sqq. add. ind.]

Apollinaris, *medicus*, qui latine scripsit, et cum Plinio, Apuleio, Celso et Designatiano laudatur a Marcello Empirico in praef. *Fabr.* — Alius *Apollinaris*, Cremonensis, medicus, qui sub Eugenio IV. scripsit practicam et alia quaedam. Fabr. infra in elencho medicorum, vol. XIII. pag. 73. et pag. 305. de *Iulio Rosiano Apollinare*, medico. — *Apollinaris, Cremonensis*, in librum de anima, in cod. *Paris.* bibl. publ. *Harl.*

Apollinaris, *mathematicus*, qui scripsit graece περὶ ἐκλείψεων ἡλίου, κατὰ τὰ ἑπτὰ κλίματα, laudatus Achilli Tatio in Aratum, et Paulo Alexandrino in praef. atque Porphyrio Isagoge in Ptolemaei tetrabiblum. [v. supra vol. IV. p. 151.]

Apollinaris, cuius *Epigramma* vnum alterumque exstat in Anthologia. [v. supra vol. IV. pag. 463.] Nisi illa a Laodiceno filio vel patre eius scripta fuerunt, a quorum altero etiam non diuersum duxerim eum, ad quem Libanii epist. v. *Libanii* ep. [449. p. 226. ed. mai. Wolfii, in qua is scripsit ad Anatolium, *Apolinarium* in Italiam ab hominibus duci, qui multa iam ciuitates deuorarunt, vt et ipsum absorbeant. Libanii epistolae ipsae ad Apolinarium exstant ibid. ep. 234. — 307. — 541. — 552. — 617. — 716. — (ubi Wolfius notat p. 343. Apollinarium et Gemellum fratres fuisse atque Anatolii filios. — 885. et 1556. *Harl.*]

Aurelius Apollinaris, iamborum latinorum scriptor, qui Cari, imp., gesta in literas retulit, teste *Vopisco* in Numeriano sub init.

Abbas Apollinaris, qui prophetas graece descripsit ex Hexaplis et Tetraplis, ab ipso Origene, Eusebio ac Pamphilo emendatis; cuius libri apographum est vetustus codex graecus prophetarum Marchallianus, qui exstat Parisiis in bibl. Claromontana Societatis Iesu. Vide [?] *Henr. Valesii* epistolam ad Vsserium, in calce notarum ad Historiam Eusebii p. 313. Idem forte *Apollinaris* intelligitur in scholio MSti bibl. regis Galliae ad Historiam adulterae, obelo notatam, Ioh. VIII. apud. *Rich. Simonem* lib. I. Hist. criticae N. T. p. 146. τὰ ὠβελισμένα ἔν τισιν ἀντιγράφοις οὐ κεῖται, οὐδὲ Ἀπολιναρίῳ. Ἐν δὲ τοῖς ἀρχαίοις ὅλα κεῖται.

Apollinaris, episcopus *Alexandrinus*, cuius apud Euagrium lib. IV. c. 38. mentio: idem, ni fallor, cuius *libellus de fide Chalcedonensi* memoratur in Chronico Orientali p. 121. *Fabr.* Ad *Apolinarium*, Alexandrinorum patriarcham, aliosque est libellus *Theodori*, episcopi Scythopoleos in cod. *Coislin.* XXXIV. fol. 24. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 86. qui ib. pag. 44. eum edidit. gr. ac lat. *Harl.*

[*Apol-*

[*Apollinaris Agresta*, summus praefectus, s. vti dicitur, General. ord. S. Basilii, concinnauit Λειτουργικὸν κατὰ τὴν τάξιν τῦ τυπικῦ τῆς πανσέπτυ Μονῆς τῆς κρυπτοφέῤῥης etc. edit. Romae 1683. fol. v. *Baumgart.* Nachricht. von merkwürdig. Büchern, tom. III. pag. 359. sq.

Apollinaris Iosephi in librum de anima cum philosophia, vol. I. citatur inter codd. monasterii S. Trinitatis de Vindocino a *Montfauc.* in bibl. bibl. MSS. II. p. 1204. B. *Harl.*]

Sidonius Apollinaris, Aruernorum episcopus, a. C. 482. defunctus, de quo in Bibliotheca latina: sicut et de *Sulpicio Apollinare*, Carthaginiensi. De *Apollinari*, Sidonii Apollinaris filio, *Tillemontius* tom. XVI. p. 281.

Apollinaris, episcopus *Valentiae* in Gallia ad Rhodanum circa a. C. 494. de quo *Vincentius Barralis* in Chronologia Sanctorum Lerinensium p. 377. seq. *Labbe* tom. I. bibl. noua MSS. fol. 689. seq.

Apollinaris, *Monachus Lerinensis*, de quo idem *Barralis* tom. II. p. 194.

Omitto P. Coelium Apollinarem, qui cum Q. Sosio Prisco Romae consul fuit a. C. 169. [et sanctam *Apollinariam*, cuius vita etc. pro Ian. die 4. in cod. Barocc. CXLVIII. etc.]

II. *Apollinaris vtriusque, Laodiceni et Patris eius Scripta deperdita.*

Patri Socrates III. diserte tribuit 1) *Moysis libros ceterosque Vet. Test. historicos vsque ad Saulem descriptos versibus heroicis.* Τά τε Μωϋσέως βιβλία διὰ τῦ Ἡρωϊκῦ λεγομένυ μέτρυ μετέβαλε, καὶ ὅσα κατὰ τὴν παλαιὰν διαθήκην ἐν ἱστορίας τύπῳ συγγέγραπται. Hoc opus XXIV. libris imitatione Homeri secundum numerum graeci alphabeti digesserat, et Ἑβραϊκὴν ἀρχαιολογίαν inscripserat, teste Sozomeno V. 18. ex quo Io. Sarisberiensis VIII. 21. Policratici: *Scripsit Apollinaris, vir doctus et ingeniosus, heroicis versibus pro Homeri poemate hebraicam antiquitatem.*

2) Ceteros sacros libros, argumentaque sacra illustrata vario carminis et scriptionis genere. Socrates loco laudato: Καὶ τῦτο μὴν τῷ δακτυλικῷ μέτρῳ συνέταττε, τῦτο δὲ καὶ τῷ τῆς Τραγῳδίας τύπῳ δραματικῶς ἐξειργάζετο. Καὶ παντὶ μέτρῳ ῥυθμικῷ ἐχρῆτο, ὅπως ἂν μηδεὶς τρόπος τῆς ἑλληνικῆς γλώττης τοῖς χριστιανοῖς ἀνήκοος ᾖ. Ac [?] paullo disertius *Sozomenus* V. 18. sed qui ad iuniorem Apollinarem omnia referre videtur: Ἐπραγματεύσατο δὲ καὶ τοῖς Μενάνδρυ δράμασιν εἰκασμένας κωμῳδίας. Καὶ τὴν Εὐριπίδυ τραγῳδίαν καὶ τὴν Πινδάρυ λύραν ἐμιμήσατο. Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐκ τῶν θείων γραφῶν τὰς ὑποθέσεις λαβὼν, τῶν ἐγκυκλίων καλυμένων μαθημάτων ἐν ὀλίγῳ ἐπενόησεν ἰσαρίθμυς καὶ ἰσοδυνάμυς πραγματείας, ἤθει τε καὶ φράσει καὶ χαρακτῆρι καὶ οἰκονομίᾳ ὁμοίας τοῖς παρ' Ἕλλησιν ἐν τύτοις εὐδοκιμήσασιν. Sarisberiensis loco laudato: *Et in alio opere imitatus est comoedias Menandri, fabulositate deducta. Euripidis quoque tragoedias et lyram Pindari sequutus est, et absolute dicendum, quia ex diuinis scripturis argumenta sumens, omnes encyclicas lectiones tempore paruo composuit, numero, virtute, moribus, conscriptione, charactere,* et

et dispositione Graecorum valde pares. De iuniore Apollinari loquens *S. Nilus* eum *πολλὰ μετρῆσαι καὶ ἐποποιῆσαι* scripsit lib. II. epistola 49.

Iuniori *Apollinari Laodiceno* ab eodem Sozomeno tribuuntur 3) *Hymni*, siue *ἔμμετρα μελύδρια*, quae in coetibus suis loco *νενομισμένων ἱερῶν ᾠδῶν* decantare soliti Apollinaristae. Sozomen. VI. 26.

4) *Euangelia et Apostolorum scripta ad formam dialogorum exposita.* *Socrates* III. 16. de Apollinari, filio: *ὁ δὲ νεώτερος Ἀπολινάριος εὖ πρὸς τὸ λέγειν παρεσκευασμένος τὰ Εὐαγγέλια καὶ τὰ Ἀποστολικὰ δόγματα ἐν τύπῳ διαλόγων ἐξέθετο, καθὰ καὶ Πλάτων (τὰ ἑαυτοῦ) παρ' Ἕλλησιν.* Eadem Nicephorus X. 26.

5) *Λόγος πρὸς Βασιλέα τὸν Ἰουλιανὸν, ἤτοι τοὺς παρ' Ἕλλησι Φιλοσόφους λόγος, ὃν ὑπὲρ ἀληθείας ἐπέγραψεν, ἐν ᾧ καὶ δίχα τῆς τῶν ἱερῶν λόγων μαρτυρίας ἔδειξεν αὐτοὺς ἀποβουκοληθέντας τοῦ δέοντος περὶ Θεοῦ Φρονεῖν.* *Sozom.* V. 18. Sarisberiensis loco laudato: *Fecit et librum nobilem ad ipsum imperatorem, siue contra Philosophos, in quo tacitis sacrae Scripturae testimoniis illos irrefragabili ratione desipere probauit, et se vera sentire de Deo. Quae legens imperator (Iulianus) claris tunc scripsit episcopis:* agnoui, legi, et reprehendi. *Ἔγνων, ἀνέγνων, κατέγνων.* *Cui episcopi rescripserunt:* Etsi legisti, non agnouisti. Si enim agnouisses, nequaquam reprehendisses, *κἂν ἀνέγνως, οὐκ ἔγνως. Ἐὰν γὰρ ἔγνως, οὐ κατέγνως.* Hanc responsionem Basilio M. non Apollinari plerosque tribuisse Sozomenus narrat. Videtur autem inde Apollinaris permotus esse, vt post breuem istum libellum editum, iusto deinde opere libros, quorum maxima erat apud ethnicos auctoritas, Tyrii philosophi, Porphyrii, aduersus Christianos confutaret. Aegre enim adsentior [¶] viris doctis, qui libros XXX. contra Porphyrium, cum hoc *λόγῳ* confundunt. Post Porphyrium a pluribus Christianis confutatum, videtur Iulianus ipse deinde causae labentis ethnicismi voluisse consulere nouo aduersus Christianos opere, de quo supra [vol. VI. pag. 738. sqq. add. *Fabr.* de scriptorr. pro verit. relig. christ. p. 100. sqq. et p. 167. *Harl.]*

6) *Aduersus Porphyrium libri XXX.* Suidas in *Ἀπολινάριος*. Vincentius Commonitorio pag. 392. vbi haeresin eius detestatur: *Sed forsitan eiusmodi ille vir erat, qui dignus esset facile contemni. Imo vero tantus ac talis, cui nimium cito in plurimis crederetur. Nam quid illo praestantius, acumine, exercitatione, doctrina? Quam multas ille haereses multis voluminibus oppresserit, quot inimicos fidei confutauerit errores, indicio est opus illud* triginta non minus librorum *nobilissimum ac maximum, quo insanas* Porphyrii *calumnias magna probationum mole confundit. Longum est, vniuersa ipsius opera commemorare, quibus profecto summis aedificatoribus ecclesiae par esse potuisset, nisi profana illa haereticae curiositatis libidine nomen, nescio quod, adinuenisset* etc. *Philostorgius* VIII. 14. ait, Apollinarem *ἐπὶ πολὺ κρατεῖν* multum praestare iis, quae aduersus Porphyrium scripsere Eusebius ac Methodius. Laudat et *Hieron.* c. 104. de S. E. *Exstant Apollinarii aduersus Porphyrium triginta libri, qui inter cetera eius opera vel maxime probantur.* Meminit idem 2. in Rufin. et epistola ad Magnum, itemque ad Pammachium, et in alia ad Pammachium atque Oceanum fortissimos libros adpellat.

7) *Ad-*

7) *Aduersus Manichaeos.* Meminit *Epiphanius* LXIV. 21.

8) *Aduersus Eunomium Apologia, Philostorg.* VIII. 12. Sed plures haereses scriptis confutasse, iam Vincentii Lirinensis testimonio cognouimus. Vnde magnus ἀγωνιστὴς ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς πίστεως vocatur ab Acacio, epist. ad Cyrillum, quae in Actis concilii Ephesini occurrit.

9) *Commentarii*, si non in omnes, *in plerosque* certe *S. Scripturae libros.* In omnibus fere Catenis Patrum ad sacros libros vtriusque foederis fragmenta Apollinaris occurrunt, vt infra capite, quo Catenas recensebo, adparebit q). Nonnulla ex illis refert etiam latine Combefisius in bibliotheca concionatoria. In Psalmos atque in epistolam ad Galatas vel certe ad locum eius de Petri reprehensione scripsisse, docet *Hieronymus* epist. 74. ad Augustinum. Quales vero fuerint Apollinaris commentarii, docet idem Hieronymus praef. expositionis suae in Esaiam: *Apollinaris more suo si exponit omnia, vt vniuersa transcurrat, et punctis*

q) Hinc nomen Apollinaris in catenis in libros vtriusque testamenti msstis frequenter occurrit, e gr. in *Coislinian.* in Montfaucon. bibl. Coisl. pag. 57. 61. 66. (vbi de cod. XXIII. f. quatuor euangeliis cum commentariis adfert ille locum, quem Apolinarius ex *Papia*, Ioannis discipulo laudauit, et quem Papiae locum, notat, pleniorem efferri in cod. XXV. fol. 9. et cod. XXVI. fol. 5. vbi alia de morte Iudae eiusque sepultura narrantur, quae omnia, iudice Montfauc. apud Oecumenium habentur;) — pag. 67. 75. 76. 245. 247. 248. 249. 263. 266. et 267. — *Venetiis* in codd. Marc. secundum cat. codd. gr. pag. 17. 19. 20. 21. 22. 24. — *Florentiae* in bibl. Laurent. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. pag. 21. VI. — 52. I. — 91. XXIV. — 102. IV. — 161. IV. 291. XVI. et pag. 363. I. vbi est catena quidem in Acta apostolorum etc. ab Oecumenio collecta; sed Bandin. animaduertit, illum auctoritatibus et fragmentis patrum, Basilii, Eusebii, *Apollinaris* aliorumque vsum hunc concinnasse commentarium: — in tom. II. p. 652. XII. — *Venetiis* in bibl. S. Michael. excerpta Apollinaris in euangel. S. Matthaei in cat. graeca, cod. CXX. teste *Mittarello* in bibl. codd. MSSt. illius bibl. p. 65. — In cod. LXXVI. *Barocc.* Quaestiones variae super Genesin ex Acacio, *Apollinari* multisque aliis, vid. cat. codd. Angliae I. pag. 9. et ibid. p. 121. nr. 2428. in caten. gr. in Psalm. LXVII — CII. — *Vindobonae* in cod. caesar. CCXXXI. in *Nicetae* catena in Iobum. (qui Nicetae commentar. in aliis quoque bibl. seruatur;) v. *Lambec.* comm. V. pag. 135. sqq. cum nota Kollarii. Pariter in tomo III. in catenis aut commentariis in V. et N. T. occurrunt fragmenta Apollinar. In codd. IV. — X — XIV. — XV. — XXIX — XL. — in quo est anonymi *epitome expositionis Apollinaris* episcopi et aliorum eccles. scriptorum in euangelia Matthaei, Lucae et Ioannis, v. *Kollar.* ad illum cod. in *Lambecii* comm. III. p. 161. — denique in cod. XLVII. qui continet anonymi commentar. in praecipua loca S. scripturae V. et N. T. ex *Apollinaris*, episcopi, aliorumque eccles. scriptorum operibus collectum. v. *Lambec.* et notam Kollar. III. p. 179. sqq. — In cod. CXLVI. nr. 2. et 33. sunt excerpta ex *Apollinaris expositionibus in V. T.* v. *Lambec.* cum notis *Kollar.* comm. IV. p. 256. et 264. — *August. Vindel.* cod. qui continet in canticum canticorum epitomen expositionum *Procopii*, sophistae christiani, e Gregorio Nysseno, *Apollinare* et aliis. v. *Reiseri* indic. codd. bibl. August. pag. 56. — Forsan ex Apollinar. comment. in acta ap. desumtum est tamquam fragmentum *de suspendio Iudae*, quod separatim legitur in cod. bibl. *Paris.* publicae MDCXXX. nr. 10. et inter collectanea *Vossiana*, in catal. bibl. Leid. p. 400. nr. 17. add. cod. Coisl. paullo ante laudatum. — A *Montfauc.* in bibl. biblioth. MSSt. II. p. 1199. E. citatur e cod. Guil. Pelliserii, *Apollinarii in Psalterium*; forsan est illius *metaphrasis* etc. *Harl.*

punctis quibusdam atque interuallis, immo compendiis, [P] *grandis viae spatia praetervolet, vt non tam commentarios, quam indices capitulorum nos legere credamus.* Nimis multa scripsisse, atque inde in multiloquio peccatum non effugisse ait S. Basilius, epist. 74. Δεύτερος μετ᾽ αὐτὸν (Εὐστάθιον τὸν Σεβαστηνὸν) ἐστιν Ἀπολινάριος, ὃ μικρῶς καὶ αὐτὸς ταῖς Ἐκκλησίαις παραλυπῶν. Τῇ γὰρ τοῦ γράφειν εὐκολίᾳ πρὸς πᾶσαν ὑπόθεσιν ἔχων ἀρκοῦσαν αὐτῷ τὴν γλῶσσαν, ἐνέπλησε μὲν τῶν ἑαυτοῦ συνταγμάτων τὴν οἰκουμένην, παρακούσας τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ λέγοντος, ὅτι φύλαξαι ποιῆσαι βιβλία πολλά. Ἐν δὲ τῷ πλήθει δηλονότι πολλὰ καὶ ἡμάρτηται. Πῶς γὰρ δυνατὸν ἐκ πολυλογίας ἐκφυγεῖν ἁμαρτίαν;

10) *Versio graeca librorum Veteris Test.* contexta ex variis interpretationibus, praecipue Symmachi. Hieronymus aduersus Rufin. lib. II. *Praetermitto Apollinarium, qui bono quidem studio, sed non secundum scientiam de omnium translationibus in vnum vestimentum pannos adsuere conatus est, et consequentiam Scripturae, non ex regula veritatis, sed ex suo iudicio texere.* Idem in ecclesiastae XII. *Symmachi interpretationem Laodicenus secutus nec Iudaeis placere potest, nec Christianis, dum et ab Hebraeis procul est, et sequi septuaginta interpretes dedignatur.* Confer. *Rich. Simonis* Historiam criticam Vet. Test. lib. II. cap. 10. *Humfredus Hody* in graecorum bibliorum historia p. 631. non absurde quidem negat, versionem nouam graecam librorum sacrorum V. T. vmquam fuisse ab Apollinari compositam: ex Hieronymi tamen verbis videtur colligi posse, eum in commentariis sacris loco κειμένου, siue textus, non semper verba posuisse ex LXX. interpretibus; sed modo hanc, modo illam, saepius Symmachi interpretationem praetulisse, atque adeo nouum veluti textus corpus ex pluribus compaginasse. *Fabr.* Conf. supra, vol. III. pag. 715. ibique Scharf. not. *Harl.*

11) Alia multa theologici argumenti scripsisse, atque in his librum *de resurrectione*, quo Iudaismum restituendum in illa statuit, testatur *S. Basilius* epistola 74. ἔστι μὲν οὖν αὐτοῦ καὶ τὰ τῆς Θεολογίας οὐκ ἐκ γραφικῶν ἀποδείξεων, ἀλλ᾽ ἐξ ἀνθρωπίνων ἀφορμῶν τὴν κατασκευὴν ἔχοντα. Ἔστι δὲ αὐτῷ καὶ τὰ περὶ Ἀναστάσεως, μυθικῶς συγκείμενα, μᾶλλον δὲ Ἰουδαϊκῶς, ἐν οἷς φησιν πάλιν ἡμᾶς πρὸς τὴν νομικὴν ὑποστρέψειν λατρείαν, καὶ πάλιν ὑμᾶς περιτμηθήσεσθαι, καὶ σαββατίζειν, καὶ βρωμάτων ἀπέχεσθαι, καὶ θυσίας προσφέρειν Θεῷ, καὶ προσκυνήσειν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τοῦ ναοῦ, καὶ ὅλως ἀπὸ χριστιανῶν Ἰουδαίους γενήσεσθαι.

12) Ἀπόδειξις περὶ τῆς θείας σαρκώσεως τῆς καθ᾽ ὁμοίωσιν ἀνθρώπου. Hoc est opus, cuius Basilius etiam loco laudato meminit, et in quo haeresin[r]) suam, quae tantas in eccle-

r) Apollinaristarum haeresin adhuc superesse, dubitabat iam *Augustinus* in Psalm. XXIX. Idem lib. de bono perseuerantiae cap. 67. tres eorum partes varias diuersasque fuisse docet, vnam, qui animum humanum negarent Christum habere, alteram, qui mentem in anima rationalem ei eriperent, et tertiam denique, qui carnem ipsi tribuerent, non de foemina sumtam, sed factam de verbo, in carnem conuerso atque mutato. Apollinaris discipuli tres celebriores *Timotheus, Vitalis, Polemius.* Vide *Sirmondum* tom. II. pag. 512. Verum de SS. Trinitate eum catholica ecclesia senserint Apollinaristae, consulendae Benedictinorum notae ad S. Ambrosium tom. II. pag.

ecclesia turbas dedit, proposuit. [r] Λόγυς περὶ σαρκώσεως vocat *Theodoritus* Dialogo 2. et *Eulogius* apud Photium cod. CCXXX. p. 447. Aduersus hanc ἀπόδειξιν exstat *Gregorii Nysseni* antirrheticus, graece et latine editus a *Laurentio Zacagnio* in collectaneis monumentorum veterum, Rom. 1698. 4. pag. 123-287 s). Eiusdem antirrhetici epitome occurrit in *Euthymii Zigabeni* panoplia tit. 13.

13) Τὸ περὶ σαρκώσεως λογίδιον, *Theodoritus* dialogo 3. p. 322.

14) Ἐκ τῦ κατὰ κεφάλαιον βιβλίυ siue ex compendiario Apollinaris libro quaedam adfert *Theodoritus* dialogo 2. pag. 210. seq. vbi eum ait πρῶτον τῶν φύσεων τὴν κρᾶσιν εἰσῆξαι *primum confusionem naturarum in Christo induxisse*. Eodem spectat, quod veteres Eutychianam haeresim ex amarissimo Apollinaris fonte deriuant, vt verbis vtar *Vigilii Tapsensis* lib. I. contra Eutychem, pag. 522. Alia loca ἐκ τῦ αὐτῦ κατὰ κεφάλαιον βιβλίυ *Theodoritus* dial. 1. p. 81. et dial. 3. p. 320.

15) Περὶ

pag. 706. *Fabr.* Huc retraham ea, quae *Fabric.* in vol. VIII. p. 332. de *Apollinari* supplementi loco scripserat. „Nunc addo, eiusdem *Apollinaris*, quemadmodum et *Polemonis* *), qui Apollinaris discipulus fuit, fragmenta quaedam exstare in Actis concilii Lateranensis, habiti Romae contra Monothelitas a. Chr. 649. tom. II. ed. Binianae parte II. pag. 468. Plura *Apollinaris* fragmenta etiam ex epistolis ad *Serapionem* et *Dionysium*, nec non e libro ad *Flauianum* et alio contra *Diodorum*; et fragmenta Apollinaristarum *Valentini* atque *Timothei*, episcopi Beryti, exstant apud *Leontium* libro contra fraudes Apollinaristarum, tom. IX. bibl. patrum, edit. Lugd. pag. 707. sqq. vbi etiam mentio *Agapini, Cataphronii, Diodori, Homonii, Iobii, Paregorii, Vranii* ex eadem schola. De alio Apollinaris discipulo, *Vitali*, episcopo **), vide *Epiphanium* LXXVII. 20 — 23. qui vehementer dolet, Apollinarem, errore illo abreptum, virum praestantissimum et litteris adprime exultum, etiam ne adsentiretur Ario, exsilium libenter passum: vid. pag. 1018. Inter Apollinaris discipulos fuit etiam *Dionysius* quidam, eumque esse, qui Dionysii Areopagitae nomine scripta sua supponeret, haud incredibilis suspicio est Stillingfleeti, de qua dixi volumine [VII. cap. 1. pag. 8.] vbi etiam de *Timotheo*, itidem Apollinaris discipulo, cui Dionysius ille sua dicauit. Ab hoc *Timotheo* scriptam historiam ecclesiasticam memorat *Leontius Byzant.* lib. III. contra Nestorium et Eutychem pag. 698. *si quis in manus sumat ecclesiasticam historiam, quam Timotheus, Apollinaris discipulus, composuit, nullum alium finem tanti laboris propositum ipsi reperiet, quam commendationem Apollinaris, quam ex eo collegit, quod ab ipso et ad ipsum infinitae epistolae scriptae et rescriptae essent.*" Hactenus Fabricius. *Harl.* De erroribus Apollinaris post *Basnagium*, *Wernsdorfium*, *Schroederum*, aliosque, subtilius disputarunt C. G. F. Walchius Hist. haer. tom. III. p. 120. sq. et *Schroeckhius* Hist. eccl. XIII. p. 221. sq.

s) Conf. *Baumgarten.* Nachricht. von merkwürd. Büchern, tom. II. pag. 445. sq. Quum Gregorius conquereretur, verba Apollinaris esse interdum adeo obscura, vt sensum illorum haud potuerit coniectura adsequi: vir doctus in nota ad Baumgart. libr. monet, illas in confutatione obscuritates interdum casu esse auctas, saltem Gregorium locum: [pag. 149.] ὡς τῦ Κυρίυ ἐν τῇ τῦ Θεῦ ἀνθρώπυ φύσει διὰ πνεύματος ὄντος melius intellecturum fuisse, si vocabulum Κυρίυ non a κύριος *dominus*, sed a κύριον *pars praecipua, dominans et cogitans*, vti procul dubio intellexerit Apollinaris, deriuasset. *Harl.*

*) De hoc *Polemone* Eulogius apud Photium cod. CCXXX. p. 250. p. 447. sq. et *S. Maximus* tom. II. pag. 94. et 90. vbi eius ἀντιῤῥητικὸν aduersus SS. patres, et epistolam sextam ad Timotheum, Apollinaristam, laudat.

**) *Iac. Basnage* de haeresi Apollinaris, pag. 51. sq. et *H. Noris* de vno in S. Trinitate passo, pag. 45.

15) Περὶ πίστεως λογίδιον. *Theodoritus* dialogo 3. p. 322.

[Dicitur in Aristotelem scripsisse. v. supra vol. III. p. 216. 8. III. *Harl.*]

Non omittendum denique, Apollinaristas scripta quaedam Apollinaris venditasse sub nominibus Gregorii Thaumaturgi, Athanasii et Iulii, episcopi Romani[t]). Leontius Byz. libro aduersus Apollinaristarum fraudes tom. IX. bibl. patrum Lugd. p. 706. *Quum vellent suam haeresin confirmare, quasdam orationes* (λόγυς) *Apollinarii* Gregorio Thaumaturgo, *aut* Athanasio, *aut* Iulio *inscripserunt, vt simpliciores fallerent, quod quidem perfecerunt. Auctoritate enim huiusmodi personarum fide digna multos ecclesias catholicas capere potuerunt. Et apud multos ex recte credentibus reperire poteris librum Apollinarii, cui titulus* ἡ κατὰ μέρος πίστις, *inscriptum*[u]) Gregorio, *et quasdam eius epistolas, inscriptas* Iulio, *et alias eius de incarnatione orationes vel expositiones* Athanasio *inscriptas. Cuiusmodi est, quae inscripta est:* Expositio consentiens cum expositione CCCXVIII, *neque solum has, sed alias huiusmodi.* Quod de Iulio, pontifice Rom. ait, confirmat et illustrat idem *Leontius* libro de sectis pag. 526. testatus et epistolam ad Dionysium, Corinthi episc. quae incipit: θαυμάζω πυνθανόμενος περί τινων, et alias septem, sub Iulii nomine [?] iactatas, non Iulii, sed Apollinaris esse. Illam ad Dionysium ex bibl. Ambrosiana epistolam graece et latine primus vulgauit *Lud. Antonius Muratorius* in Anecdotis graecis, Patau. 1709. 4. pag. 341-349. cum erudita dissertatione, qua Iulii non esse illam, post Leontium et Eulogium euincit. Vide et *Sirmondi* opera tom. II. pag. 428. seq. notis ad Facundum. Sed et Apollinaris ipsius libros ab Apollinaristis, in diuersas factiones scissis, deprauatos et interpolatos esse, idem *Leontius* libro contra eorum fraudes p. 709. obseruauit, de quo *Bartholomaeus Germon* S. I. libro de veteribus haereticis, ecclesiasticorum codicum corruptoribus. Paris. 1713. 8. p. 375. seq.

III. Tam multis Apollinaris scriptis deperditis, sola ex tam grandi naufragio nobis relicta est tabula, *Psalmorum* scilicet *Dauidicorum Metaphrasis, Heroicis versibus contexta:* „quae, iudice Iacobo Duporto[v]), vtut fortasse haud vsquequaque adeo elegans, nec concinna „sit, nollem tamen eam tam seuere et acriter virgula censoria castigasset H. *Stephanus*, et „post eum *Petauius:* quandoquidem, vt reliquas eius laudes et virtutes omittam, quae sane „nec

t) In adpendice ad *Constantii* epistolas pontificum, adulterina scripta complectente, sunt 1) Iulii, papae, nomine ab *Apollinario* ad Dionysium Alex. scripta epistola, gr. et lat. inc. θαυμάζω πυνθανόμενος, pag. 62. Eiusdem epistolae vetus interpretatio ex veteris synodici capite 224. inc. *Miror audiens quosdam* pag. 69. Ibid. sequitur *epistola eiusdem Iulii nomine*, a *Timotheo*, discipulo Apollinarii, vel ab Apollinario ipso scripta ad Prosdocium, gr. ac lat. pag. 73. Inc. τὸ φρόνημα ἡμῶν κατὰ τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν. Fragmentum ex triplice veteri versione, p. 79. — 3) fragmenta tria, fortasse, (vti *Fabric.* infra, in vol. XI. p. 765. vbi P. Coustant epp. romanorum pontificum recenset, suspicatur,) ex aliquibus septem illarum epistolarum, quas, Iulio, papae, ab Apollinarii adseclis adscriptas, Leontius memorat pag. 82. Primum gr. et lat. quod apud Photium cod. CCXXIX. adfertur ex Iulii λόγῳ τῷ περὶ ὁμουσίας. *Harl.*

u) Vide, quae dixi cap. 1. huius libri V. [supra, vol. VII. p. 255. sq.]

v) *Iac. Duportus* praef. ad suam Psalmorum Metaphrasin.

„nec paucae sunt, nec obscurae, quibus tamquam tot stellulis fulget, est certe praeterea vel
„ipsa antiquitate veneranda; saltem si titulus non mentitur auctorem, et veteris illius *Apol-*
„*linaris* verus ac genuinus hic foetus est, quod nemo hactenus, (quem sciam,) in dubium
„vnquam vocauit, nedum inficias iuit. Alioquin, vt ingenue fatear, et dicam, quod
„sentio, nisi communis adeo et passiuitus recepta apud omnes haec opinio esset, et tam al-
„tas vbique egisset radices, vt eam conuellere, aut vel leuiter concutere velle, nimiam forte
„pertinaciam et *αὐθάδειαν* argueret, et fastuosi ac praefidentis animi indicium haberetur,
„putarem ego, non extra omnem prorsus controuersiae aleam positam hanc rem esse, quin
„adhuc disquirendi locus relinquatur; et adpareat aliqua saltem dubitandi ratio, annon
„spurius et *ὑποβολιμαῖος* hic partus, et alii cuipiam potius, quam ei, cuius nomen prae se
„fert, adscribendus sit. Et illud inprimis scrupulum mihi iniiceret, quod non tam tersus
„et teres, non tam politus et elegans w), et, (vt verbo dicam,) non tam *Homericus* esse
„[?] videatur huiusce Metaphrastae stilus, quam illius fuisse par et credibile est, qui omnium
„consensu graecarum literarum, graecae inprimis poëseos peritissimus, *Homeri* praesertim
„studiosus adeo atque aemulus fuit, vt poëmata sacra haud pauca ad illius imitationem scrip-
„serit, vti ex *Sozomeno* refert *Lilius Gyraldus*, de *Poëtarum Historia*, *Dialogo* quinto.
„Porro autem multa eum scripsisse testatur idem ille graecus Historicus, idque adeo ἤθει τε,
„καὶ φράσει, καὶ χαρακτῆρι, καὶ οἰκονομίᾳ ὁμοίως τοῖς παρ' Ἕλλησιν ἐν τούτοις εὐδοκιμήσα-
„σιν, vt nisi nimium fortasse φιλάρχαιοι homines essent, *Apollinarem* certe cum praeclaris-
„simis quibusque in suo genere Scriptoribus antiquis non immerito comparandum censerent. An
„vero tam insigni elogio dignus sit huiusce Metaphraseos auctor, penes eruditos iudicium
„esto. Quid? quod cum e veteribus non pauci *Apollinaris* operum meminerint, *Hierony-*
„*mus*, *Socrates*, *Sozomenus*, *Philostorgius*, *Suidas*, alii, eorum tamen nemo x) istius Me-
„taphra-

w) Non deest sane sua elegantia Metaphrasi Apollinaris, vt praeter Casaubonum, cuius iudicium infra adscripsi, Duportus ipse alibi agnoscit. Si vero non perinde vbique elaborata esse videatur, cogitandum, vniuersos totius vet. test. libros expressos ab eodem scriptore, et tot alia insuper opera deproperata, quo nomine Apollinarem iam olim reprehendit *S. Basilius*, supra ad nr. 9.

x) Imo memorant manifeste, dum totum vetus et nouum test. siue Metaphrasi ab Apollinari expressum, siue alio scriptionis genere illustratum testantur. Itaque a codicum MSS. testimonio, qui Psalmos ad Apollinarem referunt, neutiquam recedendum. *Fabr.* Codicum MSSt. notitiam subiungere placet. Est igitur illa Metaphrasis vna cum *Ioannis Geometrae* metaphrasi canticorum S. Scripturae, versibus iambicis, in cod. *Bauar.* CI. (cat. codd. gr. p. 58.) — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XXXVII. plut. V. qui continet *Apollinarii* Psalmorum Dauidis, et *Ioannis Geometrae* odarum s. canticorum ecclesiae metaphrasin: quem cod. copiose recenset *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. pag. 62. sqq. Primum Apollinarii metaphrasi epistola quaedam nuncupatoria praemittitur, qua *Marciano*, (quem Bandin. fuisse imperatorem, a Pulcheria, Theodosii iunioris imper. sorore, post eius mortem in imperii thorique societatem A. Chr. 450. receptum, pluribus euincere studet,) consilium suum ac diligentiam in conuertendis Psalmis adhibitam, anonymus auctor exponit. Illam epistolam Bandin., quia neque in ed. Apollinarii Parisiensi, 1580. 8. neque in adpendice ad bibl. graecam vett. patrum, Paris. 1624. fol. tom. VIII. pag. 163. reperit, totam e codice descriptam publicauit cum paucis notis, margini adpositis. pag. 4. occurrit primi Psalmi paraphrasis, vt opinatur Bandinius, Apollinarii, cuius nomen rubris litteris adscri-

ptum

„taphraseos mentionem facit. Imo et *Gyraldus* loco iam laudato, quamquam multa eum „metrice scripsisse adfirmat: *eius tamen*, inquit, *quod sciam, versus haudquaquam super-„sunt.* Haec ferme sunt, quae forte virum me constantiorem fluctuare, et aliquantulum „subdubitare facerent, annon ψευδεπίγραφον hoc opus sit. Verum ego non is sum, qui „velim contra torrentem niti, aut refragante toto fere Criticorum senatu istam *Psalmorum* „Metaphrasin huic auctori abiudicare. Sit igitur huiusce foetus parens, per me licet, is „cui vulgo tribuitur, verus scilicet et vetus ille, de quo hactenus egimus, *Apollinaris.*" *Fabr.* Atque, Boeclero iudice, certauit cum Apollinario *Dionysius Petauius* in sua paraphrasi, (Paris. gr. ac lat. 1637. 12) et eum vicit. *Harl.*

IV. Pri-

ptum est ad marginem. Bandin. primos duodecim versus exscripsit; sed illos, reperio, a Turnebiana edit. toto paene differre coelo. Tum sequitur in cod. alia eiusdem Psalmi paraphrasis, praefixa inscriptione Ἀμμιανοῦ μετάφρασις κατὰ ζῆλον Ἀπολλιναρίου. Ille *Ammianus*, de quo silent alii, videtur Apollinarii exemplo Psalmos graecis reddidisse versibus. III. p. 5. iterum Psalmus primus ex Apollinarii quidem, sed diuersa tamen versione, cum ceteris omnibus psalmis. Tres primi versus, quos adfert Bandin. mire etiam discrepant ab iis, qui leguntur in ed. Turneb. Reliqua tamen, excepto vltimo versu, cum edit. Paris. concordare, ait Bandin. Primo illi Psalmo subiecta est nota, hinc incipere metaphrasin Apollinarii, et *Ioannis Geometrae*, in iisque scripsisse etiam *Eudociam*, Augustam, et iambis *Dorotheum*, Hierosolymitanum. Sed in ipso volumine in nouem tantum odas sacras, non in Psalmos *Ioannis Geometrae* paraphrasin carmine iambico contineri; (vti in cod. Bauar.) *Eudociae* autem et *Dorothei*, Hierosolymitani, metricas Psalmorum versiones, forsan hoc vnico loco commemoratas, neque hoc ipso in hoc codice adparere, obseruat, neque vsquam omnino alibi amplius exstare, opinatur Bandin. — Illa autem insignis lectionis varietas, num, quia Apollinar. ipse bis terue recognouerit mutaritque textum metaphraseos, indeque ex diuersis exemplaribus noua quaedam recensio ab alio fuerit in suo codice confecta; an, quia librarii docti indoctique pro suo ingenio libituque interpolarint et immutarint plura, sit enata, adeoque num genuinam ipsius Apollinaris metaphrasin adhuc habeamus, difficile erit dictu. Hinc quoque caussa forsan intelligi potest, cur a veteribus in catal. scriptor. Apoll. metaphraseos memoria sit praetermissa. In eodem codice, Apollinario ex aduersa pagina adiungitur ipse graecus contextus soluta oratione. Denique Bandin. *nouem canticorum ecclesiae explicat.* ex ore *Io. Geometrae* enumerauit et pag. 65 sq. graece euulgauit. Conf. quos Bandin. iam laudauit *Cas. Oudin.* de scriptorr. eccles. tom. II. p. 617. et *Leon. Allatium* in diss. de libris ecclesiast. pag. 62. — In cod. *Laurent.* XVII. plut. 59. est nr. 1. primus Dauidis Psalmus ab Apollinario versibus heroicis translatus, cum glossis interlinearibus; ac nr. 2. alii sunt versus XVII. hexametri ex persona, vt videntur, Dauidis, regis, qui suam a pascendo grege ad regendum Israel exaltationem decantat. v. *Bandin.* II. p. 529. — In cod. quondam *Vffenbachiano* X. est 1) *Apollinaris* metaphrasis hymnorum Dauidicorum. 2) metaphrasis nouem canticorum biblicorum, iambis expressorum, ex ore *Ioannis Geometrae*, quae recensuit, et primum ac postremum canticorum ex cod. graece cum versione latina protulit *Io. H. Maius* in bibl. Vffenbach. msta pag. 481. sqq. — *Parisiis* in bibl. publ. exstat Apoll. metaphrasis in cod. MMDCCXLIII. praemittitur illius protheoria, coniectus vero est ad marginem *Cosmae Indico-pleustae* commentar. in Psalmos historicus et allegoricus, cum eiusdem interlinearibus in Apollinarii metaphrasin; — in cod. MMDCCLXXXII. nr. 13. in adpend. (p. 624. cat. codd. Paris. vol. II.) desinit autem in Psalmo XXXVI. — in cod. MMDCCCLVIII. — et in cod. MMDCCCXCII. cum *Io. Geometrae* canticorum scripturae metaphrasi, versibus, vt confector catal. II. p. 566. forsan male scripsit, *heroicis.* — In cod. reg. *Neapolit.* XCII. — *Mutinae* in bibl. duc. teste *Montfauc.* in diario ital. pag. 31. — et cod. indice in bibl. biblioth. MSSt. I. p. 699. E. in bibl. *Sfortiana. Harl.*

IV. Primus *Metaphrasin Psalmorum CLI.* ex duobus bibl. regis christianissimi codicibus graece typis regiis perquam nitide vulgauit, (non Rob. Stephanus, vt ab Hendrichio in pandectis Brandenburgensibus traditur) sed *Hadrianus Turnebus*, subiunctis ad calcem variis lectionibus Paris. 1552. 8. y) (non 1562. vti ex Simlero idem Pandectarum [?] scriptor.) Operae pretium esset, hanc editionem conferri cum codice *Barocciano* XXV. licet μειούρῳ ac desinente in versu 12. Psalmi CXLVIII. in bibliotheca Bodleiana. In illius limine auctor, vt videtur, opus suum Mariano z) cuidam dedicat. Post metaphrasin primi Psalmi sequitur *Anthiani* cuiuspiam metaphrasis eiusdem Psalmi ad exemplum Apollinarii. Etiam alia ἀνεπίγραφος, ab vtraque praecedenti multum diuersa: sicut sequentium quoque aliquot Psalmorum saepiuscule variat ab editis. Latina versio prosaria, nescio quo auctore, saepius in bibliothecis Patrum prodiit. Graece et latine cum indice locuplete vocum graecarum siue lexico Nicolai Gulonii, curante Ioanne Benenato, Paris. 1580. 8. aa) et 1613. 8. Atque eum versione, per *Frid. Sylburgium* castigata, sed sine vocum indice, Heidelbergae, apud Commelinum 1596. 8. Exstat et graece ac latine in Bibliotheca patrum Paris. 1644. (1654.) tomo XIV. — [latine, Colon. Agr. 1618. fol. in bibl. patr. vol. IV. p. 458. — gr. ac lat. Paris. 1624. in bibl. patr. vol. VIII. pag. 160. fol. — ex ed. Bene-nati, in adpendice bibl. patrum per *Marin. de la Bigne*, Paris. 1634. — In *Gallandii* Biblioth. graeco-lat. veterum patrum etc. vol. V. pag. 359. — *Apoll.* interpretatio psalmi L. versibus heroicis, in *Gilberti Cognati, Nozereni* Opp. multifarii argumenti etc. Basil. 1562. fol. per Henr. Petri, tom. I. nr. 2. pag. 19. sqq. — De psalmo CLI., Dauidi tributo, v. *Fabric.* nostrum in codice pseudepigrapho V. T. pag. 905. sqq. edit. II. vbi quoque pag. 907. sq. reddidit Metaphrasin Apollinar. Laodic. (diuersam in initio ab ea, quam legimus in ed. Turneb. p. 198.) *Harl.*] — Commelinianae editioni paucae quaedam Dau. Hoeschelii notae subiunctae sunt, ad quem scribens a. 1609. Isaacus Casaubonus bb) ita de Apollinaris Psalterio sensit: *Iudico de eo non aliter, quam vt tibi quoque placere video. Opus esse plane haud indignum, quod iuuentuti* φιλέλλησι *proponatur. Nam et graeca est oratio, et satis poetica, imo interdum* ποιητικωτάτη. *Illud, credo, non negabis, cum veritate hebraica saepe illi parum conuenire: saepe etiam graecae poeseos genium in eo desiderari: neque enim nescis, aliud esse versus facere, aliud poëtam agere; quod cum in vertendo sit difficile, non desunt tamen e recentioribus, quos anteponam Apollinari, quo in numero sunt Florens Christianus, Zamutius, et qui omnia omnium seculorum ingenia obscurauit, Iosephus Scaliger* ὁ νῦν μακάρτατος μακαρίτης. Idem Casaubonus alibi, Apollinarem a Nonno longe a tergo relinqui, scripsit. Veneti codicis MS. quem apud Arnoldum Arlenium viderit, meminit Gesnerus.

y) Inscriptio haec est Ἀπολλιναρίου Μετάφρασις — — *Apolinarii* interpretatio Psalmorum versibus heroicis. Ex biblioth. regia. Paris. M. D. LII. apud Adr. Turnebum; typographum regium. 8. graece. Add. *Baumgarten* Nachr. von merkw. Büchern. tom. XI. pag. 106. sq. *Harl.*

z) Auctor catalogi MS. bibl. Bodleianae ait, hunc forte esse *Marcianum*, oratorem, cuius apud Ammianum lib. XXX. mentio. Sed *Ammianus* XXX. 4. Marianum ponit pro nomine cuiuscunque celebris oratoris. *Fabr.* [Sed cod. Flor. Laur. habet *Marcianum*. v. notit. codd.]

aa) Conf. *Baumgarten*. Nachricht. von merkwürd. Büchern. tom. VII. p. 99. sqq. *Harl.*

bb) Epist. DCXLII. edit. nouae, ab Almeloveenio curatae.

V. *Metaphrases Psalmorum poëticae graecae.*

Praeter Apollinarem, Metaphrastas graecos Psalmorum [ee]) Dauidis alios reperio. Hi sunt:

[Ammianus. v. in notit. codd. de cod. Laur.],

[†] *Cosmas* cuius ἔκφρασις iambica Psalmorum Dauidis bis exstat MS. in bibl. Vindobonensi, teste *Lambecio*, quem vide lib. III. Commentar. de bibliotheca Vindob. p. 103. et lib. IV. pag. 216. seq. [dd]) Hic est celeber ille inter melodos graecae ecclesiae, Cosmas, Hierosolymitanus monachus, Iohannis Damasceni sub altero Cosma, seniore, monacho, συμφοιτητὴς, Maiumensis in Palaestina episcopus, de quo Menologia 14. Nou. Suidas in Ἰωάννης Δαμασκηνὸς. *Allatius* de libris ecclesiasticis Graecorum p. 73. seq. et de Georgiis p. 418. 419. 420. *Combefisius* ad Vitam S. Theodori Grapii, et Cangius in Τετραώδιον. Ex vita Cosmae huius, melodi, profert nonnihil *Allatius* pag. 740. de purgatorio.

[Eudocia et *Dorotheus.* v. in notitia cod. Laurent. et de priore *Neumann* l. c. p. 264. sq. ed. in 8. §. XVIII. *Harl.]*

Graecis

ee) In D. *Io. Georgii Neumanni* diss. de Metaphrastis noui test. Witeberg. 1686. [rec. in eius primitiis dissertatt. acad. Witenb. 1716. 8. diss. VII. pag. 239. sqq. *H.*] §. 20. *Petrus Edessensis* Psalmos Dauidis in graecum metrum redegisse traditur. Sed Petrus, Edessenae in Syria ecclesiae presbyter, ab Gennadio c. 74. de script. eccles. atque inde ab Honorio Augustodunensi scribitur hymnos composuisse lingua syriaca exemplo Ephraemi Syri, non Psalmos Dauidis metro graeco inclusisse. Ita enim intelligenda Gennadii verba: *Petrus, Edessenae ecclesiae presbyter, declamator insignis, scripsit variarum caussarum tractatus, et more sancti Ephraem, diaconi, Psalmos metro composuit.* Numquam certe Ephraim Syrus Psalmos Dauidis metro, nedum metro graeco complexus, sed ipse hymnos condidisse legitur. [Vide Vossium de poet. gr. c. IX. p. 80.]

dd) In libro et vol. III. cod. LX. nr. 6. p. 271. est ἔκφρασις etc. quam vero *Kollarius* in not. A. contendit, neque Cosmae Hierosolymitani, neque carmine iambico scriptam esse. Conf. ex cod. Parif. *Apollinaris*, paullo ante citato, adnotata. Atque Fabric. noster infra in vol. X. pag. 218. vet. ed. (vbi de *Cosma*, Hagiopolite s. Hierosolymitano, vberius agit,) Lambecium reprehendit, notantem, genus carminis esse iambicum, quum sint versus *politici*, et, qui si, ait, idem est Cosmas, nullum antiquiorem noui, qui illo versuum genere vsus fuerit. In altero *Lambecii* loco, vol. IV. p. 476. ait is, cod. CXCVII. inesse *Cosmae Hierosol. enarrationem metricam singulorum Psalmorum totius psalterii Dauidici.* Inc. Ἔκφρασις ὁμαλωτάτη εἰς τὸ ζῆν καὶ προφητικώτατον Δαυὶδ κοσμᾶ ποιητοῦ. Sed *Kollar.* adnotat, fidenti admodum animo opusculum hoc *Cosmae Alexandrino* tribui a Lambecio, et 1) non iambicis, sed politicis, vt aiunt, versibus scriptum esse, quorum vsus non videatur posse ad saeculi octaui initium referri, 2) alterum exemplar, quod in superiore vol. cod. LX. recensetur, inscriptione aeque ac exordio carere, 3) Lambec. vltima tituli verba post κοσμᾶ ποιητοῦ a librario addita, ὡς εἴρηται Ἀπολλιναρίῳ, obelis confixisse, quo securius Cosmae Alexandrino, illi, qui S. Damasci condiscipulus et discipulus Cosmae, monachi, fuit, opusculum adsereret, et tamen vltima verba, quae, etiamsi scribam oscitantiae arguant, luculento esse argumento, vel librarium ipsum vel quempiam alium de probitate epigraphes κοσμᾶ ποιητῆ, (soloece, pro τοῦ ποιητοῦ,) addubitasse. Quae sequuntur de recentioribus metaphrastis graecis, ex vtplurimum intacta reliqui. *Harl.*

Graecis versibus elegiacis Psalmos Dauidis reddidit *Paulus Dolscius*, Basil. 1555. 8. Idem, cuius Siracides, graecis elegiis expressus, prodiit Lipsiae 1571. 8. *Fabr.* De *Dolscio*, eius vita, scriptis, adeoque de eius metaphras. poet. Psalmorum, Salomonis ecclesiastis et sapientiae Iesu Sitacidae plura et certiora prodidit *M. Ge. Lizel.* in historia poetar. graecorum Germaniae, Francof. et Lips. 1730. 8. p. 81-91. *Harl.*

Graeco carmine heroico *Aemilius Portus*, Basil. 1581. 8.

Itidem heroico carmine *Dionysius Petauius*, S. I. Paris. 1637. 8.

Iacobi Duporti, Cantabrigiensis, Homerici imitatoris felicissimi, Metaphrasis libri Psalmorum, graecis versibus heroicis contexta, prodiit Lond. 1674. 8. cum insigni praefatione, in qua inter alia iudicium fert ee) de Apollinaris, et aliorum ante se vulgatis Metaphrasibus.

Ffff 3 Recusa

ee) *Iac. Duportus* in Stromatis poeticis, excusis Cantabrig. 1677. 8. et Lond. 1697. 8. pag. 181.

Nuper scurram ageret cum frater Homericomastix
Derisit Psaltem et carmen Homere tuum.
Nempe Metaphrastes Hopkinsus Homericus audit.
Annon Sternoldus, Petauiusque fuit?
Cum Buchananus sacros quoque verteret hymnos,
Anne paraphrastes hic quoque nanus erat?
Quid mirum, si Momus Homerica carmina ridet,
Et sua riserunt secula Maeonidem.

Idem *Duportus* Metaphrasi graeca heroica perquam eleganti donauit librum Iobi Cantabrig. 1653. 8. et tres Salomonis libros ibid. 1646. 8. Vtriusque versio latina prosaria ex aduerso posita est. De aliis autem Psalmorum Metaphrastis hoc fert iudicium post illa, quae de Apollinari iam exhibui, in laudata praefatione: *Proximus huic, quantum ego noui, longo sed proximus interuallo*, vtpote qui patrum nostrorum memoria vixit, *Aemilius Portus* est, *Francisci* illius *Cretensis* filius, et vt patria et natione Graecus, ita et graecis literis non mediocriter instructus, et *Ferrariae* primum, dein *Aureliae Allobrogum*, graecae linguae professor: qui vt in *Dionysio Halicarnassensi*, *Proclo Platonico* aliisque, a se latine versis, suam graecitatis peritiam ostendit, ita et *Homeri* interpretatione qualicunque palam fecit, quam illius poeseos studiosus fuerit. Eius graecam *Psalmorum* metaphrasin versibus, itidem heroicis concinnatam, primus mihi ostendit non ita pridem, et perhumaniter communicauit Vir Clarissimus, et si quisquam alius de republ. literaria optime meritus, D. *Busbeius*, regiae scholae *Westmonasteriensis* per multos iam annos moderator celeberrimus. Sed, vt verum fatear, *Thesaurus* (quod aiunt) *carbones*. Nec mirum, quandoquidem in epistola, Metaphrasi suae praefixa, testatur vir doctissimus, aegrotantem se aut vixdum a morbo conualescentem, hoc opus composuisse: quod sane quis vel ipso tacente facile coniiciat, adeo languido et inerti et flaccido et elumbi stilo ac filo decurrit: at profecto poesis, praesertim sacra, vividum ac vigens ingenium, animum valentem et erectum postulat, cum contra diutini corporis morbi frangant animi vires, et succidant neruos ingenii, et denique vigorem et acumen mentis retundant. Sed vnde vnde id fuerit, vtique hoc in scripto talem se gessit *Aemilius*, vt nisi auctorem libri titulus prae se ferret, non graecum professorem, necdum in *Homero* tantopere versatum; sed alium quempiam infimi subsellii graeculum esse existimes, et *discipulorum inter iubeas plorare cathedras.* Et si hanc vidissent metaphrasin, quid de eius auctore dixissent duo illi censores; qui *Apollinarem* sic in ordinem cogunt, vt *in multis eius versibus ne vmbram quidem agnoscant concinnitatis et elegantiae poeticae?* Tertius iam et vltimus, qui psalmodiam *Dauidicam* graecis versibus expressit, is est, quem dixi, *Dionysius Petauius*, natione Gallus, ex societate Iesu theologus, qui non multis (opinor) abhinc annis diem obiit; vir sane doctissimus, et cum multifaria eruditione praeditus, tum graecae inprimis linguae scientia non leuiter imbutus.

[*] Recusa etiam Lond. 1674. 8. et typis luculentis, addita latina prosaria versione, Lond. 1666. 4.

Iac.

butus. Is igitur, inter complura alia egregia tam in theologicis quam in philologicis doctrinae suae monumenta, etiam metricam *Psalmorum* paraphrasin post se reliquit, eruditam certe, et, meo quidem iudicio, elegantem. Fruatur enim ille, per me licet, laude sua; nemini ego detractum velim. Et quamquam ille, qui antiquissimi Metaphrastae rigidus adeo, ne dicam iniquus, censor fuerit, nec ipse fortasse vbique scopum attigit, nec poeticae phraseos et elegantiae leges exacte et ad amussim seruauerit; ego tamen par pari non rependam, nec naeuos illius, si qui sint, retegere conabor. Hoc interim citra omnem liuoris aut malignitatis suspicionem mihi adfirmare liceat, vereri me scilicet, ne et ipse eidem culpae adfinis sit, quam alteri impingit. Id nimirum in *Apollinari* reprehendit, quod, sola septuaginta seniorum interpretatione nixus, textum hebraeum non consuluerit, nec inspexerit, imo ne intellexerit quidem: quo factum, vt a scopo loci, et sensu S. Scripturae haud raro deflexerit, aberraveritque. Vbi illud certe inprimis fatendum, graecam versionem τῶν ὁ maximam semper auctoritatem in veteri ecclesia obtinuisse: quin et graecos patres fere ad vnum omnes eam vbique sequutos, vtpote linguae hebraeae penitus ignaros. At vero *Apollinaris, id quod theologorum graecorum non paucis defuit, hebraicae linguae admodum peritus fuit*, inquit Cl. G. *Vossius*, *de poetis graecis*, cap. 9. Quicquid de peritia eius sit, at saltem intellexisse eum hanc linguam testatur *Suidas*, ex *Philostorgio*, historico *Arriano*, καὶ τῆς Ἑβραΐδος διαλέκτου ἐπαΐων, οἷός τε ἦν. Quamquam ergo graecam versionem, vtpote tum temporis maximis insignitam, et vulgo receptam, in plerisque sequutus sit; fieri tamen potest, imo haud prorsus inuerisimile mihi videtur, vt etiam ad textum originalem nonnumquam oculos et mentem aduerterit. Quid autem? an *Petauius* ipse in sua paraphrasi textui hebraeo tam mordicus adhaeret? tantumne eius auctoritati tribuit, vt ne latum vnguem ab eo discedat? πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ait quidem, se in translatione sua tres illas palmarias bibliorum editiones, hebraeam, graecam, et latinam ob oculos habuisse: interim tamen palam et ingenue fatetur, se, quando ambas retinere non potuit, *hebraica relicta, ad graecam solam adhaesisse; quandoquidem ea cum vulgata, qua ecclesia catholica vtitur, editione concordat.* Quamobrem nec *Apollinaris* fontes hebraeos neglexisse magis censendus est, quam ipse *Petauius*, nec ille graecae LXX. virali versioni propius pressiusque institisse, quam hic veteri vulgatae latinae, (quam et pro authentica habuit,) etiam vbi ab hebraeo textu discedit. Atque hi quidem Tresuiri illi graeci sunt metrici *Psalmorum* interpretes, quorum hodieque exstant integrae totius *Psalterii* metaphrases, saltem, qui ad manus et oculos meos peruenerunt. Iam vero praeter hos sunt tres alii, qui non integrum, (quod sciam,) *Psalterium;* sed aliquot duntaxat Psalmos *Dauidis* graecis versibus transtulere; quorum editionem curae atque industriae debemus doctissimi diligentissimique *Henrici Stephani.* Ii sunt *Paulus Dolscius*, qui *elegiaco, et Ioannes Serranus*, qui partim *heroico*, partim *lyrico*, et denique ille, quem dixi, *H. Stephanus*, qui partim *heroico*, partim *sapphico*, partim etiam *anacreontico* carmine in sua versione vsus. Et de *Dolscio* quidem nihil amplius me reperisse memini, nisi quod *Conradus Dinnerus* in suo graecorum poetarum catalogo eius nomen reponit, atque etiam in sua graecorum epithetorum Farragine eius versus aliquot elegiacos, idque, (vti illorum mens et sententia innuere videtur, nec enim opus autoris designatur) ex *Psalmorum* versione adducit. Illis autem ex versibus, cum ecloga illa *Stephaniana* comparatis, non male mihi colligere videor, integram *Psalmorum* metaphrasin, eodem filo, (certe non admodum comto illo nec eleganti) ab eo contextam, in bibliothecis alicubi latere, quamuis eam iamdiu quaesitam nondum mihi inuenire contigerit. Postquam haec scripseram, ex *Draudii* bibliotheca didici, *Paulum Dolscium* tum Sapientiam *Siracidae*, tum Psalterium *Dauidis* graeco carmine vertisse. *Serranus* quod spectat, *Gallus* vtique is *Viuariensis* fuit, vir sane pius et doctus, quantum ex operibus eius, partim theologicis, partim etiam philologicis, coniicere licet. Graecae

Iac. Furnius, Genuensis, Ictus circa a. C. 1500. celebris, Psalmos graeco et latino reddidit carmine teste Colomesio p. 104. Opp. Hos non vidi. Vidi autem specimen Psalterii vario graeci carminis genere redditi a *Ludolpho Theodoro ab Hoete*, Equite, Domino a Westhausen et [?] Kringeld, vulgatum in nouis litterariis Westphaliae, a. 1718. Tremoniae, 8. pag. 42.-69. Vidi etiam *Erasmi Schmidii* metaphrasin ineditam ff), qui et ipse vario carminis genere Psalmos graece expressit, et quam manu exaratam seruabat Ioach. [?] Henningius ὁ μακαρίτης, vnde venit, vt audio, in manus D. Io. Dieemanni, Theologi eruditissimi. *Martinus* quoque *Crusius* XLIV. Psalmos graeco scripsit carmine, idque ingratiis mali Daemonis, illique vt aegre faceret elaborasse, etiamsi typis illos exscribi non contingeret, se dixit, vt refert Melch. Adami in eius vita. *Fabr.* Aliquot Psalmi, ab eo carmine scripti graeco, typis expressi sunt in *Crusii* poematum graecorum lib. II. etc. Basil. ap. Oporin. 1567. 4. in libro secundo, v. *Lizelii* historiam poetar. graecorum etc. supra citatam pag. 108. sq. *Harl.*

Psalmos aliquot Dauidis graeco carmine Anacreontico et Sapphico donauit *Henr. Stephanus*, forma minori. Sunt item psalmi quidam graecis versibus compositi per *Antonium Nigrum*, medicum Brunsuicensem. Lips. 1552. 8. et alii auctore *Io. Serrano*, cum precationibus graecolatinis singulos ad Psalmos accommodatis anno 1575. in 12. ap. Henr. Stephanum. Exstant et Psalmi quidam graecis versibus redditi a *Florente Christiano, Frid. Iamotio* et *H. Stephano* ad calcem Buchanani a. 1572. excusi, 8. *Martinus* vero *Magerus a Schoenberg* vulgauit Psalmos poenitentiales diuerso carminum genere Hebraico, graeco et latino, Francof. 1624. Nouissime *Iosua Barnesius*, superiore anno 1714. cum graui graecarum litterarum iactura eae porro linguae peritiam non vulgarem in eo fuisse, ostendit tum noua illa et accurata *Platonis* editio, haud ita multis abhinc annis ab eo adornata, tum et *Psalmorum* aliquot *Dauidicorum* illa, quam dixi, translatio. Ex illo enim specimine, vt *ex pede Herculem*, facile dignoscas et intelligas, quantus is vir fuerit, et quam egregius poeta graecus, siue puritatem sermonis, siue carminis nitorem et elegantiam spectes; vt si totum profecto transtulisset *Psalterium*, vix aliorum aut ingenio aut industriae locum reliquisset; adeo caeteros omnes, mea quidem sententia, in hoc genere metaphraseos excelluit ac superauit: nisi forte popularem eius excipias, *H. Stephanum*, qui et carmina eius vulgauit, ac typis impressit: is enim inter omnes literarum principes ac heroas, qui superiori saeculo Hellenismi studio, graecaeque linguae cognitione claruerunt, vt in omni graeca literatura merito primas obtinuit, ita et in poesi graeca, inprimis *Homerica* vere φερώνυμος, *Coronam* adeo aliis omnibus lauream que praeripuit. *Haec Duportus. Fabr.* *Olympiae Fuluiae Moratae* metaphrasin graecam et latinam Psalmi CLI. Dauidi tributi, reddidit *Fabric.* noster in codice pseudepigr. V. T. pag. 908. ed. sec. Add. Fabr. infra in vol. XIV. pag. 160. sq. *Harl.*

ff) Edita est Witteb. 1621. typis Zach. Schurer. Atque Fabr. in praef. ad vol. VII. B. Gr. Hoc, ait, argumentum (metaphrasium poeticar. Psalmorum graecarum,) quemadmodum et aliarum biblicarum metaphrasium notitiam longe plenius et diligentiore studio expositam studiosis hominibus, vt confido, non in videbit — — *Michael Richey*. Hic me monuit, *Erasmi Schmidii* metaphrasin cum inserta passim altera non contemnenda *Andr. Tzscharnati* Seuftenbergensis, a. 1602. 20. Febr. Witebergae noctu in platea gladio confossi, ad se iam pridem peruenisse ex dono D. Io. Dieemanni. *Harl.*

iactura defunctus Psalmos I. XV. et CXXXIII., anacreonticis versibus graeca et latina lingua redditos exhibuit in Anacreonte Christiano, Cantabrig. 1705. 12.

Daniel Heinsius Metaphrasin graecam Psalmorum vt condat, rogatur ab Isaaco Casaubono p. 363. Epistolar. sed numquam eam edidit. Paucos quosdam Psalmos graecis versibus expressit etiam *Ioach. Camerarius. Fabr.* [Fabricius addiderat catalogum metaphrasium Psalmorum latinarum, germanicarum, hebraicae, anglicarum, belgicarum (de quibus etiam conf. *Bayle* Diction. v. Adrichomia et Sainte - Aldegonde, not. 1.) bohemicae, danicarum, gallicarum, hispanicarum, vngaricae, polonicarum, suecicarum, lapponicarum, finnicarum et wallicae. Sed eum, tum ad litteraturam graecam haud pertinentem; tum necessariis accessionibus praeter rem atque institutum valde locupletandum, in hac edit. vt praetermiterem satius esse duxi. Atque a Fabricio ipso editum est: *Votum Dauidicum*, cor nouum crea in me deus, *a centum quinquaginta amplius metaphrasibus expressum*, carmine hebraico, graeco, latino, germanico etc. — Praemissus est elenchus, subiunctaque *breuis notitia alphabetica metaphrastarum, qui Psalmos vniuersos vel nonnullos per linguas siue idiomata amplius viginti versibus reddiderunt.* Hamburgi 1729. 4. v. *Reimari* commentar. de vita et scriptis I. A. Fabricii, p. 175. sq. is auctus, inquit, postea est Fabricii manu numeris metaphrasium huius commatis vltra 200. sicut et metaphrastae in Psalmos locupletati sunt, quorum indicem iam *aliquem* dederat auctor in bibl. gr. vol. VII. p. 652. vet. ed. quem igitur indicem h. l. eo rectius exsulare iussi. Praeter ea *Andreas Gottlieb Masch* in biblioth. sacra, in partis secundae de versionibus librorum sacrorum volumine tertio continuato de versionibus latinis, Halae 1785. 4. cap. V. §. XI. sqq. pag. 715 - 742. ingentem vel omnium vel plurium vel singulorum Psalmorum, carmine *latino* redditorum, copiam curiosius diligentiusque produxit, variis hinc inde adspersis obseruationibus. add. eumdem in partis secundae de versionibus librorum sacrorum volum. I. Halae 1781. pag. 334. sqq. de *Apollinarii*, *Dolscii*, *Du Port.* aliorumque *graecis* Psalmorum metaphrasibus. *Harl.*]

[P] Vt ad Apollinarem, Laodicenum, oratio nostra recurrat, notum est, ad eum vel ad patrem eius, tamquam auctorem, referri quoque a viris quibusdam doctis *Tragoedium*, inter Gregorii Nazianzeni opera saepius vulgatam, quae inscribitur Χριστὸς πάσχων *Christus patiens*, et prosa a Sebast. Guldebeckio, Tigurino, versu iambico latino a Claudio Roilletto Belnensi est translata, cuius posterioris metaphrasis etiam in latinis et graecolatinis Nazianzeni editionibus legitur. Sed quum Nazianzenus plurima carmine scripserit, et codices MSS. illam tragoediam Nazianzeno tribuant, nolim horum testimonio coniecturas Criticorum praeferre, licet hi minorem in illa elegantiam gg) minusque iudicium et acumen quam in aliis Gregorii poematis, obseruare sibi videantur. *Fabr.* V. supra in h. vol. pag. 429. *Harl.*

[*Apol-*

gg) *Elias du Pin* Bibl. des auteurs ecclesiastiques tom. II. p. 220. *il s'en faut beaucoup, que la tragoedie qui porte pour titre Iesus Christ le souffrant, approche de la beauté, de la justesse et de la gravité des pieces de S. Gregoire de Nazianze, et ce n'est pas sans raison, que tes critiques la jugent indigne de lui.*

[Apollinarem commentatum esse in Gregorii Nazianz. orationes, et illius aliorumque commentar. collegisse Basilium Minimum, docet *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. pag. 537. vt supra iam p. 432. et 434. adnotauimus. *Harl.]*

Epistolas duas Apollinaris ad Basilium M. vna cum huius responsoriis a *Cotelerio* editas tom. II. monumentor. ecclesiae graecae pag. 84. quarum prima incipit: *Πρότερον μὲν σοι περὶ τῶν ἐν ταῖς γραφαῖς ἀσαφῶν.* altera: *Πῶ μὲν ἤμην αὐτὸς, δέσποτα, πῶ δὲ ἡ ποθεινοτάτη φωνὴ,* similiter mihi persuadeo iunioris Laodiceni vere esse, neque video magnas fuisse causas viris clarissimis, qui de illarum *γνησιότητι* addubitant. Nam sane, quod Basilio, antequam haeresin suam proderet Apollinaris, amicitia cum illo intercesserit, et quod hunc ob studium Scripturarum magni ille fecerit, ex epistola Basilii LXXXII. adparet, vbi quoque se ad eum scripsisse non diffitetur, aitque non modo inimicum non habere, sed venerari etiam, licet errores ipsius minime in se recipiat: verum propter nonnullos eius libros reprehensione dignum iudicet. [v. supra ad §. I.]

Libellus Apollinaris de aetate hominum, quem Leodici a. 1575. prodiisse [?] scribit *Aubertus Miraeus* ad Hieronymi Catalogum de S. E. et vidisse se negant Labbeus et alii viri doctissimi, nihil aliud est, si recte memini, quam Apollinaris Metaphrasis Psalmi XC. siue Hymni Moysis, *Domine refugium factus es nobis*, latinis versibus expressa ab Hannardo Gamerio, Mosaeo, editaque vna cum aliis quibusdam Leodici 1575. 8. licet a Valerio Andrea et Francisco Sweertio in bibliothecis Belgicis, vbi Gamerii scripta recensent, non memoretur.

De epistola Apollinaris, Iulio, episcopo Romano, et de expositione fidei, Gregorio Thaumaturgo per Apollinaristas supposita, quae ambae etiamnum exstant, dixi supra pag. 665. post nr. 15. de deperditis scriptis.

XI. NONNVS [hh]), Panopolites Aegyptius, diuersus fuisse videtur a Nonno, Palaestino [ii]), Origenis sectato dogmata, cuius mentionem faciunt Cyrillus, Scythopolitanus, et Simeon Metaphrastes in vitis SS. Sabae et Cyriaci, tom. III. et IV. monumentor. Cotelerii. Incer-

hh) Constat sane, *Nonnos*, hoc est sanctos, Aegyptia lingua dictos patres spirituales ac monachos, perinde vt Nonnae ac *Nonides* dictae sunt matronae ac virgines Deo consecratae, harumque praefectae. Vide, si placet, *Meursii Cangiique* glossaria et *Theophilum Raynaudum* de sacra paternitate T. XI. Opp. p. 178. Sic Hippolytum, Portuensem episcopum, etiam Nonnum adpellant Petrus Damiani et Martyrologium Hieronymi. Confer *Stephani le Moyne* prolegomena ad Varia sacra * 31. b. At praeterea nomen proprium etiam poetae esse *Νόννον*, diserte testatur Suidas: *ὅτι δὲ οὗτός ἐστι καὶ Νόννος κύριον, Πανοπολίτης, ὁ καὶ τὸν παρθένον Θεολόγον παραφράσας δι' ἐπῶν.* Idem Suidas: *Αὐσόνιος σοφιστὴς, γεγραφὼς Ἐπιστολὰς καὶ ἄλλα τινὰ πρὸς Νόννον.*

ii) Eumdem putat *Tristanus* T. I. Hist. Imperatorum e nummis illustratae p. 497. seq. Sed praeter patriam, institutum vitae aliaque, quae vrgere omitto, videtur repugnare ratio etiam temporis, quum Nonnus, Palaestinus, vixerit medio saeculo post Christum natum sexto, et noster Nonnus ad quintum saeculum recte a viris doctis referatur.

Incertum etiam, idemne sit cum Nonno, cuius filium, Sosenam [kk]), Synesius commendat amicis suis, Anastasio ac Pylaemeni: aetate licet non multum inferiorem [*] Synesio fuisse credibile est, quippe qui ab Agathia [ll]) citatur tamquam vnus e poëtis *nouis*, hoc est, vt interpretor, non aequalibus Agathiae, sed aliquo tempore non ita multo ante aetatem ipsius claris. Etiam ille alius a nostro fuit *Nonnus*, quem Damascius in vita Isidori apud Suidam in *Σαλλούστιος* narrat sexies totum euoluisse Demosthenem, nec tamen os aperire potuisse, vt orationem aliquam commodam haberet. [V. supra vol. II. pag. 849. fin.] Equidem non pugnant haec duo, valere carmine, et dicendi facultate destitui, ita vt nihil contra sit rarius, quam bonum poëtam eumdem quoque bonum esse oratorem, neque temporum ratio valde aduersatur; at enim illum Damascii Nonnum alienum a CHRISTI sacris multa suadent, hunc nostrum Christianum fuisse nemo dubitat. Omitto *Nonnum* longe iuniorem, medicum, itidem Christianum, de cuius *ἰατρικῶν θεωρημάτων συναγωγῇ* ad imperatorem, Constantinum Porphyrogenitum, infra libro VI. [mm]) erit dicendi locus. Verum *Nonnus*, diaconus, hoc loco non est praetereundus, qui in concilio Chalcedonensi a. C. 451. inter notarios commemoratur, tum *Nonnus*, episcopus Edessenus, cuius apud Nicephorum XIV. 30. Histor. mentio, idem qui in synodo Ephesina *λῃστρικῇ* a. C. 449. cooptatus est in locum Ibae, Edesseni, ab Eutychianis exauctorati. *Nonno*, episcopo Heliopolitano et tandem Edesseno tribuitur quoque 30000. Saracenorum conuersio, quam ad Nonnum nostrum, Panopolitem, praeter rem refert Nicolaus Abramus.

X. Ex

kk) Σωσηνᾶν, *Synesius* Epist. 43. ad Anastas. et 102. ad Pylaemenem, ubi hunc Sosenem *διὰ λόγων τραφέντα καὶ αὐξηθέντα* adpellat. Vnde perinotus Gerh. Falkenburgius putauit, parentem huius Nonnum haud diuersum fuisse a nostro, quod Guil. Cauco etiam et aliis viris doctis persuasum. *Fabr.* Conf. *Vossium* de poetis graecis cap. IX. p. 79. qui eum sub Theodosio iuniore, imperatore, vixisse statuit. *Caueus* in Hist. litter. script. eccl. tom. I. p. 389. ed. Basil. — *Oudinus* in comm. de script. eccl. I. p. 928. — *Io. Fabric.* in Hist. bibl. suae I. pag. 109. — *Hamberger* in zuv. Nachr. tom. III. pag. 10. (qui de Nonno eiusque scriptis itidem agunt,) Synesii auctoritate moti aetatem Nonni adserunt an. circ. 410. Contra *Saxio* in Onomast. II. pag. 10. Nonnus videtur circ. a. 492. saltem ab Anastasii principatu non multum abesse. Add. *Du Pin* histor. eccles. vol. IV. pag. 52. *Laur. Crassi* Istorie de poeti greci etc. Neapoli 1678. fol. pag. 364. sqq. — *Eschenbach.* de poetis christianis sacris in eius dissertatt. acad. Norib. 1705. 8. p. 81. — *I. Ge. Neumann.* in diss. de Metaphrastis §. XIX. pag. 265. sq. in eius Primitiis diss. academ. Hic et Eschenb. notant putidum errorem *Caroli Paschalis*, qui in libro I. de coronis cap. 16. Nonnum collocat ante tempora Ouidii, atque somniat, Ouidium in tertio Fastorum, si quatuor versus non verterit e Nonno, saltem inde sententiam desumsisse. v. ipsum Fabr. paullo post in nota *ll.* — *Ioan. Molleri.* homonymoscopiam. pag. 506. sq. *Harl.*

ll) Agathias lib. IV. Hist. pag. 128. *Ταῦτα γὰρ δὴ τὸ πρότερον ποιηταὶ ᾄδουσι καὶ οἱ νέοι παραλαβόντες συνᾴδουσιν, ὧν δὴ καὶ Νόννος ὁ ἐκ τῆς Πανὸς τῆς Αἰγυπτίας γεγεννημένος ἔν τινι τῶν οἰκείων ποιημάτων, ἅπερ αὐτῷ Διονυσιακὰ ἐπωνόμασται*, etc. Profert deinde libri primi versum 42. et 43. Ex hoc loco colligas, longe falli *Carolum Paschalium*, qui lib. I. de coronis cap. 16. p. 50. Nonnum, Panopolitanum, Ouidio antiquiorem existimauit, vnde reprehenditur a Vossio de arte poetica pag. 57. Certe Ouidium antecedere aetate non potuit, qui S. Iohannis euangelium metaphrasi donauit.

mm) Vide infra vol. XII. p. 685. sqq. *Harl.*

X. Ex poëmatis eius, (plura enim composuisse Agathias innuit, quum Dionysiaca citans laudat Nonnum ἔν τινι τῶν οἰκείων ποιημάτων,) exstant carmine heroico ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΩΝ siue *de rebus Bacchi* nn), libri [P] duodequadraginta, quos ab Ethnico adhuc oo) scriptos esse, dubito, an adfirmare necesse sit, neque adeo in ludibrium et pudorem paganae theologiae compositos pp) adseuerauerim, quum potuerit poëta, licet christianus, animi causa ethnicum argumentum ingenio suo exornandum suscipere, vt quotidie in theatris nostris fieri videmus. Dubitant nonnulli, idemne sit hoc poëma qq) cum illo *de Gigantibus*, in quod hi versiculi leguntur lib. I. Anthologiae p. 140.

Νόννος ἐγώ, Πανὸς μὲν ἐμὴ πόλις. Ἐν Φαρίῃ δὲ
Ἔγχεϊ φωνήεντι γονὰς ἤμησα Γιγάντων.

Sed videtur vtique his verbis respici pars Dionysiacôn, siue vt a quibusdam adpellatur, *Bassaricorum* rr), quae libro primo et secundo [P] Typhoëum eiusque cum Ioue pugnam persequitur. Nam licet Bacchi res titulus operis promittat: multa tamen alia satis fuse et copiose describit poëta. *Quare non opus, sed chaos nobis relliquit*, inquit Heinsius ss). *Nam vt Bacchus Indos expugnaret, Iupiter Europam rapit: et in taurum conuertitur, Typhoeus coelum expugnat, Cadmus Harmoniam ambit et exambit, Thebas condit, filias elocat; Actaeon* a ca-

nn) Titulum reprehendit *Dan. Heinsius* pag. 186. diss. et negat Διονυσιακὰ recte dici, licet bene sua alii inscripserint Κυπριακὰ, Τρωϊκὰ et similia, quia πράγματα, quod subintelligitur, male adhibeatur, quum de vno sermo est, et dicendum sit, non τὰ Διονύσου πράγματα, sed αἱ πράξεις. Verum possit etiam subintelligi ποιήματα, deinde πράγματα, quam πράξεις mallet fortasse Nonnus, qui non modo Bacchi ipsius actiones, sed et aliorum facta et res, quae ipsum quouis modo adtingunt, persequitur. Haec autem recte Διονυσιακὰ πράγματα dici, nemo opinor negabit.

oo) Ita *Tristanus* tom. II. pag. 606. et in historia literaria scriptor. eccles. ad a. Chr. 410. Guil. Caueus.

pp) Haec *Casparis Barthii* sententia est pag. 799. ad Claudianum.

qq) Sane distinguit diserte *Lilius Gyraldus*, vt Gerardus Falkenburgius in erudita praefatione ad Ioh. Sambucum, (quam, editioni Plantinianae praemissam, in Wecheliana Dionysiacorum editione frustra quaeres, sed maximam partem libro suo de poetis graecis inseruit Laurentius Crassus,) cum nescio quo auctore, sola, vt reor, coniectura ductus duos illos versiculos, qui in Anthologia leguntur, vel ab ipso Nonno vel alio, ipsius perquam studioso, Dionysiacis olim praefixos fuisse dixisset, *neque enim amplius sunt audiendi*, inquit, *qui aliam ex illis Nonni gigantomachiam commenti fuerunt, quum ipse in Dionysiacis Indos Gigantes adpellet.*

rr) Idem plane sonat Bassarica et Διονυσιακά. Hinc Suidas in Βασσαρικὰ et Σωτήριχος memorat *Soterichi*, Oasitae, poetae epici, Diocletiano imperante clari, Βασσαρικὰ ἤτοι Διονυσιακὰ libris IV. Bassarica etiam scripsit heroico carmine *Dionysius Samius* teste Eustathio prolegom. ad Dionysium periegetem et Stephano Byz. qui XVIII. librum laudat in Βύλαγγα. Nimirum Bacchus Orpheo hymn. 44. Βάσσαρος atque Horatio lib. I. Od. 18. *Bassareus*, (Hebraeis בסר, omphax). Etiam βασσάρα denotat pallam talarem Bacchicam, teste *Polluce* VII. 13. et Hesychio, vnde Bassarides, ministrae Bacchi, schol. Persii Sat. I. v. 102. *Bassaridum vates* apud *Auienum* pag. 97. edit. Grotii, et *comae Bassaricae* apud *Propertium* III. 15. 30.

ss) Pag. 184. diss. in Dionysiaca.

a canibus discerpitur, Proserpina a Diis amatur; Zagreus nascitur, mundus diluuio interit. Post haec omnia Bacchus tandem nascitur. Tantae molis erat, Deum orbi terrarum dare, qui in amphora habitaret. Quare ante natum eum, cuius gesta describebat, sex aut septem immanium voluminum argumenta dilapidauit et consumsit, quorum nullum eiusdem cum reliquis est argumenti, sed tot fieri opera possint, quot sunt ipsa. Primum esset ἡ Εὐρώπης ἁρπαγὴ *vel* Εὐρώπη, *secundum* ἡ Τυφῶεος μάχη *aut* Γιγαντιάς. *Tertium* Κάδμου καὶ Ἁρμονίας Γάμοι. *Quartum* Καδμεία *siue* αἱ Κάδμου πράξεις. *Quintum* Δηοῦς μνηστεία ἢ γάμοι *Sextum* Ζαγρέως γοναί. *Septimum* αἱ Διονύσου γοναί. *Sequentia non minus sunt intricata, ita vt tertio et vicesimo Indica adgrediatur, quum in tertio et decimo Catalogum proposuerit. Quare totum opus episodium est et episodiis caret: nihil enim est praecipuum, nulla operis* κατάστασις, *nihil* ἐπάλληλον *et quod ita cohaereat, vt eo posito alterum sequi sit necesse. Nihil tale, quo posito aliud a poëta, sed tamen conueniens priori extendendi caussa operis et oxornandi possit addi. Quo decepti veteres, quia diuersa argumenta non tractauit, sed confudit, diuersa quoque opera illi adscripserunt. Vnde illud cuiusdam veteris, quasi* Γιγαντιάδα *scripsisset, pars operis, quae de Typhoëo agit. Nisi Indos intellexerit, quod Falkenburgio videtur.* Citat Nonni Dionysiaca praeter Agathiam Eustathius ad Homerum plus simplici vice, et Etymologici Magni auctor in Διόνυσος. Saepius etiam illius testimoniis, antequam typis exscriberetur, vsus est *Politianus* cap. 11. 12. 28. 80. Misc. et semel *Natalis Comes* V. 13. Mytholog. qui per *Demarchum* videtur Etymologici Magni auctorem denotare tt). Tumidum ac prope Dithyrambicum scribendi genus, Baccho scilicet congruens, multi in hoc opere notarunt, in vituperationem [?] plerique uu), pauci in laudem, vel ita vt excusarent vv). Certe ingenium et copiam,

tt) Dissentire *Saxium* in Onom. II. pag. 160. iam supra in vol. VI. pag. 595. not. *c.* obseruaui. Nostrum enim Fabricii locum dum respicit, negat, *Etymologici M.* auctorem a *Natali Comite* V. Mytholog. cap. XIII. p. 405. designatum esse videri, et, „quamquam, ait, iidem versus apud *Etymologici* scriptorem obuii sunt p. 280. nr. 9. quos *Natalis Comes* apud *Demarchum* reperiri testatur; tamen non recte cogitur, *Natalem* eodem loco et numero Etymologici auctorem, atque *Demarchum habuisse.* Immo *Natalis* ad hunc *Demarchum* respexisse videtur, qui a Grammatico *Aristophanis* ad Aues 1403. excitatur Δήμαρχος ἐν τῷ περὶ Διονυσιακῶν ἀγώνων, a *Ionsio* tamen de scriptor. hist. philosoph. libr. I. cap. XVI. §. 3. p. 102. et *Stephano Berglero*, in *Dicaearchum* mutatus, in indice scriptorum scholiastis *Aristophanis* apud Fabric. B. Gr. [supra vol. II. pag. 596. voc. *Demarchus* et p. 597. voc. *Dicaearchus*,] et ab ipso *Natali* eodem in loco pag. 413. aliter editus: *Demarchus in certaminibus Dionysiacis.*“ *Harl.*

uu) *Ios. Scaliger* epist. CCLXXVI. seq. ad Dan. Heinsium et CCXXVII. ad Salmas. *Heinsius* in diss. de Nonni Dionysiacis, *Petrus Cunaeus* in animaduersionibus ad Dionysiaca. *Petrus Rapinus* reflex. sur la poetique p. 168. 176. *Lud. Balsacius* diss. ad Andream San-Diouysium p. 85. *Nonnus c'estoit un peintre de chimeres et Hippocentaures. Ses pensées je dis les plus sobres vont bien au de là de l'extravagance ordinaire* etc.

vv) Falkenburgius praef. ad Nonnum, vbi plura in eius laudem ac de vsu ex lectione ipsius capiendo: *Vossius* III. institution. poetic. c. 16. §. 6. p. 89. *Olaus Borrichius* diss. de poetis p. 18. *Casp. Barthius* VII. aduersar. c. 21. *Eruditum et grandiloquum poetam* vocat Nonnum *Muretus* XII. 10. Var. lect. *Poetam mirificum* Politianus. *Fabr.* Add. quae collegit *Adr. Baillet* in Jugemens des Savans, ed. Amstel. 1725. 4. tom. III. nr. 1189. pag. 293. sq. de Nonni Dionysiacis et Metaphrasi euangelii Ioan. *Harl.*

piam, eruditionem, epithetorumque ww) vtut audacium quandoque, vbertatem et adfluentiam largiuntur etiam illi, qui parenthyrsos et vitia illius atque ἀκυρολογίαν acrius reprehendunt.

XI. *Codd. et Editiones* ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΩΝ.

[Secundum *Nesselii* cat. codd. caesar. Vindob. part. IV. *Dionysiacor.* sunt libri XLVIII. in cod. XXVIII. — in cod. XLV. quo vsus est Falkenburgius, quum Dionysiaca primum in lucem ederet. — in cod. LI. tomus alter; in eod. LII. ex eod. Fugger. *Augustae* Vind. a Georg. Wulf-fel. a. 1561. exscriptos. *Monachii* in bibl. elect. codd. CCVI. et CCIX. sed non sine lacunis, ait confector cat. codd. gr. Bav. pag. 76. — *Venetiis* inter codd. I. Car. Grimani, teste *Montfauc.* in diario ital. pag. 40. — *Florentiae* in cod. Laurent. XVI. nr. 2. plut. 32. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. II. pag. 141. — *Romae* in bibl. Alex. Petau. in Vaticana *Nonnii* collectio graec. historiarum et Dionysiaca. — In bibl. *Scorial.* duo codd. quorum alter continet 48 libros Dionysiac. alter autem 24. libr. v. *Montfauc.* bibl. bibl. MSS. I. pag. 86. A. et pag. 622. B. — Idem tom. I. pag. 287. E. sic memorat cod. *Ottobon.* Romae: *Nonnus Panopolitanus, gr. cod. recens*, sed non addit, num eius sint Dionysiaca, nec ne? — De *Escorial.* codd. v. quoque *Plüer* itinerar. per Hisp. pag. 184. *Harl.*]

Cum nec Aldus, cui a Iohanne Lascari commendatus fuerant, neque Io. Oporinus, qui ex Italia exemplar eorum acceperat, Dionysiaca Nonni in lucem edidisset, primus ea luculentis Christoph. Plantini typis *graece* cum eruditis castigationibus suis et indice locupletissimo, *Guilelmique Canteri* emendationibus, vnico tantum constantibus folio, vulgauit *Gerardus Falkenburgius*, Nouiomagus, Antwerp. 1569. 4. xx) ex MSto codice *Ioannis Sambuci*, Pannonii, qui Arsenii, Monembasiae archiepiscopi, olim fuit et XLV. aureis a Sambuco Tarenti fuit redemtus, hodie vero vna cum duobus vel tribus eiusdem operis codicibus adseruatur in bibliotheca caesarea Vindobonensi. Interim Parisiis *Carolus Vtenhouius*, Caroli filius, quatuor codicibus MSS. vsus Dionysiaca Nonni castigare et latine vertere adgressus fuit, et Iohannes Forestius in litteris, ad Eliam Putschium datis, 12. Iul. a. 1605. scripsit in hanc sententiam: *Nos quoque, si Diis placet, dum γόνυ χλωρὸν est, conamur tenues grandia, Nonni Dionysiaca in latinum sermonem vertimus, adnotatiunculasque quasdam et coniecturas nostras addemus; scatet enim foedissima proluuie mendorum.* Eo ipso anno 1605. 8. opus hoc *graece et* [P] *latine* typis Wechelianis apud Claudium Marnium et haeredes Iohannis Aubrii, excusum est Hanouiae cum latina versione prosaria *Eilhardi Lubini*, Falckenburgiique indice et castigationibus, cui edi-

ww) Vide Conradi Dinneri praefationem ad Epitheta graeca Hanou. 1605. 8. qui Nonnum *Midam alterum epithetorum* adpellat.

xx) Inscriptio edit. haec est: *Nonni Panopolitae Dionysiaca*, nunc primum in lucem edita, ex bibliotheca *Ioannis Sambuci*, (graece) cum lectionibus et coniecturis *Gerarti Falkenburgii*, et indice copioso. Antwerp. Christoph. Plantin. 1579. huic anno, at, credo, vitiose adseritur edit. ab Hambergero. Nam in catal. bibl. Leid. p. 268. memoratur edit. a. 1569. 4. addita nota, in illo exemplari infinita post editionem manu eiusdem Falkenburgii esse emendata, atque *Alberti* in epistola ad Fabricium, (in huius vita, a Reimaro conscripta, p. 215.) scripsit, se nactum esse Nonni Dionys. a. 1569. exemplar cum vberrimis notis mss. ineditis *Dan. Heinsii*. *Harl.*

editioni a. 1610. nouus titulus praefixus et latini interpretis nomen omissum, *Petrique Cunaei*[yy]) praemissa praefatio, et subiunctus eiusdem Cunaei liber animaduersionum in Nonni Dionysiaca, vna cum *Dan. Heinsii* dissertatione et *Iosephi Scaligeri* coniectaneis, ex editione Lugd. Bat. 1610. 8[zz]). Exstant etiam Dionysiaca Nonni cum Lubini versione in Corpore Poetarum graecorum heroici carminis, quod a se recensitum cum Variis Lect. et notulis in margine vulgauit *Iacobus Lectius* Geneu. 1606. fol. In bibl. Petri Francii fuere Nonni Dionysiaca cum castigationibus MS. Iof. Scaligeri, Dan. Heinsii, Claudii Salmasii et Matthaei Sladi.

XII. ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΑΓΙΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ.

Metaphrasis epica Euangelii S. Iohannis[a]).

Eumdem quidem esse, qui Dionysiaca et qui hanc Metaphrasin condidit, Nonnum, Panopolitanum, collata inter se Suidae et Agathiae testimonia, et idem in vtroque opere poetae genius dubitare nos non finit. Easdem quoque in hac virtutes suspiciunt, vitia eadem reprehendunt viri docti, aliaque insuper notant, quibus placuit acerrimo iudicio ac censurae suae hunc poetam subiicere. Saltem illos audiendos non existimem, qui haeresibus Manichaeorum, Origenistarum, Arianorum et nescio quibus non patrocinatum in hac Metaphrasi Nonnum scribunt, quum ad eiuscemodi criminationes cuicunque impingendas clarioribus et manifestioribus argumentis sit opus. Missis igitur illis codices et editiones eius Metaphraseos Iohanneae potius referre iuuat:

XIII. [*Codd. MSSt. et*] *editiones graecae.*

[*Romae* in Vaticana bibl. paraphrasis in Ioann. teste *Montfauc.* in bibl. bibl. MSSt. I. pag. 133. C. — *Oudin.* l. c. p. 929. tradit, id opus exstare gr. in bibl. Vaticana ex cod. Heidelberg. nr. 90. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. VII. nr. 145 plut. 7. in quo, *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. pag. 225, scribit, Nonni paraphrasin concordare cum ed. Sylburg.

yy) Emendandus *Bailletus* tom. IV. de poetis pag. 510. vbi Petrus Scriuerius in praefatione Dionysiacorum Nonni citatur.

zz) Haec edit. duobus tomis constare videtur. In meo enim exemplo inscriptio quidem est: Νόννου — *Nonni Panopolitae* Dionysiaca. *Petri Cunaei* animaduersionum liber. *Danielis Heinsii* diss. de Nonni Dionysiacis et eiusdem paraphrasi. *Iosephi Scaligeri* coniectanea. Cum vulgata versione et *Gerarti Falkenburgii* lectionibus. Hanouiae typis Wechel. CIↃIↃCX. 8. ac Gerarti quidem Falkenburgii praefat. eiusque lectt. et coniecturae leguntur a pag. 1308. tum sequitur index rerum et verborum, denique in quatuor paginis index erratorum in Non. Sed desunt *Cunaei* animaduerss. *Heinsii* diss. et *Scaligeri* coniectanea. — Cunaei praemissa epist. nuncupatoria recusa est in eius orationibus et aliis opusculis latinis, etc. Lipsiae 1735. 8. pag. 493. sqq. — *Gallica versio* in soluta oratione: Les Dionysiaques, ou les Voyages, les Amours et les Conquestes de Bacchus aux Indes. Traduites du Grec de Nonnus Panopol. Paris. 1625. 8. prodiit. *Harl.*

a) Iudicium fert de Nonno *Dan. Heinsius* in prolegomenis ad suum Aristarchum pag. 669 — 697. vbi de vitiis carminum eius copiosus est, eique tribuit haeresin Arianam, idque pluribus argumentis probare studet. *Heum.*

burg. 1596. a versu primo vsque ad v. 1469. reliqua autem deesse; identidem tamen cod. ab edit. differre, ex eoque supplet versus MC. pag. 80. lacunam: Ζωῆς γὰρ πέλεν. ἄλαε ἐτήτυμον ἡμετέρη σάρξ. — *Paris.* in bibl. publ. cod. MCCXX. nr. 9. paraphrasis etc. *Mosquae* in bibl. synod. *Nonni* in Ioan. commentaria, teste *Schiada* in cat. codd. Mosq. pag. 52. *Harl.*]

Prima Aldi Manutii, Venet. 1501. 4. *Fabr.* Hunc annum perperam indicari necesse est. Nam in fine carminum Gregorii Nazianzeni, quae a. 1504. 4. edidit, demum pollicetur Aldus editionem Nonni, vt ipse vidi oculis meis. *Heum.* Et Veneta et Romana ed. dubia et vero adulterina esse videtur. In *Arvood* (Harwodii) Prospetto di varie Ediz. degli Autori classici a Pinello edito, Venet. 1780. 8. pag. 158. neque Venetae, neque Romanae editionis fit mentio; at in recentissima illius libri ed. inscripta: Degli Autori classici — Biblioteca portatile, part. I. Venet. 1793. 8. vtraque sic memoratur: *Paraphrasis in Ioannem* gr. 4. Venet. Ald. sine anno. Asserindo Aldo nell' Indice de versi greci di S. Gregorio Nazianz. da lui stampatà nel 1504. di aver pubblicato Nonno tre anni addietro, perciò quest' edizione dev' essere del 1501. — et altera: — graece 4. *Aldus* 1508. Fabricio cita un' altra edizione di Roma di quest' anno medesimo, ma alcuni credono che abbia fatto equivoco coll' Aldina. — In Serie dell' Edizioni Aldine, Patav. 1790. vna tantum Aldina edit. commemoratur: in indice quidem sic: *Nonni* Paraphrasis, sine anno 1508. et ad h. a. siue p. 29. simpliciter quidem, sed p. 152. in indice librorum Aldin. sine anni nota, prouocatur quoque ad Aldinum indicem, addita animaduersione: perciò quest' edizione si conosce del 1501. — Nec binarum illarum memoriam deprehendi excitatam a Maittario ac Panzero in A. T. nec a Denisio, neque a de Bure, et ab Audiffredio, neque a Lairio, neque in iis, quos equidem consului bibliothecar. catalogis, excepto catal. bibl. Leid. in quo pag. 60. sic memoratur: — „*eiusdem* (Nonni) versio poetica euangelii Ioannis, graece: sed cursiuis, vti dici solent, litteris expressum additur: *Venetiis 1501. vt est adscriptum a Francisco Nansio; qui, vt videtur, nonnullis in locis restituit.*" Quae quum ita sint, spuria sane esse videtur *Romana* edit. a Caueo et a *Possevino* in Adparatu h. v. citata, aut confusa cum alia romana, a *Pinellio* Harwoodii indici addita p. 158. — atque ab *Hambergero* ex catal. bibl. *Paris.* quondam regiae, belles Lettres tom. I. p. 269. et Theol. p. 312. et 335. citata:

— *paraphrasis euangelii secundum Ioannem*, graeco carmine, studio *Demetrii Ducae*, Cretensis, edita Romae 1526. 4. Atque *Hamberger* illam edit. iure principem esse iudicat. *Harl.*

Romana 1508. Caueo memorata.

Hagenoensis apud Iohannem Secerium 1527. 8. *Fabr.* Cum epistola *Phil. Melanchthonis*, nuncupat. ex qua patet, ab eo multa loca esse emendata. Exemplari, quod est in bibl. publ. Leidensi, multa vir doctus adscripsit, secundum catal. illius bibl. p. 60. *Harl.*

Franco-

Francofurtensis a. 1541. apud Petrum Brubachium. 8. *Fabr.* — Praemissa sunt Ὁμηρόκεντρα v. quae scripsi in supplem. ad breuior. notit. litter rom. part. II. p. 352. *Harl.*

[P] Parisiensis a. 1541. apud Iacobum Bogardum.

A. 1556. Parisiensis altera apud Martinum Iuuenem, quibusdam in locis correctior, sed non paucis etiam, notante Nansio, magis corrupta.

Coloniensis [b]) 1566. apud Maternum Cholinum, ex auctiore Ioh. Bordati editione, et 1588. ex editione Martini Iuuenis.

Goslariensis, maioribus typis cum copioso indice graeco verborum, Sylburgianae vestigiis insistens 1616. forma octaua maiore.

Editiones latinae.

Christophori Hegendorphini prosaria interpretatio (admodum) infelix cum homilia Chrysostomi de magistratibus et potestatibus, Hagenoae ex officina Ioh. Secerii 1528. 8. et Paris. 1542. apud Iacobum Bogardum. [Hal. Sueu. 1540. 4. in cat. bibl. Tigur. tom. II. pag. 186.]

Erhardi Hedenectii, medici, interpretatio itidem prosaria, in bibliotheca patrum tomo VI. part. I. edit. Colon. et edit. nouissimae Lugd. tom. IX. ex interpretatione *Iohannis Bordati* et *Hedenectii* a Francisco Nansio plurimis in locis emendata.

Vlrici Bollingeri, metaphrasis metrica, ex recensione Pauli Melissi, Schedii. Spirae 1596. 8.

Graeco - latinae.

1. Cum prosaria versione *Iacobii Bordati* Biturigis, qui ex MS. codice Iacobi Salomonis Interaquaei testatur, se complures versus antea omissos reuocasse [c]). Paris. 1561. 4. ex officina Caroli Perieri, additis ad calcem pauculis variis lect. Praecipue capiti XVI. addidit versus 38. quos tamen Frid. Sylburgius negat se in Palatino MS. reperisse, neque sibi videri Nonni referre stilum: etiam Nansius in curis secundis multa in illis suspecta sibi et Nonni genio non satis conuenire testatus est.

2. Cum

b) Sylburgius, qui in epistola nuncupatoria magnus fuit ingenii stilique Nonn. admirator, in praefat. diligenter recensuit editt. superiores, et notauit, Martinum Colinum in priore edit. expressisse edit. Bordati, sed graeca ita negligenter tractasse, vt etiam errata typographica, quae Bordatus in sua edit. indicarat, inemendata reliquerit: a. autem 1588. missa Bordati editione, Parisiensem a. 1556. sequutum, omissis vsque ad XVI. caput omnibus illis versibus, quos Bordatus addiderat, sexto tamen decimo capiti vnicum a Bordato adiectum versum inseruisse; vid. not. seq. *Harl.*

c) np. 80. versus: sed, notantibus Nansio et Sylburgio, si adcuratius summa computetur, pro LXXX. tantum LXVII. versus a Bordato adiecti sunt. Nam sexto capiti vno eodemque in loco XXXVIII. versus ab eo sunt additi; septimo vnus, vltimus scilicet; duodecimo, decem; decimo tertio, vnus; decimo quarto, sex; decimo quinto, quatuor; decimo octauo, tres; reliquis nihil plane additum. *Harl.*

2. Cum versione itidem prosaria *Erhardi Hedenecci*, Basil. 1571. et 1577. apud Petrum Pernam atque 1588. Sed et Paris. 1578. 8. apud *H. Stephanum*, qui versionem aliquot locis emendauit. Tum apud Commelin. 1596. 8. additis *Friderici Sylburgii*, (qui MStum codicem Palatinum contulit,) notis et graeco indice. Haec Sylburgii editio recusa Lips. (primum Lipsiae, 1613. 8. quam edit. habeo et *Baumgarten* in Nachrichten von merkw. Büch. tom. VII. pag. 118. sq. breuiter recensuit; ibid. 1618. 8 in Menken. cat. I. pag. 53. *H. S.* — Lipsiae 1629. 8. *Fabr.* — *Sylburg.* ne ex Nansii laboribus aliquid decerperet, sequutus editionem, vt a Perna et Stephano expressa est, suam ita inscripsit: Νόννου — *Nonni Panopolitani* metaphrasis euangelii secundum Ioannem versibus heroicis: cum ms. cod. Pal. collata; breuibus notis illustrata; verborum indice aucta; rectius aliquot in locis versa. Opera *Frid. Sylburgii*, Veter. In notas coniecit et V. L. codicis et suas coniecturas, tam illos XXXVIII. versus, quos Bordatus in cap. VI. inseruerat, sed neque cod. Palat. habet, neque Nonni stilum referre ait Sylburg. — Stephan. edit. a *Maittario* A. T. III. pag. 773. pleniore titulo refertur: *Homerici Centones et Probae Falconiae Centones Virgiliani;* Vtrique in quaedam historiae sacrae capita scripti; *Nonni paraphrasis euangelii Ioannis graece et latine;* excud. Henr. Stephanus. 1578. 12. In epistola nuncupatoria, cuius partem idem Maittaire excudi fecit in nota *d*, ait Stephanus, se Nonni poemati adposuisse Erhardii *Audenecii* (sic) interpretationem, paullo fortasse meliorem aliquot in locis factam. *Harl.*

[P] 3. Cum versione Bordati et Hedenecii, sed a *Francisco Nansio* emendata, et perquam vtili instituto additis e regione graecis Iohannis, euangelistae, verbis, versiculorumque numeris. Lugd. Bat. 1589. 8. apud Franciscum Raphelengium. Hic Nansius praeter versus LXVIII., a Bordato additos, ipse ex ingenio suo interseruit versus 369. vncis inclusos vel minori charactere expressos. Notas etiam eruditas et castigationes addidit, atque in his *Hadriani Iunii* pauculas correctiones, quas editioni Hagenoënsi a. 1527. manu sua ille adscripserat. Curas secundas in Nonnum Nansius edidit sexagenario maior a. 1593. 8. In bibl. Petrii Francii V. C. fuit Nansii editio cum MSS. Sopingii emendationibus. *Fabr.* Nansius in praef. de editt. antecedentibus indicauit, et notis suis peculiarem praefixit inscriptionem. Is quamquam in titulo gloriatur, paraphrasin antehac valde et corruptam et mutilam, nunc primum emendatissimam et perfectam atque integram comparere, et in notis multa non vulgaria tractari ac varios auctorum locos corrigi aut illustrari, et a quorumdam παραδιορθωτὰς vindicari, atque editio ipsa haud parui est aestimanda: tamen alii critici multa in ista desiderarunt, et ipse Nansius tum in *curis secundis*, in quibus, ait, quaedam a nemine hactenus obseruata notantur in alios etiam auctores, addidit multa, (v. *Baumgart.* Nachricht. l. c. p. 115. sqq.) tum in scriniis reliquit. In biblioth. enim *Leidensi* est non solum exemplar edit. 1589. cum mstis adnotationibus *Ant. Aemilii*, vid. cat. pag. 60. sed etiam pag. 336. inter MSS. et cum MSS. collatos Graecos nr. LIII. enumeratur opus octo voluminibus constans, in quo infunt: „Panopolitani versio poetica euang. secundum Ioannem. gr. et lat. per Io. Bordatum, Paris. 1561. quam contulit cum aliis editt. correxit et vehementer auxit Fr. Nansius. Alterum exemplar eiusdem edit. et eodem chirographo. Item paraphra-

sis eadem scripta a Fr. Nansio; eiusd. notae in eam editae Lugd. Bat. 1589. sed correctae et auctae manu eiusdem. Praeterea aliud volumen, continens curas secundas Nansii, quod typos exercuit. Item emendanda et mutanda et addenda similiter. Idem index in N. et notas gr. ac lat. Item *Thomae Peotisii ex Viana* rhapsodiae ad eiusdem Nonni tria priora capita. Denique crassissimum volumen, cui inscribitur; Fr. Nansii in Nonni paraph. euang. Ioan. iam primum suo nitori restitutam et CCCLXIX. versibus auctam." — In cat. bibl. *Bernensis* tom. I. citatur, num recte? nescio, edit. paraph. gr. et lat. edente Fr. Nansio, Plantin. 1599. 8. *Harl.*

[— Paraphr. ab *Erh. Hedeneccio*, gr. lat. Lipsiae 1604. 8. — Eadem gr. lat. Lugduni 1620. 12. in Pinelli catal. II. p. 288. nr. 4305. et 4306.

In cat. *Askew.* p. 96. occurrit: *Nonni paraphr. euang. Ioann.* gr. lat. cum animadverss. P. Cunaei; D. Heinsii diss. de Nonni Dionys. et Ios. Scalig. coniectura (sic.) Hanou. 1610. 8. Sed vereor, ne confusus sit titulus cum edit. illius anni Dionysiacorum. *Harl.*]

4. Ingolstadii a. 1614. 8. [rec. in bibl. patrum, Par. 1644. tom. XIV.]
5. Cum notis *Nicolai Abrami*, S. I. Paris. apud Sebast. Cramoisy, 1623. 8.
6. Inter alios poëtas christianos, in adpendice ad bibliothecam patrum Bigneana. Paris. 1624. fol.
7. Cum *Danielis Heinsii* Aristarcho Sacro, quo Nonni Metaphrasin censurae, paullo quidem, vt mihi videtur, acerbiori submisit. Lugd. Bat. 1627. 8. Aristarchus sacer, omissa ipsa Nonni Metaphrasi, subiectus etiam legitur *exercitationibus Heinsii in nouum foedus*, ibid. 1639. fol. ex officina Elzeuiriana. Apologiam Metaphraseos Nonnianae aduersus Heinsium scripsit singulaque ipsi obiecta breuiter diluere conatus est *Caspar Vrsinus*, Islebiensis, in Nonno rediuiuo, Hamb. 1667. 8. [add. *Baumgart.* Nachricht. l. c. pag. 119. sqq. *Harl.*]

IX. *Iohannem Grammaticum Gazaeum* in ἐκφράσει [a]) *tabellae vniuersi*, insistere Nonni vestigiis, *Ianus Rutgersius*, qui illam graece edidit [ex cod. Scaliger. qui exstat in bibl. Leid.] obseruat. lib. II. cap. 7. Var. Lect. *Quo autem tempore vixerit, nullis argumentis diuinare potui, nisi quod Nonno, quem non multo post Theodosium floruisse constat, posteriorem fuisse, vel ipsum carminis exordium euincit. Non enim in eo elocutio tantum, et ea, quam Graeci vocant* ἔννοιαν, *tota Nonni est, sed ne a familiaribus quidem eius verbis sibi temperare potuit. — Quin et integros nonnumquam ex eo versus sumsit, qualis ille:*

Πυκνὸν ἀκοντίζων αὐτόσσυτον ὄμβρον ἐρώτων.

Quam

a) Constat versibus heroicis 701. *Rutgersii* variae lect. prodierunt Lugd. Bat. 1618. 4. [Titulum: Ἔκφρασις τοῦ κοσμικοῦ πίνακος τοῦ ἐν Γάζῃ ἢ ἐν Ἀντιοχείᾳ; scripsit Fabr. in Addend. ad vol. III. ad pag. 87. (siue in hac n. edit. vol. IV. pag. 171. §. XX. vbi memorari debuerat,) notauitque, versibus eam constare 726. iambicis; et *Barthium* ad Guil. Britonem pag. 747. animaduertisse, eam descriptam esse versibus paene Nonniacis. *Harl.*

Quam nimis familiarem licentiam venustissimo ὑποκορισμῷ Phalereus μετάθεσιν vocat. *Nonno tamen castigatior ac tersior est.*

[*] XV. Solet etiam ad hunc *Nonnum*, velut auctorem, referri Commentarius siue collectio et expositio historiarum fabularumque ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ *in Gregorii Nazianzeni Oratt., siue Steleteuticas duas aduersus Iulianum*, Augustum, τὸν παραβάτην, iam defunctum e). Graece ex codice bibl. Vindobonensis edidit *Rich. Montacutius*, Etonae 1610. 4. vt supra in Greg. Nazianzeno dictum. Latine tantum ex versione *Iac. Billii*, qui codice bibl. Remensi vsus est, prodierunt in latina Paris. 1570. fol. et graecolatinis operum Nazianzeni editionibus, Paris. 1609. et 1630. et Lipsiae 1690. fol. Ad verbum quaedam ex illo, licet non nominato, subinde profert Suidas, vt in Μαγεία, Μίθρα, et alibi, quod Neocoro pulchre notatum. Ceterum vir doctissimus Rich. Bentleius iudicat, commentarium hunc *Patris Nonni*, vt Billius edidit, siue *Nonni Abbatis*, vt in Catalogo MSS. bibl. Scorialensis exhibet in calce Adparatus Sacri Posseuinus, ob nonnullas hallucinationes et in rebus, quas Nonno, poëtae, perspectissimas fuisse docet, lapsus, illo esse indignum; praecipue quum in codice Vindobonensi, vt ex Montacutii edit. pag. 127. et *Lambecio* tom. III. de bibl. Vindob. pag. 207. [pag. 452. sq. ibique Kollar.] adparet, nullum auctoris nomen exstet, et commentarius hic ad *Maximum* quemdam referri videatur a *Iohanne Tzetza* Chiliad. IX. v. 865.

Περὶ τοῦ λέγοντος χρησμοῦ τὰς Θετταλὰς τὰς ἵππους
Μέμνηται μὲν καὶ Μάξιμος ἱστοριῶν τοῖς λόγοις
Ἃς ἱστορίας ἔγραψε Γρηγόριος ὁ μέγας.
Ἔπος δ' οὐδὲν οὐδὲ βραχὺ τῶν τοῦ χρησμοῦ εἰρήκει.

Vide laudati *Bentleii* dissertationem de epistolis Phalaridis editam anglice Londini a. 1699. pag. 24-26. Ceterum in Nonni commentario equarum Thessalicarum quidem aliquam,

Hhhh 2

e) Vide supra in h. vol. pag. 429. sq. 405. not. ll. 432. et p. 389. *Oudin.* l. c. pag. 647. — Add. codd. citatos in cat. codd. *Vindob. Nesselian*o, gr. in part. I. p. 199. cod. CXX. nr. 2. et 3. p. 213. cod. CXXVI. nr. 55 — 57. — p. 216. cod. CXXX. nr. 3. — pag. 347. cod. CCXLVII. nr. 8. Conf. *Lambec.* comm. III. p. 454. cod. LXXIX. nr. 54 — 57. ibique not. Kollar. — p. 505. sqq. cod. XCIX. nr. 3. cum nota Kollar. et cod. C. nr. 3. etc. — item in codd. gr. bibl. regiae *Taurinensis* VIII. nr. 2. collectio s. explanatio historiarum, quarum meminit *Gregorius Theologus* in orat. in sancta lumina, ex quo confector cat. codd. gr. Taur. pag. 72 sqq. magnam partem gr. exscripsit cum versione lat. In cod. cod. nr. III. collectio et enarratio historiarum, quarum meminit Gregorius in funebri laudatione Magni Basilii; sed interiit magna pars illius opusculi; denique nr. 4. collectio et explanatio historiarum, quarum meminit Gregor. in prima et secunda oratione in Iulianum, quod opusculum in cod. haud perfectum, quoad differat ab edit. et interpretatione Billii, itidem in mem. cat. p. 72. sq. monstratur. — *Vindob.* in cod. CXC. nr. 7. secundum Nessel. cat. part. IV. p. 108. est *Nonni* narratio historica de morte Homeri, a Gregorio Nazianz. in scriptis suis memorata. — De loco quodam (Dionys. libr. XLIII. pag. 1134. v. 32. ed. Hanov.) v. criticas *Wernsdorfii* atque *Kinderlingii* animaduerss. in Lips. A. L. Anz. a. 1800. nr. 164. et 165. *Harl.*

quam, at nullam reperio χρησμῶ illius, a Tzetza memorati, mentionem. Et constat, quod praeter Nonnum Maximus, confessor, loca difficilia Nazianzeni illustranda sibi sumsit, vt fecerunt etiam Elias Cretensis, Basilius Caesareensis, (magno illo iunior,) Nicetas Serronius, Mich. Psellus aliique. Prodierunt *Maximi* scholia in Nazianzeni locos difficiles cum latina versione *Iohannis Scoti Erigenae*, Oxon. 1681. fol. f) et a Nonni commentariis diuersissima sunt. Ceterum quicumque iste fuerit *Nonnus*, siue noster ille, siue a Panopolitano nostro, vt doctissimo viro libenter largior, diuersus, [P] non contemnenda quaedam nec lectu iniucunda ad Nazianzenum illustrandum adnotasse, aequis aestimatoribus videbitur. *Dionem*, commentatorem, ὑπομνηματογράφον, citat hist. XXXVII. *Aristaeneti*, rhetoris, meminit hist. XXXII. ad orat. 2. Alexandriae se fuisse testatur hist. XXXIII.

XVI. Nonno subiungam GEORGIVM g), PISIDEM, a patria dictum, magnae ecclesiae CPolitanae diaconum chartophylacem h) atque referendarium, quem nonnulli male con-

f) Vide supra in h. vol. p. 430. *Harl.*

g) In MSS. nomen diuersimode scribitur: Πισίδης, Πισίδη, Πισσίδας, Πισιδᾶς, atque eos, qui Pisidiam patriam habebant, Stephanus Byz. quoque testatur Πισίδας et Πισιδᾶς adpellari. *Fabr.* Plura de Georgio Pisida narrant *Voss.* de histor. gr. II. cap. 23. p. 219. et de poetis graec. cap. IX. p. 82. *Caue* in hist. litt. scriptt. eccl. tom. I. ad a. 640. — *Oudin.* in comment. de SS. eccl. ad a. 640. tom. I. p. 1613. sqq. qui ipse profitetur, se *Leonis Allatii* narrat. de Georgio, Pisida, in diss. de Georgiis et eorum scriptis, pag. 308 — 312. edit. regiae contraxisse. — *R. Ceiller* Hist. gen. des Aut. eccl. tom. XVII. p. 532. — *Hamberger.* z. Nachr. III. p. 488 sqq. qui post a. 640. collocat Georgii Pis. aetatem. — *Saxius* in Onom. II. pag. 74. qui a. 630. eum floruisse notat, et in Anal. ib. pag. 541. laudat *Moshem.* institutt. hist. eccles. saec. VII. part. 2. cap. II. §. 5. *Harl.*

h) *Referendarium* vocat Nicephorus XVIII. 48. et codex MS. apud *Lambec.* V. pag. 19. *Fabr.* s. pag. 44. ed. Kollar. de cod. caesar. CCIX. in quo nr. 7. est Γεωργίε Διακόνε καὶ Ῥεφερενδαρίε τῦ Πισίδη εἰς τὴν Ἑξαήμερον. Sed definit in loco de vermibus sericis. Praeter ea in cod. vol. V. p. 221. sqq. cod. CCXLI. continet *Ioannis, patriarchae Antiocheni*, *eclogas asceticas* ex variorum scriptorum ecclef. in his *Georgii Pisid.* opp. desumtas. — In cod. XLVIII. nr. 1. est poema de sex dierum opificio mundi, inscr. τῦ σοφωτάτε Κυρίε Γεωργίε τῦ Πισσίδας περὶ ζώων. Plura v. in *Lamb.* comm. VI. part. II. p. 367. sq. — Fragmenta ex illo poemate sunt in expositione Psalmi C. ab anonymo ex pluribus scriptoribus collecta, in cod. CLXXXVIII. nr. 22. v. *Lamb.* IV. pag. 457. sq. — *Monachii* in cod. Bauar. elect. LI. *Georg. Pisidae* versus iambici in hexaëmeron. v. cat. codd. gr. p. 14. et in cod. *August.* Vindel. teste *Reisero* in indice MS. bibl. August. p. 7. — *Florentiae* in cod. Laurent. X. nr. 7. plut. 5. in quo scriba plures versus hinc inde omisit: quare in eo sunt tantum versus 1427. Sed accedunt quinque mendosi versus, qui desiderantur in Lectii ed. inter poetas veteres, tom. II. p. 241. et a *Bandin.* in cat. codd. gr. I. p. 23. sunt editi. — In cod. X. nr. 65. plut. 5. reperiuntur στίχοι τῦ Πισίδε ad regem quendam. v. *Bandin.* l. c. p. 28. — *Paris.* in bibl. publ. versus in hexaëmeron in codd. DCCCLIV. nr. 30. — MCCLXXVII. nr. 11. — MCCCII. nr. 22. — MMDCCCXXXI. nr. 6. et eiusdem (vti in cat. codd. Par. II. p. 558. dicitur, sed *Georgii Pisidae*, episc. *Nicomediensis*, esse videtur. v. cat. codd. gr. *Taurin.* pag. 218. fol. 160. cod. CXV.) carmina in deiparam et S. Thomam aliosque, nr. 5. — et MMDCCCLXXI. nr. 1. — in cod. MDCXXX. nr. 76. *Georgii Pisidae* iambi de vita humana: sequuntur nr. 77 — 79. versus heroici de eodem argumento; iambi in templum, quod est in Blachernis, et epigrammata in Dauidem, in Theologum, in horologium et in legum synopsin; sed quia nomen auctoris non additum est in catal. codd. bibl. Paris. II. pag.

confundunt cum Georgio ʰ), qui sub saeculi noni extremum ex chartophylace CPol. factus est archiepiscopus Nicomediensis. Pisides circa a. C. 630. floruit, neque plura eius edita hactenus sunt, quam haec tria: [n. aetate Fabricii: postea plura lucem viderunt vt statim declarabitur. *Harl.*]

1) Ἑξαήμερον ἢ Κοσμουργία, *de mundi opificio carmen iambicum versibus* 1880. fine neutiquam mutilum, etsi *Suidas* testatur, ter mille olim constitisse, et *Labbeus* pag. 385. bibl. nouae MSS. ex catalogo Scipionis Tettii memorat Pisidae Cosmopoeiam versibus ter mille. In MSto autem Vindobonensi, cuius meminit *Lambecius* VI. pag. 162. [pag 367. Kollar.] graecum scholium ad versum 1815. notat, his verbis ad Heraclium, imp., respici, qui rebus praefuit ab a. C. 610-640.

Καὶ δὸς τὸν ἐκ σοῦ προσλαβόντα τὸ κράτος
Τὸν κοσμορύστην, τὸν διώκτην Περσίδος,
Μᾶλλον δὲ τὸν σώσαντα καὶ τὴν Περσίδα,
Ὅλον κρατῆσαι τὸν ὑφ' ἥλιον τόπον.

Hhhh 3 His

pag. 378. num ea omnia quoque ad Georg. Pisidem pertineant, decernere non ausim — *Homilia* in b. Virginem et in passionem, in eod. MCCVII. sed illius auctor est *Georg. Pisid., episc. Nicomed.* — Sub nomine *Cyrilli Alexandrini* in codd. MMDCCXLV. et quatuor aliis, (v. indic. ad vol. II. voc. Georg. Pisides,) est poema iambicum de animalium et plantarum proprietate; sed id habere auctorem Georgium Pisidem, iam paullo post monuit Fabric. et adnotatum quoque est a consectore cat. Paris. codd. Immo vero ad cod. MMDCCCXCIII. additur p. 566. cat. obseruatio, adnotatum esse ab Angelo Vergetio, (cuius manu elegantissima ille cod. exaratus esse dicitur,) in compluribus vetustis codd. non *Cyrilli*, sed *Georgii Pisidae* nomen comparere, et ad marginem illius exemplaris nonnullas occurrere *Vergetii* emendationes. *Leidae* in bibl. publ. inter codd. Vossian. sec. catal. illius bibl. p. 396. nr. 26. vbi sic indicatur: „*Georgii Diaconi, Pisidae* εἰς τὴν κοσμουργίαν quod fatetur eadem rubrica, in aliis exemplaribus dicitur *Cyrilli magni* στίχοι ἰαμβικοὶ, τὸ μεγαλεῖον τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ ἐκ τῆς τοῦ παντὸς κτίσεως ἐπιδεικνύοντες πρὸς θεοσεβοῦντας ἀναγινώσκοντας. Στίχοι σχολαστικοὶ εἰς τὴν πρόνοιαν." — *Taurini* in bibl. reg. cod. CCCIV. carmen in Hexaëmeron — in cod. CCCLX. sunt Γεωργίου Διακόνου — καὶ Ρεφερενδαρίου τοῦ Πισίδου στίχοι πολιτικοὶ εἰς τὸ ἑξαήμερον τοῦ μεγάλου Βασιλείου. Eiusdem de vanitate vitae et aduersus superbos, et eiusdem *versus de Christi domini nostri resurrectione:* quod postremum carmen latuisse hactenus eruditos omnes, Oudinum etiam, Caueum et Fabricium, ait confector cat. codd. gr. Taurin. pag. 485. Sed editum est in nouiss. edit. f. Adpend. — Infra in vol. X. pag. 462. in indice inscr. cod. Ant. Eparchi, nr. XXXIX. *Ge. Pisidae* de vita humana et contra superbos, et carmina iambica et programma ad Christum. *Harl.*

ʰ) Hunc errorem suum agnouit Combefisius ipse in bibl. concionatoria, in qua sermones Georgii, Nicomediensis, quos graece et latine tom. I. Auctarii noui dederat, exhibet latine plerosque ex interpolata, nonnullos etiam ex noua sua versione. Huius etiam idiomelatria pag. 1135. et 1222. auctarii noui Combefisius vtraque lingua vulgauit, vnde ei locus inter graecae melodos ecclesiae, de quibus *Vrbani Godfridi Siberi*, ecclesiastae et antiquitatum eccles. professoris Lipsiensis dignissimi, commentarium auide exspectamus. Vide etiam *Allatium* de Georgiis pag. 339. qui praeterea de Georgio Pisidie multa pag. 308. seq. interque alia ex Mich. Pselli epistolis, quod Pisidiam siue minorem Antiochiam patriam habuerit, et in carmine iambico nemini facile cedat, ita vt essent, qui rogarent: τίς στίχιζε κρεῖττον, ὁ Εὐριπίδης ἢ Πισίδης;

[P] His vero verſ. 1839. ad patriarcham CPol. Sergium, qui fuit ab a. 610-639.

Ὁ Πατριάρχης ταῦτα κράζει καὶ λέγει
Κἂν ἐστιν ἰσχνόφωνος ἐξ ἀσιτίας etc.

Quod porro verſu 50. ſeq. in Proclum, philoſophum, inuehitur, quoniam aeternum ſcilicet ille mundum ſtatuit: hinc neutiquam veriſimile eſt, Iohannem Philoponum ſub tecto Procli nomine a Piſidia argui, ut, neſcio quomodo, in mentem venit praeſtantiſſimo Caueo, quum Philoponus praeclaro opere Proclum confutauerit, mundumque aeternum non eſſe, aduerſus illum euicerit. Habeo Piſidae opus, ſed ſub falſo *Cyrilli* Alex. nomine editum graece Romae 1590. 8. [k]) vna cum Nazianzeni quibusdam carminibus, hymniſque Syneſii hoc titulo: *τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας περὶ ζώων ἰδιότητος καὶ Φυτῶν, διὰ στίχων Ἰαμβικῶν.* Additur tunc primum in lucem edit. a *Hieronymo Brunello*, S. I. qui id a Conſaluo Ponce de Leon acceperat deſcriptum ex bibliotheca Guil. Sirleti, cardinalis. Sed quamuis Cyrillo etiam tribuatur in codice Naudaeano, cuius meminit *Labbaeus* in bibl. noua MSS. pag. 123. et in alio regio [l]) apud eumdem pag. 133. tamen non magis eſt Cyrilli, quam tunc primum lucem vidit: nam quinque annis ante iam ſub vero Georgii Piſidae illud vulgauerat *Federicus Morellus*, Federici F. deſcriptum ex eodem Sirleti codice, et Sirleto etiam dicatum, addita latina iambica verſione, breuibusque caſtigationibus Pariſ. 1585. 4. [m]) Hinc Morelli editio recuſa Heidelbergae apud Commelinum 1596. 8. Exſtat etiam in corpore poëtarum graecorum tragicorum, comicorum, lyricorum et epigrammatariorum, quod graece et latine prodiit Geneuae 1614. tom. II. p. 241. et in adpendice bibl. Patrum Bigneana, Pariſ. 1624. [a. 1634. infra pag. 726. vet. ed. notatur] fol. p. 387. et tomo XIV. bibl. patrum Pariſ. a. 1644. 1654. [add. cat. bibl. *Leid.* p. 65.]

2) Eis

k) Vide ſupra p. 397. in hoc vol. *Harl.*

l) Immo in V. codd. v. notit. codd. *Harl.*

m) In anni nota variatur. Nam in cat. *Bünau.* tom. III. vol. I. pag. 105. anni nota eſt quoque 1585. et inſcriptio libri haec eſt: *Georgii Piſidae opus ſex dierum*, ſeu mundi opificium, poema; *eiusdem ſenarii de vanitate vitae.* Omnia nunc primum graece in lucem edita, et latinis verſibus eiusdem generis expreſſa per *Fed. Morellum*, cum fragmentis ex Suida et aliis. Lutet. ap. Fed. Morellum. 1585. 4. — cum eiusdem anni nota in *Maittaire* A. T. III. pag. 791. qui vero animaduertit, in nonnullis exemplaribus a. M. D. LXXXIV. ſcriptum eſſe, atque hunc annum 1584. prae ſe ferunt exemplaria in cat. bibl. *Leidenſ.* pag. 244. — in cat. bibl. *Pinell.* tom. II. pag. 294. nr. 4349. et ap. Hamberger l. c. Ipſe Mor. ſcr. praefat. a. M. D. LXXXIV. Cal. Sept. *Maitt.* in not. *b.* partem praefat. Morell. recudi fecit: ex qua adparet, diſcrimen eſſe quoddam inter edit. Morell. et Commelin. a. 1596. 8. quae eſt repetitio prioris, et eamdem habet inſcriptionem, omiſſis vocc. *nunc primum.* Sed in praef. Morellus ſcribit, ſe varias lectiones et notas non ſuperuacaneas ad oram libri adſcripſiſſe. Contra in ed. Commel. quam habeo, omiſſa eſt et dedicatio et praefatio Morelli; tum ante textum pag. 8. ſqq. ſeparatim poſitae ſunt variae lectiones atque coniecturae; et pag. 11. ſqq. interpretis ſcholia et notae. — Repetitio autem primae edit. eſſe quoque videtur ea, quam *Maittaire* l. c. pag. 873. memorat ſic inſcriptam: *Georgii Piſidae*, diaconi et referendarii CPolitanae eccleſiae, *opus ſex dierum*, ſiue mundi opificium: et *de vanitate vitae:* graece. Pariſ. ap. Cl. Morel. 1618. 4. — Nouiſſimam edit. poſtea memorabo. *Harl.*

2) Εἰς τὸν ματαίων βίον *de vanitate vitae* carmen iambicum in versu 261. desinens, posteriore poëmatis parte deperdita. Hoc etiam iambis latinis reddidit et cum Cosmopoeia edidit Morellus, recusum deinde Heidelbergae, Geneuae ac Parisiis.

3) Εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν, *in templum* deiparae CPoli *in Blachernis* situm, iambicum carmen duplex graece editum a *Cangio* notis ad Zonaram pag. 65. seq. qui de Blachernis et templo illo videndus, in [P] CPoli christiana lib. IV. pag. 83. seq. Quoniam vero breuia sunt, et in omnibus [superioribus] Pisidae editionibus, desiderantur, ea hoc loco referre placuit cum mea versione, licet graece et latine legantur etiam in *Anselmi Bandurii* imperio orientali lib. VII. p. 177.

Εἰ φρικτὸν ἐν γῇ τοῦ Θεοῦ ζητεῖς θρόνον,
Ἰδὼν τὸν οἶκον θαύμασον τῆς Παρθένου.
Ἡ γὰρ φέρουσα τὸν Θεὸν ταῖς ἀγκάλαις
Φέρει τὸν αὐτὸν εἰς τὸ τοῦ τόπου σέβας.
Ἐνταῦθα τῆς γῆς οἱ κρατεῖν τεταγμένοι
Τὰ σκῆπτρα πιστεύουσι τῆς νίκης ἔχειν.
Ἐνταῦθα πολλὰς κοσμικὰς περιστάσεις
Ὁ Πατριάρχης ἀγρυπνῶν ἀνατρέπει.
Οἱ Βάρβαροι δὲ ὑπερβάλλοντες τῇ πόλει
Αὐτὴν στρατηγήσασαν ὡς εἶδον μόνον
Ἔκαμψαν εὐθὺς τοὺς ἀκαμπεῖς αὐχένας.

Quaeris tremendum si DEI in terris thronum,
Vide atque templum hoc admirare Virginis:
Nam quae DEVM gestauit amplexu in suo
Augusto eumdem fert in hoc magnum loco.
Hic iura terrae ponere quibus est datum
Habere sceptra se putant victricia.
Hic mundiales plurimos casus procul
Auertit usque patriarcha peruigil:
*Vrbique nostrae comminantes *) barbari*
Modo hanc viderunt ductitantem exercitus,
Rigidas retro flexere ceruices statim.

ΑΛΛΩΣ.

Ἔδει γενέσθαι δευτέραν Θεοῦ πύλην
Τῆς παρθένου τὸν οἶκον ὡς καὶ τὸν τόκον.
Κιβωτὸς ὤφθη τῆς πρὶν ἐνθεεστέρα
Οὐ τὰς πλάκας φέρουσα τὰς θεογράφους
Ἀλλ' αὐτὸν ἔνδον τὸν Θεὸν δεδεγμένη.
Ἐνταῦθα κρουνοὶ σαρκικῶν καθαρσίων
Καὶ ψυχικαὶ λυτρώσεις ἀγνοημάτων.
Ὅσαι γάρ εἰσι προσβολαὶ παθημάτων
[P] Βλύζει τοσούτων δωρεὰς τῶν θαυμάτων.

DEI potentis porta debuit altera
Vt partus esse, sic quoque aedes virginis,
Haec arca vetere adparuit diuinior
Quae non tenebat tabulas scriptas a DEO,
Sed Numen intus ipsum, quae receperat.
Hic abluendis carnis fontes sordibus
Et mentis expiationes criminum,
Quot namque cui calamitates accidant,
Miraculorum tot scaturit dotibus.

Ex-

*) Auares a Pisida intelliguntur.

Ἐνταῦθα νικήσασα τὰς ἐναντίας
Ἀνεῖλεν αὐτὰς ἀντὶ λόγχης εἰς ὕδωρ.
Τροπῆς γὰρ ἀλλοίωσιν οὐκ ἔχει μόνη,
Θεὸν τεκοῦσα καὶ κλείσασα βαρβάρους.

Hic illa victrix hostium vires domans,
Teli loco vndis ipsa eos pessumdedit.
Nec enim vicem fugae experitur sola quae
Deum generauit, et fugauit barbaros.

Inedita [quondam] Pisidae scripta.

4. Εἰς Ἡράκλειον τὸν βασιλέα, *de laudibus Heraclii* libri duo versibus iambicis. Hos habuit *Claudius Maltretus* et cum versione sua editurum se promisit praef. ad Procopium. [V. supra, vol. VII. p. 529. et *Oudinus* l. c. l. p. 1616. *Harl.*] Meminit Suidas.

5. Εἰς τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον de bello Heraclii aduersus Persarum regem, Chosroëm, ab a. C. 622 - 630. gesto o) libri tres itidem, iambicis versibus. Meminit praeter Suidam Tzetzes Chiliade III. versu 54. sed versus exinde nullos profert, licet hoc scribat Allatius. Iambi enim, quos eodem loco subiungit, Allatiusque pro more illius poëtae elegantissimos vocat, Tzetzae ipsius sunt, non Pisidae. Etiam hoc opus habuit et cum versione edere Maltretus voluit. In hoc bellum profecturum Heraclium Pisides his versibus ominis caussa prosequutus est, qui apud Cedrenum leguntur:

Μελαμβαφὲς πέδιλον εἰλήσας ποδὸς
Βάψεις ἐρυθρὸν Περσικῶν ἐξ αἱμάτων.
Qui nigricantem calceum inducis pedi
Cruore tinges rubicundum Persico.

6. Ἀβαρικά, *Auarica* siue de bello Auarico ad muros vrbis Cpolitanae p) a. C. 626. liber vnus. Male in editionibus Suidae prioribus excusum Ἀβαρικὰ καταλογάδην. Nam et *Auarica* iambis scripta sunt, et vocabulum καταλογάδην ad sequentia apud Suidam referendum, vti doctissimus Küsterus probe obseruauit. Etiam hunc librum Pisidae MS. habuit atque edere voluit Maltretus.

[P] 7. Ἐγκώμιον εἰς τὸν Μάρτυρα Ἀναστάσιον *Encomium martyris, Anastasii,* καταλογάδην, siue prosa. Suid. Hoc MS. fuisse in bibl. Antonii Augustini testatur *Allatius*, de Georgiis p. 310. In MS. Parisiensi Suidae non εἰς τὸν μάρτυρα Ἀναστάσιον legitur, sed εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, male, intelligitur enim Anastasius, Persa, de quo Surius et Acta sanctor. 22. Ianuarii. *Fabr.* v. etiam in vol. IX. pag. 53. inter elogia et vitas Storum. *Florent.* in cod. Laurent. cod. XIV. nr. 16. plut. 9. Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἄθλησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου ὁσιομάρτυρος Ἀναστασίου, τοῦ μαρτυρήσαντος ἐν Περσίδι, συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ πισίδου. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. pag. 412.. — In cod. *Taurin.* supra in notitia MSS. codd. memor. sunt *versus Pisidae de Christi resurrectione.*

Omnia

o) Vide *Nicephori* CPol. breuiarium pag. 44. sq. edit. primae. [Paris. 1616. 8. et Petauii not. pag. 43. sq. *Harl.*]
p) Vide *Chron. Paschale* pag. 392.

Omnia haec opuſcula olim tum edita tum non edita aliaque iunctim in lucem ſunt prolata in *Hiſtoriae Byzantinae noua adpendice*, *opera Georgii Piſidae*, *Theodoſii diaconi et Corippi Africani complectente*, gr. et lat. et cum notis, edit. a *Petro Franc. Foginio.* Romae 1777. fol. nr. I-X. vid. ſupra in vol. VII. pag. 533. Editor autem eſt *Querci*, vt patet ex inſcriptione peculiari:

Georgii Piſidae de expeditione Heraclii contra Perſas, acroaſes tres; eiusdem bellum Abaricum; *eiusdem hymnus Acathiſtus;* eiusdem in ſanctam I. C. domini noſtri reſurrectionem; eiusdem Heracliadis acroaſes duae; eiusdem Hexaëmeron ſ. de opere ſex dierum; eiusdem de vanitate vitae, idem *contra Seuerum;* eiusd. encomium in Anaſtaſium, martyrem; eiusdem Senariorum fragmenta. Quae omnia verſibus deſcripta, ex MSStis collegit, emendauit et latine vertit notisque illuſtrauit *Ios. Mar. Querci*, Florentin.

Georgio Piſidae a Q. Septimio Florente Chriſtiano, male tributum eſſe Empedoclis carmen de Sphaera, iam obſeruatum eſt ſupra in vol. I. p. 814. ſq. *Harl.*

Singulare poëma *aduerſus Io. Philoponum* a Piſida ſcriptum non crediderim, ſed ex Nicephoro XVIII. 48. et Niceta Choniate lib. X. theſauri orthodoxae fidei aduerſus Monophyſitas nihil aliud colligas, quam eum tribus hiſce verſibus Tritheiſmum Philoponi, et computandi in diuinis temeritatem perſtrinxiſſe:

Ψηφίζεται θᾶττον μίαν τε καὶ μίαν.
Εἰ γὰρ μίαν τε καὶ μίαν λέγῃς μίαν.
Γέλως τὸ λεχθὲν γίνεται καὶ παιδίοις.
Vnam ille protinus et iterum vnam computat,
Sed vnam et vnam ſi modo vnam dixeris,
Riſum mouere dicto etiam pueris potes q).

De *Chronico Paſchali*, quod vulgo Alexandrinum vocant, atque ad Piſidem veluti auctorem ſine cauſſa nonnulli retulere, ſatis a me dictum volumine ſuperiore. *Fabr.* pag. 449. ſq. add. in primis ibid. p. 472. ſqq. adnotata. *Harl.*

MANVEL PHILES, Φιλῆς, Epheſius r), ab Eumolpo Phile s), Iohanne Phile t), Theo-

q) Conf. infra in vol. IX. pag. 367. de Io. Philoponi ſcriptis ineditis etc. *Harl.*

r) *Epheſium* vocat codex Scorialenſis. *Manuelem* codex regius Pariſ. MMCCXVI. aliique. Vide Cotelerium tom. III. monument. eccleſiae graecae pag. 675. In catalogo mstorum graecorum Seguerianorum pag. 33. memoratur *Phile* ſapientis hiſtoria animalium verſibus iambicis, cum animalium figuris, quae coloribus expreſſae ſunt, manu Angeli Vergetii ſcriptus. *Fabr.* Aliis *Phile* dicitur. v. *Bochart.* praef. Hieroz. p. 78. et 80. item in eius indice auctorum. *Heum.* — De Phile conf. *Caui* hiſt. litter. Scptor. eccl. II. p. 336. ad a. Ch. 1290. — *Oudin.* comment. de ſcriptt. eccl. III. pag. 841. ſqq. qui eum claruiſſe iudicat ab a. circ. 1280. ad a. 1330. et vltra, ſub imperiis Manuelis Palaeologi atque duorum Andronicorum, ſenioris ac iunioris Palaeologorum, vsque poſt Georgii Pachymeris obitum; vnde vitam longaeuam duxiſſe illum concludit. — *Doruill.*

Theodoro Phile u), et Michaële Phile v) distinguendus, [P] floruit circa tempora Michaelis Palaeo-

Dorvill. ἐξέτασιν in iambicum Philae de Nautilo, in Miscell. obss. in auctor. vett. vol. II. tom. III. pag. 425. sqq. Is autem operose demonstrare sustinuit, Manuelem Philam circiter a. 1320. natum, iuuenemque innotuisse Maximo Planudi iam senescenti, quem a. 1355. diem supremum obiisse ait, ac proinde Philam floruisse sub Io. Cantacuzeno, imp., et Manuele Palaeologo, qui anno 1419. imperium amiserit, quin eidem imperatori Manueli carmen de animalibus dedicasse, quod etiam in membranis id opusculum dedicatum conspiciatur CPolitano imperatori, *Manueli* Palaeologo iuniori. Sed *Wernsdorf.* in praef. ad suam edit. clare docet, Dorvillium errasse, et Manuelem scripsisse pro Michaele, negatque, fieri potuisse, vt Philes Manuelis Palaeologi imperium viuendo adtigerit. Idem refutat sententias et rationes Cauei atque Oudini, et duce historia ipsoque Phila, hunc, docte copioseque demonstrat, floruisse ineunte saeculo XIV. sub Andronicis Palaeologis, natum circiter a. 1275. et circiter a. 1340. fato functum: in illud temporis spatium consentire omnia, quae de eo relata legimus. „Magistro, ait Wernsdorf., Pachymere vsus fuit CPoli, finiente saec. XIII. Carmen de animalibus scripserit forsan a. 1310. idque dedicavit, vt rectissime vidit *du Cange* in notis ad Nicephorum Gregoram lib. VII. pag. 755. et Fabricius, (nostro loco,) Michaeli iuniori Palaeologo etc." Is fuit filius natu maior Andronici senioris ex Anna Hungarica, atque a patre iam a. 1295. in imperii societatem adscitus; sed mortuus ante patrem a. 1321. Cetera carmina Phile infra a. 1300. et 1336. confecit. Denique conuenire, contendit Wernsdorf. cum suis temporum rationibus aetatem *Maximi Planudis*, cuius epistolam ad Philem *Dorvillius* exhibet in Obss. misc. l. c. pag. 446. sq. qui pag. 429. sq. ope illius suam quoque firmare voluit sententiam. Ex illa tamen epistola non posse graduum aetatis inter Planudem et Philen aestimationem admodum perspicue intelligi, indicat cl. *Saxius* in Onomast. II. pag. 348. vbi p. 347. Philae aetatem adserit a. Ch. circ. 1315. Hoc quidem circiter tempore Philes ei iam clarus eo argumento esse videtur, quod ad Michaelem Palaeologum, Andronici II. Aug. filium, et haud dubie collegam imperii, Andronici vero III. Palaeologi patrem, qui vita excessit a. 1321. iambicos suos versus de animalium proprietate miserat. Idem notat Dorvillii errorem. — *Hamberger* scribit in Addendis ad zuverl. Nachr. IV. pag. 844. sq. Philen vixisse ante a. 1321. *Harl.*

s) *Eumolpi Phile* expositionem MS. in quatuor Orationes Nazianzeni memorat *Labbeus* bibl. noua MSS. pag. 107. 385. *Fabr.* At *Wernsdorf.* praef. §. III. probat verisimilem *Cas. Oudini* coniecturam, *Eumolpum* non esse praenomen proprium, sed poetae εὐμόλπου et *canori*, qui artem praeclare canendi sciuisset, elogium, adeo vt, quae de *Eumolpo Phila* commemorata leguntur, ad Manuelem nostrum Philam referri debeant. Vide supra in h. vol. pag. 432. sq. *Harl.*

t) *Iohannes Phile* memoratur apud *Iohannem Cantacuzenum* lib. IV. Hist. cap. 32. p. 859. περὶ τάτου δὲ καὶ Φιλῆς τὸν Ἰωάννην, ὄντα τῶν εὐπατριδῶν, δι' ἀρετὴν δὲ καὶ φιλοσοφίαν βίῳ πάντων ἀπεσχόμενον πραγμάτων, καὶ σχολάζοντα τοῖς οἴκοι, καὶ πρίνοιμι πολλῶν ποιούμενον σώφρονος βίῳ καὶ δικαίῳ. Huic *Iohanni Phile* tetrasticha MSS. in Psalterium Dauidicum tribuit *Lambecius* V. p. 336. [p. 247. et p. 719. ed. Koll. de cod. CCXLVI. nr. 15.] quorum principium: τῷ κιθαρῳδῷ μὴ παρόντος ἐνθάδε. Et VIII. pag. 466. [pag. 977. ed. Kollar. cod. L. nr. 3.] tetrasticha in b. Virginem et Iohannem Chrysostomum, quae incipiunt: ἁγνὴ κόρη ζῇς. Verum in MSS. nudum tantum φιλῆ nomen occurrit, itaque etiam illa Manueli potius tribuerim. *Fabr.* Accedit Fabricii iudicio Wernsdorf. qui de hoc aliisque Philis agit, l. c. arbitrans, Lambecium otioso isti homini, *Ioanni*, tribuisse varia carmina, forte, quod *Manuelem* ignorarit, et *Ioannem Philam* nouerit ex Cantacuzeni scriptis. *Harl.*

u) *Theodori Phile* mentio apud Acropolitam cap. 46. Confer Theodori Dousae notas p. 295. D. [et *Hanckium* de scriptorr. Byzant. Pr. cap. 53. pag. 552.]

v) Hic *Michael* sacerdos Phile sub Iohanne Comneno vixit a. Ch. 1124. Vide *Montfauconi* Palaeo-

Palaeologi iunioris a. C. 1321. exstincti. Huic enim dicauit opus suum *de animalium proprietate* iambicis versibus[w]) compositum, et graece primum ab Arsenio, Monembaliae archiepiscopo, vulgatum, dicatumque Carolo V. imp. Venetiis 1530.[x]) 8. Deinde cum versione, quam

Iiii 2

Palaeographiam graecam pag. 503. [Huic *Michaeli Philae* adserere mauit *Wernsdorf.* praef. XI. *iambos epitaphios in Irenem*, et *carmen in Alexium* ac *Ioannem*, filios Isaaci Porphyrogennetae, quae carmina Fabric. noster *Manueli Philae* adtribuerat, et sub eius nomine graece emulgauerat nr. 7. et 9. ego vero in hac noua edit. ea omittenda duxi. — Insuper Wernsdorf. memoriam excitauit *Philae Palaeologi*, qui sub Andronico seniore circa a. 1390. fortissimus fuit belli dux Turcorumque pestis, teste *Nicephoro Gregora* hist. Byz. lib. VII. pag. 184. seu cap. 10. pag. 163. *Harl.* —] — Est et foeminae nomen Phile, quod habet inscriptio in adpendice ad marmora Oxoniensia p. 298. ΦΙΛΗ ΤΙΜΩΛΙΣ ΕΤΕΙΜΗΣΕΝ ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΤΙΒΕΡΙΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ. Porro de animalibus ante Philem libros quatuor carmine graeco, sed epico, scripserat *Timotheus Gazaeus*, grammaticus, Anastasii, imp., temporibus clarus, *περὶ ζώων τετραπόδων καὶ θηρίων τῶν παρ' Ἰνδοῖς καὶ Ἄραψι καὶ Αἰγυπτίοις, καὶ ὅσα τρέφει Λιβύη καὶ περὶ ὀρνέων ξένων τε καὶ ἀλλοκότων καὶ ὄφεων.* Suid.

w) Poemata eius sunt, ait *Wernsdorf.* praef. §. VIII. qualia ab eius aetate exspectaueris, *politico metro* confecta pleraque; quod, quamuis iambicum adpelletur, non tamen iambis pedibus currit, sed syllabarum numero dimensus est: de quo conf. *Isaac. Vossium*, de viribus rhythmi pag. 21. sq. et *Doruill.* l. cit. pag. 432. *Harl.*

x) Arguit Paw Fabricium nescio, cuius, grauis criminis, quod culpa forsan typographi scriptum h. l. legitur 1530, quum e prelo exiisset a. 1533. vt in calce legitur, *ἔτει χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ τριακοστῷ τρίτῳ.* Atque gr. Venetiis apud Steph. de Sabio 1533. 8. (v. cat. Pinell. II. pag. 291. et Menken. cat. I. p. 154.) ex vnico (quod quidem tum cognitum erat,) et quidem, vt Arsenius opinabatur, archetypo exemplari, prodiit. Paw quidem bonum Arsenium ignorantiae aut iactantiae adcusat; quod etiamnum exstent exemplaria msta, *Romanum, Parisiense, Anglicanum.* At deperuit ea de caussa Pauonem *Doruillius* in Misc. obss. l. c. pag. 444 sqq. Nam cod. *romanus* s. *Vaticanus* scriptus est demum Parisiis a. 1560. ab *Angelo Bergecio*, Crete, calligrapho, (de quo plura Doru. bene disputat,) et ab eodem quoque cod. *Paris.* vnus et alter: (v. *Camum* in fine cap. de Phile infra citatum;) Parisiis etiam cod. qui nunc seruatur *Oxoniae*, ab eodem scriptus est. (Vide virum doctum in Misc. obss. crit. belg. vol. VI. tom. I. pag. 157 sq. qui eum vocat Angelum Bergerium, Cretensem.) In tribus enim illis codd. comparent additae animalium figurae. Adde *Doruillii* criticam vannum in inanes Io. Cornelii Pauonis paleas, Amstel. 1737. 8. cap. 1. p. 7. sqq. — Sed iuuat codd. in quibus carmina Manuelis Philae reperiuntur, per hanc occasionem indicare. — *Paris.* plures sunt codd. in bibl. publ. in cod. MDCXXX. nr. 72. *Man. Phile* iambi de animal. proprietate, et nr. 73. eiusd. iambi de XII. mensibus. — in cod. MDCXLII. nr. 17 — 19. iambi de Alexandro M. (inediti, secundum cat. codd. II. pag. 381.) — et in tabellam, quae nuptias Alexandri pictas exhibebat, denique fragmentum de variis animalium generibus, eodem, vt videtur, auctore. — Duo priora poemata sunt quoque in cod. DCCCCXLI. — in cod. MMDXXVI. iambi de animalium proprietate, manu Angeli Vergetii exarato. — iidem in cod. MMDCCXXXVII. ab eodem Angelo scripto, et cum imaginibus pictis, qui forsan est cod. quem laudauit Doruillius. — in cod. MMDCCXLVIII. nr. 4. iambi in beat. virginem, inediti, (vt ait confector cat. mem. p. 547.) inc. *σοὶ τῇ στρατηγῷ τῶν βροτῶν.* — in cod. MMDCCCLXXVI. iambi de animal. proprietate, et multa alia illius carmina, (vt ait auct. catal. codd. II. p. 564.) partim in Storum, partim in magnatum laudem, quae ad illustrandam temporum illorum historiam non parum conferre possint. — in cod. MMMLXXXVIII. nr. 3. *Man. Phile* iambici versus, quibus magnis laudibus extollitur Andreae, Cretensis episcopi, orat. in laudem S. Nicolai Myrensis. Denique in tribus codd. carmen iambicum in Pachymeris mortem. — In cod. *Coislin.* CXCII. fol. 98. Philae

quam eodem metro condidit, et Augusto, electori Saxoniae, dicauit *Gregorius Bersmannus*

Philae versus monodici in imper. Andronicum Palaeologum, qui nomen mutauit in Antonium. Inc. *τίς ἡ τοσαύτη σύγχυσις;* — *Taurini* in bibl. reg. cod. CCCXIV. „vbi, (vt verbis vtar auctoris cat. codd. gr. Taur. pag. 595.) *Man. Phile* tetrasticha, et epigrammata in praecipua christianae fidei capita, in IV. euangelistas et in deiparam, atque sanctos complures, eorumque imagines; tum iambici versus in laudem imperat. Michaelis Palaeologi iunioris, cuius temporibus floruit, et ad eundem de animalium natura et proprietatibus, aliique varii prorsus argumenti, diuersis inscripti viris illustribus, quorum maximam partem adhuc in bibliothecarum forulis ineditam latere existimauerim.“ — *Venetiis* in bibl. Marc. *Philae* in Abraham, S. Trinitatem hospitio excipientem; contra inuidiam; de resurrectione; in hortum plura epigrammata *ἐπὶ τῷ γαμβρῷ τοῦ βασιλέως Κυρίῳ Μανουὴλ τῷ* etc. et alia v. cat. codd. gr. Marcian. pag. 276. — Ibid. in cod. *Naniano* CXXVI. nr. 9. excerpta *ἐκ τῆς βίβλου τοῦ Φιλῆ Μανουήλ· — περὶ ζώων ἰδιότητος*, et nr. 10. eiusdem, (vt suspicatur Mingarell. in codd. gr. ap. Nanios p. 280.) epigrammata, f. alii iambi. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XIX. plut. 52. in quo varia Manuel. Philae supersunt carmina, quae vberius recensuit *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. II. pag. 147. sqq. 1) *ἡδονικὸν δραματικόν.* 2) ad quemdam amicum versus C. paraenetici. nr. 3.) versus L. in Alex. M. nr. 4.) in eiusd. nuptias versus XXXIII. nr. 5.) ad Patriciotam versus XVI. nr. 6 — 9.) varia breuia carmina et epigrammata. 10) metaphrastici in domum Acathistae f. in laudem virginis. nr. 11 — 14) in codicem, (in quo Christi sanguis consecratur,) et in discum primi ac secundi, (in quo Graeci inter Missae sollemnia Sctum panem reponunt. Vide *Goarum* in Euchologio p. 117. et *Du-Cange* in Glossariis ad med. et inf. Graecitatem et Latinit. voc. *δίσκος.*) — nr. 15.) in vestigium magni Paulli inventum in monasterio deiparae, versus XCVIII. 16 — 22.) varia breuia poematia. In his est nr. 20. octastichum, in S. Georgium, ex albo lapide excisum, quod sub *Calliclis* nomine inter *Theodori Prodromi* carmina Basil. 1536. 8. ap. Bebel. editum est. — Quod adnotandum est ad p. 141. in h. vol. nr. 4. fin. — 23) de animalium proprietate; quod carmen multis recensuit Band. comparauit cum ed. Corn. de Paw, et, in quibus haec differret ab cod. aut quae deessent in eo capita, pluribus exposuit, etiam suppleuit quaedam, — nr. 24 — 40.) breuia poematia et epigrammata. — nr. 41.) versus CLXV. de resurrectione. nr. 42.) versus XCIX. de frumento. nr. 43.) de vua versus CLXVI. inc. *μετὰ στάχυν, μέγιστε* etc. (edidit Wernsdorf. pag. 104. tamquam partem carminis quarti de plantis, vbi inc. *μετὰ στάχυν, κράτιστε* etc.) nr. 44.) *περὶ ῥοιᾶς* vers. XX. inc. *Ὦ τίς παρελθὼν τεχνικὸς γεωγράφος·* ap. Wernsd. est p. 126. pars carminis quarti *εἰς τὴν ῥοιάν·* et inc. *τίς παρελθὼν* etc. suppleri igitur potest versus ex cod. Med. voc. *ὦ·* nam Wernsd. notat, syllabam deesse versui. — nr. 45. et 46.) breuia poematia — nr. 47.) versus XCIX. ad imper. quum quidam ipsum calumniati fuissent. — nr. 48.) versus XXXVII. ad Niphonem, qui patriarcha fuit CPolitan. ab a. 1312 — 1314. nr. 49 — 185.) multa poemata minora et epigrammata, quorum singulorum mentionem, interdum vberiorem, fecit Bandin. In his sunt nr. 125. versus XXVIII. *τῷ Ξανθοπούλῳ Κυρῷ Θεοδώρῳ*, et nr. 146. in SS. *Theodoros.* — nr. 186.) *Philes de se ipso*, carmen satis longum, in quo de laudibus diuersarum artium agit, nimagrariae, pastoritiae, textoriae, fabrilis, piscatoriae, futoriae, venatoriae, mercatoriae, medicae, militaris etc. — nr. 187 — 211. bene multa minora carmina, et epigrammata, in his nr. 198. Philae carmen iambicum f. versus admonitorii 108. quod carmen *Bandinius* in tom. I. p. 105 sqq. ex cod. VI. plut. 6. vbi tamen aliquanto longius est, nec nomen auctoris additum, tamquam anonymi ineditum, gr. et lat. sub titulo *ἔπη χρυσᾶ* exscriptum dederat. — nr. 212. carmen de elephante in XXIV. capp. diuisum, quorum singulis sui praefiguntur tituli. — nr. 213. permulta carmina pii et sacri argumenti, a Bandinio copiose enarrata. — nr. 214 — 233. multa parua poematia. Horum omnium carminum Manuelis Philae plurima lucem nondum vidisse, animaduertit Bandin. — In cod. Laur. XXIV. nr. 15. plut. 57. *Phile* in SS. apostolos Petrum et Paullum se inuicem intuentes. v. *Band.* ib. p. 568. sq. — in cod. XXII. nr. 2. *Phile* versus iambici C. sepulcrales in Pachymerem. Vide *Bandin.* III. pag. 366. et *Werns-*

nus [y]) Annaebergensis, et Ioach. Camerarii, cuius obitum in praef. deplorat, auctario graecis et latinis versibus p. 164-189. subiuncto editum Lipsiae 1574. [z]) 4. luculentis typis, recusumque Heidelbergae apud Commelinum 1596. 8. cum noua Bersmanni epistola ad Fridericum IV, Palatinum. [— Iambi de animalium proprietate, in Corpore poetarum graecorum tragicorum, comicorum etc. Genenae 1614. fol. in tomo II. p. 210. et auctarium *Ioachimi Camerarii* p. 237. *Harl]* — In MSS. inscribitur: Τῦ Φιλῆ, Κυρῦ Μανυὴλ σίχοι ἰαμβικοὶ περὶ ζώων ἰδιότητος, εἰς τὸν βασιλέα Κύρον Μιχαὴλ Παλαιόλογον τὸν νέον. [v. *Coteler.* monument. eccl. gr. tom. III. p. 675.] Argumentum totum fere ex Aeliani Historia animalium desumtum est, vt iampridem monuit in suo de animalibus opere *Conradus Gesnerus*, atque

Wernsdorf. carm. XI. p. 314. — *Philes* citatur quoque in violar. compos. teste *Bandin.* vol. I. pag. 549. — In *Montfauc.* diario italico pag. 18. citatum cod. bibl. Mediol. Ambros. *Phili* (an Philae?) *carmina.* — *Leidae* inter codd. Vossian. *Philes* carmina ad quemdam Comnenum, et fragmentum Philes περὶ αυρανκώλημος. v. cat. bibl. acad. Lugd. Bat. p. 398. nr. 52. et p. 402. nr. 7. — In cat. codd. Angliae, tom. I. p. 36. MSSt. bibl. Bodl. inter codd. Th. Roe, nr. CCLXIV. Phile poemata varia etc. est ille codex, ex quo I. Chr. Wolf. scripsit apographum et ex hoc Fabric. ac Wernsdorf. plura ediderunt. Item inter codd. Bodlei, nr. MMMLXXVIII. *Phile* de animalium proprietatibus cum animalium iconibus, de quo Paw et Doruill. iam egerunt. — ibid. p. 270. in Ger. Laugbaeni aduersar. in vol. nono *Philes* in aurum φιλοπόρνον carmen iambic. plane mordax; eiusd. carmen ad imperatorem, it. de racemo et de rosa. — tom. II. p. 226. inter libros Ed. Bernardi gr. cum codd. MSSt. collatos, aut a viris doct. illustratos, nr. MMMMMMMCCCCXIX. *Phile* de animalibus. — *Monachii* in cod. CCIX. elect. poemata et versus ad Mich. Palaeolog. imper. secundum cat. codd. gr. Bauar. pag. 76. — *Philae* epigrr. in Nazianz. oratt. in codd. Caesar. *Vindob.* v. supra, p. 432. sq. in h. vol. sub *Eumolpi Philae* nomine. Lambecius vero nudum *Philae* nomen tantum posuerat. vol. III. p. 456. sqq. — In cod. LX. caesar. nr. 9. index graecus quorumdam poematum Theodori Prodromi, Io. Pselli, *Philae*, Calliclis et Nicephori Callisti. v. *Lambec.* III. p. 273. et confer supra, in notitia codd. Laurent. — In bibl. quondam *Vffenbach.* Francof. ad M. exstitit carmen mst. *in monachum leprosum*, quod *Maius* in bibl. MSta Vffenbachiana, part. II. p. 587. adscribebat *Philotheo*, et paucula ex illo excerpsit; sed Maium et nomen auctoris et quaedam alia male legisse, nec recte interpretatum esse, docuit *Wernsdorf.* in sua edit. pag. 51. sqq. vbi carmen illud Phile adseruit atque edidit. — In eod. cod. *Vffenbach.* sequitur carmen in imperatorem, et *Maius* ibidem p. 588. *Philothei* esse putabat; at Wernsd. p. 66. sqq. (vbi multus est et de carmine et de auctore, nec non de imperatore, ad quem scriptum est,) docet primum auctoritate cod. *Augustani Vindel.* ex quo edidit illud, auctorem esse *Philen*, tum, scriptum esse in Andronicum seniorem, et quidem circa a. 1316. viuente adhuc Michaele Palaeologo iuniore iamque adolescente Andronico iuniore; carmen vero ipsum esse panegyricum et encomiasticum, nihilque continere aliud, quam laudes Andronici. — De codd. *Mosquens.* postea locus erit differendi commodior. Add. *Oudin.* l. c. *Harl.*

y) In *Io. Dieterici* dissertatione de claris Annaebergensibus pag. 51. male inter Bersmanni scripta et ex typographi vitio refertur *Philo graecus scriptor latinis versibus ab eo redditus*, pro *Phile. Fabr. Bersmannus*, auctoritatem praeceptoris sui, Camerarii, sequutus, plurima, vt Philen ad metrum reduceret, in graeco contextu mutauit; ideo a Cornelio de Paw, qui Philen istum Bersmaninum spurium et adulterinum vocauit, more suo grauiter acerbeque notatus. Conf. quae scripsi in Introduct. in hist. L. Gr. II. 1. pag. 522. inprimis *Freytag.* in adpar. litter. tom. II. p. 901 — 906. *Harl.*

z) In cat. *Pinell.* II. pag. 291. nr. 4523. signatus est a. 1575. *Harl.*

in praeclaris de insectorum generatione obseruationibus *Francisci Rhedi*. Versus sunt non insuaues, etsi quandoque more recentis Graeciae numeri syllabarum potius, quam metri rationem obseruatam Bersmannus obseruat; sed plura capita in editis desunt, quae e MS. Bodleiano CCCLXIV. licebit supplere, et plura etiam in editionibus ipsis [?] castigare, si quis hunc scriptorem expoliendum in se suscipere voluerit. *Fabr.*

[Atque postea duae editt. meliores sunt curatae.

Phile de animalium proprietate, ex prima editione Arsenii et libro Oxoniensi restitutus a *Io. Cornelio de Paw* cum eiusdem animaduerss. et versione latina Greg. Bersmanni. Acc. ex eodem libro Oxoniensi non pauca hactenus inedita. Traiecti ad Rhen. ap. Guil. Stouw. 1730. 4. Ab Abrah. Gronouio acceperat edit. Bersm. cum MSto Oxoniensi collatam, dein varias lectiones, ex Arseniana edit. descriptas. Ex his subsidiis admisus est Philen integritati suae restituere, Bersmannianis eliminatis. Conf. tamen censuram in Actis erudit. Lips. m. Iun. 1730. pag. 277. sq. vbi censor miratur, qui factum sit, vt, quum toties de Additamentis ex msto Oxon. admonuerit editor, oblitus tamen sit docere, Fabric. pridem ex MS. Bodleiano aliquot eius generis additiones, (quas Fabr. in vet. bibl. gr. h. l. subiunxerat, ego vero in noua hac ed. repetere nolui,) euulgasse. Paw. quoque in illa ed. ex MSto Bodl. edidit *Philae* carmen περὶ Ναυτίλε· id ignorans vir doctus Anglus, illud quoque, at ita, vt nonnulla loca aliter ex cod. exhibita, nonnulla felicius emendata conspicerentur, ex eodem cod. additis paucis notis, euulgauit in Miscell. obss. in auct. vol. II. tom. III. secundum edit. Amstel. 1733. pag. 385. in qua versio I. C. de Paw est subiuncta. — In eod. tomo pag. 425. sqq. est *Dorvillii* ἐξέτασις in Iambicum Philae de Nautilo, (de qua et lite inde orta iam antea me aliquoties agere memini,) vbi postquam multa de Philae aetate scriptisque docte quidem atque ingeniose, nec tamen omnino vere disputarat, pag. 436. sqq. aut multa ipsius poematis loca corrigit explicatque, aut Corn. de Paw lectiones mutationesque examinat. — In iisdem miscell. obss. vol. VI. tom. I. p. 157. sqq. sunt *Philetae* (forsan Dorvillii) Obss. ad Philen de animalium proprietate. Is vero codd. et Bodleian. et Th. Roë cum ed. Commel. contulerat, et, quae prior praeter edita exhibebat, descripserat. Quare multa ex iis, etiam ex ingenio correxit et Corn. de Paw saepe refutauit. Pag. 166. sq. publici iuris fecit carmen *de bombyce*, περὶ σηροσκώληκος, gr. ex cod. Roei descriptum. rec. in ed. Wernsd. pag. 300. sqq. — In vol. VI. tom II. Obss. misc. pag. 452. sqq. idem Philetas continuauit obseruatt. suas criticas in Philes iambos de proprietate animalium. Add. notam in vol. IV. tom. II, p. 212. sq. de Phile, in primis contra Paw.

Nouissima plurium Philae carminum editio est:

Manuelis Philae carmina graeca, maximam partem e codd. Augustanis et Oxoniensibus, nunc primum in lucem producta, aliqua etiam iterum publicata; omnia nunc in vnum, *excepto poemate de animalibus*, collecta, emendata, latine interpretata et annotationibus illustrata. Accedunt ignoti poetae antiquioris *carmen in S. Theodorum* ex Augustano cod. nunc primum editum: praemittitur dissertatio de Philae vita, aetate et scriptis, cura *Gottlieb Wernsdorfii*, (Prof. quondam Gymn. Gedanensis cel.) Lipsiae, ap. B. C. Breitkopf.

et

et fil. 1768. 8. Praeclarae huius edit. quae etiam iure laudatur in ephem. litt. Gotting. a. 1768. part. 79. mentionem iam fecimus frequentem. Singulis, saltem plurimis carminibus, praemisit introduct. in qua de auctore, carmine ipso aliisque rebus docte disseruit. Multa ex cod. Bodleiano, siue potius apographo illius Wolfiano, postea I. A. Fabricio communicato, et ex schedis Fabricianis ab Herm. Sam. Reimaro ad Wernsdorf. transmissis, ex Fabr. bibl. Gr. et cod. August. publicauit aut iterauit, eruditisque illustrauit animaduerss. In praefat. agit de Philae vita eiusque scriptis tam editis, quam deperditis, aut nondum editis. Insunt autem in hac edit. 1) carmen longum in S. Theodorum, ex cod. August. In introd. multus est de *Theodoro*, qui graeco cognomine στρατηλάτης, latino *Tiro* adpellabatur. (conf. infra, in vol. IX. p. 147. vet. ed.) et de auctore, (monacho quodam CPolitano,) carminisque aetate, circiter a. 1234. probabiliter scripti. — 2) carm. *in monachum leprosum.* — 3) carm. in *imperatorem*, quem fuisse demonstrauit *Wernsd.* Andronicum seniorem. 4) carm. *de floribus*, aut potius de plantis, in apographo Reimariano plane conturbatum misereque confusum, et a Wernsdorf. in ordinem redactum. 5) Ἠθοποιΐα f. carm. in Cantacuzenum, ex cod. Augustano. 6) sex epigrammata. 7) carm. f. iusiurandum ad imperatorem, quo adfirmat, nil ignominiosum a se in chronographia aduersus imperatorem fuisse scriptum, ab Hontero ex Britannia adlatum et inter carmina Theodori Prodromi ab Hier. Guntio olim editum Basil. 1536. 8. vnde repetiit Wernsd. — 8) de elephante etc. quod carmen Fabr. olim in bibl. Gr. ediderat; sed Wernsdorf. ex Reimari apographo et ex coniectura emendauit, isque primo monuit Fabric. tum omisisse interpretationem, tum emendationem carminis, valde mendose editi, dein refutauit Philippi Labbei opinionem, ex primo et vltimo versu, — μέγιστε, τοῦ γένους λέον, conceptam, carmen dicatum esse *Leoni Augusto*, et Doruillii sententiam, in Misc. obss. II. pag. 431. id antiquioris cuiusdem esse Philae, inscriptum Leoni VI. sapienti, mortuo a. 911. denique docuit, auctorem esse Man. Philam et oblatum id Andronico imperatori forsan a. 1308. atque nomen λέων h. l. esse allegoricum, et sensum esse verborum, *imperator, qui ita regnas inter homines, vt leo inter animalia.* — sed compara iudicium cl. *Matthaei*, paullo inferius adlatum. 9) carm. *de bombyce*, ex Doruillii misc. obss. tom. VI. pag. 166. repetitum. 10) epigrammata varia, partim ab Allatio, partim a Lambecio, partim a Fabricio antea edita, (atque *Allat.* in Excerptis variis graecorum Sophist. etc. p. 399. sq. graece ediderat Ἐμμανουὴλ τοῦ Φιλῆ epigr. in S. crucem et duo epigramm. in Ioan. Chrysostomum;) et *preces ad Spiritum S.* cum interpretatione Cotelerii, ex huius monum. eccl. gr. tom. III. p. 520. — nr. 11) epitaphium Georgii Pachymerae ab *Allatio* in diatribe de Georgiis pag. 373. vulgatum et repetitum a *Fabr.* bibl. Gr. tom. X. p. 718. — 12) epitaphium in Io. Phacrasem, primum in lucem prolatum ab Allatio in libro contra Creyghtonum indeque repetitum a Fabricio bibl. Gr. X. p. 542. add. Wernsd. praef. §. VII. Sed suppleri potest ex cod. Laurent. XIX. nr. 205. in quo constat carmen versibus LXIV. desunt igitur in edit. 20. versus. v. *Bandin. cat.* cit. II. pag. 168. — 13) duo carmina in templum Euergetae, a Car. du Fresne primum confuse vulgata in CPoli christiana lib. IV. cap. 1. pag. 79. a Wernsd. autem in ordinem suum redacta. Haec sunt Philae carmina, a Wernsdorfio collecta. Sed numerus eorum e codicibus, praecipue ex cod. Laurent. Medic. valde potest augeri; id quod vel ex notitia codd. a nobis supra exhibita, colligi potest: atque ipse Wernsd. in praefat. in fine §. X. varia indicat carmina, quae in bibliothecis adhuc latent. Aliis igitur et in pluribus colligendis et vero

emen-

emendandis amplissimam reliquit segetem: quod etiam clare ostendit cel. *Matthaei*, Prof. Wittenberg. in Lips. A. L. Anz. a. 1801. nr. 33. [atque inde in Commentar. Soc. phil. Lipsiae Vol. I. pag. 181. sq.] vbi dedit notitiam nonnullorum codd. et poematum Philae. Docuit enim primo, Wernsdorf. in cod. bombyc. saec. XIV. quo vtebatur, multa quidem recte legisse, interdum tamen errasse, quod pluribus probauit exemplis locaque idem emendauit. Tum commemorauit tres codd. *Mosquenses*. In primo, (collato *Wernsdorf.* ad Philae carm. X. 4. pag. 308.) sunt Philae XVI. (vel potius quia in secundam et tertiam Greg. Naz. homilias duplicia sunt,) XVIII. epigrr. in hom. Greg. Nazianz. et speciminis loco dedit *Matthaei* duo epigramm. gr. Reliqua et alia adiecerat suae edit. [*S. Gregorii Nazianz.* binarum oratt. Mosquae 1780. 4. — Secundus cod. saec. XV. continet inter alia *Μεταφράσιν τῶν οἴκων* (h. e. hymnorum aut breuium precum) *τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου* inc. *Σοὶ τῇ στρατηγῷ τῶν βροντῶν ὑπερμάχῳ.* — In tertio cod. exstant inter alia etiam 1) *τοῦ Φιλῆ στίχοι διάφοροι ἰαμβικοί.* Inc. *Ἄνθρωπε δεῦρο στῆθι καὶ σκόπει τάδε·* 2) eiusd. *εἰς τὴν ὁσίαν μαρίαν τὴν αἰγυπτίαν·* inc. *Σκιὰν σκιᾶς ἔγραψας·* 3) eiusd. *εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον·* inc. pariter *Σκιὰν σκιᾶς ἔγραψας·* 4) eiusdem *εἰς λίθον σφαιροειδῆ κρύον* (Chrystall) *ἐν ᾧ ἦν γεγλυμμένος ὁ δεσποτικὸς τύπος·* inc. *ὕδωρ ὁ λίθος ἔστι, οὐκ ὄντως λίθος·* 5) *ἔκφρασις ἐλέφαντος ἐν Φιλῆ στίχοις*, quod poema editum est a Wernsdorfio pag. 254. sqq. Enimuero cl. *Matthaei* ex inscriptione, quae deest apud Wernsdorf. colligit, id poema non ab ipso Man. Phila esse scriptum, sed ab alio iis versibus, quibus Phile vtebatur; esse igitur vel adpendicem vel imitationem maioris Philes operis *περὶ ζώων ἰδιότητος.* — *Camus* exhibuit varias carminis *de nat. animal.* lectiones ex quatuor codd. Paris. quos diligenter descripsit, et notitiam carminis litterar. dedit in: Notices et extraits de MSSts de la bibl. nationale etc. Paris. tom. V. an. VII. in 4. nr. XXXVII. Tres codd. sunt ex tribus diuersis codd. manu elegantissima *Ange Vergece*, Cretensis a. 1554. descripti.

Omnia haec latius exposui, ea mente, vt cognoscerent alii, quantum laboris atque honoris eo consequendi adhuc supersit in Philes carm. denuo colligendis, atque excitarentur ad nouam forsan edit. pleniorem curandam; omnes autem intelligerent, a me haud immerito in noua hac bibl. gr. editione praetermissa esse omnia ea, quae multa sunt, Philae carmina, quae, ex apographo Bodleiani codicis sumta, olim Fabr. hic inseruerat. Priora enim carmina *περὶ γεννητὸς* etc. ex eodem cod. a Io. Corn. de Pauw, reliqua a Wernsdorfio sunt edita, aut recusa. *Epitaphium* autem *Irenes Augustae*, et carmen in *Alexium ac Ioannem*, a Fabricio nostro Philae adtributa in lucemque prolata, quae, vt iam supra monui ad not. r. p. 619. abvnde demonstrauit Wernsd. in praef. §. XI. non a *Manuele nostro Phila*, sed a *Michaele Phila*, sub imperio Io. Comneni saec. XII. viuente, esse composita, et illam *Irenem* filiam fuisse Viadislai, Panoniae regis, et nuptam Io. Comneno, Alexii imp. filio, denatam vero in Bithynia a. 1124. nec illa in suam recepit collectionem, ex hac bibl. gr. editione excludenda duxi. *Harl.*

[P] XVIII. Est mihi praeterea in manibus volumen, excusum apud Claudium Chapeletum Paris. 1609. 8. hoc titulo: *POETAE GRAECI CHRISTIANI vna cum Homericis Centonibus ex sanctorum Patrum operibus collecti, et vtraque lingua seorsim editi in vsum Gymnasiorum Societatis Iesu.* In hoc volumine praeter *Ὁμηρόκεντρα* siue Homericos-Centones *Eudociae*, de quibus dixi lib. II. cap. 7. [§. III. et IV. vol. I. p. 551. sqq.] continentur:

Fra-

Fragmenta *Ezechielis*, tragici poëtae, ex eius ἐξαγωγῇ siue eductione populi Israëlitici ex Aegypto, de quo itidem dicere me memini lib. II. cap. 19. [vol. II. p. 305. sq.]

Fragmenta *Theodoti* ex poëmate heroico de Iudaeis, seruata ab *Eusebio* IX. 4. praeparationis euangelicae.

Iohannis Damasceni carmina iambica εἰς τὴν Θεογονίαν, εἰς τὰ Θεοφάνια, εἰς τὴν Πεντηκοστὴν et precatio versibus anacreonticis, quae incipit ἀπὸ ῥυπαρῶν χειλέων. Huic Iohanni Damasceno eiusque poëmatis ceterisque scriptis proximo volumine caput singulare a me destinatum est.

IOANNIS GEOMETRAE Hymni aa) quatuor elegiaci in S. Virginem, [P] cum meta-

aa) Hosce hymnos in corpore poëtarum graecorum heroicorum et elegiacorum etiam vtraque lingua vulgatos Genev. 1614. fol. pag. 746. primus cum Metaphrasi sua latina vulgauit et Gregorio XIV., pontifici, dicauit *Federicus Morellus*, Paris. 1591. 8. Ab eodem a. 1595. 8. in lucem graece et latine editus est Iohannis, geometrae, *Paradisus*, siue epigrammata tetrasticha XCIX. moralis argumenti, et dicta factaque SS. Ascetarum, Achillae, Agathonis, Apollinis, Antonii, Arsenii, Bessarionis, Carionis, Esaiae, Eutropii, Heliodori (al. Isidori) Lucii, Marois, Miltiadis, Pioris, Pittaci, Pityrionis, Simonis, Sisois, Theonis et Zenonis referentia. *Iohannes Geometra* saepius citatur in Catenis graecis in Lucam, etiam in Catena aurea Thomae Aquinatis. [Atque ex Morelli ed. rec. in Adpendice bibl. patrum per *Marin. de la Bigne* Paris. 1654. et in tomo XIV. ed. 1654. fol. gr. ac lat.] Combefisio in bibl. Concionatoria ante annos DC. vel DCC. vixisse videtur. Iambicam Metaphrasin Canticorum S. Scripturae a Iohanne Geometra non infeliciter concinnatam habuit MS. Leo Allatius, vt ipse narrat de libris ecclesiasticis Graecorum pag. 62. Atque Paraphrasin cantici deiparae legi in codice Colbertino ad Apollinariani Psalterii calcem, Caugius in glossario graeco adnotauit. Similiter in codice Barocciano XXVI. Bodleianae bibl. Canticum Mosis a Geometra μεταφρασθὲν ad calcem Apollinaris occurrit. Ceterum χαιρετισμοὶ illi, siue hymni quatuor in b. Mariam, quorum singula disticha a vocabulo χαῖρε incipiunt, exstant etiam MSS. in bibl. *Vaticana* [v. *Montfauc.* bibl. biblioth. MSSt. I. pag. 5. C.] et in caesarea, subiuncto, nescio cuius, in Geometrae laudem ἡρωελεγείῳ. Exstant etiam vna cum epigrammatis variis iambicis MSta in codice, quem regi christianissimo dono dedit Antonius Eparchus. [Conf. infra, vol. X. p. 478. nr. V. et p. 482. nr. XXXII.] Vide *Bandurii* notas ad antiquitates CPol. pag. 877. et 881. qui Geometram pessimum poetam adpellat, indigno pro aetate inprimis, qua vixit, elogio. Eius Homilias siue sermones in passionem Christi atque in b. virginem, alterumque ἐξόδιον siue προπεμπτήριον in dormitionem Deiparae, et tertium ad eamdem προσφωνητικὸν siue χαριστήριον euoluit memoratque *Allatius* de Simeonibus pag. 94. 95. 114. In altero testatur, se etiam apocryphas de Maria narrationes, quae euangelistarum scriptis non aduersarentur, adtexuisse: συνάλεκται δὲ καὶ ἡμῖν οὐ μόνον ὅσα παρὰ τῶν Εὐαγγελιστῶν τε καὶ Προφητῶν, ἀλλὰ καὶ ὅσα παρ' αὐτῶν τῶν Ἀποκρύφων ἀνελεξάμεθα, σύμφωνα καὶ ταῦτα δηλαδὴ καὶ ἀπύλαθα τοῖς Εὐαγγελισταῖς καὶ Προφήταις, καὶ τοῖς μεγάλοις καὶ Θεολήπτοις Πατράσι καὶ διδασκάλοις. Εἴσεται δὲ πάντως ὅγε δίκαιος ἀκροατὴς καὶ κριτής. *Fabr.* Conf. infra in vol. IX. inter Sctorum elogia et vitas, pag. 26. §. XV. ib. p. 90. 115. bis. — De eius comment. in Hermogenem, supra, in vol. VI. pag. 75. sub fin. Add. *Oudin.* comm. de scriptor. eccles. vol. II. col. 617. — *Ioannis, Geometrae*, Protothroni (Ἰωάννου πρωτοθρόνου τοῦ γεωμέτρου) *orat. de malo*, quae mali siue pomi laudes persequitur, eiusdem encomium quercus; ecphrasis horti; alia ecphrasis et encomium quoddam, quod inc. τί δὲ καὶ τὸ μῆλον; sunt in cod. *Barocc.* XXV. v. cat. codd. Angliae etc. I. p. 3. Prima oratio *de malo* exstat quoque in cod. reg. *Matrit.* LXXXII.

metaphrasi *Federici Morelli*, subiectis octo versibus iambicis, quibus auctor ait, se vnius e SS. Trinitate parentem perfecta decade, trecentis versibus, (tot enim στίχες complectuntur illi hymni,) celebrasse, hexametros autem, vt perfectiores, imperfectioribus pentametris iunxisse, vt illi diuinam, hi humanam Christi naturam denotarent.

Αἱ τρεῖς ἑκατοντάδες σε τῶν τριῶν ἕνα
Τεκῦσαν ὑμνέυσι, Μῆτερ, παρθένον,
Θεὸν τέλειον καὶ βροτὸν τίκτες, Κόρη.
Δεκὰς τελεία, καὶ μεγίστη σοι χάρις,
Μέτρυ μιγέντος κρείττονος τῷ χείρονι.
Καλῶ δὲ κρεῖττον τῦ τόκυ τὴν ἑξάδα,
Χεῖρον δὲ τὸν μείυρον ἐν χώραις δυσί.
Θεῦ τὸ κρεῖττον, τῦ βροτῦ τὸ δεύτερον.

Incerti hymnus in b. Deiparam alphabeticus, ita vt singuli versiculi vocabulis, ab eadem litera secundum ordinem alphabeti incipientibus, constent:

Μέλπωμεν Θεόπαιδα, Θεείκελον, ἀφθορονύμφην,
[P] Ἄσπορον, ἁγνοτάτην, ἄχραντον, ἀνακτοτόκειαν,
Βασιλίδα, βασιληγενέα, βασιληγενέτειραν etc.

Clementis, Alexandrini, Hymnus in Christum, cum latina Fed. Morelli Metaphrasi.

Senatii

LXXXII. ex quo illam exscripsit et graece emulgauit *Iriarte* in catal. codd. gr. Matrit. pag. 301. sqq. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. X. nr. 6. plut. 5. *Io. Geometrae* versiculi iambici in martyrium Panteleemonis. — in cod. XXXVII. nr. 4. explicatio IX. canticorum ecclesiae ex ore *Ioannis Geometrae*, carmine iambico, quae *Bandinius* in cat. codd. gr. Laur. I. pag. 65. sqq. graece publicauit; (et p. 23. de cod. Laur. antea memorato egit.) Idem adnotat, primum illorum etiam esse in cod. Barocc. citato, omnia vero haberi in cod. *Colbertino* nr. MCCCCLXXVI. eaque sibi olim comparasse *Leon. Allatium*, hoc ipso teste in diss. de libris eccles. tom. II. p. 617. denique exstitisse etiam in bibl. *Vffenbachiana*, indice *I. Henr. Maio* in bibl. Vffenb. MSta, pag. 482. qui argumenta singulorum recensuit, et primum atque vltimum carmen tamquam ineditum in lucem protulit. — In bibl. *Escorial. Io. Geometrae* carmina, totum certamen martyris Panteelemonis continentia, teste *Plüero* in itiner. per Hispan. pag. 176. — In bibl. *Coislin.* cod. CVI. fol. 177. *Io. Geom.* sermo gratiarum actionis in adnuntiationem deiparae. Vid. *Montfauc.* bibl. Coislin. pag. 181. — ibid. p. 251. memoratur *Nicetae* collectio interpretationum ex diuersis interpretibus, (in his, *Ioan. Geometrae*,) in euang. secundum Lucam. — *Io. Geom.* quidam hymni sunt in bibl. *Paris.* publ. codd. DCLXXXVII. — MDCXXX. nr. 15. — MMCCCCVIII. nr. 9. — MMDCXXXIII. et in MMDCCCXCII. canticorum scripturae metaphrasis, *heroicis* versibus. — *Monachii* in bibl. elect. cod. CI. eadem: v. cat. codd. gr. Bauar. p. 58. vbi forsan rectius scribitur, *versibus iambicis*. — *Vindobonae* in cod. caesareo theol. CCLXXXIX. nr. 50. quatuor hymni in deiparam, cum anonymi epigrammate in Io. Geometram, sec. *Nesseln* cat. part. I. p. 398. aut sec. *Lambec.* comment. V. pag. 347. sq. de cod. CCLIII. — *Mediolani* in bibl. *Ambros.* in passionem Christi, teste *Montfauc.* in bibl. bibliothec. MSS. I. p. 499. E. eodem adnotante ib. II. pag. 1327. D. Io. Geometra *de coelo*, gr. inter codd. de Mesme. *Harl.*

Senarii iambici, incerto auctore, in eiusdem *Clementis* Paedagogum.

Simeonis Metaphrastae iambi XX. ad eos, qui ad sacram mensam accedere volunt.

Hisce Metaphrastae iambis illa collectio poëtarum graecorum christianorum [in nota superiore memorata] clauditur. Adiunxit autem eidem in meo volumine bibliopegus, quae et ipsa hoc loco referam, alia aliorum apospasmatia, 1) στίχους κάλλιστους περὶ τῆς ἁγίας Βαρβάρας. Incerti scriptoris *carmen iambicum*, versibus LXIV. constans, extrema parte mutilum in laudem *S. Barbarae*, virginis martyris, ex bibl. regis christianissimi cum Metaphrasi latina iambica *Fed. Morelli*, qui iambos graecos vetusti scriptoris in *Alexium*, martyrem, et socios, et Antonii Mureti, Iacobique Maussaci poëmatia latina in Barbaram cum graeca sua Metaphrasi subiunxit Paris. 1614. 8. 2) Anonymi veteris, qui testem se oculatum perhibet ἔκφρασιν περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Κυριακῶν Θεμάτων, siue *descriptionem situs locorum sacrorum et rerum memorabilium Hierosolymae*, versibus politicis CCLX. et *Nicephori Xanthopuli* ἅλωσιν Ἱερουσαλήμ, *excidium Hierosolymitanum*, versibus iambicis CLXIII. vtrumque cum Metaphrasi latina iambica eiusdem Fed. Morelli, qui praeterea prosarium scriptum *Epiphanii* monachi, periegesin terrae sanctae cum versione sua addidit, totumque volumen inscripsit: *Expositionem thematum Dominicorum et memorabilium, quae Hierosolymis sunt.* Paris. 1620. 8. Ex his, Nicephori carmen, ab eo tempore recusum, non memini: at ἔκφρασιν illam sub Perdiccae nomine συμμίκτοις suis inseruit Allatius, in quibus etiam Epiphanii libellus legitur, vt dixi in hoc volumine p. 99.

XIX. Inter poëtas graecos christianos celebratissimus est GREGORIVS, Nazianzenus, de quo peculiari capite dictum, quemadmodum etiam de IOHANNE DAMASCENO. De THEODORI quoque PRODROMI carminibus sacris tradere me memini in hoc volumine pag. 137. sqq.

Poëtis christianis elegantioribus etiam accensendus venit IOANNES [P] MAVROPVS[bb]) monachus, atque inde metropolita EVCHAITENSIS, siue *Enchaniae*, (quae etiam *Theodoripolis* a Theodoro, martyre, dicta, cui templum Io. Zimisces, imp., condidit, vrbs Heloponti, prouinciae in Asia minori,) qui scripsisse se testatur temporibus Constantini, monomachi, Zoës ac Theodorae, h. e. circa a. C. 1050. Rogat enim p. 43. Christum, vt, quemadmodum in fornace Babylonica olim tribus iuuenibus, sic etiam in imperio tribus hisce adsit ope sua,

Οὗτος γὰρ ὥσπερ τοῖς τρισὶ νεανίαις
Συνῆν τέταρτος ἐν μέσῳ φλογὸς πάλαι,
Οὕτω πάλιν τέταρτος ἔσω κἀνθάδε,
Δροσισμὸς ὑμῖν ἐν βασιλείοις μέσοις.

bb) Μαυρόπους idem est ac Μελανόπους. Confer *Lambecium* tom. I. pag. 149. [pag. 272. ed. Kollar. conf. de eo *Oudin.* comm. de scriptor. etc. II. pag. 606. *Caue* hist. litter. script. eccles. II, pag. 139. ad a. 1054. *Harl.*]

Τὸν ἥλιόν σε πρῶτα σώζων, καὶ νέμων
Ζωὴν ἄλυπον, εὐτυχῆ, νικηφόρον,
Καλοῖς τε τοῖς σύμπασιν εὐθηνουμένην.
Ἔπειτα ταύτην τὴν σελήνην τοῦ κράτους
Τὴν κοσμολαμπῆ, καὶ διαπρεπεστάτην,
Τὴν οὐδὲν ἄλλο πλὴν ὃ κέκληται μόνον,
Ζωὴ γὰρ ὄντως ἡ ΖΩΗ τοῦ νῦν βίου,
Τρίτην δέ μοι σύνταττε καὶ τὴν δευτέραν
Τὸ φαιδρὸν ἄστρον τοῦ πανολβίου σέφους
Ἢ τὴν ἐκείνης αὐταδέλφην ἀξίαν
Ὃ παντὸς ἄλλου μεῖζον εἰς ἐνδοξίαν.

Ad eamdem Zoën ac Theodoram referendum carmen p. 44. Ἐς τὰς δεσποίνας, quo nec imperatorem celebrare omittit.

Τὸν εὐγενῆ μὲν, εὐτυχῆ δὲ δεσπότην,
Τὸν εὐτυχῆ μὲν εὐσεβῆ δὲ καὶ πλέον,
Τῆς γῆς τὸ θαῦμα, τὸν μέγαν ΜΟΝΟΜΑΧΟΝ,
Ὃν ἡ πρόνοια κοσμικῶν κακῶν λύσιν
Ἔδειξεν ἡμῖν, καὶ καλῶν πάντων βρύσιν.

Adde carmen in Conftantini, monomachi, imaginem, ἐν Εὐχαΐτοις apud Euchaitenfes dedicatam, cum particula crucis Chrifti pag. 47. [P] Plura in monomachi laudem pag. 23. et 51. ") atque in Theodorae pag. 52. Sed imperatoris obitum deflet p. 54. feq. Neque illi tantum et Zoae ac Theodorae fuit fuperftes, fed etiam Alexii Comneni attigit imperium, fiquidem in iure graeco romano lib. III. p. 215. inter metropolitanos qui Nicolao, patriarchae CPol. menfe Iunio indict. 15. (hoc eft Chrifti 1092. Alexii Comneni 12.) adfederunt, memoratur ὁ Εὐχαΐτείας Ἰωάννης.

In S. Theophylactum quoque, qui et ipfe Alexii Comneni contigit tempora, exftat epigramma p. 47.

[Auctore *Caue* l. c. fcripfit *Io. Mauropus*

Orationem encomiafticam in tres SS. patres, Bafilium M., Gregorium Theologum et Io. Chryfoftomum. In cod. *Vindob.* caef. CCIV. nr. 6. v. *Lambec.* comment. V. pag. 11. fq. Meminit etiam eius oratt. *Leo Allatius* in diatr. de Symeonum fcriptis, pag. 105. vid. quoque fupra de Chryfoftomo, et infra vol. IX. p. 62.

Orationem εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδώρου, ἤτοι τοῦ πεζοῦ· incipit παρ' ἡμῖν δ' οὖν οὐ σπάνια τὰ καλὰ, τὸ τοῦ λόγου· quam confundit *Neffelius* in cat. codd. caefar. part. I. pag. 224. cum priore.

Cano-

cc) Nonnulla cum *Argoli* latina verfione refert *Allatius* de libris ecclefiafticis Graecorum pag. 97. vbi etiam titulus integrior, εἰς τὸ βιβλίον τῆς διακονίας τοῦ τροπαιοφόρου, pro quo Buftus tantum edidit; Εἰς τὸν τροπαιοφόρον.

Canones paracleticos, siue carmina consolatoria 24. ad Christum, sotera. In cod. *Vindob.* caesareo theol. LXXVIII. secundum Nesselii cat. nr. 1. fol. 1. Vnum quodque carmen peculiarem suam habet acrostichidem, quae, itidem vt quaelibet ode, nona, nomine Ioannis insignita est. Haec et sequentia cantica siue canones diligentius fusiusque recensuit *Lambec.* comm. V. p. 560. sqq. de cod. (vti numerat,) CCXIX.

Ibid. fol. 77. pag. 2. alia sunt *duo cantica* ad Christum, sotera, sine acrostichide et nomine auctoris.

Ib. fol. 83. pag. 1. *Canon.* siue canticum ad Sctum angelum custodem. — fol. 88. pag. 1. *Canones* siue cantica 67. ad Mariam, deiparam, quorum vnum quodque peculiarem suam habet acrostichidem, et itidem, vt quaelibet ode, nona, nomine Ioannis est insignita — fol. 315. p. 1. *canones* siue cantica 11 ad S. Ioannem, baptistam, eodem, quo priora, modo condita. — Aliquot *canones paracletici* sunt etiam in cod. caesar. CCCIX. fin. v. *Lambec.* V. p. 575.

Ibid. cod. CIII. continentur eiusdem CII. *sacra iambica*, praefixa ipsius epitome. Curatius descripsit *Lambec.* hunc cod. quem numerat CCXI. in comment. vol. V, pag. 66. sqq. et singulorum poematum inscriptiones atque principia posuit, itemque correxit *Hippolyti Maraccii*, Lucensis, qui in bibliotheca Mariana de Ioannis Maur. aetate, tamquam re incerta agit, et *Sim. Wangnereck*, qui in Pietate Mariana Graecorum, part. I. in Prolegom. nr. XXV. scribit, se nondum quidquam de nostro inuenisse, quod viris doctis probare se posse confideret. Ipse tamen *Lambec.* ignorauit edit. *Busti* Etonensem, miratus, poemata sacra memorata a *Io. Meursio* sexies citari in Glossario graeco-barbaro, et quidem velut *iam edita*. Sed *Kollarius* iam in nota *A.* loco nostri Fabricii adlato certiora docuit.

Idem *Io. Maur.* scripsit vitam *S. Eusebiae*, apud Euchaitas in magna veneratione habitae; item *vitam S. Dorothei iunioris in Chiliocomo*, ex quibus fragmenta quaedam prolata esse a *Leone Allatio* in libro de consensu vtriusque ecclesiae in dogmate de purgatorio p. 754. indicat Caue. Add. ipsum Fabric. in fine sectionis de Io. Maur.

Praeter memoratos codd. Vindobon. sunt alii quoque, in quibus exstant *Io. Mauropodis* opuscula. *Florentiae* in bibl. Laurent. *canon in S. angelum custodem*, in cod. XVII. nr. 12. plut. 15. (*Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. pag. 40.) — encomium in SS. patres, *Basil. M. Gregor. Theolog. et Io. Chrysostomum*, in cod. XVII. nr. 29. (*Band.* l. c. pag. 418.) Est quoquoque illud encomium in codd. *Vatican.* v. Montf. bibl. bibl. MSSt. I. pag. 12. D. et 13. C. in cod. *Mediol. Ambr.* ib. pag. 500. A. — in codd. *Paris.* bibl. publ. DLIX. nr. 9. et MDLVII. nr. 24. secund. cat. codd. Paris. vol. II. — in codd. *Coislin.* CCCIV. et CCCVII. in homiliis et vitis SStorum m. Ian. v. *Montfauc.* in bibl. Coisl. pag. 418. quem, miror, nusquam illius mentionem factam reperisse, et pag. 433. vbi errat, Caueum non meminisse illius opusculi. — *Taurini* in bibl. reg. codd. LXX. fol. 329. et CXVI. in Sctorum patrum sermonibus vitisque, mense Ianuar. d. XXX. v. cat. codd. gr. Taurin. pag. 167. et 221.) — Tum in cod. *Laurent.* XVIII. nr. 3. plut. 9. *Io. Maur. inuocatio et confessio* in angelum, custodem vitae nostrae, versibus 456. iambicis, — *Sermo in dormitionem deiparae*, in cod. XXXI. nr. 21.

plut. 10. (v. etiam *Fabr.* infra, in vol. IX. pag. 116.) — *etymologicum metricum nominum* in *S. Scriptura celebriorum*, in cod. XIII. nr. 49. plut. 74. v. *Bandin.* I. pag. 420. et 496. ac tom. III. p. 111 vbi dubitat, num illa carmina etymologici in ed. Eton. reperiantur. In eod. cod. XIII. nr. 50. est initium *etymologiarum eorum, quae ad hominem pertinent*, versibus iambic. quorum auctorem eumdem Ioannem esse suspicatur *Band.* pag. 112. — *Taurini* in bibl. reg. cod. CLVIII. *hypomnema in dominicas solemnitates* iambicis aliisque versibus, praemissa Ioannis Maur. vita. Plura v. in cat. cit. pag. 244. — *Parif.* in bibl. publ. cod. DCCCXLVII. iambi in Theodoretum, huius commentario in XII. prophet. minores praefixi — in cod. MCLXXXII. nr. 113. Io. Enchaitarum metropolitae, epistola. — *Monachii* in bibl. elector. cod. CCXXXV. versus iambici in festa Domini et in alia diuersi generis argumenta. (V. cat. codd. gr. Bauar. p. 82.) — De *Ioan. Maur.* inedita quadam oratione, in qua dictum I. Ioann. V. 7. οἱ αὐτοὶ τρεῖς καὶ ἕν, agit *Franc. Anton Knittel* in: neuen Kriticken über den ber. Spruch: Drey sind, die da zeugen im Himmel etc. Brunsu. 1785. 8. sect. 2. *Harl.*

Huius Iohannis *Epigrammata iambica, carminaque* in praecipuorum festorum Patrumque pictas in tabulis imagines et historias, ac de aliis varii generis argumentis prodierunt breui paginarum p. 73. libello gr. cura *Matth. Busti*, Etonensis, qui versionem nullam[dd]) addidit, sed paucas nec indoctas notas ad calcem voluminis adiunxit, Etonae 1610. 4. exc. Io. Norton, iisdem typis, quibus Sauilii Chrysostomus sub idem tempus deinde fuit expressus. Ordinem, quem in MSto suo codice reperit, subinde immutasse se Bustus non diffitetur, quamquam cum Busti codice conspirat quoque Vindobonensis, de quo *Lambecius* V. pag. 29. [p. 66. Kollar.] cui Etonensis editio fuit ignota.

Ait Euchaitensis, se haec carmina velut gustum quemdam dare ex plurimis aliis, quae prosa et versu scripserit.

Ἐγὼ δὲ τούτους ἐξελὼν μου τοὺς λόγους
Πολλῶν ἀπ' ἄλλων ἐμμέτρων, οὐκ ἐμμέτρων
[Τ] Μόνους φέρων δίδωμι τοῖς λόγων φίλοις,
Ὡς γεῦμα μικρὸν δαψιλοῦς ἀνθοσμίου,
Οἷς ἡδονὴ γένοιτο ταῦτα μετρία,
Κόρος δ' ἀπέστω, καὶ μέθη, καὶ ναυτία.

Codicum mendis eluendis ac castigandis laboriosam operam se collocasse refert pag. 70.

Καλ.

dd) *Vt minori*, inquit Bustus, *fastidio possint οἱ μαθηματικώτεροι adspicere, graece solummodo excudendum curaui, neque instar Virgiliani Mezentii ex sangue et putidum latinae versionis cadauer graeco poetae animato et viuido alligare sustinui: quod quidem dum faciunt nonnulli, praesertim in poetis, verendum est, ne, vt quidam e veteribus, cum ignem cremandis mortuorum cadaueribus pollui crederet, grauiter commotus Prometheum ad opem ferendam aduocasse perhibetur, vt ignem, quem de coelo clepserat, pari furto mortalibus, (si posset,) subduceret: consimiliter etiam existat aliquis, qui typographiae inuentorem subinde inclamare velit, vt beneficium hoc suum, ad vsus indignos traductum, reposcat sibi, et saltem ad tempus retrahat.*

Καλὴν δεδωκὼς ταῖς βίβλοις ὑπουργίαν
Αὐτὸς πονηρὰν ἀντιλαμβάνω χάριν.
Τῶν μὲν γὰρ ἤδη τὰς νόσους ἰασάμην,
Ἐγὼ δὲ συντέτηκα, καὶ κακῶς ἔχω,
Κόπων τὸ σῶμα συντριβεὶς ἀμετρίᾳ.
Ἀλλ' οἱ τρυφῶντες ἐν πόνοις ἀλλοτρίοις
Καὶ ταῖς ἐμαῖς πλέοντες εὐδίᾳ ζάλαις
Πρὸς Κύριον μέμνησθε τοῦ κεκμηκότος.

Singulatim meminit Menaeorum, a se recensitorum et emendatorum:

Εἰς τὰ δωρηθέντα Μηναῖα εἰς εὐχαῖτα.
Ὑμνῶν ἐπελθὼν ἡμερησίων βίβλους,
Πᾶσάν τε τούτων τὴν γραφὴν ἐπιξέσας,
Καὶ χεῖρα, καὶ νοῦν, ὡς ἐνῆν καταρτίσας,
Δῶρον φίλῳ δίδωμι καὶ μάλα πρέπον
Τῷ προστατοῦντι τοῦ τόπου στεφηφόρῳ
Ὃς ἔνδον οἰκεῖ τῆσδε τῆς Ἐκκλησίας,
Δι' οὗ τύχοιμι τῆς ἀκηράτου βίβλου,
Τῇ χειρὶ τοῦ πλάσαντος ἐγγεγραμμένος.

Chronographiam scripsisse se, sed, vbi ad suam aetatem peruenit, abrupisse, ne adulatione deturpare Historiam cogeretur, innuit p. 69.

Ὁ συγγραφεὺς ψεῦδος μὲν οὐκ εἰρηκέτω.
Ψεύσαιτο μὲν τ' ἂν ἔν γε τοῖς λοιποῖς λόγοις,
Οὕτω φιλούντων τῶν κελευόντων τάδε,
Ὧν τοῖς ἐπαίνοις ἐντρυφῶν τὸ βιβλίον
Ὅμως ἔδοξεν ἐνδεέστερον λέγειν,
Ἐξουσία κρότων γὰρ οὐκ οἶδεν κόρον·
Οὐκοῦν ἀφείσθω ταῦτα τοῖς ἐγκωμίοις,
Ἡ συγγραφὴ δὲ μὴ προχωρείτω πλέον.
[?] Οὐκ εὐφυῶς γὰρ πρὸς τὰ τοῦ ψεύδους ἔχει,
Νόμος τε ταύτην ἐκτροπῆς ἀποτρέπει.
Ἐνταῦθα τοίνυν τὸν δρόμον παύει τέως,
Ἕως κατ' εὐθὺ δῷ τις αὐτῇ τὸ τρέχειν.

Episcopus et metropolita creatus est inuitus, quum contentum paruo, ac libris studiisque vnice intentum nihil magis iuuaret, quam in illis delitescere, et iuuenibus instituendis porro vacare procul inuidia, periculis ac curis, quas maiorum dignitatum splendor secum adferre consueuit.

Ἄλλης, inquit p. 59. τρυφῆς ἥκιστα ποιοῦμαι λόγον,
Ἀρκεῖ γὰρ αὐτὴ ψυχαγωγεῖν πλουσίως.

Βρύουσα

Βρύουσα πᾶσαν ἡδονήν τε καὶ χάριν.
Πλὴν ἀλλ' ἄγοις οὕτω με, καὶ φέροις, Λόγε,
Ἄτρεπτον, ἀκλίνητον, ἡδρασμένον,
Εἴσω μένοντα τῶν τεταγμένων ὅρων,
Ὡς ἄνθεσι μέλισσαν ἐν βίβλοις τρέφων,
Ὡς τέττιγα δρόσῳ με τοῖς λόγοις τρέφων,
Μόνεις τε πείθων τοῖς παροῦσιν ἐμμένειν,
Καὶ μηδὲν αἰτεῖν ἄλλο πλὴν Σωτηρίαν.

Et p. 64. Καλῶς γεωργήσασα πολλοὺς τῶν νέων,
Πάντας γὰρ οὐ τίθημι, μὴ καὶ κομπάσω.
Πλὴν ἀλλὰ πλείστους ἦρεν ἐκ μαθημάτων.
Πλείστοις δὲ καὶ πρὸς ἦθος εἰσήνεγκέ τι,
Οὐ μᾶλλον ἡ παίδευσις εὐτυχεστέρα
Τούτων περισσῶν ἐν λόγοις κομψευμάτων.
Τούτους ἔγωγε τοὺς σοφισθέντας νέους
Κέρδος μέγιστον τῷ ταλάντῳ προσφέρω.

Eodem in loco innuit, se aetate prouectum et viribus iam deficientibus ad dignitatem episcopalem protractum esse. Obiicienti enim: *κρύψεις δέ σου τὴν λύχνον ἐν τῇ γωνίᾳ;* respondet:

Τί τοῦτό φης, ἄνθρωπε; πῶς λαλεῖς λύχνον
Τὸν οὐκ ἔχοντα τὸ προσῆκον φῶς λύχνῳ.
Ἦν λύχνος, οἶδα, καὶ γὰρ οὐκ ἀρνητέον.
Ἀλλ' εἰς τροφὴν ἔλαιον ἀρκοῦν οὐκ ἔχων
[P] Ἐψυγμένην δείκνυσι τὴν θρυαλλίδα,
Ἧς τῷ μαρασμῷ καὶ τὸ τοῦ φωτὸς σέλας
Ἀμυδρὰ φαῖνον οὐκ ἔχει λαμπηδόνα.
Συνασθενεῖ γὰρ καὶ λόγος τῷ σαρκίῳ.
Ὥσπερ παθούσῃ μουσικὸν μέλος λύρᾳ.

Huius Iohannis Euchaitensis nōn exiguum nomen inter melodos graecos, atque in ecclesiasticis Graecorum libris ingenii eius ac pietatis monumenta occurrunt, e quibus *Canones in festa SS. Basilii, Nazianzeni ac Chrysostomi* cum versione sua publicauit *Nic. Rayaeus* S. I. in diss. praeliminari ad tom. II. actor. Sanctorum Iunii p. 50-59. et *Canonem in Deiparam* p. 49. sq. Canonis prioris *ἀκροστιχὶς* est: *τρισήλιον φῶς τρεῖς ἀνῆψεν ἡλίους.* *Canones in S. Nicolaum* citat Allatius contra Hottingerum pag. 183. De hoc Iohanne videndus etiam tom. I. Act. Sanctorum mensis Iunii pag. 594. seq. in quo pag. 515-614. exhibetur scripta ab eo *Vita* praeceptoris sui, *Dorothei iunioris*, Trapezuntii Chiliocomensis, cum versione *Conradi Ianningi* S. I. Ex vita S. *Eusebiae*, cuius memoria apud Euchaitenses colebatur, profert nonnulla idem *Allatius* lib. de purgatorio pag. 754. seq. Forte in Catena Corderiana patrum graeco-

rum

rum *in Psalmos*, vbi Iohannes citatur, intelligitur non Chrysostomus, qui semper in illo opere venit Chrysostomi nomine, sed Euchaitensis noster, quem expositioni Origenis in Psalmos adiecisse quaedam, Colomesius ex Antonii Verderii catalogo MSS. CPolitanorum adnotauit.

De poetis christianis sacris graecis et latinis dissertatio *Andreae Christiani Eschenbachii* a. 1685. Altdorfii edita et inter eius dissertationes academicas Norimbergae 1705. 8. recusa pag. 76. recte memorat inter deperditos *Triphyllium*, episcopum, quem Suidas testatur scripsisse versibus iambicis vitam praeceptoris sui, Spyridonis Thaumaturgi, Trimithuntis in Cypro episcopi, Constantino imperante clari, de quo *Surius* 12. Dec. et *Lambecius* VIII. pag. 310. [pag. 662. ed. Kollar.] Sed quod pag. 81. vitam *Theclae* carmine descriptam a *Basilio* Seleuciense ait inter illius opera a Claudio Dausquetio a. 1596. 8. et Parisiis 1621. fol. cum Gregorii Thaumaturgi et Macarii Alex. operibus, Zonaraeque in epistolas canonicas commentario editam haberi, in eo fallitur. Nam in Dausquei editione vita *Theclae* omnino nulla comparet. In editione Parisiensi exstat vita Theclae, sed prosario sermone a Basilio [?] Seleuciensi descripta duobus libris, quam cum versione sua primus *Petrus Pantinus* Antw. 1608. 4. vulgauerat. *Photius* quidem cod. CLXVIII. testatur, Basilium hunc *καὶ μέτροις etiam versibus* Theclae, protomartyris, *ἔργα καὶ ἆθλα καὶ νικητήρια ἐντεῖναι*, neque adsentior Pantino, qui *μετρίως* apud Photium legendum suspicatur, sed vita illa, versibus scripta hactenus nondum lucem vidit.

De *Amphilochii*, *Synesii*, *Cosmae*, *Marci*, *Simeonis*, *Pselli* et aliorum Christianorum poëmatis graecis alibi a me dictum est, atque in laudati supra mihi Vrbani Godfridi Siberi opere, quod propediem in lucem edet de Melodis graecis, abunde differetur. Igitur hoc caput concludere iam licet, vbi prius quatuor collectiones, in quibus poetae graeci veteres iunctim excusi exstant, paucis recensuero.

I. *Henrici Stephani* POETAE GRAECI PRINCIPES heroici carminis, graece typis luculentis, et diligenti studio emendati, Parif. 1566. fol. in his Christiani nulli, sed modo *Homerus, Hesiodus, Orpheus, Callimachus, Aratus, Nicander, Theocritus, Moschus, Bion, Dionysius Periegetes, Coluthus, Tryphiodorus, Musaeus*, sententiaeque *Theognidis, Phocylidae, Pythagorae, Solonis, Tyrtaei, Rhiani, Naumachii, Panyasidis, Euphorionis, Antimachi, Lini, Mimnermi.*

II. CORPVS POETARVM GRAECORVM qui heroico carmine scripsere, adposita e regione latina interpretatione prosaica, vndique collecta, sed cuius auctor ab editore, nescio quo consilio, semper reticetur, notulisque et variis lect. margini adscriptis, cura ac ex recensione *Iacobi Lectii*. Geneuae apud Petrum de la Rouiere 1606. fol. Post dedicationem Lectii ad Mauritium, Hassiae Landgrauium, sequuntur aliquot scripta in laudem graecarum literarum, scriptorumque graecorum.

Locus ex Basilii orat. quam iuuenes e graecorum scriptis vtilitatem percipiant, et Scipionis Carteromachi Pistoriensis oratio de laudibus literarum graecarum.

M. Antonii Autimachi oratio eiusdem argumenti, in Ferrariensi gymnasio olim habita.

[P] Excerpta ex Conr. Heresbachii oratione in commendationem graecarum literarum.

Hinc iam ipsi poetae succedunt, atque in his iterum Christiani nulli.

Homeri Ilias, Odyssea, batrachomyomachia et hymni XXXII.

p. 445. Hesiodi ἔργα καὶ ἡμέραι Scutum Herculis et Theogonia.

p. 480. Orphei Argonautica, hymni LXXXVII. et de lapidibus.

p. 535. Callimachi, Cyrenaei, hymni VI.

p. 552. Callimachi coma Berenices, a Catullo latinis versibus reddita.

p. 554. epigrammata eiusd. Callimachi XXXI. a Nicod. Frischlino collecta cum eiusd. poetica metaphrasi.

p. 557. Theocriti, Syracusani, Idyllia XXX. et epigrammata XXII.

p. 605. Moschi Idyllia VIII.

p. 613. Bionis Smyrnaei Idyllia VI. cum minutis aliis quibusdam poematis, et syringe, item Simmiae securi, ouo, ara et alis.

p. 619. Phaenomena Arati, Solensis.

p. 637. Nicandri Theriaca, graece.

p. 645. eadem latinis versibus reddita per Iac. Greuinum, medicum et philosophum Parisiensem. Lectius ait, nullam se versionem de verbo ad verbum reperire potuisse. Hanc tamen, etsi poeticam, Nicandri menti ita consonam esse, vt ipsi etiam Ligurino Momo satisfacere possit.

p. 654. eiusdem Nicandri Alexipharmaca graece et latine cum eiusdem Greuini Metaphrasi.

p. 664. Dionysii, Afri, Periegesis.

p. 682. Coluthi, Lycopolitae Thebani, de raptu Helenae liber.

p. 688. Tryphiodori, Aegyptii, Ilii ἅλωσις.

p. 704. Theognidis, Megarensis, sententiae, carmine elegiaco.

p. 722. Phocylidis ποίημα νυθετικόν.

p. 726. Pythagorae aurea carmina.

p. 727. Ex Solonis elegiis fragmenta.

p. 730. Ex Tyrtaeo περὶ τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς, elegiaco carmine.

p. 732. Fragmentum ex Rhiano.

p. 733. Ex Naumachio.

p. 734. Panyasidae fragmenta. Item breue quoddam ex Antimacho et ex Orpheo nonnulla.

p. 736. Ex Lino.

[P] Ibid. ex Mimnermo fragmenta versibus elegiacis.

p. 737. Procli, Lycii, hymni IV.

Tom. II. Apollonii Argonauticon libri IV.

p. 87. Oppiani Cynegeticon libri totidem et Halieuticon libri quinque.

p. 137. Coluthi Smyrnaei (Quinti Calabri) paralipomenon ab Homero libri XIV.

p. 307. Nonni, Panopolitae, Dionysiacon libri XLVIII.

III. COR-

III. CORPVS POETARVM GRAECORVM tragicorum, comicorum, lyricorum, gnomicorum, epigrammatariorum, adposita e regione latina interpretatione. Geneuae apud eundem Petrum de la Rouiere 1614. fol. (ab eod. *Lectio,*) in quibus pauci quidam Christiani.

Tom. I. Sophoclis tragoediae VII. Aiax flagellifer, Electra, Oedipus tyrannus, Antigone, Oedipus Coloneus, Trachiniae, Philoctetes.

p. 175. Euripidis tragoediae XIX. Hecuba, Orestes, Phoenissae, Medea, Hippolytus, Alcestis, Andromache, ἱκέτιδες siue supplices, Iphigenia in Aulide, Iphigenia in Tauris, Rhesus, Troades, Bacchae, Cyclops, Heraclidae, Ion, Hercules furens, Electra et Danaes prologus cum versione Guil. Canteri.

p. 598. Aeschyli tragoediae VII. Prometheus δεσμώτης f. vinctus, ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις, Persae, Agamemnon, Χοηφόροι, Eumenides et Supplices.

p. 719. Aristophanis comoediae XI. Plutus, Nubes, Ranae, Equites, Ἀχαρνεῖς, Vespae, Aues, Pax, Ἐκκλησιάζουσαι, Θεσμοφοριάζουσαι, Lysistrata, singula cum Florentis Christiani metaphrasi, vel cum versione Andreae Diui.

p. 1017. Ezechielis Isagoges fragmenta.

Lycophronis Alexandra hic non comparet, sed tom. II. p. 138. seq.

Tom. II. Pindari Thebani Olympionicae, Pythionicae, Nemeonicae, Isthmionicae.

Hinc sequuntur lyricorum fragmenta Alcaei p. 94. Sapphus p. 96. Stesichori p. 99. Ibyci p. 100. Anacreontis ibid. Bacchylidis p. 137.

Fragmenta Simonidis vario carminis genere p. 121. et p. 125. carmen [?] eius in mulieres exhibetur cum metaphrasi poetica Georgii Buchanani.

Alcmanis p. 130. Archilochi p. 131. Melanippidae p. 133. Telestae p. 134. Pratini ibid.

Σκόλιον Aristotelis, et scoliorum Timocreontis et Hybriae, Cretensis, fragmenta p. 135. Erinnae Lesbiae ode in laudem Romae. Ibid. Alphaei, Mytilenaei, Phalaeci p. 136. Iuliani, Theocriti et alius auctoris Anacreontica poemata ibid. seq.

p. 158. Lycophronis Cassandra cum argumento et versione Guil. Canteri.

p. 162. Synesii hymni X.

p. 185. Gregorii, Nazianzeni, odae IV.

p. 189. Ioh. Damasceni hymnus in Theogoniam: crambe bis cocta p. 737. vbi p. 739. sequitur etiam eiusdem εἰς τὰ Θεοφάνια et p. 741. εἰς τὴν πεντηκοστήν. item p. 743. precatio versibus Anacreonticis.

p. 139. MAXIMI MARGVNII, Sec. XVI. episcopi Cytherorum, hymni Anacreontici IX.

p. 209. Orationis dominicae et Psalmi XXIV. metaphrases Anacreontico carmine graeco Matthiae Bergii, et Thomae Golneri et latino Conr. Rittershusii.

p. 210. Philes iambi de animalium proprietate et p. 237. auctarium Ioach. Camerarii.

p. 241. Georgii Pisidae ἑξαήμερον et de vanitate vitae cum versione Fed. Morelli. Fragmenta ex Suida et aliis p. 273.

p. 275. Ioh. Tzetzae XIII. Chiliades historiarum versibus politicis cum versione Pauli Lacisii Veronensis. Eiusdem Tzetzae quaedam p. 486. seq.

p. 494. Anthologia vett. epigrammatum VII. libris cum versione prosaica Eilhardi Lubini.

p. 746. hymni IV. Ioh. Geometrae in Mariam Θεοτόκον.

p. 751. Clementis, Alex. hymnus in Christum, cum Fed. Morelli versione.
p. 773. Simeonis Metaphrastae et alius cuiusdam iambi.

QVARTA collectio, solis poetis christianis constans, occurrit in appendice bibliothecae patrum per Marinum de la Bigne, Paris. a. 1634. [P] et in tomo XIV. editionis a. 1654. fol. vbi graece et latine exstant.

Sibyllinorum oraculorum libri VIII. cum praefatione Marci Antimachi et aliis Sibyllinis, aliisque oraculis ex omni antiquitate collectis per Iohannem Opsopoeum, ex editione Paris. 1599. 8. De Sibyllinis eorumque editionibus caeteris dixi lib. I.

Homerici Centones, Eudociae, Augustae, siue *Pelagii,* patricii, ex editione Paris. 1609. 8.

Ezechielis, tragici, fragmenta.

Apollinaris Metaphrasis Psalterii Danidici, ex editione Iohannis Benenati Paris. 1580. 8.

Nonni, Panopolitae, metaphrasis euangelii Iohannis, ex editione Ingolstad. 1614. 8.

Georgii Pisidae de mundi opificio, et de vanitate vitae, ex editione Federici Morelli Paris. 1584. 4.

Io. Geometrae hymni varii ex eiusd. Morelli editione, Paris. 1595. 8. *Fabr.*

[Miscellanea graecorum aliquot scriptorum carmin cum versione latina et notis. (curante *Mich. Maittaire.*) Londini typis G. Bowyer. 1722. 4.

Opera et fragmenta veterum poetarum latinorum profanorum et ecclesiasticorum, duobus voluminibus comprehensa. (Curante *Mich. Maittaire.*) Londini, ap. Io. Nicholson. B. Tooke et Io. Tonson. 1713. fol.

Aliarum collectionum, in classes redactarum, catalogum confecit *Hamberger* in: Zuverl. Nachricht. tom. I. pag. 173. sqq. et ego eiusmodi catal. enumeraui in Introd. in hist. L. gr. I. p. 85. sqq. *Harl.]*

CAPVT

CAPVT XIII. (olim XVII.)

De Catenis Patrum graecorum in S. Scripturae libros.

I. *Catenarum in S. Scripturam ratio et elogium.* II. *Catena in Pentateuchum a Francisco Zephyro latine versa, graece MS. in bibl. Tigurina.* III. *Catena in cantica V. et N. T.* ibid. *Catena Aloysii Lipomanni in Genesin et Exodum.* IV. *Procopii Gazaei in Octateuchum et ceteros libros historicos V. T. et in prouerbia, canticum et Esaiam.* V. *Catenae quaedam MSS.* VI. *Catena Olympiodori ac Nicetae in Iobum, latine ac graece et latine edita.* VII. *Catena in Psalmos Dan. Barbari et Aloysii Lipomanni et quam vtraque lingua vulgauit Balthasar Corderius.* VIII. *Catenae MSS. in Psalmos et alios libros V. T.* IX. *Catena in prouerbia edita latine a Theodoro Peltano.* X. *In Canticum a Zino, Meursioque.* XI. *Catenae MSS. in Esaiam, Io. Drungarii, Andreae, presbyteri, aliasque.* XII. *Catena in Matthaeum duplex graece et latine edita a Corderio.* XIII. *Alia MS. in Matthaeum et Lucam Macarii Chrysocephali.* XIV. *De Tito, Bostrensi, ac Victore, Antiocheno.* XV. *Catena in Marcum, quam vtraque lingua vulgauit Petrus Possinus.* XVI. *In Lucam* [?] *latine publicata a Corderio.* XVII. *In Iohannem ab eodem graece et latine.* XVIII. *Catena aurea Thomae Aquinatis in quatuor euangelistas.* XIX. *Theophylactus et Euthymius in quatuor euangelistas et epistolas Paulli. ibid. Oecumenius in Acta, epistolas Pauli et catholicas.* XX. *Arethas et Andreas in Apocalypsin.* XXI. *Aliae quaedam Catenae MSS.* XXII. *Similes ex recentioribus S. Scripturae interpretibus Catenae Marlorati, Poli et aliorum.*

(*Cum auctario G. C. Harles.*)

I.

Nemo est paullo humanior, quem fugiat, a multis iam saeculis obtinuisse morem ad illustrandos S. Scripturae libros egregia seligere ex praestantissimis veteris ecclesiae doctoribus, non modo illis, qui ex instituto sacros Scriptores exposuerunt, sed etiam aliis omnis generis, qui in operibus suis obiter aliquid ad lucem diuinis scriptis accendendam inspersissent. Atque si, quod ait Hesiodus, sapientissimus est is, cui, quod opus sit, ipsi veniat in mentem: proxime accedit ille, qui alterius bene inuentis obtemperat atque vtitur. Primum quidem locum inter interpretes sacrarum litterarum priscos graecos Origeni, Chrysostomo, Theodoreto paucisque aliis merito dabimus, qui ipsi, ita vt hi, praeclaris sacras litteras commentariis illuminarunt: proximum certe adsignabimus contextoribus, de quibus iam dicturus sum, *Catenarum:* hi enim laudata industria ex illis excerpserunt, quae et exponenda et in vsum vertenda sacra oracula inprimis facere sibi viderentur. Tantoque magis hi doctis placent ac probari solent, quod non modo ex vastis voluminibus commentariorum ea, quae maxime ad rem faciunt, conati sunt delibare, atque plurium virorum maximorum sensa succincte cognoscenda et industriae illorum fructum breui labore capiendum lectoribus offerunt; sed etiam, quod multa seruarunt ex scriptis antiquis, amissis quidem ac deperditis, ex quibus, nisi in huiusmodi seruatum Catenis, nihil omnino ad nostram memoriam peruenisset. *Catenae* autem vocabulo primus, ni fallor, hoc sensu vsus ex Latinis *Thomas Aquinas* est: [v. infra, §. XVII. *H.*] nam Graeci quidem scripta huiusmodi vocant Ἐπιτομὰς ἑρμηνειῶν,

νεσῶν, vt apud *Lambecium* III. pag. 60. [v. Kollar. not. p. 37.] siue ἑρμηνείαν συνεραν..θεῖσαν siue ἐξήγησιν συλλεγεῖσαν ἐκ διαφόρων Πατέρων etc. Non absurde autem catenae vocabulum hisce scriptis adplicatur, quoniam, vt Catena ex pluribus constat annulis inter se connexis; sic [?] illae expositionem librorum sacrorum, ex plurium scriptorum cogitatis contextam offerunt. Fortasse etiam, vt apud Dionem Chrysostomum, Charidemus vitam humanam confert cum catena ee), in qua prospera ex aduersis et aduersa vicissim ex prosperis suspensa connectuntur, ita etiam in hisce συναγωγαῖς non omnia semper aeque sunt selecta, sed praeclaris plerisque et obseruatu dignissimis adduntur interdum trita quaedam ac vulgatiora. Ne dicam de descriptorum vitiis ff), editorumque hallucinationibus, qui expositiones quasdam subinde aliis, quam quibus debebant, auctoribus vel interpolatas valde ac decurtatas adscripsere, vel in codices minus accuratos aut integros inciderunt. Vt autem Catenarum, quae exstant, notitia ordine a me tradatur, seriem librorum S. Scripturae, quos illae illustrandos in se susceperunt, sequi institui. *Fabr.* — De *catenis* plures V. D. iam adfatim disputarunt atque egerunt. *D. Thomas Ittig.* de bibliothecis et catenis patrum variisque veterum scriptorum eccles. collectionibus. Lipsiae 1707. 8. — *Io. Christph. Wolf.* in diss. catenas patrum graecas, easque potissimum MSS. ex codd. quibusdam Anglicanis sistente. Witteb. 1712. 4. — *Richard Simon* in: Histoire critique des principaux commentateurs du nouveau Testament, c. XXX. pag. 422. — *Io. Ge. Walch.* in bibl. theolog. selecta, tom. III. cap. VII. sect. IV. pag. 328. sqq. iterum idem in biblioth. patristica, litterar. adnotatt. instructa, Ienae 1770. mai. 8. cap. III. pag. 193. sqq. — *Io. Aug. Noesselt.* disp. de catenis patrum graecorum in N. T. Obseruatt. Halae Sax. 1762. 4. — *Car. Aug. G. Keil* in: systematisch. Verzeichniss der theol. Schriften, ed. II. p. 46. sqq. —

Tanta autem catenarum atque variorum expositionum librorum diuin. est copia in codd. vt metuendum sit, ne singularum vel ab anonymis vel a quibusdam scriptor., vt Niceta, Nicone aliisque collectarum enumeratio sit omnino molesta. In non paucis codd. eiusmodi congeries textui scriptorum diuinorum vel est in margine adposita vel subiecta. Frequentem multorum codicum iam antea per occasionem fecimus mentionem, indicandis catenis, in quibus interpretationes huius vel illius scriptoris ecclesiastici sunt excerptae. — In bibl. publ. *Parisinae* codd. CXXVIII. vsque ad CLXXIV. et DLXXII. — CMXCIX. et MII. sunt Catenae in V. T. atque in codd. CLXXVI. vsque ad CCXXXVIII. (paucis exceptis,) catenae in N. T. atque in tribus aliis codd. commentarius in cantica et preces biblic. v. ind. II. ad vol. II. cat. codd. Paris. — *Montfaucon* in bibl. *Coislin.* part. I. cap. 1. pag. 1-8. et cap. 3. hinc inde de patribus ac scriptoribus eccles. pag. 115. sqq. tum in part. II. pariter cap. I. pag. 240-267. et cap. 3. pag. 279. sqq. hinc inde multos recensuit codices, qui continent libros diuinos et catenas in eos aut eiusmodi collectiones. — De *Anglicis* quibusdam egit I. Chstph. Wolf. reliquorum, qui multi sunt, notitiam suppeditabunt indices ad catal. codd. Angliae, sub vocab. *Biblia* etc. Vt Montfauc. bibl. biblioth. MSS. omittam. Quare deinceps, his omissis,

ee) *Dio Chrysost.* Orat. XXX. p. 303.

ff) Nonnulla notauit *Cotelerius* passim in notis ad tom. III. monumentor. ecclesiae graecae.

omissis, quosdam neque omnes, praecipuarum bibliothecar. codices catenarum et collectionum memorabo. Multi eiusmodi codd. sunt *Vindob.* in bibl. caesar. de quibus praecipue in tom. III. etiam IV. comm. copiosi sunt *Lambec.* et *Kollar.* vt postea partim ostendemus. *Harl.*

II. *In Pentateuchum*, siue obscuriora modo potius Pentateuchi loca Catenam, ex antiquis excerptam graecorum theologis, nescio, in qua bibliotheca graece reperit *Franciscus Zephyrus*, Florentinus, vertitque latine a. 1546. sed non integram, vt ipse in praefat. testatur. *Si cui studioso*, inquit, *rerum graecarum, videar in hac mea traductione praeteriisse nonnulla, sciat id me consulto fecisse, aut quia superuacanea viderentur, aut in alios sensus distorta.* Graece haec Catena occurrit in bibl. reipublicae *Tigurinae*, quo codice vsus *Io. Caspar Suicerus* in thesauro suo ecclesiastico voce προσκυνέω et alibi, atque in obseruationibus sacris p. 60. 280. Zephyri latina versio Francisco Soderino, clerico apostolico, dicata lucem vidit Florent. 1547. recusa Coloniae 1572. 8. [1573. ap. *Ittig.* pag. 480. sq. quem vide.] subiunctam habens Catenam alteram *in cantica veteris et noui testamenti* ex versione *Antonii Caraffae*, Patau. 1564. 4. edita, quae incipit pag. 226. *Fabr.*

[In *Taurinensi* cod. L. sunt 1) quaestiones nonnullae, seu morales expositiones quorumdam locorum V. T. ex variis patribus collectae. 2) *Catena* in Pentateuchum, ac libros Iosuae, Iudicum et Ruth ex pluribus scriptor. eccles. contexta, cum Theodoreti praefatione. — (eadem catena est in cod. *Vindob.* caesar. VII. teste *Nesselio* in catal. codd. part. I. pag. 20.) —. 3) *Procopii*, christiani sophistae, epitomes eclogarum in Genesin, de qua infra plura dicuntur. Plura leges in cat. codd. gr. Taur. p. 154. sq. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. XV. catena in Octateuchum. v. cat. codd. gr. Marc. pag. 16. sq. vbi auctor cat. monet, huius catenae partem conuenire plerumque cum edita a *Franc. Zephyro* sub titulo Moysis enucleati; discrepare vero a nonnullis aliis. — Alia in cod. DXXXIV. v. cat. cit. p. 289. — Secundum catal. *Lambecianum* codd. caesar. vol. III. sunt in cod. I. pervetusto, (in quo continentur libri sacri V. ac N. T.) et III. *Pentateuchus* integer cum antiquis nonnullis adnotatt. marginalibus. v. Lamb. cum Kollarii not. p. 1. sqq. et p. 32. sqq. — cod. IV. *Genesis*, cum amplissimo commentario, ab anonymo ex pluribus scriptoribus, qui prioribus quinque post Chr. natum saeculis floruerunt, congesto. v. *Lamb.* pag. 35. sq. — cod. XI. commentar. amplissimus in totum Psalterium, nec non in cantica duo Moysis, *Exodi* cap. 15. et *Deuteron.* c. 32. et alia cantica V. T. et in duo cantica Lucae c. I. atque Lambec. adnotat, Corderium (in tomo II. expositionis patrum graecorum in Psalmos p. 853. vsque ad fin.) hunc *Theodori*, episcopi Heracleensis, comm. non separatim edidisse, vti exstat in hoc codice, sed permiscuisse cum ἀνωνύμως reliquorum catenae in cantica sacra. — In cantica II. mem. Moysis et alia, subiuncta Psalterio, in cod. XIII. XIV. XV. XIX. XX. vsque ad XXIV. de quibus multi sunt Lambec. et Kollar. p. 63. 64. sqq. 73. sqq. et 90. sqq. et sic in aliis seqq. codd. — In cod. XLVII. comment. ex variis scriptoribus eccles. congestus in praecipua loca V. ac N. T. v. *Lambec.* et *Kollar.* pag. 179 sqq. — In duo Moysis cantica aliaque V. ac N. T. cantica in codd. CLXVII. et CLXVIII. nr. 2. v. *Lambec* IV. pag. 392. sqq. — In cod. CCXXX. *Leonis* magistri, proconsulis, etc. epitome expositionis variorum patrum, (inprimis Theodoreti,

doreti, episc. Cyrensis,) in Pentateuchum mosaicum, in libr. Iosue, Iudicum, Ruth et quatuor libros regum. v. *Lambec.* V. pag. 133. s. — Octateuchus cum catena patrum *Mosquae* in bibl. synod. cod. XIX. quem late exposuit cl. *Matthaei* in Notit. codd. Mosq. pag. 28. sqq. — *Catenae LI. commentatorum in Octateuchum et libros Regum*, editae a *Nicephoro*, e duobus codd. CPolitanis, graece. Lips. II. voll. 1772. et 1773. fol. v. supra, in vol. III. pag. 682. *Harl.*

Nomina scriptorum, qui in Catena ad Pentateuchum et ad Cantica vet. et noui testamenti memorantur.

Eusebius

gg) Hic locus addendus aliis pluribus, quae retuli in codice pseudepigrapho veteris test. cap. CXLII.

Sym-

hh) De hoc vide volum. IX. huius bibl. pag. 545.

[*] Symmachus 59. 49 b. 42 b. 109. 124 b. 133 b. 141. 209. 269 b. 265 b.
Syrus codex 75.
Syri et Hebraei non habent canticum trium puerorum 287.
Theodoretus 1 b. 2 b. et in Pentateuch. singulis fere paginis. In canticum Hannae 249 b. 251. et in orationem Esaiae 259 b. 261. 262. 263 a. b. 264. 266 a. b. 268. 269. 270 b. 272. in preces Ionae 273 b. 274 b. 275 b. Ezechiae 276 b. 277 b. 278. 279 b.
Theodorus, Heracleensis, 35 b. 261 b. 263. 275 b.
Theodotio, 42 b. 124 b. 269 b. 270. 265 b. 259 b.
Theologus, 154 b. Supra Gregorius, Naz.
Addita etiam sunt e *Rabbi Moyse* (puto ab interprete, vt quae de latinis codicibus habet pag. 51 b.) pag. 5 b. 44. 53. 92 b. 138 b. 139. 161.
Rabbi Moses libro de aequiuocis 60. tertio aequiuocorum ex arcanis Zabiorum Chaldaeorumque monumentis 73.

III. Veterum studium imitatus, atque antiqua Catena graeca MSta vsus, *Aloysius Lipomannus*, episcopus Methonensis, et coadiutor Veronensis, editis Sanctorum vitis ii) celebratissimus, condidit *Catenam in Genesin et Exodum*, ex auctoribus ecclesiasticis plus minus sexaginta, [*] iisque partim Graecis partim Latinis connexam. In Genesin, Paris. 1546. in Exodum

ii) Opus de vitis sanctorum, ab *Aloysio Lipomanno*, Veronensi deinde episcopo, curatum, et e graeco versas latine exhibens, constat octo tomis, editis Romae in quarto. Tom. I. a. 1551. prodiit et libris quatuor vitas 163. complectitur. Tomus II. a. 1553. vulgatus, continet vitas 225. Tom. III. qui a. 1554. lucem vidit, tribus constat partibus, ex quibus prima habet vitas nonnullas, altera Palladii Historiam Lausiacam, e graeco versam, tertia Gregorium de miraculis martyrum S. Iuliani et S. Martini, episcopi. Tomus IV., eodem anno 1554. in lucem datus, vitas exhibet 270. Tomus V. a. 1556. Tomus VI. et VII., a. 1558. paullo ante Aloysii mortem publicati, vitas, ex Simeonis metaphrastae codicibus graecis bibl. Vaticanae, Venetae et Cryptae Ferratae latine versas, continent, tomus quintus quidem menses, Nouembrem, Decembrem, Ianuarium et Februarium, versas a Gentiano Herueto: tomus sextus Maium, Iunium, Iulium, Augustum, Septembrem et Octobrem ex interpretatione Guil. Sirleti, et tomus septimus Martium et Aprilem ex Francisci Zini et eiusdem Sirleti versione: subiuncto prato spirituali Ioannis Moschi. Tomum denique octauum a. 1560. Aloysio iam defuncto, vulgauit propinquus eius, Hieronymus Lipomannus. Lipomannum secutus *Laur. Surius* est, cuius notae vitae sanctorum Orientis et Occidentis, sed vt comtiores prodirent, passim ab ipso, quod dolendum, interpolatae. (Prima editio a. 1569. fol. Coloniae sex voluminibus, recusa Venet. 1581. fol. cui in altera Coloniensi eiusdem anni tomus septimus a Iacobo Mosandro, Carthusiensi monacho, accessit. Sed longe praeferenda editio Coloniensis tertia a. 1617. in qua et Mosandri supplementum suo loco insertum, et alia plura accesserunt. Post Surium denique maiore industria ex *Heriberti Rosweidi* consilio in Actis Sanctorum colligendis vt sunt Iesuitae Antwerpienses, *Iohannes Bollandus*, *Godfridus Henschenius*, *Daniel Papebrochius*, *Franciscus Baertius*, *Conradus Ianningus* et *Franciscus Rayaeus*, a quibus tomus primus Ianuarii prodiit a. 1643. tomus quintus Iunii, (postremus ex illis, qui hactenus lucem viderunt, et totius operis vicesimus tertius) a. 1711. Autwerpiae, fol. De *Lipomanno* videndus *Andreas du Saussay* in continuatione Bellarmini de Scriptoribus ecclesiasticis, *Antonius Teisserius* in elogiis Thuaneis, et *Elias du Pin* in Bibliotheca scriptorum eccles. tom. XVI. pag. 29.

Exodum ibid. 1550. fol. quam vtramque editionem prae manibus iam habeo. Vtraque recusa Lugduni 1657. fol. [quam recenset edit. *Ittig.* pag. 565 sqq.]

Scriptores, e quibus Catena a Lipomanno in Genesin excerpta est.

Acacius.
Alcuinus, qui et *Albinus*.
Ambrosius.
Apollinaris, episcopus Hierapol.
Apollinaris alter.
Augustinus.
Basilius.
Beda.
Bernardus.
Caietanus.
Cassianus kk).
Chrysostomus.
Cyrillus, Alex.
Didymus.
Diodorus.
Ephraem.
Epiphanius.
Eucherius.
Eusebius, Caesareensis.
Eusebius, Emesenus.
Eustathius, Antiochenus.
Gennadius.
Glossa seu ipsius Catenae auctor.
Glossa interlinearis.
Glossa ordinaria.
Glossa graeca.
Graecus incertus auctor.
Gratianus.
Gregorius, Naz.
Gregorius, Nyssenus.
Gregorius, papa.
Hieronymus.
Hilarius.
Hippolytus Romae.
Hugo de S. Victore.
[†] Iohannes, Damascenus.
Irenaeus.
Isidorus, abbas.
Isidorus, Hispalensis.
Isidorus, Pelusiota.
Iunilius.
Leo, papa.
Magister sententiarum.
Melito, episc. Sardicensis.
Nicolaus, papa.
Origenes.
Philo, Hebraeus.
Philo, episcopus.
Prosper, Aquitanensis episcopus.
Rabanus Maurus.
Rupertus.
Serapion.
Seuerianus, Gabalorum episc.
Augustinus Steuchus, Chisimensis episcopus, bibliothecarius Vaticanus.
Strabus, Fuldensis.
Theodoretus.
Theodorus Mopsuestiae.
Theodorus alter.
Theophilus, episcopus Alex.
Thomas Aquinas.
Zeno, episcopus Veronensis.

Mmmm 2 Testa-

kk) *Cassianus* inter Graecos a Lipomanno refertur, quem licet latine scripsisse constet, non minus tamen constat, etiam iam olim versum graece, et illa lingua lectum ac laudatum antiquis, vt supra cap. 14. [ed. vet.] demonstraui.

Testatur porro Lipomannus in epistola ad Paulum III. se ex bibliotheca pontificis vetustissimos graecos codices et numquam typis excussos adhibuisse, ex iisque non pauca et recondita in hoc volumen ingessisse, adiutum Basilii Zanchii, Pergamensis, ex ordine canonicorum regularium, viri eruditissimi, opera. Mox praefat. ad lectorem demonstrat, se dicta Graecorum (Basilio, Origene et Chrysostomo duntaxat exceptis,) si non locum, vbi quaeque traduntur, adnotauerit, petiisse ex antiquissimo apostolicae bibliothecae graeco codice, in quo literae caducae fuerint adeo, vt vix legi possent.

Scriptores, e quibus collecta Catena Lipomanni in Exodum.

Acacius.
Alcuinus.
Ambrosius.
Antonius, abbas.
Athanasius.
Augustinus.
Auctor u) MS. Catenae.
Graecus incertus auctor.
Basilius.
Beda.
Bernardus.
Caietanus.
Collationes patrum.
Cyprianus.
[?] Cyrillus.
Diodorus.
Dionysius, Areopagita.
Dionysius alter.
Epiphanius.
Eucherius.
Eusebius, Caesareensis.
Eusebius, Emesenus.
Euthymius, monachus Zigabenus.
Gilbertus.
Gilebertus de Hollandia.
Glossa interlinearis et ordinaria.
Gregorius, magnus.
Gregorius, Nazianzenus.
Gregorius, Nyssenus.
Guerricus, abbas Igniacensis.
Hieronymus.
Hilarius.
Hugo de S. Victore.
Ioannes, abbas Casemarii.
Ioannes Chrysostomus.
Ioannes, Damascenus.
Iosephus.
Irenaeus, episcopus Lugd.
Irenaeus, Antiochenus.
Isidorus, Hispal. episcopus.
Isidorus, Pelusiota.
Isychius.
Leo, papa.
Maximus, episc. Taurinensis.
Oecumenius.
Origenes.
Philo, episcopus.
Philo, Iudaeus.
Prosper, Aquitanensis episcopus.
Rabanus.
Rupertus.
Seuerianus.
Seuerus, Antiochenus episc.
Seuerus, alter.

Sixtus,

u) *Scias*, inquit Lipomannus, *quod et in Genesi admonuimus, dum ex Graecis quempiam sacrorum doctorum sine loci, in quo illa dicit, assignatione in medium afferimus, nos ex graeca catena latinos factos, ita vt reperimus, adduxisse.*

Sixtus, papa.	Theodoretus.
Strabus.	*Thomas Aquinas.*
Synodus sexta.	*Zeno, Veronensis.*

IV. Catenis etiam adnumeranda alicui videantur PROCOPII, *Gazaei*, circa a. C. 520. clari, Commentaria in *Octateuchum*, *libros regum* et *chronicorum*, *prouerbia*, *canticum canticorum* et *Esaiam*; ex quibus sola in libros regum et chronicorum atque in Esaiam hactenus graece et latine, in Octateuchum latine prodierunt; in Octateuchum vero et canticum graece cum noua versione et notis iamdudum exspectamus a D. *Godfrid. Oleario*, apud quem illa parata ad praelum iam ante hos duodeuiginti annos Lipsiae in communi patria nostra videre me memini mm). Adde si placet quae superiore vol. septimo, dixi de variis differens Procopiis, lib. V. [P] cap. 5. pag. 563. sqq. Non quidem sunt haec Procopii commentaria ita ex variis variorum ῥήσεσι contexta, adscriptis singularum auctoribus, quemadmodum in aliis fere catenis fieri consueuit: tamen non diffitetur Procopius, se scholia sua, siue ἐξηγητικὰς χολὰς, aut ἐξηγητικῶν ἐκλογῶν ἐπιτομήν, vti Commentarius in Prouerbia in codice regis Galliae MS. MMCDXXXVI. inscribitur, ex pluribus antiquioribus collegisse; vnde etiam Commentarius in Esaiam inscribitur: ἐπιτομὴ τῶν εἰς τὸν προφήτην Ἡσαΐαν καταβεβλημένων διαφόρων ἐξηγήσεων.

V. Inter Catenas MSS. quae passim in bibliothecis latent, primo loco memorabo Catenam *in Pentateuchum et in libros Iosuae, Iudicum et Ruth*, quam in codice XI. saeculi in bibl. D. Iulii Iustiniani, procuratoris S. Marci, Venetiis deprehendit Montfauconus p. 433. Diarii Italici, contextam ex *Acacio* Caesareensi, *Basilio*, Ioanne *Chrysostomo*, *Cyrillo*, *Didymo*, *Diodoro*, *Ephraemo*, *Epiphanio*, *Gennadio* CPol. *Gregorio* Nysseno, *Hippolyto* Romano, *Origene*, *Philone*, episcopo, *Serapione* Thmuitano, *Theodoreto* et *Theodoro*. [v. cod. *Venet.* Marc. in cat. gr. codd. p. 239.]

Macarius Chrysocephalus praefat. in Lucam mentionem facit Catenae suae in Genesin, duobus tomis distributae.

In bibl. caesarea exstat catena *in Genesin*, memorata *Lambecio* III. pag. 17. [pag. 35. ed. Kollar.] in qua laudantur *Philo* Hebraeus, *Flauius Iosephus*, *Aquila*, *Symmachus*, *Theodotio*, *S. Irenaeus*, *S. Hippolytus*, *Origenes*, *Theodorus*, Heracleae episcopus, *Eustathius* et *Seue-*

mm) Editurus quoque erat, et ex apographo, ab Oleario quondam ex cod. *Augustano* descripto, specimen dedit *Io. Christ. Gottlieb Ernesti* in epistola de *Procopii Gazaei* commentariis graecis in Heptateuchum, (h. e. in Pentateuchum, librum Iosuae et Iudicum) et Canticum ineditis, Lipsiae 1785. 4. Sed nondum lucem adspexit: contra Olearii apographus codex cum eius versione latina integer exstat prelo paratus, atque ad emendum edendumque oblatus est in Ien. A. Litt. Zeit. Intelligenz-Blatt nr. 4. a. 1801. pag. 327. sq. — De codd. in quibus *Procopii* expositiones s. catenae in varios S. Script. libros seruatae sunt, iam pluribus egi in notis ad loc. cit. vol. VII. p. 565. sq. Add. *Procopii* epitome expositionum, ex variis scriptt. eccles. collectarum, in canticum canticorum, in cod. Augustano, teste *Reisero*, in catal. etc. p. 56. it. supra ad §. II. de cod. *Taurin.* et *Kollar.* not. *A.* ad Lambec. comment. III. pag. 37. *Harl.*

Seuerus, Antiocheni, *Serapio*, Thmueos in Aegypto episc., *Eusebius* Emesenus, *Acacius* Caesareensis, *Diodorus* Tarsensis, *Apollinaris* Laodicenus, *S. Ephraem* Syrus, *Basilius*, *Gregorius*, *Naz. et Nyssenus*, *Didymus*, *Theophilus* Alex. *Isidorus* Pelusiota, *Cyrillus* Alex. et ex cuius ἀπόρεσις τῆς θείας γραφῆς praefatio praemittitur, *Theodoretus*. *Fabr.* — *Monachii* in bibl. Bauar. elector. cod. III. catena in Genesin et Exodum ex Cyrillo, Gregorio Nysseno, Gregorio, theologo, Chrysostomo, Theodoreto, Diodoro, Seueriano et aliis. Opus fine mutilum. v. catal. codd. gr. Bau. pag. 1. *Mosquae* in bibl. synod. interpretatio variorum patrum in Genesin, teste *Schiada* in cat. codd. gr. Mosq. p. 57. *Harl.*

Catena *in Iobum* in codice saeculi X. Colbertino MMCDXXXIV. vbi ad singula rerum nomina res ipsae delineantur, atque iconibus exprimuntur, ex qua laudatus *Montfauconus* pag. 191. diarii italici adfert imaginem Sirenis, adpictam verbis Iobi XXX. 29. ἀδελφὸς δὲ γέγονα Σειρήνων *frater sirenum factus sum*, optimeque conuenientem descriptioni nn) Sirenum apud veteres scriptores, vt *Symmachum* lib. I. epist. 47. qui sirenas *semiuolucres puellas* adpellat. Similis catena in Iobum, iconibus illustrata, in codice MDCCCXXX. regis christianissimi, scripto a. C. [?] 1362. De codice illo Colbertino, atque de Catena simili *in Psalmos* cod. reg. MDCCCLXXVII. decimo scripta saeculo et praecipua Dauidis, antequam regnum obtineret, gesta, septem in folio tabulis depicta, exhibente, idem *Montfauconus* videndus in Palaeographia graeca p. 7.

Liber *Iobi*, *prouerbia*, *ecclesiastes*, *canticum et liber sapientiae* cum Catena, siue commentario succinctiore marginali, ex variis collecta scriptoribus, *Olympiodoro*, *Seuero* aliisque. MS. in bibl. caesarea. *Lambec.* III. pag. 19. *Fabr.* l. pag. 39. sqq. ed. Kollarianae in codd. VI. et VII. vbi praecipue pag. 40. nota Kollar. qui longum *Io. Ern. Grabii*, in edit. τῶν LXX. tom. vlt. in prolegom. ad Psalmos §. VI. locum de duobus his codd. repetit: in quibus Grabius scribit, se accepisse ex bibl. Cantabr. varias Fr. Iunii schedas, ad LXX. interpret. editionem pertinentes, et in his variantes lect. codd. Vindobon. (a Fabricio laudatorum) cum Wecheliano graecorum bibliorum exemplari collatorum, ipsa Iunii manu nitide descriptas, reperisse. — In cod. VIII. Iobus, prouerbia Solomonis, canticum canticorum et ecclesiastes, cum antiqui anonymi expositione, contextui immixta, et cod. IX. Iobi cum adnotatt. nonnullis marginalibus. v. Lambec. pag. 47. sq. — In cod. V. quatuor libri regum cum expositione ex aliis, praecipue ex Procopio Gazaeo et Theodoreto deprompta. v. *Lambec.* III. pag. 36. sqq. cum primis notam Kollarii. pag. 37. — In cod. CCXXXI. *Nicetae* catena s. comment. amplis. in librum Iobi. v. *Lambec.* V. p. 135. sqq. quo iudice pag. 139. vetustior et amplior est cod. VII. in vol. III. pag. 43. descriptus. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. XXI. 1) *Prouerbia* Salomonis cum marginali catena multorum patrum nominatorum; 2) *ecclesiastes* cum commentariis marginal. patrum non nominatorum; 3) *Cantica canticorum*, adpositis in mar-

nn) Confer *Laur. Begeri* Vlyssem, Sirenes praeteruectum, et notas ad tabulam Iliacam nr. LXIX. *Ez. Spanhemium* de vsu numismatum pag. 251. edit. Lond. *Nicasii* dissertationem, Paris. 1691. editam, et *Ianum Broukhusium* ad Tibullum pag. 362.

margine commentariis fine vllo auctorum nomine; 4) *Iob* cum marginali catena plurium patrum citatorum. Praeit *Polychronii* prologus; sequitur eiusdem *Polychronii* hypothesis, paullo longior, quam ea, quae est in ed. Comitoli. Postremo legitur *Iuliani*, ep. Halicarnassensis, prooemium, praefixum catenae *Nicetae*, editae cura Patr. Iunii, Londini 1636. (conf. *Kollar.* ad Lambec. III. pag. 40. not. B. — In cod. XXII. catena in *Prouerbia Salomonis*, et *Procopii Gazaei* epitome commentariorum in *ecclesiasten:* (v. ad §. VIII. fin.) in mediis foliis exstat enarratio *Olympiodori*, in marginibus autem commentarii Gregorii Nysseni, Dionysii Alexandrini, Origenis, Euagrii, Didymi, Nili et Olympiodori — in cod. XXIII. *Olympiodori* enarratio in *ecclesiasten;* tum excerpta ex interpretationibus potissimum Gregorii Nysseni et Nili, mon. in *cantica canticorum;* denique catena in *Prouerbia Salomonis*, ex pluribus scriptor. contexta. Conf. cat. codd. gr. Marc. p. 19-22. — In cod. DXXXVIII. catena in *Iobum*. v. cat. cit. pag. 290. — *Florentiae* in cod. Laurent. XXVII. plut. 5. catena in *Iobum*, cum protheoria Olympiodori et hypothesi eiusd. Olympiodori, Polychronii et Iuliani: ex quo cod. multa exscripsit *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. pag. 52. sq. et in fine adnotat, eiusmodi catenam in Iobum exstare in bibl. Escorialensi, Paris. Coislin. Vindobon. et Veneta. — In cod. XXIX. plut. 10. nr. nr. 1. *Olympiodori* comment. in *ecclesiasten*, et nr. 3. catena patrum in *Iobum*. v. *Bandin.* I. pag. 494. — *Monachii* in bibl. elector. Bauar. cod. V. scholia *Polychronii* in Iob. ex Io. Chrysostomo, Euagrio, Iuliano, Methodio et aliis et in cod. VIII. catena in *prouerbia Salomonis* ex Origene, Basilio, Didymo, Eusebio, Olympiodoro et aliis: item catena *in Iob.* v. cat. codd. gr. Bauar. p. 2. *Harl.*

Idem III. pag. 26. seq. et pag. 41. et IV. p. 116. memorat plures codices MSS. Catenarum et expositionum patrum graecorum in Psalmos, in eadem bibliotheca obuios, et Corderio non visos. Ceterum e scriptoribus, e quibus contextas illas Lambecius obseruat, nullus est, qui non in Corderiana Catena saepius citetur, praeter *Olympiodorum*, in codice XV. laudatum, quo continetur Catena in Psalmos, a Iohanne Sambuco tributa *Nicetae*, Heracleensi.

VI. Catena *in librum Iobi* edita primum latine Lugduni est apud Iohannem Stratium a. 1585. 4. [oo]) et recusa Venet. 1587. 4. cum variis accessionibus [pp]), interprete *Paulo Comitolo*, S. I. qui Antonio Caraffae, cardinali, cuius auspiciis hunc vertendi laborem in se susceperat, opus inscripsit. Editionem Lugdunensem curauit *Laurentius Cum-Deo* [qq]), qui in epistola

oo) Ab *Ittigio* pag. 568. et *Walch.* in bibl. patristica pag. 194. prima edit. prodiisse dicitur a. 1586. ibique agitur de hac catena edita. — Edit. *Venetam* recenset Ittig. p. 658. sqq. *Harl.*

pp) De illis accessionibus videndus b. D. *Thomae Ittigii* liber de bibliothecis patrum et catenis pag. 658. sq. vbi pro *Coloniae* legendum *Lugduni*, vt ipse etiam agnouit pag. 578. vbi reprehendit catalogum Heinsianae bibliothecae, in quo p. 36. ex duobus *Paulo Comitolo et Laurentio Cum-Deo* conflatus est vnus *Paulus Cum-Deo*.

qq) Idem hic est *Laurentius Cum-Deo*, Italus, cuius bibliotheca homiliarum et sermonum priscorum ecclesiae patrum a *Gerardo M. fano*, Germano, dominicano, locupletata, perfecta, editaque est Lugduni 1588. fol. ex Iuntarum officina, quatuor voluminibus.

stola praemissa ad Comitolum negat, auctorem Catenae esse *Olympiodorum* [rr]), diaconum Alex. vti interpreti ex protheoriis et amplioribus symbolis persuasum fuerat, sed, vti ipse potius fide plurium MSS. [*] codicum ostendit [ss]), *Nicetae Heracleae* Ponti in Thracia circa a. C. 1077. metropolitam. *Vnum*, inquit, *illud torsit, quod huius coagmentationis auctorem esse Olympiodorum, quem tu arbitraris, persuadere mihi minime potui. Quare, quum graecum exemplar sane quam vetustum apud doctissimum et nobilissimum virum, Iohannem a Sancto Andrea, ecclesiae Parisiensis canonicum, exstare audiuissem, cum per literas rogaui, mihi vt id dubitationis eximeret.. Qui, qua est humanitate, statim respondit, suo exemplari* Nicetae, Heracleensis episcopi, *nomen inscriptum: quod non subditum esse confirmor, cum, quod stilus ipse cum ceteris eius operibus plane consentiat, tum, quod alterum exemplar regis Gallorum bibliothecae, et non pauca quae Constantinopoli visuntur, idem nomen summo cum consensu praeferant.* Idem, (quidquid contra in dissertatione aduersus Laurentium, Venetae editioni adiuncta, Comitolus disputet,) confirmat codex Vindobonensis, de quo *Lambecius* V. pag. 62. [tt]) et antiquioris etiam MSti suffragio nixus, (quem *Lambecius* pag. 64. [s. p. 139. Koll.] male Franciscum Patricium adpellat,) *Patricius Iunius*, qui Comitoli versionem pluribus scatere hallucinationibus deprehendit, et ipse graeca ex codice antiquissimo, litteris grandioribus sine vlla capitum vocumque distinctione in membrana scripto, quem, Alexandria CPolin aduectum, Cyrillus Lucaris, patriarcha, ad regem magnae Britanniae dono miserat, descripsit et cum noua versione sua accuratiore edidit Londini 1637. fol. subiecto libro Iobi, graece ex versione LXX. Senum descripto στιχηρῶς, quem separatim recudi fecit postea *Iohannes Terentius*, Frisius, Franekerae. 1663. 4. [conf. supra, vol. III. pag. 683.] Si Colomesio in paralipomenis de scriptoribus ecclesiasticis credimus, Basilidis odas et Valentini Psalmos memorat Origenes in catena in Iobum a Comitolo latine versa, p. 433. editionis Venetae. Quod, inquit, *in catena, a Patricio Iunio edita, incassum quaeras.* Sed hoc idem incassum quaeras in Catena, versa a Comitolo, in cuius editione Lugdunensi ad verba Iob. XLI. 10. *de ore eius lampades procedunt* tantum reperio p. 287. Origenem dicentem; *si quando sermonem auribus acceperis, christianae pietatis specie tectum, sed opifici calumniam inferentem, verbi caussa* Marcionis, Valentini, Basilidis *sententias impias ac nefarias iactantem — sane tunc etiam cernes ex ore horum carbones, torresque foras erumpere.* Eadem habet editio Patricii Iunii pag. 590. nisi quod in latino, typographi, vt credo, culpa pro Marcione Marciani nomen excusum legitur. [*] *Εἴποτε ἤκουσας λόγου προφάσει χριστιανισμοῦ κατηγοροῦντος, τοῦ Δημιουργοῦ, φέρε εἰπεῖν πρεσβεύοντος τὰ Μαρκίωνος, τὰ Οὐαλεντίνου, τὰ Βασιλείδου, — — ὄψει ὅτι ἐκ στόματος τῶν τοιούτων*

rr) Hunc *Olympiodorum*, diaconum Alexandrinum, iam ab Anastasio sub extremum libri VI. Anagogicarum contemplationum in Hexaëmeron citari, adeoque non iuniorem videri saeculo quinto vel sexto, docet Ernestus Grabe tom. II. spicilegii patrum pag. 245. De hoc aliisque Olympiodoris infra, vbi commentarios Olympiodori in Aristotelem recenseo, quos Monacho Comitolus tribuere non dubitat.

ss) De hoc aliisque Nicetis dixi volumine superiore [septimo, p. 750. sq. vbi quoque de codd. catenarum, a Niceta contextarum, egi. *Harl.*]

tt) s. p. 135. sqq. ed. Kollar. de cod. Caesar. CCXXXI. vbi pluribus refert diuersa de auctore huius Catenae iudicia *Laur. Cum-Deo* et *P. Comitoli* itque in sententiam prioris. *Harl.*

τὸν ἐξέχοντα ϑαλεῖ. Verius est, Iunianam editionem non modo accuratiorem multo, sed et passim locupletiorem esse versione Comitoliana.

Index scriptorum, in Catena ad Iobum laudatorum, ad paginas edit. Iunianae.

VII. *In Pſalmos primores quinquaginta* Catenam auream patrum graecorum latine ex verſione ſua edidit *Daniel Barbarus,* electus tunc patriarcha Aquileienſis, Venet. 1569. fol. praemiſſa Euthymii praefatione in Pſalmos ex verſione Philippi Sauli, epiſcopi Brugnatenſis: pollicitus etiam ſimiliter in reliquos Pſalmos opus hoc, quod graece MStum habuit interpretaturum et latine vulgaturum [uu]), quod poſtremum fieri non potuiſſe ab illo dolendum eſt, cum

uu) Poſſeuinus in apparatu ſacro teſtatur, reliquas partes eiusdem Catenae, quas Daniel Barbarus verterat, perueniſſe integras ad Franciſcum Barbarum, patriarcham itidem Aquileienſem, *quas,* inquit, *prelo ſubiectum iri ſperamus, id quod et ipſi vrgemus.*

cum Catenam hancce Corderiana, de qua mox dicturus sum, in adsignandis auctoribus, e quibus expositiones depromtae sunt, longe accuratiorem esse moneat Montfauconus notis ad Athanasium tom. I. p. 1007: quamquam de illa quoque Henricus Sauilius notis ad Chrysost. tom. VIII. pag. 108. *Latinorum*, inquit, *codicum Chrysostomi fidem sequutus Daniel Barbarus ea non semel adtribuit Chrysostomo, quae eius non sunt, quaeque ipse in Catena: suae codice graeco MS. non reperit, id quod confidentius adseueramus, quod illius Catenae penes nos exemplar* [[?]] *sit graecum MS. pseudepigraphis hisce et adulterinis prorsus carens, cum tamen caetera fere consentiant* vv).

Scriptores, qui in hac catena laudantur, hi sunt:

Apollinaris.	Hesychius.
Aquila ww).	Hypatius.
Asterius.	Io. Chrysostomus.
Athanasius.	Io. Damascenus.
Basilius.	Iustinus.
Cyrillus.	Nicephorus, CPol.
Diodorus.	Origenes.
Eusebius.	Seuerus.
Euthymius.	Theodoretus.
Gregorius, Nazianzenus.	Theodorus, Antiochenus.

In Psalmos decem primores *) catena postuma, ab *Aloysio Lipomanno* ad veterum exemplum ex auctoribus ecclesiasticis plus minus septuaginta, iisque partim graecis, partim latinis connexa et post auctoris fata a fratre eius, Andrea Lipomanno, edita, lucem vidit Romae 1585. fol. Quum vero eiusdem generis sit, quales in Genesin et Exodum concinnatas ab Aloysio catenas supra dixi, et ex iisdem fere scriptoribus contexta, de illa addere plura superuacaneum arbitror. E patribus latinis catenam auream in Psalmos adornauit Franciscus Puteanus, siue e Puteo, Lugdunensis, ord. Carthusianorum Generalis, Paris. 1530. Sixto Senensi, Antonio Posseuino et Guil. Caueo laudatus.

Nnnn 2 Plenius

vv) De edit. *Barbari* v. *Ittig.* pag. 657. sq. A *Walchio* in bibl. patr. pag. 195. citatur plenius, quam a Fabricio factum est, editio: *Francisci de Puteo* catena aurea super Psalmos, nunc denuo a mendis tersa; nec non Hieronymi translatione ditata. Paris. 1530. fol. quae editio, vt idem ait, secunda esse videtur, aliaque sub titulo: *catena aurea super Psalmos ex dictis* patrum, Paris. 1520. 4. prodiisse perhibetur. *Harl.*

ww) Diuersum hunc esse ab Aquila Pontico, qui libros V. T. graece interpretatus est, notauit b. Ittigius lib. de bibliothecis patrum p. 698.

*) Psalterii Dauidici *Psalmi nouem priores* cum anonymi cuiusdam commentario amplissimo, in cod. caesar. XXVII. nr. 2. quo, inquit *Lambec.* comment. III. pag. 108. caruit Corderius in contexenda patrum graecor. in Psalmos expositione. De aliis catenarum in Psalmos codd. paullo inferius plura adnotabimus. *Harl.*

Plenius hisce omnibus ac perfectius opus est catena graecorum patrum *in Psalmos vniuersos*, graece luculentis typis edita cum versione et notis *Balthasaris Corderii*, S. I. Antwerpiae ex officina Plantiniana Moreti 1643. vsque ad a. 1646. fol. tribus voluminibus, singulis singulas Psalmorum quiquagenas complectentibus. Praemittitur prooemium ex S. Athanasii epistola ad Marcellinum, subiunctis breui altero Anonymi, et de diapsalmate, Psalmorumque auctoribus ac diuisione in quinque partes apospasmatiis Eusebii, Caesariensis. *Fabr.* Conf. *Ittig* l. c. pag. 623. sq. *Walch* l. mem. pag. 195. et supra, vol. III. p. 683. *Harl.*

Ad singulos Psalmos exhibetur primo argumentum et paraphrasis insignis lectuque dignissima graeci *Anonymi* scriptoris ex MS. duobus [?] codicibus caesareis, et deinde eximius *Theodori* xx), Heracleae in Thracia episcopi, Constantio principe clari, commentarius, Hieronymo c. 90. de script. eccles. laudatus, (cui passim alia ἄλλου, nescio cuius, expositio adiuncta legitur,) ex codicibus MSS. Caesareis et Vaticanae atque Barberinae bibl. Hunc sequitur *catena* ex variis antiquis patribus graecis, quam Corderius ex quinque codicibus MSS. bibl. caesareae Vindobonensis et duobus electoralis Bauaricae Monachiensis, recensuit. Denique succedunt Corderii in Psalmos singulos notae. De codicibus illis Vindobonensibus videndus *Lambecius* III., pag. 22. seq. yy) Tomus primus Ferdinando III. imperatori, secundus

xx) Vide not. seq. *Harl.*

yy) s. pag. 53. sqq. nempe 1) de cod. X. qui continet totum Psalterium cum amplissima catena, et Lambec. Corderii locum de codd. caesareis repetit, additis quibusd. obseruatt. 2) de cod. XI. quo continetur commentarius in totum Psalterium et cantica diuina in vtroque testamento; (pag. 56. sq. vbi plura disserit Lambec. sed compara notas, interdum castigationes Kollarii, qui p. 59. In nota B. quando Cotelerius et Lambecius statuebant, auctorem eius esse *Theodorum*, Heracleae in Thracia episcopum, comprobat iudicium *Garnerii*, qui in sua Basilii edit. Paris. 1721. tom. I. pag. 89. demonstrauit, illum commentar. non esse Theodori vnius opus, sed multorum: Origenis, Eusebii, Basilii, Didymi, Io. Chrysostomi, Theodoreti, etc. adeoque in catenarum numero merito posse reponi. — 3) de cod. XII. in quo itidem exstat catena in Psalterium 4) de cod. XIII. Psalter. a Psalmo XXXV. vers. 3. vsque ad finem Psalmi CXLIX. cum anonymi comment. marginali. — 5) de cod. XIV. s. catena in Psalterium a Psalmo I — LXXVIII. v. plura de ea catena *Lambec.* pag. 64. sqq. qui animaduertit, *Corderii* ed. expositionis patrum gr. in Psalmos ex illo codice posse non contemnendo augeri spicilegio: Kollar. tamen quaedam, a Lambecio dicta, in not. corrigit. — 6) de cod. XV. s. catena in Psalm. V. vsque ad vltimum, nec non in cantica sacra. Collectorem autem commentariorum in illo cod. cuius beneficio Corderiana edit. illustrari possit atque augeri, Lambecius cum I. Iac. Frisio et Sambucio putat fuisse *Nicetam*, Heracleensem. — 7) cod. XVII. in Psalmis I — L. subiuncta quidem est singulis versibus breuis expositio, quam Lambecius p. 71. sqq. catenam patrum esse putabat; sed Kollarius in longa doctaque nota adserit eam *Theodoreto*. Adde, quae Lambec. et Kollarius de codd. Psalmorum XVIII. et XIX. cum adnotatt. fusius exposuerunt. — In codd. CLXVII. et CLXVIII. Theodoreti expositio integra in omnes Psalmos et comment. in cantica sacra ex vet. scriptor. eccl. collect. v. *Lambec.* IV. p. 392. sqq. — *Monachii* in bibl. elector. cod. VI. catena ex pluribus scriptorr. in Psalmos a I. vsque ad LXIV. et cod. VII. a Psalmo LXV. vsque ad finem. v. cat. codd. gr. Bauar. pag. 2. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. XVII. Psalter. cum amplissima patrum catena margin. et catena in cantica V. ac N. T. — in cod. DXXXVI. catena in Psalm. et in cod. DXXXVII. Psalter. cum expositionibus. v. cat. codd. gr. p. 19. et 290. — *Taurini* in bibl. reg. codd.

dus Maximiliano electori Bauariae, et tertius Leopoldo Guilelmo, archiduci Austriae, Ferdinandi, III. fratri est inscriptus. Ad tomi tertii calcem pag. 853-962. Corderius graece cum versione sua notisque ex iisdem codicibus MSS. recensitam subiunxit longe locupletiorem catenam *in cantica S. Scripturae*, quam fuit illa supra a me commemorata, atque ad calcem catenae in Pentateuchum edita latine ex versione Antonii Caraffae.

Index Scriptorum, qui in catena Corderiana ad Psalmos et cantica S. Scripturae citantur.

Ammonius zz) tom. I. p. 47. 50. 51. 680. tom. II. p. 860.

Anaxarchi, inusitato affecti supplicio, mentio tom. III. p. 186.

Anonymorum expositiones frequentissime adducuntur.

Apollinaris tom. I. pag. 163. 274. 660. 681. 705. 745. 970. 971. 972. 995. 997. 998. tom. II. pag. 446. 466. 470. 474. 497. 501. 503. 509. 538. 539. 553. 555. 567. 570. 589. 591. 600. 601. 631. 660. 731. 749. 763. 789. 793. 832. 842. 843. 863. 864. 884. 915. 935. 960. 963. 1024. tom. III. pag. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 89. 118. 121. 127. 154. 158. 188. 190. 195. 230. 232. 250. 251. 261. 262. 263. 264. 265. 275. 277. 279. 307. 378. 379. 391. 392. 394. 395. 397. 405. 407. 408. 409. 432. 435. 444. 446. 461. 464. 465. 475. 478. 488. 501. 510. 511. 515. 516. 519.

Aquila tom. I. pag. 13. 16. 29. 125. 137. 172. 174. bis. 179. 189. 200. 287. [P] 291. 326. 333. 337. 351. 354. 391. 394. 399. 400. 403. 425. 440. 466. 467. 470. 481. 493. 507. 526. 528. bis. 531. 534. 562. 564. 567. 571. 574. 602. 606. 625. 629. 630. bis. 637. 639. 648. 652. 672. 683. 706. 719. 722. 741. 749. bis. 751. 763. 767. 768. 779. 780. 793. 807. 821. 832. 854. 873. 891. 894. 928. tom. II. pag. 21. 26. 33. 38. 48. 50. 55. 60. 63. bis. 68. 86. 87. 92. 107. 108. 114. 115. 131. 171. bis. 175. 176. bis. 179. 180. 204. 232. 249. 264. bis. 285. 292. 322. 324. ter. 327. 341. 344. 346. 347. 348. bis. 349. 365. 369. 396. 399. 437. 450. 490. 493. 501. 502. 522. 527. 547. 552. 570. 583. 589. 619. 625. bis. 626. 630. 632. 635. 644. 657. 662. 688. 690. 713. 715. 727. 733. 755. 758. 760. bis. 762. 769. bis. 771. 774. bis. 775. 779. 782. 783. bis. 786. 789. 810. 813. 814. 817. 819. 827. bis. 829. 830. 837. 844. bis. 858. 861. 874. bis. 878. 882. 894. 927. 929. 957. 958. bis. 965. 966. 967. 1011. tom. III. pag. 11. 58. 72. 73. 81. 106. 145. 173. 177. 188. 209. 210. 213. 219. 223. 241. 285. 296. 299. 325. 343. 362. 389. bis. 396. 402. 403. bis. 416. 433. 443. 444. 447. 449. 472. 473. bis. 486. 501. 509.

codd. LXXXIX. et CCXXI. catena etc. quos recenset auctor cat. codd. gr. Taurin. pag. 173. sq. et 311. — *Florent.* In bibl. Laurent. cod. XIV. plut. 5. ex quo, quia expositiones pleraeque differunt ab editis, nec aliae reperiuntur in Corderiana catena in Psalmos, plura exscripsit *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. pag. 54. sqq. — in codd. XXX. plut. 5. et III. plut. 6. cum cat. in cantica V. ac N. T. Psalter. cum catena, prouti *Bandinius* l. c. pag. 55. sq. pag. 87 — 92. late docuit. *Mosquae* in bibl. synod. Psalterium cum scholiis, teste *Schiada* in cat. codd. gr. pag. 29. 30. 43. Add. Fabr. in fine §. VII. et cl. *Matthaei* dedit specimen scholiorum in Psalmos etc. in Lectionibus Mosquens. vol. II. pag. 41. sqq. *Harl.*

zz) Hunc secundum siue iuniorem vocat *Lambecius* III. pag. 26

Hebraei

[?] Oracula abolita. tom. II. p. 337. 338.

Origenis expositiones singulis fere paginis occurrunt. Citatur a Theodoro, Heracleota, tom. III. pag. 389.

Pachy neres (in Dionysium) tom. I. p. 431. tom. II. p. 236. tom. III. p. 278.

Οἱ τῶν πατέρων. tom. I. p. 923.

Paulus, Samosatenus, tom. III. p. 238.

Photinus, haereticus, tom. III. p. 238.

Psellus, Mich. tom. I. p. 50. 64. 67. 69. 71. 72. 94. 95. 97. 98. 99. etc.

Pythagoricorum ἀοίδιμον ῥητείδιον, πῆ παρέβην, τί δ' ἔρεξα etc. tom. I. p. 61. Pythagorae διάδοχοι πικρῶς αἰκισθέντες tom. III. p. 186.

Quinta editio tom. I. p. 602. tom. II. p. 87. 92. 131. 324. 344. 808. 827. 874. 878. 937. tom. III. p. 209. 210. 241. 389. 395. 443. 567. 690.

Sabellius, haereticus, tom. III. p. 238.

Samaritae, Scripturam interpretantes, tom. III. p. 446.

Scripturarum calumniatores (Porphyrium perstringi a Didymo suspicor.) tom. II. p. 133.

Seuerus, Antiochenus, tom. II. pag. 598. 1004. 1024. tom. III. pag. 14. 43. 90. 118. 149. 153. 187. 245. 246. 249. 280. 857. 868. 880. 891. 898. 918. 923. 924. 931. 954. 955. 959.

Sexta editio tom. II. p. 775. 937. tom. III. p. 395.

Simonis, magi, mentio tom. II. p. 127.

Socratis condemnati tom. III. p. 186.

Symmachus tom. I. pag. 5. 16. 29. 125. 126. 137. 172. 173. 174. ter. 177. 179. ter. 182. 186. 188. 189. 200. 235. 287. bis. 288. 291. bis. 292. 309. 319. 322. 323. 324. 326. 333. 337. 351. bis. 355. 356. 373. 374. 377. 380. 391. 394. 399. 400. 440. 442. 456. 464. 465. 466. 481. 493. 509. 510. 511. 526. bis. 529. 531. 534. bis. 546. 548. 549. 562. 571. 602. 625. ter. 627. 628. bis. 629. ter. 630. 637. 638. 652. 656. bis. (662.) 666. 672. 675. bis. 676. 677. 679. 683. 702. 703. 706. 719. 721. ter. 722. 724. 725. 726. 741. ter. 743. 746. 749. bis. 760. bis. 762. bis. 763. 765. 768. 776. 777. 778. 779. bis. 780. 785. 792. 795. 802. 804. 805. bis. 807. bis. 811. 814. 816. 831. 832. 850. 873. 891. 903. 927. 928. ter. 930. 931. 935. 942. 975. 990. 998. tom. II. pag. 4. 6. 21. 26. 38. 48. 49. bis. 50. bis. 51. ter. 55. 60. bis. 61. 66. 67. 68. 69. bis. 84. 85. 86. 87. bis. 89. 90. 92. 95. bis. 96. bis, (vbi ostenditur LXX. interpretes [a]) [?] τῆς ἐμφάσεως φροντίσαι μᾶλλον magis ad vim dictionum attendere, Symmachum τοῦ σαφεστέρου ἐπιμεληθῆναι, perspicuitatis maiorem habere rationem.) 97. 98. 107. 108. 114. 115. 117. 127. bis. 134. 138. 148. 149. 150. ter. 151. 155. 157. 158. 160. 164. 171. 175. 176. 177. ter. 179. 186. 190. bis. 197. 200. 204. bis. 232. 233. 247. 249. 250. bis. 260. 261. 264. bis. 270. 271. 284. 285. ter. 287. bis. 290. 291. 292. 293. 323. 324. ter. 325. 327. bis. 331. ter. 333. bis. 341. 344. ter. 348. 349. 350. 361. 362. 363. 366. bis. 368. 369. 390. 391. 392. 396. 397. 400. 403. 405. 436. 437. bis. 445. 447. bis. 450. 470. 490. 491. bis. 492. 494. 495 bis. 498. 502. 503. 505. 507. 508. 509. bis. 518. 522. 523. 527. 531. 532. 534. 538. 544. 549. bis. 552.

a) Idem repetit tom. II. pag. 97. et 200.

552. 553. bis. 557. bis. 564. bis. 566. 570. 571. 582. 583. 585. 586. bis. 587. 589. 590. bis. 593. 594. 598. 612. 619. 622. 625. ter. 630. 632. 638. 642. 644. bis. 657. 662. 668. 673. 681. 688. 690. 691. 692. 695. 703. 713. ter. 733. 750. 755. 758. 759. 760. 770. 771. 772. 774. ter. 775. 779. 782. 783. ter. 784. ter. 786. 789. 790. bis. 791. 792. 808. 811. 812. 813. 814. 815. bis. 816. bis. 817. bis. 819. 827. 829. 831. 836. 837. 844. bis. 854. 856. 860. 864. bis. 865. 866. 874. bis. 875. bis. 878. 879. 882. 885. 894. bis. 895. 904. bis. 919. 930. 949. 957. 958. bis. 965. 966. 1001. 1006. 1011. tom. III. pag. 6. 7. 9. 10. 12. 14. 25. 34. 56. bis. 59. 61. 65. 72. 82. 85. 105. 108. 145. 177. bis. 195. 203. 209. 213 220. 222. 223. 226. 241. 271. 272. 277. 278. 285. 299. 316. 325. 343. bis. 359. 362 372. 378. 389. bis. 395. 396. 402. 403. 416. 418. 429. 430. 431. bis. 433. 443. 444. bis. 450. 456. 472. 473. 474. 486. 491. 498. 509. bis. 515. 519. 531. 539. 547. 560. 563. 567. 578. 585. bis. 591. 605. bis. 610. 639. 675. 688. bis. 694. 711. 712. 713. 721. bis. 722. bis. 731. 740. 769. 808. bis. 847. 858. 879. 914. 919. 924.

Syrus. tom. II. pag. 176. 186. 263. tom. III. pag. 418.

Syris et Hebraeis tempus *συμφορὰν* et calamitatem denotat. tom. II. pag. 691.

Theodotio tom. I. pag. 5. 16. 29. 125. 137. 172. 189. 287. 337. 442. 546. 637. 648. 652. 666. 749. 763. 831. 854. 895. 928. tom. II. pag. 84. 87. 93. 108. 115. 131. 212. 232 248. 252. 261. 285. 292. 365. 392. 527. 583 630. 657. 662. 755. 760. 775. 817. 819. 904. tom. III. pag. 58. 73. 325. 402. 403. 416. 450. 472. 509. 515. 519. 578. 591. 597. 685. 688. 711.

[?] Theodoriti expositiones singulis fere paginis afferuntur. Ipse ab anonymo citatur tom. III. 273.

Theodorus tom. I. pag. 15. 32. 44 137. 165. 189. 199. 200. 215. 260. 275. 330. 963. tom. II. pag. 7. 8. 9. 10. 12. 13 22. 23. 25. 27. 35. 36. 37. 38. 53. 54. 55. 57. 59. 61. 67. 69. 71. 72. 88. 89. etc. saepissime. Antiochenus, tom. I. pag. 8. 272. 276. 296. 328. 574. 575.

Theodorus, Heracleota, cuius est commentarius catenae per singula capita praemissus. Vide et tom. III. pag. 914. 917. 919. 920. 922. 924. 933. 934. 935. 937. 938.

Theologus (S. Iohannes, euangelista) tom. II. pag. 466.

Timotheus tom. II. pag. 896. 902. 905. 965. 981. 989. tom. III. pag. 435. 451. 463. 488.

Tituli Psalmorum varie inscripti a diuersis. Tom. II. pag. 80. 171. Ἑβραΐζοντες auctores eorum perstringuntur 484. 685. 871. 910. 953.

Victor, Antiochenus, tom. II. pag. 8. tom. III. pag. 953. presbyter 957. 958.

Valentiniani, haeretici, alium dominum, alium Iesum, alium Sapientiam esse docentes. tom. II. pag. 356.

Praeter catenas MSS. in Psalmos, supra pag. 737. memoratas, exstant aliae etiam in aliis bibliothecis, vt Florentina, ex qua Alex. Morus ad Hebr. X. 5. affert Hippolyti, episcopi Rom., *ὑπόθεσιν ἐξηγήσεως εἰς τοὺς Ψαλμούς*. Catenas in Psalmos in bibliothecis

regis Galliae, Colbertina, et Mediolanensi Ambrosiana euoluisse se testatur *Montfauconus* notis ad S. Athanasium tom. I. pag. 1006. 1007. De Catenis MSS. in Psalmos, quas seruat Oxonii Bodleiana et collegii noui bibliotheca, videndus *Io. Ernestus Grabius* praef. ad tomum secundum spicilegii patrum, in Anglia recusi, et *Io. Christophorus Wolfius* in exercitatione de catenis patrum MSS. edita Witebergae 1712. pag. 18. seq. et 21. qui a Corderiana non adeo multum eas differre monet. Certe ex scriptoribus, qui in illis citantur, pauci sunt, quorum symbolae in Corderiana non occurrant, vt in cod. CCXXIII. Barocc. *Hypatius*, et b) *Iustinus, martyr.* Atque cod. CCXXXV. Barocc. et cod. Laud. K. XCVI. *Epiphanius.* Idem notat, in bibl. Bodleiana plures exstare codices Catenarum MSS. in Iobum, quorum vnus eximius membranaceus, quo Patricius Iunius vsus est, picturis etiam, ad historiam pertinentibus, passim est illustratus, quas tamen Iunius in sua editione neglexit.

[P] IX. *In prouerbia* Catenam graecorum patrum nactus *Theodorus Peltanus* latine vertit, vt ipse in paraphrasi postuma prouerbiorum Salomonis, Antwerp. 1607. 4. meminit. Post eius mortem c) Andreas Schottus, impellente Iohanne Pineda, qui et ipse exemplar Catenae graecum Romae nactum se testatur, latine ex Peltani versione edidit Antwerp. 1614. 8. addita graece et latine Greg. Thaumaturgi paraphrasi in ecclesiastem, quam latine tantum Vossius a se versam vulgauerat: et Francisci Zini d) latina interpretatione paraphraseos graecae, qua canticum canticorum versibus politicis exposuit Mich. Psellus ad imperatorem Nicephorum Botaniatam. In bibl. Bodleiana cod. Barocciano CCXXXII, et inter Laudanos K. XCVI. catenam graecam duplicem in Prouerbia MStam exstare, notarunt laudati mihi supra *Grabius* praef. ad tom. II. spicilegii patrum, ac *Wolfius* in diss. de Catenis MSS. p. 19. in quorum altera inter alios citatur etiam quidam *Apollonius*, in altera aliquoties *Gregorius, Nazianzenus*. Exstat et *Andreae, presbyteri*, Catena in Prouerbia, MS. in bibl. Vindobonensi. Lambec. III. pag. 40. *Fabr.* s. pag. 104. ed. Kollarii, de cod. XXVI. conf. autem Kollarii not. et infra ad §. XI. de *Andreae* cat. in Iesaiam. — Praeterea superest catena in Prouerbia in codd. *Vindob.* caesar. VI. nr. 4. — VII. nr. 2 — 4. Prouerbia, Ecclesiastes, et Cantica canticor. cum comment. marg. v. *Lamb.* III. pag. 39. cum adnotat. Kollarii, et pag. 42. sq. — In cod. LIX. nr. 5. anonymi cuiusdam explicatio primi versus capitis 9. Prouerb. Salom. Sapientia aedificauit sibi domum. v. *Lamb.* III. pag. 263. Add. ad §. IV. de catenis in Iobum citatos codd., quibus addantur *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XXX. nr. 7. cat. patrum in *parabolas Salomonis* etc. Plura dabit *Baudin.* cat. cit. I. pag. 291. — *Monachii* in bibl. elector. cod. XXXI. catena in Prouerbia. v. cat. codd. gr. Bauar. pag. 8. — Add. *Ittig.* pag. 621. sq. et *I. G. Walch* bibl. patrist. pag. 195. sq. *Harl.*

Scripto-

b) Vide *Grabii* spicileg. tom. II. p. 174.

c) Obiit *Peltanus* Augustae Vindel. a. Ch. 1584. 11. Maii. De eo consulendi bibliothecarum Belgicarum et Iesuiticarum scriptores.

d) In primum caput vertit Schottus ipse, Zini versionis adhuc ignarus, quae in Theodoreti scriptis latens eum fugiebat.

Scriptores in Catena ad Prouerbia, a Peltano verſa, allegati.

Anonymus pag. 12. 26. 27. 29. 35. 38. 40. 75. 82. etc.
Apollinaris 29. 49.
Aquila 209.
Auctor Catenae 11. 21. 40. 41. 45. 47. 49. 53. 56. 62. 68. etc.
Baſilius 10. 15. 18. 26. 33. 35. 65. 67. 83. 87. 102. 106. 107. 110. 118. 122. 126. 138. 174. 183. 227. 304.
Chryſoſtomus 23. 34. 36. 77. 101. 106. 107. 109. 115. 121. 150. 173. 183. 184. 185. 187. — 191. 195. 215. 233. 240. 242. 246. 248. 249. 265.
Cyrillus, Alex., 139.
Didymus 6. 7. 17. 22. 28. 31. 32. 36 — 40. 46. 47. 48. 79. 81. 104. 111. 113. 129. 136. 155. 165. 167. 180. 228. 244. 273.
Diodorus 47.
Epiphanius 19. 139.
[P] Euagrius 44. 51. 52. 81. 86. 152. 172.
Οἱ ἔξω. Apud profanos ſcriptores πανοῦργος ſemper in malam partem 28.
Euſebius, Caeſarienſis, 47. 52.
Euſtachius pag. 78. 140. male pro Euſtathio, Antiocheno.
Euſtratius, Antiochenus, 240. legendum Euſtathius.
Georgius 19. 25. 42. 44. 52. 99. 100. 103. 120. 126.
Gregorius, Naz., 138.
Hebraeo affinior Aquila 209.
Hippolytus 7. 8. 18. 49.
Iulianus 30. 31.

Editio κοινὴ τῶν ό. 14. 54. 153. Varia lectio vel interpretatio 261. 267. 280. 287. 309. 357.
Vbi nunc ſunt Manichaei? 105. e Chryſoſt.
Olympiodorus pag. 5. 9. 11. 17. 25. 41. 43. 45. 50. 68. 79. 86. 90. 97. 99. 103. 126. 135. 142. 159. 187. 191. 200.
Origenes 9. 16. 24. 34. 35. 52. 103. 156. 160.
Patrum orthodoxorum doctrina, vinum minus potens, quam ſcriptura ſacra. 315.
Polychronius 30. 34. 36. 48. 51. 55. 63. 80. 98. 99. 102. 105. 107. 111. 112. 117. 120. 125. 129. 130. 136. 141. 151. 174. 185. 204. 227. 242. 245.
Symmachus 36.
Theodotio 29. 36.

In eccleſiaſten nulla quod ſciam Catena patrum lucem vidit, triplex autem exſtat MS. Oxoniae in bibliotheca Bodleiana, in quibus miror nullas ex Gregorio, thaumaturgo, occurrere ſymbolas, ſed tantum ex *Baſilio, Didymo, Euſtathio,* Antiocheno, *Gregorio Nyſſeno, Iohanne Chryſoſtomo, Olympiodoro* et *Polychronio. Fabr. Venet.* in bibl. Marc.

cod. XXI. vti iam ad §. VIII. notaui. In cod. quoque XXII. est *Procopii* ἐξηγητικῶν ἐκλογῶν ἐπιτομὴ εἰς τὸν ἐκκλησιαστὴν ἀπὸ Φωνῆς Γρηγορίου Νύσσης, καὶ Διονυσίου Ἀλεξανδρ. Ὠριγένους, Εὐαγρίου, Διδύμου, Νείλου καὶ Ὀλυμπιοδώρου, inedita. v. cl. *Villoison.* Anecd. gr. tom. II. pag. 27. vbi de Procopii Gazaei comment. in S. Script. aliisque scriptis docte agit. *Harl.*

X. Pro Catena *in canticum canticorum* merito habendum volumen, quod graece Lugd. Bat. 1617. 4. sub titulo expositionum *Eusebii* et *Polychronii* vulgauit Iohannes Meursius, subiuncta *Pselli* paraphrasi ad imp., Nicephorum Botaniatam, qui ab a. Ch. 1078 — 1081. praefuit, versibus scriptam politicis, de cuius latina versione, quam Zino et Andreae Schotto debemus, paullo ante memini. *Fabr.* Vide de codd. ad §. IV. et IX. — Add. catena ex variis scriptor. connexa in canticum canticorum sub nomine Eusebii, in cod. *Taurin.* XCV. vti docuit confector cat. codd. gr. Taur. pag. 184. sq. — *Vindobonae* in cod. caesar. CLIX. nr. 1. *Theodoreti,* Cyrensis episcopi, comm. in canticum canticorum: 2) expositio paraphrastica cantici canticorum ex Gregorii Nysseni, Nili et Maximi commentariis collecta. 3) *Mich. Pselli* commentarius in canticum canticorum, versibus politicis. Vide *Lambec.* comment. IV. pag. 396. sqq. qui in nota 2. ex *Iac. Goari* notis ad Georgii Codini cap. II. de offic. ecclesiae et aulae CPolit. pag. 43. docet, quales sint versus politici, et cur ita adpellentur. *Kollarius* vero in nota obseruat, nr. II. graece cum *Petri Franc. Fini* versione legi tom. II. auctarii bibliothecae patrum Ducaeani, Paris. 1624. et in bibliotheca patrum ibid. 1654. tom. XIII. *Harl.*

[P] *Scriptores in Catena ad canticum, a Meursio edita, citati.*

Aquila 44. 112.
Athanasius 18. 32. 39. 51.
Didymus 19.
Eusebius, Pamphili. Sub huius nomine, quae exstat pag. 1 — 74. ἐξήγησις, pauca habet Eusebii, pleraque ex aliis, etiam iunioribus Eusebio, qui nominetenus laudantur excerpta. [Vide antea de cod. Taurin. notata; et ita in aliis.]
Gregorius, Nyssenus, 11. 14.
Origenis hebraicarum vocum expositio 11. 45. seq.
Philo, Carpathius, 13. 16 — 23. 25 — 29. 32. 34. 39. 44. 52. 53. 57. 58. 60. 62. 63. 65. 68 — 71.
Polychronius e), diaconus. Ἐξήγησις διαφόρων εἰς τὸ ᾆσμα τῶν ᾀσμάτων ὑπὸ Πολυχρονίου διακόνου συναχθεῖσα pag. 77 — 112.

Sym-

e) Huius *Polychronii* commentarium MS. in *ecclesiastem* et *Iobum* exstare in Bauarica bibl. notauit olim Meursius. [v. cat. codd. gr. Bauar. codd. V. et L. pag. 2. et 14.] Fragmenta seruant Catenae etiam in eosdem libros et *Prouerbia* editae. *Polychronium,* diaconum in ecclesiasten memorat et *Labbeus* bibl. nou. MSS. pag. 79. 177. 386. In Catena bibl. Coislinianae in Iobum, apud

[P] Symmachus 112.
Theophilus 37. adde Grabii ſpicileg. tom. II. pag. 224.

Memoratur praeterea *Neophyti,* monachi, Catena in canticum canticorum a Io. Garnerio in auctario operum Theodoriti p. 85. incertum, vtrum diuerſi a Neophyto, circa a. C. 1190. claro presbytero et monacho incluſo, cuius homilias triginta MStas in bibl. Colbertina exſtare narrat *Cotelerius* II. pag. 679. et cuius libellum de calamitatibus Cypri, ab Anglis a. C. 1191. captae, vulgauit graece et latine pag. 457 - 462. Alias tres Catenas in Canticum MStas in bibl. Bodleiana euoluit Wolfius pag. 20. quorum vna ex ſcriptis *Baſilii*, *Euagrii* et *Gregorii Nyſſeni*, altera ex *Chryſoſtomo*, *Euagrio* et *Polychronio*, tertia haud diuerſa ab eâ, quam, a Meurſio editam, modo recenſui. *Fabr.* V. *Montfauc.* Palaeogr. gr. lib. IV. cap. 3. p. 278. *Heum.* — Conf. *Fabric.* infra, in vol. X. pag. 331. et pag. 541. ed. vet. — *Neophyti,* monachi, ſermo in Chriſti natiuitatem, it. narratio prodigiorum, quae facta ſunt in templo, et qualis ſtella adparuit, nec non de magis, eſt in cod. *Taurin.* CLXVI. fol. 96. eumque floruiſſe circa a. Chr. 1190. multosque compoſuiſſe ſermones, tradit auctor catal. Taur. p. 253.

 et

apud *Montfauconium* pag. 247. citatur Polychronius, Apameae epiſcopus. Inde hos commentarios epiſcopo Apameenſi, (Theodori Mopsueſteni fratri, de quo *Theodoritus* V. vlt. hiſt. tripartita X. 34. Niceph. XIV. 30.) tribuunt Sixtus, Senenſis, Villalpandus, Poſſeuinus et Caveus ad a. Ch. 410. [v. p. 588. et 589.] *In Proverbia* fuit in bibl. Scorialenſi. Polychronium *in cantica S. Scripturae* laudat idem *Labbeus* pag. 176. Citatur et Polychronius ſubinde in Catena Ghisleriana *in Ieremiam.* Ex Polychronii *ἑρμηνείᾳ in Ezechielem* profert aliquid Damaſcenus III. de imaginibus tom. I. pag. 572. quod etiam in Catena reperiſſe ſe teſtatur *Michael le Quien.* Alia ex eadem Catena, ſed latine tantum, Villalpandus in Ezechielem, de quo infra. Argumentum in eundem prophetam graece vna cum Adriani Iſagoge in S. Scripturam et Heſychii Hieroſol. aliorumque in prophetas argumentis edidit *Dauid Hoeſchelius*, recuſa tomo VIII. Criticorum ſacrorum, Londini, Amſtelod. et Francofurti editorum. Ex Catena MS. in *Danielem* fragmenta Polychronii leguntur in *Hugonis Broughtoni* ad eum prophetam commentario Baſil. 1599. 4. edito pag. 64. et pag. 109 — 119. [— Huius *Polychronii* mentio aliquoties iam facta eſt in notitiis de codd. ad ſuperiores paragraphos. Conf. infra in vol. IX. pag. 165. ſq. vbi etiam alii *Polychronii* adducuntur, *Oudin.* comment. de ſcriptt. eccleſ. tom. I. pag. 931. *Hamberger.* zuverl. Nachricht. III. pag. 124. ſq. (vbi adnotatur, prologum in Iobum, qui in *Iunii* catena deeſt, ex cod. Bodleiano, in quo nominatur Polychronius, epiſcop. Apameenſis, editum eſſe a *Dauide Ottone Wahrendorf* in Meditationibus de reſurrectione, ſpeciatim Iobi, pag. 124. Gottingae 1738. 4.) Secundum Hamberg. denatus eſt *Polychron.* ante a. Chr. 431. — Polychron., epiſcopum Apameenſem eſſe dictum a. Chr. 410. notat *Saxius* in Onomaſt. I. pag. 476. ſq. — De eius ſcholiis in catenis in Ezechielem, Daniel., Iobum, cantica S. Scripturae et in parabolas Salom. v. *Bandin.* cat. cit. I. pag. 21. nr. 6. et 7. pag. 52. 92. et 291. Citatur is etiam ibid. pag. 254. in Florileg. ſentent. — *Venet.* in cod. Marciano XVI. in catena patrum in libros regum, etc. *Harl.*] — Alius *Polychronius*, presbyter, de quo Sozomenus IX. 2. et Niceph. XIV. 10. quem neſcio, quam ob cauſſam, Meurſius Arianum adpellat. Ad *Polychronium*, presbyterum et diaconum, incertum an eundem, exſtant S. Nili epiſtolae III. 11. et 142. edit. Allatii. Eodem tempore vixit Iſidorus, Peluſiota, cuius itidem ad Polychronium epiſtola eſt IX. 59. Omitto *Polychronium*, epiſcopum Hieroſol. actaque de ſynodali eius accuſatione et purgatione, quae conficta eſſe arguit *Baronius* ad a. Chr. 453. nr. 31. ſeq. *Polychronium* item, presbyterum ac monachum Monothelitam, de quo ſynodus VI. actione 15. et *Baronius* ad a. Chr. 681. nr. 36.

et in indice pag. 503. alius *Neophyti*, monachi, *Prodromeni* demonstratio de plantis memoratur, quae etiam exstat in cod. bibl. Paris. publ. MMDVI. et cod. MMCCCL. — et in eod. cod. eiusdem scholion in numeros indicos. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. DLXXVI. est *Neophyti*, monachi, et inclusi lamentatio de calamitatibus Cypri, a *Cotelerio* tom. II. monument. edita, et eiusd. de diuinis mysteriis. v. cat. codd. gr. Marc. pag. 304. — *Vindobon.* in bibl. caesar. est in cod. CCI. nr. 10. *Neophyti*, hieromonachi, orat. in S. Myronem metropolitam Ephesi. v. *Nesselii* cat. part. I. pag. 298. — In cod. CCLXXVII. alius *Neophyti* epitome in Porphyrii quinque voces et in Aristotelis organon, teste eodem part. IV. pag. 140. — *Paris.* in bibl. publ. *Neophyti presbyteri* oratt. de coena domini in cod. CCCXCV. nr. 19. eiusdem homiliae triginta in cod. MCLXXXIX. — *Neophyti, monachi*, Definitiones, eiusd. diuisiones summariae totius Aristotelis philosophiae in cod. MCMXXVIII. sed plures fuerunt *Neophyti*, de quibus passim in hac biblioth. agitur. v. indic. h. v. *Harl.*

XI. Prophetam *Esaiam* praeter *Procopium*, Gazaeum, de quo supra mentionem inieci, satis ampla ex compluribus patribus graecis Catena illustrauit *Georgius* quidem *Margorius*, cuius fragmentum adseruari in bibliotheca Ambrosiana Mediolani testatur *Allatius* de Georgiis pag. 383[f]). *Iohannes* praeterea *Drungarius*, cuius Catena in Esaiam in codice saeculi X. mem-

f) Vide supra, vol. VII. pag. 563. sq. et vol. III. pag. 684. — *Vindobonae* in cod. caesar. XXVII. nr. 1. fragmentum *Esaiae* a c. V. 29. usque ad cap. LXII. 11. cum catena marginali, ex operibus variorum patrum et scriptorum ecclef. contexta. v. *Lambec.* III. pag. 107. — in cod. LXXII. *Basilii* M. in Esaiae capita sedecim expositio, (quae etiam est in duobus ibid. proxime antecedentibus,) in margine autem adscripta sunt antiqua gr. scholia in propheram Esaiam ex operibus scriptorum ecclesiast. (quos nominat *Lamb.* III. pag. 345.) desumta. — et in codd. variis, in quibus *cantica sacra*, in his ea, quae leguntur in Iesaia, cum catena exstant. — *Monachii* in bibl. elect. codd. IX. et X. catenae in *Iesaiam* pars I. et II. auctore *Nicolao Muzano*, archiepiscopo Cypri, ex Chrysostomo, Cyrillo, Basilio, Eusebio et aliis. — in cod. XXXI. catena in Iesaiam ex Cyrillo, Theodoreto, Seueriano, Eusebio, it. catena in Prouerbia Salom. v. cat. codd. gr. Bauar. pag. 4. et 8. — Catena, a *Nicolao Muzano* e diuersis patribus et doctoribus ecclef. collecta, est quoque, quamquam complectitur tantum prima XVI. capp. in volumine spisso, f. cod. VIII. plut. 5. *Laurentianae* bibl. quem copiose recensuit, et ostendit, librarium, qui in voluminis tegumento nomen *Cyrilli* (Κυρίλλου εἰς Ἡσαΐαν) scripsit, valde errasse, tum plusculа excerpsit, atque de *Nicolao Muzano* plura narrauit *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. pag. 17. sqq. — Ibid. pag. 19 — 22. docte lateque recensuit cod. IX. praestantissimum, qui complectitur integrum textum *quatuor prophetarum maiorum*, et in eosdem adnotationes multorum patrum doctorumque, quorum nomina ad prophetas singulos adtulit, nec pauca excerpsit aut de illis adnotavit. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. XXV. catena in *Esaiam*, ex Apollinario, Athanasio, Basilio multisque aliis collecta. — In cod. LXXXVII. Chrysostomi expositio in Esaiam, prophetam: desinit sub init. cap. VIII. sequuntur in eumdem prophetam commentarii, incipientes circa initium eiusdem cap. VIII. et desinentes in cap. XIX. contexti vero ex Cyrillo, Seuero, Eusebio, Theodoreto, Basilio et Theodoro. v. cat. codd. gr. Marc. pag. 22. et 60. — *Mosquae* in cod. bibl. synod. XXII. est. 1) Catena patrum in Esaiam vsque ad cap. XV. ex Theodorito, Cyrillo, Theodoto Heracleensi aliisque. 2) Alia catena variorum patrum in reliqua capita ad cap. LXIII. ex pluribus contexta. — in cod. XXV. continetur catena patrum in *Esaiam*, valde diuersa ab ea, quae est in modo memorato cod. Vtrumque codicem diligenter recensuit cl. *Matthaei* in notitia codd. Mosquens. etc. p. 55. et 56. *Harl.*

membranaceo, qui bibl. regis christianissimi est MDCCCXCI. et in altero bombycino eiusdem bibl. MSta exstat, vnde prologum, a Montfaucono in praef. ad Eusebium in Esaiam tom. II. Collectionis nouae patrum p. 350. publicatum, laudatumque in palaeographia graeca p. 316. hoc loco praeterire nefas duxi.

Πρόλογος τοῦ λογιωτάτου καὶ πανευγενεστάτου κυροῦ Ἰωάννου Δρουγγαρίας εἰς τὸν μακάριον Ἡσαΐαν.

Τῆς προφητείας τοῦ θεσπεσίου Ἡσαΐου τοῦ μεγαλοφωνοτάτου τῶν προφητῶν τὴν βίβλον μετὰ χεῖρας λαβὼν καὶ ταύτης τὴν ἀνάγνωσιν ποιησάμενος, καὶ μὴ εὑρίσκων τῆς τῶν γεγραμμένων διανοίας ἐφικέσθαι, πρὸς τοὺς ταύτην ἡρμηνευκότας, ἤγουν ὑπομνηματίσαντας ἀνέδραμον, καὶ τὴν λύσιν τῶν ζητουμένων διαφόρως, [P] ὡς οἷόν τε, εὑρὼν, ἀναγκαῖον ἡγησάμην τῇδε τῇ βίβλῳ παραθέσθαι, ἵνα τοῖς ἐντυγχάνουσι κατάδηλος ἡ τῶν ἀπορουμένων σαφήνεια μένηται. Μηδεὶς δὲ ὡς ἑτεροδόξων ἑρμηνείας συναγαγόντι ἐγκαλείτω, φημὶ δὴ Ὠριγένους καὶ Εὐσεβίου τοῦ Καισαρείας, καὶ Θεοδώρου Ἡρακλείας, καὶ Εὐσεβίου Ἐμέσης, καὶ Ἀπολιναρίου, καὶ Θεοδωρίτου Κύρου. Ἐν οἷς γὰρ μὴ περὶ τῶν ἰδίων δογμάτων διαλέγονται, ἔστιν ὅτε καλῶς ἐπιβάλλουσι. Καὶ τοῦτο δὲ οὐκ αὐτονόμως πεποίηκα. Ἀλλ' ἀκολουθήσας τῷ ἁγιωτάτῳ ἡμῶν πατρὶ τῷ τῆς Ἀλεξάνδρου, φιλοχρίστου μεγαλουπόλεως ἀρχιεπισκόπῳ Κυρίλλῳ, φήσαντι ἐν τῇ πρὸς Εὐλόγιον ἐπιστολῇ, οὐ πάντα ὅσα λέγουσιν οἱ αἱρετικοὶ φεύγειν καὶ παραιτεῖσθαι χρή. Πολλὰ γὰρ ὁμολογοῦσιν ὧν καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν. Καὶ τοῦτο δὲ κατάδηλον ποιῶ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὡς ὁ ἐν ἁγίοις Βασίλειος, μέρος τι τῆς ἐν χερσὶ προφητείας ἡρμήνευσεν. Ἥτις ἑρμήνεια παρὰ πολλοῖς ἀμφιβάλλεται, ἀναγκαῖον δὲ ᾤήθην καὶ τοῦτο παραχθῆναι τῷδε τῷ προοιμίῳ πρὸς φανέρωσιν καὶ σαφήνειαν τοῖς ἐντυγχάνουσιν. Ἴστωσαν γὰρ, ὡς οὐ μόνον διαφόρως ἠνέχθησαν ἐν

Prologus eruditissimi et nobilissimi domini Iohannis Drungarii in beatum Esaiam.

Prophetarum eloquentissimi diuini Iesaiae libro prophetiae prae manibus accepto eoque perlecto, cum scriptorum assequendae menti par non essem, ad eius interpretes, seu commentatores me contuli; ac vbi dubiorum solutionem, varie allatam, animaduerti, necessarium duxi huic libro manum admouere, vt, quae ibidem obscura et dubiae [P] *sententiae exstant, plana legentibus euaderent. Ne quis vero mihi crimini vertat, quod heterodoxorum interpretationes collegerim; Origenis dico, Eusebii Caesariensis, Theodori Heracleotae, Eusebii Emeseni, Apolinarii et Theodoreti Cyri. Nam ii, eum non de suis dogmatibus verba faciunt, interdum pulchre ratiocinantur. Id porro non nutu et arbitratu meo feci, sed obsequutus sanctissimo patri nostro, Cyrillo, Christo addictae et magnae Alexandrinae ciuitatis archiepiscopo, qui in sua ad Eulogium epistola ait*, non omnia haereticorum dicta fugienda et respuenda sunt: multa enim confitentur, quae nos item confitemur. *Hoc item monitum lectorem volui, magnum scilicet Basilium huius prophetiae partem interpretatum esse: quae tamen interpretatio, an eius sit, a multis in dubium vocatur. Operae pretium quoque duxi, hoc legentibus indicare et notum facere, interpretes et commentatores, non modo quoad diuinae scripturae sensum et intelligentiam mutuo discrepare; sed etiam ipsa diuinae scripturae verba non pari modo distinxisse in suis interpretationibus: nam alii pluribus, alii pau-*

τοῖς

τοῖς νοήμασι τῆς θεοπνεύστου γραφῆς οἱ ταύτην ἡρμηνευκότες, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτὰ τὰ ῥήματα τῆς αὐτῆς θείας γραφῆς οὐκ ἴσως διεστείλαντο, καὶ οὕτω τὴν ἑρμηνείαν ἐπέθηκαν. Ὁ μὲν γὰρ πλείους, ὁ δὲ ἥττους, στίχους [P] προθέμενος, τὴν ἐξήγησιν ἐποιήσατο. Καὶ ἐκ τούτου δοκοῦσιν οἱ ἀριθμοὶ, τοῖς κεφαλαίοις ἐπικείμενοι, ἀναχαιτίζειν τὸ ἔδαφος ἀναγινώσκοντας εἰς τὸ πρόσω βαίνειν. Χρὴ οὖν καὶ δεύτερον καὶ τρίτον κεφάλαιον τοῦ ἐδάφους τῆς ἁγίας γραφῆς ἀναγινώσκειν, καὶ οὕτω τὰς ἐγκειμένας ἑρμηνείας, ἵν' εὐσύνοπτα ἔσαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν τὰ νοήματα.

tioribus adpositis versibus, expositiones suas adornarunt: indeque est quod numeri, capitibus praefixi, eos, qui textum ipsum legunt, ad vlteriora remittere videantur. Opus igitur est alterum tertiumue caput textus sanctae scripturae legere, et postea adpositas interpretationes vt earum sensus lectori facilis obuiusque sit.

Sed et *Andreae,* presbyteri, Catena in Esaiam, tribus distincta libris, exstat MS. Oxonii in bibl. Collegii Noui, de quo codice laudatus *Wolfius* pag. 38. seq. Et in bibl. Vindobonensi, in volumine, a. C. 1241. exarato, de quo *Lambecius* III. pag. 40.[g]) prooemium idem, quod Drungarii Catenae iam praemissum retuli, praemittitur, ad calcem libri primi autem haec leguntur:

Εἰς τρεῖς βίβλους τὴν προκειμένην γραφὴν τοῦ θεσπεσίου Προφήτου Ἡσαΐου διελεῖν δοκιμάσας, τοῦτο τῇ πρώτῃ δίδωμι πέρας. Ἀνδρέου δὲ τοῦ ἐλεεινοῦ πρεσβυτέρου, τοῦ συναγαγόντος καὶ παραθεμένου τὰς ἐμφερομένας τῇ βίβλῳ ταύτῃ παραγραφὰς, οἱ ἐντυγχάνοντες ὑπερεύχεσθε, ἵνα ὁ Θεὸς ἐλευθερώσῃ αὐτὸν πάσης κηλῖδος ἁμαρτημάτων, καὶ δωρήσηται αὐτῷ ἔλεος ἐν τῇ φοβερᾷ καὶ ἀδεκάστῳ τῆς κρίσεως ἡμέρᾳ.

Praesentem, Esaiae diuini prophetae, scripturam in tres libros cum distinguendam existimauerim, primo hic finem impono. Vos autem, qui in hunc librum incidistis, pro Andrea, miserando presbytero, qui annotationes et obseruationes in hoc volumine collegit ac digessit, orate, vt Deus liberet eum ab omni labe peccatorum, detque ipsi misericordiam in tremenda illa et incorrupta die iudicii.

Scriptores, e quibus haec Catena collecta est, praecipui ac frequentissime laudantur *Eusebius* Caesareensis, *Seuerus* Antiochenus ac *Theodorus* Heracleensis. Ceteri sunt *Athanasius,*

g) f. pag. 104. sq. ed. Kollar. de cod. caesar. XXVI. in quo sunt 1) *Prouerbia Salomonis* cum catena amplissima, 2) pariter *Esaias* propheta, atque Lambec. vtriusque catenae collectorem fuisse notat *Andream* quemdam, presbyterum. Kollarius autem in not. A. subscriptionem et pleniorem et curatiorem exscripsit, quam Lambec. et Fabric. h. l. fecerant, et alia animaduertit: tum in not. B. obseruauit, aetatem huius codicis dubie a Lambecio esse definitam, a Fabricio autem minus recte ad a. Chr. 1241. relatam; docuitque, Lambecium et eum eo omnes illos errare, qui codicum aetatem ex annis, in quos Paschalia desinunt, coniicere velint. *Harl.*

nasus. Basilius, Cyrillus, Chrysostomus, Eusebius, Emesenus, *Origenes,* (nonnisi semel,) *Seuerianus,* Gabalensis, et *Theodoretus.* Narrat et *Montfauconus,* in bibl. regia Catenam in Esaiam, ab illa Io. Drungarii longe diuersam, exstare MS. in codice MMCDXXXVII.

[P] *Ieremiae prophetiam* et *Threnos* atque *Baruchi* librum *Michaël Ghislerius,* Romanus, clericus regularis, Lugd. 1633. fol. 3. voll. non modo ipse paraphrasi et commmentariis copiosis litteralibus, mysticis, allegoricis, anagogicis ac moralibus, et subiecta his semper versione paraphraseos chaldaicae et Catena, ex graecis latinisque patribus editis a se adornata, illustrauit; sed etiam per singulas sectiones subiunxit graece Catenam veterum patrum, cum latina versione *Leonis Allatii,* Chii, recognita a *Io. Matthaeo Caryophilo,* Cretensi, archiepiscopo Iconiensi. Illam Catenam ex codice antiquo Vaticanae bibl. describendam ipsi concessit Paulus V. pontifex, et Ghislerius contulit ac suppleuit ex altero codice bibliothecae Sfortianae, aliisque item Vaticanae duobus et vno Altaëmpsianae, tertioque Vaticano, continente Origenis in Ieremiam homilias. *In Threnos* eamdem Catenam latine ex versione sua dederat *Antonius Agellius,* clericus regularis et postea episcopus Acernensis, Rom. 1589. 4. Sed Ghislerius graeca edidit ex Vaticano, non sine auctario ex Sfortiano codice: et nouam Allatii versionem adiunxit. *Fabr.* — V. *Ittig.* l. c. pag. 770. — Catena in Ieremiam, *Monachii* in cod. elect. XXI. v. cat. codd. gr. p. 6. et conf. codd. antea ad Iesaiam laudatos. *Harl.*

Scriptores, e quibus Catena in Ieremiam, a Ghislerio edita, contexta est.

Alii interpretes graeci praeter septuaginta tom. I. pag. 271. 779. tom. II. pag. 759. 810. 880.

Animalium Historia tom. II. p. 449.

Anonymus tom. I. p. 18. 54. 163. 328. 414. 672. 681. 689. 692. 705. 708. 860. 931. 935. tom. II. 58. 91. 346. 440. 457. 487. 488. 491. 506. 535. 545. 601. 606. 668. 669. 685. 720. 725. 731. 737. 751. 753. 756. 757. 770. 802. 810. 811. 813. 815. 816. 819. 822. 846. 847. 854. 861. 862. 864. 895. 897. 900. 914. 915. 920. 921. 925. tom. III. pag. 7. 21. 72. 216. 220. 221. 227. 230. 231. 232. 233. 238. 239. 243. 245. 246. 247. 250. 251. 253. 254.

Apollinaris tom. I. pag. 54. 55. 84. 160. 298. 427. tom. II. pag. 106. 166. 420. 423. 424. 450. 457. 484. 485. 503. 530. 534. 539. 558. 583. 595. 633. 634. 641. 653. 660. 716. 719. 743. 745. 761. 773. 786. 790. 794. 821. 828. tom. III. p. 15. 54.

Aquila tom. I. p. 216. 218. 384. 414. 719. 911. tom. II. pag. 111. 545. 553. 817. 831. 846. 862. 897. Threnos non vertit. tom. III. p. 7.

[P] Athanasius tom. III. p. 246.

Basilius tom. II. p. 461. 553. in Esaiam tom. II. p. 835.

Chrysostomus frequentissime aduocatur ad partes, et vtramque facit paginam.

S. Cyrillus tom. I. pag. 327. 328. 438. 454. 572. 656. 728. tom. II. pag. 57. 435. 443. 466. 545. 580. 615. 746. 791. 799. 821. 861. 904. tom. III. p. 235. Commentarii

Seuerus.

h) Origenis Homilia I. exstat tom. I. pag. 238. II. pag. 321. 328. 338. 345. 352. 361. III. pag. 448. 454. IV. pag. 493. 496. V. tom. II. pag. 549. 441. VI. 467. 479. 492. 504. VII. pag. 207. VIII. tom. III. pag. 262. quae postrema tamen non est Origenis Homilia, sed liber Clementis, Alexandrini, de diuite saluando, vt Ghislerius ipse in capite VII. praefationis pulcre agnoscit.

Seuerus tom. II. pag. 581. 664. 678. tom. III. p. 245. ἀπὸ λόγȣ ιέ. tom. I. pag. 823. ιζ. tom. I. pag. 83. tom. II. p. 589. ἀπὸ λόγȣ μζ'. tom. II. p. 9-7. ξϑ'. tom. I. p. 433. tom. II. pag. 317. ξγ'. tom. II. pag. 561. πϑ'. tom. II. pag. 803. ριή 524. 525. Ἐκ τῆς πρὸς Θεόδωρον ἀρχιεπίσκοπον Ἐπιςολῆς. tom. I. p. 83. ἐκ τῆς πρὸς Σέργιον καὶ Μαρίωνα Ἐπισκόπȣς. 414. πρὸς Σέργιον. tom. II. pag. 477. πρὸς μονάζοντας. tom. III. p. 20. 21. κατὰ τῶν προσθηκῶν Ἰȣλιανȣ̃ συγγράμματος tom. II. p. 759. Antiochenus tom. I. p. 160. episcopus tom. II. p. 575.

Symmachus tom. I. pag. 216. 384. 414. tom. II. p. 545. 553. 560. 665. 817. 831. 838. 846. 854. 861. 862. 875. 897. Threnos etiam vertit. tom. III. p. 7. 23. 52. 54. 77. 83. 164. 165. 180. 181. 186. 188. 197. 208.

Syrus tom. I. p. 204. tom. II. p. 111. 665. 817. 846. 869.

Theodoretus frequentissime. Saracenorum meminit tom. II. p. 866. et p. 870. Chrysost.
Theodotio tom. I. p. 911. Threnos non vertit tom. III. p. 7.
Theophilus, patriarcha, Alex. tom. I. p. 255. 270. 277.

Varia lectio codicis graeci tom. II. p. 664. 867.
Victor, presbyter, frequentissime per totum opus.

In *Ezechielem Iohannes Baptista Villalpandus*, Cordubensis, S. I. [i]) praefatione Commentariorum, ad hunc prophetam editorum tribus vol. Romae, 1604. fol. Praeter hebraicam Catenam, siue Rabbinorum in bibliis Bombergianis ad Ezechielem commentarios, quos Hieronymus [?] Pradus latine verti curauerit; et praeter Latinos et Graecos, qui latine conversi circumferuntur, *graecae*, inquit, *peruetustae ac manuscriptae Catenae testimonia crebrius vsurpamus, quam ex bibliotheca Illustrissimi cardinalis, Sfortiae, licuit accipere describendam, eandemque esse [k]), quae in Vaticana bibl. cernitur, compertum est. Quamquam Vaticana Catena* in reliquos *etiam* prophetas *notas et scholia eiusdem generis variorum patrum vno volumine comprehendit. Eam igitur, quam dixi, in Ezechielem Catenam a nostri ordinis patre,* Hieronymo Brunello, *graecae linguae et hebraicae professore, latinitate donatam, latine suis locis, vt adparet, inserimus; cuius tamen concinnator, quis fuerit, non facile constat. Fuit enim Graecis vsitatum, vt et Catenas huiusmodi quamplurimas coagmentarent, et nomen suum modeste reticerent. Scriptores vero, qui in ea citantur, praeter tres quatuorue, quorum nomina non adscribuntur, (quos tamen omnes* Scholiastis *nomine distinguimus,) et praeter* Origenem *ac* Theodoretum: *ex quo prope omnia, quae iam latine reddita ac typis excusa circumferuntur, in hanc sunt Catenam translata, vt multa item ipse Theodoretus ex* Polychronio *totidem fere verbis, in sua scripta retulerat: praeter hos, inquam, quam plurima sunt ex* Apollinario, Polychronioque *desumta. — — Qui idem Apollinaris non raro citatur in scholiis bibliorum Vaticanae editionis Septuaginta interpretum. — — In hac denique Catena* Basilius, Gregorius Nysse-

 nus,

i) Diem obiit Romae a. 1608. die 22. Maii.

k) Diuersa tamen scholia quaedam breuia e Vaticano codice se delibasse, non diffitetur Villalpandus tom. I. pag. 42. 165. etc.

nus, et Cyrillus Alexandrinus, *nonnunquam citantur illi quidem, sed rarius.* Citantur etiam alii, vt ex hoc indice patebit:

Index Scriptorum, in Catena ad Ezechielem citatorum.

Acacius, Caesareensis, tom. I. Villalpandi p. 25.

Apollinaris tom. I. p. 22. 23. 24. 42. 49. 60. 68. 69. 71. 72. 75. 78. 81. 93. 94. 95. 113. 114. 131. 132. 159. 182. 192. 220. 221. 238. 244. 248. 249. 251. 252. 254. 278. 284. 308. tom. II. p. 6. 12. 18. 42. 44. 63. 68. 69. 72. tom. II. parte 2. p. 163.

Aquila tom. I. pag. 66. 127. 170. 184. 187. 195. 198. 199. 212. 246. 251. 255. 263. 276. 321. tom. II. p. 9. 14. 25. 31.

Basilius tom. II. p. 26.

Chrysostomus tom. II. p. 17.

[†] Cyrillus, Alex. tom. I. p. 22. 288.

Gregorius, Naz. tom. I. p. 42. 158.

Gregorius, Nyssenus.

Hesychius tom. I. p. 130.

Origenes tom. I. pag. 23. 42. 61. 64. 65. 71. 72. 77. 78. 79. 106. 109. 111. 114. 115. 120. 122. 127. 128. 132. 134. 141. 143. 154. 155. 156. 158. 162. 163. 165. 169. 170. 177. 178. 179. 180. 182. 188. 189. 200. 204. 209. 211. 212. 224. 225. 231. 237. 241. 249. 277. tom. II. p. 42. 44. 50. 69.

Polychronius tom. I. pag. 19. 21. 21. 24. 42. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 68. 70. 72. 74. 77. 78. 79. 81. 82. 89. 93. 94. 105. 106. 107. 111. 112. 113. 115. 117. 118. 119. 126. 129. 130. 131. 132. 134. 135. 136. 143. 146. 149. 155. 156. 158. 164. 165. 166. 169. 170. 177. 178. 179. 182. 189. 196. 198. 200. 206. 207. 213. 214. 220. 222. 224. 225. 226. 230. 231. 234. 235. 240. 247. 249. 254. 255. 258. 262. 263. 264. 269. 270. 271. 275. 282. 283. 284. 285. 286. 288. 302. 303. 304. 305. 306. 315. 316. 319. 326. tom. II. p. 3. 5. 10. 13. 16. 18. 19. 21. 22. 23. 25. 26. 32. 33. 42. 47. 50. 55. 56. 58. 62. 63. 66. 67. 68. 69. 73.

Scholiastae graeci Anonymi tom. I. pag. 21. 23. et deinceps frequentissime tom. II. parte 2. pag. 243.

Seuerus, Antiochenus, tom. I. p. 22. 24. 130. 198. 207. tom. II. p. 58.

Symmachus tom. I. p. 106. 118. 121. 122. 127. 159. 162. 170. 184. 192. 195. 198. 199. 212. 215. 246. 255. 257. 268. 276. 284. 321. tom. II. p. 14. 19. 23. 63.

Syrus tom. II. p. 31. tom. II. parte 2. 9. 243.

Theodoretus, saepissime.

Theodotio tom. I. pag. 118. 121. 127. 128. 162. 170. 184. 187. 195. 198. 199. 276. 321. tom. II. p. 14.

In *Danielem* Catena patrum graecorum fuit apud Hugonem Brughtonum, qui Commentario in hunc prophetam suo fragmenta ex eadem graece subiunxit, *Polychronii* pleraque,

que, tum etiam *Anonymi*, et *Apollinaris* atque *Eudoxii*, *Ammoniique*, et *Hippolyti*. Prodiit *Brughtoni* commentarius, anglice Lond. 1597. et 1607. 4. et inter Opera Lond. 1662. fol. atque ex anglico latine per Io. Boreelum versus Basil. 1599. 4. *Fabr.* In cantica apud Habacuc, Ionam, Danielem et alios *Vindobonae* in cod. caesareo CLXVII. et CLXVIII. v. *Lamb.* comm. IV. pag. 392. sqq. et sic in aliis memor. codd. in quibus supersunt Catenae in cantica V. ac N. T. *Harl.*

In prophetas maiores et minores Catena MS. Parisiis in cod. regio MDCCCXCII. bombycino XIII. saeculi. In huius principio, inquit *Montfauc.* p. 316. Palaeographiae graecae, habentur *minores prophetae* [?] cum commentariis *Theodoreti* et *Hesychii:* deinde autem maiores prophetae cum commentariis variorum patrum, *Eusebii*, *Theodoreti*, *Cyrilli*, Alex. *Apollinaris*, *Theodori*, Heracleensis, et aliorum. Singulis prophetis praemittuntur prologi ex diversis scriptoribus, ex *Theodoreto* nempe et *Athanasii* Synopsi, quae nomine Athanasii, Alexandrini, insignitur. Praeterea habentur ibidem prologi anonymorum in prophetarum vitam et opera. Sub finem leguntur epistolae Africani ad Origenem et Origenis ad Africanum de Susanna.

Theophylacti, Bulgarorum archiepiscopi, qui circa a. C. 1070. claruit, comment. *in XII. prophetas minores* ex antiquiorum patrum monumentis decerptos, in lucem editurus erat *Johannes Henricus Lederlinus*, linguarum orientalium in academia Argentoratensi professor, qui illos ex graeco codice bibl. publicae illius vrbis descripsit, et vtraque lingua vulgaturum receperat. Confer, quae de illis Commentariis dixi volumine VI. pag. 287. [supra, vol. VII. p. 589. sq.]

VII. *In Mat., euangelistam*, Catena graecorum patrum edita exstat duplex. Prior collectore Anonymo ex codice archiep. Tolosani, Caroli de Montchal, descripta et latina versione ac scholiis illustrata est a PETRO POSSINO, S. I. et vtraque lingua cum eiusdem Possini dialectico libro de Concordia euangelistarum de Genealogia Christi prodiit Tolosae 1646. fol. Altera similiter incerto collectore, licet *Nicetae*, Serrarum episcopi, nomen praefigatur, quoniam prologus et primae expositiones Nicetam auctorem habent, ex codice MS. electoris Bauariae edita est cum latina versione *Balthasaris Corderii*, S. I. ibid. 1647. fol.[l]) Vtramque hanc

l) Vide *Io. Ge. Walch.* bibl. patrist. pag. 196. — De *Thomae Aquinatis* catena aurea etc. infra §. XVII. — *Monachii* in bibl. elect. cod. XII. catena Nicetae in Matthaeum, (de qua Fabric.) et cod. XIV. quaestiones in euangel. S. Matthaei. Vide catal. codd. Bauar. pag. 4. — *Vindobonae* in bibl. caesareae cod. vetusto cum imaginibus et picturis XXIX. quatuor euangelia cum ampliss. commentario. Copiose recensent illum cod. *Lambec.* in comm. vol. III. et *Kollar.* in notis pag. 110. sqq. atque Lambec. pag. 120 sqq. edidit ex eo *Hippolyti*, Thebani, fragmentum, ante initium euangelii S. Lucae positum et ex eius opere chronologico desumtum de genealogia Christi et Mariae, cum notis. Adde Kollarii not. *A.* pag. 121. et not. A. pag. 123. — In cod. XXXVIII. — XXXIX. — XL. — et CCCXL. quos codd. *Kollar.* in not. p. 160. vol. III. esse profecto dignos, iudicat, qui in lucem proferantur, commentar. ampliss. in quatuor euangelia. v. *Lambec.* pag.

hanc Catenam ex MSS. codicibus bibl. regis christianissimi emendatiorem reddi potuisse pluribus in locis, demonstrat *Rich. Simon.* lib. III. Historiae criticae N. T. capite 30.

Index Scriptorum, in duplici Catena ad Matthaeum laudatorum.

Athana-

p. 157 sqq. atque Kollar. de auctore et collectore illius, qui est cod. XXXVIII. — In cod. XLI. commentarius in euang. S. Matthaei. — In cod. CLVII. nr. 2. *Leonis*, magistri, proconsulis et patricii, epitome expositionis variorum patrum in euangelium S. Matth. et Lucae atque in epistol. Sct̃i Iacobi. Vide *Lambec.* IV. pag. 334. sq. — *Taurini* in bibl. reg. cod. XLIII. duplex catena in euangelia Matthaei et Marci. Ex quo cod. quaedam excerpsit et latius de eo disputauit consector cat. codd. gr. Taur. pag. 149. sq. coniecitque, hanc catenam esse Euthymio Zigebeno adscribendam. — *Florentiae* in bibl. Laur. Medic. in cod. IV. plut. 6. Expositiones sacrorum praeceptorum siue patrum multorum et conciliorum explanationes in praecepta I. C. quem late recensuit et longum locum, s. λόγον πρῶτον περὶ τῆς ὑποθέσεως τῦ βιβλίυ graece euulgauit *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. pag. 92 — 100. — in cod. V. diuersorum patrum catena in Matthaeum, Ioannem et Lucam, et in VII. epistolas catholicas. v. *Band.* ib. p. 100. sqq. qui notat, non dissimilem catenam seruari *Oxonii* inter codd. collegii noui et alias in bibl. publ. *Paris.* sec. catal. codd. Paris. tom. II. p. 28. sqq. — in cod. XVIII. plut. 6. Euangelia cum variorum adnotatis et synaxario: de quo cod. multus est *Bandin.* I. pag. 130. sqq. — in cod. XXXIII. plut. 6, euangelia cum expositione s. catena incerti auctoris. v. *Bandin.* I. pag. 158. sqq. qui de auctoribus agit, et confert cod. *Coislin.* XX. et XXIII. in Montfauc. bibl. Coislin. pag. 64. et 67. sqq. — in cod. XXXIV. Euangelia quatuor cum catena patrum. v. *Bandin.* I. pag. 161. sqq. qui dedit ex codd. aliquot scripturae specimina. — in cod. XIV. plut. 8. *Iacobi* epistola cum scholiis marginal. et duo *Matthaei* ac *Marci* euangelia cum commentario. Vide *Bandin.* I. pag. 354. sq. qui quaedam dedit excerpta et plura adnotauit. — *Venetiis* in bibl. Marc. quatuor euangelia cum commentariis marginal. in cod. XXVII. — catena in euang. Lucae et Ioannis, in cod. XXVIII. — cat. in euang. *Lucae*, in cod. CCCCXCIV. — in eundem et *Victoris*, Antiocheni presbyteri, expositio in euangel. *Marci*, collecta, (vt in biblioth. P. P. Lugd. tom. IV. pag. 375.) ex diuersis patribus in cod. CCCCXCV. — commentarii in IV. euangelia, e patribus congesti, praemissis *Eusebii*, *Caesar.* canonibus et epistola in cod. DXLIV. — Catena in euang. *Lucae*, Tito, Bostrensi, tributa, in cod. DXLV. v. catal. codd. gr. Marc. pag. 23. 24. 258. 260. 292. — Cel. *Matthaei* edidit in Lection. Mosquens. vol. I. Lips. 1779. 8. pag. 7. sqq. e duobus codd. *Mosquens.* specimen catenae ad quatuor euangelistas, quae vulgo tribuitur Euthymio Zigabeno.

Athanasius tom. I. p. 4. 11. 22. 32. 40. 48. 55. 58. 84. 96. 304. tom. II. p. 69. 205. 207. 247. 415. 437. 516. 577. 784. 789. 790. 791. 793. 799.

Basilius tom. I. p. 51. 325. tom. II. p. 112. 125. 131. 133. 141. 160. 161. 169. 176. 180. 182. 183. 187. 195. 197. 203. 205. 209. 211. 213. 235. 254. 257. 259. 262. 267. 272. 284. 301. 308. 326. 330. 331. 337. 349. 357. 358. 360. 366. 367. 377. 380. 385. 400. 402. 411. 412. 414. 415. 418. 428. 440. 443. 444. 445. 448. 457. 464. 468. 478. 485. 490. 510. 527. 541. 551. 554. 557. 569. 581. 585. 586. 591. 593. 596. 597. 599. 619. 622. 623. 624. 625. 636. 645. 653. 676. 686. 689. 696. 714. 718. 720. 721. 722. 729. 737. 742. 761. 762. 786. 792.

Βάτταλος (Βάττος) παρ' Ἕλλησιν ὀνομαζόμενος, ὅςις πλείςες τε καὶ ἀηδεῖς ὕμνες πλέκων προσέφερε τοῖς οἰκείοις Θεοῖς tom. I. p. 84. tom. II. p. 212.

Chrysostomus saepissime occurrit in volumine vtroque, licet tom. I. p. 181. et 239. notet Possinus, quaedam illius non videri, quae ad eum a Catenae auctore referuntur. Adde pag. 224. vbi Chrysostomus laudatur in loco, qui Chrysostomo tribuitur. Multa in Theophylacto eadem sunt, non quod auctor Catenae e Theophylacto sua petierit, sed quod vtrique e Chrysostomo alueolos suos irrigauerint. Confer *Possini* praef. et tom. I. p. 374. tom. II. p. 51. 52. 67. 69. 72. 76. 77. etc.

Clemens, Alexandrinus, tom. II. p. 196. 482. 492.

Cyrillus, Alexandrinus, tom. I. pag. 4. 24. 25. 26. 33. 39. 44. 47. 60. 66. 67. 71. etc. frequentissime tom. II. p. 58. 60. 75. 76. 77. 80. etc. citatur a Niceta tom. II. pag. 206.

Io. Damascenus tom. II. p. 419. 560. 562. 569. 755. 761. 763. 781. 793. 797. 798. 817.

Dionysius tom. II. p. 300. 797.

[P] Dorotheus tom. II. p. 170. 181. 182. 232. 259. 652.

Τινὲς τῶν παρ' Ἑβραίοις σοφῶν tom. I. p. 17.

Ἑλλήνων σοφοὶ tom. I. p. 322.

Epiphanius tom. II. p. 484.

Ephraem tom. II. p. 85.

Eunomiani tom. II. p. 620.

Esaias, asceta, tom. II. p. 213. 263. 392. 482. 554.

Eusebius, Caesareensis, tom. I. p. 8. 10. 14. 35. 145.

Gregorius, Nazianzenus, *ὁ μέγας Θεολόγος* tom. I. p. 133. 325. tom. II. pag. 56. 69. 77. 81. 83. 85. 88. 98. 117. 127. 176. 183. 187. 191. 193. 199. 239. 243. 250. 277. 295. 299. 230. 332. 334. 341. 346. 350. 359. 360. 372. 381. 384. 416. 425. 428. 458. 459. 480. 493. 587. 606. 607. 608. 610. 612. 613. 614. 616. 622. 635. 643. 66. 680. 711. 722. 729. 732. 742. 756. 768. (vbi eius versus) 802. 815.

Gregorius, Nyssenus, tom. I. p. 58. 61. 90. tom. II. pag. 54. 91. 106. 110. 114. 118. 121. 126. 127. 129. 131. 134. 176. 186. 218. 220. 221. 223. 224. 225 227. 229. 239. 240 298. 311. 315. 337. 360. 378. 384. 386. 403. 404. 412. 433. 450. 454. 473. 491. 524. 562. 590. 592. 620. 664. 686. 690. 729. 742. 743. 798. 808. 815. 816.

Grego-

Φιλο-

Φιλοσοφοῦντες τῶν Ἑλλήνων tom. II. pag. 60. Ψελλίζειν indignum philoſopho 136.
Φιλοσοφία ἠθική, φυσική, θεολογική, ſiue μυστική, tom. II. pag. 511. 794.
Sabellius, haereticus, tom. II. pag. 87.
Sadducaei tom. I. pag. 37. 226. tom. II. pag. 71.
Samaritae, Babylonii, non Iudaei, licet Iudaeam incolerent, prophetas non recipiebant, ſed ſolum Moyſis libros tom. I. pag. 135. 136.
Scribae, haereſis Iudaeorum, tom. II. pag. 71. 572.
Seuerus, Antiochenus, tom. I. pag. 3. 15. 26. 36. 43. 59. 62. 69. 74. 88. 98. [?] 125. 136. 137. 141. 158. 190. 215. 221. 237. 239. 248. 250. 251. 253. 280. 296. 304. 325. 327. 345. tom. II. pag. 748.
Simon, Samaritès, haereticus, tom. I. pag. 314.
Theodoretus, epiſcopus Cyri, tom. I. pag. 3. 26.
Theodorus, Antiochenus, tom. I. pag. 305. Vide infra Theodorum, Mopſueſtenum.
Theodorus tom. II. pag. 91. Heracleota tom. I. pag. 12. 30. 43. 70. 76. 78. 80. 91. 134. 148. 161. 166. 197. 209. 211. 220. 225. 252. 307. 317. 335. 338. 349. tom. II. pag. 76. 80.
Theodorus, monachus, tom. I. pag. 35. 63. 215.
Theodorus, Mopſueſtiae, tom. I. pag. 13. 31. 45. 46. 77. 136. 141. 194. 202. 322. 330. 338. 350. Vide Theodorum, Antiochenum.
Titus tom. II. pag. 395. 411. 569. 578. 708. 767.

Catena graecorum patrum *in Marcum*, a *Petro Poſſino* S. I. collecta eſt e codice MS. Toloſani archiepiſcopi, Caroli de Montchal, variorum doctorum veterum ſymbolas in illum euangeliſtam, poſt Photii tempora congeſtas, continente, et ex alterius itidem *Anonymi*, Chryſoſtomo iunioris, ἑρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον, itidem e variis contexta ſcriptoribus, quam e Vaticano codice Corderius deſcriptam Poſſino donauit: et denique ex *Victore*, Antiocheno presbytero, in Marcum, quem latine tantum *Theodorus Peltanus* m), ex verſione ſua ediderat, codice minus emendato interdum vſus, Corderius vero graece

m) *Peltanus* Victorem in Marcum cum Tito Boſtrenſi in Lucam primum latine edidit. Ingolſtad. 1580. inde recuſus eſt in bibliothecis patrum, nouiſſime tom. IV. edit. Lugd. pag. 370. Chryſoſtomi meminit in caput XIII. et XIV. et quoniam neminem ante ſe ait in Marcum ſcripſiſſe, hinc Chryſoſtomo ſaltem ſupparem eum volunt viri docti. Sed illa verba Origeni, non Victori, tribuuntur in MS. regio Pariſ. apud *Rich. Simonem* lib. III. hiſt. crit. N. T. pag. 80. et tam antiquum eſſe illum Victorem, merito dubitat *Comb. fiſius* in bibl. concionatoria, qui etiam in catenis *ad Lucam*, regia, Mazariniana et Corderiana Victorem, presbyterum, citari obſeruat, quemadmodum idem laudatur etiam, ſed rarius in catena Corderiana *ad Pſalmos*. Eius ſcholia *in epiſtolas catholicas* exſtant MSta Baſileae apud D. Sebaſt. Feſchium, ICtum. De commentario in Marcum videndus idem *Rich. Simon* lib. III. hiſtor. crit. N. T. pag. 427. ſeq. qui in MS. quodam teſtatur, tribui Cyrillo, Alexandrino: Ἐπληρώθη σὺν Θεῷ ἡ ἑρμηνεία τοῦ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίου ἀπὸ φωνῆς ἔν τισιν εὗρον Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ἐν ἄλλοις δὲ Βίκτορος τοῦ πρεσβυτέρου. *Fabr.* Vide paullo antea ad caten. in Matthaeum in codd. *Harl.*

graece [?] descripserat ex Augustana nescio, an ex alia Germaniae bibliotheca. Possinus non modo ex MSS. recensuit, digessit et latinam versionem suam addidit, praemisso graece et latine, *Io. Francisco Albano* S. I. interprete, *Procopii*, diaconi et chartophylacis, encomio in S. apostolum et euangelistam Marcum, quod exstat etiam tom III. Actor. Sanctor. ad 25. April. sed quoque explanandis LXXV. obscurioribus euangelistarum dictis subnexuit elaboratum a se *Spicilegium euangelicum* *), et *Io. Matthaei Caryophili* collationes graeci contextus omnium librorum noui test. secundum editionem Antwerpiensem regiam cum codicibus XXII. antiquis MSS. bibl. Vaticanae et Barberinae, euangeliorum quidem X. actuum apost. et epistolarum omnium VIII. et Apocalypseos IV. Romae 1673. fol. *Fabr.* — Vide *Ittig.* l. c. pag. 656 sq. et *I. G. Walch.* l. mem. pag. 197. — *Kollar.* ad Lambecii comment. III. de codice XXXVIII. qui continet catenam in IV. euangel. pag. 157. sq. commentarius, ait, qui in D. Marci euangelium praesenti continetur codice, idem prorsus videbatur esse cum eo, quem sub *Victoris, Antiocheni*, nomine a. 1580. a Peltano, sed latine solum, tum ab aliis, denique graece et latine a Possino editum habemus. At est tamen quaedam inter codicem nostrum et exemplar Possini diuersitas; quae tamen in Parisinis quoque codicibus obseruatur, Victoris, Antiocheni, nomen indubie prae se ferentibus, teste *Rich. Simonio* hist. crit. praecipuorum commentariorum N. T. tom. III. pag. 427. sed haec vtcunque sint; certe sententia eorum, qui a Possino edita in Marcum commentaria Victori, Antiocheno, abiudicant, expositiones istae in euangelia Victorem, Antiochenum, habere auctorem nequeunt; — — in marginibus comment. ad Lucam passim comparent patres et scriptores eccles. e quorum operibus illa in Lucam ἐξήγησις fuit excerpta, inter quos, fol. 146. pag. 2. visendus occurrit Βίκτωρ πρεσβύτερος, *Victor, Antiochenus*, symbolae tantum, non operis auctor. etc. *Harl.*

Scriptores, e quibus Catena ad Marcum concinnata, et qui in illa laudantur.

Ambrosius pag. 318.
Anonymus codicis MS. Tolosani, passim per totum opus.
Anonymus codicis MS. Vaticani, passim singulis fere paginis.
Apollinaris 71. 279. 306. 355.
Athanasius 102. 250. 319.
Augustinus 319.
Chrysostomus 320. infra, Iohannes.

Clemens

*) *Possini* spicilegium euangelicum, insertumque illi *Nicolai Smyrnaei*, graeci scriptoris, libellum περὶ δακτυλικῶ μέτρα siue de modo supputandi per digitos a Fed. Morello primum Paris. 1614. 8. editum, et *Bedae*, qui Nicolai libro vsus est, scriptum eiusdem argumenti recudi curaui Hamb. 1712. 8. vna cum Penteecontarcho Laurentii Ramiresii de Prado, et Alex. Mori notis ad nouum foedus. Confer, si placet, quae de illo Bedae libello et more per digitorum gestus siue δακτύλων κάμψει numerandi notaui in bibliotheca latina lib. IV. cap. 6. num. 12.

Clemens in quadragesimo quinto stromate 13. (numerus corruptus pro *Stromate quinto* *), respicitur enim apud Clementem locus pag. 573. edit. Paril.)
Cyrillus 20. 42. 95. 123. 249. 320. Ἐν τοῖς πρὸς Ἰουλιανὸν κεφ. ιγ΄. 343.
Magnus Dionysius, (Areopagita) 352.
Οἱ Ἑλληνισταὶ, graeci 10,
[?] Epiphanius 320.
Essaei, Ἐσσαῖοι, Sadducaei, Pharisaei 263.
Eusebius libro III. Εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως. 3. seq. κεφαλαίῳ ιγ΄. πρὸς Μαρῖνον 343. idem opus citatur iterum 364. 365. Ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν χρονικῶν 169. Ἐν τῷ χρονικῷ κανόνι 297. 341.
Herodiani, haeretici, Herodem Christum esse praedicantes, διὰ τὸ ἐπ' αὐτῷ πέρας ἔχειν τὴν τῶν Ἰουδαϊκῶν βασιλέων διαδοχὴν 62. 260. 262.
Iosephus de Herode citatur 126. de gestis ante captam Hierosolymam 279. 288. 289. Ἰώσηπος ἐν βίβλῳ ιη΄, τίτλῳ ιέ. τῆς ἀρχαιολογίας 127. βίβλῳ β΄. 145.
Ὁ ἐν ἁγίοις Ἰωάννης ὁ τῆς βασιλίδος Ἐπίσκοπος, Ioannes Chrysostomus, episcopus CPol. 279. 306.
Irenaeus 5.
Iudas, Galilaeus, ideo interfectus, quia docuit, μὴ ὑπακούειν βασιλεῖ, μηδὲ ἀπογράφεσθαι τὰς οὐσίας 261.
Τὸν κοδράντην ἑρμηνεύων Ἰουλιανὸς ἐν ιϛ΄. βίβλῳ (τῶν) παρ' αὐτῷ ἔφη ὀβολὸν τυγχάνειν τεταρτημόριον. 270. Puto Iulianum, Halicarnassensem, intelligi.
Οἱ ἀπὸ Μαρκίωνος. Vide infra in Valentino.
Matthaeus ἐν τίτλῳ μδ΄ 120.
Nazianzenus (ex Orat. XXXVI.) 298. 320. (ὁ ἅγιος Γρηγόριος) 64. 86. ἐν τοῖς πρὸς Κληδόνιον 350.
Origenes 27. 115. 306. 324. sexto ἐξηγητικῶν in Iohannem 7. 100.
Photius 36. 42. 50. 67. 74. 105. 107. 131. 305.
Seuerus 54. 109. 117.
Theodorus 306. Heracleota 22. 59. 69. 109.
Theodorus, Mopsuestenus, 62. 91. 279.
Titus, (Bostrensis,) 279.
Οἱ ἀπὸ Οὐαλεντίνου καὶ Μαρκίωνος ad animam referunt, quod Christus dixit, Deum esse Deum Abrahami, Isaaci et Iacobi 265.
Victor, Antiochenus, singulis fere paginis.

MACARIVS, incertum, an saeculi XIV. scriptor, *Philadelphiae* metropolita, a studio Catenas e scriptis SS. patrum connectendi et χρυσᾶ κεφάλαια ex illis excerpendi colligendique CHRYSOCEPHALVS adpellatus, praeter Catenam *in Genesin*, quae, nescio, an adhuc superet, nisi forte haec sit Catena illa in Genesin MSta, quam in bibl. caesarea exstare

*) *Coteler.* III. monument. pag. 524.

exſtare ſupra §. IV. p. 736. [ed. vet.] adnotaui, compoſuit Catenam *in Matthaeum*, diuiſam in [?] tomos III. λόγους LX. Ex his tomus I. λόγους XX. complexus ſupereſt in codice CLXVI. Barocciano, exarato a. Chr. 1345. Inſcribitur: *ἐξήγησις εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἅγιον Εὐαγγέλιον, συλλεγεῖσα καὶ συντεθεῖσα κεφαλαιωδῶς παρὰ Μακαρίου Μητροπολίτου Φιλαδελφείας τοῦ Χρυσοκεφάλου, ἥτις καὶ χρυσᾶ κεφάλαια ὠνόμασται, διά τε τὴν τιμίαν καὶ διαλάμπουσαν τῶν ἐν τοῖς κεφαλαίοις θεωρουμένων ἔννοιαν, καὶ διὰ τὴν τοῦ συγγραψαμένου ἐπίκλησιν.*

Πολλῶν πόνων ἔρανος ἠκριβωμένος
Τὰ πάντα δ' ὡς χρὴ καὶ καλῶς ἐσκεμμένα.
Οὐδὲν περιττὸν οὐδὲ λεῖπον ἐνθάδε
Μακάριος συνῆψε Φιλαδελφείας p).

Io. Chriſtophorus Wolfius, qui illum codicem Baroccianum euoluit, et accuratiorem illius notitiam nobis tradidit, teſtatur, ſcriptores, quorum expoſitiones ac ſymbolae in hac Catena adferuntur, praeter Macarium ipſum, eſſe *Africanum, Alexandrum, Anonymum, Baſilium, Clementem Alex., Io. Climacum, Coſmam, Cyrillum, Chryſoſtomum, Dorotheum, Epiphanium, Euſebium, Gregorium, Naz. et Nyſſenum, Johannem Geometram, Iſidorum, Marcum* (archiepiſcopum forte Alex. ſaeculo XIII. ineunte, qui etiam in Catena Corderiana ad Lucam citatur,) *Maximum, Metaphraſtem, Nilum, Origenem, Philochorum, Seuerum, Titum Boſtrenſem, et Victorem, Antiochenum, at binos*, inquit, *alios, quorum nomina per litterarum compendium inſolens nec facile obuium, rarius expreſſa erant.* Frequentiſſime in hoc opere aduocantur in partes Chryſoſtomus, Gregorius vterque et Titus. *Fabr.* Conf. infra, vol. X. p. 797. ſq. et cel. *Villoiſon* in anecd. gr. tom. II. pag. 5. ſqq. de Macarii nomine et aetate, diuerſa variorum doctor. iudicia adfert. In primis huc pertinent ea, quae de Oudini ac Millii Vſſeriique ſententia refert. *Io.* enim *Millius*, in prolegg. p. 130. col. 1. et pag. 158. col. 2. ad edit. N. T. Oxon. 1707. opinabatur, Chryſocephalum floruiſſe aut ſcripſiſſe a. Chr. 995. ex fide cod. Oxonienſ. CLVI. in quo ineſt ipſius *catenae in S. Matthaeum pars I.* quam a. 995. vel ab ipſo auctore, vel a librario ſcriptam arbitrabatur; ſed refutatus eſt ab *Vſſerio* cap. 18. prolegom. ad edit. epiſt. S. Ignatii, quum haec ipſa catenae in Matthaeum pars prima, in hoc ipſo codice finita, notetur menſis Decembr. d. 22. a. 6853. feria quarta, h. e. a. Chr. 1345. Eiusdem Millii opinionem explodit *Oudin.* de ſcriptor. eccl. tom. III. p. 607. vbi vitam ſcriptaque *Macarii Chryſocephali* perſequitur, eiusque aetatem a. circ. 1290. adſerit. Tum *Villoiſon* pluribus examinat refellitque opinionem *Le Quien* in Oriente chriſtiano tom. I. pag. 872. ſq. et amplectitur ſententiam noſtri Fabricii, *Macarium Chryſoceph.* vixiſſe ſaeculo decimo quarto; denique diligenter eruditeque recenſet *Macarii Chryſoceph.* Ῥοδωνιὰν in cod. Venet. Marc. et multa ex illa vel notat vel primus publicauit illuſtrauitque. Aetas eius cognoſci poteſt ex cod. *Vindobl* caeſar. CCLXVI. nr. 15. vbi eſt

tomus

p) Conf. *Matthaei* praef. ad *Euthymii Zigabeni* comm. in IV. euangelia, tom. I. p. 8. ſq. de illis verſibus. *Harl.*

tomus condemnationis sectatorum Barlaami Calabri et Gregorii Acindyni, a synodo CPolitana in palatio Blachernensi habita, compositus et editus a. mundi secundum vulgarem ecclesiae CPolitanae supputationem 6859. s. a. Christi 1351. atque Callisti, patriarchae CPolit., aliorumque multorum *metropolitarum*, ipsorumque imperatorum, Io. Cantacuzeni et Io. Palaeologi subscriptionibus confirmatus. Inter metropolitas igitur subscriptores nominatur ὁ Μητροπολίτης Φιλαδελφείας, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Λυδίας, καὶ καθολικὸς κρίτης τῶν Ῥωμαίων, Μακάριος. v. *Lambec.* comm. V. p. 420. sqq. *Harl.*

Prooemium Macarii Chrysocephali ad commentarios in Matthaeum.

Ἀγάπης δεῖγμα πρὸς τὸν Θεὸν ἡ τῶν τοῦ αὐτοῦ λόγων ὄντως ἀγάπη καθέστηκεν, καὶ φησιν αὐτὸ τὸ πανάγιον τοῦ δεσπότου στόμα. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με. Διὰ τοῦτο ἠγάπησα τὰς ἐντολάς σου, φησιν ὁ [P] Δαβὶδ ὑπὲρ χρυσίον καὶ τοπάζιον· διὰ τοῦτο πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς σου κατωρθούμην. Εἰ δ᾽ ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ θεοπάτωρ τὰς διὰ Μωσέως ἐντολὰς ἠγάπησε, πόσην ἡμεῖς ὀφείλομεν τὴν ἐκ ψυχῆς σχέσιν ἐνδείκνυσθαι πρὸς τὰ παρ᾽ αὐτοῦ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ λαληθέντα, καὶ πνεύματι ἁγίῳ γραφέντα. Σκιὰ γὰρ ἦν ἐκεῖ καὶ τύπος τῆς ἀληθείας καὶ γράμμα τὸ ἀποκτεῖνον, καὶ δοῦλος ὑπηρετῶν, καὶ ὅμως ἡ πᾶσα τῶν ἀνθρώπων ἄφεσις ἀπῃτεῖτο. Καὶ πῶς οὐ δικαιότερον τοῦτο τελεῖσθαι τοῖς κατὰ Θεὸν ζῶσιν ἐνταῦθα νῦν, ὅπου πνεῦμα τὸ ζωογονοῦν καὶ δεσπότης ὁ φθεγγόμενος, καὶ χάρις θείας δωρεᾶς δαψιλεστάτη προχεομένη. Οὐκοῦν ἀναγνωστέον μοι τὸ Εὐαγγέλιον μᾶλλον ἢ τὸν ἀέρα τοῦτον ἀναπνευστέον, καὶ ζητητέον χάριτι καὶ σπουδῇ τὸν ἐν τοῖς ἱεροῖς λογίοις ἐγκεκρυμμένον νοῦν, ὃ δὴ καὶ πειρᾶσαι ἐξ αὐτῆς ἀρξάμενος τῆς καὶ φρονεῖν ἀρχομένης ἡλικίας, δεῖν ἔγνωκα τὰς τοῖς Πατράσι ποιηθείσας βίβλους φιλοπόνως ἀναγνῶναι, καὶ

Verus verbi diuini amor documentum est amoris in Deum, vt ipsum illud sanctissimum Domini, os q), *qui habet*, inquit, *mandata mea, et seruat ea, ille est qui diligit me. Ideo*, inquit Dauid r), *dilexi mandata tua super aurum et topazion*, [P] *propterea ad omnia mandata tua dirigebar.* Si itaque magnus ille et pater DEI Dauid ita dilexit mandata, per Mosem tradita, quanto animi amore nos debemus complecti ea, quae Filius ipse vnigenitus DEI elocutus est et Spiritus S. literis consignauit? Ibi enim vmbra et figura veritatis, et litera occidens, et ministrans seruus, et tamen omnis remissio inde hominibus petebatur. Quanto autem iustius id nunc hic perficietur in iis, qui secundum Deum viuunt, vbi Spiritus viuificans, et Dominus est qui loquitur, et gratia diuini doni effunditur abundantissime? Itaque magis assidue legendum euangelium mihi, quam respirandus hic aër, dandaque opera est, vt gratia atque industria mentem, in sacris scriptis latentem, assequar: quod et ab ipso aetatis, quae sapere incipit, initio faciendum esse gnarus, commentarios patrum studiose legere, et diuinorum oraculorum mentem ex illis cognoscere, et proprium ex illis continuare opus aggressus sum, quod succincte et breuiter, quantum posset fieri,

Q q q q 3 τῶν

q) Ioh. XIV. 21. r) Psalm. CXIX. 127.

τῶν Θεῦ λογίων διάνοιαν ἐξ αὐτῶν ἀναλαβεῖν, καὶ ἰδίαν ἐκ τούτων συναρμόσαι βίβλον συντετμημένως, ὡς οἷόν τε, καὶ κεφαλαιωδῶς τὰς τῶν θείων ἀνδρῶν ἐκείνων ἐξηγήσεις περιέχουσαν. Καὶ γοῦν πρώτην τὴν τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου σεβασμίαν βίβλον ἐν βιβλίοις ἐσπούδακα πέντε συνθέσθαι, ἐχούσαν καθ' ἕκαστον τούτων ἀνὰ τοὺς [?] εἴκοσι λόγους, ὡς ἅμα συμπληρῶσθαι ταύτην εἰς ἑκατὸν λόγους ἅπασαν, κατὰ τὸν εἰς τὴν ἀγαθὴν γῆν πεσόντα σπόρον τοῦ πνεύματος καὶ καρποφορήσαντα τὸν τέλειον ἀριθμόν. Τούς γε μὴν λόγους αὖθις εἰς κεφάλαια διαιροῦμεν, καὶ ταῦτα οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἴσα τοῖς πᾶσι συνθέντες κατάγε πόσον ἀριθμήσεως, ἀλλὰ τῇ Εὐαγγελικῇ κατάλληλα διηγήσει, καὶ τῇ πνευματικῇ τῶν πατέρων εἰς ταύτην ἐπιβολῇ, καὶ θεωρητικῇ προσφόρως ἐξηγήσει ἁρμόζοντα.

ac per summa capita diuinorum illorum virorum expositiones contineret. Ac primum quidem venerandum euangelii Matthaei, librum *voluminibus* exponere *quinque* s) [?] institui, quorum singula absoluuntur *tractationib. viginti*, vt vniuersae *centum* sint, atque ex semine Spiritus, in bonam cadente terram, numeri hic perfecti fructus prodeat. *Tractationes* iterum distinxi in *capita*, sed haec non aequalia semper numero, verum prout euangelicae narrationis contextus, et patrum literales ac mysticae in illam expositiones ferebant.

Vt adpareat, quam diuersam ab aliis veterum recentiumque κεφαλαίοις euangelistae, Matthaei, distinctionem sequutus Macarius fuerit, titulos λόγων viginti, non vltra capitis octaui primos quatuor versiculos progredientium, ex catalogo MSS. Angliae tom. I. nr. 156. adscribam t):

Λόγος α'. Τὰ προλεγόμενα περιέχει, τὰς τῶν Εὐαγγελίων ὑποθέσεις.
β'. Περὶ τῆς γενεαλογίας τοῦ Χριστοῦ.
γ'. Τὴν Χριστοῦ γέννησιν, καὶ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωσὴφ περιέχει.
δ'. Ἡ τῶν Μάγων προσκύνησις καὶ δωροφορία.
ε'. Ὁ χρηματισμὸς τοῦ Ἰωσήφ, καὶ εἰς Αἴγυπτον φυγὴ τοῦ Χριστοῦ.
ϛ'. Ἡρώδου παιδοκτονία, καὶ ἡ Χριστοῦ ἐξ Αἰγύπτου ἐπάνοδος.

ζ'. Περὶ

s) Necesse est, vt hoc loco Macarius tribus voluminibus in Matthaeum duo simul in Genesin adnumeret: Nam in prooemio ad Lucam, quod mox subiungam, diserte, se, ait, tribus tomis et sexaginta λόγοις Matthaeum, duobus vero tomis et quadraginta λόγοις Genesin explicasse.

t) De diuersitate codd. in Matthaei euangelio, vel κεφαλαίων notatione et τίτλοις instructorum, vel quorum sectiones siue maiusculis siue minusculis litteris alphabeti indicantur, et de numerandis Matthaei capitibus docte egerunt *Griesbach*, theologus Ienensis cel. in progr. Ἐκλογαὶ ad commentarium criticum in graecum Matthaei textum, Ienae 1801. 4. et *Gabler*, theologus Altdorf. cel. in: Iournal für theologische Literatur tom. II. part. I. Norimbergae 1801. nr. 1. Hat die Ebnerische Handschrift des N. T. das erste Kapitel Matthaei, oder nicht? (prius adfirmatur probatur que,) pag. 1. sqq. *Harl.*

ζ'. Περὶ Ἰωάννȣ, καὶ τȣ̃ κατ' αὐτὸν κηρύγματος καὶ βαπτίσματος.
η'. Ἡ Χριςȣ̃ βάπτισις.
θ'. Πειρασμὸς Χριςȣ̃ καὶ νίκη κατὰ τȣ̃ Διαβόλȣ.
ι'. Ἀναχώρησις εἰς Γαλιλαίαν καὶ κατοικία εἰς Καπερναȣ́μ.
ια'. Πρόσκλησις Ἀνδρέȣ καὶ Πέτρȣ καὶ τῶν υἱῶν τȣ̃ Ζεβεδαίȣ.
ιβ'. Οἱ μακαρισμοί.
ιγ'. Διδασκαλία ἁπλοτέρα τῆς νομικῆς πολιτείας.
ιδ'. [?] Περὶ ἀοργησίας καὶ εὐφροσύνης, καὶ περὶ τȣ̃ μηδ' ὅλως ὀμνύειν.
ιε'. Περὶ τȣ̃ ἀγαπᾶν τȣ̀ς ἐχθρȣ́ς.
ις'. Περὶ ἐλεημοσύνης, καὶ προσευχῆς, καὶ νηςείας.
ιζ'. Περὶ ἀκτημοσύνης, καὶ τȣ̃ ἐν ȣ̓ρανῷ θησαυρίζειν.
ιη'. Περὶ τȣ̃ μὴ κρίνειν, καὶ τȣ̃ πάντα ἐκ τȣ̃ Θεȣ̃ αἰτεῖν μετὰ ἀγάπης καὶ ἐγκρατείας.
ιθ'. Περὶ τῶν ψευδοπροφητῶν.
κ'. Ἴασις τȣ̃ λεπρȣ̃.

Similis Catena eiusdem Macarii *in Lucam*, siue in loca Lucae, quibus gemina non habet Matthaeus, in XXIV. diuisa libros, atque ideo magni alphabeti nomine ab auctore nuncupata, exstat in codice Barocciano CLXI*). Εὐαγγελικῶν φράσειαν ῥημάτων Χρυσοκέφαλος συντίθησιν ἐνθάδε ταπεινὸς Μακάριος Φιλαδελφείας, ὁ οἰκέτης τῆς μακαρίας Τριάδος. Auctores, ex quibus Catena contexta, iidem fere, ex quibus illa in Matthaeum; prae ceteris frequentes adferuntur symbolae *Antipatri*, Bostrensis, *Anastasii*, *Basilii*, *Cyrilli*, *Eusebii*, *Ioannis Chrysostomi*, *Gregorii*, *Nazianzeni* et *Nysseni*, *Seueri*, Antiocheni, *Titi*, Bostrensis et *Victoris*, Antiocheni. Laudantur etiam *Ambrosius*, *Asterius*, *Basilius* Seleuc. *Cassianus*, *Clemens*, Alex. *Climacus*, *Cosmas*, monachus, *Damascenus*, *Dionysius*, Areopag. *Dorotheus*, *Elias*, *Cretensis*, *Ephraem*, *Epiphanius*, *Euagrius*, *Gregorius*, thaumaturgus, *Hippolytus*, *Ignatius*, *Irenaeus*, *Iustinus*, *Leo*, imp., tomo synodico, *Maximus*, *Nicetas*, *Nilus*, *Origenes*, *Philanthropenus*, *Psellus*, *Theophylactus*. Et semel in limine operis *Manuel*, *grammaticus*, vbi variae significationes vocabuli λόγος ex eo adferuntur. Plures

*) Secundum catal. codd. Angliae etc. tom. I. pag. 30. est illa in cod. Barocc. CCXI. Similis Macarii Chrysoc. catena est in cod. *Taurinensi* CI. atque confector catal. codd. gr. Taur. quia Fabricius h. l. partem prooemii tantum edidit praetermisso eius initio, vsus, (vt ille ait,) fortasse codice mutilo, vel ea dumtaxat excerpere volens, quae operis rationem ostenderent, omissa a Fabricio suppleuit ex cod. Taurinensi (in quo multa est lectionis varietas notatu digna,) et integram subiecit praefationem cum versione lat. pag. 188. sq. Quod vero catalogus ille haud frequens est, retinui h. l. id, quod Fabricius dederat. — *Vindobonae* in bibl. caesar. cod. XLII. catena in euang. Lucae ex multis scriptoribus collecta eccles., quos enumerat *Lambec.* comm. III. pag. 163. sqq. et catenam illam dignissimam profecto esse iudicat, quae secundum id institutum exemplar sine vlla interpolatione edatur graece. Sed paullo post iterum de illo cod. dicendum est. De aliis §. IV. euangel. §. canticorum sacrorum codd. in quibus catenae quoque in Lucam continentur, iam supra aliquoties egimus. *Harl.*

ἐξήγησιν, ἀλλ' αὐτὰ μόνον θεωρῆσαι, ὧν ὁ Ματθαῖος οὐκ ἐποιήσατο ἐν μνήμῃ. Διὰ τοῦτο καὶ βίβλον ταύτην ἱερὰν συνεθέμεθα ἐν εἴκοσι καὶ τέσσαρσι λόγοις τῆς κατὰ Χριστὸν οἰκονομίας διασαφοῦσαν τὸ μυστήριον, ἀρχομένην μὲν ἀπὸ τοῦ μακαρίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ προδρόμου συλλήψεώς τε καὶ γεννήσεως, διερχομένην δὲ διὰ πασῶν τῶν Εὐαγγελιστῶν ἑορτῶν, καὶ εἰς αὐτὴν λήγουσαν τὴν παγκόσμιον πανήγυριν τῆς πεντηκοστῆς. Καλοῦμεν δὲ τὴν βίβλον ταύτην μεγάλην ἀλφάβητον, ὡς τά γε ζωηρὰ στοιχεῖα καὶ συστατικὰ τῆς ἡμῶν σωτηρίας ἔχουσαν, καὶ ὡς κατὰ στοιχεῖον ἐχούσας τὰς ἀρχὰς τῶν ἰδίων λόγων, καὶ ἀρχομένην μὲν ἀπὸ τοῦ Α, καταλήγουσαν δὲ εἰς τὸ Ω, κἀνταῦθα πληροῦσθαι τὸ τοῦ Κυρίου ῥῆμα λέγοντος ἐν τῇ Ἀποκαλύψει πρὸς Ἰωάννην, ἐγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ μέγα, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.

petere, et modo interpretationis subigere, sed ea tantum examini supponere, quorum Matthaeus non meminit. Propterea que volumen hoc sacrum composuimus, vigintiquatuor libris constans, magnum Christi incarnationis complectens mysterium, incipiensque a b. Ioannis, baptistae et praecursoris, conceptione et ortu, et percurrens per omnia festa euangelica, et tandem finiens in communem totius orbis sollemnitatem, pentecostem. Nuncupamus vero volumen hoc *magnum Alphabetum*, tamquam quod viuifica elementa nostraeque salutis constitutiua continet, et singuli libri suum ex elementis habent principium, incipiuntque ab A et finiunt in Ω, adeo vt hic quoque compleatur dictum dominicum, in Apocalypsi ad Iohannem: *Ego sum* A *et* Ω, *principium et finis.*

Hoc magnum in Lucam Macarii Alphabetum laudat etiam atque vsque ad literam Π legisse se testatur *Allatius* de Psellis p. 39. et aduersus Creyghtonum pag. 682. Incipit: Ἐμοὶ κόσμος καὶ πλοῦτος καὶ πρὸς τούτων ζωὴ καὶ τρυφή Eius *precatio aduersus barbarorum incursus* exstat graece et latine in graecorum Euchologio pag. 817 edit. Goari. *Sermo in exaltationem crucis*, sed extrema parte mutilus, apud *Gretserum* de [†] Cruce pag. 1289. Alias eius tredecim homilias, quae MStae fuere apud Gerasimum Blachum atque Allatium, et in bibl. cardinalis, Columnae et Romae in Collegio graecorum, recenset *Guil. Caueus* in diss. de scriptoribus dubiis, qui non audet, Macarium Chrysocephalum eumdem statuere cum Macario, Philadelphiensi episcopo, qui a. C. 1354. a Ioanne Cantacuzeno commendatus est ad patriarchatum CPolitanum, qum Philotheus deinde obtinuit. Quamquam vero non plane certum illud sit; veri tamen esse simillimum libenter profiteor. Quemadmodum et *Chrysocephalum* nomen esse non tam a studio χρυσᾶ κεφάλαια colligendi inditum, quam gentilitium[v]), persuadet, quod *Ioannis Chrysocephali* mentio occurrit in Syropuli Historia concilii Florentini sect. 4. c. 29. et *Matthaei Chrysocephali* carmina iambica in orationem sepulcralem Manuelis (Palaeologi) imp., de Theodoro, fratre, memorat *Allatius* contra Creyghtonum p. 684. adferens etiam hos eiusdem versus binos, quorum singuli vniuersas Alphabeti graeci litteras complectuntur:

Ζευχθεὶς πτεροῖς ἔκλαγξε βομβώδη ψόφον
Ἀβροχίτων δ' ὁ φύλαξ θηροζυγηκαμψιμέτωπος.

XIV.

v) Conf. *Villoison* l. c. pag. 5. not. 1. *Harl.*

XV. Occurrit praeterea in bibl. caesarea teste *Lambecio* III. pag. 60[w]) *Anonymi* graeci Catena siue Ἐπιτομὴ ἑρμηνειῶν SS patrum aliorumque veterum scriptorum ecclesiasticorum in Euangelia secundum SS. *Matthaeum, Lucam et Iohannem.* Scriptorum, e quibus collecta est, haec sunt nomina: *Apollinaris*, episcopus Laodicenus, S. *Archelaus*, Cascharae in Mesopotamia episcopus, S. *Athanasius*, Alex. *Eusebius*, Caesareensis, S. *Gregorius*, *Nazianzenus et Nyssenus, S. Iohannes Chrysostomus, Isidorus Pelusiota, Origenes, Seuerus*, episcopus Antiochenus, *Titus*, Bostrensis, et *Victor*, presbyter Antiochenus.

In *Lucam* exstat Commentarius, quem vertit et sub *Titi, Bostrensis*, nomine primus cum Victore in Marcum edidit latine *Theodorus Peltanus* Ingolstad. 1580. Graece deinde atque latine vulgauit *Fronto Ducaeus* tomo secundo Auctarii bibliothecae patrum Paris. 1624. fol. p. 762. recusum tomo XIII. bibl. patrum Paris. 1644. 1654. Latine inde recusus in bibliothecis patrum aliis, vt Lugdunensi, tomo IV. Non autem *Titi, Bostrensis*, est, qui medio saeculo quarto claruit, et de cuius libris aduersus Manichaeos dixi lib. V. cap. 1. [vol. VII. p. 331. sq.] sed est Catena ex Titi aliorumque scriptis ac commentariis, nescio quo, auctore. [?] collecta. Itaque in MS. codice bibliothecae regiae Paris. quem euoluit *Rich. Simon* lib. III. Hist. criticae N. T. c. 30. inscribitur: τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς Ἐπισκόπου Βόστρων καὶ ἄλλων ἁγίων Πατέρων ἑρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν ἅγιον Εὐαγγέλιον. Citantur etiam in illo nominetenus non modo *Gregorius, Nazianzenus* et *Nyssenus*, sed etiam Tito iuniores, *Chrysostomus, Isidorus*, Pelusiota, et *Cyrillus*, Alex. Atque ea potissimum persequitur, quae Matthaeus in suo Euangelio non adtigit: nam in ceteris semper remittit lectorem ad ea, quae in illum euangelistam iam dixerat. *Henricus Sauilius* notis ad Chrysost. tom. VIII. p. 215[x]). *Habeo,* inquit, *in manibus in Euangelia, tria opuscula graece Chrysostomo inscripta. Primus est libellus Quaestionum in Matthaeum, cuius initium:* διὰ τί λέγεται Εὐαγγέλιον; Εὐαγγέλιον ἡ παροῦσα βίβλος λέγεται, ὅτι κολάσεως ἀναίρεσιν καὶ ἁμαρτημάτων λύσιν, καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἁγιασμὸν, καὶ ἀπολύτρωσιν, καὶ υἱοθεσίαν, καὶ κληρονομίαν τῶν οὐρανῶν πᾶσιν εὐαγγελίζεται etc. *Quem vertit vulgauitque Venetiis a. 1554.* Christophorus Serrarigus. *Secundus est libellus, breuem continens* enarrationem in Lucam, *cuius initium:* ἰστέον, ὅτι τοὺς μὲν ἄλλους Εὐαγγελιστὰς ἐξ αὐτῶν ἀρχομένους ἐστὶν ἰδεῖν τῶν πραγμάτων τὸν δὲ μακάριον Λουκᾶν καὶ προοιμίοις ἐπιβάλλοντα. *Tertius est libellus* Quaestionum in Iohannem, *in notis mihi* saepe citatus, cuius initium: τίνος ἕνεκα πάντα τἄλλα παραδραμὼν, οὗτος Εὐαγγελιστὴς, περὶ τῆς ἀϊδίου γεννήσεως εὐθέως διηγεῖται; ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι Εὐαγγελισταὶ etc. *Horum secundum, qui in Lucam est* (eumdem cum illo, quem Peltanus et Ducaeus edidere,) *tribuunt codices Florentini et Parisienses D. Tito, Bostrorum episcopo: primum, qui est in Matthaeum, coniectura Serrarigi eidem Tito: tertium in Iohannem, ex eadem officina prodiisse non est dubium.* In Catenis regiis MSS. in Matthaeum et Lucam, notante in bibl. concionatoria Combefisio, saepius citantur Titi, editis meliora. Quumque regia in Lucam ipse fere sit

w) Vide Lambec. notasque Kollar. III. pag. 110. praecipue sqq. de cod. XXIX. — pag. 163. sqq. de cod. XLII. atque cod. XL. vbi est illa *epitome*, et conf. not. Koll. pag. 161. *Harl.*

x) Vide *Kollar.* ad Lambecii comm. III. pag. 161. sq. *Harl.*

sit sub compendio Titi commentarius, cui similis, quae exstat in codice Raphaëlis du Fresne: quando ex Tito vulgato quaedam adferuntur, numquam ille citatur, sed quando noua illa, et qualia etiam occurrunt in Matthaei Catena. *Existimem ergo*, inquit Combefisius, *perditos commentarios senioris Titi esse, cui in Catena regia sancti nomen subinde tribuitur.* Quam vero idem *Combefisius* graece et latine sub Titi, Bostrensis, nomine in Auctario nouo bibl. patrum tom. I. pag. 631 atque latine in bibl. concionatoria vulgauit *Homiliam in Ramos Palmarum*, alteri, [?] iuniori, Tito tribuunt viri docti, licet nihil in illa videam, prisco illo indignum. Incipit: ὥσπερ ἡ ἀμέτρητος ἄβυσσος.

XVI. Catenam *in Lucam* ex codice biblioth. Venetae Bessariano descripsit aliquoties mihi iam laudatus atque propter singulare in hoc genere studium laudatissimus *Balthasar Corderius*, S. I. hoc titulo: Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν, ἑρμηνευμένον ἐκ διαφόρων ἑρμηνευτῶν, τῆ τετραευαγγελίε ἑρμηνείαν εἰσάγων ἔνδον. Testatusque, se euoluisse eiusdem Catenae exemplar perantiquum in caesarea Viennensi y) et alterum in Augustana, sed vtrumque mutilum, graece eam atque latine edere voluit, verum typographo sumtus graecis vulgandis ob iniquitatem temporum suppeditare detractante, versionem suam tantum in lucem emisit Antwerpiae 1627. [1628.] fol. eique adeo minore typorum charactere distinctam adiunxit Catenam alteram, nouo studio a se ex patribus graecis editis et latinis contextam atque ita adornatam, vt etiam loca ceterorum Euangelistarum, quibus praetermissa Lucae supplentur, illustrauerit. Si graeca aliquando in lucem proferri debeant, ea ex codicibus MSS. bibl. regiae Paris. multum posse integriora ac meliora dari, monet *Rich. Simon* libro II. Histor. criticae N. T. c. 30. tom. III. p. 429.

Index Corderianus Scriptorum, e quibus Catena, a Balthasare Corderio versa, in Lucam contexta est.

Numeri maiores, capitibus Lucae; minores respondent sectionibus, in quas Corderius Catenam diuisit.

Ambrosius (ex Theodoreto) I. 27.
Amphilochius, Iconiensis, XXII. 63.

Rrrr 2 Anasta-

y) Est ille cod. caesar. XLII. antea iam memoratus, de quo multus est *Lambec.* III. p. 163. sqq. et obseruat, in huius codicis Catena nominari quoque Sextum Iulium Africanum, Alexandrum, archimandritam, et Antipatrum, episcopum Bostrensem, quorum nulla fiat mentio in Catena, a Corderio edita: Kollarius autem in nota *A.* pag. 167. primum animaduertit, se in tota Marc. bibl. graeca codicem non inuenisse, ex quo, certe conficet, Corderium sua depromsisse, nisi forte sit cod. XXVIII. de quo Theupolus obscure loquatur: dein, quod Corderius scriptum reliquit, se eiusdem catenae perantiquum exemplar vidisse in caesarea Viennensi bibliotheca, ea castiganda esse censuit, quia Richardo Simonio et Fabricio (nostro loco) occasionem existimandi praebuerint, in bibl. caesarea exstare graecum Corderiani in Lucam latini commentarii exemplar. „Nam catena, inquit, haecce nostra, vtpote vberior, in perpaucis Corderianae similis est, at ob auctoritatem tamen patrum, qui in marginibus diligenter adnotantur, dignissima profecto est, quae publicam in lucem olim protrahatur.“ De Corderiana illius catenae editione vide *Ittig.* l. c. pag. 624. sq. et *Io. Ge. Walch.* l. mem. p. 197. *Harl.*

Diony-

17. 23. 24. 32. 34. 39. 41. 42. 45. 46. 51. 52. 62. 67. XVII. 15. 19. 22. 23. XVIII. 50. 59. 60. XIX. 2. 35. 41. 51. 53. XX. 16. 21. 28. XXI. 5. 7. 33. 36. XXII. 16. 34. 53.

Victor, Antiochenus, I. 50. VIII. 44. X. 59.
Victorius, I. 40.

XVII. *In Iohannis Euangelium*, Anonymi Catena graece et latine a Balthasare Corderio vulgata est Antwerpiae 1630. fol. z) *Exemplar graecum*, inquit, *MS. quo vsus sum, erat antiquissimum rotundo ac distincto charactere in membrana eleganter accurateque conscriptum.* Hoc ex cardinalis Cusani bibliotheca Treuiris Antwerpiam adtulerat Heribertus Rosweidus et Petrus Lansselius, Corderius manu sua descripsit, et latine vertit, atque vtraque lingua edidit, estque haec Catena iudice *Rich. Simone* tom. III. Histor. criticae N. T. cap. 30. pag. 431. ceteris accuratior. *En effet, cette chaine est la plus exacte de toutes, a cause de la bonté du MS. Grec.* Prooemium multa eadem continet, quae in Andreae presbyteri Catena in Esaiam, quam supra p. 754. ad §. XI. retuli; nec tamen inde certo eumdem licet colligere auctorem aa). Superest, vt scriptores priscos, e quibus excerpta est, adnumerem.

Index Scriptorum, in Catena ad Iohannem laudatorum.

Ammonius, 13. 14. 15. 17. 19. 20. 21. 22. 23. etc. frequentissime.
Amphilochius 96.
Anonymus, *prooem.* et pag. 59. 65. 69. 70. 74. 75. 78. 88. 93. 97. 99. 112. 148. 157. 166. 178. 183. 222. 238. 250. 252. 258. 259. 266. 318. 351. 356. 377. 394. 396. 397. 399. 406. 412. 419. 459. 463. 465.
Antiochus, Ptolemaidis. 444.

Apolli-

z) Conf. *Ittig.* l. c. pag. 625. sq. et *Walch.* p. 197. *Harl.*

aa) Praeter codd. laudatos, qui continent catenas in IV. euangelistas, Ioannis euangelium separatim cum commentario exstat in cod. caesar. *Vindob.* XXIX. quem copiose recenset *Lambec.* III. pag. 110. sqq. praecipue p. 113. sq. vbi *Kollarius* in nota, eumdem, inquit, hunc commentarium possidemus in aliis theologicae huius classis codd. vt in codicibus XXXVIII. XXXIX. XL. et in vno quoque eorum, qui Neapoli ex bibliotheca patrum S. Ioannis de Carbonar. Carolo VI. Aug. olim sunt oblati. Est autem commentarius hic percelebris, qui in codd. regiis Parisinis modo Origeni, modo Cyrillo, modo Chrysostomo, modo denique Victori, Antiocheno, tribuitur: nullius vero horum esse, et pro catena, ex diuersis patrum excerptis contexta, haberi oportere, erudite docuit *Rich. Simon.* in Hist. critica praecipuorum N. T. comment. tom. III. pag. 80. Codex regius nr. MMCCCXXX. cum notis optime conuenit, vt ex initiis adparet, a laudato Simonio vulgatis. Plura, quae de eo commentario dicturus sum, vide sis ad codic. XXXVIII. Harlenus Kollar. — *Monachii* in bibl. elect. cod. XIII. catena *Nicetae*, Serrarum episcopi, in euangel. S. Ioannis, et in cod. XIV. excerpta ex bonis interpretibus in euangel. S. Ioannis vsque ad locum de quinque millibus, in desertis pastis, Ioan. VI. Vide cat. codd. gr. Bauar. pag. 4. *Harl.*

Nicolaus

Hisce Catenis, quas tunc adhuc ineditas laudauit subinde in suis ad euangelistas commentariis Iohannes Maldonatus, adcensendus Commentarius *Euthymii Zigabeni in Euangelia*, de quo, quemadmodum et eius Commentario *in Psalmos*, plura sunt adnotata supra in h. vol. pag. 342. sqq. Sane ex pluribus collectum nec titulus diffitetur, atque licet Chrysostomum frequentissime sequatur, vnde *insignem Chrysostomi defloratorem* vocat Io. Millius prolegom. in N. T. Sect. 1073. tamen vsus est scriptis etiam aliorum, laudatque nominetenus, *Basilium*, *Gregorium*, *Maximum*, *Origenem*, denique ipse plura suo marte addidit Titulus est: ἑρμηνεία τοῦ κατὰ Ματθαῖον, Μάρκον etc. φιλοπόνως ἐρανισθεῖσα, μά-

λιπα μὲν ἀπὸ τῆς ἐξηγήσεως τῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννȣ τῦ Χρυσοςόμȣ καὶ ἀπὸ διαφόρων ἄλλων Πατέρων, συνεισενεγκόντες τινὰ καὶ τῦ ταῦτα ἐρανισαμένȣ. [v. ad §. XII. de cod. Taurin.]

Praeter Euthymium non omittendus *Theophylactus*, cuius itidem praeclarus *in quatuor euangelistas* non ex solo Chrysostomo, sed ex aliis quoque antiquis doctoribus contractus ac digestus commentarius exstat, de quo dixi volumine septimo superiore [pag. 589. et 591. sqq.]

XVIII. Denique *Thomas Aquinas* Catenam auream bb) in *quatuor euangelia*, latina lingua quidem, at ex graecis latinisque patribus condidit, dicauitque Vrbano IV. papae. Prodiit ab a. 1474. saepius separatim variis in locis, atque inde inter *Thomae* opera iunctim excusa tomo XV. Editiones post a. 1566. interpolatas esse a recentiore manu, notat *Rich. Simon* lib. III. Hist. criticae N. T. pag. 473. Scriptores graeci, qui in Catena Thomae citantur, hi sunt: *Anonymus*, *Athanasius*, Alex. *Basilius*, *Chrysostomus*, *Cyrillus*, Alex. *Damascenus*, *Didymus*, Alex. *Dionysius*, Alex. *Dionysius*, Areopagita, *Epiphanius*, *Eusebius*, Caesareensis, (*Euthymius*, monachus,) *Gregorius*, *Nazianz.* et *Nyssenus*, *Isidorus*, Pelusiota, *Iosephus*, *Iulius Africanus*, *Origenes*, *Seuerianus*, Gabalensis, *Theodoretus*, *Theophilus*, Alex. *Theophylactus*, *Titus*, Bostrensis. Latini sunt Alcuinus, Ambrosius, Augustinus, Beda, Cyprianus, Damasus, Fulgentius, Glossae diuersorum, Gregorius I. papa, Haymo, Hieronymus, Hilarius, Isidorus, Hisp., Leo I. papa, Maximus Taurinensis, Petrus Alfonsus, Rabanus Maurus, Remigius.

XIX. In *acta apostolorum* Catenae vicem exhibet *Oecumenii*, incerta aetate scriptoris, sed episcopi Triccae in Thessalia, et iudicio ac perspicuitate commendabilis commentarius, qui

bb) Ita inscribitur in recentioribus editionibus. Sed in antiquioribus video *glossam continuam* vocari, inde dubito iam, Thomasne ipse Catenae vocabulo vsus fuerit, vti ab eo factum supra §. 1. innui. Est mihi ad manus editio a. 1476. fol. sine loci notatione. *Fabr.* Editio prima esse dicitur *Romana: Diui Thomae Aquinatis continuum* in librum euangelii secundum Matthaeum, Marcum, Lucam et Ioannem, recognitum *Rome* a Io. Andr. ep. Aleriensi. Impressum *Rome* opus in domo Petri et Francisci de Maximis — *presidentibus* magistris Conrado Suueymheym et Arnoldo Pannartz. Anno domini M. CCCC. LXX. (1470.) fol. mai. Plura vide in *Panzeri* A. T. tomo II. pag. 421. nr. 40. — Idem V. D. refert editiones *Norimbergens.* 1475. fol. *S. Thomae de Aquino glossa continua super quatuor euangelistis*, (tom. II. p. 173.) — *Venetas: Continuum in IV. euangelistas*, 1482. cura Hermanni Lichtensteyn Coloniens. atque Ioannis Hamman spirensis. fol. — Impensa Andr. de asula et Thom. de alexandria. 1486. fol. — *opus aureum super IV. euangelia*; in fine: *continuum in IV. euangelistas*, Arte Boneti Locatelli etc. 1493. fol. (tom. III. pag. 184. 229. et 352.) — *commentar. in IV. euang.* s. l. 1482. fol. (IV. pag. 27.) — sub titulo: *catena euangelica*, s. l. 1484. fol. (IV. pag. 33.) — *catena aurea* s. l. et a. Augustae Vindel. typis Güntheri Zaineri) — *catena patrum* s. l. et a. (Esslingae, typis Conr. Fyner.) — *catena aurea* etc. Venet. 1494. fol. (tom. I. pag. 129. et 384. ac III. pag. 355.) *Harl.*

qui cum eiusdem commentariis similibus *in epistolas septem catholicas*, *epistolas S. Pauli, apostoli*, et cum *Aretha in Apocalypsin* prodiit graece, Veronae typis luculentis 1532[cc]). fol. Ἐξηγήσεις παλαιαὶ καὶ λίαν ὠφέλιμοι βραχυλογίαν τε καὶ σαφήνειαν τοῦ λόγου ἔχουσαι θαυμαστήν, ἐκ διαφόρων τῶν ἁγίων Πατέρων ὑπομνημάτων ὑπὸ Οἰκουμενίου καὶ Ἀρέθα συλλεχθεῖσαι. *In acta atque epistolas catholicas* latine vertit *Io. Bernardus Felicianus*, cuius interpretatio vidit lucem Basil. 1552. et Venetiis 1556. 8. inscripta Alexandro Farnesio, cardinali. Auctores, e quibus collecta haec Catena est, vel qui in ea laudantur, sunt: *Acacius*, *Andreas*, Caesareensis episcopus, *Athanasius*, *Basilius*, *Clemens*, *Cyrillus*, *Dionysius*, Alex. *Epiphanii*, Cypri Panarium (in epist. Iudae). *Eusebius*, *Gennadius*, *Gregorius Naz. et Nyssenus*, *Hippolytus*, *Ioannes Chrysostomus*, e quo plura accepta, tum *Iosephus*, *Irenaeus*[dd]), *Isidorus*, *Iustinus* (in 1. Petr. V.) *Methodius* de resurrect. *Oecumenius* ipse, *Origenes*, *Papias*, *Photius*, *Seuerianus*, *Theodoretus*, et *Titus*, aduersus Manichaeos. Ad caput XVII. 23. Actorum adfertur inscriptio Atheniensium Θεοῖς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης καὶ Λιβύης Θεῷ ἀγνώστῳ καὶ ξένῳ, et XVII. 28. notatur ad *Arati*, poëtae, locum a Paulo respici. Gnosticorum, Naasenorum, qui et Lampetiani et Euchetae, mentio in 2. Petri III. Heracliti item, Ephesii, et Empedoclis, Aetnaei, hoc est, in monte Aetna exstincti, sententia de mundo, igni perituro. Mentio Nestorii ad 1. Ioh. I. *Fabr.* — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XIX. plut. 8. inscribitur quidem *Ioannis Chrysostomi in acta apostolorum*; sed *Bandinius*, qui in vol. I. cat. codd. gr. Laur. pag. 363. sqq. eum copiose recenset, monet primo, inscribendum fuisse cod. *Catena S. S. P. P. in acta apostolorum et in epistolas Paulli excepta ad Hebraeos, quae deest;* tum adsentitur Fabricio, collectam esse illam catenam ab Oecumenio ex Basilio, Eusebio, Apollinari, Isidoro, Origene, Chrysostomo, (ex quo desumta sunt prima catenae verba, vnde fieri potuit, vt Chrysostomo totus adscriberetur commentarius,) aliisque. — In cod. X. plut. 9. est catena in epistolas Paulli, cuius quidem auctor in initio cod. dicitur *Nicetas* (ἐξήγησις τοῦ Νικήτα εἰς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ ἁγίου Παύλου) sed *Bandin.* l. c. pag. 404. sq. vbi plura refert de eo, esse catenam ostendit, ex scriptis multorum patrum contextam, et saepius nominari Io. Chrysostomum, Oecumenium, Seuerianum et Theodoretum. Similes in Paullinas epistolas catenae in cod. IV. (cuius collectorem fuisse Oecumenium suspicatur *Band.* I. p. 472. sqq.) — in cod. VI. et VII. qui quomodo differant a cod. IV mem. docet *Bandin.* I. p. 474. sqq. et in cod. XIX. quae hic codex habeat propria, et in quibus conspiret cum superioribus, demonstrat *Bandin.* I. pag. 486. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. XXXIII. S. Paulli epistolae, cum catena in margine posita, quae, vt auctor catal. codd. gr. Marc. ait pag. 25. vt plurimum conuenit cum edito Oecumenii commentario: — in cod. XXXIV. eaedem epp. cum catena marg., a superiore haud multum discrepante. — In cod. XXXV. commentarius in epp. Paullinas, sed plura folia sunt initio abrasa, et alia desunt. v. cat. cit. pag. 25. — In cod. DXLVI. Acta apostolorum; catena patrum in epistolas Paulli; commentarius in VII.

Ssss 2 epp.

cc) Haec editio ad manus mihi est, alteram vero, graecam Veronensem a. 1568. Possevino ac Labbeo memoratam, numquam vidi, atque in Caveo pro 1562. legendum 1532. arbitror.

dd) Irenaeus aduersus ψευδωνύμου γνώσεως, siue contra haereses in 2. Petr. II. et epist. Iudae. Eiusdem de Sancto et Blandina, martyribus, in 1. Petr. II.

epp. catholicas, et apocalypsis b. Ioann. apostoli, cum comment. Andreae, archiep. Caesar. Cappadociae. v. cat. p. 292. sq. — *Vindobonae* in bibl. caesar. cod. XXXIV. posterior pars N. T. ab actis apostolorum vsque ad apocalypsin Ioannis cum comment. margin. de cuius auctore ipsoque codice vberrime disserunt *Lambec.* et in notis *Kollarius* comm. III. pag. 126 sqq. — In cod. XXXV. Acta apostolorum, epistolae Paulli; nec non epp. Iacobi, Petri, Ioannis et Iudae, cum praefixis hypothesibus s. argumentis lemmatibusque capitum, atque antiquis gr. scholiis margin. variorum. Et in cod. XXXVI atque XXXVII. acta et epp. catholicae cum argumentis et summariis iis, quae sub Occumenii nomine Veronae sunt edita; aliisque. v. *Lambec.* inprimis doctiores *Kollarii* notas in comm. III. pag. 150. sqq. — In cod. XLVI. interpretatio epistolae Paulli ad Romanos, collecta ex multis scriptoribus ecclesiast. quos enumerat *Lambec.* III. pag. 173. sqq. et curatius *Kollarius* in nota *A.* pag. 175. qui illam catenam integram valde laudat, et editoribus operum, nondum vulgatorum, summopere commendat. — nr. 2. in eodem cod. est *Io. Chrysostomi* et *Theodoreti*, ep. Cyrensis, interpretatio I. epistolae Paulli ad Corinthios; sed imperfecta. — In bibl. quondam *Vffenbach.* fuerunt duo codd. nr. II. et IV. qui quodammodo huc pertinent: quos recenset *I. H. Maius* in bibl. Vffenbach. MSSta part. II. col. 419. sqq. In cod. II. chartac. in 4. scriptus non adeo diu ante inuentam artem typographicam, continet posteriorem N. T. partem hoc ordine; ep. Iacobi, vtramque Petrinam, tres Ioanneas, vnam Iudae, apocalypsin, epistolas Paullinas et acta apost. Multis epistolis praefixa sunt argumenta, eadem omnino cum illis, quae etiam leguntur in editt. et Erasmiana et Milliana: adnexa sunt alia ex Chrysostomo et Theophylacto. — Cod. IV. membr. in fol. saec. X. scriptus, continet ὑπόθεσιν et κεφάλαια actor. apostol. atque epistolarum catholicarum, item argumenta epistolarum, in catenam Occumenii illata, et alia. Prologum catholicarum epistolar., Athanasio ibi inscriptum, integrum graece formulis typogr. describendum curauit *Maius* cum versione latina, eumque comparauit in not. criticis cum cod. XXXVII. caesar. Vind. quem *Lambecius* in vol. III. descripsit et partem prologi commentariis suis inseruit. *Harl.*

Commentarium Oecumenii in Acta ee) in epistolas catholicas et *in epistolas Pauli* graece cum latina versione *Ioannis Hentenii*, Mechliniensis (Antwerpiae primum a. 1545. atque eodem anno Parisiis excusa,) nitide edidit Federicus Morellus Paris. 1631. fol. 2. vol. Exstat et [P] Oecumenius in epistolas Paulli ex latina versione *Maximi Florentini*, monachi Cassinensis. Basil. 1553. 8. duobus voluminibus. Obseruatum etiam est, *Theoduli* Catenam, siue exegesin in *epistolam ad Romanos* Basileae 1537. 4. editam, latine ex *Io. Loniceri* versione atque in Orthodoxographis ac bibliothecis patrum recusam, haud diuersam esse ab hac Oecumeniana.

Com-

ee) Quae *Iac. Billius* lib. I. obseruationum sacrarum cap. 21. in Henteniana versione Oecumenii ad Acta reprehendit, a Possevino inserta sunt apparatui sacro tom. II. pag. 170. seq. *Fabr.* — Catena explanationum veterum sanctorum patrum in Acta apostolorum et epistolas catholicas, *Io. Bernardo Feliciano* interprete. Venetiis 1545. 8. — *Loniceri* interpretatio, a Fabricio memorata, est inscripta: *Veteris cuiusdam theologi graeci* succincta in Paulli ad Romanos epistolam exegesis, ex graecis sacrae scripturae interpretibus desumta, latine, *Io. Lonicero* interprete. Basileae 1537. 4. Vide *Walchii* bibl. patristic. pag. 197. *Harl.*

Commentarium eiusdem *in VII. epiſtolas catholicas* graece et latine, cum *Io. Hentenii* verſione et notis *Bartholomaei Coppen*, Roſtochienſis, et Gnomologia Oecumeniana prodiit Francof. 1610. 4. Hunc Coppenium male auctorem latinae verſionis facit *Labbeus* tom. II. de Scriptoribus eccleſiaſticis p. 133.

Quamquam Sixtus Senenſis tradit, Oecumenium ſimiliter ceteros Noui Teſt. libros et ex Veteri Teſt. *Octateuchum* illuſtraſſe: nihil tamen horum in lucem hactenus editum eſt. Quin horum etiam ipſorum in Acta ff) et epiſtolas commentariorum auctorem Oecumenium eſſe dubitauit Fronto Ducaeus, quoniam in codicibus MSS. quorum alii contractiores, alii ampliores editis in bibl. regis Galliae exſtant, Oecumenio diſerte non tribuuntur; ſed tantum vocantur Ἐξηγήσεις ἐκ διαφόρων τῶν ἁγίων πατέρων. Donatus tamen Veronenſis, qui illos ex MS. inſigni ac vetuſto, quod Matthaeo Giberto, Veronenſi epiſc., Iohannes Laſcaris donauerat, graece edidit, ac Clementi VII. inſcripſit, et Hentenius, qui latine vertit, argumentis probabilibus ex verbis Commentar. ad c. vlt. ad Coloſſ. et ad c. 4. Epheſ. contendunt, Oecumenio iure adſcribi, quorum argumentis adſentitur *Rich. Simonius* lib. III. hiſt. criticae N. T. cap. 32. qui obſeruat, auctorum nomina plura in MSS. adnotari, ex quibus illa Catena collecta eſt. Quamquam non meram collectionem exhibet illud opus; ſed potius commentarium litteralem cum delectu ac iudicio ita decerptum ex aliis non commentariis modo, ſed forte etiam catenis antiquioribus, vt auctor ipſe ſententiam ſuam quam faepiſſime expoſuerit: *ce n' eſt pas une ſimple compilation, celui qui a fait ce recueil, s' etant principalement appliqué à donner le ſens litteral du texte quil expliquoit, a accommodé à ſa maniere les interpretations des Ecrivains, qu'il a conſultez, ou plutot les autres chaines qui étoient avant lui, les abregeant ou les étendant, ſelon qu' il le iugeoit à propos.* Fabr. Iudice viro docto in Lips. A. L. Anz. a. 1801. nr. 103. m. Iul. Collectio ſcholiorum, in epiſtolas D. Paulli minus recte tribuitur *Oecumenio*, et ſcholia, quae nomen *Oecumenii* ac *Photii* prae ſe ferunt, miſera ſunt. *Harl.*

XX. Idem *Simonius* 465. teſtatur, in bibliotheca regia Pariſ. exſtare catenam MStam *in acta apoſtolorum*, exaratam ante 600. annos ſub titulo: τοῦ Χρυσοστόμου καὶ διαφόρων, in qua alii, quam in Oecumenio laudantur [?] ſcriptores, *Ammonius, presbyter*, quam frequentiſſime, tum *Didymus, Euſebius Emeſenus, Seuerus*, qui vel vicies *epiſcopus* vel *archiepiſcopus Antiochenus* adpellatur, vt Eutychianus, Acephalorum auctor, haud dubie innuatur: Theodorus Heracleenſis, Theodorus, monachus ac presbyter, et *Theodotus Ancyranus.* Longe praeſtantiſſimam vero Catenam MS. *in Acta et epiſtolas catholicas* ſeruat collegium nouum Oxoniae codice LVIII. *Io. Erneſto Grabio* praef. tom. II. Spicilegii patrum et *Io. Chriſtophoro Wolfio* laudatam, in qua exſtant ſymbolae *Ammonii, Anonymi, Apollinaris, Arſenii, Athanaſii, Baſilii M. Chryſoſtomi, Clementis,* Alex. *Cyrilli, Didymi, Dionyſii, Ephraimi,* Syri, *Epiphanii, Euagrii, Euſebii,* Emeſeni, *Euthalii, Gregorii, Naz. et Nyſſeni, Hermae* (cuius locum exhibet Grabius T. II. ſpicileg. p. 303.) *Heſychii,* presb. *Ioſephi, Irenaei, Iſidori*

ff) Confer *Io. Mariam Suareſium* ad S. Nili opuſcula pag. 640.

dori, Pelus. *Maximi*, *Nicolai*, presb. *Origenis*, *Papiae* (ἐκ τοῦ δ' τῆς ἐξηγήσεως τῶν Κυριακῶν λόγων in Act. I. 21.) *Philonis*, *Seueriani*, *Seueri*, *Theodori*, monachi, *Theodori*, Heracleensis, *Theodoreti*, *Theodori*, Ancyrani, et *Theophili*, Alex. *Fabr.* De illo cod. vide *Io. Christoph. Wolf* in praef. ad tom. III. Anecdot. graec. qui ibid. pag. 92-195. ac tom. IV. p. 1-113. excerpta dedit ex illo, additis versione latina atque adnotationibus. *Harl.*

In epistolas Pauli Catena MS. occurrit in bibl. Bodleiana inter libros Thomae Roë, quae in multis quidem cum Oecumenio conuenit, in aliis tamen habet plura, quam Oecumenius, et auctores, paullo distinctius citatos, in aliis pauciora, nusquam enim citatur Photius, et, quae ex Photio apud Oecumenium citantur, in illa Catena absunt, quod non contemnendum antiquitatis argumentum Langbaenio visum est, quasi Photiana deinceps demum Oecumenius adscripserit. Vide laudati *Wolfii* diatribam de Catenis MSS. pag. 17. et 31. vbi praedicat, et magnam partem descripsisse se refert Catenam in codice CCVIII. eiusdem bibl. Bodleianae MStam *in epistolam ad Romanos*, sed desinentem in capite VIII. (posterior pars a capite IX. dicitur seruari in bibliotheca Augustana gg),) in qua adferuntur symbolae *Acacii*, *Anonymi*, *Apollinaris*, *Chrysostomi*, (vno tantum loco memorati,) *Cyrilli*, *Didymi*, *Diodori*, *Eusebii*, *Gennadii*, *Isidori*, *Origenis*, *Photii*, *Seueriani*, *Theodori*, *Theodoreti*, *Theophylacti*. *Fabr.* Cod. caesar. *Vindobon.* XLVI. iam supra laudatum, qui continet catenam integram in Paulli ep. ad Romanos, et ab omnibus editis diuersam vberius descripserunt et commendarunt *Lambec.* in comment. vol. III. p. 173. sqq. et *Kollar.* in nota *A.* p. 175. — De simili quadam catena diuersorum patrum in Matthaeum, Ioannem, Lucam et in VII. epist. *catholicas* in cod. *Laurent.* V. plut. 6. v. *Bandin.* cat. codd. graec. Laur. I. pag. 100. sqq. Alias catenas in Paullinas epp. et in epist. catholicas. in codd. seruatas, iam antea memorauimus. Sic de catena in epp. Iudae etc. in cod. caesareo XXXIV. in quo etiam est Ioannis Apocalypsis, et in cod. XXXV. cum commentariis v. *Lambec.* notasque *Kollarii* III. pag. 126. sqq. et p. 150. sq. *Harl.*

De Ἑρμηνείαις *in epistolas Pauli*, quas e Chrysostomo collegit *Io. Damascenus*, et in tomo secundo huius operum *Mich. le Quien* Paris. 1712. fol. edidit, nec non de Commentariis, quos in easdem epistolas digessit ex Chrysostomo et aliis patribus selectos *Theophylactus*, dictum a me est alibi, scripta illorum doctorum, quae plurima exstant, recensens.

[I.] XXI. *In apocalypsin* denique non omittenda *Andreae et Arethae* commentaria. Sub *Andreae* quidem, *Caesareae* Cappadociae episcopi, nomine commentarius exstat, Macario cuidam, quem fratrem suum ac συλλειτουργὸν vocat, ab auctore inscriptus, librumque diuidens in κεφάλαια LXXII. Hunc *Theodorus Peltanus* vertit, ediditque latine Ingolstadii, a. 1574. 4. relatum inde in bibliothecas patrum. Sed graece ac latine cum eiusdem Peltani versione legi-

gg) Vide *Reiseri* indic. MSStor. bibl. August. pag. 9. nr. 23. vbi dicitur catena illa incipere a cap. 7. ibid. nr. 26. memoratur cod. chart. catenae expositionum in euangel. *Lucae*, compositae per *Nicetam*, diaconum. *Harl.*

legitur subiunctus Io. Chrysostomi ad nouum Testamentum commentariis in editionibus graecolatinis Commeliniana a. 1596.[hh]) Parisiensi et Francofurtensi. Hic Andreas in praefat. testatur, se scriptis vsum *Cyrilli*, Alex. *Gregorii*, theologi, *Hippolyti*, *Irenaei*, *Methodii* ac *Papiae*. Citatur et *Gregorius, theologus* pag. 6. 9. 10. 20. edit. Paris. *Epiphanius* pag. 11. Eius λόγος εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, pag. 7. liber de gemmis 134. *Irenaeus* pag. 11. 73. 101. 124. Ἐν τῷ πέμπτῳ λόγῳ τοῦ ἐλέγχου τῆς ψευδωνύμου γνώσεως pag. 35. *Antipae* martyrium pag. 14. *Antipater* (Bostrensis) pag. 124. *Eusebius* Pamphili pag. 32. *Iosephus* Hebraeus pag. 36. *Methodius* 30. Eius symposium p. 63. 64. 65. 66. Sermo de resurrectione 124. *Papias* p. 67. *Antonius*, eremita, pag. 67. 70. *Iustinus, martyr*. pag. 68. *Hippolytus* p. 70. 75. 101. *Basilius magnus* pag. 84. 126. de Simone, mago, mentio pag. 71. 75. Historiae de Iuliani et Arianorum persequutionibus pag. 99. Non omittendum, quod in codice MS. bombycino, quem memorat *Montfauconus* in Diario Italico p. 221. Commentarius iste Andreae, Cretensi, adscribitur, licet in aliis codicibus etiam illo, cuius idem pag. 216. meminit, rectius tribuatur *Andreae, Caesareensi*. Ἀνδρέου τοῦ ἁγιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου τῆς Καππαδοκείας, τῆς[ii]) πρὸς τὸ Ἀργέῳ, ἑρμηνεία εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν. Atque Caesareensi diserte tribuitur ab Aretha, in cuius commentario ad Apocalypsin saepius citatur, et pag. 929. dicitur Ἀνδρέας ὁ τῆς κατ' ἐμὲ[kk]) Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας ἀξίως τὴν ἱερωσύνην λαχών. Videndum, diuersus ne ab vtroque Caesareensi et Cretensi sit *Andreas, presbyter*, cuius Catenas plures supra memoraui. *Fabr*. In cod. caesareo *Vindobon*. CLXXII. *Andreae* commentar. in Ioannis Apocalypsin: inc. Ἀνδρέου Ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας ἐπιστολή· Κυρίῳ (ergo non *Macario*) μου ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ· v. *Lambec*. comment. IV. col. 401. sq. (sic quoque inscribitur in cod. Naniano *Venet*. XXXIII. v. cat. codd. gr. Nan. p. 43. sq. et aliis.) — In cod. caesareo CLXXIII. eiusdem comment. in apocalypsin, quem tamen in titulo praefationis perperam adtribui *Origeni*, monet *Lambec*. l. mem. col. 402. sq. — contra in cod. CLXXIV. eumdem occurrere comment. eiusd. Andreae, sed tam in principio, quam in fine male adscribi *Methodio*, *monacho*, testatur *Lamb*. l. c. col. 403. sq. — In cod. CCXLVIII. nr. 24. Io. Apocalypsis cum comment. marginali *Andreae*, Caesareens. in Cappadocia archiep. v. *Lambec*. V. col. 297. — *Monachii* in bibl. elect. codd. XLIII. et LXVIII. *Andreae, Caesariensis*, comment. in Ioannis apocalypsin. v. catal. codd. Bauar. p. 13. et 23. — In cod. *Naniano* LXXV. nr. 1. index capitum Apocalyps. tum epistola *Andreae*, inscripta: ἀνδρέου ἀρχιεπισκόπου καισαρείας Καππαδοκίας, τῆς πρὸς τὸ ἀργέον, ἐπιστολῆς· κυρίῳ μου ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ· dein incipit fol. 2. ipse illius commentarius. Plura v. in cat. codd. gr. Nan. pag. 152. — Eiusdem comment. in apocal. est in codd. *Paris*. bibl. publ. CCXXXIX. et in duobus sequentibus, tum in codd. DCCXLVI. et MII. — In indice tamen generali sub nomine *Andreae, Cretensis*, et illi comm. et (in codd. CCXX.) commentarii in acta apostolorum et in epp.

hh) Conf. *Matthaei* notit. VII. codd. August. a *Bengelio* collator. in Lips. A. L. Aug. a. 1801. nr. 162. pag. 1595. *Harl*.

ii) Πρὸς τῷ Ἀργαίῳ ὄρει. Strabo de hac vrbe loquens lib. XII. pag. 538.

kk) Interpres *ante me*. Sed tum dixisset ὁ πρὸ ἐμοῦ. Itaque sensus *Caesareae meae* i. e. in qua Arethas etiam episcopus fuit.

epp. Paulli, tum multae homiliae et alia ſcripta nominantur. — . In cod. *Coislin.* XXV. qui complectitur acta apoſtolorum atque epiſt. catholicas cum commentariis, ex Chryſoſtomo aliisque congeſtis, et in fine illius collectoris nomen ſic ex verſione lat. Montf. indicatur: *qui legitis hunc librum, orate pro* Andrea, *miſerabili et humili* presbytero, *qui huius libri paragraphos collegit ac diſpoſuit* etc. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 47-77. In eadem biblioth. nomen et ſcripta *Andreae Hieroſolymitani epiſcopi Cretae* ſaepe occurunt. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. CDXCIV: *Andreae, Caeſ.* comm. in apocalypſin, et cod. DXLVII. ipſa apocal. cum *Andreae* comm. v. cat. codd. gr. Marc. pag. 259. et 293. — *Florentiae* in bibl. *Laurent.* cod. XIX. nr. 11. plut. 6. *Andreae, Caeſarienſis,* prologus in Ioannis apocalypſin. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 139. — in cod. XXIX. nr. 6. plut. 7. eiusd. *Andreae, Caeſarienſis,* comm. in apocal. teſte ipſe *Bandin,* qui graecam illius epigraphen exſcripſit, l. c. p. 290. in indice tamen huius cod. latino dicitur *Cretenſis* et in ind. generali alphabet. neſcio quare. Forſan per oſcitantiam, inter opuſcula *Andreae,* Hieroſolym. archiepiſcopi, *Cretenſis* citatur. *Harl.*

Arethas, qui et ipſe poſt Andream Caeſareae eiusdem in Cappadocia circa a. C. 914. archiepiſcopus fuiſſe traditur, forte haud diuerſus eſt ab Aretha, qui adhuc presbyter Caeſareenſis ſcripſit *de translatione Euthymii, patriarchae CPol.* a. C. 911. defuncti: neque improbabilis haec mihi videtur *Caſimiri Oudini* coniectura[u]). Idem certe, cuius ſermo de martyribus, Guria, Samona et Abibo legitur tom. III. Lipomanni, et apud Surium 15. Nou. Incipit: *Quo-*

u) Vide *C. Oudin.* comment. de ſcriptt. eccleſ. tom. II. pag. 426. *Le Quien* in orient. Chriſt. tom. I. pag. 382. Ad a. Chr. 914. referunt quoque Arethae aetatem *Hamberger* in: zuv. Nachr. III. pag. 677. et *Saxius* in Onom. II. pag. 241. contra cl. *Matthaei* in praefat. ad Apocalypſ. Ioann. fol. *a.* ad ſaeculum X. *Bengelius* autem in Adparatu crit. ad N. T. adſeruit eum ſaeculo VI. — Conf. *Fabric.* infra in vol. IX. pag. 82. inter elogia vitasque Sctor. et pag. 182. nr. XXXIX. de ſcholiis *Arethae,* epiſcopi *Turriani,* ad Theodori Abucarae opuſc. ad aliquem, qui percontatus fuerat de diſtinctione mundorum et immundorum eſculentorum, quatenus illa in N. T. obſeruaretur? — *Vindobonae* in cod. XL. nr. 4. eſt martyrium S. *Arethae* et ſociorum ab anonymo quodam conſcriptum; quae narratio ex *Nonnoſi* hiſtoria legationis illius ſub imp. Iuſtiniano I. ad Homeritas deſumta eſſe videtur *Lambecio* comment. VIII. pag. 522. ſq. qui principium codicis repetiit, ex quo adparet, id accidiſſe ſub imp., Iuſtino, anno imperii quinto. — In cod. XVI. nr. 50. — in cod. XVII. nr. 21. et cod. XVIII. nr. 3. ad d. XXIV. Octobr. eſt martyrium *Arethae* et ſociorum, a *Symeone Metaphraſte* narratum. Vide *Lambec.* VIII. p. 541. 553. et 557. inprimis in libro et vol. V. p. 277. ſq. vbi ex codd. duobus Menologii graecorum m. Oct. locum longum excerpſit de ſupplicio Arethae et 340. ſociorum a. Chr. 522. d. 24. Oct. ſub Dunaan, hebraeo, Homeritarum tyranno ſacto. Hic igitur alius *Arethas* fuerit, et cum innuere videtur Bengelius. Eadem narratio exſtat apud *Montfauc.* in bibl. *Coislin.* et pag. quidem 185. in cod. CX. et pag. 211. in cod. CXLV. ſ. vitis Sctorum, d. 24. Oct. eſt Metaphraſis in martyrium Arethae et ſociorum, et pag. 422. in cod. CCCVI. in prima parte homiliarum per annum a menſe Sept. vsque ad finem Decembr. martyrium eorumdem. — pag. autem 244. in cod. CLXXXVIII. ſ. Pſalterio cum catena etc. et deinceps, in canticis ſcripturae ſacrae cum variorum expoſitionibus occurrunt etiam excerpta ex *Aretha* (Ἀρέθα,) *archiepiſcopo.* — Item in catena in Pſalmos in codice *Laurent.* III. de quo vide *Bandin.* cat. codd. gr. I. pag. 90. *Harl.*

Quomodo vester animus se habet, sacer grex. Eius [P] insigne in Apocalypsin opus mm) συλλογὴ ἐξηγήσεων ἐκ διαφόρων ἁγίων ἀνδρῶν εἰς τὴν Ἰωάννȣ, τȣ̃ ἠγαπημένȣ καὶ εὐαγγελιςȣ̃ Ἀποκάλυψιν, primum graece prodiit ad calcem Oecumenii, Veronae 1532. fol. latine vertit *Io. Hentenius* Parif. 1547. 8. et post Hentenium *Maximus Florentinus*, monachus Cassinensis, Basil. 1554. 1583. 8. et in bibliothecis patrum, vt Lugdunensi tom. IX. Atque graece et latine, cum Hentenii versione *Fed. Morellus* recudi curauit, ad calcem Oecumenii Parif. 1631. fol. in graecis sola Veronensi editione vsus, neque interpreti emendando adhibita industria, cuius nonnullas hallucinationes castigauerat *Iac. Billius* in obseruationibus sacris. quemadmodum graeca ex MS. bibl. regiae Parif. emendatiora dari posse notauit *Rich. Simon* lib. III. Hist. criticae N. T. p. 468. Plurima ex *Andrea* Arethas repetiit, et eosdem etiam citat scriptores, ac praeterea *Clementem Alex.* p. 911. edit. Veronens. *Dionysium Areopagitam* p. 912. 922. 996. *Eusebium* ἐν τῷ χρονικῷ αὐτȣ̃ βιβλίῳ pag. 888. ἐν τῷ ὀγδόῳ κεφαλαίῳ τȣ̃ θ΄. λόγȣ τῆς ἐκκλησιαςικῆς ἱςορίας p. 933. *Gregorium Naz.* ἐν τῷ περὶ τȣ̃ υἱȣ̃ λόγῳ p. 807. *Hippolytum* de Antichristo p. 956. *Arii* et *Macedonii* mentio p. 948. *Nestorianorum* et *Eutychianistarum* p. 904. De *Nicolaitis* p. 898. De regnorum successione p. 971.

XXII. Veterum exemplo recenti aetate viri docti Catenas huiusmodi expositionum S. Scripturae siue ex antiquis ecclesiae doctoribus, siue ex recentiorum commentariis composuere, vti ex antiquis quidem praeter Lipomannum, Corderium, Ghisleriumque, de quibus iam supra memoraui, *Franciscus Haraeus Vltraiectinus*, canonicus Louaniensis, in Bibliis vulgatae editionis cum scholiis siue expositionibus priscorum patrum Antwerp. 1630. fol. atque ante annos non ita multos *Iohannes Gregorius*, archidiaconus Glocestriensis, in N. Testamento cum scholiis graecis e graecis scriptoribus, tam ecclesiasticis, quam externis, quod post auctoris fata cum variis lectt. et locis parallelis in lucem dedit *Io. Ernestus Grabe*, Oxonii 1703. fol. Ex recentibus commentariis *Augustinus Marloratus*, theologus reformatus Gallus, in expositione ecclesiastica ad Genesin, Psalmos et Cantica vtriusque Testamenti, Esaiam et in nouum Test. quae pluribus voluminibus saepius Geneuae ac Morgiis in lucem edita est in fol. maxime vero *Matthaeus Polus*, Londinas, in praeclara illa synopsi criticorum aliorumque praestantissimorum S. Scripturae interpretum et commentatorum in libros canonicos vtriusque Testamenti, quae post primam editionem Londinensem a. 1676. quinque ampla voll. in

mm) *Parif.* in bibl. publ. cod. CCXIX. est nr. 4. *Arethae* comm. in apocalypsin, et nr. 1 — 9. sunt *Oecumenii* comment. in acta apostolorum, in VII. epistolas canonicas et in XIV. epp. Paullinas. Atque confector cat. Parif. tom. II. p. 54. ostendit, hunc codicem esse illum ipsum, de quo Donatus Veronensis in epistola ad Clementem VII. et in graecis praefationibus, Oecumenianae editioni praefixis. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XXIV. plut. 5. sunt *Clementis Alexandrini* paedagog. libr. IV. Ibi ad marginem ad I. cap. 5. calligraphus vt ostenderet consensum textus Clementis cum quadam *Arethae*, archiepiscopi Caesariensis (Ἀρέθα ἀρχιεπισκόπȣ,) interpretatione, desumta forsan ex eius in apocalypsin Ioann. opere, συλλογὴ ἐξηγήσεων etc. longum scholion, integras trium paginarum oras complectens, descripsit, cuius initium ac finem reddidit *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. pag. 49. sq. *Harl.*

in folio, complexa, non Amstelodami modo semel, sed Francofurti iam bis in folio et minori typorum charactere semel in quarto recusa prodiit. Per Criticos, notum est, intelligi ab eo opus insigne criticorum sacrorum siue commentariorum selectorum in sacram scripturam, quod *Io. Pearsonii,* episcopi postea Cestriensis, auspiciis Londini a. 1660. nouem in fol. voluminibus lucem vidit, et postea non sine auctario Amstelodami, atque hinc cum duorum voluminum accessione Francofurti recusum est. Simili studio, licet non aeque laudato successu, celebriores romanae ecclesiae commentarios congessit *Iohannes de la Haye* in *Bibliis magnis* Paris. 1643. fol. (quinque volum.)*maximisque* ibid. 1660. vndeuiginti voluminibus.

FINIS VOLVMINIS OCTAVI.